Radoslav Benčić

RJEČNIK GOVORA GRADA HVARA

FÕRSKE RÎCI I ŠTÒRIJE

Nakladnik:
Muzej hvarske baštine - Hvar

Za Nakladnika:
Nives Tomasović

Urednica:
Prof. dr. sc. Sanja Vulić

Recenzentice:
Prof. dr. sc. Sanja Vulić (Sveučilište u Zagrebu)
Prof. emerita dr. sc. Ljerka Šimunković (Sveučilište u Splitu)

Lektorica za hrvatski standardni jezik:
Martina Pavić

Lektori za hvarski govor:
Marin Jurić
Zorka Bibić
Željko Kovačević

Fotografije:
A – D: Foto Benčić - Hvar, Arhiv Muzeja hvarske baštine
E – Ž: Foto Benčić - Hvar, Arhiv Foto Marin, Hvar

Omot:
Ana Luketin Fahrenwald

Prijelom:
Silvio Družeić

Tisak:
Jafra Print d.o.o.

Naklada:
300 primjeraka

ISBN: 978-953-95887-3-9

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Sveučilišne knjižnice u Splitu pod brojem 150825087

Copyright: Muzej hvarske baštine - Sva prava pridržana

Knjiga je tiskana uz financijsku potporu:
Ministarstva kulture
Turističke zajednice grada Hvara
Grada Hvara

Drugo prošireno i poboljšano izdanje

SADRŽAJ

Riječ urednice uz drugo, prošireno izdanje 7

Izvadci iz mišljenja recenzenata 11

UVOD 13

Kratice 23

Literatura i rječnici 26

1. TEMATSKE GRUPE RIJEČI 31

1.1. Hvaranin i njegova obilježja 31

1.1.1. Tradicionalna imena 31

1.1.2. Obiteljski nadimci 33

1.1.3. Međuljudski odnosi 34

1.1.4. Tijelo 35

1.1.5. Zdravstvena stanja 36

1.1.6. Osobine ljudi 36

1.1.7. Odjevni predmeti i tkanine 39

1.1.8. Odjevni dodaci 39

1.2. Hvaranin i njegovo okruženje 40

1.2.1. Okoliš 40

1.2.2. Građevni materijali i načini gradnje 42

1.2.3. Kuća 43

1.2.4. Unutar kuće 43

1.2.5. Alati i oruđe 43

1.2.6. Vinogradarstvo 44

1.2.7. Prijevoz kopnom 44

1.2.8. Podjela vremena 45

1.2.9. Brojevi 45

1.2.10. Boje 46

1.2.11. Duhan i cigarete 46

1.3. Kuhinja u Hvaru 47
1.3.1. Kuhinjski namještaj i oprema 47
1.3.2. Posuđe 47
1.3.3. Košare 47
1.3.4. Priprema jela 47
1.3.5. Vrste jela 48
1.3.6. Meso 48
1.3.7. Prilozi 48
1.3.8. Dodaci hrani i okusi 49
1.3.9. Slastice 49
1.3.10. Pića 49
1.3.11. Kruh i tjestenina 50
1.3.12. Voće iz uzgoja 50
1.3.13. Mjere i količine u kućanstvu 50
1.3.14. Ostalo 50

1.4. Hvaranin i more 51
1.4.1. Plovna sredstva 51
1.4.2. Dijelovi drvenoga broda 51
1.4.3. Oprema drvenoga broda 51
1.4.4. Vezovi: Konopi, lanci i kabeli za brodove 51
1.4.5. Pomorski manevri 52
1.4.6. Pomorska zanimanja: Kvalifikacije, činovi, osoblje na brodu 52
1.4.7. Luka i lučka oprema 52
1.4.8. Pojave na moru 52
1.4.9. Ribolov 53
1.4.10. Velike ribe 54
1.4.11. Plava riba 54
1.4.12. Bijela riba..... 54
1.4.13. Jeguljasta riba - Murlùci 54
1.4.14. Riba iz rupa - Riba s dna 54
1.4.15. Rakovi, kornjače - Mekušci 54
1.4.16. Dijelovi riba, mekušaca, rakova 55
1.4.17. Školjke - Druga morska bića 55

1.5. Životinje na zemlji i u zraku; Biljni svijet 55
1.5.1. Životinje 55
1.5.2. Ptice 56
1.5.3. Biljke 56
1.6. Aktivnosti izvan kuće i rada 58
1.6.1. Religija 58
1.6.2. Ratovanje 60
1.6.3. Glazbeni instrumenti 60
1.6.4. Plesovi 60
1.6.5. Igre 60
1.7. Govorne forme 61
1.7.1. Pozdravi 61
1.7.2. Uzvici 62
1.7.3. Uzrečice, izreke, poslovice 63
1.7.4. Psovke i kletve 72
1.7.5. Riječi smutnje i specifičnosti 73

2. RJEČNIK 81

3. GÕNCICE I ŠTÒRIJE 519

Bilješke 525
O autoru 527

Riječ urednice uz drugo, prošireno izdanje

Rječnik za svaku hvarsku kuću (i ne samo hvarsku)

Kada se rječnik jednoga dijalekatnoga mjesnoga govora u samo godinu dana toliko traži da i autor i nakladnici ostanu bez primjerka viška te zato odluče pripremiti novo izdanje, to najbolje svjedoči o potrebi takova rječnika, ali i o njegovoj vrijednosti. Upravo to se dogodilo s prvim izdanjem *Rječnika govora grada Hvara* Radoslava Benčića, pa je sada pred nama drugo, prošireno i poboljšano izdanje, koje korisniku pruža ne samo još veći broj hvarskih riječi i izraza nego i veći broj usporednica, veći broj etimologija i drugih važnih informacija. Kao i prvo izdanje, i ovo će drugo, prošireno izdanje onima koji dobro poznaju govor grada Hvara biti drag podsjetnik na mnoge riječi i izraze koji su im bliski i mili, a onima koji manje poznaju taj govor – bit će pravo otkriće.

Poput većine otočkih govora, i govor grada Hvara prava je riznica starih hrvatskih riječi od kojih mnoge danas u cjelini postupno padaju u zaborav, ili se pak zaboravljaju njihova prvotna značenja. Tako *npr.* mnogima nije poznato da se riječ *dvôr* u hrvatskom jeziku od starine rabi u značenju 'dvorište', premda je u tom značenju do danas očuvana u većini čakavskih govora, pa tako i u govoru grada Hvara. Isto se može reći za hvarsku riječ *pôd* u značenju 'kat'. I danas se u tom značenju rabi u brojnim čakavskim govorima, pa je to jedno od značenja te riječi i u govoru grada Hvara. Hrvatska književna djela pokazuju takovu uporabu od starine, *npr.* u 16. stoljeću u Dubrovniku u djelima Marina Držića. Inače, riječ *pod* se najprije rabila u značenju ‘potkrovlje’ dok još kod nas nije bilo katnica nego su kuće imale prizemlje i potkrovlje. U potonjem značenju tu se riječ i danas može susresti u pojedinim govorima Hrvata u Gradišću u Austriji.

U hrvatskoj jezičnoj starini riječ *grad* označavala je 'utvrđeni grad, grad opasan zidinama'. U tom je kontekstu zanimljiv toponim *Grōdȁ* za najstariji dio grada Hvara, tj. dio grada unutar zidina.

Hvarska apstraktna imenica *nenōvȉdnost* u rječniku je označena kao zastarjelica. Budući da se više ne rabi u normiranom hrvatskom književnom jeziku, ta riječ postupno nestaje i iz mjesnih govora, premda se u različitim

fonološkim i morfološkim inačicama još uvijek može čuti u čakavštini, osobito sjeverozapadnoj, a redovito i u govorima Hrvata u Gradišću. U hrvatskom su se književnom jeziku riječi toga tipa redovito rabile tijekom brojnih stoljeća, pa *npr.* Marin Držić rabi apstraktne imenice *nenavidnos* (G jd. *nenavidnosti*) i *nenavidos* (G jd. *nenavidosti*). U istom 16. stoljeću potonju inačicu rabi i njegov sugrađanin Frano Lukarević, dok Zadranin Šime Budinić rabi inačicu *nenavidnost*, a Splićanin Aleksandar Komulović i Šibenčanin Faust Vrančić *nenavidost*. U 17. stoljeću također susrećemo različite inačice, *npr. navidos* (G jd. *navidosti*) u Dubrovčanina Džore Palmotića, *nenavidost* u Pažanina Bartola Kašića, također u pojedinih franjevačkih pisaca u Bosni, *npr.* u Pavla Posilovića. U 18. st. *npr.* književnik Vice Petrović s otoka Lopuda rabi pridjev *nenavidan* u značenju ‘zavidan’. Bunjevačkohrvatski pisac Ivan Petreš iz mađarskoga dijela Bačke rabi imenicu *nenavidnost* još u prvim desetljećima 20. stoljeća. U narodnim prozama bunjevačkih Hrvata također se susreće pridjev *nenavidan*. Književnik Milan Begović u prvim desetljećima 20. stoljeća rabi pridjev *nenavidan* u značenju ‘zavidan’.

Stariji komparativni priložni oblici *lãšnje* (< *lakò*) i *kãšnje* (< *kãsno*) također su se u književnom jeziku susretali još u Begovićevo vrijeme, a danas ih još možemo čuti u pojedinim mjesnim govorima, pa tako i u gradu Hvaru. Osobito je komparativ *kãšnje* čest u sjeverozapadnoj čakavštini. U ovaj su rječnik uvrštene prijedložne inačice *brez*, kao zastarjelica, i *bez*, kao stilski neutralna. Inačica *brez* u prošlosti je nastala križanjem prijedloga *bez* i *prez*, a danas je sastavnim dijelom brojnih čakavskih i štokavskih govora.

S psiholingvističkoga i sociolingvističkoga aspekta osobito su zanimljive različite usporedne tvorbene izvedenice u hvarskom govoru. Tako su *npr.* od imenice *težôk* 'težak, zemljoradnik' mocijskom tvorbom sufiksima *-ïca* i *-ïnja* izvenene imenice *tezacïca* (s promjenom *k* > *c* na tvorbenom šavu) u značenju 'žena kojoj je težački posao zanimanje' i *težakïnja* u značenju 'žena koja obavlja poljodjelske radove za nadnicu'. Međutim, sufiksom *-ùša* od iste je polazne riječi *težôk* mocijskom tvorbom izvedena stilski obilježena pogrdna riječ *težakùša* u značenju 'težakova, tj. zemljoradnikova žena'.

Zanimljiva je i lepeza izvedenica koje označuju dječje kuglice za igru na zemlji. Od romanizma *matûn* u značenju 'opeka, cigla' izvedena je sufiksom *-jãca* riječ *matunjãca* u značenju 'glinena kuglica za igru', a od imenice *kremen* istim sufiksom riječ *kremenjãca* u značenju 'kuglica za igru od kremenastoga kamena'. Sufiksalnom tvorbom, ali sa sufiksom *-ênka* izvedena je od imenice *caklò* 'staklo' riječ *caklênka* u značenju 'staklena kuglica za igru'. Posebice je zanimljiva prefiksalno-sufiksalna tvorenica *beskrãjnica* u značenju 'vrsta staklene kuglice za igru sa zavojitim šarama'.

Oko većine riječi u ovom rječniku može se isplesti neka jezikoslovna priča, a još više ih je podsjetnik na način života, navike, običaje, vjerovanja i sve ostalo što je ispunjavalo život ljudi koji su te riječi aktivno koristili i od

kojih ih nije moguće odvojiti. Kao iznimno kvalitetan, ovaj je rječnik vrlo uspio spoj razuma i osjećaja. Razuma – jer je ozbiljno izrađen kao znanstveno djelo. Osjećaja – jer je izrađen s ljubavlju prema svomu gradu, s ljubavlju prema vlastitim uspomenama i uspomenama drugih Hvarana.

Upravo zato, nerijetko će se naći na radnom stolu znanstvenika, također u rukama Hvarana različitih naraštaja i zanimanja, ali i ostalih ljubitelja jezične baštine.

U Zagrebu, 27. lipnja 2014.

Sanja Vulić

Izvadci iz mišljenja recenzenata

... Premda su već objavljeni rječnici koji sadrže leksikografski obrađeno rječničko blago iz pojedinih mjesnih govora otoka Hvara (Brusje, Vrboska, Pitve...) nedostaje dijalekatni rječnik cakavskoga grada Hvara. Ta je praznina popunjena objavljivanjem knjige Radoslava Benčića, koja sadrži ne samo abecedni rječnik nego k tomu još i tematski (što je rijetkost u čakavskoj dijalekatnoj leksikografiji), koji je semantički razvrstan u 7 skupina i veći broj podskupina, s ukupno 5 i pol tisuća riječi, uključujući i onomastičku građu. Tomu je još dodana kraća analiza govora grada Hvara, popis uzrečica i kratke crtice na tom idiomu u funkciji ogleda govora. Glavni dio knjige je abecedni rječnik govora grada Hvara koji sadrži više od 12 tisuća leksikografski obrađenih natuknica i frazema. Autor je primijenio suvremenu metodologiju izradbe dijalekatnih rječnika. Sve su natuknice akcentuirane i popraćene potrebnim gramatičkim odrednicama. U tijelu leksikografskoga članka, iza prijevodnoga ekvivalenta na hrvatskom standardnom jeziku, slijedi rečenični primjer na hvarskom govoru koji je također redovito akcentiran. U polisemnim i homonimnim natuknicama prijevodni su ekvivalenti prikladno razvrstani. Frazemi se leksikografski obrađuju unutar leksikografskih gnijezda jedne od natuknica od kojih su sastavljeni. Sinonimi i općenito leksičke inačice međusobno su povezane uputnicama. Rječnik predstavlja važan prinos čakavskoj dijalekatnoj leksikografiji općenito, a posebice dijalekatnoj leksikografiji otoka Hvara.

Prof. dr. sc. Sanja Vulić, dijalektologinja

... Rječnik govora grada Hvara ima jednu dodatnu vrijednost, koju primjenjuju najbolji izrađivači specijaliziranih glosara i rječnika, a odnosi se na dio koji obrađuje tematske grupe riječi. Smatram da je to zaista vrlo vrijedan doprinos koji je dodatno obogatio ovaj već ionako bogati te leksikografski izvrsno opremljen rječnik jednog mjesnoga govora. Taj dio, koji sadrži otprilike 5500 riječi, zaslužuje posebnu pohvalu jer je to svojevrsni „thesaurus“ koji nam

predočava minulo i sadašnje vrijeme grada Hvara te predstavlja okosnicu u kojoj se odvijao čitavi životni i radni vijek otočkoga življa. U ovom tematskom bloku, zasnovanom na semantičkim poljima, ističu se naslovi kao „Hvaranin i njegova obilježja“ u kojem su zabilježena sva tradicionalna hvarska imena u svim mogućim varijantama, obiteljski nadimci, međuljudski odnosi, zdravstvena stanja, osobine ljudi te odjevni predmeti i tkanine. Naslov „Hvaranin i njegovo okruženje“ sadrži gotovo sve riječi koje se odnose na okoliš, vrste tla, toponime mjesta na moru, kuću opisanu iznutra izvana, alate i oruđa, vinogradarstvo itd. itd. To predstavlja uistinu detaljan i dragocjen pregled gotovo svih riječi hvarskog pomorskog, poljoprivrednog i pomorskog stanovništva, a obuhvaća pojmove, toponime, izraze, govorne forme, uzvike, uzrečice, izreke, poslovice, psovke i kletve.

Abecedni dio rječnika sadrži sva glavna gramatička i etimološka određenja natuknica uz odgovarajuće značenje na hrvatskom standardnom jeziku, pravilnu akcentuaciju svake riječi i predočavanje primjera situacijskog konteksta za svaku natuknicu. Tu su nabrojeni i brojni frazemi, na primjer: ima 78 fraza s glagolom *ćapȁt*, 42 fraze s glagolom *cinȉt*, 20 s glagolom *pôć* itd., što samo dodatno dokazuje autorovu nevjerojatnu akribiju i pedantnost. Velika većina natuknica potječe od leksika naslijeđenog iz sjeverotalijanskih (mletačkog, tršćanskog, julijskog) i nekih južnotalijanskih dijalekata. One uglavnom pripadaju mediteranskom kulturnom i civilizacijskom krugu, ali autor bilježi i natuknice iz turskog, njemačkog i francuskog jezika. Hvalevrijedno je tumačenje etimologije posuđenica iz talijanskog jezika i talijanskih dijalekata što pokazuje da se autor potrudio proučiti opsežnu literaturu iz pojedinih sektora romanske lingvistike te je i adekvatno primijeniti. Iako je u posljednje vrijeme objavljen veliki broj lokalnih rječnika, smatram da se ovaj rječnik može svrstati među najbolje i leksikografski najopremljenije rječnike zavičajnih govora, budući da je njegov autor duboko uronjen u prirodni okvir insularnog svijeta kojeg u svom rječniku s mnogo ljubavi, detaljnog poznavanja i istraživačkog zanosa predstavlja svom rodnom gradu, znanstvenoj zajednici i širokoj čitateljskoj publici.

Od početnog amaterskog pokušaja zapisivanja zavičajnoga govora, autor je strpljivim i dugogodišnjim radom napravio golem napredak i iskorak u leksikografskom radu te nam je, kao svoj „herkulovski pothvat“ i dokaz istinske ljubavi prema rodnom gradu, podario izvorno znanstveno djelo dostojno svakog ozbiljnog leksikografa koje će se, nadam se, čitati i kao zabavno, a nadasve poučno štivo.

Stoga najtoplije preporučam tiskanje ovoga vrijednog djela.

Dr. sc. Ljerka Šimunković, prof. emerita
Romanist, povjesničar talijanskog jezika i dijalektolog

UVOD

Glavni je cilj ovoga rječnika predočiti što veći broj riječi i izraza koji se rabe u cakavskom govoru samoga mjesta Hvara i time ih oteti zaboravu s obzirom na sve jači utjecaj standardnoga jezika i okolnih čakavskih govora. To više što postoji vrlo malo objavljenih zapisa na hvarskoj cakavici novijega doba.

Početna namjera bila je ograničiti se na riječi koje predstavljaju lokalnu inačicu posuđenica iz drugih jezika, pri čemu je ustanovljena izrazita dominacija romanizama. To su riječi i izrazi koje će nemještanin najteže razumjeti, naročito ako dolazi iz unutrašnjosti, jer ga one ne podsjećaju na ekvivalentnu riječ iz standardnoga govora, *npr. matûn* – opeka*, škîna* – leđa*, dëbul* – slabašan…*,* pogotovo što su one najčešće i prilično promijenjene u odnosu na izvornu stranu riječ. Osim toga, te riječi stranoga podrijetla – ali prilagođene mjesnome govoru – koje nazivamo posuđenicama, vjerojatno će najbrže iščeznuti iz lokalnoga govora, jer s obzirom na sve veću komunikaciju s nemještanima te na sve veću prisutnost standardnoga jezika u medijima i u svakodnevnome životu, takve posuđenice postaju zapravo arhaizmi s tendencijom sve manjega korištenja. To su bili dodatni razlozi zbog kojih je ovaj rječnik početno bio ograničen na posuđenice, odnosno na romanizme.

Međutim, tijekom rada i kontakta s mještanima pokazala se potreba da se rječnik upotpuni i riječima hrvatskoga korijena. To je posebno došlo do izražaja u prvome – tematskome – dijelu rječnika, jer su u svakoj tematskoj cjelini ispremiješane riječi različitih korijena.

Pojednostavnjeno, moglo bi se zaključiti da su riječi koje su Hrvati donijeli sa sobom u ove krajeve uglavnom i opstale u lokalnome govoru, dok su novije riječi preuzimane iz drugih jezika s kojima su mještani dolazili u dodir. Za grad Hvar posebno je izražen utjecaj venecijanskog (mletačkog) govora, ali i dijalekata proizašlih iz venecijanskog (venecijansko-dalmatinski, tršćanski, julijski,…) te kasnije talijanskog jezika. U to ulaze i izrazi pomoraca zajednički raznim sredozemnim zemljama, tzv. *lingua franca*.

Najstariji strani utjecaji su u onim riječima koja su ilirsko-dalmatska plemena preuzela od romanskog stanovništva koje je pak koristilo pučki srednjovjekovni latinski, stvorivši tako jedan autohtoni dalmatski jezik. Taj jezik je izumro, a poneke riječi koje iz njega proizlaze bilježimo sa (stdlr./lat.): *npr. argùtula* (stdlr./lat. *ergatula*); *jôrbul* (stdlr./lat. *arbor),* pri čemu kratica (stdlr./lat.) znači ‘starodalmatskoromanski relikt od latinskog’.

Može se ustanoviti da je udio posuđenica u abecednome dijelu riječnika oko 48 %, od čega:

– romanizmi 45% (venecijanizmi 29%, talijanizmi 15,5%, galicizmi 0,5%)

– ostali jezici 3% (po redu učestalosti: germanizmi, turcizmi, anglizmi, grecizmi)

Glavna obilježja cakavskoga govora

Prema teoriji Maleckog i Hraste, u čakavskim su se idiomima počeli realizirati cakavizmi pod utjecajem venecijanskoga dijalekta, u kojemu nema glasa /č/: *cento, cinque, cima…* se izgovaraju sa /c/, (odnosno s glasom između /c/ i /s/) a ne sa /č/ kao u književnom talijanskom jeziku. Prihvaćen je u sredinama gdje je prisutnost Venecijanaca bila veća, a ruralnoga stanovništva manja, što je i bio slučaj s mjestom Hvarom, kao značajnom lukom mletačkoga brodovlja. Postoje, doduše, i druge teorije, *npr.* M. Moguša, bazirane na zapažanjima da se cakavski govor ukorijenio i u nekim sredinama, gdje nije bilo kontakata s Mlečanima.

Na otoku Hvaru cakavizam je geografski ograničen na grad Hvar; već sljedeće najbliže mjesto (Brusje, udaljeno 5 km od grada Hvara) koristi čakavski govor, kao i sva druga mjesta na otoku (osim Sućurja, na istoku, gdje se govori štokavski). Cakavski govor, poput hvarskoga, ali u drugim varijantama, može se sresti na nekim udaljenijim mjestima: otok Vis, Brač (djelomice), Trogir (u izumiranju), a u mnogim mjestima je već izumro.

– Svakomu /č/ odgovara /c/ u cakavskom (čelo: *celȍ,* čovjek: *covȉk*).

– /ć/ se zapravo izgovara kao "srednje" tzv. "trorogo" *č*: (kuća: *kȕča,* praščić: *prajcȉč*) U ovome rječniku piše se ipak na uobičajeni način: *kȕća, prajcȉć…* poštujući uvriježeno lokalno pravilo da /č/ iz standardnog književnog jezika postaje /c/ u hvarskomu govoru, dok /ć/ ostaje /ć/.

– Riječi koje počinju sa /s/ često postoje i sa /š/ *(skȕla* i *škȕla, skãle i škãle, sôldi* i *šôldi)*. Riječi koje počinju ili završavaju sa /z/ postoje često i sa /ž/ *(sparenjôz* i *šparenjôž, vicjôz* i *vicjôž, zumrôd* i *žumrôd).* Još se u Hvaru može čuti i stariji srednji glas /ś/ (*śetemôna*, pored *setemôna* i *šetemôna; śkȍś,* pored *skȍs, skȍš* i *škȍš*) te /ź/ (*źeźîn,* pored *žežîn; źumrôd,* pored *zumrôd* i *žumrôd*). U ovome se rječniku taj srednji glas nije bilježio.

– Etnici, tj. imenice koje označuju skupno ime stanovnika pojedinoga lokaliteta, gube u 1. licu jednine završni /n/ *(Hvaranin: Forãni; …Višãni, Splȉćani…),* pa nema razlike između 1. lica jednine i množine (ali *Forãnina, Forãninu...*).

– Od nekadašnjih brojeva druge dekade tipa *dvanãdeste* nastale su redukcijom realizacije tipa *dvanãste* (s kasnijim razvojem *dvanãste* > *dvonãste* u hvarskom govoru).

– U govoru mjesta Hvara uočene su dvije ili više inačica za mnoge riječi *(Bȕka/Bȕkva od Mandrãća; denjȁt, dinjȁt; fermȁt, fremȁt; procesjûn,*

precesjûn, prosesjûn, presesjûn) a ponekad čak i dvojnost gramatičkoga roda riječi na *-jûn (ovî/ovà štajûn, procesjûn…)*. Izgleda da su te jezične razlike odgovarale nekadašnjim dvjema glavnim četvrtima Hvara koje su bile Grōdà i Glavìca.

U drugim aspektima hvarska cakavština ima ista svojstva kao i hvarska čakavština, svojstva koja su navedena selektivno i u skraćenom obliku, uglavnom prema Dinku Matkoviću *(Rječnik frazema… Vrboske)*:

– Hvarska cakavština pripada čakavskomu ikavskomu dijalektu *(lȋpi, bȋli, cȋli, mlīkȍ)*. Redoviti su ikavizmi s *pri-* (prevariti: *privãrit;* pretočiti: *pritocȉt*).

– Dugo /a/ se najčešće zatvara u dugo /ô/ (bumbak: *bumbôk;* lakat: *lôkat;* pravda: *prôvda*). Taj /ô/ se u otvorenom slogu vraća na /a/ (Bônj: *Bãnja,* tovôr: *tovãra*). U starijemu govoru takvo /a/ se i u osobnim imenima često mijenjao u /ô/ (Ânte: *Ônte;* Mârko: *Môrko;* Frâne: *Frône*), što je danas praktički iščezlo iz govora.

– U ovome rječniku nisu se pravile razlike između dugoga /ô/ nastalog od /ā/, poput *krôj* – kraj) i dugoga /o͡/ (nastalog od /ō/, poput *kro͡j* – kroj)

– Glas /o/ se u posuđenicama često zatvara pa se realizira /u/ *(*bordizar: *burdižȁt;* colpo: *kȕlap;* compania: *kumpanȉja,* ali: cordon: *kordûn)*.

– Muška osobna imena na -o i -e imaju proširenu osnovu u kosim padežima *(Mârkota, Mârkotu,… Mârkoton; Frâneta, Frânetu, …, Frâneton)*, kao i mnoge druge riječi iz t-deklinacije: *dītè: dītèta, šêmpjo: šêmpjota.*

– Slogotvorno /r/ se realizira u sekvenciji -ar- (srdela: *sardèla,* prst: *pàrst)* i -or- (crn: *cõran*).

– Infinitiv se redovito realizira bez završnoga fonema /i/ *(dīsȁt, dodȉjot, govorȉt, mȕst, utèć)*.

– Vrlo često se iza naglaska reducira samoglasnik /i/ u sredini riječi, osobito u imperativu 1. i 2. l. mn. (recite!: *rècte!,* učinimo!: *ucĩnmo!,* kupite!: *kũpte!*).

– U glagolskom pridjevu radnom reducira se završno *-l* muškog roda jednine (vidil: *vȉdi;* bîl: *bî* – bio; cinîl: *cinî* – činio; znal: znao – sa zatvaranjem i promjenom boje vokala *a* > *o*), ali se čuva na kraju imenica ili pridjeva *(vãrtal, posôl, žôl; debêl)*.

– Promjena završnoga /m/ > /n/ na kraju nastavaka, kao tipični adrijatizam susreće se i u hvarskom govoru (*rūkôn* ‘rukom’*, mȉslin* ‘mislim’*, bî son sôm* ‘bio sam sam’). Doduše, u novije se vrijeme sve više izgovora /m/, posebno kod dvostrukog /n/ u zadnjemu slogu *(brõnin* > *brõnim, hrõnin* > *hrõnim)*.
Završno /m/ na kraju osnove riječi se ne mijenja *(dîm, grôm, pitôm)*.

– Čakavska promjena *lj* u /j/ je uobičajena u domaćim riječima (*jûdi* ‘ljudi’*; pȍje* ‘polje’) ili u /l/ (*lȉto* ‘ljeto’; *lipotȁ* ‘ljepota’), ali u posuđenicama može izostati (*butȉlja* ‘botilja’*, butiljûn* ‘botiljun’).

– Primarni i sekundarni skup *dj* redovito daje /j/ (*grôžje* ‘grožđe’, *mẽja* ‘međa’). Analogijom je tako i u posuđenicama (*jãval* ‘đavao, vrag’). U novije se doba u posuđenicama često realizira *đ* (*ônđel* ‘ânđel’, *đardîn* ‘đardîn’ ...).

– Tipično je čakavski i izostanak fonema *dž* koje se zamjenjuje fonemom /ž/ (*žẽp* ‘džep’).

– Uobičajene su promjene *čk : šk* i *čn : šn* (*mãška* ‘mačka’, *ȍblošno* ‘oblačno’). Čakavske su i promjene u suglasničkim skupovima tipa *vȍjka* ‘voćka’), te *sȉnošnji* ‘sinoćnji’.

– /d/ i /t/ ispadaju u skupovima ‘dsk’, ‘tsk’, ‘dsj’,’dst’, (*jȕski* ‘ljudski’, *splȉski* ‘splitski’, *prêsjednik* ‘predsjednik’, *Pȍstine* ‘Podstine’).

– /d/ se najčešće zamjenjuje s /l/ u akcenatskim cjelinama ispred konsonanata /b/, /c/, /ć/, /d/, /g/, /k/, /p/, /s/, /š/, /t/, /ž/ *(...ol drîva, a sȁl su ol gvȍzda),* s novijom tendencijom realizacije reduciranoga (d) *(...o(d) drîva, a sȁ(d) su o(d) gvȍzda);* /d/ je pak sačuvan pred konsonantima /j/, /l/, /r/ i pred svim vokalima *(od jubãvi, od lȉnosti, pȍd ruke, pod armerûn).*

– /t/ se najčešće zamjenjuje s /l/ u skupu ‘tk’, (otkad: *olkad;* otkriti: *olkrȉt),* s novijom tendencijom pretvaranja u reducirani (d) *(...o(d)kȁd, o(d)krȉt).* /t/ se značajno reducira u akcenatskim cjelinama ispred /s/ što je posebno slučaj sa svim infinitivima povratnih glagola na *-ȁt* i *-ȉt: (ćapȁ(t) se; udrȉ(t) se; razbȉ(t) se)* gdje je zadnji slog kratko naglašen. Inače /t/ ostaje dostatno čujan *(dȉmit se, mãzot se, zlãmenot).*

– Ako iza infinitiva slijedi ‘ća’ onda zadnji fonem infinitiva postaje nečujan *(pô(ć) ća, hodȉ(t) ća, butȁ(t) ća)* makar ne pripada akcenatskoj cjelini sa ‘ća’.

– U slijedu ‘ds’, ‘ts’, često se gubi početni suglasnik (*prȅstava* ‘predstava’, *pêsto* ‘petsto’).

– Suglasnički skup ‘pč’, ‘pš’, ‘ps’, ‘pt’, gubi početno /p/ (*celà* ‘pčela’, *šenȉca* ‘pšenica’, *sovȁt* ‘psovati’, *tȉca* ‘ptica’).

– Stari suglasnički skup ‘šć’ je sačuvan (*šćȅta,* ‘šteta’; *šćôp,* ‘štap’; *gȕšćer,* ‘gušter’). Rijetko se analogijom skup ‘šć’ realizira i u posuđenicama iz stranih jezika (*pošćîr*). Skup ‘št’ javlja se na mjestu nekadašnjega *čt* (*štȉt* ‘čitati’, *poštên*) te u posuđenicama (*štrapȁc, štivãla*).

– Suglasnički skup ‘hv’ postaje /f/ (Hvar: *Fôr;* hvala: *fōlà).*

– Lokativ jednine se izjednačuje s akuzativom: *Bî son u Splȉt* (umjesto: ...u Splitu); *Bîla je u kȕću* (umjesto: ...u kući).

– U množini imenice m. roda imaju samo kraći, stariji oblik: *mȉši* za ‘miševi’, *nōžȉ* za ‘noževi’.

– U genitivu množine postoje najčešće dva oblika *(gãće > gôć/gãćih; rūkà > rûk/rũkih; sardèle > sardêl/sardèlih)* s tendencijom sve češćeg korištenja dužega oblika.

– Izvjestan broj glagola ima i dva oblika imperativa *(butȁt > bȕta!/butôj!; fermȁt >f ȇrma!/ fermôj!, surgȁt >sûrga!/ surgôj!),* pri čemu se kraći oblici najčešće koriste pri davanju zapovijesti na brodu te spadaju u područje *lingua franca.*

– Kod konjugacije glagola karakterističan je nastavak *-du* u 3. l. prezenta mn. u većine glagola *(Onȉ: govȍridu, ...hȍćedu, ...mȍredu, ...pȉšedu, ...vȍlidu,...),* ali u glagola 4. razreda V. vrste nastavak je *-ju (Onȉ: kopãju, ...lavurãju,...).*

– Određeni pridjev ženskog roda, završava u prvom padežu jednine na o, što se događa zbog zatvaranja fonema /a/ i sukladno tomu promjene /a/ > /o/ *(Mõlo Milnà, Vȅlo Gãrška, lȉpo vȅšta)*. Na taj su se način izjednačili oblici ženskog i srednjeg roda.

– Primjeri oblika futura I. iz čakavskih idioma obično se pišu onako kako se i izgovaraju, tj. zajedno s oblicima *ću, ćeš, će…* – ako su enklitički oblici pomoćnog glagola *htjeti* iza infinitiva – *(dõć ćemo > dõćemo, udrȉt ću te > udrȉću te),* dok se u drugim glagolskim oblicima piše odvojeno *(jõ ću te udrȉt; udrî son se)*.

– Pišu se odvojeno i prilozi, čak i onda kada se izgovaraju kao jedna cjelina *(ù glovu, ùza me)* osim kada se riječ uz prijedlog svodi na fonem /c/ (na što: *nôc,* u što: *ûc,* ali: na njega: *nô nj)*. Prijedlozi koji se u standardnom hrvatskom jeziku pišu zajedno, pišu se tako i u lokalnom govoru *(nãsomo*, *nãvecer, nãvrime*, *nedalekȍ, olkȁd, pomãlo, ùzbardo…)*.

Sva prethodno navedena dijalektalna svojstva u govornom i pisanom obliku primjenjuju se i na riječi stranoga podrijetla koje su, dakle, prilagođene lokalnom govoru, uključujući i akcentuaciju.

– **Akcentuacija**

Tri su akcenta u govoru grada Hvara:

– kratkosilazni ili brzi (̏): *(adȍio, akužȁt, baratȁt),* najčešće na zadnjem slogu;

– dugosilazni (̂): *(batêj, Fôr, kantûn),* rijedak je na vokalu /a/ (osim na osobnim imenima - *Ânte, Jâko, Mâte...* - te na riječima stranoga podrijetla *(kâpo, mâlta, râdijo...)*

– starohrvatski akut, ili tzv. zavinuti naglasak (̃): *(brãtim, lȉpi, stõri, sũša, žẽdan)*. U izgovoru je starohrvatski akut izjednačen s naglaskom nastalim duljenjem nekadašnjega kratkoga /a/ (*klãpa, mãti, rãme ...*).

Za akut prenosimo jednu specifičnost, onako kako ju je formulirao akademik P. Šimunović u monografiji *Otok Hvar*: "U gradu Hvaru, a sporadično i drugdje, akcent (̃) na kraju riječi (i na kraju izgovorene akcentske cjeline) prelazi u (̂): *(mihũr>mihûr, od rukẽ > od rukê),* ali ostaje u enklizi: *mihũr mu se, od rukẽ mu grê* itd. jer tu se (̃) nije našao na kraju izgovorene akcentske cjeline, već unutar nje."

Tako u ovome rječniku nema akuta (̃) na zadnjemu slogu riječi, odnosno na kraju akcentske cjeline.

– Pored akcenata postoji i nenaglašena ‘dužina’ (¯) kada je vokal dug, nenaglašen i intonacijski neutralan. Nalazi se u slogu pred kratkosilaznim akcentom: (*rūkà, dūšà, sōdȉt, abrumōvàt*) ili pred dugosilaznim: (*sōdî, abrumōvô*).

Kada se u infinitivu nalazi dužina u predzadnjem slogu, u prezentskim glagolskim oblicima se na njenom mjestu pojavljuje akut (*ponōvjät > ponõvjon; pūhät > pũše)*.

Akcentuacija je bitan i specifičan element svakoga govora, pa tako i hvarskoga. Često baš ona mijenja značenje riječi: *dȉgod/digôd; gõre/gȍre; kȕpit/kūpȉt; polȉt/pōlȉt…* (za dodatne primjere vidjeti dodatak 1.7.5.3.)

– U pogledu izgovora, osim naglašavanja, valja istaknuti i način izgovora raznih prijedloga (*u, iz, pod, na…*): oni se izgovaraju vezano sa riječju koja slijedi, pri čemu akcent nekada prelazi na prijedlog: (*u pȍje > ù poje; pud dȍma > pù(d) doma; na mȅne > nõ me; na njega > nô nj),* a nekada ne prelazi: (*na rîvi = na rîvi; niz kôlu > nis kôlu*).

– Pojedine riječi navode se u rječničkim primjerima i u realizacijama uobičajenim u starijega naraštaja (*kal, vej, jȅrbo, vêngo, nȉkor, ȍlma, pol, pul, is, …*) i u onima mlađega naraštaja (*ka(d), već, jer, nȅgo, nȉko, ȍdma, po(d), pu(d), sa, …*) – jer ta mješavina odgovara govoru sredinom 20. stoljeća – iako je danas gotovo u potpunosti prevladao njihov noviji oblik. Pri tome naznaka *(d)* znači da se taj konsonant ne izgovara (ili jedva čujno) u takvom govornom primjeru (vidi prijedloge *od, pod, pud* u abecednome dijelu rječnika).

Za više pojedinosti o specifičnostima hvarskoga govora, čitatelj se upućuje na studije iz navedene liste *Literatura i rječnici*, kao što su (kronološkim redom): djela Mate Hraste, Petra Šimunovića, Dinka Matkovića, Vinka Kovačića i Ante Barbića.

Neke pojedinosti o posebnosti hvarskoga govora dana su i u poglavlju 1.7.5. Riječi smutnje i specifičnosti.

Struktura rječnika

Sam rječnik podijeljen je u tri glavne grupe:

1. Tematska grupa *(Obitelj, Kuća, More ...)*.

2. Rječnička (abecedna) grupa *(abajîn,…… žveljarîn)* s natuknicom, sa značenjskim ekvivalentom na hrvatskom standardnom jeziku te s čestim primjerima korištenja te riječi u uobičajenom govornom kontekstu.

3. ‘Goncice i štorije’ tj. anegdote i priče koje su snimljene na CD kako bi se čim vjernije i tonski zabilježio izgovor, tj. naglasak pojedine riječi ili grupe riječi povezanih u cjelinu.

Sve natuknice iz tematskih skupina detaljnije su obrađene u abecednoj grupi, osim imena, nadimaka, toponima, te uzvika, izreka i poslovica, dakle

onih grupa riječi koje ne zahtijevaju posebno objašnjenje. Ta abecedna grupa sadrži ipak, u konačnici, znatno više riječi, jer mnoge od njih nemaju odgovarajuću tematsku grupu.

U abecednome – najvećemu dijelu rječnika – rječnički članak ima ove dijelove:

– **Natuknica**

Natuknica je prva - u pravilu jednočlana riječ - pisana podebljanim slovima. Ukoliko su u mjesnome govoru uvriježena dva ili više oblika (*npr.* abrùm, abrùma; fit, afît), prvi oblik je onaj koji se smatra češćim u lokalnome govoru. Ako se ti oblici ne slijede neposredno abecednim redom, onda će se višečlana natuknica ponoviti i u obrnutom redoslijedu, ali s naznakom *v.* ('vidi') koja upućuje na glavnu natuknicu (*npr.* afît, *v.* fît).

– **Podatak o obliku**

Uz imeničke natuknice navodi se gramatička odrednica za oblik genitiva jednine, bilo samo nastavkom (*npr.* abrùm, -a, abrùma, -e), bilo u cijelom obliku ako se osnova mijenja (*npr.* Bôg, Bòga; bônj, bãnja).

Uz glagolske natuknice navodi se gramatička odrednica za 1. lice jed. prezenta, bilo samo nastavkom (*npr.* abandunât, -ôn, abandunōvât, -ōjèn), bilo u cijelom obliku ako se osnova mijenja (*npr.* bòst, bodèn; bušīvât, bušījèn). Ako se natuknički glagol ne koristi u 1. licu jed. onda se navodi nastavak za 3. lice jed. (lãjot, -e; garmît, -î; izlêć, -lēžè).

Glagoli su, u pravilu, navedeni u infinitivu kao svršeni (*npr.* abrumât, -ôn). Nesvršeni glagoli (*npr.* abrumōvât, -ōjèn) nisu navedeni sistematski već samo ukoliko su uobičajeni u govoru. Time se rječnička građa ne opterećuje oblicima koji teoretski postoje, ali nisu uvriježeni u govoru.

– **Gramatička odrednica izražena kraticom (podatak o vrsti riječi)**

Kratice za rod imenica koristile su se samo u slučajevima kada se to činilo potrebnim. Tako se rod (*m/ž/sr*) navodio onda kada on nije bio očigledan, *npr.* kod nekih imenica na -ûn (lampjûn, -ūnà, *m*; okažjûn, -ũni, *ž*; štajûn, -ūnà, *m*./ -ũni, *ž*), kod zbirnih imenica (brãća, -e *ž zb;* cvîće, -a *sr zb*) te u slučajevima kada je rod imenice drugačiji nego u standardnome jeziku (glôd, m/ž – glad ž; kônce, sr – konac, m; pêst, m – pest, ž; vlôs, m – vlas, ž ...).

– **Etimologija**

Iza oblika genitiva za imenice i 1. lica jed. prezenta za glagole te nastavaka za pridjeve, slijedi (u zagradama) izvorna riječ, ako se radi o posuđenici iz stranoga govora *npr.* abajîn, -a (tal. *abbaino*); ãbak, -a (ve. *abaco*). Kao izvorne riječi navode se one koje su izravno utjecale na naš dijalektni oblik, a eventualni dalji korijen dan je samo izuzetno *npr.* kajić: (ve. *caicio,* od tur. *kayık*); štrùca: (trs. *struza,* od njem. *Strutzen*).

Valja napomenuti da su sve riječi koje počinju sa slovima /a/ i /f/ u ovomu rječniku posuđenice, tj. stranoga porijekla (s iznimkom riječi *faljùša, fōlà, fōlît, Fôr,* gdje glas /f/ dolazi od skupa /hv/).

– **Definicija**

Svaka natuknica ima svoj ekvivalent na hrvatskom standardnom jeziku, koji može biti pravi ekvivalent ili opisni.

– **Rečenični primjeri**

Najveći dio natuknica ima iza definicije barem jedan rečenični primjer. Kad god je to bilo moguće primjer je prenesen iz gradiva nađenog zapisanog u drugim izvorima, objavljenim ili ne. Takvi primjeri imaju na kraju naznaku autora u obliku inicijala *(AD, IN, MJ...)*, ili medija u obliku skraćenice *(Kru., Cel., Cima, Man., ...)*. Ukoliko primjer nema niti jednu od ovih naznaka, to znači da ga je autor stavio po svome znanju i sjećanju, nastojeći da pritom koristi uobičajene primjere hvarske svakodnevnice poznatih mu još iz vremena njegova djetinjstva i potvrđenih od izvornih govornika.

– **Poveznice i uputnice**

Na kraju rječničkoga članka po potrebi se navode ove poveznice i uputnice:

– *usp.* iza koje slijede sinonimi ili povezani pojmovi te svršeni/nesvršeni oblici glagola ukoliko ta dva oblika glagola imaju promijenjeni oblik u mjeri da se odgovarajuće natuknice ne nalaze jedna ispod druge (*dàt/dōvàt; dokōzàt/dokazīvàt...*).

– *supr.* iza koje slijedi izrazita i u govoru uobičajena suprotnost (*lîpo/grûbo; vȅli/mõli...*).

– *uobič.* iza koje slijedi uobičajeni izraz

– (*v.* 1...) koja upućuje na grupu u tematskome dijelu rječnika u kojoj je dotična riječ uvrštena.

– **Frazemi**

Frazemi, ili frazeološki izrazi, kao skupina riječi s ustaljenim značenjem za govornike određenog područja, nerijetko s prenesenim značenjem, česti su dio rječničkog članka, jer predstavljaju određeni 'kolorit' lokalnog govora. Dapače, mnogi frazemi pojavljuju se u dva, pa i više rječničkih članaka. Tako je frazem *'ćapàt bȍga za brōdù'* naveden u članku *ćapàt* i u članku *Bôg*.

Rječnik odgovara, dakle, lokalnomu govoru sredinom 20. stoljeća, dok je u Hvaru broj došljaka još bio ograničen, kao i utjecaj medija, tj. standardnoga jezika. U međuvremenu su mnogi izrazi zastarjeli, a neki su to bili već tada. Zato su diferencirane one riječi koje su još uvijek uobičajene u mjesnome govoru od onih koje su starijim mještanima razumljive, ali su ostale praktički izvan upotrebe. Potonje su naznačene zvjezdicom (*) i predstavljaju približnu klasifikaciju u arhaizme (*npr. acôl** – čelik; *batimȕra** – vrsta igre; *jandôrm** – žandar).

Pored toga, izostavljene su riječi koje su bile korištene samo u specifičnim grupama (pomorci na jedrenjacima, graditelji drvenih brodova, bačvari, kamenoklesari i drugi, uglavnom iščezli, zanati). Iz tih područja navedene su samo one riječi koje su još uvijek, barem djelomično, uvriježene u hvarskome govoru.

– **Imenice** su navedene samo u jednini i u muškom rodu *(pitûr, šêmpjo…)*, osim ako ženski rod *(pitûra...)* ima posebno značenje ili pak izrazito dominira u govoru *(petegulôna, štramacêra…)*.

Imenice ženskog roda kojih je oblik predvidljiv (*npr. šêmpja,* pored *šêmpjo*) nisu zapisivane ali posebni oblici imenica ž. roda jesu (*divjôk/divjakȉnja, pjancȉna/pjandôra, šporkaćûn/šporkȕja*).

– **Množina** je navedena samo za oblike 'plurale tantum' – *plt* (*nȍžice, vrõta*), te kada oblik množine izrazito dominira u govoru (*njȍki, škâmpi…*).

– **Pridjevi** *(piturôn(i), -a(o), -o)* navedeni su s nastavcima za neodređeni i određeni oblik dok je prilog koji je nastao adverbizacijom pridjevskoga oblika srednjega roda naveden samo ako se često upotrebljava ili ako se fonološki donekle razlikuje *(piturôno)*. Potonje vrijedi i za glagolske imenice (*piturovônje*).

Pridjevi imaju u pravilu šest oblika: po dva oblika za muški, ženski i srednji rod, ovisno o tome je li pridjev neodređen ili određen. Kako tu postoji mogućnost pomutnje navedeni su svi takvi oblici, s brojnim ilustracijama koje slijede uz njih: *npr. pòtan, pòtni; potnȁ, pòtno; potnȍ, pòtno* – znojan: *Vȁs je pòtan... ovî pòtni covȉk; Svȁ je potnȁ... ovȁ pòtno ženȁ; Svȍ je potnȍ... ovȍ pòtno dītȅ!*

Međutim, najčešće se pridjevi svode na četiri različita oblika: dva za muški i dva za ženski rod: *ambicjôz je... ambicjôzi mladȉć; ambicjôza je... ambicjôzo dīmjȁ.* Pridjev srednjega roda ima tada samo jedan oblik, koji je isti (po izgledu, iako ne po nastanku) kao i određeni oblik pridjeva za ženski rod: *ambicjôzo stvorênje.* U ovome rječniku takav se pridjev bilježi poput *ambicjôz(i), -a(o), -o.*

Kratice za pridjev (*prid.*) i za prilog (*pril.*) stavljaju se kako bi se razlikovali pridjev i prilog istoga oblika (*dobrȍ, lîpo, mêko*).

Riječi istoga značenja koje se u govoru koriste na više načina odvojene su zarezom *(apȍzito, apȍžito; otêl, hotêl; skȕla, škȕla...)*.

Kod citiranja lokalnih zapisa (uglavnom rukopisa) nastojalo se uvesti ujednačenost pisanja različitih autora-amatera, *npr:*

– kod riječi koje u standardnome jeziku i većini lokalnih zapisa imaju /ć/ on je zadržan i u svim citatima, premda se u samome mjestu izgovara kao /c/;

– krajnje /n/ u glagolskoj formi korišten je gotovo uvijek, umjesto često pisanog /m/;

– kod riječi tipa *šêmpjo, tantacjûn...* zadržan je u pravilu takav način pisanja (koji odgovara i lokalnom izgovoru) umjesto *šêmpijo, tantacijûn…* koji se ponekad mogu naći u zapisima;

– futur I, tipa *dõć ću, vȉdit ću, piturȁt ćemo*..., pisan je zajedno s enklitičkim oblicima, dakle: *dõću, vȉdiću, piturȁćemo*... što odgovara i izgovoru a i standardima čakavice, makar ne i uobičajenom načinu pisanja u lokalnim zapisima.

Inače, kao početni izvor, autor, rođen 1939. u Hvaru, koristio se svojim vlastitim poznavanjem mjesnoga govora, literaturom i zapisima, a za pomoć i provjeru obratio se, sistemom anketiranja, svojim znancima, Hvaranima starije generacije, kao što su:

Ante Arbanasić, Ivica Avelini, Duška Balogh rođ. Marchi, Nikla i Marija Barbarić, Branka Brezičević rođ. Petrić, Ivo Buzolić, Juraj Buzolić, Jakša Carić, Andro Dujmović, Gianni i Šime Fio, Marin Jurić, Cvjetko Kovačević, Željko Kovačević, Prosper Maričić, Zorko Maričić, Stjepan Matijević, Božidar Novak, Frane Novak, Ivo Novak, Luka Novak, Marica Novak, Šimun Novak, Drago i Vinka Pavić, Darko Petrović, Vojo Štambuk, Jakša i Sandro Vlahović, Ante Vučetić i drugi, kojima i ovom prilikom autor zahvaljuje. Nažalost, neki od njih nisu više na životu.

Zahvalan sam prof. dr. Sanji Vulić na sistematskome praćenju, prof. dr. Ljerki Šimunković na početnom usmjeravanju i nesebičnoj pomoći, akademiku P. Šimunoviću na stručnoj kritici i svestranome Marinu Juriću te prof. Zorki Bibić na provjeri dijalektalnog dijela rukopisa. Željko Kovačević najzaslužniji je za dopune u 2. izdanju

Posebnu zahvalnost izražavam i hvarskim spisateljima, uglavnom neobjavljenima, kao što su: Ivo Novak - Soletti, Frane Novak - Krōnjȁc, hvarski pjesnik Prošper Kuzmanić - Pôpac, humorist Prošper Kuzmanić - Pîno, te Prosper Maričić - Špalȅta i Tonko Matijević - Bīlȁc.

Njihovi rukopisi su mi omogućili da autentičnije ilustriram korištenje većine navedenih riječi.

Iako je ovaj rječnik rezultat dugogodišnjeg rada autora i doprinosa niza pomagača, on ne pretendira da bude ni sveobuhvatan u svakom pogledu niti bez ikakve zamjerke.

On predstavlja ipak prvu cjelovitiju studiju govora grada Hvara i nudi se kao podloga za daljnje dopunjavanje.

Kratice

Gramatičke kartice

augm.	augmentativ (uvećanica)
dem.	deminutiv (umanjenica)
fig.	figurativno (preneseno)
hibr.	hibridna tvorevina dvaju jezika
iron.	ironično (podrugljivo)
komp.	komparativ
m	muški rod imenice
mn	množina imenice
nepr.	nepromjenjivo
nov.	novija riječ
npr.	na primjer
plt	plurale tantum
pogr.	pogrdno
prid.	pridjev
prij.	prijedlog
pril.	prilog
razg.	razgovorno
sr	srednji rod imenice
stand.	standardni (hrvatski) jezik
star.	stariji naziv
supr.	suprotno od
uobič.	uobičajeno
usp.	usporedi
uzv.	uzvik
vulg.	vulgarno
zamj.	zamjenica

zb zbirna imenica

ž ženski rod imenice

(d), (t), – ne izgovara se, ili jedva čujno: *pȕ(d) doma – pȕ' doma (starije: pȕl doma); o(d)kȁd – okȁd (starije: olkȁd); napȉ(t) se – napȉ' se; põs(t) me smîron! – põs' me smîron!*

(h), (j), – ne izgovara se, ili jedva čujno: *pȕno põti(h), pêt kilî(h), dȅset mêtri(h)...; Pogle(j) ga...! Popi(j) ovȍ...! Ulî(j) mi dvȍ põrsta!*

(i) – postoje oblici sa i bez inicijalnoga *i*: *(i)šporkȁt – šporkȁt, išporkȁt.*

(j) – postoje oblici sa i bez inicijalnoga *j*: *(j)ȉst – jȉst, ȉst; (j)ȉdro – jȉdro, ȉdro.*

( ) – podrijetlo riječi (etimologija) nije ustanovljena

* – zastarjela riječ (većina izvornih govornika razumije no rijetko koristi)

N – nominativ, G – genitiv, D – dativ, A – akuzativ, V – vokativ, L – lokativ, I – instrumental

Kratice za podrijetlo riječi

(engl.) – engleski: (*v. Literatura:* Filipović, Vidović, Anić - Goldstein).

(fr.) – francuski: *Petit Robert, dictionnaire de la langue française,* Le Robert, Paris 1984.

(gr.) – grčki, u: *Rječnik stranih riječi*, Vladimir Anić - Ivo Goldstein, Novi Liber, Zagreb, 2002.

(jul.) – dijalekti julijske regije u: *Vocabolario guliano,* Enrico Rosamani, Lint, Trieste, 1990.

(njem.) – njemački (*v. Literatura:* Anić - Goldstein).

(stdlr./lat.) – starodalmatskoromanski relikt od latinskoga (*v. Literatura:* Bartoli, Skok, Vinja, Šimunković - Kezić.

(stven.) – starovenecijanski: *Accademia della Cr*usca u www.lessicografia.it

(tal.) – talijanski (*v. Literatura:* Dejanović - Jernej, Vidović, Vinja, Zingarelli, DISC).

(trs.) – tršćanski dijalekt (*v. Literatura:* Doria, Pinguentini, Vidović).

(tur.) – turski, u: *Rječnik stranih riječi*, Vladimir Anić - Ivo Goldstein, Novi Liber, Zagreb, 2002.

(ve.) – venecijanski dijalekt: *Dizionario del dialetto veneziano*, Giuseppe Boerio, Venezia, 1856.

(ved.) – venecijansko-dalmatinski dijalekt: *Vocabolario del dialetto veneto-dalmato,* Luigi Miotto, Lint, Trieste, 1991.

(ven.) – venecijanski dijalekt iz drugih izvora (*v. Literatura:* Roki-Fortunato, Vidović, Vinja).

Kratice za citate u hvarskome govoru

(AD) – Andro Dujmović - Bulǐć, Rukopis *Hvarski Jet-set,* Hvar, 2003.

(Cel.) – *Celegȁt,* karnevalski godišnjak grada Hvara 1989. – 2009.

(Cima) – Internet stranica - *www.cimahvar.org/forum*, tekstovi 'forumaša' iz 2005. – 2013., dijelom na hvarskome govoru.

(FJ) – Frane Jurić, Rukopisi, dijelom u *Hvarsko kazalište,* N. Petrić, H. Književni krug Split, 2005.

(FFr) – Free For radio, Emisija *Forski brevijar,* voditelj Ivo Buzolić-Lojko, Hvar, 2008. – 2009.

(FN) – Frane Novak, Pripovijetke, rukopisi (*Bruškit* i dr.), Zagreb - Hvar, 2009. – 2013.

(IN) – Ivo Novak - Soletti, Rukopisi (*Procesjûn Svẽtega Antônija* i dr.), Hvar, 2005. – 2013.

Mi, ondašnja forsko mularija, Izvještaj CZKB Hvara, br. 163, 1999.

(IŠ) – Ivo Štambuk, Rječnik izraza u zbirci pjesama *Sãrce u kãmik,* M.H. Hvar, 1995.

(Kru.) – *Kruvenica,* list župe sv. Stjepana I. Hvar, brojevi 1-25, 2008. – 2013.

(Man.) – *Mandrač,* Školski list OŠ Hvar, Broj 3, veljača 2008., OŠ Hvar, Hvar, 2008.

(MBS) – Maja Bošković - Stulli: *Zapisi hvarskih priča* iz 1965.; Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb

(MC) – Marin Carić, *Paket,* priča, *Slobodna Dalmacija* 04/1984; *Otok,* pripovijetke, Zagreb, 1977.

(MJ) – Marin Jurić, Rječnik uz članak u: *Otok Hvar /* Biseri Jadrana br. 1, 2003.

(Pi) – Prošper Kuzmanić - Pīno, Pjesme *Balãda o gajȅti, Nãša kozȁ…;* Rukopisi, Hvar / Brač.

(Po) – Prošper Kuzmanić - Pôpac, Zbirka pjesama *Prosjãlo sũnce*, Trifora, Hvar, 1993.

(TM) – Tonči Matijević - Bīlȁc, Bilješke sa Sv. Klementa, Rukopis, 2005. – 2007.

(VM) – Veronika Mlinac, *Leksik hvarske kuće,* diplomski rad, Hvar-Split, 2002.

(ŽK) – Željko Kovačević - Pùja, Rukopisi (*Goncice i dr.*), Zagreb, 2014.

Literatura i rječnici

– **Anđelić-Maslovarić, Rajka –** Rječnik izraza govora Jelse u zbirci pjesama *Škûra o caklà,* Zadar, 1998.
– **Anić, Vladimir - Goldstein, Ivo –** *Rječnik stranih riječi*, Novi Liber, Zagreb, 2002.
– **Anić, Vladimir i dr. –** *Hrvatski enciklopedijski rječnik,* Novi Liber, Zagreb, 2002.
– **Baničević, Božo –** *Rječnik starinskih riječi u Smokvici na Korčuli*, Župni ured Žrnovo, 2000.
– **Barbić, Ante –** *Rječnik Pitava i Zavale,* Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, 2011.
– **Barišić, Ićica –** Rječnik izraza govora sela Pitve u zbirci pjesama *Libar kako timbar,* Bošković, Split, 2006.
– **Bartoli, Mateo Giulio –** Starodalmatski jezik: *Il Dalmatico,* Instituto della Enciclopedia Italiana, Roma, 2000.
– **Božanić, Joško –** *Lingua franca,* Književni krug Split, Ars Halieutica, Komiža, 1997.
– **Buratović, Marica –** Govor Zastražišća: *Škrȍk ù sarce,* Naklada Bošković, Split 2003.
– **Carić, Juraj –** *Slike iz pomorskog života,* tom 1 i 2, s *Tumačem nekih riječi;* Sarajevo 1925.
– **Cortelazzo, Manlio –** *Dizionario veneziano… del XVI secolo,* La linea editrice, Padova 2007.
– **Deanović, M. - Jernej, J. –** *Rječnik talijansko-hrvatski*, Školska knjiga, Zagreb, 2002.
– **DISC –** *Dizionario italiano Sabatini Coleti,* Firenze, Giunti, 1997.
– **Doria, Mario** – *Grande dizionario del dialetto triestino,* Edizione 'Il Meridiano' Trieste, 1987.
– **Dulčić, Juraj –** *Narodni pomorski nazivi u hvarskoj općini:* u *Čakavska rîč,* god. IX, br. 2, 1979.
– **Dulčić, Jure - Dulčić, Pere** – *Rječnik bruškoga govora,* u *Hrvat. dijal. zbornik*, knjiga 7, svezak 2; JAZU, 1985.
– **Filipović, Rudolf i dr. –** *English-Croatian dictionary,* Školska knjiga, Zagreb, 1999.
– **Franičević, Jure - Pločar –** Govor Vrisnika / Hvar: Rječnik izraza u zbirci pjesama *Šaka zemje,* Split, 1974.
– **Franičević, Marin –** Govor Vrisnika / Hvar: Rječnik izraza u zbirci pjesama *Govorenje Mikule Trudnega,* MH, 1945.
– **Gačić, Jasna: –** *Romanski elementi u splitskom čakavskom govoru*, u *Čakavska rič 1,* Split, 1979.
– **Gamulin, Marica –** Govor Jelse: Glosarij izraza u zbirci pjesama *Sãrce u sãrcu mojẽga škȍja,* Split, 2004.

– **Geić, D. - Šilović Slade, M. –** *Rječnik trogirskog cakavskog govora*, Muzej grada Trogira, 1994.
– **Grgurić-Kasandrić, P. –** *Riječi sakupljene na hvarskom otoku*, u *Slovinac* I i III, Dubrovnik, 1880. i 1882.
– **Grubišić, Fabjan –** *Ribe, rakovi i školjke Jadrana,* Liburnija, Rijeka, 1982
– **Hektorović, Petar –** *Ribanje i ribarsko prigovaranje,* Jadranski institut JAZU, Zagreb, 1951.
– **Hraste, Mate –** *Čakavski dijalekt ostrva Hvara,* doktorska radnja, Beograd, 1937.
– **Hraste, Mate –** *Cakavizam na istočnoj obali Jadrana,* Estratto da: *Studi in onore…,* G. C. Sansoni Editore, 1964.
– **Hraste, Mate –** *Antroponimija i toponimija općine hvarske,* u *Hrvatski dijalektalni zbornik 331-386,* JAZU, Zagreb, 1956.
– **Hraste, Mate - Šimunović, Petar –** *Čakavisch-deutsches Lexikon (I),* Böhlau Verlag, Köln - Wien, 1979.
– **Juričić, Blaž –** *Rječnik govora otoka Vrgade,* 2. dio; JAZU, 1973.
– **Kahane, H.&R. - Tietze, A. –** *The lingua franca in the Levant / Dalmatian,* University Illinois, 1958.
– **Kalođera, D; Svoboda, M; Josipović V. –** *Rječnik govora grada Korčule;* Novi Liber, 2008.
– **Klaić, Bratoljub** – *Rječnik stranih riječi,* Nakladni Zavod MH, Zagreb, 1983.
– **Kolumbić, Mirjana –** Katalog izložbe *'Iza škura',* CZKB otoka Hvara, 1995.
– **Kolumbić, Tin –** Rječnik izraza u govoru Sv. Nedjelje / Hvar, u *Vonj murtele, duša matere,* Rijeka, 1996.
– **Kovačić, Ivan** – *Smij i suze starega Splita,* s rječnikom splitskog govora R. Vidovića, Split, 1996.
– **Kovačić, Vinko –** *Toponimija Paklenih otoka*, u *Folia onomastica croatica No 17*, Zagreb 2008.
– **Kovačić, Vinko –** Terminologija u pobožnostima Velikoga petka u Hvaru, Filozofski fakultet, Zagreb, stručni članak, 2011.
– **Lipovac-Radulović, Vesna –** *Romanizmi u Crnoj Gori,* tom I-II; MBM.
– **Lorger, Srećko –** *Dalmatinske riči,* V.B.Z. Zagreb, 2008.
– **Lorger, Srećko –** *Sve je to jena kužina*, *Dalmatinske riči II.,* V.B.Z. Zagreb, 2010.
– **Lucić, Hanibal** – *Robinja,* s rječnikom, Sys print, Zagreb, 1996.
– **Machiedo, Mladen –** *Duž obale; hrvatske i mletačke teme,* Ceres, Zagreb, 1997.
– **Maričić, Prosper –** *Tisuću hvarskih nadimaka;* Rukopisi, Hvar, 1998**.** – 2011.
– **Maričić, Prosper –** *Nazivi ptica u Hvaru;* u *Grampoda starine*, Radionica forskega govora, 2011**.** – 2012.
– **Matković, Dinko –** Govor Vrboske / Hvar: *Buôdulske batũdice*, Adamić **-** Glas Dalmacije, Split, 2001.
– **Matković, Dinko –** Govor Vrboske: *Rječnik frazema i poslovica govora Vrboske*, Matica hrvatska, Jelsa, 2004.
– **Matoković, Berezina –** *Rîčnik vělovãroškega Splìta*; Vlastita naklada, Split, 2004.
– **Matvejević, Predrag –** *Mediteranski brevijar,* Grafički zavod Hrvatske 1987. – 1991.

– **Menac-Mihalić, Mira - Menac, Antica –** *Frazeologija splitskoga govora s rječnicima;* IHJJ, Zagreb 2011.
– **Mihovilović, Miro i suradnici –** *Otok Hvar,* Matica hrvatska, Zagreb, 1995.
– **Miličić, Mate - Čripotov –** *Libar o Brusju,* Zavičajna udruga 'Bruška zora', Zagreb, 2007.
– **Milišić, Neven –** *Ribe, rakovi, školjke i ostali živi svijet jadranskog podmorja,* Marjan Tisak, Split, 2006.
– **Moguš, Milan –** *Čakavsko narječje,* Školska knjiga, Zagreb, 1977.
– **Nigoević, Magdalena –** *Romanizmi u 'Berekinu'* Napredak, Split, 2007.
– **Novak, Grga –** *Hvar kroz stoljeća,* 3. izdanje, JAZU, Zagreb, 1972.
– **Novak, Slobodan Prosperov –** *Hvar - mjesta, ljudi, sudbine,* Matica hrvatska, Zagreb, 2006.
– **Petrić, Kuzma –** *Velo Grablje u 20. stoljeću s rječnikom grabaljskoga govora,* Vlastita naklada, Zagreb, 2005.
– **Petrić, Nikša –** *Pjesni Hvara, od Marulića do Šoljana,* Amadeo-art kabinet, Zagreb, 2003.
– **Piccoli, Agostina; Sammartino, Antonio –** *Dizionario croato-molisano di Montemitro,* Matica hrvatska, Zagreb, 2000.
– **Piccoli, G., Breu, W. –** *Dizionario croato-molisano di Acquaviva Collecroce,* Campobasso, 2000.
– **Pinguentini, G. –** *Nuovo dizionario del dialetto triestino,* Capelli edit., Bologna, 1969.
– **Pirona –** *Il Nuovo vocabolario friulano,* Società filologica friulana, Udine, 1983.
– **Plenković, Zlatan –** Rječnik izraza u govoru Sv. Nedjelje u zbirci pjesama *Mojë selö,* Globus, Zagreb, 2000.
– **Radišić, Tonko –** *Ričnik spliskog govora,* Mala splitska biblioteka, Split, 2003.
– **Roki Andro - Fortunato –** Viški govor: *Lîbar vîškiga jazîka,* University of Toronto Press, 1997.
– **Rožman, Miroslav –** *Hrvatsko pomorsko nazivlje u pomorskom Glosaru A. Jala*, u *Čakavska rič 33*, 2005.
– **Rudan, Lucija –** *Bruške pisme*, Vlastita naklada, Zagreb, 1985.
– **Rudan, Lucija –** *Druge bruške pisme,* Vlastita naklada, Zagreb, 1986.
– **Rumiz, Paolo –** *Odavde do Lepanta,* Slobodna Dalmacija, Split, 2005.
– **Skok, Petar –** *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika,* tom I-IV, JAZU, Zagreb, 1971. – 1974.
– **Stepanić, Željko –** *U potrazi za (izgubljenim) hrvatskim pomorskim nazivljem,* Marjan tisak, Split, 2004.
– **Šimunković, Ljerka –** *Hrvatsko-talijanski jezični dodiri u Dalmaciji*, Dante Alighieri, Split, 2009.
– **Šimunković, Ljerka - Kezić, Maja –** *Glosar kuhinjske i kulinarske terminologije romanskog podrijetla u splitskome dijalektu,* Dante Alighieri, Split, 2004.
– **Šimunović, Petar –** *Čakavština srednjodalmatinskih otoka,* u *Čakavska rič 1*, Split, 1977.

– **Šimunović, Petar –** *Jezik-govor Hvarana* u *Otok Hvar,* Matica hrvatska 1995; *v.* Mihovilović, Miro i suradnici
– **Šimunović, Petar –** *Rječnik bračkih čakavskih govora,* 2. izdanje*,* Golden marketing-Tehnička knjiga, Zagreb, 2009.
– **Škunca, fra Bernardin –** *'Za križen' na otoku Hvaru;* Glas Koncila, Zagreb, 2013.
– **Tudor, Dinko –** *Malo Grablje i Milna na zavičajnom otoku Hvaru,* Consult, Zagreb, 2002.
– **Uvodić, Marko –** *Libar odabranih proza,* s Rječnikom; Sabrana djela, XII i XIII, Zagreb, 1965.
– **Vidović, Radovan –** *Pomorski rječnik*, Logos, Split, 1984.
– **Vinja, Vojmir –** *Jadranske etimologije (Knjiga I - II - III);* HAZU - Školska knjiga, Zagreb, 1998**. –** 2004.
– **Vuković, Siniša –** *Rȉčnik sȅlaškega gȍvora* (Selce / Brač), Laus, Split, 2001.
– **Vulić, Sanja –** *O rječnicima izvornih čakavskih govora*; Rječnik i društvo, Zagreb, 1993.
– **Vulić, Sanja –** *Struktura rječničkoga članka u rječnicima izvornih čakavskih govora*, Filologija, Zagreb, 1994.
– **Vulić, Sanja –** *Leksikografski pristup homoformima, abundantnim oblicima i homografima u rječnicima izvornih čakavskih govora*, Filologija, Zagreb, 1995.
– **Vulić, Sanja –** *Akcenatske, glasovne i tvorbene inačice u rječnicima izvornih čakavskih govora*, Filologija, Zagreb, 1996.
– **Vulić, Sanja –** *Frazemi u rječnicima izvornih čakavskih govora*, Čakavska rič, Split, 1999.
– **Vulić, Sanja –** *Govor otoka Drvenika*, Zbornik otoka Drvenika, knj. 1., ur. Ivan Pažanin, Drvenik, 2000.
– **Vulić, Sanja –** Sociolingvistička situacija u gradu Splitu i okolici, *Miasto w kulturze chorwackiej / Urbano u hrvatskoj kulturi*, Instytut Slawistyki Zachodniej i Poludniowej, Warszawa, 2008.
– **Vulić, Sanja –** *O vinišćarskom govoru na drukčiji način*, Vinišćarski zbornik, knj. 2., ur. Ivan Pažanin, Vinišća, 2008.
– **Vulić, Sanja; Alerić, Marko –** O hrvatskom leksiku na temelju primjera iz čakavskoga narječja, *Čakavska rič*, Split, 2009.
– **Zingarelli, Nicola –** *Vocabolario della lingua italiana;* Zanichelli, Bologna, 1982.

1. TEMATSKE GRUPE RIJEČI

1.1. HVARANIN I NJEGOVA OBILJEŽJA

1.1.1. Tradicionalna imena *(ovãko in je bîlo ïme...)*

(u zagradama je romanska varijanta kako je najčešće bivala zabilježena u matičnim knjigama)

Âlma, Amãlija (*Amalia*); Âmbro, Ambrôz, Ôbre (*Ambrogio*); Âna, Ânka (*Anna*); Anamarïja (*Annamaria*); Anastãzija, Anîta - Nîta (*Anastasia*); Ândro (*Andrea*); Ânđelo (*Angelo*); Anđelîna - Anđolîna (*Angelina*); Ânte - Ônte, Antônij - Antònio - Antònjo, Àntun - Ànton (*Antonio*); Antônija, Àntica (*Antonia*); Antonjëta (*Antonietta*); Augustîn (*Agostino*);

Bâldo (*Baldassare*); Bârtul - Bôrtul, Bâre - Bàrica (*Bartolomeo*); Bëpo - Bëpica (ve. *Bepo*, tal. *Beppe - Giuseppe*); Bëta - Betîna (*Bettina - Lisabetta*); Bôna, Bonîna, Bônica (Dobrïla); Bòžidar, Bôžo, Bôžji, Bôjo (*Natale*); Brûno (*Bruno*); Brûna (*Bruna*);

Dâre, Dïnko, Domèniko - Domïnik (*Domenico* - Nedeljko); Drâgo (Carlo); Dïnka, Domîna, Domènika, Dōmà - Dūmà (*Domenica* - Nedeljka); Dûje (*Doimo*);

Đãkobo (*Giacomo*); Đàna (*Gianna - Giovanna*); Đàni (*Gianni - Giovanni*); Đïđa (*Gigia - Luig*ia); Đïđi (*Gigi - Luigi*); Đîno (*Gino - Lodovico*); Đîna (*Gina*); Đôrđe, Đòrđo (*Giorgio*); Đovãna, Đovanîna (*Giovanna*); Đovanîn (*Giovanni*); Đuzepîn (*Giuseppino*);

Ècija (*Ezia*); Elvîra (*Elvira*); Emanuëla (*Emanuella*); Emîlija (*Emilia*); Èta (*Etta*);

Fabijôn (*Fabio*); Felîće (*Felice*); Fīlà - Filomêna (*Filomêna*); Filïp - Fîlko (*Filippo*), Flôra (*Flora*); Frâne - Frône - Frâno - Franïć, Franćeško (*Francesco*); Fortunâto - Srećko (*Fortunato*); Frãna, Frančëska (*Francesca*);

Gîta (*Margherita*), Gôrgo (*Gregorio*);

Ivàn - Ivôn, Îve - Îvo (*Giovanni*); Ïvana (*Giovanna*);

Jâko - Jôko - Jâkov - Jakubîna (*Giacomo*); Jãka - Jōkà, Jâke - Jôke, Jakobîna (*Giacoma*); Jêle, Jelïna (*Elena*); Jêrka (*Girolama*); Jêrko, Jeròlim (*Geronimo*);

Jolânda (*Iolanda*); Jȍrija (*Giorgia*), Jovanîn (*Giovanni*); Jovãna, Jovãnka, Jovanîna (*Giovanna*); Jȍsip, Josîb, Jôzo (*Giuseppe*), Josïpa, Jozepîna, Jȍzica (*Giuseppina*); Justîna (*Giustina*); Jûre, Jȕraj (*Giorgio*);

Kârlo (*Carlo*); Karmȅlo (*Carmelo*); Karmȅla (*Carmela*); Kârmen (*Carmen*); Katarîna, Kãtica - Kâte - Kôte - Kōtà (*Caterina - Cate*); Kȅka (*Francesca*); Klâra (*Clara*); Konćȅta (C*oncetta*); Kûzma - Kuzmić (*Cosim*o);

Làura (*Laura*); Leonârdo (*Leonardo*); Lȅo, Lȅa, Leönida (*Leonida*); Lorênco (*Lorenzo*); Lūcà, Lûce - Lûći - Lucïja (*Lucia*); Lucîno - Luncjâno (*Luciano, Luzziano*); Luïđi (*Luigi*); Lûka, Lȕki - Lȕkić (*Luca*); Lûkre - Lukrêcija (*Lucrezia*);

Ljubo (*Lodovico*);

Màgda, Magdalêna, Mânda - Mânde - Mändica, Mandîna (*Maddalena*); Margarîta (*Margherita*); Marïja - Mâre, Màrica, Mãja (*Maria*); Marîn, Marînko (*Marino*); Marjâna (*Marianna*); Mãrijo - Marjũći (*Mario*); Mârko - Môrko - Màrkica - Markȅto - Marćȅlo (*Marco - Marcello*); Mâte - Môte - Matȅo, Matîj - Matïja, Màtko (*Matteo*); Mȅlija (*Amalia*); Mènego, Mêne (*Domenico*); Mîćo - Mîće (*Michiele*); Mirȅla (*Mirella*); Mîko - Mikȕla, *v.* Nïkola;

Nâde (*Natale*); Nâste (*Anastasia*); Natãlija (*Natalia*); Nïkola, Mîko - Mikȕla, Mîće (*Nicola, Nicolo*), Mïkica - Nïkica (*Nicoletto*); Nikolîna (*Nicollina*); Nïkša Nîno (*Giovanni, Giovanin*); Nîna (*Giovanna, Giovannina*); Nîta *v.* Anîta;

Ôbre *v.* Âmbro; Ôna, *v.* Âna; Ōntà *v.* Antônija; Ônte, *v.* Ânte;

Pâlma (*Palma*), Pâve (*Paolo*), Pȁola, Pȁvica (*Paola*); Pâško (*Pasquale*); Pȅtar, Pêro - Pêre, Pjêro, Pjerîno, Pîno (*Pietro*); Perîna, Pjerîna, Pîna (*Pietra*); Prôšpe - Prȍšper - Prȍsper (*Prospero*); Prošperîna - Rîna (*Prosperina*);

Remïđo (*Remigio*); Rîno (*Prosperino*); Rîta - Margarîta (*Margherita*); Rȍko (*Rocco*); Româldo (*Romualdo*); Rôza, Rȕža, Rȕžica (*Rosa*);

Sândro, Sândra (*Alessandro, Alessandra*); Sîbe (*Giuseppe*); Stãna (*Anastasia*); Stâzija *v.* Anastãzija; Stîpe, Stïpon (*Stefano*);

Šîme - Šïmun (*Sim(e)one*); Šīmà - Šimȅta (*Simona*); Štefãnia (*Stefania*); Štefanîn (*Stefano*);

Terêza (*Teresa*); Todorîn (*Teodoro*); Tȍma, Tomâzo, Tomazîn (*Tommaso*); Tomažîna (*Tommasina*); Tôni, Tõnći, Tõnko, Tonîn (*Antonio*); Tõnka, Tône - Tônica (*Antonia*);

Ûgo (*Eugenio*); Ũlica (*Oliva*); Ûršula - Ursulîna (*Ursula*);

Vîce - Vïcko - Vïsko, Vînko (*Vicenzo*); Vīcà - Vîce, Vînka (*Vicenza*); Vîra (*Virginia*); Vîta (*Vittoria*); Vitȍrio (*Vittorio*); Vjȅkoslav -Vjêko (*Alviso*);

Zâne (*Zuan*), Zôrzi, Zôrko (*Giorgio*).

1.1.2. Obiteljski nadimci *(... a ovãko su in zvãli famèju)*

(prema rukopisima Prospera Maričića - Špalete)

Abrâmovi (Abrâmi), Afamâdi, Âlma, Alvîž (Alvîžetovi), Amerikônovi, Andniêri, Andrïjini, Andrînovi, Anžulîni, Arijòt;

Babûka, Bâćo, Badòljo, Baîo, Bãkica, Bakîn, Bâko, Balârka, Bânjoš (Banjûš), Batïna, Bazanjâko, Bẽbe, Bêkica, Bèla, Belâji, Belèca, Bêne, Bīlàc, Bîle, Bîlka, Bilovêr, Blïtvor, Boćîn, Bodlôvka, Bôger, Bonâca, Bonapârte, Borojêška, Bôrtetovi, Bortulîn, Bôžji, Brôje, Bronzïnovi, Bujãćin, Bükva, Bulïć;

Camberlîn, Cancarîn, Cankîni, Càr, Carnogôrcevi, Cênis, Cïko, Cīmàk, Cöban, Côle, Cōrcäk, Côzetovi, Cr̈ni, Cûko, Curlîn;

Ćïćiri, Ćôrskovi, Ćûći, Ćućîn;

Daganiêlo, Dândo, Dandùra, Debroêška, Divjî Bulïć, Dôncetovi, Dôvićini, Dûje;

Fâlko, Fèste, Filïć, Filipîn, Fjòko, Frankîni, Fûrbo;

Galešôn, Galetînka, Gargurövi, Gêgo, Gẽni, Gibîru, Glavïna, Gôrnjevi, Grabajcïć, Grižîn, Grongolèto, Gùća, Gverîn;

Hahôn, Halôc, Hãnjula, Hlàp, Hrùpovac;

Inglêze, Ivïć, Ivônkotovi, Iz Lòkve;

Jãnco, Jãnko, Jôvo, Jurãs;

Kâći, Kâketovi, Kalobôški, Kamòci, Kampanâra, Kantamèsa, Karstïtej, Katamäk, Katarîn, Kêrcić, Kïki, Kïlijaja, Klôra, Kòfa, Kôgo, Kokaînovi, Kôndor, Kosïć, Kòsta, Kostrušïna, Kôštro, Kotîn, Kraïć, Kräjević, Krivïć, Krōnjäc, Krùška, Kûćula, Kũki, Kũkica, Kunîn;

Lavandãja, Lôjko, Longîn, Lùkini, Lûle, Lusurîn, Luvïji;

Mãleško, Malobônkini, Mândićini, Manjâga, Manjatèra, Manjôna, Marīnäc, Marïnovi, Marjũći, Mârta, Martïnovi, Matîći, Matijãco, Même, Mezòmo, Milôrdo, Mïš, Mišïć, Mòmula, Mòna, Morïćevi, Mòšnja, Môzge, Mûjo, Mūlàc, Murlùc;

Nadalîn, Nelâgodni, Nòbile, Novôk;

Njûnkalo, Njûnje;

Orhẽto, Òštriga;

Pâhlić, Panâda, Panajòti, Paninäc, Pâtak, Patinäc, Pâvotovi, Pazdrïpa, Pećôr, Pêkotovi, Percinôda, Pêretovi, Persôna, Pîće, Pićèla, Pićinīno, Pîno, Pīnpirli, Pīretovi, Pištolèta, Pïtež, Pjâtić, Plêško, Plônka, Pompẽo, Pòp, Pošetôn, Pôve, Prajcïć, Preīnovi, Prẽja, Pûho, Pùja, Pûpo, Pûše, Putanjêri;

Raguzêl, Regâta, Rekùpera, Rêzo, Rïbica, Rîce, Rïco, Româldo, Ròso, Rùža;

Sabakêr, Sakalêva, Sambukîn, Sensâle, Sïpa, Sïpica, Skâći, Slãvko, Slâvo, Slōnäc, Smardigòlo, Smr̈ćik, Spondîn, Stanjùra, Stipulîn, Stùpa, Sûhi, Svôlo;

Šamôre, Šâre, Šćetîn, Šîletovi, Šimunòvi, Šîšica, Škãja, Škarpûn, Škìca, Škôndre, Škurêla, Škuterîn, Škvîce, Šolèti, Šôndre, Šôrga, Špalèta, Šparenjôzo, Špùrio, Štanjùra, Štefanîn, Šufìta;

Talîr, Tâmbo, Tapunôrovi, Tartâja, Tasìna, Todôro, Todorîn, Tomãsovi, Tõnićini, Tôpotovi, Tôrma, Trelîre, Trentîn, Trîn, Trumbìta, Trûpe, Tùmbajaja, Tûrta;

Udòvićini, Ûršula;

Vapôr, Vãrcina, Velâda, Vidãnovi, Violândo, Vîška, Vlàšić, Vlôho, Vrgâda, Vrìća, Vùna, Vùša;

Zakaînovi, Zakarìja, Zampiêro, Zanâre, Zrìli, Zèzalo;

Žbùra, Žîže, Žômpe, Žùfić.

1.1.3. Međuljudski odnosi *(famèja… zanōtî… i òkli je kô)*

Napomena: Riječi koje slijede obrađene su kao natuknice u abecednome dijelu rječnika, *vidi* 2.0. – osim ako nije posebno naznačeno.

1.1.3.1. Rodbinski odnosi

Bôrba, ćãća, ćêr, dìde/bižđìde, dvōjcìć/dvojcìca, famèja, kûm/kūmä, kumìć/kumìca, kunjôd/kunjôda, mãma - mãti - mãter, mãćeha, mûž, nèput/nèputa, nevìsta, nevìstica, nòna/bižnòna, otàc - pãpe - papà, parentôd, ròdica/ròđak (parvî, drùgi ròđak), sèkar/sekãrva, sestrà, stõri/stôro, svôjta, stîrpa, tetà, tôst, unùk, zermôn/zermôna, zèt, ženà.

1.1.3.2. Životna dob i uzrast

Bambîn, cejadîn - covìk/jûdi, dicà/dicurìna, dītè - mõli/mõlo, dikmôn, dīmjà - dimnjìca - dīvnjà - divnjìca, đovanîn, gòdino, mladìć - mladīćàc, mladoskòćić, mlajarìja/mularìja, mūlàc, muškî/muškîć/muškardîn, slìnovac/slìnovica, stãrica/stõri covìk, punjètor, špucètor, žênska/žênskica.

1.1.3.3. Statusi

Ajdûk, benjamîn, bîdnica, bogatûn, dobròstojẽćći, cèsar/cesarìca, divìca, drôgi/drôgo, faraûn, glavôr, glôde, gospodôr/gospodarìca, gospodîn/gòspoja/gòspojica, jedīnàc, kamìšor, kampjûn, kaparjûn, kâpo, kòkolo, konfidênt, kônte/kontèša, kortejônt/kortejônta, krôj/krajìca, kumpanjûn, mäher, matadûr, mantenjûta, marjonèta, mlõdi/mlõdo, mūlàc, njùferica, omladînac, partîjac, partizân, pijonîr, paržunjêr, penšjunôt, pokôjnik, poteštôt, pòvero/poverèto, prìjatej/prijatejìca, prinčipèsa, pritendênt/ pritendênta, prosjôk, protìva, providûr, pučãni, reditôra, siromàh/siromãšica, skitùša, skùlor, slūgà, sòcij, spôza/spôzi,

susîd/susìda, svāća, svidȍk, šêrvo, šinjôr/šinjôra/šinjorîna, šinjorȉja, šjôr/šjôra, študênt, tujîn, ucēni jûdi, udovȁc/udovìca, vagabûndo, vlastelîn.

1.1.3.4. Zanimanja na kopnu

Artìšta, avukât, bãbica, bacvôr, barbîr, bikôr, butigîr, diladûr, dotûr - likôr, dȍmetar, fakîn, finônc, fotogrȁf - slȉkar, garzûn, gvardabȍško, impjegôt, intêrpret, inžinjêr, junôk, kafetjêr, kalafôt, kamarjêr, kancelìsta, kavadûr, kôgo, kovôc, lavandjêra, lȍndinjer, magazinjêr, maëštro, manavôl, marangûn - falenjãmo, mèštar/meštrȍvica, mlikarìca, muzikônt, negocjônt, pastîr - cobôn, pašticjêr, pećôr, perukjêra, peškarȕša, picigamôrte, pitûr, pojôr, postolôr - kaligîr, pošćîr/pošćerȕša, profešûr, profôš, pulicjȍt/milicjunêr, rȉbor, slȕškinja - divôjka, sūdȁc, šaltûr/šalturìca, škarpelîn, škovacîn, šototȁjer, špacakamîn, špicjôr, težôk, zanacȉja, zȕbar, žbocadûr.

1.1.4. Tijelo *(živȍt u covȉka... tîlo u bȅštije)*

1.1.4.1. Ljudsko tijelo

Bedrȍ, brȍdä, bubrîg, celȍ, civanìca, cjōnäk, crîvo, cȕpak, ćȅla, ćefãla, dȅsna, dlôn, fãca, garkjôn, gãrlo, gjândole, glōvä, gôlti, guzìca, guzìšnjok, jãbucica, jãgodica, jazȉk, jōjä, jõtra, jũsta, kjûci, kolînce, kolìno, kôr/sukãrvica, kosīrȉ, krīžȉ, kùrac - mȉš, lôkat, lopãtica, lùpja, mihûr, mȍkule, mòna/mōndä, mȍžjoni, mustãća, nîdra, nogȁ, nȍhat, nozdãrva, njȕfer, obãrve, obrôz, ȍko, pãhaj, parknȍ, pãrsi, pȁrst, pãzuh, pȅla, pêst, pȅšnja, pētä, pȉška, pīzdä, plũća, polbrãdak, pȕlas, pôs, prîtanj, rãme, rebrȍ, rȉca, rūkȁ, sālo, sārce, sȉse, slīpo crîvo, slizinä, šćùla/šćût, škîna, špāle, štùmak, tarbùh, têmpla, tȉmenica, utrȍba, vlôsi, vrôt, zènica, zlīžnica, zorîž, zûb, ždrīlȍ, žȉle, žīvȁc, živȍt.

1.1.4.2. Izgled osobe

Bãsetan, batȕrast, bevȉja, bīlȁc, bjôndast, bȕfast - bufalȅt, carnjênko, debêl, dižgracjôn, drãgahan, đȉgant, đentîl, gardobä, gȍbov, gracjôž, grûb/ grubȕšan, jakùhan, jôk, kjãkov - kjȁst, košćȁt, krȉpan, krîv, lîp/lipùšan, miškînjast, môjan, môro/môra/moretîna, mustaćûn/mustaćînka, na bôgen, nagrišpôn - navrãšćen, nosȁt, ogrȉzina, rȉcast - rùdast, rùnjov, sîr, sûh, stȅpen, šćulôn, šȅsan, tûst, visȍk.

1.1.4.3. Životinjsko tijelo

Barbȕc, camprãga, čûnka, dlãka, drôb, grȉva, gvãca, hûhor, kãjak, kjûn, kopȉto, kostrȅt, krīlȍ - hrelȍ, krîžic, kùlin, lancȅta, nogȉce, nozdãrva, pōpȁk, repȉca, rȉlo, rȍgi, sālo, utrȍbica, ventrôm, vȉme, žīvȁc, žvãle.

1.1.5. Zdravstvena stanja *(kakȍ je kô sa zdrôvjen - bȍlesti, magãnji i drȕge dižgrãcije)*

1.1.5.1. Bolesti

Ãzma - zadȕha - pihȕra, frônca, grȉža, gȕba, infjamacjûn, hripãvac, kȍlika, kônkar, kȕlap/kulpîn, malkadȕt, ȍsip, plavurîta, pȍšica, pȕnat, rakîtis, rećûni, rešupȉja, sucȉja, sulȕštre, škarlatîna, škrȍfule, španjôla, takajȉca, tercôna, varicȅle, žutȉca.

1.1.5.2. Boljke - Mane - Stanja

Afôn, ãfta, ãkna, blidȉlo, bolećȉca, brodôvnica, brûn, bubȍc, cihãvica, cȋr, fȉbra, fumôda, gȁrc, jãšćerica, kagarȅla - litãvica - šćikarȅla - poserãvica - prȍliv, karmêj, kãšaj, kȉla, kôl, kolobôr, koštipacjûn, krãsta, krȅpa - krepãvica, kukurikãvac, kunjãvica, lišôj, markadȕt, modrȉca, morȍidi, mravinjãca, natecȅno, nõbôj, njȍk, ȍtec, pãrhot, pãtule, prȉšć, pȕklina, rãna, reumãtika, rȉgavica, srôb, šćȕcavica, šijãtika, štitikȅca, tremarjôla, três, zgôrnica, žûj.

Betêg, cōrȉ, cȍtov, ćȅlov, ćepekãlo, ćȍrov, gluhoćä, gȍba, kulatûn, maganjôn, mancät, nelãgodan, njûnje, pjancȉna/pjandôra, sãkat, sanjãvac, slipoćä, šonãnbul, štralȍć, tartãja.

Blagoslȍvjeno stônje, bȍlest, dȅbulȅca - slãbost, dobrȍdaržêć, duhät, infišacjûn, inkordôn, jãlovica, jȅžuri, ludȉlo, lũkno, malankunȉja, marȍt, metejîv, našćȅ sôrca, nȅmoć, nervozitôd, nosēćä - trȕhla, opãren, popišôn, pȍsron, sarbêž/cȅšonje, slȁb nãnoge, smônt, svitnjōcȉ prid ocȉma, šantôn, štufajȉca, švogacjûn, tarpȉt, urȍk, vãzet, zabīlȉt ocȉma, zdrôv, žãlost Bȍžja.

1.1.6. Osobine ljudi *(kakȍva mȍre bȉt nōrôv, vȍja i bũdnost; cȁ svȅ cejadîn cinî ol sȅbe, kakȍ govȍri i kojȅ glôse pũšćo)*

1.1.6.1. Vrste naravi

Ala bôna, ambicjôz, aštût, azardôž, bãlov, barãba, barufônt, baštôrd, bȅnast, berekîn, beštimadûr, betêžan, bižigôna, blebetȕša, blȅkast, blêzgo, blũdan, bondanjênte, bonkûlo/bonkûlović, boležjîv, brîžan, burnjãlo, bûzdo, cinjãlo, cȉpal ol pôrta, civetôna, covȉcan, cùdan, cukûn, ćakulôna, ćavâdo, dangùba, darežjîv, delikôn, dȅštriga/deštrigadûn, dežbukôn, diškoncaminȅštra, dȉškul, dišperadûn, dišpetôz, ditînjast, divjôk/divjakȉnja - divjakȕša, dȍbro dūšä - dūšä o(d) covȉka - dȕševan, dobricȉna, dragojûban, drȕževan, dubjôž, dûr, đelôžast, edukôn, falsûn/falsôna/fôlšo munîta, fanãtik, falȕša, fantãstik, farabȕt, faštidjôž, figûra pôrka, fjondukân, floćûn/floćôna, frajûn/frajôna, fûrbo/fûrba/furbaćûn,

furjôžast, gâde, galantòmo, gânco, garlàt, gâšo, gizdelîn, gnjusobä, godȉbil, gōvnò od covȉka, grȅz, grîntovac/grîntovica, grizȉca, gȕba od covȉka, gȕda, gulozûn/gulozãca/gulôzica, gulãnfer, hlôndovac/hlòhnja/hlùšća, hmùtalo, huncùt, hùštra, imbečîl, imberlôn, imbrojûn, impicadûr, infišôn, ingombrôn, ingôrd, jazȉšnica, jùšt, kacabòbulo, kanãja, kapricjôz, karònja, kativerjôž, kavalîr, kȉlovac/kȉlovica, kòmodan, konfûž, krejôn/malkrejôn, kretîno, krȉpostan, kurajôž, kûrba - kurbãca - kurbetȉna/kurbôr, kûrbin sîn; kurjôž/kurjožãca - kurjôžica, lãjov/lãjovica, lajôna, lâmpo, lãzar, lažȉvac/lažȉvica, legôt, līnäc - lincȉna/linùša, libertîn, lîsko, lùda, lùlov, lupêž/lupȅžica, maldukôn - malkrejôn, maledȅto, malicjôz, manjamùhte, manjûn/manjôna, maškalcûn, mêrlo, milostîv, mòna, morbinôž, mucigòt, mùnjen, muslùja, nȅhaja, nervôžast, nesrȉćnjok, nevòja, normâlan, opãhnet, òsoran, pacȉfik, paćòko, pãmetan, pasetȉna, patâjko, patãta, pȅpovac/pȅpovica, petegulôna, pīlä, pišakantûni, pizdûn/pizdãca, pjancȉna/pjandôra, podgùzina, podôban, pògarda, pokvõren, ponòsit, porãpnjok, porugùša, posrōnäc, poštenjôk, požerȉna, prasûn, pȓć, prifrȉgon, pripotènat, prizòcan, prōsäc, putãna, razbôjnik, redîkul, rūgò, salvãdigo, sarcên, sãrcen, simpãtik, skrupulôz, sladokùsan, (i)smantôn, smardećôn, smrôd od covȉka, smîran, smušenjôk, spavùša, sramežjîv, strašȉvac, stùpido, svojeglôv, šćãpa, šêmpjo - šempjâdo - šêmpjast - (i)šempjôn, šêrijast, škivafatîga, šôrdo, šotokùco, špicaškândalo, špiritôž, šporkaćûn/šporkùja, štafȅta - štafelôna, štampadôra, štrambêra, štrîga, štufajȉca, šufištik, šušpetôž, tamjùra, teštârdo, tȉmidan, tùkast, tùknet, tûrko na prȅdiku, turlalä, tûrle, udrivên, ušencȉvica, varbêć, vartoglãvac, vergonjôž, vicjôž/razvicjôn, vȉpera, vȉšćica/višćûn, vȉtren, vȉžjast, vragomètan, vražjî, zäfrikon, zäjebon, zãli, zãlo gūjä, zãlo koprȉva, žestòk, žvãćovac, žvèlat.

1.1.6.2. Vrste raspoloženja i zamora

Angunȉja, bȉdan, bòlestan, dešvôn, dišperôn, faštîd/faštidjûn, fjãkast, glõdan, grîntov, impertivên, ingropôn, inkantôn, intemurôn, inteštôn (i)skonšumôn, ispinät, istarmôn, (i)štufôn, izmùcen/izmòren/iznemòga, izorcät, jȉdan, jũšan/najũšen/razjũšen, kuntènat/malkuntènat/prikuntènat, malinkonȉja, martvȉlo, morbîn, mortifikôn, mùsast, nahûndrit se, najẽžen, na jojò, nakostrũšen, namargodȉt se, namūrdȉt se, namūsȉt se, namurôn, nervôž, obatolȉt, ofendivên, opũhon, otrūpȉt, pãtit/ispãtit se/napãtit se/propãtit, popīzdȉt, posrõmjen, pristrãšen, rãdostan, slomivên, srȉtan, štùf, tarpȉt, tormentät se, ćapô ga je trentaûn, trũdan, ùfonje, umôran, uvrȉđen, vèsel, od vòje (bȉt dobrê/slãbe vòje), zajũbjen, zapîhon, zdrôv, zlovôjan, žãlostan, žẽdan, žẽjan.

1.1.6.3. Stanja budnosti i svijesti

Bũdan, drȉman, dronjät, jũjan, kūnjät/zakūnjät/zakjät; mortôv, pacjènat/nepacjènat, pòspon, pjôn (*usp.* inkarikôn, nabumbivên, nacȉkon, nalivên, nakarcôn, ćapô je mãšku, nãloko se, òbloko se, pjôn kakò guzȉca, šprucôn/

pošprucôn; pod štȅkon/na pôl štȅke, pûn ka bȁk, stanjôn, tȅpal, teplȁ su mu ùha, zarumenî se, ćutî ga je) snīvȁt, spȁt/zaspȁt/spõnje.

1.1.6.4. Geste, kretanje i pokreti

Bãdot/ubãdot; barjȁt/izbarjȁt, bižȁt, bȕskot se, bȕsot se, bûšit, butȁt, cinȉt jãkove-jãkove (kolȉnima), cinȉt... (regãtu, šušûr, tûmbule, žmôrfije, punjȅtu...), cȉrit se, gãrlit/zagãrlit, gãzit/izgãzit/ugãzit; gȉlit, gingolȁ(t) se, glãdit/poglãdit; gnjīzdȉt se, gongolizȁ(t) se, granjȁt/izgranjȁt/ogranjȁt; izgrafȁt/ografȁt; gratȁ(t) se - cȅšot se; grȉst/olgrȉst/ugrȉst/zagrȉst; hȉtit se, hmùtot, hodȉt, hvãstot/ishvãstot, inkapelȁt (se), ispjùnit, ispjùhnit, isplahnȉt, isplaskȁt, istriskȁt (se), izbēcȉt, izgùrit se, izvōrnȉ(t) se, jūbȉt, kȉmot/zakȉmot; kjȁt, klãnjot se/naklonȉ(t) se; klekнȉt, klepnȉt, klûncot, koparcȁ(t) se, kostrūšȉ(t) se/nakostrūšȉ(t) se; krampȁt, krȉt/nakrȉt/olkrȉt/pokrȉt/sakrȉt; lèć, lībȉ(t) se, līzȁt, lȉzot/ulȉzot; lōtȉt/izlōtȉt/polōtȉt, razlōtȉt; lumbardȁt/zalumbardȁt, mȉgot/namȉgnit/žmȉgot; mȉlovat/pomȉlovat; mlōtȉt/zamlōtȉt; mōhȁt, motȁt, mōtȁt, dōvȁt mòte, môvit se, mūsȉ(t) se, nèrot/iznèrot/se zanèrot/podnèrot; napȁst, nasãrćot, obãrćot se, okãrpit, opīzdȉt, opahnȉt, oseknȉ(t) se, otãrit, paletȁt, pãrcit/napãrcit se; pȁst, pēcȉ(t) se/ispēcȉ(t) se/napēcȉ(t) se; pȅpot se, petȁt... (nogu u guzȉcu, rȍge, škȍpulu); petinȁt/ispetinȁt; pȉpot/ispȉpot/napȉpot/popȉpot; pjùnit/pjùcot; pjūskȁt, plēsȁt, plȉvot/zaplȉvot; *načini plivanja*: (sa tȉkvima, sa plutȉma, sa kȍlon; po muškû, po žênsku, po pasȉću, po splȉsku, na indijãnca, na škîna); (*stilovi plivanja:* krȁul, bȅterflaj, germȁnija; plèskot/poplèskot/isplèskot/zaplèskot; plèst/isplèst; pokūnjȉ(t) se, potēgnȉt/natēgnȉt/otēgnȉt/protēgnȉt/rastēgnȉt/zatēgnȉt; prīgnȉ(t) se, prȉšit/zaprȉšit; privōlȉ(t) se, protezãvica, pūjȁt, puzȉt/popùznit; rashȉtit, raskrēcȉ(t) se, rogūšȉ(t) se/narogūšȉ(t) se; sagȉnjot se, sȅst/zasȅst; skōkȁt/skocȉt/iskocȉt/olskocȉt/poskocȉt/poskakùvot/priskocȉt; slegnȉ(t) se, (i)svucȉvot se, šćīpȁt/ušćīpȁt/išćīpȁt; šćipãle, šćipûš; škarnjȁt/zaškarnjȁt, škopjȁt, tarkȁt/tarketȁt/zatarkȁ(t) se, tarlecȁt, tetùrot, tocȉt/istocȉt/natocȉt/pritocȉt/rastocȉt/utocȉt; tôncot/potancùvot; trènut, trīskȁt/istrīskȁt/zatrīskȁt/trisketȁt; trùtot/zatrùtot; tûć/istûć/natûć/otûć/potûć/pritûć/zatûć; vartȉt/izvartȉt/uzvartȉt/zavartȉt; vōjȁ(t) se/izvōjȁ(t) se; vûć/dovûć/izvûć/povûć/podvûć/provûć/uvûć/zavûć se; zalopōtȉt, zīhȁt, zjȁt, zlãmenovot se, žvãćot.

1.1.6.5. Govor, glasanje i izražavanje ljudi

Bãlit, barbacȁt, beštimȁt, blebȅćot, blêzgot, brontulȁt, būkȁt, bumbižȁt, cigōnȉ(t) se, cīhȁt, ćepēkȁt, derȁ(t) se, govorȉt, grînтot, gunjelȁt, hlȉpot, hlipetȁt, hrīpȁt, hropȁt, izjãnit, jaūkȁt, jècot, kantȁt, kãšjot, klevȅćot, kmīcȁt, krēcȁt se, marnjȉt, mlãšćot, notȁt, obōjkȁt, pardȉt/uparđȉ(t) se; pīhȁt/ispīhȁ(t) se/uspīhȁ(t) se; pīlȁt, pīsȁt/napīsȁt/polpīsȁt/popīsȁt/pripīsȁt/upīsȁt/zapīsȁt; pīzdȉt/popīzdȉt; plākot/proplākot/rasplākot/zaplākot; prōvjȁt, ronjȁt, romonȉt, rūgȁ(t) se, skrīkȁt, slȉnit, smījȁ(t) se/nasmījȁ(t) se/polsmihùvot se; stènjot, šapjȁt, šćùcot, štrabacȁt, tartajȁt/zatartajȁt, vīkȁt, zvîžjot, žvãćot.

1.1.7. Odjevni predmeti i tkanine *(ovȍ svȇ se mȍre obûć i stãvit nõ se)*

1.1.7.1. Odjeća

Blûza, bragëše, bȕšt, buštîn, fuštôn, gãće (=hlače: krõtke i dalëke gãće), gȕća/gȕćica, incerôda, jakëta, jaketûn, jelëk - đilët, kabanìca, kalcëte, kamižôla, kamižolîn, kamižȍt, kaparân, kapatôj, kapȍt, kapȕc, klobûk, kombinë, komëš, korpët, košȕja, kȍtula, mäja, mäjica, mäntel, mezokamîža, mezokapȍt, montûra, mudantîne, mudônte, pelerîna, peturîna, pròmina, rebatînke, ređipët, rȍba, šopraãbit, šotokȍtula, šotôna, šotovëšta, terlîš, trêškot, vëšta, veštît.

1.1.7.2. Vrsta tkanine

Batìst, bumbažîn, bumbôk, burët, bûrg, butôna, cïc, damäsk, etamîn, flanëla, fuštônj/fuštanjët; gotûn, indijôna, inglesîna, inlët, kađìfa, kamelȍt, brïk, kanavîna, lôn, makȍ, plìš, pôn/panët, popelîn, sũkno, svīlä, štȍf, telarȍša, terlîš, tûl, velȕd/veludîn.

1.1.7.3. Obuća

Babãke, cavãte, cȍkule, cȍkuli, galȍše, papȕce - pantȍfule, postolë (*dijelovi:* ćodîne, kurôm, šjôla, špigëte, täk), sândole, štivãle, štivalëti.

1.1.8. Odjevni dodaci *(ovȍ grê - ȍli se mȍre dodȁt - uz rȍbu na sëbi)*

1.1.8.1. Odjevni dodaci

Bagulîn, berïta, bonët, boršîn, botûn, centûra, facôl, faculët, fãša, fjȍk/fjokët; fjȕba, frëcija, fôdra, furkëta, gamãše, gëte, gvõnti, käjiš, kamȕf, kapelîn, kolët, korpët, kularîna, kurdëla/kurdëlica, ligâmbe, lumbrëla/lumbrelîn, mahrãma, mȕf, pancjêra, pecëta, pelïca, petenîn, plêt, pôs, rukavìce, šjâlpa, šjalpëta, škȕfja, španćêra, špigëta, šuštîna, tirãke, travêrsa, vêl, velëta, volônt.

1.1.8.2. Nakit

Bȍkola, braculët, djamantîn, formȍ, kanijëla, kordûn, kurãja, medaljûn, moretîni, pãrsten, pêrle, puntapët, rećîna, špïla, vêra.

1.1.8.3. Pomoćni dodaci

Babarîn, batikûlo, dentjêra, krȍcula, oćalîn, oćōlë, paketîna, šćôp, vêntula.

1.2. HVARANIN I NJEGOVO OKRUŽENJE

1.2.1. Okoliš *(ovȍ mòreš vȉdit ȍkolo sȅbe)*

1.2.1.1. Oblik tla

Bãrdo, basadûra, brîg, bõrca, dôl, dolȁc, glōvä/glavȉca; gomȉla, gorȁ, grȅbja, grȍta, grotôm, jãma, jȅža, kalȕža, klōnjȁc, krôj, lôz/lajcȉć; lȉhä, lȍkva, mȅja, mȍca, muntãnja, nȉzbardica, pjanûra, plȍca, pȍje, prȉstava, propôd, rôvan, spȉla, starminȁ, strōnȁ, škrãpe, špȉla, tocȉlo, vãrtal, vȁrh, zōglôv.

1.2.1.2. Vrste tla

Bilušȉna, bȕšak, buškȅt, carnȉca, carnjenȉca, gnjȉla, grahorãcina, grêbja, grȉža, gušćãvina, jarîna, kamênje, kȁrš, kosä, kȍse, ledinä, novinä pãša, paljȅvina, pãsika, pīsȁk, plãža, sarbûn, starinȁ, stīnje, tarȁc, tufȁc, zemjä.

1.2.1.3. Toponimi za mjesta na moru

(ne ponavljaju se u abecednome dijelu rječnika, osim romanizama)

– **Otoci, otočići, hridi pred Hvarom** (prema V. Kovačiću; *v. Literatura*)

Bãba, Borovȁc (kraj Palȉla te pored Ždrīlca), Dȍbri otȍk, Gãlešnik, Garbûn, Gôjca, Lêngva, Marînkovac, Pãržanj, Planȉkovac, Plȍcica, Jerȍlim, Svẽti Klemênt, Šćêdro, Škoîc - Škoîc ol Vlōkê - Škôj ol Vlōkê, Škoîc - Škoîc od Lantêrne - Lantêrna, Škoîc ol Mlȉna, Štambêdar, Trõvna, Vodnjôk (Vȅli i Mõli).

– **Uvale i uvalice na Paklenim otocima** (prema V. Kovačiću; *v. Literatura*)

Balunȉć, Bôk ol Carnjên, Bôk od Ražnjīcȁ, Bôk ol Vodnjōkȁ, Carnjenȅ, Dõlnji bôk (Stõre stône), Dubȍka (Vȅlo i Mõlo), Kolȕdrica (Vȅlo i Mõlo), Kordovôn, Meštrȍvića bôk, Mlîn, Okorȉja, Palȉlo (Gîrje i Stõro), Pãkleni bôk, Palmižôna, Pêrna, Pȅtrov bôk, Planȉkov bôk, Pod Jerȍlim, Pod Lôzje, Pod Ražnjîc, Pol Salbûn, Sȍline, Prisjȕga, Privȍjica, Stȉpanska, Stõre Stône, Studȅni bôk, Taršćê - Tašćê, Tȉšuća bȍk - Tȕšića bȍk, Tovõrski bôk, Ȕleni bôk, Vãla - Vãla ol Palmižône, Vlōkȁ, Zoglôv (Vȅli i Mõli), Ždrīlca.

– **Rtovi na Paklenim otocima** (prema V. Kovačiću; *v. Literatura*)

Bibȉća rōžônj, Glōvä ol Dubȍke, Glōvä od Jerȍlima, Izmȅtišće, Kordovôn, Margȉnja pûnta - Margînska pûnta, Meštrȍvića pûnta, Mȍciguzȉca, Ȍšćji rôt, Plītki puntîn, Plȍce ol Stȉpanske - Zoglôv, Pȍd Lantêrnu, Pûnta ol Carnjên - Pûnta ol Carnjenîh, Pûnta ol Kovōcȁ - Kovôc, Pûnta ol Palmižône - Bãnjuša rožônj - Rōžônj ol vãle, Pûnta ol Pêrne, Pûnta ol Taršćȁ - Taršćȅno pûnta,

Pûnta ol Vlōkê, Pûnta ol Zoglãva, Ražnjîc - Abrã- mov rōžônj, Senȉšno pûnta, Strõžica, Šćikãlo - Šćipãlo, Špartibutîn - Špartipuntîn, Vodèni rôt.

– **Uvale, uvalice (*vãle i bocȉći po krãju, od Milnê do Loznê*)** (prema M. Hraste, *Antroponimija i toponimija općine hvarske).*

Biskupȉja, Bocȉć ol Galijôle, Bôk (Vèli i Mõli), Bõrce (Vèlo i Mõlo), Dùga (sa Bocȉćen ol Dùge), Forjȍ (Vèlo i Mõlo), Garnî bȍci, Gârška (Vèlo i Mõlo), Gnjȉline, Jâgodna (Vèlo i Mõlo), Karobêr (Vèli i Mõli), Komīnȉ, Krȉžno lūkȁ, Kurȉlo, Loznȁ, Mȁjerovica (Parvô i Drùgo), Milnȁ (Vèlo i Mõlo), Mekȉćevica (Vèlo i Mõlo), Mlalkô, Parjȁ, Pelegrînska, Pètrov bôk, Pȍstine, Pokȍnji dôl, Pribȉnja, Spȉlice, Spȉlice (Vèle i Mõle), Studencȉći, Studèni bôk, Širȍka, Škalezȉje, Tocȉlo (Mõlo), Tocȉla, Ùleni bôk, Vīrȁ (Vèlo i Mõlo), Zastūpȁc (sa Bocȉćen ol Zastũpca, blīzù Loznê).

– **Rtovi (*pûnte po krãju, od Milnê do Loznê*)** (prema M. Hraste, *Antroponimija i toponimija općine hvarske)*

Dùgi rôt, Galiôla, Kosmãca, Krȉžni rôt, Malkuntènat, Pelegrîn, Plȍce od Spȉlic, Požarȉć, Puhâvac, Rogõšno pûnta, Rōžônj.

Jebèni kãmik (sika zapadno od Vèle Gârške).

Napomene:

– Za *Paklene otoke* prof. Mate Hraste piše (*Antroponimija i toponimija općine hvarske*, u *Hrvatski dijalektološki zbornik*, str. 354, izd. JAZU 1956.):
"Pred Hvarom... nalaze se *Paklèni otȍci* ili *Spalmadôri.* Hvarani ih zovu *śkȍji* (tal. *scoglio* = greben, otočić). Pridjev paklen znači smolast, kako tumači i prof. Skok... Posebnu vrstu crne smole za mazanje brodova i danas stanovnici Hvara nazivaj *pakôl* < рьклъ, *pâklina.*"
Dakle, u Hvaru se izgovaralo *Paklèni otȍci* (a ne *Pȁkleni* - ili *Pȁklinski* - *ȍtoci*), kada se nije govorilo *Škȍji*.

– Svi toponimi su hrvatskog podrijetla osim ovih romanizama:
Balunȉć, Galiôla, Garbûn, Jerȍlim, Karobêr, Klement, Lantêrna, Lêngva, Malkuntènat, Margȉnja..., Palmižôna, Pelegrîn, ...puntîn, Salbûn, Škôj..., Škoîc...; Špartibutîn/Špartipuntîn, te Kolùdrica (grčko-bizant. porijekla).

– Za toponime s unutašnjosti otoka *v*. Hraste, Mate – *Antroponimija i toponimija općine hvarske.*

1.2.1.4. Zgrade i građevine

Adisabẽba, Arsenôl, Bankète, Batarȉja, Belvedêr, Bônj, Fôntik, Fortȉca, Frôtri, Gōspȁ Luncjôta, Gra(đ)nȍ vrõta, Lerôj, Lȍđa - Kùrsalon, Macêl, Madêra, Mandrȁć, Milīcija, Môla, Napoljûn, Orlãna, Ošpidôl, Rotônda, Sokolãna, Štandãrac, Tejôtar, Vèlo i Mõlo Gustîrna, Venjerônda.

1.2.1.5. Četvrti u Hvaru

Bolesnīkovȍ, Bukaînka, Bürak, Dolȁc, Đardîn (Vȅli i Mõli đardîn, Za jardîn), Fâbrika, Glavȉca, Gojâva, Gōspîn vãrtal, Grōdä, Kämen križ, Konopjȉka, Kôrlovica, Krīžȁ, Krīžni rȁt, Krīžno lūkȁ, Lucȉca, Mäjerovica (Parvô i Drùgo), Mùnat (Vȅli i Mõli), Opùzeno glavȉca, Päis, Pelegrîn, Pjãca, Pod Fortȉcu, Pöstine, Recînta, Rîva, Sanitôd, Svẽta Katarîna, Svẽti Mãrak, Svẽti Mikùla, Šamôreta dolȁc, Šćȉkovi bôk, Vrīsȁk, Zakaštîl, Zãstup.

1.2.1.6. Vrste građevina

Barãka, crīkva/crīkvica, japjènica, kažêrma, kȕća, lazarȅt, magazîn, ošpidôl, otêl, paržûn - tavnȉca, škula, škvêr, tribunôl, trîm.

1.2.1.7. Javni prostori

Cimitêrij, đardîn, kafãna, kancelarȉja - ofícij, kôla/kalèta, kontrôda, kôva - petrôra, oštarȉja, pazôr, pjãca/pjacèta, skalinôda, šentôj, tovîrna.

1.2.1.8. Važnija naselja na otoku Hvaru

(ne ponavljaju se u abecednome dijelu rječnika)

Brũsje, Bogomȍje, Dôl, Dubȍvica, Gdȉnj, Ivôn Dolȁc, Jêlsa, Milnä, Mõlo Grôbje/Vȅlo Grôbje, Pȉtve, Stõri Grôd - Paîz, Sêlca, Sućüraj, Svẽta Nedȉja, Svîrče, Varbônj, Varbôska, Vrisnîk, Zastražìšće, Zãvala, Zorâće.

1.2.1.9. Gradovi, lokaliteti

Bêc, Bonezäjer, Elšät, Jakîn, Lôndra, Nèvjork, Pelìšac, Pôla, Pùja, Trêšt.

1.2.1.10. Prodavaonice i zanatske radionice

Apotẽka - špicjarȉja, bacvarȉja, barbirȉja, bikarȉja, bufèt, butîga, kovacȉja, marangunȉja, pašticerȉja, peškarȉja, postolarȉja, šalturȉja, tangarȉja (pôć u likōrä, u postolōrä, ...).

1.2.2. Građevni materijali i načini gradnje *(sa cîn i kakȍ se grõdi)*

Armadûra, bajȍk - beverûn, basetîne, betûn, brȍkve - côvli, na bùnju, cimènat, dãska, facôda, findifêr, grêda, inkãrat, inkortèlo, jõpno (žīvo i gõšeno), kãmik, kòraš, kantinèla, klânfa, kùpe, lamarîn, mâlta, matûn, murôl/mezomurôl, paštûn, pûnta špãgo, puntižêl, sarbûn, savùra, slȉma, štukète, šũder, tavèla, vîda.

1.2.3. Kuća *(na kȕći, po kȕći i òkolo njê mòre bȉt svȅ ovȍ)*

1.2.3.1. Dijelovi kuće i dvorišta

Abajîn, balatûra, balustrôda, bãnja, basamènat, būnjäc, bužãkula, cȍkul, dispênsa, dvôr, fineštrîn(a), fumôr, fundamènat, grȉlje, grundôl, gustîna, kãmara/kamarèta/kamarîn; kapunjêra, konȍba, koridûr, kotorãta, krôv, kȕćišće, kundût, kȕhinja, kužîna, lãstavica, luminôrij, merîna, munegîn, ȍdrina, ȍsik, pašamôn, pêrgul, pergulôda, pilastrîn, pjanarôtul, pjôver, plafûn, pôd, ponȉstra/ponȉstrica, pôrtik, portûn, prôg, skãle, skalîne, strȉha, sulôr, sušȉlo, škûre, špîgula, špijūnȉ, štônd, šufȉt, terãca, tȅza, tinêl, vãrtal, vȍlat, vrõta, zãhod.

1.2.3.2. Oprema kuće

Bartvȅla, batidûr, caklȍ, đirãndola, gûrna, kãmenica, kjûc/kjucãnica; kȍkot, krakûn, lãštra, lukȅt, makãko, pjôver, rubinȅt, šaltarêl/šćenäc; špîna, tapêt, verȅta, zãrcalo, žôrna.

1.2.4. Unutar kuće *(mobȉlja i svȅ drȕgo cȅga mòre bȉt potrȉba u kȕću)*

1.2.4.1. Namještaj

Armerûn, bavûl, bonagrãcija, brȍkva, katrîda, kanapȅ, kantunôl, kavalȅt, koćȅta, koltrîna, komȍ, kvôdar, lavabȍ, lavamôn, levandîn, poltrôna, postȅja (p)sȉha, râdijo, šemizȅt, škritôrij, škafȅt, škafetîn, špašêj, štramäc, štȕva, tavulîn, zīkva.

Napomena: Za kuhinjsku opremu i namještaj, *v.* 1.3.1.

1.2.4.2. Kućne potrepštine – Posteljina

Batipôn, baûl, bruškîn, cȅšaj, ćućîn, jôgla, kjükica, kaîn, kanavãca, kandȅla/kandelîr, koladûr, kušinȅt, kudȉja, lerôj, lumãca, lumîn, metlä, miljȅ, nȍžice, pȍkrov, pribodãca, prîmus, provîn, rešetȍ, sȉto, sukãnac, svīćä, šćapîna, šigurȅca, škandalȅt, škovacêra, špiritjêra, štȅrika, štrãca, šugamôn, šumprȅš, vãrcina, žveljarîn.

Bījäc, bjankarȉja, blazînja, imbotîda, kôltra, kušîn, kuvêrta, kuvertûr, lancûn, pjumîn, šćavîna.

1.2.5. Alati i oruđe *(alôt i ordȅnji)*

Badîl, batûra, britvulîn - temperîn, bruškȅta, bucêl, capȅta, civîre, daržãlo, djamônt, fãngla, fratûn/fratuncîn; grabȕje, kacavîd, kargêra, karjôla, kavalȅt, kîn, kjûc, kônka, kôrta žmarȉlja, kosôr/kosorãca; krȁmp, krȉk, lȉma, līтȍ,

livêl, lopãta, mãca, macavarìja, macôla, manìca, maškîn, mašûr, mlacìć/mlôt, môrša, motìka, nòžice (od rîza, od lamarîna), pinêl, pjombîn, polùga, puntarjûl, raškèta, rãšpa, remandêl, sikìra/sikìrica, sôrp, svãrdal, stãza, strûg, šaldadûr, šćapadûr, šêga, šegàc, škvãra, škvãra còta, špalavîr, špãtula, šplãnja, špuntarjôla, štrangulîn, štrumènat, tajafêr, tajênta, tanãje, tèsla, tocîl, tôrna, trãpanj, vijôla, zubãtka, žgùbja.

1.2.6. Vinogradarstvo *(pòje i òkolo njëga)*

1.2.6.1. Poljodjelski nazivi

Bãrkaj, fošôl, gonìt/dognàt/gonàc, grebenìca, grôžje (cèhja, hostùja, kobôl, dròf); hãnjule, hrêb, intrôda, jemãtva, junôk, kopàt/kòpica/raskòpica, burlàt; lozà/lôzje, lõza, lûjci; mãkina ol polivônja, mëcka, mîh/mišìć/mišìna, mladìca, navãrćot, nòžice od rîza, obrìzot, ogarnjàt, ogrìbot, omìćot, otrũnìt, paližàt, pãrtit/napãrtit/raspãrtit/upãrtit, plênka, pogrebenìcit, pòje, polìtak, polivônje, poškarnjàt, potakjàt, provîn, prût, pudôr, rafîja, rîz, slīpàc, sôd, stãrica, strãšilo, sumporàt, šuferàt, sumporãca/sumparèla, škarabìjica, tãrgot/otãrgot, tãkaj, tartajûn, težôk, trūdì, tùranj/turnàt/oturnàt, vlàh, zabuhùvot, zavùza.

1.2.6.2. Bačve

Bãcva (*dijelovi i oprema:* cèp, dùga, kanèla, kantîr, òbruc, špîna, tàk, tapûn, tapunôra, utôr), bãja, banjènica, barîl, bigùnac, bujôl, dĩžva, kãbal, karatîl, kôca, lãkomica, maštîl, mezarôla, mezarolîn, kastanjîr, sûd, šèšula.

1.2.6.3. Nazivi vina i loze u okolici Hvara – Stolno grožđe

Bĩlo, cõrno, opôl; amerikanìca; blãjka - meküja, bogdanùša, darneküša, maraškîna, muškàt, pàrć, plavàc mõli, plavàc vèli; pòšip, pujîška.

Cibîb, kardinôl, strônco di gâlo.

1.2.7. Prijevoz kopnom *(sa cîn se putùje i sa cîn se prinòsidu stvõri)*

1.2.7.1. Kopnena prijevozna sredstva

Ãuto, autôbus, ferôta, kamijôn, karèt, karjôla, karòca, picĩgla.

1.2.7.2. Prtljaga *(bagãji)*

Bavûl, bôrša, valîža - kùfer, pròcak, rùsak, sakèt, vrìća.

1.2.8. Podjela vremena *(dȍba dôna, setemône, mȉseca i godȉšća)*

1.2.8.1. Doba dana i noći

Zorȁ, jȕtro, ȕjutro, pōdnê, popōdnê, dôn, po dnevȕ; sûnce istȍk /sûnce zopôd; sût, vȅcer, prȉdvecer, nȁvecer, nôć; prî/pȍsli mȉse; prî/pȍsli marênde/obȉda/ vecȅre; dȍkasna, pōlnôć, popolnôć, po noćî.

1.2.8.2. Dani u tjednu

Parvî dôn, (u)tõrik, srīdȁ, cetvōrtäk, pētäk, subȍta, nedȉja.

1.2.8.3. Mjeseci u godini

Jenôr, vejãca, mãrac, aprîl, môž, žûnj, lûj, agȕst, setêmbar, otôbar, novêmbar, dicêmbar.

Napomena:
Sve se više koriste redni brojevi za sve mjesece: *parvî, drȕgi, trȅći, ... mȉsec.*

1.2.8.4. Mjesečeve mijene

Mlõdi mȉsec, parvî i trȅći kvãrat, tûnd, mrôk; mīnä šetembrîna.

1.2.8.5. Vremenske oznake

Danäs, jucêra, prȉkucera; jȕtros, vecerȁs; pasônu setemônu, prî mȉsec dôn, pasônega lȉta, lõni.

Sȕtra, prȉkosutra, drȕgu setemônu, za mȉsec dôn, iza Božȉća, prî Uskãrsa, na Svētega Antônija... ; godȉšće, dolȉta, vîk - sȅkul.

1.2.8.6. Godišnja doba

Primãliće, lȉto, zīmȁ, po jemãtvi (=jesen).

1.2.9. Brojevi *(kakȍ brojīmȍ, mȉrimo, plõćomo)*

1.2.9.1. Glavni brojevi

Jedôn, dvȍ, trî, cetȉri, pêt, šêst, sȅdan, ȍsan, dȅvet, dȅset, jednãste, dvonãste, trinãste, cetarnãste, petnãste, šesnãste, sedavnãste, osavnãste, devetnãste, dvôdeset, dvost i jedôn, ... trîdeset, cetardesêt, pedesêt, šezdesêt, ... stô, dvȉsto, ... mijôr, miljûn.

Cȁ je tȍ: 'Šêst ušȉju, ȍsan pêt, trî guzȉce, jedôn rêp'? (dva jahača na *mūlȕ*)

1.2.9.2. Redni brojevi

Parvî, drùgi, trèći, cetvõrti, pẽti, ... jedanaẽsti, dvonaẽsti, trinaẽsti, ... dvôdeseti, ... stõti, sto i parvî.

Is parvê - o(d) parvêga pūtȁ, iz drùge - o(d) drùgega pūtȁ, o(d) trèćega, cetvõrtega, pẽtega... pūtȁ.

1.2.9.3. Grupni brojevi

Dečîna, duzîna, karcãto, pôr, velèti.

1.2.9.4. Brojevi u igri 'šȉje-šète'

Ûno, dȍ, trè, kvätro, cînkve, šȉje, šète, ȍto, nôve, djêči.

1.2.9.5. Mjere

Barîl, côl, dèc, kašèta, kilȍ, kvartîn, kvintôl, kvôrta, lȉbrica, lȉtra, lôkat, mȉja, motȉka, päš, pêdaj - rogùša, tòlitar, ûnca, ùza, vagûn.

Napomena: Za mjere korištene uglavnom u kućanstvu, *v.* 1.3.13.

1.2.9.6. Novac

Bankanȍta, cekîn, cẽnta, centèzim, devîza, dȉnar, dȍlor, dukȁt, fjorîn/banȉca/šôld/hȅler/krùna, kũna, lîra, lîra šterlîna, mârka, munîta, patakûn, pȉnezi - dȉnari - šôldi - bèci, piškîć.

1.2.10. Boje *(kolûri)*

Bȉlo, bjânko, carvèno - carnjèno, celèste, cènere/cenerîn, cõrno, kafèno, lȉla, madrepêrla, mȍdro, pipîta, rȍso, rôza, sȉnje (môre), sȉro, škûro, vêrde, verdulîn, zelèno, žûto.

Napomena: U lokalnom govoru nisu uvriježeni izrazi: 'plavo' (nego *mȍdro* i *celèste*); 'sivo' (nego *cènere, sȉro, sȉnje, madrepêrla*); 'tamno' (nego *škûro*); 'ljubičasto' (nego *lȉla*).

1.2.11. Duhan i cigarete *(tobȁk i svè drùgo za mȍć fumȁt)*

Apãlat, cibùk, cigalîn, friminônt, fumät, fumadûr/fumadôra, kartîna, pȉpa, španjulèt - cigarèt, tobäk, trãfika.

1.3. KUHINJA U HVARU

Kuhinjski i kulinarski nazivi (obrada i dopuna prema *Glosaru kuhinje i kulinarske terminologije romanskog podrijetla u splitskome dijalektu,* Lj. Šimunković - M. Kezić)

1.3.1. Kuhinjski namještaj i oprema *(stvõri za u kùhinju)*

Bãnak/bancïć, balônca, dašćïca, gãnac, jacêra, kaldãja, komòštre/kôcul, komîn, kredênca, lavapjãti, lavêl, maškadûr, mulète, nãpa, pêć (za kruh), popëcak, škancïja, škanjêl, škrïnja, špãher, tornanãpa, trïnoge.

1.3.2. Posuđe *(sûdi)*

1.3.2.1. Posude za vodu i tekućine

Böca, bukôl, butïlja, butiljûn, damjôna, lãta, pîrja, ramîna, sïć, vàrc, verdïca.

1.3.2.2. Posuđe i pribor za kuhanje i pripremu hrane

Batišpônj, bronzîn/bronzinïć, bruštulîn, cidïlo, crîpnja, gamèla, gradèle - gradîkule, gratakâža, hmũjka, kacjôla, kôgoma, kopãnja, kotlênka, lambïk, lãštra, lazanjûr, lopïža, mortôr, mažinîn, pajäk, pašabrôd - procidïlo, pašamakarûni, pašùra, pëka, pićôna, pinjãta/pinjãtica, pòt/pòtić, rodolèt, roštjêra, rõžônj, solnïca, štrukapatãte, šupjãca, tèća/tèćica, vaporèt.

1.3.2.3. Stolno posuđe i pribor

Bićerîn, bocûn/bocunïć, caklarïja, cukarjêra, ćïkara, frutjêra, gvancêra, karafîna, kavatãpi, kortelîn, kućarîn, nôž, panjêra, perûn, pjät, pjatïć - pjatîn, portafrùti, pošôde, tavãja, tavajôl, terîna, žlïca, žmûl.

1.3.3. Košare *(kartõlï...)*

Kartôl/kartolcïć, kòfa/kòfica, spãrta/spãrtica.

1.3.4. Priprema jela *(kakò sprãvit spîzu)*

1.3.4.1. Način pripreme jela

Aldênte, na banjamarïja, na bùzaru, dôlčegârbo, ‘dvò glògoja’, frïgono, na gradîkule/gradèle, indurôno, inùmido, kùhono, lèšo, pecèno, pod pèku, na rõžônj, samaštrôno - potrũšeno, u savûr, ùsuho, šufigôno, žbativèno.

1.3.4.2. Obroci; Gozbe

Kafȁ, marênda/marendîn, rūcäk, obîd, vecëra;

Gânga, kanôta, pîr, sabatîna.

1.3.5. Vrste jela *(vôrsti spize)*

1.3.5.1. Međujela

Cüšpajz, frȉganica, fritãja, jūhä/fôlšo jūhä, manȉštra, sũho manȉštra – pašta-šüta, panôda, panibrôd, pulênta, rîži-bîži, rižöt, vãrina.

1.3.5.2. Jela od mesa

Kalandrãka, kulincȉć, lešôda, mêso indurôno, pašticôda, polpète, smôk, šnȉcel, tîngul/tingulèt, trȉpice, žgvacèt.

1.3.5.3. Jela od ribe; Jela od mekušaca

Bakalôr bjânko, brujèt, frȉgono rȉba, gregôda, rȉba lëšo, samaštrôno rȉba, rȉba u savûr, slõno rȉba.

Cõrni rižöt, hubötnica na salôtu.

1.3.6. Meso *(kakòvo mêso jīmȍ)*

1.3.6.1. Vrste i pozicije mesa

Brävetina, gövedina, jänjetina, kozetȉna, kozlȉć, prajcëvina, prazövina.

Brižjôla, filèt, košèt, latežîna, lûmbul, mözjoni, mulôm, pancëta, svićȉca, štrakûl, špãla, trȉpe, ventrôm, žȉgerica.

1.3.6.2. Suhomesnati proizvodi

Kaštradîna, kobasȉca, lugãniga, murtadèla, pancëta, paršüt, salôm, zambôn.

1.3.7. Prilozi *(verdûra, legùmi...)*

1.3.7.1. Povrće

Artićök, balancâna, blȉtva, brökula, ćîmul, grãhorica, kapùla, karöta, käul, kukùmar, kupùs, lùk, rȉkula, patãta, pãprika, picôla, pomidôr, ravanèla, rȉpa, rodãkva, salôta, škalönja - jutȉka, špinôt, tȉkvice, verdûra, verzöt, zêje.

1.3.7.2. Mahunarke - Žitarice

Bîži/mezobîži, bôb, fažôl, fažolët, sikïrica, slanūtäk.

Kukurùz (cinkvantîn, frementûn), ôrzo, rîži, šenïica (bilïica, golïica, krivãca, modrùja), žïto (=ječam).

1.3.8. Dodaci hrani i okusi *(koncīrï i svë onò ca dōjë gùšt)*

1.3.8.1. Začini i umaci

Ãniž, brökve de garôfolo, cikörija, cükar, kanëla, kãpari, konšêrva, korijândol, koromäc, kvasïna/ružôta kvasïna, kvôs, mažurôna, maravïnac, murtëla - bazïlika, mušćôni orïh, papôr, paštëla, pëšt, petrusîmul, peverûn - feferûn, pöfrig(a), sëlen, sùpa, šôlša, štrùt, šûg, timjôn, töć, ûje, vanïlja.

1.3.8.2. Okusi

Bjütovo, dōjë na maravanët, glûho, gôrko, guštôžo, jûto, òžeto, rôngovo, slôno, slôtko, usmardivëno, užègneto, zagöreno, žestokò.

1.3.9. Slastice *(gulozarïje)*

1.3.9.1. Bomboni

Arancîn, bomboncîn, cukarîn, cükar-de-ôrzo, ćukulôta, đelôt - slädoled, fãvedi-môrti, karamëla, konfëti, lilihïp, limuncîn, mândule broštulône, škanjòti.

1.3.9.2. Kolači

Budîn, cvîti, fõrski kolôc, galetîna, garîtula, hröštule, kotonjôta, krokônt, mandulät, marmelâda, marcipôn, oblïja, palacînke, pandešpãnja, pandolët, pãprenjok, paradižët, pãšta, pašurãte, rafiôli, rogùša, rožâta, sîrnica, šavajôrd, žbatoćîn.

1.3.10. Pića *(za popït, ma i za napï(t) se)*

1.3.10.1. Bezalkoholna pića

Granadîna, kafà, kamomîl, limunôda, medùra, mlīkò, narancôda, radênska, smùtica - hmùtica - bïkla, vodà.

1.3.10.2. Alkoholna pića

Anižët, bïra, bumburïka, maraskîno, meštrò, prošëk, rakïja (flëma, orãhovica, travarïca), ružulîn, vīnò (bîlo, cõrno, òpol; barsãta, bevônda, gemïšt, cïlo, cïkneto, kãršćeno, mäšt, maravôn/maravanët, pasarëta, sincêro, špuntinôno vīnò, šprïcer).

1.3.11. Kruh i tjestenina *(krȕh, manȉštra)*

1.3.11.1. Kruh, brašno, pecivo

Bišköt, biškotîn, bôdnjok, bùblica, drȅca, fȏr, frementunjãca, galȅta, kȉflić, kolôc, krȕh (bȋli, škȗri), mezolûna, mūkȁ, panjȍka, pecipãli, pogãca, bobonjãca, tûrta.

1.3.11.2. Tjestenina

Bîguli, brȍkve di kaligjêri, cancarȅle, farfãle, fidelîni, fjokȅti, kavatãpi, lazãnje, legumîni, makarūnȉ, manȉštra, njȍki, penȅte, raviôli, šubjȍti, tajadȅle.

1.3.12. Voće iz uzgoja *(frȕti)*

Armelîna, baćȉćiri, barakȍkula, bukvãca, dȉnja (=lubenica), jãbuka, grôžje (cibîb, kardinôl...), karobêr, limûn/limuncîn, mandarîna, marãska, marûn, milûn/miluncîn, mũrva, narônca/jũto narônca; nȅšpula, omêndul, ônzuli, oskȍruša, orȉh, smȍkva (bilȉca, carnȉca, golȉca, krivãca, modrȕja, petrovãca, rasplaćùša, zemjȉca), sũhice, suzîna, šīpȁk, šlȉva, vȍjka.

1.3.13. Mjere i količine u kućanstvu *(mȉre i dôze)*

Alȍćo - ödoka, bokûn/bokunȉć; dȅk, dôza, duzîna, fȅta/fȅtica, frêgula/frêgulica; grampôda, gȕcoj, kãpju/kãpjicu, kilȍ, kûs/kusȉć; kvãrat, lȉtra, mãrvicu, nãrucoj, pînku/pînkicu; pôr, põrcija, rȕkovet, sȕzu, škôršo, vrȉća, zãrno.

Napomena: Za mjere korištene uglavnom izvan kućanstva, *v.* 1.2.9.5.

1.3.14. Ostalo *(jȍš i ovȍ)*

Delîcij, friškîna, frȉško, fundȁć, glȍgoj, gulozarȉja, gȕšt/guštôžo/kongȕšto, ȉst/izȉst; (j)ȉćê - (j)îzbina, jôje (bilônce, žumônce), manjatîva, mãslo, ogônj, paštrȍć, pîz, pûpa, ricȅta, rôncinov, spȉrine - burîde, spîza, sridȉca, šaldôm, šćikadênt, škvarcȉt, taštȁt, teplȉt/isteplȉt; ȕkrop, zagorȉt, zãlogoj, zavunjȁt, žerãva.

Uzrečice za stolom:

Uz jelo: Ȕ slast/slost!; Döbar kûs! - Ãko von se jũbi; Sȅ(l)te s nãmi!

Uz piće: U vãše zdrôvje!; U zdrôvje!; - Živȉli!; A la šantȅ!

1.4. HVARANIN I MORE

1.4.1. Plovna sredstva *(brȍdi)*

1.4.1.1. Brodovi

Bȁrk, batâna, bracêra, bragùc, brigantîn, brȉk, cistêrna, falkùša, gajèta, galȉja, gùc, kaȉć, kavafônga, kȍća, kùter, levùt, maôna, nâva, pȁsara, petroljêra, remurkêr, škûna, trabãkul, vapôr.

1.4.1.2. Brodovi za sport i razonodu

Gôndola, motorîn, sandolîna, jȅdrilica (sportske jedrilice sred. 20. st.: dîngi, el-pêt, jȁhta, jôla, krstâš, kùter, stȅla, omladînac, šljùka).

Napomene:

U hvarskome govoru ne koristi se roman. ‘barka’ (kao ni tur. ‘čamac’ ili slav. ‘lađa’), ali se koristi riječ praslav. podrijetla *brod* te izvedenice od romanizma ‘barka’: *usp*. barkarjûl, barkãsa, barkaštrâmba.

Za ratne brodove, *v.* 1.6.2.

1.4.2. Dijelovi drvenoga broda *(dȋli darvȅnega brȍda)*

Ãšta/kontraãšta – ancikôr; baleštrîna, bãnak, bȉta, bukapôrta, bônda/mõrtvo bônda, cênta/kontracênta; filȅt, jõrôm, gabîna, karmȁ, karȍc, kolûmba/kontrakolûmba; kôrbe, koridûr, kuvêrta, kuvertȅla, kvôdar, madîr, mônkul, pajôle, pãlac, panižêl, pjãne, prôva, purtȅla, rãzma, santîne, sȍha, šjolèta škãca, škȁf, škȅram, škermadûra, šovravȍš, štîli, štîva, tramezôl, trãstan, vêržina.

1.4.3. Oprema drvenoga broda *(ôrma darvȅnega brȍda)*

Argùtula, aštulîna, baštûn, bucêl, capapîn, farkȍc, feramènat (mãškul, fèmena), gajôndra, jarmènice, (j)ȉdro (*dijelovi jedra:* davônt, fȉrša, mãnat, marafūnȉ za tarcarûl, rinfôrc, rodônca, škȍta), flȍk jôrbul, kaštanjôla, kavȉja, lantîna, mezomarinêr, mustãće, ônkara, pajȅti, parasôl, salvaòmine, sȉdro (*dijelovi sidra:* fûž s anȅlon, lopãtice *ȍliti* mãre); sôrće, štrȍp, šȅšula, šperônca, timûn, trȍca, veslȍ, vînč.

1.4.4. Vezovi: Konopi, lanci i kabeli za brodove *(konopȉ i kadêne)*

Arganêl, barbȉta, burdîž, cȉma, kadêna, kaodifêr, kaomȉšt, lancôna, lȉcmina, provjêra, surgadîna, ùza.

1.4.5. Pomorski manevri *(manôvri i kakò se zapovĩdo na brȍdu)*

1.4.5.1. Manevri

Akoštät - kuštät, agvantät, armižät, bätilatûrka, burdižät (j)ïdrit, laškät - molät lãške, orcät, parät, pojät, regãta, ćapät u remûrć, salpät, surgät, šijät, traversät, virät, vozït.

1.4.5.2. Zapovijedi

Agvânta! Bùta! Ćâpa! Fêrma! Fôrca! Îša! Kâla! Lârga! Lêva! Mâjna! Môla! Fûnda! Pâra! Ôrca!/Pöja! Sâlpa! Sâlta! Sûrga! Šïja! Täka mãkinu! Tîra! Vîra! Vôga! - Vöz! - Zavèz!

Napomena: Sve ove zapovijedi spadaju u grupu tzv. *lingua franca,* - 'jezik bez granica' - tj. u zajednički jezik pomoraca Sredozemlja.

1.4.6. Pomorska zanimanja: Kvalifikacije, činovi, osoblje na brodu *(kô je kô na brȍdu)*

Barkarjûl, dispensîr, fogïšta, gospodôr, gvardamarîn, gvardapãlo, kamarjêr, kapitôn, kâpo od mãkine, kôgo, komandônt, makinïšta, mõli od... (fogūnä, kuvêrte, kužîne, prôve...), marinêr, mornôr, mùc, noštrȍmo, oficîr, oficjôl, škrivôn, timunjêr.

Napomena: Za nazive članova ribarske družine, *v.* 1.4.9.4.

1.4.7. Luka i lučka oprema *(pȍrat i ôrma ol pôrta)*

Anêl, bôva, mandrä̈ć, mûl/molèt, kavitêl, kolôna, kolpomôrto, lantêrna, pörat, rôda, rîva.

1.4.8. Pojave na moru *(ca sè svè dogõđo i vȉdi pò moru)*

1.4.8.1. Vjetrovi – Vremenske (ne)prilike

Bôva/bavižèla; bürа/burîn/burinèt; lebȉć/lebićôda; levãnat/levantîn/levantôra/levantûn; fortûna/fortunôl; garbîn/grbinôda; grêgo/gregolevônt; jùgo/južîn – južinèt; maeštrôl/maešralïć/maeštralûn; marèta, mažôr, mõrtvo môre, ôštro/oštrîn/oštrijôda; pašjũnska jüga, pijãvica, pulènat/pulentäc/pulentôda; ragôn, rebaltadûra, rebatajïca, rèful, slôp ȍd mora, šćïga, šijûn, širȍko, škontradûra, tramuntôna/maëšto-tramuntôna, trûmba marîna.

Blišćãvina, bonãca, bòta, ciklûn, cmãdina, ćûh, dôrž, dûga, istezãvina, lampônje, garmjãvina, grôd/sugrãdica; jùžina, kalîg, kaldèca, kaldûra, kalmadûra, kalôda, kurènat, maglà/maglušìna; nevêra/neverîn; nèvrime, òblocno, òmara, òseka, posòlica, plìma, pripècak, rosà, slōnà, snîg/susnìžica, sparinà, stùden, sûša, škropàc, trîsk, umòrina, vêdro, vìtar, vrîme (lîpo/grûbo), vrućinà, zīmà, zãpara, zvizdôn, žèga.

Napomena: Postoji uzrečica (nije tipično hvarska) u kojoj početno slovo svake riječi odgovara prvom slovu vjetra na ruži vjetrova (od sjevera prema istoku):

"Težak Gorak Lebac Svakom Onom Ludom Pomorcu Mornaru",

pri čemu:

T = tramuntôna, G = gregolevônt, L = levãnat, S = širòko = jùgo, O = ôštar, L = lebić(ôda), P = pulentôda, M = maeštrôl.

1.4.8.2. Položaji na moru i u moru

Biljôk, bôk/bocìć, brôk, gandôj, konôl, kotìlo, kùlaf, defôra, dedrênto, medvìdina, oplòvac, pêrje, pûnta/puntîn, rōžônj, sìka, škôj/škojîc, škrãpa, vãla, vlōkà - prisjùga, vrõta, ždrīlò/ždrīlca, žōlò/žalcè.

1.4.9. Ribolov *(rìbašćina i òkolo nje)*

1.4.9.1. Ribarenje

Abrùm, baràt, barìlac, barûza, brankarèla, bruškìt, būcàt, cûrma, deškargàt, èška, ferôl, furkôda, jastožêra, jôgla, kancènica, kašèta, kolôc, kopîšće, krèna, krök, maèstra, mōtà, motovìlo, mulinêl, murêl, odmèt, òsti, pãnula, parangôl, parašôl, parvô/zōtèga, paštèla, peškafôndo, pjombîn, pòbuk, pòšta, rampîn, rôzga, sinjôl, stirãlo, svīćà, šemèt, škandôj, štrùcavica, trajêna, tùnja, ušãtac, võrša, zapãsot, zavàrć, na zōpàs, zjogulîn.

1.4.9.2. Vrste mreža - Dijelovi mreža

Budêl, bukvôra, gavunôra, gìrarica, girôra, jaglicôra, mìgavica, kòća, kogôj, orćôš, ôrt (vèlo i mõlo ôrt), palandôra, plìvarica, popôvnica, propòšt, prostìca, rītko mrìža, salpôra, strašîn, tonotà, trãmata, trãta (lìtnjo i zīnsko trãta), tunôra, ušatôra, vôjga.

Imbrôj, kalùma, kaneštrèle, mōhà, òko, olovnìce, putà, prītanj, sãka, strôžica, têg.

1.4.9.3. Članovi ribarske družine *(cûrme)*

Drûg, kalumîr, levùtor, naukîr, parûn, svićôr, šijãvac.

1.4.10. Velike ribe *(... i bȅštje o(d) mora)*

Dupîn, mlôt, morskî covȉk - morskî medvȉd; morskî pȁs - kãnja - pešekãnja; pȅšešpãda, pȅšetambûro.

1.4.11. Plava riba

Bilîznja - lȉca - gȍfić, ćȅpa, gȍf, inćûn, jaglȉca/jaglûn, lampȕga, lokôrda, lȕc, palamîda/palônda, sardȅla, skûša/skušajȉca, šnjûr - mužikônt, trȕp, tûnj.

1.4.12. Bijela riba

1.4.12.1. Oborita riba

Arbûn, frôtar, jubîn, kavãla, komôrca, kôntar - manjamôrti, kîrnja, ôvcica, pãgar, pȉc, sôlpa, šanpjêr, šãrag, škarpîna, škȅram, trȉja, zubãtac.

1.4.12.2. Manja bijela riba

Carnêj, cȉpal/cȉplić, drôzg, fȉga - smȍkva, jēbȁc, kȁco-di-rȅ, kinjêz, kinjȕša, kȍkot, kōnjȁc, krãška, lãstavica, mezopȉrak, pȉrak, škarpûn/škarpunȉć, šôrnjaca, tabȉnja, špôr/šparȉć, ušãta, vrãna.

1.4.12.3. Bijelo-plava riba

Batêj/batejȉć, bȕkva/bukvîn, gavûn, gȉrica/gȉra/oćôk, jȉga, mȅnula, šîj, trãgaj.

1.4.13. Jeguljasta riba *(zmajȅ ȍl mora)* - Murlȕci

Angȕja, ȕgor, marȉna, šȉlo.

Môl, murlȕc, ugȍtica.

1.4.14. Riba iz rupa *(rȉba od rãpe i škrãpe)* Riba s dna *(lôndovina, rȉba ol salbūnȁ)*

Bīlȁc, slînka/slînka bãba, ugvȁt.

Barãkula, bežmȅk, gardobȉna, gȍlub, lîst - švȍja - pīzdîn pokrīvȁc, mãška, morskô gūjä, pȁs, pȁuk, rãža, rômb, sȍkol - sklôt, tarnjãca, volȉna.

1.4.15. Rakovi, kornjače *(jãstogi, urãki...)* Mekušci *(u njîh nî ni kȍsti(h) ni lȕštri(h))*

Jãstog, grancîgula, hlȁp, konjîc, kosmêj, skônska, škâmpi, urȁk, ušȅnac, zȅzalo, zvīzdȁ ȍd mora, žãba.

Hubȍtnica, lîgnja/lignjûn, morskô gȕda, morskî klobûk, mûzgovac, pištêj - kacamarîn, sȉpa.

1.4.16. Dijelovi riba, mekušaca, rakova *(u rȉbi, na rȉbi…)*

Brônce, butôrga, carnȉlo, crīvà, drãca, kùlin, glōvà, klīšćà - šćipãle, lētò, lùštre, mùja, òko, perãja, pīpȁk, pōrćȁc, rȍzi (jãstoga), trôk, tulȉlo/tulȉja.

1.4.17. Školjke - Druga morska bića *(živèdu ù more, a nīsù rȉbe)*

Ježìna/ježìnac, kãmenica - òštriga, kopȉto, kùćica - vôngola, lùpor, luštùra, macȉć, mùšula, parstȁc - dãtula, pedȍć - pizdȉca, vêntula.

Ȉskra, ugȁrc, ùho Svẽtega Pètra, volȁk.

Spùga, vlasìnica, pizdãca.

1.5. ŽIVOTINJE NA ZEMLJI I U ZRAKU; BILJNI SVIJET

1.5.1. Životinje *(pitòme i divjê bẽštije)*

1.5.1.1. Domaće životinje

Bẽštija/beštijôm; bedevȉja, burîko, brôv, gùda/gūdȁc/gudîn; jancȉć/jãnjac; jarûh, kobȉla, kòkoša - kvòška - kòkot - pulãstar - pȉplić - pȉplica - jãrica; kozȁ (šùša rogùša), kòzlica - bẽkica/kozlȉć; kônj, kunîn, mãška/mōcȁk; mânco, mazgȁ/mûl; ôvca, pȁrč, pàs/pasetìna/pasìć/kūcȁk; prōsȁc/prasìca; telȉć, tovôr, ugòta/ugòtica, pùlić; žīvo.

Ôrma od mūlȁ oli od mazgê: lûki, òglov, pòfina, poplõvcina, poprûg, prīšnica, sedlò.

1.5.1.2. Divlje životinje *(zvîri)*

Cãgaj, kūnȁ, makãko, mandrȉlo, medvîd, mȉš, mangùc, pantagâna, pùh, škrãkavica, šìmja, vûk.

1.5.1.3. Zmije *(zmajȅ)* - Crvi, gušteri… *(côrvi, gùšćerice...)*

Biloùška, gãdalina, gūjȁ, krãvosac, pòskok, slipȉć, smargòrica, šmarcãlina, vìpera, žãlo gūjȁ/žãlo zmajȁ.

Cȅšaj, côrv/carvȉć, gusìnica, gùšćerica, pjãvica, smargòrica, špijaglãvac, tarantȅla - macaklîn.

1.5.1.4. Insekti *(bȅštjice*) – Nametnici (*cvōrȉ)*

Celä, cōrcäk, farfãla, gaštapôn, gōspȉno kokošȉca, leptirȉca, grizȉca - mojȉca - tôrma, gundêj, gundevôj, hrûst, karpêj, komôr, kunjabôka, macagarbûn, mrôv, muhä/mušȉca/moškûn, ȍbod, osä, papatãži, popȉć, spûž (kadûnjôk, ȍl poja, spûž gȍli), škarambêž, tûrko na prȅdiku.

Buhä, cīmäk, ušënak.

1.5.1.5. Glasanje životinja

Bēkät (kozä bẽce i bekȅće), blējät, bekȅćot (ôvca blẽje i bekȅće), carcȉt (cōrcäk carcî), grogōrȉt (kȍkoša grōgȍri), gūkät (gȍlub gũce), hlȉpot (tovôr hlȉpje za ugȍton), izvoršōvät (kornjôl izvoršōjë), kantät (tȉtica kantô), kmīcät (bȅštjica kmīce), kokoćät (kȍkoša kvȍce i kokȍće, kȍkot kukurīce), krekētät (žãba krekẽće), kȕkot (kȕkavica kȕko), cinȉt kukuvȉju (kukuvȉža cinî kukuvȉju), lãjot (päs lãje, škvīce i cinî kaîn-kaîn), mjaūkät (mãška mjaũce), rećamōvät (rećãmi i oržolandūrȉ rećamōjȅdu, kornjôl izovršōjë), rīkät (mûl rīce), rovät - revät (tovôr rovȅ, revë, a za ugȍton hlȉpje).

1.5.2. Ptice *(tȉce i tȉtice)*

1.5.2.1. Vrste ptica *(prema rukopisu Prospera Maričića - Špalète)*

Bȉtić, bôžji kokotȉć, (z)bravarȕša, cȅlega, celegät, cîkovac, cjät, ćurlinkãvac, ćũška, debelokjȕnac, faganêl, faganêl-peterȍš, falkȅt, fikãkac, fincȉć, fînko/fînko od montãnje; fȉsta, fratrîć, frizulîn, galinãca, gardelîn, gardelîn kornjôl, gardelîn môro, gãrlica, gȍlub/divjî gȍlub; grãvon, kãleb/kãleb käukor/kãleb martîn; kanarîn, kapucîn, klãnjovac, kokošôr, kolȕdrica, kosȉć, kosîr - lastûn; kovôc, kukaîna, kukuvȉža, lãstavica, lepȕh, lôdola, lugarîn, mîrula, norȁk, ȍreb, orlušȉna, pȁjka/divjô pȁjka; papagãlo, pastirȉca, pašulîn, pernîža, plavȕša, plêsko, pogarmȕša, poletȕša, potarkȕša/pozemjȕša; prepȅlica, sȍkol, sokolȉć, sōvä, stãrgovac, strižȉć, škvôr, špacakȕva, špãrtovica, tȕka/tūkȁc; verdûn, vȕga, ždrôl.

1.5.2.2. Pribori za ptice i lov ptica – Raspoloženje ptica

Arburȅt (baketîna, špalète, vȉšć, paprȉca), kêba (manjarôla, tolȅta, travȅte), mrȉžice (mōhä, tãkji, tirônt), oržolônda, pašôj, plȍcica, rećôm, dät vȍlat, hrōnä (prȍso, rȉga, sȉmedikôn, škajôla, mišônca).

Kantônje, kapȍt (cinȉt kapȍt), mûd (bȉt u mûd).

1.5.3. Biljke *(rēstȅ sômo ȍli uzgȍjeno)*

1.5.3.1. Stabla

Bôr, cemprȉs, jablôn, karobêr, mãslina (lãstovka, levantînka, oblȉca, mastrînka), pinjôla, põlma, tämaris, tȕja.

1.5.3.2. Voćno drveće

Kùnja, limûn/limuncîn, mũrva, narônca, nẽšpula, omêndul, smȍkva, šīpȁk, šlȉva, vȍjka.

1.5.3.3. Nisko bilje, penjačice – Trave i korovi

Ãloj, bakùk, baršćôn, buhôc, bušîn, bušȉnac, cesmȉna, cicîndra, cmîj, gluhôc, gomînjac, gōspȉno trōvȁ, jãvor, jelšamîn, kadȕja, kamomîl, kãpar, kupȉna, leôndar, levônda, lozȁ, lozȉca, matôr, mažurôna, mãrtina/mîrta, maravȉnac, murtȅla, pãprot, pelîn, pitȍspora, pjantãvina, planȉka, rùta, smãrca, smrîc, vemprîma, vrîs, vrīsȁk, zelenȉka, zumrôd, žufrôn, žùka.

Bôlan, cīcȁk, dȉtelina, drãca, dragojûb, glōsînj, gošćȉca, kokoćȉka, konopjȉka, koprȉva, ȍslobod, politãvac, pȕcalina, rùta, slîz, slôk, smardêj, šćîr, srȉtva, tetovȉca, trȍskot, trōvȁ.

1.5.3.4. Divlji jestivi plodovi

Dãndarica, dãtula, fȉge-de-dînge, jãgoda, manjȉga, pecũrva, pinjôla, smrîška

1.5.3.5. Divlje jestivo bilje *(divjô zêje)*

Divjî lùk, divjô blȉtva, gorcîk, koromȁc, kostrîc, lobodȁ, mȁk, mataroȍdica, pišakôn, rȉga, špãroga, tustocêl, tûšć, žutȉnica.

1.5.3.6. Cvijeće *(cvĩće iz nãših krãjih)*

Arćîzul, bȍka de kavãlo, begȍnija, bugevȉja, ćȍka, garîful, gladjôla, gōspȉno cvĩće, kampanȅla, margaritȅla, nêvica, perùnika, vijôla, vijolȅta, žîj.

1.5.3.7. Ubrano bilje, granje i drvo *(svȅ ca jȅ ùbrono)*

Bȉja, bobovȉna, bôdnjok, borovȉna, brȉme, brîst, bukȅt, bùkovina, cesmȉna, cȍk, darvȁ, drîvo, glōvnjȁ, hrastȍvina, jelovȉna, kȉće, kȉta, lozovȉna, lûc, macȅt, maslinôda, ogrȉzine, pelũšće, rôzga, smokovȉna, strũcje, stûp, špȉca, šȕma, šûšanj, tãkaj, tãpa, trȉska/trîšće/trišćȉca; trûp/trūpȁc.

1.5.3.8. Dijelovi bilja *(mȍre se osȉć oli ubrȁt)*

Bôbica, bôrst, bresenȉca, bûs, cȅhja/cȅhjica; cezôj, cvît/cvitȉć; drãca/drãcica; frùt, grȅštva/greštvîn; grōnȁ/grancȉca; hostùja, hrêb, izdãnak, izbȍjak, karagȕja, klôs/klôsje; kȍra, kôrka, kȍrin, lîst/lîšće; mladȉca, mȍšnja, pînka - košćȉca; prũće, sȉme, špîna - tôrn; tronkûn, zãrno, zêb, zolȉstak, zōpȅrak, žejȕda, žȉla.

1.6. AKTIVNOSTI IZVAN KUĆE I RADA

1.6.1. Religija *(ovȍ svȅ se mȍre vȉdit, oli cȕt, u crĩkvu i ȍkolo njê)*

1.6.1.1. Religijski objekti - Dijelovi i oprema crkve

Biskupȉja, crĩkva/stôjna crĩkva, kampanêl, kapȅlica, kuvȅnat, klȁustar, klauzûra, têmpal.

Balatȕra, batištêrij, ćȍka, ispovidnȉca, kãtedra, koprîvnica, kôr, leturîn, mênza, oltôr, ôrgan, pilãstar, pûlpit, sakristȉja, trôn.

1.6.1.2. Vjerski rekviziti i odjeća

Ampulîna, baldakîn, betlêm - jãslice, brevijôr, ceriferôj, cîngul, evanđelistâr, hãbit, kãlež, kamîž, kandȅla, kȁrst, kãršćeno vodȁ, kȍta, križȉc, lãđica, lavâbo, lômpada, manȉpul, misôl, mîtra, mostrãnca, ofîcij, ôrgan, ôrka, paramȅnat, pastorôl, pelerîna, planîta, pluvijôl, pumpûn, propẽće, relȉkvija, relikvijôr, rokȅta, svetotâjstvo, sȉćic, šćavȅt, štôla, škarabatȕša, škarabȉcija, tabernãkul, tamjôn, terȉbul, tônika, tȍrac, trepetôjka, zvoncȉć.

Predmeti mučenja, simboli Kristove muke (prema V. Kovačiću; *v.* Literatura): Côvli, frȕšta, kokotȉć, kȍpje, kȍske, mlacȉć, skãle, špȕga, tanãje, tãrnova krȕna.

1.6.1.3. Obredi, molitve, zvonjava

Angunȉja, barabôn, blãgoslov, brȅconje, De profûndis, dȍzvon, Erumbȅška, funcjûn, Glõrija, hodȉt po Bôžjin grȅbima, intrȍid, ȉspovid, karšćênje, kolendrônje, Konfȉtero, korîzma, Krêdo, krîzma, kvarânta ôre, lamentacjûn, lavâbo, levacjûn, matutîn, mȉsa (mõlo, vȅlo, mlõdo mȉsa, kantôno mȉsa, gargurȍve mȉse), Mizerêre, molȉt/molȉtva, otpīvȁt mȉsu, pȉstula, pontifikôl, prȅdika, prȉcest, procesjûn/za krīžên, profȅcije, prolôncija, prȍpovid, rogacjũni, sakramȅnat, ruzôrij, sãlam, Sântus, sprȍvod (parvê, drȕge i trȅće klãse), vecêrnja, vȅlja, zvôn (brȅcoj, brekȕc, martvãški zvôn, mȉsa-zvôn, vȅli zvôn), zlãmenovat se, zôdnje pomazãnje.

1.6.1.4. Religijski pojmovi

Antikrȉst, blôjdon, blōžên, dontrîna, grîh/smãrtni grîh; karstȉt, karšćãni, karšćȅnica, katȍlik, kuratȉja, lemôzina, lîmb, ȍštija, pakôl/purgatôrij/rôj; pašjûn, pogãni, pokȍra, pravoslâvni, providênca, spasênje, sũdnji dôn - susvîta; skûdnji dôn, vȉra/vȉrovonje; zōvȉt, žudîj.

1.6.1.5. Likovi i osoblje

Anđelȅt - rôjnik; apòstol, badȅša, beneditĩnka, bȉskup, brãtim - sȅstrima, Ditȉć, Dīvä/Divȉca/Blōžȅno Divȉca; dòn, evanđelȉsta, fabricjêr, frôtar, gaštâldo, Gōspä, gvardijôn, Isùs/Isùkarst; jagãnjac, kanònik, kardinôl, katekȉsta, kolùdrica, kônfrat, kurôt, lôjko, mâdre/mãdrebadȅša: Matùzalo, nôncul, ônđel, opät, pâdre, picòkara, pòp, pôpa, prepožȉt, Prisvȉtli - Priuzvȉšeni; pûče, remȅta, remîta, sakrištôn, Salamûn, Spasȉtej, Stvorȉtej, svētäc, šantòća, švôra, vikôr, Vȉšnji, vrôg - jãval - sotonä - hudobä - antikrȉst - krämpus.

1.6.1.6. Vjerski blagdani i dijelovi crkvene (liturgijske) godine

Advȅnat, Bȉlo subòta, Bôdnji dôn, Božȉć - Svēto Porojȅnje; Bôžji dôn (Tijelovo), Cȉsto srīdä, Mlõdo Lȉto (Nova godina), Mõrtvi dôn, Nedȉja ol põlme (Cvjetnica); Sênsa - Uzašäšće (Spasovo); Svēta trî krōjä, Tũsti cetvōrtäk (pred korizmenim postom); Uskärs; Vȅli pētäk, Vȅlo šetemôna, Vȅlo Gōspä/Mõlo Gōspä.

1.6.1.7. Svetkovine u Hvaru

Svēti Antônij Opät (17. 1.), Gōspä Kandelôra (Svijećnica, 2. 2.), Svēti Bjôž (3. 2.), Svēti Benedȉkt (21. 3.), Svēti Krȉžic (lokalna svetkovina - uspomena na raspelo koje je krvlju proplakalo 1510.; - 6. 2.), Gōspä Luncjôta (25. 3.), Svēti Pröšper (suzaštitnik grada Hvara, 10. 5.), Svēti Antônij (nekada slavljen procesijom, 13. 6.), Svēti Stȉpon (zaštitnik biskupije, 2. 8. prebačeno na 2. 10.), Svēti Andrȉja (30. 11.), Svēti Mikula (6. 12.), Svēta Lucȉja (13. 12.) Svēti Špirijûn (14. 12.), Svēti Tòma (21. 12.).

1.6.1.8. Uzrečice vezane uz svece; *(v. 1.6.1.7)*

Gōspä Kandelôra - zīmä fôra! – Na Svijećnicu - zima odlazi

Gōspä Kandelôra - zīmä fôra, a kosȉći priko môra!

Gōspä Kandelôra - zīmä fôra, ma Svēti Bjôž - da je lôž, a Svēti Benedȉkt - da se nȅ zno ca ćȅ bȉt!

Svēti Andrȉja kabanȉce dĩli – O Sv. Andriji počinju obilne kiše.

Svēti Antônij Opät, vazmȉ motȉku i hòd kopät!

Svēti Tòma, ubȋj prõjca dòma!

Svēto Kōtä - krãći dôn, do Božȉća mȉsec dôn.

Svēta Lucȉja (tal. pjesmica):

Santa Lucia / mamma mia / porta bomboni / in scarpa mia
Se la mamma non le mette / restano vuote le scarpette.

San Vicênco grân fredûra, San Lorênco grân kaldûra! – Na Sv. Vičenca (22.1.) duboka je zima, na Sv. Lovrinca (10.8.) velike su vrućine.

1.6.2. Ratovanje *(gvèra na tarafêrmu, nã more i u ãriju)*

1.6.2.1. Vojno nazivlje - Činovi

Batarȉja, fortȉca, gvèra, gvârdija - strõža, infantarȉja, koprifôgo, lêva, marîna, militôr, montûra, regimẽnta, rezêrva, soldacȉja, škvãdra, štùrum, tîr, vojnîštvo, võjska.

Bešaljêr, generôl, kâpo, kapurôl, karabinjêr, tenênte, vojnîk.

1.6.2.2. Oružje - Streljivo

Bajunèta, brêda, kanûn, mašȉngever, mitrajêz, pištôla/pištolèt, pùška, rivôlver, sãbja, šãrac.

Bômba, fišèk, gèler, mètak, munîcija, prôh.

1.6.2.3. Ratni brodovi

Bõrbeni, inkročadûr, invazjôni, karocôda, podmôrnica, torpedinjêra.

1.6.3. Glazbeni instrumenti *(strumênti)*

Armònika, batipjãti, bombardîna, đênis, flikôrna, hôrna, kitãra, klarinèt, kornèta, lîra, mandolîna, ôrgan, organèt, pjâno/pjanîno; sûrla, tambûr/tamburîn; tambùra, treštîna, tromboncîn, trumbèta.

1.6.4. Plesovi *(tônci)*

1.6.4.1. Starinski plesovi

Ciciljâna/sicilјâna, furlôna, kãna, kvadrȉlja, kvatropãši, lumeròto, monfrîna, pašavjên, pòlka kon šaltîn, propãde se pôd, starogrôjcica, šaltîn, šòtiš, treštîna.

1.6.4.2. Moderniji plesovi

Dãmenbal, mažûrka, pòlka, rãšpa, tângo, vàlcer/ȉnglišvàlcer.

1.6.5. Igre *(kakò su se dicȁ igrãla a vèliki trãtili vrîme)*

1.6.5.1. Igraći rekviziti i igračke

Bäk, balòte, balûn, bêba, brânka, bulîn, cênte, frãnje (gumênka, caklênka, beskrãjnica, gvozdênka, kremenjãca, matunjãca), gîngola, gongolīzalo, jojò, kȓpaš, òbruc i kjucȉca, pènj, pjãvula, prãća, pùpa, šãka, šćikèt, šišèt, tondîn, trôtul, zôg.

1.6.5.2. Dječje igre

Batimùra, mùra - šìja-šète, cinìt pa(r)šurãte, crna-Marica-jedan-dva-tri, papagãlo-ke-ôra-žè, par-dìšpar; na čarobnjãke, na dãtule, na frãnje, na gràničare, na gòbe, na hvàtalo, na Indijãnce, na kìpove, na kôlkul, na krpaš; na kùkalo, na lãštik, na mèćonje ù more, na neka bìje, na osvãjanje kũle, na pènje, na plòcice, na povalùše, na sakrĩvalo, na sânčele, na šãke, na šišèt, na tãrci, na tûsto škîna... ; tûmbula, trìja, vitòrija.

1.6.5.3. Kartaške igre

Brìškula, trešèta, trijûnf; pìkolo, mäuš, banküc; (kartaški izrazi: akužät, kãrig, pünat, paketät, podigrät, strišät; lišîna, às, dùja, trìca; fãnat, kavôl, krôj; špôde, baštūnī, kùpe, dinōri; napolitâna...).

1.6.5.4. Protivnici

Grođãni i Glavicãni, òbrana i nãpad, òmladina i òstali, Partizãni i Njẽmci, stâri i mlâdi, tèšta a tèšta, trãta kôntra trãte.

1.6.5.5. Položaj igrača - Prekršaji (u nogometu i vaterpolu)

Bèk, hälf, nàvala, vràtar; sidrûn.

Âut, fäul, èlfer, òfsajd.

1.7. GOVORNE FORME

1.7.1. Pozdravi *(kakò pozdravĩjemo)*

Dobro jùtro! Dobra vèčer! Dobra nôć!
Dobrò dõšli - Dobrò vos nõšli!
Dòbar kûs! - Ù slost!/Ù slast! (kaže se onima koji upravo blaguju)
- Ãko von se jũbi (odgovor i poziv da se pridruže jelu)
Dì si prìjateju, (...gòdino, ...zêrme...)!
Êee!; Adìo! Àla! Èvala!; Ke nôva? (starije)
Zdrãvi bîli! - Vèseli! – tradicionalni pozdrav i otpozdrav pri susretu danju
Zdrãvi bîli i vèseli! – pozdrav publici (nitko ne otpozdravlja)
Bôg nã pomoć! Fôljen Bôg! - Vãzda bùdi!
Bôg von dô zdrôvje; Nekà te Bôg cũvo!
Èto vos tõte!
Stôjte mi dobrò!
Blōžène òci kojè vos vìdidu!

Na dobrȍ von dõšlo Svẽto Porojẽnje – Sretan vam Božić!
Na dobrȍ von dõšlo Mlõdo lȉto! – Sretna vam Nova godina!
Zbȍgon!

1.7.2. Uzvici *(za nè pùno govorȉt)*

1.7.2.1. Uzvici među ljudima

Adȉo Mâre! Adȉo barãka! – Zbogom! *fig*. Gotovo je!
Alôra! – Dakle, onda: *Alôra, ca ćëmo!?*
Altrokè! – Itekako, još kako!
Ânke bôn! – Još bolje!
Apûnto! – Baš tako!
Âsti! Astigamânde! – uzvik čuđenja: *Âsti bȍga! Astigamânde, kojî ȕgor!*
Bȁsta! – Dosta!
Ben vȉšto! Ben fãto! Ben trovâto! – Dobro si vidio…
Blõžẽno mu bîlo! – Neka mu je nazdravlje: *Nekȁ lȍce, blõžẽno mu bîlo!*
Brâvo! Ma brâvo! – 1. Odlično! Izvrsno! Bravo! 2. E, vidiš! Upravo tako!
Èkote! Èkotelà! – Eto, eto ti! Eto ti na!
Èkola! Èkola kvà! – Eto, to je to!: *Èkola, i tȍ smo zgotovȉli; Èkola kvà!*
Ma bên! – Pa dobro, neka bude!
Ma gvârda! – Vidi ovo!: *Ma gvârda, vîš ovû... ca mõše bedrȉma! (IN)*
Ma kè! – Ma što! Da ne bi! Ma kakvi! Ni govora!
Ma kè pekà! / Ma kè belèca! – Kakva šteta / Kakva divota!
Ma kojê rȉlo! – Kakva drskost!
Ma prȍpja! – (E), baš (tako)!, Ma baš! Upravo! (= Nikako!); Pazi da ne bi!
M’ Ȍca i Sîna i Dûha svẽtega! – uzvik čuđenja, zaprepaštenja (uz gestu križanja)
Nî ni njèmu lakà! Nĩ mu lakà! – Nije ni njemu lako! Nije mu lako!
Njânci bâda! – kaže se kada netko ne obraća pažnju, prođe bez pozdrava; *usp.* njânci
Njânka (njânci) per sȍnjo! (ve. *gnanca per sogno*) – nikako, ‘niti u snu’
Ovȍ nî oštarȉja! – Ovo nije birtija! (Ponašajte se dolično!); *usp.* oštarȉja
Ȍštija! Ȍštrega! – uzvik uveličavanja, isticanja, bez posebnoga značenja; *usp.* ȍštija
Pôj se frȉgot (tãmo)! – *razg.* Idi se frigati! Idi dovraga! Ma nije valjda!; *usp.* frȉgot se
Pojsȕsa! Pojsȕkarsta! – Za Isusa! Za Isusa Krista!
Po onèga Svẽtega sakramênta! Za sakramênta! – Za sveto ime! (čuđenje)
Pôk cȍ! – Pa što!
Stôj kȕco! Cîn kȕco! – Ne govori! Šuti!
Za santȉsimu! – Za svetu Majku Božju!

1.7.2.2. Povici životinjama *(bèštije ne govòridu ma mòredu kapȉt)*

bȕs! – poziv ovnovima da se biju rogovima
dȅ! – uzvik za gonjenje mula ili mazge (uzvik za magarca je *šo!*): *dȅ, simo, dȅ!; usp.* šȍ!
dȕra! – povik magarcu, mulu... da digne nogu: *Rèc mu 'dȕra!' i ôn dȉže kopȉto!*
ȉš! – povik za tjeranje kokoši, koze... : *Iš, ȉš, iš krepãla!; usp.* pȉri!
kȍško, **kȍško!** – uzvik kojim se navodi koza na pilo
kȕšta! – povik magarcu, mulu… *da stãne uz gomȉlu kakȍ bi se uzjãhalo*
lȉgi, lȉgi! – uzvik kojim se doziva kokoš kako bi stala i polegla *za vȉdit hȍće isnȋt jôje*
lȍka, **lȍka!** – uzvik kojim se magarac, mul... navodi na pojilo
màc! – uzvik kojim se tjera mačka; *usp*. mȕs!
màrća! màrća vȉa! – uzvik kojim se tjera pas
mȕs, mȕs, mȕs! – uzvik kojim se priziva mačka; *usp*. màc!
nȁ, mojȁ, nȁ! – uzvik kojim se priziva koza: *Nȁ, mojȁ, nȁ! - vrôga pȍžorla!; usp.* sȉki, sȉki!, kȍško!
pî, pî, pî! – uzvik kojim se priziva perad: *Nȁ, mojȉ, nȁ, pî, pî, pî!; usp.* pȉri!
pȉri, pȉri! – uzvik kojim se priziva perad, osobito pomladak; *usp*. pî! iš!
prûuuu! – povik magarcu, mulu... da se okrene: *prûuuu, tovãre!; usp*. dȅ!, dȕra! lȍka!
sȉki, sȉki! – uzvik kojim se priziva prase
stôoooj! – povik magarcu, mulu... da stane; *usp*. dȅ!, dȕra! lȍka! prȕti! šȍ!
šȍ! – uzvik za gonjenje magarca (uzvik za mula ili mazgu je *dȅ!*): *Šȍ, tovãre, šȍ!*
vȉt, vȉt, vȉt! – povik za mamljenje golubova

1.7.3. Uzrečice, izreke, poslovice *(ovãko se rȅce)*

1.7.3.1. Uzrečice

Kô ovȍ mȍre plōtȉt! – Ovo (uživanje, ljepota...) nema cijene!

Mlôdo - lûdo! – 'Mladost - ludost!'

Na kojû smo onȍ stãli? – Gdje smo ono stali? (u razgovoru)

Na sramotù rȉla – sramno, osjećajući sram pred drugima

Na svù šesnãste – u velikoj žurbi, 'na svu šesnaest'

Na vȉke vikôv – na vijeke vjekova

Na zôdnju, na kȕnju, na cêncu cênca – na kraju, na kraju krajeva

Ne bȕd mu zlà (ni urȍka)! – uzrečice kada se o komu pohvalno govori

Ne bȕd ti zapovȉđeno! – Molim te (učini to)!

Nî ni njȅmu lakȁ! Nĩ mu lakȁ! – Nije ni njemu lako! Nije mu lako!

Nȉkad mîra ni (s)pokȍja! – Nikada nije mirno!

Pôj tî - dõću jò! – *iron*. izraz za koga tko je usporen, lijen
Pozdrȁv ga po tovãru! – *šaljivo:* način da se 'zezne' sugovornika koji odlazi zajedničkom poznaniku.
Sekôndi gȕšti (tal. *secondi gusti*) – Svatko bira prema svom ukusu
Sênca škêrci?! (tal. *senza scherzi*) – Bez šale! Stvarno?!

1.7.3.2. Izreke

Aprîle, dôlče dormîre! (tal. *Aprile, dolce dormire*) – U travnju se slatko spava (pušu juga).
Aprîle, non ti skoprîre! (tal. *Aprile, non ti scoprire*) – U travnju se ne skidaj (promjenjivo vrijeme).
Avokãti, mànja dukãti! (ve. *Avocati, magna ducati*) – Odvjetnici - vreća bez dna!
Bez alōtȁ - nî zanōtȁ! – Bez alata nema zanata!
Bez pìnezi(h) **ni u crîkvu!** – Novac je svugdje potreban.
Bȍje cȁ bîlo ìst nȅgo cȁ bîlo govorìt! – Bolje bilo što jesti nego bilo što govoriti.
Bȍje da te gūjȁ ugrīzȅ, nȅgo da te môrcevo sûnce ćapô! – Sunce u ožujku može biti opasno!
Bȍje krepȁt, nȅgo krepōvȁt! – Bolje je umrijeti nego crkavati!
Bȍje mūcȁt, nȅgo nìšta ne rȅć! – Bolje je šutjeti nego ništa (suvisloga) reći!
Bȍje umrît, nȅgo srãmotno žīvìt! – Bolje je umrijeti nego sramotno živjeti!
Bȍje pôć u bikōrȁ nȅgo u likōrȁ! – Bolje je ići mesaru nego liječniku!
Bȍje se razbolìt nȅgo infišȁt – Bolje je jednom se razboljeti nego stalno na to misliti!
Bônа pitûra - bȅla figûra! (tal. *Buona pittura - bella figura*) – Izgled može prevariti.
Bravûra je žīvìt bez lavûra! – Umijeće je živjeti bez truda.
Bùra je cìsto ženȁ! – Bura pomete sve pred sobom.
Ca sȅ ćũko - tȍ se i doćũko! – Što se naslućuje, to se i dogodi (o predviđanju loših događaja)**.**
Ca sȅ ìmo, s tîn se klìmo – Protegni se koliko ti je gunjac dug!
Cȁ trīzan mìsli, pjôn govòri! – Što trijezan čovjek misli, pijan izgovori (in vino veritas).
Cȅkot kakȍ ozêbal sûnce – Nestrpljivo čekati koga ili što
Cȅkot mãnu Bȍžju – Čekati da rješenje padne s neba
Cũvoj se i Bôg će te cūvȁt! – Učini sve što možeš za sebe!
Cũvoj se rùnjove ženê i škûre bùre! – Čuvaj se dlakave žene i oblačne bure!
Cũvoj se vȅdrega jùga i škũre bùre! – Sunčano jugo i oblačna bura posebno su opasni!
Ćêr udōnȁ - susìdon nazvōnȁ – Udana kći pripada drugome domu.
Da nî jubãvi - ne bì svîta bîlo! – Da nema ljubavi ni nas ne bi bilo!
Da njȅga pošãješ po smȁrt, ne bì nìko nìkad ùmor! – Jako je spor!
Dãćeš mi indirìc! – *iron*. Dat ćeš mi adresu! (Odakle ti takvo što!?).
Dalekȍ od ocìju - dalekȍ o(d) **sãrca!** – Odvojenost utječe na ljubav.

Deštrigȁt (isfrajȁt) i dȍtu Svẽte Ône! – Sve uludo potrošiti
Dȉ nî slȍge, nî ni blãgoslova! – U kući bez sloge živi se nesretno.
Dȉ si bî, ca sȉ cinî!? – izraz za uzaludan posao, izgubljeno vrijeme
Dȍbar glôs dalekȍ se cȕje - a grũbi jȍš i dãje! – Dobar glas daleko se čuje...
Dȍbar je kal spî – *šaljivo*: Dobar je kad spava (uzrečica za živo dijete)
Dȏć kakȍ kôrta od porȅza – Doći nepozvan (kao porezno rješenje)
Dȏć kakȍ narũcen – Doći u pravi čas
Dõće smihȕš na plakȕš! – Pretvorit će se smijeh u plač (o dječjoj igi).
Dodȉjot i Bȍgu i svîtu! – Dosaditi svima.
Dôj dītȅ mãteri! – Pusti da posao radi onaj tko mu je vičan!
Dôj mi srȉću i bȕta (vêž) me u vrȉću! – Tko ima sreće izvući će se.
Dôlče far njênte! (ve. *Dolce far gnente*) – Lijepo li je ništa ne raditi!; *fig*. danguba
Dȍna, sâlpa e barbôn e bôno in ȍnji stađôn (ven. *...ogni stagion*) – Žena, salpa i trilja uvijek su dobre
Dospî je pod fuštôn – Zavladala je žena njime
Fãli môre, daržȉ se krãja! – O moru sve najljepše **-** dok si na sigurnome!
Falīdȕ mu dvî dȕge ù glovu – Nije normalan, luckast je
Finȉli su, Mâre, bãli! – Prošla su ta lijepa, stara vremena!; *iron:* Sada je gotovo!
Fînke dûra, non paûra! (ve. *Fin che dura, non paura*) – Dok traje - traje!
Glȅdoj mãter - vazmȉ ćêr! – Lijepo s majkom, ali oženi kćêr! (Misli na budućnost!)
Gojȉt kakȍ garîful u pitȅru (cvĩće u jêruli) – Skrbiti s velikom pažnjom
Gratȁt mōndù cīli dôn – *vulg.* Dosađivati se
Guštȁt kakȍ prōsȁc u kōtȁc – Zaista uživati, guštati
Gvârda ma non tȍka! (ve. *Guarda ma non toca*) – Gledaj, ali ne diraj!
Ȉša je svrôgon brôd i kavidôl! – Sve je izgubljeno!
Ȉša je ũ se kakȍ rȍba o(d) **telarȍše!** – Jako je smršavio, ‘stisnuo’ se.
Itȉla bi da jon kozȁ lẽže ùvik dvȍ kozlȉća! – Ima pretjerane želje i očekivanja.
Izgubȉt zvīzdù od tramuntône – Izgubiti glavu (ne znati što raditi)
Izmōtô bi mãteri dītȅ! – Uspio bi sve izmamiti (i majci dijete).
Jubôv nî jūhȁ od fažôla! – Ljubav nije obična stvar!
Kad je potrȉba - indêntro Marȉja, kad nî potrȉba - fôra Marȉja! – Zovu me samo kad me trebaju.
Kad vejãca ne vojȕje, mãrac oplakȕje! – Ako u veljači ne pada kiša, kišit će u ožujku.
Kal gôd falîš, pãmeti se ucîš! – Na pogreškama se uči.
Kãlebi u pôrtu - nevêra u kûlfu! – Kad su galebovi u luci, na pučini je nevrijeme!
Kantȁt sôlme Davȉdove – Razvlačiti govor
Kârta kânta! (tal. *carta canta* – ‘papir pjeva’) – Crno na bijelom
Kârta kânta, vilân dôrme! – Kad imaš crno na bijelom možeš mirno spavati!
Kãsno je (pôć) popōdnê na mȉsu! – Sada je kasno, prošlo je vrijeme za to!
Kãšaj, srôb i jubôv (kãšaj i potrȉba) – ne mȍredu se sakrȉt! – Kašalj, svrbež i ljubav ne mogu se prikriti!

Ki mânđa sôlo - krèpa sôlo! (tal. *Chi mangia solo, creppa solo*) – Tko jede sam, sam će i umrijeti!

Ki te ga dà - dàgelo, ki te ga fà - fàtelo! (ve. *Chi te ga da - daghelo...)* – Uzvrati istom mjerom!

Ki và - fà, ki mânda - špèta! (tal. *Chi va - fa, chi manda - spetta!*) – Tko ide - taj obavi, tko pošalje - taj čeka!

Ki žè šìmja, šìmja rèsta! (ved. *Chi xe simia, simia resta)* – Tko je glupan, glupan će i ostati!

Kô cèko - docèko! – Strpljen - spašen (Tko čeka, taj dočeka)

Kô ga ne poznãje, skûpo bi ga plōtî! – Tko ga ne zna skupo bi ga platio.

Kô ȉmo dòbru nevȉstu, ȉmo i dòbrega sîna! – Sin u sretnome braku bit će dobar i prema svojim roditeljima.

Kô ȉmo - tî i mòre! – Tko ima sredstava može (lakše) i cilj postići!

Kô ȉmo - tî se i štimô! – Tko posjeduje - njega se i cijeni!

Kô je namurôn, nî sôm! – Tko je zaljubljen, nije posve pri sebi!

Kô je sûh, òli ga grīzù, òli ôn nȉkoga grīzê! – Tko je mršav, taj izjeda sebe ili izjeda druge!

Kô je targòvac, ne mòre bȉt svētàc! – Trgovac ne može biti bezgrešan.

Kô kantô zlò ne mȉsli! – Tko pjeva, zlo ne misli!

Kô krejôncu glèdo, ošpidôl ga cèko! – Tko je obazriv, slabo će završiti!

Kô kùću ne grõdi, dȉcu ne hrõni i lòzu ne sõdi - nè zno ca jè živòt! – Bit života je sagraditi kuću, podignuti djecu i raditi.

Kô ne mòre ȉst, ne mòre lavurȁt! – Tko ne može jesti, ne može ni raditi!

Kô ne pòcne, ne mòre ni svaršȉt! – Tko ne započne ne može ni završiti!

Kô se u zlò upãrti, têško mu je do smãrti! – Tko krivim putem krene, do smrti će ispaštati!

Kô stõro kãrpi, kônce trãti! – Ne isplati se popravljati staro i iznošeno!

Krèše ànі - krèše malànі! (tal. *Cresce anni - cresce malanni*) – S godinama nevolje rastu!

Krùha, ûja i vīnà - kùća smīrnà! – Ako u kući ima ulja, kruha i vina **-** preživjet će se!

Kvàtro aprilânti - kvarânta durânti! – (tal. *Quatro aprilanti – quaranta duranti*) – Vrijeme od prvih 4 dana travnja traje 40 dana!

Lûna setembrîna, sei mêzi s'inklîna! (tal. *Luna settembrina sei mesi s'inclina*) – predviđanje vremena prema punom mjesecu u rujnu (vrijeme se ponavlja tijekom šest idućih punih mjesečeva).

Lupêž je onî ca krôdê i onî ca vrȉću daržî! – I pomoćnik u krađi je lopov!

Mãti ga je tvõrdo povijãla! – *iron.* izraz za koga tko nerado troši ili plaća

Mêrda èška - mêrda pèška! (tal. *Merda esca - merda pesca*) **–** Loš mamac **-** loš ulov!

Mȉle non pjù mȉle (tal. *mille non più mille*) **–** Ništa neće trajati vječno ('tisuću godina')

Ne bȉ ga svȍ môre ȍprolo! – Ništa ne može oprati njegove grijehe!
Ne bȉ ga tãka nânka mulȅtima! – Gadi mi se!
Ne grê ni u bikarȉju ni na peškarȉju! – Ne kupuje ni meso ni ribu (siromašan je).
Ne hmȕtoj, ne bûrtȍj, ȉmoj pãmeti! – U životu je bolje ne izazivati!
Ni mãška ne jî glôvu ol trȉje! – Ukusna stvar se ne daje mački!
Nî od njȅga ni trôga ni glôsa! – Ne zna se što je s njime!
Ni po sûncu ni po mȉsecu – Ni u koje vrijeme
Ni rȉpa ni rodãkva!; Mȅzo pȉrak - mȅzo kōnjȁc! – nije ni ovo ni ono
Nȉ se rodî kô bi svãkemu ugodî! – Nitko ne može svakomu ugoditi!
Nî bogȁt kô pȕno ȉmo, vȅj kô pȕno ne ȉšće! – Bogat je onaj tko nije pohlepan!
Nî siromȁh kô mãlo ȉmo, nȅgo kȍme se pȕno hȍće! – Siromašan je onaj kome nikada nije dosta!
Nî svãko zlȏ za zlȏ! – Nekada i u teškim prilikama može nastati nešto dobro!
Nî svãki dôn Božȉć! – Ne može ti stalno ići od ruke (*npr.* u igri).
Ni u sakristȉju ni u oštarȉju - ženê nî! – Ženama nije mjesto u birtiji!
Nî za govorȉt ‘ãko’ nȅgo ‘kakȏ’! – Nemoj se izvlačiti, budi poduzetan!
Nî za hȉtit ćȁ!; Nî za butȁ(t) **ćȁ!** – Nije za baciti! (Nije loše!)
Nȉmo ni krīžȁ bȍžjega – Nema imovine, jako je siromašan.
Nīsȕ jûdi vãrci! – Nisu ljudi vrčevi (ljudi su živa bića s kojima treba dostojno postupati).
Nȏša je crȉkvu dȉ će Bȍga molȉt! – *iron.* Baš je našao pravo mjesto gdje će riješiti svoj problem! (Neka me se ostavi!)
Nȏšla spãrta provīslȏ! – Našao lonac poklopac (o srodnim dušama).
Obȉsit gãće na šćôp – Izgubiti svu svoju imovinu (Odnijeti gaće na štapu)
Ȍkli je svîta i vîka... – od davnina, oduvijek
O(d) **stȏre kȍkoše - dȍbro jūhȁ!** – Od stare koke **-** dobra juha!
Ȍli na lîvu, ȍli na krîvu... – na ovaj ili onaj način, bilo kako
Ovȍ nî ni pôl mȉse! – Ovo je tek pola priče!
Pȉcige manjȉfike (ved. *a pizigo magnifico*) – *iron.* na sitno, uz mnogo hvaljenja: *Tȏ ti je svȅ pȉcige manjȉfike!*
Pitãće te stãrost dȉ ti je bîla mlãdost! – Treba biti poduzetan u mladosti.
Plavurîta traskurôna - sucȉja prontôna! – Neizliječena bolest podloga je drugoj!
Pôć u rôj sa svȉma postolȉma – Otići zasluženo u raj
Pȍgled cinî smîh, a smîh cinî grîh! – Pogled donosi smijeh, a smijeh **-** grijeh!
Pomãlo se grê u rôj! – Polako se dolazi do blagostanja, uspjeha… (ne budi nestrpljiv!).
Pôrtiće onî kojî je zdrȁv i kojî je bȍlestan! – Nitko nije besmrtan!
Pošjȉ tovãra pôk tarcȉ za njîn! – Ako se osloniš na neodgovornu osobu, morat ćeš ispravljati.
Prî ispȅc pok ondȁ rȅc! – Ispeci pa reci!
Prîma pjôva in agȍsto rafrȅska mâre e bȍsko! (ve. *...rafresca mare e bosco*) – Osvježenje dolazi s prvom kišom u kolovozu!

Pròdono - izivèno! – Ono što se proda, nestaje bez traga!
Prõzno vrȉća ne mòre stȁt nãnoge! – Gladan čovjek ne može raditi!
Pùno bãbicih - kȉlovo dītê! – Kad se previše ljudi umiješa u posao on se loše obavi!
Pùno je svîta, mãlo jūdîh! – Malo je čestitih, pravih ljudi.
Pùški, mazgȉ i ženȉ - nî za vȉrovot! – Pušci, mazgi i ženi bolje ne vjerovati.
Rèc mi da ti ne rècen! – Reći nešto da bi se preduhitrilo sugovornika.
Rȉba ȉz mora - zêje iz glȍgoja! – Namirnice svježe, jelo svježe pripremljeno!
Ròso di matîna, maltempo s'avičîna! (tal. *Rosso di mattina - maltempo s'avvicina*) – Crveno jutarnje nebo najavljuje pogoršanje vremena.
Ròso di sêra, bel têmpo si spêra! (tal. *Rosso di sera - bel tempo si spera*) – Crveni zalaz sunca najavljuje lijepo vrijeme.
Rôze fjôri (tal. *rose e fiori*) – savršen: *Nīsmȍ ni mî bîli rôze fjôri!*
Rugãla se tèća terîni! – Rugao se lonac loncu (nema razlike među njima).
Sa šȉja i vôga - ne grẽ se nãprida! – S 'natrag!' i 'naprijed!' (sa suprotnim zapovijedima, neusklađenim djelovanjem) - ne napreduje se.
Sȉt glõdnemu ne vȉruje! – Bogat ne razumije nevolje siromaha.
Sȉta kûsa, lãsna poslà! – Tko je sit, lako mu je raditi!
Slõžedu se kakȍ lȉma i acôl! – *iron.* Slažu se ko turpija i čelik! (ne slažu se, oboje su 'tvrdi')
Stȁv pȁrst ù more - u vèzu si sa cȉlin svîton! – More spaja sve kontinente.
Stãvit kòmu ȍbe nȍge u jednù kalcètu – Navesti koga da se pomiri s manjim nego što traži
Stãvit zûbe na škancȉju – Biti gladan, živjeti u neimaštini
Stavȉvot svè u ȉsti kartôl – Miješati kruške i jabuke
Stvôr ucinjèna - remêdija nî! – Kad se 'stvar' obavi - više pomoći nema! (*vulg.* Nakon jebanja **-** nema kajanja!)
Svãcihovo - nȉcihovo! – Ako se ne zna vlasnik, svi se okoriste.
Svȁk znô svojû, sômo Bôg znô svãcikovu! – Samo Bog zna za tuđe patnje.
Svãka vãla svôga vȉtra, svãka kȕća svôga dȉma! – Nigdje nema ni istih mjesta ni istih domova.
Svãko dȉlo dõjde na vȉdilo! – Svako djelo dođe na vidjelo (Sve se dozna prije ili poslije.)
Svaršî je kûrbin pîr! – Završilo je vrijeme rastrošnosti.
Svè zlȍ (ȉšlo) za tîn! – Samo da ne bude većega zla!
Svrôgon mîh i màšt! – Otišlo sve dovraga!
Šćèto e nèto! Šćèto - nèto! – otvoreno, bez uvijanja, jasno i glasno
Škropȁc - jùgu otȁc! – Nakon jake kiše s tučom vrijeme okreće na jùgo.
Šparenjȁt na špînu, tocȉt na tapûn – Štedjeti na malom, trošiti na skupljem
Štrȕka botûn, šâlta makãko! (ved. *Struca boton, salta macaco!*) – *fig.* Biti komu na raspolaganju, ili nerealno očekivati lako ostvarenje nečega (aluzija na staru vrst igračke); *usp*. šaltamakãko

Štùka e pitûra fà bèla figûra! (ven. *Stuca e pitura - fa bela figura*) – Kit i boja daju lijepi (i lažni) izgled!
Tãkega stvòra ne ròdi mãti! – *pogrd.* Takva stvorenja još nije bilo!
Tantacjûn tantô (ve. *tentazion tenta*) – Napasti je teško odoljeti.
Tânti (sekôndi) gùšti (tal. *tanti gusti*) – Svakomu se sviđa nešto drugo.
Te lo promẽto fînke te lo mẽto! (tal. *Te lo prometto finchè te lo metto*) – *vulg.* Lak sam na riječima dok ne dođem do cilja!
Têmpi pasâti! (tal. *tempi passati*) – Dobra stara vremena!
Têmpo di vàlcer (tal. *tempo di valzer*) – veselo, bezbrižno vrijeme
Têško kùći dî ìmodu svì kãsu za sèbe! – Teško je u kući u kojoj troši svatko za sebe!
Têško kùći dî nî gospodōrà! – Teško je u kući u kojoj nema glave obitelji!
Têško kùći dî se govòri: 'Nî prîša, lakò ćemo!' – Teško je u kući gdje se stalno govori 'lako ćemo'.
Têško kùći is kojê nî cùt dicjêga plãca ni od stõrega kãšja! – Žalosno je u kući u kojoj ne žive tri generacije!
Têško sa zlòn, još gòre bez njèga! – Nije lako s 'teškom' ženom, ali bez žene još je teže!
Tuti stesi! (tal. *tutti stessi*) – Svi su oni isti!
Tuti kvânti muzikânti (tal. *tutti quanti musicanti*) – Svi ste isti (koliko god vas ima)!
Tùto môndo un paêze! (tal. *Tutto il mondo è paese*) – Svijet je jedna zajednica s istim problemima.
U kolîno nî dušê! – Neke ozljede dušu ne diraju.
Va bên, tùto in ordine! (tal. *va bene; tutto in ordine*) – U redu, sve je u redu!
Vèće vrîdidu dvò kîlova sa vòjon, nègo dvò dobrà bez vòje! – Važnija je volja nego snaga!
Vèliki lùši, a glõdna po vecèri! – Tjera luksuz, a nema što jesti.
Vrôg ne spî, nègo tantô! – Vrag ne spava, nego te dovodi u napast.
Vrôg òdni i prîšu! – Kvragu i žurba! (ironična primjedba za nešto što sporo napreduje)
Zarẽšće, nã mlodo je! – Lako će zarasti na mladome organizmu!
Zdrôvje je nôjvèće bogãstvo! – Zdravlje nema cijene!
Zê(c) **će iskât mãteru!** – Bit će duga hladna zima!
Zûbi mu cinīdù vòdu! – Hvata ga želja, apetit...
Želîn ti līpu smàrt! – dobronamjerna stara izreka upućena starijim osobama
Žênske stãridu jerbo hi pasōjèdu morbîni; muškî ne stãridu, sômo in krolãju ordènji! – Žene ostare kad više nisu živahne, a muški ne stare - samo im 'alati' klonu!; *usp.* krolât
Živòt mu je dõša na mãnje – Tjelesno je propao.

Napomena: Za uzrečice vezane uz svece, *v.* 1.6.1.8.

1.7.3.3. Poslovice

Ako lãže kozà, ne lãžedu ròg! – Činjenice su vjerodostojnije od riječi.
Avizôn - nãpol škapulôn! – Dobro obaviještena osoba lakše uspijeva.
Bôg je nôjprî sèbi brôdù stvorî! – Prvo treba sebe namiriti.
Cesmìna nìkad ne cinî marûn nègo žejùdu! – 'Kakav otac - takav sin'
Covìk i tovôr znãju vèće od sõmega covìka! – Svatko zna ponešto!
Čênto pikoli, fà un grânde! (tal. *Cento piccoli fa un grande*) – Zrno do zrna - pogača!
Ćãkule non fà frìtule! (trs. *Ciacole non fa fritole*) – Dok se razgovara - posao stoji!
Dòbar je strôh kòmu ga je Bôg dô! – Dobar je strah koji te drži dalje od grijeha.
Dobrèmu tovãru ùvik je rãna na škîna – Tko je uvijek spreman podmetnuti leđa, loše prolazi.
Dòk jednêmu ne smãrkne, drùgemu ne svãne – Dok jedan ne izgubi, drugi ne dobije.
Jazìk nîmo kòsti, ma cinî pribìt kòsti – Jezik je bez kostiju, ali može učiniti da kosti nastradaju!
Jùtro je pametnìje od vèceri! – Jutro je pametnije od večeri! (treba prespavati prije odluke)
Kal bi tovãri zapovidãli, ne bì jemãtva nìkad dòma dõšla! – Nije na manje pametnima da odlučuju.
Kal se mãška navõrne pavêr līzàt - oli mãšku ubìt, oli svīćù razbìt! – Navike je teško mijenjati.
Ki và pjâno, và lontâno! (tal. *Chi va piano, va lontano*) – Tko polako ide, daleko dođe.
Ki và pjâno arîva sâno e lontâno! (tal. *...arriva sano e lontano*) – Tko polako ide, stigne zdravo i daleko.
Ki vîve sperândo, môre kagândo! (ven. *Chi vive sperando, more cagando)* – Tko živi u nadi, umire u bijedi.
Kô is dicôn spî, popišôn ustãne! – Tko s djecom liježe, mokar ustaje!
Kô je blìžje oltōrà, bòje mìsu slùšo! – Tko je bliže vlastima, bolje prolazi.
Kô mõsti ìmo, i guzìcu mãže! – Tko živi u obilju često obijestan postaje.
Kô (ne) mòci guzìcu - (ne) ulòvi rìbicu! – Treba se potruditi za doći do čega (*npr.* ulova).
Kô nî na dîl, ni dīlà mu nî! – Koga nema, ni dijela mu nema.
Kô prìši, vrôt (s)lòmi! – Tko žuri, vrat (s)lomi!
Kô rõjo nekà i zībje! – Svatko je odgovoran za svoja djela.
Kô se dìma ne nadìmi, tî se ôgnja ne nagrìje! – Bez truda nema nagrade.
Kô se jedôn pût opãri, tî na hlôdno pûše! – Tko se jednom opeče taj i na hladno puše!

Kô se zôdnji smījè, nôjslãje se smījè! – Tko se zadnji smije najslađe se smije!
Kô u vȉtar pjùco na obrôz mu se vrõćo! – Tko besramno kleveće, bit će mu vraćeno!
Kȍga gūjà ujî tî se i gȕšćerice bojî! – Tko se jednom opeče taj i na hladno puše.
Kȍga je za moľìt - nī ga za kȕdit! – Ne zamjeri se onome od koga pomoć očekuješ!
Kȍga sarbî, tî se i cȅše! – Tko se u priči javlja toga je pogodilo.
Kônti kjâri, amiči kâri! (tal. *Conti chiari, amici cari*) – Čisti računi **-** duga ljubav!
Kôrta svȅ tarpî! – Sve se može na papir staviti! (o neodgovornom pisanju)
Kôr nî vodà! – Krv nije voda! (o nasljednim osobinama)
Lakȍ je covȉku postȁt svētȁc kad ti je svēti Pȅtar otȁc! – Ako ti je otac moćan i tebi će biti lako!
Lakȍ je tûjin kûrcen po kupȉni tûć! – Lako se hvaliti teškim poslom koji će drugi obaviti!
Lakȍ je žvãćot ma nî govorȉt! – Lako je blebetati, ali nije i razumno govoriti!
Mlõdo stablȍ ne mȍre bes kôlca! – Dijete ne može živjeti samo.
Na mlãjima svît ostãje! – Na mlađima svijet ostaje.
Ne hmùtoj, ne bûrtòj, ȉmoj pãmeti! – U životu je bolje biti oprezan nego provocirati.
Nī se cȍ bādot sa rogãtima! – Ne suprotstavljaj se jačemu od sebe!
Rȉba smardî ol glōvê! – Zlo počinje u vrhu hijerarhije.
Sȉme ne pãdo dalekȍ od stablȁ! – Kakav otac takav sin.
Svãko škûža ȉmo mûža! – Iza svake isprike postoji razlog ili prikrivena poruka.
U kumpanȉju se i frôtar oženî! – U društvu se često učini i ono što nije uobičajeno.
U pôl môrca - sȉpa i komôrca! – U ožujku sipa i orada dolaze bliže kopnu pa ih se lakše lovi.
U pôl vejãce - lozà plãce, u pôl môrca - pȕpak vônka! – U proljeće se loza budi.
U strôhu su vȅlike ȍci! – U strahu su velike oči !
Ucîn dobrȍ - izî(j) **gōvnȍ!** – izreka koja ističe ljudsku nezahvalnost
Ȕmre kûm, ùmre i kũnstvo! – Prijateljstvo nije nasljedno.
Ustȁ(t) **se na lȋvu nȍgu** – biti zlovoljan bez vidljivog razloga
Vajȍ šparenjȁt ol pȕne bãcve! – Treba početi štedjeti od prvoga dana.
Vȅće hi se utopȉlo u žmūlù nȅgo ù moru! – Vino je opasnije od mora!
Vȅće vrīdi prãtika nȅgo gramãtika! – Više vrijedi praksa nego teorija!
Vȅće vrīdi ûnca pãmeti nȅgo stô lȉbric snōgê! – Više vrijedi malo pameti nego mnogo snage!
Zãrno do zãrna - pogãca! – Zrno do zrna **-** pogača
Ženà daržî trî kantūnà ol kȕće! – Žena je glavni oslonac u kući.

1.7.4. Psovke i kletve *(beštîme)*

Dižgracjâdo! – Nesretniče!
Fjondukân jedôn! – Mangupe!
Ingošãlo ti, da Bôg dô! – Prisjelo ti, dao Bog!
Jebênti (‘bênti) ...mäter, ...òca, ...òca i mãter, ...mlīkô mãterinovo, ...svè mõrtve i žīve, ...svè svêce! (*vulg.* najčešće korišteno među muškom mlađarijom)
Napomena: ‘bênti’ je ublaženi oblik psovke, kao i oblik sa ‘nēćù’: *Jebênti nēćù Onêga svêtega!...*
Jelãvica u njû udrìla pôk je kòlika rastocìla! – Jalovost nek’ joj dođe a kolika je dokrajči!
Kàrst mu ćãćin! Kàrst ti nēćù ćãćin i mãmin! – oblici psovke (s varijantom *nēćù* koja ublažuje)
Kòlera te ćapãla! – Kolera te zadesila!
Kônkari te rastocìli! – Neka ti se tijelo raspadne (rakovi ga rastočili)!
Krèpa! Krepôj da Bôg dô! – Crkni...!
Kùga te pomèla! – Kuga te odnijela!
Makãko! – Majmune jedan!
Maledèto! / Maledèta! – Proklet bio! / Prokleta bila!
Malôra! Malôrciga! / Vàj malôra! Vàj malôrciga! – Kvragu! / Idi kvragu!
Maškalcûn! – Prostače jedan!
Mêrda! – Govno! Govno jedno!
Môre je òprolo! – Neka se utopi!
Môre te izìlo! – Neka te proguta more: *Môre te izìlo, kal sãrca nīmoš!*
Mûc kretîno, šêmpjo, stùpido, šempjâdo! – Šuti, glupane!
Nèmoć te odnîla! – Neka te slabost odnese!
Pîj barsâtu cīlo godìšće! – Pij ukiseljeno vino cijelu godinu! (Slabo ti urodilo!)
Pipîta te ćapãla! – Dabogda dobio bolest grla i jezika! (poput kokošje bolesti).
Pôj u gôvna! Poj u kùrac! – Idi u... !
Porkarìja! – Svinjarija! (Svinjo jedna!)
Pôrka (ôrka) Madòna! /... mižèrija! /... pïpa! /... putâna! /... većâja! – kletve, s ublaženim *ôrka*.
Pôrko (ôrko) Dìo... Jûda, kân! – kletve (i varijanta s ublaženim ‘orko’).
Putâna Êva! – kletva u ime Eve, prve žene.
Salvãdigo! – Divljače jedan!
Stùpido! Šempjâdo! – Glupane!
Šporkaćûn! / Šporkùja! – Prljavče jedan! Prostače jedan! /Prljavice jedna! Prostakušo jedna!
Trîsk ga ubî! Trîski ga trisketãli! – Neka ga grom ubije!
Vodà ni mîhu ne cinî dobrò! – Bolje je piti vino nego vodu.
Vrôg te òdni! Pôj svrôgon! Vrôga izìli i pòžorli! – Idi kvragu!

1.7.5. Riječi smutnje i specifičnosti *(za ne falìt)*

1.7.5.1. Riječi koje u hvarskome govoru imaju drugačije značenje nego u standardnome jeziku

dìnja – lubenica; (stand. *dinja, melon* = milûn): *U Fôr bìdu dìnje donosìli is terafêrme; usp.* milûn

divôjka* – kućna pomoćnica, sluškinja (stand. *djevojka* = dīmjä, dīvnjä); *usp*. vlãhinja; junôk

dvôr – zatvoreno dvorište; (stand. *dvor* = mjesto obitavanja vladara)

gãće – hlače: *Muškî nösidu dalëke gãće a dicà krôtke, na tirãke;* (stand. *gaće* = mudônte)

glûho – bez ukusa, neslano: *Donês sòli i pãpra, ovò je glûho;* (stand. *gluho* = bez zvuka)

gôrnji/dônji – jugoistočni/sjeverozapadni: *gôrnji kurënat* – struja 'iz Dubrôvnika'; *dônje vrîme* – vjetar sa sjeverozapada ('iz Rijêke')

grûb – ružan: *Pröpja je grūbà ovà mustaćînka!;* (stand. *grub* = grëz)

î – jeo: *Jesìi î?* – Jesi li jeo?; *usp.* ìst; (*v.* 1.7.5.7.)

jãgoda – plod kupine

junôk* – sluga, nadničar (uglavnom iz Dalmat. zagore) kod boljestojećih težaka; *usp*. divôjka

jũto – 1. kiselo: *jũto narônca* (stand. *ljuto* = žestokö); 2. u izr. *jũto potrìba* - velika potreba, krajnja nužda

kombinacjûn* – slučaj; *per kombinacjûn** – slučajno

kòsa – hrid, hridina, klisura; köse - stijene uz more: *hodìt po kòsima;* (stand. *kosa* = vlõsi)

krûto – vrlo, mnogo, jako: *Bî je krûto kuntënat* – Bio je vrlo zadovoljan (stand. *kruto* = tvôrdo)

lùk – češnjak; (stand. *luk* = kapùla)

mèni – moj: *Ôn je mèni brãt.*

mìlo – žao: *Mìlo mi ga je glëdot onãkega.*

mîr* – zid: *Dãću ti šköpulu, a mîr će ti odrebatìt drùgu!*

mlõdi/mlõdo – budući zaručnik/buduća zaručnica

mõlo – mala (curica, djevojka): *Ovà mõlo je pröpja simpãtika!* (stand. *molo* = mulèt)

nî – nije: *Nìkor nî dõša.*

ništò – nešto: *Ćapãli smo ništò mãlo gìri(h).* – Ulovili smo nešto malo gira.

pitônje* – prosidba: *pôć na pitônje* – ići curinim roditeljima u prosidbu

pô – pao: *Pô mi je žmûl na tlèh i razbî se je.*

pôd – kat, pod kata: *Onì spīdù na parvî pôd;* (stand. *pod* = tleh: *Pãlo mu je na tlèh*)

pomãlo – polako: *Höd pomãlo, popùznićeš!*

pomãnje – sporije, tiše: *Govôr pomãnje, cùće te cĩlo kôla!*
pomòć se – oporaviti se, udebljati se: *A lîpo se pomòga!* – Lijepo se oporavio! (*iron.*: udebljao se)
potrîban – onaj kojemu treba pomoć (stand. *potreban* = od potrïbe)
pùno mãlo – sasvim malo: *Ćapãli su pùno mãlo sôlpih*
pũsto – puno, veliko: *Nīsòn te vìdi pũstega vrïmena!* (stand. *pusto* = dezêrto)
sê – sjeo (od *sèst* – sjesti): *Sê son na zîd od Mandrãća* – Sjeo sam na…
tî – htio (od *(i)tìt* – htjeti): *Ôn bi tî (itî) imàt ma nè i lavuràt!* – Htio bi imati ali ne i raditi!
trūdì – urod, plodine, cjelokupni rezultat rada: *Èto, tò su von nãši trūdì!*
vagûn – vagon, najveća mjera za vino: *vagûn vīnà* – 10.000 lit.
vèselo – brzo (naglašava zapovijed): *Hòd vèselo!* – Dođi brzo!
vràtar – golman: *Ucinî je fîntu i privãri vràtara;* (stand. *vratar* = portîr)
žãba – morska kornjača; (stand. *žaba* = škrakavica): *Žãba dĩše; ãko se ćapô u mrïžu* **-** *udũši se!*
žĩvo – tegleće životinje (tovôr, mûl, ugòta, mazgà, kônj): *Ostãvi je žĩvo na kìšu!*
živòt – tijelo, stas: *Onà ìmo pròpja lĩpi živòt* – Baš je lijepo građena; (*v.* 1.7.5.2.)

1.7.5.2. Odabir riječi jednakog izraza i naglaska ali različitog značenja *(homonimi)*

bòta – 1. val: *Tò su bòte od vapôra;* **2. udarac, zamah motikom**: *Zapīhô se, a nî udrî dvî bòte!*
bôva – 1. plivajući znak ili vez na moru, plutača: *Jò ìmon svojû bôvu!;* **2. lagani povjetarac**: *Tò ti je bôva za sûncen.*
bròkva – 1. čavao: *Zabîj tõte jòš dvî bròkve!;* **2. vrč za vodu** (uz starinski *lavamôn*)
fĩla – 1. red, rep: *I danàs je fĩla za krùh;* **2. nadjev** (u kolačima)
grôd – 1. veliko naselje, grad; **2. tuča, grad**; **3. stupanj, grad**
kôntar – 1. vrsta ribe, kantar; **2. vaga s jednim pladnjem, kantar**: *Stàv tò na kôntar!*
kotorãta – 1. mrena na oku, katarakta; **2. drveni poklopac koji zatvara ulaz u potkrovlje**
krôj – 1. kraj, obala: *Skòc na krôj!;* **2. kralj:** *Svẽta trî krōjà;* **3. krojački kroj:** *...po ovêmu kròju.*
mîr – 1. tišina, mir: *Nïkad nî mîra u ovû kùću!;* **2. zid:** *Ca ćù sad, tûć glōvôn obo mîr!?*
mõli – 1. malen: *Mõli je ovî ùgor;* **2. dijete:** *Mõli ti je narêsa;* **3. pomoćnik, naučnik:** *Mõli o(d) kužîne...*
mûl – 1. mol, gat: *Pulentôda je razbìla mûl u Pòstine*; **2. mula:** *Napãrti son svè na mūlà***.**
nagrōdìt – 1. nadograditi: *Nagrōdî je kùću;* **2. nagraditi**: *Nekà vos Bôg nagrõdi!*

ni – 1. ni, niti: *Ni ôn, ni onȁ nisù dȍma;* **2. nije:** *Nî jȍš dõša;* **3. im:** *Pokvõrî ni se motôr (nov.* in*)*

nȉko, nȉkor – 1. nitko: *Nȉko nî dõša;* **2. netko:** *Nȉko je dõša, klãpje na vrõta.*

nîndera – 1. nigdje: *Nĩ usphi nîndera vȉdit!;* **2. negdje:** *Bȉćedu tõte nîndera!*

nôć – 1. noć: *Bîla je mãrkla nôć... ;* **2. naći**: *Ne mȍgu nôć kalcète, dȉ su mi!?*

ȍl – 1. od: *postolȅ ol kurãma* – cipele od kože; **2. zar**: *Ȍl' ga nīsȉ vȉdi!?* – Zar ga nisi vidio!?

pipîta – 1. desen na tkanini (crno-bijeli kvadratići), pepita; **2. bolest** na jeziku i grlu kokoši.

prôva – 1. pramac broda: *Stȁv prôvu na vȉtar!;* **2. proba, pokus**: *Bî son na prôvu od mȕzike.*

rôj – 1. raj: *Pôće ôn u rôj sa svîn postolȉma!;* **2. roj pčela:** *Doletî je jedôn rôj celîh.*

vȅć – 1. više: *Nî vȅć nȉkoga po rîvi!;* **2. već:** *Vȅć je dõša nõse!*

sȉć – 1. vjedro za vodu: *Donês jedôn sȉć vodê!;* **2. sjeći:** *Ne mȍreš sȉć bȕšak sa tȍ tũpega kosōrȁ!*

sûd – 1. sud: *Nãmi je sûd u Stõri Grôd;* **2. posuda za vino:** *Dȍni je sûd u konȍbu.*

sûh – 1. osušen, suh: *Kakȍ nȅće bȉt sûh sa ovȍ bȕre!;* **2. mršav**: *Sûh je kakȍ bakalôr.*

stvôr – 1. predmet, stvar: *Nî tȍ mõlo stvôr... ;* **2. stvor, stvorenje**: *Tãkega stvȍra nî mãti rodȉla.*

živȍt – 1. život: *Ȉmo lĩpi živȍt* – Lijepo živi; **2. tijelo, stas:** *Onȁ ȉmo lĩpi živȍt* – Ima lijepi stas; **3. organizam:** *Živȍt mi pĩto (pȉt, izȉst cogôdera, fumȁt...)* – Imam potrebu (za pićem, jelom...)

1.7.5.3. Riječi koje imaju isti glasovni sastav, ali različite naglaske i nenaglašene dužine (homografi)

bēknȉt – zablejati; *fig.* jedva izgovoriti: *Nȉko nî znô njânci bēknȉt otî jazȉk (IN);* **bȅknit** – 1. ubosti nožem; *fig.* nanijeti udarac, opeći: *Bȅkla ga je medũza (IN);* 2. ukrasti manje vrijednu stvar, 'drpnuti'; *usp.* opardȉt

bîli – bili: *Bîli su ovõde mãloprî;* **bīli** – bijeli: *Bĩli kônfrati su bîli u procesjûn.*

cinȉt – činiti: *Sȁ(d) znôn ca mȉ je cinȉt;* **cīnȉt** – cijeniti: *Ô(n) ne cĩni nȉšta o(d) tȅga ca jȍ po cĩle dnȅve cinîn!*

dȉgod – ponekad; **digôd** – negdje, bilo gdje

dôn – dan: *jedôn dôn, cĩlega dnȅva... ;* **Dȍn** – oslovljavanje svećenika

donît – donijeti; **dōnȉ**(t) **se** – svitati: *Pȍcelo se dōnȉt!*

gõre – gore, poviše; **gȍre** – teže, lošije, slabije; **gorȅ** – planine

ȉša – otišao: *Ȉša je ćȁ*; **ȉša!** – digni!: *Ȉša jȉdro!* – Digni jedro!

kalgôd – uvijek kada, kadgod: *Dõjde kalgôd mȍre;* **kãlgod** – ponekad, katkada: *Kãlgod dõjde, ma rîtko kȁd.*

kãpara – grm na kojemu rastu kapare; **kapāra** – kapara, predujam
kȕpit – kupiti, sakupljati; **kūpȉt** – kupiti nešto što se prodaje
lȉto – ljeto; **lītò** – dlijeto
lôkat – lakat: *Udrî son se u lôkat i sȁl me bolî;* **lokȁt** – piti kao živina, lokati
lȕc – vrsta plave ribe; **lûc** – borovo drvo puno smole koji dobro plamti, luč
marȉna – morska riba iz skupine jegulja, murina; **marîna** – 1. ratna mornarica; 2. sportska lučica
mîna – eksplozivna mina; **mīnȁ** – mjesečeva mijena
mȉrit – mjeriti; **mīrȉt** – miriti / **izmȉrit** – izmjeriti; **izmīrȉt** – izmiriti
morskî – morski: *morskî covȉk*; **môrski** – mrzak: *môrski okupâtor*
môre – more; **mòre** – može: *Ne mòre se ȕvik bȉt parvî.*
motȁt – motati, namatati; *motȁt tȕnju;* **mōtȁt** – mamiti, vabiti: *mōtȁt hubòtnicu*
mȕka – muka: *Mȕka Isȕsova;* **mūkȁ** – brašno: *Prosũla se je mūkȁ.*
nahòdit se – nalaziti se: *Brũsje se nahòdi na ûru hòda od Fōrȁ;* **nahodȉ**(t) **se** – nahodati se
namȉrit se – namjeriti se, naići na koga ili na što; **namīrȉ**(t) **se** – namiriti potrebe, naplatiti se
oboljȉt – oboljeti: **obōljȉt** – oboriti (*npr.* stablo)
òštro – oštro; **ôštro** – južni vjetar, oštro
pãga – blato: *Postolȅ su ti pȕne pãge;* **pâga!** – plati!; plaća: *Pâga Lòjd* – plaća Lloyd (sigurna je isplata)
pȅć – peći (*npr.* neko jelo); **pêć** – peć (*npr.* krušna peć)
plãkot – plakati: *Kãsno je sȁd plãkot*; **plakôt** – plakat: *Stãvili smo plakôt.*
polȉt – politi: *polȉt vodôn;* **pōljȉt** – paliti: *pōljȉt bȕšak*
pòrat – luka; **pōrȁt** – parati
pòsli – poslije; **poslȉ** – poslovi
povīrȉt – poviriti; **povȉrit** (se) – povjeriti (se)
prȉšit – žuriti: *Nî potrȉba prȉšit;* **prišȉt** – prišiti (*npr.* dugme)
svît – svijet, ljudi; **svȉt** – savjet
šêst – broj šest; **šȅst** – urednost, skladnost
škòdit – škoditi, štetiti; **škodȉt** – ishoditi, naplatiti neko dugovanje
tîlo – tjelesni organizam: *Lakò je za tîlo, ma dūšȁ?;* **tȉlo** – htjelo, falilo: *Ma ca sȅ tȉlo da pogȉne!*
tũje – tuđe: *Tȍ nî nãše, tȍ je tũje;* **tȕje** – malo dalje: *Maknȉ se tȕje!*
zavoljȉ(t) **se** – zavoljeti se*: Zavoljȉli su se i oženȉli;* **zavōljȉ**(t) **se** – zavaliti se: *Zavōlî se u poltrônu.*

1.7.5.4. Premetanje unutar riječi, premetanje cijelih riječi (metateze)

gomȉla od **mogila** (zid u suhozidu po poljima)
grãvon, grãvron od **gavran**
hi od **ih**: *Nȉ hi bîlo vȉdit* – Nije ih bilo, nisu došli

koprîvnica od **kropîvnica** (kamenica za blagoslovljenu vodu kraj crkvenih vratiju)
ni* od **im**: *Nĩ ni bîlo drôgo cȕt...* – Nije im bilo drago... (*novije* 'in': *Nĩ in bîlo drôgo*)
lerôj od– **relôj** (prema ve. *reloi*) – sat; Lerôj – gradski sat u Hvaru
prežêmpjo od **perežêmpjo** (tal. *per esempio*) – 'na primjer'
verdìca od **vedrica:** *Prî su ženẽ nosȉle vȍdu u verdìcima, nã glov.*
zĩkva od **zipka**, kolijevka

1.7.5.5. Nedosljednosti u mjesnome govoru (mijenjanje korijena riječi: standardni/romanski)

bižd̀ide (prema tal. *bis* + hrv. djed) – pradjed/**bižnȍna** – prabaka (prema tal. *bisnonna)*
cetȉri (hrv. četiri) **/ kvãrat** – četvrt (prema *ve. quarto*)
karmà (prema hrv. *krma*) / **prôva** – pramac broda (prema tal. *prua*)
žlȉca (hrv.) / **kućarîn** – žličica (prema ven. *cuciarin*)

1.7.5.6. Zadržano 'č' umjesto promjene u 'c' (neke iznimke od pravila u cakavskome govoru)

bugàčica, umjesto **bugàcica**
čûnka (gubica), umjesto **cûnka**
mânča, umjesto **mânca**
môrča, umjesto **môrca**
pûče/pučãni, umjesto **puce/pucãni**
račûn/računàt, umjesto **racûn/racunàt**; *star.* kònat/kontät
slùčaj/slùčajno, umjesto **slùcaj /slùcajno**; *star*. kombinacjûn/per kombinacjûn
vînč (vitlo na brodu), umjesto **vînc**
Napomena: riječi tipa: *oćōlẽ, oćalîn, oćalînko, oćôda, oćẽta, odoćȁt, kanoćôl,* pišu se sa 'ć', a ne sa 'c', jer dolaze od venecijanskih ekvivalenata koji se izgovaraju sa 'ć' – a ne od hrvatskoga 'naočale... '; međutim: *oči* > *ȍci*

1.7.5.7. Nekoliko specifičnih glagola

bȉt – biti
prezent: *jõ son (jesôn), tĩ si (jesȉ), ôn je (jê), mĩ smo (jesmȍ), vĩ ste (jestẽ), onȉ su (jesù)*
perfekt*: jõ son bî (bî son), tĩ si bî (bî si), ôn je bî (bî je), mĩ smo bîli (bîli smo), vĩ ste bîli (bîli ste), onȉ su bîli (bîli su)*
futur: *jõ ću bȉt (bȉću), tĩ ćeš bȉt (bȉćeš), ôn će bȉt (bȉće), mĩ ćemo bȉt (bȉćemo), vĩ ćete bȉt (bȉćete), onȉ ćedu bȉt (bȉćedu)*
imperativ*: bȕd! bȕdmo! bȕte!*

hodȉt – hodati, ići (*stari infnitiv:* grȅst)
prezent*: (jȍ) grȇn, (tî) grȇš, (ôn) grȇ, (mî) grēmȍ, (vî) grētȅ, (onȉ) grēdȕ*
perfekt*: jõ son ȉša, (ȉša son), tĩ si ȉša (ȉša si), ôn je ȉša (ȉša je), mĩ smo ȉšli (ȉšli smo), vĩ ste ȉšli (ȉšli ste), onȉ su ȉšli (ȉšli su)*
futur*: jõ ću pôć (põću), tĩ ćeš pôć (põćeš), ôn će pôć (põće), mĩ ćemo pôć (põćemo), vĩ ćete pôć (põćete), onȉ ćedu pôć (põćedu)*
imperativ*: hȍd! hȍmo! hȍ(l)te!*

dôć – doć
prezent*: (jȍ) dõjden; (tî) dõjdeš; (ôn) dõjde; (mi) dõjdemo; (vi) dõjdete; (onȉ) dõjdedu*
perfekt*: jõ son dõša (dõša son), tĩ si dõša (dõša si), ôn je dõša (dõša je), mĩ smo dõšli (dõšli smo), vĩ ste dõšli (dõšli ste), onȉ su dõšli (dõšli su)*
futur: *jõ ću dôć* (*dõću*), *tĩ ćeš dôć (dõćeš*), *ôn će dôć* (*dõće*), *mĩ ćemo dôć (dõćemo)*, *vĩ ćete dôć (dõćete), onȉ će dôć (dõćedu*
imperativ: *dôjd! / dõjdȉ! dõjdȉmo! dõjdȉte!;* uobič. *hȍd! hȍmo! hȍ(l)te!*

ȉst – jesti
prezent: *(jȍ) în, (tî) îš, (ôn) î, (mî) īmȍ, (vî) ītȅ, (onȉ) īdȕ*
perfekt: *jõ son î (î son), tĩ si î (î si), ôn je î (î je), mĩ smo ȉli (ȉli smo), vĩ ste ȉli (ȉli ste), onȉ su ȉli (ȉli su)*
futur**:** *jõ ću ȉst (ȉšću), tĩ ćeš ȉst (ȉšćeš), ôn će ȉst (ȉšće), mĩ ćemo ȉst (ȉšćemo), vĩ ćete ȉst (ȉšćete), onȉ ćedu ȉst (ȉšćedu)*
imperativ: *î! īmȍ! ītȅ!*
Napomena: Na isti se način konjugira i istoznačni glagol *jȉst* te svršeni oblik *izȉst*

itȉt – htjeti
prezent*: (jȍ) hoćû, (tî) hȍćeš, (ôn) hȍće, (mî) hȍćemo, (vî) hȍćete, (onȉ) hȍćedu*
perfekt*: jõ son itî (itî son), tĩ si itî (itî si), ôn je itî (itî je), mĩ smo itȉli (itȉli smo), vĩ ste itȉli (itȉli ste), onȉ su itȉli (itȉli su)*
futur: *jõ ću itȉt (itȉću), tĩ ćeš itȉt (itȉćeš), ôn će itȉt (itȉće), mĩ ćemo itȉt (itȉćemo), vĩ ćete itȉt (itȉćete), onȉ ćedu itȉt (itȉćedu)*
imperativ: nema ga (može se koristititi sugestivni ekvivalent *hȍćeš!*)
Napomena: Na isti se način konjugira i istoznačni glagol *tȉt* skraćenog oblika.

mȍć – moći
prezent*: (jȍ) mȍgu, mȍren,* (tî) mȍreš, (ôn) mȍre, (mî) mȍremo, (vî) mȍrete, (onȉ) mȍredu*
perfekt*: jõ son mȍga (mȍga son), tĩ si mȍga (mȍga si), ôn je mȍga (mȍga je), mĩ smo mȍgli (mȍgli smo), vĩ ste mȍgli (mȍgli ste), onȉ su mȍgli (mȍgli su)*
futur*: jõ ću mȍć (mȍću), tĩ ćeš mȍć (mȍćeš), ôn će mȍć (mȍće), mĩ ćemo mȍć (mȍćemo), vĩ ćete mȍć (mȍćete), onȉ ćedu mȍć (mȍćedu)*

imperativ: nema ga (može se koristititi sugestivni ekvivalent *mȍreš!)*

<u>pôć</u> – poći
prezent: (*poput* hodȉt): *(jȍ) grên, (tî) grêš, (ôn) grê, (mî) grēmȍ, (vî) grētȅ, (onȉ) grēdȕ*
perfekt: (*poput* hodȉt): *jõ son ȉša (ȉša son), tĩ si ȉša (ȉša si), ôn je ȉša (ȉša je), mĩ smo ȉšli (ȉšli smo), vĩ ste ȉšli (ȉšli ste), onȉ su ȉšli (ȉšli su)*
futur: (*poput* hodȉt): *jõ ću pôć (põću), tĩ ćeš pôć (põćeš), ôn će pôć (põće), mĩ ćemo pôć (põćemo), vĩ ćete pôć (põćete), onȉ ćedu pôć (põćedu)*
imperativ: *pôj! hȍmo! põjte!*

Napomena: Pored navedenih glagolskih oblika koriste se još i ova vremena:

futur II: oblici *bȕden, bȕdeš...* + infinitiv: *Kal bȕden hodȉt ćȁ jōvȉću se.*
pluskvamperfekt: oblici *bî son, bî si...*+ particip aktivni: *Bî son ti rȅka da ne grêš tãmo!*
kondicional I: oblici *bȉ, bȉš, bȉ, bȉmo, bȉte, bȉdu* + particip aktivni: *Jõ bi dõša kal bi mȍga.*
kondicional II: oblici *bȉ bî, bȉš bî... bȉmo bîli...* + particip aktivni: *Bî bi dõša da son mȍga.*
imperativ prošli: oblici: *bȉšeš, bȉšemo, bȉšete* + infinitiv: *Bȉšete dôć ranȉje* – Trebali ste ranije doći!

2. RJEČNIK

Čekanje pred *Vëlon gustîron,* 1937.

Nošenje vode *is Fortĭce*, 1930-ih

A

abajîn, -a (tal. *abbaino*) – prozorčić u ravnini krova: *Razbȉlo mi se caklò na abajînu; usp.* luminôrij; (*v.* 1.2.3.1.)

ãbak,* -a (ve. *abaco*) – tablica množenja: *A znôš ti, mõli, cĩli ãbak nãpamet?*

abandunȁt, -ôn (ve. *abandonar*) – ostaviti, napustiti: *Abandunãli su nos (FFr); usp*. napūstȉt, ostãvit

abandunôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *abandonar*) – napušten: *Ostô je abandunôn ovî... abandunôni covȉk; Ostãla je abandunôna ovȁ... abandunôno ženȁ; Bȉdno abandunôno dītè!*

abandunōvȁt, -ōjën (ve. *abandonar*) – ostavljati, napuštati: *Pȍceli su Grôbjani abandunōvȁt svojê mȉsto i hodȉt pȕd mora.*

ãbil, -a(o), -o, *prid*. (tal. *abile*) – sposoban, vješt, kadar učiniti što: *Ãko si ãbil promīnȉt madîr ȍli tašelȁt postôl… (IN); Nīsôn vȅć onãko ãbil kakȍ prî (Cel.); uobič.* kapôc

ãbit, *v.* **hãbit**

abȍc,* -a (prema ve. *bozzar*) – vrsta priveza, konopac kojim se *levȕt* veže za obalu tijekom izvlačenja mreže plivarice: *...nekȁ vẽžedu abȍc mãlo unũtra, ȉmo ništȍ kurênta! (FN)*

abonamënat, -ênta (tal. *abbonamento*) – pretplata: *...pridlõžen da ucinīmȍ abonamënat (solĩnskoj mùziki) za svë fëšte ovëga grôda (Cima)*

abonȁt se, -ôn se (tal. *abbonarsi*) – 1. pretplatiti se; 2. *fig*. naviknuti se na neku uslugu: *Ôn se abonô u 4 Pâlme za marêndu (ŽK)*

abondônca,* **abundônca**,* -e (tal. *abbondanza*) – obilje: *Bȍje da je abondônca nëgo mankônca!*

abrȕm, -a *m*, **abrùma**, -e *ž* (ved. *brumo,* tal. *bruma*) – mamac koji se baca u more da se privuku ribe: *Nôjbȍji abrȕm ti je slõno rȉba; Posolȉću ovû lãticu sardêl za abrȕmu (FN);* (*v.* 1.4.9.1.)

abrumȁt, -ôn (ved. *brumar*) – 1. baciti u more *abrȕm* da se na tom mjestu namame ribe: *Mȍgli bi posolȉt jednû lãticu za abrumȁt...(FN);* 2. povratiti: *Abrumãla je ȍdma iza Pûnte Pelegrȉne.*

abrumōvȁt, -ōjën (ved. *brumar*) – 1. bacati u more *abrȕm...*; 2. povraćati; *usp.* rȉgot;

abundônca, *v.* **abondônca**

acalîn, -a (ve. *azzalin*) – brus, oštrilo za mesarske noževe; *usp.* tocîl

acetilêna,* **cetilêna**,* **centilêna**,* -e (prema tal. *acetilene*) – acetilenska, karbidna svjetiljka: *Imãli smo dȍma jednù cetilênu, bomẽ na garbûru, a pȍsli su dõšle svīćẽ na petrȍlje.*

ãcid, -a (tal. *acido*) – solna kiselina: *Tȍ ti tukô dobrȍ ocȉstit s ãcidon prȉ nëgo ćeš štanjȁt.*

acôl,* -ōlä (ve. *azzal*) – čelik;
- *Slõžedu se kakȍ lȉma i acôl* – Nikako se ne slažu, ‘tvrdi’ su jedan i drugi
- *tvôrd kakȍ acôl* – tvrd ko čelik

adâđo,* *pril.* (tal. *adagio*) – bez žurbe, polako; *uobič.* polãko, nî prȉša

adȁt, adãti, -a(o), -o, *prid*. (ve. *adato*) – prikladan, po mjeri, podoban: *Pokrȉje se adãtin pȍkrivon… (Cel.); usp.* adatôn

adatȁt (se), -ôn (se) (ve. *adatar*) – namjestiti, prilagoditi (se), adaptirati: *Adatôj ovȍ prima okvīrù!*

adatôn(i), -a(o), -o,* *prid*. (ve. *adato*) – prilagođen: *Pecûrve su adatône za prižīvȉt na račûn drȕgega (Kru.); usp.* adãt

* zastarjelo

adìo, **adȉjo**, *uzv.* (ve. *adio*) – 1. zbogom; 2. neformalni pozdrav; 3. izreka: *Adȉjo Mâre, adȉjo barãka!* – Zbogom, gotovo je!

Adisabēba, -e – kasniji lokalni naziv za palaču Vukašinović; (*v.* 1.2.1.4.)

adoćàt,* *v.* **odoćàt**

adrìo,* **adrȉjo**,* (ve. *adrio*) – za (ići za čim); *uobič.* za tîn: *Nīsôn ȉša adrìo** – *Nīsôn ȉša za tîn.*

adût, -a (*fr.* *atout*) – 1. najjača boja u igraćim kartama; 2. *fig.* jaka ličnost, autoritet

advènat, advênta (prema lat. *adventus*) – Došašće (Gospodinovo), razdoblje koje obuhvaća četiri nedjelje prije Božića; (*v.* 1.6.1.6.)

adencȉja,* -e (tal. *agenzia*) – poslovnica; *nov.* agência: *turȉstička agência*

afanàt, -ôn (ve. *afanar*) – onesvijestiti se, *pȁst u afôn: Jûdi, skȍcte, ȍl' ne vȉdite da je ženù afanãlo! (IN); Za Mãjku Bȍžju, èpeta je pãla u afôn!; usp.* afôn

afanōvàt, -ōjèn (ve. *afanar*) – padati u nesvijest, *pãdot u afôn*

afendȉt (se),* *v.* **ofendȉt** (se)

afidà(t) **se**,* -ôn se (ve. *afidar*) – pouzdati se: *Nȉmoš se u kȍga afidȁt (Cel.); usp.* fidà(t) se

afȉt, *v.* **fȉt**

afitàt, -ôn (tal. *affittare*) – iznajmiti;
- *afitàt kãmaru* – iznajmiti sobu

afitōvàt, -ōjèn (tal. *affittare*) – iznajmljivati;
- *afitōvàt gȍstima* – iznajmljivati turistima

afitôl,* **afitovôl**,* -ōlà (ve. *afitual*) – najmoprimac, stanar: *Ovî od inspȅkcije zovè, a afitovôl odgovȏro da nî nȉkoga (IN)*

afôn, afãna (ve. *afano*) – nesvijest; (*v.* 1.1.5.2.);
- *pàst u afôn* – onesvijestiti se; *usp.* afanàt

afôndo, *pril.* (ve. *a fondo*) – duboko, na dno;
- *pôć afôndo* – 1. potopiti se; 2. *fig.* propasti

afrônt,* -a (ve. *afronto*) – uvreda, pogrda; *uobič.* ùvrida;
- *Nî falȉlo afrônta* – Palo je teških riječi.

afrontàt (se),* -ôn (se) (ve. *afrontar*) – uvrijediti (se); suprotstaviti (se); *uobič.* uvrīdȉt; *usp.* ofendȉt

ãfta, -e (tal. *afta*) –infekcija usne sluzokože, posebno kod djece; prištići s crvenim obodom: *Dõšle su mu ãfte; usp.* ãkna; (*v.* 1.1.5.2.)

agrampàt, -ôn (ve. *agrapar*) – zgrabiti: *Agrampô je onȍ ca mù je dõšlo pȍd ruku; usp.* agvantàt

agrampōvàt, -ōjèn (ve. *agrapar*) – grabiti; *usp.* agvantōvàt

agravàt,* -ôn (ve. *agravar*) – 1. pasti na želudac; 2. opteretiti dušu: *Agravô son štȕmak,... dûšu.*

agravôn(i), -a(o), -o,* (prema ve. *agravar*) – otežan, mučan: *Štȕmak mi je agravôn.*

agrôr, agrōrà (tal. *agrario*) – odnosi u zemljišnim posjedima, agrar: *refôrma od agrōrà*

agùst,* -a (ve. *agosto*) – kolovoz: *U agȕstu bȕde nôjvȅće svîta; uobič.* õsmi mȉsec; (*v.* 1.2.8.3.)

agvantàt, -ôn (tal. *agguantare*) – zgrabiti, šćepati i čvrsto držati (*npr.* konop); *Agvãnta!* – zgrabi!; (*v.* 1.4.5.1.); *...cîn je gȍst pȍpi kafù, agvãnta ćȉkaru i tàrc oprȁt za dȁt drȕgemu, ...falȉlo je svȅga! (Cel.);*

agvantōvàt, -ōjèn (tal. *agguantare*) – hvatati, grabiti; *usp.* agrampōvàt

ajdûk,* ajdūkà (tur. *haydut*) – odmetnik, hajduk; *razg.* oštra, povremeno nasilna osoba; 'junak'; (*v.* 1.1.3.3.)

âjme! (ved. *aime*) – uzvik straha, bola, čuđenja: *Âjme mèni, bȉdna jȍ! Âjme, ca prašćî! Âjme, kolȉki je narẽsa!*

* zastarjelo

ākna, -e (tal. *acne*) – bubuljica, prištić na licu: *Ne grẽ mi ćêr vônka jȅrbo ȉmo ãkne*; *usp.* ãfta; (*v.* 1.1.5.2.)

ãko (pred nenaglašenom riječi), **ako** (pred naglašenom riječi): *Ãko te je vȍja, vazmȉ! Ako nẽćeš, ondȁ nȉšta!*

akobôjdo,* – uzvik želje ‘ako Bog da’; *usp.* dabôjdo

akônto (tal. *acconto*) – na račun, u povodu; *(a)kônto tẽga* – u povodu toga; *usp*. kônto

akordȁt,* -ôn (ve. *acordar*) – ugoditi glazbalo, ‘uštimati’; *uobič.* naštimât

akoštȁt, **akuštȁt** -ôn (ve. *acostar*) – pristati brodom: *Vapôr je akoštô na rîvu (IN); usp.* kuštät; (*v.* 1.4.5.1.)

akumpanjȁt, -ôn (ve. *acompagnar*) – otpratiti; *akumpanjȁt na vapôr*; *usp.* kumpanjät

akumpanjōvȁt, -ōjȅn – pratiti; *usp*. kumpanjōvät

akûža, -e (tal. *accusa*) – prijava; u igri *na trešẽte* znači objava jakih karata

akužȁt, -ôn (ve. *acusar*) – 1. dojaviti, izdati, optužiti: *Akužãću te jȍ mãteri!; usp.* špijät; rẽć se; 2. pojaviti se: *Sardȅle se tukãju akužȁt i prijūbȉt u(s) svȉću! (FN);* 3. kartaški izraz za ‘objaviti’: *Ne mȍreš igrȁt sômo sa lišînima, tukãlo bi imȁt cōgôd za akužȁt! (AD);* (*v.* 1.6.5.3.)

akužōvȁt, -ōjȅn (ve. *acusar*) – 1. dojavljivati, izdavati, optuživati; *usp.* špijōvät; 2. pojavljivati se: *Pȍcele su se sardȅle akužōvȁt...;* 3. kartaški izraz za ‘objavljivati’

akvistȁt,* **akvištȁt**,* -ôn (tal. *acquistare*) – steći, pribaviti, zaplijeniti: *Akvistô je tȍ bez lavûra!*

ȁl, *upit. čest. – nov.* zar: *Ȁl ga ne poznãješ?; star. uobič.* ȍl

ȁla!, *uzv.* (ve. *ala*) – 1. vrlo neformalni pozdrav, najčešće u prolazu; 2. uzvik naglašavanja, poticanja, ‘hajde’

ala, *pril.* (ve. *ala*) – na načîn, poput; u *izr.*: *ala bôna; ala mãka; ala môrte; ala bolonjẽze...;*
- *Ȁla dȁ!* – Onda dobro! Neka!
- *Ȁla dȍma!* – Hajde kući!
- *Ȁla nãši!* – Hajde naši!

alalônga,* *pril.* (ven. *ala longa)* – nadugo i naširoko; *govorȉt alalônga; usp.* dištêžo

alavȉja, *pril.* (tal. *alla via*) – 1. u redu, kako treba: *Tukô tȍ ucinȉt alavȉja, kakȍ Bôg zapovîdo!;* 2. u dobroj mjeri: *Skokãli smo po stȍgu slãme dȍkli se nīsmȍ alavȉja istriskãli (IN)*

aldente, *pril.* (tal. *al dente* – ‘na zub’) – stupanj kuhanosti (*npr.* tjestenine), neraskuhano, *kȕhono na prôvi pȕnat*: *Nekä bȕde aldẽnte!;* (*v.* 1.3.4.1.)

alegrȉja, -e (ve. *alegria*) – veselje, radost: *Onȍ je bîlo dȍba glôda ma i dȍba alegrȉje (MC); Kȁl se izvõrne žmûl ondȁ se rȅce: ‘Bȉće alegrȉje!’; uobič.* rãdost, vesêje

alêgro,* *pril.* (tal. *allegro*) – živo, veselo; *uobič.* vèselo

alerôj, *v.* **lerôj**

alibȁt, **libȁt**, -ôn (ven. *alibar*) – smanjiti razinu tekućine: *Ûje u kãmenicu je alibãlo!; U bãcvu je libãlo!*

alibōvȁt,* -ōjen (ven. *alibar*) – smanjivati razinu tekućine: *Pȍcelo je dobrȍ alibōvȁt u karatîl!*

alimênti,* -ih *m mn* (tal. *alimenti*) – namirnice, hrana: *Ca ćù bes hrōnê ako gajȅta grê na dnȍ sa svîn alimẽntima (IN); uobič.* hrônä

almêno,* *pril.* (tal. *almeno*) – barem: *Afitȁt almêno za jednù nôć (Cel.); uobič.* barênko

alȍćo, *pril.* (ved. *a l’ocio*) – otprilike, bez mjerenja, odoka: *Stãvi mi je onãko, alȍćo!; uobič.* ȍdoka; (*v.* 1.3.13.)

ãloj, -a (tal. *aloe*) – agava: *Kad ãloj butô cvît, ondȁ usãhne;* (*v.* 1.5.3.3.)

* zastarjelo

alôra,* *pril.* (tal. *allora*) – dakle, onda: *Alôra, ca ćȅmo!?; uobič.* ondȁ

alôrm,* -a (stven. *all' arme!)* – poziv na uzbunu, alarm

alôt, alōtä (tur. *halat*) – alat: *Bez alōtà - nî zanōtà; usp.* ordȅnj

alpâri, *pril.* (tal. *al pari*) – ravnopravno, jednake vrijednosti: *Onȉ ne mȍgu stȁt alpâri sa nãmi.*

alt!* **altolà**!* *uzv.* (njem. *halt!* tal. *alto là!*) – Stani! Stoj! (vojna zapovijed; koristilo se samo u pričama o ratu)

altrokȅ, *pril.* (tal. *altroché*) – 1. itekako, dapače: *Jucẽra se kumpanȉja lîpo napȉla, altrokȅ napȉla!;* 2. *vez.* a kamoli: *Is ovȍ nogê ne mȍgu ni hodȉt, altrokȅ tarkȁt.*

ambicjôz, **ambicjôž**(i), -a(o), -o, *prid*. (tal. *ambizioso*) – ohol, ambiciozan: *Pȕno je ambicjôz... ovî ambicjôzi mladȉć; Pȕno je ambicjôza... ovà ambicjôzo dīmjà; ambicjôzo stvorênje;* (*v.* 1.1.6.1.)

ambicjûn, -ũni, *ž* (tal. *ambizione*) – oholost, ambicija: *Ma kojà ambicjûn u njȅga! (IN); 'Mãnje ambicjûni!' – bîla je rȅkla tetà Tône (Cel.)*

ãmen, -a (lat. *amen*) – 1. završna riječ molitve ('neka bude tako!'); 2. *fig*. kraj nečega;

- I ãmen! – I gotovo!

- I tȍ ti je ãmen! – Nema se tu više što!

- Tȍ ti je ka ãmen! –To je sigurno tako!

amerikanȉca, -e – vrsta američke divlje vinove loze iz koje se kod nas razvila loza otporna na *filosêru;* (*v.* 1.2.6.3.)

Amerikōnȁc, -kōnca / **Amerikōnka**, -e / **amerikōnski**, -ega – Amerikanac, Amerikanka, američki

amôn(i), -a(o), -o,* *prid.* (tal. *amato*) – omiljen: *Mõli je amôn i štimôn, za ù poje i u skȕlu (IN)*

amônte,* **a mônte**,* (tal. *a monte*) – po zlu, naopako*, nevažeće;* u *izr.* pôć amônte: *Ȉsto mu je partȉja ȉšla amônte! (IN)*

amôrte, **a môrte**, *pril.* (tal. *a morte*) – na smrt: *Ȉmo ga amôrte sa njȉma (IN)* – Smrtno se posvadio...

ampulîna, -e (ve. *ampolina*) – bočica za misno vino; (*v.* 1.6.1.2.)

ânci, *pril.* (ve. *anzi*) – čak, dapače: *Dõša je ânci prî vrȉmena!; usp.* perfîn

ancikôr, ancikōrä – drvo na pramcu broda s unutrašnje strane *ãšte; kontraãšta;* (*v.* 1.4.2.)

àncv**àj**, **àn-cvàj**, *pril.* (njem. *eins-zwei*) – brzo, u čas posla: *Ucinȉli smo posôl ànc*v*àj!; usp.* barzȍ

ânđel, *v.* **ônđel**

anđelȅt,* -a (tal. *angeletto*) – anđelčić; naziv za maleno, ali kršteno umrlo dijete; *rôjnik: A ȅvo, sȁd i vî ȉmote anđelȅta nã nebu!;* (*v.* 1.6.1.5.)

anđēlski, -a(o), -o, *prid*. (*v*. ônđel) – anđeoski: *Ovà mõlo ȉmo prȍpja anđēlske obrãze.*

anêl, anȅla (ve. *anelo*) – 1. kolut, prsten; 2. metalni kolut ili rupa u kamenu za vezivanje brodskog konopa: *Vêž cȉmu za anêl!;* (*v.* 1.1.3.4., 1.4.7.)

ãnfora, -e (tal. *anfora*) – izdužena posuda iz antičkih vremena, amfora: *Līpà ti je ovà ãnfora; star.* žãra

angȕja, -e (ve. *anguila*) – riječna i morska riba, jegulja (*Anguilla anguilla*): *Prî se stavȉvolo angȕju u gustîrnu!;* (*v.* 1.4.13.)

angunȉja, -e (ve. *agonia*) – 1. zvonjava koja označuje da je netko preminuo; *usp.* brȅconje; (*v.* 1.6.1.3.); 2. obamrlost: *Ca jȅ, ȍl' te ćapãla angunȉja?(ŽK)*; (*v.* 1.1.6.2.)

ãnima,* -e (tal. *anima*) – jezgra: *Munegîn je imô ãnimu o(d) dãskih, a na tȍ su hodȉle kantinȅle i mâlta.*

ãniž,* -a (trs. *aniso*) – anis (mirodija); (*v.* 1.3.8.1.)

anižȅt,* -a (ve. *anisetto*) – slatki liker od anisa: *Sȁd mãlo kô pȉje anižȅt*; *usp.* meštrȍ; (*v.* 1.3.10.2.)

* zastarjelo

ânke,* *vez.* (tal. *anche*) – također, i to (u nekim *izr*. poput *ânke bên, ânke bôn*): *uobič.* ‘möre i tăko’

antîk(i), -a(o), -o,* *prid*. (tal. *antico*) – 1. starog kova: *Ôn je pröpja antîk!;* 2. starinski: *Antîk je... ovì antîki armerûn; Antîka je... ovà antîko kredênca; Antîko ordënje; supr.* modêran; *usp.* starînski

antikitôd,* -i, *ž* (stven. *antichitade*) – starina, antikvitet: *Dobrò ca nīsmò butăli ćà otî šumprëš, sàd je tò antikitôd!*

antikrìst, -a (tal. *anticristo*) – 1. bezbožnik; 2. utjelovljenje sotone, vrag; (*v.* 1.6.1.4.)

antipătik(i), -a(o), -o, *prid*. (tal. *antipatico*) – antipatičan: *Antipătik je ovî... antipătiki covìk; Antipătika je ovà... antipătiko ženà; Kojë antipătiko stvorênje!; supr.* simpătik

apălat,* apôlta (ve. *apalto*) – prodavaonica monopolske robe, poglavito duhana: *Poslô son mõlega u apălat po tabăk; nov.* trăfika; (*v.* 1.2.11.)

apanà(t) **se**,* -ô se (ve. *apanar*) – zamagliti se: *Apanăli su mi se caklà od ovê võpê.*

apêl, apëla (ve. *apelo*) – žalba, priziv protiv presude

apelàt, -ôn (tal. *appellare*) – pozvati, prizvati, apelirati;

- *apelàt Bògu* – uzalud se pozivati na viši sud: *Išle su Bögu za kurîra i nekà sàd njëmu apelăju! (IN)*

apêna, *pril.* (tal. *appena*) – 1. jedva: *Tò će bît apêna za jednêga; usp.* jedvà; 2. tek: *Apêna smo arivăli*.

apetît, **apetîd**,* -a (tal. *appetito*) – tek, apetit: *Nĩmo vëć apetîta, nìšta ne (j)î.*

apìko, * *pril.* (tal. *a picco*) – 1. prema dolje, prema dnu; *usp.* apjômbo; 2. *fig*. u propast;

- *pôć apìko* – propasti, potopiti se, nestati; *usp.* afôndo

apjômbo, *pril.* (tal. *appiombo*) – okomito: *Jê tò stojî apjômbo?; usp.* apìko

aplikà(t) **se**, -ôn se (ve. *aplicarse*) – priviknuti se, prilagoditi se: *Od ondà se proletìlo năpreda sa novitôdima, kojë su se, mălo-pomălo, aplikăle svûdera u živòt (MJ)*

aplimàt, -ôn (prema *plìma*) – 1. podizati razinu mora: *Aplimălo je!;* 2. *fig*. povećati razinu, *npr*. broj turista: *Aplimălo je dobrò ovëga lìta!*

apòstol, -a (ve. *apostolo*) – apostol: *Bîlo je dvonăste apòstolih òkolo Isùkarsta;* (*v.* 1.6.1.5.)

apòšta,* **apòsta**,* *pril.* (tal. *apposta*) – namjerno, baš tako; *usp.* apòzito

apotēka, -e (njem. *Apotheke*) – ljekarna; *star.* špicjarìja: *Prî se govorìlo špicjarìja, pôk apotēka, a sàd ljekărna;* (*v.* 1.2.1.10.)

apòzito, **apòžito**, *pril.* (ve. *aposito*) – posebno, osobito, namjerno, baš zato, u vezi s tim: *Apòzito, nemôj zaborăvit… (AD); Jõ son dõšla apòžito za te avižăt (IN); usp.* apòšta, poštafăto

aprecjàt,* -ôn (ve. *apeziar*) – cijeniti; biti zahvalan: *Ôn në zno aprecjăt...; uobič.* cīnìt

aprîl,* -a (tal. *aprile*) – travanj: *Aprîl, dôlče dormîr; uobič.* cetvõrti mìsec; (*v.* 1.2.8.3.)

aprovizăcija,* **provizăcija**,* -e (prema njem. *approvisieren*) – organizirano opskrbljivanje stanovništva tijekom 2. svj. rata: *Sùtra će se dīlìt aprovizăcija (IN)*

aptàk,* *uzv.* (njem. *habt Acht!*) – 1. Pozor! Mirno! (vojna zapovijed): 2. biti u stavu ‘mirno’: *... lòndinjeri u šumprešônim montûrima stojīdù aptăk ìspri vapôra… (IN)*

apûnto,* **pûnto**, *pril.* (tal. *appunto*) – točno, kad smo već kod toga, dakle: *Apûnto, kà(d) ćeš dôć?; Pûnto, nà, zaborăvi son onò văžno... (Cima); usp.* parapûnto

* zastarjelo

arancîn,* -a (tal. *arancino*) – ušećerena kora naranče: *Ponùdila nos je s arancînima; usp.* narônca; limuncîn; (*v.* 1.3.9.2.)

Arbanêž,* -a (ved. *Arbanese*) – Arbanas, pripadnik albanske manjine oko Zadra

arbûn, arbūnā, *m* (ved. *arboro*) – bijela morska riba roza boje (*Pagellus erythrinus*)*: Ćapô je dvò kilà arbûnih;* (*v.* 1.4.12.1.)

arburêt, -a (ve. *alboreto*) – 1. drvce na koje se stavljaju ljepljive šibe (*baketîne*) za lov na ptice (*oržolôndu*); (*v.* 1.5.2.2.)

arburôda,* -e (ved. *arburada*) – jarbolje (svi jarboli na jednom brodu, u jednoj luci...): *Ãsti, kojà arburôda!; usp.* jôrbul

ârčit,* -in (tur. *haraç*) – biti neumjeren u trošenju novca, (h)arčiti: *Ka(d) se ârči, nekà se ârči!; uobič.* frajàt

arćîzul, **arćîžul**, -a (tal. *narciso*) – vrsta mirisnog cvijeta: narcis, sunovrat (*Narcissus odorus*)*: Èno ti u vãrtal karcãto arćîzulih!;* (*v.* 1.5.3.6.)

ardûra, -e (tal. *ardura*) – svjetlucanje mora ili jata ribe noću: *Nīsôn nìkad vìdi tãku ardûru!*

aremêngo,* **remêngo**,* *pril.* (ve. *a remengo*) – u propast, k vragu: *Svè je ìšlo aremêngo!; Ovãko svè pomãlo grê remêngo! (Cel.)*

arganêl, -ëla (ven. *arganelo*) – tanji konopac (za mreže, vrše...) : *Vêž otî arganêl za sinjôl!;* (*v.* 1.4.4.)

argumènat, argumênta (tal. *argomento*) – dokaz, razlog, opravdanje, obrazloženje, argument: *Ìmon jò argumênta za ucinìt tò pròpja kakò ti sàd govòrin!*

argùtula, -e (stdlr./lat. *ergatula*) – držak kormila, rudo: *Stàv argùtulu na timûn!;* (*v.* 1.4.3.)

aricàt,* -ôn (ven. *arizar*) – nategnuti konopima: *Dobrò aricôj da mòremo kòmodo iskarcōvàt!; usp.* ricät; *uobič.* natēgnìt

ãrija, -e (ve. *aria*) – zrak, ozračje: *Od ãrije se ne mòre žīvìt (TM); usp.* imperãrija;
- *ãrija prid nevêru* – ozračje prije oluje
- *butàt u ãriju* – 1. baciti u zrak; 2. *fig.* potrošiti uludo
- *glèdot u ãriju* – 1. gledati u zrak; 2. *fig.* zuriti u prazno
- *žīvìt od ãrije* – biti bez prihoda

arivàt, -ôn (ve. *arivar*) – doći, stići: *Kà(d) si arivô?; Arivãli smo jucẽra; Nīsmò arivãli ni okrēnì(t) se...; Arivãli smo u Splìt nã vrime.*

arivōvàt, -ōjën (ve. *arivar*) – dolaziti, stizati: *Pòceli su arivōvàt furẽšti.*

ãrīž, -a (tal. *larice*) – ariš, vrsta kvalitetnog građevnog drva za stolariju i brodogradnju (*Larix europ.*): *Ãrīž je, bomẽ, skùpji o(d) borovìne.*

àrjan-bàrjan,* *m nepr.* (tur. *bayram* – slavlje) – razuzdanost, rasipnost, nered, zbrka: *U njẽga je bî trî dôna àrjan-bàrjan!*

arjãvo,* *pril.* – loše: *...covìk arjãvo prôjde (Po)*

arjôv, arjãvi; -a(o), -o,* *prid.* – loš, rđav: *Mõli nî arjôv! (IN)*

arkèt,* -a (ve. *archeto*) – gudalo za instrumente sa strunom; *usp.* lîra

arlekîn, -a (ve. *arlechin*) – lakrdijaš, harlekin: *Kakò se onò obũkla, parî arlekîn!;*
- *ćapàt kòga za arlekîna* – smatrati koga lakrdijašem

arlekinôda, -e (ve. *arlechinada*) – lakrdija, sprdnja: *Tukô imàt règule, a nè pūšćàt da sa njîn cinīdù arlekinôde! (IN)*

armadûra, -e (ve. *armadura*) – 1. zidarska skela: *Mèštar užô špešìje zaklìmot na armadûru… (IN);* (*v.* 1.2.2.); 2. *fig.* konstrukcija, plan: *razbījè mi armadûru* – kvari mi plan, započeto djelovanje...

armelîna,* -e (ve. *armelin*) – vrsta voćke i ploda, marelica (*Prunus armeniaca*); *usp.* barakòkula; (*v.* 1.3.12.)

* zastarjelo

armerȅt,* -a (ve. *armereto*) – manji ormar

armerûn, -ūnä, *m* (ve. *armeron*) – ormar: *Stãvila son rȍbu u armerûn;* (*v.* 1.2.4.1.)

armîž, -a (ve. *armizo*) – 1. brodska oprema: *O(d) svȅga armîža imô je sômo konȍp i sȉdro! (FJ);* 2. konopi kojima je brod vezan na način da brod bude u smjeru vjetra

armižȁt, -ôn (ve. *armizar*) – usidriti i vezati brod: *Armižãli su brôd u pȍrat;* (*v.* 1.4.5.1.)

armižôn(i) -a(o), -o, *prid*. (prema ve. *armizar*) – usidreni i privezani brod: *Slãbo je armižôn ovî... armižôni brôd; Slãbo je armižôna ovȁ ... armižôno gajȅta; Ovȍ brȍda je slãbo armižôno.*

armižōvȁt, -ōjȅn (ve. *armizar*) – sidriti i vezivati brod: *Glȅdon kakȍ furẽšti armižōjȅdu svojȅ brȍde u pȍrat.*

armȍnika, **harmȍnika**, -e (trs. *armonica,* njem. *Harmonika*) – harmonika: *Šjôr Marjûći je znô svīrȁt klarinȅt i armȍniku!; usp.* treštîna; (*v.* 1.6.3.)

ȁroplan,* **ȅroplan**,* **rȅoplan**,* **rȍplan**,* **avijôn**, -a (ved. *aroplan, reoplan*) – zrakoplov, avion: *Pikîrodu ȁroplani… (IN); Kakȍ da si u ȅroplan! (IN); A onȍ ništȍ rȅoplanih… (Kru.); Rȍplan sa papȕcima (IN)* (hidroavion); *Nî znô Ivôn… za karavȅla avijôn (FJ)*

Arsenôl, **Arsinôl**,* *-ōlä (*ve. *arsenal*) – zgrada, služila za popravak galija pod svodom; (*v.* 1.2.1.4.)

artićȍk, -a (ve. *articioco*) – vrsta biljke i jestivi plod, artičoka (*Cynara scolymus*): *Artićȍki su nôjbȍji is bîžima i mlõdin bȍbon;* (*v.* 1.3.7.1.)

artȉkul,* -a (tal. *articolo*) – 1. komad, predmet u prodaji, trgovački artikl: *Za tî artȉkul nȉmo jȍš cīnê u nôs (FJ);* 2. *fig.* bezvrijedna stvar: *Ostȁv se tîh artȉkulih!*

artilerȉja, -e (tal. *artiglieria*) – topništvo, artiljerija: *Njȅmu je dȉde bî u artilerȉju.*

artȉsta,* **artȉšta**,* -e (ve. *artista*) – obrtnik kao reproduktivni umjetnik: *Nî vȅć artȉštih u Fôr!;* (*v.* 1.1.3.4.)

ȁs, **ȁš**, *ãsa* (ve. *asso*) – 1. figura u kartama: *ȁš baštûni (AD)*; (*v.* 1.6.5.3.); 2. jedinica (ocjena): *ćapȁt ãsa*

asasîn,* **asasîno**,* -a (ve. *assassin,* tal. *assassino*) – 1. razbojnik, ubojica: *Izletȉla je vônka i pȍcela vīkȁt: Asasîn! Asasîn!;* 2. *fig*. napasnik, nasilnik: *Maledȅto, asasîno!* – uzvik negodovanja upućen bezobzirnim osobama

ãsti! **pãsti**! **ãsti ga**! *uzv.* (od 'pãs ti...' ?) – uzvik čuđenja, iznenađenja;
- *Astigamânde! Astimȁter!* *uzv.* (ved. *astigamande!*) – Ma nemoj! Ma zamisli! Ko bi rekao!...

ašestȁt,* -ôn (ve. *sestar*) – urediti; *uobič.* stãvit u šȅst; *usp.* šestȁt

ašestȉt,* **ašeštȉt**,* -în (tal. *assistere*) – 1. pomagati, asistirati: *Bacvõr je zatvorî u bãcvu onȅga ca mȕ je ašeštî! (IN);* 2. skrbiti o kome: *A kô će nôs ašestȉt kad ostãrimo?; usp.* begemȉšit

ašištênca,* -e (ve. *assistenza*) – pomoć, skrb: *Tukãće mu nôć ašištêncu sȁd kad je sôm i stôr!*

ašprîn, -a (*dem*. prema jul. *aspreo)* – tvrdi ostaci s dna mora koji se zadrže u mreži: *Bȁrž bi potrȅfi i kojî jãstogić, na mãlo dȕbje, a ȍpeta onî pũsti ašprîn… (IN)*

ãšta, -e (ve. *asta*) – 1. poduži, okrugli komad drva; stijeg: *Danȁs je bandîra na pôl ãšte*; 2. gornji nastavak *kolûmbe* na *prôvi* i na *karmȉ* broda, statva; *usp.* karȍc, kontraãšta; (*v.* 1.4.2.)

aštulîn, -a, **aštulîna**, -e (tal. *astolina*) – motka na brodu (od jarbola do krme, uz nju se slažu vesla): *... ćûtin vônj od bukȅtića ca gȁ je barba Prôšpe zavēzô za aštulîn (Kru.);* (*v.* 1.4.3.)

* zastarjelo

aštût(i),* -a(o), -o, *prid*. (tal. *astuto*) – domišljat, spretan, prepreden: *Aštût je ovî... aštûti covìk; Aštûta je ovà ... aštûto žená; ... aštûto dîtè!; ... aštût je Tòma (IN); uobič.* fûrbast; (*v.* 1.1.6.1.)

atencjûn,* -ũni, *ž* (tal. *attenzione*) – pažnja, pozornost, ljubaznost, obzir: *Dòkli god je govorî bîla je vêlika atencjûn.*

atendìt,* -în (ve. *atender*) – pokloniti pažnju, dvoriti: *Onà mu atendî, onà mu je ne sômo dèsno nègo i lĩvo! (IN)*

atênto*, pril.* (ve. *atento*) – pozorno, spremno, pripremno;
- *stàt atênto* – stajati pozorno: *Stô je atênto kakò pàs u fêrmu (IN)*

atrapàt,* -ôn (ven. *atrapar*) – uhvatiti, zateći koga na djelu: *Ovî ca sù hi u Zorãće atrapãli...; usp.* ćapât

atrecatûra,* -e (tal. *attrezzatura*) –pribor, oprema za neku aktivnost; *usp*. ôrma, alôt

âuspuh, -a (njem. *Auspuff*) – *nov.* ispušna cijev motora: *Nemôj da ti môre intrô u âuspuh!; star.* diškãrig

ãuto, -a *sr* – auto, automobil: *Òpćina je nabãvila nòvo auto*; (*v.* 1.2.7.1.)

autôbus, -a – autobus: *Znôš tî kal grê autôbus pud Jêlse?;* (*v.* 1.2.7.1.)

avancàt, -ôn (ve. *avanzar*) – 1. ići naprijed: *Avãnca, grēmò nãprida!;* 2. biti unaprijeđen, napredovati u službi: *Nìkako ne mòre avancàt u gônjca (IN)*

avancōvàt, -ōjèn (ve. *avanzar*) – napredovati: *Ôn mìsli da će cĩli živòt avancōvàt u slûžbu!*

avarìcija,* -e (tal. *avarizia*) – škrtost: *Kojà je tò avarìcija, rèka bi stõri Vijolãndo!*

avelìt (se),* -în (se) (tal. *avvelire*) – naći se pogođen pakošću; klonuti duhom: *Môj don Bèpo, nìšta dòbrega, nemôjte se nôć avelivên... (IN)*

Avemarìja, *v.* **Ôvemarìja**,*

aventûr,* -ūrā (ve. *aventor*) – stalni kupac: *Hodìt od aventūrà do aventūrà sa bocūnôn mlīkà ... (IN)*

avertìt,* -în (ve. *avertir*) – upozoriti; dojaviti: *Tukô avertìt jûde dà je perikulôžo! (IN); usp.* avizàt

avijôn, -a (*fr. avion*) – zrakoplov, avion: *Nīsòn se nìkad vozî u avijôn; usp.* àroplan

avîz,* **avîž**,* -a (ve. *aviso*) – obavijest, oglas, najava: *Vìdi son, bomè, avîž u vižjôlu; uobič.* ògblas

avizàt, **avižàt**,* -ôn (ve. *avisar*) – 1. obavijestiti, javiti: *Bùd mîran, avizãću te ako kògod dõjde!; ... i ondà òdma avižàt dì tò vèć grê... (IN);* 2. objaviti, pročuti se: *Mòreš mìslit ca jè tò bîlo u Fôr ... ka(d) se avižãlo da smo ćapãli pedesêt kvintôli(h) (FN); usp.* avertìt

avizôn, **avižôn***(i), -a(o), -o, *prid*. (prema ve. *avisar*) – obaviješten: *Avizôn, nãpol škapulôn!;* (*v.* 1.7.3.3.)

avukàt,* -āta, **avokât**,* -a (ve. *avocato*) – odvjetnik: *Pôk, tõte je avukàt, đòmetar... (IN); Odnît kozlìća avukâtu, likōrù... (VM);* (*v.* 1.1.3.4.)

azardà(t) **se**,* **ažardà**(t) **se**,* -ôn se (ve. *azardar*) – usuditi se: *Jêle se azardãla pītàt... (IN); Kô bi se ažardô po noćì sôm kraj cimitêrja pasàt? (FJ); usp.* usūdì(t) se

azardôž(i), -a(o), -o,* *prid*. (prema ve. *azardar*) – smion, odvažan, koji se usudi: *Pròpja je azardôž ovî... azardôži mladìć!; Pròpja je azardôža ovà... azardôžo dīmjà!; Kojè azardôžo dītè!; uobič.* kurajôž; (*v.* 1.1.6.1.)

ãzma, **ãžma**,* -e (tal. *asma*) – tegoba s disanjem, astma; *zadùha, pihùra;* (*v.* 1.1.5.1.)

âžula,* *v.* **ônžula**,*

ažvêlat, *v.* **žvêlat**

ažveltèca, *v.* **žveltèca**

ažvêlto, *v.* **žvêlto**

* zastarjelo

Izvoz hvarskog kamena iz *kôve,* 1932.

Cûrma barba Kûzme sa gòfima, 1930-ih

B

bâ, *m nepr.* (prema tal. *bacio*) – poljupčić (u dječjem govoru): *Dôj bâ nȍni i pôj u postȅju!*

bãba, **bãbica**, -e – babica, primalja: *U Fôr je ondȁ bîla bãbica Bãba Brûška;* (*v.* 1.1.3.4.);
- Pȕno bãbicih - kȉlovo dītê!*;* (*v.* 1.7.3.2.)

bãba, *v.* **slînka bâba**

babãke,* -ih *ž mn* – krute seljačke cipele: *Onȅ bidu sakrȉle svojȅ babãke i obûkle drȕge postolȅ;* (*v.* 1.1.7.3.)

babarîn, **bubarîn**, -a (ved. *bavarin*) – dječji podbradnik: *Stȁv mõlemu babarîn oko vrôta, cĩli ćе se išporkȁt!;* (*v.* 1.1.8.3.)

babȁu,* **babûko**,* -ta (tal. *babau*) – izmišljeno strašilo za djecu: *Âko ne bȕdeš popȉt mlīkȍ, dõće ti babȁu!*

bãbit, -in – pomagati pri porođaju

bacelȁt, -ôn (ve. *bacilar*) – 1. obazirati se, mariti: *Ne bacelôj!* – Ne brini! se; *Mlõdi ne bacelãju… (TM); usp.* pensä(t) se, priokupä(t) se; 2. nesuvislo govoriti, trabunjati: *Ne bacelôj svȅga!*

bãcva, -e – bačva; (*v.* 1.2.6.2.)

bacvarȉja, -e – radionica za izradu bačava; (*v.* 1.2.1.10.)

bãcvica, -e – bačvica

bacvôr, bacvōrȁ – bačvar; (*v.* 1.1.3.4.)

bacvôra, -e – vrsta okrugle vrše: *...bacvôra pȕna carnêjih (Kru.)*

bacȉćiri,* -ih *m mn* (ve. *baciri*) – kikiriki (plod): *Onî ca je prodōvô bacȉćire u škartȍc od nȍvinih… (AD)*; (*v.* 1.3.12.)

bâćo,* -ota ( ) – 1. debelo čeljade, debeljko; 2. nadimak *Bâćo*

bâda, -e (ve. *bada*) – pažnja, osvrtanje;
- *njânka bâda; sênca bâda* – bez ikakvog znaka (*npr*. pri susretu)
- *bãdot ȍci* – upadati u oči, ružno izgledati: *Ovȍ mi prȍpja bãdo ȍci!*

badȁt, -ôn (ve. *badar*) – posvetiti pažnju: *Ne (o)badôj ga!; usp.* obadȁt; badōvȁt

badȅša, -e (ve. *badessa*) – redovnica, opatica; *usp.* mâdrebadȅša; (*v.* 1.6.1.5.)

badȋl,* -ȉla (tal. *badile*) – vrsta široke lopate: *Kȕpili su hi u mašūrȅ i badȉlima ukarcovãli… (IN);* (*v.* 1.2.5.)

badōvȁt, -ōjȅn (ve. *badar*) – posvećivati pažnju; *usp*. obazȉrot se; obadōvȁt; badȁt

bãdot (se), -on (se) – 1. bosti (se): *Bãdo me ništȍ u postôl; Nȉ se cȍ bãdot sa rogãtima*; (*v.* 1.1.6.4.); 2. *fig*. zadrkivati, peckati koga

bãfe, -ih *ž mn* (ve. *bafi*) – dio kose spuštene ispred uha; zalisci kod muškaraca: *U onȍ su vrîme muškî nosȉli bãfe*.

bagãji, -ih *m mn* (tal. *bagagli*) – prtljaga: *A dȉ su von bagãji?;*

bagatȅla, -e (ve. *bagatela*) – sitnica, mali trošak: *Tȍ si, ondȁ, mȍga kūpȉt za bagatȅlu, ma nȉkor nî imȍ pinêz!*

bagulîn,* -a, (ve. *bagolina*) – štap za šetnju: *Jûdi o(d) šȅsta hodȉli su vônka is bagulînon i španćêron;* (*v.* 1.1.8.1.)

bãhornica,* -e – iscjeliteljica, travarka, baba vračara.

bahȕja,* -e – 1. svinja, prasica; 2. *fig*. debela neuredna žena; *uobič.* gȕda, prasȉca; *usp*. bȁk

bãja, -e (ve. *baia*) – plitka a široka drvena posuda dobivena od raspolovljene bačve: *Stãvili smo mãsline u bãju; …a mȅni je bãja rasȕšla (IN); usp.* banjȅnica; kôca; (*v.* 1.2.6.2.)

bȁjbot, -a (prema njem. *bei* – kod + *Boot* – čamac) – pomoćni čamac kojim se s većega broda ide na obalu: *Ukrãli su mu bȁjbot noćãs!*

* zastarjelo

bȁjbuk, -a (prema njem. *bei Wache* – pod stražom) – zatvor, tamnica: *Bî je u bȁjbuk trî dôna*; *usp.* paržûn, katabȕja, tavnïca

bajȍk, -a ( ) – cementno mlijeko, *beverûn;* (*v.* 1.2.2.)

bajunȅta, -e (tal. *baionetta,* od fr. *baïonnette*) – bojevni nož, bajuneta; (*v.* 1.6.2.2.);
- *bajunȅta in kãna* – bajuneta na vrhu puške (pojačana vojna budnost);
- *Tûcȅ mi bajunȅta* – Probada me u želucu (ne mogu više od gladi)

bȁk,* bãka – 1. prasac; *uobič.* prōsȁc; *usp.* bahȕja; 2. ciljani predmet u igri *na šãke* (kao *bulîn* u igri *na balȍte*): *Stȁv cẽnte pod bȁk!; Svȅ bakȍvo!;* (*v.* 1.6.5.1.)

bakalôr, -ōrā (ve. *bacala*) – riba iz sjevernih mora, bakalar (*Achantus vulgaris*);
- *bakalôr bjânko* – bakalar pripremljen ‘in bjanko’;
- *sûh kakȍ bakalôr* – mršav ko sušeni bakalar; *usp.* škotofïš

bakarȁus,* *m nepr.* (ved. *bacaraus*) – kazna batinanjem: *Mȍga bi kȍgod ćapȁt bakarȁus… (Cel.);*
- *ćapȁt bakarȁus* – dobiti batine; od njem. *Bank heraus!* - ‘Klupa van!’ (na kojoj je okrivljeni vojnik bivao polegnut i kažnjen batinanjem)

baketîna, -e (ve. *bachetina*) – šiba premazana lijepkom za hvatanje ptica: *Stãvi je dvôdeset baketîni(h) na arburȅt;* (*v.* 1.5.2.2.);
- *pȁst na baketînu* – nasjesti, pasti u čiju zamku ili na zavođenje

bakȕk, -a (prema tal. *erba da bachi*) – biljka žutog cvijeta, svetolin (*Santolina chamae cyparissus*)*: Bakȕk se nosïlo u crïkvu na Svẽtega Antônija, žũtega je kolûra, kakȍ buhôc;* (*v.* 1.5.3.3.)

bãla, -e (ve. *bala*) – namotaj platna, sukna u trgovini: *U Baîjota se vazïmola bãla rȍbe za lancūnȅ; Ovȍ ti je bãla i mȍštra! (IN)* – Ovo je sve što imam (‘roba i njen uzorak’)

balancâna, -e (ve. *melanzana*) – vrsta povrća, patlidžan (*Solanum melongena*): *Põc su danȁs balancâne na pazôr?;* (*v.* 1.3.7.1.)

balancȁt, -ôn (trs. *balanzar*) – uravnotežiti: *Stȁv mãlo vȅće na ovȕ strônu, nekȁ pîz balancô!*

balancûn, balancūnä, *m* (ve. *balanzon*) – velika vaga: *Stȁv otû vrïću patãti(h) na balancûn!; usp.* balônca

balarîn, -a (ve. *balarino*) – baletan; *razg.* momak koji dobro pleše: *Poglê(j) ga, tônco kakȍ balarîn!*

balȁt,* -ôn (ve. *balar*) – plesati: *Ka(d) bi ïša balȁt… (Pi); uobič.* tôncot; *usp.* plēsät, tôncot

balatȕra, -e (sttal. *ballatore*) – kor s orguljama, galerija u crkvama: *Ȅšla je gõre na balatȕru da je nïkor ne vïdi;* (*v.* 1.6.1.1.)

balatûra, -e (sttal. *ballatore*) – trijem ispod *sulōrȁ;* (*v.* 1.2.3.1.)

balcâna,* -e (tal. *balzana*) – ukras na rubovima odjeće i rublja

baldakîn, -a (tal. *baldacchino*) – 1. svečani svod, ‘nebnica’ od tkanine na ukrasnim štapovima pod kojim se u crkvenim procesijama nosi Sveto Otajstvo (sveta hostija u *mostrãncama*): … *nosït bïskupu baldakîn (IN);* (*v.* 1.6.1.2.); 2. svečani pokrov nad prijestoljem, nosiljkom, krevetom ili oltarom

bãle, -ih *ž mn* – šmrklji iz nosa, sline iz usta; *usp*. mȍkule

baleštrîna,* -e (tal. *balestrina* – drvena letva s obje strane unutar drvenog broda na kojemu leže *pajôle*; (*v.* 1.4.2.)

bãli,* -ih *m mn* (ve. *bali*) – 1. plesovi, zabave: *Nî vȅć onãkih bãlih;* 2. *fig*. bezbrižno doba: *Finȉli su, Mâre, bãli!;* (*v.* 1.7.3.2.); *uobič.* tônci

baligȁt,* baligôn – brbljati, nesuvislo govoriti, ‘sliniti’: *Cȁ baligôš!; usp.* bãlit

* zastarjelo

balîna, -e (tal. *pallina*) – 1. loptica, kuglica; 2. olovna kuglica sačme: *Ìmoš jöš kojû balînu za ovû flõbericu?*; 3. kuglica kugličnog ležaja: *Döni je balînu kakö frãnju.*

balinjêra,* -e (trs. *baliniera*) – kuglični ležaj: *Ucinî je rȍmobil s onë dvî balinjêre.*

bãlit, -in – 1. sliniti, curiti iz nosa; 2. *fig*. govoriti koješta; *usp*. slìnit; (*v*. 1.1.6.5.)

balônca, -e (ve. *balanza*) – vaga: *Äla, stȁv ovë dvî lokôrde na balôncu!; usp.* balancûn, kôntar², statîra; (*v*. 1.3.1.)

balòta, -e (ve. *balota*) – 1. kugla; 2. kugla za boćanje, boća; (*v*. 1.6.5.1.);
- *igrȁt na balòte* – boćatix
- *balòta o(d)* *Bãnja*** – kamena kugla na najvišoj ogradi hvarskoga kupališta s koje su se izvodili atraktivni skokovi u vodu

balòtica, -e (*hibr. dem.* prema ve. *balota*) – kuglica; *balòtica o(d) cemprȉsa* – šišarka čempresa u obliku kuglice: *Skȕpili su cĩlu vrȉću balòticih o(d) cemprȉsa… (IN)*

bãlov(i), -a(o), -o, *prid.* – 1. slinav: *Väs je bãlov ovî... bãlovi mõli; Svä je bãlova ovä... bãlovo mõlo; Kojë bãlovo dītë!; usp.* slìnov; 2. premlad, nezreo, neiskusan: *Jöš je ôn bãlov za njëga privãrit!;* (*v*. 1.1.6.1.)

balûn, balūnä *m* (ve. *balon*) – lopta: *Balũn je ȉša priko brânke;* (*v*. 1.6.5.1.);
- *igrȁt na balûn* – igrati nogomet; *usp.* fȕzbal

baluncȉć, **balunȉć**, -a (prema ve. *balon*) – mala lopta, loptica

baluncîn, -a (ve. *baloncino*) – isto što i *baluncȉć;*
- *skocȉt na baluncîn* – skočiti u more skvrčenih nogu, poput lopte

balustrôda, -e (tal. *balaustrata*) – ograda terase, balkona... od niza kamenih stupića, balustrada: *Glëdo je na Pjãcu naslönjen gõre na balustrôdu;* (*v*. 1.2.3.1.)

bambîn, -a (ve. *bambin*) – beba, malo dijete, djetešce: *Kojî lĩpi bambîn, gȕš(t) ga je glëdot!*; (*v*. 1.1.3.2.)

bãnak, bônka, *mn*. bônci (ve. *banco*) – 1. drvena klupa bez naslona: *sëst na bãnak;* (*v*. 1.3.1.); 2. klupa u brodu; (*v*. 1.4.2.); 3. klupa u crkvi: *Onä je ȕvik u parvî bãnak;* 4. radni stol obrtnika (*marangûnski*, *kovôški… bãnak*); 5. tezga na tržnici: *Stãvi je na bãnak svë ca je döni tȍ jùtro;* 6. ulog u kartaškoj igri

bancȉć, -a (prema ve. *banco*) – drvena klupica: *Ôn i sestrȁ mu, svȁk je imô svôj bancȉć; usp.* škanjêl

bânda (tal. *banda e banda*) – strana; samo u *izr*. *bânda e bânda* – s jedne strane na drugu: *O(d) subȍte znô zaburnjät, i tȍ bânda e bânda; uobič.* bônda

bandîra, -e (ve. *bandiera*) – zastava; *usp*. bärjak, šëtebandîre;
- *prominȉt bandîru* – prilagoditi se novoj vlasti; *usp.* šetebandîre

banȉca,* -e – vrsta starog kovanog novčića iz doba Austro-Ugarske; (*v*. 1.2.9.6.)

bankanȍta,* -e (tal. *banconota*) – novčanica: *A vesëli gȍsti lĩpidu bankanȍte po celȉma muzikôntih;* (*v*. 1.2.9.6.)

bankèt, -a (fr. *banquet*) – svečani ručak ili večera s gostima: *Bî je tȍ vëliki bankèt!*

bankèta,* -e (ve. *bancheta*) – klupa; *Bankëte* – mali trg u Hvaru s kamenim klupama; (*v*. 1.2.1.4.)

bankîna[1],* -e (tal. *panchina*) – drvena klupa, iznosila se pred kuću (uglavnom za starije ljude)

bankîna[2],* -e (ve. *banchina*) – ravno mjesto pogodno za pristajanje: *...pomãlo akuštõjë uza bankînu (IN)*

bankȕc,* -a (trs. *bancuz*) – vrsta kartaške igre: *Igrãli su na bankȕc dȍk lëtrika nî ucinȉla sinjôl;* (*v*. 1.6.5.3.)

bãnja, -e (ve. *bagno*) – kupaonica: *U njëga je bãnja na svãki pôd!* – Ima kupaonicu na svakome katu!; (*v*. 1.2.3.1.)

* zastarjelo

banjamarȉja, -e (ve. *a bagnomaria*) – način kuhanja na pari: *Rožâta se kȕho na banjamarȉju;* (*v.* 1.3.4.1.)

banjašûga, -e (tal. *bagnasciuga*) – crta spajanja podnodne i nadvodne boje na brodskome trupu, vodena linija, linija gaza broda

banjà(t) **se**,* -ôn se (ve. *bagnar-se*) – kupati se, sporo plivati, umakati se u moru: *Šjora Vîra se banjô i pȕno se ne mȉce (IN); usp.* Bônj

banjȅnica, -e – otvorena drvena posuda, bačva bez poklopca, badanj: *Raspartȉvo je i iskrenȉvo mȁst iz mȉhih u banjȅnicu... (IN)*; *usp*. bãja; (*v.* 1.2.6.2.)

bâr, *v.* **barênko**

bãra,* -e (tal. *barra*) – postolje za lijes, odar (drvena podloga i *dvî šćônge* za četiri nosioca);
- *grēdù za bãron* – idu uz lijes (sa svijećama): *Kad ùmre žènà ondà joj grēdù cetȉri žènȅ za bãron.*

barãba, -e (tal. *barabba*) – neodgojena, gruba osoba, protuha, baraba: *Ôn je prõvi barãba!;* (*v.* 1.1.6.1.)

barabôn,* -ãna (ve. *baraban*) – običaj na Veliki petak u crkvi; lupa se palicama po klupama u jednom dijelu liturgije (kada se spomene ime Barabe te dođe do zamračenja); (*v.* 1.6.1.3.)

barãka[1], -e (ve. *baraca*) – 1. niska građevina, skladište: *Sakrȉli su se u barãku*; 2. zidani podij ili skladište gdje se solila riba i spremali *barȉli* usoljene ribe; (*v.* 1.2.1.6.)

barãka[2], -e (tal. *baracca*) – društvo, rodbina; samo u *izr.*:
- *Adȉo barãka!* – 1. Zbogom društvo! (zbogom bezbrižni dani); 2. *fig*. propao posao, piši propalo je

barakêra,* -e (prema ve. *baraca*) – žena koja je predvodila i nadzirala rad u *barãki* pri soljenju ribe

barakȍkula,* -e (ve. *baracocolo*) – vrsta marelice, stablo i plod (*Prunus armeniaca*); *usp.* barakȍkula; (*v.* 1.3.12.)

barãkula, -e (ve. *baracola*) – vrsta ribe s morskoga dna, mala raža (*Raja clavata, Raja miraletus*); (*v.* 1.4.14.)

baraškôda, -e (ven. *barascada*) – 1. vihor; 2. *fig*. burna svađa: *Ucinî je baraškôdu; usp.* batibûj, rùsvaj

barà(t) **se**, -ôn se (ve. *barar*) – 1. pobjeći od zamke ostajući prestrašen (*npr.* ptice ili ribe): *Rȉba se barãla;* (*v.* 1.4.9.1.); 2. *fig.* osloboditi se, udaljiti se od koga: *Barôj se tî njȅga!; usp*. barōvàt; barôn

baratȁt, -ôn (ve. *baratar*) – 1. rukovati čime: *A znôš tî baratȁt s otîn?;* 2. muljati, manipulirati, nagovarati: *Ca mȅ baratôš!;* 3. zamijeniti: *Onà Brûška ca jȅ baratãla kozlȉća za spîzu… (IN)*

barba, **bara**, *nepr.* (ve. *barba, bara*) – oslovljavanje starije osobe ‘stric’ (ako nakon toga slijedi ime): *Barba Tõnci je mȅni bôrba; Ȕmor je bara Frône; usp*. bârba, bôrba; (*v.* 1.1.3.8.)

bârba, -e (ve. *barba*) – starija osoba, ‘stric’ (ako nakon toga ne slijedi ime): *Nemôj se strãšit tȅga bârbe, nȅće ti ôn nȉšta!; usp*. barba, bôrba

barbacȁt,* **barbasȁt**,* -ôn (ve. *barbotar*) – blebetati, nerazgovjetno govoriti: *Ma cà vej barbacôš!;* (*v.* 1.1.6.5.)

barbaškȁt, -ôn (prema jul. *babar + tambascar?*) – čvrljati: *Ovî ca jȅšon barbaškãju po kôrti đeogrãfiki… (IN)* – Ovi što kredom čvrljaju…

barbîr, barbīrà (ve. *barbier*) – brijač: *Tukô mi pôć u barbīrà!;* (*v.* 1.1.3.4.)

barbirȉja, -e (ve. *barberia*) – brijačnica: *Ȅno ga u barbirȉju, kod Ivãna!;* (*v.* 1.2.1.10.)

barbirȕša,* -e (prema ve. *barbier*) – žena brijača: *Barbirȕša se bîla ispratikãla ucinȉt trâjnu (IN)*

* zastarjelo

barbȉta, -e (ve. *barbeta*) – konopac na *prôvi* kojim se brod veže za *krôj*: *Vȇž otû barbȉtu za anêl, a onȕ drȕgu za kolônu!; usp.* cȉma; (*v.* 1.4.4.)

bãrbot, -on – nezgrapno rukovati, pipkati, prčkati: *Ma cȁ vȅć tõte bãrboš?*

barbȕc, -a (ve. *barbuzzo*) – šiljasta bradica ‘kao u jarca’: *Ȉmo barbȕc kakȍ jarûh!;* (*v.* 1.1.4.3.)

barbûn,* barbūnä, *m* (ve. *barbon*) – morska riba, trilja (*Mullus barbatus*); *uobič.* trȉlja

bãrdo, -a – brdo: *Onȉ ȉmodu pȍje tãmo, iza onȅga bãrda; usp.* brîg; (*v.* 1.2.1.1.)

barênko, **bâr**, *pril.* – barem, makar: *Dã mi se napȉt, barênko jedôn gȕcoj!; usp*. almêno

barîl, -ȉla (ve. *baril*) – 1. bačvica za soljenje ribe; (*v.* 1.2.6.2.); 2. količina slane ribe (cca 60 kg): *Dvȍ barȉla slõne rȉbe;* (*v.* 1.2.9.5.)

barȉlac,* barîlca (*hibr. dem.* prema ve. *baril*) – bačvica, služila kao plutača da mreža ne potone: *Tetȁ Bônka nî plȉvot znãla, za barȉlac se ćapãla, iškapulãla (TM); usp.* barûza; (*v.* 1.4.9.1.)

barjâk, -a, **barjôk**,* barjōkä (tur. *bayrak*) – zastava, barjak, *bandîra*; *usp*. bandîra

bȁrk, barkä – brk: *Pjȕniću mu u bȁrk ako tȍ mȅni rȅce!; usp.* mustãće

bȁrk,* barkä (engl. *bark*) – jedrenjak s tri jarbola (prva dva s križevima, a krmeni bez križa); (*v.* 1.4.1.1.)

bãrkaj, bãrkja – dio pruta vinove loze s dva-tri pupka, ostavlja se pri rezanju; (*v.* 1.2.6.1.)

barkarjûl, -jūlä (ve. *barcariol*) – barkarjol, voditelj veće barke (nekada jedrilice, zatim motornih brodova za prijevoz turista): *Barba Cîle, parvî barkarjûl... (FJ); ...bî je barkarjûl pũsti(h) gȍdišć (MJ);* (*v.* 1.4.6.)

barkãsa,* -e (ve. *barcaza*) – tip ovećeg drvenog broda posebne namjene, *npr*. kao teretni mornarički brod

barkaštrâmba,* -e *ž* (ved. *barcastramba*) – nastrano čeljade koje se ponaša kao brod bez kormila: *Ôn ti je prõvi barkaštrâmba!*

barȍmetar, -metra (tal. *barometro*) – naprava za mjerenje atmosferskog tlaka, barometar: *Pãdo barȍmetar, bȉće kȉše!*

barôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *barar*) – opečen nekim iskustvom (*npr.* hvatanjem u zamku): *Nȅćedu vȅć u mrȉžice, barôni su!* (o pticama); *usp*. barȁt

barōvȁ(t) **se**, -ōjën se (ve. *barar*) – bježati od zamke, mreže... : *Pȍcela se rȉba barōvȁt!; usp.* barȁ(t) se

barsãta, -e – bljutavo, *usmardivȅno* vino; *usp.* maravôn, mȕfa

barstȉt, -î – 1. bacati prvi cvat; *usp.* zȅbot, bôrst; 2. jesti prvi cvat: *Ȅno, kozȁ ȅpeta barstî!; usp.* obarstȉt

bârš,* *pril.* – baš: *Tȍma, nȅ bârš mõli težôk, namurô se u Bônicu (IN); nov*. bäš

baršćôn, baršćãna – divlja biljka penjačica, bršljan (*Hedera helix*): *Bȍje ti je osȉć otî baršč̑ôn, probȉće ti mâltu;* (*v.* 1.5.3.3.)

bãrškot, -on – miješati, prevrtati, prčkati, šarati bez smisla: *...onȁ kartušȉna cȁ son bãršk*o*... (Cel.)*

bartvȅla, -e (ve. *bartoela*) – šarka na vratima i prozorima: *Stȁv kãpju ûja na tȅ bartvȅle!;* (*v.* 1.2.3.2.)

barȕfa, -e (ve. *barufa*) – svađa, tučnjava: *Dõšlo je do barȕfe; Ne išćì barȕfu bes potrȉbe!*

barufônt,* -a (ve. *barufante*) – svadljivac sklon tučnjavi: *Uzȉmoli su dobrȅ barufônte u škvãdru vȉtezih (AD);* (*v.* 1.1.6.1.)

barûza,* **barûža**,* -e (tal. *barosa*) – bačvica - signal za mrežu: *Ȉmo glôvu kakȍ barûza; usp.* barȉlac; (*v.* 1.4.9.1.)

bȁrz, barzȉ; barzȁ, barzȍ, *prid.* – brz u kretnjama, *žvȅlat: Prȍpja je bȁrz ... ovî barzȉ mladȉć; Prȍpja je barzȁ ... ovȁ barzȍ dimjȁ; Nî bȁš barzȍ ovȍ dȋtȅ; usp*. žvȅlat

* zastarjelo

barzinȁ, -ê – brzina kojom se obavlja neka radnja: *Itȉli su izmȉrit fôrcu, barzinȕ, aštȕciju, za vȉdit kô je bȍji (IN); usp.* brîva, žveltèca

barzȍ, *pril.*/ **barzȉje**, **baržȉje**, *komp.* – brzo/brže: *Barzȍ su dõšli, barzȉje nīsȕ ni mȍgli!; uobič.* vèselo; *usp.* bôrzo, ăncväj, lêva-lêva, žvêlto

bȁrž, *pril.* – vjerojatno, možda, valjda: *Bȁrž bi i mȍgli finȉt do vecerȁs; usp.* morebȉt

basadûra,* **bašadûra**,* -e (prema ve. *basso*) – 1. udolina: *U selȍ snîg, a nãmi dõle u basadûru - nȉšta! (IN);* (*v.* 1.2.1.1.); 2. plićak, plitko more

basamȅnat, **bašamȅnat**, -ênta (ve. *bassamento*) – podnožje zida (različito obojeno); *usp.* cȍkul; (*v.* 1.2.3.1.)

bãsetan, **basètan**, -ni, -a(o), -o, *prid*. (tal. *bassetto*) – nizak, niži rastom, *batūrȁc*: *Ȍl' ga se ne spomȉnješ - bî je, ovãko, vȅće bãsetan; supr*. visȍk; (*v.* 1.1.4.2.)

basetîne, -ih *ž mn* (prema ve. *basso* – nizak) – prirodno pločasto kamenje crvenkaste boje (koristi se za oblaganje zidova, a tanje ploče za pokrov): *Stãviću basetîne na zîd da pokrȉjen blokȅte;* (*v.* 1.2.2.)

bãsta! *uzv.* (tal. *basta!*) – uzvik kojim se zahtijeva prekid galame, svađe; 'dosta'

bastîna,* -e (ve. *bastin*) – podložak za pleća pri nošenju tereta; *usp*. spãra

bašadûra,* *v.* **basadûra**

bašamȅnat, *v.* **basamȅnat**

bašk̀ot, *v*. **bišk̀ot**

baštardȁt (se),* -ôn (se) (ve. *bastardar*) – 1. ukrstiti se (o rasama): *Njegȍva rãca se je baštardãla* (*npr.* o psima); 2. (po)(se): *Vrîme se baštardãlo (IN);* 3. izopačiti se moralno: *Prî su jûdi jedôn drȕgemu pomogãli, sȁ(d) su baštardãli (TM)*

baštardôn(i), -a(o), -o, *prid*. (prema ve. *bastardar*) – koji nije izvorno čist: *Tȍ ti je baštardôno rãca!; Ôn govȍri nȉkin baštardônim jazȉkon.*

baštôrd, -a, **baštârdo**, -ota – 1. mješanac: *Ôn je, bomȅ, baštôrd kakȍ i svȉ drȕgi pasȉ u Fôr;* 2. nepouzdana osoba: *Nemôj sa njîn imȁt poslȁ, ôn ti baštôrd! (ŽK);* (*v.* 1.1.6.1.)

baštûn, baštūnā, *m* (ve. *baston*) – 1. pramčana motka za privezivanje jedra, floka ili samo za lakše ulaženje u brod: *Ćâpa se za baštûn!;* (*v.* 1.4.3.); 2. rebro čokolade: *Dô son svãkemu ditȅtu po jedôn baštûn ćukulôte.*

baštūnȉ, -ūnih, *m mn* (ve. *baston*) – jedna od četiriju boja tal. *igraćih* karata (*baštūnȉ, dinōrȉ, kȕpe, špôde*); (*v.* 1.6.5.3.)

bašūrȉt,* -ūrin – potajno skrivati ili mrsiti kako se ne bi doznalo; *usp.* zabašūrȉt

bãtalo,* -a (sicil. *bbattali*) – uzak komad zemlje ili što je na toj zemlji izniklo ovdje-ondje;
- na bãtala, nabãtala – mjestimice: *Posȉjo son svûdera a iznȉklo je na bãtala!*

bataljûn, **batajûn**, -ūnā, *m* (tal. *battaglione*) – 1. bojna vojnička jedinica manja od brigade, veća od čete; 2. *fig*. velika skupina: *...cȉli bataljûn svôjte.*

batânа, -e (tal. *battana*) – manji brod ravna dna: *...batâna o(d) Põpca;* (*v.* 1.4.1.1.)

batarȅla, -e (ve. *batarela*) – 1. buka pri lupanju u stare lonce kada se ženi udovac/udaje udovica; 2. *fig*. buka, dernjava

batarȉja[1], -e (tal. *batteria*) – 1. električna baterija: *Ȍl' nȉmoš drȕgu batarȉju!?;* 2. skup udaraljki u glazbi; (*v.* 1.6.3.)

Batarȉja[2], -e (ve. *bataria*) – tvrđava pokraj grada Hvara na kojoj se nalazila baterija topova; (*v.* 1.2.1.4., 1.6.2.1.)

batêj, -ējā *m* – vrsta manje cijenjene bijelo-plave ribe (*Atherina boyeri*): *Tukãlo bi zavȁrć, a u mrȉžu sômo batêj (IN); Jê batējȁ na peškarȉju!?* (igra riječi, pošalica); (*v.* 1.4.12.3.)

batejȉć, -a – mali *batêj;* (*v.* 1.4.12.3.)

* zastarjelo

batibûj, * -bŭja *m*; **batibŭja**, -e *ž* (ve. *batibugio*) – galama, svađa, tučnjava: *Kojî je tȍ batibûj?; usp.* burdîl, batȍška, baraškôda

batićȁt, *v.* **batoćȁt**

batidûr,* -dûra (ve. *batidor*) – alka na ulaznim vratima: *Udrî je dvȍ pūtà is batidûron...;* (*v.* 1.2.3.2.)

batikôr,* -a (ven. *baticuor*) – pojačano lupanje srca (*npr*. od uzbuđenja): *Dõša mu je batikôr.*

batikûlo,* -ota, -ota *m* (ve. *baticulo*) – 1. dio starinske ženske odjeće, jastučić koji se stavljao iznad stražnjice kako bi se ona istaknula zajedno s naborima haljine; 2. repasti dijelovi haljetka: *Batikûlo bi imô krôj 'na motȉku';* (*v.* 1.1.8.3.)

bàtilatûrka,* **bàtalatûrka**,* -e (tal. *battere alla turca*) – manevar za okretanje brodom na jedra niz vjetar (pri čemu *lantîna* s jedrom naglo prijeđe -*batî* s jedne na drugu stranu): *Bàtilatûrka je perikulôža manôvra!; Bàtalatûrka ucinȉt - tukô umȉt (TM);* (*v.* 1.4.5.1.)

batimùra,* -e (tal. *battimuro*) – dječja igra u kojoj se kovanica *(cênta)* odbija o zid kako bi približila cilju: *Izgubî je svȅ cênte na batimùru;* (*v.* 1.6.5.2.)

batipân, **batipôn**,* batipâna (tal. *battipanni*) – isprašivač: *Tûkla je cĩlo jùtro is batipânon po tapêtima i štramãcima;* (*v.* 1.2.4.2.)

batipjãti, -ih *m mn* (prema tal. *battere+piatti*) – glazbeni instrument u orkestru, činele (sastoji se od dvaju limenih *pjãta*): *Stõri Tòma je ùvik bî sa batipjãtima u zôdnji rêd od mùzike;* (*v.* 1.6.3.)

batȉst,* -a (fr. *batiste*) – vrsta tkanine: *...sašijènо od nôjfinijèga batȉsta;* (*v.* 1.1.7.2.)

batišpônj,*(od tal. *battere per pan di Spagna*) – kućansko pomagalo za pravljenje snijega od bjelanca (za *pandešpãnju*): *Ako nĩmoš bàtišpônj mòreš se snôć i sa perūnôn;* (*v.* 1.3.2.2.)

batištêrij, **batistêrij**, -a (tal. *battistero*) – 1. krstionica; kapela u kojoj se krsti; (*v.* 1.6.1.1.); 2. matična knjiga rođenih

batištrâda, **batistrâda**,* -e (ve. *batistrada*) – 1. predvodnik sa svečanim štapom u limenoj glazbi: *Taljônska mùzika je ùvik imãla batištrâdu odisprĩda;* 2. predvodnik noćne procesije *Za krĩžên* koji je upozoravao na prepreke (niske grane, lokve na cesti...*)*

batȉt, -în (ve. *bater*) – 1. tući, udarati: *Kô tȍ batî po vrõtima?;* 2. uporno tvrditi: *Ŭvik son batî...;*

- *batȉt (j)ìdro* – prebaciti jedro (*lantinu*) s jedne strane na drugu

- *batȉt môre* – ploviti, *navigȁt*: *Batî je Pacȉfik šêst misêc.*

- *batȉt ùvik ìsto, batȉt sêmpre stȅso* – tupiti uvijek jedno te isto: *A ovȉ batīdù sempre stȅso (IN)*

batīvȁt, -ījën (ve. *bater*) – tući, udarati uzastopce: *Sãrce mi batījë za iskocȉt vônka!*

batȍć, -a (ve. *batocio*) – tučak zvona, bilo: *Noštròmo se ćapô za batȍć o(đ) zvònа... (IN)*

batoćȁt, **batićȁt**, -ô (trs. *batociar*) – lupkati, lepršati jedrom (kada jedro ne hvata dovoljno vjetar): *Natēgnȉ škȍtu, ȍl' ne vȉdiš da ti jȉdro batoćô!?*

batȍška,* -e (trs. *batosca*) – svađa, tučnjava: *Pokozãli su se ol kurãja u batȍškima (AD); usp.* batibûj, burdîl

batûda, -e (ved. *batuda*) – 1. udarac: *Ćapô je batûdu;* 2. dobar odgovor, doskočica: *Ćãkule, govorẽnja i batûde... (IN);* 3. dobitak (*npr.* veliki ulov plave ribe): *...batûda, 500 barȉlih!*

batùra, -e – (prema tal. *battere*) – vrsta drvenog malja s kratkim drškom; (*v.* 1.2.5.)

batūràc, batũrca (prema ve. *batocio*) – zdepast čovjek niskog rasta; *usp*. bãsetan

* zastarjelo

batùrast(i), -a(o), -o,* *prid.* – malen i zdepast: *Bomë, znõš ga, onãko vëće batùrast, stojî na Fãbriku;* (*v.* 1.1.4.2.)

baturìca, -e (prema ve. *batocio*) – zdepasta žena niskog rasta

baûl, **bavûl**, -ūlå (ve. *baul*) – 1. putna škrinja: *Jûdi ćapãli vëliki lavûr, hòćedu šôldima napùnit bavûl (TM);* 2. škrinja za rublje: *Dicå bižigōjëdu po baulìma... (IN);* (*v.* 1.2.4.1., 1.2.7.2.); *usp.* kašunčîn

bãvit se, -in se – baviti se, zanimati se, provoditi vrijeme: *Onå se bãvi pletênjen.*

bavižèla, -e (ved. *bavisela*) – povjetarac: *Nî vìtra, sômo mãlo bavižële pò moru; usp.* bôva²; (*v.* 1.4.8.1.)

bavûl, *v.* **baûl**

bazdòvina, -e – lišće i granje ljekovite grmolike biljke bazge, bazgovina (*Sambucus nigra*); (*v.* 1.5.3.3.)

bazìlika,* -e (tal. *basilico*) – začinska biljka, bosiljak (*Ocymum basilicum*); *uobič.* murtèla; (*v.* 1.5.3.3., 1.3.8.1.)

bēba, -e – lutka, beba: *Kakò mõle igrãle smo se na bẽbe; usp*. pùpa, pjãvula; (*v.* 1.6.5.1.)

Bêc, Bēcä (mađar. *Becs*) – Beč; (*v.* 1.2.1.9.)

bèc,* -a / **bèci**,* -ih *m mn* (ve. *bezzo*) – mletački novac, bakrena kovanica/novac općenito: *Êeee, da je bècih!; usp.* pĩnezi, šôldi; manjabèci; (*v.* 1.2.9.6.)

bedevìja,* -e (tur. *bedevı*) – mlada i snažna kobila; *iron.* visoka i jaka žena; (*v.* 1.5.1.1., 1.1.4.2.)

bedrò, -ä – bedro: *Ma vîš ovù bez rukõvih u procesjûn - i jòš mõše bedrìma! (IN);* (*v.* 1.1.4.1.)

befêl,* befèla (njem. *Befehl*) – zapovijed, nalog: *Bracêri na jìdra jandôrm je dô befêl da se prižentô ìspri kapetanìje (IN); A ca ćëš, tãki je befêl, tãka je komânda!; usp.* komânda, zãpovid

begemìšit,* -in (tur. *begenmek*) – ugađati, njegovati; povlađivati: *A kô će mëni begemìšit kad ostãrin?; usp*. ašeštìt

begòn'ja, -e (tal. *begonia*) – vrsta cvijeta, begonija: *Begòn'je bùdedu ùvik uza zîd i kôntra sûncu!;* (*v.* 1.5.3.6.)

bèk, -a (engl. *back*) – branič u nogometu, vaterpolu...*; Nekà ôn ìgro bëka!;* (*v.* 1.6.5.5.)

bêka, -e – koza (u dječjem govoru): *Hòćemo pôć vìdit bêku?; usp.* kozä, bêkica

bēkàt, bẽce – glasati se poput koze ili ovce: *kozà bẽce; usp.* bēknìt; (*v.* 1.5.1.5.)

bekèćot, -e – blejati; (*v.* 1.5.1.5.)

bêkica, -e – kozlica (u dječjem govoru); *usp*. bêka

bēknìt, bẽkne – 1. oglasiti se kao ovca; *usp.* bēkät; 2. *fig.* jedva izgovoriti: *Nìko nî znô njânci bēknìt otî jazìk; usp.* bēkät

bèknit, bèknen (ve. *becar*) – 1. ubosti nožem; 2. *fig*. nanijeti udarac, opeći: *Bëkla ga je medũza (IN);* 2. ukrasti (manje vrijednu stvar): *Sväk se nìkako snõša - bîlo da je ùze, bëka òli ošalãpi ò'doma (IN); usp.* ošalãpit, oparđìt

bekùc,* -a (tal. *beccuccio*) – plamenik, žižak na lampi: *Ocìst bekùc na centilêni!*

bèla, -e (tal. *bella*) – 1. karta u igri *na trešëte*; 2. lijepa, *u izr. kumpanìja bëla*

belèca, -e (ve. *belezza*) – 1. ljepota: *jednä belèca* - prava ljepota; *usp.* lipotä; 2. divota: *Belèca ga je vìdit onãko, u montûru.*

Belvedêr, -a (tal. *belvedere*) – terasa ispred hvarskog kazališta: *Sädje na Belvedêr ògrada o(d) kolonëtih, a prî je bîla od matũnih;* (*v.* 1.2.1.4.)

bên,* **bêne**,* *pril.* (ve. *ben*, tal. *bene*) – dobro, unatoč, ipak: *Mà su, bên, mëne poslãli zvät... (IN);*
- *Ben fâto!* – Dobro učinjeno (rečeno)!
- *Ben vìsto!* – Dobro uočeno!
- *Nôta bêne!* – izreka naglašavanja: Zapamti! Uoči! Obrati pažnju!
- *Va bên(e)* – U redu je. Dobro je,

* zastarjelo

bènast(i), -a(o), -o – priglup; (*v.* 1.1.6.1.)

bênda,* -e (ve. *benda*) – crna traka koja se nosi kao znak žalosti za umrlim, flor

beneditînka, -e (prema Sv. *Benedikt*; tal. *benedettina*) – redovnica benediktinskoga samostana u Hvaru: *...mlõdoj beneditînki (IN); uobič.* kolùdrica

bênti – ublažena psovka od 'jebênti': *razg. Bênti mìša!, Bênti màter!...*

benzîna, -e *ž* (tal. *benzina*) – benzin, gorivo: *Tukãće mi pôć po benzînu.*

benjamîn,* -a (ve. *begnamin*) – mezimac, ljubimac, miljenik (često iron.); (*v.* 1.1.3.3.)

bèra,* -e – naziv za mazgu prosijede dlake

berekîn, -a (ve. *berechin*) – nestašni dječak, mangup, obješenjak, vragolan: *Ma jesì vìdi onä dvò berekîna!; usp.* huncùt, mūlàc; (*v.* 1.1.6.1.)

berekinôda,* -e (ve. *berechinada*) – nepodopština, manguparija, psina: *Òl' su ẽpeta ucinȉli nȉku berekinôdu?; usp.* huncutarija

berenȉca,* -e – maslina koja se bere na stablu (za razliku od *kùpjenice*); (*v.* 1.5.3.1.)

berȉta, -e (ve. *bereta*) – kapa; *usp.* bonẽt, klobûk, španćêra; (*v.* 1.1.8.1.);
- *berȉta na frontîn* – kapa sa sjenilom
- *berȉta sa trî ròga* – troroga partizanska kapa
- *hìtit* *(stãvit)* ***u berȉtu*** – staviti naznake u kapu (za izvlačenje na sreću)
- *skalàt berȉtu* – odati priznanje, skinuti kapu
- *vẽlo berȉta* – tradicionalna duga vunena kapa, dio narodne nošnje *(VM)*
- *mõlo berȉta* – presavijena *vẽlo berȉta*

beskrãjnica, -e – vrsta male staklene kuglice sa zavojitim šarama za igru na zemlji; (*v.* 1.6.5.1.)

besìda, -e – riječ, besjeda: *... i rẽć dvî besìde jedôn sa drügin (Cel.);*
- *dàt besìdu* – dati riječ, obećati
- *rẽć dvî besìde* – reći nešto kratko; izmijeniti nekoliko riječi

bešaljêr,* -ērä (trs. *bersalier*) – vojnik iz talijanske pješadije koji nosi šešir s perjanicom, bersaljer; (*v.* 1.6.2.1.)

bẽštija, -e (ve. *bestia*) – 1. životinja: *Jûdi su gȍri o(d) bẽštije! (TM);* 2. *fig.* vrlo jak ili nasilni čovjek: *Kojä je tȍ bẽštija!;* 3. velika riba (golub, raža, pas...): *Hȍće ôn mȍć dȉgnit otȍ bẽštije u kajȉć?! (FN);*
- *ispoȓ**(t)*** ***se kakȍ bẽštija*** – oznojiti se ko životinja

beštijôm, beštijãma (tal. *bestiame*) – stoka, stado domaćih životinja (koze, ovce, magarci, mule...): *A ìmodu onȉ cȍ beštijãma?; usp.* žīvo; (*v.* 1.5.1.1.)

beštîma, -e (trs. *bestema*) – psovka, kletva, *grûbe rîci: Ma kojä grûbo beštîma!;*
- *Bȉće tõte jȍš beštîmih!* – Još će tu biti psovki! (problema i svađe)

beštimadûr,* -ūrä (trs. *bestemador*) – psovač, bogohulnik: *Nôjvẽće srȉće ìmodu bõgeri i beštimadūrȉ;* (*v.* 1.1.6.1.)

beštimàt, -ôn (trs. *bestemar*) – psovati, bogohuliti: *Ne beštimôj, grûbo te je cût!;* (*v.* 1.1.6.5.)

bẽštjica, -e (*hibr. dem.* prema ve. *bestia*) – životinjica; insekt: *Kojä je ovȍ bẽštjica*? (*v.* 1.5.1.4.)

betêg,* -ēga (mađ. *beteg*) – 1. duševna ili tjelesna mana; *usp.* magônj; 2. bolest; (*v.* 1.1.5.2.)

bèterflaj,* -a (engl. *butterfly*) – plivanje leptirovim stilom: *U onȍ dòba nôjbòje su plȉvoli bèterflaj Šôle i Jôzo Krõnjäc; nov.* delfîn; (*v.* 1.1.6.4.)

betêžan, betêžni, -a(o), -o, *prid*. (prema mađ. *beteg*) – 1. koji ima tjelesnu manu; *usp.* maganjôn; 2. boležljiv; (*v.* 1.1.6.1.)

betlêm, -ēma (tal. *Betlemme*) – štalica, božićne jasle: *Ucinȉćemo betlêm po(d) bôr; usp.* jãslice; (*v.* 1.6.1.2.)

betûn, betūnä, *m* (fr. *béton*) – 1. građevni materijal, beton: *U konòbu mu je betûn na pôd*; 2. *fig.* sinonim za čvrstoću: *tvôrdo kakȍ betûn;* (*v.* 1.2.2.)

* zastarjelo

betunȁt, -ôn (prema fr. *béton*) – betonirati: *Betunãli su dȍ noći; usp.* zabetunȁt

beverûn, -ūnȁ (prema tal. *beverone* – kaša za životinje) – cementno mlijeko (*npr*. za zalijevanje fuga na podu); *usp.* bajȍk; (*v*. 1.2.2.)

bevônda, -e (ve. *bevanda*) – vino s vodom, bevanda: *Mãlo kô pȉje cĩlo vīnȍ, svȉ pȉjedu bevôndu;* (*v*. 1.3.10.2.);
- *bevônda lûnga* – jako razblaženo vino

bez, **brez**,* *prij.* – bez: *Bez (brez) tovãra nẽćemo mȍć prinît svȅ ovȍ!*

bezȉme,* -na – prezime: *Svȉ ȉmodu ȉstoistôsto bezȉme (IN); nov.* prezȉme

bežmȅk, -a – manja riba oveće glave s pjeskovitog dna, nebogled (*Uranoscopus scaber*); (*v*. 1.4.14.)

bibjôž(i), -a(o), -o,* *prid*. (ve. *bibioso*) – osjetljiv, koji se lako kvari, krhak: *Tabȉnja je bibjôžo rȉba.*

bȉbita, -e (ve. *bibita*) – piće; bezalkoholno piće: *...nôjbȍje je intrȁt i narūcȉt kojû bȉbitu (IN)*

bićerîn, -a (ved. *bicerin*) – staklena čašica: *Ponȕdila me is bićerînon prošȅka;* (*v*. 1.3.2.3.);
- *dôć na bićerîn* – doći komu na čašćenje: *Danȁs smo kãrstili, dojdȉte na bićerîn!*

bĩdan, -dni; -a(o), -o, *prid*. – bijedan, jadan, onak tko izaziva sažaljenje: *Prȍpja je bĩdan... ovî bĩdni covȉk; Prȍpja je bĩdna... ovȁ bĩdno ženȁ; Prȍpja je bĩdno ovȍ dītȅ;* (*v*. 1.1.6.2.)

bidȅlo,* -ota (tal. *bidello*) – podvornik u školi: *Bara Mîko Kôštro je bî bidȅlo, ȉsto tãko i stõri Pîno, a i stõri Fȉo.*

bĩdnica, -e – jadnica, siromašica: *I onȁ je bĩdnica kakȍ i sestrȁ joj!;* (*v*. 1.1.3.3.)

bîguli,* -ih *m mn* (ve. *bigoli*) – vrsta tjestenine za juhu; (*v*. 1.3.11.2.)

bigȕnac, bigûnca (tal. *bigoncia*) – baždareno drveno vjedro od 100 litara (s dvije uške za provlačenje štapa); služi za pretakanje vina iz bačve i mjerenje; (*v*. 1.2.6.2.)

bȉja, -e (keltski *bilia*) – odrezani komad grane, drvo za loženje: *Nemôj se vȅć intrigōvȁt u mȅne, udrȉću te bȉjon!;* (*v*. 1.5.3.7.)

bījȁc, bĩjca – pokrivač od sukane vune, biljac; *sukãnac*; (*v*. 1.2.4.2.)

bikarbôna, -e (tal. *bicarbonato*) – soda bikarbona: *Vazmȉ pôl kućarîna bikarbône!*

bikarȉja, -e (ve. *becaria*) – mesnica: *Ne grê ni u bikarȉju ni na peškarȉju* (siromašan je); (*v*. 1.2.1.10.)

bȉkla,* -e – mlijeko pomuzeno u crno vino; *hmȕtica, smȕtica;* (*v*. 1.3.9.2.)

bikôr, bikōrȁ (ve. *becar*) – mesar: *Bȍje pôć u bikōrȁ nȅgo u likōrȁ;* (*v*. 1.1.3.4.)

bîl, bĩli; bīlȁ, bĩlo; bîlo, bĩlo; *prid.* – bijel: *Prȍpja je bîl... ovî bĩli furȅšt! Prȍpja je bīlȁ... ovȁ bĩlo furȅšta! Kakȍ je bîlo... ovȍ bĩlo dītȅ!;*
- *bîl bilcȁt, bĩli bilcôsti* – bijel(i) bjelcat(i): *Svȉ nȍsidu bĩle bilcôste košȕje.*
- *ȕsri(d) bĩlega dôna* – usred bijelog dana (ne skrivajući se)
- *Bĩlo subȍta* – Velika subota

bīlȁc, bĩlca – 1. osoba svijetle puti i kose; (*v*. 1.1.4.2.); 2. vrsta *rȉbe od rãpe,* svijetle boje; (*v*. 1.4.14.)

bilȉca, -e – 1. svjetlija vrsta nekih plodova (smokve, šljive, trešnje, *mûrve*); (*v*. 1.3.12.); 2. vrsta pšenice; (*v*. 1.3.7.2.)

bilîg, bilȉga – 1. znak, znamenje, biljeg; 2. madež; *usp*. sȅnj

bīlȉt (se), bĩlin (se) – isticati se bjelinom: *Bĩli mu se kȕća izdalekȁ; supr.* carnȉ(t) se; 2. blijedjeti: *Pȍce je bīlȉt...*

bȉlit, -in – propadati zbog bolesti, duševnih boli...: *Onȁ sȁd svãki dôn pomãlo bȉli; usp.* propãdot, gȉnit; izbȉlit

bilîznja, -e – vrsta plave ribe, *lȉca, gȍfić* (*Lichia glauca*); *usp.* lȉca; (*v*. 1.4.11.)

bĩlo, *pril.*/ **bilȉje**, *komp.* – 1. bijelo/bjelje: *Rȍba ti je ȍprona bĩlo, da bilȉje ne mȍre bȉt!;* (*v*. 1.2.10.); *supr.* cõrno

* zastarjelo

bīlo, **bīlo vīnȍ**, bīlega (vīnȁ), *sr* – bijelo vino: *Donês lȉtru bīlega!;* (*v.* 1.2.6.3.)

bilônce, -a – dio jajeta, bjelance: *U svãkemu jôju bȕde bilônce, ma dȉgod i dvȍ žumônca.*

biloȕška, -e – vrsta neotrovne zmije, bjelouška; *usp.* smarcãlina, gãdalina; (*v.* 1.5.1.3.)

bilušȉna, -e – vrsta bjelkaste, neplodne zemlje; (*v.* 1.2.1.2.)

biljȅt,* -a (ve. *biglieto*) – 1. ulaznica; *biljȅt za kîno;* 2. putna karta; *biljȅt za vapôr,* 3. cedulja; *...sa mĩhima na rãme is biljȅton u pȅšnje (IN)*

biljôk, -ōkȁ – dio pješčanog dna okružen tamnim *pêrjem;* (*v.* 1.4.8.2.)

biljôr, biljōrȁ (ve. *bigliardo*) – biljar: *Drãžje mi je igrȁt na biljôr nȅgo na kôrte.*

bȉra,* -e (ve. *bira*) – 1. pivo: *Donês jednȕ bȉru!; nov.* pîvo*;* (*v.* 1.3.10.2.); 2. pivski kvasac; *usp.* kvôs

bīrȁt, bĩron – birati: *A ca ćȅmo njânci pôć bīrȁt kȁl su onȉ vȅć izãbroni!*

bȉskup, -a (lat. *episcopus*) – 1. poglavar biskupije; *fõrski bȉskup;* (*v.* 1.6.1.5.); 2. vrsta stijene koja strši uz morsku obalu poput biskupove mitre

biskupȉja, -e (prema lat. *episcopus*) – upravno područje crkve kojom upravlja biskup; (*v.* 1.6.1.1.); Biskupȉja – biskupska rezidencija u Hvaru; (*v.* 1.6.1.1.)

bȉstro, *pril./* **bistrȉje**, *komp.* – bistro/bistrije: *Môre je bȉstro da bistrȉje ne mȍre bȉt.*

bȉša, -e (ve. *bissa*) – crvotočina: *Svȅ su mi katrîde pȕne bȉše!*

biškȍt, **baškȍt**,* -a (ve. *biscoto*) – dvopek: *Dȉde užô toćȁt biškȍte u prošȅk;* (*v.* 1.3.11.1.)

biškotȁt, -ôn (ve. *biscotar*) – sušiti u pećnici (*npr.* kruh)

biškotîn, -a (ve. *biscotin*) – keks, biskvit

bȉšov(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *bissa*) – drvo s *bȉšon*, crvotočan: *Svȁ je bȉšova ... ovȁ bȉšovo katrîda.*

bȉt, jesôn, sôn – biti; (*v.* 1.7.5.7.);
- ***bȉt na pomȍć*** – uvijek spreman pomoći
- ***bȉt na rūgȍ*** – biti kome na sramotu
- ***bȉt nã ruku*** – biti zgodno: *Nĩ mi nã ruku lavurȁt na ovȕ bôndu.*
- ***bȉt od vȍje, bȉt slãbe vȍje*** – biti raspoložen, biti neraspolȍžen
- ***bȉće kakȍ bȕde*** – tu se više ništa ne može promijeniti
- ***bîlo, pôk pasãlo*** – bilo pa prošlo, sada je s time gotovo
- ***ca jê da jê*** – što je da je: *Ca jê da jê, is njȉn nēćȕ vȅć imȁt poslȁ!*
- ***kakȍ bîlo*** – bilo kako, tj. loše napravljeno: *Ucinî mi je tȍ kakȍ bîlo...*
- ***mȍre bȉt*** – možda, može biti: *Mȍre bȉt da jê, a mȍre bȉt da nî...*
- ***nẽće bȉt*** – vjerojatno nije: *Nẽće bȉt da su ćapãli kakȍ ôn sȁd govȍri!*
- ***Ne bȕd mu zlȁ!*** – Da ga ne ureknem(o)!: *Lîpo se pomȍga, ne bȕd mu zlȁ!*

bȉta, -e (ve. *bita*) – stupić na pramcu broda za koji se vezuje konop, bitva: *Konȍp je vẽžen za bȉtu vôlton, a kavȅc za kolônu; usp.* mônkul; (*v.* 1.4.2.)

bȉtić, -a – vrsta ptice, kraljić (*Regulus regulus*); (*v.* 1.5.2.1.)

bižȁt, -în – bježati: *Bȉš ćȁ!* – Bježi!; *Bȉšte ȍtle!; Bȉžmo ćȁ!; Vajãlo mi je bižȁ(t) ćȁ!;* (*v.* 1.1.6.4.)

bižd̏ide, -eta (prema tal. *bis* + hrv. *djed*) – pradjed: *Štȍrija o mojêmu bižd̏idetu (VM) usp.* bižnȍna; (*v.* 1.1.3.1.)

bîži, -ih *m mn* (ve. *bisi*) – grašak *(Pisum sativum)*: *Ocȉstila son bîži za hi stãvit s artičȍkima;* (*v.* 1.3.7.2.);
- ***rîži-bîži*** – vrsta variva, riža s graškom; (*v.* 1.3.5.1.)

bižigȁt, -ôn (ve. *bisegar*) – prevrtati, premetati: *Bižigô je po kȕći pũstega vrȉmena, i nî nôša onȍ ca jȅ iskô; (IN); usp.* privȁrć

* zastarjelo

bižigôna, -e (prema ve. *bisegar*) – osoba koja rado pretražuje: *Ovȁ vãša mõlo je prõvo bižigôna, bižigãla je svȅ škafetîne; usp.* bižigȁt; (*v.* 1.1.6.1.)

bižigōvȁt, -ōjēn (ve. *bisegar*) – prevrćati, premetavati; *usp.* privãrćot

bižnȍna, -e (tal. *bisnonna*) – prababa: *Mojȁ bižnȍna je ùmorla prî bižd̀ideta; usp.* bižd̀ide; (*v.* 1.1.3.1.)

bjankar̀ija, -e (ve. *biancaria*) – bijelo rublje, posteljina: *Svȁ bjankar̀ija mi stojî u ovî armerûn;* (*v.* 1.2.4.2.)

bjânko (ve. *bianco*) – bijelo, u *izr.*: *bakalôr bjânko, rîzi bjânko, bjânko-nêro...;*
- *in bjânko* – način pripreme hrane bez nekih dodataka (npr. *pomidôrih*) pa jelo ostaje 'bijelo'

bjônda, **bjondîna**, -e (tal. *bionda, biondina*) – plavuša: *U cĩli rãzred bîle su sômo dvî bjondîne; supr*. môra;
- *vêro bjônda* – prava plavuša

bjôndast(i), -a(o), -o, *prid*. (tal. *biondastro*) – plavokos, plavušast: *Onȁ ti je onãko, vȅće bjôndasta;* (*v.* 1.1.4.2.)

bjôndo, -ota, **bjondîn**, -a (tal. *biondo, biondino*) – plavokosa muška osoba: *Kakȍ mõli ôn je bî bjôndo.*

bjùtovo,* *pril.* – bljutavo: *Nȅ da nî bîlo guštôžo, bîlo je bjùtovo!; usp.* glūho; (*v.* 1.3.8.2.)

Blãćani, -ina/ **Blājka**, -e/ **blôški**, -ega – iz mjesta Blata na Korčuli: Blaćanin, Blatovka, blatovsko

blagoslīvjȁt, -īvjon – blagoslivljati: *Vȅć se ne blagoslīvjedu trãte, sômo kùće!*

blãgoslov, -a – 1. prizivanje Božje milosti: *Nekȁ mu je sa blãgoslovon!;* (*v.* 1.6.1.3.); 2. u *izr*. *Ùvik se dogȍdi nȉki blãgoslov* – ...nešto nepredviđeno

blagoslovȉt, -ōvin – udijeliti blagoslov, blagosloviti; *...kad ovî sistêm ne pûšćo da se blagoslȍvidu trãte! (IN)*

blagoslȍvjen(i), -a(o), -o, *prid.* – 1. nad kojim je izvršen blagoslov, blagoslovljen; 2. biti u drugom stanju: *...kakȍ si se tȍ pūstȉla privãrit... sȁ(d) si blagoslȍvjena! (IN);*
- *blagoslȍvjeno stônje* – u drugom stanju, noseća

blagovȁt, blagȕjen – blagovati: *Bȍje je blagovȁt sardȅle, lokôrde i palamîde nȅgo gucȁt... pȉrule (Kru.)*

blājka, -e – vrsta vinove loze i bijelog grožđa, *mekȕja;* (*v.* 1.2.6.3.)

blȁk,* blâka (trs. *blac* od engl. *black*) – sredstvo za premazivanje brodskog dna (katran, paklina, crna smola): *Stãvili su blȁk po(d) bracêru; usp.* pãklina, katrôm

blazȉnja, -e – jastuk (krevetski): *Jȍ spîn bez blazȉnje; usp*. kušîn; (*v.* 1.2.4.2.)

blebȅćot, -en – isprazno govoriti, blebetati: *Pȕno blebȅće, mãlo tȅga rȅce;* (*v.* 1.1.6.5.)

blebetȕša, -e – *pogr.* žena koja isprazno govori, blebetuša; *usp*. ćakulôna...; (*v.* 1.1.6.1.)

blējȁt, blēje – blejati poput ovce; (*v.* 1.5.1.5.)

blȅkast(i), -a(o), -o, *prid.* – glupav, budalast: *Prȍpja je blȅkasta ... ovȁ blȅkasto susȉda!;* (*v.* 1.1.6.1.)

blezgar̀ija, -e – glupavo, isprazno govorenje, brbljanje

blêzgo, -ota – glupan, osoba koja *blêzgo;* (*v.* 1.1.6.1.)

blêzgot, blêzgon – glupavo, isprazno govoriti, brbljati; (*v.* 1.1.6.5.)

blîd, blîdi; blīdā, blīdo; blîdo, blīdo, *prid.* – blijed: *Blîd je kakȍ pȅca... ovî blīdi covȉk; Pȕno je blīdā... ovȁ blīdo žênā; Pȕno je blîdo... ovȍ blīdo dītȅ.*

blidȉlo, -a – bljedilo, bljedoća; (*v.* 1.1.5.2.)

blīdȉt, blīdin – blijedjeti: *Ujedônpût je pȍce blīdȉt.*

blišćãvina, -e – blijesak, bljeskanje; *usp*. lampônje; (*v.* 1.4.8.1.)

* zastarjelo

blīšćìt (se), blīšći (se) – bliještiti (se): *Cȁ onȍ nãmo blīšći?; Vlôsi mu se blīšćidu od onê brijantîne.*

blìtva, -e (ve. *blitua*) – vrsta povrća, blitva (*Beta vulg.*): *mlõdo blìtva na ûje;* (*v.* 1.3.7.1.)

blizinȁ, -ê – blizina: *Nî bîlo têško smȉrit ga iz otê blizinê.*

blīzù, *pril.*/ **blìžje**, *komp.* – 1. u blizini, blizu/bliže: *Sȁd mi ćêr nî blīzù olkȁd se udãla;* 2. *prij*. pokraj, pored: *Ôn stojî blīzù Vȅle crĩkve; Hȍd blìžje!;*
- *ni blīzù, ni lârgo* – ni blizu ni daleko
- *ni blīzù tȅga* – ni približno

blôgo, -a – 1. blago, imetak; velika vrijednost: *Bîlo je tãmo svãkega blôga Bȍžjega; usp.* bogãstvo; 2. stoka: *Ovȍ ni je merȉna di stojî blôgo (ŽK);*
- *blôgo Bȍžje* – darovi Božji (*npr*. dobar urod); *fig.* obilje koje se nije očekivalo

blôjdon, -a – blagdan: *Na sômi blôjdon bîla bi parvô mȉsa ù sedan ûrih ù jutro… (Kru.);* (*v.* 1.6.1.4.)

blōžên, blōžèni, -a(o), -o, *prid.*- blažen, blagoslovljen: *Blōžȅno Divȉca, blōžȅna je!; Blōžȅne ȍci kojȅ vos vȉdidu! (Cel.);* (*v.* 1.6.1.4.)

blũdan,* -ni, -na(no), -no, *prid*. – nečist (moralno), bludan: *Blũdan je ovî... blũdni covȉk; Blũdna je ovȁ... blũdno ženȁ; blũdno dȉlo* – bludni čin; (*v.* 1.1.6.1.)

blûza, -e (tal. *blusa*) – ženski odjevni predmet poput košulje, bluza: *Mãti joj je ucinȉla blûzu o(d) padobrãnske rȍbe;* (*v.* 1.1.7.1.)

bôb, bobȁ – vrsta mahunarke (biljka i plod), bob: *Vrîme je zrȉlega bobȁ… (Kru.);* (*v.* 1.3.7.2.)

bôbica, -e – bobičasti plod, bobica; (*v.* 1.5.3.8.)

bobîna, -e *ž* (tal. *bobina*) – električni kalem (sastavni dio motora)

bobonjãca,* -e (ven. *bobana*) – glava crnog ječmenog kruha, vojnički kruh; *usp*. panjȍka

bobovìna, **bobòvina**, -e *ž* – bobovo stručje s lišćem: *Bȕta kozȉ mãlo bobovȉne!;*(*v.* 1.5.3.3.)

bòca, -e (ve. *bozza*) – staklenka s grlićem za čep, zapremine oko litre; flaša: *Dȍni je bȍcu vīnȁ na stôl; usp.* butȉlja; (*v.* 1.3.1.)

bocȁt(i), -a(o), -o, *prid*. (prema tal. *bocca* - ušće) – poluslan, bočat: *bocãto vodȁ* - voda pomiješana s morem

bòcica, -e (*hibr. dem.* prema ve. *bozza*) – bočica: *...i ondȁ tȍ stavȉjedu u mõle bȍcice; usp.* bȍca

bocȉć, -a – vrlo mala morska uvala; bôk; (*v.* 1.4.8.2.)

bocûn, -ūnā, *m* (ve. *bozzon*) – trbušasta staklenka za vino, litrenjak: *Donês bocûn vīnȁ!;* (*v.* 1.3.2.3.)

bocunȉć, -a (prema ve. *bozzon*) – staklena posuda, mali *bocûn;* (*v.* 1.3.2.3.)

Bôdnji dôn, Bôdnjega dněva – Badnjak; (*v.* 1.6.1.6.)

bôdnjok, -a – 1. vrsta kolača; (*v.* 1.3.11.1.); 2. panj koji se palio na Badnju večer; (*v.* 1.5.3.7.)

bôdul, -a (ved. *bodolo*) – otočanin: *Spȉćani za nôs rȅcedu da smo bôduli, a mî rȅcemo da smo iz otȍka; usp.* škojôr

bofôr, -a (engl./fr. *Beaufort*) – stupanj na ljestvici jačine vjetra

Bôg, Bȍga – Bog; **bôg** – bog (bez sakralnog značenja);
- *âsti bȍga!* – uzvik iznenađenja, divljenja: *Âsti bȍga, pȅcu ùgora!*
- *Bôg je dȉga ônđela* – starija uzrečica u povodu smrti djeteta
- *Bôg mi je svidȍk* – kaže se kada se želi naglasiti da je sve čista istina
- *Bôg mu dô (dūšȉ) pokôj!* – kaže se pri spomenu drage umrle osobe

* zastarjelo

- *Bôg von (ti) **dô zdrôvje!* –** kaže se kada se želi zahvaliti, a nema se mogućnosti odužiti se
- *bȍga ti ćāćinova!* – vrsta psovke (upućene *npr*. nestašnome djetetu)
- *Bȍgu dūšu, Bôg je nēće* – kaže se u teškim ili bezizlaznim prilikama
- *Bȍgu fōlà* – izraz zahvalnosti nakon sretnog završetka: *Bȍgu fōlà, dõša je!; usp.* fala Bȍgu
- *Bȍžji stvôr* – čovjek, živo biće: *A ôn, kakȍ covȉk i Bȍžji stvôr… (FJ)*
- *cȁ Bôg dô* – što se nađe u kući, pri ruci; *usp.* kakȍ Bôg dô
- *ćapȁt bȍga za brȍdù* – uspjeti u kakvoj životnoj prilici
- *ćapȁt ù boga* – dobiti kakvu upalu, razboljeti se
- *dȍ zla bȍga* – gore nego što se pretpostavljalo (naglašavanje u govoru)
- *Dôj Bȍže! Nȅ doj Bȍže! –* Daj Bože! Ne daj Bože!
- *fala Bȍgu –* izraz rezignacije: *Razbȉlo se, fala Bȍgu!; usp. Bȍgu fōlà*
- *Fôljen Bôg!* –* težački pozdrav u polju, na putu u polje ili iz polja
- *Jê tȍ Bȍgu za plãkot?! –* Zar to nije žalosno?!: *Ostãvi ju je sa ditȅton, ma jê tȍ Bȍgu za plãkot!*
- *kakȍ Bôg dô –* kako Bog da: *Bȉće kakȍ Bôg dô; usp.* cȁ Bôg dô
- *nôć crīkvicu dȉ tukô pôć Bȍga molȉt* – naći pravo mjesto i osobu kako bi se zatražila pomoć
- *pītoj Bȍga (kô, kȁd, kolȉko ...)* –** nitko ne zna, ni sam Bog ne zna (tko, kada, koliko...*)*
- *Pȍboga! –* uzvik iznenađenja: *Pȍboga, tȍ je ôn!*
- *Pôj s Bȍgon (zbȍgon), **mȍlin te! –*** kada se želi reći da izneseni prijedlog ili sumnja ne dolazi u obzir
- *pôć Bȍgu za kurīra –* *fig.* umrijeti
- *‘slobȍd me Bȍže! –* Oslobodi me Bože! (da mi se tako što ne dogodi)
- *‘ti bȍga Jôkina! –* ublažena psovka, poštapalica u govoru
- *ubȉt bȍga u njȅmu –* dobro ga namlatiti, istući
- *ù boga* – božji: *svȁki dôn ù boga* – svaki božji dan
- *ù boga dȍma; dȉ Bôg svôga nīmo; Bȍgu ȉza škȋnih –* negdje vrlo daleko, u nepoznato
- *U ȉme Bȍga! –* uzvik *svićōrà* ili *gospodōrà trãte* u trenutku donošenja odluke o potezanju mreže
- *kakȍ Bôg zapovīdo –* kako treba, po pravilu, po dobrim običajima: *Ucîn tȍ kakȍ Bôg zapovīdo!*
- *krȁst Bȍgu dône* – gubiti vrijeme, ljenčariti
- *mãna Bȍžja* – neočekivani poklon, mana s neba: *Ma cȁ cȅkote, mãnu Bȍžju!?*
- *na prôvdu Bȍga –* bez dokaza
- *nȅ doj Bȍže –* ne daj Bože: *Nekȁ mu se, nȅ doj Bȍže, cȍgod dogȍdi…*
- *Ne sōrdȉ Bȍga! –* Ne srdi Boga! (svojom ohološću, neskromnošću)
- *Ne mȍre se Bȍgu i bogãstvu! –* Ne može se ugađati i Bogu i sebi!
- *Nekȁ joj (mu) Bôg prosvȋtli pāmet! –* Dao Bog da se urazumi!
- *Nekȁ von bȕde s Bȍgon i blãgoslovon!* – izraz dobrih želja
- *Nekȁ von Bôg dô zdrôvje! –* Neka vas Bog nagradi (kad već ja ne mogu)!
- *Vȉdićeš tî svôga bȍga! –* Neće ti biti nimalo lako u novim okolnostima!

bȍgami, **bȍgati**, *uzv.* **–** bogami: *Bȍgami, dobrȍ su sȉnoć ćapãli sardêl!; usp.* bȍrami

bogãstvo, -a – bogatstvo; *usp.* blôgo;
- *plȉvot u bogãstvu –** biti vrlo bogat

bogȁt, bogãti; -a(o), -o, *prid.* – imućan, bogat; *Pȕno je bogȁt ... ovî bogãti covȉk; Pȕno je bogãta ... ovà bogãto ženà; Kojȅ bogãto selȍ!*

* zastarjelo

bogãto, *pril.*/ **bogatïje**, *komp.* – bogato, obilno / bogatije, obilnije: *Bîlo je bogãto urẽđeno, jȍš bogatïje nẽgo lõni!*

bogatûn, -ūnä, *m – pogrd.* bogataš; (*v.* 1.1.3.3.)

bogdanȕša, -e – vrsta bijelog grožđa i vina s otoka Hvara; (*v.* 1.2.6.3.)

bôgen (njem. *Bogen* – luk), samo u izr.
- *na bôgen* – malo iskrivljen (o izgledu osobe); (v. 1.1.4.2.)

bogōvȁt, -ōjën – 1. psovati Boga; 2. nadimak *Bôger; usp.* beštimät

bojȁ(t) **se**, -în se – strahovati, bojati se: *Hȍd ovãmo, ca sẽ bojîš!; Ne bojîn se jȍ nïkoga!; uobič.* strãšit se;
- *Ne bôj se!* – nemoj se bojati, to će sigurno biti tako, nema straha: *Dõće ôn nõse, ne bôj se!*

bojažjîv, bojažjïvi; -a(o); -o, *prid.* – bojažljiv: *Pùno je bojažjîv ... ovî bojažjïvi mladïć; Pùno je bojažjïva ... ovä bojažjïvo dimjïca; Prȍpja je bojažjïvo ovȍ dītẽ.*

bȍje, *pril.* (*komp. od* dobrȍ) – bolje: *Bȍje je ne hodït vônka s ovîn vrïmenon!*

bȍji, bȍja(o), bȍje, *prid.* (*komp. od* dȍbar) – bolji: *Ôn je bȍji kacadûr od njẽga; Onä je bȍjo šalturïca od njê, ma prî je ovä bîla bȍja; Ovȍ drîvo je bȍje za žerãvu od onêga drȕgega.*

bôjzno,* *v.* **bôzno**

bôk, bȍka – mala morska uvala; *usp.* bocïć

bȍka, -e (tal. *bocca*) – usta, samo u *izr.*:
- *pȁpa in bȍka* – pripremljen zalogaj (kada netko dobije bez truda)

bȍka de kavãlo, *m nepr.* (prema tal. *bocca+cavallo*) – vrsta cvijeta (poput konjskih usta), zijevalica (*Antirrhinum majus*): *Mȍreš ubrȁt bȍka de kavãlo ispo(d) cẽste kolïko gôd hȍćeš;* (*v.* 1.5.3.6.)

bokîn, -a (ve. *bochin*) – 1. grlo boce: *Pùka je bokîn o(d) butïlje;* 2. pisak, usnik na puhačkim instrumentima: *Bȍja mi je imbokadûra sa nȍvin bokînon.*

bokôl, *v.* **bukôl**

bȍkola,* -e (tal. *boccola*) – zlatna kopča raznih oblika, vrsta broša; (*v.* 1.1.8.2.)

bȍkuli,* -ih *m mn* (tal. *boccoli*) – uvojci vlasi, pramenovi ženske kose savijeni pod ušima

bokûn, -ūnä, *m* (ve. *bocon*) – 1. komad, zalogaj: *bokûn krȕha, bokûn mêsa...;* 2. *pril.* malo: *Põs' ga smîron, ôn ti je bokûn udrivên!* (*v.* 1.3.13.);
- *bokûn mižêrije* – mala vrijednost, zadnji ostaci uštedevine
- *dȍbri bokūnȉ* – ukusni i ovećí komadi hrane

bokuncïć, **bokunȉć**, -a (prema ve. *bocon*) – komadić, zalogajčić: *Kotonjôtu... isicẽmo na bokuncïće, izmĩšomo u fîni cȕkar... (Gst.);* 2. *pril.* malčice: *Bokunȉć su taštãli… (Po); usp.* bokuncîn; (*v.* 1.3.13.)

bokuncîn,* -a (ved. *boconzin*) – isto što i *bokuncïć*

bôlan, bôlna – trava bunika: *Ubẽr dvȍ lîsta bôlna, dobrȍ hi nabumbôj ûjen od mãsline...(IN);* (*v.* 1.5.3.3.)

boldûra,* *v.* **bordûra**

bolećïca,* **bolešnjïca**,* -e – otečeno mjesto, nepotpuno zarasla rana; ranica; (*v.* 1.1.5.2.)

bȍlest, -i – bolesno stanje, bolest: *Bȍje je izïst u rãdosti nẽgo u bȍlesti;* (*v.* 1.1.6.2.)

bȍlestan, bȍlesni; bolesnä, bȍlesno, *prid.* – bolestan: *Bȍlestan je näš... bȍlesni dïde; Bolesnä je nãša... bȍlesno nȍna; Nãše bȍlesno dītẽ;* (*v.* 1.1.6.2.)

bolesnîk, -īkä – bolesnik: *Sä(d) su mi dvȍ bolesnīkä u kȕću.*

boležjîv, -ïvi; -a(o); -o, *prid.* – boležljiv: *Ȕvik je bî boležjîv ... ovî boležjïvi covïk; Ȕvik je bîla boležjïva ... ovä boležjïvo ženä; Ȕvik je bîlo boležjïvo ovȍ dītẽ;* (*v.* 1.1.6.1.)

* zastarjelo

bolìt, -î – boljeti: *Bolî me štùmak, nè znon zôc;*
- *Bolî me dūšȁ* – Teško mi je pri pomisli
- *znȁt dì kȍga bolî* – poznavati čiju slabu točku

bômba, -e (tal. *bomba*) – bomba: *Pogìni je, ubìla ga je bômba!;* (*v.* 1.6.2.2.)

bombardîna, -e (tal. *bombardone*) – limeni puhački instrument, bas-truba: *Naslonî je bombardînu na pôlmu… (IN);* (*v.* 1.6.3.)

bombardīrȁt, -īron (njem. *bombardieren*) – bombardirati: *Dõšli bidu bombardīrât u rãnu zȏru pôk smo hi zvãli mlikarȉce (IN)*

bomboncîn -a (ved. *bombonzin*) – bombončić: *Nȉmon njânci dvȍ bomboncîna za te ponùdit!;* (*v.* 1.3.9.1.)

bomȅ – 1. *pril.* bogme: *Ôn je, bomȅ, parvî dõša;* 2. potvrdni uzvik: *Hȍćeš dôć tãmo? - Bomȅ da hoćû!;*
- *Bomȅ! A bomȅ!* – *iron.* Pa naravno!: *Vãze je nôjbȍji bokûn za sȅbe! - A bomȅ!*

bôna, *pril.* (ven. *ala bona*) – u *izr. ala bôna* – smušen, povučen: *Dȍbar je ôn, ma ȉsto je mãlo ala bôna;* (*v.* 1.1.6.1.)

bonãca, -e (ve. *bonaza*) – mirno more: *Jōkȁ, stãbila i tvõrdo bonãca da je mȍreš nõžôn rȉzot (FN);* (*v.* 1.4.8.1.);
- *bonãca ka ûje, bonãca kâlma* – potpuna *bonãca*

bonacȁt, -ô (ve. *bonazzar*) – smirivati (o moru): *Pȍcelo je bonacȁt!; usp.* izbonacȁt

bonagrãcija, -e (ve. *bonagrazia*) – prečka za vješanje zavjesa (*koltrînih*) na prozoru, karniša: *Ucinȕla son koltrîne, ma nīsù mi jȍš stãvili bonagrãcije;* (*v.* 1.2.4.1.)

bônda, -e (ve. *banda*) – strana; *usp.* bânda;
- *bônda o* *(d)* ***brȍda –*** strana broda
- *de bônda* – sa strane: *Nî ni gajȅta de bônda ostãla... (Pi)*
- *iz drùge bônde* – s druge strane
- *mõrtvo bônda –* podignuta strana drvenog broda koja štiti od valova; (*v.* 1.4.2.)
- *Ȉša je na drùgu bôndu –* Otišao je na drugu stranu (u svakom značenju)

bondanjênte,* *m nepr.* (ve. *bondagnente*) – onaj tko nije dobar ni za kakav posao: *Govȍri da smo svȉ bondanjênte, a poglê(j) njȅga!;* (*v.* 1.1.6.1.)

bonȅt,* **bunȅt**,* -a (tal. *bonetto*) – kapa s *frontînon*: *Navûka je bonȅt mãlo vȅće nȁ oci (IN);* (*v.* 1.1.8.1.)

Bonezȁjer,* -a (španj. *Buenos Aires*) –Buenos Aires (poželjno odredište emigranata u 19. i 20. st): *Iskarcãli su hi u Bonezȁjer mȉsto u Gôrnju Amȅriku!;* (*v.* 1.2.1.9.)

bonkûlo, -ota (ven. *bonculo*) – sladokusac, gurman: *Svȉ su bîli bonkûloti i kurbōrȉ... (MJ); usp.* kûlo; (*v.* 1.1.6.1.)

bonkûlović, -a (prema ven. *bonculo*) – isto što i *bonkûlo*

bônj, bãnja (ve. *bagno*) – kupanje, kupalište; *Bônj* – hvarsko kupalište: *Grên pu(d) Bãnja; usp.* bãnja; (*v.* 1.2.1.4.)

bôr, bȍra – 1. crnogorično primorsko stablo, bor: *Bôr je gȕba!;* (*v.* 1.5.3.1.); 2. božićno drvce: *Jestȅ ucinȕli bôr?;*
- *glũhi bôr* – crni bor
- *ucinȕt bôr/kalȁt bôr* – okititi/raspremiti božićno drvce

bȍrami, **bȍrati –** ublaženi oblik uzvika ‘bogami’, ‘bogati’: *Bȍrami, nî ni njȅmu lakȁ!; usp.* bȍgami

bôrba, -e (ve. *barba*) – stric: *Barba Mîko je mȅni bôrba po ȍcu; usp*. barba, bârba; (*v.* 1.1.3.1.)
- *bôrba po jubãvi* – tetkin muž (nije u izravnom krvnom srodstvu)

bõrbeni, -ega *m* – manji ali brz borbeni brod, torpedni čamac; (*v.* 1.6.2.3.)

bõrca, -e – plitka udubina u terenu gdje se skuplja voda, bara; *Bõrcȁ – Bõrce Vȅlo, Bõrce Mõlo* – uvale blizu Milne pokraj Hvara; (*v.* 1.2.1.1.)

* zastarjelo

bordûra, **boldûra**,* -e, (tal. *bordura*) – rub, porub na odjeći: *Ostãla mi je jȍš jednȁ bordûra za ucinȉt.*

bôrer, -a (njem. *Bohrer*) – bušeća igla, svrdlo koje se pričvrsti na vrh bušilice, *puntîna*

borȉ(t) **se**, borȋn se – boriti se: *...zôc mi se borȉt tukô… (Po)*

borovȉna, -e – borovo drvo: *Ne stavȉjen borovȉnu u špãher, nî dobrȁ za fumôr!;* (*v*. 1.5.3.7.)

bôrst, -a *m* – mladi cvat na stablu, na kupusu…; (*v*. 1.5.3.8.)

bôrša, -e (tal. *borsa*) – torba: *Grê u spîzu is dvî bôrše; ...pȕne bôrše pȉnezi(h) (AD);* (*v*. 1.2.7.1.)

boršîn, -a (ve. *borsin*) – ženska ručna torbica: *Jesȉ vazẽla nȍvi boršîn?;* (*v*. 1.1.8.1.); *usp.* boršinẽt

boršinẽt, -a (prema ve. *borsa*) – isto što i *boršîn*

bôrzo, *pril.* – ubrzo, uskoro: *...bôrzo ću je izgubȉt… (Po); Ȅvo, bôrzo ću ti donît… (IN); usp.* barzȍ, vẽselo

bôs, bȍsi; bosȁ, bȍso; bosȍ, bȍso, *prid*. – bos, bosonog; *Ȕvik grê bôs ovî ...bȍsi covȉk; Ȕvik grê bosȁ ovȁ ...bȍso ženȁ – za pokȍru!; Ȕvik grê bosȍ ovȍ ...bȍso dītẽ.*

bosonôg, -nȍgi; -nȍga, -nȍgo, *prid*. – bosonog, bos: *Ȕvik je hodî bosonôg ovî ...bosonȍgi covȉk; Ȕvik je hodȉla bosonȍga ovȁ ... bosonȍgo ženȁ; Ȕvik je bosonȍgo ovȍ dītẽ.*

bȍst, bodẽn – bosti: *Bodẽn, bodẽn, ma ne mȍgu ubȍst.*

bȍta[1], -e (tal. *botta* – udarac) – val: *Ne plȉvoj po bȍtima!;* (*v*. 1.4.8.1.);
- *bȍte od vapôra* – niz valova nakon prolaza većega broda (*npr*. parobroda)

bȍta[2], -e (tal. *botta*) – 1. udarac, zamah motikom: *Zapihô se, a nî udrî dvî bȍte (IN);* 2. udar (moždani ili srčani): *Nȁ, ostô je na bȍtu!* – Ostao je na mjestu mrtav; *usp*. kùlap

botûn, botūnā, *m* (ved. *boton*) – 1. dugme na odjeći: *Ispô ti je botûn na jakètu*; (*v*. 1.1.8.1.); 2. dugme na tehničkoj robi: *Sȁ(d) ti je svẽ na botûn*; *usp.* štrȕkabotûn

botunȁt (se), -ôn (se) (ve. *botonar*) – kopčati dugmad: *Pȍce je botunȁt jaketûn; Pȍcela se je botunȁt za pô(ć) ćȁ.*

botuncȉć, -a, **botunȉć**, -a (prema ved. *boton*) – malo dugme, gumbić: *A kô ćе sȁ(d) dȁt ȉsti ovãki botuncîn!?*

botuncîn, -a (ved. *botonzin*) – isto što i *botuncȉć*

bôva[1], -e (ved. *bova*) – plivajući znak ili vez na moru, plutača: *Vẽ(ž) se na bôvu!;* (*v*. 1.4.7.)

bôva[2], -e (ved. *bava*) – povjetarac; *...bôva od levônta (AD); ...mãlo bôve po južînu (IN);* (*v*. 1.4.8.1.);
- *bôva za sûncen* – povjetarac koji slijedi položaj sunca

bôzno, **bôjzno**,* *pril.* – tko zna, bogzna: *Vrōtȉće se bôzno kȁd; ... onȉ su kupȕvoli tẽga, bojznô kolȉko (MBS); usp.* kôzno

Božȉć, -a – Božić, ‘Svẽto Porojẽnje’; (*v*. 1.6.1.6.);
- *prî Božȉća / po Božȉću* – jedna od tradicionalnih vremenskih odrednica: *Vrōtȉću ti prî Božȉća.*
- *parvî Božȉć* – stari pučki naziv za Sve svete
- *Nî svãki dôn Božȉć!* – *fig.* Ne može uvijek ići od ruke, ne može se stalno dobivati (*npr*. u igri *na tûmbulu*).

božȉšnji, -a(o), -o, *prid.* – božićni: *Ne bȉ vajãlo ostȁt glõdan u ovẽ božȉšnje dône!*

bȍžji, **bôžji**, -a(o), -o, *prid.* – koji se odnosi na Boga: *Lavurô cȉli bȍžji dôn!*

Bôžji dôn, Bôžjega dněva – crkveni blagdan, Tijelovo

Bôžji grêb, Bôžjega grẽba – Kristov grob koji se simbolički pripremi u crkvama pred Uskrs;
- *hodȉt po Bôžjin grẽbima* – ići u procesiji od jedne do druge crkve koje imaju *Bôžji grêb.*

* zastarjelo

bôžji kokotìć, -ega -a – ptica selica, nadignutog perja na glavi, pupavac božjak (*Upupa epops*); (*v.* 1.5.2.1.)

bôžjo (bŏžjo) **kokošìca**, -e -e – noćni leptir (sive boje, ulazi za svjetlom)

brãbonjok, -njka – izmet koze, ovce, zeca...: *Brãbonjok, tȍ ti je, bomè, gõvnȍ ol kozê!*

bracêra,* -e (ve. *brazzera*) – stari drveni brod s jednim jarbolom, za prijevoz tereta: *Jânkota bracêra; Bêneta bracêra; usp.* trabãkul; (*v.* 1.4.1.1.)

braculèt, **bracjolèt**, -a *m* (ved. *brazaleto*) – narukvica: *Kurãja, recîne, bracjolèt… (Cel.);* (*v.* 1.1.8.2.)

brãća, -e *ž zb* – braća: *Jûre i Vînko su, bomè, brãća!*

bradavìca, **bradovnìca**, -e – bradavica: *Prî son ȉmo pȕne rûke bradovnȉcih;* (*v.* 1.1.5.2.)

bradìca, -e – mala brada, bradica; *usp.* brȍdä, barbȕc

brâga, -e (ve. *braga*) – 1. obujmica: *Stȁv dvî brâge da ti gȕma ne iskȍci is cjêvi*; 2. konop spojen u omču za dizanje tereta: *Ćapôj tȍ puntižȅlih u brâgu!*

bragèše,* bragêš *ž mn* (ve. *braghesse*) – tradicionalne hlače do ispod koljena, dio hvarske narodne nošnje; (*v.* 1.1.7.1.)

bragùc,* -a (tal. *bragozzo*) – obalni jedrenjak; (*v.* 1.4.1.1.)

brãma,* -e (ven. *brama*) – 1. zanos, polet: *Od vèlike brãme svȉ su skocili ù more (IN);* 2. čežnja: *... vȅće o(d) brãme nègo ȍ(d) gloda... (Kru.)*

brancîn,* -a (ve. *brancin*) – cijenjena bijela riba, lubin; *uobič.* jubîn

brandôj,* brandãja *m* (jul. *brandaio*) – 1. slobodno ponašanje, samovolja, manja stega: *…pūstȉt mãlo vȅće brandãja, polaškȁt pînkicu (IN);* 2. slobodan prostor omogućen dužinom nekog užeta: *Ne dôj kozȉ pȕno brandãja!*

brânka, -e (češki *branka*) – vratnice, gol (u sportu): *Kô će stȁt na brânku?; Falî je prȍznu brânku!;* (*v.* 1.6.5.1.)

brankarèla, -e (ve. *brancarela*) – ribarski pribor, štap s krunom od velikih udica; (*v.* 1.4.9.1.)

brȁt, brãta – brat: *Njȅmu brȁt žīvȅ u Splȉt.*

brȁt, bĕren – brati, ubirati: *Bȅre se cvȉće, mȁ i kãmik se ȉsto bȅre, ȍliti vãdi.*

brãtim, -a – član crkvene bratovštine; *usp.* kônfrat; (*v.* 1.6.1.5.)

bravarùša, -e, **zbravarùša**, -e – ptica selica, ‘drozd bravenjak’ (*Turdus pilaris*), ‘drozd imelaš’ (*Turdus viscivorus*); (*v.* 1.5.2.1.)

brȁvetina, **bravètina**,* -e – bravlje meso: *...a za po žerãvi mãlo brȁvetine (Cel.); usp.* brôv; (*v.* 1.3.6.1.)

brâvo! *uzv.* (tal. *bravo*) – uzvik odobravanja, pohvale: *Ma brâvo!*

bravûra, -e, **žbravûra**,* -e (ve. *bravura*) – 1. hrabrost, pothvat; 2. umijeće, majstorija, štos: *Bravûra je žīvȉt bez lavûra;* 3. *iron.* nepodopština;
- *cinȉt (ž)bravûre* – praviti neobične stvari, nepodopštine, pothvate: *Ovî tvôj mõli ȕvik cinî nikȅ žbravûre!*

brazgòtina, -e – ožiljak zarasle rane; *usp.* karîna

brèconje, -a – zvonjenje udaranjem klatnom u jednu stranu zvona; *martvãški zvôn; usp.* anguȍnija; (*v.* 1.6.1.3.)

brècot, -on – izvoditi *brèconje* povodom nečije smrti

brêda,* -e (tal. *breda*) – vrsta talijanskih mitraljeza u 2. svj. ratu: *Bîlo je tõte taljõnskih brẽdih i drȕgega orûžja!;* (*v.* 1.6.2.2.)

brekùc, -a (tal. *becuccio*) – 1. sapnica na *ferōlȕ*: *Vazmȉ jôglu i ocȉst brekȕc!;* 2. najmanje zvono na hvarskom *kampanèlu*; *usp.* zvôn

brênza, -e (njem. *Bremse*) – kočnica na vozilu: *Ne lavurãju mu vȅć brênze od ãuta, ubȉće se!*

* zastarjelo

brenzȁt, -ôn (njem. *bremsen*) – (za)kočiti,

brenzōvȁt, -ōjȅn (njem. *bremsen*) – kočiti, usporavati

bresenȉca, -e – cvat i izbojci (*ćîmule*) na kupusu; *usp*. ćîmule; (*v*. 1.5.3.8.)

brevijôr, -ōrä (lat. *breviarium*) – svećenički molitvenik: *Pȍp je pȍce štȉt iz svojêga brevijōrȁ*; (*v*. 1.6.1.2.)

brez,* **bez**, *prij*. – bez: *Ôn je bî brez dicê… (IN)*

brîg, -a – brijeg; *usp*. bȃrdo; (*v*. 1.2.1.1.)

brîga, -e – briga, brižljivost, skrb; u *izr*.: *Nȉ me brîga; Ca mȅ je brîga* – Nije me briga...; *usp*. pensîr, priokupacjûn

brigantîn,* -a (tal. *brigantino*) – jedrenjak s dva jarbola, križnim jedrima, oštrim pramcem i kvadratnom krmom; *usp.* brȉk; (*v*. 1.4.1.1.)

brȉgovot se, brȉgujen se – voditi brigu, brinuti se: *Vȅć je vrîme da se nȉko pȍcme brȉgovot... (IN); usp.* bacelȁt, pensȁt

brijantîna,* -e (tal. *brillantina*) – vrsta sjajnog ulja za kosu, gel: *Stãvi je brijantînu na vlôsi.*

brȉjot (se), brȉjen (se) – brijati (*se*)*: Mȅne brȉje ȕvik ȉsti barbîr; Jõ se brȉjen u barbīrȁ i tȍ svãke subȍte!*

brȉk,* -a (engl. *brig,* tal. *bricco*) – jedrenjak poput *brigantîna*; (*v*. 1.4.1.1.)

brȉme, brȉmena – 1. povezano granje pripremljeno za nošenje; *Dȉgni mi tȍ brȉme na rãme!;* 2. *fig*. nešto što opterećuje, breme; (v. 1.5.3.7.);
- *Vrîme nȍsi brȉme* – S vremenom je čovjeku sve teže.

brîst, -a – stablo i drvo, brijest; (*v*. 1.5.3.7.);
- *lungarîn o* *(d)* ***brîsta*** – ležaj brodskog motora od brijestovog drva

brȉškula, -e (tal. *briscola*) – kartaška igra, igra se *treštînskin kôrtima*): *Ôn ti je u tovîrnu, na brȉškulu*; (*v*. 1.6.5.3.)

britvulîn, **britulîn**, -a (ved. *britolin*) – džepni nožić: *Ôn ȕvik daržî britvulîn u žȅp; usp.* temperîn; (*v.* 1.2.5.)

brîva, -e (ve. *briva*) – brzina kretanja (*npr*. broda); *usp.* barzinȁ;
- *ćapȁt brîvu* – dostići veću brzinu (*npr*. kod plovidbe)

brivȁt,* -ôn (ve. *brivar*) – žuriti, brzati: *Vȉdi son ga di brivô priko Pjãce; uobič.* prȉšit, kurȉt

brîzgot, -o – 1. istjecati mlazom; 2. puniti vimena mlijekom

brîžan, brîžni; brīžnȁ, brîžno – brižljiv: *Pȕno je brîžan …ovî brîžni otȁc; Pȕno je brīžnȁ …ovȁ brîžno mãti; Pȕno je brîžno ovȍ dītȅ;* (*v*. 1.1.6.1.)

brižjôla, -e (ve. *brisiola*) – kotlet: *Ispȅćemo brižjôle, ȉmomo vīnȁ, krȕha i salôte - ca ćȅ ti drȕgo!;* (*v*. 1.3.6.1.)

Brôc, Brōcä – otok Brač: *Is Fōrȁ se ne vȉdi Brôc, mȁ i(s) Smokôvnika šȉ!*

brȍcak, *v*. **prȍcak**

Brocãni, -ina/ **Brōška**, -e/ **brōški**, -ega – s otoka Brača: Bračanin, Bračanka, brački

brôd, brȍda – brod (naziv za sve vrste plovila): *Pȍrat je bî pûn brȍdih;*
- *brôd na tambȕre (na tȁmbure)* – *iron.* naziv za spor brod (aluzija na stare brodove s kotačima)

brōdȁ, brōdê – 1. brada kao dio lica; 2. dlake na bradi; *usp*. barbȕc; (*v*. 1.1.4.1.)

brojȉt, -în – 1. brojiti: *Kojȁ konfužjûn: onî mȉri, onî brojî...; usp*. kontȁt; 2. *fig.* prigovarati nabrajajući*: Fermôj mi vȅć brojȉt! (ŽK)*

brôk, -ōkä (sttal. *braco*; tal. *brago*) – 1. greben, podmorsko izdignuće oko kojega se skuplja riba: *Bî son lovȉt na brôk;* 2. trava na morskom dnu: *Ãko ti nôž pãde u brôk, nȅćeš ga vȅć vȉdit!;* (*v*. 1.4.8.2.)

brokȅta,* -e (ve. *brocheta*) – 1. postolarski čavlić; 2. sitna tjestenina u obliku čavlića;
- *trêst brokȅte* – cvokotati zubima

brȍkule, -ih *ž mn* (ve. *brocoli*) – vrsta povrća, brokula (*Brassica oleracea*); (*v*. 1.3.7.1.)

* zastarjelo

brokunôda, * *v.* **imbrokadûra**,*

brȍkva[1], -e (ve. *broca*) – čavao: *Kūpî son pôl kilà brȍkov (brȍkvih)*; *usp.* cȃval; (*v.* 1.2.2.);

***- brȍkva de garôfolo, brȍkva garifulîna* –** klinčić; *usp*. garîful

***- brȍkva di kaligjêri* –** vrsta sitne tjestenine u obliku postolarskih čavlića

brȍkva[2],* -e (ve. *broca*) – vrč za vodu, stoji pokraj *kajîna* ili *levandîna; usp.* lavamôn; (*v.* 1.2.4.1.)

brȍkvica, -e (*hibr. dem.* prema ve. *broca*) – čavlić: *Pãla mi je brȍkvica na tlẽh!; usp*. brokẽta

brokvûn, * -ūnä, *m* (augm. prema ve. *broca*) – veliki čavao; *usp*. brȍkva[1]

brombulȁt, *v.* **brumbulȁt**

brônca, -e (ved. *bronza*) – vrsta metala, bronca: *Anêl ȕz more tukô bȉt o(d) brônce ȍli od mẽsinga!*

brônce, -ih *ž mn* (ved. *brance*) – riblje škrge: *Po brôncima mȍreš ȍdma vȉdit jê rȉba frȉška.*

brõnȉt, brõnin **–** 1. štititi od koga ili čega: *Mãti nos ȕvik brõni kad otȁc vȋce; Ovî bôr nos brõni od jȕga;* 2. zabranjivati: *A kô ti brõni?*

bronkîta, -e (tal. *bronchite*) – upala bronhija, bronhitis: *Grûbo kãšje, sigûro ȉmo bronkîtu.*

brontulȁt, -ôn (ve. *brontolar*) – gunđati, mrmljati: *Mãti pȍcela brontulȁt, nĩ mi dãla spȁt (TM); Nekȁ stõri brontulô! (IN); usp.* grîntot, marnjȉt; (*v.* 1.1.6.5.)

brontulônje, -a (prema ve. *brontolar*) – gunđanje, mrmljanje

bronzîn, -a (ve. *bronzin*) – lonac za kuhanje: *Zêje se kȕholo u bronzînu;* (*v.* 1.3.2.2.)

bronzinȉć, -a (prema ve. *bronzin*) – lončić: *Tukô poslȁt mõlemu bronzinȉć ćîmulih u Splȉt...; (IN)*

brõnje, -a – branje: *...tarkônje na arburẽt, brõnje koromãca za ucinȉt špalète (IN)*

brôv, -a – ovan, jarac; (*v.* 1.5.1.1.);

- kakȍ brôv – silovito, neuviđavno: *Ca sẽ tȉskote kakȍ brôvi, dõćete svȉ na rêd, ȉmo krȕha!*

brôvi, brôvih, brôv,* *m mn* – skupni naziv za stoku sitnog zuba (ovce i koze)

brōzgȁ, brozgê – 1. brazda; 2. ožiljak

brujȅt, -a (ve. *broeto*) – riba kuhana s rajčicama u vinu, ulju..., brodet: *Brujȅt od ȕgora i škarpîne;* (*v.* 1.3.5.3.)

brȕla,* -e (ve. *brula*) – niz, količina nečega nanizana na konac: *brȕla oskorȕši(h),... smȍkov,... rȉbi(h),...*

brumbulȁt,* **brombulȁt**,* -ôn (ve. *brombolar*) – 1. mućkati (*npr*. bačvu pri ispiranju); 2. zakruliti u crijevima ili trbuhu: *Crīvȁ mi brumbulãju; usp.* izbrumbulȁt

brûn,* -ūnä/**brunȉć**,* -a (prema tal. *DISC* brumma) – čir, prišt/prištić i sl.: *Dõša mi je brûn na guzȉcu!; uobič.* cȋr; (*v.* 1.1.5.2.)

brūsȉt, brũsin – brusiti: *Ne mȍreš brūsȉt tȍ alavȉja bes tocȉla.*

Brušãni, -ina/ **Brũška**, -e/ **brũški**, -ega – iz sela Brusje na Hvaru: Brušanin, Brušanka, bruški

bruškẽta,* -e (*v.* bruškîn) – žičana četka za struganje; *usp*. bruškîn, raškẽta; (*v.* 1.2.5.)

bruškîn, -a (ved. *bruschin*) – jača četka; *fregȁt pôd is bruškînon;* (*v.* 1.2.4.2.)

bruškinȁt, -ôn (tal. *bruschinare*) – ribati *bruškînon; usp.* fregȁt

bruškȉt, -a (tal. *bruschette*) – ždrijeb, izvlačenje kako bi se odredilo mjesto *(pȍšta)* za ribarenje: *Vẽli bruškȉt je bî na parvî dôn mrôka, a mõli bruškȉt svãki dôn, ȕ pet ûri(h), na Štandãrac; Kô je zakasnî na bruškȉt, izgubî je dȍbru pȍštu;* (*v.* 1.4.9.1.)

bruškitȁt,* -ôn (tal. *tirare le bruschette*) – provoditi *bruškȉt*

* zastarjelo

bruštulàt,* -ôn (ve. *brustolar*) – ispržiti kavu: *Kàl bi mãti bruštulãla kafù na špãher, vunjãla bi cĩlo kùća!*

bruštulîn, -a (ve. *brustolin*) – pržilica za kavu s ručkom za okretanje; *usp.* mažinîn; (*v.* 1.3.2.2.)

bruštulōvàt,* -ōjën (ve. *brustolar*) – pržiti kavu: *A ëvo, bruštulōjën kafù.*

bubarîn, *v.* **babarîn**

būbàt, būbon – 1. mlatiti, tući; 2. učiti napamet bez razumijevanja

bùbiko,* *pril.* (njem. *Bube+Kopf*) – ženska kratka frizura, poput dječačke: *Ostrìgla se na bùbiko; usp.* lazarêna

bùblica, -e (*hibr. dem.* prema njem. *Bubel* – gruda) – malo okruglo pecivo: *Drãž(j)a mi je bùblica ol krùha, is kafôn, jer nĩmo tvõrdu kòru; Cëkola me je bùblica vrĩla is pëći… (MJ);* (*v.* 1.3.11.1.)

bubòc, -a, **bubòtac**, bubôlca – 1. udarac po tijelu; 2. vidljiva posljedica udarca, modrica; (*v.* 1.1.5.2.)

bubrîg, bubrïga (tur. *böbrek*) – bubreg: *Govòri da mu tukô pôć na operãcju bubrïga;* (*v.* 1.1.4.1.);

- *imàt na bubrîge* – imati bubrežnu bolest

- *žīvĩt kakò bubrîg u lòju* – živjeti lagodno

bucàt(i), -a(o), -o, *prid*. (prema tal. *bocca* – ušće) – poluslan, bočat;

- *bucãto vodà* – voda pomiješana s morem

būcàt, bũcon (prema lat. *bullicare*) – pljuskati, udarati po površini vode: *Poglê(j) ga ca bũco nogìma!* (kod plivanja): *... būcàt pòbukon prî nëgo se dĩgnedu popôvnice* (kod ribarenja); (*v.* 1.4.9.1.)

bucêl, bucëla (ve. *bozzelo*) – kolotur, koloturnik s jednim ili više koluta: *Prî su bucëli bîli o(d) drîva, a sà(d) su o(d) gvòzda; usp.* parãnak; (*v.* 1.2.5., 1.4.3.)

bucôl,* -ōlä (ve. *pozzal*) – 1. kruna na otvoru *gustîrne*; 2. ulegnuto mjesto gdje se skuplja voda (*npr.* na dnu *gustîrne*); 3. filter za *gustîrnu* (*sa jarînon*)

bućôrda, -e (tal. *bocciarda*) – nazubljeni mlat (za finiju izradu kamena)

būdan, bũdni; -a(o), -o, *prid.* – budan: *Vëć je bũdan ovî... bũdni težôk; Vëć je bũdna ovà... bũdno težakĩnja; Vëć je bũdno ovŏ dĩtë;* (*v.* 1.1.6.3.)

budêl,* budëla (ve. *bu(d)el*) – mreža stajaćica za lov n a srdele: *Gajëta… za hodĩt na budële (Pi);* (*v.* 1.4.9.2.)

budîn, (tal. *budino,* od engl. *pudding*) – vrsta kašaste slastice, puding; *usp*. rožâta; (*v.* 1.3.9.2.)

būdĩt, bũdin – buditi: *Kô ćе sàd pôć būdĩt ovë ca spīdù na bãnak… (IN)*

bufalèt(i), -a(o), -o, *prid*. (trs. *bufo*) – punašnih obraza: *Šësni nĩki cijadîn, bufalèt u obrãze... (MJ); usp.* bũfast

bùfast(i), -a(o), -o, *prid*. (prema trs. *bufo*) **–** okruglastog ili podbuhlog lica: *Pròpja je bùfast ovî ... bùfasti covĩk; Pròpja je bùfasta ovà... bùfasto ženà; Kojë bùfasto dĩtë; usp*. bufalèt; (*v.* 1.1.4.2.)

bufèt,* -a (fr. *buffet*) – *nov.* bife: *Ëno ti ga u bufèt na rîvu, cëko vapôr!; usp.* tovîrna, oštarïja; (*v.* 1.2.1.10.)

bugàčica,* -e, **pugàčica**,* -e (*hibr. dem.* prema ven. *bugazar* – upijati) – papir za upijanje crnila: *Umocî je pënu u inkjöštar, napisô dvî rîge i svë je lîpo pošpugô is bugàčicon.*

bugevĩja, -e (prema fr. *Bougainville*) – ovećі grm – puzavica s cvijetom u nijansama ljubičaste boje, bugenvilija: *Tukãlo mi je osĩć dobòta cĩlu bugevĩju pòsli onê zīmê!;* (*v.* 1.5.3.6.)

bùgnit, -en – 1. muklo, tupo udariti; bubnuti: *Bùga je ãuton u zîd; usp.* udrĩt; 2. reći, lupnuti kakvu glupost: *Bùga je i ostô žîv!*

bugnīvàt, -ījën – udarati, sudarati se: *Kònobari se rastorkãli, bugnījëdu jedôn u drùgega… (IN); usp.* udrīvät

bugônci, -ih *m mn* (ve. *buganze*) – ozebline na rukama: *Dõša je dòma is bugôncima nã ruke.*

* zastarjelo

buhȁ, -ê – buha; *usp*. cīmȁk*;* (*v*. 1.5.1.4.);
- *stãvit bȕhu ù juho* – *fig*. nabaciti komu ideju: *Stãvila mu je bȕhu ù juho, vȉdićemo ca ćë bȉt!*

buhôc, buhōcä – biljka buhač, sličan *margaritëli* (koristila se za pravljenje praška protiv insekata) (*Tanacetum cinerariifolium*); (*v*. 1.5.3.3.)

buhosèrina, -e – izmet od buha (*npr*. na posteljini, rublju...)

būjàt*,* bũjon – naglo rasti, razvijati se, bujati: *Ca ćë būjȁt gošćȉca pȍslîn ovê kȉše!; usp.* iznȉknit

bujôl, -a (ved. *buiol*) – malo drveno vjedro na brodu; služilo za grabljenje mora, a i kao mjerica za diobu ulova: *Pȍli je brôd sa dvȍ bujôla vodê; Stãvi je rȉbu u bujôl i grê dȍma (IN);* (*v*. 1.2.6.2.)

Bȕka, -e, **Bȕkva**, -e (ve. *bocca* – usta, ušće) – ulaz u lučicu Mandrać: *Bȕka (Bȕkva) od Mandrãća.*

Bukaînka, -e (prema ve. *boca+can* = usta+pas) – gradska četvrt u Hvaru *pod Svẽtu Mikȕlu;* (*v*. 1.2.1.5.)

bukalîn,* -a (ved. *bucalin*) – noćna posuda, *vãrcina*: *Bukalîn in je ȉspod postëje, i tȍ od majȍlike!*

bukapôrta, -e (trs. *bucaporta*) – otvor na palubi broda (*pȍvar štîve*): *Bukapôrta bi se pokrivãla sa trî-cetȉri pȍkriva; usp.* purtëla; (*v*. 1.4.2.)

bukãra,* -e (ved. *bucara*) – veća drvena posuda iz koje se pije: *Bîla bi jednȁ bukãra za svîh*; *usp.* bukôl

būkȁt, bũcen – izrugivati koga glasanjem *bûu*, i sl.: *Bukãli su mu dȍk je pasōvô priko pjãce;* (*v*. 1.1.6.5.)

bukãvina,* -e – buka izazvana udarcima morskih valova u obalu

bukȅt, -a (fr. *bouquet*) – stručak cvijeća, buket: *Dȍni mi je u bȏlnicu jedôn lȉpi bukȅt cvȉća; usp.* macët; (*v*. 1.5.3.7.)

bukôl, -ōlä (ve. *bocal*) – vrč, bokal, posuda za vodu s drškom i malim ‘nosom’: *Razbî se onî stõri bukôl za vȍdu; usp.* bukãra; (*v*. 1.3.1.)

bȕkovina, -e – 1. vrsta drvene građe, bukovina; 2. *fig*. veslo (prema bukovine): *... jȍ sa bȕkovinom ù ruke a tî sa ostȉma u bukapôrtu (IN);* (*v*. 1.5.3.7.)

bȕkula, -e (ved. *bucola*) – zaptivač na mjestu gdje osovina propelera izlazi iz korita broda; vitka: *Ćapô je jucẽra konȍp sa propȅlon, sȁ(d) će mu tukȁt promīnȉt bȕkulu!*

bȕkva, -e (tal. *boga*) – vrsta bijelo-plave ribe (*Boops boops*): *Bîle su tȍ lȉpe bȕkve - dvôdeset u kilȍ!*

bukvãca, -e – vrsta kruške: *... planȉka i cesmȉna / bukvãca i kupȉna (Po);* (*v*. 1.3.12.)

bukvîn, -a (prema tal. *boga*) – sitnija riba *bȕkva*: *Vazmȉ mãlo otêga bukvîna, dobrȍ će dôć za abrumȁt!*

bukvôra, -e (*v*. bȕkva) – mreža za lov na *bȕkve;* (*v*. 1.4.9.2.)

bȕl, -a, *m,* **bȕla**, -e, *ž* (tal. *bollo*) – marka (taksena, poštanska): *Kȁl smo bîli dicȁ skupjãli smo bȕle.*

bulȅta, -e (tal. *boletta*) – potvrda o naplati, račun, u *izr.*:
- *plõtȉt bulȅtu* – *fig*. otrpjeti, vratiti dug, platiti za sve: *Zatȍ zîmi plõtimo bulȅtu... (IN)*

buletîn,* -a (ve. *boletin*) – 1. pisamce, cedulja, potvrda: *Kȁd je dõšla dȍma, nõšla je buletîn u žëp*; 2. vrsta dugmeta od tkanine (*botūnȉ od rȍbe*), koristio se na madracima

buligȁt,* -ôn (ve. *buligar*) – nesigurno hodati (*npr*. malo dijete)

bulîn, -a (ve. *bulin*) – u boćanju: kugla manja od drugih, kojoj se - kao cilju **-** druge moraju približiti: *Kuštô se balȍton ùza bulîn, prȍpja na milȉmetar!;* (*v*. 1.6.5.1.)

* zastarjelo

bûmba, -e (tal. *bomba*) – mjehur zraka: *cinȉt bûmbe* – praviti mjehure od sapunice: *Rasplãne se kakȍ bûmba kad na škorûp dõjde (Po); Kôntar molõjȅ bûmbe ka(d) dȉgneš võršu po(d) škorûp.*

bumbȁt, -ôn (ved. *bumbar*) – močiti što u tekućini kako bi omekšalo: *Ôn vȍli bumbȁt biškotîne u prošȅk.*

bumbažîn,* **bombažîn**,* -a (trs. *bombasin*) – pamučno platno: *...kalcȅte o(d) bumbažîna (FJ); Ovî lancûn je od nojfinȉjega bômbažîna... (Cima);* (*v*. 1.1.7.2.)

bumbȅta, * *v.* **pumpȅta**

bumbȉšta,* -e (ve. *bombista*) – onaj tko se pravi važan, tko preuveličava: *Pũs' ga ćâ, ȍl' nȅ znoš kojî je tȍ bumbȉšta!*

bûmbit, -in (ve. *bumbar*) – piti (izraz za djecu i ironičan izraz za strasno pijenje): *Ôn vȍli bûmbit, pogotȍvo u kumpanȉju; usp.* cīkȁt

bumbižȁt, -ôn, (prema ve. *bombista*) – 1. u govoru bacati 'bombe', pretjerivati: *Deliberô son se verdūnȁ, požȅre nȉšta mãnje ol kȍkoše! - bumbižōjȅ Mȁtijaš... (IN);* (*v*. 1.1.6.5.); 2. bacati *balȍtu* u luku

bumbôk, -ōkȁ *m* (ve. *bombaso*) – pamuk, pamučna tkanina: *Za lȉto je nôjbȍja rȍba ol bumbōkȁ!*; *usp.* bumbažîn, gotûn; (*v*. 1.1.7.2.)

bumbûjka,* -e (prema ve. *bumbar*) – žena koja voli piti, pijanica: *Ȏl' nīsȉ kapî da je onȁ bumbûjka, za ne rȅć pjandôra!?; usp.* pjandôra

bumburȉka,* -e (prema ve. *bumbar*) – alkoholno piće: *Ondȁ, jê bîlo bumburȉke?;* (*v*. 1.3.10.2.)

bunȅt, *v.* **bonȅt**

bũnȉt (se), bũnin (se) – buniti (se): *Pȍce je bũnȉt drȕge proti mȅne; Pũs hi ćâ, onȉ se ȕvik bũnidu!; usp.* kontreštȁ(t) se

bùnja, -e (ve. *bugna*) – ispupčeni (srednji) dio grubo obrađenog kamena;
- *na bùnju* – način gradnje s kamenom ispupčena lica; (*v*. 1.2.2.)

bũnjȁc,* bũnca – kućica u suhozidu za stoku: *Stõri jûdi su znãli ucinȉt bũnjȁc bez mâlte!; usp.* trîm, merȉna; (*v*. 1.2.3.1.)

bùra, -e (ve. *bora*) – SI vjetar, bura (u Hvaru puše smanjenom jačinom): *Jȍ guštôn kȁd je u Fôr bȕra, nȅ onȁ škûro, nȅgo is mȍdrin nȅbon!;* (*v*. 1.4.8.1.);
- *škûro bùra* – bũra uz oblačno nebo

Bùrak, Bûrga (tal. *borgo*) – kamena ulica u starom dijelu grada Hvara (izvan gradskih zidina): *Vȉdi son ga di grê nȉstarmo po Bûrgu;* (*v*. 1.2.1.5.)

burdîl, burdȉla (ve. *bordelo*) – buka, galama, vika, graja, svađa: *Ma kojî je sômo burdîl ucinî, po Onȅga svȅtega! (IN); Nekȁ ne bȕde burdȉla oko kȕće dȍk jȍ spîn! (FN); usp.* batibûj; taramȅja;
- *cinȉt burdîl* – galamiti, svađati se

burdîž, -a (tal. *bordeggio*) – 1. konop kojim se **-** pokraj *surgadîne* **-** veže krma broda za obalu: *Ćapô son karmù is burdîžon, mȍglo bi jȕgo!;* 2. jedno jedrenje protiv vjetra s okretanjem: *Ucinî je dvȍ burdîža...;* (*v*. 1.4.4.)

burdižȁt, -ôn (ve. *bordizar*) – 1. jedriti u cik-caku prema vjetru, praviti *burdîže: Tukãlo mi je ucinȉt dvȍ burdîža do Palmižône..* (*v*. 1.4.5.1.); 2. lutati bez cilja: *burdižȁt po svȉtù (Po);* 3. hodati zanoseći se (kaže se za hod pijana čovjeka): *Poglê(j) ga ca budižô!;* (*v*. 1.1.6.4.)

burȅt,* -a (fr. *bourrette*) – hrapava tkanina od ostataka prirodne svile: *lȉtnje gãće o(d) burȅta;* (*v*. 1.1.7.2.)

bûrg,* -a – grubo prugasto platno za pravljenje hlača ili donjega sloja pokrivača (*kuvêrte*); (*v*. 1.1.7.2.);
- *gãće o(d) bûrga* – radne hlače od grubog platna (nekada simbol siromaštva)

Burgarêz, -a – stanovnik hvarske četvrti *Bùrak*

burîde,* -ih *ž mn* (jul. *burida*) – ostaci jela, splačine; jelo za koze: *Mȅće mi onȍ burîdih u pjȁt... (IN); usp.* spȉrine

* zastarjelo

burîko,* -ota (tal. *buricco*) – magarac, tovar (često ime magarca): *...ãko je kojî burîko popȕza i nabî cjōnȁk (IN); usp.* tovôr; (*v.* 1.5.1.1.)

burîn, -a (ve. *borin*) – slabija bura; ljetni povjetarac s kopna u večernjim satima: *Pösli vecĕre ucinȉli bimo dvö-trî đîra po rîvi, onãko, lîpo, po burînu;* (*v.* 1.4.8.1.)

burinĕt, -a (ved. *borineto*) – vrsta vjetra, još slabiji od *burîna,* puše najčešće navečer tijekom ljeta: *Bȍje ti je hođȉt vônka, ćūtȉćeš bar mãlo burinĕta!;* (*v.* 1.4.8.1.)

burnjãlo, -ota – nesmotrenjak, osoba koja nesmotreno radi ili srlja, koja *burnjô*; (*v.* 1.1.6.1.) burnjàt

burnjàt, -ôn (prema ve. *bordada ?*) – nestabilno hodati, glavinjati: *Poglê(j) ga cȁ burnjô!; usp.* zaburnjàt

būrtàt, bũrton (ve. *urtar*) – gurati, navaljivati kao koza, jarac: *Poglê(j) ga cȁ bũrto! usp.* ubūrtàt; bȕškot; 2. neuredno što raditi: *Cȁ bũrtoš? (ŽK)*

bûs, -a – isprepleteni grumen žila i zemlje, busen: *Ùbrola son nȉkoliko bûsi(h) jutȉki(h);* (*v.* 1.5.3.8.)

bȕsot se,* bȕson se – tući se šakom u grudi hvaleći se ili kajući se: *bȕsot se ù parsi;* (*v.* 1.1.6.4.)

bȕsula, -e (ve. *bussola*) – navigacijski instrument, busola, kompas;
- *izgubȉt bȕsulu* – izgubiti orijentaciju (doslovce i fig.); *...pȉt i izgubȉt bȕsulu (IN)*

bȕšak, bȕška (tal. *bosco*) – makija; šuma s grmljem: *Pȕno dicê..., da nî ostô kojî po bȕšku? (Po); usp*. buškĕt, gušćãvina, šȕma; (*v.* 1.2.1.2.);
- *tûć bȕšak* – brati drva, rezati makiju

bušîn, bušîna (ve. *bosso*) – vrste divljeg grma ljepljivih listova (*Cistus salviifolius*): *Po bušînu frižulîni... (Cel.);* (*v.* 1.5.3.3.)

bušînac, -înca (ve. *bosso*) – divlji grm sličan *bušînu;* (*Cistus villosus*); (*v.* 1.5.3.3.)

bûšit (se), -în (jul. *busar*) – poljubiti (se) 'bušnuti': *Zagãrli je i bûši... (VM); Dikmôn je bûši dīmjȕ u pĕšnje; Bûšili su se u obrãze...; Lĩpi môj, ȁla bûši tetù!; usp.* pojūbȉt

bušīvàt (se), -ījĕn (se), **bušȉvot** (se), -ȉjen (se) (jul. *busar*) – ljubiti (se): *...zã ruke se daržȁt, a bȁrž i bušīvàt (FJ); usp.* jūbȉt

buškĕt,* -a (tal. *boschetto*) – šumica, kultivirani šumarak; *usp.* bȕšak; (*v.* 1.2.1.2.)

bȕškot se, -on se – 1. gurati se laktovima, tijelom; 2. udarati se rogovima, *npr.* ovnovi; *usp.* būrtàt; (*v.* 1.1.6.4.)

bȕšt,* -a (tal. *busto*) – 1. grudnjak: *... tȁčkice za kūpȉt bȕšt (IN); usp.* rеđipĕt; 2. prsluk; *usp.* buštîn, korpĕt; (*v.* 1.1.7.1.);
- *bȕšt i mudônte* – dječji prslučić koji se kopčao na leđima te donjim dugmetima za gaćice

bȕšta, -e (ve. *busta*) – 1. kuverta, omotnica; 2. sklopnica, kutijica, futrola: *bȕšta od oćõli(h)*

buštîn,* -a (ve. *bustin*) – vrsta ženskog donjeg rublja mali *bȕšt*; *usp.* korpĕt; (*v.* 1.1.7.1.)

buštîna, -e (ve. *busta*) – mala papirnata vrećica: *...ondȁ žuntȁt cȕkara i jednù buštînu vanȉlje (Kru.)*

butargôn(i), -a(o), -o, *prid*. (prema ve. *botarga*) – ispunjen ribljom ikrom: *Svãka rȉba kad je butargôna dobrȁ je za ȉst (MJ); usp.* butôrga

butàt (se), -ôn (se) (ve. *butar*) – baciti (se); *usp*. butōvàt; (*v.* 1.1.6.4.);
- *Bȕta!* – baci! dobaci!: *Bȕta! (cȉmu, kavĕc, sȉdro...* – izostavlja se ako se podrazumijeva iz konteksta)
- *butàt cȉmu* – dobaciti konop
- *butàt cvît* – propupati
- *butȁ(t) ćȁ* – baciti, **odbaciti kao nepot**rebno ili neupotrebljivo: *Bȕta (butôj) tȍ ćȁ!*

* zastarjelo

- *butȁt jednù* – 1. zaigrati partiju karata; 2. zapjevati pjesmu... (objekt se podrazumijeva iz konteksta)
- *butȁt mrȉže* *(popôvnice, parangôl, võršu...)* – baciti mreže... u more
- *butȁt na kôrtu* – staviti na papir (neki dogovor): *Hȍmo sȁd butȁ(t) tȍ na kôrtu!*
- *butȁt nã zemju* – oboriti: *Nȉkoliko su bȍri(h) nã zemju butãli… (Pi)*
- *butȁt pȉsmo* – ubaciti pismo u poštanski sandučić
- *butȁt sȉme* – posijati
- *butȁt ù more* – otarasiti se nepotrebnog: *Bȕta tȍ ù more!*
- *butȁ(t) se na tlèh* – baciti se na tlo
- *butȁt vônka* – razglasiti
- *Nî za butȁ(t) ćȁ* – 1. Nije loše; 2. *fig.* Bolje je od očekivanoga

butîga, -e (ve. *botega*) – 1. trgovina, dućan, prodavaonica; (*v.* 1.2.1.10.); 2. *razg.* rasporak na hlačama: *Otvȍrena ti je butîga!; usp.* piturîn

butigîr,* -īrā, -a (ve. *boteghier*) – trgovac koji drži *butîgu*; (*v.* 1.1.3.4.)

butȉlja, -e (ve. *botiglia*) – boca: *Kojȁ nevȍja, pãla mi je na tlèh butȉlja sa ûjen!;* (*v.* 1.3.1.)

butiljûn, -ūnā, *m* (augm. od ven. *botilion*) – velika staklena *butȉlja;* (*v.* 1.3.1.)

butôda, -e (ved. *butada*) – 1. neprovjerena priča; izmišljena vijest: *Ne obadôj njegȍve butôde!;* 2. kartaški izraz; 3. dobar potez

butôna,* -e (trs. *botana*) – gruba pamučna tkanina žućkaste boje: *Ol butône su se šȉli lancūnȉ;* (*v.* 1.1.7.2.)

butôrga, -e (ve. *botarga*) – riblja ikra: *Nemôj butôrgu hȉtit ćȁ, onȁ je dobrȁ za ȉst!;* (*v.* 1.4.16.)

butōvȁt (se), -ōjën (se) (ve. *butar*) – bacati (se): *Nemôj butōvȁt svȕ tû porkarȉju ù more!; Pȍce se je butōvȁt po tlehȕ...; usp.* butȁt

bū - trȅ, *uzv.* – usklik *bū* kada se pred djetetom zatvore oči i *trȅ* kada se otvore (šala i igra)

buvêl, -ēla (ved. *buvel*) – unutrašnja guma, zračnica: *Ȅpeta se probî buvêl!; usp.* mantêl

bȕzara, -e (tal. *buzara*) – *izr. na bȕzaru* – način pripreme jela, *npr.* plodova mora: *škâmpi na bȕzaru;* (*v.* 1.3.4.1.)

bûzdo,* -ota (prema tur. *buzdovan*) – budalasto čeljade: *Kojî je tȍ bûzdo!; usp.* cukûn...*;* (*v.* 1.1.6.1.)

bûža, -e (ve. *buso*) – rupa: *Ȅpeta mi se ucinȉla bûža na kalcȅte!; usp.* rãpa;
- *cinȉt bûže* – praviti rupe: *Tukô mi ucinȉt nȍve bûže na kȁjiš, ma nȅ na šȉrje - oslãbi son!*

bužãkula, -e – kućerak, sobičak; *usp.* kamarîn; (*v.* 1.2.3.1.)

bužèta, -e (ve. *buseta*) – rupica za dugmad (*botūnȅ*): *Pȕno mi je vrȉmena tukãlo za ucinȉt bužȅte.*

Brigantîn u Križnoj luci*,* 1929.

Trabãkul u portu, 1930-ih

* zastarjelo

C

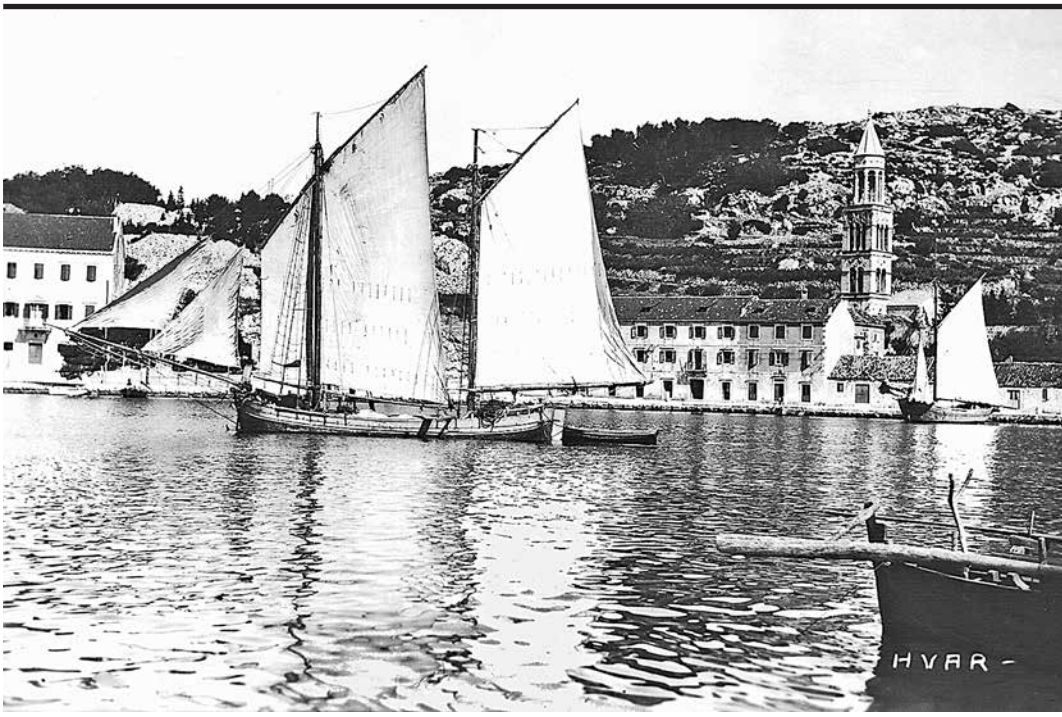

ca, **cȍ**, cëga, cësa,* –što (*cȍ* se koristi kao upitna i samostalna zamjenica): *Znôš ca sȅ dogodȉlo? Nȅ, cȍ?;*
- *Ca ćе rȅć?* – Kako to?: *Ca ćе rȅć da nīsȕ bî na sprȍvod?*
- *Ca gȁ tî ȉmoš s otîn?* – Što se to tebe tiče?
- *ca sȅ hȍće...* – malo fali...
- *ca sȅ onȍ rȅce...* – što bi se reklo...
- *ca sȅ tīcî...* – a što se tiče...

cãgaj,* cãgja – vrsta divlje životinje, čagalj (*Canis aureus*): *Cãgji(h) ȉmo sômo na Pelȉšac, kakȍ govȍridu;* (*v.* 1.5.1.2.)

cãgod, **cãgodera**, *zamj.* – štogod, nešto, nešto malo: *Ȉmoš cãgod za napȉ(t) se?; usp.* cögod

caklarȉja, -e – skup predmeta od stakla, staklarija: *Stȁv tȍ caklarȉje u veltrînu!;* (*v.* 1.3.2.3.)

caklênka, -e – staklena kuglica za igru; *usp*. frãnja

caklȉ(t) **se**, -în se – stakliti se: *Ȍci ti se caklīdȕ kakȍ da ȉmoš fȉbru!*

caklȍ, -ä – staklo: *Pȕklo je kakȍ da je o(d) caklȁ; usp*. lãštra; (*v.* 1.2.3.2.)

cȁkum-pȁkum,* **sȁkum-pȁkum**,* *izr.* (trs. *sacumpac,* od njem. *mit Sack und Pack*) – 'sa svim svojim stvarima' (pokupiti se, raščistiti)

camprãga, -e (ved. *zampraga*) – 1. kandža, rožnati nokat mačke, krakovi rakova: *Lîpo je poćućȁt camprãge i tanãje od hlãpa;* (*v.* 1.1.4.3.); 2. *fig.* grube ruke ili noge: *Ȁla, môvite se, ispržȕšte tȍ camprãgi(h)! (IN)*

camudrôgo, *zamj.* – bilo što: *Ne govôr camudrôgo!*

cancarȅle, -ih *ž mn* (ve. *zanzarele*) – smjesa od brašna i jaja, stavlja se u juhu; (*v.* 1.3.11.2.)

cãpa, -e (tal. *zappa*) – šapa, stopalo; otisak šape ili stopala: *Ostãle su cãpe na salîž; usp.* cãta

capapîn, -a *m,* **capapȉje**, -a *ž* (ve. *zapapie*) – nogostup na pramcu *levȕta* u obliku polukruga, ovješen na *bȉte* i na *karȍc*; (*v.* 1.4.3.)

capȅta,* -e (tal. *zappetta*) – zidarska alatka (žlica na dugom štapu za miješanje vapna); (*v.* 1.2.5.)

capôda,* -e (trs. *zapada* – stopa) – nastupna ploha na stubi, gazište

carcȉt, -î – cvrčati: *Cōrcȁk-potresȍvac se trēsȅ ka(d) carcî!;* (*v.* 1.5.1.5.)

carkôvni, -a(o), -o, *prid.* – koji se odnosi na crkvu, crkveni: *Ôn kantô u carkôvni zbôr (IN)*

carnêj, **carnjêj**, -ējä *m* – vrsta sitne bijele ribe crne boje, crnej (*Chromis chromis*): *Carnejȕ se ne cȉsti drôb, guštôž je za ȉst, ma ȉmo pȕno drãcih;* (*v.* 1.4.12.2.)

carnȉca, -e – 1. vrsta tamnije zemlje, crnica; *usp*. carnjenȉca; (*v.* 1.2.1.2.); 2. vrsta smokve; *usp*. smȍkva

carnȉje, *v.* **cōrnȍ**

carnȉlo, -a – 1. crnilo, tinta; *usp*. inkjȍštar; 2. crnilo nekih mekušaca (sipa, lignja...); (*v.* 1.4.16.)

carnȉ(t) **se**, -î se – crniti se, iskakati od okoline izrazito tamnom bojom: *Ca sȅ to tãmo carnî?; supr*. bīlȉ(t) se; *usp.* cōrnȉ(t) se

carnjêna,* -ëni, -a(o), -o, *prid.* – koji je crvene boje, crven: *Carnjêna mu je ... carnjëni nos; Carnjëna je... carnjëno zemjä; Nëbo je carnjëno; uobič.* carvên

carnjenȉca, -e – vrsta crvenkaste zemlje, crvenica; *usp*. carnȉca; (*v.* 1.2.1.2.)

carnjênko, -ota – muška osoba crvenkaste kose; (*v.* 1.1.4.2.)

* zastarjelo

carvên, -ẽni, carvenä, carvẽno; carvenö, carvẽno; *prid.* – crven: *Kakö je carvên ... ovî carvẽni barjôk!; Kakö je carvenä ... ovä carvẽno bandîra!; Kakö je carvenö... ovö carvẽno nẽbo!; usp.* carnjên

carvẽno, **carnjẽno**, *pril.*/ **carvenȉje**, *komp.* – crvene boje / crvenije; (*v.* 1.2.10.)

carvenȉ(t) **se**, -în se – crvenjeti se: *Pö-cela se carvenȉt u obrãze i lîpo se zacarvenȉla.*

carvȉć, -a – crvić; *usp.* côrv; (*v.* 1.5.1.3.)

càs, cãsa – čas, trenutak, hip: *Cẽkoj jedôn cãs!; Dõša je ȉstega cãsa; usp*. hîp, momẽnat, sekûnd

cašȁt,* ( ) – sjajiti se, ostavljati ugodan dojam; privlačno izgledati;
- cinȉt cãše – praviti se otmjen

cãta, -e (ve. *zata*) – šapa, kandža; *usp.* camprãga, cãpa;
- dôć po*(d)* ***cãte*** – dopasti šaka: *Dõće ôn mẽni po(d) cãte!*

cãtara,* -e (ve. *zatara*) – splav, plutajuća platforma: *Na Bônj je bîla usȉdrena nȉko vrîme jednä vẽliko câtara.*

cãval, côvla – veći čavao*: Zabȉću mu cãval u stûp o(d) smȍkve pôk nekä apelô Bögu… (IN); uobič.* brökva; *usp*. côvli

cavãta, -e (ve. *zavata*) – natikača: *Stãvit u kȕfer šugamôn, cavãte… (IN); usp.* papüca; (*v.* 1.1.7.3.)

cedȉt,* -în (tal. *cedere*) – popustiti, odstupiti; ustupiti dio svoga: *Nẽćü mu cedȉt ni vȍko, nä!; uobič.* molàt, popūstȉt

cẽhja, -e, **cẽhjica**, -e – dio grozda, nekoliko zrna na peteljci; *usp.* cezôj; (*v.* 1.2.6.1.; 1.5.3.8.)

cejadîn, **cijadîn**, **cjadîn**, -ȉna – čovjek, osoba, čeljade: *Cejadîn cejadȉnu cejadîn (Cel.); Da je njẽga poslät po smärt, cijadîn ne bȉ nȉkad ȕmor (Cel.) Govȍriš kakȍ da nî besȉda o cjadînu (IN); usp.* covȉk; (*v.* 1.1.3.2.)

cekîn,* -a (ve. *zechin*) – zlatni novac u Veneciji u 16. st., cekin; (*v.* 1.2.9.6.);
- nȍv kakȍ cekîn – blještaće nov

cẽkot, -on – čekati: *Cẽkoj sekûnd!; Cä cẽkoš, môvi se?!;*
- cẽkot kakȍ ozẽbal sûnce*;* (*v.* 1.7.3.2.)
- cẽkot mãnu Bȍžju*;* (*v.* 1.7.3.2.)
- Cẽkoj tî! – Čuvaj se! (blaga prijetnja, upućena uglavnom djeci)
- Ma cẽkoj! – Pusti me da ti kažem!

celȁ, -ê – pčela: *Ubȍla ga je celȁ, sȁl mu je natẽklo;* (*v.* 1.5.1.4.)

cẽlega, -e (ve. *celega*) – vrsta ptice pjevice iz porod. zeba, 'krstokljun omorikaš' (*Loxia curvirostra*); (*v.* 1.5.2.1.)

celegȁt, celegãta (ve. *celegato*) – ptica 'vrabac pokućar' (*Passer domesticus*): *U Fôr se rẽce 'celegȁt', a po otȍku 'rẽbȁc', 'rẽbȁk' 'ȍli 'rẽpȁk';* (*v.* 1.5.2.1.)

celẽsta,* -e (tal. *celeste*) – plavuša, *bjônda*: *Onû celẽstu son jȍ parvî vȉdi, nekä mi se nȉko ne intrigōjẽ! (IN)*

celẽste, *pril.* (tal. *celeste*) – svijetloplavo (boja vedrog neba); *Mẽni je celẽste nojdrãžji kolûr;* (*v.* 1.2.10.)

celẽsti, -o, -o, *prid.* (tal. *celeste*) – svijetloplav: *Onä celẽsto vẽšta mi je nôjdrãža.*

celȍ, -ä – čelo: *Kakȍ se je udrî, dõša mu je njȍk na celȍ!;* (*v.* 1.1.4.1.)

cemprȉs, **cimprȉs**, -a (tal. *cipresso*) – zimzeleno crnogorično stablo, čempres (*Cipressus sempervirens*): *Poskakȕje levantîn / sȁd na cemprȉs / sȁd na drãcu (Po); ... pȕne vrȉće balȍticih o(d) cimprȉsa (IN);* (*v.* 1.5.3.1.)

cemušȁt, -ôn – 1. ljuštiti, runiti (*npr*. kukuruz, grah...); *usp.* ocemušät; 2. čepuhati vunu; *usp.* rascemušät

cênca,* ( ) – rub, kraj;
- *na cêncu cênca* – na kraju krajeva

cẽner, -a, -o* *prid.* (tal. *cenere*) – siv; sive boje: *Izdalekȁ se vȉdila cẽnera cenerôsta muntãnja (IN)*

* zastarjelo

cȅnere, *pril.* (tal. *cenere*) – sivo; (*v.* 1.2.10.)

cenerȋn,* -a *m* (tal. *cenerino*) – 1. sivkasta, pepeljasta boja; 2. tkanina sivkaste boje

cẽnta, -e (lat. *centum* – stotina, tal. *cento*) – 1. sitan novac (stoti dio); *usp.* centẽzim; (*v.* 1.2.9.6.); 2. bilo koja kovanica za dječju igru: *Izgubî je svȅ cẽnte na batimȉuru, prȍpja su ga opujãli!;* (*v.* 1.6.5.1.)

cênta, -e (ve. *centa*) – najgornji, obično deblji, *madîr* na brodu, ispod *rãzme* (s unutrašnje strane je *kontracênta*); (*v.* 1.4.2.)

cȅntarbȍt,* -a (engl. *centerboard*) – pomična kobilica u sredini lake jedrilice: *Ovî cȅntarbȍt se mȍre uvũć, ȍli izvãdit, is jednôn rukôn!*

centȅzim,* -a (tal. *centesimo* – stoti dio lire) – sitan novac; *usp.* cẽnta; (*v.* 1.2.9.6.)

centilêna,* **cetilêna**,* *v.* **acetilêna**,*

centûra, -e (ve. *centura*) – pojas, pas: *Žẽnske nȍsidu centûru, a muškî kȁiš, ȍliti tarkȉju; usp.* cîngul, pôs; (*v.* 1.1.8.1.)

cȅp, cepä – čep: *Stȁv bokûn cepä na otû damjônu, svȅ ćе se prolȉt!; usp*. tapûn; (*v.* 1.2.6.2.)

ceparkãlo, -a – osoba koja znatiželjno pretražuje, čeprka

ceparkȁt, -ôn – čeprkati (poput kokoši); *usp*. zaceparkȁt

cêra, -e, **cjêra**, -e (tal. *cera,* ve. *ciera*) – 1. boja lica; 2. vosak

cerašpãnja,* -e (tal. *cera di Spagna*) – pečatni vosak: *Stãvi je cerašpãnju na pakȅt.*

ceremȍnija, -e (ve. *ceremonia*) – 1. obred, svečani postupak; 2. *razg.* pretjerana forma: *Ma hȍd, ne cîn ceremȍnije!*

ceriferôj, **cereferôj**, -ãja *m* (prema ve. *cera+feral*) – veliki svijećnjak koji se nosi u procesijama: *Tȅžji su onȉ ceriferãji o(d) cõrnih kônfratih! (MJ); Pôj tî nȍs onȅ cereferãje! (IN);* (*v.* 1.6.1.2.)

cerôda, **incerôda**, -e (ved. *inzerada*) – 1. nepromočivo platno: *Ȍdni son Pêretu cerôdu o(d) tênde da se pokrȉje o(d) dažjȁ (FN);* 2. kišni ogrtač, kabanica: *Vazmȉ incerôdu, smocȉćeš se!;* (*v.* 1.1.7.1.)

cêrti,* -a(o), -o, *prid.* (ve. *certo*) – neimenovana osoba, neki tamo, izvjesni: *Onî cêrti Grõbjani cȁ je govorî... (IN)*

certifikôt, -a (tal. *certificato*) – 1. svjedodžba, uvjerenje; 2. potvrda, atest: *Dȍni je dȍma certifikôt…*

cêrto,* (ve. *certo*) – zacijelo, sigurno

cesãnica,* **cešãnica**,* -e – vrsta pučkog ‘gipsa’ (smjesa *bilônca i (i)zgratõnega sapūnȁ u pȅci i kanavãci* koja se sušenjem brzo ukruti, omotava slomljeni ili iščašeni dio tijela): *...cesãnica ćе vȅć ucinȉt svojȅ (IN)*

cȅsar,* -a/**cesarȉca**,* -e (tal. *cesare*) – car/carica, vladarica; (*v.* 1.1.3.3.)

cesmȉna, -e – 1. vrsta crnogor. grma i stabla, crnika, česmina (*Quercus ilex*), 2. česminovina, cijenjena zbog tvrdoće i visoke kalorične moći: *...dognãli su tovarcȉća cesmȉne (IN);* (*v.* 1.5.3.3.)

cȅšaj, -ja – 1. pribor sa zupcima kojim se uređuje kosa, češalj: *Nȁ, pùka mi je cȅšaj!; usp.* petenîn; (*v.* 1.2.4.2.); 2. plazeća životinjica s mnogo nogu; (*v.* 1.5.1.3.)

cešãnica,* *v.* **cesãnica**,*

cȅšjić, -a – mali češalj *Ôn je ùvik nosî cȅšjić u portafôj;usp.* petenîn

cȅšonje, -a – češanje; *usp.* gratônje

cȅšot (se), -en (se) – češati (se): *Ne cȅšoj rûku!; Kȍga sarbî, nekȁ se i cȅše!; usp*. gratä(t) se; sarbȉt

cetilêna,* **centilêna**,* *v.* **acetilêna**,*

cetȉri/citȉri*; **cetarnãste/cetarnãdeste***; **cetardesêt** – brojevi: četiri/četrnaest/četrdeset

cetvorȉca, -e – četiri muške osobe, četvorica: *Dõšlo hi je cetvorȉca na mȅne sõmega!*

* zastarjelo

cetvõrtȁk, cetvõrka – četvrtak: *Ãko je danȁs (u)tôrik, ondȁ bi mȍga dôć u cetvõrtȁk;* (*v.* 1.2.8.2.)

cetvõrti, **cetarnaẽsti/cetarnãdesti***, **cetardesẽti** – redni brojevi: četvrti, četrnaesti, četardeseti

cezôj, cẽzja; **cežôj**, cẽžja *m* – peteljka grozda, smokve, masline; *usp.* hostȕja; (*v.* 1.5.3.8.)

cibîb, cibȉba (tal. *zibibbo*) – vrsta loze i stolnog grožđa velikog zrna: *…pakẽt grôžja, i tȍ cibȉba! (MC);* (*v.* 1.3.12.)

cibȕk[1],* -a (prema tal. *cibo cotto?*) – vojnički dvopek

cibȕk[2],* -a (tur. *çubuk*) – vrsta produžene lule: *U Fôr nȉko nî fumô na cibȕk;* (*v.* 1.2.11.)

cȉc,* -a (njem. *Zitz*) – pamučno platno za ljetne haljine: *vẽšta o(d) cȉca – vẽšta na cvitȉće;* (*v.* 1.1.7.2.)

cīcȁk, cĩcka – vrsta divlje trave s bodljikavim sjemenkama koje lako prianjaju uz odjeću, čičak (*Arctium lappa*): *…ma dȉ ćeš hodȉt bôs po cĩckima i mũlskoj pišȍti! (IN);* (*v.* 1.5.3.3.)

cīcȁt, cĩcon – bockati životinju da brže ide: *Tovãra se cĩco u krĩžic.*

ciciljâna,* -e, **siciljâna**,* -e (tal. *siciliana*) – 1. vrsta starinskog plesa podrijetlom sa Sicilije: *Ciciljâna je stõri tãnac;* (*v.* 1.6.4.1.); 2. *na ciciljânu* – na sicilijanski način: *Nȉke spîze su se parićovãle 'na ciciljânu' (MJ); Eêee, da je sȁd mãlo sȉpe na siciljânu!*

cicîndra,* -e (ve. *zizzola*) – vrsta velikog grma s plodovima, čičimak, žižula (*Zizyphus vulgaris*); (*v.* 1.5.3.3.)

cidȉlo, -a – kuhinjsko cjedilo; (*v.* 1.3.2.2.); **- *ostȁt na cidȉlo*** – biti napušten, iznevjeren: *Ôn je vãze drȕgu, a onȁ je ostãla na cidȉlo.*

cīdȉt (se), cĩdi (se) – cijediti (se): *Osēknȉ mõlega, cĩdidu mu mȍkule!; Svẽ se cĩdi iz njẽga…*

cigalîn,* -a (ved. *sigalin*) – držač cigarete, cigaretnik: *Pȕno svîta je prî fumãlo na cigalîn; usp.* cibȕk[2]; (*v.* 1.2.11.)

cigarẽt,* -a, *m,* **cigarẽta**, -e, *ž* (tal. *sigaretta*) – cigareta; *uobič.* španjulẽt; (*v.* 1.2.11.); **- *škãtula cigarẽti****(h)*** – kutija cigareta: *Mõli, põj mi kûp škãtulu cigarẽti(h), bomẽ 'Drãve'!*

cigarjêra,* -e (tal. *sigariera*) – kutija, doza za cigarete; *uobič.* tobakjêra

cigõnȉ(t) **se**, -õnin se – cjenkati se, ciganiti se; (*v.* 1.1.6.5.)

cīhȁt, cĩhon – kihati: *Pȍce je cīhȁt, bȉće ćapô koštipacjûn;* (*v.* 1.1.6.5.)

cihãvica, -e – nahlada s napadajima kihanja, kihavica: *Ćapãla me cihãvica;* (*v.* 1.1.5.2.)

cihôv, *v.* **cikôv**

cijadîn, *v.* **cejadîn**

cīkȁt, cĩkon – *iron.* piti sa strašću; *usp.* bûmbit; pocīkȁt

ciklûn, ciklūnā – vihor, ciklon: *... u otî, jedôn ciklûn ca hi je ćapô...; (MBS); usp.* šijûn; (*v.* 1.4.8.1.)

cȉknet(i), -a(o), -o, *prid.* – 1. napuknut: *cȉkneto tẽća;* 2. vino koje se počelo kiseliti: *cȉkneto vīnȍ;* (*v.* 1.3.10.2.)

cȉknit, cȉkne – 1. napuknuti: *Cȉka ti je ovî žmûl;* 2. ukiseliti se: *Cȉklo mi je ovȍ vīnȍ.*

cikȍrija,* -e (trs. *zicoria* od njem. *Zichorie*) – surogat umjesto mljevene kave, cikorija: *Pȍsli onẽga rãta pîlo se mlīkȍ is cikȍrijon, bomẽ Dîvkon - a kô bi bî dô põve kafê!?;* (*v.* 1.3.8.1.)

cikôv, **cihôv**, -ȍvi, -ȍva, -ȍvo – čiji: *Mõli, cikôv si tî?; Cihȍvo je ovȍ vīnȍ?*

cîkovac, cîkovca – vrsta ptice pjevice, 'strnadica brkašica' (*Emberiza cirlus*); *usp.* cjȁt, ćurlinkãvac

cîl, cīli; cīlā, cīlo; cîlo, cīlo, *prid.* – 1. cijeli, neoštećen: *Ostô je cîl ovî ... cĩli žmûl; Ostãla je cīlā ovā ... cĩlo tẽća;* 2. u potpunosti: *Govorȉla je cîlo, ma prȍpja cĩlo vrîme!;* 3. nerazrijeđen: *Ôn pȉje cîlo, bomẽ cĩlo vīnȍ;*

* zastarjelo

- *cîl cilcȁt, cīli cilcôsti* – cijel(i) cjelcat(i): *Pô mi je žmûl na tlȅh i ostô je cîl cilcȁt!*

cīlo, *pril.* – 1. cijelo: *Pãlo je i ostãlo cīlo!;* 2. nerazvodnjeno (vino): *Ovõde nȉko ne pȉje cīlo nȅgo bevôndu;* (*v.* 1.3.10.2.)

cìma, -e (ve. *zima*) – 1. brodski konop; kraj brodskog konopa: *Bȕta cȉmu!* – baci konop! (kraj konopa); *usp.* kavȅc; (*v.* 1.4.4.); 2. klice i lišće nekih gomoljastih biljaka (krumpir, repa...): *Vīš kolȉke su cȉme o(d) patãtih! (MJ)*

cīmȁk, cīnka (stdlr./lat. *cimex*) – stjenica: *Kolȉko je sômo bȉlo cīnki(h) (cīmok) u ferôtu, izȉli bi te cīlega po nocȉ prî nȅgo bi bî dõša na pôl pūtȁ do Zãgreba!; usp.* buhȁ; (*v.* 1.5.1.4.)

cimȁt,* -ôn (ve. *cimar*) – 1. kresati; 2. *fig.* šišati; *usp.* ocimȁt

cimȅnat, cimênta (tal. *cemento*) – cement: *Pôj donês jȍš dvî vrȉće cimênta!;* (*v.* 1.2.2.)

cimentȁt, -ôn (tal. *cementare*) – cementirati: *Kȁ(d) ćeš cimentȁt ovȍ putȉća?*

ciminjêra,* -e (tal. *ciminiera*) – brodski dimnjak: *Bî je tȍ nôjvȅći vapôr u onȍ dȍba, imô je dvî ciminjêre*; *usp.* trûmba

cimitêrij, cimitêrja (tal. *cimitero*) – groblje: *Jednù nôć son na cimitêrij dõša… (Pi); Ȅno ga na cimitêrij!* – Umro je; *usp.* kopošônt; (*v.* 1.2.1.7.)

cimprȉs, *v.* **cemprȉs**

cîn, *vezn.* – čim, tek što, netom: *Cîn su ga vȉdili, ȍdma su utȅkli ćȁ!*

cīnȁ, cīnē – cijena: *Govȍri da su se jucẽra promīnȉle svȅ cīnē.*

cîngul,* -a (tal. *cingolo*) – pojas, pas na svećeničkom ruhu; *usp.* centûra; (*v.* 1.6.1.2.)

cinȉje, *pril.* – jeftinije: *U njȅga ti je cinȉje...; supr.* skŭpje

cinȉt, -în – činiti, praviti;

- *cinȉt bȍte* – praviti valove (kao posljedica prolaza nekog broda)

- *cinȉt bûmbe* – praviti mjehure (*npr.* od sapunice)

- *cinȉt burdȋl* – praviti galamu, svađati se

- *cinȉt camudrôgo* – raditi bilo što, neodgovorno se ponašati

- *cinȉt cãše* – praviti se lijep(a) i otmjen(a)

- *cinȉt ceremȍnije* – otezati, komplicirati: *Hȍd, ne cîn ceremȍnije!*

- *cinȉt dangȕbit* – oduzimati komu vrijeme: *...da nekȁ hi ne cinîn dangȕbit (IN)*

- *cinȉt diferêncu* – razlikovati: *Prî se nî cinȉla diferênca meju Svẽtega Prȍspera i Svẽtega Stȉpona… (Kru.)*

- *cinȉt divjarȉje, šempjarȉje, monôde, pizdarȉje…* – raditi nepodopštine, gluposti...

- *cinȉt dobrȍ* – biti djelotvorno: *Popî(j) ovȍ kamomȉla, tȍ ćе ti cinȉt dobrȍ!*

- *cinȉt filôde* – držati se naduto: *Cinî filôde kakȍ barba Cvîtetova kobȉla (Cel.)*

- *cinȉt fîntu* – praviti se, izigravati: *A ôn cinî fîntu da nȉšta ne kapî!*

- *cinȉt fȍtu* – izazivati ljutnju, gnjev: *Prȍpja mi cinî fȍtu!*

- *cinȉt gadarȉje* – raditi ružne, nepristojne, gadljive radnje: *Ne cîn tãke gadarȉje!*

- *cinȉt jãkove-jãkove* – klecati koljenima (od straha ili slabosti): *...kolȉna su mi cinȉla jãkove-jãkove!*

- *cinȉt kãcu* – hvatati koga, izvoditi potjeru: *...karabinjêri su mu cinȉli kãcu (IN)*

- *cinȉt kapȍt* – biti zguren (o ptici), pobolijevati

- *cinȉt komêdije* – biti razuzdan, izmotavati se: *Ne cîn komêdije!* (često upozorenje majke djetetu)

- *cinȉt kȍnat* – računati, voditi računa

- *cinȉt kȕco* – šutjeti

- *cinȉt kukuvȉju* – glasati se poput kukavice: *kukuvȉža cinî kukuvȉju-kukuvȉju.*

- *cinȉt kumpanȉju* – praviti društvo komu

- *cinȉt mȉlo* – pobuđivati sažaljenje: *Cinî mi mȉlo vȉdit ga onãko sõmega.*

* zastarjelo

- *cinȉt mirôkule* – preuveličavati
- *cinȉt monôde* – praviti gluposti
- *cinȉt od…* – obavljati posao od... : *Izabrô je cinȉt od lanternȉšte da mȍre ȕvik bȉt bes berȉte (IN)*
- *cinȉt pãmet* – postajati pametniji: *Kakȍ grên starȉji, parȉ mi se da pomãlo cinîn pãmet (Cel.)*
- *cinȉt pašurãte* – bacati plosnati kamen tako da odskače po površini mora
- *cinȉt pȍda se* – nekontrolirano obavljati nuždu
- *cinȉt pokȍru* – moliti ili obavljati neke radnje radi okajanja grijeha
- *cinȉt punjȅtu* – 'praviti spermu', masturbirati
- *cinȉt regãtu* – utrkivati se
- *cinȉt skalîne* – penjati se stubama
- *cinȉ(t)* *se* –** praviti se važan; *usp*. cinjãlo
- *cinȉ(t)* *se Inglêž* –** praviti se Englez (praviti se kao da ne razumije)
- *cinȉt (š)porkarȉje* – 1. raditi što nepristojno, nedolično; 2. *fig*. spolno općiti
- *cinȉt štrȍpite* – 'izvoditi', privlačiti pažnju gestama ili bukom, dizati prašinu
- *cinȉt šušûr* – praviti buku
- *cinȉt tûmbule* – kotrljati se preko glave
- *cinȉt vijãje** – putovati
- *cinȉt zûbe* – dobivati prve zube: *Mõli plãce jer cinî zûbe.*
- *cinȉt živȍt* – provoditi se, bezbrižno se ponašati
- *cinȉt žmôrfije* – praviti grimase, nepodopštine; prenemagati se: *Ne cîn žmôrfije!*
- *Dȉ si bî, ca sȉ cinî?!* – bio je to uzaludan posao, izgubljeno vrijeme
- *zûbi cinīdù vȍdu* – željeti (*npr*. hranu ili piće) što je blizu, ali nedostupno: *Glȅdo hi ôn kroz lãštru, a zûbi mu cinīdù vȍdu...*

cīnȉt, cīnin **–** 1. cijeniti, poštovati: *Jo cĩnin tvojȅ poštênje;* 2. procjenjivati: *Na kolȉko ti cĩniš onû tvojȕ kȕću?; usp.* aprecjät
cinkvantîn,* -a (ve. *cinquantin*) – kukuruz malog i glatkog zrna (dozrijeva otprilike u 50 dana – c*inquanta giorni*), pogodan za pravljenje 'kokica'; (*v.* 1.3.7.2.)
cinkvîna,* -e (ve. *cinquina*) – zgoditak od svih pet brojeva u jednoj liniji na tomboli: *Dȍbi son sômo cinkvînu.*
cinjãlo,* cinjãlota – osoba koja se pravi (*cinî*) ono što nije; (*v.* 1.1.6.1.)
cȉpal, cȉpla (stdlr./lat. *cephalus*) – vrsta bijele ribe (*Mugil cephalus*); (*v.* 1.4.12.2.);
- *cȉpal o(d)* *pôrta* –** *fig.* prepredena, lukava, iskusna osoba, prefriganac; (*v.* 1.1.6.1.)
cipanȉca, -e – komad debljega drva rascijepana za loženje, cjepanica
cīpȁt, cĩpon **–** cijepati: *Vajãlo mi je cīpȁt borovȉnu cĩlo jȕtro.*
cȉplić, -a (*hibr. dem.* prema stdlr./lat. *cephalus*) – manji *cȉpal;* (*v.* 1.4.12.2.)
cipȍtak,* cipȍtka – iverak, ostatak pri cijepanju drveta; *usp.* trĩšće
cîr, cĩra – čir: *Dõša mi je cîr na guzȉcu; usp.* brûn; (*v.* 1.1.5.2.)
cȉrit se, -in se – drsko se smijati, ceriti se: *Ca sȅ tãko cȉriš!? (ŽK)*; (v. 1.1.6.4.)
cirȍt,* -a (ve. *ceroto*) – flaster: *Mõlemu je dõša brûn pôk son mu stãvila cirȍt.*
cirkustônca,* -e (tal. *circostanza*) – prilika, okolnost, uvjet: *Dõšlo je tãko vrîme i tãke cirkustônce (Cel.)*
cȉst(i), cistȁ(o), cȉsto, *prid.* – čist: *Ȕvik je cȉst ovî... cȉsti covȉk; Ȕvik je cistȁ ovȁ... cȉsto ženȁ; cȉsto dītȅ; supr*. špȍrak;
- *cȉsti cistôsti* – potpuno čist: *Stãvila je na stôl cȉstu cistôstu tavãju.*
cistêrna,* -e (lat. *cisterna*) – brod vodonosac (u Hvaru je cijevima punio *Vȅlu gustîrnu*): *Dõšla je cistêrna! Rastẽgli su gȕme i sȁd je tõte miljûn vȍdoskokih!; usp.* gustîrna; (*v.* 1.4.1.1.)

* zastarjelo

cȉstit, -in – čistiti: *Ȕvik cȉstin iza njëga!*

Cȉsto srīdȁ, -e -ê – Čista srijeda, prvi dan korizme, Pepelnica; (*v.* 1.6.1.6.)

cȉsto, *pril.*/ **cistȕje**, *komp.* – čisto/čišće: *Cȉsto je, ne mȍre bȉt cistȕje!; supr.* špôrko

cȉto! (ve. *zito*! tal. *zitto*!) – šuti!: *Stôj cȉto!* – Umukni! Ne govori!

civanȉca, -e – potkoljenična kost, golijen: *Âjme, udrî si me u civanȉcu! (ŽK)*; (v. 1.1.4.1.)

civetôna,* (trs. *zivetona*) – *pogr.* namiguša, koketa (*v.* 1.1.6.1.)

civȋl, -a (ve. *civil*) – 1. *m,* koji nije u uniformi: *Bîlo je tõte vȅće civȋli(h) nëgo võjske*; 2. *prid.* izbirljiv (u jelu i piću): *Ovî tovôr je civȋl, ne pȉje mũtnu vȍdu.*

civȋre, -a (ve. *civiera*) – drvena nosiljka za prijenos kamenja i sl.: *U jedôn dôn su razbȉli dvȍ pôra civȋri(h)!;* (*v.* 1.2.5.)

cjàt, cjãta – vrsta ptice pjevice, 'crnogrla strnadica' (*Emberiza melanocephala*); *usp.* cîkovac; (*v.* 1.5.2.1.)

cjōnȁk, cjõnka – gležanj: *... nogãvice gôć do napȍvar cjõnok (IN);* (*v.* 1.1.4.1.)

cmãdina,* -e – niska, gusta magla: *Èto, tãmo, na drȕgu strônu, gũste maglê i cmãdine (Cel.); ... nî ćûha, pritȉsne cmãdina a cijadîn se potî i ù hlod (Kru.);* (*v.* 1.4.8.1.)

cmȋj, cmȉja *m* – vrsta grmolikog aromatičnog bilja, smilje (*Helichrysum arenarium*); (*v.* 1.5.3.3.)

cmîk, cmîka – prištić na oku, ječmenac: *Dõša mi je cmîk nȁ oko, bomë vȉdiš ga!* (*v.* 1.1.5.2.)

cȍ, *v.* **cȁ**

cobôn,* -a – 1. pastir; (*v.* 1.1.3.4.); 2. *fig.* neuk čovjek: *Za njëga se ne mȍre rȅć da je prȍpja cobôn za fõrski (MJ);* 3. nadimak *Cȍban*; (*v.* 1.1.2.)

cȍgod, **cogodêra**, *zamj.* – štogod, nešto, nešto malo: *...nȉkad ne dõjdedu kūpȉt cogôdera u butîgu (FN); usp.* cãgod

cȍk, -a – panj: *Ovȍ je sûho kakȍ cȍk!;* (*v.* 1.5.3.7.)

cokȅt, **cukȅt**,* -a (ve. *zocheto*) – drveni komadić koji se ugrađuje u rub zida da učvrsti okvir stolarije: *Svãka vrõta grēdù na cetȉri cokȅta.*

cȍkul, -a m (ve. *zocolo*) – posebno obrađeno podnožje zida; sokl: *Ucîn tõte cȍkul o(d) plȍcicih!; usp.* basamènat; (*v.* 1.2.3.1.)

cȍkula, -e (ve. *zocolo*) – vojnička cipela sa *ćodînima*: *Udrî je cȍkulon u vrõta da se svȅ zatrẽslo!;* (*v.* 1.1.7.3.)

cȍkuli,-ih *m mn* (ve. *zocoli*) – cipele s drvenim potplatima; (*v.* 1.1.7.3.)

côl, -a (njem. *Zoll*) – mjera za promjer cijevi (1 col – 2,54 cm): *Do kȕće mi grê cjêv o(d) trî kvôrta, a po kući o(d) pôl côla;* (*v.* 1.2.9.5.)

côngul,* -a ( ) – jak smrad, smrad po krepalini: *Tȍ je smardȉlo kakȍ svȉ cônguli! (MBS); usp.* smrôd

cônkulast(i), -a(o), -o,* *prid.* (prema tal. *con+culo?*) – neravan, grbav, iskrivljen; *usp*. konkulôn

cõran, cõrni; cõrnā, cõrno; cõrnȍ, cõrno, *prid.* – crn: *Cõran je kakȍ... cõrni vrôg!; Cõrnā je ovà nôć kakȍ... cõrno konȍba!; Prȍpja je cõrnȍ ovȍ... cõrno nëbo!*

cõrȁt, cõron – izvoditi čarolije, izazivati vradžbine (*cõrī*): *Prî su jûdi vȉrovoli u vȉšćice cȁ cõrodu.*

cõrcȁk, cõrcka – cvrčak; (*v.* 1.5.1.4.)

cõrī, cõrīh, *m mn* – čarolije, uroci; *usp*. urȍk; (*v.* 1.1.5.2.)

cõrnȉt (se), cõrni (se) – 1. činiti što crnim; 2. izgledati crno, crnjeti se: *I nëbo se je pȍcelo cõrnȉt na zopãdu (FN); supr.* bīlìt (se); *usp.* škūrìt; carnì(t) se

cõrno, **cõrno vīnȍ**, cõrnega *sr* (vīnā) – crno vino; *supr.* bîlo; (*v.* 1.2.6.3.)

cõrnȍ, *pril.*/ **carnȉje**, *komp.* – crno/crnje crno; *supr.* bîlo/bilȉje; (*v.* 1.2.10.)

* zastarjelo

côrv, côrva – crv; *usp.* carvȉć; (*v.* 1.5.1.3.);
- *imàt côrva u guzȉcu* – biti nemirne naravi: *Vartî se po katrîdi kakȍ da ȉmo côrva u guzȉcu.*
- *lovȉt na côrva* – loviti ribu koristeći morskog crva kao *ẽšku* na udici

côst,* cãsti – čast, počast: *Bȉće mi côst…*

cȍto, -ota (ve. *zoto*) – šepavac: *Ôn je cȍto, cȍto bomẽ na lȉvu nȍgu!*

cȍtot, -on (ve. *zotar*) – šepati: *Kakȍ nẽćù cȍtot kȁl son ugãzi na ježȉnu!*

cȍtov(i), -a(o), -o, *prid.* (ve. *zoto*) – šepav: *Onȁ je cȍtova, ȍl' ne vȉdiš kakȍ grê?;* (*v.* 1.1.5.2.);
- *cȍta škvãra, v. škvãra cȍta*

covȉcan, covȉcni, -a(o), -o, *prid.* – čovječan; *Prȍpja je covȉcan ovî... covȉcni covȉk; Prȍpja je covȉcna ovȁ... covȉcno ženȁ; Kojẽ covȉcno stvorênje!; usp.* jȕski; (*v.* 1.1.6.1.)

covȉk, -a; *mn.* jûdi – čovjek; *usp.* cejadîn;
- *còvice Bȍžji!* – čovječe Božji! (prijekor): *Ma cȍvice Bȍžji, ca tî ne kapîš ca sẽ dogõđo!*
- *da covȉku pãmet stãne* – nevjerojatno: *Tȍ je da covȉku pãmet stãne!*
- *dûšȁ o*(*d*) *covȉka* – osoba dobre i mirne naravi: *Ôn ti je dûšȁ o(d) covȉka, u nȉkoga se ne intrigȍjẽ! (AD)*
- *morskî covȉk* – sredozemna medvjedica: *Odõvna nȉko nî vȉdi morskêga covȉka;* (*v.* 1.4.10.)
- *bȉt/postȁt svôj covȉk* – biti samostalan/odrasti
- *covȉk ȉ po* – vrlo valjan čovjek
- *covȉk od svîta* – čovjek koji je puno putovao, vidio i naučio; pametan čovjek

côvli, -ih *m mn* – 1. veliki čavli; *usp.* cãval, brȍkva; 2. simbol Kristove muke, iznose se u procesiji na Veliki petak; (*v.* 1.6.1.2.)

crȋkva, -e – crkva; *hodȉt u crȋkvu* – biti aktivni vjernik: *Onȁ, bomẽ, grê u crȋkvu;* (*v.* 1.2.1.6., 1.6.1.1.)

crȋkvica, -e – crkvica: *Bîli su vẽć pasãli crȋkvicu 'Zvijezda mora'… (IN);* (*v.* 1.2.1.6.)

crȋp,* -a – vrsta motke za mlaćenje pšenice: *... da kojî snȍp dõjde finalmênte po(d) crîpe (IN);*

crȋpnja, -e – vrsta zemljane posude pod kojom se peče, peka: *Rêp o(d) kîrnje smo isȉkli na bokūnẽ i stãvili po(d) crȋpnju! (MJ);* (*v.* 1.3.2.2.)

crȉpot, crȉpjen – 1. crpsti; 2. vaditi ribu iz *sãke* velikim *ušãcen: ... sardẽle se crȉpodu i mẽćedu u gajẽte (FN)*

crîvo, -a – crijevo: *Sôlpi tukô ȍdma izvãdit crīvȁ vônka!;* (*v.* 1.1.4.1., 1.4.16.);
- *slīpo crîvo* – slijepo crijevo

cùdan, cùdni, -a(o), -o, *prid.* – čudan; *cùdni covȉk, pȕno je cùdan; cùdno ženȁ, pȕno je cùdna; cùdno dītẽ;* (*v.* 1.1.6.1.)

cudesȁ, *ž mn,* cudês, cudesîh – čudesa

cùdit se, cùdin se – čuditi se: *Ca sẽ cùdiš, ȍl' je ne poznâješ!?*

cudnovãto, *pril.* – neobično, čudno: *Tȁ je spîza bîla tãko cudnovãto līpȁ, da bi se svȁk infišô... (Kru.)*

cùdo, -a – 1. čudo: *Da si vȉdi tȍ cùdo!; usp.* cudesȁ, mirôkul; 2. *pril.* mnogo;
- *cùdo svîta* – mnogo ljudi
- *cùdo Bȍžje* – nešto posebno, izuzetno
- *cùdo o*(*d*) *ditẽta* – jako nadareno dijete
- *nô*(*ć*) *se na cùdo* – naći se u zbunjujućoj situaciji (ne znati kako se postaviti)
- *Svãko cùdo za trî dôna* – Na svaku novost se ljudi brzo priuče.

cùf, -a (ve. *zufo*) – čuperak, pramen kose na čelu

cufẽt, -ẽta (ve. *zufeto*) – začešljana kosa na čelu, dio muške frizure: *...inkolôni kȍkot-cufẽt (IN)*

cùkar, cùkra (ve. *zucaro*) – šećer; (*v.* 1.3.8.1.);
- *cùkar baškabȁ*,* – krupni smeđi šećer od šećerne trske
- *cùkar-de-ôrzo*,* (ve. *zucaro d'orzo*) – bomboni od uprženog šećera

* zastarjelo

- cȕkar na kvadrȅte; cȕkar na plakȅte – šećer u kockama

cukarîn, -a (ve. *zucarin*) – bombon: *Dôj mõlemu jedôn cukarîn!;* (*v.* 1.3.9.1.)

cukarjêra, -e (ve. *zucariera*) – posudica u kojoj se drži šećer, šećernica: *Jednȁ cukarjêra je lîpo figurãla onãko namĩšćena na merlȅt;* (*v.* 1.3.2.3.)

cukȅt,* *v.* **cokȅt**

cukûn, -ūnä, *m* (ve. *zucon*) – glupan, tikvan: *Kojî je tȍ cukûn!; usp.* bûzdo, ȅbete, imbečîl, imberlôn, smantôn, šêmpjo, šôrdo, turlalä...; (*v.* 1.1.6.1.)

cùpak, cùpka *m*, **cùpica**, -e *ž* – zatiljak: *Udrî son se u cȕpak; ...pogodî ga je balûn u cȕpicu (IN);* (*v.* 1.1.4.1.)

cùpot, *v.* **sùpot**

cûrma,* -e (ve. *zurma*) – ribarska družina: *Bara Kûzma je ȕvik hodî na rȉbe s ȉston cûrmon;* (*v.* 1.4.9.1.)

cùšpajz,* -a (njem. *Zuspeise* – prilog jelu) – ukuhano povrće, varivo; (*v.* 1.3.5.1.)

cùt (se), cùjen (se) – čuti (se): *Cȕješ ti mȅne!?; Cùlo se do na Fãbriku kakȍ su kantãli.*

cūvȁt (se), cūvon (se) – čuvati (se): *Cūvoj mi mõlega jedôn cȃs!; Cūvojte se vî njȅga!*

cvȁt, **cvȁ(s)t**, cvãte – cvasti: *Omênduli pȍcnedu cvȁ(s)t vȅć u parvî mȉsec; usp.* cvȉtot

cvatônje, -a – cvanje, cvjetanje

cvĩće, -a *sr zb* – cvijeće: *Ma kojȅ lĩpo cvĩće u tȅbe!*

cvît, -a *m* – cvijet; (*v.* 1.5.3.8.);
- cvît mlãdosti – rana mladost: *Nî ni onȁ vȅć u cvîtu mlãdosti!*

cvîti, -ih – tradicionalni hvarski kolač: *Tĩsto se razvõjo na pôl centȉmetra, rôdulon se rȉžedu 'cvîti'... (Gst.);* (*v.* 1.3.9.2.)

cvitȉć, -a – mali cvijet, cvjetić; (*v.* 1.5.3.8.)

cvȉtot, -o, – cvjetati: *Sȁd non već svȅ cvĩće cvȉto; usp.* cväst

cvôr,* cvôri, *ž* – gamad, nametnik na čovjeku, životinji ili biljci (*buhȁ, ušȅnak, cīmȁk*); (*v.* 1.5.1.4.)

Ministri Male Antante (Kralj. Jugoslavije, Čehoslovačke, Rumunjske), 1930-ih

Junak iz Like – 'najjači čovjek na svijetu', 1930-ih

* zastarjelo

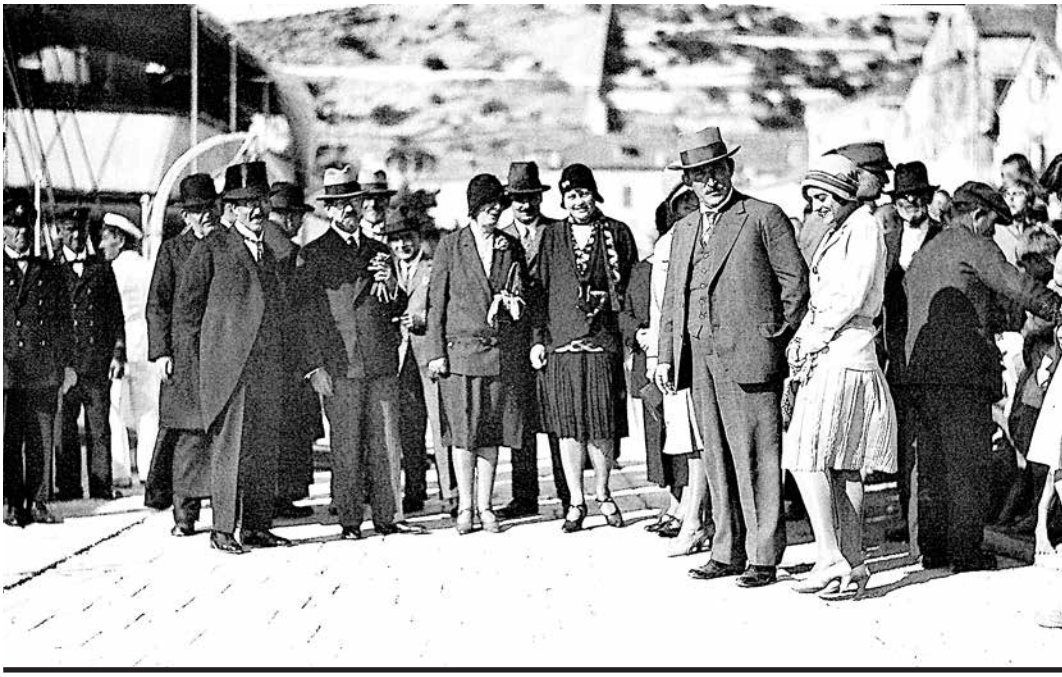

Č, Ć

čȁuš,* -a (tur. *çavuş*) – općinski podvornik, dostavljač poziva: *Mȍre bit da hi je avižô čȁuš (IN)*

Čȅh, **Čȅk**,* **Čȅhinja**, **Čȅkinja**,* **čȅški** – iz Češke: Čeh, Čehinja, češki

čûnka, -e – rilo, njuška, gubica: *Ćapāćeš po čûnki, mõli!* – Dobit ćeš po gubici...!; (*v.* 1.1.4.3.); *usp*. rïlo, mûžo

ćà, *nepr.* – čestica koja naglašava prethodnu riječ u smislu: odavde, dalje, van;
- *Bùta ćà!* (tal. *butta via*) – Baci (odavde)!
- *Grēmȍ ćà!* – Idemo (odavde)!
- *Hòmo ćà!* – Hajdemo (odavde)!
- *Ìša je ćà* – Otišao je (odavde).
- *Môla ćà!* – Pusti to! (sada)
- *Nȍs ćà!* – Nosi, odnesi (odavde)!
- *Pôj ćà!* – Idi (odavde)!: *Põću ćà kad mȅne bȕde vȍja!*

ćāća, -e – otac, tata; *uobič.* otäc, pãpe; (*v.* 1.1.3.1.)

ćāćinovo, *pril.* – očevo (donekle pogrdno): *Cà trĩškoš po tȅmu, ȍl' ti je tȍ ćāćinovo!?; Bȍga ti ćāćinova!*

ćākula, -e (ved. *ciacola*) – ugodan, opušten razgovor; brbljanje, čavrljanje: *Ne bacelôj, tȍ su ti sômo ćākule!*

ćakulȁt, -ôn (ved. *ciacolar*) – ogodno razgovarati, brbljati: *Onä vȅće vȍli ćakulȁt nëgo ìst i pìt!; usp.* petegulät

ćakulȅta, -e (ved. *ciacoleta*) – kraće čavrljanje: *Sîbe se fermô na ćakulȅtu sa popôn… (IN)*

ćakulôna, -e (ved. *ciacolona*) – *fam.* brbljavica: *Kojä je tȍ ćakulôna!; usp.* blebetûša, lajôna, petegulôna; štafelôna, štampadôra; (*v.* 1.1.6.1.)

ćakulônje, -a (*hibr.* prema ved. *ciacolada*) – brbljanje; *usp*. petegulônje

ćào, *uzv.* (tal. *ciao*) – *nov.* prijateljski, neformalni pozdrav

ćàp, ćāpa (ved. *ciapo*) – jato ptica pjevica: *ćäp gardelînih; usp.* jãto

ćapȁt (se), -ôn (se) (ved. *ciapar*) – 1. uhvatiti (se), uloviti (se); 2. zaraditi; *usp*. ćapōvät;
- *ćâpa!* – zgrabi! drži!; (*v.* 1.4.5.2.)
- *ćâpa parvêga!* – izraz kod klapskog pjevanja ('pjevaj kao tenor!')
- *ćapāće nos ûra od...* - (za)kasnit ćemo
- *ćapāla ga je debulȅca* – osjetio je slabost u tijelu
- *ćapāla me mārkla nôć* – zatekla me je mrkla noć
- *ćapāla nos je kȉša (nevêra, pijāvica)* – uhvatilo nas je nevrijeme
- *ćapāli su se* – posvađali su se
- *ćapȁt āsa* – dobiti jedinicu (u školi)
- *ćapȁt bakarȁus* – dobiti batine: *Mȍga bi kȍgod ćapȁt bakarȁus! (Cel.)*
- *ćapȁt bȍga za brōdù* – iskoristiti životnu priliku
- *ćapȁt brîvu* – doseći potpunu brzinu kretanja (*npr*. broda)
- *ćapȁt cìmu* – prihvatiti kraj brodskog konopa: *Ćāpa cìmu i vêž za kolônu!*
- *ćapȁt drȕgega* – prihvatiti drugi glas u klapskom pjevanju
- *ćapȁt fibru* – dobiti vrućicu
- *ćapȁt gȍsta* – pronaći gosta i iznajmiti mu sobu
- *ćapȁt jednêga za drȕgega* – pobrkati dvije osobe: *Ćapô ga je za brãta.*
- *ćapȁt kacȍt, ćapȁt pêst* – dobiti udarac šakom
- *ćapȁt kagarȅlu, ćapȁt kȍliku, ćapȁt prȍliv* – dobiti proljev

* zastarjelo

- *ćapȁt kojî dȉnar* – zaraditi štogod: *Tukȃće mi afitȁt ovȅ dvî kãmare za ćapȁt kojî dȉnar.*
- *ćapȁt kolûre* – dobiti boju u licu (*npr*. nakon bolesti): *Ȁla dȁ, ćapô si kolûre!*
- *ćapȁt kȍnat* – dobiti batine (kaže se djeci): *Hȍd dȍma vȅselo, ćapãćeš kȍnat!*
- *ćapȁt koštipacjûn* – prehladiti se
- *ćapȁt krepãvicu* – postati iscrpljen, mlohav, *krȅpon*
- *ćapȁt krȕh ù ruke* – završiti školovanje, izučiti zanat
- *ćapȁt kurãja* – ohrabriti se: *Ćapô je kurãja, dȉga se i zamolî za plês (IN)*
- *ćapȁt mûltu* – dobiti globu: *Ćapô je mûltu, a mȍga je dospȉt i u paržûn!*
- *ćapȁt na induvîn* – raskrinkati koga, izvući odgovor neizravnim pitanjem
- *ćapȁt na ležȍ* – uhvatiti koga 'na leglu' (negdje gdje se bio pritajio)
- *ćapȁt na mãkinu* – dovršiti šivanje šivaćim strojem
- *ćapȁt na plûća* – dobiti tuberkulozu pluća
- *ćapȁt na zûb* – okomiti se, imati nešto protiv nekoga
- *ćapȁt ȍganj* – zapaliti se: *Levȕt ni(n) je bî ćapô ȍganj… (IN)*
- *ćapȁt perfjânko* – uvjeriti, pridobiti nekoga zaobilaznim putem
- *ćapȁt pjêg* – zaobliti se: *Na grônu od mãsline se obȉsi kãmik dȍk onȁ ne ćapô pjêg.*
- *ćapȁt plîsan* – upljesniviti se
- *ćapȁt po rȉlu, ćapȁt po čûnki* – dobiti udarac po obrazu
- *ćapȁt po tȉkvi, ćapȁt po čȉverici* – dobiti udarac u glavu
- *ćapȁt pocȅs* – steći pravo služnosti; *usp*. pocȅs
- *ćapȁt pȕnat* – dobiti upalu pluća: *A ca sȅ hȍće za ćapȁt pȕnat, plavurîtu!*
- *ćapȁt repȉcu* – uzoholiti se
- *ćapȁt rȉpu za rodãkvu* – pogrešno procijeniti; *usp. ćapȁt rôg za svȉćȕ; petȁt rȉpu za rodãkvu*
- *ćapȁt rôg za svȉćȕ* – prevariti se (u procjeni neke situacije ili sl.)
- *ćapȁt rȍtu* – uhvatiti i držati željeni smjer pri plovidbi
- *ćapȁt rûku tarcarūlȁ* – skratiti jedro
- *ćapȁt rȕžinu* – zahrđati: *Kakȍ nȅće ćapȁt rȕžinu kad nî dô mȉnij!*
- *ćapȁt sardêl* – biti udaren po prstima (kazna u školi): *Dobȍta svãki dôn bi ćapô sardêl u škȕlu.*
- *ćapȁ* *(t)* ***se* –** započeti svađu, posvađati se
- *ćapȁ* *(t)* ***se krãja*** – doći do obale, doploviti (*npr*. pri pogoršanju vremena)
- *ćapȁ* *(t)* ***se lavûra, poslȁ*** – početi raditi: *Parî da ćе se tukȁt ćapȁt lavûra (Cel.)*
- *ćapȁ* *(t)* ***se lîbra (motȉke, vesôl...)*** – početi učiti (raditi u polju, veslati...): *Kȁ(d) ćeš se tî ćapȁt lîbra, ân?; Vajô se ćapȁt motȉke, nî drȕge!*
- *ćapȁ* *(t)* ***se pôrta*** – 1. doći do luke; 2. *fig*. sretno završiti kakav pothvat, 'uploviti u luku'
- *ćapȁ* *(t)* ***se šotobrãco*** – uhvatiti se ruku pod ruku
- *ćapȁ* *(t)* ***se u gvožđȉcȕ*** – upasti u zamku
- *ćapȁt svilȉnu* – stvoriti naslagu algi
- *ćapȁt škȍpulu* – dobiti pljusku: *Mȏli, ćapãćeš škȍpulu!*
- *ćapȁt trî gȍla u brânku* – primiti tri gola;
- *ćapȁt ù boga* – dobiti upalu, razboljeti se
- *ćapȁt u đȉr* – zadirkivati s više strana
- *ćapȁt u môršu* – staviti u škripac (predmet koji se obrađuje) i zategnuti
- *ćapȁt u redîkul* – ismijavati koga
- *ćapȁt u remûrć* – prihvatiti brod u svrhu njegova potezanja drugim brodom
- *ćapȁt u sakramȅnat* – dobiti križobolju; *usp.* sakramȅnat

* zastarjelo

- *ćapȁt po sakramêntu* – dobiti batine po križnom dijelu leđa
- *ćapȁt u štȕmak* – osjećati bol u trbuhu zbog tuge, brige...
- *ćapȁt u vȁlcer* – prihvatiti zabrinjavajuću situaciju s veselije strane, olako
- *ćapȁt vapôr* – uhvatiti brod (ukrcati se u zadnji čas): *...kojȁ je ûra, sigûro nȅće ćapȁt vapôr!*
- *ćapȁt za guzȉcu* – uštipnuti za stražnjicu
- *ćapȁt za rîc* – držati koga za riječ
- *ćapȁt za šêmpjota, mȍnu, arlekîna* – smatrati koga budalom
- *ćapȁt za žîve i mõrtve* – dobiti velike batine (uglavnom prijetnja djeci)
- *ćapȁt žênsku* – izaći sa ženom (turisticom)
- *ćapȁt žurnôtu* – zaraditi dnevnicu
- *Ćapãlo je jednȕ bȍtu* – Kiša je namočila zemlju u dubini od jedne *bȍte* (zamaha motikom)
- *Ćapô ga je trentaûn* – Uhvatio ga je napadaj bijesa.
- *Ćapô se na baketînu* – Nasjeo je.
- *Jestȅ cȍ ćapãli?* – Jeste ulovili što?
- *Ka(d)** te ćapô jednȁ, ćapô te stô i jednȁ!*** – Kada što krene ukrivo, sve ide loše.
- *Ki ćâpa - ćâpa!* – Tko zgrabi **-** zgrabi!
- *Kȍlera (kȍlika, jelãvica...) te ćapãla!* – razne kletve poput: Bolest te uhvatila!
- *Motõr je ćapô o(d)** parvê* –** Motor je upalio (‘uhvatio’) od prvog pokušaja.
- *Nî ćapô ni hȅlera* – Nije ništa zaradio; *usp. ćapȁt kojigôd đȉnar*

ćapēkȁt, *v.* **ćepēkȁt**

ćapōvȁt, -ōjēn (ved. *ciapar*) – hvatati, loviti: *S onôn nȍvon plȉvaricon onȉ ćapōjēdu vȅće nēgo prî; usp.* ćapȁt;
- *ćapōvȁt vȍju* – postajati raspoložen za što: *Ćapōjȅ me vȍja za pôć plȉvot.*
- *ćapōvȁt za pãrste* – biti studeno (kada zebu ruke): *Gregolevônt ćapōjȅ za pãrste (IN)*

ćarȁt, -ô (ved. *ciarar*) – bistriti se: *Rȅklo bi se da ćarô odozdôla.*

ćâro, *v.* **ćôro**

ćavâdo,* -ota (prema ved. *ciavar* – jebati) – teško, ‘zajebano’ stvorenje; (*v.* 1.1.6.1.)

ćefãla, -e ( ) – glava, tjeme: *Ćapãćeš jednȕ po ćefãli! (ŽK)*; *usp.* ćȉverica; (v. 1.1.4.1.)

ćȅla, -e (tur. *kel*) – golo vlasište, tjeme bez kose, ćela: *Jȍš je mlôd, a vȅć ȉmo lȉpu ćȅlu; usp.* ćȅrika*;* (*v.* 1.1.4.1.)

ćȅlika, *v.* **ćȅrika**

ćȅlov(i), -a(o), -o, *prid.* – ćelav: *Vȁs je ćȅlov ... ovî ćȅlovi covȉk; Ćȅlova mu je ... njegȍva ćȅlovo glōvȁ; ćȅlovo stvorênje;* (*v.* 1.1.5.2.)

ćȅlovac, ćȅlovca – ćelavac: *Ôn je ćȅlovac, ma nî mu drôgo kad mu se tȍ rȅce.*

ćȅpa, -e (tal. *cheppia*) – vrsta ribe, poput velike srdele, puna kostiju (*Alosa fallax milotica / Clupea alosa*): *Bȕta tȍ ćȁ, tȍ ti je ćȅpa! (ŽK)*

ćepekãlo, -ota, **ćepȇko**, -ota – mucavac; (v. 1.1.5.2.)

ćepēkȁt, -ēkon – govoriti isprekidano zbog govorne mane, mucati: *Nî znô njânka ćepēkȁt na inglêški (IN); usp.* tartajȁt; (*v.* 1.1.6.5.)

ćêr, ćerê – kći: *Êee, ćêrce mojȁ, tolȉko tȅga je bîlo… (MJ);* (*v.* 1.1.3.1.)

ćȅrika, **ćȅlika**, -e (tal. *chierica*) – 1. svećenička tonzura; 2. *iron.* ćelava glava; *usp.* ćȅla

ćȉkara, -e (ve. *cicara*) – šalica: *...cîn je gȍst pȍpi kafȕ, agvãnta ćȉkaru i tȁrc oprȁt za dȁt drȕgemu,...falȉlo je svȅga! (Cel.);* (*v.* 1.3.2.3.)

ćȉkarica, -e (*hibr. dem.* prema ve. *cicara*) – mala šalica; *ćȉkarica za cõrnu kafȕ*

ćikȁt, -ôn (ved. *cicar*) – gristi se, srditi se; samo u izr.:
- *Ćȉka bȍje!* – uzvik naslade tuđem neuspjehu (uz gestu udaranja pest o pest)

* zastarjelo

ćikȅt, -a ( ) – jedno pakiranje minerskog eksploziva: *Jõ bi stãvi ovõde jedôn ćikȅt.*

ćikapêlnica, **ćikapêrnica**, -e – pepeljara

ćîmuli, -ih *m mn* (stdlr./lat. *cymula*) – mladi izdanci kupusa: *...bronzîn lȅšo ćîmuli(h) (Cel.);* (*v.* 1.3.7.1.)

ćiribîmbit, -in – gledati, viriti potajno: *Onȉ sômo ćiribîmbidu... (Cima)*

ćȉverica, **ćȉferica**, -e (prema rus. *kiver*) – *razg.* glava, ‘tikva’: *Stôj smîron, ćapãćeš dvî po ćȉverici!; usp.* tȉkva

ćodîna,* -e (ved. *ciodin*) – kratki čavao široke, izbočene glave: *Stãvi son ćodîne na šjôle o(d) postȍlih;* (*v.* 1.1.7.3.)

ćȍka, -e (ved. *cioca*) – 1. vrsta cvijeta, pelargonija, geranij: *U njê je ćȍki(h) svîh kolûri(h)!;* 2. viseći svijećnjak u crkvi (luster u obliku cvijeta *ćȍke*); (*v.* 1.6.1.1.)

ćokolatîna, -e (prema ved. *ciocolada*) – čokoladica: *Dôla mãti sînu / za ćokolatînu / zaplãkola gôrko / ca nî za Perînu (Po); usp.* ćukulôta; (*v.* 1.3.9.1.)

ćôro, **ćâro**, **kjâro**, *pril.* (ve. *ciaro*; tal. *chiaro*) – 1. bistro; 2. jasno: *Tolȉkima nȉ jȍš ćôro kakȍ stvõri stojīdù (Cel.); Nesũđenemu diretūrù bîlo je svȅ ćâro (IN); Ma nĩ mi prȍpja kjâro (AD)*

ćȍrov(i), -a(o), -o, *prid.* (prema tur. *kör*) – ćorav; *fig.* koji loše uočava: *Ca ne vȉdiš, ȍl’ sȉ ćȍrov!?; Ćȍrov je... ovî ćȍrovi covȉk; Ćȍrova je... ovà ćȍrovo ženà; Kojȅ ćȍrovo stvorênje!;* (*v.* 1.1.5.2.)

ćȍrovac, -ca (prema tur. *kör*) – ćoravac, onaj tko loše vidi

Ćozȍt,* -a (ved. *ciosoto*) – 1. ribar iz talij. mjesta Chioggije (lovili u našim vodama za vrijeme Austro-Ugarske); 2. osobni nadimak *Ćozȍt*

ćućȁt, -ôn (ved. *ciuciar*) – sisati: *Ȍl’ ti mõli jȍš ćućô pàrst?*

ćućîn, -a (ved. *ciucin*) – duda varalica: *Opȅr mu ćućîn, pô mu je na tlȅh!;* (*v.* 1.2.4.2.)

ćûh, -a – dašak vjetra: *Nî bîlo ni ćûha vȉtra;* (*v.* 1.4.8.1.)

ćūkȁt (se), ćũkon (se) – prenositi (se) od uha do uha, naslućivati (se): *Jednȉ i drȕgi ȍbo tȅmu nīsù nȉšta ni ćukãli (IN)* ***- Ca sȅ ćũko - tȍ se i doćũko!;*** (*v.* 1.7.3.2.)

ćukulôta, -e (ved. *ciocolada*) – čokolada; *usp*. ćokolatîna; (*v.* 1.3.9.1.);
- baštûn ćukulôte – rebro čokolade

ćūlȉt, ćũlin – napinjati uši da bi se što bolje čulo: *Kad je pȁs u fêrmu, ondà ćũli ùši.*

ćurlinkãvac, -kôvca – vrsta ptice pjevice, ‘crnoglava strnadica’ (*Emberiza melanocephala*); *usp*. cîkovac

ćùš-bùš – samo u *izr.:*
- ni ćùš ni bùš – nijemo, bez odgovora: *Jõ son ga lîpo pozdrãvi, a ôn ni ćùš ni bũš!*

ćūšȉt, ćũši – lagano puhati: *Ćũši mãlo is krãja.*

ćūška, -e – 1. u Brusju opći naziv za pticu; *uobič.* tȉtica; 2. *ćūška žutovrãtnica* – ptica pjevica iz porodice drozdova s crvenim perjem na vratu, crvendać (*Erithacus rubecula*); (*v.* 1.5.2.1.)

ćūtȉt (se), ćũtin (se) – 1. osjetiti, ćutjeti: *Ćũtin jȍ da se fureštarȉja okrȉće za nãmi (IN);* 2. osjećati se: *Ne ćũtin se danȁs dobrȍ;*
- ćūtȉt jôje – doseći spolnu zrelost: *Pȍce mi je sîn ćūtȉt jôje, nĩ ga dȍma cĩli dôn!*
- ćutî ga je – pripit je; (*v.* 1.1.6.3.)

* zastarjelo

Mandrȁć na dan *šugavȅle* i Lučka kapetanija, oko1935.

Reportažne *slȉke* na Pjaci pobuđivale su zanimanje, oko1935.

D, Đ

FOTO-BENCIC
PARFUMERIJA
PLOČE
FILMOVI
BRZO
KOPIRAM
BRZO
PRECIZNO
FOTO-BENCIC
NARODNE NOŠNJE
RUČNI RADOVI

dabôjdo! *uzv.* – Dabogda!: *Dabôjdo mi ȍci ispãle (...rūkȁ usãhla) ãko son tȍ jȍ ucinȉla!; usp.* akobôjdo

dãje, *pril.* (*komp. od* dalekȍ) **–** dalje: *Brûsje je dãje od Grôbja; supr.* blȉžje

dajinȁ, -ê – daljina, udaljenost

dakâpo,* *pril.* (tal. *da capo*) – 1. ispočetka, iznova: *Nīsmȍ dobrȍ ucinȉli otî posôl, tukô pocêt dakâpo*; 2. u glazbi: znak za ponavljanje dionice

dakôrdo,* *pril.* (tal. *d'accordo*) – složno, suglasno: *Dakôrdo su Ȉvica i mãti (IN)*

dalȅk(i); dalekȁ, dalȅko; dalekȍ, dalȅko, *prid.* – 1. dug: *Dalȅk je... otî dalȅki konȍp; Dalekȁ je... otȁ dalȅko maôna;* 2. udaljen: *Dalekȍ je tȍ selȍ odovôda;*

dalekȍ, *pril.* – 1. dugo (o dužini): *Nȅ znon hȍće tȍ bȉt dȍsta dalekȍ;* 2. daleko, udaljeno: *Sȁd nî dalekȍ do Milnê sa nȍvon cȅston.*

damȁsk,* damãska (tal. *damasco*) – vrsta dekorativne tkanine, damast; (*v.* 1.1.7.2.)

dãmenbal,* -a (njem. *Damenball*) – ples u kojem žene biraju partnere: *A ôn joj govȁri da nȅ zno plēsȁt dãmenbal, a tângo, tȍ šȉ! (IN);* (*v.* 1.6.4.2.)

damjôna, -e, **damižôna**, -e (ved. *damiana*; tal. *damigiana*) – staklenka opletena prućem, najčešće od pet litara: *Kad je damjôna bîla prȍzna rȅkli su: 'Nî vȅć gȍriva!' (IN); Tukô vazêst prôvu damižônu, nȅ ovȍ plastike! (MC);* (*v.* 1.3.1.)

danȁs, *pril.* **–** danas; (*v.* 1.2.8.5.);
- *danȁs-sȕtra* – u mogućoj bliskoj budućnosti
- *dôn danȁs* – i sad, i dan-danas

danãšnji, -a(o), -o, *prid.* – današnji, sadašnji: *Ovà danãšnjo mularȉja nî kakȍ ondãšnja; danãšnjo vrîme.*

dãndarica, -e – plod (crne bobice) od grma mirte (*mãrtine*); (*v.* 1.5.3.4.)

dangȕba, -e – lijenčina, danguba: *Stȍrija o parvêmu turȉsti - dangȕbi (Cel.); Ćȅri mojȁ, promȉsli mãlo, ca ćȅ ti otî dangȕba!?;* (*v.* 1.1.6.1.)

dangȕbit, -in – gubiti vrijeme; *usp.* izdangȕbit;
- *za ne dangȕbit* – da se ne bi gubilo vrijeme

daprôva, *v.* **deprôva**

darežjîv, darežjȉvi, -a(o), -o, *prid.* – darežljiv; *Darežjîv je ovî tvôj... darežjȉvi otȁc; Darežjȉva je ovà tvojȁ... darežjȉvo tetȁ; Kojȅ darežjȉvo stvorênje!;* (*v.* 1.1.6.1.)

darīvȁt, -ījȅn – darivati; *usp* darovȁt

darivônje, -a – darivanje: *...butȉlja prošȅka radi bȍlesti, darivônja... (Cel.)*

darneküša, -e – vrsta loze; (*v.* 1.2.6.3.)

darovȁt, -ȕjen – dati dar(ove), darovati; *usp.* regalȁt; darīvȁt

darovȉt(i), -a(o), -o, *prid.* – darovit, nadaren, talentiran: *Ȕvik se govorȉlo kakȍ su Brušãni darovȉti... (Po);* .

darôvšćina, -e – nekretnina koja je darovana

darvȁ, dȏrv, darvȉh *ž mn* – drva za ogrjev; *usp.* drîvo; (*v.* 1.5.3.7.)

darvȅn, darvȅni; darvenȁ, darvȅno – drven: *Darvȅn je ... darvȅni brôd; Darvenȁ je ... darvȅno batâna; darvȅno daržãlo;*
- *darvȅno Marȉja* **–** sinonim za ukočenu osobu: *Kakȍ se tȍ daržîš, parîš darvȅno Marȉja!*

darvenarȉja, -e **–** građevinska drvenarija, stolarija

* zastarjelo

daržãlo, -a – 1. držak alata; (*v.* 1.2.5.); 2. držalo u koje se utiče pero za pisanje

daržàt (se), -în (se) – 1. držati u ruci: *Daržì dobrò cȉmu!;* 2. držati se, imati držanje: *Poglê(j) je, daržî se kakò principȅsa!;* 3. čuvati: *Mî jòš daržīmò u kȕću oni stõri baûl;* 4. imati na uzdržavanju: *Prî smo daržãli kozȅ i kòkoše, ma sȁd vȅć nȅ.*

- *daržȁ(t) se na veslà* – održavati poziciju lagano veslajući

- *dobrò se daržȁt* – biti dobroga zdravlja u poodmaklim godinama: *Ôn se jòš dobrò daržî!*

- *Dȁršte me, ubȉću ga!* – *iron*. Drž'te me da ga ne ubijem!

daržãva, -e – država: *Da nî tȅga ne bȉ se znãlo da smo sȁd nȍva daržãva (IN)*

daržȉt, **dažjȉt**, -î – kišiti, daždjeti: *Dažjî cȉlo jȕtro; Danàs ću daržjȉt cȉli dôn (ŽK)*; *uobič.* pãdo kȉša; *usp.* dôrž

daržjȉv,* **dažjȉv**, -ȉvi; -a(o), -o,* *prid*. – kišovit: *I sùtra ću bȉt da(r)žjȉvi dôn.*

daržônje, -a – držanje

dãska, -e – daska debljine oko 2,5 cm; *usp*. puntižêl; (*v.* 1.2.2.);

- *dãska o* *(d)* ***krùha* –** daska na kojoj se slagao umiješani kruh i nosio *nã peć*

- *dãska o* *(d)* ***prônja* –** daska s rebrastim limom, služila je za ručno pranje *rȍbe* preko *maštȉla*

dašćìca, -e – 1. komad daske, mala daska; 2. daščica za rezanje namirnica; (*v.* 1.3.1.)

dȁt (se), dôn (se) – dati (se); *usp.* dōvät;

- *dȁt gȕšta* – učiniti kome na volju, pričiniti zadovoljstvo: *Nēćù mu dȁt gȕšta!*

- *dȁt kapȉt, dȁt intendȉt, dȁt znȁt* – dati do znanja

- *dȁt kapȍt* – osvojiti sve bodove u kartaškoj igri

- *dȁt na vòju* – pustiti da radi što hoće

- *dȁt likadînu* – 1. napraviti glazuru, dati završni sloj zaglačanim cementnim nanosom; 2. *fig*. uljepšati

- *dȁt po rȉlu* *(po bȍgu, po škînima, po ušȉma, po zūbȉma...)* – udariti po…

- *dȁt potòlicu* – povlađivati, umanjivati čiju krivnju; *usp.* potȍlica

- *dȁt rîc* – zadati riječ, obećati

- *dȁt rûku* – 1. pomoći komu; 2. nanijeti jedan premaz bojom

- *dȁ(t) se* – prepustiti se: *Nemôj se dȁt!*

- *dȁ(t) se na zlȍ* – krenuti po zlu (*npr*. rana koja se ognoji)

- *dȁt strôha* – prestrašiti, zastrašiti koga

- *dȁt vôltu* – pričvrstiti konop (jednostavnim i brzim načinom vezivanja za *bȉtu*)

dãtula, -e (ve. *datolo*) – 1. plod nekih vrsta palmi: *Skȕpili su dãtule po salîžu od rîve;* (*v.* 1.5.3.4.); 2. vrsta školjke (razvija se u poroznome kamenu), *uobič. parstȁc* (*Lithophaga lithophaga*); (*v.* 1.4.17.)

davninȁ, -ê – davno vrijeme, davnina;

- *ol davninê* – od starih vremena, iz daleke prošlosti

davônt,* -a (tal. *davanti* – sprijeda) – konop koji veže prednji kraj *lantîne* latinskog jedra za *mônkul;* (*v.* 1.4.3.)

dažjȉt, *v.* **daržȉt**

De profûndis, *nepr.* (lat. *de profundis* – iz dubine) – početni dio liturgije za mrtve: *Zakantãćedu mu De profûndis prî ovȅ zīmȇ;* (*v.* 1.6.1.3.)

debalîn,* *pril.* (ved. *de balin*) – dobra izgleda, 'kao puška', tip-top; *Nakarcãli su ga debalîn* – Dobro su ga nakrcali (o brodu)

debêl, **dȅbel**, debȅli; debelä, debȅlo; debelò, debȅlo; *prid*. – debeo: *Pȕno je debêl... ovî debȅli covȉk; Pȕno je debelä... ovä debȅlo žena; Kakò je debelò ovò... debȅlo dītȅ!;* (*v.* 1.1.4.2.);

- *debȅli hlôd* – velika, debela hladovina

- *debȅlo mêso* – stražnjica: *Dãli su mi injȅkciju u debȅlo mêso.*

- *debȅlo môre* – otvoreno more, pučina, *kùlaf*

* zastarjelo

debelì(t) **se**, -îm se – debljati se: *Pöcela se i onä debelït, äla dä!*

debèlo, **debelò**, *pril.*/ **dèbje**, *komp.* – debelo/ deblje: *Debelò je da dëbje ne möre bît!*

debelokjûnac, -kjûnca – ptica zimovalica na Hvaru, batokljun (*Coccothraustes coccothraustes*); (*v.* 1.5.2.1.)

debjinà, -ê – debljina (tijela ili predmeta): *...za debjinù mõlega pãrsta.*

dèbul(i), -a(o), -o, *prid.* (ve. *debolo*) – slabašan, bez snage (*npr.* poslije bolesti); *Dëbul je ... dëbuli covïk; Dëbula je ... dëbulo ženä; ...žbatît dvö frïška jôja za ovö dëbule dicê (IN)*

debulèca, -e (ve. *debolezza*) – slabost, osjećaj gladi, iscrpljenost poslije bolesti: *Ćapãla me je debulëca; Öl' ne vïdiš u kojû je debulëcu cĩlo daržãva dõšla! (AD); usp.* iznemöglost, slãbost; (*v.* 1.1.5.2.)

dèbulo, *pril.* (ve. *debolo*) – slabo, krhko, slabašno:

dèc, -a (prema tal. *decilitro*) – decilitar: *Pöpi son sômo dvö dëca cõrnega;* (*v.* 1.2.9.5.)

decêmbar, *v.* **dicêmbar**

decïmetar, -a (tal. *decimetre*) – 1. dužina od 10 cm, decimetar; 2. krojački metar: *Izmïrila mi je pôs is decïmetron i zapisãla na bokûn kôrte.*

dedrênto, *pril.* (ve. *de drento*) – iznutra (s unutarnje strane *šköjih*): *Glogojî defôra, dedrênto bonãca! (IN); supr.* defôra; (*v.* 1.4.8.2.)

defãte,* **defãto**,* *pril.* (ve. *defato*) – u stvari, doista, zaista, *de facto*

defèt,* -a (sttal. *defetto*) – defekt, mana: *Ôn ïmo nïki defèt pôk têško govöri; usp.* falînga

defôra, *prij.* (ve. *de fora*) – izvana: *defôra šköji(h)* – more s vanjske strane *šköjih*; *supr.* dedrênto; (*v.* 1.4.8.2.)

dejerït,* *v.* **dijerït**,*

dèk, -a (ved. *deca*) – dekagram: *Dõj mi dëset dêk murtadële!;* (*v.* 1.3.13.);
- *(pro)dõvät na dëke* – dijeliti namirnice ograničeno (za i nakon 2. sv. rata): *Na dëke se prodovãlo / pri(d) butîgu se u fîlu stãlo (FJ)*

dekapòto, *pril.* (ve. *de capoto*) – u potpunosti, posve: *Uredìli su hi dekapòto* – 'sredili' su ih...

dekoracjûn,* -ũni, *ž* (tal. *decorazione*) – 1. ukrašavanje, dekoracija; 2. odlikovanje; *usp.* medãja

dekòt,* -a (ve. *decoto*) – ljekoviti preparat, sirup: *Nî dekötа dö mora!*

deliberät (se), -ôn (se) (ve. *deliberar*) – osloboditi (se): *Nekä te Bôg deliberô svãkega zlä; Deliberô se je strôha o(d) kãnje (IN)*

delïcij, -a (tal. *delizia*) – uživanje, uživancija; (*v.* 1.3.13.)

delïcija, -e (tal. *delizia*) – vrlo ukusno jelo, poslastica: *Na stôl su bîle sômo delïcije!*

delïja,* -e *ž* (prema tur. *deli* – hrabar, neustrašiv) – snažno čeljade, junak, delija

delikôn(i), -a(o), -o,* *prid.* (ve. *delicato*) – 1. nježan, tankoćutan, delikatan: *Zôv delikôn i fîn... (Po);* 2. uglađen, lijepo odjeven: *Ôn je pröpja jedôn delikôni covïk!;* (*v.* 1.1.6.1.)

delüšo,* *pril.* (tal. *de lusso*) – luksuzno, bogato, svečano; *tinêl delüšo* – luksuznija soba

demoštracjûn,* -ūnä, *m/* -ũni, *ž* (tal. *dimostrazione*) – demonstracija: *Demoštracjũni nãsri(d) rîve... (Cel.)*

dentjêra, -e (ve. *dentiera*) – umjetno zubalo: *Po nöći daržî dentjêru u ćïkaru sa vodôn;* (*v.* 1.1.8.3.)

denûncija,* -e (tal. *denunzia*) – prijava, tužba: *Ãko mi se ne škužô, ucinïću denûnciju proti njëga.*

* zastarjelo

denjà(t) **se**, **dinjà**(t) **se**, -ôn se (ve. *degnarse*) – udostojiti se: *Ne denjô se... (Cel.)* – Ne udostoji se, ispod časti mu je; *Drȕgi ga se ne deanjãju (Cel.)* – Ne prihvaćaju ga, ne cijene ga: *Ôn je dūšà o(d) covȉka, svãkega se denjô (AD); Fõrke se nīsù dinjãle tȅga poslà (Cel.)*

denjôž,* **dinjôž**(i), -a(o), -o,* *prid.* (prema ve. *degnar*) – blagonaklon, susretljiv, koji se ne ustručava družiti s 'nižima' od sebe: *Ôn ȉmo krejônce, a i denjôž je* – Uljudan je i susretljiv.

depašãjo,* *pril.* (ve. *de passagio*) – u prolazu; *rȅć cogôdera depašãjo; Onãko, de pašãjo... (IN); usp.* pašôj

depjômbo, *pril.* (ve. *a piombo,* tal. *appiombo*) – okomito: *Pô je is parvêga pȍda depjômbo nã zemju i nȉ mu nȉšta!; usp.* pjômbo, apjômbo

depjù, *pril.* (ve. *de più*) – mnogo, previše, odveć: *Da je barênko bîlo depjù slõni(h) sardêl! (IN,); ...vȅć je bîlo depjù vȉtra (FN); usp*. privȅć, tròpo

deponȉt, -î (ve. *deponer*) – staložiti (se): *Sȁd vajô pūstȉt da deponî fȅca.*

deportȁt,* -ôn (tal. *deportare*) – 1. prenijeti; 2. *fig*. prenijeti vijest, dojaviti

deportīrȁt, -īron (njem. *deportieren*) – prisilno preseliti, deportirati: *Ȉsto in se stȉsla ka(d) su hi avertȉli da bi hi danȁssùtra deportirãli pud Itâlije (IN)*

depòzit, -a (ve. *deposito*) – betonsko spremište u kojem je fermentirao mäšt prije stavljanja u presu;
- *depòzit za dròž* – bazen za preradu grožđanog dropa prije pečenja rakije

depòzito,* *pril.* (ve. *deposito*) – pohranjeno: *Stãvićemo ovȍ vīnȏ depȍzito u jedôn nȍvi karatîl!*

deprôva, **daprôva**, *pril.* (ve. *de prova*) – 1. ispred pramca: *Pasô mi je daprôva* (FN); *supr.* po karmȉ; 2. *fig*. ispred koga: *Nȉkor mu ne mȍre stȁt deprôva (IN)* – On je najbolji; *usp.* prôva

derȁt, **dȅrot**, dȅren – derati kožu; *usp*. derät

derȁ(t) **se**, dȅren se – derati se, vikati: *Ca sȅ tãko dȅreš!?; usp*. vīkät; (*v*. 1.1.6.5.)

derebãto, *pril.* (prema ve. *rebatiura* – odbijanje) – odbijajući se: *Ȉgro se o(d) špônde, derebãto (IN); usp.* rebatȉt

desētȁk, *pril.* – desetak: *Bîlo hi je jedvȁ desētȁk.*

desẽti, -o, -o, *red. broj* – deseti: *U desêti mȉsec bùdedu lȉpe bonãce; Jõ son bîla desêto u fȉlu za krȕh.*

desetȉna, -e – desetina; *uobič*. desẽti dîl

dẽsna, dẽson, dẽsni(h) *sr mn* – zubno meso, desni: *Grê mi mãlo kãrvi iz dẽson (dẽsnih);* (*v*. 1.1.4.1.)

dèsni, -o, -o, *prid.* – desni: *dèsni rukôv; dèsno nogãvica; dèsno veslȍ;*
- *dèsno rūkà* – glavna pomoć: *Ôn je mèni dèsno rūkȁ.*

dešênj,* **dišênj**,* **dižênj**,* -a (ve. *dessegno*) – projekt, nacrt, skica, crtež, crtarija: *Ôdni je dešênj u maranguȉju; uobič.* nãcrt

dešenjȁt,* **dišenjȁt**,* **diženjȁt**,* -ôn (ve. *dessegnar,* tal. *disegnare*) – crtati, skicirati: *Dešenjãlo se jȅšon* (kredom) *po kuvêrti* (pokrivaču) *i ondȁ se šȉlo po tèmu lîku (Cel.)*

deškargȁt, -ôn – 1. rasteretiti; 2. *fig.* nehotice rasteretiti mrežu od zapasane ribe: *Deškargô je rȉbu!* – Pobjegla mu je riba iz *trãte*; (*v*. 1.4.9.1.)

dèškomod,* -a *m* (ve. *descomodo*) – smetanje, uznemiravanje; nelagoda: *Otî burdîl ȉspri kȕće prȍpja mi cinî dèškomod!; usp.* kòmod

dešȍto, *pril.* (*v*. šȍto) – ispod; *usp.* šȍto, odošȍto

dešperacjûn, *v*. **dišperacjûn**

dešperadûn, *v*. **dišperadûn**

dešperȁ(t) **se**, *v*. **dišperȁ**(t) **se**

dešperôn, *v.* **dišperôn**

* zastarjelo

dešpȅt, *v.* **dišpȅt**

dešpetȁ(t) **se**, *v.* **dišpetȁ**(t) **se**

deštakȁt, *v.* **dištakȁt**

deštonȁt, *v.* **dištonȁt**

dȅštriga,* -e (prema ve. *destrigar*) – rastrošnik, rastrošnica; raspikuća: *Onä deštrîga ćе mu deštrigȁt cīlu kȕću;* (*v.* 1.1.6.1.)

deštrigadûn,* -ūnä/ **deštrigadôra**,* -e (prema ve. *destrigar*) – veliki rastrošnik/velika rastrošnica: *Bî je vȅliki frajûn i deštrigadûn (IN);* (*v.* 1.1.6.1.)

deštrigȁt,* -ôn (ve. *destrigar*) – raščistiti, razdati, potrošiti uludo: *A mãlo smo frementūnä deštrigãli, cȍ susȉdima, cȍ parentôdi (IN); usp.* raspacät, raspūškot

deštrigōvȁt,* -ōjën (ve. *destrigar*) – raščišćavati, trošiti uludo: *Govòridu da deštrigōjën reditôvšćinu... (IN)*

deštrùto,* *pril.* (ve. *destruto*) – 1. razrušeno, uništeno; 2. *fig*. neuredno, zapušteno

dešvȁt (se),* -ôn (se) (ve. *desfar*) – 1. raspasti (se): *dešvät postolȅ;* 2. dotući: *Cȍ Njêmci, cȍ arjâvo vrîme, dešvãlo hi je dekapȍto! (IN)*

dešvȏn(i), -a(o), -o,* *prid.* -o, *prid.* (prema ve. *desfar*) – slomljen, razbijen, ‘slomljen’ fizički: *Vȁs je dešvôn ... ovȉ dešvôni covȉk!; Svȁ je dešvôna ... ovȁ dešvôno ženȁ!; dešvôno stvorênje;* (*v.* 1.1.6.2.)

detonacjûn,* -ūnä, *m/* -ūni, *ž* (tal. *detonazione*) – veliki prasak, detonacija: *Ovî tvôj se lîpo pristrãši o(d) detonacjūni(h) (IN)*

dȅvet /devetnãste, **devetnãdeste*/ devedesêt –** brojevi: devet/devetnaest/devedeset

devẽti /devetnaẽsti, **devetnãdesti*/ devedesẽti –** redni brojevi: deveti/devetnaesti/devedeseti

devīza, -e (njem. *Devise*) – strana valuta: *U ȉsti škafȅ(t) su stãli i dȉnori i devīze (FJ)*

devocjûn,* -ūnä, *m/* -ūni, *ž* (ve. *devozion*) – pobožnost: *Ma kojî (kojä) devocjûn u tê šantȍće!*

dezertȁt,* -ôn (ve. *desertar*) – dezertirati: *U onȅmu rãtu pȕno je nãši(h) jūdî(h) bîlo dezertãlo.*

dezêrto,* *sr. nepr.* (tal. *deserto*) – pustoš; *na dezêrto* – na pustom mjestu: *Iskarcãli su ga na krôj, na dezêrto (IN)*

dezinfetȁt, -ôn (tal. *disinfettare*) – isprati, dezinficirati: *Nî bȍje kemikalȉje za dezinfetȁt sûde cä je môre! (IN)*

dezmȅzo, *pril.* (ve. *desmesso*) – ispražnjeno napola: *Kad vīnȏ grê na dezmȅzo, tukô ga pritocȉt da se ne ucinî maravanȅt* – Kada vino dođe do pola bačve, treba ga pretočiti da se ne ukiseli; *usp.* nadezmȅzu, dȍpol

dezverđinȁt,* **razverđinȁt**,* -ôn (trs. *desverginar*) – 1. razdjevičiti, oduzeti djevičanstvo; 2. *fig.* iskoristiti što po prvi put: *Dezverđinãli su Pelegrîn! (Cel.)*

dežbjêgo,* *pril.* (ve. *de sbiego*) – 1. poprečno; 2. *fig*. ukoso, ukrivo, naopako: *Poglȅdo son ga dežbjêgo...; Ȅšla mu je pãmet dežbjêgo!; uobič.* trȅso

dežbukôn(i), -a(o), -o,* *prid.* (tal. *de+sboccato*) – neobuzdan ili prost u govoru, bezobziran, nepristojan, raspojasan: *Ma kojȅ rȉlo dežbukôno u njȅga! (MJ);* (*v.* 1.1.6.1.)

dežgropȁt,* -ôn (ve. *desgropar*) – razvezati čvorove (*gropȅ*); *uobič.* razmōrsȉt

dežguštȁ(t) **se**,* -ôn, **dižguštȁ**(t) **se**,* -ôn (ve. *desgustar,* tal. *disgustar*) – izgubiti želju za nečim: *Ka(d) te pȍcne dižguštȁt onä stvôr, ondȁ si gotôv!*

dežguštôno, *pril.* (prema ve. *desgustar*) – iznošeno, demodirano: *Svȅ ca ȉmon je dežguštôno!*

dežȏrdin,* **dižȏrdin**,* -a (tal. *disordine*) – nered, razuzdanost, neuredan život; *supr*. šȅst; *usp.* inȏrdine

* zastarjelo

dežurȁt, -ôn (prema fr. *être de jour*) – dežurati: *Tukô ti dežurȁt i kad jê tvôj rêd i kad nî.*

dežužȁt,* *v.* **dižužȁt**,*

dȉ – 1. gdje: *Dȉ si bî?;* 2. gdjegod: *Dȉ jê dȁ jê, nõću ga!;* 3. kako: *Ènо ga di grê...;* 4. kakvi: *Ma dȉ!;*
- *dȉ-i-dȉ, dȉ-dȉ* – 1. ponegdje: *Iznȉklo je, ma slãbo, sômo dȉ-i-dȉ;* 2. ponekad: *Mãlo zatartajô dȉ-i-dȉ;*
- *dȉ bîlo, dȉ te vȍja, dȉ mu drôgo* – bilo gdje: *Stȁv tȍ dȉ bîlo!*
- *Dȉ te vrôg nȍsi?* – Pa što (baš) tamo ideš?: *Dȉ te vrôg nȍsi tãmo?*

dicȁ, -ê, *ž zb,* – djeca: *U zbjêg je bîlo pȕno žên i dicê;* (*v.* 1.1.3.2.)

dicêmbar,* -bra (tal. *dicembre*) – dvanaesti mjesec, prosinac; *uobič.* dvanaẽsti mȉsec; prî Božȉća

dīcȉ(t) **se**, dīcin se – dičiti se, biti ponosan: *Jõ se dīcin sa svojîn lavûron!*

dȉde, -eta – djed: *Brȅcodu zvȍna / pôrti je dȉde / za njîn ćе i nȍna (Cel.);* (*v.* 1.1.3.1.)

dȉdovina, -e – djedovina: *Nēćȕ nȉkad prodȁt svojû dȉdovinu!*

diferênca, -e (tal. *differenza*) – razlika: *Diferênca je kakȍ od nëba do zêmje! (IN); usp*. razlȉka;
- *cinȉt diferêncu* – razlikovati: *Prî se nî cinȉla diferênca meju Svẽtega Prȍšpera i Svẽtega Stȉpona (Kru.)*

difêt,* *v.* **defêt**,*

dȉgnit (se), -en (se) – 1. dignuti, dići: *Dȉgni tȍ ca tȉ je pãlo;* 2. dignuti se: *Dȉgni se is postȅje!; usp*. alcät, išät; dȉzot;
- *dȉgnit kȍga* – prevariti: *A lîpo ga je dȉga!;*
- *dȉgnit mrȉžu (parangôl, võršu...)* – izvući mrežu (parangal, vršu...) iz mora: *Parangôl i popôvnicu tukô pôć dȉgnit rãno ȕjutro!*
- *dȉgnit pȍzdrav* – uskratiti pozdrav: *Odondȁ mu je dȉga pȍzdrav!*
- *dȉgnit rûku na...* – udariti blisku osobu: *Nemôj, sĩnko, dȉgnit rûku na sestrȕ svojû! usp*. udrȉt
- *dȉgnit se* – ustati: *Dignȉ se is postȅje, ȍl' ne vȉdiš kojȁ je ûra!*
- *dȉgnit se na līvu nȍgu* – biti loše raspoložen bez posebnog razloga
- *dȉgnit sȉdro* – izvaditi sidro; *fig.* otići
- *dȉga mu se* – dobio je erekciju: *Govȍri dȁ mu se vȅć odõvna nî dȉga, a da bȁrž vȅć i nȅće!*

dȉgod, *pril.* – 1. negdje: *Poglȅdoj mãlo bȍje, bȉće tõte dȉgod;* 2. ponekad: *Dȉgod prôjde i lîpo pozdrãvi, a dȉgod - njânka bâda!*

digôd, *pril.* – gdjegod: *Digôd jê da jê, jõ ću ga nôć.*

digôdera, **digodîndera**, *pril.* – bilo gdje: *...kad je za pôć, ovãko, digodîndera (IN)*

dīhȁt, **dīsȁt**, dīšen – disati: *Hodêć ovãko ȕzbardo ostô son bez dôha, jedvȁ dīšen.*

dȉhtung, -a (njem. *Dichtung*) – brtva, brtvilo: *Grẽ ti vodȁ vônka, tukãće ti promīnȉt dȉhtung!*

dijalȅt, -a (tal. *dialetto*) – dijalekt: *Perfîn in je i dijalȅt drugacȉji! (IN)*

dijerȉt,* **dejerȉt**,* -în (ve. *digerir*) – probaviti: *Popîj mãlo rakȉje da ti bȍje dijerî!*

dīkȁ, -ê *ž* – ponos, dika: *Ôn je svȉma nãmi na dīkȕ!*

dikmôn,* dikmãna – mladić, momak: *Kojî līpi dikmôn! (MJ); uobič.* mladȉć; (*v.* 1.1.3.2.)

dīl, dīlā – element cjeline, dio: *Tȍ ti je sômo dīl onëga cȁ je ôn mëni rëka!;*
- *dīl, dil ȉ po, dvȍ dīlȁ*... – dio, dio i pol, dva... od ukupnog ulova ribe: *Ôn ȉmo dvȍ dīlȁ.*

diladûr,* -dūrā – kamenoklesar koji dovršava obradu kamena; (*v.* 1.1.3.4.)

dīlba,* **dīlbica**,* -e – dioba imetka među nasljednicima

dīlȉt, dīlin – dijeliti: *Dīlidu onȉ, bȍgami, kakȍ da in je ȍcevo (Cel.)*

* zastarjelo

dīlnik,* -a/ **dīlnica**, -e – jedan od nasljednika/nasljednica

dȉlo, -a – djelo, čin: *Tȍ ti je svȅ njegȍvo dȉlo; Po dȉlima se sȗdi… (Cel.)*

dȉlot, dȉlon – obrađivati drvo, kamen: *Diladûr dȉlo, bomë, kãmik.*

dimentikacjûn,* -ūnä, *m* (tal. *dimenticazione*) – zaborav: *...spōsìt o(d) dimentikacjūnä lîpe i vrȉdne stvȍri ovȅga mȉsta (Kru.)*

dimentikȁt,* -ôn (tal. *dimenticare*) – zaboraviti, izbrisati iz sjećanja: *Nȉ mi lakȍ dimentikȁt ca mȉ je ucinî; uobič.* zaborãvit

dȉmit se, dȉmi se – dimiti se: *Fumȍr se ne dȉmi, ca ćë rëć? (IN)*

dīmjȁ, **dīmnjȁ**, **dīvnjȁ**,* dimjê (prema praslav. *divna*) – djevojka: *Dȉ su onë šësne dīmjë... ! (Po); Kȁd je bîla dīmnjȁ hodȉla je is nãmi u pãšu;* (*v*. 1.1.3.2.)

dimjȉca, **dimnjȉca**, **divnjȉca**,* -e (prema praslav. *divna*) – djevojčica: *Onä nî vëć dītȅ, sȁd je dimjȉca!; Ma kojȁ divnjȉca ne bȉ ȉšla za Tȍmu! (IN);* (*v*. 1.1.3.2.)

dimudrôgo, *pril.* – bilo gdje

dinamîta, -e (tal. *dinamite*) – vrsta eksploziva, dinamit: *Ȍdnilo je rûku onêmu ca jë lovî na dinamîtu!*

dȉnar, -a (tal. *denaro*) – novčana jedinica u Jugoslaviji, dinar: *Nȉmon ni dȉnara u žëp!*

dȉnari, -ih, dȉnor,* *m mn* (tal. *denaro*) – novac: *Ca ćë ti dȉnari kad nî zdrôvja!; usp*. pȉnezi, šôldi; (*v*. 1.2.9.6.)

dȉngi, -ija, **dȉng**, -a (engl. *dinghy*) – najmanja jedrilica internacionalne klase: *Ȉvica Avelȉni je imô jedôn dȉngi, bomë darvȅni, i tȍ pũsti(h) gȍdišć!;* (*v*. 1.4.1.2.)

dinõrī, dinõri(h) *m mn* – jedna od četiriju boja talijanskih igraćih karata; (*v*. 1.6.5.3.)

dȉnja, -e – lubenica: *Po otȍku uzgõjodu milūnë, në i dȉnje; usp*. milûn; (*v*. 1.3.12.)

dinjȁ(t) **se**, *v*. **denjȁ**(t) **se**

dinjôz, **dinjôž**, *v*. **denjôž**

dīrȁt (se), dīron (se) – 1. ticati; 2. *fig*. zadijevati u koga: *Ne dȉroj se tî u mëne; uobič*. intrigȁ(t) se

direcjûn,* -ūni, *ž* (tal. *direzione*) – uprava: *Direcjûn o(d) škȕle je na drȕgi pôd; uobič*. ȕprava

diretûr, -ūrä (ve. *diretor*) – direktor, upravitelj, ravnatelj: *O(d) portīrä do diretūrä… (IN); nov.* dirȅktor

dirigīrȁt, -īron (njem. *dirigieren*) – 1. ravnati glazbenom izvedbom; 2. upravljati; *usp*. komandȁt

dirȉt,* -a *m* (tal. *diritto*) – pravo, pravo vlasništva, pravo posjeda, pravo služnosti, zavičajno pravo: *Nȉmoš tî dirȉt dôć u ovû kȕću!*

dīsȁt, *v*. **dīhȁt**

diskutīrȁt, -īron (tal. *discutere,* njem. *diskutieren*) – diskutirati (novija riječ): *Ako nīsȉ nȉkad diskutīrô na sȁstanku, ondä bidu bîli rëkli da nīsȉ aktîvan.*

dispênsa, -e (tal. *dispensa*) – 1. smočnica u kući; 2. spremište za hranu na brodu; (*v*. 1.2.3.1.)

dispensîr, -īrä (tal. *dispensiere*) – osoba na većem brodu zadužena za spremište hrane; (*v*. 1.4.6.)

dispjacêr,* *v*. **dišpjacêr**,*

dispozicjûn, *v*. **dišpozicjûn**,*

distônca,* *v*. **dištônca**,*

dišènj,* *v*. **dešènj**,*

dišenjȁt,* *v*. **dešenjȁt**,*

dišiplîna,* -e (tal. *discipline*) – disciplina: *Kad je ôn u rãzred ondȁ bȕde dišiplîna; nov.* disciplîna

diškargȁt,* -ôn (ve. *descargar*) – 1. pretprati rublje; *diškargȁt rȍbu: Mãkina përe, diškargōjë i režentōjë! (Cel.);* 2. izbaciti vodu, plinove

diškãrig,* -a (tal. *(di)scarico*) – 1. *star*. ispušna cijev, auspuh; *nov*. âuspuh; 2. odvodni kanal

* zastarjelo

diškoncaminȅštra,* -e (ve. *desconzamanestre*) – *fig.* onaj tko kvari sklad, raspoloženje drugima: *Ôn je ȕvik 'diškoncaminȅštra' (MJ); usp.* koncȁt; (*v.* 1.1.6.1.)

diškôrš,* **diškȍraš**,* -ôrša (ve. *discorso*) – razgovor, diskusija: *Bî je sȉnoć vȅliki diškôrš obo tȅmu; Hȉti se u diškȍraš...; nov.* diskũsija

dȉškul,* -a (tal. *discolo*) – lijenčina, nemarna osoba, propalica: *... da mi ne bȉ rȅkli / odgojî si dȉškula (Po); usp.* legôt; (*v.* 1.1.6.1.)

dȉšpar, *m nepr.* (ve. *dispar*) – neparni broj: *Brojȉćemo pâr-dȉšpar!*

dišparȉt, *v.* **šparȉt**

dišperacjûn, **dešperacjûn**, -ūnā, *m*/-ũni, *ž* (ve. *desperazion*, tal. *disperazione*) – očaj: *Ȕmor je o(d) dišperacjũni (FJ)*

dišperadûn,* **dešperadûn**,* -ūnā, *m* (ve. *desperado*) – očajnik; onaj tko živi raspušteno i na neodgovoran način: *A ȅto, ôn ti žīvȅ sôm u onȍ barãke, kakȍ prõvi dišperadûn;* (*v.* 1.1.6.1.)

dišperȁt (se), **dešperȁt** (se), -ôn (se) (ve. *desperar*) – 1. baciti u očaj: *Nemôj tãko, sînko, dišperãćeš mãteru!*; 2. predati se očaju: *Prȍpja se dišperô za njôn (FJ)*

dišperôn, **dešperôn**(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *desperar*) – očajan, beznadan: *Lõni je bî vȁs dišperôn (IN)* (*v.* 1.1.6.2.)

dišperōvȁt (se), **dešperōvȁt** (se), -ōjēn (se) (ve. *desperar*) – 1. bacati u očaj: *Dišperōjēš nos svãki dôn...*; 2. očajavati, očajnički očekivati: *Olkȁd je ȉša ćȁ, onȁ se dišperōjē svãki dôn i svãku nôć.*

dišpȅt, **dešpȅt**, -a (tal. *dispetto*) – inat;
- *za dišpȅt* – za inat: *Za dišpȅt von nēćȕ rȅć dȉ son bî!*
- *cinȉt dišpȅte* – prkositi, činiti za inat: *Bȍje ti je ne cinȉt dišpȅte!*

dišpetȁ(t) **se**, **dešpetȁ**(t) **se**, -ôn se (tal. *fare dispetto*) – (za)inatiti se; *usp.* (is)kapricjä(t) se, gômbot se

dišpetôz, **dišpetôž**, **dišpetôžast**(i), -a(o), -o, *prid.* (tal. *dispettoso*) – koji se voli inatiti: *Ma ca sȅ njȅmu hȍće za dišpetȁ(t) se - kakȍ da se je rodî dišpetôž!;* (*v.* 1.1.6.1.)

dišpetôzica, **dišpetôžica** -e (*hibr. dem.* prema tal. *dispetoso*) – ženska osoba koja se često inati, prkosi: *Ma jesȉ vȉdila onû dišpetôžicu!?*

dišpjacêr,* **dispjacêr**,* -a (tal. *dispiacere*) – neugodnost, nelagoda: *Ne vȍlin nȉkomu cinȉt dišpjacêr.*

dišponȉbil(i),* -a(o), -o, *prid.* (tal. *disponibile*) – raspoloživ: *Otî artȉkul nî vej dišponȉbil za prodȁt.*

dišpozicjûn,* **dispozicjûn**,* -ũni, *ž* (tal. *disposizione*) – raspoloženje, u *izr.*: *bȉt na dišpozicjûn: Zêrme Jȍško je ȕvik na dispozicijûn... (MJ); Ȕvik smo von na dišpozicjûn… (Cel.)*

dištakȁt (se), -ôn (se) (ve. *destacar*) – odvojiti (se), odmaknuti (se): *Svȅ ca son inkolô dištakãlo se; Apêna se vapôr dištakô od Rîve...; usp.* o(d)takȁt

dištakōvȁt (se), -ōjēn (se) (ve. *destacar*) – odvajati (se), odljepljivati (se): *Ôn dištakōjē pâgu o(d) postȍli(h) (IN); Dištakajũć se od rîve vapôr bi zatrūbî trî pūtā (FJ)*

dištêžo, *pril.* (tal. *per disteso*) – polagano, nadugo: *...pȍce je Franćēsko dištêžo 'svojû' (IN); usp.* alalônga, lûngo-dištêžo

dištonȁt, -ôn (ve. *destonar*) – pjevati ili govoriti u neskladu s drugima: *Tãka je u prõvu žȉcu, nî deštonô! (IN)*

dištônca,* **distônca**,* -e (tal. *distanza*) – udaljenost, razmak: *Nî tȍ nikȁ distônca pôk da nî vȅć mȍga dôć.*

dištûrb, -a, *m* (ve. *desturbo*) – smetnja, uznemirenje, želučani poremećaj: *Jãbuke mi cinīdȕ dištûrb.*

dišturbȁt, -ôn (tal. *disturbare*) – omesti, smetati, poremetiti: *Ne bȉ vos itî dišturbȁt; usp.* smētāt

dišturbōvȁt, -ōjēn – ometati, smetati: *Ne bȉ vos itȉla ȕvik dišturbōvȁt.*

* zastarjelo

dȉta,* -e (tal. *ditta*) – elitno društvo, skup viđenijih osoba, uglednija obitelj (često s iron. prizvukom): *Bȍgami, skȕpila se lȋpo dȉta!; Onȁ ti ȉmo nȉkega tãmo, nî bôzno cȍ, mȁ je o(d) dȉte… (IN);*
- *famȅja o(d) dȉte* – ugledna obitelj

dītȅ, ditȅta – dijete; *usp.* mõli; (*v.* 1.1.3.2.);
- *Dôj dītȅ mãteri!* – Pusti onoga tko zna kako!
- *Dītȅ je na ȍca/ mãter* – Dijete sliči ocu/ majci
- *Spî kakȍ mõlo dītȅ* – Spava dubokim snom (ko beba)

dȉtelina, -e – vrsta trave, djetelina (*Trifolium*); (*v.* 1.5.3.3.)

ditȅtov, -a, -o, *prid.* – djetetov: *Ôn je ditȅtov otȃc; Onȁ je ditȅtova mãti; Ovȍ je ditȅtovo blôgo.*

Ditȉć, -a – mali Isus (na slici, u božićnim jaslicama...); (*v.* 1.6.1.5.)

ditînstvo, -a – djetinjstvo: *Ditînstvo je dȍba bes pensȋrih.*

ditînjast(i), -a(o), -o, *prid.* – djetinjast: *Prȍpja je ditînjast ovî... ditînjasti mladȉć!; Prȍpja je ditînjasta ovȁ... ditînjasto dīmjä!; Kojȅ ditînjasto stvorênje!;* (*v.* 1.1.6.1.)

Dīvȁ -ê, **Divȉca** -e, **Blōžȅno Divȉca**, **Divȉca Marȉja**, -e, -e – Isusova majka: *Za Bložȅnu Divȉcu, kakȍ si joj tȍ mȍgla rȅć!?;* (*v.* 1.6.1.5.)

diventȁt,* -ôn (tal. *diventare*) – postati; *uobič.* postȁt

diventōvȁt,* -ōjēn – postajati: *Ôn diventōjȅ svãki dôn sve gȍri!; usp.* postãjot

divêrsi,* *pril.* (tal. *diversi*) – razni: *divêrse stvõri; divêrsi kolûri...*

divertimȅnat, -ênta (ve. *divertimento*) – zabava, provod, razonoda: *...i dȍbar von divertimȅnat! (Cel.)*

divertȉt (se), -în (se) (ve. *divertir*) – zabaviti (se), razonoditi (se): *Divertî je tãko cȋlu kumpanȉju; ...smijãli smo se i divertȉli ... (Cel.); usp.* zabõvjät

divȉca, -e – djevica: *Danȁs dõjde prid oltôr mãlo kojȁ divȉca; usp.* Dīvȁ; (*v.* 1.1.3.3.)

dīvȉ(t) **se**, dīvin se – diviti se

divjakȉnja, -e, **divjakȕša**, -e – *pogr.* prosta žena, divljakinja; (*v.* 1.1.6.1.)

divjarȉja, -e – 1. nestašluk: *Ovȁ dicȁ cinīdȕ divjarȉje cȋli dôn;* 2. gluposti: *Svȅ su tȍ divjarȉje (Cel.); usp.* divjôštvo, šempjôde, monôde, pizdarȉje

divjȁt, -ôn – postajati divlji, ponašati se poput divljaka, divljati: *Onȍ mularîje je divjãlo cȋlu nôć.*

dȉvji, **divjî**, -ä(o), -ô – divlji;
- *divjî gȍlub* – vrsta goluba koji živi u kamenim rupama
- *divjô pȁjka* – divlja patka; *usp.* päjka
- *divjî lȕk* – vrsta divljega zelja
- *divjô blȉtva* – vrsta divljega zelja
- *divjô lozȁ* – necijepljena loza (koristi se kao podloga za pitomu lozu)
- *divjô zêje* – divlje zelje (jestivo divlje bilje); jede se najčešće miješano

divjinȁ, -ê – zapušten okoliš, divljina: *Tãmo je sȁd divjinȁ, nî nȉkoga.*

divjôk, -ōkä – divljak: *Kojî je tȍ divjôk!;* (*v.* 1.1.6.1.)

divjôštvo, -a – divljaštvo: *Jesȉ vȉdi ca jȅ mularȉja ucinȉla - kojȅ divjôštvo!; usp.* divjarȉja

dîvka, -e – mljevena žitarica (nadomjestak kavi nakon 2. svj. rata pod imenom Divka)

dīvnjȁ, *v.* **dīmjȁ**

divôjka,* -e – kućna pomoćnica, sluškinja; *uobič.* slȕškinja: *Prî rãta i onȉ su imãli divôjku u kȕću;* (*v.* 1.1.3.4.)

divotȁ, -ê – divota, krasota: *Kojȁ divotȁ!; usp.* lipotä, belȅca

dīzna, -e (njem. *Düsse*) – sapnica, mlaznica: *Svãku mãlo tukô mu ocȉstit dīzne o(d) karburâtora*.

dȉzonje, -a – dizanje: *dȉzonje bandîre* – dizanje zastave

* zastarjelo

dȉzot (se), dȉžen (se) – dizati (*se): Dȉzoli smo tȍ u dvojȉcu; Dȉš' se ȍtli!; usp.* išōvàt;
- *dȉzot mrȉže* *(popôvnice, parangôl, võršu, sȉdro...)* – vaditi iz mora mreže (ili drugi ribarski alat)

dižbarkȁt (se),* -ôn (ve. *desbarcar*) – iskrcati (se): *Ovȉ ca sȕ se dižbarkãli na Rîvu… (IN); uobič.* iskarcȁt

dižènj,* **dišènj**,* *v.* **dešènj**,*

dižgrācija, -e (tal. *disgrazia*) – 1. velika, teška nesreća: *Ȃko mu se dogȍdi dižgrãcija nã more… (IN);* 2. osoba koja nema sreće, neugledna osoba; *razg.* nesretnik, obješenjak: *Kojȁ je ôn dižgrãcija!*

dižgracjâdo, -âdota (tal. *disgraziato*) – nesretnik; onaj od koga nema koristi: *Onî môj dižgracjâdo… (IN);* (*v.* 1.1.6.1.)

dižgracjôn(i), -a(o), -o, *prid.* (tal. *disgraziato*) – 1. neugledan, s tjelesnom manom: *Kojȁ dižgracjôno ženȁ!;* 2. koji nema sreće; (*v.* 1.1.4.2.)

dižgranȁt, -ôn (prema tal. *ingranare*) – izbaciti *kùmplug* mjenjača; *supr.* ingranȁt

dižguštȁ(t) **se**,* *v.* **dežguštȁ**(t) **se**,*

dižȏrdin,* *v.* **dežȏrdin**,*

dižužȁt se,* dež**užȁt se**,* -ôn se, (ve. *desusar,* tal. *disusare*) – 1. prestati koristiti, odustati od upotrebe; 2. izgubiti naviku: *Dižužãla se je ol vīnȁ; supr.* užȁt

dȉžva, -e – drvena posuda od tri do pet litara s produženom ručkom, njome se pretače vino; (*v.* 1.2.6.2.)

djamantȋn,* -a (tal. *diamantino*) – prsten s draguljem; (*v.* 1.1.8.2.)

djamônt, -a (tal. *diamanto*) – 1. dragi kamen, dijamant; 2. rezač za staklo s dijamantnom glavicom; (*v.* 1.2.5.)

dlãka, -e – dlaka (na čovjeku ili životinji): *Slãbemu kȗrcu svãka dlãka smẽto;* (*v.* 1.1.4.3.)

dlôn, dlãna – dlan; (*v.* 1.1.4.1.)

dnȅvi, -h, **dôni**, -h *m mn* – dani: *Pȍsli Božȉća dnȅvi grēdù svȅ dȕžji i dȕžji.*

dȍ, *broj* – dva (u igri *šȉje-šȅte*); (*v.* 1.2.9.4.)

dôb, dȍbi *ž* – životno razdoblje: *Pũs' hi nekȁ tarcīdù dȍkli su tãke dȍbi!*

dȍba, *sr mn nepr.* – vremenski odsječak, doba: *U nãše dȍba nî bîlo vodê na špînu; usp.* vrîme;
- *dȍba dôna* *(nȍći, godȉšća...): Cȕla son kad je dõša u kãsno dȍba nȍći.*
- *dȍba od...* – vrijeme od: *U dȍba stõre Jugoslâvije…* - U vrijeme Kraljevine Jugoslavije
- *u nȉko dȍba* – u jednome trenutku: *Kȁd u nȉko dȍba – ȅvo ti njȅga!*
- *u onȍ dȍba* – u nekom prošlom vremenu: *U onȍ dȍba brȍdi su hodȉli na tambȕre.*

dȍbar, dȍbri; dobrȁ, dȍbro; dobrȍ, dȍbro, *prid.* – dobar: *Dȍbar mi je môj dȍbri covȉk; Dobrȁ mi je mojȁ dȍbro ženȁ; Dobrȍ non je nãše dȍbro dītȅ; usp.* bȍji;
- *dȍbar bokûn* – dobro i obilno jelo
- *dȍbar dîl* – velik dio jedne cjeline: *Dȍbar dîl nôs mularȉje… (IN)*
- *Dȍbar kûs*!* – Dobar tek!; *nov. Ù slast!*
- *dȍbre mȉre* – obilato, više od potrebne mjere (*npr.* kod vaganja)
- *dȍbre rukê* – dragovoljno dati više nego što je ugovoreno, preplatiti
- *dȍbro dūšȕ* – čeljade blage i dobre naravi; (*v.* 1.1.6.1.)

dobãvit, -in – dobaviti, nabaviti; *usp.* dobōvjàt

dobȉća,* -e, **dobȉć**, -a *ž* – korist, dobitak: *Nî svãko dobȉća dobrȁ!; ...glȅdo sômo svojû dobȉć (IN); usp.* dobītàk

dobȉt, -ȉjen – 1. zaprimiti: *Dȍbili smo pȉsmo...;* 2. pobijediti u igri, natjecanju; *usp.* dobīvàt

dobītȁk, -ītka – 1. dobitak; 2. kamate; *usp.* dobȉća

* zastarjelo

dobīvȁt, -ī̏jȅn – 1. zaprimati; 2. pobjeđivati u igri, natjecanju: *Pȍceli smo dobīvät…; usp.* dobȉt

dobȍta, *pril.* (ve. *deboto*) – skoro, umalo: *Dobȍta je pogȉni!*

dobōvjȁt, dobõvjon – dobavljati, nabavljati; *usp.* dobãvit

dobricȉna, -e – osoba dobre naravi, dobričina: *Stõri Lûka je prõvi dobricȉna;* (*v.* 1.1.6.1.)

dobrȍ, -ä *sr* – 1. imanje, dobro; *usp*. imônje; 2. dobrobit: *Dobrȍ se dȍbrin vrõćo*.

dobrȍ, *pril./* **bȍje**, *komp.* – 1. dobro, kako valja / bolje: *Dobrȍ je, kad nî bȍje;* 2. jako: *Dobrȍ son se udrî;*

- Dobrȍ dõšli! - Dobrȍ (bȍje) vos nõšli! – pozdravi pri dolasku u kuću

- dobrȍ pasȁt **–** proći bez posljedica

- Na dobrȍ von… ! **–** izraz dobrih želja: *Na dobrȍ von Mlõdo lȉto!*

- Stôjte (mi) dobrȍ! **–** pozdrav na odlasku

dobrȍdaržȇć(i), -ēćä, -ēćē – koji se dobro drži s obzirom na godine: *Onä je jȍš dobrȍdaržēćä;* (*v.* 1.1.5.2.)

dobrostȋv, -stȋvi; -stȋva, -stȋvo – koji prašta, dobrostiv: *Dobrostȋv je ... naš dobrostȋvi dȋde!; Dobrostȋva je ... naša dobrostȋvo nȍna!; Ôn je prȍpja jednȍ dobrostȋvo stvorênje!;*

dobrȍstojēći, -a(o), -e – imućan, dobrostojeći: *Prî onȅga rãta onȉ su bîli dobrȍstojēći;* (*v.* 1.1.3.3.)

dobrotȁ, -ê **–** dobrota: *Nî ni dobrotä ȕvik dobrä!*

docȅkot, -on – dočekati: *Cȅkola ga je, cȅkola, ma nĩ ga docȅkola!; usp*. dȍškot;

- docȅkot rašĩrenih rûk **–** srdačno dočekati

dôć, dõjden **–** doći: *Nî jȍš dõša; Ka(d) dõjdedu furẽšti...; Dõjdȉte vecerȁs!; Dõjdȉte non ȍpeta!; usp*. dohodȉt;

- dôć dobrȍ **–** dobro doći, poslužiti svrsi: *Sä(d) bi dobrȍ dõša jȍš jedôn manuvôl.*

- dôć krãju **–** završiti: *...i nȉkako dôć krãju (IN)*

- dôć do ušȉju **–** doznati: *Kä(d) ti je tȍ njôj dõšlo do ušȉju, bȍje da ti ne govȍrin…*

- dôć do dôha **–** udahnuti: *Nīsôn vȅć mȍga dôć do dôha***.**

- dôć na mãnje **–** 1. smanjiti se (*npr*. zalihe); 2. iznevjeriti očekivanja ili obećanje

- dôć nã ruku **–** pomoći; *usp*. dät rûku

- dôć na svojû **–** doći na svoje, postići cilj, zadovoljštinu: *Poteštôt je dõša na svojû kad je ošervô … (IN)*

- dôć na tîr **–** doći na puškomet (dobiti priliku za osvetu): *Dõće ôn mȅni na tîr, ne bôj se!*

- dôć potrȉba **–** javiti se potreba za obavljanje nužde: *Dõšla mi je potrîba a nî bîlo dȉ.*

- dôć u pȍrat **–** stići (sretno) u luku; *usp. ćapä(t) se krãja*

- dôć vônka **–** izaći u javnost, pročuti se: *...da tȍ ne dõjde vônka, da se ne procȕje.*

- dôć po*(d)* ***cãte*** **–** dopasti šaka: *Dõće onä mȅni po(d) cãte, ka(d)-tȁd!*

- dôć po*(d)* ***škȍtu*** **–** doći pod uzdu: *Dõša je ôn njôj po(d) škȍtu!*

dоćūkȁt (se), -ćũkon (se) – doznati (se) nešto što se naslućivalo: *Ondȁ, jesȉ cȍgod doćūkô?;*

- Ca sȅ ćũko - tȍ se i doćūko!*;* (*v.* 1.7.3.2.)

dodȁt, -ôn – dodati: *...i na tȍ dodȁt vodê kolȉko pĩto (Kru.); usp.* dožuntät; dodōvät

dodȉjot, -ȉjen – 1. dosaditi: *Vȅj si dodȉjo i Bȍgu i svîtu!;* 2. zasititi se: *Nämi je rȉba vȅć dodȉjola, nĩ ga nämi do dvî brižjôle! (IN)*

dodijōvȁt, -ōjȅn – dosađivati: *Nemôj mi vȅć dodijōvät sa tîn tvojîn štȍrjima!*

* zastarjelo

dodirīvȁt, -īj̈ën, **dodirȉvot**, -ȉjen – dodirivati: *Namȉst ušãtac tãko da mu sȁk ne dodirȉje pajôle... ! (FN); usp.* takōvȁt

dodōvȁt, -ōjën – dodavati: *Nemôj već nȉšta dodōvȁt!; usp.* žuntōvȁt; dodȁt

dodušȇ, *pril.* – doista, uistinu

dofinȉt,* -în (prema ve. *finir*) – dovršiti: *Onȁ je tȍ stãvila u šëst, dofinȉla... (MJ)*

dofinivên,* finivëni; -a(o), -o, *prid.* (prema tal. *finire*) – dovršen, zgotovljen, gotov; *uobič.* finivên, zgotȍvjen

dognȁt, dögnen – dopremiti na tovarnoj životinji: *Sëljani mu užãju dognȁt tovarcȉća cesmȉne (IN); supr.* odagnȁt; *usp.* gonȉt; (*v.* 1.2.6.1.)

dogodì(t) **se**, dogȍdi se – dogoditi se: *Ca sȅ tȍ tãmo dogodȉlo, cû se nȉki vëliki šušûr?*

dogōđȁ(t) **se**, dogõđo se – događati se: *Ca sȅ tȍ tãmo dogõđo?*

dogorȉt, -î – sagorjeti, dogorjeti

dogotȍvit, -ȍvin – dovršiti; *usp.* dofinȉt

dogovōrȁ(t) **se**, -õron se – dogovarati se

dogovorȉ(t) **se**, -ȍrin se – dogovoriti se: *Ondȁ, jestȅ se dogovorȉli?*

dogrōdȉt, -õdin – dograditi

dogūstȉt, -gũstin – prevršiti mjeru, doći u opasnu sitiuaciju

dôh, -a – udisaj i izdisaj;
- *ispūstȉt dôh, ispūstȉt dûšu* – izdahnuti
- *ostȁt bez dôha* – biti zatečen, ostati bez riječi
- *dôć do dôha* – ponovo normalno disati

dohȉtit, -hȉtin – dosegnuti bacajući što (kamen, konopac...)

dohodȉt, -hȍdin – 1. doći u obilazak: *Ôn vëć ne dohȍdi u sestrê;* 2. postajati: *Ôn dohȍdi svë mãnji!;* 3. stajati: *Kolȉko dohȍdidu otȅ postolȅ?; usp.* zapãdot

dohōđȁt, -hõđon – dolaziti u obilazak: *ônȁ vëć ne dohõđo u nôs.*

dohrōnȉt, -hrõnin – zbrinuti koga do kraja života, dohraniti

dojȁ(t) **se**,* dȍjmen se – svojski se primiti posla, uhvatiti se čega ili koga: *A brȁt, ca mȕ je dõša u kȕću, dȍjo se kozlića kakȍ da nî î od… (Cel.)*

dojȉt, -în – dojiti: *Dojȉla son svãko mojë dītȅ.*

dojōvȉt, -jõvin – dojaviti; *usp.* averȉt, avižȁt

dòkasna, *pril.* – do kasnih sati: *Ostãli smo dȍkasna igrȁt na tûmbulu;* (*v.* 1.2.8.1.)

dokazīvȁt, -īj̈ën, **dokazȉvot**, -ȉjen – dokazivati; *usp.* dokōzȁt

dòkli, **dòkle** – 1. *vezn.* dok: *Cëkoj ga tõte dȍkli ne dõjde;* 2. *pril.* dokada: *Dȍkle ćemo ga cëkot?; usp.* dȍtle

dokōzȁt, -õžen – dokazati: *Ne mögu dokōzȁt, ma sigûr son da mi je ôn tȍ oprãvi; usp.* dokazīvȁt

dòktor, -a – liječnik: *Kolikogôd dȍktori(h) da je vȉdi, svȉ su mu rëkli ȉsto; usp.* likȍr, dotûr

dokūcȉt,* -kũcin – shvatiti, dokučiti: *Nīsôn mȍga dokūcȉt ca mu grê po glōvȉ; usp.* kapȉt

dokumȅnat, -ênta (tal. *documento*) – isprava, dokument: *Rëkli su mi da otî dokumënat vëć ne vrȋdi.*

dokumpanjȁt,* -ôn (prema tal. *accompagnare*) – dopratiti: *Dokumpanjô son mlõdu do kȕće; usp.* doprãtit

dôl, dolä – udolina; (*v.* 1.2.1.1.)

dolȁc, dôlca – uvala u zemljištu, dol; (*v.* 1.2.1.1.); Dolȁc – udolina u Hvaru između tržnice i prvih brda; (*v.* 1.2.1.5.)

dôlče, *pril.* (tal. *dolce*) – slatko, ugodno; uglavnom u izrekama:
- *Dôlče far njênte* – blaženi nerad
- *Aprîl, dôlče dormîr* – U travnju se ugodno spava (česta su proljetna juga)

dôlčegârbo, *pril.* (tal. *dolce garbo*) –slatko-kiselog okusa (o jelu); (*v.* 1.3.4.1.)

dõle, *pril.* – 1. dolje: *Ȉša je dõle, niza skalîne;* 2. prema zapadu, jugozapadu: *Dõle, pȍvar Vīsȁ, lampô; supr.* gõre

* zastarjelo

doletȉt, -în – 1. doći leteći; 2. brzo stići: *Doletȉla je cîn je cȕla di joj dītȅ plãce.*

dolībȉ(t) **se**, -lībin se – došuljati se: *Mãška se dolībȉla a da je nȉko nî vȉdi.*

dolȉt, -ȉjen – doliti neku tekućinu

dolȉta, *pril.* – dogodine: *Do lȉta ćemo dȉgnit pôd na kȕću;* (v. 1.2.8.5.)

dolīvȁt, -ījȅn – dolijevati neku tekućinu

dolȉzot, -lȉzen – doći plazeći

dônlnji, -a(o), -e, *prid.* – 1. koji je ispod, donji: *dônlnji madîr; dônlnjo grōnȁ; dônlnje selȍ;* 2. koji je sa zapadne strane; *dônlnje vrîme; dônlnji kurȅnat; supr.* gôrnji

dȍlor, -a (amer. *dollar*) – američka novčanica, dolar: *Poslô mu je pê(t) dȍlori(h) (dȍlor) u pīsmo;* (*v.* 1.2.9.6.)

dȍma, *pril.* – kući, kod kuće: *Otȁc jȍš nî dõša dȍma. A jê ti mãti dȍma?;*
- *Nīsù mu svȉ dȍma!* – Nije baš normalan!

domȉslit se, -mȉslin se – doći na neku pomisao, domisliti se

domȍć se, -mȍgnen se – domoći se: *Dã mi se domȍć onȅga cibȉba!*

domõći, -ih *m mn* – domaći ljudi: *Ovõde stojīdù sômo domõći; Kolȉko son furȅšti(h) i domõći(h) vozî… (MJ)*

domõći, -o, -e, *prid.* – iz kuće, iz kućne radinosti, domaći: *domõći mêd; domõćo spîza; domõće vīnȍ*

dôn, dôna, dnȅva – 1. dan kalendarski: *Kojî je danȁs dôn?;* 2. dan (za razliku od noći); (*v.* 1.2.8.1.);
- *dôn od lavûra* – radni dan
- *dôn ol svẽca, dôn svetãšnji* – blagdan, neradni dan
- *jedôn dôn, dvȍ dôna* – jedan dan, dva dana (vrijeme od 24 sata)
- *nȉkidon* – nekidan
- *po dōnù, po dnȅvu* – za vrijeme dnevnog svjetla
- *po vȁs dôn* – cijeli dan, po cijele dane
- *Bȍžjî dôn* – Tijelovo
- *Sûdnji dôn* – Sudnji dan
- *skûdnji dôn* – godišnjica smrti
- *krȁst Bȍgu dône* – krasti Bogu dane, ljenčariti
- *po(d) stõre dône* – pod stare dane
- *tȅga dôna; tȅga dnȅva* – toga dana
- *ùsri bȋlega dôna* – usred bijeloga dana (ne skrivajući se od javnosti)
- *iz dôna u dôn*; *dôn za dônon* – svaki dan, stalno
- *Izbrojȅni su mu dôni* – Pri kraju je svoga vijeka (osoba, uporabni predmet...)
- *dôn-danȁs* – još uvijek, dan-danas

dȍn, *nepr.* (lat. *dominus*; ve. *don*) – svećenički naslov: *Don Jȕrica bi hodî ȉspri sprȍvoda...;* (*v.* 1.6.1.5.)

dônde, **donônde**, *pril.* – do tog mjesta: *Bîli smo vȉdit svȅ dônde; usp.* dôtle

dōnȉ(t) **se**, dõni se – svitati: *Pȍcelo se je dōnȉt; usp.* rasvȉćot se

donît, -nesȅn – donijeti: *Dȍnili su susȉda u portantînu… (IN); Donês jȍš lȉtru!*

donosȉt, -nȍsin – donositi: *Ma ca mȉ donȍsiš tȅga vrôga u kȕću!?*

dontrîna,* -e (tal. *dottrina*) – vjeronauk: *Nȉ te bîlo vȉdit danȁs na dontrînu, ca ćȅ rȅć?; nov.* vjeronȁuk; (*v.* 1.6.1.4.)

dopãdot, -on – pripadati: *Jõ ću vazêst sômo onȍ ca mȅ dopãdo; usp*. gibīrȁt

dopȁst, -pãde – dopasti, pripasti: *Dopãlo me je da bȕden na strõžu.*

dopȉrot, -en – dopirati, dosezati: *Mojȅ je svȅ ovȍ dȍkli dopȉre lôzje; usp.* dosēzȁt

dopisīvȁ(t) **se**, -ījȅn, **dopisȉvot se**, -ȉjen se – dopisivati se: *Jê se jȍš ȕvik dopisȉješ sa njîn?*

dopjȁt,* -ôn (ve. *dopiar*) – udvostručiti, *usp.* radopjȁt; *uobič*. duplȁt

doplōtȉt, -plõtin – platiti iznos koji nedostaje, doplatiti: *Govȍri mi da tukô jȍš doplōtȉt.*

* zastarjelo

dȍpokon,* *pril.* – čak, štoviše; nakon svega: *Stãvit dȍpokon kojû kãpju limūnȁ… (Cel.)*

dȍpol, *pril.* – do polovice, do pola; *usp.* nadezmẽzu

doprãtit, -prãtin – dopratiti; *usp.* akumpanjȁt

doprēmȉt, -prẽmin – dopremiti; *usp.* dognȁt

doprinȋt, -prinẽsen – pomoći, pridonijeti

doprȋt, dȍpren – 1. doći do cilja naporom, doprijeti: *Zatvȍr škûre da ne dȍpre kȉša u kãmaru!;* 2. stići dovršiti, učiniti: *Cinîn kolȉko mȍgu ma ne mȍgu svȅ doprȋt.*

dopūstȉt, -pũstin – dopustiti

dopūšćàt, -pũšćon – dopuštati

dôr, -a – poklon, dar: *Ȅvo za vôs jedôn mõli dôr… (Po)*

dôrž, dažjȁ *m* – kiša, dažd: *Po nevêri je pȍce pãdot dôrž, i tȍ kojî! (FN); Jê bîlo cȍ dažjȁ ovê nȍći?; usp.* dažjìt; (*v.* 1.4.8.1.)

dosȁd, **dȍsle**,* **dȍsli**,* *pril.* – do sada, dosad: *Do sȁd nî dõša; ...ovû don Bȅpo dȍsle nî bî cû (IN)*

dosêć, **dosēgnȉt**, -sẽgnen – 1. dohvatiti, dokućiti: *Ne mȍgu dosēgnȉt, visokȍ je!; usp.* dosēzȁt; 2. dostajati: *Hȍće ovȍ cimênta dosêć za svȕ terãcu?*

doselȉ(t) **se**, -sẽlin se – doseliti se

dosēzȁt, -ẽžen, **dosȉzot**, -ȉžen – dosezati; *usp.* dopȉrot; dosêć

dospȉt, -spȉjen – 1. doći do kraja kakve granice ili do odredišta: *Dȉ je onȁ s otîn bîla i dospȉla? (Cel.);* 2. stići na vrijeme: *dospȉt na vapôr*

dostȉć, -stȉgnen – dostići koga

dȍškot,* dȍškon – doživjeti: *Intânto, dȍško je ôn, bomȅ, lȉpu stãrost!; usp.* docẽkot, dožīvȉt

dȍta, -e (ve. *dota*) – miraz: *Lȉpu mu je dȍtu dȍnila.*

dotȁd, *pril.* – dotad: *Dotȁd je svȅ hodȉlo alavȉja.*

dotaknȉt (se), -tãknen (se) – dotaknuti (se): *Nīsôn ga njânci dotãka!; Sȁd ka(d) smo se tȅga dotãkli...; usp.* takȁt

dotȅć, -tecẽ – biti dovoljno, dotećі: *A hȍće tȍ cimênta dotȅć za svȅ?*

dotēgnȉt, -tẽgnen – dovući potezanjem: *Zavãrgli smo, dotẽgli mrȉžu i pȍceli crȉpot (FN); usp.* dovûć

dȍti – do; samo u *izr.*: *dȍti jednêga* – do jednoga*: Svȉ oficjōlȉ, dȍti jednêga… (IN)*

dotȉrot (se), -on (se) – 1. dotjerati izgled, okus... : *...a na zôdnju tukô dotȉrot gȕšte (Cel.);* 2. urediti se: *Dotȉrola se kakȍ za na tônce!*

dôtle, **dȍtle**, *pril.* – 1. do tog vremena, do tada; 2. do tog mjesta; 3. do te mjere; *usp.* dȍkli, dônde

dotukȁt, -ôn (prema ve. *tocar*) – dodirnuti, načeti temu: *Sȁd ka(d) si se dotukô poglavãrstva… (Cel.); usp.* dotaknȉt

dotûr,* -tūrȁ (ve. *dotor*) – doktor, liječnik; *uobič.* likôr, *nov.* dȍktor; (*v.* 1.1.3.4.)

dōvȁt, dōjẽn – 1. uručivati, davati; 2. darivati: *Svȁk dōjȅ kolȉko mȍre; usp.* dȁt: 2. isticati neko svojstvo: *Ovî kolûr dōjȅ na mȍdro;* 3. javno izvoditi: *Mȉse za pokôjne se dōjȅdu apêna za Svẽtega Gargūrȁ (IN)*

dôve,* *pril.* (ve. *dove*) – gdje; *uobič.* dȉ;
- *Dôve žȅ?** – Gdje je?; *uobič.* dȉ je?; *usp.* že
- *Dôve va(i)?** – Kamo ide(š)?*; uobič.* Dȉ grê(š)?

dovêr,* -a *m* (tal. *dovere*) – dužnost, obveza; *usp.* obligacjûn;
- *ucinȉt dovêr* – učiniti što iz poštovanja ili zahvalnosti

dovȅst, -vedẽn – dovesti: *Drȕgi pût dovȅd i tvojêga mõlega, nekȁ se ȉgro sa mojîn!*

dōvȉt (se), dõvin – 1. stezati kome grlo, daviti; 2. dušiti se, utapati se: *Mõli mu nȅ zno plȉvot i bî se vȅć pȍce dōvȉt...*

* zastarjelo

dõvni, -a(o), -o,* *prid.* – davni, drevni: *Bîla su tȍ dõvna vrimenà*

dovodȉt, -vȍdin – dovoditi: *Cà vȅć dovȍdiš otû lajônu sa sȍbon!*

dovûć (se), -vūcȅn – dovući (se): *Dovũkli smo ga...; Jedvà son se dovũka!*

dôza, **dôža**, -e (ve. *dosa*) – doza, mjera: *Pȍpi je pôl bocūnà, tȍ mu je dôza za nãvecer;* (*v.* 1.3.13.)

doznȁt (se), -ôn (se) – doznati (se): *Ondà, ca sȉ doznãla?; Ne bȉ tukãlo da se sȁd tȍ doznô po cȋloj kontrôdi!*

dozrȉt, dȍzre – postati zrelo, dozreti

dozrīvȁt, -ījȅ – postajati zrelo, dozrijevati: *Pȍcelo je grôzje dozrīvȁt.*

dozvolȉt, -vȍlin – dopustiti: *Likõr mi je dozvolî pȉt vīnȍ, ma sômo mãlo.*

dȍzvon, -a – posljednji poziv na misu

dozvonȉt, -în – zazvoniti četvrti i posljednji put kao poziv na bogoslužje

dožīvȉt, -žȉvin – doživjeti: *Pȕno su lavurãli, nīsù stãrost dožīvȉli; usp*. dȍškot

dožuntȁt, **nažuntȁt**, **žuntȁt**, -ôn (ve. *zontar*) – dodati, nadodati (na postojeći komad, količinu...): *Dožuntȁt mãlo vodê… (Cel.); Porugȕša barba Lûka / da bi Ônteta potũka / žuntô je ȍdma… (Po); usp.* dodȁt

drãca, -e – 1. trn: *Ubȍla son se na drãcu od rȕže;* (*v.* 1.5.3.8.); 2. bodljikava divlja biljka: *Vãrtal mi je pûn drãcih;* (*v.* 1.5.3.3.); 3. riblja kost: *Ne vȍlin ȉst carnējȅ, pȕni su drãcih;* (*v.* 1.4.1.6.)

drãcica, -e – mala *drãca*

drãgahan,* -hni; -hna, -hno, *prid.* – dražestan: *Drãgahan je ... drãgahni mladȉć; Drãgahna je … drãgahno dīmjà; ...drãgahno dītȅ;* (*v.* 1.1.4.2.)

dragojûb, -a – vrsta divlje trave, dragoljub (*Tropaeolum majus*); (*v.* 1.5.3.3.)

dragojûban, -bni; -a(o), -o, *prid.* – ljubazan, srdačan: *Kojà dragojûbno dīmjà!;* (*v.* 1.1.6.1.)

dragojûbno, *pril.* – ljubazno, srdačno: *Èvala i mojôj ženȉ ca mȉ je dragojûbno rȅkla da njôj nî tolȉko brîga za cinȉt mi kumpanȉju (Kru.)*

drãgost, -i *ž* – stanje miline, razdraganost: *Potȅkle su joj sȕze, ma tȍ je bîlo o(d) drãgosti; usp.* rãdost

drȅbank, -a (njem. *Drehbank*) – tokarski stroj: *Pôj u Kàmota da ti ćapô tȍ na drȅbank!*

drȅca,* -e (ve. *drezza*) – pletenica (kruha, kose, za kolač...): *Kakȍ mõlo nosȉla je drȅce; usp.* kosȉce

drȅt, **drȉt**(i), -a(o), -o, *prid.* (ve. *drito, dreto*) – prav, ravan, uspravan: *Kolȉko gȍdišć ȉmo a jȍš je drȅt kakȍ štandãrac!; Jȍš je drȅta ovà tvojà tetà; Kojȅ drȅto stvorênje, ovî tvôj bârba!; usp.* rôvan

drȅto, **drȉto**, *pril.* (ve. *dreto, drito*) – pravo, ravno, uspravno: *Grê drȅto nãprida; Glȅdon ga gradȁus, drȉto… (Cel.); usp.* gradȁus;
- *drȅto-šćȅto* – bez okolišanja, jasno i glasno; *usp*. šćȅto-nȅto

drȉblat, **drȉbjat,*** -ôn (engl. *dribble*) – vješto voditi loptu kroz protivničke redove (*npr*. u nogometu): *Ma cà tolȉko drȉbla, izgubȉće balûn!*

dricȁt, -ôn (ved. *drizar*) – izravnati, ispraviti: *Ako nȅ znoš ženù dricȁt mȍreš bez gôć ostȁt! (TM)*

dricōvȁt, -ōjȅn (ved. *drizar*) – ravnati, ispravljati: *Tukãće i ovȇga nãšega pocêt dricōvȁt!; usp.* muštrȁt

drīman, -ni, -nà, -no, *prid.* – sanjiv, snen, pospan; *Drīman je ovî... drīmni težôk; Drīmnà je ovà... drīmno ženà; drīmno dītȅ; usp*. jūjan, pȍspon, sanjîv; (*v.* 1.1.6.3.)

drīmȁt, drīmon – 1. spavati lakim snom, drijemati; 2. biti pospan: *Grên spȁt, drīmje mi se; usp*. kūnjȁt

* zastarjelo

drimãvica, -e – pospanost, drijemež: *Grên spȁt, ćapãla me je drimãvica (ŽK)*; *usp.* zihãvica

drȉt, *v.* **drȅt**

drȉto, *v.* **drȅto**

drîvo, -a – drvo za obradu; *usp*. darvȁ; (*v*. 1.5.3.7.)

drôb, drȍba – 1. trbuh, utroba; 2. životinjski želudac; *uobič*. kùlin; (*v*. 1.1.4.3.)

drȍbilica, -e – stroj za drobljenje kamenja (*za cinȉt šũder*)

drobȉt, drȍbin – usitnjavati, drobiti: *Cȅkoj, drȍbin krȕh u jûhu!; usp.* mãrvit

drȍf, -a – ostatak zdrobljenog grožđa nakon tiještenja, drop, komina; (*v*. 1.2.6.1.)

drôg, drõgi; drõgā, drõgo; drôgo, drõgo; *prid*. – drag, mio: *Drôg si mi, drõgi sîne môj; Drõgā si mi, drõgo ćȅri mojā; Drôgo si mi, drõgo dītȅ mojȅ!; usp.* drãgahan

drõgi, -ega, *m* – dragi, dragan; *Ondȁ, kȁ(d) ćе ti dôć tvôj drõgi drõgi?;* (*v*. 1.1.3.3.)

drõgo, -e, *ž* – draga, dragana: *Jê onȁ tvojā drõgo?; uobič.* mlôdo; (*v*. 1.1.3.3.)

drôgo, *pril.*/ **drãže**, **drãžje**, **drãje**,* *komp.* – drago, milo / draže: *Nȉ mi tȍ drôgo cȕt; Drãžje bi mi bîlo da se udãla u Fôr.*

dronjȁt, drònjen – *razg. iron.* spavati: *Sîn mu jȍš drònje!; usp*. spȁt; (*v*. 1.1.6.3.)

drȍzag, **drôzg**, -a – bijela riba zelenkaste boje, drozd (*Labrus turdus*); (*v*. 1.4.12.2.)

drûg, -a – 1. član ribarske družine (*cûrme*); (*v*. 1.4.9.3.); 2. partner u kartanju; 3. službeni način oslovljavanja u razdoblju od 1945. do 1990.

drugacȉje, *pril.* – 1. drugačije: *Tȍ stȁv tãko, ne mȍre nȉkako drugacȉje!;* 2. inače

drȕgi, -a(o), -o, *prid.* – 1. koji slijedi iza prvoga: *Onā je drȕgo, ȍdma iza mȅne!;* 2. ostali*: Ne mȍre bit nȉko drȕgi!;*
- *drȕgi pôr postolîh* – (posve) druga stvar: *Tȍ je drȕgi pôr postolîh!*
- *nî drȕge* – nema izbora

drȕževan, -vni, -a(o), -o – druželjubiv: *Drȕževna je ovȁ tvojā... drȕževno nevȉsta*; (*v*. 1.1.6.1.)

drȕžina, -e, **družinȁ**, -ê – 1. skup poznanika ili istomišljenika, društvo; *uobič*. kumpanȉja; 2. ribarski sastav; *uobič*. cũrma

drūžȉ(t) **se**, drũžin se – družiti se: *Ca sȅ drũžiš s otôn lincȉnon!*

dubinȁ, -ê – dubina: *Nemôj butȁt võršu tõte, vȅlika je dubinȁ!*

dūbȉt, dũbin – praviti udubinu, dubiti: *Kolȉko vrȉmena tȍ dũbiš, mȍga si vȅć i izdūbȉt.*

dubjôž(i), -a(o), -o,* *prid.* (tal. *dubbioso*) – sumnjičav, nepovjerljiv: *Dubjôži Tȍma; uobič.* sumjîv; (*v*. 1.1.6.1.)

dubȍk(i); dubokā, dubȍko; dubokȍ, dubȍko, *prid.* – dubok: *Dubȍk je ovî... dubȍki gandôj; Dubokā je ovȁ... dubȍko rãpa; Dubokȍ je ovȍ... dubȍko môre.*

dubokȍ, *pril.*/ **dùbje**, *komp.* – duboko/dublje: *Ovõde je dubokȍ, ma tãmo je jȍš dùbje; supr.* plîtko/plȉće

dùćа, -e (prema ve. *duciar*) – kolut konopa

dućȁt, -ôn (ve. *duciar*) – slagati konop ili mrežu u kolute

dùg(i), -a(o), -o, *prid.* – dug, dugačak: *Dùg je ... dùgi konȍp; Dùga je ... dùgo vȅšta; dùgo kopîšće; uobič.* dalȅk;
- *dùg i širȍk* – cijelim tijelom: *Privolî se na tlȅh kolȉko je dùg i širȍk!*

dùga, -e – daska, dužica na bačvi; (*v.* 1.2.6.2.);
- *Falīdù mu dvî dùge* – Luckast je, šašav; *usp.* matûn

dūga, -e, **dūgȁ**,* -ê – duga na nebu; (*v*. 1.4.8.1.)

dùgo, *pril.*/ **dùje**, *komp.* – dugo/duže: *Dùgo je dvȍ mêtra, nî dùje o(d) tȅga*.

dugovȁt, -ùjen – dugovati: *Ne dugȕjen jȍ njȉma nȉšta!*.

* zastarjelo

dûh, -a – 1. živo biće: *Nî bîlo vìdit žĩvega dûha;* 2. životna snaga: *Klònu je dûhon;* 3. zloduh: *Tȍ su bîli sigûro dûhi necìsti;* 3. Sveti Duh: *M' Òca i Sîna i Dûha svẽtega!;*
- *po Dûhu svẽtemu* – *iron.* na neobjašnjiv način: *Kakȍ je tȍ mòglo pàst sômo o(d) sẽbe - po Dûhu svẽtemu?*

duhàt, duhãti, -a(o), -o, *prid.* – koji još diše, koji je na životu: *Jȍš je duhàt ...ovî duhãti covìk; Jȍš je duhãta ...ovà duhãto ženà; Jȍš je duhãto ovȍ stvorênje;* (*v.* 1.1.5.1.)

dȕja, -e (ve. *do,* tal. *due*) – 1. dvojka (ocjena): *Ćapô son dȕju iz matemãtike;* 2. dvica (u kartama): *Dȕja je nôjmãnjo kôrta u brìškuli;* (*v.* 1.6.5.3.)

dukacjûn,* -ũni, *ž* (tal. *educazione*) – odgoj, pristojnost: *O(d) põste dukacjũni… (Po); uobič.* ȍdgoj; *usp.* krejônca; *supr.* maldukacjûn

dukàt,* dukãta (ve. *ducato*) – zlatni novac (prvo u Veneciji), dukat; (*v.* 1.2.9.6.)

dukàt,* -ôn (tal. *educare*) – odgajati, učiti koga; *usp*. edukàt

dûnkve,* *vezn.* (tal. *dunque*) – dakle: *Dûnkve, ca smȍ rẽkli?; Dûnkve, da skrõtin… (IN)*

dūnjìt,* -î – tutnjiti, muklo grmjeti: *Dūnjî u pulènat* – Tutnji sa zapada.

duperàt, -ôn (ve. *doperar*) – koristiti, upotrebljavati: *Nẽćù vẽć duperàt grûbe rîci.*

duperôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *doperar*) – korišten, rabljen, upotrebljavan

dupîn, dupĩna (ve. *dolfin*) – morski sisavac, dupin (*Delphinus delphis*); *Dupîn mu je iskȉdo cĩlu mrȉžu!; Pũše kakȍ dupîn;* (*v.* 1.4.10.)

duplàt, -ôn – udvostručiti; *usp*. dopjàt

dûr(i), -a(o), -o, *prid.* (tal. *duro*) – spor: *Ôn ti je dȍbar mẽštar ma je pùno dûr;* (*v.* 1.1.6.1.)
- *dûr kakȍ prôvda* – spor kao pravda
- *dûr nà uši* – nagluh

duràt, -ôn (ve. *durar*) – trajati: *Nẽće ti tȍ pùno duràt!; Kolìko durô da durô; Lìto je pasãlo, mãlo je durãlo (FJ)*

dûro, *pril.* (ve. *duro*) – 1. teško, sporo: *Posôl mi grê dûro, ćapãće me nôć*; 2. ustrajno: *Brũška potẽže tovãra, a ôn stojî dûro na mìsto (Cel.);*
- *dûro na fẽro* – čvrsto na sigurnome (često *iron.*): *Svì dûro na fẽro, nȉko ne nùdi nȉšta! (IN)*

durôda, -e *ž* (ved. *durada*) – trajanje;
- *ròba o(d) durôde* – dugotrajna tkanina
- *vrîme o(d) durôde* – stabilno vrijeme

durônje, -a (*hibr.* prema ved. *durar*) – trajanje: *Tȍ drîvo nî o(d) durônja, mãlo će ti durȁt; usp.* durôda

dūšà, -ê – 1. čovjekov besmrtan duh, duša: *dūšẽ o(d) purgatôrija;* 2. narav: *dȍbro dūšà;* 3. u vokativu, kao izraz nježnosti: *Dũšo mojà!*
- *Bògu dûšu, Bôg je nẽće!* – izraz u teškim ili bezizlaznim situacijama
- *Bôg mu dô dūšĩ pòkoj!* – kaže se pri spominjanju dragog pokojnika
- *Bolĩ me dūšà* – Teško mi je pri pomisli.
- *dàt dûšu* – biti predan čemu
- *dūšà o(d) covìka* – osoba dobre naravi
- *Dūšẽ mi, zdrõvja mi!* – Vjerujte mi, tako mi zdravlja!
- *grĩšit dûšu* – biti nepravedan prema komu
- *imàt dȍbru dûšu* – biti dobar i suosjećajan
- *imàt kȍga na dûšu* – imati koga na savjesti
- *mĩrne dušê* – bez straha, bez grižnje savjesti
- *na tvojù dûšu* – po tvojemu, po tvojoj savjesti
- *ni žîve dušê* – nigdje nikoga
- *pūstìt dûšu* – izdahnuti
- *rèć po dūšĩ* – reći iskreno, po savjesti
- *spōsìt dûšu* – osloboditi se grijeha
- *znàt/poznãvot kȍga u dûšu* – dobro znati/poznavati koga

* zastarjelo

dȕševan, dȕševni; -a(o), -o, *prid.* – osjećajan: *dȕševan je ... dȕševni covȉk; dȕševna je ... dȕševno ženȁ; dȕševno dȉtȅ;* (*v.* 1.1.6.1.)

dūšȉ(t) **se**, dūšin se – ostajati bez daha; gušiti se: *Dobȍta son se pȍce dūšȉt; usp. udūšȉ*(t) se

duzîna, -e *ž* (ve. *dozena*) – skup od dvanaest predmeta: *Ôn je obo tȅmu napīsô na duzîne lîbri(h)... (AD);* (*v.* 1.3.13.)

dûžan, dûžni; dūžnȁ, dûžno; dûžno, dûžno; *prid.* – dužan: *Svȉma je dûžan ovî ... dûžni susîd; Svȉma je dūžnȁ ovȁ ... dûžno susȉda; Svȉma je dûžno ovȍ ... dûžno stvorênje;*
- *ne ostȁt dûžan* – vratiti istom mjerom: *Nēćȕ njoj ostat dūžnȁ, ne bôj se!*

dužinȁ, -ê – dužina: *Nî tȏte dužinê* – Nije to dovoljno dugačko (*npr*. konop)

dvî, *broj* – dvije (ženske osobe): *Jesȉ vȉdi onȅ dvî ferjãlke?*

dvȉsta, **dvȉsto**, *broj* – dvije stotine, dvjesto

dvȍ, *broj* – 1. dva; 2. dvoje: *Dȉ grētȅ vôs dvȍ?*

dvôdeset, *broj* – dvadeset

dvôdeseti, -a(o), -o, *redni broj* – dvadeseti: *Sȁ ovȍ plõće ne mȍre se izdurȁt ni do dvôdesetega u mȉsecu.*

dvōjcȉca, -e – blizanka: *Onȅ dvî su sestrȅ dvōjcȉce*.

dvōjcȉć, -a – blizanac, dvojčić: *Onȉ su, bomȅ, dvojcȉći!*; (*v.* 1.1.3.1.)

dvojȉca, -e *ž* – dvojica (dvije muške osobe): *Dvojȉca su se ȍdma nõšla, a dõšla su kakȍ narũcena (IN)*

dvonãste, **dvonãdeste*** /**dvanaẽsti**, *broj* – dvanaest/dvanaesti po redu

dvôr, dvōrā – dvorište (u tradicionalnoj dalmatinskoj kući, obično popločeno i zatvoreno); (*v.* 1.2.3.1.)

dvôri(h) – niz kuća koje pripadaju proširenoj obitelji, uglavnom na selima

dvorȉt, -îm – dvoriti, posluživati

dvostijedôn, *broj* – dvadeset i jedan; (*v.* 1.2.9.)

dvostiparvî – dvadeset prvi; (*v.* 1.2.9.)

đardîn, -a, **žardîn**,* -a, **jardîn**,* -a (tal. *giardino*) – javni vrt; (*v.* 1.2.1.7.);
- *Mõli đardîn* – manji park s palmama u Hvaru; (*v.* 1.2.1.5.)
- *Vèli đardîn* – park uz more, na mjestu nekadašnje *Kapitanȉje*; (*v.* 1.2.1.5.)
- *Za žardîn* – mjesto iza ljetnikovca Hanibala Lucića; (*v.* 1.2.1.5.);

đelôt,* -a (ve. *gelato*) – sladoled; *uobič.* slädoled; (*v.* 1.3.9.1.)

đelôz, **jelôž**,* **đelôž**(i), -a(o), -o, *prid.* (tal. *geloso*) – ljubomoran: *Govorȉli su da je đelôž... (VM); Pȕno je đelôz ovî tvôj... đelôzi mûž!; Pȕno je đelôza ovȁ tvojȁ... đelôzo ženȁ!; Kojȅ đelôzo stvorênje!*

đelôzast, **đelôžast**(i), -a(o), -o, *prid.* (prema tal. *geloso*) – sklon ljubomori; (*v.* 1.1.6.1.)

đelozȉja, **đeložȉja**, -e (tal. *gelosia*) – ljubomora: *Pȕkla je o(d) đelozȉje (FJ)*

đèmper, -a (ved. *gemper* od engl. *jumper*) – pleteni odjevni predmet, džemper

đenasticīrȁt,* **đenasticīrot**,* -īron (tal. *far ginnastica,* njem. *gymnastizieren*) – gimnasticirati, vježbati: *...i ȁla da se đenasticīro! (IN); uobič.* vjȅžbat, hodȉ(t) na gimnästiku

đenãstika,* -e (tal. *ginnastica*) – gimnastika; *uobič.* vjȅžbe, gimnästika

đenãzija,* **jenãzija**,* -e (tal. *ginnasio*) – gimnazija: *Ȉmomo pûšku škȕlu, ȉmomo jenãziju... ! (FJ); nov.* gimnãzija

đênis,* -a *m (*stal. *genis*) – vrsta puhačkog glazbenog instrumenta, alt u limenoj glazbi; (*v.* 1.6.3.)

đênte,* *nepr.* (tal. *gente*) – svijet, ljudi; *izr.*: *Ma kȅ đênte!** – *Kolȉko svîta!* – Koliko ljudi!; *uobič.* svît, jûdi, norôd

* zastarjelo

đentîl(i), -a(o), -o, *prid.* (tal. *gentile*) – vitak, mršav: *Nekȁ se ôn đȉgne na mãslinu, ôn je đentîl!; Đentîl je ... ovî đentîli mladȉć; Đentîla je ...ovȁ đentîlo dīmjȁ!; Koje đentîlo dītȅ!;* (*v.* 1.1.4.2.)

đentilȅca, -e (tal. *gentilezza*) – ljubaznost, otmjenost: *Ma ca jȅ mȍga bȉt nȅgo težôk bez frêgulicu đentilȅce! (IN)*

đentîlo, *pril.* (tal. *gentile*) – nježno, pažljivo: *Đentîlo je zatvorȉla vrõta... (IN)*

đeogrãfiko,* *v.* **đogrãfiko**,*

đȉgant,* -a, **žigônt**,* -a (tal. *gigante*) – veliki čovjek, div: *Kolȉko ôn mȍre izdurȁt, prõvi je đȉgant! (MJ); ...a kȕće u škurȅci parīdù žigônti (Cel.);* (*v.* 1.1.4.2.)

đilȅt,* -a, **điletîn**,* -a (ve. *gilè;* ved. *giletin*) – dio odjeće, prsluk; *uobič.* jelȅk

đîr, -a (tal. *giro*) – krug; jedna šetnja u krugu, mala šetnja;
- *ucinȉt đîr* – prošetati se: *Hȍmo ucinȉt jedôn đîr po rîvi, dȉ ti je prȉša!*
- *ćapȁt u đîr* – zafrkavati koga: *Cĩlu će non famȅju ćapȁt u đîr! (IN)*

đirândola, -e (ved. *girandola*) – vijak u obliku slova L za pritvaranje vratašaca zaokretanjem: *Tukãće stãvit jednù đirândolu na ovȁ mõlo vrõta, ùvik su otvȍrena!;* (*v.* 1.2.3.2.)

đirȁt, -ôn; **đir**ōv**ȁt**, -ōjȅn (ved. *girar*) – šetati se gore-dolje: *Đirovãli smo po Rîvi pôl ûre.*

điravȍlat, -vôlta (tal. *giravolta*) – okuka, zavoj: *Dobȍta je ȉša nis cȅstu na onî điravȍlat!*

đîta, -e *ž* (tal. *gita*) – izlet brodom: *Ovù nedȉju grēmȍ u đîtu!*

đografika,* **đeografika**,* -e (tal. *geografico*) – geografski, zemljopisni;
- *kôrta đ(e)ogrãfika* – geografska karta

đòmetar,* -tra (tal. *geometra*) – geometar: *A tõte su likôr, avukât, đòmetar... (IN);* (*v.* 1.1.3.4.)

đornalȉsta, -e *m* (tal. *giornalista*) – novinar: *Bîlo je karcãto đornalȉstih... (Cel.)*

đornôl,* đornōlä *m* (tal. *giornale*) – novine: *Tȁ je prȍpja za đornōlȅ... (IN); uobič.* fòji; *nov.* nòvine

đovanîn,* -a (ved. *giovanin*) – mladić: *Otî mõli je diventô prõvi đovanîn!; uobič.* mladȉć; (*v.* 1.1.3.2.)

Sušenje *trãte* na *Fãbriku,* 1956.

Prenošenje *trãte* za ukrcaj na *levùt,* 1956.

* zastarjelo

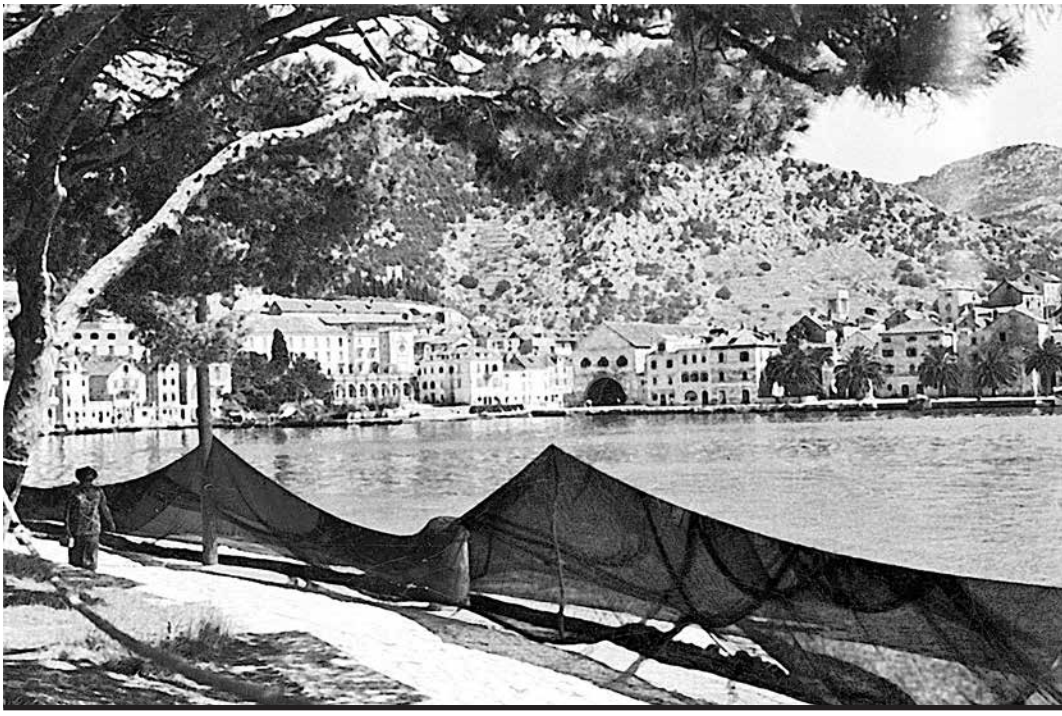

E

ȅ! *uzv.* – eh!, ah!: *Ȅ, da je ondȁ bîlo imȁt danãšnju pãmet!*

êeee! *uzv.* – neformalni pozdrav među znancima i prijateljima

ȅbete,* *nepr.* (tal. *ebete*) – 1. *m* glupan, budala; *usp*. cukûn; 2. *pril.* glupavo, budalasto

ecȅtera,* *nepr.* (tal. *eccetera*) – i tako dalje, i drugo

edukȁt (se),* -ôn (se) (tal. *educare*) – 1. odgojiti: *Edukô je dȉcu… (AD); 2.* školovati (se): *Onȉ su svȉ edukôni u vȅle škȕle; usp.* dukȁt

edukôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema tal. *educare*) – odgojen, školovan; *usp*. škulôn; *supr.* maldukôn; (*v*. 1.1.6.1.); ***- ni edukôn, ni krejôn****;* (*v*. 1.7.3.)

Egȉpat, Egȉpta – Egipat: *Mȉ smo bîli u zbjêg u Elšȁt, bomȅ u Egȉpat.*

ȅkola!* (tal. *eccolà!*) – eto, to je to!; *Ȅkola, i tȍ smo zgotovȉli; Ȅkola kvȁ!* – Eto ga na!

ȅkote!* **ȅkotelà**!* (tal. *eccote, eccotelà*) – Eto ti! Eto ti, na!

ȅlfer,* -a (njem. *elfer*) – kazneni udarac u nogometu, jedanaesterac: *Za Mâjku Bȍžju, falî je ȅlfer!*

el-pêt, *ž nepr.* – L-5, vrsta sportske jedrilice u sastavu hvarskoga kluba ‘Narodna tehnika’ 1950-ih; (*v*. 1.4.1.2.)

Elšȁt, -a (arap. *El Shatt*) – lokalitet izbjeglištva u Egiptu u 2. svj. ratu (1944.-1945. god.): *U Elšȁt je bîlo pȕno svîta iz Dalmâcije, a nôjvȅće mãteri(h) is dicôn;* (*v*. 1.2.1.9.)

ȅpeta, **jȅpeta**,* **ȍpeta**, **jȍpeta*** – opet, ponovo: *Sȁ(d) se nemôj ȅpeta cȉli špȍrkȁt!; Znô se kô ćе ȍpeta za tovãron hodȉt (Cel.); Fôr je jȍpeta mîran (Cel.)*

ȅroplan,* *v.* **àroplan**

Erumbȅška, **rumbȅška**,* -e (lat. *erubescant* – neka se postide!) – psalam koji se pjeva u hvarskoj katedrali pred Uskrs: *Danȁ(s) se kantãla Erumbȅška u Vȅlu crȉkvu;* (*v*. 1.6.1.3.)

eskũrzija,* -e (lat. *excursio*) – putovanje učenika, ekskurzija (učestale grupe u Hvaru za koje su domaći mladići često bili zainteresirani zbog mladih *ferjãlkih*): *Jesȉ vȉdi onȅ dvî iz eskũrzije!?*

esperimȅnat, *v.* **sperimȅnat**

esperjênca,* -e, **ešperjênca**,* -e *ž* (tal. *esperienza*) – iskustvo: *Frančȅsko ìmo mãlo vȅće ešpêrjence… (IN)*

esplodīrȁt, -īron (njem. *explodieren*) – 1. prasnuti (o eksplozivu); 2. naglo i ljutito reagirati

esplozîv, -a (tal. *esplosivo*) – eksploziv: *Ãko ćeš minȁt, tukãće ti pôć na milȉciju iskȁt esplozîv.*

esprȅs, *pril.* (tal. *espresso*) – brzo, hitno: *Izî son obîd esprȅs, u pê(t) minûti(h)!*

ȅstra, **ȅštra** (tal. *extra*) – izvanredno, posebno: *Tî bȉš mȍga napovȉdit cagôdera od ȅštra (IN)*

ešêncija, -e (tal. *essenza*) – ekstrakt uljenih biljaka (lavande, ružmarina); *usp.* kvatašênca

ȅška, -e (ve. *esca*) – mamac što se stavlja na udicu, ješka: *Mêrda ȅška - mêrda pȅška!;* (*v*. 1.4.9.1.)

ešperjênca,* *v.* **esperjênca**

ȅštar, ȅštra *m* – živahnost, trenutačno raspoloženje da se što učini

- bȉt od ȅštra – biti raspoložen za što: *Ondȁ, jesȉ od ȅšta?*

ȅštra, *v.* **ȅstra**

* zastarjelo

etamîn,* **tamîn**,* -a *m* (fr. *étamine*) – tanka, lagana tkanina (za ženske haljine ili zastore); (*v.* 1.1.7.2.)

ȅvala! *uzv.* (tur. *eyvallah*) – 1. neformalni pozdrav; 2. uzvik pohvale, povlađivanja... : *Ȅvala mu ga! (Cel.)*

evanđelìsta, **vanđelìsta**, -e *m* (prema gr. *euangelion* – dobra vijest) – pisac evanđelja: *Svẽti Lûka evanđelìsta;* (*v.* 1.6.1.5.)

evanđelistâr, -lìstra *m* (prema gr. *euangelion*) – knjiga evanđelja; (*v.* 1.6.1.2.)

ezercîr,* -a *m* (njem. *Exerzier*) – redovito vježbanje u vojsci za vrijeme Austro-Ugarske

êzul, -a *m* (ve. *esule*) – egzilant; *êzuli* – Talijani koji su napustili naše krajeve nakon 2. svj. rata

* zastarjelo

Barba Môrko Vȕna kãrpi popôvnicu ȉspod bȍra, oko 1957

… i trãtu u Šćȉkovi bôk, 1952.

F

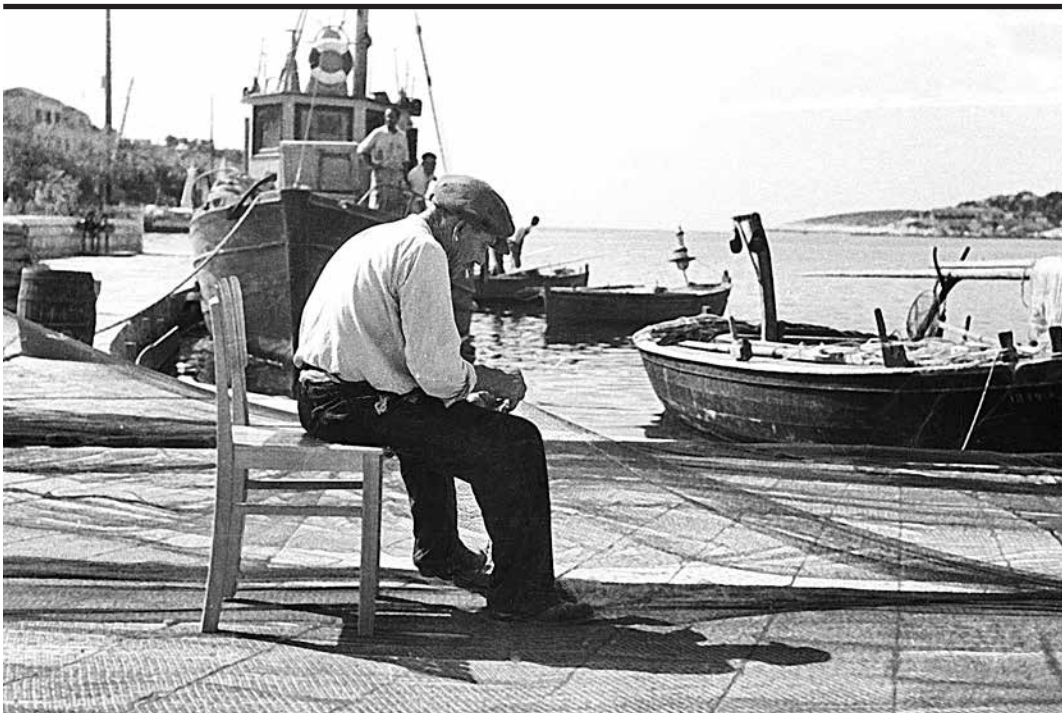

fabricjêr,* -ērā (ve. *fabricier*) – član crkvenog odbora; (*v.* 1.6.1.5.)

Fâbrika, -e (ve. *fabrica*) – zapadna strane hvarske luke (naziv dolazi vjerojatno od ve. *fabrica* u značenju 'gradnja' ili 'škver' - a ne u značenju 'tvornica' - jer su tijekom stotinjak godina radova svi mještani trebali povremeno sudjelovati u gradnji te obale, a postajao je i navoz za brodove na sj. strani obale); (*v.* 1.2.1.5.)

Fabrikãši, -ih *m mn* (*v.* Fâbrika) – stanovnici predjela Fâbrika: *Fabrikãši se nīsù igrãli sa Glavicãnima.*

fabrikàt, -ôn (ve. *fabricar*) – 1. proizvoditi, graditi; *usp.* Fâbrika; 2. *fig.* prevariti, podvaliti: *Fabrikô joj ga je! (IN)*

fabrikônt,* -a – tvorničar, fabrikant

fãca, -e *ž* (ve. *fazza*) – lice, obraz: *Plȉvo je po splȉsku, fãcon pȍd more (IN); Grên priko pjãce, glëdon ìste fãce… (TM); Rëć covȉku u fãcu...; uobič.* obrôz; (*v.* 1.1.4.1.)

facênda,* -e *ž* (ve. *facenda*) – 1. posao, radnja; 2. priča o onome što se dogodilo: *Sëli bi na bãnak i provjãli facênde iz njȉhove mlãdosti; uobič.* štòrija

facôda, -e (ve. *fazada*) – 1. pročelje zgrade, fasada: *Facôda Arsinōlä (Cel.);* 2. oveći klesani kamen: *Stãvi je facôde na svãki kantûn;* (*v.* 1.2.2.);
- facôda na bùnju – klesani kamen pravilnih rubova, izbočena, nepravilna lica

facôl,* -a (ve. *fazzol*) – 1. oveći rubac, slagao se u trokut i prebacivao preko ramena, dio nošnje; (*v.* 1.1.8.1.); 2. rubac za zavežljaje

faculèt, **facolèt**,* -a (ve. *fazzoleto*) – 1. rupčić, maramica: *Otãri je pôt is celä sa faculèton;* 2. ukrasni rupčić kao dio ženske nošnje; (*v.* 1.1.8.1.)

faganêl, -a (ve. *faganelo*) – vrsta ptice pjevice iz porodice zeba, konopljarka, stanarica na Hvaru, 'juričica' (*Acantis cannabina*), jedan od pet *rećãmih*; *Kojî je tȍ lažȉvac - govȍri da mu je falkët ȍdni faganëla sa svôn këbon!; usp.* rećôm; (*v.* 1.5.2.1.)

faganêl-peterȍš, -ëla -a (*v.* faganêl, peterȍš) – ptica *faganêl,* mužjak s crvenim perjem na grudima, juričica; (*v.* 1.5.2.1.)

fagȍt, -a (ve. *fagoto*) – svežanj, zamotaj nečega: *Svë ca je dȍnila sȍbon, bî je fagȍt rȍbe.*

fâjda,* -e (tur. *fayda*) – korist, dobit, vajda: *O(d) pȍja nî fâjde! (IN); uobič.* korȉst

fàjerica, -e (njem. *Feuerzeug*) – upaljač: *Bîla je tȍ fàjerica ca sù mu je bîli dãli Inglêži na Vîs.*

fàjerunt, **fàjrunt**, -a (njem. *Feierabend*) – večernje zatvaranje lokala: *Naplōtî je i rëka: 'Fäjerunt!' (IN)*

fakîn, -a (ve. *fachin*) – nosač prtljage: *Fakîni su iskarcovãli nȉke kašūnë na vînč… (IN);* (*v.* 1.1.3.4.)

fala – hvala; samo u *izr. fala Bȍgu* – 1. hvala Bogu (izraz rezignacije): *Razbî mi se bocûn, a fala Bȍgu!;* 2. naravno: *Fala Bȍgu da je tȍ ôn, kakȍ ga ne poznãješ!?; usp.* fōlä

fãlaš, *v.* **fôlš**

fâlda, **fôlda**,* -e (tal. *falda,* od njem. *Falte)* – pregibi na tkaninama, papiru...; *cinȉt fâlde; usp.* pjëta

faldàt, -ôn (*v.* fâlda) – praviti pregibe (*fâlde*) na tkaninama, papiru...

falenjãmo,* -mota (tal. *falegname*) – drvodjelac: *Užô bi ubȉt vrîme u falenjãmota (IN); uobič.* marangûn; (*v.* 1.1.3.4.)

* zastarjelo

falimènat,* -ênta (ve. *falimento*) – nedostatak, mana, pogreška; *usp.* falînga, fèler;
- *Nî tôte falimênta!* – Nema tu greške!

falînga,* -e (ve. *falanchia*) – mana, pogreška, tjelesna mana, nedostatak: *Ma i onä ìmo falîngu!; usp.* falimènat

falìt, -în (ve. *falir*) – 1. pogriješiti, promašiti; 2. manjkati;
- *falìt brânku* – promašiti vratnice
- *Falî mu matûn (dvî dùge) ù glovu!* – Fali mu daska u glavi!; *usp.* dùga

falīvàt, -ījèn (ve. *falir*) – 1. griješiti, promašivati; 2. nedostajati, manjkati: *Pöcelo non je falīvät ûja.*

falivên, -ëni, -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *falir*) – promašen, pogrešno napravljen: *Pùno je falivên ovî... falivëni kònat; Pùno je falivëna ovä... falivëno prognõza.*

falivèno, *pril.* (*v.* falìt) – promašeno, pogrešno napravljeno: *Svë je falivëno!*

falkèt, -a (ve. *falcheto*) – vrsta ptice grabljivice, ‘sokol’ (*Falco peregrinus*); ‘kobac’ (*Accipiter nissus*): *Falkët znô odnî(t) ćä lugarîna sa svôn kebëton! (IN)*; *usp.* sokolìć; (*v.* 1.5.2.1.)

falkùša,* -e (prema ve. *falche* – podignuti rubovi broda) – ribarski brod (iz Komiže), na jedro i s podignutim rubovima (*fôlcima*): *Vëć põsti(h) gödišć nî bîlo vìdit ni jednù falkùšu u fõrski pörat;* (*v.* 1.4.1.1.)

falsèt, **falšèt**, -a (tal. *falsetto*) – neprirodno visok muški glas u pjevanju

falsûn, -ūnä, **falsûj**, -ūjä, *m* / **falsôna**, -e, **falsùja**, -e, *ž* (prema ve. *falso*) – *pogr.* nepouzdana, neiskrena, ‘falša’ osoba: *Ôn je falsûn, ma i onä je põvo falsôna - jednö govöridu tëbi a drùgo mëni; usp.* fôlš; (*v.* 1.1.6.1.)

falšitôd,* -i *ž* (stven. *falsitade*) – lažnost, neiskrenost

faljùša, **falùša**, -e – osoba koja se rado hvali, hvalisavica; *usp*. fõlìt; (*v.* 1.1.6.1.)

fãma,* -e (tal. *fama*) – glasina: *Mûc, glôvno je da se govöri, da se stvõro fãma! (IN)*

famèja, -e (ved. *fameia*) – obitelj, familija: *Tukô prihrōnît famëju!;* (*v.* 1.1.3.1.)

famôz, **famôž**(i), -a(o), -o,* *prid.* (tal. *famoso*) – općepoznat, čuven; *Famôz je ... onî famôzi glũmac!; Famôza je ... onä famôzo glùmica!; famôzo stvorênje*

famôzo, **famôzno**, *pril.* (tal. *famoso*) – silno, izvanredno

fãnag, *v.* **fông**

fãnat, fônta (ve. *fante*) – figura u kartaškoj igri, jedanaestica, ‘dečko’: *Igrî fônta!;* (*v.* 1.6.5.3.)

fanãtik, -a (tal. *fanatico*) – izrazito strastvena osoba, zanešenjak; (*v.* 1.1.6.1.)

fanèla,* *v.* **flanèla**,*

fangàc,* *v*. **fangèca**,*

fangàt,* -ôn (ve. *fangar*) – blatiti: *Ne fangôj po stvōrìma kad nî potrìba!; usp.* fông; isfangät

fangèca,* -e, **fangàc**,* -ãca (ve. *fangazzo*) – blato, mulj; *usp.* fãnag, fông

fãngla, -e (njem. *Weingel*) – zidarski alat (posuda s drškom) za uzimanje manje količine žitkog materijala, žbuke i sl.: *Stäv jöš dvî fãngle cimênta u tî paštûn!;* (*v.* 1.2.5.)

fantãstik, -a (tal. *fantastico*) – osoba koja se lako zanosi, fantazira; (*v.* 1.1.6.1.)

fantazìja, -e (ve. *fantasia*) – mašta, sanjarenje, fantaziranje: *Tö ti je sômo njegöva fantazìja!*

farabùt, -a (ve. *farabuto*) – nitkov, hulja, prevarant: *Ôn je prõvi farabùt; usp.* maškalcûn (*v.* 1.1.6.1.)

farà̀t,* -ôn (prema tal. *farro*) – 1. krupno mljeti, raditi površno; *usp.* fõr; 2. govoriti brzo, sipati riječi, mljeti

faraûn,* faraùna, *m* (ve. *faraon*) – faraon: *Potopìše faraùna ...* (citat iz pjeva na Veliki petak); (*v.* 1.1.3.3.)

* zastarjelo

farfãla,* -e (tal. *farfalla*) – leptir; (*v.* 1.5.1.4.);
- *farfãla trepetôjka* – drvena igračka (leptir na kotačićima, klepetao krilima dok se gurao štapićem)

farfãle,* -e (tal. *farfalle*) – vrsta tjestenine, *fjokëti*; (*v.* 1.3.11.2.)

farkòc, **forkòc**, -a (ve. *forcola*) – rašljasti nosač za vesla na strani broda: *Na levùte veslà grēdù na farköce; usp.* furkôda; (*v.* 1.4.3.)

farnjàt,* -ôn – bockati, čeprkati, kopati prstom (*npr*. nos); *usp.* frakàt

fàsovat,* -ujen (njem. *fassen*) – 1. dobiti svoj dio; *usp.* gebīrāt; 2. fig. dobiti batine kao kaznu: *Fàsovaćeš tî svojê od öca ka(d) dõjdeš döma!*

fãša, -e (ve. *fassa*) – pojas, pas, povez, traka: *Dõša je sa fãšon priko celà;* (*v.* 1.1.8.1.)

fãšica, -e (*hibr. dem.* prema ve. *fassa*) – traka; zavoj, povez: *Stäv mõlemu fãšicu nã ruku; usp.* pãšica

fašîna,* -e (prema ve. *fassina*) – obvezni rad bez naknade (*npr*. za izradu javnih putova); *uobič.* kùluk

faštîd,* -a (ve. *fastidio*) – dosada, neugodnost, zlovolja, *šekôda*: *Tö nî posôl za lavurät o(d) gùšta, tö je sômo faštîd; usp.* šekôda; (*v.* 1.1.6.2.)

faštidjät,* -ôn (tal. *dar fastidio*) – zamarati, dosađivati, smetati: *Kömu faštidjãju köre, nekà hi cïsti! (Kru.); usp.* štufõvät

faštidjôž(i), -a(o), -o,* *prid.* (ve. *fastidioso*) – dosadan, zamoran; onaj kome sve smeta: *Pröpja je faštidjôž... ovî faštidjôži covïk; Pröpja je faštidjôža ... ovà faštidjôžo ženà; Kojë faštidjôžo stvorênje!;* (*v.* 1.1.6.1.)

faštidjûn,* -ūnà, *m* (augm. prema ve. *fastidio*) – velika dosada: *Ïša je nã more da mu pasô faštidjûn (IN);* (*v.* 1.1.6.2.)

fãta!* (tal. *fatta* – učinjena) – uzvik na lutriji, tomboli u značenju: Gotovo je! Evo zgoditka!

fãti,* -ih *m mn* (tal. *fatti*) – činjenice, fakti, djela: *Ca ćëmo sàd govorït, tò su fãti!;*
- *Mucî i fãte cinî* (prema ve. *far i fati di casa*) – Pokorno radi kućanske poslove.

fatîga,* -e (tal. *fatica*) – težak posao: *Và(s) son istarmôn, a kojà me fatîga jöš cëko! (IN)*

fatigàt,* -ôn (tal. *faticare*) – raditi, truditi se; *iron.* raditi tek toliko

fatûra,* -e (tal. *fattura*) – posao, izrada: *Nî tö mõlo fatûra (IN)* – Nije to mali posao; *uobič.* posôl;
- *dùplo fatûra* – dvostruki posao

faturèta, -e (tal. *fatturetta*) – manji (naplativi) posao izvan redovitog posla, posao na crno: *Znõ je ôn ucinït kojû faturëtu po kùćima!*

fàul, -a (engl. *foul*) – prekršaj u nogometu: *A cà onö nî bî fàul!?*

fâve-di-môrti,* *m mn nepr.* (trs. *fave dei morti*) – slatkiši u obliku zrna boba, 'bobići', nekada vezani uz *Mõrtvi dôn;* (*v.* 1.3.9.1.)

favûr,* (tal. *favore*) – usluga, pomoć, naklonost; *uobič.* kòrist;
- *govorìt u favûr* – zagovarati
- *grẽ mu u favûr* – ide mu u prilog

fažôl, -a (ve. *fasolo*) – grah (*Phaseolus vulg.*): *Izî son trî pjãta fažôla, säl me se cũvojte!;* (*v.* 1.3.7.2.);
- *fažôl i manïštra* – tjestenina s grahom, *paštafažôl: Nî böjega u zîmu od fažôla i manïštre.*

fažolèti, -ih *m mn* (ve. *fasoleto*) – vrsta mahune: *Põc su fažolèti?;* (*v.* 1.3.7.2.)

fèca, -e (ve. *fezza*) – talog u vinu: *Tukãlo bi procīdït otö fèce.*

fẽder, -a (njem. *Feder*) – opruga: *Mojà parvô pùška za lovït pöd more je bîla na fẽder; usp.* šùšta

* zastarjelo

feferoncîn, -îna, *m* (*dem. od* feferûn) – vrlo ljuta papričica: *Vãzmemo kojî lisẗić petrusîmula, murtèle... a mȍre i kojî mõli feferoncîn; usp.* feferûn; (*v.* 1.3.8.1.)

feferûn, -ūnä, *m* (prema njem. *Pfeffer* + ved. *peveron*) – manja, vrlo ljuta paprika; *uobič.* peverûn; (*v.* 1.3.8.1.)

fèler, -a (njem. *Fehler*) – greška: *Jê, priznãli su da je tȍ bî tvõrniški fèler; usp.* faliměnat

fèmena, **fèmina**, -e (ve. *femena,* tal. *femina*) – 'ženski' dio okova kormila; *usp.* mãškul ('muški' dio); (*v.* 1.4.3.)

feragȍsto, -a (tal. *ferragosto*) – godišnji praznici u kolovozu: *Taljõnci ȕvik navõlidu za feragȍsto.*

feralȉć, -a (prema ve. *feral*) – mala prenosiva svjetiljka (*ferôl*), najčešće na petrolej: *Bî son mõli, daržô son feralȉć na prôvi… (TM)*

feramènat,* -mênta (tal. *ferramento*) – željezni okov (na stolariji, na kormilu, na *mrȉžicama* za ptice...)

ferjãlac,* -ca/ **ferjãlka**,* -e (prema lat. *feriae*) – član/članica organiziranog ljetovanja za učenike, studente: *Cȁ je s onôn ferjãlkon, hȍće cȍ bȉt? (IN)*

fêrma, -e (ve. *ferma*) – pozor, pažljivo osluškivanje: *Pȁs je stô u fêrmu.*

fermȁt (se), **fremȁt** (se), -ôn (se) (ve. *fermar*) – 1. zaustaviti (se): *Tukômo fremȁt ćakulȁt (AD); Ôn nĩmo vȍju fremȁt (Cel.); Fermãla son se u susȉde...; Fêrma! Frêma!* – Zaustavi!; *usp.* fermōvät; (*v.* 1.4.5.2.); 2. pričvrstiti: *Tukãlo bi fermȁt ovû trȅsu!* – Trebalo bi pričvrstiti ovu letvu!

fermatîva, -e (ve. *fermativa*) – privremeni prekid kretanja ili djelatnosti, *npr.* posla: *Nêma fermatîve!*

fermentûn, *v.* **frementûn**

fermentunjãca, *v.* **frementunjãca**

fêrmo, *pril.* (tal. *fermo*) – čvrsto, odlučno: *Daržȉ tȍ fêrmo!; usp.* šôldo

fermōvȁt (se), **fremōvȁt** (se), -ōjën (se) (ve. *fermar*) – zaustavljati (se): *Fermōjë me svãki pût kad me trȅfi...; Ca sȅ fremōjëš svãki cȁs!?; usp.* fermät

fermovônje, -a (*hibr.* prema ve. *fermar*) – zaustavljanje: *...i ondȁ bes fermovônja fîla ȕzbardo (IN)*

fèro,* -a (ve. *fero*) – 1. željezo; 2. određeno mjesto ili predmet koje treba dotaknuti (u dječjoj igri *na fèro*; tal. *toccaferro*): *Jõ son na fèro, jȅ'n dvâ trî, môj spâs!; Ȅto te, na fèro si! (IN)* – Na sigurnome si!; *Svȉ dûro na fèro, nȉko ne nȕdi nȉšta (IN)* – nitko 'ne mrda', ne nudi ništa

ferôl, -ōlä (ve. *feral*) – 1. svjetiljka na brodu *svićarȉci, svīćȁ;* (*v.* 1.4.9.1.); 2. lučko svjetlo; *ferôl na pûntu od rîve; usp.* lantêrna

ferôta, -e (ved. *ferata*) – željeznica, vlak: *Mèni se bôrba nî nȉkad vozî u ferôtu;* (*v.* 1.2.7.1.)

fèrtik!,* (njem. *vertig*) – *uzvik:* gotovo, završeno: *I fèrtik!* – I gotovo!

fèšta, -e (ve. *festa*) – svečanost, slavlje; *usp*. frãja;
- *ucinȉt fèštu* – proslaviti: *Ucinȉli su vȅliku fèštu.*
- *mezo fešta* – polupraznik

feštȁt, -ôn (ve. *festegiar*) – slaviti, svetkovati, dobro jesti: *Feštãli su cĩlu nôć.*

feštûn,* -ūnä (tal. *festone*) *m* – vijenac (*npr.* od grančica mirte) kojim se kitio dio grada u svečanim prilikama; *usp.* girjândola

fèta, -e (ve. *feta*) – kriška (kruha, salame, sira...): *Izî son fètu paršùta i dvî fète krȕha;* (*v.* 1.3.13.);
- *(i)sȉć na fète* – (iz)rezati na kriške
- *ne dȁt ni fètu krȕha* – biti škrt, sebičan: *Ne bȉ ti onȁ dãla ni fètu krȕha!*

fètica, -e (*hibr. dem.* prema ve. *feta*) – mala krȉška; (*v.* 1.3.13.)

fetîvi, -a(o), -o, *prid.* (tal. *effetivo,* jul. *fetivo*) – pravi; tipičan; domaći; *uobič.* prõvi; *usp*. vĕri;
- *fetîvi Splȉćani* – pravi Splićanin (po rođenju i podrijetlu)

* zastarjelo

fȉbra, -e (ve. *fibra*) – visoka tjelesna temperatûra, vrućica; (*v.* 1.2.4.2.);
- *ćapȁt fibru* – dobiti vrućicu
- *ûnca fibre* – temperatura tijela povišena za jedan stupanj

fidȁ(t) **se**, -ôn (ve. *fidar*) – imati povjerenja u koga ili što: *Ne fidôn se jȍ u njȅga; usp.* afidȁ(t) se

fidelȋni, -ih *m mn* (ve. *fedelini*) – vrsta tjestenine, tanki rezanci; (*v.* 1.3.11.2.)

fȉdo, -ota (tal. *fido, fidele*) – vjeran pas: *I njegôv pȁs se zvô Fȉdo.*

fȉga, -e (ve. *figa*) – vrsta sitnije bijele ribe, iz porodice usnača, smokva (*Labrus bimaculatus*); (*v.* 1.4.12.2.)

fȉge-de-dînge, *ž nepr.* (ve. *figo d'India*) – jestiv plod kaktusa okruglastog lista, indijska smokva: *Nôjveće je fȉge-de-dînge na Vlōkȕ;* (*v.* 1.5.3.4.)

figûra, -e (ve. *figura*) – 1. izgled tijela, stas: *Bȍrami, lȋpo figûra!* 2. kip, kipić; 3. šahovska figura;
- *figûra pôrka, ** (tal. *figura porca*) – nevaljalac, svinja od čovjeka; (*v.* 1.1.6.1.)

figurȁt, -ôn, (ve. *figurar*) – dolaziti do izražaja: *Prȍpja ti figurô otȁ mȁjica od mornōrȁ; usp.* kumparȉt

figurȋn,* -a (ve. *figurin*) – 1. modni uzorak, modni list, modna lutka; 2. *fig.* gizdelȋn, ljepotan: *Ohô, prõvi figurȋn!*

figurȋna,* -e (ve. *figurina*) – figurica, kipić, sličica: *Pãla mi je onȁ figurȋna na tlȅh i razbȉla se u stô bokũnih.*

fȉkakac, fikôvca – vrsta ptice, 'zvižđak obični' (*Phyloscopus collybitus*); (*v.* 1.5.2.1.)

fikȁt (se) -ôn (se) (ve. *ficar*) – ubaciti (se), ugurati (se): *U klũpu su mi fikãli Vlãha, i tȍ onêga žãlega! (IN); Fikô non se u kumpanȉju..*

fikōvȁt (se), -ōjȅn (se) (ve. *ficar*) – ubacivati (se), uvaljivati (se): *Pȍce mi je fikōvȁt onȍ cȁ ne vrȉdi!; Onȁ se vȍli fikōvȁt drȕgima...*

fȋl, -a (ve. *filo*) – nit, konac: *Vȅliki su fȋli u tȅ fažolȅte; usp.* kônce

fȋla[1], -e *ž* (ve. *fila*) – red, rep: *Pri(d) butȋgu se u fȋlu stãlo (FJ); Mâjko mojȁ, kojȁ fȋla!*

fȋla[2], -e *ž* (njem. *Fulle*) – nadjev (u kolačima); *sa fȋlon* – način pripravljanja kolača

filȁt, -ôn (ve. *filar*) – 1. pustiti ribarski alat da se odmotava iza broda u pokretu; *usp.* iškurȉt; 2. bježati, pobjeći, odmagliti: *...i fȋla niza skãle, a ondȁ ȕzbardo! (IN);* 3. stavljati nadjev (*fȋlu*); 4. *fig.* tući (*npr.* djecu): *... i fȋla po njȅmu!*

filȅt, -a *m* (ve. *fileto*) – 1. tanki odresci (mesni ili riblji); (*v.* 1.3.6.1.); 2. ukrasna rubna letva na prvom *madîru* drvenog broda, *kordûn*: *Piturô je filȅt u mȍdro;* (*v.* 1.4.2.)

filȏda,* -e (ve. *filada*) – naduto, oholo ponašanje;
- *cinȉt filȏde* – držati se naduto: *Cinî filȏde kakȏ barba Cvîteta kobȉla (Cel.); Cinî filȏde i žmôrfije (IN)*

filosêra, **filošêra**, -e (tal. *fillossera*) – 1. nametnik na vinovoj lozi, trsna uš, filoksera; 2. *fig.* čangrizava žena: *Onȁ filošêra o(d) ženê mu! (IN); usp.* peronȍspera, nedȁća

filožomȉja,* *v.* **fižjonomȉja**,*

fȋltar, fîltra, (tal. (*filtro*) – cjedilo, filtar za tekućinu

fȋn(i); fīnä, fīno, *prid.* (ve. *fin*) – 1. tanak, nježan, istančan; 2. uljudan: *Pȕno je fȋn ... ovȉ fȋni covȉk; Pȕno je fīnȁ ... ovȁ fīno ženȁ; Kojȅ fīno dītȅ!*

finalmênte, *pril.* (tal. *finalmente*) – konačno, na kraju, *nôpokon: I ondȁ su se, finalmênte, oženȉli (VM); Finalmênte je dõša rêd i na njîh (IN); usp.* nôpokon, na kȕnju, na cêncu cênca

fincȉć, -a (prema ve. *finco*) – vrsta ptice, sjenica (*Parus caeruleus*); (*v.* 1.5.2.1.)

* zastarjelo

findifêr,* **findefêr**,* -ëra (tal. *filo di ferro*) – željezna pocinčana žica: *Zvôn je zavêžen findifêron i sä(d) se iz dõle potêže za zvonït (IN);* (*v.* 1.2.2.)

finèca, -e (ve. *finezza*), **finoćà**, -e – finoća, nježnost, profinjenost... : *Ma kojä finèca u njëga!; usp.* krejônca

fineštrîn, -a m, **fineštrîna**, -e ž (ve. *fenestrin*) – malo stakleno okno: *Stavïje mi kartûn na fineštrîn kakò ne bï glëdo (IN); usp.* ponïstrica*;* (*v.* 1.2.3.1.)

finimènat,* -ênta *m* (ve. *finimento*) – svršetak, kraj; *uobič.* krôj

finït, -în (ve. *finir*) – svršiti, završiti: *Finïla gvëra! (IN)* – Rat je gotov; *usp.* svaršït;
- *finït škùle* – odškolovati se

finīvàt, -ījën (ve. *finir*) – dovršavati: *Cëkoj jedôn cäs, ëvo finījën posôl!; usp.* svaršīvät

finivên, finivëni; -a(o), -o,* *prid.* (prema ve. *finir*) – dovršen, zgotovljen; *uobič.* zgotövjen; *usp.* parićôn

fînke (ve. *fin che*) – dok, dokle; samo u izrekama poput:
- *Fînke dûra non paûra* – Dok traje - traje; (*v.* 1.7.3.2.)
- *Te lo promèto fînke te lo mèto* – Lak sam na riječima kako bih došao do cilja; (*v.* 1.7.3.2.)

fînko*,* -ota (ve. *finco*) – vrsta lukave ptice selice zimovalice, zeba bitkavica (*Fringilla coelebs*); (*v.* 1.5.2.1.);
- *fînko od montãnje* – zeba gorska (*Fringilla montifringilla*)

fîno, *pril.*/ **finïje**, *komp.* (tal. *fino*) – fino, profinjeno / na finiji način

finoćà, *v.* **finèca**

finônc,* -a *m* (tal. *finanza*) – porezno-carinski policajac, financ; (*v.* 1.1.3.4.)

finônca,* -e *ž* (tal. *finanza*) – porezno-carinski ured i policija između dva svj. rata

fînta, -e *ž* (ve. *finta*) – hinjeno držanje, zavaravanje, trik;
- *cinït fintu* – pretvarati se
- *per la fînta* – samo tako, naizgled; *usp.* perlafînta

fîrša,* -e (ven. *fersa*) – 1. jednako širok komad tkanine, obično uzak i dug: *(J)ï-dro je sašivëno od vëće fîrših*; 2. vrsta remena na potplatu (*šjôli*) nogometne kopačke za čvršće držanje na nozi

fïskultūra,* -e (rus. *fis'kultura*) – tjelesni odgoj, fizička kultura (ušlo u govor nakon 1945.), tjelovježba

fïsta, -e (ve. *fista*) – vrsta ptice, 'livadna trepteljka' (*Anthus pratensis*); ne lovi se; glasa se *fi-s, fi-s;* (*v.* 1.5.2.1.)

fïstula, -e *(*ve. *fistola*) – gnojna oteklina, čir; *usp.* brûn

fišćàt, -ôn (ved. *fis'ciar*) – zviždati; *usp.* fišćetät; zafišćät

fišćèt, -a (ved. *fis'ceto*) – zviždaljka: *Tarkô je sa fišćëton u jûsta.*

fišćetàt, -ôn (ved. *fis'ciar*) – 1. zvižduka-ti; 2. pištati; 3. *fig.* 'pjevati': *Nemôj ti mëni fišćetät!: usp.* fišćät

fišćòt, -a (ved. *fis'cioto*) – 1. zviždaljka; 2. zvižduk: *Na fišćòt su svë (ferjãlke) ïšle ù more do kolîn (IN)*

fišèk, -a (tur. *fişek*) – 1. čahura metka; patrona; metak; (*v.* 1.6.2.2.); 2. usisni li-jevak za benzin na glavi motora

fišo, *pril.* (ve. *fisso*) – ravno, fiksno (o gledanju): *A furëšti glëdoju fišo u tëću, pïtoju i zapisïjedu… (IN);*
- *glëdot fišo* – gledati netremice: *Glëdo je ù oci fišo, kakò mangùc zmajù.*

fït, **afït**, -a *m* (ve. *fito, afito*) – najamnina: *Dô joj je fit za mïsec dôn i tò ùnaprid;*
- *stät na fït* – unajmiti: *Na fit smo stãli, nīsmò kùću imãli (TM)*

fižjonomïja,* **filožomïja**,* -e (ve. *fisonomia, filosomia**) – crte lica, fizionomija: *... jò poznãjen môga sîna po filožomïji, ... tò nî môj sîn! (MBS)*

* zastarjelo

fjãba,* **fjãbula**,* -e (ve. *fiaba*) – priča, bajka; *uobič.* štòrija: *Nȉki tãko, nȉki vãko / fjãba slîdi sȁd ovãko (Po); Ovȍ nīsù fjãbule, žīva ȉstina bîla, nȉkome se nȉkad ne dogodȉla! (TM); usp.* štòrija

fjãka, -e (ve. *fiaca*) – 1. tromost, nevoljkost; 2. ulagivanje; *usp.* kolafjãka;
- *Ćapãla me fjãka* – Uhvatila me tromost

fjãkast(i), -a(o), -o, *prid.* (jul. *fiacoso*) – 1. trom, bezvoljan: *Fjãkast je ... fjãkasti covȉk; Fjãkasta je ... fjãkasto žênska; fjãkasto stvorênje;* 2. koji se ulaguje; (*v.* 1.1.6.2.)

fjakȁt,* -ôn – dodvoravati se: *fjakô mi* – podilazi mi; *usp.* flоćȁt

fjãnak, fjônka (tal. *fianco*) – bok, strana broda: *... pòce je cinȉt manôvar da mu bȍte tūcȅdu in fjânko (FN);*
- *in fjânko* – u bok; *usp*. perfjânko

fjêra,* -e (ve. *fiera*) – sajam za blagdan, prodaja i pučka zabava na javnome mjestu: *Fjêra svẽtega Pròšpera; usp.* fjorônt

fjȍk, -a (ve. *fioco*) – petlja, mašna na leđima suknje, pletenicama kose, vezicama cipela; vrpca u obliku leptir-mašne: *Šesnä tȉ je tvojä mõlo s onîn fjȍkon nã glovu!;* (*v.* 1.1.8.1.)

fjokȅt, -a (tal. *fiochetto*) – mašnica; (*v.* 1.1.8.1.)

fjokèti,* -ih *m mn* (tal. *fiochetti*) – vrsta tjestenine u obliku sitne leptir-mašne; (*v.* 1.3.11.2.)

fjondukân,* **fjoldukân**,*-a (ve. *fiol d'un can* – kučkin sin) – mangup: *Fjondukân jedôn! (IN); usp*. fûrbo, gânco, mūlãc (*v.* 1.1.6.1.)

fjorȅt, -a (ve. *fioreto*) – 1. cvjetić: *košȕja na fjorȅte;* 2. koloratura u pjevanju

fjorîn,* -a (ve. *fiorin*) – novac za vrijeme Austro-Ugarske, forinta; (*v.* 1.2.9.6.)

fjorônt,* -a (prema tal. *fiera*) – osoba koja prodaje na *fjêrama* (nekada samo svoje proizvode): *Bara Vȉsko Barâta je bî fjorônt; usp.* fjêra

fjȕba, -e (ve. *fiuba*) – 1. ukosnica: *Stãvila je fjȕbu u kunkûn*; *usp.* furkȅta; (*v.* 1.1.8.1.); 2. kopča, *npr*. na remenu

fjumêra,* -e (ve. *fiumera*) – u *izr*. *kurênat kakȍ fjumêra* – velika morska struja (‘poput rijeke’); *usp.* kurênat

flãnđa, -e (tal. *flangia*) – prirubnica, spojka na kraju metalne cijevi

flanèla,* **fanèla**,* -e (tal. *flanella*) – lagano vuneno ili pamučno platno, flanel; *usp*. fuštônj; (*v.* 1.1.7.2.)

flèma,* -e (tal. *flemma*) – ostatak (malo alkoholizirani) kod destiliranja rakije, slabija rakija; (*v.* 1.3.10.2.)

flikôrna,* -e (tal. *flicorno*) – glazbeni instrument, truba krilnica; (*v.* 1.6.3.)

flõber, -a, **flõberica**, -e – zračna puška: *Smȉri je celegãta s onôn svojôn flõbericon iz dȅset mêtor!*

floćȁt, -ôn (ved. *flociar*) – razmetati se, hvastati se, podilaziti: *Za floćȁt je dȍbar, prõvi je floćûn; usp.* fjakȁt

floćôda, -e, *ž,* **floćônje**, -a *sr* (*hibr.* prema ved. *flociar*) – hvastanje, razmetanje

floćûn, -ūnä, *m* (ved. *flocion*) – *pogr.* razmetljivac, hvalisavac: *Nemôj mu nȉšta vȉrovot, ôn ti je vȅliki floćûn!;* (*v.* 1.1.6.1.)

flȍk, -a *m* (ve. *floco*) – prednje trokutno jedro: *Kakȍ je zapuhãlo, ostãvi je sômo flȍk;* (*v.* 1.4.3.)

fôdra, -e (ve. *fodra*) – podstava odjeće: *Tukãću mu promīnȉt fôdru;* (*v.* 1.1.8.1.)

fodrȁt, -ôn (ve. *fodrar*) – 1. podstaviti odjeću; 2. *fig.* nahraniti: *Kô će ga fodrȁt! (IN)*

fodrôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *fodrar*) – 1. podstavljen (odjevni predmet); 2. *fig.* dobro opskrbljen: *Facênde fodrône intrîgima, furbarȉjon, ingordarȉjon... (IN);* 3. nahranjen

fodrōvȁt, -ōjen (ve. *fodrar*) – 1. podstavljati odjeću; 2. hraniti: *Tukô ga fodrōvȁt cĩlo vrĩme!*

* zastarjelo

fogarûn,* -ūnä, *m* (ve. *fogaron*) – velika vatra, hrpa krupne žerave

fogêra, -e (ve. *foghera*) – 1. zaštićeno limeno ognjište na brodu; 2. prijenosno ložište

fogìšta,* -e (ve. *foghista*) – ložač: *More bȉt da je bî fogìšta na trupedinjêru ȍli na karocôdu (IN);* (*v.* 1.4.6.)

fôgol, *v.* **kôgol**

fogûn,* -ūnä, *m* (ve. *fogon*) – ložište na brodu;
- *fogîn-fogûn** (prema ve. *fogo* - vatra) – 'daleko-blizu' ('hladno-toplo') u dječjoj igri
- *mõli od fogūnä*, mõli od kužîne* – naučnik u brodskoj kuhinji

fôj, fȍja *m* (ved. *foio*) – list papira: *Ȉmoš jedôn fôj kôrte?*

fojȅt, -a (tal. *foglietto*) – listić papira
- *fojȅti* – knjižica za bilježenje: *Pulicjȍt je u fojȅte zapīsô... (TM)*

fȍji, -ih *m mn* (prema ved. *foio*) – novine: *Bîlo je u fȍje...; nov.* nȍvine; *usp.* đornôl

fõlà, -ê – hvala, zahvalnost: *I tȍ mi je fõlã za svȅ ca son ucinî!*

fõlà!, *uzv.* – hvala!: *Fõlã von ca stȅ non pomȍgli; Bȍgu fõlà!* – Bogu hvala*; usp.* fala

fõlȉt (se), fõlin (se) – hvaliti (se): *Onà ȕvik fõli svojêga sîna; Ôn se vȍli fõlȉt sa svojôn fôrcon;*
- *Fôl' môre, dȁr(ž)' se krãja!* – O moru sve najljepše, ali budi uz obalu!

fôlš(i), -a(o), -o, *prid.* (ve. *falso*) – lažan: *Sõmi sȅbe vãrodu i dȏjȅdu nȉku fôlšu nȏdȕ (IN); usp.* falsûn;
- *fôlši jûdi* – neiskreni ljudi: *Da je fôlšo bȍje / govorî je dȍn Mȉli / i folši jûdi / dobrȉ bi bîli (Po)*
- *fôlši zûbi* – umjetni zubi
- *fôlšo jūhȁ* – bezmesna juha
- *fôlšo nȏdȁ* – zavaravanje
- *fôlšo munîta* (tal. *falsamonete*) – *fig.* loš čovjek; prevrtljivac
- *fôlšo vīnȍ* – vino pravljeno dodavanjem šećera: *Od fôlšega glõvȁ bolî (Po)*

fôlšo, *pril.* (ve. *falso*) – lažno, dvoličnо

fông,* -a, **fãnag**, fônga (ve. *fango*) – mulj; *usp.* kavafônga; pâga

fônt, *v.* **fãnat**

Fôntik, -a *m* (ve. *fontego* – skladište) – građevina uz Arsenal, nekadašnje gradsko skladište: *Parvô butîga u Fôntik pȍsli rãta je bîla Dâlma sa bara Dãreton Boćînom;* (*v.* 1.2.1.4.)

fònja,* -e (ve. *fogna*) – crna jama, septička jama: *Dobȍta svãka fònja smardî kad je jȕgo!*

Fôr, Fōrä (gr. *Pharos,* rom. *Pharia,* st-slav. *Fara*) – otok i grad Hvar: *Bî son u Fôr* - Bio sam u gradu; *Jõ son is Fōrȁ* - Ja sam iz Hvara (grada); *usp.* Lêzina, Hvôr

fôr,* fãra *m* (ve. *faro*) – krupnije mljeveno brašno od pšenice *krivãce* koja se mljela, u nedostatku prave pšenice, u 2. svj. ratu; *usp.* farȁt; (*v.* 1.3.11.1.)

fôra, *prij.* (ve. *fora*) – izvana; u izrazima:
- *fôra škȍjih* – izvan (Paklenih) otoka; *usp.* defôra
- *fôra de ȍbligo* – bez službene obveze: *...kakȍ bi za Bôdnji dôn bî fôra de ȍbligo (IN)*
- *zīmȁ fôra* – zima odlazi; u izr. *Gōspä Kandelôra - zīmȁ fôra!;* (*v.* 1.6.1.8.)

Forãni, -ina/ **Fõrka**, -e/ **fõrski**, -ega (*v.* Fôr) – iz grada Hvara: Hvaranin, Hvarka, hvarski: *Onà nî Fõrka, onà je Plônka;*
- *Pol Forãne* – toponim na južnoj obali Palagruže gdje su - prema predaji - dvije hvarske ribarske družine našle smrt pod odronulim kamenjem

fôrca, -e (ve. *forza*) – snaga, sila: *Nȉmon vȅć fôrce; usp.* snōgä;
- *fôrca majôr* – viša sila: *Nēćù dôć jedîno ako bȕde kojȁ fôrca majôr.*
- *is pri fôrca / tȕta fôrca / Fôrca!* – na silu / svom snagom / Idemo (jače)! (*v.* 1.4.5.2.)

* zastarjelo

forcȁt -ôn (ve. *forzar*) – forsirati: *Nemôj forcȁt, mȍglo bi pȕknit!*; *usp.* švorcȁt

forcōvȁt (se), -ōjën (se) (ve. *forzar*) – 1. koristiti snagu: *Nemôj forcōvȁt da ne pȕkne!;* 2. prisiliti (se), napregnuti (se): *Nemôj se forcōvȁt priko mȉre!*; *usp.* švorcōvȁt

fȍrgas, *pril.* (njem. *voll+gas*) – punom parom: *Ma kakȍ mȍre vozȉt fȍrgas po pôrtu!*

foribôrd,* -a (tal. *fuori+bordo*) – izvanbrodski motor: *Prî je pênta bîla jedîni foribôrd.*

forkȅta,* *v.* **furkȅta**,*

forkȍc, *v.* **farkȍc**

formȍ,* -tä *m* (prema tal. *fermo?*) – veliki broš eliptična oblika: *Otî formȍ mi je dãla nȍna kȁl son se udãla; usp.* frȅcija; (*v.* 1.1.8.1.)

fornêl,* *v.* **furnêl**,*

fornimȅnat,* -ênta (tal. *fornimento*) – servis za jelo: *...stôl sa bȉlon tavãjon i nôjbȍjin fornimênton (VM)*; *usp.* pošôde

fȍrski, -a(o), -o, *prid.* – hvarski: *fȍrski Mandrȁć; fȍrsko Rîva; fȍrsko vīnȍ;*
- *fȍrski kolôc,* fȍrskega kolōcȁ – domaći kolač od dizanog tijesta u obliku slova O: *Kal su (kolōcȉ) pecȅni, namãzot vodôn u kojû ste rastopȉli cȕkar (Gst.); usp.* škanjȍti; (*v.* 1.3.9.1.)

Fortȉca, -e (ve. *fortezza*) – tvrđava Spanjola nad gradom Hvarom; tvrđava, utvrda; (*v.* 1.2.1.4.);
- *Pod Fortȉcu* – stambena četvrt

fortûna, -e (ve. *fortuna*) – vrlo jak vjetar (navede se koji); (*v.* 1.4.8.1.);
- *fortûna jȕga* – vrlo jako jugo

fortunôl, -ōlä (ve. *fortunal*) – nevrijeme uz jak vjetar; (*v.* 1.4.8.1.)

fȍša,* -e (tal. *fossa*) – jama, jarak

fošôl, -ōlä *m* (ved. *fosal*) – jarak, brazda, dublji iskop za sađenje loze: *Pȍ poju, u fošôl… (IN);* (*v.* 1.2.5.)

fȍta, -e (ved. *fota*) – ljutnja, zlovolja: *Prȍpja mi cinî fȍtu!;*
- *Cinî mi fȍtu!* – Nervira me, ljuti me, diže mi tlak!

fotogrȁf, -ãfa (tal. *fotografo*) – fotograf: *Bî son u fotogrãfa slȉkat se za legtimãciju; usp.* slȉkar; (*v.* 1.1.3.4.)

fra (prema tal. *francescano*) – titula ispred imena redovnika franjevca; *usp*. frôtar

frãja, -e (ved. *fraia*) – rastrošna gozba, prijateljsko druženje uz jelo: *A ka(d) se nôjde s njîn u rãju / ucinȉće frãju (TK); Nî bîla bȁš mõlo sakrificja odnît muntanjêrota na frajônje! (IN); usp.* gânga

frajȁt, -ôn (ved. *fraiar*) – veseliti se, trošiti, slaviti, bančiti; *usp.* ârčit; isfrajȁt

frajônje, -a *sr* (*hibr.* prema ved. *fraiar*) – veselo trošenje, slavljenje, bančenje

frajûn, -ūnä/ **frajôna**, -e (ved. *fraion*) – rasipnik/rasipnica: *A mûž, dȍsta mlãji, bî je vȅliki frajûn i deštrigadûn (IN);* (*v.* 1.1.6.1.)

frakanãpa,* -e (trs. *fracanapa* – maska s velikim nosom) – 1. osoba smiješna i čudna izgleda; 2. veliki nos: *Nȉ mu môrsko potēgnȕt pôk mu je frakanãpa prilȉcno pomodrȉla (IN);* 3. osoba koja kopa nos (ve. *fracar* – kopkati + *napa* – nosina); 4. osobni nadimak *Frakanãpa*; 5. laka žena

frakȁt, -ôn (ve. *fracar*) – bockati začepljeni otvor kako bi se otvorio: *frakȁt rãpu; usp.* farnjȁt

framasûn,* **framašûn**,* -ūnä, *m* (tal. *framassone* od fr. *francmaçon*) – *pogr.* čeljade bogohulnih, mističnih osobina; framason (pogrdno): *Trîski ga trisketãli, framašûn jedôn! (IN)*

frãnak,* frônki; -a(o), -o, *prid.* (tal. *franco*) – slobodan, oslobođen: *Ôn je frãnak o(d) servȉcja* – oslobođen je služenja vojnog roka; *usp.* frônko

* zastarjelo

Francêz,* -a/**Francezìca**,* -e/**francêški**,* -ega (tal. *Francese*) – Francuz/Francuskinja/francuski: *Dvȍ Taljônca, trî Francêza… (Po); nov*. Francûz

Francûz, -a/**Francuzìca**, -e/**francûski**, -ega – Francuz/Francuskinja/francuski; *star.* Francêz

franžète, **franzète**, -ih *ž mn* (ved. *franzete*) – ravno odrezana kosa na čelu (uglavnom kod djece): *Nî se jȍš pȍce plȅst na bôndu, jȍš mu stojīdù franžète (IN); usp.* frônže

frānja, -e (ved. *fragna*) – kuglica za dječju igru: *Nôjprî su bîle frānje matunjāce, pôk kremenjāce, pôk caklēnke, a nôjlìpje su bîle caklēnke-beskrājnice;* (*v.* 1.6.5.1.)

franjȍkula, -e (ve. *fragnocola*) – udarac odapetim prstom, čvrga, frnja: *Dô mu je tāku franjȍkulu iza ùha da se cȕlo na dèset mêtor (mêtrih)*.

fratûn, -ūnā, *m* (ve. *fraton*) – zidarski alat (drveni pladanj s ručkom) kojim se glača žbuka: *Nekà se mâlta mālo osūši, ondà ću prôć sa fratūnôn; usp.* špalavîr; (*v.* 1.2.5.)

fratuncîn, -a (prema ve. *fraton*) – zidarski alat, mali *fratûn* za glačanje žbuke u uglovima

fratunȁt -ôn (ve. *fratonar*) – glačati žbuku *fratūnôn*

frècija,* **frècja**,* -e (prema tal. *freccia* – strelica) – vrsta uskog broša za odjeću ili kosu; *usp*. formȍ; (*v.* 1.1.8.1.)

fredûra,* -e (ve. *fredura*) – hladno vrijeme; samo u *izr.*:

- *San Vicênco gran fredûra;* (*v.* 1.6.1.8.)

fregadôra,* -e (prema ve. *fregar*) – žena koja je za nadnicu ribala *(fregāla)* podove: *Ca ćȅ ti onà - jednà lavandjêra i fregadôra!*

fregȁt, -ôn (ve. *fregar*) – ribati, prati pod: *fregȁt sa bruškînon; usp.* bruškinȁt

frêgula, -e, **frêgulica**, -e (ve. *fregola*) – komadić, mrvica: *Nīsôn stāvi nânci frêgulicu u jūsta (IN)*

frêgulu, **frêgulicu**, *pril.* (ve. *fregola*) – malo: *Dā mi se frêgulu napȉt!; Dā ti je povīrȉt frêgulicu pod fuštôn! (IN); usp.* pînku*,* māricu

fremȁt, *v.* **fermȁt**

frementûn, **fermentûn**, -ūnā, *m* (ve. *formentun*) – kukuruz: *Ondà nî bîlo šenȉce, vêngo sômo frementūnā; usp.* kukurùz; (*v.* 1.3.7.2.)

frementunjāca,* **fermentunjāca**,* -e (*hibr.* prema ve. *formentun*) – kukuruzni kruh (čest za i nakon 2. svj. rata): *Bîla je dobrà i frementunjāca - āko je bîlo!;* (*v.* 1.3.11.1.);

- bokûn frementunjāce – komad kukuruznog kruha, simbol gladi i neimaštine

fremōvȁt, *v.* **fermōvȁt**

frȉganica, -e (*v.* frȉgot) – duga žuta tikva, jede se pržena: *Cà mȍre bȉt slāje o(d) pjāta frȉganice sa terînon rȉkule (Kru.);* (*v.* 1.3.5.1.)

frȉgon, **isfrȉgon**(i), -a(o), -o, *prid.* (*v.* frȉgot) – pržen na ulju: *Lîpo je isfrȉgon ovî... frȉgoni bukvîn; Dobrȍ je isfrȉgona ovà... frȉgono rȉba; Dobrȍ prilȉpje ovȍ frȉgono īćê.*

- bȉt frȉgon – naći se u lošem položaju

frȉgono, *pril.* (*v.* frȉgot) – prženo na ulju: *Vȅće vȍlin lȅšo nȅgo frȉgono;* (*v.* 1.3.4.1.)

frȉgonje, -a (*v.* frȉgot) – prženje: *Otà parsùra mi slūži sômo za frȉgonje.*

frȉgot (se), -on (se) (stdlr./lat. *frigere*) – pržiti (se) na ulju: *Hȍd sa nāmi, frȉgomo gavūnè!; Hȍd za stôl, trȉje se već frȉgodu.*

frȉgot se, -on se (prema tal. *fregarsi*) – ne brinuti se, ne vrijediti;

- Pôj se frȉgot (tāmo)! – Idi se slikati! Tko te šiša!

friminônt, -a (ved. *fulminante*) – šibica, žigica: *Nȉko je užȅga friminônt… (IN); usp.* šuferîn, žȉgica; (*v.* 1.2.11.)

* zastarjelo

frȉšak, frȉški; friškä, frȉško, *prid.* (ve. *fresco*) – svjež: *Frȉšak je ... ovî frȉški krȕh; Friškä je ... ovä frȉško rȉba; frȉško vrîme*

friškȅca,* -e (tal. *freschezza*) – lagana hladnoća, svježina: *Rãno ȕjutro bȕde lȋpe friškȅce!*

frȉški, *v.* **frȉžak**

friškîn, -a (ve. *freschin*) – jak vonj svježe morske ribe: *Vunjô po friškînu!;* (*v.* 1.3.14.)

frȉško, *pril.* (ve. *fresco*) – svježe, prohladno vrijeme: *Jȕtros je frȉško!; ...da mu dodôn jakȅtu jer mu je već bilo frȉško (FN)*

- stãvit ù friško – staviti u svježu vodu, *npr*. iz *gustîrne*: *Stȁv tî milûn ù friško!*

fritãja,* -e (ven. *fritaia*) – jelo od pečenih jaja, friganica, omlet; (*v.* 1.3.5.1.)

frizulîn, **frižulîn**, -a (ved. *frizolin*) – vrsta ptice pjevice, 'žutarica' (*Serinus serinus*); (*v.* 1.5.2.1.); jedan od pet *rećãmih: Mãška mi je izȉla prigodȉšćenega frizulîna; Frižulîni… na grônȉ kantãju (Cel.); usp.* rećôm

frîž, -a (ve. *sfriso*) – ogrebotina, rez; *pûn frîži(h)* – pun ogrebotina

frȍl *v.* **frûl**

frônca,* (prema tal. *Francia*) – 'francuska bolest', sifilis: *Hodî je po svītù, pok je tãmo ćapô frôncu;* (*v.* 1.1.5.1.)

frôncov,* (*v.* frônca) – zaražen *frôncon*, sifilitičar

frônko,* *pril.* (tal. *franco*) – slobodno, bez zapreke: *Mòreš prôć, frônko ti je; usp.* frãnak

frontîn, -a (ve. *frontin*) – štitnik na kapi poviše čela, 'šilter'; *berȉta sa frontînon; usp.* bonȅt

frônže, **frônze**, -ih *ž mn* (ve. *franze*) – rese na tepisima, zavjesama: *koltrîne na frônže; usp.* franžȅte

frôtar, -tra (lat. *frater*, ve. *frate*) – 1. fratar (redovnik nekog katoličkog reda, obično franjevac); *usp.* Frôtri; (*v.* 1.6.1.5.); 2. morska riba, fratar (*Diplodus vulgaris*): *Na peškarȉju je ostãlo sômo frôtrih i mãlo bukvîna;* (*v.* 1.4.12.1.)

Frôtri, -ih *m mn* (*v.* frôtar) – franjevački samostan u Hvaru: *Sȉnoć smo ucinȉli đȉr do Frôtri(h) (Fratôr*);* (*v.* 1.2.1.4.)

frûl, frȕli, **frȍl**(i); -a(o), -o, *prid.* (tal. *frollo*) – gnjio, nagnjio, truo, trošan: *Naložȉli su dvȍ-trî frȍlo kopîšća;*

- frȕlo** (frȍlo) **rȉba – stara, mlitava riba

- frȕlo** (frȍlo) **ròba – istrošena, gotovo razderana tkanina

frulȁt,* **frolȁt**,* -ôn (tal. *frollare*) – omekšati gubeći svježinu, truliti, raspadati se: *Maknȉ otû rȉbu ol sũnca, pocẽće frulȁt!; usp.* isfrolȁt

frȕšta, -e (ve. *frusta*) – 1. vrsta biča, šiba: *Ca nî u vôs bokûn frȕšte obȉšeno na mîr? (IN);* 2. simbol Kristove muke, iznosi se u procesiji na Veliki petak; (*v.* 1.6.1.2.)

- frȕšta i tarkȉja – bič i remen (simboli strogog odgoja)

frȕt, -a (ve. *fruto*) – voće, plod: *Nȉ se vȅć mȍglo nôć tȅga frȕta (IN);* (*v.* 1.3.12.; 1.5.3.8.)

frutȁt,* -ôn (tal. *fruttare*) – donositi plodove, prihod: *Onȍ bokûn otȅlića ȉsto cogôdera frutô (IN); Ovä mãkina mi je frutãla cetardesêt lȉtor ûja (MJ)*

frutjêra,* -e (tal. *fruttiera*) – posuda za voće: *A nãsri(d) stolä figurô frutjêra od majȍlike;* (*v.* 1.3.2.3.)

fûga, -e (ved. *fuga*) – 1. razmak između dvaju elemenata za zidanje (kamen, opeka, pločice...); 2. ispuna toga razmaka žbukom: *Nekä fûga bȕde uvucẽna!*

fugȁt, -ôn (prema ved. *fuga*) – ispuniti *fûge;* fugirati: *Mȅštre Vînko će mi fugȁt ovî zîd sa mâlton o(d) cimênta, tõte tūcẽ kȉša!*

* zastarjelo

fugêra,* -e (ve. *foghera*) – zaštićeno limeno ognjište za pravljenje vatre i žara na brodu: *Fugêra bi ȕvik bîla na karmȕ ol brȍda*; *usp.* fogûn

fumadûr, -ūrā/ **fumadôra**, -e (ve. *fumadore*) – pušač/pušačica: *Fumadūrȉ ȕvik zadȉmidu svȅ ȍkolo sȅbe!;* (*v.* 1.2.11.)

fumȁt, -ôn (ve. *fumar*) – 1. pušiti: *Ȍl' vȅć ne fumôš?;* 2. dimiti: *Cȁ tȍ tȏte fumô?;*
- fumȁt kakȍ Turcîn **–** pušiti mnogo, kao Turčin
- fumȁt kakȍ ciminjêra **–** pušiti i pritom dimiti kao dimnjak kod broda na ugljen

fumôda, -e (ved. *fumada*) – 1. navala krvi u glavu, panika; 2. navala vrućine kod žena u klimakteriju, valunzi; (*v.* 1.1.5.2.)

fumônje, -a (*hibr.* prema ve. *fumar*) – pušenje: *Ostȁv se fumônja, mānje ćeš kāšjot!*

fumôr, -ōrā (ve. *fumaro*) – dimnjak: *Dȉže se dȉm is fumōrā;* (*v.* 1.2.3.1.)
- dôć u fumōrȅ – dojaditi: *U fumōrȅ si mi vȅć dõša! (AD)*

funcjûn,* -ūni, *ž* (tal. *funzione*) – 1. funkcija: *... ponȕđena mu je otȁ funcjûn (IN);* 2. crkveni obred: *Pȍsli Uskārsa bȕde mānje funcjũni u crȉkvu (IN);* (*v.* 1.6.1.3.)

funcjunȁt,* **funcjonȁt**, -ôn (tal. *funzionare*) – normalno djelovati, funkcionirati: *Bonkûlovići ne mȍredu ni zamȉslit da bi svît mȍga funcjonȁt bez manȉštre...*

fundȁć, fundāća (ve. *fondacio*) – talog na dnu posude, talog u kavi

fundamènat, -mênta (ve. *fondamento*) – temelj: *Jesȉ vȅć naprāvi otî fundamȅnat?; Izgrodȉli su na tũji fundamȅnat! (Cel.);* (*v.* 1.2.3.1.)

fundȁt, -ôn (ved. *fondar*) – 1. uroniti, utopiti (se): *Fûnda svȅ tȍ ȕ more!*; 2. gurnuti koga pod vodu: *Kakȍ ćeš ucinȉt poznānstvo ākо je ne fundôš, nȅ sômo rukȉma nȅgo i nogȉma! (IN);* 3. zapovijed na brodu: *Fûnda!* – Potopi! Baci u more!; (*v.* 1.4.5.2.); *usp.* fundōvät

fundȁ(t) **se**, -ôn se (ved. *fondar-se*) – zagnjuriti se;
- Rȉba se fundãla! – Riba je otišla u dubinu (nije se više mogla uloviti mrežom)

fundōvȁt, -ōjēn (ved. *fondar*) – 1. uranjati; 2. gurati koga pod vodu; *usp.* serenâža

funêbre (tal. *funebre*) – posmrtni; samo u *izr. mârča funêbre* – posmrtni marš

fûrba, *v.* **fûrbo**

furbaćûn, -ūnā, *m* (ved. *furbacion*) – *pogr.* prefriganac, lukavac, *fûrbo*: *Ma jesȉ vȉdi, kojî furbaćûn!;* (*v.* 1.1.6.1.)

furbarȉja, -e (ve. *furbaria*) – lukavština, nepodopština, prijevara: *Bîlo je svāke furbarȉje u njȅga (Cel.); Jesȉ vȉdi kojû su mu furbarȉju ucinȉli!?*

fûrbast(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *furbo*) – prefrigan, lukav: *Pȍpja je fûrbast ovî... fûrbasti covȉk; Pȍpja je fûrbasta ovȁ... fûrbasto žȅnā; Kojȅ fûrbasto dītȅ!; usp.* aštût

fûrbo, -ota, *m;* **fûrba**, -e, *m/ž* (ve. *furbo*) – lukava osoba: *Stôj atênto is njîn, ôn ti je vȅliki fûrbo (velika furba)!*

- Ma kȅ fûrbo kȅ žȅ! **(**ve. *Ma che furbo che xe!***)** – Kakav lukavac!

furȅšt, -a (ve. *foresto*) – stranac, strani turist: *Vozî je turȉste nāše i furȅšte (IN)*

fureštarȉja, -e (ve. *forestaria*) – skup stranaca, turista: *Tȅga godȉšća fureštarȉja je pȍcela zabilȉvot pînkicu ranȉje (IN)*

fûrja,* **fûrija,** -e (ve. *furia*) – 1. bijes, razjarenost: *Bî je vās u fûrju!; usp.* žešćinā; 2. žurba: *Fûrja turȉzma je prõšla (FJ)*

furjôžast(i), -a(o), -o, *prid.* (prema tal. *furioso*) – koji lako plane: *Nemôj se pȕno zajebōvȁt sa njîn, ôn ti je, onāko, vȅće furjôžast!; Pȍpja je furjôžasta ovȁ... furjôžasto žȅnā; Kojȅ furjôžasto stvorênje!; usp*. špiritôz, sumporôz; (*v.* 1.1.6.1.)

* zastarjelo

furkȅta,* **forkȅta**,* -e – (tal. *forchetta*) – velika ukosnica: *Isplȅla bi vlôse i stãvila furkȅtu odȉza; uobič.* fjȕba; 2. štipalica; *usp.* šćapîna; (*v.* 1.1.8.1.)

furkȍc, *v.* **farkȍc**

furkôda, -e (ve. *forcola*) – motka s rašljama, služi kao podupirač za sušenje mreža: *Prî su se mrȉže sūšȉle na Fãbriku, daržô hi je konȍp natẽgnet po kolônima i furkôdima; usp.* farkȍc; (*v.* 1.4.9.1.)

furlôna,* -e (tal. *furlana*) – starinski ples porijeklom iz talijanske pokrajine Furlanije: *Furlôna je stõri tãnac*, *kakȍ šȍtiš, kvatropãši i drȕgi starȉnski tônci;* (*v.* 1.6.4.1.)

furnêl,* **fornêl**,* -a (ve. *fornel*) – 1. vrsta pećice na žar; 2. prenosiva pećica

fuštanjȅt,* -a (*dem.* od ve. *fustagno*) – vrsta tkanine: *Dalȅke mudônte od fuštanjȅta... (IN)*; *usp.* fuštônj; (*v.* 1.1.7.2.)

fuštôn,* fuštôna (ve. *fustagno*) – suknja; *usp.* fuštônj; (*v.* 1.1.7.1.)

fuštônj,* fuštãnja (ve. *fustagno*) – tkanina za *fuštôn*, flanel; *usp.* fuštanjȅt; (*v.* 1.1.7.2.)

fȕzbal,* -a (njem. *fussball,* od engl. *football*) – nogomet: *Nẽće ti fȕzbal dȁt žerȁt! (IN); usp. igrȁt na balûn* – rekreativno igrati nogomet

fûž,* -a (tal. *fuso*) – struk sidra, na jednom kraju ima *anêl,* a na drugome *mãre* (krakove sidra): *Perîna Fôrte je podȉgla ônkaru tãkin škȍšon dȁ joj je fûž dõša dobȍta nã parsi;* (*v.* 1.4.3.)

Cûrma Longînovih iskarcōjȅ mrȉžu iz levȕta, 1954.

Barba Pêre skûpjo imbrôj, 1954.

* zastarjelo

G

gabȅla,* -e (tal. *gabella*) – 1. carina za sol; 2. Gabela – dio stare hvarske rive gdje je bila carinska služba

gabîna, *v.* **kabîna**

gãće, gôć, gãćih, *ž mn* – hlače: *Dicȁ nȍsidu krȏtke, a vȅliki dalȅke gãće; … nogãvice gôć do napȍvar cjônok (IN); usp.* mudônte; (*v.* 1.1.7.1.);
- *pūstȉt (kalȁt, odīšȉt) gãće* – obaviti nuždu: *Ôn svãko jȕtro u ȉstu ûru grê nȁkraj môra pūstȉt gãće (IN)*

gãdalina, -e – vrsta neotrovne zmije, bjelouška; (*v.* 1.5.1.3.)

gadarȉja, -e – 1. ogavna, prljava stvar: *Ostȁv tȍ gadarȉje!;* 2. ružan čin, gadarija; *cinȉt gadarȉje*

gâde, -eta – *hipokoristik od* gad: *Prõvi si gâde!;* (*v.* 1.1.6.1.)

gãdit se, -in se – gaditi se: *Prȍpja mi se gãdi taknȉt žȉvu škrãkavicu.*

gad'jîv, -ȉvi: -ȉva(o), -ȉvo, *prid.* – 1. koji izaziva gadljivost: *Mȅni su svȅ zmajȅ gad'jȉve;* 2. koji je gadljiv: *Jõ son gadijîv na spūžȅ.*

gajȅta, -e (ve. *gaeta*) – tipičan ribarski brod, 5-6 m, na vesla, s jednim *škȁfom*, zaoštrene *prôve* i *karmê;* (*v.* 1.4.1.1.)

gâjba, -e (ve. *gabia*) – rešetkasti sanduk za boce (nekada od drva): *Pȍpili su gâjbu pîve.*

gajôndra,* **gajôndula**,* -e (ved. *gaiandra*) – balast u brodu od teških komada željeza, gajandra; (*v.* 1.4.3.)

galantarȉja,* -e (ve. *galantaria*) – manji ukrasni predmeti, galanterija

galantȍmo,* -ota (ve. *galantomo*) – osoba uglađena ponašanja; *usp.* kavalîr; (*v.* 1.1.6.1.)

galãšo, *v.* **gãšo**

gãleb, *v.* **kãleb**

galêra,* (tal. *galera*) – robija (nekada za kažnjenike veslače na galijama)

galȅta,* -e (ve. *galeta*) – vrsta dvopeka*; usp.* bišköt; (*v.* 1.3.11.1.)

galetîna, -e (ve. *galetina*) – keks: *Ponȕdila nos je sa prošȅkon i galetînima;* (*v.* 1.3.9.2.)

galȉja,* -e (ve. *galia*) – mletački brod na jedra i vesla na kome su veslali *galijȍti;* (*v.* 1.4.1.1.);
- *fõrsko galȉja* – galija hvarske komune (u službi mletačke flote; sudjelovala u Bitci kod Lepanta)

Galijôla, -e (*v.* galȉja) – uvalica i rt na sjevernoj strani otoka Hvara, na izlazu iz uvale *Vȅlo Virȁ*

galijȍt,* -a (ve. *galioto*) – veslač na galiji (neki po dužnosti, neki po kazni)

galinãca, -e (ve. *galinaza*) – divlja patka, 'šljuka bena': *Kacadūrȉ su ubȉli dvȍ zêca i trî galinãce;* (*v.* 1.5.2.1.);
- *vȅlo galinãca* – šljuka kozica (*Scolopax rusticola)*
- *mõlo galinãca* – bena (*Capella gallinago*)

galȍše, -ih *ž mn* (tal. *galoscie*) – gumene natikače koje se obuvaju na cipele radi zaštite od kiše i blata, kaljače: *Stȁv galȍše nã noge, ȍl' ne vȉdiš kojȁ je pãga po vãrtlu!;* (*v.* 1.1.7.3.)

gamãše,* -ih *ž mn* (trs. *gamase*) – gležnjaci od pusta koji štite gornji dio obuće za svečane prilike: *Fîni jûdi su hodȉli vônka sa bagulînon ù ruke i gamãšima nã noge*; *usp.* gȅte, šüferice; (*v.* 1.1.8.1.)

gâmba,* -e (ve. *gamba*) – noga; *uobič.* nogȁ; *usp.* ligâmbe

* zastarjelo

gambȅt, -a (ve. *gambeto*) – metalna alka s vijkom (*npr*. za spoj lanca sa sidrom), škopac: *Ne mȍreš, bomȅ, stãvit kadênu na sȉdro ako nȉmoš kojî gambȅt!*

gambȅta,* -e (trs. *gambeta*) – podmetanje noge komu da padne (dječji nestašluk): *Ucinî mu je gambȅtu da se je isprȕži na svȕ šesnãste!*

gambûža, -e (ven. *gambusa*) – 1. spremište hrane: *...kakȍ onȉ ca sȕ hodȉli na gambûžu uzȉmot taljõnske dȅke (IN);* 2. prostorijica slična kamarînu: *Stȁv tȍ tõte u otû gambûžu! (ŽK)*

gamȅla, -e (ve. *gamela*) – metalna posuda za jelo, najčešće vojnička; *usp.* põrcija; (*v*. 1.3.2.2.)

gamȍš, -a (tal. *camoscio*) – vrsta kože, antilop: *postolȅ o(d) gamȍša*

gãnac, gônca (ve. *ganzo*) – 1. gvozdena kuka S oblika (*npr*. za vješanje mesa ili posuda na *komȍštrima*); (*v*. 1.3.1.); 2. kuka sa štapom kojim se zakvači riba

gȁnc, *prid.* (njem. *ganz*) – potpuno, u *izr.:* ***- gȁnc nȍvo*** – potpuno novo

gancîn,* -a (prema ve. *ganzo*) – 1. mala kuka; (*v.* 1.2.5.); 2. *fig.* isprika, izlika

gânco, -ota (ve. *ganzo*) – lukavac: *Kojî si mi tî gânco! (MJ); Ne spomȉnj mi tȅga gâncota! (AD); usp.* fũrbo; (*v.* 1.1.6.1.)

gandôj, gandãja *m* (stdlr./lat. *gandellus?*) – 1. manja morska udubina u kamenitoj obali: *Kâla ȉdro, bȕta sȉdro, cȉmu butôj, skȍc na krôj, nemôj pȁst u gandôj! (TM);* (*v*. 1.4.8.2.); 2. *fig*. nevažno mjesto: *Svȅ ćemo hi pomȅst u gandôj (AD)* – Isprašit ćemo ih...

gânga, -e (ved. *ganga*) – veselo druženje uz jelo i piće: *Parićãli smo jarušȉća za gângu; usp.* frãja; (*v.* 1.3.4.2.)

gȁnster, -a (engl. *gangster*) – kriminalac, gangster: *Kojî je tȍ gȁnster, tãkega nî na dalekȍ!*

garantīrȁt, **garantīrot**, -īron (ve. *garantir,* njem. *garantieren*) – jamčiti, garantirati: *Jõ ti garantȋron da ćе tȍ bȉt tãko!*

garbîn,* -a, (ve. *garbin*; tal. *libeccio*) – JZ vjetar; *uobič*. lebȉć; (*v.* 1.4.8.1.)

garbinôda,* -e, (ve. *garbinada*; tal. *libecciata*) – jak JZ vjetar, lebićada; *uobič.* lebićôda; (*v.* 1.4.8.1.)

garbûn, -ūnȁ, *m* (ved. *garbon*) – 1. ugljen: *Prî su vapôri vozȉli na garbûn*; 2. čađa iz dimnjaka parobroda ili vlaka: *Garbũn ćе non šporkȁt kulȅte (IN);* 3. Garbûn – hrid pokraj otočića *Vodnjōkȁ*

garbûra,* -e (tal. *carburo*) – karbid, plin za rasvjetu; *usp.* acetilêna;
- ferôl (svīćȃ) na garbûru – stariji tip svjetiljke na karbid za lov na plavu ribu (prije *ferōlà na petrȍlje*)

garburâtor,* *v.* **karburâtor**

gȁrc, garcȁ – grč: *Ćapô me je gȁrc ù nogu; Vȅće se bojîn kãnje nȅgo garcȁ!;* (*v.* 1.1.5.2.)

garćôn, **garkjôn**, -ãna – grkljan: *Ćapô ga je za garćôn, bîlo bi svȅga da hi nīsmȍ rastãvili!;* (*v.* 1.1.4.1.)

gãrćot, gãrćen – zgrtati, prevrtati zemlju; *usp*. zgãćot

gardelîn, -a (ved. *gardelin*) – vrsta ptice pjevice, češljugar (*Carduelis carduelis*); jedan od pet *rećãmih,* uzgaja se u krletki: *Ȉmon dȍma trî gardelîna i jednêga kornjōlȁ;* (*v*. 1.5.2.1.); *usp.* rećôm;
- gardelîn kornjôl (ved. *gardelin+carnia*) – rječa i cijenjena vrsta ptice, češljugar ‘major’
- gardelîn môro (ved. *gardelin+moro*) – rječa vrsta češljugara, češljugar *balcanica*

garderȍba, -e (tal. *guardaroba*) – mjesto gdje se odlaže i čuva prtljaga: *Kad arivôš u Splȉt stȁv tȍ u garderȍbu, na rîvu ti je!*

gardȉt, -în – 1. činiti ružnim, grdnim; 2. koriti, grditi; *usp.* izgardȉt

* zastarjelo

gardobȁ, -ê – 1. ružnoća; 2. ružno stvorenje, grdoba: *Ma ca mȉ tȁ gardobȁ ȉmo govorȉt!;* (*v.* 1.1.4.2.)

gardobȉna, -e – vrsta ribe iz dna većih dubina plosnata i ružna izgleda, grdobina, *divjô škarpîna*; (*Lophius budegassa*); (*v.* 1.4.14.)

gargarižȁt, -ôn (tal. *gargarizzar*) – 1. grgljati, ispirati grlo: *Gargarižôj tȍ sa môren!*; 2. *fig*. popiti malo: *A nȉko da ponȕdi frêgulicu za gargarižȁt gãrlo! (IN)*

gargãša[1],* -e, **gargašêra**,* -e (tal. *carcassa*) – stara stvar (auto, brod...) ili osoba: *Onî brôd je stõro gargãša; usp.* karampâna

gargãša[2],* -e (tal. *cardo*) – sprava za češljanje vune

gargašȁt,* -ôn (tal. *cardare*) – češljati da bude raščihano (*npr*. vuna)

gargūròve (mȉse), *prid.* (po *Sv. Grguru*) – samo u *izr. mȉse gargūròve* – 30 uzastopnih misa za pokojnika

garîful, -a (ve. *garofolo*) – 1. vrsta cvijeta, karanfil; (*v.* 1.5.3.6.); 2. *izr. brȍkve de garôfolo – brȍkve garîfula – brȍkvice garifulône,* klinčići (mirodija); (*v.* 1.3.8.1.)

garîtula,* -e (stdlr./lat. *gallitula*, ved. *garitola*) – uskrsna slatka krušna pletenica ukrašena obojenim jajetom: *Za Uskȁrs bi mãti ucinȉla svãkemu po jednȕ garîtulu.*

garkjôn, *v.* **garćôn**

garlȁt, garlãti, -a(o), -o, *prid.* – 1. koji je prodorna glasa; 2. *fig*. svađalački ili polemički nastrojen, grlat: *Pȕno je garlȁt... ovî garlãti covȉk; Pȕno je garlãta... ovȁ garlãto ženȁ; Kojȅ garlãto stvorênje!;* (*v.* 1.1.6.1.)

gãrlica, -e – vrsta ptice s crnim kolutom oko vrata, ‘grlica divlja’ (*Streptopelia turtur*); (*v.* 1.5.2.1.)

gãrlić, -a – malo grlo, uski dio *bocūnȁ*

gãrlit (se), -in (se) – grliti (se): *Mãti je plãkola i gãrlila sîna; Gãrlile su se kakȍ da se nīsù vȉdile stô gȍdišć!;* (*v.* 1.1.6.4.)

gãrlo, -a – grlo: *Ćapô ga je za gãrlo ...; Stȕslo mi se gãrlo o(d) tūgê;* (*v.* 1.1.4.1.);
- hodȉt na gãrlo – imati žgaravicu: *Grẽ mi na gãrlo onȁ bȕzara.*

garmȉt, -î – grmjeti: *Garmî i lampô dõle u kȕlaf, mȍgla bi nevêra!;*
- Dȉ ste bîli kad je garmȉlo!? – Dolazite sada kad je opasnost prošla!

garmjãvina, -e – grmljavina: *Ma kojȁ garmjãvina, bȉće nevêra!; usp*. grôm, trîsk; (*v.* 1.4.8.1.)

gãrški, -a(o), -o, *prid.* – grčki: *Onî gãrški filozȍf... (IN); usp.* grêgo

garzûn,* **garžûn**,* -ūnä, *m* (ve. *garzon,* od fr. *garçon*) – učenik, šegrt (npr. *u marangunȉji*); (*v.* 1.1.3.4.)

gȁs, -a (tal. *gas*) – smjesa benzina i zraka u eksploziv. motorima: *Dôj gȁs!* – Daj gas! Ubrzaj!

gãša, -e (tal. *gassa*) – omča konopa poput lasa; *usp.* brâga

gâšo, **galãšo**, -ota ( ) – lijenčina; u *izr. lĩni gâšo;* (*v.* 1.1.6.1.)

gaštâldo, **gaštâld**, -a (tal. *gastaldo*) – nadgledatelj u bratovštini; (*v.* 1.6.1.5.)

gaštapôn, **gvaštapôn**, -a (ved. *gastapan*) – vrsta insekta, žohar (*Blatta orientalis*): *Vȅće me je strôh gaštapôna nȅgo mȉša!; usp.* škarambêž; (*v.* 1.5.1.4.)

gavûn, -ūnä, *m* (stdlr./lat. *agun,* ved. *gavon*) – vrsta sitne ribe u jatima (*Atherina hepsetus*): *U devẽti mȉsec bȕde karcãto gavûnih uza krôj;* (*v.* 1.4.12.3.)

gavunôra, -e (ved. *gavonera*) – mreža stajaćica za lov gavuna: *Ćapô je i dvî sardȅle u gavunôru (FN);* (*v.* 1.4.9.2.)

gãzit, -in – gaziti: *Glȅdoj dȉ gãziš!* (*v.* 1.1.6.4.)

* zastarjelo

gažjȁt, -ôn (ven. *ingasiar*) – prošivati na šivaćemu stroju

gebīrȁt, **gibīrȁt**, -īron (njem. *gebühren*) – pripadati, sljedovati: *Dôj mi onȍ ca mȅ gebȋro!; Kô vȉdi hubȍtnicu - gibȋrodu mu dvȍ trôka, a kô je smȉri - šêst i mȕja! (IN); usp.* fàsovat

gȅler, -a (njem. *Geller*) – krhotina granate: *Gȅler je pogodî jednêga ù ruku a drùgega ù oko! (IN);* (*v.* 1.6.2.2.)

gemȉšt, -a (njem. *gemischt*) – *nov.* vrsta pića, mješavina bijelog vina i gazirane mineralne vode; (*v.* 1.3.10.2.)

generôl, -ōlà – general: *Grê dȍma pud Fãbrike kakȍ mõli generôl (FN);* (*v.* 1.6.2.1.)

germànija,* -e (tal. *germania*) – način rekreativnog plivanja na leđima sa simetričnim kretnjama (za razliku od sportskog plivanja 'leđno' gdje su kretnje asimetrične); (*v.* 1.1.6.4.)

gȅt,* -a (tal. *ghetto*) – smijeh, razuzdanost, buka, svađa; događaj u kojem susjedi uživaju: *Ma kojî gȅt! (IN)*

gȅte,* -ih *ž mn* (ve. *ghete*) – 1. visoke građanske cipele do iznad gležnjeva s *lãštikom* umjesto *špigȅta*; *Prî su starȉji jûdi nosȉli gȅte; usp*. štivalëti; 2. kožnati gležnjaci za cipele; *usp.* gamãše; (*v.* 1.1.8.1.)

gībà(t) **se**, gȉbjen se – uvijati se, njihati se: *…svë cvãte, svë se gȉbje… (Po)*

gibīrȁt, *v.* **gebīrȁt**

gȉlit, -in (onomatopeja) – škakljati, dražiti osjetljiva mjesta; *…da bȕdu dobrȉ karšćãni i da ne gȉlidu mõlu đȉcu po guzȉci! (AD);* (*v.* 1.1.6.4.);
- *gȉlit se* – biti škakljiv
- *gȉli-gȉli* – veseli, ponavljajući uzvik pri škakljanju djeteta

gingà(t) **se**, **gîngot se**, gîngon se (prema mađ. *gyònge*) – 1. ljuljati se: *Vêrgul je ovî tvôj kajȉć, pȕno se gîngo po bȍtima;* 2. klatiti se, klimati se: *Gîngo mi se zûb.*

gîngola, -e (ved. *ghingola*) – ljuljačka (*npr*. sjedalo obješeno konopima o grane); *usp.* gongolȉzalo; (*v.* 1.6.5.1.)

gingolà(t) **se**, -ôn se, **gingolīzà**(t) **se**, -lȉžen se (ved. *ghingolar*) – ljuljati se na ljuljački; (*v.* 1.1.6.4.)

gȉnit, gȉnen – ginuti: *Onà gȉne od neuzvrõćene jubãvi. usp.* bȉlit;
- *Ne gȉne non…* – Nećemo moći izbjeći...

gȉra, -e (stdlr./lat. *gerres*) – morska riba iz jata, gira (*Smaris alcedo*): *Gȉre se lȍvidu u desẽti mȉsec, a i pȍsli, sa mrȉžima girôrima;* (*v.* 1.4.12.3.)

gȉrarica, -e (*v.* gȉra) – mreža potezača za lovljenje gira; *usp*. girôra; (*v.* 1.4.9.2.)

gȉrica, -e (*hibr. dem.*; *v*. gȉra) – manja *gȉra*

girjândola, -e, **girlônda**, -e (tal. *ghirlanda*) – ukrasni vijenac od cvijeća, lišća ..., girlanda: *Na svãku je ponȉstru bîla jednȍ girlônda; usp.* feštûn

girôra, -e (*v*. gȉra) – mreža stajaćice za lovljenje gira; *usp*. girarȉca; (*v.* 1.4.9.2.)

gitãra, **kitãra**,* -e (tal. *chitarra*) – glazbeni instrument, gitara: *Drôgo mi je slȕšot gitãru;* (*v.* 1.6.3.)

gîza, -e (tal. *ghisa*) – lijevano željezo: *Otî bokũn je ol gîze, pôk je pȕka.*

gizdelîn, -a – kicoš; (*v.* 1.1.6.1.)

gjândole, -ih *ž mn* (tal. *ghiandole*) – krajnici: *Likôr je rȅka da tukô izvãdit gjândole; usp.* mândule; (*v.* 1.1.4.1.)

glãdit, -in – gladiti: *Nȍna glãdi unȕku po glōvî i svë joj ništȍ šãpje;* (*v.* 1.1.6.4.); *usp*. milovät

glad'jôla, -e (tal. *gladiolo*) – vrsta cvijeta slična perunici, gladiola: *Dȍni joj je bukẽt glad'jôlih!;* (*v.* 1.5.3.6.)

gladovȁt, -ȕjen – gladovati: *Za onẽga rãta pȕno njîh je gladovãlo; usp*. glôd

glȁnc, -a (njem. *Glanz*) – sjaj

glancȁt, -ôn (prema njem. *Glanz*) – laštiti do sjaja: *Glancô postolẽ kakȍ da grê na Parvû svẽtu prȉcest; usp.* lušträt

* zastarjelo

gjândole, -ih *ž mn* (tal. *ghiandole*) – krajnici: *Likôr je rẽka da tukô izvãdit gjândole; usp.* mândule; (*v.* 1.1.4.1.)

glavàt, -ô – izlaziti glavom na površinu mora: *Poglê(j) cȉple ca glavãju!*

glavàt, glavãti, -a(o), -o, *prid.* – u obliku glave: *Glavàt je ... glavãti kupȕs; Glavãta je ... glavãto salôta; glavãto zêje.*

glavešìna, -e – važna osoba: *...ako nīsù, per kombinacjûn, svôjbina o(d) glavešìnih (IN)*

glavìca, -e – 1. mala glava (*npr*. dječja, životinjska...): *...a glavȉcu, vratȉć, u intigulẽt (IN);* 2. zaobljeni vrh brda: *Glavìca* – predio u Hvaru s gradskim grobljem; (*v.* 1.2.1.1., 1.2.1.5.); 3. glava kupusa, salate, luka...

Glavicãni, -ih *m mn* – stanovnici hvarske četvrti *Glavȉca;* (*v.* 1.6.5.4.)

glâvni, *v.* **glôvni**

glâvno, *v.* **glôvno**

glavôr, glavōrȁ – glavar, glavar sela; *usp.* glōvä; (*v.* 1.1.3.3.)

glavûrda, -e – *pogr.* velika glava: *Vîš kolȉka mu je glavûrda! (ŽK)*; *usp.* tȉkva

glèdot, -on – 1. gledati: *Glèdon lȉvo, glèdon dèsno...;* 2. nastojati: *Glèdoj dôć sùtra!;* 3. čuvati, paziti: *Onà ga glèdo kakȍ ȍci svojẽ;*
- *glèdot fišo* – gledati netremice: *Glèdo je ù oci fišo...*

glèdot se, -on se – 1. gledati se; 2. očijukati: *Onî môj se glẽdo sa tvojôn ćẽri;*
- *lȉpo se glèdot* – početna faza ljubavi između mladića i djevojke

glôd, -a *m/ž* – glad: *Nî nẽgo za krepȁt ȍ' gloda! (IN); Ondà je bîla vẽlika glôd;*
- *glôd i nevȍja* – izraz za razdoblje gladovanja i teškog življenja

glõdan, glõdni, -a(o), -o, *prid.* – gladan: *Bî je glõdan ... glõdni pȁs; Bîla je glõdna ... glõdno kozȁ; glõdno dītẽ;* (*v.* 1.1.6.2.);
- *bȉt glôdan po vecẽri* – *fig.* biti siromašan, životariti

glôde, -eta *m* – čovjek bez ičega, sirotinja (podcjenjivački); *usp.* siromäh; (*v.* 1.1.3.3.)

glōdnȉt, glõdnin – postajati gladan, gladnjeti: *Hȍmo dȍma, pȍce son glōdnȉt!*

glògoj, -a – klokot vode pri vrenju: *Nî potrȉba pùno kùhot, sômo dvȍ glògoja!;*
- *butȁt glògoj* – početi vreti, kipjeti: *Kàd butô glògoj... (Cel.)*
- *dvȍ glògoja* – izraz za kratko kuhanje: *Nekȁ ucinî sômo dvȍ glògoja i mȍreš stãvit na stôl!;* (*v.* 1.3.4.1.)

glogojȉt, glogojî – 1. kipjeti, vreti, *cinȉt glògoje;* 2. *fig.* uzavreti (o moru): *Pȍdan Vīsȁ glogojî... (IN)*

Glõrija, -e (lat. *gloria* - slava) – dio mise; (*v.* 1.6.1.3.)

glôs, glôsa – 1. glas; 2. ugled: *dȍbar glôs;*
- *ni trôga ni glôsa* – ni traga ni glasa (bez vijesti)
- *bȉt na dȍbremu/ na slãbemu glôsu* – imati/nemati ugled, biti na lošem glasu
- *na vȁs glôs/ nãglos/ i(s) svẽga glôsa* – glasno/ jako glasno/ na sav glas
- *Ne pũšćo glôsa* – Ne govori
- *Ne dōjẽ glôsa* – Ne javlja se
- *Prȍsu se glôs* – Pročulo se

glōsînj, -a, **glōsìnjac**, -înca – vrsta trave s klasom poput pšenice; (*v.* 1.5.3.3.)

glōvȁ, -ê – 1. glava; *usp.* ćìverica, tȉkva, tȉntara; (*v.* 1.1.4.1.); 2. gornji dio, glava motora; 3. zaobljeni vrh brda; *usp.* glavìca; (*v.* 1.2.1.1.);
- *glōvà kupùsa, glōvà salôte…* – glava kupusa, salate…
- *glōvà od famẽje* – glava obitelji
- *glōvà od motōrā* – gornji dio motora
- *glōvà na tȁk* – glava na panju (spremnost da se komu presudi)
- *ćapȁt po glōvȉ* – dobiti po glavi (udarac)
- *falî mu matûn (dvȍ madīrā) ù glovu* – fali mu daska u glavi
- *imȁt sȍli ù glovu* – biti pametan, učen
- *igrà(t) se glōvôn* – riskirati život

* zastarjelo

- *izgubȉt glôvu* – poginuti
- *jedvȁ izvûć žȉvu glôvu* – izvući se iz životne opasnosti
- *Ne grê mi iz glōvê* – Ne mogu nikako zaboraviti
- *tûć se po glōvȉ* – kajati se: *Da me je poslȕšo ne bȉ se sȁd tũka po glōvȉ!*
- *ùdret ù glovu* – šuknut, šašav: *Ôn ti je mãlo ùdret ù glovu!*
- *voltȁt glôvu* – namjerno okrenuti glavu: *Voltõ je glôvu ka(đ) smo se inkontrãli.*
- *Vȅlo glōvȁ, Mõlo glōvȁ* - toponimi brdâ sa zaobljenim vrhom
- *zavartȕt glôvu* – zavesti: *Zavartȕla mu je glôvu, nî već svôj!*
- *žênsko glōvȁ* – lakomislena osoba

glôvni,* **glâvni**, -a(o), -o, *prid.* – glavni: *Ôn je glôvni meju svȉma njȉma.*

glôvno,* **glâvno**, *pril.*/ **glavnȉje**, –važno/važnije: *Glôvno je pôrtit nãvrime, a jȍš je glavnȉje arivȁt nãvrime.*

glōvnjȁ, -ê – gorući komad drva, baklja: *Posvītlî je pût is glōvnjôn;* (*v.* 1.5.3.7.)

glûh, glũhi; glũhā, glũho; glûho, glũho, *prid.* – koji ne čuje, gluh: *Pr̀opja je glûh ovî... glũhi covȉk; Pr̀opja je glũhā ovȁ... glũho žená; Pr̀opja je glûho ovȍ... glũho stvorênje; Cȁ ne cȕješ, ȍl' si glûh?;*
- *glûh kakȍ glũhi kȍkot* – koji ne zna pjevati
- *glûh kakȍ rȉba* – koji ništa ne čuje
- *glũhi smrîc* – vrsta biljke smriča bez bodljika
- *glũho dȍba nȍći* – doba noći kada sve zamre

glûho, *pril.* – bez okusa, nezačinjeno, neslano: *Donês sȍli i pãpra, ovȍ je glûho!; usp*. ȍžeto; (*v.* 1.3.8.2.);
- *glũho spîza* – jelo bez začina

gluhôc, gluhōcā – vrsta biljke, gluhač (*Juniperus phoenicea*); (*v.* 1.5.3.3.)

gluhoćȁ, -ê – mana gluhe osobe, gluhoća; (*v.* 1.1.5.2.)

glūmȁc, glũnca – glumac: *Svȉ su glũnci dõšli na pozôrnicu i naklonȉli se pȕplici.*

gnjȉda, -e – 1. jajašce uši, gnjida: *Pȕna joj je glōvȁ gnjȉdi(h) (gnjîd)*; 2. *fig.* gad, gmizavac

gnjîl, gnjīli; gnjīlā, gnjīlo; gnjîlo, gnjīlo; *prid.* – gnjio, sagnjio, truo: *Gnjîl je... gnjīli pomidôr; Gnjīlā je... gnjīlo vȍjka;*
- *gnjīlo jùgo* – sumorna, kišna južina

gnjȉla, -e – glina; (*v.* 1.2.1.1.)

gnjȉt, gnjȉjen – gnjiti: *Pȍcele su smȍkve gnjȉt, tukô hi ubrȁt.*

gnjīzdȉ(t) **se**, gnjīzdi se – 1. praviti gnijezdo, gnijezditi se; 2. vrpoljiti se na stolici: *Ma ca sȅ tolȉko gnjīzdiš!? (ŽK)*

gnjīzdȍ, -ā – gnijezdo: *Lãstavica non je ucinȉla gnjīzdȍ po(đ) terãcu.*

gnjôj, -ȍja *m* – 1. gusta tekućina u tijelu pri upali; gnoj; 2. gnojivo za nasade

gnjojȉt (se), -în – 1. stavljati gnojivo po zemlji; *uobič. stãvit gnjôj;* 2. stvarati se gnoj na koži: *Pȍcela mi se ovȁ rãna gnjojȉt.*

gnjûsan, gnjũsni; gnjūsnā, gnjũsno; gnjûsno, gnjũsno, *prid*. – odbojno prljav, gnjusan; *Pr̀opja je gnjûsan... ovî gnjũsni susîd; Pr̀opja je gnjūsnā... ovȁ gnjũsno susȉda; Pr̀opja je gnjûsno... ovȍ gnjũsno stvorênje.*

gnjusobȁ, -ê – 1. gnjusna osoba: *Lãrga se otê gnjusobê!;* (*v.* 1.1.6.1.); 2. prljavština, gnjusnost: *Ocȉst otȍ gnjusobê is tlehȁ!*

gȍba, -e (ve. *goba*) – grba; (*v.* 1.1.5.2.);
- *na gȍbe* – dječja igra skakanja na grbače

gȍbica, -e (*hibr. dem.* prema ve. *goba*) – grbava ženska osoba: *U Fôr je svãko lȉto dohodȉla jedna gȍbica, a i prozvãli su je Gȍbica; bîla je parvô nudȉskinja.*

gȍbo, -ota (tal. *gobbo*) – 1. grbavac: *Kad inkontrôš gȍbota, tukô se ćapȁt za botûn!;* 2. osobni nadimak *Gȍbo*; (*v.* 1.1.4.2.)

* zastarjelo

gȍbov(i), -a(o), -o, *prid.* – grbav, neravan: *Svä je gȍbova ovä... gȍbovo cĕsta!*

gȍbovit se, -in se – postajati grbav: *Parî mi se da se i ôn pȍce gȍbovit; usp.* izgȍbovit se

gôd, -a *m* – ugoda, nešto što stvara osjećaj ugode; *usp.* godimĕnat;
- *cinȉt jũstima gôd* – izazivati slinu na usta: *...štivãju vĕću rȉbu pȍvar za cinȉt jũstima gôd (IN)*

godȉbil(i), -a(o), -o, *prid.* (ve. *godibile*) – ugodan, prilagodljiv: *Pröpja je godȉbil ovî... godȉbili covȉk!; Pröpja je godȉbila ovä... godȉbilo ženä!; Kojĕ godȉbilo dȉtè!;* (*v.* 1.1.6.1.)

godimĕnat, -mênta (tal. *godimento*) – uživanje, naslada: *I mî guštômo otî godimĕnat (IN); usp.* gôd

gȍdino, -ota, **gȍdina**, -e – vršnjak: *Êeee, gȍdino, dȉ si!; Jȍ i môj gȍdino Ivôn… (Cel.); Onȉ su gȍdinoti (IN); Mî smo svȉ gȍdine, i sa svojîn gȍdinama grēmȍ na škȍje (FFr);* (*v.* 1.1.3.2.)

godȉšće, -a *sr* – 1. godina: *Tȍ ti je bîlo prî trî godȉšća*; *Kolȉko ôn ȉmo gȍdišć?;* 2. godište: *Ôn ti je mojȍ godȉšće;* (*v.* 1.2.8.5.);
- *imȁt gȍdišć* – biti star: *Ȉmo onä lĩpi(h) gȍdišć!*
- *prî pũsti(h) gȍdišć* – prije mnogo godina

gôdit, -i (tal. *godere*) – uživati, goditi: *Cä guštôn bȉt na ovȍ sûnce, pröpja mi gôdi!*

godȉžbina,* -e – godište (u smislu ljetine, vremenskih prilika...): *Ovȍ je slãbo godȉžbina; usp.* intrôda

gȍf, -a (ve. *gofo*) – vrsta plave ribe, poput manje tune (*Seriola dumerili*): *Bî son panulȁt na gȍfe;* (*v.* 1.4.11.)

gȍfast(i), -a(o), -o, *prid.* (prema tal. *goffo*) – nezgrapan, neskladan: *Pröpja je gȍfast ovî... gȍfasti rukôv!; Pröpja je gȍfasta ovä... gȍfasto jakèta!*

gȍfić, -a – drugi naziv za ribu *lȉcu* ili *bilîznju*; (*v.* 1.4.11.)

gofotȁt, -ôn (prema tal. *goffo*) – biti loše skrojen, praviti nabore: *Ovî rukōvȉ gofotãju!*

Gojâva, -e – predio staroga dijela grada Hvara, pokraj *Grōdê: Njȉma je stõro kȕća na Gojâvu;* (*v.* 1.2.1.5.)

gojȉt, -în – 1. uzgajati: *U vãrtal gojīmȍ smȍkve i mandarîne;* 2. odgajati djecu: *Nî ondȁ bîlo lakȍ gojȉt dȉcu;* 3. toviti, gojiti: *Prî smo gojȉli prõjce;*
- *gojȉt kakȍ cvît u pitȅru* – skrbiti s posebnom pažnjom

gôl, gȍli; golä, gȍlo; golȍ, gȍlo; *prid.* – 1. neodjeven, gol: *Gôl je kakȍ gȍli spûž; Golä je kakȍ gȍlo pȕpa; Pröpja je golȍ... ovȍ gȍlo stvorênje;* 2. *fig*. nedovoljno odjeven: *Ne hȍd vônka gôl!;*
- *gôl i bôs* – siromašan, bez ičega
- *gôl golcȁt* – potpuno gol
- *gȍlo vodȁ* – sav u znoju
- *gȍlo zemjȁ* – zemlja bez raslinja

gôla,* -e (ve. *gola* – grlo) – rupa (‘grlo’) na dršku (*argùtuli*) koja se natakne vrh kormila (*timūnä*)

golȁc, golcä – golo stvorenje (puž bez kućice, ptić bez perja, čovjek bez ičega...), golač

goldûn, -ūnä, *m* (trs. *goldon*) – prezervativ, kondom: *A znôš tî onû, kad je Marȉja ȉšla u špicjōrä kūpȉt ‘onȍ za mȉša’, bomĕ goldûn, a dȍnila dȍma ȍtrov za mȉše! (IN)*

golēcȁ(t) **se**, **golīcȁ**(t) **se**, -līcon se – biti nedovoljno odjeven, razgolićivati se: *Ca sĕ golȉcoš, bȍje se obûc!*

golȉca, -e – 1. vrsta smokve; (*v.* 1.3.12.); 2. vrsta pšenice; (*v.* 1.3.7.2.); 3. vrsta breskve; 4. kokoš s malo perja

golīcȁ(t) **se**, -līcon se – ježiti se na dodir; biti škakljiv, golicati se; *usp.* gȉlit se

gologlôv, -glãvi, -a(o), -o, *prid.* – koji je nepokrivene glave, gologlav

* zastarjelo

gologûz(i), -a(o), -o, *prid.* – koji je gole stražnjice

golonôg, -nȍgi, -a(o), -o, *prid.* – bosonog

golovrȁt, -ãti, -a(o), -o, *prid.* – koji je gola vrata

golorȕk(i), -a(o), -o, *prid.* – 1. golih ruku, bez rukava; 2. bez oružja; 3. siromašan

golotȉnja, -e – 1. razotkrivenost tijela, golotinja: *Svȅ jednȁ golotȉnja, proklêstvo, sȕsvita... ! (IN);* 2. siromašna skupina: *Tȍ je bîla põsto golotȉnja!*

golovrãtnica, -e – koja je gola vrata, *npr*. kokoš

gȍlub, -a – 1. rasprostranjena vrsta ptice; *divjî gȍlub* (*Columba livia*); 2. vrsta ribe s morskog dna čiji ubod izaziva bolne reakcije čovjeka, morski golub (*Mobula mobular*); (*v*. 1.4.14.)

gôlti,* -ih *m mn* (prema tal. *gola* – grlo) – tjesnac u grlu kud prolazi glas: *Stȉsli su mu se gôlti ȍ' stoha!;* (*v*. 1.1.4.1.)

gȍma, -e (ve. *goma*) – guma (kao materijal); *usp.* gùma

gômbot se, gômbon se – naganjati se, inatiti se; *usp*. dišpetȁ(t) se

gomȉla, -e (metateza od rus. *mogila* - nadgrobni humak) – 1. hrpa, gomila nečega: *Stȁv tȍ svȅ na gomȉlu;* 2. niži i širi zid od kamenja poslaganog u suhozid (obično predstavlja granicu polja): *Kolȉko je trūdȁ tukãlo za naprãvit svȅ tȅ põste gomȉle!; usp.* prȉstava; (*v*. 1.2.1.1.)

gomînjac, **gomînjoc**, -înca *m* – divlja trava, raste po zidovima i među kamenjem, crkvina; ljekovita za perad, koristila se i za čišćenje staklarije; (*Parietaria officinalis*); (*v*. 1.5.3.3.)

gonȁc, **gonjȁc**, goncȁ – osoba koja goni tovarne životinje tijekom berbe, gonič: *Gonȁc ȉmo ȕvik bȍju spîzu o(d) drȕgi(h) ca sù tãrgoli; A Tȍma, gonjȁc… (IN);* (*v*. 1.2.6.1.)

gõncica, -e – anegdota, vesela kratka priča: *Ôn znô lîpo prōvjȁt stõre gõncice; usp.* facênda, štȍrija

gôndola, -e (ve. *gondola*) – 1. poznato venecijansko plovilo; 2. u Hvaru: usko plovilo, sandolina; (*v*. 1.4.1.2.)

gongolīzalo, -a (trs. *gongola*) – njihaljka (*npr*. sjedala na krajevima daske): *Ȅno ti hi tãmo, na gongolīzalo!; usp.* gîngola; (*v*. 1.6.5.1.)

gongolīzȁt (se), -līžen (se) (ve. *gongolar*) – njihati (se), poskakivati (*npr.* na njihaljci, čamcu): *Gongolizãla son mȏlega...; Gongolīzȁ(t) se po bȍtima, nalokȁ(t) se môra (IN); usp.* gingolȁ(t) se; (*v*. 1.1.6.4.)

gonȉt, gȍnin – 1. progoniti koga: *Poglê(j) ga kakȍ gȍni zêca!;* 2. tjerati koga; *Gȍnin ga da grê na zanôt;* 3. prenositi teret na tovarnoj životinji: *A ȅvo, gonȁc gȍni od rãna jȕtra;* (*v*. 1.2.6.1.)

gonjȁc, *v.* **gonȁc**

gorȁ, -ê – šuma, šumovito brdo: *Darvȅni brôd mȍre durȁt svȅ dȍkli je drîva ù goru!*; *usp*. bùšak; (*v*. 1.2.1.1.)

gȍrak, gõrki; gōrkā, gõrko; gôrko, gõrko, *prid.* – 1. gorak: *gȍrak kakȍ gõrki dekȍt; gōrkā kakȍ gõrko sȕza*; *gôrko kakȍ gõrko môre;* 2. težak, mukotrpan: *Gȍrak je mornôrski krȕh;* 3. bolan: *Plãkola je i gõrke sȕze lȉla;*

- *gȍrak kakȍ pelîn* – vrlo gorak

- *gõrki omêndul* – vrsta badema gorka okusa

gôrko, *pril.*/ **gorcȉje**, *komp.* – gorko/gorče: *Gôrko je da gorcȉje ne mȍre bȉt!;* (*v*. 1.3.8.2.);

- *gõrko plãkot* – plakati iz dna duše

gorcȋk, gorcīkā – vrsta jestivog divljeg zelja gorkastog okusa, kosavac; (*v*. 1.5.3.5.)

gorcinȁ, -ê – okus gorkosti, gorčina: *Ma ȍkli ovȁ gorcinȁ, kakȍ da je pelîn!*

gõre, *pril.* – 1. gore, iznad: *Ȉša je gõre, na gôrnji pôd;* 2. prema jugoistoku: *Gõre je rašćarãlo; supr.* dõle; *usp.* gôrnji, gùrje

gȍre, *pril.* (*komp. od* slãbo) – gore: *Dobrȍ je ispãlo, mȍglo je bȉt i gȍre!; supr.* bȍje

* zastarjelo

gȍri, -o, -e, (*prid. komp. od* zôl) – gori: *Tãki je ôn, a brȁt mu je jȍš i gȍri!; Žênȁ mu je gȍro od njȅga!*

gorȉt, gorî – 1. izgarati, gorjeti: *Slãbo gorî, jȍš je mȍkro;* 2. plamtjeti u požaru: *Nȉki dôn je gorȉlo po otȍku.*

gôrnji, -a(o), -e, *prid*. – 1. koji je poviše, gornji: *gôrnji pôd;* 2. s istočne strane: *gôrnji dîl otȍka; gôrnje vrîme; gôrnji kurênat; supr.* dôlnji; *usp.* gõre

gōsȉt, gõsin – gasiti vatru, požar: *Ȉšli su jucẽra gōsȉt i jȍš se nīsù vrōtȉli.*

Gōspȁ, -ê – Majka Božja, Gospa; (*v.* 1.6.1.5.); **- *Gōspȁ Kandelôra*** – vjerski blagdan, Svijećnica (2. velj.); (*v.* 1.6.1.8.)
- *Gōspȁ Luncjôta* – Blagovijest (25. ožujka); crkva u Hvaru; (*v.* 1.2.1.4.)
- *Gōspȁ o(d) Kruvènice* – Gospa od barjaka hvarskog *(Cel.)*; *usp*. Kruvènica
- *Gōspîn vãrtal* – četvrt u Hvaru *po(d) Glavȉcu*
- *Vȅlo Gōspȁ* – blagdan Uznesenja Bl. Djevice Marije (15. kolovoza)
- *Mȏlo Gōspȁ* – blagdan Rođenja Bl. Djevice Marije (8. rujna); (*v.* 1.6.1.6.)
- *gōspȁ o(d) cȕkara* – *iron*. izraz za osobu koja se suzdržava, prenemaže
- *gōspȉno kokošȉca* – vrsta leptira; (*v.* 1.5.1.4.)
- *gōspȉno cvȉće* – vrsta cvijeća
- *gōspȉno trōvȁ* – ljekovita biljka, gospina trava (*Hypericum perforatum*); (*v.* 1.5.3.3.)
- *kolȉko ti Gōspȁ hȍće* – koliko hoćeš, mnogo: *... a võjske je bîlo kolȉko ti Gōspȁ hȍće! (IN)*

gōspȁt se,*se -ôn se – prepirati se, inatiti se: *Pũs' hi nekȁ se gospãju kakȍ znãju! (ŽK)*

gospodȁ, -ê *ž zb* – gospoda (često ironično rečeno): *...sȅljani su dognãli gospodȉ cesmȉne (IN); usp.* šinjorȉja

gospodarȉca, -e – 1. vlasnica, gospodarica: *Gospodarȉca krûto šparenjôza (IN);* 2. domaćica *Onȁ je gospodarȉca u kȕću!;* (*v.* 1.1.3.3.)

gospodȋn, -ȋna – gospodin (često *iron.*): *Poglẽ ga, daržî se kakȍ gospodȋn!; usp*. šjôr, šinjôr; (*v.* 1.1.3.3.)

gospodôr, -dōrā – gospodar, vlasnik (broda, mreže...); *usp*. parûn; (*v.* 1.1.3.3., 1.4.6.); **- *gospodôr trãte*** – vlasnik velike mreže

gospodōrȉt, gospodõrin – raspolagati, gospodariti: *Tukô znȁt gospodōrȉt!*

gȍspoja, -e – 1. njegovana žena koja ne radi teške poslove (često *iron.*): *Ȅvo, gȍspoja se ȉšla prošētȁt; usp*. šinjôra, šjôra; (*v.* 1.1.3.3.)

gȍspojica, -e – 1. *iron.* gospođica: *Ohôoo, gȍspojica ȉmo nȍvu vȅštu!; usp*. šinjorîna; 2. nekadašnji naziv za tetu u dječjem vrtiću (ako nije udana); (*v.* 1.1.3.3.)

gȍst, -a – turist kojemu se pruža usluga, gost;
- *ćapȁt gȍsta* – uhvatiti turista, iznajmiti mu smještaj
- *prijōvȉt gȍsta* – prijaviti turista kojemu se iznajmljuje smještaj (zbog obveze plaćanje takse)

gošćȉca, -e – vrsta trave osušena izgleda poput sijena: *Ȍdni son tovãra na onû gošćȉcu;* (*v.* 1.5.3.3.)

gōtȁt, gõton – proricati sudbinu, gatati

gotôv, **gȍtov**, gotȍvi; gotȍva, gotȍvo, *prid.* – 1. završen: *Sȁd je gotôv ovî... gotȍvi posôl; Sȁd je gotȍva ovȁ... gotȍvo spîza; Gotȍvo je spônje - dȉgni se!; usp*. zgotȍvjen, finivên; 2. spreman: *Jesȉ gotôv?*

gotȍvo, *pril.* – gotovo, završeno: *Ka(d) ćе tȍ bȉt gotȍvo?; usp*. prônto

gotûn,* **kotûn**,* -ūnā, *m* (ve. *coton*) – pamuk: *mrȉže ol gotūnȁ; nov.* bumbôk; (*v.* 1.1.7.2.)

gȍvedina, **govȅdina**,* -e – goveđe meso; (*v.* 1.3.6.1.)

govnarȉja, -e – nerazuman ili nepošten postupak: *Sȁd je ispãla is tȅga vȅliko govnarȉja.*

* zastarjelo

gōvnȍ, -ā – izmet, govno;
- *gōvnù brȁt* – nešto/netko skoro isto tako loše
- *gōvnȍ o(d) covȉka* – nekarakterno čeljade
- *izvũć se iz gȍvon* – izvući se iz neprilike
- *izȉst gōvnȍ* – poreći se, ‘skočiti sebi u usta’
- *upȁst u gôvna* – upasti u veću nepriliku
- *Pôj u gôvna!* – psovka kojom se ljutito prekida daljnje natezanje

govorênje, -a – pričanje, pripovijedanje: *Govorênje Barba Bâldota (Cel.)*

govorȉt, govȍrin – govoriti: *Cȉujen hi kakȍ govȍridu ispo(d) glôsa… (Cel.);* (*v.* 1.1.6.5.)
- *Bȍje je cȁ bîlo ȉst nȅgo cȁ bîlo govorȉt!;* (*v.* 1.7.3.2.)

govorôjka, -e – izreka, poslovica: *Pãla mu je nãpamet stõro govorôjka… (IN)*

grãbit, -in – uzimati brzo, grabiti: *Pȍce je grãbit na svȕ šesnãste.*

grabȕje, -ih *ž mn* – grablje: *Donês grabȕje za ocȉstit ovî bokûn vãrtla;* (*v.* 1.2.5.)

grãcija, -e (lat. *gratia*, tal. *grazia*) – ljupkost, milost;
- *grãcija Bȍžja* – darovi Božji, izobilje: *Bîlo je tãmo svãke grãcije Bȍžje!*

gracjôz, **gracjôž**(i), -a(o), -o, *prid.* (ve. *grazioso*) – ljubak, dražestan: *Prȍpja je gracjôž ovî ... gracjôži mõli; Prȍpja je gracjôža ovȁ ... gracjôžo mõlo; Kojȅ gracjôžo dȉtȅ!; usp.* šèsan; (*v.* 1.1.4.2.)

gradãcija, -e, **gradacjûn**,* -ũni, *ž* (tal. *graduazione*) – količina sladora u grožđu ili alkohola u vinu: *Jesȉ izmȉri gradãcju?*

gradȁus,* (njem. *geradeaus*) – pravo, otvoreno: *Glȅdon ga gradȁus, drȉto… (Cel.); usp.* drȉto

gradȅle, -ih *ž mn* (ved. *gradela*) – rešetka za roštilj (noviji naziv za *gradîkule*); *usp.* gradîkule; (*v.* 1.3.2.2.);
- *na gradȅle* – *nov.* pečeno na žaru; (*v.* 1.3.4.1.)

gradîkule, -ih *ž mn* (tal. *graticola*) – rešetka za roštilj: *Ocȉst gradîkule prî nȅgo stãviš pȅć!; usp.* gradȅle; (*v.* 1.3.2.2.)
- *na gradîkule* – *star.* pečeno na žaru; (*v.* 1.3.4.1.)

Gradnȍ vrõta, **Granȍ vrõta**, *sr mn nepr.* – vrata na istočnome zidu gradskih zidina: *A ôn, kad je dõša u Gradnȍ vrõta... (MBS); usp.* granȍ

grahorãcina, -e – prhka zemlja s kamenčićima: *Na Brũsje je svȅ jednȁ grahorãcina (IN);* (*v.* 1.2.1.2.)

grãhorica, **grãhovica**, -e – vrsta povrća, neka vrsta graška; (*v.* 1.3.7.1.)

gramãtika, -e (lat. *grammatica*) – 1. gramatika; 2. *fig*. teorija: *Vȅće vrîdi prãtika nȅgo gramãtika.*

gramatikâlno, *pril.* (prema lat. *grammatica*) – pravilno, u skladu s književnim govorom: *Ôn ne govȍri po domôću nȅgo gramatikâlno.*

grampôda, -e (trs. *grampada*) – količina koja se može zgrabiti rukom, koja stane u šaku: *Stãvi je kȕhot dvî grampôde mezorîži(h);* (*v.* 1.3.13.)

granadîna, -e, **grenadîna** (tal. *granatina,* fr. *grenadine*) – sok od šipka ili maline: *...ȍpolo, mȁ onî prôvi, a nȅ onî ca parî razrîđeno grenadîna (FFr);* (*v.* 1.3.10.1.)

granȁt, -ôn (tal. *granire*) – odvajati grožđe od peteljke

grancȉca, -e – grančica: *...i stãviš grancȉcu sȅlena (MJ); usp.* grõnā

grancîgula, -e (ve. *granceola*) – vrsta većega morskog raka, rakovica (*Maja squinado*): *Zôdnjo nevêra kad je ucinȕla / jednȁ vȅlo grancîgula / u merȉnu je dospȉla (Po);* (*v.* 1.4.15.)

grandȅca, -e (ve. *grandezza*) – veličina, umišljenost: *Ca ćȅš ka(d) pãti mãlo o(d) grandȅce! (IN)*

granȉca, -e – 1. međa: *Tȍ je granȉca nãše particȅle;* 2. granica države: *Bî je pobȉga priko granȉce.*

* zastarjelo

grȁničar, -a – samo u *izr.:*
- *igrȁ(t)* *se na grȁničare*** – dječja igra u kojoj se loptom gađa protivnika

grãnit, grãne – granuti (o suncu): *Jedvà cẽkon da sûnce grãne!; usp*. dõnī(t) se

granȍ, **gradnȍ**, *prid.* – gradska, *o(d) grõdē;* samo u *izr. Granȍ vrõta* – Gradska vrata; (*v*. 1.2.1.4.); *usp*. Gra(d)nȍ

granjȁt, -ôn (prema tal. *granfia*) – grepsti kandžama: *Mãška granjô camprãgima;* (*v*. 1.1.6.4.)

gratakâža, -e (ve. *gratacasa*) – kuhinjski pribor za struganje, strugalo, ribež; (*v*. 1.3.2.2.)

gratȁt, -ôn (ve. *gratar*) – strugati, ribati: *Gratôn stõru pitûru cĩlo jȕtro!; gratȁt mõndū;* (*v*. 1.1.6.4.)

gratȁ(t) **se**, -ôn se (ve. *gratarse*) – češati se: *Ca sȅ gratôš, òl' te sarbî?; usp.* cẽšot se; (*v*. 1.1.6.4.)

gratônje, -a (*hibr.* prema ve. *gratar*) – grebanje, češanje; *usp.* cẽšonje

grãvon, **gãvron**, -a – vrsta veće ptice garave boje, iz porodice vrana, 'gavran' (*Corvus corax*); (*v*. 1.5.2.1.)

grê (3. l. prez. od *hodȉt*) – ide; (*v*. 1.7.5.7.)
- *grê vapôr* – parobrod dolazi / odlazi
- *grê na rȉbe* – bavi se ribolovom
- *grê na skȕle* – pohađa škole
- *grê kakȍ po Bôžjin grẽbima* – ide obilazeći sve po redu
- *grê mu ovȁ gregôda* – u slast mu je ...
- *svȅ grê starȉjemu* – sve pripada...

grêb, grẽba – grob: *Njȉma je grêb na stõri dîl cimitêrja.*

grebenȉca, -e – prut vinove loze koji se rastegne i položi u zemlju da iz njega izraste novi trs; (*v*. 1.2.6.1.)

grebȉšte,* -a – grobište: *Na grebȉštu je kãmik prõzan… (IŠ)*

grêbja, **grêbjica**, -e – obrađeni dio vrta omeđen puteljcima: *Ȉmon grêbje za blȉtvu, bôb i salôtu;* (*v*. 1.2.1.1.)

grêda, -e – greda: *darvẽne grêde;* (*v*. 1.2.2.)

grêgo, -a (ve. *grego*) – 1. Grk; 2. SI vjetar (s 'grčke strane'); *usp*. gãrški; (*v*. 1.4.8.1.)

gregôda, -e (prema ve. *grego* – grčki, na grčki način) – riba kuhana s krumpirima u vodi, ulju, začinima... (hvarski specijalitet): *...jê gregôda, jê mãlo brujẽtića… (IN);* (*v*. 1.3.5.3.)

gregolevônt, **gorgolevônt**,* -a (ve. *gregolevante*) – ISI vjetar, *škûro bùra*; (*v*. 1.4.8.1.)

grêgula, -e ( ) – vrsta morske ptice poput galeba, živi po pustim otocima; *usp*. kãleb

grên – idem (*prez. glagola* hodȉt – *starije* grẽst); *usp*. hodȉt; (*v*. 1.7.5.7.);
- *Grê na dezmẽzu* – Količina vina u bačvi se smanjuje prema polovini zapremine (kada treba pretakati)
- *Grê na mãnje* – Smanjuje se (količina nečega ili poštivanje dogovora)
- *Grê starȉji* – On stari: *Svȉ mî grẽmȍ polãko starȉji.*
- *Grẽ mu na bȍje* – Ide mu nabolje (o zdravlju)
- *Grên ću* – Odlazim: *Jȍ sȁd grên ću, barzȍ će nôć!*
- *Svȅ grê njẽmu* – Sve pripada njemu (pri diobi)
- *Ne grẽ mi od rukê* – Ne ide mi od ruke
- *Ne grẽ mi ù glovu* – Ne ide mi u glavu, ne mogu razumjeti

grẽštva, -e, **greštvîn**, -a (ved. *gresto* – kiselo) – nezrelo zrnje na grozdu: *Velẽti son ćapãla bubõcîh, grẽštve izȉla… (Po)* – Mnogo sam toga pretrpjela...; (*v*. 1.5.3.8.)

grẽz(i), -a(o), -o, *prid.* (ve. *grezo*) – 1. grub, primitivan: *Pr̀opja je grẽz ovî ... grẽzi covȉk!; Pr̀opja je grẽza ovȁ ... grẽzo ženȁ!; Kojȅ grẽzo stvorênje!;* (*v*. 1.1.6.1.); 2. hrapav, neobrađen

grezarȉja, -e (prema ve. *grezo*) – 1. loše napravljene stvari; 2. *fig.* neuglađeni

* zastarjelo

ljudi: *... sa onȍ grezarȉje o(d) težõkov (IN);* 3. otpaci iz kamenoloma prikladni za zidanje; *usp.* škãja

grȅzo, *pril.* (ve. *grezo*) – grubo, neotesano, hrapavo

grȉcule, -ih *ž mn* (ved. *grizoli*) – neugodni nadražaj zvukom grebanja, trnci: *Nemôj gratȁt po tôj tȅći, cinĩš mi grȉcule!*

grîh, grīhȁ, *mn* grîhi – grijeh; *usp.* kûlpa; (*v.* 1.6.1.4.);

- *Grîh, môj prevȅliki grîh!* – izraz kajanja u crkvenom izričaju

- *grîh patentôni* – utjelovljenje grijeha; *razg.* izraz za nestašnu osobu (*npr.* živahno dijete)

- *ispovȉdit grīhȅ* – ispovjediti se

- *izbãvit ol grīhȁ* – osloboditi se grijeha

- *nanît grîh* – nanijeti komu grijeh ili zlo

- *navodȉt na grîh* – navoditi koga na grijeh

- *pȁst u grîh* – zgriješiti

- *smãrtni grîh* – grijeh zbog kojega se ide u pakao: *Sȅdan je smãrtnih grĩhi(h).*

- *uzȉmot za grîh* – uzimati za zlo: *Nemôj mi vazêt za grîh!*

grihotȁ, -ê – grehota, šteta: *Kojȁ grihotȁ!; Bîla bi grihotȁ u Bȍga...*

grȉlje, -ih *ž mn* (ve. *griglia*) – vanjski prozorski kapak s horizontalnim otklopnim lamelama; žaluzine, šalaporke, rebrenice: *Zatvȍr te grȉlje da sûnce ne grê u kãmaru! (IN); usp.* škûre; (*v.* 1.2.3.1.)

grînta, -e, **grîntonje**, -a (ve. *grinta*) – čangrizavost, mrzovoljnost

grîntot, -on (ve. *grintarse*) – zanovijetati, tužiti se: *Cȁ grîntoš cĩlo vrîme!?; ... grîntola je da vȅć nȅ zno ca bȉ kȕhola; usp.* brontulȁt; (*v.* 1.1.6.5.)

grîntov(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *grintarse*) – mrzovoljan (*npr.* starac); plačljiv (*npr.* dijete): *Prȍpja je grîntov ovî... grîntovi stõri!; Prȍpja je grîntova ovȁ ... grîntovo stõro!; Kojȅ grîntovo dītȅ!;* (*v.* 1.1.6.2.)

grîntovac, -ovca (prema ve. *grinta*) – zanovijetalo; onaj tko je mrzovoljan, koji se tuži cijelo vrijeme: *Kojî je tȍ grîntovac, ne mȍgu ga vȅj slȕšot!; usp.* mužodûro; (*v.* 1.1.6.1.)

grîntovica, -ovice (prema ve. *grinta*) – mrzovoljna ženska osoba: *Pûš' ćȁ otû grîntovicu!;* (*v.* 1.1.6.1.)

grȉst, grīzȅn – gristi: *Ne mȍgu vȅj grȉst alavȉja s ovȍ zûbih;* (*v.* 1.1.6.4.)

grȉs(t) **se**, grīzȅn se – gristi se, kajati se: *Grīzȅn se ca sȍ(n) mu tȍ ȉšla rȅć; usp.* kãjot se

grĩšan, grĩšni, -a(o), -o, *prid.* – grešan: *Grĩšan je... grĩšni covȉk; Grĩšna je... grĩšno ženȁ; Grĩšno stvorênje; nov.* grȉšan

grīšȉt, grĩšin – griješiti (moralno): *Nemôj grīšȉt dûšu!*

grȉšnik, -a – grešnik: *Kô je grȉšnik, ôn će i ostȁt, ne mȍre se oprȁt (TM)*

grȉšpa, -e (ve. *grespa*) – 1. nabor na odjeći; *usp.* pjȅta, fãlda; 2. bora na licu: *Vȉdidu joj se grȉšpe ȍkolo jũstih.*

Grišpîn – samo u *izr. Svẽti Grišpîn* (zaštitnik postolarâ): *Ne lavurô se - ȍl' je danȁs Svẽti Grišpîn?* (šaljivo)

grȉva, -e – 1. red dlaka na životonjskom vratu; 2. *fig.* velika muška kosa; (*v.* 1.1.4.3.)

grîz[1], -a (ved. *gris*) – pšenična krupica, griz: *Stãvila son mõlemu mãlo grîza u jûhu.*

grîz[2], -a – ugriz; neprobavljena hrana u želucu: *Dõša mi je grîz na gãrlo!*

grizȉca, -e – 1. moljac koji izjeda odjeću, *tôrma, mojȉca;* 2. *fig.* mrzovoljno čeljade koje se stalno grize; (*v.* 1.5.1.4.)

grȉža, -e – 1. vrsta želučane bolesti, dizenterija, griža; (*v.* 1.1.5.1.); 2. vrsta kamenitog tla; (*v.* 1.2.1.1.)

* zastarjelo

Grôbjani, -ina/ **Grôbajka**, -e/ **grôbajski**, -ega – iz sela *Vȅlo* ili *Mõlo Grôbje* (Grablje) kraj Hvara: Grabljanin, Grabljanka, grabljansko

grôd[1], grôda – veliko naselje, grad: *Fôr, Stõri Grod i Jêlsa su trî grôda na otȍku!; usp.* Grôdā

grôd[2], grôda (tal. *grado*) – 1. stupanj napredovanja u službi; 2. jedinica mjere za alkohol: *Kolȉko ovȍ vīnȍ ȉmo grôd?; usp.* gradãcija

grôd[3], grãda – tuča, grad: *Pãdo kȉša ȉli grôd / svȅ je lîpo / ka(d) si mlôd! (Po); usp.* sugrãdica

Grōdà, Grôdê – najstariji dio Hvara, dio grada unutar zidina: *Njȉma je kȕća u Grōdȕ;* (*v.* 1.2.1.5.)

grōdìt, grõdin – graditi, zidati: *...pôk nekȁ grõdidu kakȍ hȍćedu!*

Grođāni, Grođānina – stanovnik hvarskog predjela *Grōdā;* (*v.* 1.6.5.)

grōgȍrit, -in – gakati, gukati: *Kal kȍkoša iznesȅ jôje ondȁ grogȍri;* (*v.* 1.5.1.5.)

grôm, grȍma – grom: *Kakȍ grôm iz vȅdrega nȅba; Nȅće grôm u koprȉvu!; Dȉ su trîski, dȉ su grȍmi!; usp.* trîsk

grōnà, gronê – grana: *Zôc ne osīcȅš ovȕ grônu?; usp.* grancȉca; (*v.* 1.5.3.8.)

grôngo,* -ota (ve. *grongo*) – 1. riba ugor (*Conger conger*); *uobič.* ùgor; 2. nadimak *Grongolȅto*

grȍp, gropā (ve. *gropo*) – 1. uzao, čvor: *ucinȉt grȍp* – napraviti čvor; 2. čvor na drvu: *drîvo pȕno gropîh (grȍpih);* 3. osjećaj 'čvora' u grlu ili u trbuhu, kao posljedica emocija: *Ucinî mi se grȍp u gãrlo (MJ)*

gropȉnov(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *gropo*) – pun čvorova (o drvenoj građi): *Pr̀opja je gropȉnov ovî ... gropȉnovi puntižȇl!; Pr̀opja je gropȉnova ovȁ ... gropȉnovo dãska!; Kojȅ gropȉnovo drîvo!*

grȍta,* -e (tal. *grotta*) – 1. jama; 2. špilja pod morem; 3. neravan: *Nî pînku rõvnega, svȅ je grȍta!;* (*v.* 1.2.1.1.);

grotôm,* grotãma (prema tal. *grotta* – stijena) – vrsta terena, kamenjar: *Ovõde je sômi grotôm!;* (*v.* 1.2.1.1.)

grôzd, grozdā – plod vinove loze, grozd: *Ovî grôzd pizô vȅće o(d) kilȁ!*

grôzje, **grôžje** -a – grožđe: *U nôs je bîlo bȉlo i cõrno grôzje;* (*v.* 1.2.6.1., 1.3.12.)

grûb, grũbi; grūbā, grũbo; grûbo, grũbo, *prid.* – ružan: *Pr̀opja je grûb ovî ... grũbi covȉk; Pr̀opja je grũbā ovâ... grũbo ženȁ; Pr̀opja je grûbo ovȍ... grũbo stvorênje;* (*v.* 1.1.4.2.)
- *grũbe rîci* – nepristojne, ružne riječi, psovke i sl.

grûbo, *pril.* – 1. ružno: *Grûbo je vȉdit...; supr.* lîpo; 2. nepristojno, neugodno: *Pȍce mi je grûbo govorȉt...;*
- *grûbo govorȉt* – izražavati se na grub način, psovati: *Rȅka mi je grûbo ...*
- *grûbo cinȉt* – raditi nedolične stvari
- *Grûbo mi je lavurȁt* *(na lîvu rûku, na otù bôndu...)* **–** nespretno mi je raditi... (lijevom rukom...)

grubôn, grubãna – ružna muška osoba

grubȕja, -e – ružna ženska osoba

grubȕšan, grubȕšni, -a(o), -o,* *prid.* – ružnjikav; *supr.* lipȕšan; (*v.* 1.1.4.2.)

grȕda, -e – gruda: *grȕda zemjê; grȕda snȉga...; Dicȁ su se ȍdma pȍcela tûć sa grȕdima snȉga.*

grȕhot (se), -on (se) – drmati (se), tresti (se): *Mûl grȕho kad grê; Grȕho son se po onôj stõroj cȅsti…*

grundôl,* -ōlā (tal. *grondaia*) – istaka na krovu kuće, prvi red ploča na starim krovovima; *usp.* strȉha; (*v.* 1.2.3.1.)

grȕva,* **grȕja**,* -e (ve. *grua*) – naprava za dizanje tereta, dizalica na brodu za teret i/ili za čamce: *U kôvu su imãli grȕvu za dȉzot kamênje.*

* zastarjelo

gùba, -e – 1. guba, lepra; (*v.* 1.1.5.1.); 2. nametnik na biljkama; 3. loše čeljade - *gȕba o(d) covïka;* (*v.* 1.1.6.1.)

gubìt (se), -în (se) – 1. gubiti: *Nôjprî je dobīvô, a sȁd je pȍce gubìt na kôrte - bȍje mu se fermȁt!;* 2. iščezavati: *Gubīdù se otȅ užônce… (Cel.);* 3. gubiti vrijeme: *Ćêr mi se gubî is njîn, ma nȅće da kapî; usp.* izgubìt

gùbov(i), -a(o), -o,* *prid.* – 1. šugav, leprozan, gubav (o čovjeku ili biljci); 2. *fig*. koji je prljav, nekarakteran

gùc,* -a (ved. *guzzo*) – drveni ribarski brod sa šiljatom krmom, ponekad s latinskim jedrom: *Jȍ znôn ca jȅ tȍ gùc, ma u Fôr hi nî vȉdit;* (*v.* 1.4.1.1.)

gucȁt, -ôn – gutati: *Bolî me gărlo, têško mi je gucȁt.*

gùcoj, gùcja – gutljaj; *...potẽga je dvȍ gùcja iz damjônice (IN);* (*v.* 1.3.13.)

gùća, -e (ve. *gucia*) – maja od pletene vune, potkošulja; (*v.* 1.1.7.1.);
- *gùća ol gotūnȁ* – potkošulja pamučna

gùćica, -e (*hibr. dem.* prema ve. *gucia*) – manja *gùća* (za djecu); (*v.* 1.1.7.1.)

gùda, -e – 1. svinja, prasica: *Dȍnila koletîva dvî gùde na škôj… (TM);* (*v.* 1.5.1.1.); 2. *fig*. neuredna žena: *Kojȁ je tȍ gùda, prõvo šporkùja!; usp*. šporkùja; (*v.* 1.1.6.1.)

gūdȁc,* gûlca – prasac; *uobič.* prōsȁc

gudêj, *v.* **gundêj**

gudîn, -a – praščić: *Sa tȍ pũstih burîdi(h) ca mȅćedu ù more mȍgli bi daržȁt barênko dvȍ gudîna! (IN);* (*v.* 1.5.1.1.)

gūdìt, gũdin – 1. svirati u gusle; 2. *fig*. govoriti uprazno i nadugo: *Da nīsù gūdȉli - gūdȉli su, svȅ zlȍ za tîn! (IN);* 3. loše pjevati

gūjȁ, gujê – guja, zmija, *zmajȁ*: *Kȍga gūjȁ ujî i gùšćerice se bojî; usp*. zmajȁ; (*v.* 1.5.1.3.)

gūkȁt, gũce – glasati se poput goluba, gukati; (*v.* 1.5.1.5.)

gulānfer,* -a (tur. *gulampare*) – onaj tko izbjegava posao, obješenjak, fakin; (*v.* 1.1.6.1.)

gūlìt (se), gũlin (se) – 1. skidati koru: *Rãžu se ne cȉsti nȅgo gũli; Gũli joj se kȍža o(d) sûnca;* 2. čupati: *Grēmȍ ù poje gūlìt trôvu.*

gulôz, **gulôž**(i), -a(o), -o, *prid.* (tal. *goloso*) – halapljiv, proždrljiv: *Gulôz je na dȍbru spîzu; usp.* sladokùsan

gulozãca, -e (augm. prema tal. *golosa*) – žena posebno pohlepna za dobrom hranom: *Onà ti je vȅliko gulozãca!;* (*v.* 1.1.6.1.)

gulozarȉja, -e (ve. *golosaria*) – 1. pohlepa za hranom; 2. slastica: *Bȉćedu ȉli kojû gulozarȉju (AD)*

gulôzica, -e (*hibr. dem.* prema tal. *golosa*) – žena sladokusac: *A i tĩ si mi jednà gulôzica!;* (*v.* 1.1.6.1.)

gulozûn, -ūnȁ, *m* (augm. prema tal. *goloso*) – sladokusac, pohlepan na dobru hranu: *Kojî je tȍ gulozûn!;* (*v.* 1.1.6.1.)

gùlja, -e (tal. *guglia* – vršak tornja) – stručni naziv za karakterističnе kamene ‘piramidice’ koje krase neka zdanja u Hvaru (kutovi zida oko Mandraća, balustrada Lođe...)

gùma, -e (ve. *goma*) – 1. crijevo za pretakanje; 2. automobilska guma: *Pùkla mu je gùma; usp*. gȍma;
- *tocȉt na gùmu* – pretakati preko gumene cijevi

gumirãbika,* -e – vrsta ljepila za gume

gumênka,* -e – vrsta špekule (*frãnje*) od tvrde gume; (*v.* 1.6.5.1.)

gùmica, -e (*hibr. dem.* prema ve. *goma*) – 1. gumica općenito; 2. gumica za brisanja: *Posũd mi gùmicu jedôn càs!*

gundêj, **gudêj**, -ējȁ *m* – insekt tvrdokrilac zlatno-zelene boje, gundelj, hrušt; (*v.* 1.5.1.4.)

gundevôj, **gundovôj**, -ōjȁ *m* – insekt tvrdokrilac (valja balegu u kojoj je ostavio jajašca), govnovalj; (*v.* 1.5.1.4.)

* zastarjelo

gûngula, -e (tur. *gulgule*) – metež, vreva: *Mȅne od onê gûngule u Splȉt ȍlma zabolî glōvä!*

gunjelȁt,* -ôn – gunđati, mrmljati; *usp.* brontulät, grîntot, gurnjȉt, marnjȉt; (*v.* 1.1.6.5.)

gȕrje, *prij. – comp.* od *gõre*, više: *Stȁv tȍ mãlo gȕrje! (ŽK)*

gûrna, **gûrla**,-e (ve. *gorna*) – žlijeb pod krovom: *Tukô mi promīnȉt gûrnu;* (*v.* 1.2.3.2.)

gurnjȉt, -î (prema ve. *gorna?*) – 1. mrmljati, prigovarati: *Ako kô bȕde gurnjȉt, nekȁ gurnjî, pasãće ga! (FN); usp.* gunjelät; 2. žuboriti kao voda u *gûrni*: *Garmî, tutnjî, mumnjî, gurnjî (Po)*

gusȉnica, -e – gusjenica: *Pȕno je gnjīzdîh ol gusȉnici(h) po bȍrima;* (*v.* 1.5.1.3.)

gȕslit, -in – 1. svirati u gusle; 2. *fig*. izvoditi razvučenu radnju (*npr*. veslati): *Do Palȉla ȉmoš tî cȍ gȕslit!*

gûst, gũsti; gustä, gũsto; gûsto, gũsto, *prid.* – gust: *Pȕno je gûst ovî... gũsti ȍblok; Pȕno je gũstä ovä... gũsto jūhä; Pȕno je gûsto ovȍ... gũsto cvȉće; supr.* rîdak

gustîrna, -e (stdlr./lat. *cisterna*) – ukopano spremište za kišnicu, cisterna: *Prî je svãka kȕća imãla gustîrnu;* (*v.* 1.2.3.1.);
- *Vȅlo gustîrna* – glavna javna cisterna u Hvaru, pred *Vȅlon crȉkvon;* (*v.* 1.2.1.4.)
- *Mõlo gustîrna* – cisterna pred Fontikom (kruna premještena 1948.); (*v.* 1.2.1.4.)

gûsto, *pril.*/ **gȕšće**, *komp.* – 1. gusto/gušće: *Gûsto je, ma mȍglo bi bȉt i gȕšće!; supr.* rîtko/ritkȉje; 2. *fig*. opasno, rizično: *Bȍgami, bîlo je gûsto!*

gušćãvina, -e – gusta makija: *Kojä gušćãvina, ne mȍreš se ni maknȉt bẽs kosōrä; usp*. büšak*;* (*v.* 1.2.1.2.)

gȕšćerica, -e – gušterica: *Ovõde, po otȍku, ȉmo pȕno gȕšćericih;* (*v.* 1.5.1.3.)

gȕšt, -a (tal. *gusto*) – 1. okus: *Ȕgor dōjë lĩpi gȕšt brujȅtu;* 2. ukus: *...da tȍ nî po njegȍvu gȕštu;* 3. zadovoljstvo, užitak, prohtjev: *Kojî gȕšti!;*
- *Nēćù mu dȁt gȕšta!* – Neću mu dati za pravo!
- *ni šȕšta, ni gȕšta* – bez ikakvog zadovoljstva (*npr*. u nekoj hrani)
- *sekôndi gȕšti* – kako se kome sviđa
- *kon gȕšto, kongȕšto* – sa slašću: *...kongȕšto pošorkãju dubȍki pjȁt ȕkropa (IN)*

guštȁt, -ôn (ve. *gustar*) – uživati: *...a mî guštômo kakȍ prōsȁc u kōtȁc (IN)*

guštôž(i), -a(o), -o, *prid.* (tal. *gustoso*) – ukusan: *Prȍpja je guštôž ovî... guštôži brujȅt; Prȍpja je guštôža ovä... guštôžo jūhä; Kojȅ guštôžo vīnȍ!*

guštôžo, *pril.*/ **guštožȉje**, *komp.* (tal. *gustoso*) – ukusno/ukusnije (*npr*. jelo, piće): *Ka(d) se lîpo i sa mȉron zacinî svȅ je guštôžo (MJ); Guštožȉje je pri kȍsti;* (*v.* 1.3.8.2.)

gȕtlit,* -in – 1. loše i površno krpiti; 2. raditi bilo kako: *Cȁ svȅ gȕtliš!? (ŽK)*; *usp.* paćugät, paštroćät

guvêrna, **govêrna**, -e *(*ve. *governo*) – vlada: *...guvêrna kojä ne hãje pȕno za relȉgiju (IN); Ovȉ o(d) govêrne… (IN); nov.* vlâst

guvernȁt,*
-ôn (ve. *governar*) – 1. vladati, upravljati: *Ovȉ ca nos guvernãju...;* 2. voditi, upravljati: *Jõ ću guvernȁt a tî tȉskoj (IN)*

gũvno, -a – mjesto gdje se mlati i plijevi žito, gumno; *...dȍnila je kȍkošu na gũvno… (IN)*

gũzät (se),* gũzon (se) – 1. njihati (se), ljuljati (se); 2. klimati se: *Gũzo mi se zûb; usp.* gingät, *uobič.* klȉmot

guzȉca, -e – stražnjica: *Mõli, stôj smîron, udrȉću te nogôn u guzȉcu!;* (*v.* 1.1.4.1.);
- *cūvȁt guzȉcu* – pripaziti na sebe: *A ca ćẽš, svȁk cũvo svojû guzȉcu!*

* zastarjelo

- *ćapȁt (dȁt, petȁt) nȍgu u guzȉcu* – dobiti... nogom u stražnjicu: *Stôj smîron, mõli, petȃću ti nȍgu u guzȉcu!*
- *Kojȁ si tî guzȉca!* – Kako ti imaš sreće!
- *līno guzȉca* – lijenčina
- *pȁst na guzȉcu* – doživjeti veliko iznenađenje
- *pjôn kakȍ guzȉca* – jako pijan
- *rîz ol guzȉce* – procjep u sredini stražnjice
- *Sômo da mu guzȉca pût vȉdi!* – da izađe tek tako, bez svrhe i cilja
- *ugōđȁt kakȍ cȉru na guzȉci* – ponašati se vrlo obazrivo, pretjerano ugađati
- *Mȍciguzȉca* – rt Paklenih otoka na kojemu su veći valovi pa se često, ploveći, *(s)mȍci guzȉca*

guzȉcnjok, **guzȉšnjok**, -a – 1. debelo crijevo; (*v.* 1.1.4.1.); 2. *fig*. srećković: *Tolȉko lȉgonj mȍre ćapȁt jedîno guzȉcnjok kakȍ ca si tî!*

gūzȉ(t) **se**, gũzin se – isticati stražnjicu sagibajući se: *Poglê(j) je ca sȅ gũzi dȍk glȅdo kros ponȉstru!*

gvãca, -e (stdlr./lat. *guaca*) – jednjak peradi, volja ispod kokošjeg vrata; (*v.* 1.1.4.3.)

gvadanjȁt,* -ôn (ve. *guadagnar*) – zaraditi: *Kad nīsȉ gvadanjô, nemôj izboršōvȁt! (IN)*

gvanćêra, **gvantjêra**, -e (ve. *guantiera*) – poslužavnik: *Stȁv otî bićerîn na gvanćêru! Gvanćêra slôtkega ol karobȅri(h) i paradižȅta sa pãprenjocima!;* (*v.* 1.3.2.3.)

gvârda!* (tal. *guarda*) – Gledaj! Vidi!: *Ma gvârda!;* (*v.* 1.7.2.)

gvardabȍško,* -a *m* (tal. *guardaboschi*) – lugar: *Guardabȍško… ùsrid lȉta mu vȉri gũća od vȕne (IN)*

gvardamarîn,* -a *m* (tal. *guardamarina*) – službena osoba koja je bila zadužena za provjeru dopuštene upotrebe raznih ribarskih alata, osobito mreža; (*v.* 1.4.6.)

gvardapãlo,* -ota (tal. *guarda+pallo*) – djelatnik zadužen za telefonske stupove: *...onȍ ca duperãju gvardapãli (IN);* (*v.* 1.4.6.)

gvârdija,* -e *ž* (ve. *guardia*) – čuvanje, nadzor, dežurstvo: *Jȍbo u gvârdiju, dȕpli mrôk… (IN); uobič.* strõža; (*v.* 1.6.2.1.)

gvardijôn, -ãna (ve. *gvardian*) – poglavar franjevačkog samostana: *Gvardijôn mu je bî obligôn… (IN);* (*v.* 1.6.1.5.)

gvaštamãkina, -e (prema ve. *guastar* + *machina*) – kvar na motoru: *Gvaštamãkina znô bȉt špešȉje uzrȍk dižgrãcjima ovãkove vôrsti (IN)*

gvaštapôn, *v.* **gaštapôn**

gvaštȁ(t) **se**,* -ô se (ve. *guastar*) – pokvariti se (*npr*. namirnice ili motor): *Mêso se gvaštãlo is ovȍ vrućinê!*

gvȅra,* -e (ve. *guera*) – 1. rat: *Zvonî ùduplo, finȉla gvȅra! (IN); uobič.* rȁt; 2. *fig.* svađa: *Dȍsta je otê gvȅre! (MJ);* (*v.* 1.6.2.1.)

gvîda, -e (tal. *guida*) – vodilica, zidarska staza za ravno žbukanje: *Nôjprî tukô ucinȉt gvîde!*

gvônti, -ih, *m mn*, **gvônte**, -i, *ž mn* (ve. *guanti)* – rukavice: *Prî su gȍspoje stavȉvole gvônte za pôć na mȉsu; usp.* rukavȉce; (*v.* 1.1.8.1.)

gvôzd, gvȍzda, *m* – željezo: *Tõte tukô stãvit bokûn gvȍzda!; usp.* fȅro, gvôžje

gvozdên, gvozdȅni, -a(o), -o, *prid.* – željezni: *Gvozdên je ... gvozdȅni ȍbruc; Gvozdȅna je ... gvozdȅno postȅja; gvozdȅno ordȅnje*

gvozdênka, -e – metalna kuglica za igru; *usp*. frãnja*;* (*v.* 1.6.5.1.)

gvôžje, -a *sr zb* – razni metali; *usp*. gvôzd

gvožđīcȁ, gvožđȉcih *sr mn* – vrsta željezne nazubljene klopke za životinje; *usp*. gvôzd, trãpula;
- *ćapȁ*(t)*** ***se u gvožđīcȁ*** – upasti u zamku

* zastarjelo

Cûrme se parićōjȅdu...

Levùt potẽže svićarȉce na pȍštu, 1950-ih

H

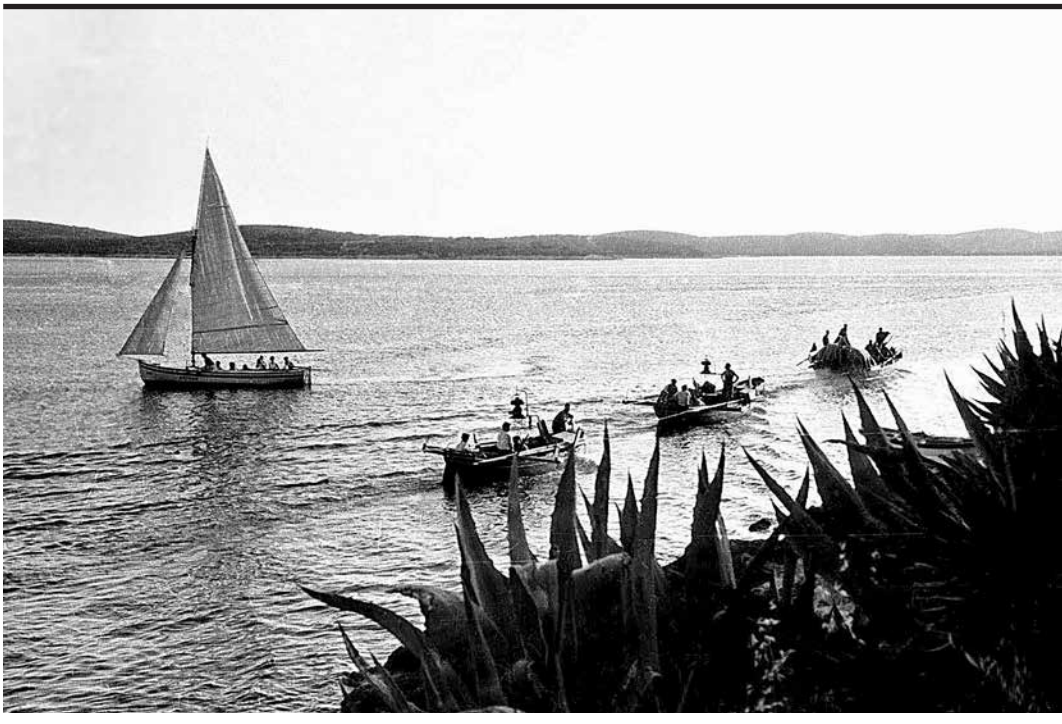

hãbit,* **ãbit**,* (ve. *abito*) – redovnička halja: *izr. Hãbit ne cinî frôtra; usp.* šopra-ãbit; (*v.* 1.6.1.2.)

hãjot, -en (mađ. *hajt*) – mariti, hajati: *Ne hãje onà za njèga; Ni jò ne hãjen dôć pòd komându… (IN)*

hàlf, -a (engl. *half* – pola) – jedan od igrača u nogometu, vaterpolu..., veza između braniča i napadača: *Ôn je ȕvik igrô hàlfa;* (*v.* 1.6.5.5.)

handȕć,* **hantȕć**,* -a *m* (prema ve. *condoto*) – 1. seoski zahod; *usp.* kundüt; 2. *fig.* neurednost u domaćinstvu

hãnjule, -ih *ž mn* – štitnici za kopanje, oko donjega dijela nogu, od čvrste tkanine*;* (v. 1.2.6.1.)

harmònika, ***v.*** **armònika**

hãrpa,* -e – hrpa: *Ostãvili su svè na hãrpu; uobič.* stôg

Harvôt, -ōtä/ **Harvatȉca**, -e/ **harvõski**, -ega – iz Hrvatske: Hrvat/Hrvatica/hrvatsko

hèler,* -a (njem. *Heller*) – 1. najsitniji novac u Austro-Ugarskoj; 2. *fig.* vrlo mala vrijednost; (*v.* 1.2.9.6.);
- *Nî ćapô ni hèlera* – Nije ništa zaradio

hi – ih: *Bîlo hi je dvôdeset, bàrž i vèće!*

hȉćot (se), -en (se) – bacati (se), hitati (se): *Mõli mi hȉće na tlèh svè ca mù dõjde pòdruke; Nemôj se hȉćot kãmikima!; usp.* butōvät, mëćot; hitȉvot

hîp, hīpä – tren; *usp.* cās;
- *Nè zno mu se ni hīpà ni cãsa* – Neizvjestan je trenutak
- *Pròklet bî hîp i cās... !* – vrsta kletve
- *u hîp i u cās* – u trenu

hȉtit (se), -in (se) – baciti (se): *Hȉtila joj je friminônte… (IN); Hȉtila mu se prȉd noge...; usp*. butät; **rashȉtit** (*v.* 1.1.6.4.);
- *nî za hȉtit (butät) ćà* – nije za baciti, nije loše, tj. prilično je dobro

hitȉvot (se), hitȉjen (se) – bacati (se): *Nemôj tò hitȉvot ćà! (ŽK)*; *Dicà su se hitȉvola po tlehù (ŽK)*

hladàt se,* -ôn se – uživati u hladu ili na kupanju: *A ëvo, mãlo se ovõde hladômo! (ŽK)*; *usp.* hlôd

hladȉšće,* -a – mjesto u hladu, sjenovito mjesto: *A furëšti lîpo ȉspod põlme u hladȉšće... (IN); uobič*. hladovȉna

hladovȉna, -e – hladovina, sjenovito mjesto; *usp*. hlôd, hladȉšće

hlahlīšćà(t) **se**,* **hahlīšćà**(t) **se**,* -hlīšćon se – smijati se gromoglasno, pucati od smijeha; *usp.* hlipetä(t) se, hlȉpot

hlãmot, -on, **hlamatàt**, -ôn – visjeti mlohavo, zibati se: *Vîš kakò ti tò hlãmo! (ŽK)*; *Tä ti vëšta hlamatô na tëbi*

hlàp, hlãpa – 1. vrsta velikog raka, poput jastoga (*Homarus vulgaris*): *Hlàp ȉmo vèća klīšćà od jãstoga;* (*v.* 1.4.15.); 2. osobni nadimak *Tòma Hlàp* (češki: *chlap* – momak, mladić)

hlãpot, hlãpon – prozdrljivo jesti: *Pöce je hlãpot kakò pàs, Bòže mi pròsti!; usp.* pohlãpot

hlipetà(t) **se**, -ôn se – cerekati se: *Sà(d) smo jòš slabȉje vòje nègo prî, a furëšti se i dãje hlipetãju (Cel.); usp.* hlahlīšćät; (*v.* 1.1.6.5.)

hlȉpot (se), hlȉpjen – 1. smijati se, hihotati se: *...i hlȉpjoli su se dòk su jȉli (FN); usp.* hlipetät, hlahlīšćà(t) se; (*v.* 1.1.6.5.); 2. glasati se kao magarac u žudnji: *Hlȉpje kakò tovôr za ugòton;* (*v.* 1.5.1.5.)

hlôd, -a *m;* **hlōdà**, -ê *ž* – hlad, hladovina: *Upèklo je… i tovãri ȉšćedu bokûn hlôda (IN); usp*. hladovȉna

hlõdan, hlõdni; hlōdnä, hlõdno; hlôdno, hlõdno, *prid.* – hladan: *Pròpja je hlõdan ovî... hlôdni pôd; Pròpja je hlōdnä ovà... hlõdno vodà; Pròpja je hlôdno ovò... hlõdno môre; supr.* tëpal; *usp.* stüden

* zastarjelo

hlōdȉ(t) **se**, hlõdin se – hladiti se: *Ȅno ti je, hlõdi se na terãcu; usp.* rasfriškät

hlôdno, *pril.*/ **hladnȉje**, *komp.* – hladno/ hladnije: *Bȉće hlôdno po nоćȉ, a u zòru jȍš hladnȉje; usp*. stüdeno

hlôndovac, -ovca, **hlōnjȅ**, hlōnjê – neuredno, zapušteno čeljade; (*v.* 1.1.6.1.)

hlȍhnja, -e, **hlōnjȁ**, -ê – neuredna, zapuštena žena; *usp*. hlüšća; (*v.* 1.1.6.1.)

hlüšća, -e – zapuštena, neuredna žena, odrpanica; *usp*. hlȍhnja (*v.* 1.1.6.1.)

hmūćȁk, hmũćka – jaje koje se mućka, pokvareno jaje, mućak

hmūjka, -e – drveni štapić s trima rogovima za miješanje *pulênte*; (*v.* 1.3.2.2.)

hmùtalo, -ota – 1. mlitavac; neodlučna, bezvoljna osoba; 2.osoba koja radi površno, neuredno; (*v.* 1.1.6.1.)

hmùtica, -e – mješavina svježeg kozjeg mlijeka i crnog vina, *smütica, bȉkla: Dȁ nî bîlo hmùtice za onêga rãta, kolȉko dicê ne bȉ prižívȉlo!...* (*v.* 1.3.10.1.)

hmùtot (se), -on (se) – 1. mućkati (se): *Pùnile bi se bãcve do polovȉce i ondȁ hmùtole;... Ovȍ jôje se hmùto!;* 2. *fig*. kombinirati nešto sumnjivo: *Cȁ hmùtoš?;* (*v.* 1.1.6.4.)

hôd, hȍda *m* – 1. hodanje, pješačenje; 2. način hodanja: *Pripoznãla son ga izdalekȁ po hȍdu;*

- *ûra hȍda* – udaljenost izražena trajanjem hoda: *Do Brũsja ìmo dȍbra ûra hȍda!*

hodićȁt,* -ôn – otići, odlaziti*: Nî mõlo nȅgo hodićãla, tetà Pîna arivãla… (Po); Onà govȍri... dȉco, hȍmoća ćȁ, hȍmoća ćȁ! (MBS); I već nî kamênjh bîlo ka(d) su išlićãli sa bȅštijima (MBS); uobič.* hodȉt ćȁ, pôć ćȁ

hodȉt, grên – 1. hodati: *Ne mȍgu vȅj hodȉt be(s) šćōpȁ;* 2. ići, doći: *Hȍd ovãmo!;* (*v.* 1.1.6.4., 1.7.5.7.);

- *hodȉt guzȉcon nõse* – hodati natraške: *Hodȉli su guzȉcon nõse da in vȉtar ne slȍmi cufȅt (IN)*

- *hodȉt starȉji* – postajati stariji, starjeti: *Kakȍ grên starȉji… (Cel.)*

- *hodȉt nã more* – ići u ribolov: *Na Svȅtega Prȍšpera nȉ se hodȉlo nã more (Kru.)*

- *hodȉt u pãšu* – voditi kozu na pašu: *Tukãlo mi je svãki dôn pȍsli škȕle hodȉt u pãšu.*

- *hodȉt ù poje* – ići obrađivati vinograd: *Ne grên ù poje kad je ovãko mȍkro.*

- *hodȉt u rȉbašćinu* – baviti se ribarstvom: *Ôn grê, bomȅ, i u rȉbašćinu i ù poje.*

- *hodȉt u škȕlu* – pohađati školu: *I jȍ i ôn grēmȍ u škȕlu, ma nȅ u ȉsti rãzred.*

- *hodȉt vônka* – izlaziti: *Nî cȍ hodȉt vônka s ovîn vrȉmenon!*

hȍmo! – hajdemo!: *hȍmo ćà!* **–** hajdemo (odavde)!; *usp.* hodȉt; (*v.* 1.7.5.7.)

hôrna, -e (njem. *Horn*) – limeni puhaći instrument, rog: *Vȉdi son trî trûbe, jednȕ hôrnu... (Cima);* (*v.* 1.6.3.)

hostȕja, -e – peteljke grozda, ostatak grozda kada se skinu zrna; (*v.* 1.2.6.1.; 1.5.3.8.)

hotêl, *v*. **otêl**

hȍtimice, *pril.* – namjerno: *Nīsȍn ga udrî hȍtimice!; supr.* nȅhotice

hranȉtej, -a – onaj tko uzdržava obitelj ili bližnjega, hranitelj

hrãpov(i), -a(o), -o, *prid.* – hrapav: *Pȕno je hrãpov ovî... hrãpovi stôl; Pȕno je hrãpova ovȁ... hrãpovo kôrta; hrãpovo drîvo*

hrãpovo, *pril.*/ **hrapavȉje**, *komp.* – hrapavo/hrapavije: *Hrãpovo je, ma prî je bîlo je jȍš hrapavȉje!*

hrastovȉna, **hrastȍvina**, -e – građa od hrastova drveta: *Kolûmba se cinî, bomȅ, od hrastovȉne;* (*v.* 1.5.3.7.).

hrêb, hrȅba – gornji dio korijena grma iz makije (česmina, planika, smrča...) koji daje dobar žar; (*v.* 1.5.3.8.)

hrelȍ, -ȁ – krilo: *...izgingô je (celegȁt) lȉvo hrelȍ (Cel.); usp.* krīlȍ

* zastarjelo

hripãvac, -ôvca m – teški kašalj, kašalj hripavac, kukurikavac; (v. 1.1.5.1.)

hripãvica, -e ž – hripanje u prsima pri disanju i kašljanju: *Ćapãla me hripãvica (ŽK)*

hrīpȁt, hrĩpjen – teško disati uz hripav dah, hripati*; usp*. hropät; (*v.* 1.1.6.5.)

hrōnȁ, -ê – hrana: *...vȅliki brôd pûn hrōnê (IN); hrōnȁ za tȉtice; usp.* alimênti

hrōnȉt (se), hrõnin (se) – 1. hraniti (se), uzdržavati: *Hrõnimo se kakȍ mȍremo;* 2. čuvati: *Tukãlo bi hrōnȉt ovî komȍ od mojê nȍne; usp*. cūvät

hropȁt, **hrȍpjot**, hrȍpjen – 1. teško disati, hroptati; 2. hrkati: *Apêna je lȅga, a vȅj hrȍpje; usp*. hrīpät; (*v.* 1.1.6.5.)

hrȍpot, -a, **hropȁc**, hrôpca, *m* – teško disanje pred smrt, hropac;
- *mõrtvi hrȍpot, smãrtni hropȁc* – samrtni hropac

hrȍštule, **krȍštule**, -ih *ž mn* (ve. *crostoli*) – kolač od tankog tijesta (u obliku *fjȍkih* oli *trôkih*), pržen na ulju i posut šećerom: *Ka(d) son bîla mõlo, mãti bi me pūstȉla da cinîn krȍštule sa rodolȅton.*

hrūbȉt, hrũbin – zubima lomiti uz poseban zvuk: *Onȁ hrũbi biškotîne kakȍ tovôr prũće; usp.* hrūšćȉt

hrûšć, **hrûst**, -a – vrsta insekta, hrušt; (*v.* 1.5.1.4.)

hrūšćȉt, hrūšćin – krckati pod zubima: *Kȍra od ovêga krȕha lîpo hrũšći po(d) zūbȉma; usp.* hrūbȉt

hubȍtnica, -e – hobotnica (*Octopus vulgaris*): *Kô vȉdi hubȍtnicu gibĩrodu mu dvȍ trôka… (IN);* (*v.* 1.4.15.);
- *hubȍtnica na salôtu* – kuhana hobotnica s dodacima, jede se hladna; (*v.* 1.3.5.3.);

hȕdit,* hȕdin – kuditi: *Hȕdi(t) te nēćù nȉkad / ãko mi je vrõtiš (Po); nov.* kȕdit

hûd(i), -a(o), -o,* *prid*. – zao, vražji

hudobȁ, -ê – vrag; *uobič.* vrôg; (*v.* 1.6.1.5.)

huhumētȁt, **kukumētȁt**, -ẽton – 1. očekivati što loše, teško i tužno uzdisati; 2. biti boležljiv, životariti

hûhor, -a – krijesta: *Tvôj kȍkot ȉmo, bȍgami, lĩpi, vȅliki, carnjȅni hûhor;* (*v.* 1.1.4.3.)

hūkȁt, hũcen – 1. šumjeti, bučati: *Jȕgo hũce na svȕ šesnãste… (IN);* 2. puhati u ruke

huncȕt, **uncȕt**,* -a (mađ. *hunczut*, njem. *Hundsmut* – pasja ćud) – hulja, nitkov; (*v.* 1.3.10.1.): *razg.* prepredenjak: *Bîlo je meju njȉma berekîni(h) i huncȕti(h) (IN); usp.* berekîn, dȉškul, farabȕt; (*v.* 1.1.6.1.)

huncutarȉja,* -e (*v.* huncȕt) – nepodopština; *usp.* berekinôda

hȕškot, -on, **ȕškot**, -on – huškati, navoditi na nedjelo: *Onȁ je ȕvik hȕško proti mȅne; Tȍma ȕško Francȅskota... (IN)*

hȕštra, -e – *pogr.* ženska osoba; *usp*. divjakȕša, štrîga, vȉšćica, vȉpera; (*v.* 1.1.6.1.)

hvãstot, **hvãštot**, -on – 1. pohlepno žvakati, mljackati tijekom jela: *...hvãsto je o(d) gȕšta (Kru.); Hvãštoš kakȍ ugȍta u kôcu; usp.* ishvãstot; 2. *fig*. nerazumno govoriti: *Lakȍ je hvãstot (žvãćot) ma nȅ i govorȉt; usp.* žvãćot; (*v.* 1.1.6.4.)

hvȁtalo, **vȁtalo**, -a – dječja igra, lovice: *Igrãli smo se na vȁtalo ȍkolo kaȉća (FN)*

Hvôr, Hvōrā – rječi naziv za otok i za grad Hvar (uglavnom izvan mjesta Hvara); *uobič.* Fôr

Sardȅle se sȍlidu u barãku, 1950-ih
U Zãdrugu se pȕnidu banjȅnice.

* zastarjelo

I

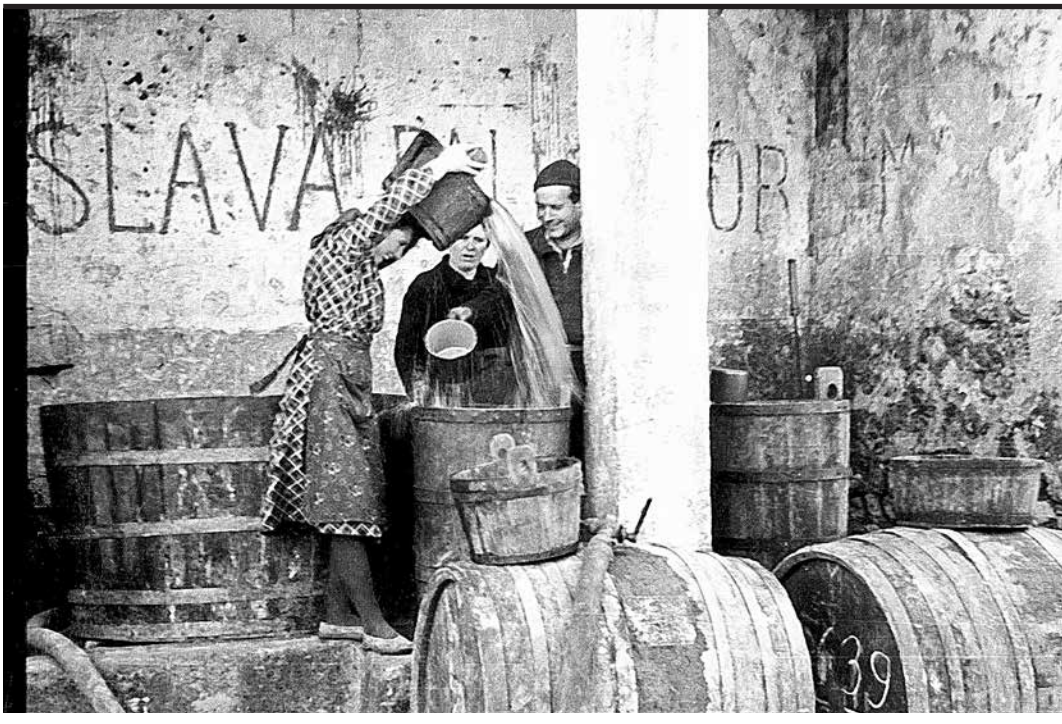

iii! – uzvik uveličavanja; mnogo, više od očekivanoga: *Bîlo je îiii kolìko svîta na sprövodu!*

īćê, *v.* **jīćê**

îd, *v*. **jîd**

īdìt (se), *v.* **jīdìt** (se)

ìdrit, **ìdro** *v*. **jìdrit**, **jìdro**

ìga, *v*. **jìga**

igrà, -ê – igra: *Ôn znô jednù növu igrù;* (*v*. 1.6.5.2.)

igrarìja, -e – lak posao, igrarija: *Ma tò je za njëga jednà igrarìja!*

ìgraška, -e – igračka; *star.* zjogãtul

igràt (se), -on (se) – 1. igrati se: *Prî su se dicà ùvik igrãla vônka kùće;* 2. neozbiljno, neodgovorno se odnositi: *Nemôj se igràt s otîn!;* 3. poskakivati: *Rìba ìgro* (skače po površini); *Poglê(j) ca njoj ìgrodu!* (o grudima)

ìkor, *zamj*. – itko, bilo tko: *Dà mi je barênko ìkor dõša dàt rûku, bî bi vëj gotôv; usp.* kögod; *supr*. nìkor

iluminacjûn,* -ũni, *ž* (ve. *iluminazion*) – rasvjeta, osvjetljenje, svečana rasvjeta, vatromet: *Užežîn nìke vèlike prösla-ve bîla je užônca upōlìt pùno mõlih ôgnji(h) pod Fortìcu; tò se zvãlo 'iluminacjûn', pösli 'iluminãcija', a sàd nìkako jèrbo se vëć ne cinî.*

imàt, ìmon – 1. posjedovati, imati: *Ìmomo kùću po(d) Glavìcu;* 2. trebati: *A onò ca jë imãlo bìt… tò bi i bîlo, ma ù škuro! (MJ);* 3. izraz mjere: *Do Brũsja ìmo ûra hòda; Ìmo pêt gödišć da je ùmor; supr.* nīmàt;
- *imàt ca se hòće* – imati sve potrebno: *Tukô imàt ca se hòće za ovî lavûr.*
- *imàt cò vìdit* – vidjeti što iznenađujuće: *Ka(d) smo dõšli - imãli smo cò vìdit!*
- *imàt gödišć* – biti star: *Ma ìmo ôn lĩpi(h) gödišć!*
- *imàt kurãja* – usuditi se, biti hrabar: *Ma dì bi imô obrãza, a i kurãja, mèćot se na njû… (IN)*
- *imàt nã pamet* – misliti na što (*npr*. na obećanje, obvezu): *Ìmon jò tëbe nã pamet!*
- *imàt na plûća, na bubrìge* – bolovati na plućima, na bubrezima: *Govöridu da ìmo na plûća!*
- *imàt obrãza* – usuditi se, biti drzak: *I onà ìmo obrãza mëni tò rëć!*
- *imàt rigvôrda* – *imati obzira: Tukô imàt rigvôrda sa stõrin svîton.*

imbagutì(t) **se**,* -în se – zaprepastiti se, smesti se: *Ka(d) son ga vìdila onãkega - imbagutìla son se!*

imbalàt,* -ôn (tal. *imballare*) – zamotati, spakirati

imbandàt (se), -ôn (se) (prema ve. *sbandar*) – nagnuti (se) na jednu stranu: *Hòd ovãmo, imbandõjëš brôd!; Vapôr se imbandô; usp.* zbandàt

imbândo, **inbândo**, *pril.* (ved. *in bando*) – postrance; olabavljeno; *butàt konöp inbândo: Molôj ga imbândo!*

imbandôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *sbandar*) – nagnut na stranu: *Pùno je imbandôn ovî... imbandôni vapôr; Pùno je imbandôna ovà... imbandôno gajëta; usp.* izbandôn

imbaracàt,* -ôn (tal. *imbarazzare*) – 1. opteretiti; 2. nahuškati

imbaracōvàt,* -ōjën – 1. opterećivati: *Nemôj dītë imbaracōvàt!;* 2. huškati

imbarkàt (se), -ôn (se) (ve. *imbarcar*) – 1. ukrcati (se): *Imbarkô se u Krõncevih kakò naukîr; …imbarkà(t) se na kõću, drùgega transpôrta nî (IN); 2. fig.* vezati se stupanjem u brak: *Ma dì se imbarkãla, ma dì se ìšla utopìt! (IN)*

* zastarjelo

imbatȋ(t) **se**, -în se (ve. *imbaterse*) – namjeriti se na koga: *Imô son srȉću ca sȍn se imbatî nõ te (IN)*

imbazdȁt, **imbaždȁt**, -ôn, (tal. *imbastire*) – privremeno prišiti velikim bodom, ‘naheftati’: *Danàs ću svȅ imbazdȁt pôk ćeš sùtra mȍć provȁt*.

imbazdôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema tal. *imbastire*) – privremeno prišiven, narijetko prošiven, ‘naheftan’: *Dobrȍ je imbazdôna ovȁ... imbazdôno vȅšta.*

imbazdōvàt, -ōjën, **imbazdīvàt**, -ījën (tal. *imbastire*) – privremeno prišivati

imbečȋl, -a, **imbečile**,* -a (tal. *imbecille*) – slabouman, glup, nedotupav: *Ma kojî imbečȋl!; usp.* cukûn, mònа, šêmpjo...; (*v.* 1.1.6.1.)

imberlà(t) **se**, -ô se (ved. *imberlar*-se) – iskriviti se: *Ovà se dãska svà imberlãla.*

imberlôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ved. *imberlar*) – 1. iskrivljen: *imberlôni puntižȇl*; 2. *fig.* zbunjen, smotan: *Dõša sa nãmi jedôn covȉk, smantôn, imberlôn… (TM);* (*v.* 1.1.6.1.)

imbokadûra, **inbokadûra**, -e (tal. *imboccatura*) – prilagođenost usana sviranju na puhačkim instrumentima: *Parvô vajô ćapȁt imbokadûru, ondà se mȍre svīrȁt alavȉja!; usp.* bokîn

imborecà(t) **se**,* -ôn se (ve. *imborezzarsi*) – razigrati se: *Dicà su se imborecãla.*

imboršàt,* -ôn (tal. *imborsare*) – utjerati novac, naplatiti, uštedjeti: *Imboršô je svȅ šôlde za vīnȍ ca je prȍdo tȅga jȕtra; usp.* inkasīrȁt, gvadanjȁt; *supr.* izboršàt

imbotîda, -e (trs. *imbotida*) – pokrivač ispunjen vunom ili perjem, poplun: *Pokrivenà je imbotîdon i jȍš njoj je zīmà!; usp.* kôltra; (*v.* 1.2.4.2.)

imbôzd, -a (ve. *imbastio*) – privremeno šivanje, prošivanje, heftanje; *usp.* imbazdȁt

imbragàt, -ôn (ved. *imbragar*) – svezati *brâgon* (*npr*. teret pri ukrcaju u brod): *Tukãće imbragàt tȍ puntižȅlih!*

imbragôn(i), -a(o), -o,* *prid.* (prema ved. *imbragar*) – potpasan *brãgon: Jesù puntižȅli dobrȍ imbragôni, nemôj da se svȅ raspãde!*

imbragōvàt, -ōjën (ved. *imbragar*) – vezivati *brâgon*; *usp*. imbragȁt

imbrôj, -brȍja *m* (ve. *imbroio*) – 1. zapetljana situacija; 2. konop kojim se steže dno mreže plivarice: *Imbrôj je provucên kros kaneštrȅle;* (*v.* 1.4.9.2.)

imbrojàt (se), -ôn (se) (ve. *imbrogiar*) – 1. prevariti, ‘smotati’ koga: *imbrojȁt kȍga;* 2. zaplesti se; *usp.* zamōrsȉ(t) se; 3. stegnuti donji dio mreže užetom (*imbrȍjon*) provučenim kroz alke (*kaneštrȅle*)

imbrojûn,* -ūnā, *m* (ve. *imbrogion*) – varalica, obmanjivač; (*v.* 1.1.6.1.)

imbrokadûra,* -e (prema ve. *imbrocar*) – podbadanje, zadirkivanje, izazivanje

imbrokàt, -ôn (ve. *imbrocar*) – zabiti *brȍkve: Tȍ tukô alavȉja imbrokȁt!; usp.* imbrokōvàt

imbrokôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *imbrocar*) – učvršćen čavlima: *Dobrȍ je imbrokôn... ovî imbrokôni kašûn; Dobrȍ je imbrokôna... ovà imbrokôno dãska; Dobrȍ je imbrokôno ovȍ drîvo.*

imbrokōvàt, -ōjën: zabijati *brȍkve: Dȍkli ćeš tȍ imbrokōvàt, pȕknićе mi glōvà?!*

imbrokunōvàt,* **brokunōvàt**,* -e (ve. *imbrocar*) – podbadati, zadirkivati spočitavati

imbujàt, **inbujàt**, -ôn ( ) – zakrčiti, prenatrpati nečim; *usp.* ingarbujȁt

imbujôno, **inbujôno**, *pril.* ( ) – 1. zakrčeno, prenatrpano: *Svȅ je stãvjeno inbujôno, nȉmoš dȉ ugãzit;* 2. natrpano oblacima: *Nȅbo je imbujôno, mȍgla bi kȉša; usp.* ingarbujôno

imbujōvàt,* **inbujōvàt**,* -ōjën – nagomilavati (*npr.* oblacima): *Pȍcelo je imbujōvàt pȍvar Vīsà, mȍgla bi nevêra!*

* zastarjelo

imbukȁt,* -ôn (tal. *imbucare*) – začepiti, popuniti rupu: *Imbukô je svë rãpe...*

imbukȁ(t) **se**,* -ô se (tal. *imboccare*) – nabijati se zrakom (*npr*. vjetar u jedra, u ulicu, u kuću)

imbuškȁt, -ôn (tal. *imboscare*) – 1. obrasti šumom, makijom: *Svë se imbuškãlo!;* 2. skriti granjem (npr. *võršu*)

ȉme, imenä – ime: *Jõ mu në znon ni ȉme ni bezȉme, sômo nadȉme… (IN);*
- istûć na mõrtvo ȉme **–** jako izudarati koga
- ni ȉmena ni sȉmena – kaže se za nepoznatog došljaka

imẽncovat, *v.* **mẽncovat**

imendõvȁt, *v.* **mendõvȁt**

ȉmenjok, -a **–** imenjak, *zênso: Tukô mi pofõlȉt… mojêga ȉmenjoka Prôšpeta (Cel.); usp.* zênso

imônje, -a – posjed, imanje, dobro: *... kakȍ jedīnȁc ne mȍre zapūstȉt imônje (IN); usp.* dobrȍ

impȁk,* -ãka (tal. *impacco*) – vlažan oblog: *Stãvila son mu impȁk od rakȉje nã parsi; usp.* impãštar, katamãk

impakȁt,* -ôn (tal. *impaccare*) – spakirati: *Impakãla son mu svë ca je bî ostãvi i ȍdnila na vapôr.*

impanȁt, -ôn (tal. *impanare*) – posuti krušnim mrvicama, panirati

imparȁ(t) **se**, -ôn se (prema ve. *parada*) – odjenuti se svečano, ‘kao za paradu’: *Vîš ca së imparô!*

imparôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *parada*) – dotjeran, uređen; odjeven svečano ‘kao za paradu’*; usp.* inpicôn

impãštar,* -tra (ve. *impiastro*) – veliki flaster*,* melem za oboljelo mjesto: *Stãvili su mu impãštar; usp.* impäk, ciröt, katamãk

impegulȁt (se), -ôn (se) (ve. *impegolar*) – unesrećiti (se), nemati više sreće; dovesti koga u nezgodan položaj;

impegulôn, **pegulôn**(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *impegolar*) – koji nema sreće: *Ma prȍpja je impegulôna ovä... impegulôno susȉda - svãki pût nȍvo pêgula!*

impenjȁt,* -ôn (tal. *impegnare*) – 1. obvezati se: *Impenjãću te jednȕ stvôr!;* 2. založiti: *Kȕća mu je impenjôna; usp.* pënj; založȉt

imperãrija, *pril.* (tal. *in+per+aria*) – uvis, u zrak (baciti, stršiti): *Inćokãli smo katrîdu nôpoko, sa nogȉma imperãrija (IN)*

impeštȁt (se),* **inpeštȁt** (se),* -ôn (se) (ve. *impestar*) – zaraziti (se) spolnom bolešću, okužiti (se): *Impeštãla ga je jednȁ kûrba is tarafêrme; Inpeštô se dȍkli je navigōvô; usp.* infetät

impeštôn,* **inpeštôn**(i), -a(o), -o,* *prid.* (prema ve. *impestar*) – zaražen, okužen; *usp*. infetôn

impetrivên,* impetrivëni, -a(o), -o, (prema ve. *impetrirsi*), *prid.* – ukočen, skamenjen; (v. 1.1.6.2.)

impicadûr,* -ūrä (ved. *impizador*) – onaj tko podbada, provocira: *Ôn ti je prôvi impicadûr, nôjveći gȕšt mu je impicōvȁt!; usp.* špicaškândalo; (*v*. 1.1.6.1.)

impicȁt, -ôn (ve. *impizar*) – 1. potpaliti; 2. *fig.* podbosti, isprovocirati; *usp.* picigät, štucigät

impicōvȁt, **inpicōvȁt**, -ōjën (ve. *impizar*) – 1. potpaljivati; 2. *fig.* podbadati, provocirati: *Vîce, kurjôžast, impicōjë Jȍbota ... (IN); usp.* podjebōvät, štucigōvät

impȉjo, **impȉje***, pril.* (ve. *in pie* – na nogama) – uspravno, na nogama: *Stȁv tî stûp impȉjo!* (uspravno); *Je ôn impȉjo*? (na nogama): *...stojî impȉje kakȍ da se indurî (IN)*

impjantôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *impiantar*) – 1. zaboden u zemlju; 2. *fig.* ostavljen na cjedilu: *Ostô je tãmo impjantôn* – Ostao je zatečen

impjêg,* -a (tal. *impiego*) – zaposlenje u državnoj službi: *Kakȍ je finî škȕle, ȍlma je dȍbi impjêg u katãstar.*

* zastarjelo

impjegôt,* -a (tal. *impiegato*) – činovnik: *Posôl od impjegôta...; Namïsti se kakö impjegôt;* (*v.* 1.1.3.4.)

imponīrât, **imponīrot**, -īron (njem. *imponieren*) – imponirati: *Svojôn prižêncon prŏpja imponīro.*

imposesât,* **impocesât**,* -ôn (prema ve. *possesso*) – 1. ući u posjed, *ćapât posẽs; usp.* intavulât; 2. zaposjednuti koga: *Sõmi vrôg se je u njû impocesô!*

impoštât, **inpoštât**, -ôn (ve. *impostar*) – predati na poštu; poslati, ubaciti pismo: *Grên impoštât ovö pïsmo za Amëriku.*

impresjûn, **imprešjûn**, -ūnā, *m/* -ūni, *ž* (ve. *impression*) – dojam, osjećaj, predosjećaj: *Tãki imprešjûn ïmo… (IN); Nôjvëći imprešjũn su cinïle berïte sa trî rŏga… (IN)*

impresjunât, **imprešjunât**, -ôn (tal. *impressionare*) – ostaviti jak dojam,: *Imprešjunô ga svë ca cïje i ca vïdi (IN)*

improvôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *improvar*) – izraz za brod kojemu je *prôva* više uronjena: *Pŭno je improvôn … onî improvôni brôd; Pŭno je improvôna ... onā improvôno gajèta.*

inamurà(t) **se**,* *v.* **namurà**(t) **se**,*

inamurôn,* *v.* **namurôn**,*

inbândo, *v.* **imbândo** (ved. *in bando*) – postrance; olabavljeno; *butât konŏp inbândo: Molôj ga inbândo!*

inberlôn, *v.* **imberlôn**

in bjânko, *v.* **bjânko**

inbokadûra, *v.* **imbokadûra**

inbrivôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *brivar*) – koji je u punoj brzini, *npr.* brod koji je *ćapô brîvu*

inbrokât, *v.* **imbrokât**

inbrokôn, *v.* **imbrokôn**

inbujât, *v.* **imbujât**

inbujôno, *v.* **imbujôno**

inbuškât,* -ôn (ve. *imboscar*) – obrasti makijom ili šumom

incerôda, *v.* **cerôda**

incervadûra, -e (ve. *incurvada*) – zakrivljenost brodske linije: *Sedîš… i lîpo glëdoš incervadûre o(d) brŏdi(h) (MJ); Otâ gajèta ïmo prŏpja šësnu incervadûru!*

incèt, **incït**, -a (prema lat. *inceptare*) – 1. zaglavljivanje ribe u mrežu; 2. riba koja slučajno zaglavi u mrežu: *Ka(d) se cïsti mrïža, ondâ onï kojï cïstidu mŏredu stãvit na strõnu incèt i odnît ga kakŏ kanjŭš.*
- rïba od incèta – riba koja se može zaglaviti s obzirom na njenu veličinu i veličinu oka mreže

incetât, **incitât**, -ôn (lat. *inceptare*) – zaglaviti, ukliještiti se u mrežu: *Incetãlo je ništŏ mãlo u bukvôru.*

incetōvât, **incitōvât**, -ōjën (lat. *inceptare*) – zaglavljivati u mrežu: *Pŏcele su gïre incetōvât...*

incurmât, -ôn (prema ve. *zurma)* – skupiti družinu (*cûrmu*) za posao: *Skŭpila se cûrma za pôć na rïbašćinu.*

inćêr(i), -a(o), -o, *prid.* (ved. *intiero*) – čitav, sav, potpun, cjelovit: *inćêro vīnŏ* – cijelo vino (za razliku od *bevônde*); *usp.* cîl

inćêro, *pril.* (ved. *intiero*) – cijelo, cjelovito: *Nïšta nî ostãlo inćêro!; usp.* cîlo

inćodât,* -ôn (ved. *inciodar*) – pričvrstiti čavlima: *Inćodôj ovõde dvî brŏkve!; usp.* imbrokât; ćodîna

inćokât, -ôn ( ) – postaviti, nataknuti: *Inćokãli su mu mornõrsku berïtu (IN)*

inćûn, **minćûn**, -ūnā, *m* (ve. *inchio*) – vrsta plave ribe, inćun, minćun (*Engraulis encrasicolus*): *Svît se tŭsko u rêd za sardële, minćūnë i lokôrde (Kru.);* (*v.* 1.4.11.)

indebulït, -în (ve. *indebolir*) – oslabjeti tjelesno: *...pôć na manjatîvu da ne bïdu indebulïli (IN); usp.* oslãbit

indebulīvât, -ījën – slabjeti tjelesno: *Pŏce je stõri indebulīvât.*

indebulivên, indebulivëni, -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *indebolir*) – oslabljen, neishranjen: *...ŏbišno grôžje, da se nazŏbje bîdni indebulivëni študênt (IN)*

* zastarjelo

indijôna,* -e (tal. *indiana*) – vrsta pamučne tkanine; (*v.* 1.1.7.2.)

indikȁt, -ôn (tal. *indicare*) – uputiti; pokazati, naznačiti, odrediti

indirȉc, -a (ve. *indirizzo*) – adresa: *Dãćeš mi indirȉc! (iron.)* – Reći ćeš mi odakle ti takvo što!

indurȁt, -ôn (ve. *indorar*) – 1. pozlatiti; 2. ušećeriti; 3. uvaljati u razmućeno žumance

indurȉt (se), -în se (tal. *indurirsi*) – stvrdnuti se, ukočiti se: *Indurȉlo me je u škîna; Bîla se vȅć indurȉla dȍkli su je nȏšli; usp.* inkordȁ(t) se

indurīvȁ(t) **se**, -ījȅn se (tal. *indurirsi*) – kočiti se: *Bîla se vȅć pȍcela indurīvȁt...*

indurivên, indurivȅni, -a(o), -o, *prid.* (prema tal. *indurirsi*) – stvrdnut, ukočen

indurôno, *pril.* (prema ve. *indorar*) – uvaljano u razmućeno žumance: *mêso indurôno;* (*v.* 1.3.4.1., 1.3.5.2.)

induvîn, -a (ve. *indovin*) – pogađanje, nagađanje;
- *ćapȁt na induvîn* – raskrinkati koga, izvući odgovor neizravnim pitanjem

induvinȁt, -ôn (ve. *indovinar*) – pogađati, pogoditi, odgonetnuti

infantarȉja,* -e (tal. *infanteria*) – pješadija: *Služî je u infantarȉji pod Austrijon;* (*v.* 1.6.2.1.)

infašȁt, -ôn (ve. *infasar*) – umotati u zavoj (*fãšu*): *Hòd ovãmo, infašãću ti rûku; usp.* infašȏvät

infašôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *infasar*) – umotan u zavoj: *Cȉli je infašôn, ne mȍreš ga pripoznȁt.*

infašȏvät, -ōjȅn – umatati u zavoj; *usp.* infašät

infetȁt (se), -ôn (se) (ve. *infetar*) – 1. inficirati (se); 2. zaraziti (se): *Infetô mi se mõli u škùlu...; Tȍ ga je onȁ kûrva infetãla!; usp.* impeštät; infetōvät

infetôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *infetar*) – zaražen: *infetôni covȉk; infetôno ženä; infetôno žȉvo; usp.* impeštôn

infetōvȁt (se), -ōjȅn (se) (ve. *infetar*) – inficirati (se): *Pȍcelo mi se infetōvät ovȍ nã ruku; usp.* infetät

infišacjûn,* -ũni, *ž* (prema ved. *infisar*) – 1. umišljanje, predodžba; 2. rastrojenost, depresija; (*v.* 1.1.5.2.)

infišȁt (se), -ôn (se) (ved. *infisar*) – 1. biti zanesen: *Infišô se u fȕzbal;* 2. zabiti si nešto u glavu: *Infišãla je da je pȕno debelà; usp.* infišōvät

infišo,* *pril.* (tal. *in+fisso*) – ukrućeno, netremice: *Glȅdo ga je infišo; usp.* fišo

infišôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ved. *infisar*) – zanesen, opsjednut za nečim ili za nekim: *Mõli mi je infišôn u fȕzbal (IN);* (*v.* 1.1.6.1.)

infišōvȁt (se), -ōjȅn (se) (prema ved. *infisar*) – zanositi se: *Mèni ćêr infišōjē da je pȕno debelà; Pȍce se infišōvät u njû; usp.* infišät

infjamacjûn,* -ũni, *ž* (tal. *infiammazione*) – upala; (*v.* 1.1.5.1.)

infjamȁ(t) **se**,* -ôn se (ve. *infiamar*) – izazvati upalu, upaliti se: *Infjamãle su mu se gjãndole.*

informȁt, -ôn (tal. *informare*) – oblikovati, formirati: *...kolōcȉ se informãju... (Kru.)*

infotȁt (se), -ôn (se) (ved. *infotar*) – naljutiti (se), uzrujati (se): *Infotô me je s onôn svojôn besȉdon!; Infotô se, ma za nȉšta!; usp.* isīdȉt, naīdȉt, najūšȉt, nakostrūšȉt, urtät, zapȉnit

infotôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ved. *infotar*) – ljut, mrzovoljan: *...pomãlo infotôn ca ga tolȉko pũti(h) pȉto... (Cel.); Mãti je bîla svä infotôna (IN)*

infotōvȁt (se), -ōjȅn (se) (ved. *infotar*) – ljutiti (se), uzrujavati (se): *Pȍpja me infotōjē s onôn svojôn đelozȉjon!; Bî se pȍce lîpo infotōvät!*

ingalunȁ(t) **se**,* -ô se (ve. *ingalonarse*) – nagnuti se pod teretom ili najezdom zapljusnutog mora (o brodu)

* zastarjelo

inganàt (se),* -ôn (se) (ve. *inganar*) – 1. obmanuti, prevariti koga: *A lîpo si me inganô ...!;* 2. prevariti se, pasti u zamku; 3. zapetljati se: *Kakò tò pribïreš parangôl, inganãćeš se! (ŽK); usp.* imbrojàt

ingarbujà(t) **se**,* -ô se (tal. *ingarbugliare*) – postati tmast, tmuran (nebo pred oluju); *usp*. imbujàt

ingarbujôno,* *pril.* (prema tal. *ingarbugliare*) – mračno, tmurno, kao nebo pred oluju: *Dõle je svë ingarbujôno!; usp.* imbujôno

Inglêška, -e, **Inglitèra**,* -e (tal. *Inghilterra*) – Engleska

Inglêz, -a/ **Inglezìca**, -e/ **inglêški**, -ega (tal. *inglese*) – Englez/Engleskinja/ engleski;
***- cinì**(t) **se Inglêz** (Inglêž)* – praviti se neupućen, kao da ga se ne tiče, praviti se Englez

inglezina,-e (tal. *inglesina*) – vrsta ženskog haljetka uvezenog tipa; (*v*. 1.1.7.1.)

ìnglišvàlcer, -a (prema *english* + njem. *Walzer*) – vrsta plesa u paru (engleski valcer) iz sred. 20. st. (*v*. 1.6.4.2.)

ingombrôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema tal. *ingombrare*) – zakrčen, zapetljan (*npr*. mreža, parangal..., narav); (*v*. 1.1.6.1.)

ingôrd(i), -a(o), -o, *prid.* (ve. *ingordo*) – lakom, pohlepan: *Pröpja je ingôrd ovî... ingôrdi covìk; Pröpja je ingôrda ovà... ingôrdo ženà; Kojë ingôrdo stvorênje!;* (*v*. 1.1.6.1.)

ingordèca, **ingordarìja**, -e (sttal. *ingordezza, ingordia*) – lakomost, pohlepa: *...da popũsti u avarïcji i ingordèci (IN); ...ne manjkô intrîgi(h), furbarïje, ingordarïje (IN)*

ingošàt, **ingoršàt**, -ôn (ve. *ingosar*) – zapeti u grlu, prisjesti: *Ingošãlo in, da Bôg dô! (IN)*

ingranàt, -ôn (tal. *ingranare*) – ubaciti spojku (*kùmplung*) mjenjača; *usp*. dižgranàt

ingropàt (se), -ôn (ve. *ingropar*) – zapetljati (se): *Nemôj ingropàt ùzu!; Njëmu su se ingropãla crīvà. Vãs si se ingropô* – Sav si se zapetljao (govoriš nesuvislo); *usp.* grõp

ingropôn(i), -a(o), -o, *prid*. (prema ve. *ingropar*) – 1. zapetljan: *Tùnjica mi je ingropôna...* 2. *fig.* zbunjen*: Sà(d) si se vãs ingropô!;* (*v*. 1.1.6.2.)

ingropōvàt (se), -ōjën (se) (ve. *ingropar*) – zapetljavati (se): *Ovî se konõp pùno vëće ingropōjë od onêga drùgega.*

ingrumàt (se),* -ôn (se) (ve. *ingrumar*) – 1. smotati se u klupko; 2. napraviti se grumen u želucu: *Svë mi se ingrumãlo u štùmak!*

ingvaštàt,* -ôn (prema ve. *guastar*) – 1. pokvariti; 2. zaribati, blokirati;
- ingvaštàt motôr – blokirati motor
- ingvaštàt štùmak – pokvariti želudac

inkalumàt, *v.* **zakalumàt**

inkãnat, inkônta *m* (ve. *incanto*) – dražba;
- pôć na inkãnat – propasti, otići u stečaj

inkantà(t) **se**, -ôn se (ve. *incantar-se*) – zablenuti se, ukočiti se: *Ca sï se tõte inkantô? (Cel.); usp.* intemurï(t) se

inkantôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *incantar*) – ukočen, zapanjen: *Ostô je cĩli inkantôn;* (*v*. 1.1.6.2.)

inkantōvà(t) **se**, -ōjën se (ve. *incantar-se*) – zablenjivati se, kočiti se: *Bî se pöce inkantōvàt ò' stroha...*

inkapelàt, -ôn (tal. *incappellare*) – 1. staviti šešir: *Inkapelô je berïtu nãglov (IN);* (*v*. 1.1.6.4.); 2. *fig.* poklopiti sugovornika jakim argumentom

inkapotà(t) **se**, -ôn se (ve. *incapotar-se*) – navući na sebe mnogo odjeće; *usp.* kapõt

inkapotôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *incapotar*) – biti debelo obučen (*npr*. nakon bolesti): *Vìdi son ga vônka, bî je cĩli inkapotôn.*

inkapotōvà(t) **se**, -ōjën se (ve. *incapotar-se*) – debelo se oblačiti: *Vëj si se pöce inkapotōvàt, a ca ćëš cinït ka(d) zapũše bùra!?*

* zastarjelo

inkãrat, inkôrta (ved. *incarto*) – žbuka: *Tukô mi još stãvit inkãrat u dvî kãmare;* (*v.* 1.2.2.)

inkargȁt, -ôn (tal. *incaricare*) – nakrcati, opteretiti brod *kãrigon; usp.* kargȁt

inkargôn, **inkarikôn**(i), -a(o), -o, *prid.* (prema tal. *incaricare*) – 1. nakrcan; 2. *fig*. napit; *usp*. pjôn; (*v.* 1.1.6.3.)

inkarinȁt,* -ôn (prema ve. *carenar*) – nagnuti brod na stranu kako bi se moglo očistiti *(karinȁt)* dno broda: *Stõri Jânko bi bî ödni svojù bracêru u Palmižônu za je inkarinȁt; usp.* karinȁt

inkarinôn (prema ve. *carenar*) – 1. nagnut na bok zbog odrtavanja (o brodu); 2. koji ima tragove ozljeda: *Jesȉ mu vȉdi onȍ inkarinôno rȉlo?; usp.* karîna

inkaronjȁ(t) **se**,* -ôn se (ve. *incarognar*) – postati *karȍnja,* tj. ništarija

inkartȁt, -ôn (trs. *incartar*) – ožbukati, stavljati *inkãrat*: *Jestȅ inkartãli iznũtra?; usp.* inkartōvȁt

inkartôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema trs. *incartar*) – ožbukan: *Slãbo je inkartôn... ovî inkartôni zîd; Slãbo je inkartôna... ovȁ inkartôno kãmara.*

inkartōvȁt, -ōjȅn (trs. *incartar*) – žbukati: *Jestȅ pȍceli inkartōvȁt?*

inkãs, inkãsa (tal. *incasso*) – primitak novca, utržak: *Ondȁ, kakôv je bî inkãs danãs?*

inkasīrȁt, -īron (tal. *incassare*) – naplatiti u gotovini; *usp.* imboršȁt

inkãš, **inkašadûra**,* -e (tal. *incassatura*) – uglavljivanje, spajanje dvaju elemenata (*npr*. drvene građe): *Na Fãbriku su kãmiki na inkãš; Dãske se spõjodu na inkãš.*

inkašȁt,* -ôn (tal. *incassare*) – umetnuti, uglaviti, spojiti dva elementa *na inkãš*: *Inkašô son tȅler od vrõtih.*

inkaštrȁt (se),* -ôn (se) (tal. *incastrare*) – utisnuti (se), ugurati (se): *Mõli mi je inkaštrô glõvu mȅju kolonȅte...; Jedôn se stõri penšjunôt inkaštrô u fîlu priko rêda (FJ); usp.* inkašȁt, inkrištȁt

inkatramȁt,* -ôn (ve. *catramar*) – premazati katranom (dno starih brodova)

inkavadûra, -e (tal. *incavatura*) – 1. udubljenje; 2. izrez kod krojenja (*npr*. za rukave); *usp*. inkôv

inkavȁt, -ôn (tal. *incavare*) – 1. izdubiti; 2. napraviti izrez kod krojenja, *npr*. za rukave

inkjȍštar,* **inćȍštar**,* -tra (ve. *inciostro,* tal. *inchiostro*) – crnilo, tinta, bočica s tintom: *...i lîpo svȅ pripĩše inkjȍštron ȕcisto (IN); usp.* carnȉlo

inkolȁt, -ôn (ve. *incolar*) – 1. zalijepiti, slijepiti: *inkolȁt drîvo, kôrtu ...*; 2. uštirkati (*npr*. okovratnik); *usp.* kôla

inkolôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *incolar*) – 1. zalijepljen: *Dobrȍ je inkolôn ...ovî inkolôni plakôt; Dobrȍ je inkolôna ...ovȁ inkolôno dãska; Dobrȍ je inkolôno ovȍ drîvo;* 2. uštirkan: *Prî su se nosȉle inkolône košȕje.*

inkomodȁt, -ôn (ve. *incomodar*) – zasmetati, prekinuti koga u odmoru; *usp*. dišturbȁt

inkontrȁt (se), -ôn (se) (ve. *incontrar*) – sresti (se): *Jestȅ dȉgod tãmo Bȍga inkontrãli? (Pi); Inkontrãli smo se sìnoć na rîvu; usp.* trȅfit, naletȉt, namȉrit

inkontrōvȁt (se), **kontrōvȁt** (se), -ōjȅn (se) (ve. *incontrar*) – sretati (se): *Inkontrōjȅmo se, bomȅ, svãku mãlo na pazôr; ...ȕvik ȉste jûde kontrōjȅn (Cel.)*

inkȍnjito, *pril.* (tal. *incognito*) – potajno, inkognito: *Dõša je u Fôr inkȍnjito.*

inkordȁ(t) **se**, -ôn se (tal. *incordarsi*) – ukočiti se, ukrutiti se: *Inkordô se i stojî na mȉsto (Cel.); usp.* indurȉt

inkordôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema tal. *incordarsi*) – ukočen: *Cĩli je inkordôn, kakȍ da je šćôp progucô (IN);* (*v.* 1.1.5.2.)

inkordōvȁ(t) **se**, -ōjȅn se (tal. *incordarsi*) – kočiti se, ukrućivati se: *Bî son se pȍce inkordōvȁt o(d) zīmê.*

* zastarjelo

inkôrt, *v.* **inkārat**

inkortèlo, **inkoltèlo** (ve. *in cortelo* – na nož) – na užu stranu, na kant: *matûn inkortèlo* - cigla na kant; (*v.* 1.2.2.)

inkôv,* -a (ve. *incavo*) – 1. udubljenje; prilagodba postojećem udubljenju ili izrezu; 2. izrez za rukav ili ovratnik (kod krojenja); *usp.* inkavadûra

inkrȉka,* **inkrȉko**,* *pril.* (ve. *in crica*) – u sporu, u sukobu, u zavadi: *Onȉ su ti inkrȉka!*

inkrištȁt (se), -ôn (se) ( ) – ukliještiti, zaglaviti (se): *Hòd vèselo, mõli ti se ikrištô u štãnat!; Itî son njoj zakantȁt, ma nīsôn mȍga, inkrištãlo mi je u gãrlo, istȉslo me (MC); ...da ti bȍje inkrištãju pûste fôrmule u tȉkvu (IN); Inkrištô sôn nogôn u škrãpu...; usp.* inkašȁt, inkaštrȁt

inkročadûr,* -a *m* (tal. *incrociatore*) – vrsta ratnog broda, krstarica; (*v.* 1.6.2.3.)

inkròniko,* *pril.* (tal. *in cronico*) – kronično: *Têško da će vȅć ozdrãvit, bȍlest mu je ȉšla inkròniko.*

inkrožȁt, -ôn (ve. *incrosar*) – ukrstiti, staviti unakrst (*npr*. kao prepreku): *Nīsȉ inkrožô lȍzu ù poje.*

inkunjadûra, -e (prema ve. *incugnar*) – kamenje nabijeno (u tlo, u suhozid...),

inkunjȁt,* -ôn (ve. *incugnar*) – 1. zabiti klin, nabiti između čega; 2. nabiti kamenje u tlo: *usp.* kogulȁt

inkunjôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *incugnar*) – pokriven kamenjem nabijenim u tlo: *inkunjôni dvôr, lîpo je inkunjôn; inkunjôno kôla, lîpo je inkunjôna; selò svũdera inkunjôno.*

inkurdelȁt,* -ôn (ve. *incordelar*) – opšiti odjeću po rubovima *kurdèlon* radi ojačanja

inlèt,* -a *m* (njem. *Inlett*) – gusta pamučna tkanina za jastuke; (*v.* 1.1.7.2.)

inmaganjôn,* *v.* **maganjôn**,*

inmônte, in mônte, *pril.* **(**ve. *in monte***)** – sve zajedno: *Izmȉrili su slãdor u svè bãcve, inmônte (ŽK)*

inôrdine,* **in ôrdine**,**pril.* (tal. *in ordine*) – u redu; u *izr.*: *tùto in ôrdine*

inpeštȁt (se),* *v.* **impeštȁt** (se),*

inpeštôn,* *v.* **impeštôn,***

inpicôn,* **inpecôn**(i),* -a(o), -o, *prid.* ( ) – osoba dolično, svečano ili neočekivano dobro odjevena: *Mà ca jȅ inpicôn... ovî inpicôni muškardîn!; Mà ca jȅ inpicôna... ovà inpicôno dimjȉca!; Kojȅ inpicôno dītȅ!*

inpicōvȁt, *v.* **impicōvȁt**

inpoštȁt, *v*. **impoštȁt**

insenjȁt,* *v.* **inšenjȁt**,*

insȅt, -a (tal. *insetto*) – insekt (dosadni)

insòma, *v.* **inšòma**

inšempjȁt (se), *v.* **išempjȁt** (se)

inšempjôn, *v.* **išempjôn**

inšempjōvȁt (se), *v.* **išempjōvȁt** (se)

inšenjȁt,* **insenjȁt**,* -ôn (tal. *insegnare*) – naučiti: *Êee, dobrò te je ôn inšenjô, mõlo mojà! (MJ); uobič.* naucìt

inšòma, **insòma**, *pril.* (tal. *insomma*) – ipak, unatoč, na kraju, sve u svemu; ***- inšòma dela šòma*** – sve u svemu: *Inšòma dela šòma, godȉšća pasãju! (Pi); usp.* intânto

inšpiracjûn, -ūnā, *m* (tal. *inspirazione*) – nadahnuće, inspiracija: *Skocȉla fibra,... dõša inšpiracjûn (Cima)*

intajadûra,* -e (tal. *intagliatura*) – rez, urez, umetak (*npr*. klinasti umetak tkanine na hlačama za proširenje)

intajȁt,* -ôn (ve. *intagiar*) – 1. zarezati, urezati, umetnuti; učiniti *intajadûru; usp.* zarȉzot; 2. spojiti dva predmeta, sljubiti; 3. vezati jedan kraj užeta za drugi

intânto, *pril.* (tal. *intanto*) – za to vrijeme, međutim: *Intânto, nȉ ga bîlo vȉdit; usp*. inšòma; tânto

intãtov(i), -a(o), -o,* *prid.* (tal. *intatto*) – netaknut, nedirnut, nenačet; 2. tek umro, čije je tijelo čitavo

* zastarjelo

intavulȁt (se),* -ôn (se) (tal. *intavolare*) – uknjižiti (se): *Jõ ću svȅ intavulȁt na sîna. Ȍl' je seljanȉki prȉša za se intavulȁt! (IN); usp.* imposesȁt

intavulôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema tal. *intavolare*) – uknjižen: *Jõ son, bomȅ, intavulôn na otû particȅlu*

intemurȉ(t) **se**,* -în (prema tal. *temere* – plašiti) – preplašiti se, pretrnuti: *Cȉli su se, bîdni, intemurȉli (IN)*

intemurôn(i), -a(o), -o,* *prid.* (*v. intemurȉt*) – zapanjen: *Svȉ su nȉkako inkantôni i intemurôni (IN);* (*v.* 1.1.6.2.)

intencjûn, -ũni, *ž* (tal. *intenzione*), **intênca**, -e – namjera: *...kakȍ su nȉki od nôs mularȉje imãli intencjûn (IN); Tȅbi je intênca bîla…;*

- *imȁt intencjûn* – imati namjeru: *Nȅ znon je onȉ ȉmodu intencjûn prodȁt stõru kȕću.*

intendȉt (se), -în (se) (ve. *intender*) – 1. namjeravati: *...da se Njêmci intendīdȕ iskarcȁt na sõmi Vîs;* 2. razumjeti se u što*: Ôn se intendî u motōrȅ; usp.* razumȉ(t) se, kapȉ(t) se;

- *dȁt intendȉt* – dati naslutiti, dati nadu

interȅs, -a (tal. *interesso*) – 1. korist; 2. zanimanje za što: *Nȉmon jȍ inerȅsa za tȅ stvõri.*

interesôz, **interesôž**(i), -a(o), -o, *prid.* (tal. *interessato*) – koristoljubiv: *Gospodarȉca, interesôža i krûto šparenjôža… (IN)*

intêrpret, **intêrprit**,* -a (tal. *interprete*) – prevoditelj, tumač: *Tukãlo mu je cinȉt od intêrpreta... (IN);* (*v.* 1.1.3.4.)

inteštȁt,* -ôn (ve. *intestar*) – utuviti komu što u glavu s ciljem obmanjivanja

inteštôn(i), -a(o), -o,* *prid.* (prema ve. *intestar*) – obmanut, kojemu je utuvljeno što u glavu: *Prȍpja je inteštôn ovî tvôj... inteštôni brȁt; Inteštôna je ovȁ tvojȁ... inteštôno sestrȁ; Kojȅ inteštôno dītȅ!;* (*v.* 1.1.6.2.)

intimȅla, -e (ve. *intimela*) – jastučnica: *Kupȉla son dvî nȍve bȉle intimȅle.*

intonacjûn,* -ũni, *ž* (tal. *intonazione*) – početak pjevanja, davanje tona, intonacija: *…dōjȅ intonacjûn za Žȉkino kȍlo (IN)*

intȍnak,* intônka (tal. *intonaco*) – boja za podvodne dijelove broda; *nov.* kȍper

- *dȁt intȍnak* – premazati dno broda

intonȁt, -ôn (ve. *intonar*) – započeti pjesmu: *Ȁla, tî intonôj, a mĩ ćemo ćapȁt iza tȅbe!*

intonōvȁt, -ōjȅn (ve. *intonar*) – započinjati pjesmu, melodiju: *Mȕzika intonōjȅ onû... (IN)*

intrȁt, -ôn (ve. *intrar*) – ući: *U crȉkvu se ne mȍre intrȁt kakȍ bîlo; Ka(d) smo intrãli u repȍrat...; (FN)*

intregvôrd,* **intrigvôrd**,* -a (tal. *in traguardo*) – način gledanja pri zidanju (preko triju točaka) kojim se provjerava ravnina zidane površine

intrîg, -a, **intrigônt**, -a (tal. *intrigo*) – intrigant, znatiželjnik, zajebant: *Onà dvȍ intrîga o(d) težôkov… (IN); …pilȍt o(d) pôrta, invêce znôn kakȍ vȅliki intrigônt (IN); usp.* picaškândalo

intrîga, -e (tal. *intrigo*) – neprilika, spletka…: *Facênde fodrône intrîgima, furbarȉjon, vȉcjima… (IN)*

intrigȁ(t) **se**, -ôn se (ve. *intrigar-se*) – 1. uplesti se u tuđe poslove: *Ôn mu se je intrigô u škafȅt o(d) šôldih… (IN); usp.* uplȉićot se; 2. dirnuti u koga ili što: *Ne intrigôj se u koprȉvu! (IN); usp.* dīrȁt

intrigôn(i), -a(o), -o*, prid*. (prema ve. *intrigar*) – upleten u neugodnu situaciju: *Jêle je intrigôna radi ovê dižgrãcije… (IN)*

intrigōvȁ(t) **se**, -ōjȅn se (ve. *intrigar-se*) – 1. uplitati se u tuđe poslove: *Ca sȅ vi ȉmote intrigōvȁt! (IN);* 2. dirati u koga ili što: *Ôn je dūšȁ o(d) covȉka, u nȉkoga se ne intrigōjȅ (AD)*

intrôda, -e (ved. *intrada*) – godišnji prirod, ljetina (*npr.* u vinogradima), urod koji se unosi u spremište (*npr.* u *konȍbu*): *Slãba je intrôda, bȉće glôda! (FJ); usp.* godȉžbina; (*v.* 1.2.6.1.)

* zastarjelo

intrȍid, **intrȍjid**, -a (lat. *introitus*) – 1. početak, uvod, ulazna pjesma kod mise: *Dõšla je na mȉsu na intrȍid;* (*v.* 1.6.1.3.); 2. ulaz u kuću, hodnik

intrôm, intrãma (ve. *ventrame*) – životinjska iznutrica; *usp.* ventrôm

intrōvȁt, -ōjën (ve. *intrar*) – 1. ulaziti: *... otvȍrene ponȉstre / dȉ je sûnce introvãlo (Po); Ne intrōjë mu u ... tȉkvu… (IN)*

inutȋl(i), -a(o), -o,* *prid.* (tal. *inutile*) – beskoristan, uzaludan: *Prȍpja je inȕtil ovî ... inȕtili manuvôl!*

invazjôni,* -ega *m* (prema tal. *invasione*) – desantni brod: *Invazjôni ȉmodu prôvu kakȍ sȁd trajȅkti;* (*v.* 1.6.2.2.)

invêce,* **invênce**,* *pril.* (ve. *invece*) – međutim: *Govorȉlo se da nȅće dôć, invênce je dõša meju parvîma; usp.* vênci

inveštitȁt (se), -ôn (se) (prema ve. *vestir*) – odjenuti odijelo (*veštît*): *Inveštitãli su sîna kakȍ za Parvû prȉcest. ...svȉ se inveštitãju drȕgi agȕsta (Kru.)*

inveštitôn(i), -a(o), -o,* *prid.* (prema ve. *vestir*) – biti u odijelu (*veštîtu*)

invidjôž,(i), -a(o), -o,* *prid.* (tal. *invidioso*) – zavidan: *Nīsȍn ti ni nôjmãnje invidjôž! (IN);*

invidjôžast(i), -a(o), -o,* *prid.* (tal. *invidioso*) – sklon zavisti: *Ovȉ, mãlo vȅće invidjôžasti... (IN)*

invitȁt,* -ôn (tal. *invitare*) – pozvati, zvati, namamiti, potaknuti koga na što: *uobič.* pozvȁt

inžènj, -a (ve. *inzegno*) – dovitljivost, pronalazački duh

inženjȁ(t) **se**,* -ôn se (ve. *inzegnarse*) – razumjeti se u nešto, snaći se: *Proštȉće se bȁrž i inženjȁt, ma prevȅst... tȍ te pȉton! (IN); usp*. snôć se

inžinjêr, -ētä (tal. *ingegniere*) – inženjer: *Govȍri da mu je sîn svaršî škȕle od inžinjērȁ;* (*v.* 1.1.3.4.)

injorônca,* -e (tal. *ignoranza*) – neznanje: *Kojȁ injorônca u ovȅga svîta!*

injorônt, -a (tal. *ignorante*) – koji ne zna ono što bi trebao znati, neupućen, neznalica: *Kakȍ je sômo injorônt! (IN); Ôn nî bî injorônt (Cel.)*

is,* **iš**,* **–** 1. s, sa: *Ka(d) smo pasãli priko Mandrãća is tȅćon, jûdi su se okrȉćoli… (MC); Bîli smo iš njîn jucẽra; uobič.* sa; 2. iz (zbog lakšeg izgovora pred određenim suglasnicima): *Dõša je ȉs poja.*

iscīdȉt, -ȉdin – iscijediti; *usp*. ištrukȁt

iscīpȁt, -ȉpon **–** iscijepati: *Mȍre ôn i sôm iscīpȁt darvȁ… (IN)*

iselȉ(t) **se**, -ȅlin se – iseliti se

iseljenȉk, -īkä – koji je otišao u inozemstvo, iseljenik: *U onȍ dȍba nôjvȅće je nãših iseljenȉkih ȉšlo u Argentînu.*

isfangȁt (se),* -ôn (se) (ve. *infangar*) – uprljati (se) blatom, *fõngon*: *Kakôv si tȍ dõša, isfangãćeš mi cȉlu kȕću!; Isfangãću se cȉli ù poje pȍsli ovê kȉše. usp.* ofangȁt

isfarȁt,* **sfarȁt**,* -ôn, (prema tal. *farro*)– 1. samljeti, strošiti, smazati: *U cȁs smo mî tȍ spîze sfarãli (Cel.);* 2. *fig.* otrpjeti, privesti kraju: *Isȕs je isfarô mȕku svojȕ u cetardesêt dôn (Cel.)*

isforcȁ(t) **se**, -ôn se (ve. *sforcar*) – napregnuti se: *Nemôj se isforcȁt priko mȉre!*

isforcôn(i), -a(o), -o,* *prid.* (prema ve. *sforcar*) – jak, snažan: *Dȉ su muškî isforcôni / pȍd kojȉma je krȍk uzdȉso / konopȉ i arganȅli pȕcoli… (Po); usp.* krȉpan, sarcên

isfrajȁt,* -ôn (prema ved. *fraiar)* – potrošiti na zabavu, spiskati: *Isfrajãli bȉste i dȍtu Svẽte Ône! (IN); usp.* deštrigȁt, ispȕškot;

isfratunȁt, -ôn (prema ve. *fratonar*) – izgladiti površinu *fratūnôn* (*npr.* svježu žbuku)

isfregȁt,* -ôn (trs. *sfregar*) – izribati (*npr.* drveni pod): *Isfregãla je cȉli pôd ol kãmare.*

isfrȉgon, *v.* **frȉgon**

isfrȉgot, -on (*v*. frȉgot) – ispržiti (*npr.* ribu na ulju): *Isfrȉgoćemo otȍ mãlo gavũni(h) za vecȅru.*

* zastarjelo

isfrižȁt, -ôn (ve. *sfrisar*) – izgrepsti, učiniti *frîž: Kupȉna me cîlega isfrižãla (IN); usp.* izgrafȁt

isfrižôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *sfrisar*) – izgreben: *Svȁ mu je nogȁ isfrižôna; usp.* izgrafôn

isfrolȁt,* -ôn (prema tal. *frollare*) – istrunuti, omekšati tijekom gubljenja svježine (*npr.* ribe); *usp.* frulȁt

ishôd, ishȍda *m* – izlazak sunca; *usp*. zorȁ

ishodȉt, **izahodȉt**, -hȍdin – 1. izlaziti: *Vînko nî itî o(d) sramotȅ ishodȉt is kȕće šetemônu dôn (FN); Lȉti sûnce izahȍdi pȕno ranȉje; supr*. zahodȉt; 2. dobiti inzistirajući, iskamčiti: *Ishodî je bȍračku pẽnziju; usp*. škodȉt

ishvãstot, -on – sažvakati hranu

isīcẽn, isīcẽni; -ẽna, -ẽno, *prid.* – izrezan, posječen: *Lîpo je isīcẽn ovî... isīcẽni puntižêl; Dobrȍ je isīcẽna ovȁ... isīcẽno kapȕla; lîpo isīcẽno drîvo.*

isȉć, isīcẽn – narezati: *Isȋc mi dvî fẽte mortadẽle!;*
- *isȉć na fẽte* – narezati na kriške

isīdȉt (se), isīdin (se) – naljutiti (se): *Isīdî son se na njẽga, bȍje da mi vẽj ne dohȍdi nȁ oci!; Isīdȉli su mi ȍca, bȉće svẽga! usp.* infotȁt, naīdȉt, najūšīt, nakostrūšīt, urtȁt, zapȉnit

iskalȁt, **skalȁt**, *v*. **kalȁt**

iskalōvȁt, **skalōvȁt**, *v*. **kalōvȁt**

iskapricjȁ(t) **se**, -ôn se (tal. *incapricciarsi*) – zainatiti se: *Tovôr se iskapricjô, ne grê vẽć ni nõse ni nãprida; usp.* dišpetȁ(t) se

iskarcȁt (se), -ôn (se) – iskrcati (se): *Cẽkoj jedôn cȁs nekȁ iskarcômo ovẽ kašūnẽ; Ne vȉdin ga, jesȕ se svȉ iskarcãli?; supr.* ukarcȁt; *usp*. dižbarkȁt

iskarcōvȁt (se), -ōjẽn (se) – iskrcavati (se): *Iskarcovãli su rȉbu ûru vrȉmena; Furẽšti su se iskarcovãli na Rîvu pôl ûre. supr.* ukarcōvȁt

iskarpūcȁt,* -pūcon – pokrpati tek toliko: *Za sȁ(d) son ti sômo mãlo iskarpucãla gãće.*

iskȁt, ȉšćen – 1. tražiti, iskati: *Ȉšćen fruminônte, nȉ hi nîndera!;* 2. izazivati: *Ôn ȉšće barȕfu!;*
- *Kô ȉšće, tî i nôjde!* – Tko traži, taj i nađe!
- *Zê(c) će iskȁt mãteru!* – Bit će jako hladno!

iskavȁt,* -ôn (ve. *scavar*) – iskopati u dubinu; izbaciti materijal iz udubine (*npr.* nakon miniranja)

iskȉdon(i), -a(o), -o, *prid.* – pokidan: *Iskȉdoni lîst kôrte, vȁs je iskȉdon; Iskȉdono vẽšta, svȁ je iskȉdona; iskȉdono prũće.*

iskȉdot, -on – pokidati, iskidati, poderati: *Iskȉdo je pȉsmo na miljûn dîl!;*
- *iskȉdot rȍbu* – poderati odjeću

iskȉlovit se, -in se – iskilaviti se teško radeći: *Iskȉlovićeš se prî nẽgo ćeš dôć krãju.*

iskȉsnit, -e – nabubriti pod djelovanjem kvasca: *Jẽ ti tîsto iskȉslo?*

iskocȉt, iskȍcin – iskočiti: (*i*)*skocȉt na krôj* – iskočiti s broda na obalu; (*v.* 1.1.6.4.)

iskonfundȉ(t) **se**,* *v.* **skonfundȉ**(t) **se**,*

iskonšumȁt, *v.* **skonšumȁt**

iskonšumôn, *v.* **skonšumôn**

iskontrȁt, -ô (tal. *scontrare*) – promijeniti se (vjetar, vrijeme): *Vȉtar je iskontrô; usp.* škontradûra

iskopȁt, -ôn – 1. kopajući izvaditi, iskopati: *iskopȁt ȍci, iskopȁt rãpu;* 2. okopati polje, vinograd: *Momȉća pȍje tukô iskopȁt, urẽdȉt, u živȍt vrȍtȉt (TM)*

iskorȉstit, -in – iskoristiti: *Tukô iskorȉstit svãki dôn!*

ȉskra, -e – vrsta morskog pužića u duguljastoj školjci (njegov zadak je dobra *ẽška*); (*v.* 1.4.17.)

iskrẽnȉt, -ẽnen – preokretanjem istresti, iskrenuti: *Dôj mi dȉžvu da iskrẽnen ovȍ vīnȁ!; usp.* iskrȉćot

iskrepenȉ(t) **se**, *v.* **skrepenȉ**(t) **se**

iskrȉćot, -en – zbacivati sa sebe neki teret, iskretati: *...a Njẽmaški avijôni iskrȉćedu bômbe lêva-lêva (IN); usp.* iskrẽnȉt

* zastarjelo

ìskrit, -in – iskriti: *Poglê(j) cà tȍ tãmo ìskri, da ne bùde vrôga!*

iskrīvȉt (se), -krȋvin (se) – iskriviti (se): *Iskrivî son ovȍ gvȍzda...; Iskrīvȉlo se od upȉronja; supr.* izdricàt

iskrȋvjen(i), -a(o), -o, *prid.* – iskrivljen: *Pùno je iskrȋvjen ovî... iskrȋvjeni gvôzd; Pùno je iskrȋvjena ovà... iskrȋvjeno dãska; Kojȅ iskrȋvjeno lītȍ!*

iskrojȉt, **skrojȉt**, -krȍjin – skrojiti: *Mãlo kô vej znô iskrojȉt latînsko ȉdro.*

iskȕhon, **skȕhon**, **kȕhon**(i), -a(o), -o, *prid.* – skuhan: *Ovî kȕhoni kupȕs nî dobrȍ (i)skȕhon; Ovà kȕhono manȉštra nî dobrȍ (i)skȕhona; Ovȍ mêso nî dobrȍ (i)skȕhono.*

iskȕhot, **skȕhot**, -on – iskuhati: *Iskȕhola je pũste spîze...; Skȕholi smo fažôl i manȉštru.*

iskȕpit (se), *v.* **skȕpit** (se)

iskūpȉt, iskũpin – iskupiti, otkupiti: *Isȕkarst je bî razãpet na krîž da bi iskūpî grīhȅ nãše!*

iskȕsit, -in – iskusiti: *Iskȕsi son jȍ pùno tȅga u životȕ!*

iskvōrȉt (se), iskvõrin (se) – iskvariti (se): *Iskvōrȉla ju je sestrà; Iskvōrȉće se tãmo ù grod!*

isl̀init, -en – uprljati slinom: *Otàr mõlemu jũsta, cîli se isl̀in!*

islomȉt (se), *v.* **slomȉt** (se)

ismantàt, *v.* **smantàt**

ismantôn, *v*. **smantôn**

ismēcȉt, **smēcȉt**, -mẽcin – zdrobiti, zgaziti: *Ismēcȉt nȉkoliko špîgi lȕka... (Cel.)*

ismȍcen, **smȍcen**(i), -a(o), -o, *prid.* – namočen, mokar: *Vàs je (i)smȍcen... ovî (i)smȍceni kapȍt; Svà je (i)smȍcena... ovà (i)smȍceno jakȅta; Svȍ je (i)smȍceno ovȍ dītȅ; usp.* mȍkar

ismocȉt (se), **smocȉt** (se), -mȍcin (se) – smočiti (se): *Ismocî son rukôv; Ne hȍd vônka, smocȉćeš se is ovȍ kȉše!*
- (i)smocȉ*(t)* ***se do gȍle kȍže*** – pokisnuti

isnît, *v.* **snît**

ispacȁt, **išpacȁt**, -ôn (tal. *spazzare*) – očistiti, isprazniti: *Pošćȋr je dobȍta pôl bôrše ispacô… (IN)*

ispā́ćen(i), -a(o), -o, *prid.* – izmučen, ispaćen: *Vàs je ispā́ćen ovî... ispā́ćeni covȉk; Svà je ispā́ćena ovà... ispā́ćeno mãtera; Kojȅ ispā́ćeno dītȅ!; usp.* izmȕcen

ispaćugȁt,* -ôn (prema ve. *paciugar*) – učiniti što površno, bilo kako, kako nije po pravilu

ispādonje, -a – ispadanje;
- igrȁt na ispādonje – igrati se na način da u svakom krugu netko ispadne iz igre

ispādot, -on – 1. ispadati iz čega: *Ispādolo mi je vônka vrȉće a da se nīsôn nakorzî;* 2. postajati, ostvarivati se iz neke situacije: *Sȁd ispādo da son jȍ krîv za svȅ!; usp.* ispäst

ispārcit (se), -pārcin – isprčiti (se): *Poglê(j) ca jȅ ispārcila onȍ guzȉce!; Ma kakȍ se je sômo ispārcila!*

isparȉt,* *v.* **šparȉt**,*

isparvȉce, *pril.* – na početku, prvi put

ispȁst, ispãden – 1. ispasti iz čega: *Pôl tȅga mi je ispãlo po pūtȕ;* 2. postati, ostvariti se iz neke situacije: *Sȁ(d) ću ispȁst da tȍ nî bîlo kakȍ jȍ govȍrin!; usp.* ispãdot

ispaštroćȁt, -ôn (prema ve. *pastrociar*) – napraviti bilo kako, zabrljati: *Nemôj sȁ(d) tȍ ispaštroćȁt, ucîn alavȉja!; usp.* paštroćȁt

ispaštroćôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *pastrociar*) – napravljen bilo kako, nekvalitetno

ispātit se, -in se – izmučiti se, ispatiti se, iskusiti patnju: *Ispātila se onà s otîn pjancȉnon; usp*. izmȕcit se

ispecên, **specên**, (i)specẽni: -a(o), -o, *prid.* – ispečen: *Dobrȍ je (i)specên ovî... (i)specẽni krȕh; Dobrȍ je (i)specẽna ovà... (i) specẽno pogãca; Jê tȍ (i)specẽno?*

* zastarjelo

ispēcīt (se), -pēcin (se) – 1. napraviti ustima grimasu namijenjenu komu: *Ma ca sȉ se tãko ispēcȉla!?; Kakȍ se je voltô, onà mu je ispēcȉla jazȉk iza škînih;* 2. izbečiti: *Nemôjte ȍdma ispēcȉt ȍci! (MJ); usp*. izbēcīt; (*v*. 1.1.6.4.)

ispȅć, **spȅć**, -pēcen – ispeći, speći: *Hȍćemo ispȅć ȍli stãvit kȕhot?; Okȉdola je bokûn tîsta i spȅkla pogãcu (IN)*

ispēštȁt (se), -pēšton (se) – 1. šakama (*pēstima*) izudarati (se); 2. šakama izgnječiti; *usp*. peštȁt

ispeštȁt, *v*. **speštȁt**

ispeštôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *spestar*) – izgnječen: *Cȋli je ispeštôn ovî ... ispeštôni milûn; Svà je ispeštôna ovà ... ispeštôno rȉba; Dobrȍ je ispeštôno ovȍ tîsto.*

ispetinȁt (se),* **spetinȁt** (se),* -ôn (se) (trs. *spetenar*) – počešljati (se): *Jesȉ se ispetinãla?; Tukô mi jȍš spetinȁt ćêr. usp.* isplēst; (*v*. 1.1.6.5.)

ispīhȁ(t) **se**, -pīhon se – ostati bez daha: *Onà krepãlina o(d) tovãra, ispīhô se, tukãlo je uzjãhot drȕgega (IN)*

ispinȁt,* -ôn, **ispȉnit**, -in (prema tal. *pena* – muka) – namučiti se (od čežnje, želje, dugog čekanja...): *Ispȉnila je cȅkojuć ga!;* (*v*. 1.1.6.2.)

ispȉpot, -on – 1. sve popipati: *Ȍdni me je u škuribôndu i ispȉpo cȋlu cilcôstu;* 2. *fig.* istražiti, doznati tajnu

ispišȁt se, -ôn se – 1. pomokriti se do kraja; 2. *fig.* pretvoriti se u tekuće: *Âjme, cȋli šûg od brujȅta mi se ispišô! (ŽK)*; *usp.* izvodnīt

ispītȁt, -pīton – doznati pitajući: *Jesȉ ispitãla ca sȅ tȍ tãmo dogođãlo?*

ispitīvȁt, -ȕjen, **ispitȉvot**, -ȉjen – ispitivati: *Pȍce me je ispitȉvot o cȋloj nãšoj famȅji.*

ispīzdȉt (se), -pīzdin (se) – *vulg.* izludjeti (se): *Ispīzdî son se cîli is ovȍ zamõršenega parangōlà!; Ispīzdî me je cȋlega s onôn svojôn štȍrijon; usp.* štufȁt

ispjȕcot, -pjücen – popljuvati: *Tãko ju je ispjȕcola da mi je bîlo grûbo slȕšot!*

ispjȕhnit, -pjühnen – izbaciti iz ustiju koštice grožđa, šipka... *Ôn ne mȍre progucȁt cȋlo zãrno o(d) šīpka nȅgo ispjȕhne svãku koščȉcu!*; *usp.* ispjünit; (v. 1.1.6.4.)

ispjȕnit, -pjünen – izbaciti s pljuvačkom, ispljunuti: *Ispjȕn tȍ vȅselo!*; *usp.* ispjühnit

isplahnȉt, isplãhnen – isprati u čistoj vodi: *Prî bi se bîlo režentãlo ù more, a ondà isplahnȉlo u kȉšnicu*; *usp.* režentȁt

isplȅskot, -on – lagano istući po golom tijelu (*npr.* po dječjoj stražnjici): *Isplȅskola je dītȅ, ma vȅće o(d) drãgosti;* (*v*. 1.1.6.5.)

isplȅst (se), -pletēn (se) – počešljati (se): *Isplȅla son mõloj drȅcu; Tukô mi se isplȅst prî nȅgo grên vônka;*(*v*. 1.1.6.5.); *usp.* ispetinȁt (se)

isplȉvot, -on – 1. izaći iz mora plivajući: *Butô je pasȉća ù more, ma ȍdma je isplȉvo vônka;* 2. *fig.* izaći iz neugodne situacije: *Sȁd je isplȉvo iz dûga.*

isplōtȉt (se), -plōtin (se) – 1. isplatiti dug: *Isplōtî son ga da bȕden mîran;* 2. isplatiti se: *...bî je dȉskȍras da jê se vȅće isplõti hodȉt u rȉbašćinu ȍli ù poje (IN)*

ispōlȉt, ispõlin – 1. ispaliti, opaliti: *Ispōlî je dvȍ tîra;* 2. *fig.* neočekivano reći neku glupost

ȉsponova,* – ponovo (nastojeći da bude bolje), ispočetka: *Ȁla, hȍmo provȁt ȉsponova!; uobič.* ïznova

ispōrȁt, -põron – isparati: *Tukô ispōrȁt ovî stõri lancûn za vezȉvot lȍzu (ŽK)*

ispōsȉt (se), ***v*. spōsȉt** (se)

ispotȉ(t) **se**, **spotȉ**(t) **se**, -îm se – oznojiti se: *Ispotî se kakȍ bȅštija.*

ȉspovid, -i *ž* – ispovijed: *Ondà, jesȉ bîla na ȉspovid?;* (*v*. 1.1.6.3.)

ispovȉdit (se), -vȉdin (se) – ispovjediti (se): *Šjôr kurôt nos je svȅ ispovȉdi; Jucẽra son se ispovȉdila.*

* zastarjelo

ispovidn̏ìca, -e – ispovjedaonica: *U crȋkvu bȕde ispovidn̏ìca za muškê i za žênske*; (*v.* 1.6.1.1.)

isprasȁ̀t (se), -ôn (se) – jako (se) zaprljati (kao prase): *Kakȍ si tȍ isprasãla svȅ okolo sȅbe!?; Nemôj se ȅpeta onãko isprasȁ̀t!*

isprasôn(i), -a(o), -o,* *prid.* – jako zaprljan: *Vȁs je isprasôn ovî ... isprasôni manuvôl; Svȁ je isprasôna ovȁ ... isprasôno divôjka; Svȍ je isprasôno ovȍ naše dȉtȅ!*

ispratikȁ(t) **se**, -ôn se (prema ve. *praticar*) – izvježbati se, postati vješt: *Ispratikãla se je za naricȁ̀t kojugôd dimnj̏ìcu (IN);*

isprãtit, -in – ispratiti; *usp*. akumpanjât

isprãvit, -in – 1. učiniti ponovo ravnim, izravnati; 2. popraviti propuste; *usp*. izdricȁ̀t, izravnȁ̀t

išprefôrca,* *v.* **isprefôrca**,*

ȉspri, **ȉsprid**, *prij.* – pred, ispred, suprotno od iza: *Ȅno ga, stojî ȉspri brȍda!; usp.* prid

isprȋda, **sprȋda**, *prij.* – sprijeda, na prednjoj strani: *Ne stojî ti tȍ dobrȍ ni sprȋda ni odȉza; usp*. odisprȋda

isprinjênte,* *pril.* (prema tal. *per niente?*) – pod izgovorom: *A ôn govȍri: "Isprinjênte, jõ se vȅć ne ȉgron, ubȉće me mãti."; usp.* perlafînta

isprōvjȁ̀t, -prõvjon – ispričati, ispripovijedati: *Slȕšoj ovû ca ćù ti sȁd isprōvjȁ̀t! (FN);* (*v.* 1.1.6.5.)

isprōzn̏ìt, -prõznin – isprazniti; *usp.* ispacȁ̀t

isprõžnjen(i), -a(o), -o, *prid.* – ispražnjen: *isprõžnjeni sûd; isprõžnjeno bãcva; usp.* spôc

isprȕžit (se), -in (se) – ispružiti (se): *Bôr i smȍkva mȍredu isprȕžit žȉle pȕno dalekȍ; Mõli je pô tarcêć i isprȕži se na svȕ šesnãste.*

ispȕcot, -on – 1. popucati: *Ispȕcole su mi pȅšnje od ovê bȕre;* 2. ispucati municiju

ispūhȁ̀t (se), -pũšen (se) – ispustiti zrak, ispuhati se: *Ispûš otî buvêl!; Ispuhãla ti se gȕma od ãuta!; usp.* izdūšȉt

ispȕnit (se), -in – ispuniti (se) (o želji, predviđanju, proročanstvu)

ispuntȁ̀t, *v.* **špuntȁ̀t**

ispurgȁ(t) **se**,* -ôn se (prema ve. *purgar*) – pročistiti se, pročistiti crijeva

ispūstȉt, -ũstin – ispustiti: *Nemôj tȍ ispūstȉt ȉz ruke!; usp.* molȁ̀t;
- *ispūstȉt dúšu* – izdahnuti na samrti

ispūšćȁ̀t, -pũšćon – ispuštati: *Nemôj ispūšćȁ̀t konȍp, agvânta!; usp.* molōvȁ̀t

ispȕškot, -on – potrošiti sve na brzinu (kao iz pȕške), spiskati: *Ispuškô je svȅ svojȅ imônje!; usp.* isfrajȁ̀t

ispȕt, -pȕjen – iscrpsti tekućinu grabeći je posudom: *Za ocȉstit gustîrnu tukô je prî ispȕt; usp*. ošekȁ̀t

ispȕznit, -en – skliznuti, spuznuti: *Nemôj da ti konȍp ispȕzne iz rukê!; usp*. puzȉt

ȉst, în; **jȉst**, jîn – jesti: *Ne bȉ ni î da mi nî iza tȅga za napȉ(t) se (IN); Nȉmon vȍju ni jȉst ni pȉt! (Cel.);* (*v.* 1.7.5.7.);
- *ȉst kakȍ tȉć* – vrlo malo jesti, nematи apetita

istaknȉt (se), -tãknen – 1. istaknuti tako da se bolje vidi; 2. istaknuti se među ostalima

istargȁ̀t, -ôn – sastrugati (*npr.* koru, hrđu, nešto zalijepljeno...)

istarmȁ̀t (se),* -ôn (prema tal. *tarmare*) – izmučiti (se), izgristi (se): *Cȉli se, bȉdan, iskonfundî i istarmô (IN)*

istarmôn(i), -a(o), -o,* *prid*. (prema tal. *tarmare*) – 1. izmučen: *Ne brontulôj, ionãko son vȁs iskonšumôn i istarmôn! (IN); usp*. iskonšumôn; (*v.* 1.1.6.2.); 2. izgrizen od moljaca: *Ovî mi je jaketûn cȉli istarmôn.*

istȅć, -tecȅ – isteći: *...i kô znô kolȉko bi tȅga bîlo istȅklo da nīsmȍ vȉdili...*

istēgnȉt, -tēgnen – istegnuti: *Tukãlo mi je istēgnȉt vrôt za ga vȉdit; usp.* istēzȁ̀t

istepl̏ìt (se), **stepl̏ìt** (se), -tȅplin (se) – stopliti (se), ugrijati (se): *Istepl̏ìću ti ovȍ mãlo pulênte; Ne mȍgu se n̏ìkako (i) stepl̏ìt; supr.* ohlōdȉt; *usp*. poteplȉt

* zastarjelo

istēzȁt (se), -tẽžen – istezati (se): *Istezãli smo mrȉžu; Ca sȅ tãko istẽžeš, parîš mãška!?; usp.* istēgnȉt

istezãvina, -e – dug povratni val koji se ‘isteže’ po žalu (*npr. ‘u Krîžnu lûku’*); *Svȅ ovȍ ćе istezãvina odnît nõse ȕ more;* (*v.* 1.4.8.1.)

ȉsti, -(a)o, -o, *prid.* – isti, vrlo sličan: *Ôn je ȉsti otȁc; Onȁ je ȉsta, prȍpja ȉsto mãti! Ovȍ dîtȅ je ȉsto kakȍ i brȁt mu!;* ***- ȉsti istôsti –*** potpuno isti: *Ovȉ dvojcȉći su ȉsti istôsti, ne mȍreš hi raspoznȁt!*

istȉrot, -on – istjerati: *Nīsôn ubȉla mȉša, ma son ga istȉrola is kȕće.*

istocȉt, -tȍcin – istočiti: *Istocî son svȅ ca jȅ bîlo u karatȕlu; usp.* istōkȁt; (*v.* 1.1.6.4.)

istȍk, -a – istok: *usp*. zopôd; (*v.* 1.2.8.1.); ***- sûnce istȍk*** – izlazak sunca

istōkȁt, -tõcen – istakati: *Kolȉko ćе ovî kartûl jȍš istōkȁt!?; usp.* istocȉt

istrãtit, -trãtin – 1. potrošiti: *Istrãti je cȋlu plõću… (MC);* 2. istrošiti: *Vej su mi se istrãtile postolȅ!*

istrêst, -trēsën – istresti: *Istrês svȅ tȍ na stôl pôk ćemo brojȉt!*

istrībȉt, -trȉbin – istrijebiti: *Istrībȉli su dobȍta svȅ zêce.*

istrȉć, -trīžën – izrezati: *Istrîž ovȕ korjãndolu kakȍ son ti rȅkla!*

istrīskȁt (se), -trīskon – 1. izlupati, izudarati: *Istriskãće te otȁc ka(d) dõjdeš dȍma!;* (*v.* 1.1.6.4.); 2. izmoriti se teško radeći: *Istrīskô son se po bȕšku.*

istrȕhnit,* -trȕhnen – istrunuti; *usp*. sagnjît

istûć, -tūcên – 1. istući: *Istũćete mãti!;* 2. zdrobiti: *istûć omêndule, orȉhe...;* (*v.* 1.1.6.4.)

istūpȉt (se), -tūpin – 1. učiniti što tupim, otupiti: *Istupî son kosôr is ovȍ cesmȉne; supr.* naoštrȉt; 2. postati tupo, otupjeti (se): *Istūpȉla mi se sikȉra.*

istvorȉt (se), *v.* **stvorȉt** (se)

Isùs, **Isùkarst**, -a (lat. *Iesus Christus*) – Isus, Isus Krist: *Za ȉme Isùsovo!; Mõli, ka(d) te ćapôn, ni Isùkarst ti nẽće pomȍć!;* (*v.* 1.6.1.5.)

isvãdit (se) *v.* **svãdit** (se)

isvaršȉt, *v.* **svaršȉt**

isvucȉvot (se), -ȉjen, **isvukȕvot** (se), -ȕjen – svlačiti (se): *Dõša je i pȍce se isvucȉvot...; Nemôj isvukȕvot mõlega u ovȍ stȕdene kãmare!; usp*. svucȉvot

isvûć (se), *v.* **svûć** (se)

ȉša, ȉšla, ȉšlo – (ot)išao, (ot)išla, (ot)išlo: *Ȉša je u Splȉt; Ȉšla je ćа; Ȉšlo je svȅ svrôgon!; usp*. hodȉt; (*v.* 1.7.5.7.)

išȁt (se), -ôn (se) (ve. *issar*) – (po)dignuti (se): *Îša sȉdro, grēmȍ ćа!; Îša se, grēmȍ dȍma!; supr.* kalȁt; *usp.* dȉgnit, podȉgnit

išćètit se, -ȅti se – pokvariti se (o vinu, mlijeku...): *usp.* pokvōrȉ(t) se

išćīpȁt, -ȋpjen – 1. ištipati po tijelu: *Sestrȁ me je svȕ išćipãla;* 2. ištipati zrela zrna grožđa i sl.; *usp.* šćīpȁt; (*v.* 1.1.6.4.)

išćipetȁt, -ôn – ištipati od milja, *npr.* dijete: *Bȕci, bȕci - svȅga bi ga išćipetãla!*

išćućȁt, -ôn (prema ved. *ciuciar*) – isisati, sisanjem oglodati: *Vajô išćućȁt svȅ tê nȍžice… (jãstoga, kosmējä, grancîgule…); usp.* ćućȁt

išegȁt, -ôn (*v.* šegȁt) – otpiliti, odrezati *šêgon*: *Tukãće išegȁt ovȍ darvîh!; usp.* šegȁt

išempjȁt (se), **inšempjȁt** (se),-ôn (ve. *insempiar*) – poblesaviti, postati rastresen: *Ȍl’ si se išempjô?; usp.* šempjȁt

išempjôn, **inšempjôn**(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *insempiar*) – budalast, rastresen, sluđen: *Prȍpja je išempjôn ovî ... išempjôni covȉk; Prȍpja je išempjôna ovȁ ... išempjôno ženȁ!; Kojȅ išempjôno stvorênje!; Ovȉ išempjôni Amerikõnci! (FJ); usp.* šempjôn

išempjōvȁt (se), **inšempjōvȁt** (se), -ōjën (ve. *insempiar*) – izluđivati (se), zaluđivati, nagovarati: *Ȍl’ te nīsù bîli pȍceli išempjōvȁt za pôć u Koletîvu? (IN)*

* zastarjelo

išfogât, **šfogât**, -ôn (ve. *sfogar*) – iskaliti se, dati oduška, izdovoljiti se: ... *išfogãla se je tetà Domîna (IN); ... imãli su se dȉ išfogât i divertȉt (Cel.); usp.* švogât

iškapulât, *v.* **škapulât**

iškartât, *v.* **škartât**

iškartôn, *v.* **škartôn**

iškodȉt, *v.* **škodȉt**

iškonfudjôn,* *v.* **konfundiven**,*

iškopjât, *v.* **škopjât**

iškurȉt,* **škurȉt** -în (prema ve. *corer*) – isteći, proteći, proći (vrijeme, rok, tekućina, konop...): *Iškurî je cȋli konòp is tambȕća!*

iškvarcȉt, -î – osušiti se zbog duge ili jake izloženosti ognju, *npr.* jelo u tavi; *usp.* škvarcȉt

išōvât (se), -ōjën (ve. *issar*) – (po)dizati (se): *Ȉmo (vȉtar) obrãza fuštône išōvât (IŠ); usp.* dȉzot, podȉzot; išât

išpacât, **v. ispacât**

išpacetât, -ôn (*v*. špacetât) – očetkati, iščetkati: *Tukãlo bi išpacetât ovû jakètu.*

išparȉt, *v.* **šparȉt**

išplanjât, **šplanjât**, -ôn (ve. *spianar*) – obraditi blanjom: *Mòreš mi išplanjât ovè dvî dãske?*

išporkât (se), *v*. **šporkât** (se)

išporkôn, *v*. **šporkôn**

išporkôno, *v*. **šporkôno**

išprefôrca,* **isprefôrca**,* -e (tal. *per+forza*) – na silu, preko volje: *Ucȉla son išprefôrca... (Kru.); ... kad bȕdedu isprefôrca prodovãli… (Cima); usp*. prefôrca

išpugât, *v.* **špugât**

ištèmat, -on (njem. *stemmen*) – urezati tvrdi materijal: *Tukô ištèmat zîd za stãvit cjêvi.*

ištendȉt,* *v.* **štendȉt**

ištrukât, *v.* **štrukât**

ištufà(t) **se**, *v*. **štufà**(t) **se**

ištufôn, *v*. **štufôn**

išvogât, *v.* **švogât**

itȉt, **tȉt**, hoćû – htjeti: *Ma ca bȉš tî itî, ȉst ala mãka!? Onȉ bi tȉli da bȕde ȕvik po njȉhovemu!;* (*v*. 1.7.5.7.);
- *hòće non se…* – treba nam, nedostaje nam: *Hȍće non se još ûra vrȉmena…*

izabȉrot, -bȉren – izabirati: *U njê mòreš izabȉrot pomidôre kakȍ te vȍja.*

izabrât, -bër**e**n – izabrati: *Izabrãli su ga za prešidênta Socȉje svête Martinèle (IN)*

izagnât, -ãgnen – istjerati blago iz staje: *Tukô mi izagnât kozè iz merȉne, prî nègo se sûnce dȉgne; usp.* gonȉt

izahodȉt, *v.* **ishodȉt**

izazīvât, -zīvon – izazivati: *Êee, da me ne izazīvo, bȁrž bi se i ustẽga… (IN)*

izazvât, -zovën – izazvati: *Ãko me je mȉsli izazvât, privãri se!*

izbãdot, -on – izbosti: *Izbãdo son se po kupȉni; usp*. izbȍst

izbagutȉt (se), -în ( ) – pobrkati, zbuniti (se): *Svè je bîlo dobrȍ dȍkle se jȍ nīsôn izbagutî (Cel.); usp.* iskonfundȉ(t) se

izbãlit, -in – 1. uprljati slinama; 2. *fig*. izgovoriti sve što se povjerljivo zna: *Ma ca sè je izbãlila!*

izbandât (se), **zbandât** (se), -ôn (se) (ve. *sbandar*) – prevrnuti (se) na jednu stranu (*npr.* brod); *usp.* imbandât

izbandôn, **zbandôn**(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *sbandar*) – prevrnut na jednu stranu; izokrenut, naokrenut: *Izbandôna na žȍlȍ stojî / stõro bracêra, dône brojî (Po); usp.* imbandôn

izbasât, **zbasât**, -ôn (ve. *sbassar*) – umanjiti, sniziti: *(I)zbasôj pavêr na svīćù!*

izbaštardât (se),* -ôn (ved. *bastardar*) – pomutiti (se), izopačiti (se): *Prî su jûdi jedôn drȕgemu pomogãli, sà(d) su se izbaštardãli (TM)*

* zastarjelo

izbatȉt, **ižbatȉt**, **žbatȉt** -în (prema ve. *bater*) – 1. pomiješati udaranjem: *...izbatȉt dvȍ jôja za krȉpost (IN)*

izbativên, **žbativên**(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *bater*) – izudaran miješanjem: *...dvȍ žbativȅno jôja*

izbatoćȁt, -ôn (prema ved. *batocio*) – ulupiti udarcima; *usp.* batȍć

izbatoćôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ved. *batocio*) – ulupljen udarcima: *Uzêla je izbatoćônu kôgomu… (IN)*

izbãvit (se), -in (se) – izbaviti (se), osloboditi (se) neprilika, opasnosti, grijeha; *A kô ćе te sȁd izbãvit ȍtle!?; Izbãvila son se tȅga grīhà!; usp.* spōsȉt

izbēcȉt, -ēcin – raskolačiti oči: *O(d) pũstega trumbetônja ȍci mu se izbēcȉle… (IN); usp.* pēcȉt (*v.* 1.1.6.4.)

izbeštimà(t) **se**, -ôn se (prema tal. *bestemmiare*) – ispsovati se: *Izbeštimô se, sȁl je mîran.*

izbetunȁt, -ôn (prema fr. *béton*) – izbetonirati; *usp.* nalȉt betûn

izbīlȉt,* -īlin – izbijeljeti: *Za dobrȍ izbīlȉt rȍbu vajô stãvit mãlo perlîna.*

izbȉlit, -in – propasti tjelesno zbog bolesti ili duševnih boli: *Vȁs je izbȉli, grûbo ga je vȉdit; usp.* propȁst

îzbina, *v.* **jîzbina**

izbȉt (se), -jen – 1. sabiti, zbiti (se): *Lȉti se tukô izbȉt radi gȍstih; usp.* stīsnit; zbȉt; 2. pojaviti se: *Izbȉle su mi ãkne*; *usp.* žbrufȁt

izbižigȁt, -ôn (prema ve. *bisegar*) – ispremetati, ispretražiti: *Svȅ smo izbižigãli... (Cel.); usp.* privȁrć

izbȍjak, -bôjka – mladica koja izbija iz pupka; *usp.* izdãnak; (*v.* 1.5.3.8.)

izbonacȁt, **zbonacȁt**, -ô (tal. *abbonacciare*) – umiriti more, postati *bonãca*: *Mȍglo bi izbonacȁt za kojù ûru.*

izboršȁt (se), -ôn (tal. *sborsare*) – nevoljko potrošiti novce; *supr.* imboršȁt

izbȍst, -bodȅn – ubosti na više mjesta: *Celȅ su ga izbȍle cīlega; usp.* izbādot

izbrojȉt, -brojîn – izbrojiti: *izbrojȉt na pãrste; Kolȉko si hi izbrojî?*

izbrontulȁ(t) **se** -ôn (prema ve. *brontolar)* – izgovoriti mnogo prigovora gunđajući: *Stõri se izbrontulô, sad je mîran; usp.* brontulȁt

izbrumbulȁt, -ôn (prema ve. *brombolar*) – protresti, izmućkati: *Ca mȅ je ovȁ nevêra izbrumbulãla!; usp.* brumbulȁt

izbrūsȉt, -brũsin – izbrusiti: *Mȍreš mi izbrūsȉt kosôr na onî tvôj tocîl?; usp.* brūsȉt

izbužȁt, -ôn (ve. *sbusar*) – izbušiti na više mjesta, *ucinȉt bûže*

izdahnȉt, -dãhnen – umrijeti, izdahnuti: *Izdãha je, bȉdan, ovê nȍći; usp.* umrît; pūstȉt dûšu

izdãjega, *pril.* – iz veće udaljenosti: *Glȅdo son hi izdãjega, da me ne vȉdidu; usp.* dãje

izdalekȁ, *pril.* – iz daljine: *Vȉdi son izdalekȁ da je tȍ ôn; usp.* dalekȍ

izdãnak, -dônka – mladica koja izbija iz korijena ili iz većih grana: *izdãnak od mãsline*; *usp.* izbȍjak, mladȉca; (*v.* 1.5.3.8.)

izdangȕbit, -dangȕbin – izdangubiti: *Sa ovȍ kȉše ȅpeta ću izdangȕbit cȉli dôn!*

izdȁt, -dôn – izdati, odati: *Govȍridu da je ôn izdô onȅ ca sù hi pȍsli zatvorȉli; usp.* tradȉt

izderȁ(t) **se**, -dȅren se – izvikati se na koga, izderati se: *Danȁs se meštrȍvica izdȅrola na mõlega; usp.* izvīkā(t) se

izdȉlot, -dȉlon – obraditi drvo, kamen: *…a o(d) grõni(h) koromãca izdȉloš špalȅte (Cel.)*

izdricȁt, -dricôn (prema ved. *drizar*) – izravnati: *Tukô izdricȁt ovû rigȅtu; usp.* izravnȁt

izdrobȉt, -drȍbin – izdrobiti: *Izdrobȉli su sa drȍbilicon cetȉri, pêt, kubîki(h) šũdera.*

* zastarjelo

izdūbȉt, -dūbin – napraviti udubinu, izdubiti: *izdūbȉt rãpu.*

izdurȁt, -durôn (prema ved. *durar*) – izdržati (umor, bijes...): *Nīsôn vȅć mȍgla izdurȁt!*

izdūšȉt se, -dūšin se – ispuhati se: *Izdūšî se buvêl; usp.* ispūhât

izgãdit se, **zgãdit se**, -in se – zgaditi se: *Olkȁd mi je onȍ naškȍdilo, izgãdilo mi se vīnȍ.*

izgãrbit se, **zgãrbit se**, -gãrbin se – zgrbiti se: *U ovȍ zôdnje godȉšće dôn pȕno se izgarbî; usp.* gȍbovit se

izgãrbjen, **zgãrbjen**(i), -a(o), -o, *prid.* – zgrbljen, pogrbljen: *(I)zgãrbjen je... ovî (i)zgãrbjeni covȉk; (I)zgãrbjena je... ovȁ (i)zgãrbjeno ženȁ; (i)zgãrbjeno stvorênje*

izgãrcen, **zgãrcen**(i), -a(o), -o, *prid.* – zgužvan, zgrčen: *(I)zgãrcen je... ovî (i)zgãrceni lîst; (I)zgãrcena je... ovȁ (i)zgãrceno kôrta; (i)zgãrceno celȍ; ...i stojî impȉje onãko zgãrcene i skȉdone montûre… (IN); usp.* škicôn

izgãrcit (se), -in, **zgãrcit** (se), -in – 1. izgužvati: *Izgãrci si cĩli veštît; uobič.* škicât; 2. zgrčiti se, zguriti se: *Svȁ se je (i) ãrcila, ùšla û se!; usp.* škicât

izgardȉt, -în – 1. načiniti ružnim, grdnim; 2. ukoriti, izgrditi

izgãzit, -in – 1. izgaziti: *Izgãzila mi je mãška frȉška likadînu!;* 2. pregaziti: *Mõlega je dobȍta ãuto izgãzilo;* (*v.* 1.1.6.5.)

izgingȁt, **zgingȁt**, **žgincȁt**, -ôn (ve. *sginzar*) – iščašiti (ruku, nogu...); presaviti, deformirati: *Izgingô son lĩvo krīlȍ letéć po svītù (Cel.)*

izglãdit, -in – 1. učiniti glatkim; *uobič.* lišât; 2. *fig.* riješiti spor, nesporazum

izgȍbovit se, **zgȍbovit se**, -gȍbovin se (tal. *sgobbare*) – izgrbaviti se (*npr.*. od teškog posla, tereta): *...zgȍbovićeš se prî vrȉmena! (IN)*

izgorȉt, -gorîn – izgorjeti: *Izgôs tȍ žerãve, nemôj da izgorî cĩli bȕšak!;* (*v.* 1.3.14.)

izgōsȉt (se), -gõsin – ugasiti (se): *Svȉtlo bi se izgõsȉlo kȁ(d) bi iz lerȍja dȅvet ûri udrȉlo (Cel.)*

izgotȍvit, **zgotȍvit** -gotȍvin – zgotoviti: *Jesȉ zgotȍvila brujȅt?; usp.* parićât, sprãvit

izgovorȉt, -govȍrin – izgovoriti: *Vȅće onȁ izgovȍri tȅga u jedôn minût nȅgo jȍ u pôl ûre.*

izgrafȁt (se), **izgranfȁt** (se), -ôn (se) (ve. *sgrafar*) – izgrepsti (se) nekim oštrim predmetom (noktima, grmljem...): *Izgrafãli su rûke i nȍge!; Paseȉni nî ispãla ni vlôs iz glōvê ȍsin ca sȅ mãlo izgranfô (IN); usp.* izgranjât; isfrižât; (*v.* 1.1.6.4.)

izgrafôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *sgrafar*) – izgreben: *Ovȍ dītȅ je svȍ izgrafôno; usp.* isfrižôn

izgranjȁt (se), -ôn (prema tal. *granfia*) – izgrepsti (se): *Pûs(t) mãšku smîron, izgranjãće te!; Dȉ si se tãko izgranjô? (FN); usp.* izgrafât; (*v.* 1.1.6.4.)

izgratȁt (se), -ôn (prema ve. *gratar*) – 1. ostrugati: *Tukô tȍ dobrȍ izgratȁt!;* 2. izgrepsti se češući se: *Sa ovȍ papatãži(h) svȁ son se izgratãla!;* (*v.* 1.1.6.4.)

izgratôn(i) -ôna, -ôno (prema ve. *gratar*) – izgreben: *Pȕno je izgratôn ovî ...izgratôni stôl; Pȕno je izgratôna ovȁ ... izgratôno katrîda; izgratôno pjâno; usp.* izgrafôn

izgrȉst (se), -grīzȅn – 1. izgristi; 2. izgristi se moralno: *Kolȉko son se jȍ izgrȉzla radi njȅga.*

izgrōdȉt (se), -grõdin – izgraditi (se): *Kolȉko se tȅga izgrōdȉlo po Fōrù!*

izgrȕhot (se), -on – prodrmati, natresti: *Ca smȍ se izgrȕholi po onôj stõroj cȅsti!*

izgubȉt (se), -în – 1. ostati bez čega: *Izgubȉla son jednù rećînu;* 2. zalutati: *A dȉ je, ȍl' se izgubî?;* 3. izgubiti u natjecanju: *Nãši su igubȉli ovî pût;*
- izgubȉt bȕsulu, izgubȉt zvīzdù o(d) tramuntône – biti dezorijentiran, izgubiti nadzor

* zastarjelo

- *izgubȉt glôvu* – nastradati, poginuti: *Mȍga si izgubȉt glôvu kakȍ nȉšta!*
- *izgubȉt žurnôtu* – izgubiti radni dan: *Za ne izgubȉt žurnôtu…*

izgùbjen(i), -a(o), -o, *prid.* – izgubljen, zagubljen: *Izgùbjen je… izgùbjeni lîbar; Izgùbjena je... izgùbjeno rećîna; izgùbjeno svãrdlo*

izgūlȉt, izgũlin – izguliti: *Cà ne izgũliš tȍ stõri(h) pomidôri(h)?*

izguštà(t) **se**, -ôn se (prema ve. *gustar*) – zasititi se: *Vȅj son se izguštãla nosȉt ovù vȅštu dobȍta svãki dôn!*

izgùtlit,* **zagùtlit**,* -in – 1. loše i površno zakrpiti; 2. napraviti bilo kako: *Nemôj sàd svȅ tȍ izgùtlit! (ŽK)*

izȉst (se), izîn – 1. pojesti: *Izî son sômo pjàt fažôla i fȅtu krùha; usp.* ȉst; 2. *fig.* pojesti (se): *Ne mȍreš seljanȉki dôć na mãnje, bȉš ćà, izȉli bi te žȉvega! (IN); Izȉla son se od mùke!;*
- *Izȉli su me žȉvega!* – 1. Cijelog su me izjeli (*npr.* komarci); 2. Ismijali su me, zadirkivali… (društvo)
- *Môre te izȉlo!* – More te progutalo!
- *izȉst gõvnȍ* – u *izr. Ucîn dobrȍ - izî gõvnȍ!;* (*v.* 1.7.3.)

izjãdot se, -jãdon se – izjadati se: *Sȁd, kà(d) son ti se izjãdola, òdma mi je lãšnje!*

izjãhot, -jãšen – otići iz štale jašući: *U zȍru težõcȉ izjãšedu na mūlȅ (Man.)*

izjãlovit se, -jãlovi se – izjaloviti se: *Izjãlovi mi se lȉpi posôl!; usp.* škrokȁt

izjōvȉt, -jõvin – izjaviti: *Govȍridu da je izjõvî da ôn nȅće u koletîvu.*

izjūstȉt, -jũstin – izustiti, izgovoriti: *U cȉlo tȍ vrîme nî izjūstî njânci jednù rîc!; usp.* izgovorȉt

izjūtȉ(t) **se**, -jũti se – postati ljuta okusa: *Vīnȍ je dobrȍ bîlo, nȉ se izjūtȉlo (TM)*

izlagàt, -lãžen – izgovoriti laži, izlagati: *Svȅga njoj je izlagãla obo njejȉnoj famȅji.*

izlãjot (se), -lãjen – 1. izlajati (se); 2. *fig.* odati, izlanuti: *Izlãjola je svȅ ca jȅ doznãla.*

izlãmenot se, *v.* **zlãmenot se**

izlamenȉvot se, *v.* **zlamenȉvot se**

izlavurôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema tal. *lavorare*) – pomnjivo odrađen: *Otî gȕšt izlavurône pûpe u frȉški krùh… (MJ)*

izlȇć (se), -lēžȅ – 1. dobiti mlade, izleći (se): *Kozà non je izlẽgla dvȍ kozlȉća;* 2. izroditi se: *Mȍglo bi se is tȅga izlȇć svȅga!; usp.* okotȉt

izletȉt, -letî – izletjeti: *Sȁd je mõli tȉć parvî pût izletî iz gnjīzdà.*

izlīcȉt (se), -lȉcin – izliječiti (se): *Izlīcȉli su ga, sȁd je dȍbar; Izlīcȉla son se sōmà, bez likōrà; usp.* ozdrãvit

izlimàt, -limôn – obraditi *lȉmon*: *Tukãlo bi izlimàt ovõde mãlo vȅće!*

izlîndovit se,* -în se – izlizati se, pohabati se (o odjeći); *Svà su ti se kolȉna od gãćih izlîndovila; usp.* izlīzȁ(t) se

izlīnȉ(t) **se**, -lȉnin se – postati lijen, ulijeniti se: *Sȁd su se svȉ izlīnȉli za hodȉt pù(d) poja bez ãuta.*

izlišàt (se), -ôn (prema ve. *lissar*) – izgladiti (se), dok površina ne postane glatka: *Ovà skalîna se je izlišãla.*

izlȉt (se), -lȉjen – izliti (se): *Izlî tȍ vodê po vãrtlu!*

izlīvàt (se), -ījȅn – izlijevati (se): *Nemôj izlīvàt tȍ vodê po kôli!*

izlīzȁ(t) **se**, -ȉže se – izlizati se, stanjiti se od dugotrajne uporabe: *Tukô mi promīnȉt šjôle, izlizãle su se; usp.* izlîndovit se

izlōgàt (se), -õžen – izlagati (se): *Nemôj izlōgàt dȉcu tèmu vȉtru!; usp.* izložȉ(t) se

izlōtȉt, -lõtin – istjerati, izgoniti: *Pȁs je lōtî zêca, a izlōtî kūnù;* (*v.* 1.1.6.4.)

izlovȉt, -lòvin – loveći iscrpsti lovno ili ribolovno područje: *...dobȍta ste svȅ izlovȉli ù more (Cel.)*

* zastarjelo

izložȉ(t) **se**, -lȍžin se – izložiti se: *Bî si se izložî, sînko, vȅlikemu perîkulu!; usp.* izlōgä(t) se

izlūdȉt (se), -lūdin – izludjeti (se): *U štajûn od oržolônde svȉ izlũdimo!*

izlumbardȁt,* -ôn (prema tal. *bombardare*) – obasuti, izbombardirati (gestama, riječima...)

izluštrȁt, -ôn (*v*. luštrȁt) – ulaštiti, izglancati, dovesti do sjaja: *Jesȉ vȅć izluštrô otê postolë?*

izmaćȁt (se), -ôn (prema ve. *maciar)* – umrljati (se): *Izmaćãla son veštît!; Izmaćô son se s otôn pitûron.*

izmaknȉ(t) **se**, -mãknen se – izmaknuti se: *Izmãka son se u zôdnji cas; usp.* škivȁt

izmaškarȁt (se), -ôn (prema ve. *mascara*) – išarati (se) bojama, napraviti neprepoznatljivim

izmaškinȁt, -ôn – raskrčiti neobrađeno zemljište, iskopati pijukom (*maškînon*)

izmažinȁt, -ôn (prema ve. *masinar)* – samljeti: *Izbruštulãla son kafù, sȁl mi je tukô izmažinȁt*

ȉzmeju, **meju**, *prij.* – između: *Vȅlika je diferênca ȉzmeju tȁ dvȍ brãta!; Bîlo je barȕfe meju njȉma.*

izmȅst, -metȅn – metući očistiti od smeća

izmȉcot (se), -mȉcen – izmicati (se): *Dobrȍ son se izmãka, bîlo bi me udrȉlo ù glovu!*

izminȉvot se, -jen se – izmjenjivati se: *Izminȉvoli smo se na otî posôl (ŽK)*

izmȉrit (se), -mȉrin – izmjeriti (se): *Bes provîna ne mȍreš izmȉrit gradãciju.*

izmīrȉt (se), -mīrin – pomiriti (se): *Onȁ hi je izmīrȉla; Nôpokon su se izmīrȉli!*

izmȉslit, -mȉslin – izmisliti: *Ne vȉruj ti njëmu, ôn ti je svȅ tȍ izmȉsli; usp*. izventȁt; izmīšjȁt

izmīšȁt (se), -mīšon – pomiješati (se): *Izmīšoj dobrȍ pitûru!; Sȁl mi se pogotȍvo svȅ izmišãlo!*

izmīšjȁt, -mīšjon – izmišljati: *Ôn vȍli izmīšjȁt, nī mu svãku za vȉrovot!; usp.* izventōvȁt; izmȉslit

izmlōtȉt, -mlōtin – izmlatiti: *Šenȉcu su izmlōtȕli crîpima... (IN)*

izmolȉt, -mȍlin – izmoliti: *Izmolȉla son pêt Očenãši(h)...*

izmōmȉt, -mōmin – izmamiti: *Izmōmȉla mu je svȅ pȉneze!; usp.* izmōtȁt

izmȍren(i), -a(o), -o, *prid.* – izmoren, premoren: *Pȕno je izmȍren ovî ... izmȍreni težôk; Pȕno je izmȍrena ... ovȁ izmȍreno lavandjêra; Pȕno je izmȍreno ovȍ žȉvo; Svȅ je ȕšlo alavȉja i nīsmȍ bîli izmȍreni (FN); usp*. trūdan, umôran; (*v*. 1.1.6.2.)

izmorȉt (se), -mȍrin – izmoriti (se), premoriti (se): *Izmorî si me!; Izmorî son se paližȁt od rãna jȕtra; usp.* umorȉt

izmortifikȁt,* (se), -ôn (ve. *mortificar*) – izmrcvariti (se): *Vȁs son se izmortifikô... (IN)*

izmōtȁt, -mōton – izmamiti, izvući što od koga: *Izmōtô bi dītȅ mãteri; usp.* izmōmȉt

izmȕcen(i), -a(o), -o, *prid.* – izmučen; (*v*. 1.1.6.2.)

izmȕcit (se), -mȕcin (se) – izmučiti (se): *Izmȕci me je ovî nȁš unȕk!; Izmȕcili smo se dȍkli smo svȅ tȍ prȉnili; usp*. ispãtit, izmorȉt

izmȕmot, -on – sažvakati mljackajući: *Stõri mȕmo, mȕmo, ma nȉkako da izmȕmo onî bokunȉć mêsa; usp*. žvãćot

izmȕst, -mūzȅn – 1. pomusti do kraja; 2. *fig.* iscrpiti: *Vȉdi se da ga je dobrȍ izmȕzla, nī ga vȅć ni pôl… (IN); usp.* pomȕst

izmuštrȁt, -ôn (prema njem. *mustern*) – izvježbati koga upornim pokaznim vježbama (kao u vojsci)

izmūtȉt (se), -mũtin (se) – postati mutan: *Ovȁ je kȉša svȅ izmūtȉla; Izmūtȉla se je vodȁ u gustîrnu.*

* zastarjelo

iznebjȕšit se, -in se – zbuniti se, iznenaditi se neočekivanom pojavom: *Cû son mȕziku da svȉro i iznebjȕši son se da kakȍ son mȍga zakasnȉt... (Cima); usp.* iznenȏdīt

iznebȕha, *pril.* – iznenadno, neočekivano, naglo: *Kapitô je na vrôta iznebȕha; usp.* iznenȏdā

iznemȍga, iznemȍgli, -a(o), -o, *prid.* – iznemogao: *Vȁs je iznemȍga ovî... iznemȍgli težôk; Svȁ je iznemȍgla ovȁ ... iznemȍglo fregadôra; Ovȍ dītȅ je iznemȍglo!;* (*v.* 1.1.6.2.)

iznemȍć, -mȍgnen – iznemoći, oslabjeti: *Iznemȍga je bȉdan, nȉ ga cȍ vȉdit!*

iznemȍglost, -i – iznemoglost: *Ćūtî son iznemȍglost...; usp*. debulȅca

iznenōdȁ, *pril.* – iznenada: *Ako iznenōdȁ dõjde vȅće svîta… (Cel.); usp*. iznebȕha

iznenōdȉt (se), -nõdin (se) – iznenaditi (se): *Iznenōdî me je sa svojôn ofêrton. Iznenōdȉli smo se ka(d) smo ga vȉdili; usp*. iznebjȕšit

iznȅrot, -nȅren – roneći donijeti nešto s dna mora: *Tukãlo mi je iznȅrot sȉdro; usp*. izronȉt; (*v.* 1.1.6.4.)

izneverižȁt, -ô (prema ve. *nevera)* – doći do *nevêre*: *Nî parȉlo tȅga zlȁ, ma zagarmȉlo u pulȅnat, izneverižãlo... (IN)*

iznevȉrit, -nevȉrin – iznevjeriti, izdati povjerenje: *Iznevȉri me je s onôn kurbetȉnon!; usp*. tradȉt

iznȉknit, -nȉkne – izniknuti: *Iznȉkla mi je blȉtva, ma tukãće mi je zalīvȁt; usp.* nȉcot

iznȋt, -nesȅn – iznijeti: *Iznȉli smo stôl i bônke pod ȍdrinu, bȁrž nȅće kȉša ovȅ dône; usp.* iznosȉt

iznôć, -nõjden – pronaći: *Iznõćemo nōcîn da tȍ stãvimo na mȉsto.*

iznosȉt, -nȍsin – 1. noseći prenositi van, iznositi: *Iznosȉli su cȋlo jȕtro katrîde na pjãcu...;* 2. iznositi odjeću: *Iznosȉla son ovî fuštôn priko svãke mȉre; usp.* iznît

ȉznova, *pril.* – ponovo: *Rȅkla son mu da vȅć ne dohȍdi, a sȁd je ȉznova dõša!; usp.* ȉsponova, ȅpeta

iznūtra, *pril.* – s unutrašnje strane, iznutra: *Otȍ me žȅre izvônka i iznūtra; supr.* izvônka; *usp*. odiznūtra; dedrênto

izôć, izõjden – izaći, izići;
- *izôć vônka* – izaći iz kuće, iz neprilike: *Ne mȍreš nȉkako dôć krãju, izôć vônka… (IN); ...ustãnem i izõjden na terãcu (FN)*
- *izôć lîp, pãmetan, šȅsan…* – razviti se u lijepa, pametna...
- *izôć meštrȍvica, likôr…* – postati učiteljica, liječnik...
- *izôć na krôj* – izaći na kraj (s poslom, s osobom nakon natezanja...)
- *izôć na rûku* – ići komu na ruku, učiniti mu uslugu

izorcȁt,* -ôn (tal. *orzare*) – izdržati, ustrajati: *Izorcô se za naprãvit ovî posôl!; uobič.* izdurȁt; (*v.* 1.1.6.2.)

izračunȁt, -ôn – izračunati, *ucinȉt kȍnat*

izrãnit (se), -rãnin (se) – 1. nanijeti kome rane: *Izrãnila me je ovȁ škarpîna...;* 2. raniti se na više mjesta: *Vȁ(s) si infašôn, dobrȍ si se izrãni! (FN)*

izrašpȁt, -ôn (prema trs. *raspar*) – ostrugati *rãšpon*

izravnȁt, -ravnôn – 1. ispraviti što nije u redu: *Bȍje ti je izravnȁt račūnē is njîn;* 2. ispraviti što nije ravno: *Izravnô son ovî kȍlut tondîna; usp.* izdricȁt, isprãvit

izrȅć, -rȅcen – izreći, izgovoriti: *Izrȅkla njoj je svȅga i svãcega!*

izrȅpot se, -on se – izdovoljiti se plešući, skačući, veseleći se

izrêst, -rēstēn – izrasti: *Ovȁ trōvȁ je izrẽsla priko nȍći.*

izrešetȁt, -ôn – izrešetati streljivom: *Izrešetãli smo onȅga zêca priko mȉre!*

izrȉgot, -rȉgon – povratiti: *Do Splȉta son izrȉgola dûšu i tîlo.*

izrȉzot, -rȉžen – izrezati: *Tukô mi izrȉzot slȍva ol kartūnā.*

* zastarjelo

izronìt, -rònin – roneći isplivati na površinu, izroniti: *Dupîn bi bî izronî svãki càs po(d) prôvu bròda; usp*. iznèrot;

izrugùvot se, -rugùjen se – izrugivati se: *Ca mù se izrugùješ, òl' si tî bòji?; usp.* rūgä(t) se

izucìt, -ucîn – izučiti: *Ôn je izucî zanôt u Zãdar.*

izuminacjûn,* **ižuminacjûn**,* -ūna, (tal. *esaminazione*) – ispitivanje (*npr.* u sudskome postupku), svjedočenje, uzimanje ili davanje izjave

izuminàt,* **ižuminàt**,* -ôn (tal. *esaminare*) – ispitati (*npr.* u sudskome postupku), posvjedočiti, uzeti ili dati izjavu

izumìrot, -umìren – izumirati: *Pùno tìtici(h) izumìredu, nĩ hi vĕj vĩdit; usp.* izumrît

izumìt, -umîn – izumiti: *Govòridu da su nãši izumìli plìvaricu; usp*. izmìslit, izventãt

izumrît, -ùmren – izumrijeti: *Njìhova lozà je odõvna izumõrla; usp.* izumìrot

izvãdit, -vãdin – izvaditi: *Izvãdila je takuîn...; Izvàlte i(s) škafetîni(h) stõre librĕte… (Kru.)*

izvãrćot, -vãrćen – izvrtati: *Nemôj izvãrćot mojĕ rîci!*

izvartìt (se), -vartîn (se) – 1. izbušiti vrtnjom, isvrdlati: *Izvartî je rãpu;* 2. navrtjeti se okrečući: *Izvartìla son se sìnoć na tônce;* 3. promijeniti okolnosti: *...ùvik se ništò izvartî prìko nãše vòje (MJ)*; (*v.* 1.1.6.4.)

izvartīvàt (se), -ījèn, **izvartìvot**, -ìjen – 1. bušiti vrtnjom, svrdlati; 2. zbunjivati koga; 3. izokretati temu: *Ùvik izvartījèš mojĕ rîci!*

izvedrì(t) **se**, -vedrî – razvedriti se: *Èvo, izvedrìlo se!; usp*. rašćarãt

izventàt, -ôn (ve. *sventar*) – izmisliti: *Izventãli smo nìkoliko ricètih… (MJ); Vrôg òdni njĕga i kô ga je izventô!; usp.* izmìslit

izventōvàt, -ōjèn (ve. *sventar*) – izmišljati: *Konkurẽncija svĕga izventōjè (IN); usp.* izmīšjãt

izverinàt, -ôn (ven. *inverinar*) – izvrtjeti, uvrtjeti (konop): *Imãla je kurãja konòp izverinàt, dòkle ga nî iskìdola i u bokūnĕ ucinìla (Pi: Mojà kozà)*

izvèst, -vedèn – 1. izvesti van: *Izvĕla son dītè vônka is ovò lĩpega vrìmena;* 2. izvesti na pravi put: *Ovẽga mõlega tukô izvèst na pût! (ŽK); usp.* izvodìt

izvicjàt (se), -ôn (se) (prema tal. *viziare*) – razmaziti (se), postati izbirljiv: *Izvicjãla si ovù dìcu!; Izvicjãla ti se ovà tvojà ćêr!*

izvicjôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema tal. *viziare*) – razmažen: *Pròpja je izvicjôna ovà... izvicjôno mãška!; usp.* civîl

izvìdit, -vìdin – doznati očevidom, ispitivanjem: *Ìšla je izvìdit dì njoj je ćêr; Pôj tî izvìdi cà ôn mìsli obo tèmu!*

izvīkàt se, -vīcen se – izvikati koreći koga; *usp.* izderä(t) se

izvīrìt, -vīrin – izviriti: *Izvīrî je glōvôn vônka.*

izvīrìvot, -virìjen – izvirivati: *...a slãma izvīrìje i(s) sedlà i lîpo bãdo (IN)*

izvìrot, -vìren – 1. izbijati poput izvora: *Jê, izvìre u nôs vodà, ma ispod môra;* 2. nadolaziti: *Bîlo hi je velètih, pũste šĕsne žênskice, ma òkle ovò vĕć izvìredu?! (IN)*

izvìtrit, -vìtrin – ishlapiti: *Izvìtrila mu je pãmet; usp.* ižvampìt

izvodìt, -vòdin – izvoditi: *Ca ćù njânci izvodìt kozù na pãšu, ka(d) će kìša svãki càs!; usp.* izvèst

izvodnìt se, -vòdni se – pretvoriti se u vodenasto; ***usp.*** ispišãt se

izvōjà(t) **se**, -võjon – izvaljati se: *Tovôr se izvōjô po tlehù...;* (*v.* 1.1.6.4.)

izvòjit se, -vòjin se – udovoljiti si u željama ili potrebama: *Nekà se izvòji dok mòre!*

izvōlìt (se), -võlin (se) – 1. bubnuti štogod, nesmotreno reći: *Ma kakò je mòga izvōlìt tãku šempjarìju;* 2. izvaliti (se): *Izvōlî je svè na tleh...; Kakò je dõša u kãmaru, izvōlî se na postèju.*

* zastarjelo

izvônka, *pril.* – s vanjske strane, izvana; *supr.* iznũtra; *usp*. odizvônka; defôra

izvõrnȉt (se), -võrnen (se) – izvrnuti (se): *Izvõrnȉla si môj sȉć vodê iz dišpȅta, kozȍ jednȁ!; Ucinȉla se marȅta / izvõrnȉla se gajȅta... (Po)*

izvoršõvȁt, -õjē – pjevati poput ptice pjevice koja doziva druge ptice: *Môj kornjôl izvoršõjē…* (*v.* 1.5.1.5.)

izvûć (se), -vūcēn (se) – 1. izvaditi vađenjem: *Izvũka son sȉć iz gustîrne;* 2. izvući se iz opasnosti: *Jedvȁ son se izvûka òtle.*

izvukȕvot, -kȕjen – vaditi, izvlačiti što iz čega: *Izvukȕvoćemo bruškȉt iz Lȕkića berȉte (FN)*

ižbatȉt, *v*. **žbatȉt**

ižêmpal,* *v*. **žêmpal**

ižmarȉt, *v.* **žmarȉt**

ižmarivên, *v.* **žmarivên**

ižuminacjûn,* *v.* **izuminacjûn**,*

ižuminȁt,* *v.* **izuminȁt**,*

ižvampȉt, **žvampȉt**, -în (ved. *svampir*) – 1. izvjetriti; *usp.* izvȉtrit; 2. *fig.* nestati; 3. *fig.* ishlapiti mentalno; *usp*. rebambȉt

ižventȁt, *v*. **izventȁt**

Levȕt se navukȕje na žōlȍ, oko 1958.

... a kalafôti mĩnjodu madīrē u Krĩžnu lûku, 1953.

* zastarjelo

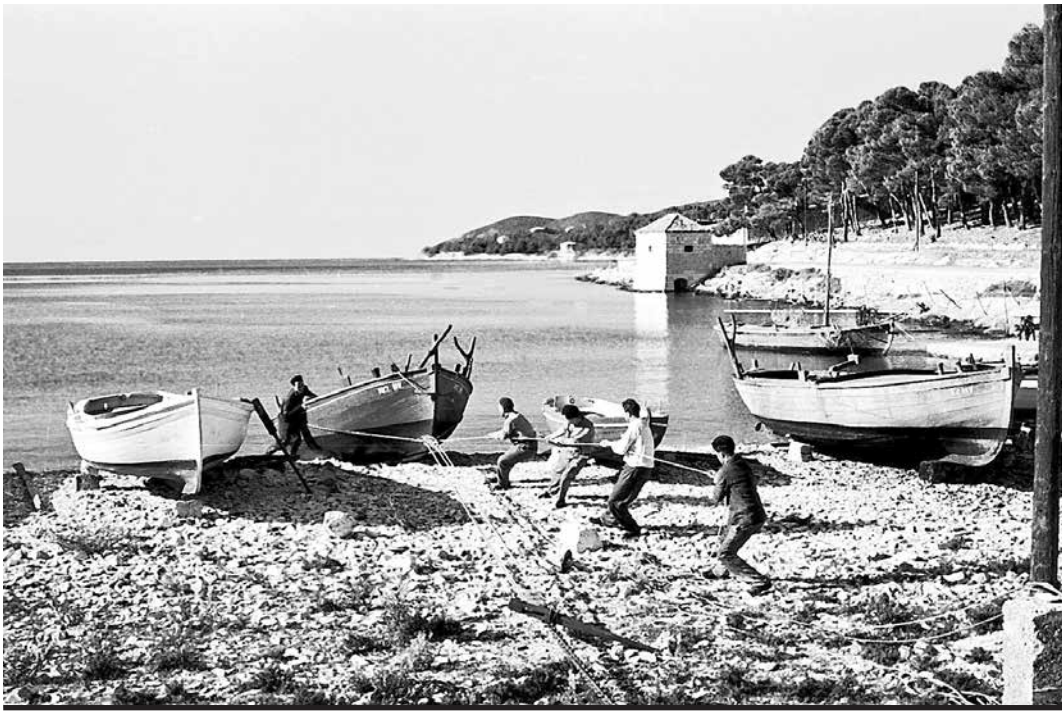

J

jablôn, jablãna – vrsta ovećeg drveta, jablan: *Prî je na Dolȁc bîlo nȉkoliko jablãnih;* (*v.* 1.5.3.1.)

jãbucica, -e – ispupčenje na grlu muškarca, Adamova jabučica

jãbuka, -e – vrsta voćke istoimenoga ploda; (*v.* 1.3.12.)

jacêra,* -e (ve. *iazera*) – 1. ledenica, hladnjača; 2. *fig.* mjesto gdje je izrazito hladno: *Kakȍ da si u jacêru, šijãtike ne manjkô (IN);* (*v.* 1.3.1.)

jãci, **jãcji**, *prid.* (*komp. od* jôk) – jači: *Tĩ si, bomȅ, pȕno jãci od njȅga; ... kad ni jãcji nīsȕ uspȉli (Cima); usp.* jôk

jãdot (se) -on (se) – jadati (se): *Pošćîr jãdo svojȅ jôde (IN); Po cĩle dône grînto i jãdo se; usp.* jôd

jagãnjac, jagãnjca – jaganjac, janje; samo u *izr. jagãnjac Bȍžji;* (*v.* 1.6.1.5.)

jaglȉca, -e – 1. igličasti list bora; 2. vrsta plave ribe, iglica (*Belone belone*): *Nôjdrãže su mi frȉške frȉgone jaglȉce; usp.* jôgla; (*v.* 1.4.11.)

jaglicôra, -e – mreža za lov na *jaglȉce;* (*v.* 1.4.9.2.)

jaglûn, jaglūnȁ, *m,* augm. – vrsta plave ribe (*Xiphias gladius*), veća od *jaglȉce;* (*v.* 1.4.11.)

jãgma, -e, (tur. *yağma*) – otimanje, grabež: *Jutrȍs je ȅpeta bîla jãgma za krȕh.*

jãgoda, -e – plod kupine: *Ovõde su jãgode, bomȅ, mõle i cõrne, a na tarafêrmu bȕdedu vȅlike i carvȅne - ma tȍ nî ȉsta sôrta;* (*v.* 1.5.3.4.)

jãgodica, -e – dio lica pod okom: *Poglȅdola je u tlȅh, a jãgodice su njoj se zarumenȉle;* (*v.* 1.1.4.1.)

jȁhta, -e – brod za razonodu s kabinama za noćenje, veći turistički brod; (*v.* 1.4.1.2.)

jãhot, jãšen – jahati: *Ânci furȅšti mȍredu jãhot na tovãra;*
- *jãhot po muškû / po žênsku* – jahati s nogama na dvije strane / na jednoj strani

jakȅta, -e (ved. *iacheta*) – sako; (*v.* 1.1.7.1.)

jakȅtica, -e *ž* (*hibr. dem.* prema ved. *iacheta*) – lagani ženski sako, *jaketîn*

jaketîn, -a, *m* **jaketîna**, -e, *ž* (ved. *iachetina*) – lagani ženski sako, manja *jakȅta, jakȅtica*

jaketûn, -ūnȁ, *m* (augm. prema ved. *iacheta*) – veća *jakȅta*: *Svȉ ȉšćedu, kô terlîš, kô jaketûn… (IN)*

Jakîn,* -a (tal. *Ancona*) – talijanski grad Ancona na suprotnoj obali Jadrana; *uobič.* Ankôna; (*v.* 1.2.1.9.)

jãkove-jãkove (tal. *Giacomo Giacomo*) – izraz za klecanje u koljenima: *...a kolȉna su mi cinȉla jãkove-jãkove.*

jakȕhan, jakȕhni, -a(o), -o, *prid.* – odrastao, ojačan: *Mõli mi je vȅć jakȕhan; usp.* jôk*;* (*v.* 1.1.4.2.)

jalȅk, *v.* **jelȅk**

jãlov(i), -a(o), -o, *prid.* – 1. neplodan; 2. uzaludan: *Jãlov je... ovi jãlovi posôl; Jãlova je... ova jãlovo ženȁ; jãlovo stvorênje; usp.* mânco

jãlovica, -e – neplodna žena: *Ne mȍre imȁt dicê, jãlovica je;* (*v.* 1.1.5.2.)

jãma, -e – jama: *Butãli su stõrega mūlȁ u jãmu;* (*v.* 1.2.1.1.);
- *jãma kagalînova* – smetlište, odlagalište: *Onȉ ca sȕ nȁvar Bukaĩnke imãli jãmu kagalînovu (AD)*

jãmit, jãmi – imati zapremninu, zapremati: *Ovî karatîl jãmi dvȍ tȍlitra.*

jancȉć, -a – malo janje, janjčić: *Jednȅga jancȉća ću prodȁt, a jednȅga ostãvit za nôs; usp.* jãnjac; (*v.* 1.5.1.1.)

* zastarjelo

jandarmerȉja,* -e (tal. *gendarmeria*) – policija za vrijeme Austro-Ugarske, žandarmerija: *Ȕvik je imô poslȁ sa jandarmerȉjon i finôncima (Cel.)*

jandôrm,* -a (ved. *gendarmo*) – žandar: *Nīsù ošervãli jandôrme pol krȕšku… (IN);*

jãnjac, jônca – janje: *Svȅ je mãnje jônci(h) po otòku; usp.* jancȉć, jagãnjac; (*v.* 1.5.1.1.)

jànjetina, **janjȅtina**, -e – janjeće meso, janjetina: *Nȅ znoš ca je bȍje: jànjetina pecȅna ȍli lȅšo;* (*v.* 1.3.6.1.)

japjȅnica, -e – vapnenica (vrsta tradicionalne zasvođene građevine od naslaganog vapnenca, u njoj se 40-ak dana palila vatra, a od izgorjelog kamena pravilo se *jõpno;* (*v.* 1.2.1.6.)

jardîn,* *v.* **đardîn**

jãrica, -e – ženka pilić; *usp.* pȉplica; (*v.* 1.5.1.1.)

jarîna, -e (ved. *giarina*) – prirodni šljunak, manji obluci pomiješani s pijeskom, *usp.* šũder; (*v.* 1.2.1.2.)

jarmènice, -ih *ž mn* – duga vesla na *svićarȉci* kojima *šijãvac* održava brod na mjestu tijekom ribolova; *usp.* jõrôm; (*v.* 1.4.3.)

jarûh, jarūhā – neuškopljeni jarac: *Ȍdnili smo jarūhù u lûnu frȉško ostrižȅnu kozù (IN);* (*v.* 1.5.1.1.)

jarušȉć, -a – mladi jarac: *A u Grãblju jarušȉći pâsu (pjesmica);* (*v.* 1.5.1.1.)

jãslice,* -ih *ž mn* – božićne jaslice: *U svãku crȉkvu bȕdedu vȅlike jãslice za Božȉć; uobič.* betlêm; (*v.* 1.6.1.2.)

jãstog, -a (ve. *astese*) – vrlo cijenjen veći morski rak, jastog (*Palinurus vulgaris*); (*v.* 1.4.15.)

jastožêra, -e (*v.* jãstog) – oveći kavez u moru u kojemu se čuvaju živi jastozi; (*v.* 1.4.9.1.)

jãšćerica, -e *ž* – prištić na jeziku, jašterica (‘dobije se nakon izrečene laži’); *usp.* prãšćerica; (*v.* 1.1.5.2.)

jãto, -a – jato (ptica, riba...): *Poglê(j) ovȍ jãto gavũni(h) - parî cõrni ȍblok!; usp.* ćãp

jaũkàt, jaũcen – zapomagati, jaukati od boli: *Ne mȍgu vȅć ni spȁt - stõro jaũce cȋlu nôć*; (*v.* 1.1.6.5.)

jãval, jôvla – vrag, đavao: *Kakȍ da je jãval ȕša û nj; uobič.* vrôg; (*v.* 1.6.1.5.);
- *jãval jãvli, jãval javlȅni* – *razg.* pravi vrag

jãvor, -a (ve. *lavrano*) – grmolika biljka aromatičnih listova, lovor (*Laurus nobilis*): *Meju sũhe smȍkve ȕvik se stãvi kojigôd lîst od jãvora;* (*v.* 1.5.3.3.)

jazȉcan, jazȉšni; -a(o), -o, *prid.* – oštra jezika, jezičav: *Prȍpja je jazȉcan ovî naš... jazȉšni susîd; Prȍpja je jazȉšna ovà nãša... jazȉšno susìda; Kojȅ jazȉšno stvorênje!*

jazȉk, -a – 1. jezik u ustima: *Daržȁt jazȉk zã zube*; (*v.* 1.1.4.1.); 2. jezik kao jestivi dio: *Jazȉk u šûg o(d) pomidôri(h) sa kãparima; (Cel.);* 3. jezik kao govor: *Ôn parlatô na svȅ jazȉke;*
- *špõrki jazȉk* – prostački način izražavanja: *U njê ti je prȍpja špõrki jazȉk!*

jazȉšnica, -e – žena oštra jezika: *Nȅgo mu onà jazȉšnica o(d) ženê nî otrêsla prȅdiku! (IN);* (*v.* 1.1.6.1.)

jẽ, **jê** – 1. upitna čestica (je li): *Jẽ ti otȁc dõša dȍma?;* 2. potvrdna čestica (da, jest): *Jê, dõša je!*

jẽbȁc, jẽbca – vrsta manje bijele ribe zelenkaste boje iz porodice usnača (*Labridae*), mužjak *šôrnjace,* lumbrãk; (*v.* 1.4.12.2.)

jebȁt, jebȅn – *vulg.* spolno općiti: *Êeee, môj zêrme, ca sȉ jȅbo - jȅbo si, sȁd je gotȍvo!; ...a onà mu govȍri, da ako mȍre jebȁt be(s) sȅlena, da će mȍć i sa njîn (Cel.)*

jebȁ(t) **se**, jebȅn se – 1. *vulg.* spolno općiti; 2. *fig.* mučiti se, gnjaviti se: *Jȅbo son se s ovîn parangōlôn cȋlo jȕtro!*

* zastarjelo

jebên, jebȅni; -a(o), -o, *prid. – vulg.* težak, zadrt, zajeban: *Prȍpja je jebên ovî ... jebȅni posôl; Prȍpja mu je jebȅna njegȍva ... jebȅno nōrôv!; Kojê jebȅno stvorênje!; usp.* zȁjebon

jebênti, **bênti –** *vulg.* sastavni dio mnogih psovki: *(je)bênti (... mãter,... ȍca,... svȅ mȍrtve i žȉve..., mlīkȍ mãterinovo...)*

jȅcot, jȅcon – jecati: *Ȅno ti je tãmo, jȅce vȅć pôl ûre*; (*v.* 1.1.6.5.)

jedanaēsti, **jednādesti**,* *redni broj* – jedanaesti: *Jõ son jedanaēsti po rēdù.*

jedīnȁc, jedȉnca – jedini sin, jedinac: *... kakȍ jedīnȁc ne mȍre zapūstȉt imônje (IN);* (*v.* 1.1.3.3.)

jedîni, -a(o), -o, *prid.* – jedini: *jedîni sîn; jedîno ćêr... jedîna je u famȅju; jedîno dītȅ; usp*. jedôn jedîni

jedîno, *pril.* – samo jedno, jedino, na jedini način: *Jedîno tãko mȍreš dôć krãju.*

jednāste, **jednādeset***, *broj* – jedanaest: *Sȁd je jednāste i kvārat.*

jednȍ, -o, *pril.* – 1. nešto specifično (za razliku od nečeg drugog): *Tȍ je jednȍ, a ovȍ je drùgo!;* 2. otprilike: *...i ondȁ kùhot jednȍ dȅset minûti.*

jedôn, jednä, jednȍ, *broj* – jedan: *jedôn covȉk, jednä žená, jednȍ dītȅ;*
- *jedôn jedîni* – jedan jedini: *Vȉdila son ga jedôn jedîni pût!*
- *jedôn pût* – jednom, nekad davno: *Jedôn pũt son ćapô... ;*
- *svȅ jedôn* – potpun: *Bî son svȅ jednȁ vodȁ (IN)*

jȅdrilica, -e – brod na jedra (turističke ili sportske namjene): *...kakȍ da bi joj mûž krepô ȍ' gloda dȁ je na ovî svẽti dôn ostãvi jȅdrilicu u mandrȁć! (IN);* (*v.* 1.4.1.2.)

jedvȁ, *pril.* – jedva; *jedvȁ jedvȉce* – teškom mukom, jedva jedvice

jedvȉt, *pril.* – samo u *izr.*: *na jedvȉte jôde* – vrlo teško, na jedvite jade

jelȅk, **jalȅk**, -a (tur. *yelek*) – prsluk: *Lȍndinjer je stãvi mânču u žepȉć od jelȅka (IN); usp*. đilȅt; (*v.* 1.1.7.1.)

jelovȉna, -e – jelova građa; (*v.* 1.5.3.7.)

jelôž,* *v.* **đelôz**

jelšamîn, **jelšomîn**, -a (tur. *yasemin*) – grm bijeloga cvijeta, jasmin; (*v.* 1.5.3.3.)

Jelšãni, -ina/ **Jelšõnka**, -e/ **jelšõnski**, -ega – iz Jelse na Hvaru: Jelšanin; Jelšanka; jelšanski: *Za unjôlke se rȅce ȉsto 'jelšõnski postolȉ'*

jemãtva, -e – berba grožđa (ključni posao ubiranja plodova, pored branja maslina i žetve lavande); (*v.* 1.2.6.1.);
- *po jemãtvi* – nakon berbe, rana jesen

jenôr,* -ōrä (lat. *januarius*) – siječanj; *uobič.* parvî mȉsec: *Omênduli procvãtedu đȉgod vȅć u parvî mȉsec;* (*v.* 1.2.8.3.)

jȅrbo* *vezn.* – jer: *Nīsôn nȉkako mȍga dôć prî, jȅrbo...; nov.* jer; *usp.* perkȅ

jêrula, -e (ved. *ierula*) – gredica; malo zemlje podržano zidićem, najčešće uz kuću, za uzgoj cvijeća.

jȅs,* **jȅš**,* -a (ve. *gesso*) – gips, kreda: *Jȅson barbaškãju po kôrti đograđiki... (IN)*

jesôn, **sôn** – jesam, sam: *Jesôn, bî son tãmo jucẽra, nīsôn mȍga dôć prî; supr.* nīsôn; (*v.* 1.7.5.7 – bȉt)

jȅza, **jȅža**, -e – čestica obradive zemlje smještena na rubovima polja, među stijenjem, *pod bȕšak*; (*v.* 1.2.1.1.)

ježîna, -e, *ž,* **ježînac**, ježînca, *m* – morski jež: *Ubô son se na ježînu, popišãću se na tȍ mȉsto!;* (*v.* 1.4.17.)

jēžȉ(t) **se**, jȅžin se – 1. ježiti se, kostriješiti se: *Kakȍ se nēćȕ jēžȉt ovãko mȍkar!;* 2. srditi se: *Ca sȅ jēžiš bes potrȉbe! (ŽK)*

jȅžuri, -ih – srsi: *Jȅžuri me ćapōjȅdu kad mi se tukô isvûć u onȍ hlõdne kãmare!;* (*v.* 1.1.5.2.)

jīćê, jīćä, **īćê**, īćä – jelo: *Bîlo je dobrȍ (j)īćê i pīćê; usp.* spîza, jîzbina

* zastarjelo

jîd, **îd**, (j)îda, *m* – ljutnja: *Kakȍ me nȅće ćapȁt jîd kad vȉdin kakȍ su isprasãli posôl…;*
- *pùknit ȍd jida* – puknuti od zavisti: *A onȁ, sômo ca nî pȕkla ȍd jida!*

jîdan, **îdan**, (j)îdni; -a(o), -o, *prid.* – jutit, bijesan: *(J)îdan je ... (j)îdni covȉk; (J)îdna je... (j)îdno ženȁ; (j)îdno dȉtȅ;* (*v.* 1.1.6.2.)

jîdît (se), **îdît** (se), (j)îdin (se) – 1. ljutiti koga: *Nemôj me jîdît!;* 2. ljutiti se: *Mãti je šȉla / mãti se idȉla… (Po); usp.* sõrdît

jȉdrit, -in, **ȉdrit**, -in – jedriti: *Lakȍ je (j)ȉdrit sa dȍbrin vȉtron;* (*v.* 1.4.5.1.)

jȉdro, -a; **ȉdro**, -a – jedro; (*v.* 1.4.3.);
- *latînsko (j)ȉdro* – starija vrsta četverokutnog jedra

jȉga, **ȉga**, -e – vrsta male bijelo-plave ribe, poput *gavunȉća;* (*v.* 1.4.12.4.)

jȉst, *v.* **ȉst**

jîzbina, **jîžbina**,* -e – jelo, hrana: *Nî me komodãla onȁ jîzbina; Ma jê ovȍ jîžbina za lavurônta! (Cel.); usp.* jīćê

jȍ, **jõ**, mène, me, *zamj.* – ja: *Jȍ mȉslin dȁ ȉmon prôv; Ni jȍ ne hãjen...; Jõ son parvî dõša!; Jõ ću dôć sȕtra.*

jôd, jãda *m* – jad, čemer, briga: *Pošćîr jãdo svojȅ jôde… (IN); usp.* jãdot se;
- *na jedvȉte jôde* – teškom mukom
- *ni pôl jãda* – manje zlo

jõdar, jõdri; jõdrā, jõdro; jõdrȍ, jõdro, *prid.* – jedar, svjež, dobra izgleda: *Prȍpja je jõdar ovî... jõdri mladȉć; Prȍpja je jõdrā ovȁ... jõdro dīmjȁ; Prȍpja je jõdrȍ ovȍ... jõdro dītȅ.*

jôgla, -e – igla: *Jôgli(h) ȉmo dvî vôrsti: za šȉt rȍbu i za kãrpit mrȉže; usp.* jaglìca; (*v.* 1.2.4.2., 1.4.9.1.)

jõjȁ, jôj, jõjih *sr mn.* – 1. jaja peradi: *Govȍri da mȍre izȉst fritãju o(d) dȅset jôj (jõjih);* 2. testisi: *Udrî son se u jõjȁ...;* (*v.* 1.1.4.1.)

jôje, -a *sr* – jaje peradi: *Daržãli smo kȍkoše, pȍradi jôj… (Cel.);*
- *jôje nȁ oko* – prženo jaje na oko
- *jôje u sôrbulu* – meko kuhano jaje
- *jôje ù tvardo* – tvrdo kuhano jaje
- *ćūtȉt jôje* – osjetiti spolni nagon
- *hodȉt po jõjȉma* – kretati se pažljivo, kao po jajima

jojȍ,* *nepr.* (malezijski *jo-jo*) – vrsta igračke, kotačić na uzici koji pokretima ruke ide gore-dolje; (*v.* 1.6.5.1.);
- *bȉt na jojȍ* – biti loše raspoložen
- *dȉgnit se na jojȍ* – probuditi se loše raspoložen, *slãbe vȍje*

jôk, jõki; jõkā, jõko; jôko, jõko, *prid.* – jak: *Jôk je kakȍ... jõki brôv; Jõkā je kakȍ... jõko mazgȁ; Prȍpja je jôko ovȍ... jõko stvorênje; usp.* jakȕhan, potȅnat; (*v.* 1.1.4.2.)

jôko, *pril./* **jãce**, **jãcje**, *komp.* – jako/jače: *Jôko je puhãlo, a danȁs bi mȍglo jȍš i jãce!*

jôla, -e (tal. *iole*, njem. *Jolle*) – vrsta jedrilice, ‘olimpijska jola’; (*v.* 1.4.1.2.)

jônka, -e – jamica: *Za igrȁt na frãnje bîlo bi se izdūbȉlo dvî jônke.*

jȍpeta, *v.* **ȅpeta**

jõpno, -a – vapno: *Prî se jõpno cinȉlo u japjȅnice, a sȁ(d) se kupȕje u sakȅte; usp.* japjènica, klȁk;
- *gõšeno jõpno* – vapno miješano s vodom
- *žīvo jõpno* – negašeno vapno

jôrbul, -a (stdlr./lat. *arbor*, jul. *iorbul*) – jarbol na brodu; *usp.* arburôda; (*v.* 1.4.3.)

jōrôm, jõrma – poprečna greda (sa *škêrmima* i *škermadûron*) na brodu (*svićarȉci*) koja prelazi strane broda zbog dugih vesala (*jarmènicih*) kojima se veslač (*šijãvac*) održava na zadanom mjestu; *usp.* sȍha; (*v.* 1.4.2.)

jõtra, -e – jetra: *Kô pȕno lȍce, raspãšće mu se jõtra; usp.* žȉgerica; (*v.* 1.1.4.1.)

* zastarjelo

jōvȉt (se), jõvin (se) – javiti (se): *Sestrȁ mi je jōvȉla da je ôn ȕmor; I rêd je da von se dȍpokon jõvin sa dvȍ slȍva (Cel.)*

jōvjȁt (se), jõvjon (se) – javljati (se): *Nȉšta mi ne jõvjodu; Nȉšta se ne jõvjo, kô znô dȉ je!?*

jubȋn, jubȉna (stdalm./lat. *lupus*) – vrsta cijenjene bijele ribe, lubin, brancin (*Dicentrarchus labra*x); (*v.* 1.4.12.1.)

jūbȉt, jūbin – 1. voljeti, biti privučen: *Jūbin ga vȅće o(d) svȅga;* 2. cjelivati: *Njû jūbi u pȅšnje, a mõlega u celȍ; uobič.* bušīvȁt; (*v.* 1.1.6.4.);

- ãko von se jūbi – poziv pridošloj osobi da se pridruži jelu; (*v.* 1.3.14.)

- jūbȉt svīćȕ – biti privučen svjetlom svijeće (o ribi): *Pȍcele su sardȅle jūbȉt svīćȕ.*

jūbjen(i), -a(o), -o, *prid.* – ljubljen, drag: *Jūbjen si mi, jūbjeni sînko môj!; Jūbjena si mi, jūbjeno ćȅri mojȁ!; Jūbjeno dītȅ mojȅ!; usp*. drôg

jubôv, jubãvi – ljubav: *Da nijȅ jubãvî ne bȉ svîta bîlo… (pjesmica);*

- Nî jubôv jūhȁ od fažôla – Nije ljubav bezazlena stvar

- Nīsȕ vȅj u jubãvi – Posvađali su se: *... ȍl' ne vȉdiš, nīsȕ ti onȅ vȅj u jubãvi!*

- cinȉt jubôv – voditi ljubav: *Da nīsȕ cinȉli jubôv, ne bȉ sȁd bîla nosēćȁ - a bomȅ!*

- ucinȉt jubôv – učiniti uslugu: *Ucĩn mi jubôv, bȕd kraj mõlega dȍkli se jȏ ne vrõtin i(s) spîze!*

jucêr, **jucēra**; **ucêr**,* **ucēra**,* – jučer: *Jucēra je bî u nôs dȍma; usp.* prȉkucer; (*v.* 1.2.8.5.)

jûdi, jūdî*(h)* – ljudi: *Pȕno je svîta, mãlo jūdî(h); usp*. covȉk, cejadîn; svît

jùgo, -a – čest JI vjetar, jugo: *Kal pûše jùgo, u pȍrat nî bonãce; usp*. jùžina, širȍko

Jugoslâvija, -e – Jugoslavija; *stõro Jugoslâvija* – Kraljevina Jugoslavija: *U vrîme stõre Jugoslâvije krȕh je bî po dȉnar, a poglê(j) sȁd!*

jūhȁ, juhê – juha: *Nȅ znoš ca jȅ bȍje: jūhȁ, oli mêso lȅšo iz juhê; fôlšo jūhȁ –* juha bez mesa; (*v.* 1.3.5.1.)

juhãtno, *pril.* – tekuće poput juhe: *Nekȁ bȕde vȅće juhãtno!; usp.* lȉkvido

jùho,* **ùho**, -a – uho (govorilo se *jùho* umjesto *ùho* iza prijedloga 'u'): *Trumbetãla joj je ù juši… (IN)*

jūjan, jūjni; -a(o), -o, *prid.* – nerazbuđen, snen, smrknut: *Ca sȉ tãko jūjan, ȍl' si slãbo spî?;* (*v.* 1.1.6.3.)

jūjȁt (se), jūjon (se) – ljuljati (se): *Ne jūjoj ga tãko, ispãšće iz gongolīzala!; Ȅno ti ga dȉ se jūjo po bȍtima; usp*. gingȁt, gongolīzȁt, gūzȁ(t) se

junôk, junōkā – 1. mladić (uglavnom iz Zagore) koji je služio kod boljestojećeg težaka: *Tukãće mi nôć jȍš jednêga junōkȁ za ù poje;* (*v.* 1.1.3.4.); 2. junak

junõški, -o, -o, *prid.* – junački: *junõški mladȉć; junõško dīmjȁ; junõško dītê.*

jùski, *pril.* – 1. čovječno, ljudski; dolično: *Tukôš bȉt obucên jùski kal grêš na žãlovonje;* 2. jako, čvrsto, muški: *Daržȉ tȍ jùski i ne pũšćoj ȉz ruke!; usp*. jûdi; covȉcan

jūsta, jûst, jūstih – usta: *Ispô je mõlemu ćućîn iz jūsti(h), (iz jûst);* (*v.* 1.1.4.1.)

- okȉnit od jūsti(h) – otkinuti od usta; *fig.* žrtvovati se, odreći se

- pùna su mu jūsta – stalno govori pohvalno, veliča koga ili što

- bȉt po jūstȉma – biti predmet govora, tračanja: *...i da ne bȉ bîli po jūstȉma i mî smo se ôrmoli (IN)*

- Is tvojîh jûst u Bȍžje ùši! – Dao Bog da se ostvari to o čemu govoriš!

jūšan, jūšni, jūšna, jūšno, *prid.* – razdražen, raspaljen, ljut: *Jūšan je... jūšni covȉk; Jūšna je... jūšno ženȁ; jūšno dītȅ;* (*v.* 1.1.6.2.)

jūšȉt (se), jūšin (se) – 1. žestiti (se): *Pȍce se je jūšȉt...;* 2. razdražiti (se): *A onȅ sômo muškê jūšidu (Cel.)*

* zastarjelo

jȗšno, *pril.*/ **jušnȉje**, *komp.* – ljutito/ljuće: *Jȗšno mu je odgovorȉla, da jušnȉje nî mȍgla.*

jȕšt(i), -a(o), -o, *prid.* (tal. *giusto*) – 1. točan: *jȕšti kȍnat, jȕšto mȉra;* 2. pravedan; (*v.* 1.1.6.1.)

juštȁt, -ôn (ve. *giustar*) – podesiti, prilagoditi: *juštȁt konȍp, mrȉžu…*

jȕšto, *pril.* (ve. *giusto*) – 1. upravo, baš: *Jȕšto je dõša!;* 2. točno: *Naprãvi je jȕšto po mȉri.*

jût, jũti; jũtā, jũto; jûto, jũto, *prid.* – kiseo: *Pȕno je jût ovî... jũti kȕkumar; Pȕno je jũtā ovȁ... jũto narônca; Pȕno je jûto ovȍ... jũto vīnȏ.*

jutȉka, -e – vrsta luka, ljutika; stavlja se u *kvasȉnu* (*Allium ascalonicum*); *uobič.* škalȍnja; (*v.* 1.3.7.1.)

jutinȁ, -ê – 1. bijes, srdžba; 2. kiselost

jūtȉ(t) **se**, jũti se – postajati kiseo: *Ȍl' ti se vīnȏ pȍcelo jūtȉt?; usp.* izjūtȉ(t) se

jûto, *pril.* – 1. oštro, kiselo; (*v.* 1.3.8.2.); 2. jako, mnogo;
- ***jûto kakȏ kvasȉna*** – kiselo kao ocat
- ***jũto narônca*** – gorka naranča (stablo i plod)
- ***jũto potrȉba*** – velika, hitna potreba
- ***jûto plãkot*** – jako plakati
- ***jũto zīmȕ*** – oštra zima
- ***jũto zmajȕ*** – zmija otrovnica
- ***jûto se privãrit*** – teško se prevariti

jȕtro, -a *sr-* jutro: *Tȅga jȕtra nî bîlo nȉkoga vȉdit pȏ moru;* (*v.* 1.2.8.1.);
- ***ȍd jutra dȏ noći*** – cijeli dan, neprestano: *Onȁ mȍre govorȉt ȍd jutra dȏ noći!*

jȕtros, **jȕtroska**,* *pril.* – ovoga jutra, jutros: *Jȕtroska ga nî stãvi ni volȉko na jũsta (IN)*

južȋn, -a, **južinȅt**, -a – slabiji JI vjetar, slabije jugo: *Nôjlãšnje je jȉdrit po južînu; usp*. jȕgo

jȕžina, -e – toplo i vlažno vrijeme; *usp*. jȕgo

* zastarjelo

Ljetna pozornica *Veneranda* 1950-tih

Freska Raula Goldonija u Loggi, s motivima Ribanja ... 1950-tih

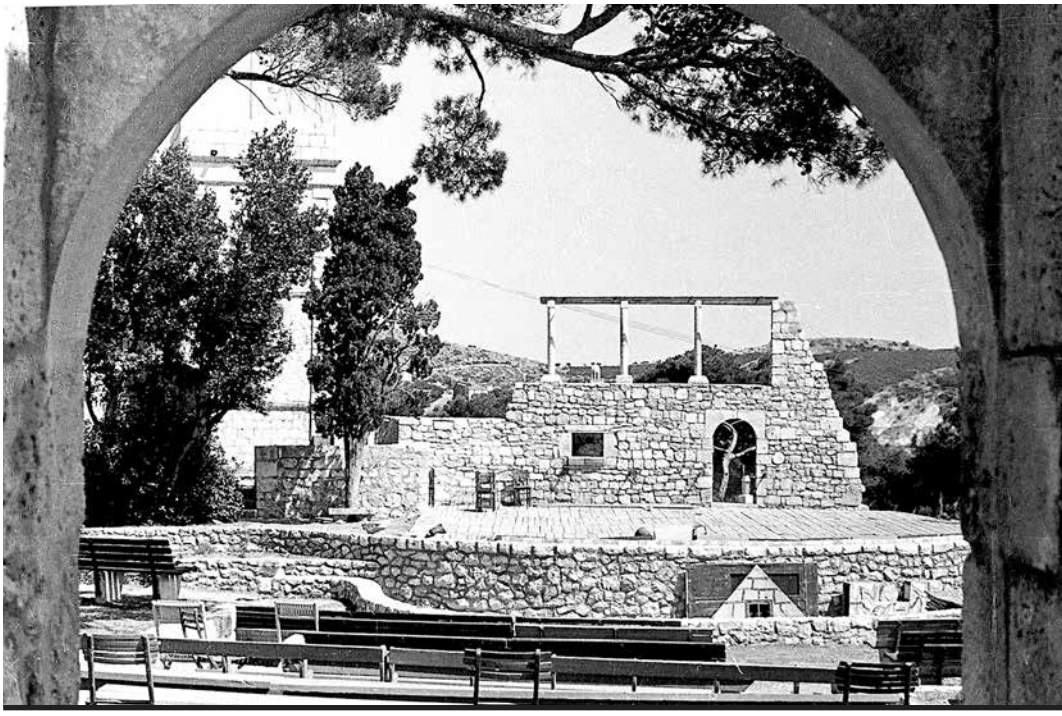

K

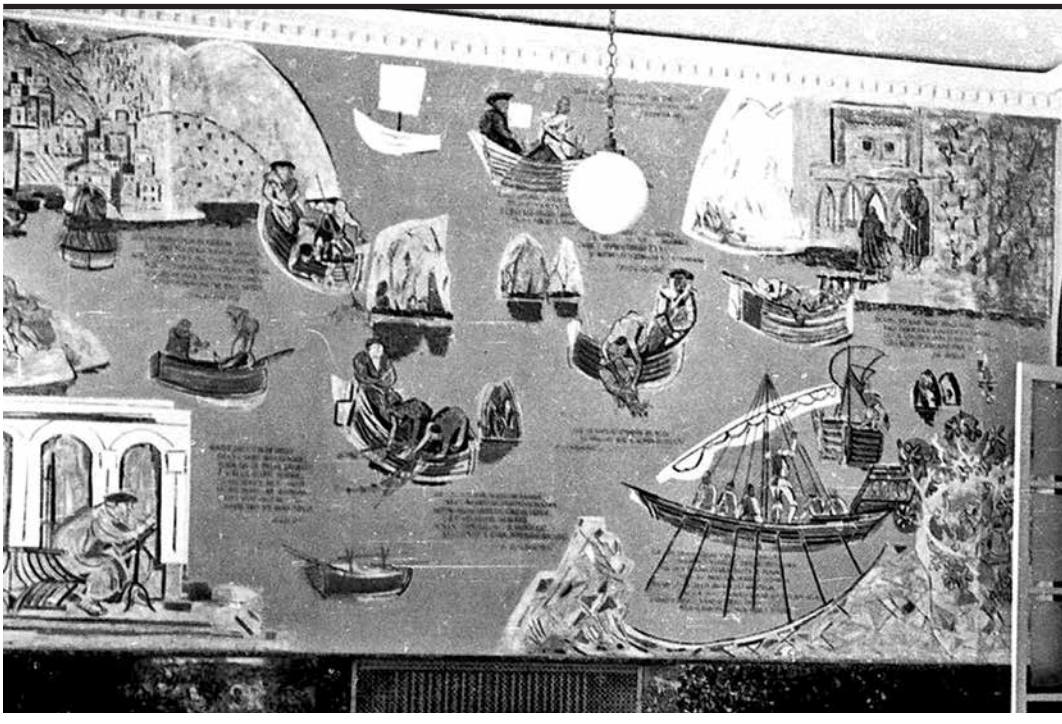

kãbal, kôbla – drveni sud za vodu; (*v.* 1.2.6.2.);
- *Lȉje kakȍ is kôbla* – Pada jaka kiša

kabanȉca, -e – kišni ogrtač, kabanica: *Svẽti Andrȉja kabanȉce dȋli;* (*v.* 1.1.7.1.)

kabîna, **gabîna**, -e (tal. *cabina,* ved. *gabina*) – mala prostorija; kabina na brodu, kupalištu: *Na kabîne o(d) Bãnja bîli bidu dȉgli svȁ vrõta prȉko zīmê.*

kãca, -e (ve. *cazza*) – lov: *Kacadūrȉ grēdȕ u kãcu sa pasȉma;*
- *cinȉt kãcu* – biti u zasjedi, potjeri: ... *karabinjêri su mu cinȉli kãcu (IN)*

kacabȍbulo,* -ota (tal. *vulg. cazzabubbolo*) – zafrkant, spadalo koji ga 'spusti' komu, zajebant; (*v.* 1.1.6.1.)

kacaćôd, -a *m* (ve. *cazzaciodi*) – šiljati alat kojim se upušta glava čavla u drvo; *usp.* kacavîd; (*v.* 1.2.5.)

kacadûr,* -ūrā (ve. *cazzador*) – lovac: *Kacadūrȉ nẽćedu mȍć lovȉt galinãce (Cel.); nov.* lôvac

kacamarîn,* -a (ved. *cazomarin*) – trp, morski krastavac (*Holothurius priapus*); *uobič.* pištêj; (*v.* 1.4.15.)

kacȁt,* -ôn (ve. *cazzar*) – 1. zabiti; *uobič.* zabȉt; 2. zagnjuriti koga pod more; *uobič.* fundȁt, ucinȉ(t) serenãžu

kacavîd, -a *m* **kacavîda**, -e *ž* (ved. *cazavide*) – uobičajeni ručni alat, izvijač za vijke: *Donês mi jedôn vȅli kacavîd!; usp.* kacaćôd; (*v.* 1.2.5.)

kacjôla, -e (ve. *cazziola*) – velika žlica za grabljenje jela, kutlača, zaimača, 'šefla': *Stȁv mi dvî kacjôle u pjȁt!;* (*v.* 1.3.2.2.)

kacjolîn, -a (prema ve. *cazziola*) – zidarski pribor, mala mistrija, mala 'žlica'

kȁco,* -ota (ve. *cazzo*) – *vulg.* muško spolovilo; u hvar. govoru susreće se u nazivu ribe (kneza) – *kȁcoderȅ*; morskoga trpa – *kacamarîn;* te ponekad u psovci – *'kȁco!'*

kȁcoderȅ, **kȁcodirȅ** *m nepr.* (tal. reg. *Cazzo di re,* lat. *Coris julis*) – vrsta bijele ribe lijepih šarenih boja, knez (mužjak); ženka *kinjêz* je malo manja

kacȍt, -a (ve. *cazzoto*) – udarac šakom, pestom: *Ćapãćeš kacȍt!* – Opalit ću te šakom!

kâća, -e – (tal. *caccia*) – igra bacanjem kožnate loptice, igrali je *Svetoneđȉjani; isto:* zogafãlo

kȁd, **kȁ**(d), **ka**(d), **kȁl**,* **kal**,* – kada (naglašeno samo u upitnom i samostalnom obliku): *Nî vȅć kȁd* - kasno je; *Kȁ(d) si dõša? - Dõša son ka(d) son mȍga; Kȁl ćeš ȅpeta dôć? - Dõću kal bȕden mȍć; usp.* kȁdikȁd, kȁltȁd;
- *ka(d) bîlo* – bilo kada, svejedno kada: *Mȍreš dôć ka(d) bîlo, ȕvik smo dȍma.*
- *ka(d)-tȁd* – prije ili poslije: *Dõće mi ôn po(d) cãte ka(d)-tad!*

kadãver, -a (tal. *cadavere*) – mrtvo tijelo, truplo, lešina (ljudska ili životinjska): *Kadãveri su plȕtoli pȍ moru; Blîd je kakȍ kadãver!; usp.* martvȁc

kadêna, -e (ved. *cadena*) – 1. lanac (*npr.* za sidrenje); (*v.* 1.4.4.); 2. lančić, ukrasni lanac: *Kadêna priko pãrsih.*

kadȅt, -a (tal. *cadetto* od fr. *cadet*) – pitomac vojne akademije, časnički pripravnik na brodu

kadȉja,* -e (tur. *kadı*) – sudac; *razg.* onaj tko je na položaju da može presuđivati; *nov.* sūdȁc

kadȉfa,* -e (tur. *kadife*) – vrsta skupocjene tkanine, baršun, pliš; (*v.* 1.1.7.2.)

* zastarjelo

kȁdikȁd, *pril.* – povremeno: *... i stãvit kȁdikȁd kojû fèticu limūnȁ (Cel.); usp.* kvandikvândo, ònjitânto

kadùja, -e – kadulja, žalfija (*Salvia officinalis*): *Mêd o(d) kadȕje je dȍbar za kãšaj;* (*v.* 1.5.3.3.)

kadûnjok, -a – vrsta velikog jestivog puža; (*v.* 1.5.1.4.)

kafà, -ê (tal. *caffè*) – 1. kava: *Hȍćemo pôć popȉt kafù?;* (*v.* 1.3.10.1.); 2. kava u zrnu: *Prî se je kafà bruštulãla;*
- *bīlo kafà* – tradicionionalni doručak od kavina surogata s mlijekom: *Prî se kafà cinȉla o(d) Dîvke - a kô bi bî dô prõve kafȅ?;* (*v.* 1.3.4.2.)

kafãna, -e – kavana: *Prî onȅga rãta i u Lȍđi je bîla kafãna;* (*v.* 1.2.1.7.)

kafên, kafèni, -a(o), -o, *prid.* (ve. *color caffè*) – smeđ, kestenjast: *Bî je väs kafên u otû... kafènu tôniku*.

kafèno, *pril.* (ve. *color caffè*) – smeđe boje: *Svȁ se obũkla u kafèno.*

kafetjêr,* -a (tal. *caffetiere*) – vlasnik *kafãne;* (*v.* 1.1.3.4.)

kâga,* -e (tal. *cacca*) – nešto prljavo, posrano; *usp.* mêrda

kagadûra,* -e (ved. *cagadura*) – upljuvak, životinjski izmet, sranje

kagalînova,* -e (*v.* kâga) u *izr.:*
- *jãma kagalînova* – *usp.* jãma

kagarȅla,* -e (ve. *cagarela*) – *razg.* proljev: *Ćapãla ga je kagarȅla!; usp.* prȍliv, kȍlika, poserãvica, šćikarȅla; (*v.* 1.1.5.2.)

kaȉć, **kajȉć**, -a (ve. *caicio,* od tur. *kayık*) – manji brod, nekada samo na vesla, sada i na motor. *Kaȉć ȉmo dvȍ veslà, ma nĩmo škȁf; Pôć nã more sa kajȉćen...;* (*v.* 1.4.1.1.)

kaîn, **kajîn**, -a (ve. *cain*) – umivaonik, lavor (limeni ili *od majȍlike*): *... jedôn stõri škorcôni kaîn;* (*v.* 1.2.4.2.)

kaîn (trs. *cain*) – oponašanje bolnog glasanja psa (onomatopeja): *Pȁs je cinî kaîn-kaîn kȁl ga je udrî kãmikon.*

kãjak,* kôjka – zub umnjak kod mule, mazge; (*v.* 1.1.4.3.)

kȁjiš, **kȁiš**, -a (tur. *kayış*) – opasač, remen: *Ako otȁc ȕzme kȁjiš ù ruke - ȍboj ga se tȅbi!; usp.* tarkȉja; (*v.* 1.1.8.1.)

kâjla, -e (njem. *Keile*) – komadić drva klinastog oblika koji se stavlja pod kamen tijekom zidanja

kãjot se, kãjen se – kajati se: *Jõ se nȉkad ne kãjen - ca jȅ bîlo, bîlo je!; usp.* grȉs(t) se

kâka, -e (ve. *caca*) – 1. izmet (u govoru s djecom); 2. *fig.* prljava stvar

kãkica, -e (*hibr. dem.* prema ve. *caca*) – mali dječji izmet: *Ȁla dȁ, sȁ(d) ćemo ocȉstit kãkicu.*

kãkit (se), -in (se) (ve. *far caca*) – kakati (u govoru s djecom): *Hȍćeš kãkit, lĩpi môj?; Nemôj se kãkit u gãće, sȁ(d) si vȅlik!*

kakȍ, *pril.* – 1. na koji način: *Kakȍ ćemo tȍ ucinȉt?;* 2. kao: *kakȍ nȉšta* – vrlo lako

kakogôdera, *pril.* – na bilo kakav način: *Nî bîlo drȕge nȅgo provȁt ćapȁ(t) se kakogôdera võrhȁ jôrbula... (IN)*

kakȍmudrôgo, *pril.* – bilo kako, neuredno: *Ȉša je u barbīrȁ, jer ne mȍreš pôć na mȉsu kakȍmudrôgo! (IN)*

kakôv, kakȍvi; kakȍva, kakȍvo, *prid.*-kakav: *Kakȍvi covȉk, a kakôv je prî bî!; Kakȍvo ženȁ, a kakȍva je prî bîla!; Kakȍvo lôzje ȉmote?; usp.* nȉkakov

kakȍvo, *pril.* – kakvo: *Ca tȉ se parî, kakȍvo je?*

kȁl,* **kȁ**(d), *v.* **kȁd**

Kalabrêz, **Kalabrêž**, -a (tal. *Calabrese*) – Kalabrežanin, stanovnik Kalabrije

kalafatȁt, -ôn (ve. *calafatar*) – zabijati stupu u raspukline, popravljati *rašȕšneti* brod

kalafôt, -a (tal. *calafato*) – brodograditelj; majstor koji *kalafatãje;* (*v.* 1.1.3.4.)

kalājs,* -a (tur. *kalaycı*) – popravljač limenog posuđa (lemljenjem = kalajisanjem): *"Kalãjs! Kalãjs!" vikãli su po kôli Cȉgani ka(d) bi pasãli priko Fõrā.*

* zastarjelo

kalamîta, -e (tal. *calamita*) – 1. gromobran; 2. magnet; 3. *fig.* sve ono što jako privlači: *Jubôv... je kalamîta (IN)*

kalandrãka,* -e (trs. *calandraca*) – vrsta gulaša od usoljenog nesušenog mesa: *Gȕlaš o(d) brãvetine… a zovȅ se kalandrãka (IN); usp.* kaštradîna; (*v.* 1.3.5.2.)

kalȁt, **skalȁt**, **iskalȁt** (se), -ôn (se) (ve. *calar*) – 1. spustiti (se), skinuti (se); *supr*. išȁt; *usp*. spūstȉt; kalōvät; 2. oslabjeti (vjetar, sunce...);
- *Kâla se odozgõra!* – Spusti se!
- *kalȁt bandîru, kalȁt jȉdra...* – spustiti zastavu, spustiti jedra...
- *kalȁt bôr* – raspremiti božićno drvce
- *kalȁt cīnù* – spustiti cijenu, pojeftiniti
- *kalȁt kilà* – skinuti kilograme, smršavjeti
- *Kalãli su dôni* – Dani su postali kraći
- *Kalô je baròmetar* – Pao je tlak zraka (navještava promjenu vremena)
- *Kalô je vȉtar; Kalãlo je sûnce* – Oslabjeo je vjetar, spustilo se sunce

kãlce,* -ih *ž mn* (ve. *calze*) – ženske čarape; *usp*. mezokâlce

kalcȅte, -ih *ž mn* (ve. *calzete*) – čarape: *Mãma, dȉ su mi kalcȅte?;* (*v.* 1.1.7.1.);
- *stãvit (zbȉt) ȍbe nȍge u jednù kalcȅtu* – biti u žurbi; biti prisiljen zadovoljiti se s manjim

kaldãja,* -e (tal. *caldaia*) – 1. kotao za toplu vodu u štednjaku: *Vazmȉ mãlo teplê vodê is kaldãje!;* (*v.* 1.3.1.); 2. kotao parnog broda

kaldȅca,* (tal. *caldezza*) – toplina, vrućina: *Po ovôj vrućinȉ, kaldȅci… (IN); usp.* kaldûra; (*v.* 1.4.8.1.)

kaldûra,* -e (ve. *caldura*) – vrućina, pripeka, žega: *San Lorênzo - gran kaldûra...;* (*v.* 1.6.1.8.); *star.* kaldȅca; *nov.* vrućinä, kaldûra; (*v.* 1.4.8.1.)

kãleb, **gãleb** -a –galeb (*Larus cacchinans*);
- *kãleb kȁukor* *(grêgula)* – galeb klaukavac (*Pufinus cinerius*)
- *kãleb martîn* – mladi galeb smeđe boje (prije nego postane posve bijel)

kalendôr, -ōrä (tal. *calendario*) – kalendar: *Poglȅdoj u kalendôr na kojî je dôn Uskärs ovêga godȉšća.*

kalȅta, -e *(*ve. *caleta*) – uska ulica, uličica: *Onȉ stojīdù u onû kalȅtu iza crîkve; usp.* kôla; (*v.* 1.2.1.7.)

kãlež, -a (lat. *calix*) – misna čaša sa stalkom, kalež; (*v.* 1.6.1.2.)

kãlgod, *pril.* – ponekad, katkada: *Kãlgod dõjde, ma rîtko kȁd.*

kalgôd, *pril.* – bilo kada, kadgod: *Kalgôd dõjde ȕvik bȕde barȕfe.*

kâli, *v.* **kôl**

kalîg,* -a (ve. *caligo*) – magla na moru: *Pȍsli lȉta znô bȉt kalîg pȍ moru;* (*v.* 1.4.8.1.)

kaligerȉja,* -e – postolarska radionica; *uobič*. postolarȉja

kaligîr,* -īrä (ve. *calegher*) – postolar: *Bî son u Štefanîna kaligīrä; uobič.* postolôr; (*v.* 1.1.3.4.)

kalkulȁt,* -ôn (tal. *calcolare*) – računati, procijeniti: *Cejadîn kalkulô: ‘mȕjte je’, a ispãde skȕpje! (IN)*

kâlma (tal. *calma* – zatišje) – u *izr.*:
- *bonãca kâlma* – mirno more bez vjetra

kalmadûra,* -e (prema tal. *calma*) – mirnoća zraka i mora, utiha: *Ma kojà kalmadûra!;* (*v.* 1.4.8.1.)

kalmȁt, -ôn (tal. *calmare*) – smiriti, utišati: *Bȕra je kalmãla; usp.* utȉhnut, umīrȉt; kalmōvät

kalmōvȁt, -ōjën (tal. *calmare*) – smirivati; *usp*. kalmät

kȁlo, -a *m* (ve. *calo*) – otpadak robe u prodaji (ribe, mesa*...)*; *usp.* tãra

kalôda,* -e (ve. *calada*) – 1. neprobojan oblak ili gusta magla spuštena na horizontu pri sunčevu zalasku; (*v.* 1.4.8.1.); 2. spuštanje u more bez prekida (mreže, parangala)

kalōvȁt, **skalōvȁt**, -ōjën (ve. *calar*) – 1. spuštati, skidati; 2. opadati (vjetar, sunce...); *usp.* spūšćät; kalät;

* zastarjelo

- kalōvȁt bȍge, svȅ svēce… – psovati spominjući ime svetaca

kȁltȁd, *pril.* – kad-tad: *Kȁltȁd dȏće ȉstina na vȉdilo!; usp.* kȁd

kalȕma,* -e (tal. *caluma*) – 1. konopac kojim se na početku i na kraju sidri *parangôl* ili *mrȉža* te postavlja *sinjôl;* (*v.* 1.4.9.2.); 2. improvizirano sidro s kamenom; 3. signal na moru usidren utegom

kalumȁt,* -ôn (ve. *calumar*) – 1. spustiti u more konop opterećen utegom; 2. *fig.* uvaliti: *Kalumô je ȕzu; Kalȕma!* – Spusti u more! (zapov. na brodu)

kalumȋr,* -īrā (prema tal. *caluma*) – član ribarske družine koji spušta i skuplja olova od mreže; (*v.* 1.4.9.3.)

kalumōvȁt, -ōjēn,* (ve. *calumar*) –1. spuštati u more konop...; 2. *fig*. uvaljivati

kalȕža, **kalȕžina**, -e – mjesto s mnogo blata, kaljuža; (*v.* 1.2.1.1.)

kalvârij, -a (tal. *calvario*) – muke, patnje: *... ka(d) smo pasȁli tȋ kalvârij priko môra (IN);* ***- pasȁt kalvârij*** – proći teške muke, patnje

kāmara, -e (ve. *camara*) – soba: *Ȉmoš jȍš kojû kāmaru za afitȁt?;* (*v.* 1.2.3.1.)

kamarȅta,* -e (ve. *camareta*) – sobica

kamarȋn,* -a (ve. *camarin*) – mali tamni prostor, spremište, smješteno najčešće *po(d) skāle*: *...stāvit rećôm u kamarȋn (IN); usp*. bužākula; (*v.* 1.2.3.1.)

kamarjêr,* -ērā (ve. *camarier*) – 1. konobar: *Kamarjêr kojȋ znô ca jȅ prȍvo mȉra...*: *(Kru.); nov.* kònobar; (*v.* 1.1.3.4.); 2. poslužitelj, sobar na brodu, u hotelu; (*v.* 1.4.6.)

kambjȁt (se),* -ôn (se) (tal. *cambiare*) – 1. promijeniti: *Nῑ se nȉšta kambjālo;* 2. presvući se; *uobič*. promīnīt (se)

kambrȉk,* -a (engl. *cambric*) – finija tkanina za košulje, bluze i sl.; (*v.* 1.1.7.2.)

kamelȍt, -a (tal. *cammello*) – uvezena deblja tkanina od kozje dlake; (*v.* 1.1.7.2.)

kamenčȉć, -a – kamenčić: *Intrô mi je nȉki kamenčȉć u postôl.*

kāmenica, -e – 1. vrsta velike kamene posude u kojoj se nekada čuvalo ulje: *Nāmi je u dvôr jȍš ȕvik jednȁ stōro kāmenica;* (*v.* 1.2.3.2.); 2. školjka oštriga (*Ostrea edulis*); (*v.* 1.4.17.)

kamênje, -a – kamenje: *Tukô butȁ(t) ćȁ tȍ kamênja!;* (*v.* 1.2.1.2.)

kamijôn, -a – teretno vozilo, kamion; (*v.* 1.2.7.1.)

kāmik, -a – kamen: *Potēga ga je kāmikon, divjôk jedôn!; usp*. kôgol; (*v.* 1.2.2.); ***- kāmik u kôršima*** – kamen pravokutnog oblika poslagan u redove; (*v.* 1.2.2.)

kamȉšor,* -a (tur. *kamı*) – otpadnik, razbojnik, hajduk; *usp.* ajdûk: *Po otȍku nî bîlo kamȉšorih;* (*v.* 1.1.3.3.)

kamîž,* -a (ve. *camiso*) – svećenikova bijela odora; (*v.* 1.6.1.2.)

kamîža,* -e (ve. *camisa*) – vrsta starinske bluze; (*v.* 1.1.7.1.)

kamižôla,* **-e** (ve. *camisola*) – stari tip ženskog haljetka, prototip *jaketîne*; (*v.* 1.1.7.1.)

kamižolîn,* **kamižjolîn**,* -a (ve. *camisolin*) – kraća *kamîža,* poput prsluka; (*v.* 1.1.7.1.)

kamižȍt,* -a (ve. *camisoto*) – tradicionalni ženski radni kaputić, sprijeda je bio kraći (do struka) a straga duži (do bokova), kopčao se sprijeda s *ônžulima (VM);* (*v.* 1.1.7.1.)

kamomîl, -ȉla (tal *camomilla*) – 1. ljekovita biljka, kamilica (*Matricaria chamomilla*); (*v.* 1.5.3.3.); 2. vrsta smirujućeg napitka: *Popîj tȍ kamomȉla!;* (*v.* 1.3.10.1.)

kȁmp, -a (engl. *camp*) – obitavalište pod šatorima za turiste (danas turistička zona za šatore i autoprikolice)

kampâna,* -e (ve. *campana*) – u obliku zvona; u izrazima poput:
- svīćȁ kampâna – petrolejska svjetiljka s porculanskim sjenilom u obliku zvona
- vēšta ala kampâna – suknja u obliku zvona

* zastarjelo

kampanêl, -ëla (ve. *campanil*) – zvonik: *U cĩli Fôr su trî kampanèla!;* (*v*. 1.6.1.1.)

kampanèla,* -e, *ž* (tal. *campanella*) – vrsta cvijeta, zvončić; (*v*. 1.5.3.6.)

kampjûn, -ūnä, *m* (ved. *campion*) – uzorak; *iron*. šampion, mangup: *Tö su kampjūnȉ kojȉ ne priznãjedu nȉjednega svẽca (IN); usp.* kaparjûn; (*v*. 1.1.3.3.)
- *kampjûn od vīnà* – uzorak vina koji se davao *sansīrù* pri ugovaranju prodaje

kamùf,* -a (ve. *camufo*) – ukrašeni nabor na dnu haljine; *usp.* volân; (*v*. 1.1.8.1.)

kãna, -e (ve. *cana*) – 1. trska; 2. puščana cijev; *usp. bajunëta in kãna;* 3. vrsta starinskog plesa; (*v*. 1.6.4.1.)

kanadîndija,* **kanadedînga**, -e (ve. *canadindia*) – indijska bambusova trska, pruće: *katrîda ol kanadîndije*

kanãja,* -e (ved. *canaia*) – 1. rulja, ološ; 2. nitkov: *Ôn je karònja, kanãja! (TM);* (*v*. 1.1.6.1.)

kanalȉca, -e – u *izr. kùpa kanalȉca* – tradicionalni žljebasti crijep; *uobič*. kùpa

kanapè, -a (tal. *canapè*) – dio namještaja, sofa, kauč; (*v*. 1.2.4.1.)

kanarîn, -a (ve. *canarin*) – vrsta ptice pjevice žute boje, kanarinac (nije autohtona ptica) (*Serinus canaria*)

kãnat, kônta *m* (tal. *canto*) – pjev: *Bîlo je lîpo cùt otî kãnat (Kru); usp*. kantônje

kãnava, -e (ve. *canevo*) – konoplja, kudjelja; vlati konoplje kojima se omataju navoji na metalu ‘da dihtaju’; *usp*. stùpa

kanavãca, **kanevãca**, **karnavãca**, **karnevãca**, -e (ve. *canevazza*, ved. *canavaza*) – kuhinjska krpa: *Pëce, štrãce, kanavãce… (Pi); Po noćȉ pokrîj tȉće sa kanevãcon da in bùde škûro… (FN); Kakò da ga je mòkron karnevãcon opãha po glõvȉ... (IN); usp*. štrãca; (*v*. 1.2.4.2.)

kanavîna,* -e (ve. *canevina*) – tkanina od kudjelje i konjske dlake za ukrućivanje odijela; (*v*. 1.1.7.2.)

kancelarȉja, -e (ved. *canzelaria*) – ured: *…danàs bi te cëkola u nôjmãnju rûku kancelarȉja, ako në i cãgod bȍjega (IN);* (*v*. 1.2.1.7.)

kancelȉsta,* **kancilȉsta**,* -e (ve. *cancelier*) – pisar, niži činovnik, sudski činovnik; *usp.* impjegôt; (*v*. 1.1.3.4.)

kancènica, -e – vrsta udice za ribarenje na većim dubinama, posebno za lov *na kõnjce: ...ȉša son na kancènicu provàt srȉću (MJ);* (*v*. 1.4.9.1.)

kancôna,* -e (ve. *canzona*) – pjevana pjesma; *usp.* pȉsma

kanconèta, -e (ve. *canzoneta*) – pjevana pjesmica: *Cû son da je parvà po rēdù ona kanconèta... (Cima)*

kandèla, -e (ve. *candela*) – 1. svijeća, voštanica: *U rukãmi su imãli užežènu kandèlu (FJ);*(*v*. 1.2.4.2.; *v*. 1.6.1.2.); 2. svjećica za motor: *Tukô mi ocȉstit kandèle!;* 3. mjera za svjetlost: *Prî su bîle svīćë od 800 kandèlih.*

kandelîr,* -īrä (ve. *candelier*) – svijećnjak; (*v*. 1.2.4.2.; 1.6.1.2.);
- *luštràt kandelîr* – *vulg.* masturbirati: *Svȉ smo na njû luštrãli kandelīrë (IN)*

Kandelôra, **Kandalôra** -e (ved. *Candelora*) – blagdan 2. veljače, Svijećnica, *Gōspä Kandelôra;* slavio se pred crkvicom *Kruvènica*; uzrečica: *Gōspä Kandelôra - zīmà fôra (a kosȉći priko môra);* (*v*. 1.6.1.8.); *usp*. Kruvènica

kanèla,[1] -e (ve. *canela*) – cjevčica, pipa, slavina na bačvi: *Susȉdu je potrȉba kanèla (IN);* (*v.* 1.2.6.2.)

kanèla,[2] -e (ve. *canela*) – cimet (cimet u kori nalikuje cjevčici *kanèli*): *Stãviš pînku kanèle i mušćônega orȉha...;* (*v*. 1.3.8.1.)

kanèt,* -a (ve. *caneto*) – okrugli štapić (drži se za pasom) u koji se natakne igla kod pletenja

kanijèla,* **kadinèla**,* -e (*dem*. od ve. *cadena*?) – fino izrađena ogrlica od zlatnih listića ili spljoštenih veružica; *usp.* kordûn, kurãja; (*v*. 1.1.8.2.)

* zastarjelo

kaneštrèle, **kaništrèle**, -ih *mn* (ve. *canestreli*) – alke na dnu mreže plivarice kroz koje prolazi zatega *imbrôj*

kanižèla, -e (ved. *canisela*) – uzak, ograđen prolaz

kanoćôl, -ōlā (ved. *canocial*) – dalekozor: *Nèćeš mu mȍć proštȉt ȉme na prôvu bez kanoćōlà!*

kanȍnik, -a (tal. *canonico*) – viši svećenik u Katoličkoj crkvi; *usp*. prepȍžit; (*v*. 1.6.1.5.)

kanôta,* -e (ved. *canata*) – završetak većega posla (gradnja, berba, kopanje vinograda, sezona ribolova) često popraćen gozbom: *Kanôta parvȅga mrôka i vecȅre kojà mu gibȋro (IN); usp.* sabatîna; (*v.* 1.3.4.2.)

kanovãca, *v.* **kanavãca**

kantadûr,* -ūrā (ve. *cantador*) – pjevač (u crkvi, klapi i sl.): *U precesjũn su bîli kantadūrȉ… (Kru.); Za ošervȁt u tovîrnu ãko su nãši kantadūrȉ tãmo (IN)*

kantàt, -ôn (ve. *cantar*) – pjevati: *Prî se je vȅće kantãlo (FJ);* (*v*. 1.1.6.5., 1.5.1.5.)

kantinèla, -e (ve. *cantinela*) – drvena letva presjeka oko 2,5x5,0 cm: *Stȁv tõte dvî kantinȅle!; usp.* mezomurôl, štukèta; (*v*. 1.2.2.)

kantîr,* -īrā (ve. *cantier*) – jedan od četiriju kamena na kojima stoje dva *tãka* pod položenom bačvom; (*v.* 1.2.6.2.)

kantônje, -a *sr* (*hibr.* prema tal. *canto*) – pjevanje: *Prî su jûdi bîli dȍbre vȍje, cȕlo se kantônje (TM)*

kantûn, -ūnā, *m* (ve. *canton*) – kut, ugao: *Stȁv tȍ u kantûn!; Ženà daržî trî kantūnā o(d) kȕće! (FJ);*
- *Bȉćedu ga pȕni kantūnȕ* – govorit će se o njemu i na njegov račun na svakome uglu

kantunôl, -ōlā (ve. *cantonal*) – 1. noćni ormarić: *Na kantunôl su mu bîli žveljarîn, štȅrika i friminônti;* (*v*. 1.2.4.1.); 2. ugaoni element, L-profil željeza: *Naprãviću okvîr ol kantunōlà ‘pêt na pêt’.*

kanûn,* -ūnā, *m* (ve *canon*) – top: *Kakȍ je zagarmȉlo, parȉlo mi se da je kanûn pȕka!;* (*v*. 1.6.2.2.)

kanunôda,* -e (ve. *canonada*) – 1. topovska paljba; zaglušujući tutanj; 2. *fig*. paljba u govoru, žestoko izražavanje: *…bîla je tȍ kanunôda od barbirȕše (IN)*

kãnja, -e (tal. *cagna*) – morski pas, skraćeni oblik od *pešekãnja*: *Ȍl’ te je strôh ol kãnje plȉvot tõte!?; usp.* pešekãnja; (*v*. 1.4.10.)

kanjȕš, -a (prema *manjuš*? – sitniš) – ostaci od ribolova koje bi netko prisvojio ili dobio: *Od otêga kanjȕša bȉće danȁs obîd.*

kanjȕšor, -a (*v*. kanjȕš) – osoba koja nastoji ugrabiti dio ulova potajno ili pomažući (*npr*. u sušenju mreža)

kaodifȇr, -ȅra (ve. *cao de fero*) – čelično uže kojim su se vezivali veliki brodovi: *Vȅliki vapôri su se vezȉvoli kaodifȅron na kolône od Rîve;* (*v*. 1.4.4.)

kaomȉšt,* -a (tal. *cavo misto*) – jače uže od vlakna konoplje ojačanih čeličnim nitima; (*v*. 1.4.4.)

kãpa,* -e (ven. *capa*) – uvojak u kosi;
- *vlôsi na kãpe* – valovita kosa

kapacitôd,* -i *ž* (stven. *capacitade*) – sposobnost, kapacitet: *Nȉmodu onȉ tãku kapacitôd!; usp.* kapôc

kãpar, -a/ **kãpari**, -ih, *m mn* (ve. *caparo*) – biljka/ plodovi istoimenog grma (*Capparis rupestris*); plod se čuva u octu: *Bîli smo jucẽra brȁt kãpare na Vo(d)njôk;* (*v*. 1.5.3.3., 1.3.8.1.)

kapãra, -e (ve. *capara*) – svota primljena unaprijed, predujam: *Dõ son mu kapãru, a nî ucinî posôl!*

kaparân, -ãna ( ) – teški ogrtač od kozje kostreti s kapuljačom, držao se u ribarskom brodu za slučaj hladnog ili kišnog vremena; (v. 1.1.7.1.)

kaparjûn,* -ūnā, *m* (ve. *capurion*) – kolovođa, mangup: *Volî bi znȁt mãlo vȅće ȍbo ovãkovin kaparjūnȉma! (AD); usp*. kampjûn; (*v*. 1.1.3.3.)

kapatôj,* -a *m* (tal. *acccappatoio*) – ogrtač za kupanje, ‘bademantel’ (riječ korištena u malobrojnijim građanskim obiteljima); *Glèdoli bȉmo kakȍ in mãti stavȉje kapatôj pȍsli plȉvonja;* (*v*. 1.1.7.1.)

* zastarjelo

kapèlica, -e (prema tal. *capella*) – crkvica ili manji izdvojen prostor s jednim oltarom; (*v.* 1.6.1.1.)

kapelîn, -a (ve. *capelin*) – ženski šešir: *Onà nî nïkad hodìla vônka bes kapelîna!;* (*v.* 1.1.8.1.)

kapêlnik, -a (prema tal. *cappella*) – voditelj mjesnog orkestra (*mùzike*)

kapetanïja, *v.* **kapitanïja**

kapìt (se), -în (se) (ve. *capir*) – razumjeti (se); *usp.* razumìt;
- *Kapîš ti mène?* – Razumiješ li me? (Podržavaš li me?)
- *Jesì me kapî!?* – Jesi me razumio!? (često upozorenje roditelja djeci)
- *Kô ovò mòre kapìt!* – Tko to može razumjeti!
- *dàt kapìt* – dati do znanja
- *kapî se (intendî se) u motōrè* – zna dosta o motorima (može ih popravljati)

kapitanïja, **kapetanïja**, -e (tal. *capitaneria*) – lučka kapetanija: *Svãka jàhta je obligãtna pôć se prijōvït na kapitanïju.*

kapitàt,* -ôn – (ve. *capitar*) – naići, pojaviti se: *Kapitô je na terãcu hotèla (IN); usp.* rekapitàt

kapitôn, -a (tal. *capitano*) – 1. zapovjednik na većemu brodu, kapetan; (*v.* 1.4.6.); 2. prizmatični element balustrade koji stabilizira dugi red *kolonètih;*
- *kapitôn lôngo kôrso* – kapetan duge plovidbe

kapitulīrât, -īron (njem. *kapitulieren,* tal. *capitolare*) – predati se, kapitulirati: *Taljõnci kapitulirãli - Njêmci arivãli (TM)*

kãpja, -e – 1. kaplja; 2. mala količina tekućine: *Stàv jòš kãpju ûja!*

kâpo, -ota (ve. *capo*) – šef: *Kô je tõte kâpo?;* (*v.* 1.1.3.3., 1.6.2.1.);
- *kâpo od mãkine* – upravitelj stroja; (*v.* 1.4.6.)

kapôc(i), -a(o), -o, *prid.* (ved. *capaze*) – sposoban, kadar, smion: *Ôn nî kapôc njânci brȍkvu u zîd zabìt; ... kapôc si prōvjàt bȍje od mène (MJ); usp.* ãbil
- *bît kapôc* – biti sposoban, kadar

kãpot, kãpje – kapati: *Èvo kãpje, protapanjô je šufît!*

kapòt, -a (ve. *capoto*) – kaput; *usp.* dekapòto; inkapotä(t) se; (*v.* 1.1.7.1.);
- *cinït kapòt* (ved. *far capoto*) – stanje kada se bića zguri jer se ne osjeća dobro; crkavati (o ptici); (*v.* 1.5.2.2.)
- *dàt kapòt* – pobijediti u kartaškoj igri s velikom razlikom

kapotîn, -a (ve. *capotin*) – kaputić, obično ženski: *Lĩpi ti je kapotîn ucinïla…*

kaprïc, -a (tal. *capriccio*) – hir, mušice, obijest, kapric: *Ne mȍgu je vȅć ni slȕšot ni glȅdot sa tîn njejîn kaprïcjima!*

kapricjà(t) **se**, -ôn (prema tal. *capriccio*) – ponašati se kapriciozno, hirovito, tvrdoglavo, mušičavo: *Onà se vòli kapricjät, nĩ njoj tȅško!*

kapricjôz, **kapricjôž**(i), -a(o), -o, *prid.* (tal. *capriccioso*) – mušičav, hirovit, kapriciozan; (*v.* 1.1.6.1.)

kapricjôzica, **kapricjôž**ica, -e (tal. *capriccioso*) – mušičava, hirovita, kapriciozna ženska osoba

kapùc, -a (ve. *capuzzo*) – kapuljača: *Jakȅta sa kapȕcon je dobrȁ za hodìt nã more;* (*v.* 1.1.7.1.)

kapucîn,* -a (ve. *capuzzin*) – vrsta ptice, 'riđoglavi svračak' (*Lanius senator*); (v. 1.5.2.1.)

kapùla, -e (stdlr./lat. *cepulla*) – crveni luk *(Allium cepa)*: *Isîc dvî kapȕle!;* (*v.* 1.3.7.1.); *težôk ol kapȕle, v.* težôk

kapunjêra, -e (ve. *caponera*) – natkriti kokošinjac: *Ïmon dvî kȍkoše i kȍkota u kapunjêru;* (*v.* 1.2.3.1.)

kapurôl,* -ōlä (ve. *caporal*) – niži čin u vojsci, kaplar: *Dïde mu je bî kapurôl pod Ãustrijon;* (*v.* 1.6.2.1.)

karabinjêr,* -a (tal. *carabignere*) – pripadnik talijanske žandarmerije: *...karabinjêri su mu cinïli kãcu (IN);* (*v.* 1.6.2.1.)

karafîna,* -e (ve. *carafina*) – stolni pribor za tekuće začine (ulje, ocat); (*v.* 1.3.2.3.)

* zastarjelo

kãrag, kôrga – brodski teret: *Dõša je danàs kãrag cimênta*; *usp.* kãrig

karagùja, -e (ve. *caracuol*) – borova šišarka: *Kȁl se kȕholo na špãher, ondȁ smo hodȉli po šȕmici iskȁt karagȕje za užȅć ogônj;* (*v.* 1.5.3.8.)

karamȅla, -e (ve. *caramele*) – bombon od prženog šećera: *Tetȁ Mandîna je dôla svãkemu po jednȕ karamȅlu; usp.* cukarîn; (*v.* 1.3.9.1.)

karamelȁt, -ôn (ve. *caramelar*) – zagrijavati šećer: *Za ucinȉt rožâtu tukô nôjprî karamelȁt cȕkar.*

karampâna, -e (ve. *carampana*) – 1. dotrajala stvar (brod, vozilo...): *Kakȍ te nî srôm vozȉt otȍ karampâne!*; 2. stara, neugledna, ružna osoba: *Onȁ njegȍva karampâna...; usp.* gargãša

karãter, -a (ve. *caratere*) – narav, karakter: *Covȉku je šufȉt uspõljen ol karãtera òliti norãvi (Cel.)*

karatîl, -ȉla (ve. *caratelo*) – oveća bačva za vino: *Glōvȁ mi je kakȍ karatîl* – Glava mi je kao balon; (*v.* 1.2.6.2.)

karatȉlac, karatîlca (prema ve. *caratelo*) – bačva (manja od *karatȉla*); (*v.* 1.2.6.2.)

karburâtor, **garburâtor**,* -a (tal. *carburatore*) – dio benzinskog motora, rasplinjač: *Sa ovȍ špõrke benzîne tukô mi cȉstit karburâtor svãku mãlo vrȉmena!*

karcȁt, -ôn – utovarivati: *Karcãli su cȋlo jȕtro i još nīsù gotȍvi.*

karcȁt, karcãti, -a(o), -o, *prid.* – napunjen, nakrcan pri utovarivanju: *karcȁt kakȍ karcãti trabãkul; karcãta kakȍ karcãto bracêra; karcãto sedlȍ;*
- *karcãt karcatîsti* – krcat do vrha: *Pôrti je trabãkul sa svîton o(d) zbjêga, karcȁt-karcatîsti!*

karcãto, *pril.* – puno, mnogo: *Bîlo je karcãto svîta, vȅće nȅgo lôni.*

kardinôl, -ōlā (tal. *cardinale*) – 1. visoki crkveni dostojanstvenik, kardinal; (*v.* 1.6.1.5.); 2. vrsta stolnog grožđa: *O(d) parvêga kardinōlā ćapô te poserãvica… (Cel.);* (*v.* 1.3.12.)

karȅt, -a (ve. *careto*) – drvena kolica: *Karȅt ol pȍšte je bî piturôn u mȍdro;* (*v.* 1.2.6.3.)

kargãce *ž mn* – pleća; krkače; samo u *izr. nosȉt na kargãce* – nositi na leđima: *Vajãlo je mõlega nosȉt na kargãce jerbo je vȅć bî zãspo.*

kargȁt, -ôn (ve. *cargar*) – 1. opteretiti; 2. podignuti teret iz ležaja (*npr.* polugom): *Tukô nôć jednȕ vȅliku polȕgu za kargȁt ovî kãmik, drugacȉje se ne mȍre!; Kârga!; usp.* inkargȁt; kargōvȁt

kargêra,* -e (ve. *caricheta*) – poluga od tvrdog drva kojom se pomiče brod na navozu; (*v.* 1.2.5.)

kargōvȁt, -ōjën (ve. *cargar*) – krcati; *usp.* kargȁt

kãri, -ih, *m mn* (tal. *carri*) – 1. zaprežna kolâ; samo u *izr. Na kãre hi je i na tovãre* – Ima ih mnogo; (*v.* 1.7.3.1.); 2. *Kãri* - Kola (sazviježđe)

kãrig, **kãrik**, -a (ved. *carigo*; ve. *carico*) – 1. teret; **usp. kãrag;** 2. jača karta u *brȉškuȕli (ãsi i trȉce),* (*v.* 1.6.5.3.);
- *pjêno kãriko* (tal. *pieno carico*) – pod punim teretom (o brodu)
- *stãvit pol kãrig* – opteretiti utegom: *Rȉba se posȍli i stãvi pol kãrig da se iscȉdi kãrvina.*

karigîn, -a (ven. *careghin*) – mala stolica, samo u *izr.*:
- *nosȉt na karigîn* – nositi koga na ‘sjedalu’ od četiriju šaka (dvije osobe se drže za zapešća)

karîna,* -e ( ) – 1. ožiljak od udarca: *Jesȉ mu vȉdi onû karînu na rȉlu?; uobič.* brazgȍtina; 2. okrhnuti dio na posuđu

karinȁt,* -ôn (ve. *carenar*) – 1. čistiti dno broda: *Prî su jûdi nosȉli vȅće brȍde na Palmižônu za hi tãmo karinȁt; usp.* inkarinȁt; 2. oštetiti, ulupiti metalnu posudu, *pȍt, tȅću...; uobič.* škorcȁt

karitôd,* -i *ž* (st.tal *caritade*) – milost, milostinja, milosrđe: *Odnît mu jednȕ bȍju rȉbicu, da ne bȉ parȉlo kakȍ za karitôd (IN); …ucinî bi mi vȅliku karitôd (IN)*

* zastarjelo

karjôla, -e (ve. *cariola*) – ručna kolica s jednim kotačem, tačke: *Bez jȍš jednê karjôle nēćemo finȉt dȍ noći s ovîn sarbūnôn!;* (*v.* 1.2.7.1.)

karmà, -ê – stražnji dio broda, krma: *Vêž burdîž po karmì;* (*v.* 1.4.2.)

- *ostàt po karmî* – zaostati za čim ili kim; *usp.* deprôva

- *vȉtar u karmù* – povoljan vjetar, *fig.* povoljne prilike

- *u pôl karmê* – polubočno s krmene strane (o vjetru)

karmêj, karmējä *m* – osušena izlučina iz oka, krmelj: *Jȍš su ti karmējȉ nä oci, ȍl' se nīsȉ umî jȕtros!?;* (*v.* 1.1.5.2.)

karmejîv, karmejȉvi, -a(o), -o, *prid.* – krmeljiv: *Karmejîv je ovî... karmejȉvi stvôr; Karmejȉva je ovä... karmejȉvo žênä; karmejȉvo dītê*

karmîn,* -a (ve. *carmin*) – grimiznocrveno

karnevãca, *v.* **kanavãca**

karnevôl, karnevãla, karnevōlä,* (ve. *carneval*) – 1. karneval, maškare, poklade; *usp.* poklôd; 2. karnevalski lutak; 3. neuredno čeljade koje nalikuje na karnevalskog lutka: *Karnevōlù jedôn!;*

- *Jûre Karnevôl* – karnevalski lutak koji se nakon javnog suđenja spaljuje na *Zôdnji o(d) Karnevãla*

- *Zôdnji o(d) Karnevãla* *(Karnevōlä*)* – zadnji dan poklada, Pokladni utorak

karobêr, karobêra (ve. *carober*) – 1. rogač (stablo *Ceratonia siliqua* i plod): *Vȅć mãlo kô bȅre karobȅre;* (*v.* 1.5.3.1.); 2. Karobêr (Mõli i Vȅli) – uvale na sjevernoj strani otoka Hvara, uz uvalu Pribinja

karòc, -a (ve. *carozzo*) – izdignut dio pramčane ili krmene *ãšte* (*karöc ol prôve*, *karmèni karöc*); (*v.* 1.4.2.)

karòca,* -e (ve. *carozza*) – kočija: *Sȁl grẽš ù brod kòmodo, kakȍ u karöcu;* (*v.* 1.2.7.1.)

karocȅta, -e (ved. *carozeta*) – dječja kolica: *Mlȍde mãtere šẽtodu sa dicôn u karocȅtu.*

karocôda,* -e (tal. *corazzata*) – vrsta ratnog broda, oklopnjača: *Dospî je… na karocôdu (IN);* (*v.* 1.6.2.2.)

karònja, -e (ve. *carogna*) – nevaljalac, propalica: *Ćëri, ćëri, mȍreš bȍje / glȅdoj bȍje, skũpe su karönje (Po); usp.* kanãja; (*v.* 1.1.6.1.)

- *karònja o(d) covìka* – nevaljalo čeljade

karòta, -e (ve. *carota*) – mrkva (*Daucus carota*); *Jȍ ne mȍgu njânci vìdit karöte u pjȁt, ondä mȅni brȁt izî i mojȅ i njegȍve;* (*v.* 1.3.7.1.)

karpêj, -ējä *m* – insekt nametnika, krpelj: *Petô mi se karpêj pȍd ruku, ma ȍkli je sômo dõša!?;* (*v.* 1.5.1.4.)

kãrpit, -in – krpati; *kãrpit mrȉže* - krpati mreže: *Svãki pût tukô kãrpit mrȉžu ȉznova; usp.* karpūcät

karpūcàt,* -pũcon – krpati tek toliko; *usp.* kãrpit; iskarpūcät

karsîl, -ȉla (lat. *capsa*) – lijes, mrtvački sanduk: *Svôjta je hodȉla ȍdma iza karsȉla.*

kàrst, kãrsta – križ: *Kàrst mu ćãćin!* (psovka i uzrečica); *usp.* krîž; (*v.* 1.6.1.2.)

karstȉt (se), karstîn (se) – 1. krstiti (se): *Ôn nî o(d) crȉkve ma je ȉsto karstî mõlega u sakrêto! (IN); Karstî son se, bomȅ, u Vȅlu crȉkvu;* 2. nazivati: *...tȅga vrâga ca ga karstījȅdu kakȍ abôrtus (IN); usp.* zlãmenovot se; 3. *fig.* ubjeđivati: *Ma nemôj me vȅj karstȉt, kapî son te!; usp.* išempjõvät; (*v.* 1.6.1.4.)

Karstȉtej, -a – 1. Krstitelj: *Ni Svẽti Ivôn Karstȉtej nẽće mȍć uskrīsȉt nãšu... mȕziku (Cima); 2.* nadimak *Karstȉtej*

kàrš, karšä – kamenit, krševit kraj, krš: *Mãlo je zemjê u tȅmu karšü; usp.* grȍta; (*v.* 1.2.1.2.)

karšćãni, -a – kršćanin: *Ucinî si dobrȍ, kakȍ prõvi karšćãni;* (*v.* 1.6.1.4.)

kãršćen(i), -a(o), -o, *prid.* – kršten: *Jê ôn kãršćeni covȉk, ȍli nî kãršćen?; Jê onä kãršćeno žênä, ȍli nî kãršćena?; Jê ovȍ dītê kãršćeno?;*

* zastarjelo

- *kãršćeno vīnò* – *iron.* vino potajice razrijeđeno vodom (*npr.* kod gostioničara); (*v.* 1.3.10.2.)

- *kãršćeno vodà* – blagoslovljena vodica: *Poškropî hi je kãršćenon vodôn*; (*v.* 1.6.1.2.)

karšćènica, -e – krštenica, krsni list: *Sä(d) se ne rèce karšćènica nègo 'izvadak iz matične knjige rođenih'*

karšćênje, -a – krštenje: *Bî so(n) mu kûm na karšćênju.* (*v.* 1.6.1.3.)

karšćônka, -e – kršćanka: *Ne govôr tãko prid mojôn karšćônkon... (IN);* (*v.* 1.6.1.4.)

kârta, -e (ve. *carta*) – papir; samo u *izr.* *kârta kânta;* (*v.* 1.7.3.); *uobič.* kôrta

kartèla, -e (ve. *cartela*) – 1. papirnata vrećica (*npr.* vrećica s praškom): *kartèla sũhega kvôsa* – vrećica kvasa; 2. karton s brojevima u igri tombole: *Svàk je dòbi po trî kartèle i rùkovet fažôlih da mòre šenjàt izvũcène bròje.*

kartelûn, -ūnā, *m*, augm. (ve. *cartelon*) – glavna tabela za tombolu s brojevima 1-90: *Daržô je kartelûn ìspri sèbe, i vãdi je bròje i(s) sakètića.*

karticèla, -e (prema ve. *cartela*) – manja papirnata vrećica (*npr.* vrećica sa sjemenom): *Jò ùvik cũvon karticële o(d) sĩmena dokligôd svè ne iznìkne; usp.* buštîna

kartîna,* -e (tal. *cartina*) – cigaretni papir: *U tabakjêru je ùvik imô kojugôd kartînu i mãlo tobãka; usp.* kôrta; (*v.* 1.2.11.);

- *tônko kakò kartîna* – vrlo tanko (poput cigaretnog papira)

kartôl, -ōlā – pletena košara s ručkom: *Dònila je kòkošu u kartôl (IN); usp.* kòfa, špārta; (*v.* 1.3.3.);

- *stavĩjot u ìsti kartôl* – ne praviti razliku: *Ôn svè stavĩje u ìsti kartôl (IN)*

kartolcìć, -a – košarica s ručkom

kartulîna, -e (tal. *cartolina*) – razglednica: *Hodìle su kartulîne… i onà ga je cëkola (VM)*

kartûn, -ūnā, *m* (ve. *cartone*) – debeli papir, karton: *Imô je uza sèbe nòvi kùfer o(d) kartūnà (IN)*

kartuncîn, -a (tal. *cartoncino*) – tanji karton: *Stàv tõte bokûn kartuncîna sa puntînima!*

kartušìna, -e (prema ve. *carta*) – hrpa nepotrebnog, nečistog papira, kartušina: *Bùta ćà tò kartušìne!; usp.* kôrta

kãrvina, -e – sukrvica: *Opërte molët i têndu sa môren, nekà se ne usmardî o(d) kãrvine i o(d) smẽceni(h) sardêl! (FN); usp.* karvurìna

kãrvov(i) -a(o), -o, **karvôv**(övi), -a(o), -o, *prid.* – 1. krvav: *Kãrvov je (karvôv je)... ovî kãrvovi (karvövi) covìk; Kãrvova je (karvöva je)... ovà kãrvovo (karvövo) ženà; kãrvovo (karvövo) dītë;* 2. težak: *Bî je tò kãrvovi (karvövi) posôl!; usp.* kôr

karvōvàc, karvõvca – nakupina krvi pod kožom: *Dõša mi je karvōvàc na pàrst.*

karvurìna, *-e* – veća količina sukrvice: *Opër otû karvurìnu i(s) škãfa! (ŽK)*; *usp.* kãrvina

kãsa,* -e (ve. *cassa*) – 1. posebno izrađen ormar ili kutija u kojemu se čuva novac ili dragocjenosti, kasa; 2. blagajna u prodavaonicama i sl.: *Onà stojî na kãsu;* 3. socijalno osiguranje: *Jê tî plõćoš kãsu?*

kasîl, *v.* **karsîl**

kasîr,* -īrā, **kasjêr**,* -a (tal. *cassiere*) – blagajnik, rizničar

kasnìt, -în – kasniti: *Njegôv lerôj svãkin dônom sve vëće kasnî (IN)*

kãsno, *pril.*/ **kasnìje**, **kãšnje**, *komp.* – kasno/kasnije: *Dõša si kãsno, a ôn jòš kasnìje!; supr.* rãno; *usp.* dòkasna

kastãnji,* (ve. *castagno*) – kestenjaste boje

kastanjîr,* -īrā (ve. *castagner*) – bačva od kestenova drva; (*v.* 1.2.6.2.)

kãšaj, kãšja – kašalj: *Ćapô me je kãšaj, i tò ùsri mìse!;* (*v.* 1.1.5.2.);

- *pãsji kãšaj* – kašalj hripavac

* zastarjelo

kašèta, -e (ve. *casseta*) – 1. plitak sanduk za prijenos ribe; (*v.* 1.4.9.1.); 2. sanduk;
- *kašèta od motōrā* – 'sanduk' kojim je pokriven nutarnji motor na brodu;
- *kašèta rȉbe* – količina ribe koja stane u jednu *kašètu: Dönili su na peškarȉju trî kašète sôlpih.*

kāšjot, -en – kašljati: *Kakȍ nēće kāšjot kad fumô kakȍ Turcîn!;* (*v.* 1.1.6.5.)

kāška,* -e – blato, glib, kaljuža; *uobič.* pâga

kāšnje, *v.* **kāsno**

kaštanjôla,* -e (ve. *castagnolo*) – plitka bitva na brodu s dva 'nosa' za omatanje konopca 'osmicom': *Na njegôv kȕter škȍta se vezȉvola za kastanjôlu;* (*v.* 1.4.3.)

kaštîg, -a (ve. *castigo*) – kazna: *Nè sômo ovȁ mȕka, nègo kaštîg i dangȕba! (IN)*

kaštigȁt, -ôn (tal. *castigare*) – kazniti: *Ne beštimôj, Bôg će te kaštigȁt!*

kaštigōvȁt, -ōjën (tal. *castigare*) – kažnjavati: *Meštrövica kaštigōjë ȕvik ȉste!*

kaštîl, -ȉla (tal. *castello*) – utvrđena nastamba, kaštel: *Dȉ je sȁd Fortȉca prî je bî jedôn kaštîl*; *usp.* Zakaštîl

kaštradîna, -e (ve. *castradina*) – sušeno i dimljeno kozje ili bravlje meso: *Parićãla je kaštradînu sa kupȕson;* (*v.* 1.3.6.2.)

kašûn, -ūnā, *m* (ve. *casson*) – 1. sanduk: *Iskarcãli su iz brȍda trî vèlika kašūnȁ;* 2. dio oplate za nalijevanje betona, napravljen od *dãski(h) i trèsi(h): Jȕtros smo nãlili ovî kašûn.*

kašuncîn,* -a (ve. *cassoncin*) – škrinja s poklopcem, ladicom i unutrašnjim pretincem (*kôtulom*): *U kãmaru je bî jedôn kašuncîn sa kjucȉćen; usp.* bavûl

katabùja,* -e (ved. *catabuia*) – *iron.* zatvor, tamnica, *tavnȉca*; *usp.* paržûn, bäjbuk, tavnȉca

katafãlak, -fôlka (ve. *catafalco*) – svečani mrtvački odar, postolje za izlaganje lijesa tijekom obreda u crkvi (za običnog sprovoda lijes se polagao na *kavalète*)

katamȁk,* -mãka (ve. *tacomaco*) – 1. oblog s melemom; 2. nadimak *Katamȁk*; *usp.* inpãstar

katãstar, -tra (tal. *catasto*) – katastarski ured, katastarske mape: *Tukãće mi pôć vȉdit otû particèlu u katãstar.*

katekȉsta,* -e (tal. *catechista*) – vjeroučitelj; *usp.* dontrîna; (*v.* 1.6.1.5.)

kativèrija,* -e (ve. *cativeria*) – pakost, zloba: *Parî da u njîh nî malȉcje ni kativèrije (IN)*

kativerjôž(i), -a(o), -o, *prid.* – pakostan, zloban; (*v.* 1.1.6.1.)

katȍlik, -a – osoba katoličke vjeroispovijesti, katolik: *Ôn je vȅći katȍlik o(d) Pôpe!;* (*v.* 1.6.1.4.)

katôr,* -ōrā (ve. *cataro*) – upala sluznice, katar: *katôr na štȕmak, na plūća…*

katramȁt, -ôn (ved. *catramar*) – premazati katranom; *usp.* inkatramät

katramōvȁt, -ōjën (ved. *catramar*) – premazivati katranom

katrîda, -e, **katrîga**,* -e (prema lat. *cathedra,* ve. *carega*) – stolica: *...cëkola ga je katrîda u gospodōrā dȍma (IN); Sedȉvo je na katrîgi… (Cel.);* (*v.* 1.2.4.1.); *usp.* kātrida;
- *sedȉt na dvî katrîde* – sjediti na dvije stolice

kātrida, **kātedra**, -e (lat. *cathedra,* tal. *cattedra*) – biskupska sjedalica u katedrali, *trôn*; *usp.* katrîda; (*v.* 1.6.1.1.)

katrôm, katrãma (tal. *catrame* od tur. *katran*) – 1. katran; 2. sredstvo za premaz brodova; *usp.* blȁk, pãklina

kȁul, -a (ve. *caolo*) – cvjetača, karfiol (*Brassica botrytis*): *Nôjdrãžji mi je kȁul lëšo;* (*v.* 1.3.7.1.)

kȁuštika, -e (tal. *soda caustica*) – kaustična, u *izr.*:
- *sôda kȁuštika* – sredstvo za čišćenje u domaćinstvu

kavadûr,* -ūrā (tal. *scavatore*) – radnik u kamenolomu koji je iskapao (*vãdi*) kamen: *Otȁc mu je lavurô u kôvu kakȍ kavadûr (IN); usp.* kôva; (*v.* 1.1.3.4.)

* zastarjelo

kavafônga,* -e (ve. *cavafango*) – brod s opremom za vađenje mulja (*fônga*); drȁga, gliboder: *Jedôn kavafônga je pasô iza Gãlešnika;* (*v.* 1.4.1.1.)

kavãla, -e (ve. *cavala*) – vrsta bijele ribe, s kamenog dna, zelenkasto-smeđe boje, konj (*Sciaena umbra*): *Ćapô je u popõvnice jednù lĩpu kavãlu;* (*v.* 1.4.12.1.)

kavalarȉja,* -e, **kavalerȉja**,* -e (tal. *cavalleria*) – konjica (u vojsci); *iron.* skup tovarne stoke (*mulì*, *tovãri...*)

kavalèt, -a (ve. *cavalet*) – 1. nogari, kozlić: *Stȁv dvȍ puntižȅla na tȅ kavalète!;* (*v.* 1.2.5.); 2. krevet bez uzglavlja u siromašnijim kućama (sastojao se od dasaka položenih na *kavalète*); (*v.* 1.2.4.1.)

kavalĩna,* *prid*. (tal. *cavallina*) – konjska, u *izr. mùha kavalĩna*

kavalĩr, -līrā (njem. *Kavalier*) – osoba galantnog ponašanja, posebno prema ženama: *Bî je ôn vȅliki kavalîr dȍkli ga onā njegȍva nî uzêla po(d) škȍtu!; usp.* galantȍmo; (*v.* 1.1.6.1.)

kavalkĩna,* (tal. *cavalchina*) – starinske plesne zabave održavane u hvarskom kazalištu

kavatãpi, *m nepr.* (tal. *cavatappi*) – 1. vadičep: *Ȉmoš tî kojî kavatãpi u kȕću za izvãdit ovî cȅp?;* (*v.* 1.3.2.3.); 2. vrsta spiralne tjestenine*;* (*v.* 1.3.11.2.)

kavȅc, -a (ve. *cavezzo*) – krajnji dio konopa: *Vȇž otî kavȅc na bôvu!*; *usp.* cȉma

kavicôl,* -õla (ve. *cavezzone*) – kraj konopa na završetku mreže kojim se ona veže za drugu mrežu ili za *sinjôl; usp.* kavȅc

kavidôl,* -õla (ve. *cavedal**) – kapital; samo u *izr. Ȉša je svrôgon brôd i kavidôl! (Cel.) – fig.* Sve je izgubljeno!

kavȉja,* -e (tal. *caviglia*) – poduži stožasti klin za pravljenje upletaka na konopima; *usp.* pjombadûra; (*v.* 1.4.3.)

kavitêl,* -ēla (tal. *gavitello*) – plovak, znak za sidrenje; *usp.* bôva; (*v.* 1.4.7.)

kavôl, -ōlā – ‘konj’ u talijanskim igraćim kartama; (*v.* 1.6.5.3.)

kȁvul, *v.* **kȁul**

kazamãta,* -e (tal. *casamatta*) – vrsta zatvora, vojne utvrde: *Ca sȉ se tãko ogrōdî, kakȍ da je tȍ kazamãta!*

kazivȁt,* **kazȉvot**,* kazȉjen – govoriti, kazivati: *Tãko je nãmi pokôjni dȉde kazȉvo; usp*. govorȉt, kōzȁt

kazivônje,* -a – pripovijedanje, kazivanje: *Tãko je tȍ bîlo po kazivônju Don Bȅpota (IN); uobič.* govorênje

kažêrma,* -e (ve. *caserma*) – vojarna; (*v.* 1.2.1.6.)

kažĩn, -a (ve. *casin*) – 1. javna kuća, bordel: *Govȍri da je hodî po kažînima dȍkli je navigōvô, a i bȉće!;* 2. buka, nered, metež, ‘luda kuća’: *Ucinî je kažîn po kȕći!*

kažȍt,* -a (tal. *casotto*) – sklepana kućica, stražarnica

kažôta,* -e (tal. *casata*) – rod, rodbina, pleme istoga prezimena

kȅ,* (tal. *che*) – koji, kakav; sastavni dio mnogih romanskih uzrečica: *Mȁ kȅ!; Kȅ belȅca! Kȅ pekȁ!;* (*v.* 1.7.3.)

kêba, -e (ve. *cheba*) – krletka: *Ćapãli su ga jandôrmi, pustȉli mu rećãme vônka i izgãzili svȅ kêbe nogȉma!;* (*v.* 1.5.2.2.)

kebȅta -e (ve. *chebeta*) – mala krletka: *Faganȅla, i tȍ peterȍsa, pūstî mi je jandôrm, a kebȅtu je izgãzi nogȉma (IN)*

kebûn, -ūnā, *m* (augm. prema ve. *cheba*) – velika krletka, kavez: *Kebûn… o(d) tondîna (IN)*

kibîc, -a, **kibicêr**, -ēra (njem. *Kibitz*) – radoznali promatrač igre (karata, šaha..); *Ȕvik je ȍkolo bîlo pȕno kibîc (Cel.); Skȕpilo bi se tȏte po dȅset, petnãste kibicẽri(h); (Cel.)*

kȉca, **kjȉca**,-e – klica: *Ovȅ patãte su pȕne k(j)ȉcih.*

kȉcot, **kjȉcot**, k(j)ȉce – izbacivati klice, klicati: *Pȍcele su mi patãte k(j)ȉcot; usp*. iznȉknit

* zastarjelo

kȉće, -a *sr zb* – kite divljeg raslinja, hrana za koze: *Dögno son dvȍ brimenȁ kȉća; usp*. kȉta; (*v*. 1.5.3.7.)

kȉdot, -on – kidati, trgati: *Onãko jũšan pȍce je kȉdot košȕju po sȅbi.*

kȉfeli!,* *uzv.* (mađ. *kifele*) – Van! Nosi se!

kȉflić, -a (*hibr. dem*. prema tal. *chifel,* njem. *Kipfel*) – pecivo u obliku polumjeseca, kifla: *Guštôn toćȁt kȉflić u kafȕ;* (*v*. 1.3.11.1.)

kȉla, -e – 1. kila, hernija: *Govȍridu da je dȍbi kȉlu i da se tukô cūvȁt vȅlikega pîza;* (*v*. 1.1.5.2.); 2. nadimak *Kȉlijaja*

kilȍ, -ā (tal. *chilo*) – kilogram: *Bȉće u tȅga ȕgora prȉko trî kilȁ pîza!;* (*v*. 1.2.9.5.)

kilȍmetar, -metra (tal. *chilometro*) – kilometar: *Do Brũsja ȉmo pe(t)-šêst kilȍmetor, dûnkve ûra hȍda.*

kȉlov(i), -a(o), -o, *prid.* – 1. koji ima *kȉlu*; 2. *fig*. nespretan, lijen: *Prȍpja je kȉlov ovî... kȉlovi junôk!; Prȍpja je kȉlova ovȁ... kȉlovo divôjka!; Kojȅ kȉlovo stvorênje!*

kȉlovac, -vca – nespretnjaković, kilavac: *Tãkega kȉlovca ne rȍdi mãti!;* (*v*. 1.1.6.1.)

kȉlovica, -e – nespretna, lijena ženska osoba: *Ma ca mȉ je dȍni onû kȉlovicu u kȕću!?;* (*v*. 1.1.6.1.)

kȉlovit se, -in se – naprezati se do iznemoglosti, kilaviti se: *Nēćȕ se jȍ sôm kȉlovit ovõde!; usp.* iskȉlovit

kȉlovo, *pril.*/ **kilavȉje**, *komp.* – bez snage, kilavo/kilavije: *Ovî potẽže kȉlovo, a onî drȕgi jȍš kȉlavȉje!*

kimȅnat, -ênta (ve. *chimento*) – sljubnica na drvenoj oplati broda: *Kȁ(d) se brôd rašȕšne ondȁ kalafôt nabȉjȅ kimênte sa stȕpon.*

kȉmot, -on – micati glavom gore-dolje kao nesvjesni znak pospanosti ili svjesni znak odobravanja, povlađivanja, čuđenja: *A tî kȉmoš na svãku njegȍvu!; usp.* zakȉmot*;* (*v*. 1.1.6.4.)

kîn, kȉna – 1. željezni klin kao alatka; 2. drveni klinasti podmetač kod zidanja: *Parićôj mi mãlo kȉni(h) za stãvit pȍd kãmike;* 3. drveni klin kojim se učvršćuje alat na držalo; (*v.* 1.2.5.)

kinkîn, -a (ved. *chinchin*) – okrajak kruha: *Ostȁv mȅni otî kinkîn!; Jovanîn je vãze kinkîn o(d) krȕha... (Cel.); usp*. kunkûn

kinjȇz, -a – manja bijela riba uzdužnih pruga jarkih boja, knez; (*Coris julis*); *usp*. käcoderë (mužjak)

kinjȕša, -e – sitna bijela riba smeđih tonova, hinjuša; *usp*. krãška

kīpȉt, kȋpi – kipjeti: *Ȍl' ne vȉdiš da ti vodȁ kȋpi?; usp.* vrȉt

kipûć, kipũći, -a(o), -o, *prid.* – koji kipi: *Kipũć je ovî... kipũći brujȅt; Kipũća je ovȁ... kipũćo vodȁ; kipũćo ûje.*

kȋrnja, -e (tal. *cernia*) – vrsta bijele ribe, živi u dubinskim stijenama, velikih je dimenzija (*Serranus gigas*); *Kȋrnju je lakȍ potẽgnīt sa pȕškon, ma za je izvãdit vônka - tȍ je drȕgi pôr postȍlih;* (*v*. 1.4.12.1.)

kȉsnit, -en – 1. postajati mokar od kiše: *Nemôj kȉsnit, pokȉsnićeš!; uobič.* mocȉ(t) se; 2. bubriti pod djelovanjem kvasca, kisnuti (o tijestu): *Ostȁv nekȁ kȉsne, sômo da ti ne prikȉsne!*

kȉšnica, -e – voda od kiše skupljena *u gustîrni*: *Nôjbȍje je prȁt vlôse u kȉšnicu pôk režentȁt sa kvasȉnon.*

kȉta, -e – grana s lišćem (hrana za koze): *Odnês tȅ kȉte u merȉnu!; usp*. kȉće; (*v*. 1.5.3.7.)

kitãra,* *v.* **gitãra**

kȉtica, -e – 1. kitica cvijeća, stručak; 2. strofa pjesme: *Naucȉla son svȅ trî kȉtice nãpamet.*

kȉtit (se), -in (se) – kititi (se): *Kȉtin bôr za Božȉć, a govȍrin da je tȍ za Nȍvu gȍdinu; Ca sȅ vȅj tolȉko kȉtiš, ne grêš na tônce!*

* zastarjelo

kjãkov, *v.* **kjàst**

kjâro, *v.* **ćôro**

kjàst, **kjãkov**(i), -a(o), -o,* *prid.* – zgrčene ruke ili noge, kljast; (*v.* 1.1.4.2.)

kjȉcot, v. kȉcot

kjûc, kjūcȁ – ključ: *Ovî kjûc je kjûc od vrõtih;* (*v.* 1.2.3.2.); 2. ključ (alatka): *Dôj mi kjûc o(d) dȅset!;* (*v.* 1.2.5.)

kjucãnica, -e – ključanica: *Tukô promīnȉt kjucãnicu na ovȁ vrõta;* (*v.* 1.2.3.2.)

kjũci, kjûc, kjũcih – ključne kosti: *Nȍna je pãla i slomȉla kjũci;* (*v.* 1.1.4.1.)

kjucȉca, -e – žica sa svinutim krajem kojom se vodilo kolo u dječjoj igri *ȍbruc i kjucȉca*

kjucȉć, kjucȉća – mali ključ, ključić: *Jesȉ vȉdila kjucȉć o(d) škafetîna?*

kjùcot, kjũco, kjũce – uzimati hranu ili udarati kljunom, kljucati: *Poglê(j) kosȉća kakȍ kjũce grôžje!*

kjùka, -e – kuka s drškom, pribor kojim se moglo dohvatiti nešto izvan dohvata ruke

kjùkica, **kùkica**, -e – igla s kukicom za pravljenje veza; (*v.* 1.2.4.2.)

kjûn, -a – kljun: *Kosȉć mȍre imȁt žũti, ma i cõrni kjûn;* (*v.* 1.1.4.3.)

klãdit se, klãdin se – kladiti se: *Ȅvo, klãdin se u cagôd hȍćeš...; usp.* škoměša

klàk,* klãka (prema lat. *calx*) – gašeno vapno: *Ȉmoš mãlo klãka za piturȁt kamarîn?; uobič.* jõpno

klânfa, **klônfa**,* -e (ved. *clanfa*, od njem. *Klampfe*) – željezna kuka zavinutih šiljastih krajeva (za graditeljstvo): *Donês dvî klânfe za fermȁt ovȅ grêde!;* (*v.* 1.2.2.)

klãnjot se, klãnjon se – 1. sagibati koljeno (*npr.* u molitvi); (*v.* 1.1.6.4.); 2. *fig.* biti ponizan: *Tukãlo bi mu se pôć klãnjot, jê, põću!*

klãnjovac, -ovca – vrsta ptice pjevice koja na grani izvodi pokrete poput klanjanja; ‘mrka crvenrepka’ (*Phoenicurus ochruros*); (*v.* 1.5.2.1.)

klãpa, -e (ved. *clapa*) – 1. društvo, manja skupina prijatelja; 2. manji, često amaterski vokalni sastav

klapatȁt,* -ôn, klapūcȁt,* -ūcon – kuckati, lupetati; *usp.* klãpot

klãpot, klãpjen – 1. kucati na vrata: *Kô tȍ klãpje na vrõta?;* 2. lupati, lupkati: *Nemôj klãpot po pajôlima, da se rȉba ne pristrãši (FN)*

klapūcȁt,* v. **klapatȁt**,*

klarinȅt, **klarîn**, -a (ve. *clarineto*) – klarinet: *U fõrsku mȕziku šjôr Marjûći je svirô klarinȅt;* (*v.* 1.6.3.)

klãsa, **klãša**, -e (tal. *classe*) – 1. dobna skupina (vojna): *Mȉ smo ȉsta klãsa*; 2. razred u školi; 3. putnički razred; 4. stupanj kakvoće: *Ȉmo veštît od inglẽškega štȍfa, prȍpja parvê klãse!*

klãsik,* **klãšik**,* (tal. *classico*) – staromodan, konzervativan, klasičan, zastarjelih nazora i držanja

klàt, kȍjen – klati: *Govȍridu da ćе sȕtra bȉt frȉškega mêsa u bikarȉju, klãćedu brôve.*

klàustar, -ra (prema lat. *claudere* – zaključati) – nutarnje dvorište samostana: *U klàustar o(d) frôtrih je vȅliko gustirna;* (*v.* 1.6.1.1.)

klauzûra, -e (prema lat. *claudere* – zaključati) – dio samostana gdje nije dopušten pristup svjetovnjacima; (*v.* 1.6.1.1.)

klecàt, klecîn – klečati: *Klecãla je na kolȉnima i glȅdola ù nebo.*

klȅcot, klȅcon – biti nesiguran na nogama, klecati: *Bîle su mi pȍcele nȍge klȅcot ȍ’ stroha!; usp.* cinȉt jãkove-jãkove

klȅknit, klȅknen – kleknuti na koljena: *... kad od nedȉje klȅknedu na Sântus mȉse o(d) dȅvet (IN);* (*v.* 1.1.6.4.)

klȅpnit, klȅpnen – udariti brzo i kratko, pljusnuti koga: *Stôj smîron, mõli, klȅpniću te!; usp.* opahnȉt; (*v.* 1.1.6.4.)

* zastarjelo

klèpov(i), -a(o), -o, *prid.* – klempav (velikih i odmaknutih ušiju kod čovjeka ili obješenih kod psa): *Klèpov je... ovî klèpovi pȁs; Klèpova je... ovȁ klèpovo bèštija; klèpovo dītè*

klêt (se), kunën (se) – 1. kleti, proklinjati: *Nemôj me klêt, mȍglo bi ti se vrõtīt!;* 2. zaklinjati se: *Kunĕ mi se da tȍ nî ôn ucinî.*

klevȅćot, -en – klevetati: *Ȍl' mĩsliš da jȍ nĕ znon da me onȁ klevȅće!;* (*v.* 1.1.6.5.)

klȉmot (se), -on (se) – klimati (se): *Dȉde je već pȍce klȉmot na katrîdi; Pȍce mi se klȉmot ovî zûb; usp.* gūzȁt

klīšćà, klîšć, klīšćîh – 1. hvataljke rakova; *uobič.* šćipãle; (*v.* 1.4.16.); 2. kliješta: *Donês otȁ klīšćà!; uobič.* tanãje; (*v.* 1.2.5.)

klobûk, klobūkȁ – 1. šešir, klobuk: *Navũka je klobûk nȁ oci...;* (*v.* 1.1.7.1.); 2. morska meduza; (*v.* 1.4.15.)

klôncot,* *v.* **klûncot**,*

klônfa,* *v.* **klânfa**

klōnjȁc, klõnca – veća usjeklina i prolaz između stijena: *Ka(d) se grê pud Mõlega Grôbja, grẽ se kroz dubȍki klōnjȁc;* (*v.* 1.2.1.1.)

klônje, -a – klanje: *Nosȉli su telȉće iz vapôra u macêl na klônje.*

klôs, -a/**klôsje**, -a *sr zb* – klas biljke/klasje: *U štajûn o(d) šenȉce se, na kôlu, crîpima, izmlõtidu klôsi (IN);* (*v.* 1.5.3.8.)

klûko, -a – klupko: *Pofalȉće mi jȍš jednȍ klûko vȕne; nov.* klûpko; *usp.* macẽta; ***- Odmotōjȅ se klûko –*** *fig.* Situacija je jasnija: *Pȍcelo se klûko odmotōvȁt!*

klûncot, **klôncot**,* -on – klatiti se, njihati se hodajući: *Ȅno ga dȉ se klûnco priko Bûrga;* (*v.* 1.1.6.4.)

kmīcȁt, kmĩce – kmečati (kao malo dijete ili mlada životinjica); *bèštjica kmĩce;* (*v.* 1.1.6.5., 1.5.1.5.)

knjȁt, knjôn – uspavljivati se; *usp.* zaknjȁt

kô, **kû**,* *zamj.* – tko: *Kô tȍ klãpje na vrõta?; A sȁd, jê bî vȅli, jê bî mõli, jê bî gôl, jê bî obucên... kû tȍ znô (MBS)*

kobasȉca, -e – kobasica: *Prî onĕga rãta nî bîlo pȕno kobasȉci(h) u Fôr;* (*v.* 1.3.6.2.)

kobȉla, -e – kobila: *Bîlo bi dobrȍ deliberȁ(t) se od onȁ dvȍ krepalȉne o(d) tovãri(h) i nabãvit dvȍ žveltîna, ȍli -ako potrĕfi- dobrȁ kobȉla! (IN);* (*v.* 1.5.1.1.)

kobôl, kobolȁ – prut od loze s grozdovima, stavlja se sušiti u *šufît* za pravljenje *prošĕka* ili *sûhica*; (*v.* 1.2.6.1.)

kôca, -e – 1. drvena vinogradska posuda, u koji se stavljalo a zatim gnječilo obrano grožđe: *Tȍma iskrẽne jȍš jednù šĕšulu maštȁ u mîh i naslȍni se sa ȍbe rûke na kôcu (IN);* 2. stara mjera za *màst* (145 kg): *Ucinȉli smo dvonãste kôc mastȁ, bomĕ mãnje nĕgo lôni;* (*v.* 1.2.6.2.)

kȍcul,* -a (stdlr./lat *catteolu*) – željezna kuka u obliku slova S za vješanje lonca nad ognjištem preko lanca *komȍštre*

kȍća, -e (ve. *cocia*) – 1. vrsta mreže; (*v.* 1.4.9.2.); 2. vrsta ribarskog broda za lov na otvorenom moru, koća: *Dȍnili su taljônske kȍće u pȍrat, ȅno hi surgône ȉspid milîcije;* (*v.* 1.4.1.1.)

koćȅta, -e (ved. *coceta*) – starinski krevet s uzdignutim plohama na uzglavlju i podnožju: *Nĩmoju nĕgo jednù koćȅtu (FJ); usp.* postẽja; (*v.* 1.2.4.1.)

kōdȉt, kõdin – kaditi (*npr.* tamjanom u crkvi): *Popīćȉ su hodȉli po crîkvi i kōdȉli.*

kȍfa, -e/ **kȍfica**, -e (ve. *cofa*) – 1. široka pletena košara/košarica (bez drška); (*v.* 1.3.3.); 2. koš pri vrhu jarbola na starim jedrenjacima; *usp.* kartôl;
- *kȍfica grôžja* – košara grožđa
- *petȁt kȍfu* – dati košaricu

kofidênca,* *v.* **konfidênca**

kôgo, -ota (ve. *cogo*) – kuhar: *Ôn je bî kôgo na brȍdu;* (*v.* 1.1.3.4., 1.4.6.)

kogôd, *zamj.* – tkogod, bilo tko: *Kogôd da ti dõjde, nemôj ga pūšćȁt unũtra!*

kȍgod, **kogôdera**, *zamj.* – netko: *Jê kogôdera pītô za mène? (Cel.)*

* zastarjelo

kogôj,* kogōjä – vrsta mreže u obliku velike vreće (za lov povlačenjem po dnu); (*v.* 1.4.9.2.)

kôgol, **fôgol**, -a (ved. *cogolo*) – okruglasto kamenje: *Kȁd kojî fôgol zaregatô nïstarmo… (IN); usp.* kogulȁt
- *ȍkolo-kôgolo* – okolo naokolo

kôgoma, **kȍgoma**, -e (ve. *cogoma*) – lončić s poklopcem, najčešće za kuhanje kave: *Stȁv vȍdu u kôgomu i ondȁ je stȁv na špãher!*

kogulȁt,* -ôn, (*v.* kôgol) – prekriti put uspravno zabodenim oblucima; *usp.* inkunjät

kojî, -ä, -è, *zamj.* – koji: *kojî covïk, kojȁ ženȁ, kojȅ dītȅ; Kȅga pasȁ si stô na krôj? (MC);*
- *Kojî ti je vrôg, Kojî te je morbîn ćapô!?* – Što ti je?

kojigôd, **kojigôdera** – bilo koji: *Kojigôdera lïtnji maništrũn je bȍji od… (Kru.)*

kȍko,* *v.* **kolïko**

kokoćȁt, -ôće – kokotati: *Kȍkoša kokȍće i kvȍce, a kȍkot kukurĩce;* (*v.* 1.5.1.5.)

kokoćïka, -e – vrsta grmolike biljke koju rado brste koze; (*v.* 1.5.3.3.)

kokolȁt (se), -ôn (se) (ve. *cocolar*) – maziti (se), umiljavati se: *Ne kokolôj ga tolïko!; Ca sȅ ovȁ tvojȁ mõlo vȍli kokolȁt, cȕdo Bȍžje!; usp.* mōzït

kȍkolo, -a (ve. *cocolo*) – dražesno dijete; razmaženo dijete, mamina maza; (*v.* 1.1.3.3.)

kȍkoša, -e – kokoš: *Ȍl' tî jȍš daržîš kȍkoše?;* (*v.* 1.5.1.1.);
- *Ol stõre kȍkoše - dȍbro jūhȕ!;* (*v.* 1.7.3.)

kokošôr, -ōrä – vrsta ptice grabljivice, jastreb kokošar (*Accipiter gentilis*): *Stôj atênto da ti kokošôr ne dïgne kojû!;* (*v.* 1.5.2.1.)

kȍkot, -a – 1. pijevac; (*v.* 1.5.1.1.); 2. vrsta morske ribe; (*v.* 1.4.12.2.); 3. dio dimnjaka koji se vrti, *makãko*; (*v.* 1.2.3.2.)

kokotïć, -a – 1. cvijet ciklama; *usp.* bôžji kokotïć (ptica); 2. pjetlić, simbol Kristove muke, iznosi se u procesiji na Veliki petak; (*v.* 1.6.1.2.)

kôl, kãla (ve. *calo*) – kurje oko: *Nogȁ pȕna kãli(h) i bugônci(h)... (FJ);* (*v.* 1.1.5.2.)

kôla[1], **kȍla**, -e (ve. *cola*) – ljepilo: *Namȁž sa kôlon i stȁv u môržu!*

kôla[2], -e (ve. *cale*) – uža ulica: *Ȅno ti je u kôlu, metȅ skalîne!; usp.* kalȅta, kontrôda; (*v.* 1.2.1.7.)

kolȁc, kôlca – dug i zašiljen komad drveta, kolac: *U Madêru bîlo stirãlo / na kolȁc mrïže stivãlo, proventãlo (TM); usp.* furkôda

kolacïca,* -e – obruč koji se stavlja kozi oko vrata da ne može sisati samu sebe

koladûr,* -a (ven. *coladura*) – debelo platno kroz koje se filtrira *lušïja*; (*v.* 1.2.4.2.)

kolafjãka, *zamj.* (ven. *co'la fiaca*) – mirno, sporo: *Ȕvik grê kolafjãka, nïkad mu nî prïša!; usp.* pomãlo;
- *kȍlasantafjãka* – pojačani izraz od *kolafjãka*

kolêj,* -a *m* (engl. – tal. *college*) – stariji naziv različitih školskih ustanova, koledž; internat

kolendôr, -ōrä – kalendar: *Vȍlin imȁt u kȕću kalendôr sa imenïma svẽcih.*

kolendrȁt, -ôn (prema lat. *colendae*) – koledati, pjevati od kuće do kuće čestitajući Božić, Novu godinu ili Sveta tri kralja: *Ca ćẽmo njânci pôć kolendrȁt - mãlo ko otvõro vrõta a jȍš mãnje dōjȅ šôlde!*

kolendrônje, -a *sr* (*hibr.* prema lat. *colendae*) – pjevanje po kućama za novogodišnje blagdane; (*v.* 1.6.1.3.)

kȍlera, -e (ve. *colera*) – kolera: *Kȍlera te ćapãla!*

kolȅt, -a (ve. *coleto*) – ovratnik: *Stãvi je faculȅt nã vrot za ne šporkȁt kolȅt sa pȍton*; *usp.* kularîn; (*v.* 1.1.8.1.)

kolȅta, -e (ve. *coleta*) – skupljanje priloga za materijalnu pomoć

koletîva,* -e (njem. *Kollektiv*) – kolektiva, seljačka radna zadruga: *Ma gospodôr nẽće u koletîvu (IN);*

* zastarjelo

kolȉci, *m pl* – koliki, mnogi, brojni (o ljudima): *Kolȉci su ondȁ pôrtili pud Amërike!; usp.* tolȉci

kòlika, -e (tal. *colica*) – bolni grč crijeva; proljev: *Jelãvica u nju udrȉla pôk je kòlika rastocȉla! (IN); usp.* kagarȅla; (*v.* 1.1.5.1.)

kolȉki, -a, -o, *zamj.* – koliki: *Âjme, kolȉki je narẽsa...! /...kolȉka je narẽsla...! / ... kolȉko je narẽslo ovȍ dītȅ!*

kolȉko, **kòko**, *pril.* – koliko: *A kolȉko tȍ dohȍdi?; usp.* tolȉko, tȍko; nolȉko, nȍko;

- *kolȉko gôd* – ma koliko: *Kolȉko gôd pûti(h) bȕdeš provȁt, nẽćeš nȉkad pogodȉt!*

kolînce, **kolȉnac**, kolînca – 1. zglob na prstima: *Ćapô me gȁrc u kolînca od rũkih… (Cima);* (*v.* 1.1.4.1.); 2. 'zglob' na prutu biljaka (loze, pšenice...)

kolȉno, -a – 1. dio tijela, koljeno: *Udrî son se u kolȉno;* (*v.* 1.1.4.1.); 2. generacijsko koljeno: *Nãša famȅja žīvȅ u Fôr vȅj cetȉri kolȉna;*

- *kôst u kolȉno* – *iron.* izmišljena boljka, izgovor za teži rad: *A ca tȉ je, kôst u kolȉno!?*

kolîšan, kolîšni, -a(o), -o, *prid.* – kako je malen (o čuđenju ili isticanju): *Poglê(j) ga kolîšni je!; usp.* onolîšan, tolîšan

kòlo[1], -a – 1. kotač: *Pȕkla mi je gȕma na kòlo ol picĩgle; usp.* rôda; 2. dječje kolo; 3. plesno kolo

kolo[2], *prij.* – uokolo, okolo, oko: *Bȉće bîlo kolo òsan ûri kad je dõša dȍma.*

kolobôr, -bōrā – 1. podočnjak: *Dobrȍ ti se vȉdidu kolobōrȉ; (v.* 1.1.5.2.); 2. krug oko mjeseca: *Kolobôr kolo mȉseca voldîr da ćе kȉša.*

kolôc, kolōcā – 1. pecivo u obliku slova O ili C: *domôći kolōcì (Kru.);* (*v.* 1.3.11.1.); 2. željezo u obliku slova O, spuštalo se po *maĩštri ol parangōlȁ* kako bi se oslobodila udica zakvačena za stijenu; (*v.* 1.4.9.1.)

kolôna, -e (ve. *colona*) – 1. niži stup na obali (od kamena ili lijevanog željeza) za vezivanje brodova: *Na Rîvu su svȅ kolône ol gvȍzda, a na Fãbriku su ol kãmika*; (*v.* 1.4.7.); 2. visok i masivan potporni stup: *kolône o(d) Bãnja* – stupovi terase na hvarskom kupalištu

kolonȅta, -e (ve. *coloneta*) – omanji stup na obali za vezivanje brodova ili za ogradu balkona: *Nȉko je stãvi põste kolonȅte po škȍjima, uza krôj.*

kolȍnja, -e (tal. *acqua* di *Cologna*) – vrsta miomirisa, kolonjska voda: *Stãvila je mãlo kolȍnje iza ȕha prî nȅgo je ȉšla na tônce*; *usp.* mȕšć

kolpomôrto, -a (tal. *corpo morto*) – fiksno sidro za manji brod; težak predmet položen na morsko dno kao sidro: *Tukãće mi namȉstit vȅći kolpomôrto;* (*v.* 1.4.7.)

kôltra, -e (ve. *coltra*) – pokrivač podstavljen pamukom, poplun: *Zîmi se pokrīvȅmo sa kôltron i sa šćavînon*; *usp.* imbotîda, kuvêrta; (*v.* 1.2.4.2.)

koltrîna, -e (ve. *coltrina*) – zavjesa na prozorima: *Stãvila son nȍve koltrîne;* (*v.* 1.2.4.1.)

kolȕdrica[1], -e (prema gr. *kalogeros* – koludar) – redovnica strogog reda (koja ne izlazi iz samostana): *Naše kolȕdrice cinīdȕ cȕdo lĩpe merlȅte sa kõncen od ãloja; usp.* beneditĩnka, picȍkara, švôra; (*v.* 1.6.1.5.)

kolȕdrica[2], -e (prema gr. *kalogeros*) – vrsta ptice iz porodice puzavica, 'vodomar' (*Alcedo atthis*); (*v.* 1.5.2.1.)

kolûmba, -e (ve. *colomba*) – vanjska osnovna greda na dnu broda, kobilica; *usp*. kontrakolûmba; (*v.* 1.4.2.);

- *pôć kolûmbon imperãrija* – 1. prevrnuti se s brodom; 2. *fig.* propasti

kolûr, **kulûr**, -a (ve. *color*) – boja;

- *ćapȁt kolûre* – dobiti boju u licu, oporaviti se (*npr.* nakon bolesti)

- *mīnjȁt kolûre* – mijenjati izraz lica: *Cîn son mu spomēnî… pȍce je mīnjȁt kolûre (Cel.)*

* zastarjelo

komânda, -e (tal. *comanda*) – zapovijed: *Pãla je komânda… (FN); usp.* befȇl, zãpovid

komandȁt, -ôn (ve. *comandar*) – zapovijedati, upravljati: *Likõr je ondȁ komandô drȕgima ca tukô ucinȉt (Cel.); Jȍ grên nãprida, a tȉ mi komandôj!* (navodi me!); *usp.* zapovīdàt

komandônt, -a (tal. *comandante*) – pomorac koji upravlja velikim teretnim brodom, komandant: *Kal dõjde do dižgrãcije nã more, komandônt zôdnji napȗšćo brôd, a i tȍ ãko je jȍš nãvrime!;* (*v.* 1.4.6.)

kombatȉt,* -în (tal. *combattere*) – boriti se; *uobič.* borȉ(t) se

kombinacjûn, -ūni, *ž* (ve. *combinazion*) – slučajnost, splet okolnosti: *Ma kojȁ kombinacjûn! (IN);*
- *per kombinacjûn* – slučajno: *...dȁ se per kombinacjûn ne ofendīdȕ (IN)*

kombinȁt, -ôn (ve. *combinar*) – posložiti se; dogoditi se istodobno: *Dȍk je ôn bî unȗtra, kombinãlo je da i rȍđak dospȉje u katabȕju (IN); Tãko je kombinãlo bȉt (Cel.)*

kombinȅt, -eta (ved. *combinè*) – ženski odjevni predmet što se nosi ispod haljine; kombinezon: *Vȉdi ti se kombinȅt ȉspod vȅšte!; usp.* šotovēšta; (*v.* 1.1.7.1.)

komêdija, -e (tal. *comedia*) – komedija, šala, razuzdanost;
- *cinȉt komêdije* – ponašati se veselo, razuzdano: *Hȍd, ne cîn komêdije!*

komẽš,* -a (ve. *comesso*) – 1. vrsta starinskog prsluka koji se nosio iznad košulje širokih rukava; 2. vezena ženska košulja od bijelog batista (stavljala se često poviše noćne košulje); (*v.* 1.1.7.1.)

komešûra,* **komišûra**,* -e (ve. *comissura,* tal. *commessura*) – 1. raspuklina između rebara (*madīrih*) na brodu i kod *rašȕšnutog* drva; 2. prostor između kamenja, fuga

komîn, -īnā (ve. *camin*) – ognjište, kamin: *Nàvecer bi svȉ sȅli ȍkolo komīnȁ i slȕšoli dȉdeta;* (*v.* 1.2.3.1., 1.3.1.)

komišûra,* *v.* **komešûra**,*

Komȉžani, -ina/ **Komîška**, -e/ **komîški**, -ega – iz mjesta Komiža (o. Vis): Komižanin/Komižanka/komiški

komȍ, -a (tal *comò*) – nizak ormar s ladicama za rublje: *Komȍ u tinêl de lȕšo… (IN);* (*v.* 1.2.4.1.)

kòmod, -a (ve. *comodo*) – udobnost, komoditet: *Nȉkad nīmoš tãki kòmod kakȍ u svojû kȕću; supr.* dēškomod

kòmodan, kòmodni, -a(o), -o, *prid.* (ve. *comodo*) – 1. komforan, udoban, dovoljno velik ili širok: *Ovî kapȍt mi je kòmodan; supr*. tîsan; 2. ležeran po naravi: *Ôn je, ovãko, vȅće kòmodan;* (*v.* 1.1.6.1.)

komodȁt, -ôn (ve. *comodar*) – zadovoljavati, odgovarati: *Ne komodõ me* – Ne odgovara mi, pribojavam se: *Vȅj dvȍ dôna nȉšta nȅće ȉst, tȍ me ne komodô!; Ãko vos ne komodô…* – Ako vam nije po volji...

komodȁ(t) **se**, -ôn se (ve. *comodar-se*) – smjestiti se udobno, raskomotiti se;
- *Komodôjte se!* – Raskomotite se!

komodȅca, -e (ven. *comodezza*) – udobnost: *Nî komodȅce u ovû gabînu.*

komodîni,* -ih, *m mn* (ved. *comodini*) – zahtjevi, prohtjevi: *Jȇ, jȇ, cîn svȅ na tvojȅ komodîne, ne uzȉri se na nôs! (iron.)* – Samo ti izvolijevaj... !; *usp.* vojȅte

kòmodo, **kòmodno**, *pril.* (ve. *comodo*) – 1. udobno, dovoljno široko (*npr.* odijelo): *Provôj te gãće; tukãju ti bȉt kòmodo i za prīgnȕ(t) se!;* 2. slobodno, bez posljedica: *Mȍreš pôć tãmo kòmodno;* 3. bez žurbe: *Svaršȉću tȍ sùtra kòmodno.*

komôr, komōrā – komarac: *Izȉli su me žȉvega ovȉ komōrȉ!; usp*. papatãži; (*v.* 1.5.1.4.)

komôrca, -e – cijenjena vrsta oborite ribe, komarča, orada, ‘kraljica mora’ (*Sparus aurata*); (*v.* 1.4.12.1.)

* zastarjelo

komȍštre,* -ih, *ž mn* (stdlr./lat. *camastro*) – lanac za lonac nad ognjištem: *Nit' komȍštre ȍganj žȏri / nit' kotlênke mãška lîže (Po);* (*v.* 1.3.1.)

kômp,* -a (ve. *campo*) – polje, površina, prostor: *Svë napĩšeno je stãlo u ne pȕno... kômpa (IN)*

kompȁs, kompãsa (tal. *compasso*) – 1. bačvarski alat (veliki šestar); 2. dvokraka sprava za crtanje kružnica, mjerenje dužina i manjih udaljenosti, šestar

kompletīrȁt, -īron (njem. *kompletieren*) – upotpuniti, kompletirati

komplimènat, -ênta (tal. *complimento*) – kompliment, laskanje

komubîlo, *zamj.* – bilo tko, bilo kome: *Ne mȍreš komubîlo i komudrôgo pūstīt da gȍni pȕ(d) doma (IN)*

komudrôgo, *zamj.* – bilo tko, bilo kome; *usp*. komubîlo

kon,* *pril.* (tal. *con*) – s; samo u izrazima poput: *kon gȕšto; ko(n) la fjãka*

kònat, kônta (ve. *conto*) – 1. račun; 2. kazna, batine;

- *cinīt kònat* – uzimati u obzir: *Ne cîn kônta cȁ svît govȍri!*

- *ucinīt kònat* – napraviti račun: *Ka(d) bȕdeš gotôv sa lavûron ucinīćemo kònat.*

- *ćapȁt kònat* – dobiti batine: *Hȍd vëselo dȍma, ćapãćeš kònat!*

koncapjãti,* *m nepr.* (ve. *conzar+piati*) – nekadašnji popravljač razbijenih tanjura (pomoću žice); vulg. Jëbali te koncapjãti! *(ŽK)*; *usp*. koncȁt 2.

koncȁt,* -ôn (ve. *conzar*) – 1. začiniti jelo: *Tukô mãlo bȍje koncȁt ovî brujȅt!; usp.* zacinīt; 2. urediti, popraviti, srediti; *usp.* koncapjãti

kônce, -a – nit za šivanje, konac: *Ne vīdin vëć udīt kônce u jôglu.*

koncȅrat, koncêrta (ve. *concerto*) – koncert; *nov.* koncêrt

koncîr,* -īrā (ve. *conzier*) – 1. začin; *uobič.* zōcîn; *usp.* koncȁt; 2. sređivanje, popravljanje

koncônо,* *pril.* (prema ve. *conzar*) – začinjeno: *Nî bîlo tȅga pȕno, ma je bîlo alavī̈ja koncônо (IN); usp.* zacinjȅno

kondicjûn,* -ūnā, *m*/ -ūni, *ž* (ve. *condizion*) – 1. stanje, prilike, položaj: *... od njī̈hove kondicjūni;* 2. uvjet: *Jedîni kondicjûn… (IN)*

kondîr,* *pril.* (ven. *con dir*) – tobože, kao da, želeći reći: *Govȍri da mu je ženȁ u postȅju, kondîr da ga pūstimo priko rêda (IN)*

kondirīto,* **kondrīto**,* *pril.* (tal. *con diritto*) – s (nekim) pravom: *Kapitô je kondrīto na marendîn, kakȍ svôjta priko ženê (IN); usp.* dirīt

kônfar,* -a (lat. *campforo*) – tekućina za dezinfekciju, jaka, neugodna mirisa; nekada uobičajen u kućanstvima: *Kad je pãla u afôn, mãti je ȍlma tarkãla za donît bȍcicu kônfara.*

konferīt, -în (ve. *conferir*) – odgovarati, goditi: *Obîd je dobrȍ konferî (IN); usp*. komodȁt;

- *ãko von konferî* – ako vam odgovara

konfȅti, -ih, *m mn* (ve. *confeti*) – 1. uvijeni bomboni ili sitni tvrdi slatkiši koji se bacaju na sudionike katnevala, svadbi itd.; (*v.* 1.3.9.1.); 2. šareni papirići što se bacaju u veselim prigodama

konfidênca,* -e (ve. *confidenza*) – povjerenje, samopouzdanje: *A onȁ ćelësta, pȕna konfidênce, drīto na nôs! (IN)*

konfidênt, -a (tal. *confidente*) – osoba od povjerenja: *Onȁ ti je njejī̈na konfidênta;* (*v.* 1.1.3.3.)

konfīn,* -a, **konfīna*** -e (tal. *confine*) – granica: *Nî pûtnika, ni namīrnika, a da ga onȁ ne provô ocarīnit, makâr nīsmȍ konfīna (IN)*

Konfītero *m nepr.* (lat. *Confiteor*) – pokajnička molitva 'ispovijedam se': *Olpȋje mīsu i znô 'Konfītero' od rīci do rīci (IN);* (*v.* 1.6.1.3.)

* zastarjelo

kônfrat, -a (tal. *confratello*) – član bratovštine *(brãtimi): Kȁd je kojêmu brãtimu sprȍvod, svȉ kônfrati grēdù za bãron; usp.* brãtim; (*v.* 1.6.1.5.);
- kônfrati svētega Mikùle *(bȉli kônfrati)* – članovi bratovštine svetoga Nikole, nose bijele *tônike*
- kônfrati svētega Krīžà *(cõrni kônfrati)* – članovi bratovštine svetoga Križa, nose tamnosmeđe *tônike*

konfundì(t) **se**,* **skonfundì**(t) **se**,* **iskonfundì**(t) **se**,* -în se (tal. *confondersi, sconfondersi)* – 1. zabuniti se: *Brojȉli smo, brojȉli… pôk smo se konfundȉli (Cel.);* 2. smesti se, pokunjiti se, zbuniti se: *Vȁs se, bȉdan, iskonfundî (IN)*

konfundivên, -ēni, -a(o), -o, *prid.* (prema tal. *confondersi*) – zbunjen, smeten: *Bî je vȁs konfundivên*

konfûž(i), -a(o), -o, *prid.* (ve. *confuso*) – zbunjen, smeten, zbrkan; (*v.* 1.1.6.1.)

konfužjûn, -ũni, *ž* (tal. *confusione*) – metež, zbrka; *…svȅ jednà konfužjûn (IN);*
- cinȉt konfužjûn – praviti zbrku: *Nemôjte sȁd cinȉt konfužjûn!*

konfûžo, *pril.* (ve. *confuso*) – zbrkano: *Govorî je konfûžo, nīsȍn ga nȉšta kapî.*

kongùšto, *pril.* (tal. *con gusto*) – sa zadovoljstvom, s tekom: *Tȍ son izî kongùšto kakȍ nȉkad (IN)*

kônka,* -e (tal. *conca*) – 1. nosila (poput *civîrih*) s četirima ručkama i s trima plitkim stranicama za prijenos građevnog materijala; (*v.* 1.2.5.); 2. pletena plitka košara školjkastog oblika za prijenos *savure* i sl.; 3. naćve za kruh

kônkar, -a (ve. *cancaro*) – 1. gangrena, rak rana (bolest); (*v.* 1.1.5.1.); 2. morski rak: *Kônkari te rastocȉli! (Cel., v.* 1.7.4.*)*

konkulôn(i), -a(o), -o,* *prid.* (prema tal. *con+culo?*) – oštećenog dna (o bačvi): *Ovà bãcva je konkulôna!; usp.* cônkulast

konkûn, *v.* **kunkûn**

konȍba, -e (lat. *canaba*) – podrum za bačve s vinom: *Èno ga, u konȍbu, tȍci vīnȍ!;* (*v.* 1.2.3.1.)

konôl, -ōlā (ve. *canal*) – kanal (u zemlji ili između dviju kopnenih površina): *Iskopô je konôl; Plȉvo je ùsrid konōlà;* (*v.* 1.4.8.2.)

konȍp, konopā – uže, konop, konopac: *Pȕno je vôrsti konopà, i za brȍde i za na krôj.*

konopjȉka,* -e – 1. vrsta grmolike biljke koja uspijeva na pijesku uz more, konopljika (*Cannabis sativa*); (*v.* 1.5.3.3.); 2. Konopjȉka – predio grada Hvara južno od katedrale, nekadašnje groblje, Mȕnat; (*v.* 1.2.1.5.)

konsumàt, *v.* **konšumàt**

konsumōvàt, *v.* **konšumōvàt**

konšiljêr,* -ērā (tal. *consigliere*) – savjetnik, vijećnik: *Dȉde mu je bî konšiljêr u ȍpćinu.*

konšêrva, -e (ve. *conserva*) – konzervirana gusta smjesa od ukuhanih rajčica: *Kad nî frȉški(h) pomidôri(h), dobrà je i konšêrva*; *usp.* konzêrva; (*v.* 1.3.8.1.)

konšumàt, **konsumàt**, -ôn (tal. *consumare*) – potrošiti, konzumirati: *Konšumômo krȕh, ûje i vīnȍ svãki dôn, ne mȍreš, bomȅ, drugacȉje!; usp.* skonšumàt

konšumōvàt, **konsumōvàt**, -ōjēn (tal. *consumare*) – trošiti; *Pȍceli smo konšumōvàt zôdnji sakȅt mukȇ; usp.* skonsumōvàt

kôntar[1], -a (tal. *cantaro*) – vrsta bijele ribe, kantar, *manjamôrti* (*Spondyliosoma cantharus*): *Na peškarȉju je ostãlo jȍš mãlo kôntari(h); usp.* manjamôrti*;* (*v.* 1.4.12.1.)

kôntar[2], -a (tur. *kantar*) – vaga s jednim pladnjem, kantar: *Stàv tȍ na kôntar!; usp.* balônca, statîra; (*v.* 1.3.1.)

kontȁt (se), -ôn (se) (ve. *contar*) – računati (se), brojiti (se), uzimati (se) u obzir: *Njȅga nȅćemo kontȁt!; Tȍ se ne kontô; usp.* skontät, brojȉt, računät

* zastarjelo

kônte,* -eta (ve. *conte*) – plemićka titula; u Hvaru često iron. primijenjena; (*v.* 1.1.3.3.)

kontèša,* -e (ve. *contessa*) – plemićka titula, često iron. izrečena: *Daržî se kakò kontèša!; usp.* prinčipèsa; (*v.* 1.1.3.3.)

kônto, *pril.* (ve. *conto*) – račun; samo u *izr. (a)kônto tẽga* – u pogledu toga, na račun toga: *Ôn mȉsli da ćе kônto tèga imàt marêndu svãki dôn ala mãka*; *usp.* akônto

kôntra, *pril.* (ve. *contra*) – 1. nasuprot, protiv: *Ni ôn nî bî kapôc ucinȉt cãgod kôntra tîh lupẽži(h) (AD);* 2. prefiks za tvorbu mnogih složenica; *usp*. kontraãšta... kontrapîz

kontraãšta,* -e (ve. *contra+asta*) – drveni spojni element uz *ãštu* unutar broda (na pramcu i krmi), ojačava spoj *ãšte* i *kolûmbe; usp.* ancikôr, ãšta; (*v.* 1.4.2.)

kontrabandjêr,* -a (tal. *contrabbandiere*) – krijumčar, švercer: *Kontrabandjêri(h) je ȕvik bîlo.*

kontrabônda,* -e (tal. *contrabbando*) – krijumčarenje: *Ćapãli su bracêru u kontrabôndu… (IN)*

kontracênta, -e (ve. *contra+centa*) – najgornji *madîr* na brodu, s unutrašnje strane *cẽnte; usp.* cênta; (*v.* 1.4.2.)

kontradȉt (se),* -îm (se) (tal. *contraddire*) – proturječiti komu ili samom sebi: *Ôn je sôm sèbe kontradî!; Onȉ se kontradȉjèdu mèju sòbon; usp.* kontreštà(t) se

kontradīvàt (se),* -ījèn, (tal. *contraddire*) – proturječiti komu ili samom sebi: *Ôn sôm sèbe kontradījè!; Pòceli su se èpeta kontradīvàt; usp.* kontreštōvà(t) se

kontrafûnd,* -a (ve. *contra+fondo*) – daska u obliku kruga (kao dno *barȉla*) kojom se stješnjuje posoljeni sloj srdela u *barȉlu: Na svãki kontrafûnd grê dòbar pîz ol kãmika!*

kontrakolûmba,* -e (ve. *contracolomba*) – gredica u kosturu brodskog dna poviše kobilice *(kolûmbe)*: *Kontrakolûmba tukô bȉt o(d) cesmìne; usp.* kolûmba, šjolèta; (*v.* 1.4.2.)

kontrapîz, -a (tal. *contrappeso*) – protuuteg: *Pôj na drȕgu strônu za ucinȉt kontrapîz; usp.* kôntra, pîz

kontràt,* -āta (ve. *contrato*) – ugovor, pogodba; rad po učinku: *Pocȉnmo frêgulu, nīsmȍ na kontràt!*

kontreštàt (se), -ôn (se) (tal. *contrastare*) – suprotstaviti (se), proturječiti: *Nīsôn mu itî kontreštȁt, ma...; Ne bȉ se itî kontreštȁt… (IN); usp.* kontradȉt; būnȉ(t) se, nastōvjà(t) se; kontreštōvà(t) se

kontreštônje, **kontreštovônje**, -a (*hibr.* prema tal. *contrasto*) – svađa, prepirka: *Njȉhovo kontreštovônje je šẽsno koncôno (IN)*

kontreštōvà(t) **se**, -ōjèn se (tal. *contrastare*) – prepirati se, suprotstavljati (se): *Ma ca sẽ ȕvik kontreštōjèš!; usp.* kontreštàt

kontrôda,* -e (ve. *contrada*) – ulica, *kôla*: *Vî nīstè iz nãše kontrôde, pôk ćemo vos kumpatȉt (IN); usp* kôla; (*v.* 1.2.1.7.)

kontrolàt, -ôn (ve. *controlar*) – provjeriti, provjeravati: *... nȉkor vèć nẽće mòć otò kontrolàt (MJ)*

konvènat, *v.* **kuvènat**

konvenȉt,* -în (tal. *convenire*) – pristajati, odgovarati: *Ne konvenî mi socîj* – Ne odgovara mi društvo

konzêrva, -e (njem. *Konserve*) – limenka s konzerviranom hranom; *hrônȁ is konzêrve; usp.* konšêrva

kônj, konjà – konj; (*v.* 1.5.1.1.); *usp.* kavôl ***- grê kakò kônj od kavalarȉje*** – izraz za onoga koji hoda tako da se i pod trese

kōnjàc, kõnca – vrsta ribe, kanjac (*Serranus cabrilla*): *Põću sȕtra lovȉt na kõnce;* (*v.* 1.4.12.2.)

konjîc, konjīcà – morski konjić (*Hippocampus*): *Nî lakò vȉdit konjīcà ù more;* (*v.* 1.4.15.)

konjôd, *v.* **kunjôd**

konjôda, *v.* **kunjôda**

kopãnja, -e – korito u kojemu se mijesilo tijesto za kruh: *Kopãnja je bîla pokrivèna;* (*v.* 1.3.2.2.)

* zastarjelo

koparcà(t) **se**, koparcôn se – koprcati se: *Koparcô se kakò rȉba po pajôlima;* (*v.* 1.1.6.4.).

kopàt, -ôn – kopati: *Vajô se dȉgnit rãno za pôć kopàt; usp*. paližàt; (*v.* 1.2.6.)

kòper, -a (engl. *copper***)**– nov. premaz na bazi bakra kao antivegetativna zaštita dna bròda: *Jȍš mi je sômo ostãlo za dàt kòper*; *usp.* intònak

kòpica, -e – duboko okopavanje vinograda: *Kòpica je tëžja od raskòpice; usp*. raskòpica; (*v.* 1.2.6.)

kopîšće, -a – duga i tanka drvena motka za osti: *Ne mȍgu je potēgnȕt, krõtko je kopîšće!;* (*v.* 1.4.9.1.)

kopìto, -a – 1. donji rožnati dio noge kod kopitara, kopito: *Ispãla mu je pȍlkova is kopìta*; (*v.* 1.1.4.3.); 2. vrsta školjke (*Spondylus gaederopus*)*;* (*v.* 1.4.17.)

kopjàt,* -ôn (tal. *copiare*) – prepisivati, precrtavati, kopirati; *nov.* kopĩrot (njem. *kopieren*) – (foto) kopirati; *usp.* prikopjàt

kòpje, -a *sr* – koplje, samo kao simbol Kristove muke iznosi se u procesiji na Veliki petak; (*v.* 1.6.1.2.)

kopônje, -a **–** kopanje: *...ne vȉdi nȉkoga na kopônje (Cel.)*

koposônt,* -a, **koposônta**,* -e (ve. *camposanto*) – staro groblje za mornare pokraj franjevačkog samostana; *usp.* cimitêrij

koprifôgo,* -a (tal. *coprifuoco*) – policijski sat, zabrana kretanja: *Dȉ ćeš u gvȅri svītlȉt, kad je koprifôgo! (IN);* (*v.* 1.6.2.1.)

koprìva, -e – biljka čije lišće izaziva žarenje kože, kopriva (*Urtica*): *izr. Nēće grôm u koprìvu!;* (*v.* 1.5.3.3.)

koprîvnica, -e – kamenica za blagoslovljenu vodu pokraj crkvenih vrata, škropionica; *usp.* batistêrij; (*v.* 1.6.1.2.)

kôr, kòra (lat. *chorus*, tal. *coro*) – mjesto u crkvi oko oltara sa svečanim drvenim sjedalima; (*v.* 1.6.1.1.)

kôr, **kôrv**, kãrvi – krv: *... zavōrnȉt rukōvë i dàt kôrv za pilòta (IN); Njȉma su gânge bîle prȍpja u kãrvi (IN);* (*v.* 1.1.4.1.);
- bȉt u kãrvi – biti uročeno
- Kôr nî vodà!; (*v.* 1.7.3.)

kòra, -e – kora: *kòra krȕha; kòra o(d) bòra, ...od omêndula, ...o(d) patãtih ...*; (*v.* 1.5.3.8.)

kòraš,* kôrša (tal. *corso*) – red ugrađenog kamena: *Ostãlo mi je za podȉgnit jȍš jedôn kòraš;* (*v.* 1.2.2.);
- na kòraš – način slaganja kamena pri zidanju u redovima

kōrà(t) **se**, kõron se – svađati se, karati se: *Svãki dôn hi cȕjemo dȉ se kõrodu; usp*. ćapà(t) se, svãdit se

kôrbe, -ih *ž mn* (ve. *corbe*) – dijelovi broda, rebra: *Na kôrbe grēdù, bomë, madīrȕ*; (*v.* 1.4.2.)

kôrda,* (tal. *corda*) – 1. napeta žica, struna, opruga u mehanizmu; 2. fitilj za paljenje mina; *uobič*. mìća

kordûn, -ūnà, *m* (ve. *cordon*) – dugi zlatni lanac: *Stãvila je kordûn oko vrôta; usp.* kanijëla, kurãja; (*v.* 1.1.8.1.)

korduncîn, -a (ved. *cordonzin*) – zlatni lančić: *Za krîzmu je dȍbila lȉpi korduncîn.*

korešpondênca,* -e (tal. *corrispondenza*) – dopisivanje, korespondencija: *S njîn son u korešpondênci.*

kôrg, -a – kameni uteg kojim se pritišće kontrafûnd na barȉlu slõnih sardêl; *usp.* pîz, kârag

koridûr,* koridūrā (ve. *coridor*) – 1. hodnik; (*v.* 1.2.3.1.); 2. prolaz na brodu; (*v.* 1.4.2.); 3. kamenit pojas uz more

korijândol, **korijândor**, -a (tal. *coriandolo*) – začinska biljka, korijandar: *Samaštrôni jazȉk od volà sa korijândolima...; ... ondà grēdù: brȍkva garifulîna, žestȍka pãprika, korijândor... (Kru.);* (*v.* 1.3.8.1.)

kòrin, -a – 1. podzemni jestivi dio biljke: *Karȍte i rȉpe... ȉmodu kòrin;* 2. središnji, tvrdi, nejestivi dio biljke: *Svãki kupȕs ȉmo kòrin;* (*v.* 1.5.3.8.)

* zastarjelo

korȉst, -i – korist: *Nî korȉsti o(d) tȅga!*

korȉstan, korȉsni, -a(o), -o, *prid.* – koristan, *od korȉsti*: *Korȉstan je... ovî korȉsni alôt; Korȉsna je ...ovȁ korȉsno divôjka; Kojȅ korȉsno stvorênje!*

korȉstit, -in – biti od koristi, koristiti: *I ne zaborȁv, sînko, ca sȍn ti rȅka, tȍ će ti korȉstit u životȕ!*

korȉto, -a – 1. udubljenje ili posuda za napajanje, pranje i sl.: *Napȕni son korȉto vodôn i vedrijôlon nekȁ se razmũti; usp.* kopãnja; 2. korito broda: *Prî su korȉta bîla o(d) darvȁ, sȁ(d) su o(d) plȁstike, a vȅlika korȉta su o(d) gvȍzda.*

korîzma, -e (lat. *quadragesima,* tal. *quaresima*) – četrdesetodnevni post i pokora pred Uskrs, korizma; *Parĩ mi se da se vȅć ne pȍsti za korîzmu kakȍ prî.*

korjândola, -e (tal. *coriandolo*) – duga traka ili papirići šarenih boja koji se bacaju u veselim prigodama: *Bîlo je korjândoli(h) na svȅ strône; usp.* girjândola

kôrka,* -e (lat. *cortex*, ve. *scorza*) – oguljena kora starog bora: *Prî su se mrȉže mōstȉle is kôrkon o(d) bȍra; Istũka son kôrku, stãvi môra, pôk ću mōstȉt mrȉže;* (*v.* 1.5.3.8.)

Kôrlovica, -e – predio, a sad novija četvrt u Hvaru *pod Poljûn;* (*v.* 1.2.1.5.)

kȍrnebȉf, -a (engl. *corn and beef*) – vrsta mesne konzerve koju su saveznici dijelili u 2. svj. ratu: *Dȍnili su kȍrnebȉf... (IN)*

kornȅt, -a (tal. *cornetto***)** – tuljac za sladoled

kornȅta,* -e (tal. *cornetta*) – truba visokog tona: *Jê kornȅta zatrumbetãla, svȅ se prižentãju na manjatîvu (IN);* (*v.* 1.6.3.)

kornîž, -a (ve. *cornise*) – rub površine: *kornîž od rîve, kornîž o(d) terãce... : Na kornîž, dȉ je žōlȍ / bîla tȉca mõlo (Po)*

kornjôl, -ōlȁ (ved. *corniol*) – 1. cijenjena podvrsta ptice pjevice: *gardelîn kornjôl;* 2. *fig.* važna ličnost: *Apêna sȁd arivōjȅ jedôn prõvi kornjôl sa kojîn mȍreš akužȁt kakȍ sa ãson o(d) baštũni(h) (AD);* 3. zlatni prsten s velikim okom od koralja

koromȁc, -ãca (gr. *marathon*) – vrsta začinske biljke, komorač (*Foenicum vulgare*): *Stãv grancȉcu koromãca u rakȉju!;* (*v.* 1.3.8.1.)

korpȅt,* -a (ve. *corpeto*) – vrsta ženskog prsluka koji se vrpcom zatezao na leđima: *Sȁd vȅć nijednȍ žênska ne nȍsi korpȅt; usp.* buštîn; (*v.* 1.1.7.1.)

kôrši, -ih, *m mn* (prema tal. *corso*) – redovi; samo u *izr. kãmik u kôršima; usp.* kȍraš

kôršo,* **kôrso**,* -a (ve. *corso*) – kurs plovidbe; *usp.* lôngo kôršo

kôrta, -e (ve. *carta*) – 1. papir: *Stãvila mi je lokôrde u kôrtu od nȍvinih*; 2. pomorska karta: *Poglȅdoj u kôrtu dȉ smo sȁd;* 3. ulaznica, brodska karta: *Jesȉ vãze kôrtu?*; 4. mjesto gdje se zbija riba u mreži: *Rȉba je dõšla u kôrtu!; usp.* kãrta, kartušȉna;

- kôrta o(d) pȍreza – obavijest o poreznom zaduženju

- kôrta (đeo)grãfika,* (tal. *carta geografica*) – geografska karta, pomorska karta

- kôrta devêra (tal. *carta vetrata*) – ***kôrta žmarȉlja*** (tal. *carta smerigliata*) – brusni papir

- obūcȅne kôrte – karte sa slikama u *brȉškuli*

- Kôrta svȅ tarpî!; (*v.* 1.7.3.)

kôrtavȉšta,* -e (tal. *vista corta*) – kratkovidnost**:** *Tukô mi nosȉt oćōlȅ za kortavȉšta.*

kôrte, -ih *ž mn* (ve. *carte*) – igraće karte:

- igrȁt na kôrte / dīlȉt (mīšȁt) kôrte, … – kartaški izrazi

- kôrte lišîne / obucȅne kôrte – karte koje ne donose / koje donose bodove

kortejȁt (se) -ôn (se) (ven. *cortegiar*) – udvarati (se), ljubovati, očijukati: *Ȍl' ti kortejôš njegȍvu ćêr?; Lîpo je cȕt / kad mlõdi kantãju / a još lȉpje glȅdot / ka(d) se kortejãju (Po)*

kortejônt, -a (ven. *cortegiante*) – udvarač: *Vãši kortejônti i pritendênti... (IN); usp.* pritendênt; (*v.* 1.1.3.3.)

* zastarjelo

kortejônta, -e (ven. *cortegianta*) – ženska osoba kojoj tko udvara: *Cinî je pũste žmôrfije i škiribȉce, a kortejônta ga nî ni vȉdila (IN); usp.* pritendênta; (*v.* 1.1.3.3.)

korȕt, -a (ve. *coroto*) – 1. žalost za pokojnikom, korota; 2. crnina koja se nosi u znak žalosti: *Jȍš je ȕvik u kȍrut; usp*. lût, mezolûto

kòsa, köse, **kosà**, kosê – stijena, klisura; (*v.* 1.2.1.2.): *U Pȍstine su vȅlike kȍse; usp*. köse

kòse, -ih *ž mn* – stjenovit pojas uz more: *Butãlo mu je brôd na kȍse!; usp.* kòsa; (*v.* 1.2.1.2.)

kosȉce, -ih *ž mn* – pletenice u kosi: *Hȍće da njoj ispletȅn kosȉce!; usp*. drëca, vlôsi

kosȉć, -a – 1. ptica kos lijepog pjeva, 'kos crni' (*Turdus merula*): *Kosȉć je cõran ma kjûn u muškêga bȕde žût pô(k) ga zovȅdu žutokjȕnac;* 2. nadimak *Kosȉć*; *usp*. grãvon, mîrula; (*v.* 1.5.2.1.)

kosîr, -īrā, **lastûn**, -ūnà, *m* – vrsta ptice, lastavić, **'**čiopa crna' (*Apus apus*); (*v.* 1.5.2.1.)

kosīrȉ, -īrih, *m mn* – donja čeljust: *Kad nȉko ȕmre tukô mu ȍdma vēzât kosīrȅ;* (*v.* 1.1.4.1.)

kosȉt, kösin – 1. sjeći, rezati travu ili žito kosom; 2. *fig*. uništavati sve pred sobom: *Onà bȕra je kosȉla svȅ pri sȅbon.*

kȍske, -ih *ž mn* – kocke, samo kao simbol Kristove muke, iznose se u procesiji na Veliki petak; (*v.* 1.6.1.2.)

kosmêj, **košmêj**, -mējà *m* – vrsta kosmatog raka (*Eriphia spinifrons*): *Kal môre poškrȍpi, kosmējȉ grēdù vônka škrãpih; ... provirî je iz rãpe ... košmêj (Po);* (*v.* 1.4.15.)

kosôr, -ōrā **–** poljoprivredna alatka poput širokog srpa: *Ne hȍd u kȉće bez kosōrà!;* (*v.* 1.2.5.)

kosorãca, -e **–** alatka poput *kosōrà*, ali bez kratkog sječiva (*petȉce*) na vanjskoj strani; (*v.* 1.2.5.)

kôst, kösti – kost;
- *kôst o* *(d)* ***sȉpe*** – sipina kost
- *kôst u kolȉno* – izmišljena bolest kao isprika; *usp.* kolȉno
- *ćapȁt po kostȉma* – dobiti batina
- *tũja kôst* – nekrvno srodstvo: *Za nevȉstu se rȅce da je tũja kôst u kȕći.*

kȍstret, -i – kozja dlaka, kostrijet: *Zavȕze su se cinȕle ol kȍstreti*; (*v.* 1.1.4.3.)

kostrîc, kostrīcā – jestivo divlje zelje pomalo gorka okusa, dragušac (*Senecio vulgaris*); (*v.* 1.5.3.5.)

kostrūšȉ(t) **se**, kostrūšin se – 1. kostriješiti se (dizanjem kose, perja, dlake...): *Cîn je vȉdila drȕgu mãšku, pȍcela se kostrūšȉt;* 2. *fig.* zauzimati obrambeni stav, rogušiti se: *Ca sȅ kostrũšiš, lîpo ti govȍrin!; usp*. rogūšȉ(t) se

košavoldîr,* (ve. *cossa* vol dir) – 'što to znači', samo u izr. provȁt košavoldîr: *Lakȍ je govorȉt, ma tukô provȁt košavoldîr (ŽK)*

košćȁt, košćãti; -a(o), -o, *prid.* – koji ima izražene kosti: *košćȁt je ... košćãti covȉk; košćãta je ... košćãto ženà; košćãto dītȅ!; usp*. šćulôn; (*v.* 1.1.4.2.)

košćȉca, -e – 1. mala kost; 2. tvrdi dio voćnih plodova; *usp*. pînka; (*v.* 1.5.3.8.)

košćurȉne, -ih *ž mn* – izražene kosti čovjeka ili životinje

košȅt, -a (ven. *coseto*) – meso od buta: *Dȍni je dȍma cĩli košȅt o(d) brôva;* (*v.* 1.3.6.1.)

košȅtić, -a – (*hibr. dem.* prema ven. *coseto*) – butić: *...odnît likōrù košȅtić pri(d) štajûn o(d) koštipacjûni(h) i bugônci(h) (IN)*

kȍškonje, -a – 1. rječkanje, prepirka; 2. dječja prepirka, natezanje uz lagano udaranje

kȍškot se, -on se – prepirati se udarajući se, koškati se: *Onȅ dvî sestrȅ se ȕvik kȍškodu; usp*. ćapä(t) se

košmêj, *v.* **kosmêj**

kȍšta,* -e *(*tal. *costa*) – obala: *Hȉti je ônkoru, šurgô se i akoštô us taljõnsku kȍštu (IN); usp.* kuštät

* zastarjelo

koštàt (se), *v.* **kuštàt** (se)

koštipacjûn, -ũni, *ž* (ve. *costipazion*) – prehlada: *Zakãšjo je kakȍ da ȉmo koštipacjûn (IN); usp.* kunjãvica; (*v.* 1.1.5.2.)

koštipà(t) **se**, -ôn se (tal. *costipare*) – prehladiti se: *Koštipô son se sȉnoć sedȉvot na onȍ studȅnega kãmika.*

koštipôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema tal. *costipare*) – prehlađen: *Koštipôn je, cȉdidu mu mȍkule… (IN)*

košùja, -e – košulja: *Jesȉ mi šumprešãla košȕju?; Obûkli su debȅle košȕje i jakȅte (FN);* (*v.* 1.1.7.1.)

kòta, -e (ve. *cota*) – ruho za ministrante (crna haljina i bijeli gornji dio): *Ugãzi je na škût o(d) kòte i privōlî se na skãle sa svîn terîbulon… (IN);* (*v.* 1.6.1.2.);
- *bȉt u kòtu* – biti ministrant: *Kakȍ mõli bî son u kòtu nȉkoliko gȍdišć.*

kotȁc, kolcä – mjesto za držanje svinja, korito: *Gušt kakô prōsȁc u kōtȁc!*

kotȉlo, -a – mjesto gdje se kote životinje. mrijeste ribe: *Nõša son kotȉlo ušãtih;* (*v.* 1.4.8.2.)

kotȉ(t) **se**, -î se – 1. donositi mladunčad; 2. kotiti se: *Kotīdȕ se kakȍ mãške!; usp.* lêć

kotlênka, -e – oveća kuglasta bakrena posuda, veća od *bronzîna,* a manja od *kòtla*; u njoj se grijala voda *za lušijȁt rȍbu;* (*v.* 1.3.2.2.)

kotôl, kòtla – 1. kotao za grijanje vode; 2. kotao za destilaciju rakije, lavande...

kotonjôta, -e (tal. *cotognata*) – želatinozan pekmez od dunje; *usp.* kùnja; (*v.* 1.3.9.2.)

kotorãta[1], -e (ve. *catarata*) – mrena na oku, katarakta: *U onȍ je dȍba kotorãta vodȉla u slipȉlo (Cel.)*

kotorãta[2], -e (ved. *cotorata*) – drveni poklopac koji zatvara ulaz u potkrovlje: *A mî… otvȍr kotorãtu i sakrîj se u šufît! (IN);* (*v.* 1.2.3.1.)

kòtula, -e (ve. *cotola*) – suknja: *Kȍtula je kakȍ jedôn nagrišpôni fuštôn; Ȉspod kȍtule nosȉla se je šotokȍtula; usp.* fuštôn; (*v.* 1.1.7.1.)

kôtula,* -e ( ) – pretinac u škrinji;
- *iz škrȉnje u kôtulu* – iz džepa u džep; dati a da se ne promijeni vlasnik

kotûn,* v. gotûn,*

kôva, -e (ve. *cava*) – kamenolom: *Nôjvȅća kôva u Fôr je bîla onȁ di je sȁd hotêl 'Bôdul'; usp.* petrôra, kavadûr; (*v.* 1.2.1.7.)

kovacȉć, -a – vrsta ptice, 'kovačić migavac' (*Tringa glareola*); *usp.* kovôc[2]; (*v.* 1.5.2.1.)

kovacȉja, -e – kovačnica; *usp*. kovôc[1]; (*v.* 1.2.1.10.)

kovertûr, *v*. **kuvertûr**

kovôc[1], -ōcä – kovač: *Bara Bȅpo kovôc je imô kovacȉju na Svẽti Mãrak; usp*. kovacȉja; (*v.* 1.1.3.4.)

kovôc[2], -ōcä – vrsta ptice, 'kovačić guzavac' (*Actitis hypoleucos*); *usp.* kovacȉć; (*v.* 1.5.2.1.)

kozȁ, -ê – koza: *Svù pêt kôz izlẽglo, kojȁ dvȍ, kojȁ trî… (IN); usp*. šùša, rogùša; bêka; (*v.* 1.5.1.1.)

kōzȁt,* kõžen – 1. pokazati: *...macȉć... cȁ jo znôn, ȍl' su ga onȉ kozãli... (MBS); usp*. pokōzȁt; 2. kazati: *Nekȁ ti onȁ kõže ca je bîlo u škȕlu; usp.* rȅć; kazīvȁt

kozetȉna, -e – 1. velika stara koza; (*v.* 1.5.1.1.): 2. *pogr.* ženska osoba nedolična izgleda ili ponašanja; *usp*. kravetȉna; (*v.* 1.1.6.1.); 3. kozje meso; *uobič. mêso o(d) kozê;* (*v.* 1.3.6.1.)

kòzlica, -e – mlada koza, kozlić ostavljen za uzgoj; *usp*. bȅkica; (*v.* 1.5.1.1.)

kozlȉć, -a – 1. mlado koze, kozlić; (*v.* 1.5.1.1.); 2. vrlo cijenjena vrsta mesa, kozletina: *Nî bȍjega ol kozlȉća!;* (*v.* 1.3.6.1.)

kôzno – tko zna, ne zna se: *Bîlo je kôzno koȉko svîta!; usp.* bôzno;
- *kôznocȍ* – bogzna što, ništa naročito: *Nīsmȍ ćapãli kôznocȍ.*

* zastarjelo

- *kôznodȉ* – tko zna gdje: *Ca ćù se prisvukùvot, kakȍ da grên kôznodȉ!*
- *kôznokakȍ* – tko zna kako, nekako: *Nȅ znon govorȉt njȅmaški kôznokakȍ, ma ȉsto se kapîmo.*

kozomȍrac, -môrca – hladan vjetar s istoka (*gregolevônt*) praćen kišom, koji zimi mori koze: *A dȉ ćedu isteplȉt rûke sa ovȍ kozomôrca... (IN)*

kozopãsnica, -e – i*ron.* čobanica*: ...kozopãsnica jednȁ, prȍpja šempjãda! (IN)*

kožidûra,* *v.* **kužidûra**,*

krajȉca, -e – kraljica: *Jedîni krôj i krajȉca ca son vȉdi su onȉ o(d) šâha; usp*. krôj[1], prinčipesa; (*v*. 1.1.3.3.)

krakûn, -ūnȁ, *m* (ved. *cracon*) – zasun na vratima: *Cùla son kakȍ je potẽga krakûn u portūnù;* (*v*. 1.2.3.2.)

krȁmp, -a (njem. *Krampe*) – alatka s dvama ili trima rogovima, slična motici: *Tôte tukô lavurȁt sa krȁmpon;* (*v*. 1.2.5.)

krampȁt, -ôn – kopati krampom, krampati: *Lãšnje je kopȁt nȅgo krampȁt,*; (*v*. 1.1.6.4.)

krȁmpus, -a (njem. *Krampus*) – vrag iz priča za djecu (vezanih uz Sv. Nikolu i Sv. Luciju); (*v*. 1.6.1.5.)

krasotȁ, -ê – divota, krasota: *Bîlo je krasotȁ vȉdit ga u montûru o(d) pilȍta; usp.* divotȁ, belȅca

krȁst, krōdȅn – krasti: *Lãšnje je krȁst nȅgo gvadanjȁt.*

krãsta, -e – sasušena rana, krasta: *Pũs' tu krãstu smîron, nekȁ sōmȁ olpãde!;* (*v*. 1.1.5.2.)

krãška, -e – sitna bijela riba iz porodice *kinjûša* (*Crenilabrus mediterraneus*); (*v*. 1.4.12.2.)

krȁul,* -a *m* (engl. *crowl*) – slobodni stil u plivanju: *...cinȉt regãtu do cãtare, nȅ po pasȉću, nȅgo krȁul, kakȍ Bôg zapovȉdo (IN);* (*v*. 1.1.6.4.)

krȁuti, -ih *m mn* (ve. *crauti* od njem. *Kraut*) – rezanci od kiselog kupusa: *Jūhȁ, mãlo gȍvedine lȅšo i krȁuti(h), ca ćẽš bȍjega za obîd od nedȉje!; usp.* kupùs

kravetȉna, -e – *pogr.* kravetina: *Kojȁ je tȍ kravetȉna!; usp.* kozetȉna, gùda

krãvosac, **krãvosca** – vrsta veće i rjeđe neotrovne zmije (navodno više koze i krave); (v. 1.5.1.3.)

kredȁt,* -ôn (ve. *criar*) – na sav glas zvati, izvikivati: *Mãti me kredô (Cel.)*

kredênca, -e (ve. *credenza*) – ormar za posuđe: *Pjãti i žmūlȉ stojīdù u kredêncu; usp.* veltrîna; (*v*. 1.3.1.)

Krêdo, *m* (lat. *credo* – vjerujem) – dio mise; (*v*. 1.6.1.3.)

krejôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *creanza*) – uljudan, pristojan; *usp.* fȉn, edukôn; *supr.* malkrejôn; (*v*. 1.1.6.1.);
- *ni edukôn, ni krejôn;* (*v*. 1.7.3.)

krejônca, -e (ve. *creanza*) – pristojnost, dolično ponašanje, obzir: *...ma dȉ mu je krejônca! usp.* dukacjûn;
- *covȉk bes krejônce* – nepristojan, neuljudan čovjek
- *ucinȉt krejôncu* – učiniti primjerenu gestu obazrivosti, zahvalnosti: *Krejônca je ucinjȅna! (Cel.)*

krekētȁt, -ẽće – 1. glasati se poput žabe: *škrãkavica krekẽće;* (*v*. 1.5.1.5.); 2. *fig*. govoriti koješta, kreketati

kremenjãca, -e – kuglica za igru od kremenastog kamena: *Ùkro mi je kremenjãcu!;* (*v*. 1.6.5.1.)

krȅna, -e (ve. *crena*) – 1. nit (sada najlonska) koja služi za pravljenje ribarskog pribora, povraza, *tùnje:* (*v*. 1.4.9.1.); 2. vrsta morske trave, uvozila se iz Egipta, služila je za pravljenje *štramãca (Cel.)*

krȅpa, v. krepãvica

krepãlina, -e (ved. *crepalina*) – 1. strvina, crkotina; 2. *fig*. iznemogli živi stvor (osobito radna stoka): *Onà krepãlina o(d) tovãra… (IN); supr.* žveltîn

krepȁt, -ôn (ve. *crepar)* – 1. crknuti; 2. *fig*. umrijeti, puknuti od...*;*
- *krepȁt (umrît) od jîda (glôda, strôha, zīmê...)* – crknuti (umrijeti) od jada (gladi, straha, zime...)

* zastarjelo

- *krepȁt o(d)** smīhȁ*** – puknuti (umrijeti) od smijeha
- *Krepãla, da Bôg dô!* – ljutita psovka
- *Krèpa!* – Uzdravlje! (familijarno, *npr.* kad netko kihne)

krepãvica, krẽpa, -e (*hibr.* prema ve. *crepar*) – iznurenost, stanje bezvoljnosti, mlohavosti; *ćapàt krepãvicu;* (*v.* 1.1.5.1.)

krèpon(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *crepar*) – 1. crknut; 2. *fig.* umoren, izmoren, krepan: *Krẽpon son, ne mȍgu se njânci pridȉgnit.*

krepōvȁt, -ōjẽn (ve. *crepar*) – 1. crkavati: *Pȍceli su tȉći krepōvȁt o(d) zīmê;* 2. *fig.* pucati od...: *Cĩla je cûrma krepovãla o(d) smīhȁ (FN);*
- *Bȍje krepȁt nẽgo krepōvȁt!;* (*v.* 1.7.3.)

krešȉt, -în (ve. *cresser*) – 1. porasti; 2. poskupjeti: *Svẽ je krešȉlo!; nov.* poskūpīt

krešīvȁt, -ījẽn (ve. *cresser*) – 1. rasti; 2. poskupljivati

kretîno,* -a (tal. *cretino*) – budala, kreten: *Kretîno, imbecîle, maledẽto, stȕpido, šempjâdo... !* – razni uzvici negodovanja *npr.* starijih gospođa talijanskog odgoja prema neobzirnim mlađim ljudima; (*v.* 1.1.6.1.)

krīcȁt,* krĩcen – ispuštati krikove, kričati; *uobič.* skrīkȁt

krīgla, -e (njem. *Krügel*) – čaša s ručkom sadržine od pola litre: *Pȍpili smo ȍba po jednù krĩglu pîve.*

krȉk, -a (ve. *crico*) – zupčasta naprava za dizanje tereta, čekrk; (*v.* 1.2.5.); *usp.* inkrȉko

krīlȍ, -ā – 1. organ za letenje: *Ovẽmu kãlebu je slȍmjeno krīlȍ; usp.* hrelȍ; (*v.* 1.1.4.3.); 2. skut, naručje: *Stãvila je nôjmlãjega u krīlȍ...*

kriminôl, -ōlā (ve. *criminal*) – kriminal, prijevara: *Tȍ je kriminôl kakȍvega do sȁd nî bîlo!*

krȉpan, krȉpni; -a(o), -o, *prid.* – 1. snažan, zdrav, čio: *Svẽ su tȍ bîli krȉpni, jõki jûdi… (Cel.); Ka(d) se probũdi / bȉće krȉpan od jubãvî (Po); usp.* stẽpen; (*v.* 1.1.4.2.); 2. hranjiv, kaloričan: *Ubȉla son kȍkošu i ucinȉla mu krȉpnu jûhu; usp*. krȉpostan

krīpȉt (se), krĩpin (se) – jačati (se) krepkom hranom, krijepiti (se): *Krĩpin ga, krĩpin, a ôn nȉkako da se okrĩpi!*

krȉpno, *pril.*/ **kripnȉje**, *komp.* – hranjivo, krepko/krepkije (o hrani)

krȉpost, -i – 1. tjelesna snaga, krepkost; 2. moralna čistoća, krepost

krȉpostan, -sni, -sna(o), -sno, *prid.* – 1. moralan, neporočan; 2. okrepljujući, hranjiv; (*v.* 1.1.6.1.)

krȉt (se), krȉjen (se) – kriti (se): *Mãška krȉje svojẽ mlõde; Da je znȁt dȉ se ôn sȁd krȉje!*

kritikȁt,* -ôn (tal. *criticare*) – kritizirati: *Ne bȉ se imãlo cȍ kritikȁt (IN); nov.* kritizīrȁt

kritizīrȁt, -īrôn (njem. *kritisieren*) – kritizirati: *Jûdi ondà kritizĩrodu (FFr); star.* kritikȁt

krĩv, krĩvi; krīvà, krĩvo; krîvo, krĩvo – 1. koji je uvinut: *Ovȍ drîvo je krîvo*; 2. neodgovarajući: *Dȍni si krĩvi kjûc!;* 3. moralno kriv: *Ako mẽne pĩtoš, vẽće je krīvà onà nẽgo ôn!; 4.* osobni *nadimak Krĩvi Môrko*

krivãca, -e – 1. vrsta pšenice; (*v.* 1.3.7.2.); 2. vrsta smokve; (*v.* 1.3.12.)

krīvȉt (se), krĩvin (se) – 1. okrivljavati koga ili što: *Onà ȕvik krĩvi starȉjega;* 2. kriviti (se): *Ca krĩviš rȉlo! (ŽK)* (o djetetu koji plače); *Cĩli se cemprȉs krĩvi kolȉki je vȉtar!*

krîvo *pril.*/ **krȉvje**, *komp.* – 1. neravno, iskrivljeno: *Bîlo je krîvo, a sȁd je jȍš krȉvje;* 2. neodgovarajuće: *Krîvo si mi rẽka!;* 3. moralno neispravno: *Tȍ je krîvo, tȍ ca joj cinîš!*

krîzma, -e (lat. *chrisma*) – sakrament potvrde: *Bîli smo na krîzmu mõlemu o(d) sestrê mi;* (*v.* 1.6.1.3.)

krîzmot se, -ôn se (lat. *chrismare*) – primati *krîzmu*

krîž, krīžā – križ; *usp*. kȁrst;
- *Nĩmo ni krīžȁ Bȍžjega* – Jako je siromašan
- *Kȁmen križ* – četvrt pod kamenim križem *pȍvar Fâbrike;* (*v.* 1.2.1.5.)

* zastarjelo

- *za Krīžên* – tradicionalna procesija s križonošom, ide kroz šest mjesta na srednjem dijelu otoka u noći s Vel. četvrtka na Vel. petak*: U Fôr se ne grê za Krīžên nẽgo po Bôžjin grẽbima.*

Krīžȁ, *ž mn nepr.* – predio oko franjevačkog samostana s kapelicama od Križnoga puta; *usp.* krīžni; (*v.* 1.2.1.5.)

krīžȉ, krīžih *m mn* – donji dio kralježnice, križa: *Bolīdù me krīžȉ;* (*v.* 1.1.4.1.)

krīžic, -a – hrptenjača životinje: *...na krīžic mu se pojõvi svȅ jednȁ rãna (IN);* (*v.* 1.1.4.3.)

križȉc, -a, **krīžic**,* -a – križ koji se čuva kao relikvija jer je, prema legendi, iz njega procurila krv početkom pučkog ustanka u Hvaru 1510.; (*v.* 1.6.1.2.)

križȉć, -a – mali križ, križ koji se nosi na ogrlici

krīžni, -o, -o, *prid.* – koji se odnosi na križ, križni;
- *Krīžni pût* – put omeđen kapelicama
- *Krīžni rȁt, Krīžni rôt** – rt s kamenim križem i novija stambena četvrt
- *Krīžno lūkȁ* – južni dio grada Hvara s novijom stambenom četvrti

krōbȉt (se), krōbin (se) – otapati (se), taliti (se): *A èvo, krõbin ovî kûs sãla; Nekȁ se jȍš mãlo krõbi dȍkli se svȅ ne raskrõbi!*

krȍcula, -e (ve. *crozzola*) – štaka; (*v.* 1.1.8.3.)
- *hodȉt na krȍcule* – hodati na štakama

krôj[1], krōjȁ – kralj; *usp*. krajȉca; (*v.* 1.1.3.3., 1.6.5.3.)

krôj[2], krãja – 1. svršetak: *spojȉt krôj sa krãjen;* 2. obala: *Skȍc na krôj!; Nemôj udrȉt u krôj!;* (*v.* 1.2.1.1.)

krôj[3], krȍja – kroj u šivanju

krojȉt, -în – rezati tkaninu prema kroju;
- *krojȉt prôvdu* – krojiti pravdu, određivati što je pravedno: *Ôn svȉma nãmi krojî prôvdu; usp.* krôj[3]

krȍk,* -a (tal. *crocco*) – pojas oko pasa ribara za koji se prihvati *ȕza o(d) trãte* za povlačenje mreže; (*v.* 1.4.9.1.)

krokônt, -a (ve. *crocante*) – tvrdi slatkiš od karameliziranog šećera i badema: *Ol krokônta se zalīpidu zûbi!;* (*v.* 1.3.9.2.)

krolȁt,* -ôn (ve. *crolar*) – naglo tjelesno slabjeti, klonuti, onemoćati: *Muškî ne stãridu, sômo in krolãju ordènji (AD) –* ... samo im klonu ‘alatke’.

krȍšta, **krȍštica**, -e (tal. *crosta*) – korica na ribi, mesu... koja se stvara pri pečenju: *Nôjdrãža mi je lîpo pecȅna krȍšta!; ... i na nõglo okrȉćot da mêso ćapô lĩpu krȍšticu (Kru.)*

krȍštule, *v.* **hrȍštule**

krõtak, krõtki; -a(o), -o, *prid.* – kratak: *krõtak je... krõtki konȍp; krõtka je... krõtko pãmet; krõtko spônje*

krōtȉt, krõtin – kratiti: *Ȍl’ si pȍcela krōtȉt kapȍt? - Jesôn, vȅć son ga iskrōtȉla!;*
- *krōtȉt vrîme* – kratiti vrijeme

krõtko, *pril./* **krãće**, *komp.* – kratko/kraće: *Krõtko je, ma dosēgnȉće ako ne bȕde krãće!*

krôv, krȍva – kosi pokrov kuće; *krôv na jednù vȍdu (...na dvî, ...na cetȉri vȍde);* (*v.* 1.2.3.1.)

kroz, **kros**, **kruz**,* *prij.* – kroz: *Provû(c) cȉmu kroz anêl!; ...kros kȕću, ...kros ponȉstru; Ondȁ, ka(d) su pasãli kruz vȅlo vrõta, onȉ su in hȉtili u koprîvnicu inkjȍstra (MBS)*

krȅpaš, -a – lopta od čarape ispunjena krpama, rekvizit za dječji nogomet do pojave lopti na napuhavanje (*balûn na buvêl*): *Hȍmo igrȁt krȅpaš na Bankȅte!;* (*v.* 1.6.5.1.)

krstâš, -a – oveća sportska jedrilica koja je imala križ na jarbolu, krstaš; (*v.* 1.4.1.2.)

krùh, -a – kruh; *fèta krùha* – kriška kruha; vrste (*po kvaliteti brašna: usp.* bīli, škûri; bobonjãca, frementunjãca); (*po obliku: usp*. štrȕca, tûrta, mezolûna; francûz); (*v.* 1.3.11.1.);
- *ćapȁt krùha* – zaraditi za život

* zastarjelo

- *ćapȁt krȕh ù ruke* – završiti školovanje, zanat

krùna, -e (ve. *corona*) – 1. pogrebni vijenac: *Nī se vȅć vìdi grêb kolȉko je krȕni(h) bîlo nõ nj!;* 2. novac iz doba Austo-Ugarske monarhije (uveden nakon forinte); *usp*. fjorîn; (*v.* 1.2.9.6.)

- *krùna od gustîrne* – nadzemni kameni dio cisterne, često ukrašen reljefom: *Nôjvȅćo krȕna o(d) gustîrne je ȉsprid Vȅle crȋkve, bomȅ na Pjãcu; usp.* bucôl

krùnica, -e – molitvena krunica; *Za molȉt ruzôrij, vajô imȁt krȕnicu ù ruke.*

krûto,* *pril.* – vrlo, jako, mnogo: *Krûto je šparenjôza; uobič.* pùno

Kruvènica, -e – samo u imenu stare crkvice iznad Hvara (naziv *Kruvènica* dolazi od starohrv. riječi *kòrugva* ili *hȍrugva* = barjak, jer se na stupu pokraj te crkvice, najvišem zdanju grada, vijorila zastava), pred njom se slavi *Gōspȁ Kandelôra* kada je svima dopušteno pušiti; *usp*. Gōspä od Kruvènice; Kandelôra

krūžìt, krūžin – kružiti oko čega ili koga: *...govòri da kãnja krūži ovõde… (IN)*

kružòk,* -a (rus. *kružók* – kružić) – tečaj; (poticani tečajevi nakon 2. svj. rata): *Bîlo je ondȁ pùno kružòkih: za šȉt na mãkinu, za sanitêt, iz rùskega…;*

- *hodȉt na kružȍk* – pohađati tečaj: *Ondȁ su dobȍta svȅ mlãje žênske hodȉle na kružȍk..*

kû,* *v*. **kô**

kūcȁk, kũcka – kučak, pas, u izr: *(nî vȉdit) ni kũcka, ni mõcka; uobič.* päs; (*v.* 1.5.1.1.)

kùco! (ve. *cuzzo!*) – uzvik koji zahtijeva šutnju: Tišina! Mir! Prestani(te) s galamom!: *Stôj kùco! – Cîn kùco! –* Šuti!; *Bòje ti je cinȉt kùco! –* Bolje ti je da šutiš!

kucocènera,* -e (ve. *cuzzazenere*) – žena koja se drži svoje kuće, ‘pepeljuga’

kùća, -e – kuća, zgrada: *U cȋlo selȍ je sômo dȅset kûć; Onȁ je užãla hodȉt fregȁt po kùćima.* (*v.* 1.2.1.6.);

- *ugrōdȉt kùću* – sagraditi kuću

- *pôć na kùću* – otići komu kući požaliti se (*npr*. roditeljima na dječje nestašluke): *Stõro tetȁ Bonîna von je bîla na kùću… (IN)*

kućarîn, -a (ved. *cuciarin*) – žličica: *Stȁv mi dvȍ kućarîna cùkra;* (*v.* 1.3.2.3.)

kùćica, -e – 1. pomoćna manja kuća, kućica: *Prî je tõte bîla jednȁ kùćica; usp.* trîm; 2. vrsta jestive školjke, *vôngola* (*Ruditapes decussatus*); (*v.* 1.4.17.)

kùćišće, -a – okućnica: *Nȉmo ni kùću ni kùćišće; usp.* dvôr; (*v.* 1.2.3.1.)

kudȉja,* -e – dio opreme za predenje vune, preslica; snop vune na stalku za predenje; (*v.* 1.2.4.2.)

kùdit, kùdin – kuditi; *usp.* hùdit;*

- *Kòga je za molȉt - nī ga za kùdit!;* (*v.* 1.7.3.)

kûdnji,* *v.* **kûnji**,*

kùfer, -a (trs. *cufer,* od njem. *Koffer*) – putni kovčeg; *uobič.* valîža; (*v.* 1.2.7.2.)

kuhanȉja, -e – kuhano jelo: *...ženȁ te lîpo docȅko sa kuhanȉjon, a nȅ sa sȉron i salãmon (IN)*

kuhetȁt, -ôn – kuhati na laganoj vatri: *...i nekȁ kuhetô desētȁk minûti(h)! (Cel.); usp.* kùhot

kùhinja, -e – *nov.* kuhinja; *star.* kužîna; *usp.* kužîna

kùhon, **skùhon**, **iskùhon**(i), -a(o), -o, *prid.* – (s)kuhan: *kùhoni bôb, dobrȍ je (i)skùhon; kùhono pulênta, dobrȍ je (i)skùhona; kùhono mêso, dobrȍ je (i) skùhono*

kùhono, **iskùhono***, pril*. – pripremljeno kuhanjem, kuhano; (*v.* 1.3.4.1.);

- *kùhono na prôvi pùnat* – *v.* aldênte

kùhonje, -a – priprema hrane, kuhanje: *Njôj je kùhonje glôvni posôl.*

* zastarjelo

kùhot (se), -on (se) – 1. pripremati jelo kuhanjem: *Ca tȉ se tȍ kùho u bronzîn? Kùhon blȉtvu, ma nȉ mi se jȍš iskùhola;* 2. kipjeti od srdžbe: *Pȍcelo mi je kùhot, da nî fermô - ubî bi ga!*

kukaîna, -e (ved. *cucal*) – ptica iz porodice galeba, ‘čigra obična’ (*Sterna hirundo*)/’čigra crna’ (*Chilidonias nigra*)/’čigra bjelokrila’ (*Chilidonias leucoptera*); (*v.* 1.5.2.1.)

kùkalo, *sr nepr.* – dječja igra skrivača: *Hòmo se igrät na kùkalo, jõ ću kùkot;* (*v.* 1.6.5.2.)

kùkica, *v.* **kjùkica**

kukumētät,* v. huhumētät,*

kùkot, -on – 1. kukati, tužiti se, žaliti se: *Ca sȉ säd dõšla mẽni kùkot!; usp.* obõjkät; 2. glasati se poput kukavice: *kùkavica kùko;* (*v.* 1.5.1.5.); 3. ‘kukati’ u igri skrivača (osoba koja *kùko* ima zatvorene oči dok se drugi skrivaju)

kukùmar, -a (ved. *cucumaro*) – krastavac (*Cucumis sativu*s); *salôta o(d) pomidôri(h) i kukùmari(h);* (*v.* 1.3.7.1.)

kukurīkät, -rīce – glasati se poput kokota, kukurikati

kukurikãvac, -kôvca – jak dječji kašalj, kašalj hripavac; (*v.* 1.1.5.2.)

kukurùz, -a – kukuruz; *uobič.* frementûn; (*v.* 1.3.7.1.)

kukuvìju, (*onomat.*) – glasanje *kukuvïže*

kukuvïža, **kukvïža**, -e (tal. *cuculo*) – noćna ptica, ćuk obični (*Athene noctua*), ćuk lulavac (*Otus scops*): *Kukuvïža po noćȉ cinî ‘kù-kū, kù-kū’;* (*v.* 1.5.2.1.)

kûla, -e – 1. utvrda, kula; 2. ostatak kule u šumici ispred Venerande: *Tãmo smo se, bomẽ, igrãli na osvãjanje kûle (ŽK)*; 3. šahovska figura, top: *Izî mi je lâufera i konjä, a jȍ njẽmu kûlu; usp.* lâufer, pijûn

kùlaf, kûlfa (tal. *golfo*) – otvoreno more; (*v.* 1.4.8.2.);

- lovȉt u kùlaf – ribariti na pučini

kùlap, kûlpa (ve. *colpo*) – 1. udar, udarac: *A mõli bi tȍ bî kùlap za njîh… (IN); Bî je jôk kakȍ bẽštija, imô je pẽcu kûlpa – …* imao je jak udarac; 2. srčani udar, moždana kap: *A susȉdu Lũcu o(d) đelozȉje kùlap udrî (IN); usp.* kulpîn; (*v.* 1.1.5.1.);

- kùlap od ãrije – upala zbog izlaganja hladnoći i vjetru; *usp.* pünat 5.

- ol kûlpa – odjednom: *Mȍga je izȉst ol kûlpa kašẽtu škâmpi(h) (AD)*

kularîn, -a (ve. *colarin*) – mali uski ovratnik

kularîna, -e (ve. *colarina*) – kravata: *Kȁiš oko tarbùha i kularîna oko vrõta (IN)*

kulatûn,* -ūnä, *m* (prema ve. *culo*) – homoseksualac; *usp.* kûlo; (*v.* 1.1.5.2.)

kùlin, -a – drob u životinje; *iron*. izražen trbuh u čovjeka: *Poglê(j) ga kolȉki mu je kùlin!; usp.* drôb; (*v.* 1.1.4.3., 1.4.16.)

kulincìć, -a – mali *kùlin;* (*v.* 1.3.5.2.)

kûlmin, -a (lat. *culmen*) – vrhunac užitka, drskosti; kulmen: *Kûlmin je bî kad je prȍli vīnȍ! (IN)*

kûlo,* -ta (ve. *culo*) – stražnjica, guzica; *uobič.* guzȉca; *usp.* bonkûlo, kulatûn

kulôr, -ōrä (ve. *colaro*) – tvrdi ovratnik: *Popì nȍsidu bȉli kulôr*; *usp.* kularîn, kolẽt

kûlpa,* -e (ve. *culpa*) – krivica, grijeh; *uobič.* grîh

kulpät, -ôn (tal. *colpire*) – doživjeti srčani ili moždani udar, šlagirati: *Kulpãlo ga je bȉdnega; usp.* kùlap

kulpîn, -a (prema ve. *colpo*) – manji srčani udar: *Nî nẽgo da te trẽfi kulpîn (IN); usp.* kùlap; (*v.* 1.1.5.1.)

kultûran, kultûrni, -a(o), -o, *prid.* (prema lat. *cultura*) – kulturan, dobrih manira: *Prȍpja je kultûran... ovî kultûrni gȍst!; Prȍpja je kultûrna... ovä kultûrno furẽšta; Kojẽ kultûrno stvorênje!*

kultûrno, *pril.* – kulturno, na uglađen način: *Gȍstima se vajô obrãćot kultûrno.*

* zastarjelo

kulùk, -a (tur. *kulluk*) – prisilni rad bez naknade: *Kulùk..., bomè nî bîlo lakò ucinìt žurnôtu beš ćapàt ni hèlera. (IN)*

kulûr, *v.* **kolûr**

kûm, -a – svjedok na krštenju, krizmi ili vjenčanju; *usp*. kumpôr; (*v*. 1.1.3.1.)

kūmà, kūmê – svjedokinja na krštenju, krizmi, vjenčanju; (*v*. 1.1.3.1.)

kumìć, -a/ **kumìca**, -e –onaj/ona tko ima kuma na krštenju ili svetoj pričesti; kumče, (*v*. 1.1.3.1.)

kūmìt, kũmin – preklinjati, kumiti: *Molî son i kūmî mèštra da mi dõjde…*

kumpanìja, -e (ve. *compagnia*) – društvo, kompanija: *Bî son sa kumpanìjom plìvot u Dubòku… (MJ); usp*. družinà;
- *kumpanìja bèla* – *iron*. 'lijepo' društvo
- *cinìt kumpanìju* – praviti društvo

kumpanjamènat,* -mênta (tal. *accompagnamento*) – pratnja, ispraćaj

kumpanjàt, -ôn, (ve. *(a)compagnar*) – pratiti, pomagati onemoćalom: *Tukãlo ga je kumpanjàt u Splìt; usp.* akumpanjàt

kumpanjûn, -ūnà, *m* (ve. *compagnon*) – drug: *Cèkon mojèga kumpanjūnà;* (*v*. 1.1.3.3.)

kumparìt,* -în (tal. *comparire*) – izgledati, ostavljati dojam: *Ovò pùno lîpo kumparî*; *usp.* figuràt

kumpatìt,* -în (tal. *compatire*) – imati obzira, razumijevanja: *Vî nīstè iz nãše kontrôde pôk ćemo vos kumpatìt... (IN)*

kumpônj, kumpãnja – drug, član *kumpanìje: Ma dì je tvôj kumpônj? Nĩmon jò kumpãnja (MBS)*

kumpôr, -ōrà (ve. *compare*) – kum (način oslovljavanja); drug: *Êeee, kumpôre, dì si!?; usp.* prìjatej

kumpravênda,* -e *m/ž* (ve. *compravendi*) – preprodavač, prekupac/piljarica, preprodavačica

kûna, -e – novčana jedinica u Hrvatskoj, kuna; *usp*. kūnà

kūnà, -ê – divlja životinja prisutna na Hvaru, kuna: *Nî lakò vìdit kūnù; usp*. kûna; (*v*. 1.5.1.2.)

kundùt,* -a (ve. *condoto*) – zahod: *Ondà, bomè, nî bîlo kundùta u kùću (IN); nov.* zãhod; *usp.* hantùć (*v*. 1.2.3.1.);
- *Kundùt* – stari javni zahod u Hvaru: *Kundùt u Krīžà… (IN)*

kunîn, -a (trs. *conin*) – pitomi zec: *Hoćeš dôć na obîd, ženà mi je parićãla kunîna!?;* (*v*. 1.5.1.1.)

kunkûn, **konkûn**, -ūnà, *m* (ved. *chinchin*) – punđa: *Onà jòš ùvik cinî kunkûn nã glovu, onãko po starĩnsku;* 2. pletena kuglica (*npr.* na mornarskim kapama): *U Inglêži(h) je bîla kàpica sa carvènim kunkunìćen (IN); usp.* kinkîn

kûnst,* -a (njem. *Kunst*) – umijeće: *Nî kûnst lavuràt pôk imàt!* – Nije umijeće raditi pa (tako) zaraditi

kuntènat, kuntênti, -a(o), -o, *prid.* (ve. *contento*) – zadovoljan: *Bî je krûto kuntènat ca jè njegòva bîla zôdnjo (IN); Bìće i tetà Lûce bîla kuntênta sa vãmi u nìko dòba! (MJ); Ka(d) će nadôć vrîme / vrîme mãlo bòje / da kuntênti bùdu / i njîh dvòje (Po); supr*. malkuntènat; (*v*. 1.1.6.2.)

kuntênstvo,* -a (*hibr.* prema ve. *contentezza*) – zadovoljstvo: *...za njìhove fèšte kuntênstva nî falìlo (Kru.)*

kuntentàt (se), -ôn (se) (ve. *contentar*) – zadovoljiti (se): *Njû ni Mâjka Bòžja ne mòre kuntentàt!; Sa frìgonim bukvînom su se kuntentãli (FJ); usp.* skuntentàt, satisfàt

kùnja,* -e (tal. *cotogna*) – vrsta voćke i ploda, dunja (*Cydonia oblonga*); (*v*. 1.5.3.2.); *usp.* kotonjôta

kunjabôka, -e ( ) – vrsta kukca koji se pri dodiru skvrči u kuglicu; (*v*. 1.5.1.4.)

kūnjàt, kũnjon – drijemati; *usp*. drīmàt; (*v*. 1.1.6.3.)

kunjãvica, -e – vrsta prehlade, hunjavica: *...zãspe u tũje merìne, ćapô kunjãvicu (IN);* (*v*. 1.1.5.2.)

* zastarjelo

kûnji,* **kûdnji**,* – zadnji; u *izr. na kûnju;* **- *na kûnju**, *na kûdnju**** – na kraju: *Na kûnju, na zôdnju, ka(d) zavõrši lȉto vilovȉto (FJ); Na kûdnju svȅ dõjde na svojȅ (Cel.); usp.* finalmênte, nôpokon, na cêncu cênca

kunjôd, **konjôd**, -a (tal. *cognato*) – mužev brat (djever); sestrin muž (svak), ženin brat (šurjak); muž ženine sestre (pašanac); (*v.* 1.1.3.1.)

kunjôda, **konjôda**, -e (tal. *cognata*) – bratova žena (snaha, nevjesta), ženina sestra; (svastika); muževa sestra (zaova); žena ženinog brata (šurjakinja); (*v.* 1.1.3.1.)

kȕpa, -e (ve. *copa*) – kupa kanalica; (*v.* 1.2.2.); *usp*. kȕpe

kȕpe, -ih *ž mn* (ve. *copa*) – 1. krov od kupa kanalica: *Grên na kȕpe promīnȉt dvî - trî razbivȅne kȕpe;* 2. boja u talijanskim igraćim kartama; (*v.* 1.6.5.3.);
- *tornȁt kȕpe* – 1. igrati ponovo na istu boju karata; 2. *fig.* vraćati se na istu temu

kupȉna, -e – vrsta divljega grma jestivog ploda *jãgode*, kupina (*Rubus fruticosus*): *Kupȉna me je svȅga isfrižãla… (IN); usp*. jãgoda; (*v.* 1.5.3.3.)

kȕpit (se), kȕpin – skupljati (se): *Pòceli smo kȕpit mãsline po zemjȉ; Furȅšti se kȕpidu ȉspri barbirȉje… (IN); usp.* skūpjât;
- *kȕpit u štȕmak* – skupljati neraspoloženje u sebi, trpjeti: *A ôn se ĩdi i kȕpi u štȕmak… (IN)*

kūpȉt, kũpin – kupiti, nabaviti; *usp*. nabãvit; kupovȁt;

kȕpjenica, -e – plod masline koji se skuplja s poda (za razliku od *berenȉce*); (*v.* 1.5.3.1.)

kȕplug, -a (njem. *Kupplung*) – spojka motora: *Tukô mi poprãvit kȕplug.*

kupovȁt, **kupȕvot**, kupȕjen – kupovati, nabavljati: *Njôj je nôjdrãže pôć u Splȉt kupovȁt cĩli bòžji dôn; Kakȍvo mi je mêso osȉka, nēćù već nȉkad kupȕvot u njȅga!; usp.* kūpȉt

kupôvni, -a(o), -o, *prid.* – industrijski proizveden, kupovni (za razliku od *domõći*): *Ovî sîr je kupôvni; Kupôvna je ovȁ ... kupôvno marmelâda; kupôvno vīnȍ*

kupôvno, *pril.* – koje nije iz kućne radinosti, kupovno: *Drãžje mi je domõće nȅgo kupôvno!*

kupȕs, -a – vrsta povrća, kupus; *usp.* krȁuti; (*v.* 1.3.7.1.)

kupȕvot, *v.* **kupovȁt**

kȕrac, kûrca – *vulg.* muško spolovilo; *usp*. mȉš, kȁco; (*v.* 1.1.4.1.)
- *Dãću mu kurȁc!* – *vulg.* Neću mu ništa dati!
- *Jȇ, kȕrac!* – *vulg.* Nije!
- *Kojî ti je kȕrac!?* – *vulg.* Što ti je!?
- *Lakò je tûjin kûrcen po kupȉni tûć!* – *vulg.* hvaliti se teškim poslom koji će drugi obaviti; (*v.* 1.7.3.)
- *Pošjȉ ga u kȕrac!* – *vulg.* Pošalji ga kvragu!
- *Slãbemu kûrcu i dlãka smẽto* – *vulg.* Nesposoban nalazi ispriku u svemu
- *svīrȉt kûrcu* – *vulg.* govoriti bezveze

kurãja,* -e (ve. *coral* – koralj) – ogrlica od perla: *Mòre bȉt kurãja, recîne, bracjolȅt… (Cel.); usp.* pêrle; (*v.* 1.1.8.2.)

kurajôž(i), -a(o), -o, *prid.* (jul. *coraioso*) – hrabar, srčan, odvažan: *Pȕno je kurajôž ovî... kurajôži covȉk*; *Pròpja je kurajôža ovȁ... kurajôžo ženȁ; Kojȅ kurajôžo stvorênje!; usp.* azardôž; kurôj; (*v.* 1.1.6.1.)

kuratȉja, -e (tal. *curatela*) – crkvena župa, župni ured, župni dvor; *usp*. kurôt; (*v.* 1.6.1.4.)

kûrba, -e *m/ž* – 1. razuzdanica, kurva: *Bî je u Splȉt na kûrbe;* 2. *fig.* prepredena osoba: *A ôn, kûrba, nȉšta ne govòri; usp.* putâna; (*v.* 1.1.6.1.)

kurbãca, -e – pejorativno spominjanje ženske osobe: *Pûš ćȁ otû kurbãcu!; usp.* kurbetȉna; (*v.* 1.1.6.1.)

* zastarjelo

kûrbašćina, -a – razuzdano seksualno ponašanje, bludničenje

kurbetȉna, -e – 1. *pogr.* kurvetina, *kurbãca*; 2. *fig.* prevarant(ica): *Kojà je tò kurbetȉna!*; *usp*. kurbãca; (*v.* 1.1.6.1.)

kûrbin, -a(o), -o, *prid.* – kurvin;
- *kûrbin sîn* – pokvarenjak; *usp.* fjondukân
- *kûrbin pîr* – olako trošenje: *Ôn ne glèdo za potrãtit - kakò da je tò kûrbin pîr!*

kurbôr, -ōrā – razvratnik, kurvar; (*v.* 1.1.6.1.)

kûrbot se, -on se – 1. ići s kurvama; 2. *fig.* razuzdano se ponašati

kurdèla, -e (ve. *cordela*) – traka, vrpca: *…vezȉje kurdèlu o(d) dalèki(h) mudônti(h) (IN);* (*v.* 1.1.8.1.)

kurdèlica, -e (*hibr. dem.* prema ve. *cordela*) – tanja vrpca: *Pùkla mi je kurdèlica…* (*v.* 1.1.8.1.)

kurènat, -ênta (tal. *corrente*) – morska struja, propuh; *usp.* kurentȉja; *gôrnji/dônji kurènat* – morska struja prema smjeru kretanja; (*v.* 1.4.8.1., 1.7.5.1.)

kurentȉja, -e (trs. *corentia*) – 1. jaka morska struja: *Ôl' ne vȉdiš dȉ nos nòsi kurentȉja!?;* 2. veliki propuh: *Ca sè hòće za ćapàt pȕnat, plavurîtu, na ovò kurentȉje! (IN); usp.* kurênat

kuretȁt, -ôn (prema ve. *corer*) – jurcati: *Vòz pomãnje, ne kuretôj, nî ovò regãta! (FN); usp.* kurȉt

kurȉlo,* -a *sr* (prema tal. *correre*) – pozicija u moru gdje prolaze jata riba (girice, gavuni...)

kurȉt, -în (ve. *corer*) – 1. kretati se brzo, ploviti: *Poglê(j) ga kakò kurî!* – Vidi što ide! (juri, plovi, vozi): *Priko konōlà kurīdù kà vapôr (Po);* 2. kolati, prolaziti (vrijeme, život...): *Pōdnê zvonî / vrîme kurî (Po); kurīdù dnèvi* – prolaze dani; 3. teći: *Zîmi ne lavurô, a plõća mu kurî (Cel.)*

kurjôž(i), -a(o), -o, *prid.* (tal. *curioso*) – znatiželjan: *Pròpja je kurjôža ovà... kurjôžo petegulôna.; usp.* kurjôžast

kurjožãca, -e (prema tal. *curiosa*) – znatiželjna osoba (pogrdno): *Kojà je onà kurjôžãca!; usp.* kurjôžica; (*v.* 1.1.6.1.)

kurjôžast(i), -a(o), -o, *prid.* (prema tal. *curioso*) – znatiželjne naravi: *Da jê cò bîlo?- Ca stè kurjôžasti, rèću von ka(d) bùde po(ć) ćà (IN); usp.* kurjôž; (*v.* 1.1.6.1.)

kurjôžica, -e (*hibr. dem.* prema tal. *curiosa*) – znatiželjna osoba, znatiželjnica: *Â, kojà si mi tî kurjôžica!; usp.* kurjožãca; (*v.* 1.1.6.1.)

kurjožitôd, -i, *ž* (stven. *curiositade*) – znatiželja: *…is kurjožitôdi fermàt na svãki kantûn (Cel.)*

kurôj, kurãja *m* (ve. *coragio*) – 1. hrabrost, srčanost, odvažnost: *Nî imô kurãja za je pôć vȉdit*; 2. *fig.* drskost: *Mà kojî kurôj u njȅga!;*
- *ćapàt kurãja* – ohrabriti se, okuražiti se
- *dàt kurãja* – ohrabriti, okuražiti koga

kurôm,* kurãma (ve. *curame*) – tvrda životinjska koža; (*v.* 1.1.7.3.);
- *òbrozi ol kurãma* – besramna osoba
- *postolè ol kurãma* – kožnate cipele

kurôt, -a (tal. *curato*) – župnik; *uobič.* pòp; (*v.* 1.6.1.5.)

Kùrsalon,* -a (njem. *Kursaal*) – stariji naziv za salu (salon) u hvarskoj Lođi, pripojenoj prvom hotelu u Hvaru koji je imao lječilišni karakter (za klimatske kure': *...onî ca je dòbi u Kùrsalon nägradu o(d) poglavãrstva (AD); nov.* Lòđa*;* (*v.* 1.2.1.4.)

kûs, -a – 1. jestivi komad: *Izî son kûs mêsa; usp.* bokûn; 2. veliki primjerak: *Ôn ȉmo kûs nòsa!; usp.* pẽcu;
- *Dòbar kûs!* – Dobar tek!

kūsàt, kũson – jesti, jesti s tekom: *Pòce je kūsàt kakò da nî jî o(d) prȉkucera.*

kusȉć, -a – jestivi komadić: *Izî son fètu krùha i kusȉć sȉra; usp.* bokunȉć, frêgulica

* zastarjelo

kušîn, -a (ve. *cussin*) – jastuk, blazina; *usp.* blazïnja; (*v.* 1.2.4.2.)

kušinȅt, -a (tal. *cuscinetto*) – jastučić: *Kušinȅti o(d) sedlà… slãma in grê vônka (IN)*

kuštȁt (se), **koštȁt** (se), -ôn (se) (ve. *acostar*) – primaknuti (se) (*npr.* brodom obali), pristati, *akoštȁt*: *Kuštô son se u Krïžnu lûku; Ka(d) kuštôš u Sȍline, ćâpa burdîž… (MJ); Ako dõjdeš parvî, drȕgi ti nȇće blīzù nânka koštȁt (MJ); usp.* akoštȁt; (*v.* 1.4.5.1.); *Kȕšta!*– povik teglećoj životinji; (*v.* 1.7.2.2.)

kuštōvȁt (se), **koštōvȁt** (se), -ōjȅn (se) (ve. *acostar*) – primicati (se) (*npr.* obali s brodom), pristajati; (*v.* 1.4.5.1.)

kȕter,* -a (engl. – tal. *cutter*) – 1. vrsta jedrenjaka, koter; (*v.* 1.4.1.1.); 2. jedrilica oštra pramca s jednim jarbolom; (*v.* 1.4.1.2.)

kuvènat, kuvênta (tal. *convento*) – samostan: *U kuvènat je umõrla (MBS); usp.* Frôtri; (*v.* 1.6.1.1.)

kuvêrta, -e (ve. *coverta*) – 1. brodska paluba; *usp.* škȁf; (*v.* 1.4.2.); 2. pokrivač; *usp.* kôltra, kuvertûr; (*v.* 1.2.4.2.)

kuvertèla, -e (prema ve. *coverta*) – 1. mala brodska paluba; 2. završna letva na brodskome *škȁfu*; (*v.* 1.4.2.)

kuvertûr, **kovertûr**, -ūrȁ (ve. *covertor*) – pleteni prekrivač s ukrasnim motivima; *usp.* kuvêrta; (*v.* 1.2.4.2.)

kužidûra,* **kožidûra**,* -e (ve. *cusidura*) – šav (strojno šiven): *Âjme, pȕkla mi je kužidûra!*

kužîna,* -e (ve. *cusina*) – kuhinja: *Kužîna nî, Bögu fõlà, špicjarïja pôk nî potrïba glȅdot u dvȍ pãrsta… (Cel.); nov.* kùhinja; (*v.* 1.2.3.1.);
- *mõli ol kužîne* – 'mali' od kuhinje, obično na brodu

kvadêrna,* -e (ve. *quaderna*) – pogođena četiri broja (od pet u jednoj liniji) u tomboli

kvadrȅt,* -a (tal. *quadretto*) – kvadrat, kockica; *usp.* plakȅta;
- *cȕkar na kvadrȅte, cȕkar na plakȅte* – šećer u kockama

kvadrȉlja,* -e (tal. *quadriglia*) – vrsta plesa po grupama, u 19.-20. st.; (*v.* 1.6.4.1.)

kvadrôt, -a *m* (ve. *quadrato*) – kvadrat, četverokut: *Kvadrôt ȉmo, bomȅ, svȅ cetȉri strône ȉste.*

kvalitôd, -i, *ž* (stven. *qualitade*) – kakvoća, osobina, kvaliteta: *Pôk da je kvalitôd bîla i slabȉja… (IN)*

kvandikvândo,* **kvândo i kvândo**,* **kvândo e kvândo**,* (tal. *di quando in quando*) – s vremena na vrijeme: *...zagarmȉlo bi kvândo e kvândo (IŠ)*

kvantitôd, -i, *ž* (stven. *quantitade*) – količina: *Vajôš vazȉmot ȉstu kvantitôd jednêga i drȕgega… (Cima)*

kvânto,* **kvânti**,* *pril.* (tal. *quanto*) – koliko; u *izr.* poput: *tȕto kvânto, tȕti kvânti*

kvarântaôre, *nepr.* (tal. *quaranta ore*) – vjerski obred, 40-satno klanjanje pred Uskrs; (*v.* 1.6.1.3.)

kvarantîna,* -e (tal. *quarantena*) – karantena: *Bîli su u kvarantînu, cetardesêt dôn nīsù hodȉli vônka!*

kvãrat, kvôrta *m* (ve. *quarto*) – četvrt, četvrtina: *Dã mi je dobȉt i kvãrat o(d) tȅga, bî bi kuntènat!;* (*v.* 1.3.13.);
- *parvî kvãrat* / *trèći kvãrat* – prva mjesečeva četvrt / treća mjesečeva četvrt; (*v.* 1.2.8.4.)
- *trî kvôrta* – tri četvrtine: *Ondà su bîli modêrni kapȍti o(d) trî kvôrta.*
- *ûra i kvãrat* – jedan i četvrt (vrijeme)

kvartîn,* -a *m* (ve. *quartin*) – četvrt litre: *Dôj ovãmo jȍš jedôn kvartîn!;* (*v.* 1.2.9.5.)

kvartîr, kvartīrȁ (tal. *quartiere*) – 1. krmeni i pramčani dio brodskog boka; 2. *fig.* jaka pleća (kod muškarca) ili jaki bokovi (kod žena)

* zastarjelo

kvasȉna, -e – vinski ocat: *Ca jȅ ovȍ, ovȍ nî vīnȍ, ovȍ je kvasȉna!; Nȉ ga do domõće kvasȉne!;* (*v.* 1.3.8.1.);
- pôć na kvasȉnu – izgubiti pamet, *rebambȉt*: *Cà ne kapîš, ȍl' si ȕša na kvasȉnu!?*

kvatašênca, **kvatašêncija**, -e (ve. *quintesenza*) – eterično ulje ružmarina (od prve destilacije)

kvȁtro* *broj* (ve. *quatro*) – četiri; u izr. poput: *kvatropãši*, *kvätro aprilânti...; uobič.* cetȉri

kvatropãši,* -ih, *m mn* (tal. *quatro*+*passi*) – vrsta starog plesa: *'Kvatropãši, ûno, dȕe, trȅ… ';* (*v.* 1.6.4.1.)

kvintôl, -ōlà (ve. *quintal*) – mjera za težinu (100 kg): *Ćapãli su dvȍ kvintōlà sardêl!; ... dȉgla je ônkaru o(d) pê(t) kvintôli(h);* (*v.* 1.2.9.5.)

kvȍcot, -e – glasati se poput kokoši kad leži na jajima, kvocati: *Kal kvȍce - pũs(t) je smîron!; usp. raskvȍcot*

kvôdar,* kvôdra (ve. *quadro*) – 1. okvir slike; 2. slika s okvirom: *Maknȉte kvôdar... ! (FJ); usp.* svãža; (*v.* 1.2.4.1.); 3. krmeno zrcalo: *kvôdar ol karmê;* (*v.* 1.4.2.)

kvōrȉ(t) **se**, kvõri se – kvariti se (o hrani): *Pȍcelo mi se mlīkȍ kvōrȉt.*

kvôrta,* -e (tal. *quaranta*) – stara mjera za žito i sol (40 l); (*v.* 1.2.9.5.)

kvôs, -a – kvas, kvasac kućne proizvodnje: *Stȁv mãlo kvôsa, bȍje ćе ti se dȉgnit tîsto!; usp.* bȉra; (*v.* 1.3.8.1.)

kvȍška, -e – kvočka: *Kakȍ pȉplići ȍkolo kvȍške… (Po);* (*v.* 1.5.1.1.)

Pȍrat bez brȍdih od plȁstike ... 1954.

... a Jãnkota bracêra je promīnȉla ȉme za potrȉbe fȋlma, 1952.

* zastarjelo

L

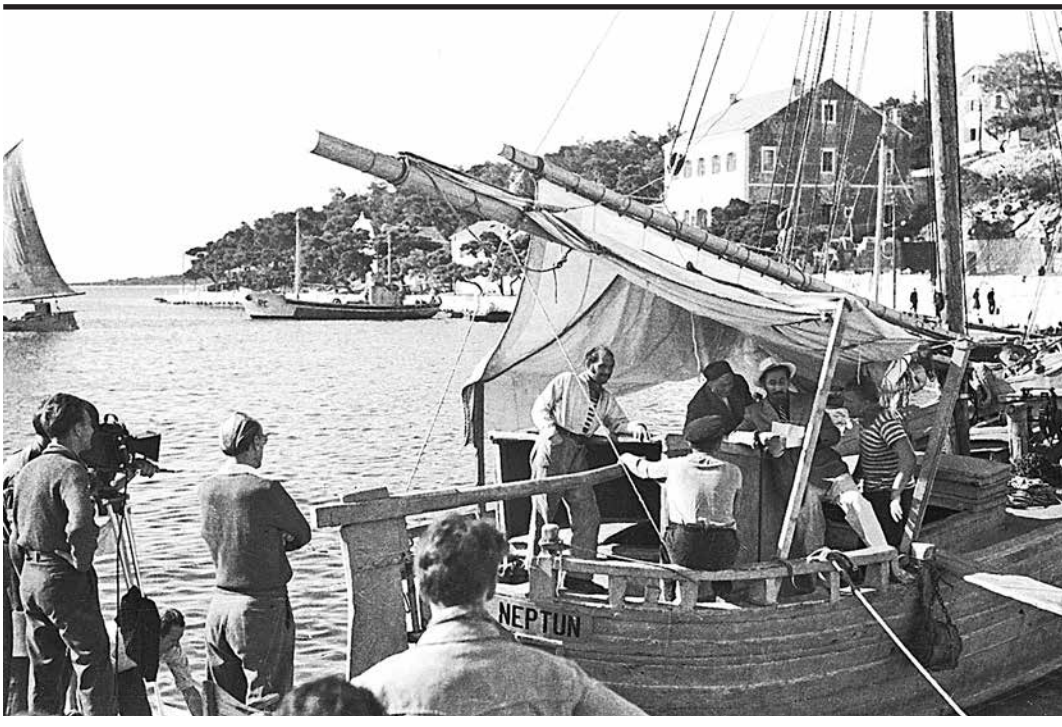

lãdahan, lãdahni, -a(o), -o, *prid.* – lagan: *...a vî daržītè da je mèni živòt lãdahan! (IN); usp*. lãgahan, lãgodan

lâdro,* -ta (ve. *ladro*) – lopov, lupež: *A ôn ga je, fjondukân, lâdro jedôn, ùkro! (IN); uobič.* lupêž

lãđica, -e – posudica za tamjan u obliku lađe: *A ovì u kòtu hodìli su sa lãđicon po crĩkvi...;* (*v*. 1.6.1.2.)

lãgahan, lãgahni, -a(o), -o, *prid.* – lagan (o kretanju): *Onà se krẽće lãgahnin hòdon, ne cùješ nìšta; usp*. lãdahan

lagàt, lãžen – lagati: *Pomôste mi rèć, ne bì itî lagàt...; usp.* lôž;
- *Ako lãže kozà, ne lãžedu rògi!*; (*v*. 1.7.3.)

lãger, -a (njem. *Lager*) – skladište, zaliha robe: *Ìmoš jòš tèga na lãgeru?*

lãgodan, lãgodni, -a(o), -o, *prid.* – udoban, lagodan: *Pròpja mu je lãgodan njegôv lãgodni živòt; Pròpja njoj je lãgodna njejìna lãgodno žurnôta; lãgodno živjênje*; *usp*. lãdahan

lãgum, -a (tur. *lagum*) – eksploziv za rušenje, lagum, samo u *izr. ... ìšlo je svè u lãgum (IN)* - ... odletjelo je sve u zrak

lajcìć, -a – manji *lôz*; *usp*. lôz; (*v*. 1.2.1.1.)

lajôna, **lãjovica**, -e – *pogr.* lajavica, žena velikog jezika: *Tãke lajône nî u cĩlu kontrôdu; Onà je lãjovica i štrîga kakòve nî!; usp*. blebetùša, ćakulôna...; (*v*. 1.1.6.1.);

lãjot, lãje – 1. lajati: *Pàs lãje, škvĩce i cinî kaîn-kaîn;* (*v*. 1.5.1.5.); 2. *fig*. govoriti pogrdno;
- *Ne làj!* – Ne govori svašta!

lãjov(i), -a(o), -o, *prid.* – koji mnogo govori i ogovara, lajav: *Pùno je lãjov ovî... lãjovi covìk; Pròpja je lãjova ovà... lãjovo žênska; Kojè lãjovo stvorênje!;* (*v*. 1.1.6.1.)

lãjovica, *v*. **lajôna**

làk, lãki; lakà, lãko; lakò, lãko, *prid.* – koji nije težak, lagan, lak: *Làk je... ovî lãki posôl; Lakà je... ovà lãko rabòta; Pròpja je lakò... ovò lãko brìme;*
- *Nî ni njèmu lakà!* – i on ima teškoća (*npr.* sa ženom teške naravi)

lakò, *pril.*/ **lãšnje**, **lãgje**,* *komp.* – lako/lakše: *Lakò je tãko!; Lãšnje je hodìt nìstarmo nègo ùzbardo; Da bi onì... dõšli ovõde pomòć, bîlo bi non lãgje (MBS)*

lãkomica, -e – drvena posuda koja služi kao lijevak za nalijevanje bačava: *Lãkomica je, bomè, kakò jednà vèliko pîrja o(d) darvà;* (*v*. 1.2.6.2.)

lãma, -e (ve. *lama*) – 1. oštrica; 2. metalna zaštita (traka) na *ãšti o(d) prôve*

lamarîn, -a (ve. *lamarin*) – čelični lim: *Tukãlo bi stãvit ovõde bokûn lamarîna;* (*v*. 1.2.2.)

lambìk, -a (ve. *lambico*) – kotao za destilaciju (rakije, ružmarinova i lavandina ulja); (*v*. 1.3.2.2.)

lambikàt,* -ô (prema ve. *lambico*) – 1. destilirati preko lambìka; 2. puštati paru iz lambìka nad velikim plamenom: *Dobrò lambikô! (ŽK)*

lamentacjûn,* -ūnà, *m* (ve. *lamentazion*) – jadikovanje, crkvena lamentacija: *Na vèlu šetemônu bùdu lamentacjūnì u crĩkvu;*(*v*. 1.6.1.3.)

lamèta, -e (tal. *lametta*) – nožić za brijanje, žilet: *Prî son duperô brìtvu a sàd lamète.*

lampadîna, -e (tal. *lampadina*) – svjetiljka na baterije: *Tukô vazêt lampadînu ka(d) se grê po noćì nã more!*

lampàt, -ô (ved. *lampar*) – sijevati: *Lampô dõle, pòvar Vīsà, mògla bi nevêra!*

* zastarjelo

lampjûn,* -ūnä, *m* (tal. *lampione*) – svjetiljka s plamenikom: *Ka(d) bȉdu nãši ucinȕli 'Venecijãnsku nôć', ondȁ bidu svȉ brȍdi stãvili lampjūnȅ, a svȅ bi hi potēzô po pôrtu motorîn kapitôna Leȍnide (IN)*

lâmpo,* -ota (ve. *lampo*) – izjelica; *iron*. brz ko munja u jelu; *nadim*. Lâmpo; *usp*. manjûn; (*v*. 1.1.6.1.)

lampônje, -a (*hibr.* prema ved. *lampar*) – sijevanje: *Ma kojȅ lampônje, kojȁ garmjãvina, bȉće ȅpeta i vȉtra i kȉše!*; *usp*. lômp; (*v*. 1.4.8.1.)

lampȕga,* -e (tal. *lampuca*) – vrsta veće plave ribe, lovi se *na pãnulu;* (*Coryphaena hippurus*)*;* (*v*. 1.4.11.)

lancȅta, -e (tal. *lancetta* – kazaljka na satu) – 1. oštar jezik: *Gūjȁ je izvãdila lancȅtu; Kojȁ lancȅta u otê ženê!;* (*v*. 1.1.4.3.); 2. pločica od trske pomoću koje se svira na klarinetu; 3. medicinski skalpel

lancôna,* -e (ved. *lanzana*) – debeli dugi konop za brodove: *I lancôna mȍre pȕknit (Cel.); usp*. lȉcmina; (*v*. 1.4.4.)

lancûn, -ūnä, *m* (stdlr./lat. *linteolum*; tal. *lenzuolo*) – plahta: *Tukãće mi promīnȕt lancūnȅ.*

lantâna, -e (tal. *lantana*) – grm s cvijetom raznih boja, udikovina *(Viburnum lantana)*

lantêrna, -e (ve. *lanterna*) – 1. svjetionik: *Svãko lantêrna ȉmo drugacȉji sinjôl*; 2. svjetiljka na ulazu u hvarsku luku: *Kônte Motȉka i Kônte Blȉc su se išãli na skãle od lantêrne i mohãli mudantînima… (IN);* 3. *Lantêrna* – lokalni naziv za otočić svjetionik *Pokȍnji dôl*, pokraj Hvara; *usp*. ferôl; (*v*. 1.4.7.)

lanternȉsta, **lanternȉšta** -e (prema ve. *lanterna*) – svjetioničar: *Izabrô je cinȉt od lanternȉšte, jer ga na škȍju nȉko ne vȉdi da je bez berȉte (IN)*

lantîna, -e (tal. *l' antenna*) – duža oblica koja razapinje jedro po širini, deblenjak, bum: *Lantîna se, bomȅ, natēže sa škȍton;* (*v*. 1.4.3.)

lâpiš, -a (ve. *lapis*) – olovka: *Ćapô je lâpiš ù ruke… (IN)*

largȁt (se), -ôn (se) (ve. *largar*) – udaljiti (se): *Largôj brôd, tūcȅ ti u krôj!; Brôd se largô od rîve; Rȉba se largãla!; Mȍreš ga pūstȉt mãlo blȉžje, mȍre te i bûšit..., mȁ ako ćũtiš ništȍ tvȍrdega - ondȁ se lãrga!* (majčina uputa kćeri); *Lârga!* – zapov. na brodu; (*v*. 1.4.5.2.)

lârgo,* *pril.* (ve. *largo*) – 1. udaljeno, daleko; *usp.* dalekȍ; 2. *u glazbi:* polagano; ***- ni blīzù, ni lârgo*** – ni blizu ni daleko

largôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *largar*) – 1. udaljen, otisnut od obale: *Kakȍ tȍ da je largôna ovȁ gajȅta!?;* 2. *fig.* odbačen

largōvȁt (se), -ōjën (se) (ve. *largar*) – udaljavati (se): *Largōjën se odovõde,... vȅliko je môre; Vapôr se pȍce largōvȁt od rîve…*

lãstavica, -e – 1. ptica selica, 'lasta pokućarka' (*Hirundo rustica*), 'piljak kosirić' (*Delichon urbica*): *Letî kakȍ lãstavica* – brzo se kreće; *usp.* lastûn; (*v*. 1.5.2.1.); 2. morska lastavica: *...rȉbe lãstavice ȉmodu krīlȁ i letīdù po ãriji (FN);* 3. trokutasti dio zabata kuće; (*v*. 1.2.3.1.)

lãstovka, -e – vrsta masline; (*v*. 1.5.3.1.)

lastûn, *v.* **kosîr**

laščȉ(t) **se**, -îm se – sjajiti se (nakon laštenja): *...pôk ti je gȕšt glȅdot kakȍ se lîpo laščīdù (IN)*

laškȁt, -ôn (ve. *lascar*) – popustiti, *npr.* konop na brodu: *lãška!* - popusti! *lãška škȍtu!* - popusti zategu jedra!; *supr.* zapovijed je *tîra!: usp.* molât; (*v*. 1.4.5.1.)

lãške, **lãško**, *pril.* (ve. *lasco*) – nenategnuto, opušteno: *môla lãške!* - opusti (konop)!; *fig.* smiri svađu!; *supr*. natêgneto

laškōvȁt, -ōjën (ve. *lascar*) – popuštati; *usp*. molōvât

lãšnje, *v.* **lakȍ**

* zastarjelo

lāštik, -a (ved. *lastico*) – elastična vrpca od gume: *Mãma, promĩn mi lãštik u mudônte!;* (*v.* 1.1.8.1.)

lāštra, -e (ve. *lastra*) – 1. prozorsko staklo: *Onî njĩhov je razbî lãštu sa balunôn; usp.* caklö; (*v.* 1.2.3.2.); 2. plitka limena posuda za pečenje mesa ili slastica; (*v.* 1.3.2.2.)
- *plõĩt lãštru* – *fig.* platiti cijenu (*npr.* za nepodopštinu)

lãta, -e (tal. *latta*) – limena posuda, limenka: *Izvãdi je dvî lãte vodê iz gustîrne; usp.* vôž, ramîna; (*v.* 1.3.2.1.)

latežîna, -e (ve. *latesin*) – jestiv dio životinje, vratna žlijezda, brizle; (*v.* 1.3.6.1.)

lãtica, -e (*hibr. dem.* prema tal. *latta*) – limenka; *lãtica slõne rĩbe; usp.* važèt

latînski, -a(o), -o, *prid.* – latinski: *latînski jazĩk; latînsko poslövica; latînsko (j)ìdro*

lâufer, -a (njem. *Läufer*) – figura u šahovskoj igri, lovac: *Izî mi je lâufera, a jo njëmu konjä.*

lavabȍ,* lavabä (tal. *lavabo*) – pokretni umivaonik u sobi*; usp.* lavamôn, levandîn, lavêl; (*v.* 1.2.4.1.)

lavâbo, -a (prema lat. *'lavabo manus meas'*) – 1. zdjelica za pranje ruku svećenika; (*v.* 1.6.1.2.); 2. čin pranja ruku tijekom mise; (*v.* 1.6.1.3.)

lavamôn,* -a (ve. *lavaman*) – starinski metalni stalak za lavor (*kajîn*) i vrč s vodom (*brökva*); *usp.* lavabȍ; (*v.* 1.2.4.1.)

lavandîn, *v.* **levandîn**

lavandjêra,* *v.* **levandjêra**,*

lavapjãti,* -a (tal. *lavapiatti*) – metalna posuda s ručicama za pranje posuda: *...ćapô je obilãto kosmẽji(h), pûn vẽliki lavapjãte (Kru.)*; *usp*. lavêl; (*v.* 1.3.1.)

lavêl, lavẽla (ve. *lavelo*) – sudoper: *Prî su lavẽli bîli o(d) kãmika, kakȍ plîtke kãmenice; Umĩla se näd lavêl u kùhinju… (MC); usp.* lavapjãti; (*v.* 1.3.1.)

lavûr, -a (tal. *lavoro*) – rad, posao: *Ĩša je na lavûr; ...pokozãla se dobrä u lavûru (VM); usp.* posôl

lavurȁt, -ôn (tal. *lavorare*) – raditi: *Lavurô je cĩli živȍt, a nî dõša do pẽnzije.*

lavurȁ(t) **se**, -ô se (prema tal. *lavorare*) – raditi se (o komu ili o čemu): *...i ne kapīdù o cẽmu se lavurô (Cel.)*

lavurônt,* -a (tal. *lavorante)* – radnik: *"Ma jê ovȍ jĩžbina za lavurônta!" - jûšno je rẽka bara Bẽpo kovôc (Cel.)*

lazãnje, -ih *ž mn* (ve. *lasagne*) – vrsta tjestenine duga plosnata oblika; (*v.* 1.3.11.2.)

lazanjûr, -ūrä, **lazanjôr**,* -ōrä, **ražanjôl**,* -ōlä (ved. *lasagnol*) – drveni valjak za tijesto: *Bîlo je tõte svãki(h) cù̇di(h) o(d) darvä: darvẽne tĩtice na rôde sa šćōpĩma… lazanjūrĩ, škarabatù̇še… (Kru.);* (*v.* 1.3.2.2.)

lãzar, -a (prema lat.-bibl. *Lazarus*) – nespretna osoba, jadnik, bezveznjak: *Ovĩ lãzari ca nẽ znodu dĩ je prôva a dĩ karmä (MJ); usp.* šćãpa; (*v.* 1.1.6.1.)

lazarêna,* -e (tal. *alla nazarena*) – ženska frizura 'po nazaretski' (kosa se zategnula na zatiljak pa onda rezala od uha do uha); *usp.* bübiko

lazarȅt,* -a (ve. *lazareto*) – karantena za oboljele mornare: *Prî je u Splĩt bî lazarȅt;* (*v.* 1.2.1.6.)

lažîv, lažĩvi; -a(o), -o, *prid.* – lažljiv: *Pröpja je lažîv... ovî lažĩvi stvôr; Pröpja je lažĩva... ovä lažĩvo žênska; Kojẽ lažĩvo stvorênje…*

lažĩvac, lažîvca – lažljivac: *Kojî je tȍ lažĩvac!;* (*v.* 1.1.6.1.)

lažĩvica, lažĩvice – lažljivica: *Tãke lažĩvice nî na dalekȍ!;* (*v.* 1.1.6.1.)

lebĩć, -a (ve. *libichio*) – slabiji JZ vjetar; *usp.* garbîn; (*v.* 1.4.8.1.)

lebićôda, -e (ve. *libeciada*) – olujni JZ vjetar; *usp.* garbinôda; (*v.* 1.4.8.1.)

lẽć, lẽžẽ – leći, kotiti, rađati; *usp.* kotĩt

lẽć, lẽžen – 1. leći: *Mõli je lẽga na tlẽh i plãce;* 2. otići u krevet: *Jȍ grên lẽć ȍdma pösli vecẽre.*

* zastarjelo

ledên, ledèni; -enä, -ènо; -enö, -ènо, *prid.* – leden: *Ledên je kakö ledèni kãmik; Prö̀pja je ledenä njegö̀va... ledèno rūkä; Prö̀pja mu je ledenö̀ njegö̀vo... ledèno celö̀; usp.* stüden, hlõdan;
- *lêd ledèni* – jako hladan, promrzao: *Nö̀ge su mi lêd ledèni - ne ćũtin hi!*

lèdeno, **ledenö̀**, *pril.*/ **ledenȉje**, *komp.* – ledeno, hladno, hladne površine / ledenije: *Ledenö̀ je, a jȕtros je bîlo jö̀š i ledenȉje; usp.* stùdeno, hlôdno

ledinà, -ê – neobrađena zemlja, ledina: *Svȉ grēdù dȉ je bö̀je, nekä ledinä stojî na Momȉća pö̀je! (TM); usp.* starinä; (*v.* 1.2.1.2.)

ledì(t) **se**, ledîn se – pretvarati se u led, lediti se: *Pö̀cela se vodä ledȉt u maštîl; usp.* skrepenȉ(t) se

ledêr,* **liđêr**(i), -a(o), -o,* *prid.* (tal. *leggero*) – lagan, lagano: *Tö je ništö liđêrega, dèbulega vīnä! (IN); usp.* lãgahan

ledêro,* **liđêro**,* *pril.* (tal. *leggero*) – lagan, lagano

lêg, -a – porađanje životinje, kot: *Ovö je nãšoj kozȉ parvî lêg.*

legȉtim(i), -a(o), -o, *prid.* (tal. *legittimo*) – zakonski, legitiman

lègnit, lègnen – legnuti: *Rãno son lèga… (TM);* (*v.* 1.1.6.4.)

legôt, -a (prema ve. *lagar*) – lijenčina; onaj tko radi malo, živi na račun obitelji; zgubidan: *Èvo, dõša je jö̀š jedôn legôt!; Cà potẽžeš otèga legôta za sö̀bon!?; usp.* lincȉna, bondanjênte, dȉškul; (*v.* 1.1.6.1.)

legtimãcija, -e (njem. *Legitimazionkarte*) – osobna karta, legitimacija: *Tukô mi se pôć slȉkat za legtimãciju.*

legumîni,* -ih, *m mn* (tal. *legumi*) – vrsta tjestenine od leguminoze (mahunarki), čest dio *aprovizãcije* za 2. svj. rata, sirotinjska vrsta tjestenine: *Ôn na gulozarȉju, a mî na legumîne - a dã hi je i bîlo! (IN);* (*v.* 1.3.1.2.)

lemôzina, **limôzina**, -e (ve. *lemosina,* tal. *limosina*) – milodar (daje se u crkvi): *Poglèdola je u takuîn za bȉt sigûra da ćе imȁt za limôzinu;* (*v.* 1.6.1.4.)

lendȉć,* -a – resa, isukani konac, i sl. što visi na rubu iznošene odjeće, jedra, mreže, zastave… *Cà vos nî srôm stãvit vônka otû bandîru sa lendȉćima!*

Lêngva, -e (ve. *lengua* – jezik, morski jezičac) – otočić na zapadnome kraju *škȍji(h),* u obliku jezičca i s plitkim prolazom pokraj njega; (*v.* 1.2.1.3.)

lênta, -e (ve. *lente*) – leća: *Tukãće mi promīnȉt lênte na oćolȉma.*

lènjo sânto,* -a, -a (tal. *legno santo*) – čvrsto i teško egzotično drvo, cedrovina, služi u brodogradnji

lenjôm, lenjãma (ve. *legname*) – drvo za obrađivanje: *Barba Lûka sri(d) bȉlega dôna / dobrèga lenjãma dȍni je dȍma (Po)*

leôndar, *v.* **oleôndar**

leptirȉca, **lepirȉca**, -e – noćna leptirica (leti oko svjetla): *…varȉle ste se oko njèga kakȍ leptirȉce oko svīćê o(d) petrȍlja (IN); usp.* farfãla; (*v.* 1.5.1.4.)

lepùh, -a – vrsta ptice, šljuka, ‘leganj mračnjak’ (*Caprimulgus europaeus*); (*v.* 1.5.2.1.)

lerôj, **alerôj**,* **relôj**,* -öja *m* (ve. *relogio, reloi*) – 1. sat (uređaj); (*v.* 1.2.4.2.); 2. Lerôj (gradski sat)

lešȁt, -ôn (ve. *lessar*) – skuhati u vodi: *Murlùca je nôjbȍje lešȁt.*

lèšo, *pril.* (ve. *lesso*) – skuhano u vodi: *Otȁ je rȉba nôjbȍja lèšo;* (*v.* 1.3.4.1.)

lešôda, -e (ve. *lesada*) – namirnice (riba, meso, povrće) pripremljene kuhanjem u vodi; (*v.* 1.3.5.2.)

lešõvàt, -õjën (ve. *lessar*) – kuhati u vodi

lèšto,* **lèsto**,* *pril.* (ve. *lesto*) – brzo, hitro: *Lèšto pôj tãmo!; uobič.* vèselo

lètera,* -e (tal. *lettera*) – pismo: *Ondȁ, dõšla je lètera iz Amèrike! Jê bî kojî dȍlor unũtra!?*; *uobič.* pīsmo

* zastarjelo

leterà(t) **se**, *v.* **reterà**(t) **se**

letìt, -în – 1. kretati se zrakom, letjeti: *Tìtica letî;* 2. brzo se kretati, trčati: *Poglê(j) ga, letî kakò sajèta;* 3. prolaziti brzo (o vremenu): *Letīdù dnĕvi…*

lētò, lētà – 1. bočna peraja ribe s okolnim mesom: *Jūhà o(d) glōvê i letîh… (MJ);* (*v.* 1.4.16.); 2. krilce lignje, sipe; 3. vratašca na košnici

letràt,* **litràt**,* -āta (ve. *retrato*, tal. *ritratto*) – slika, fotografija, portret: *Stõri letràt* – pjesma Lucije Rudan (Brusje) i kazališni komad prikazivan u Hvaru; *uobič.* slìka

letratàt (se),* **litratàt** (se),* -ôn (se) (ve. *retratar,* tal. *ritrattare*) – fotografirati (se): *...a furĕšti litratōjĕdu procesjûn; ...pôć se litratàt ìsprid rĕoplana (IN); uobič.* slìkat (se); *usp.* letratōvàt

letratōvàt (se),* **litratōvàt** (se),* -ōjĕn (se) (ve. *retratar,* tal. *ritrattare*) – fotografirati (se): *Furešťarïja litratōjĕ procesjûn... (IN); uobič.* slikōvàt (se)

lètrika, -e (tal. *luce elettrica*) – električno svjetlo: *Lètrika je vĕć bîla ucinïla šinjôl (IN)* – bio je već dan znak strujom da će se uskoro ugasiti (u vrijeme kada je lokalna električna centrala prestajala s radom prije ponoći)

leturîn, -a (trs. *leturin*) – stalak za čitanje crkvenog teksta, notâ, novinâ i sl.; (*v.* 1.6.1.2.)

lêva! (tal. *leva!*) – *zapov. na brodu*: digni!; (*v.* 1.4.5.2.)

lêva, -e (ve. *leva*) – regrutacija, poziv u vojsku: *Do njĕga stojî kô će pod lêvu (IN)* – O njemu ovisi tko će na regrutaciju: *A ondà ga je ćapāla lêva (VM)* – ...dobio je poziv u vojsku; (*v.* 1.6.2.1.); ***- lêva-lêva, na-svù-šesnãste*** – brzo, učestalo, jedno za drugim

levacjûn, -ūni, *ž* (ve. *levazion*) – podizanje tijela za crkvenog obreda; (*v.* 1.6.1.3.)

levãnat, levônta (ve. *levante*) – 1. istok; 2. vjetar istočnjak (hladan i vlažan vjetar): *Švorcô je levãnat i tukãlo je pôć u repôr u Pêrnu (MJ); usp.* levantîn, levantôra, levantûn; (*v.* 1.4.8.1.)

levandîn, **lavandîn**, -a (tal. *lavandino*) – umivaonik; *usp.* lavabò, lavamôn; kajîn; (*v.* 1.2.4.1.)

levandjêra,* **lavandjêra**,* -e (ve. *lavandera*) – pralja: *Levandjêre su prãle, lušijãle, režentovãle i šumprešovãle;* (*v.* 1.1.3.4.)

levantîn, -a (prema ve. *levante*) – slabiji ljetni vjetar (*levãnat*), istočnjak koji često prethodi maestralu ili jugu: *...poskakùje levantîn (Po);* (*v.* 1.4.8.1.)

levantînka, -e (prema ve. *levante*) – vrsta masline; (*v.* 1.5.3.1.)

levantôra, -e (ve. *levantera*) – vremensko stanje uz istočni vjetar (*levãnat*); (*v.* 1.4.8.1.); ***- gnjîlo levantôra*** – JI vjetar uz kišicu

levantûn, -ūnā, *m,* augm. (jul. *levanton*) – jak istočni vjetar (*levãnat*); u Hvaru uzrokuje *'vĕliku šćïgu ìsprid Arsenōlā';* (*v.* 1.4.8.1.)

levatîna, **levatîga**, -e (ve. *lavativo*) – klistiranje

levatîv, **levatîn**, -a (ve. *lavativo*) – klistir: *Nî drùge, vajãće mi vazêst levatîv.*

levônda, -e (ve. *lavanda*) – biljka od koje se dobiva eterično ulje, lavanda (*Lavandula officinalis*): *Levônda se žãnje a zumrôd se bère;* (*v.* 1.5.3.3.)

levùt, -a (tal. *leuto*) – ribarski brod 5-7m, s motorom (nekada s 4 i više vesala), s natkritim pramcem i krmom *(sa dvö škãfa): Levùt bi potēzô za söbon dvî svićarïce;* (*v.* 1.4.1.1.)

levùtor, -a (tal. *leuto*) – član ribarske družine u *levùtu: Ôn je bî levùtor… (FN);* (*v.* 1.4.9.3.)

Lêzina,* (tal. *Lesina;* prema tal. *lesina* – šilo ili prema slav. *lesnina* – drvo) – talijanski naziv za otok i za grad Hvar; *usp.* Fôr

ležàt, ležîn – 1. počivati: *Ẽno ga, leží u postẽju;* 2. odgovarati, imati smisla: *Mõlemu lîbar ležî… (IN)*

* zastarjelo

ležȍ, -ä – log, ležaj, prikriveno mjesto gdje se legu životinje: *ležȍ o(d) zêca; usp.* lôg;
- *ćapȁt na ležȍ* – zateći koga na skrivenome mjestu

lȉbar, lîbra (ve. *libro*) – knjiga: *Êee, ćêrce mojȁ, tolȉko je tȅga bîlo da bi kogôdera mȍga i lîbar napīsȁt! (MJ);*
- *proštȉt lȉbar* – pročitati knjigu

libȁt, *v.* **alibȁt**

liberȁt (se), -ôn (se) (tal. *liberare*) – osloboditi (se): *Liberôj me, Bȍže, tãkega stvȍra!; Liberôj se tî njȅga!; usp*: deliberȁt, largȁt, molȁt

liberâtor, * -a (engl. *liberator*) – tip aviona bombardera iz 2. svj. rata: *Liberâtor pũšćo cõrni, gũsti dîm (IN)*

lȉbero (tal. *libero*) – slobodno, bez zapreke: *Vartî se lȉbero, nȅće zadȉt.*

libertîn,* -a (ve. *libertin*) – osoba slobodnoga, nekonvencionalnog ponašanja; (*v.* 1.1.6.1.)

libertôd,* -i, *ž* (stven. *libertade*) – sloboda, slobodno ponašanje, raspojasanost

lībì(t) **se**, lībin se – 1. oprezno se približavati; (*v.* 1.1.6.4.): *Lĩbi se kakȍ gūjȁ;* 2. ustručavati se: *Nemôj se lībȉt!*

libôn,* libãna (ven. *liban*) – debeli konop na tijesku za grožđe ili masline

librarȉja,* -e (ve. *libraria*) – prodavaonica knjiga i školskih potrepština, knjižara: *nov.* papȋrnica

librȅt,* -a (tal. *libretto*) – knjižica, notes: *dȉzot spîzu na librȅt* – kupovati namirnice upisivanjem u knjigu

lȉbrica,* -e (*hibr. dem.* prema lat. *libra*) – stara mjera za težinu (450 g): *Vȅće vrîdi ûnca pãmeti nȅgo stô lȉbric snōgê; usp.* ûnca; (*v.* 1.2.9.5.)

lȉca, -e (ve. *lizza*) – morska riba slična gofu, modrulja, *bilîznja, gȍfić* (*Lichia amia*)*; Ćapô je lĩpu lȉcu na pãnulu; usp*. bilîznja; (*v.* 1.4.11.)

līcȉt (se), lĩcin (se) – liječiti (se): *Môre svȅ lĩci; U onȍ dȍba mãlo kô je imô pinêz za līcȉ(t) se (Cel.)*

lȉcmina, -e – debeli konop od lika; *izr. Ȍl' se lȉcmina rastẽže, ȍl' se Mardȕja potẽže!?; usp*. lancôna; (*v.* 1.4.4.)

liđêr,* *v.* **leđêr**

liđêro, *v.* **leđêro**

ligâmbe,* *v.* **ligômbe**,*

lĩgnja, -e (stdlr./lat. *loligo*) – morski mekušac, lignja (*Loligo vulgaris*): *Vȅć nȉko vrîme nî lĩgonj (lĩgnjih), nȉko nî nȉšta ćapô na štrȕcavicu;* (*v.* 1.4.15.)

lignjûn, -ūnä, *m* (augm. prema stdlr./lat. *loligo*) – vrsta lignje, lignjun; (*v.* 1.4.15.)

lȉgot, -o – lijegati (o pripitomljenoj kokoši koja tako polegne da ju se može uhvatiti): *Lȉgi, lȉgi, mojȁ!*; (*v.* 1.7.2.2.)

ligâmbe, **ligômbe**,* *ž mn* (ve. *ligambe*) – podvezice za čarape: *Za kūpȉt bȕšt, ligômbe… (IN);* (*v.* 1.1.8.1.)

lȉk, -a – lijek: *Pȉsma je lȉk (Po); usp*. likarȉja, medicîna, dekȍt

likadîna, -e (ved. *licadina*) – površinski sloj betona posut cementom i zaravnan;
- *dȁt likadînu* – zaravnati beton

likarȉja, -e – lijek, ljekarija, spasonosno sredstvo: *Za tãkove prilȉke Bâldo je imô likarȉju; usp*. lȉk

likȅt,* -a (ve. *licheto*) – zamaman slatkast okus jakoga vina

likôr, likōrä – liječnik: *Bȍje ti je pôć u likōrä nȅgo cȅkot da tȍ sômo prõjde; usp*. dotûr, dȍktor; (*v.* 1.1.3.4.)

likovȉt(i), -a(o), -o, *prid.* – ljekovit: *Likovȉt je... ovi likovȉti dekȍt; Likovȉta je... ova likovȉto vodȁ; likovȉto môre*

lȉkvid,* -a (ve. *liquido*) – tekućina; *razg.* piće

lȉkvido,* *pril.* (ve. *liquido*) – tekuće, žitko, *vȅće juhãtno*: *Nekà ne bȕde pȕno lȉkvido!; usp*. juhãtno

lȉ-là, *pril.* (tal. *lì-là* – ovdje-ondje) – podjednako: *Tȍ ti je svȅ lȉ-là, tõte nîndera* – ...podjednako, tu negdje

* zastarjelo

lȉla, *nepr.* (tal. *lilla*) – boja cvijeta jorgovana, ljubičasta boja; (*v.* 1.2.10.)

lilihȉp,* -a ( ) – vrsta slatke lizalice, prodavala se na blagdanskom sajmu (*fjêri*): *Dãla non je svãkemu za kūpȉt jedôn lilihȉp;* (*v.* 1.3.9.1.)

lȉma, -e (ve. *lima*) – turpija: *Slõžedu se kakȍ lȉma i acôl!;* (*v.* 1.2.5., 1.7.3.)

limȁt, -ôn (ve. *limar*) – obrađivati turpijom (*lȉmon*), turpijati; *usp.* izlimȁt

lȉmb,* -a (ve. *limbo*) – mjesto gdje borave grešne duše, limb (bez osobne krivnje, *npr.* duše nekrštene djece); *usp.* anđelȅt; (*v.* 1.6.1.4.)

limbêl, -a (ve. *limbelo*) – urez na rubu obrađenog drva, *npr.* na vratima i dovratnicima; *usp.* lumbêl

limôzina, *v.* **lemôzina**

limûn, -ūnä, *m* (ve. *limon*) – limun (stablo *Citrus limonum* i plod): *Od ovê zīmê usãhli su limūnȉ i narônce;* (*v.* 1.3.12., 1.5.3.2.)

limuncȉn, -a, *m* (tal. *limoncino*) – 1. manji plod ili manje stablo limuna; (*v.* 1.3.12., 1.5.3.2.): 2. ušećerene kore limuna; *usp.* arancȉn*;* (*v.* 1.3.9.1.)

limunôda, -e (ve. *limonada*) – osvježavajuće bezalkoholno piće od limunova soka, limunada: *Ucinȉla mu je limunôdu od jednêga vèlikega limūnä i dvȍ kućarîna cùkara;* (*v.* 1.3.10.1.)

lȉn, lȉni; līnä, lȉno; lȉno, lȉno, *prid.* – lijen: *Prȍpja je lȉn ovî... lȉni covȉk; Prȍpja je līnä ovä... lȉno ženä; Pùno je lȉno ovȍ... lȉno dītȅ; usp.* fjãkast;

- *lȉni Gãšo* – lijenčina (*razg.* prijekor upućen *npr.* djetetu): *Kojî si mi tî lȉni Gãšo, ca ćȅ bȉt o(d) tȅbe!?*

- *ne bùd lȉn* – brzo, bez oklijevanja: *A ôn, ne bùd lȉn, skȍc na njȅga i bùta ga na tlȅh!*

līnȁc, lȉnca – lijenčina: *Kojî je tȍ līnȁc, prõvo lincȉna!; Līnȁc je vrôgu brȁt; usp.* legôt; (*v.* 1.1.6.1.)

lȉnast(i), -a(o), -o, *prid.* – koji naginje lijenosti: *Prȍpja je lȉnast ovî... lȉnasti mõli!; Prȍpja je lȉnasta... ovä lȉnasto mõlo!; Kojȅ lȉnasto stvorênje!; usp.* lȉn

lincȉna, -e, *m/ž – pogr.* lijena osoba, lijenčina: *Lincȉna jednä, linãsta!; usp.* līnäc; (*v.* 1.1.6.1.)

lingvȅt,* -a (tal. *linguetto*) – jezičac, zalistak u grlu čovjeka i kljunu kokoši: *Pô mi je lingvȅt!*

līnȉ(t) **se**, lȉnin se – biti lijen, izbjegavati rad: *Ma ca sȅ tõte lȉniš, môvi se!; usp.* izlīnȉ(t) se

lȉnost, -i *ž* – lijenost: *Kolȉko lȉnosti u tȅga lincȉne, covȉk ne bȉ vȉrovo!*

linȕša, -e – *pogr.* lijena ženska osoba: *Nīsȕ nãše žênske linȕše (Kru.);* (*v.* 1.1.6.1.)

līnjà(t) **se**, lȉnjo se – gubiti dlaku, linjati se: *Mãška mi se lȉnjo, dlãkih je svûdera!*

lȉp, lȉpi; līpä, lȉpo; lȉpo, lȉpo, *prid.* – 1. lijep: *Pȕno je lȉp... ovî lȉpi muškȉć; Pȕno je līpä... ovä lȉpo žênska; Pȕno je lȉpo... ovȍ lȉpo dītȅ; usp.* šȅsan; (*v.* 1.1.4.2.); 2. *fig.* dobar, obilat: *Osȉkla mi je dvî lȉpe fȅte njȉhovega sȉra.*

līpȉt (se), lȉpin (se) – lijepiti (se): *Ne môreš tȍ līpȉt s otôn kôlon, odlīpȉće ti se svȅ !; Svȅ se dimjȉce lȉpidu na njȅga… (IN); usp.* takȁt

lȉpo, *pril.*/ **lȉpje**, *komp.* – 1. lijepo/ljepše: *Mȍga si mu rȅć lȉpo; Lȉpo je, ma prî je bȉlo lȉpje!; usp.* šȅsno; *supr:* grûbo/grȕbje; 2. dobro, prilično jako: *Otȁc ga je lȉpo istũka...;* 3. čak: *Dôšla je nãnoge lȉpo iz Mõlega Grbôja.*

lipotȁ, -ê – ljepota: *Bȉlo je lipotȁ vȉdit špôže zäjedno; usp.* belȅca, divotä, krasotä

lipotȉca, -e – ljepotica: *…a onȁ, lipotȉca, ȍci joj se zacaklȉle, obrãzi zarūšȉli… (Po)*

lipȕšan, **lipȕšast**(i), -a(o), -o, *prid.* – ljepuškast: *Cihȍva je ovȁ lipȕšasto mõlo!?; usp.* lȉp; *supr.* grubȕšan (*v.* 1.1.4.2.)

* zastarjelo

lîra[1], **lîrica**, -e (tal. *lira*) – glazbeni instrument poput gusli, s trima žicama i gudalom (*arkẽton*): *Mẽni otäc jȍš ȉmo dȍma jednù lîru;* (*v.* 1.6.3.)

lîra[2], -e (tal. *lira*) – talijanska novčanica (do uvođenja eura): *Tȍ tãmo stojî stô mijôri(h) lîri(h);* (*v.* 1.2.9.6.)

lîra šterlîna,* -e, -e (tal. *lira sterlina*) – engl. *novčanica*, funta: *Poslô mu je brȁt ẽpeta dẽset lîri(h) šterlîni(h) u pȉsmo;* (*v.* 1.2.9.6.)

lȉsa,* -e (ven. *lisa* – cijeđ) – oklop za cijeđenje mošta u *mãkini o(d) turnônja,* od trstike ili daščica

lîst[1], -a/ **lîšće**, -a *sr zb* – list/lišće: *Govȍridu da je dobrò stãvit lîst ol kupùsa ka(d) te cãgod bolî;* (*v.* 1.5.3.8.)

lîst[2], -a – riba plosnata oblika, list, *švȍja, pīzdîn pokrīväc* (*Solea vulgaris*); (*v.* 1.4.14.)

lȉš(i), -a(o), -o, *prid.* (ve. *lisso*) – gladak, ravan: *lȉš kakȍ caklȍ; usp.* rôvan

lišȁt, -ôn (ve. *lissar*) – ravnati, zagladiti: *Tukô lišȁt mãlo bȍje ovû likadînu!; usp.* ravnät; lišȍvät

lišîna, -e (ve. *carta lissa*) – igraća karta najmanje vrijednosti: *A onȉ ti dõjdedu kakȍ lišîne u brȉškuli... (AD);* (*v.* 1.6.5.3.)

lȉšo, *pril.* (ve. *lisso*) – 1. glatko, ravno; 2 *fig.* bez posljedica; *usp.* rôvno;
- *pasȁt lȉšo* – izvući se bez posljedica

lišôj, -a *m* – 1. vrsta biljnog parazita na stablima, lišaj; 2. vrsta kožne bolesti, poput lišaja; (*v.* 1.1.5.2.)

lišȍvät, -ōjën (ve. *lissar*) – zaglađivati; *usp.* lišät

lȉšpid,* -a ( ) – plijesan: *...cà po kãmarima ćapōjë lȉšpid (IN)*; *uobič.* plîsan

lȉt, lȉjen – lijevati tekućinu: *Cà vẽć lȉješ, svë ćeš ismocȉt!*

litanȉja, -e (lat. *litania*) – 1. naizmjenična duga molitva; 2. *fig.* dugo pričanje: *Kô vẽj mȍre slȕšot njegȍve litanȉje!; usp.* prẽdika

lītȁt, lȉton – 1. izbacivati meku ili tekuću nečist, imati rijedak proljev; 2. *fig. vulg.* govoriti gluposti

litãvica, -e – proljev; *usp.* kagarẽla, kȍlika, šćikarẽla, poserãvica, prȍliv; (*v.* 1.1.5.2.)

lȉti, *pril.* – za ljeta, ljeti: *Lȉti u Fôr bȕde vẽlika konfužjûn!*

lȉtnji, o, -e, *prid.* – ljetni: *lȉtnji vȉtar, lȉtnjo rȍba, lȉtnje dȍba*

lȉto, -a – ljeto: *Parî mi se da je pasônega lȉta bîlo vẽće svîta;* (*v.* 1.2.8.5.)

lītò, lītä – alatka za obradu drva, dlijeto: *Vajô mi naoštrȉt ovȍ lītȍ!;* (*v.* 1.2.5.)

lȉtra, -e – litra: *Rẽce se: jednä, dvî, trî, cetȉri lȉtre, ma pêt 'lȉtor' oli 'lȉtrih'- Prȍdo son pêt lȉtor ûja;* (*v.* 1.3.13.)

litrȁt,* **litrôt*** *v.* **letrȁt**

litratȁt,* *v.* **letratȁt**,*

litratōvàt (se),* *v.* **letratōvàt** (se),*

livêl, livẽla (ve. *livelo*) – 1. stolarski i zidarski alat, libela; (*v.* 1.2.5.); 2. raz, nivo; 3. zakupnina za zemlju;
- *stãvit u livêl* – staviti u horizontalni položaj

līvi, līvä, lȉvo, *prid.* – lijevi: *Jê tȍ lȉvi rukôv?; Jẽ ti tȍ lȉvo rūkä?- Jê, līvä je; Onȍ lȉvo pȍje je nãše.*

lȉvo, *pril.* – lijevo *Tukô obȉsit otî kvôdar mãlo vẽće u lîvo.*

livorȕk(i), -a(o), -o, *prid.* – ljevoruk: *livorȕki covȉk, livorȕk je; livorȕko ženä, livorȕka je, livorȕko dītẽ;*

lȉzàt (se), lȉžen (se) – lizati (se): *Mãška lȉže svojẽ mlõde; Mãška se lȉže;* (*v.* 1.1.6.4.);
- *līzȁt pãrste* – lizati prste (o ukusnome jelu): *Bîlo je za līzȁt pãrste!*
- *līzȁt oltōrȅ* – biti fanatični vjernik

lȉzot, lȉzen – plaziti: *Gūjä lȉze; Vrîme lȉze, doľȉze, odľȉze… (Po);* (*v.* 1.1.6.4.)

lobodà,* -ê – vrsta trave (jestive kad je mlada); (*Atriplex hortensis*); (*v.* 1.5.3.5.)

* zastarjelo

lôdola, **ôdola**, -e (ve. *lodola*) – vrsta male poljske ptice, ‘ševa krunica’ (*Lullula arborea*); (*v.* 1.5.2.1.)

Lòđa, -e (tal. *loggia* – loža) – renesansna zgrada u Hvaru sa svečanom salom, nekada uz knežev dvor: *Pȕno gȍdišć je u Lȍđi bîla kakȍ čitaônica i kafãna i tȍ se zvãlo Kȕrsalon; usp.* Kürsalon, lôža; (*v.* 1.2.1.4.)

lôg,* -a (tal. *luogo*) – skrovište, brlog, ležaj: *Ucinî je lôg po(d) prôvu; Zêc je ucinî lôg u kupȕs; uobič.* ležȍ

lõja,* -e (prema *laja, lađa*) – vrsta brodice, *gajȅta* koja *svĩtli* kod ribarenja *lȉtnjon trãton; uobič.* svićarȉca

lôjko,* -ota (tal. *laico*) – 1. pomoćnik, svjetovnjak u samostanu: *Jedôn lôjko je dȍni pjatôncu… (Cel.);* 2. nadimak *Lôjko*; (*v.* 1.6.1.5.)

lokȁt, lȍcen – neumjereno piti, piti poput životinje, lokati: *Ôn ne pȉje, ôn lȍce kakȍ tovôr!*

lôkat, lôkta – 1. dio ruke, lakat; (*v.* 1.1.4.1.); 2. stara mjera: *Dvȍ pêdja su jedôn lôkat;* (*v.* 1.2.9.5.)

lokôrda, -e (stdlr./lat. *lacarda*) – vrsta plave ribe, lokarda (*Scomber colias*): *…za ispȅć dvî lokôrde (IN);* (*v.* 1.4.11.)

lȍkva, -e – udubljenje s vodom: *Ne bôj se, nȅćeš ugãzit u lȍkvu… (IN);* (*v.* 1.2.1.1.)

lomȉt (se), lȍmin (se) – lomiti (se): *Bȕra je svȅ lomȉla...; Ovî kãmik se lȍmi kakȍ ȕdreš po njȅmu; usp*. pȕcot

lômp, -a (ve. *lampo*) – sijevanje, bljesak munje: *U nȉko doba ošȉni me lômp, a jȍ ondȁ dvȍ tîra pȕškon u njȅga! – tãko je prõvjô Jûre Cênis; usp.* lampadûra

lômpada, -e (tal. *lampada*) – viseća svjetiljka u crkvama; (*v.* 1.6.1.2.)

lôn, lãna – lanena tkanina; (*v.* 1.1.7.2.)

lòndinjer,* -a (njem. *Lohndiener*) – hotelski poslužitelj, nosio prtljagu s crvenom kapicom na glavi: *Barba Mîko je bî lòndinjer u Hotêl Palȃc (TM);* (*v.* 1.1.3.4.)

lôndovina, -e (prema tal. *landa* – pustara) – skupno ime za ‘ribu od dna’ iz većih dubina (mačka, raža*...)*, landovina (*Chondrichtyes)*: *Hȉti je parangôl na lôndovinu ȕsri(d) kûlfa (IN)*

Lôndra,* -e (tal. *Londra*) – London; (*v.* 1.2.1.9.)

lôngo kôršo, *nepr.* – duga plovidba: *Ôn je bî kapitôn lôngo kôršo (kôrso)*

lôngo,* *v*. **lũngo**,*

lôngvid(i), -a(o), -o,* *prid.* (tal. *languido* – beživotno) – jedva primjetan, nježan; slabašan (*npr.* piće): *Ucinî mi je lôngvidu bevôndu*; 2. čeznutljiv

lõni – lani: *Lõni je bȉlo vȅće mãslinih; od lõni* – od prošle godine, lanjski; *usp. pasônega godȉšća;* (*v.* 1.2.8.5.)

lõnski, -a(o), -o, *prid.* – 1. prošlogodišnji, lanjski, *od lõni: lõnski prošȅk; lõnsko kvasȉna; lõnsko ûje; fig.* neiskusan: *Nî ôn lõnski pôk da nȅ zno… (IN)*

lônta,* -e (ved. *lanta*) – 1. krilo dvostrukih vrata ili prozora: *Tukô promīnȉt jednȕ lôntu o(d) ponȉstre;* 2. krilo mreže za lov na ptice (*mrȉžice*)

lopãta, -e – lopata: *Donês lopãtu za iskȕpit ovȍ savȕre!; usp*. badîl; (*v.* 1.2.5.)

lopãtica, -e – 1. mala lopata; (*v.* 1.2.5.); 2. dio tijela: *Ovȉma ca su nosȉli svẽca pȍcelo je žũjȁt lopãtice (IN);* (*v.* 1.1.4.1.)

lopȉža, -e (prema lat. *lapideus*) – zemljani lonac za kuhanje: *Nȉt’ komȍštre ȍganj žõri / kotlênke i lopȉže mãška vȅć ne lȉže (Po); Lopȉža težõškega brujȅta sa grôžjen i varenīkôn… (Cel.);* (*v.* 1.3.2.2.)

lôrd,* -a (ve. *lardo*) – svinjsko salo, slanina: *Falî bokûn lôrda pôk da se pantagâna ćapô (IN)*

lošćêra, **loštjêra**, *v.* **roštjêra**

lȍt, -a (tal. *lotto*) – ždrijeb, lutrija: *stãvit na lȍt* – staviti na prodaju sistemom lutrije (*npr.* veću ribu)

lõtȉt, lõtin – istjerivati, goniti: *Cĩli dôn lõtin njejȉne kȍkoše!;* (*v.* 1.1.6.4.)

* zastarjelo

lovȉt, lövin – loviti udicom;
- *pôć lovȉt* – poći u ribolov udicom

lôz, lãza – dio obradivoga zemljišta na padini, podzidan mȅjon ili prȉstavon: *Môj lôz grê do onê gomȉle; usp*. lajcȉć; (*v*. 1.2.1.1.)

lozȁ[1], -ê – vinova loza (*Vinis vinifera*): *Usōdî son dvȉsta lôz plavcȁ;* (*v*. 1.2.6.1., 1.5.3.3.);
- ***lozȁ plãce*** **–** loza pušta sok: *U pôl vejãce lozȁ plãce*
- ***lozȁ pȕpovi*** **–** loza pupa
- ***lozȁ zȅbo*** **–** loza baca prvo mlado lišće

lozȁ[2], -ê – rod, porodična loza: *Njîh vȅć nî, ugōsȉla in se lozȁ.*

lõza, -e – otvor u ogradi, ulaz u zemljište ograđeno suhozidom; (*v.* 1.2.6.1.)

lozȉca, -e – vrsta divlje loze, pogodna za *perkulôde: Lozȉca rēstȅ pȕno baržȉje i vȅće se prȕžo od lozê;* (*v*. 1.5.3.3.)

lôzje, -a – vinograd: *Mojȅ lôzje grê svȅ do onîh mãslini(h) onõnde;* (*v*. 1.2.1.2., 1.2.6.1.)

lozȍvina, **lozovȉna**, -e – pruće s listovima od vinove loze: *Odnês tȍ lozovȉne kozȉma u merȉnu!;* (*v*. 1.5.3.7.)

lôž, -i – laž: *Vȅlika je tȍ lôž, tukô imȁt obrãza za tȍ rȅć pri(d) svîton!; usp*. lagȁt

lôža, -e (fr. *loge*) – loža u (hvarskom) kazalištu; *usp.* Lȍđa

ložȉt, lȍžin – ložiti vatru: *Pȍceli smo ložȉt is ovȍ bȕre.*

lubîn, *v.* **jubîn**

lȕc, -a (ve. *luzzo de mar*) – vrsta plave ribe iz porodice tuna (*Euthynnus pelamys*); (*v*. 1.4.11.)

lûc, lūcȁ – borovo drvo puno smole koje dobro plamti: *Prî su svićarȉce svitlȉle na lûc;* (*v*. 1.5.3.7.)

Lucãni, -ina/ **Lūška**, -e/ **lūški**, lūškega – iz Vele Luke: Lučanin/Lučanka/lučki

lucȉca, -e – 1. mala luka: *Surgãli smo se u lucȉcu dok nî prõšla nevêra; usp*. lūkȁ; 2. Lucȉca – predio u Hvaru; (*v*. 1.2.1.5.)

lûd, lūdi; lūdä, lūdo; lûd, lūdo, *prid.* – lud: *Prȍpja je lûd... ovî lūdi covȉk!; Prȍpja je lūdä... ovȁ lūdo ženȁ!; Ma jê lûdo... ovȍ lūdo stvorênje!*

lȕda, -e ž – 1. luda; 2. smušena osoba; *razg.* nestašno čeljade: *Ne mȍreš tî dôć na krôj s onȍ lȕde!;* (*v*. 1.1.6.1.)

ludarȉja, **ludorȉja**, -e – obijesno, veselo ponašanje, ludorija: *Mularȉja cinî ludarȉje po kôli; Ne cîn ludorȉje! (FN); usp.* šempjarȉja

ludȉlo, -a – ludilo: *Ćapãlo ga je nȉko ludȉlo, vȉce, a nȉko nȅ zno cȁ govȍri!; usp*. trentaûn; (*v*. 1.1.5.2.)

lūdȉt (se), lūdin (se) – 1. izluđivati koga: *Pūs ga, ca gȁ lūdiš!; uobič.* išemjōvȁt; *usp.* izlūdȉt; 2. izvoditi ludorije: *Dicȁ se lūdidu sômo za ne pôć spȁt; usp*. imborecȁ(t) se

ludovȁt, ludȕjen **–** ludovati: *Vîš ca sardȅle ludȕjedu - i u gajȅtu su pȍcele skōkȁt! (FN); usp*. cinȉt šempjarȉje

lùftmadrȁc, -ăca (njem. *Luftmadratzel*) – zračni jastuk (novija riječ): *Kad je vȉdi da lȕftmadrȁc izdūšȉje… (Cel.)*

lûg, lūgȁ **–** 1. pepeo: *Stãvićemo patãte u lûg;* 2. bolest na lozi

lugãniga,* -e (tal. *luganiga*) – kratka kobasica od ovčjeg crijeva, jela se ukuhana u juhu; (*v*. 1.3.6.2.)

lugarîn, -a (ve. *lugarin*) – vrsta češljugara, ptice pjevice, ‘čižak’ (*Carduelis spinus*); jedan od pet *rećãmih; usp.* rećôm; (*v*. 1.5.2.1.)

lûj,* lùja (tal. *luglio*) – srpanj: *…u lȕju mȉsecu (IN); uobič.* sēdmi mȉsec; (*v*. 1.2.8.1.)

lûjci, -ih, *m mn* – trsovi loze, inače cijenjeno drvo za pravljenje žara: *Lûjci se vãdidu na vȅliko, a i bãcvi(h) je sve mãnje… (IN); …nalȍž tȍ lûjci(h) i ucîn bokûn žerãve! (IN);* (*v*. 1.2.6.1.)

lȕk, -a **–** češnjak: *glavȉca lȕka*; *usp*. kapȕla; (*v*. 1.3.7.1.)

* zastarjelo

lūkà, lukê – luka; u toponimima poput: *Krîžno lūkà, Vêlo Lūkà; uobič.* pörat; (*v.* 1.4.7.)

lukȅt, -a (ve. *lucheto*) – lokot, katanac: *Izgubȉla son kjûc od lukȅta, ca ćù säd!?;* (*v.* 1.2.3.2.)

lûki, *m mn* – drveni lukovi na sedlu; *usp.* sedlö; (*v.* 1.5.1.1.)

lūkno, -a – stanje čovjeka kad pred smrt zalegne u postelju; slabost, iznemoglost; samo u *izr.*:
- *zapȁst u lūkno* – onemoćati, čekati smrt; (*v.* 1.1.5.2.)

lùlov(i), -a(o), -o, *prid.* ( ) – glup, bedast; *usp.* olùlovit; (*v.* 1.1.6.1.)

lumãca,* -e (ve. *lumazza*) – svjetiljka na ulje: *Lumãca nî imãla tûb ol caklä kakö svīćà na petrȍlju;* (*v.* 1.2.4.2.)

lumbardȁt,* -ôn (prema sttal. *lombarda* – vrsta puške) – 1. proizvoditi zvuk poput pucnja; 2. tući, lupati: *lumbardô je motȉkon na svù fôrcu; usp.* trīskät; (*v.* 1.1.6.4.); 3. govoriti gluposti, lupetati: *Ãko ćemo lumbardȁt, barênko mèni nemôj obo tèmu! (IN); usp.* bumbižät

lumbêl, lumbȅla (ve. *limbelo*) – blanjevina, otpaci od blanjanja: *Jõ bi vãze otî lumbêl za ga stãvit kȍkošima u kapunjêru*; *usp.* limbêl

lumbrȅla, -e (ve. *(l)ombrela*) – kišobran: *Jesì vãze lumbrȅlu?;* (*v.* 1.1.8.1.)

lumbrelîn, -a (ve. *(l)ombrelin*) – elegantni suncobran koji su nosile gospođe: *Vȉla Dȉnka je perfîn hodȉla ù more sa lumbrelînon;* (*v.* 1.1.8.1.)

lumbrelûn, -ūnä, *m,* augm. (tal. *ombrellone*) – 1. veliki kišobran: *Lumbrelûn stõrega Skvîceta (IN)*; 2. suncobran

lûmbul,* -a (tal. *lombo*) – slabina, pečenica, file; (*v.* 1.3.6.1.)

lùmer,* -a (ve. *lumero* – iskrivljeno od *numero*) – broj

lumerȍto,* -a (prema ve. *lumero* + *oto*) – starinski ples ‘broj osam’; (*v.* 1.6.4.1.)

lumîn, -a (ve. *lumin*) – žižak, svjećica, dušica za pokojnika (stijenj pliva u ulju): *Na cimitêrij je pȕno lîpo vȉdit lumîne ȕvecer, na Mõrtvi dôn;* (*v.* 1.2.4.2.)

luminôrij, -a (ve. *luminal*) – krovna nadogradnja s vertikalnim prozorom za potkrovlje: *Pôj otvȍr škûre od luminôrija!; usp.* abajîn; (*v.* 1.2.3.1.)

lûmpovat, -ôn (njem. *lumpen*) – zabavljati se, provoditi se trošeći: *Drãže mu je lûmpovat nȅgo lavurȁt!*

lûna, -e (ve. *luna*) – 1. Mjesec (Zemljin satelit); *uobič.* Mïsec; 2. razdražljivost: *Dõša je dȍma vãs u lûnu (ŽK);* Ȍ *l’ ti je danȁs lûna ?;*
- *lûna setembrîna* – Mjesečeva mijena u rujnu

Luncjôta, -e (tal. *Annunziata*) – Blagovijest, blagdan (25. ožujka): *Gōspä Luncjôta (crkva u Hvaru)*

lungarîn, **lugarîn**, -a (tal. *longarina*) – drveno postolje motora: *Nôjbȍji je lu(n)garîn o(d) brîsta.*

lûngo,* **lôngo**,* (tal. *lungo*) – dugo, produženo, razrijeđeno; u *izr.*: *bevônda lûnga (IN)* - jako razrijeđena bevanda; *usp.* alalônga, lôngo kôrso; prolungät, žlongät;
- *lûngo dištêžo* – ‘koliko je dug i širok’: *Pô je na tlèh lûngo dištêžo(ŽK)*

lupẽšćina, -e – lupeština: *A ca tȍ nî lupêšćina - potēzät diretûrsku plõću sa dvȍ rãzreda pûške! (IN)*

lupêški, -a(o), -o, *prid.* – lupeški; *lupêški covȉk; lupêško ženä, lupêška je; lupêško stvorênje;*
- *lupêške skãle* – oslonac od dvaju ukrštenih dlanova pomagača za lakše prekoračenje zida

lupêž, lupȅža – lopov, kradljivac: *Tãkega lupȅža nî vȉdit na dalekȍ!; usp.* lâdro; (*v.* 1.1.6.1.)

lupȅžica, **lupêška**, -e – lupežica, kradljivica*: Nīsï mi vȉrovola, ma sa(d) si kapȉla kô je otä lupȅžica!;* (*v.* 1.1.6.1.)

* zastarjelo

lùpja, -e – mrtvačka glava, lubanja: *Nõšli su mu sômo lùpju i šćūtẽ;* (*v.* 1.1.4.1.)

lùpor, -a – vrsta morske školjke, priljepak (*Patella caerulea*): *Izîš bokûn krùha i dvö lùpora, onãko, po škojõrski;* (*v.* 1.4.17.);
- *pôć u lùpore* – skidati priljepke (za oseke, s nožem); *usp.* brät

lùstre, *v.* **lùštre**

lùš,* -a, **lùši**, -ih *zb* (tal. *lusso*) – raskoš, modni luksuz: *Nemôj mi rẽć da su dvö dẽca u tovîrnu - lùš! (IN); Vèliki lùši, a glõdna po vecẽri;* (*v.* 1.7.3.); *Mãti ga je tvõrdo povijãla pôk za lùše njânka cŭt (IN);*
- *tinêl od lùša* – bogatija gostinska soba; *usp.* delüšo
- *tròpo lùšo* – preluksuzno, preskupo

lušà(t) **se**,* -ôn se (tal. *vivere con lusso*) – tjerati luksuz, pomodnost (posebno u odijevanju); živjeti iznad svojih mogućnosti: *Poglê(j) je ca sẽ lušô!* – Gle što se nakitila!

lūšćìt (se), lūšćin (se) **–** 1. skidati koru: *A èvo, lūšćin kòre od omênduli(h) ...;* 2. ljuštiti se: *Ca sẽ lūšćidu Njẽmice na sûncu!*

lušĭja,* -e (ve. *lissia*) – topla voda s procijeđenim pepelom za pranje robe, lukšija;
- *môre ka lušĭja, môre ka pišòta* – izrazito toplo more

lušijàt,* **lušjàt**,* -ôn (ven. *lissiar*) – kuhati u lugu: *Lušijãla je lancūnẽ cĩlo jùtro.*

lušijõvàt, -õjën,* (ven. *lissiar*) – iskuhavati u lugu: *Lušijovãla je ròbu svãku subötu.*

luštràt, -ôn, (ve. *lustrar*) – 1. laštiti, polirati; 2. *fig.* ukrasti, počistiti; *usp.* luštrõvät;
- *luštràt* *(luštrõvät)* ***kandelîr*** – *vulg.* masturbirati
- *luštràt* *(luštrõvät)* ***postolẽ*** – laštiti cipele: *Postolẽ se nôjprî patinãju a ondà luštrãju (luštrõjẽdu).*

lùštre, **lùstre** -ih *ž mn* (prema ve. *lustro*) –riblja ljuska: *Pôj u dvôr za ocĭstit lùštre, ovãko ćeš išporkät cĩlu kužînu!;* (*v.* 1.4.16.)

lùštro,* *pril.* (ve. *lustro*) – svijetlo, sjajno

luštrofĭn,* -a (ved. *lustrofin*) – 1. sredstvo za poliranje namještaja, politura; 2. ukras sedefastog sjaja na ženskoj odjeći, pokost, ‘šljokice’

luštrôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *lustrar*) – ulašten, poliran: *Dobrö je luštrôn ovî ... luštrôni stôl; Dobrö je luštrôna ovà ... luštrôno gvanćêra; luštrôno drîvo*

luštrõvàt, -õjën (ve. *lustrar*) – čistiti, laštit: *Luštrõjën caklà od rãna jùtra; usp. luštràt*

luštùra, -e (ved. *lostura*) – velika morska školjka, lostura, periska (*Pinna nobilis*); (*v.* 1.4.17.)

lùt, -a (tal. *lutto*) – 1. vrijeme korote; 2. crnina koja se nosi za vrijeme korote; *usp*. korüt, mezolùto

lùtot, -on **–** lutati: *Lùtot od nẽmila do nẽdraga, kakö se rẽce (IN);* zalutati – izgubĭ(t) se

* zastarjelo

Poziranje na jedrilici ...

... i u jedrilici, 1950-ih

M

mȁ, **ma –** 1. ali: *Mȁ, po onêga, kakȍ ga ne poznãješ!?; Zvô son ga, ma nĩ se jõvî!;* 2. rječca za naglašavanje: *Mȁ dȉ! Mȁ jê! Mȁ kȁkvi! Mȁ kȅ!* – Nipošto; *Mȁ jesȉ ga vȉdi! Mȁ hȍd u smȍkve!*

mȁc, mãca (ve. *mazzo*) – 1. svežanj: *Dȍnila je i(s) šȕmice vȅliki mȁc arćîzulih; usp.* macȅt; 2. snop igraćih karata: *Igrãćemo sa dvȍ mãca kôrtih.*

mãca, -e (ve. *mazza*) – teški mlat, velika macôla s dugom drškom (*npr.* za razbijanje većega kamena): *Ȉmoš onû mãcu ovõde?; Kakȍ da ga je udrî mãcon po glõvȉ* – Kao da ga je udario maljem (priopćio mu lošu vijest); *usp.* macôla; (*v.* 1.2.5.)

macagarbûn,* -ūnā, *m* (prema tal. *ammazzare* – ubiti) – škorpion (*Squilla mantis*); (*v.* 1.5.1.4.)

macakân,* -a (ve. *mazzacan*) – živoder, šinter: *U Fôr nî bȉlo macakâni(h), ma u Splȉt jê!*

macaklîn,* -a – vrsta guštera koji živi po kućama; *uobič.* tarantȅla; (*v.* 1.5.1.3.)

macavarȉja,* -e (prema tal. *mazza*) – dvostruki drveni malj (*mãca*) kojim se razbija borova kora (*kôrka*) za mašćenje mreža; *uobič.* batȕra

macêl, -ȅla (ve. *macelo*) – klaonica; Macêl – nekadašnja klaonica *u Krîžnu lûku;* (*v.* 1.2.1.4.)

macȅt, -a (tal. *mazzetto*) – mali svežanj, kitica cvijeća: *macȅt cvȉća, ...špãrogi;* mȁc; (*v.* 1.5.3.7.)

macȅta, -e (tal. *mazzetto*) – svežnjić, svitak vunenog prediva (prije motanja u klupko): *macȅta vȕne*

macȉć,* -a (prema ve. *mazzariol*) – 1. duh nekrštena djeteta; 2. duh, utvara, vragolasti patuljak iz priča; 3. šuplja mala crna nepravilna kockica s vršcima, nalazi se kao naplavina po žalima; vražićak: (*v.* 1.4.17.)

macôla, -e (ve. *mazzola*) – mlat, manja *mãca*: *Vazmȉ ovû macôlu za izdricȁt tȍ rigȅte; usp.* mãca; (*v.* 1.2.5.)

mãća, -e (ve. *macia*) – mrlja: *Ostãla ti je mãća ol pitûre na celȍ.*

maćȁt (se), -ôn (se) (ve. *maciar*) – umrljati (se): *Kakȍ tȍ îš, maćô si šjalpȅtu!; Vȁs si se maćô!*

mãćeha, -e – maćeha: *Parî njoj mãćeha, a nȅ mãti!;* (*v.* 1.1.3.1.)

maćôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *maciar*) – umrljan: *Maćôn je... ovî maćôni tavajôl; Maćôna je... ovȁ maćôno tavãja; maćôno drîvo*

Madêra,* -e (portug. *Madeira*) – Hotel Madeira, čija je gradnja ostala zapuštena do izgradnje hotela Adriatic; (*v.* 1.2.1.4.)

madîr, madīrā (ve. *madier*) – drvena daska, uzdužni element brodske oplate; platica: *Madīrȉ se stavȉjedu na kôrbe;* (*v.* 1.4.2.)

Madȍna, -e (tal. *Madonna*) – Majka Božja, Gospa: *Sânta Madȍna!*

mâdre,* *ž nepr.* (ve. *madre*) – majka, nadstojnica časnih sestara benediktinki; *usp.* mâdrebadȅša

mâdrebadȅša,* -e, -e (*mâdremadȅša,* u dječjoj pjesmici) (tal. *madre badessa*) – nadstojnica samostana: *Beneditĩnke su izabrãle nȍvu mâdrebadȅšu; usp.* mâdre, badȅša; (*v.* 1.6.1.5.)

madrepêrla, -e (tal. *madreperla*) – 1. sedef: *...botūnȉ od madrepêrla (IN);* 2. *nepr.* sedefasta boja; (*v.* 1.2.10.)

madrevîda, -e (trs. *madrevida*) – alat za pravljenje navoja: *Tukãće namašćȁt otî krôj sa madrevîdon; usp.* mȁšć

maȅstra,* -e, **maȅštra**,* -e (tal. *maestra*) – glavni konopac na parangalu

maȅstro, **maȅštro**, -a (ve. *maestro*) – predvodnik zbora ili orkestra: *Stõri Banfȉgi je bî maȅšto od mȕzike (IN);* (*v.* 1.1.3.4.)

* zastarjelo

maeštralȉć, **maještralȉć** (*v.* maeštrôl) – ljetni vjetar, slabiji maestral; (*v.* 1.4.8.1.)

maeštralûn, **maještralûn**, -ūnä, *m,* augm. (jul. *maestralon*) – ljetni vjetar, jači maeštral: *Ovö nî maeštrôl, ovö je prõvi maeštralûn!* (*v.* 1.4.8.1.)

maeštrôl, **maištrôl**, -ōlä (jul. *maestral,* ved. *maistral*) – ljetni vjetar sa zapada, zapadnjak, maestral: *Mãlo ćûha od maeštrõlä… (MJ)*; *...maištrôl dȉže fuštône i travêrše (IN); Pojȉli bi jȉdro: jȕgo, bȕra, lebȉć i maištrôl (Po);* (*v.* 1.4.8.1.)

maëštro-tramuntôna, -e – SZ vjetar, međuvjetar između maestrala i tramontane; (v. 1.4.8.1.)

maganjȁ(t) **se**,* -ôn se (ve. *magagnar*) – ne osjećati se posve zdravim, razboljeti se; *usp.* magônj

maganjôn,* **inmaganjôn**(i), -a(o), -o* (prema ve. *magagnar*) – 1. koji je obolio od neke manje vidljive bolesti; 2. označen nekom tjelesnom manom; 3. označen kao devijantan, nepodoban: *Prî biš bî hȉti ćȁ onë maganjône i svë je bîlo in ordîne (Cel.)* – Prije bi se bilo odstranilo one nepodobne...; *usp.* senjôn, šantôn; (*v.* 1.1.5.2.)

magâr,* **magãri**,* *vezn.* (tal. *magari*) – makar, barem: *...a tȍ in nî drôgo, magâr se tõte lavurô o nȉkoliko rȉbih (FN); ...da kũpidu cōgôd, magãri dȉci kojî bombôn (FN); usp.* makôr

magazîn, -a (trs. *magazin*) – spremište, skladište; (*v.* 1.2.1.6.)

magazinjêr, -ērä (tal. *magazziniere*) – skladištar; (*v.* 1.1.3.4.)

maglȁ, -ê – magla: *U devẽti mȉsec bȕde dȍsta maglê pȍ moru;* (*v.* 1.4.8.1.)

maglušȉna, -e – velika magla: *Ma kojȁ maglušȉna - ne vȉdi se na dëset mêtor;* (*v.* 1.4.8.1.)

magônj,* magãnja (ve. *magagna*) – 1. mana, tjelesni nedostatak; 2. pobolijevanje; *usp.* maganjät

màher, -a (njem. *Macher*) – majstor u čemu, pravi majstor: *Ôn je màher za na ȍsti!;* (*v.* 1.1.3.3.)

mahrãma, -e (tur. *mahrama*) – žensko pokrivalo za glavu, marama; (*v.* 1.1.8.1.)

mãja, -e/**màjica**, -e (ved. *maia*, tal. *maglia*) – potkošulja kratkih rukava; (*v.* 1.1.7.1.)

Màjerovica, -e – rezidencijalna četvrt nad istoimenom uvalom; (*v.* 1.2.1.5.)

majestôž(i), -a(o), -o,* *prid.* (tal. *maestoso*) – veličanstven: *Pröpja je majestôž... ovî majestôži brôd!; Pröpja je majestôža... ovä majestôžo jähta!; Kojë majestôžo daržônje!*

mâjka, -e – majka; samo u *izr*. *Mâjka Bȍžja,* te u uzv. *Mâjko mojȁ!: Kakȍ se izmaškarô, ne bȉ ga ni Mâjka Bȍžja pripoznãla!; Mâjko mojȁ, kojȁ nesrȉća!; uobič.* mãti; *usp.* môjko

majnȁt, -ôn (ve. *mainar*) – spustiti (jedro, teret); zapov. na brodu: *Mâjna!* – Spusti!; (*v.* 1.4.5.2.)

majȍlika, -e (tal. *maiolica*) – pocakljena, ošarana glinena roba: *U bȍje kȕće bidu bîli u kãmaru i kajîn i vãrcina od majȍlike.*

majštralȉć, *v.* **maeštralȉć**

majštralûn, *v.* **maeštralûn**

majštrôl, *v.* **maeštrôl**

màk, mãka – vrsta *divjêga zêja;* (*v.* 1.5.3.5.)

mãka,* nepr. (ve. *maca*) – obilatost, samo u *izr.*:

- *ala mãka* – obilato i besplatno: *...ȉst ala mãka*

- *maka màu* – *izr.* da ne bi, malo sutra: *Jê, põćedu u rôj, maka màu! (IN)*

- *maka vȉa* – otići, pobjeći, umaknuti: *... kad lȉto finî ... maka vȉa i onȉ pu(d) terafêrme (Cima)*

makãko,* -ota (ve. *macaco*) – 1. vrsta majmuna dugog repa; 2. *fig.* pogrdni izraz; *usp.* šaltamakãko, šȉmja; (*v.* 1.5.1.2.); 2. nastavak limenog dimnjaka koji se okreće prema vjetru, kokot; (*v.* 1.2.3.2.); 3. preklopni držač za otvorene grilje

* zastarjelo

makarūnȉ, -ūnih (ve. *macaroni*) – vrsta tjestenine, makaroni: *Makarūnȉ su kakȍ dȅbji špagȅti sa rãpon da bȍje daržȋ šûg (Cel.);* (*v.* 1.3.11.2.)

mãkina, -e (ve. *machina*) – stroj, uređaj; *naročito*: pisaći stroj, šivaći stroj, preša za masline;
- mãkina ol polivônja – uređaj koji se nosi na leđima pri zaprašivanju vinograda;
- polīvȁt sa mãkinon – zaprašivati vinograd
- pisȁt na mãkinu – tipkati na pisaćem stroju
- ucinȉt pêt mãkini*(h)* ***ûja*** – iscijediti pet preša maslinova ulja
- znȁt na mãkinu – znati raditi na stroju (šivati, tipkati...)

makinȅta, -e (tal. *macchinetta*) – mali stroj, mašinica (*npr.* za pisanje, šišanje, mljevenje)

makinȉsta, **makinȉšta**, -e *m* (tal. *macchinista*) – upravljač brodskih strojeva i njihova održavanja, strojar; *usp.* kâpo od mãkine; (*v.* 1.4.6.)

maknȉt (se), mãknen (se) – maknuti (se): *Maknȉ ćȁ tȅ žmūlȅ, pȉćemo is pȍta (MC); Maknȉmo se ȍtle!; usp.* mȉcot

makȍ, makȁ (tal. *macò*) – vrsta finog pamuka, mako: *Kupȉla so(n) mu mȁjicu od makȁ;* (*v.* 1.1.7.2.)

makôr, **makâr**, *vezn.* – makar, premda: *Finȉću ovû kȕću, makôr i ȕmor pȍsli tȅga!; usp.* magâr

mâl- (ve. *mal*, tal. *male*) – zlo, loše; prefiks u mnogim složenicama; *usp.* malagrãcija, ... malšestôn

malagrãcija,* -e (tal. *malagrazia*) – osorna gesta, neugodnost: *Cinīdȕ non malagrãcije priko svãke mȉre (IN);*

malagracjȁt,* -ôn (prema tal. *malagrazia*) – ružno, osorno se ponijeti: *Bȁrž ga nȅće... malagracjȁt (IN)*

malamênte,* (tal. *malamente*) – loše, naopako, na pogrešan način: *Intrôda će pôć malamênte ako bȕdedu ovãko dangȕbit (IN)*

mālašan, **molīšan**, **-**šni, -a(o), -o, *prid.* – malen: *Prȍpja je mālašan ovî... mālašni covȉk!; Prȍpja je mālašna ovȁ... mālašno ženȁ!; Kojȅ mālašno dītȅ!; usp.* mõli[1]

malatȉja,* -e (ve. *malatia*) – bolest, slaba točka: *Svãki covȉk ȉmo svojȕ malatȉju (Cel.); uobič.* bȍlest

maldepȕnat,* -pûnta (ven. *mal de punto*) – upala pluća; *usp.* pȕnat

maldukacjûn,* -ūni, *ž* (tal. *maleducazione*) – loš odgoj, neodgojenost

maldukôn(i), -a(o), -o* (prema tal. *maleducato*) – neodgojen: *Danȁs je mlajarȉja maldukôna; usp*. malkrȇjôn; (*v.* 1.1.6.1.)

maledȅto,* (ve. *maledeto*) – prokleti (često u *razg.* žargonu): *Kretîno, maledȅto, stȕpido!;* (*v.* 1.1.6.1.)

malẽnkost, -i – mala količina, neznatna stvar: *... ma malênkost, ne pȕno (MBS)*

malȉcija, -e (ve. *malizia*) – zloba, primisao: *...i onãko, bez malȉcije (IN); Svȅ malȉcije iz mȅne feštãju / otrôvnice gūjȅ iz mȅne kantãju… (Po)*

malicjôz, **malicjôž**(i), -a(o), -o, *prid*. (tal. *malizioso*) – zloban, pakostan, koji ima loše primisli: *Nãši stõri malicjôzi nīsù bîli… (TM); Sȁd bi nȉko malicjôž rȅka... da svît nî nȉkad kuntȅnat (Kru.);* (*v.* 1.1.6.1.)

malinkonȉja,* -e (tal *malinconia*) – melankolija, sjeta: *Ćapãla me nikȁ malankunȉja...;* (*v.* 1.1.6.2.)

malkadȕt,* **markadȕt**,* -a (tal. *malcaduco*) – 1. padavica; 2. *fig*. bijes, napadaj bjesnila: *Ćapãli su ga markadȕti (IN); usp.* trentaûn; (*v.* 1.1.5.1.)

malkrejôn(i), -a(o), -o* (tal. *malcreato*) – nepristojan: *Prȍpja je malkrejôn ovî... malkrejôni covȉk; Prȍpja je malkrejôna ovȁ... malkrejôno ženȁ; Kojȅ malkrejôno stvorênje!; supr.* krejôn; *usp.* maldukôn, grȅz; (*v.* 1.1.6.1.)

* zastarjelo

malkuntènat,* malkuntênti, -a(o), -o, *prid.* (tal. *malcontento*) – 1. nezadovoljan: *Cȉlega životà son bîla malkuntênta; supr.* kuntènat; (*v.* 1.1.6.2.); 2. Malkuntènat – *pûnta* na sjevernoj strani otoka Hvara (između Pribȉnje i Jâgodne); (*v.* 1.2.1.3.)

mãlo, *pril.* – malo: *Tëga je bîlo mãlo; usp.* pînku; mãnje: *Mãlo tëga smo noćãs ćapãli; Tò mãlo ko znô.*

mãlokad, *pril.* – rijetko kada: *Mãlokad dõjde u tovîrnu; usp.* rîtko

mãlopri, *pril.* – maloprije: *Mãlopri je prõša priko pjãce.*

malôra! * *uzv.* (ve. *malora*) – dovraga!; (*v.* 1.7.4.)

malôrciga! * *uzv.* (ve. *malorcega*) – nesrećo jedna!; (*v.* 1.7.4.)

mališestôn,* **mašestôn**,* *prid.* (prema ve. *malsest*) – loše građen, loše napravljen, neuredan; *supr.* šëšan

mâlta, -e (ve. *malta*) – smjesa za zidanje, žbuka: *Stȁv mãlo vëće jõpna u otò mâlte!;* (*v.* 1.2.2.)

maltratȁt,* -ôn (tal. *maltrattare*) – zlostavljati, loše postupati s kim: *Bȁrž ga nëćedu maltratȁt (IN)*

maltratôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema tal. *maltrattare*) – izmučen teškim radom, postupcima drugih: *Bî je špörak, trũdan, maltratôn…*

Malvasȉja,* **Malmašȉja**,* -e (tal. *malvasia*) – predio Hvara zapadno od Gojave; nekada nasadi loze malvazije

mãma, -e – mama (obraćanje djeteta majci): *A vĩ ste, mãma, tõte! (IN); usp.* mãti; (*v.* 1.1.3.1.)

mãna, -e (ve. *mana*) – blagodat, užitak;
- *mãna Bòžja* – mana s neba: *Ma cȁ cëkote, mãnu Bòžju!?*

mãnat,* mônta (ve. *mante*) – konopac za dizanje jedra na jarbol, gindac: *Izvàd sȉdro, stȁv timûn, tîra mãnat, dȉgni ȉdro, hòd u Fôr dok nî zapũhô fortunôl! (TM);* (*v.* 1.4.3.)

manavôl, **manovôl**, -võlä (tal. *manovale*) – radnik na pomoćnim poslovima u građevinarstvu; (*v.* 1.1.3.4.)

mancȁt(i), -a(o), -o, *prid.* (tal. *manzo* – uškopljeno tele) – jalov; hermafrodit; *usp.* jãlov; (*v.* 1.1.5.2.)

mancîna,* -e (tal. *mancina*) – par zakrivljenih stupova za dizanje čamaca (*npr.* na rubu Mandrãća)

mânco,* -ota (tal. *manzo*) – uškopljeno govedo; (*v.* 1.5.1.1.)

mânča, -e (tal. *mancia*) – napojnica: *Lòndinjer je stãvi mânču u žepȉć od jelëka (IN)*

mandarîna, -e (tal. *mandarino*) – mandarina (stablo *Citrus nobilis* i plod); (*v.* 1.3.12.)

mandolîna, -e (ve. *mandolin*) – glazbeni instrument s četiri para žica; (*v.* 1.6.3.)

Mandrȁć, -ãća (ved. *mandracio*) – zaštićena lučica za brodice u Hvaru: *Svë je mãnje mȉsta u Mandrȁć!;* (*v.* 1.4.7.)

mandrȉlo, -a (ve. *mandrilo* – vrsta majmuna) – pogrdni nadimak za Splićane; (*v.* 1.5.1.2.)

mêndul, * *v.* **omêndul**

mandulȁt, -ãta (ve. *mandolato*) – slatkiš od badema, meda i šećera: *Kad je gotòvo... stȁvte na mandulȁt nȉki pîz do sȕtra i ondà rȉšte! (Gst.);* (*v.* 1.3.9.2.)

mândule, -ih *ž mn* (ve. *mandorle*) – 1. krajnici, mandule; *uobič.* gjândole; (*v.* 1.1.5.2.); 2. *mândule bruštulône – mândule bruštulâde* - pečeni bajami;

mangȕc, -a (tal. *mangusta*) – mungos, divlji glodavac sličan kuni; doveden na otok radi ubijanja zmija: *Glëdo je infišo, kakò mangȕc zmajȕ!*

manȉca, -e (ve. *manizza*) – ručka (*npr.* za pokretanje motora, kurbla): *Ćapô je manȉcu od motõrȁ i ȉša ga užëć (FN);* (*v.* 1.2.5.)
- *daržȁt manȉcu od taramȕta* – biti na položaju gdje se odlučuje ili zapovijeda, šefovati: *Onȉ ca daržīdù manȉce od taramȕta... (Kru.)*

* zastarjelo

mãniga,* -e (tal. *manica*) – ručka na tijesku za vino / na pumpi za vino; cijela pumpa s dugom ručkom

manigîn,* -a, **manigòt**,* -a, **manigèla**,* -e (jul. *manighin*) – gumena cijev za pretakanje tekućina; *uobič.* gȕma: *tocìt na gȕmu*

manikèla, -e (ve. *manichela*) – rupica na obodu palube (ima ih više) za istakanje vode: *Bîli smo karcãti do manikèle (ŽK)*

manìpul,* -a (lat. *manipulus*) – dio svećeničke misne odjeće, naručnik preko lijeve ruke; (*v.* 1.6.1.2.)

manìštra, -e (ve. *manestra*) – tjestenina; (*v.* 1.3.5.1., 1.3.11.2.);
- *manìštra ùsuho* – tjestenina s umakom

mankàt,* -ôn (ve. *mancar*), manjkât,* -ôn – nedostajati, manjkati: *Mankô pȉnezi(h), mankô kurãja…; Manjkô svèga (ŽK)*; *usp.* falìt

mankônca, -e (tal. *mancanza*) – nestašica, manjkanje (*npr.* hrane)

manovôl, *v.* **manavôl**

manôvra, -e *ž,* **manôvar**, -ra *m* (ve. *manovra*) – manevar brodom: *Batilatûrka je perikulôža manôvra, lakò se mòreš izvōrnìt!; Pêre je kalô gàs i pòce cinìt manôvar... (FN)*

manōvràt, -ôn (ve. *manovrar*) – upravljati brodom: *...a jò na motôr, manōvrôn kakò ôn komandô (Cel.)*

mantà(t) **se**, -ôn (tal. *smaniare*) – 1. vrtjeti se u glavi (*npr*. od pića, sunca, briga...): *Mantô mi se ù glovu; Mantô mi se po glōvî*; 2. obmanjivati, zbunjivati koga; *usp.* smantàt

màntel, -a (tal. *mantello)* – ogrtač: *Stàv màntel na sèbe (nõ se), mògla bi kìša!; Za pôć u Splìt… màntel je pozōjmìla (Cel.); usp. trêškot;* (*v.* 1.1.7.1.)

mantêl, mantèla (tal. *mantello*) – vanjski dio gume (bicikla, auta, lopte...); *usp.* màntel; buvêl

mantelîna,* -e (tal. *mantellina*) – kratki ženski vuneni ogrtač

mantenjìt,* -în (tal. *mantenere*) – 1. održati: *A hòće ôn mantenìt svojû rîc?;* 2. održavati, prihranjivati; 3. uzdržavati koga

mantenjûta,* -e (tal. *mantenuta*) – uzdržavana žena, ljubavnica; *usp*. šinjôra; (*v.* 1.1.3.3.)

manuskrìt,* -a (tal. *manoscritto*) – rukopis, ručno napisan dokument

manjabèci,* -ih, *m mn* (ven. *magnabezzi*) – ono što navodi na trošak: *Fiêre su manjabȅci; usp.* bȅc

manjamêrda,* -e *m* (ve. *magnamerda*) – osoba bez ponosa, škrtica, onaj tko bi ‘i govno izjeo’

manjamôrti,* -a, *m* (ved. *magnamorti*) – vrsta bijele ribe, kantar; *uobič.* kôntar; (*v.* 1.4.12.)

manjamùhte,* *nepr. m/ž* (prema ve. *magna* + tur. *müft*) – koji živi na tuđi račun: *Bomë ôn i drùgi manjamùhte… (AD); usp.* mȕjte; (*v.* 1.1.6.1.)

manjarôla, -e (ve. *magnaora*) – pretinac za ptičju hranu u krletki; (*v.* 1.5.2.2.)

màn̄ja- – jede (prefiks u nekim složenicama; *v*. manjabȅci... manjûn)

manjàt, -ôn (ve. *magnar*) – jesti, žderati
- *manjàt a la mâka* (ve. *magnar ala maca*) – jesti besplatno

manjatîva, -e (ve. *magnativo*) – hrana, jelo: *Za cò prî pôć na manjatîvu… (IN); Od manjatîve nôjmãnje je mêsa bîlo (FJ)*

manjavîn,* -a (prema ve. *magnar* + *vino*) – 1. vinopija; 2. osobni nadimak *Manjavîn*

mãnje, *pril.* (*komp. od* mãlo) – manje: *Mãnje je furȅšti(h) nègo lõni!; supr.* vȅće;
- *dôć na mãnje* – iznevjeriti očekivanja, potrošiti se, oštetiti se

manjêra,* -e (ve. *maniera*) – 1. način, običaj; 2. stil, manira; *uobič.* nõcîn

manjìga, -e (praslav. *maginja*) – maginja (okrugli plod grma planike, narančastocrvene boje); (*v.* 1.5.3.4.)

* zastarjelo

manjûn,* -ūnā *m*/ **manjôna**,* -e, *ž* augm. (ve. *magnon*/*magnona*) – 1. *pogr.* izjelica, *m/ž*; 2. nadimak *Manjôna*; (*v.* 1.1.6.1.)

manjkȁt,* v. **mankȁt**,*

manjȕš, -a – sitna, nekvalitetna riba: *Lȉti tukôš kūpȉt 5-6 kilî(h) manjȕši za ćapȁt mãlo oborȉte rȉbe (Cel.)*

maôna,* **mavôna**,* -e (ved. *maona*) – 1. brod za prevoženje tereta bez vlastitog pogona, teglenica: *Iza Gãlešnika je pasô remorkêr sa maônom;* (*v.* 1.4.1.1.); 2. *fig.* vrlo debela osoba: *Poglȅdoj je, parî maôna!*

mãra, -e (ve. *mara*) – jedna od četiriju lopatica na sidru; (*v.* 1.4.3.)

mãrac,* môrca,* (ve. *marzo*) – ožujak: *U pôl môrca - pȕpak vônka; Bȕre pũšedu na sẽdmi, sedanaẽsti, dvôdeset i sẽdmi môrca; usp.* môrcev; *uobič.* trȅći mȉsec; (*v.* 1.2.8.3.)

marafûn,* **matafûn**,* -ūnā, *m* (ve. *matafioni*) – konopčići za skraćivanje jedra: *Sa marafūnȉma se ćapô rûku tarcarūlȁ; usp.* tarcarûl; (*v.* 1.4.3.)

maramùt, -a (tal. *maremoto*) – podmorski potres, potres pri morskome dnu, 'tsunami': *Onȍ, kad je onãko aplimãlo, tȍ ti je bîlo od maramȕta; usp.* taramùt

marangûn, -ūnā, *m* (ve. *marangon*) – stolar, drvodjelac; (*v.* 1.1.3.4.)

marangunȉja, -e (prema ve. *marangon*) – stolarska radionica: *Nî vȅć marangunȉje, kovacȉje… (Cel.);* (*v.* 1.2.1.10.)

marãska, -e (ve. *marasca*) – vrsta višnje (*Prunus marasca*)*;* (*v.* 1.3.12.)

maraskîno, -a (ve. *maraschin,* tal. *maraschino*) – liker od maraski; (*v.* 1.3.10.2.)

maravanȅt, -a (ved. *maravan*) – lagano ukiseljeno vino: *Ȉšlo je na maravanȅt (IN); usp.* maravôn

maravìnac, **mravìnac**, -înca – vrsta začinske biljke, origano (*Origanum vulgare*): *…dodôš mãlo maravînca za gȕšt (Kru.); Dobrȍ je stãvit i pînkicu mravînca;* (*v.* 1.5.3.3., 1.3.8.1.)

maravôn, -a (ved. *maravan*) – ukiseljeno vino: *Vīnȍ su prodovãli, a maravôn su pîli (FJ); usp.* maravanȅt, barsãta; (*v.* 1.3.10.2.)

marćapija, -e (ved. *marciapie*) – prevara, grabež

marcipôn,* marcipãna (ve. *marzapan*) – slastica od smjese bjelanca, šećera i badema; (*v.* 1.3.9.2.)

mârča funêbre,* -e, – (tal. *marcia funebre*) – posmrtni marš, pogrebna svirka: *Prî je fõrsko mȕzika svirãla mârču funêbre kad je hodȉla za sprȍvodon kojêmu svojêmu člânu.*

mãrdit se, **mûrdit se**, -din se – biti namrgođen, mrštiti se: *Slãbe je vȍje, mãrdi se; usp.* mūsȉ(t) se

marênda, -e (ve. *marenda*) – obrok između doručka i ručka, užina, ponekad zamjenjuje ručak; (*v.* 1.3.4.2.);
- *ûra od marênde* – vrijeme stanke za *marêndu* (sredinom jutra)

marendȁt, -ôn (ve. *marendar*) – jesti jutarnji obrok, užinati: *Hȍmo sȁd marendȁt!*

marendîn, -a (ve. *merendina*) – manji obrok; *razg.* zajednička *marênda* uz druženje; (*v.* 1.3.4.2.)

marȅta, -e (tal. *maretta*) – manje valovito more: *Ucinȉla je marȅta / izvōrnȉla se gajȅta (Po);* (*v.* 1.4.8.1.)

margaritȅla, -e (tal. *margaritella*) – vrsta cvijeća, tratinčica (*Bellis perennis)*, raste kao oveći grm; (*v.* 1.5.3.6.)

margȍdit se, -in se – mrštiti se, mrgoditi se: *Ca sȅ tãko margȍdiš?*; *usp.* mȕsit se

mãricu, *v.* **mãrvicu**

marîna, -e (tal. *marina*) – 1. *star.* ratna mornarica; (*v.* 1.6.2.1.); 2. *nov.* sportska lučica

marìna, -e (tal. *murena*) – morska riba iz porodice jegulja otrovnog ugriza, murina (*Muraena helena*); (*v.* 1.4.13.)

marinêr,* -ērā (ve. *mariner*) – pripadnik ratne mornarice; *usp.* marìtimo, mornôr; (*v.* 1.4.6.)

* zastarjelo

marinêra,* -e (ven. *marinera*) – odijelo s mornarskim ovratnikom (uglavnom za djecu); *usp.* marîna

marìtim(i), -a(o), -o, *prid*. (tal. *marittimo*) – 1. vičan moru (o pomorcu); 2. *fig.* dobrih plovnih osobina (o brodu)

marìtimo,* -a (tal. *marittimo*) – pomorac, morski znalac, vičan moru

marjonèta,* -e (ve. *marioneta*) – 1. figurice prodavane na sajmovima *(fjêrama);* 2. *fig.* podložna osoba: *Nīsȍn jȍ tvojȁ marjonẽta! (ŽK)*

mârka, -e (njem. *Marke*) – njemačka valuta, vrlo prisutna u govoru i životu u drugoj polovini 20. st.: *Sȁd svȉ računãju u mârkima, mãlo kô u dȉnare; Dô mu je stô mârki(h) za tȍ;* (*v.* 1.2.9.6.).

markadùt,* *v.* **malkadùt**,*

markȁt,* -ôn (tal. *marcare*) – označiti; *uobič*. šenjât

mãrkli, marklȁ, mãrklo, *prid.* – mrkli, tamni: *mãrkli mrôk; Marklȁ je ovȁ... mãrklo nôć; U mãrklo dȍba nȍći...*

mãrklo, *pril.*/ **markl̃ije**, *komp.* – mrklo, tamno/tamnije: *Bîlo je mãrklo da markl̃ije ne mȍre bȉt; usp*. škûro

marmelâda, **marmelôda**, **mermelôda**,* -e (ved. *marmelada*) – voće ukuhano sa šećerom, marmelada: *...bȍca od marmelôde sa pȍkrivon (FN);* (*v.* 1.3.9.2.)

marnjȉt, -în – gunđati, mrmljati: *Glẽdoli su me krîvo ȉspod ȍka i marnjȉli (IN); usp.* brontulȁt; (*v.* 1.1.6.5.)

marȍt (trs. *marot*) – bolestan, boležljiv, spriječen bolešću: *A dȉ ti je otȁc, ȍl' je marȍt?; Vajãlo mi je dȁt rûku u kužînu jẽrbo je kôgo bî mãlo marȍt (MJ);* (*v.* 1.1.5.2.)

maršīrȁt, -īron (njem. *marschieren*) – marširati: *Taljõnci maršȉrodu, tenênte brontulô… (IN)*

maršôv, maršãvi: -a(o), -o,* *prid.* – neishranjen, mršav; *uobič.* sûh
- maršôv kakȍ škotofīš / sûh kakȍ bakalôr – izrazito mršav

martelîn, -a (tal. *martellino*) – manji čekić (*npr*. za čišćenje kod elektrolučnog varenja); *usp.* pikẽt; (*v.* 1.1.5.2.)

martîn, *v.* **kãleb martîn**

mãrtina, -e – vrsta biljke iz makije, mirta (*Myrtus communis*), njen plod od crnih bobica naziva se *dãndarica: Sa lĩšćen ol mãrtine cinl̃e su se dekoracjũni;* (*v.* 1.5.3.3.)

martôr,* *v.* **mortôr**,*

martvȁc, martvacȁ – mrtvac: *Martvacȁ se daržãlo u kȕću, za vẽlju; usp*. kadâver

martvãški, -a(o), -o, *prid.* – mrtvački: *martvãški zvôn; martvãško glōvȁ; martvãško zvȍno*

martvȉlo, -a – umrtvljenost, bezvoljnost: *Ćapãlo me je nl̃ko matrvȉlo, nẽ znon ca mȉ je!;* (*v.* 1.1.6.2.)

marûn, -ūnä, *m* (ve. *maron*) – plod i drvo kestena, kesten (*Castanea sativa*)*; usp.* kastanjîr; (*v.* 1.3.12.)

mãrvica, -e – sitni dio nečega, mrva: *Nȉ me vȍja kȕpit mãrvice iza njîh…*

mãrvicu, **mãricu**, *pril.* – vrlo malo, mrvu: *Nekȁ provôn mãrvicu tẽga...; Tenênte je ovẽga pūtȁ imô mãricu vẽće rigvôrda ... (IN); usp.* pînku; (*v.* 1.3.13.)

mãrvit, -in – drobiti, mrviti: *Mãrvi onȍ biškotîna...; usp.* drobȉt

marzȉt, -în – mrziti: *Marzîn je, ne mȍgu je vẽć vìdit nȁ oci!; usp.* mõrzak

maržnjȁ, -ê – mržnja: *...a na zêmju nevȍja, maržnjȁ; usp*. omrãza

mãslina, -e – maslina (*Olea*), drvo i plod: *Usōdî son jȍš dvôdeset mãslinih;* (*v.* 1.5.3.1.)

maslinôda, -e – maslinovo drvo: *Nî bȍjega o(d) maslinôde za dȍbri ogônj;* (*v.* 1.5.3.7.)

mãslo, -a – maslac (do priključenja hvarske električne mreže na kontinentalnu mrežu, tj. do pojave hladnjaka, maslac se nije koristio u Hvaru, kao ni drugi pokvarljivi mliječni proizvodi); (*v.* 1.3.14.)

* zastarjelo

mȁst, **mȁšt**, maštä (ve. *mosto*) – mošt; (*v.* 1.3.10.2.)

mastrînka, -e – divlja maslina (*Olea oleaster*): *O(d) mastrînke se cinȉlo svẽto ûje;* (*v.* 1.5.3.1.)

mäšć, mašćä (prema jul. *mas'cio* – muško) – narezno svrdlo za pravljenje navoja na 'muškom' dijelu metala; *usp.* madrevîda

mašćȁt, -ôn (tal. *maschiettare*) – urezati navoje (na vijku, cijevi...): *Tukãće mašćȁt ovû cjêv na ȍba krãja!*

mašestôn,* *v.* **malšestôn**,*

mašȉngever,* -a (njem. *Maschine+gewehr*) – strojna puška, strojnica: *Popravȉvo je mašȉngevere… (IN);* (*v.* 1.6.2.2.)

mäška, -e – 1. mačka (*Felis catus*): *U Fôr su kôle bîle pȕne mäški(h) i mõcki(h) (mõcôk);* (*v.* 1.5.1.1.); 2. riba s dna (*Scyliorhinus canicula*): *Mäšku tukô odȅrot jer nȉmo lȕštri(h) nȅgo grũbu kȍžu; usp.* mäškica; (*v.* 1.4.14.)

- *ćapô je mäšku* – opio se je; (v. 1.1.6.3.)

maškadûr,* **moškadûr**,* -dūrä (ved. *moscador*) – viseći mrežasti ormarić za čuvanje hrane od mačaka i muha, iščezao pojavom hladnjaka; (*v.* 1.3.1.)

maškalcûn,* -ūnä, *m* (ve. *mascalzon*) – pokvarena, opasna osoba; nepristojan čovjek: *Maškalcûn jedôn!; usp.* farabȕt; (*v.* 1.1.6.1.)

mäškara, -e (ve. *mascara*) – krabulja, maškara: *Hȍćeš se sȕtra obûć u mäškare?;*

- *pȍć u mäškare* – sudjelovati u maškaradi

maškarôn(i), -a(o), -o, *prid.* – 1. napadno odjeven i našminkan; 2. *fig.* jako uprljan bojom: *Onãko maškarônega, izrȉgonega i ošamũćenega nî pripoznãla ni pulicȉja (IN)*

mäškica, -e – 1. mlada mačka: *Pûn mi je dvôr mäškici(h), hȍćeš vazêst kojû?;* 2. manja riba *mäška: Mäškice na salôtu (Kru.); usp.* mäška

maškîn, -īnä (prema lat. *masculus*) – alatka za otkopavanje kamenaste zemlje; pijuk, trnokop: *Tukãće tõte lavurȁt sa maškīnôn;* (*v.* 1.2.5.)

maškinȁt, -ôn (*v.* maškîn) – kopati pijukom*: Po cĩli dôn kopãju, maškinãju i kantãju (Man.); usp.* izmaškinät

mäškul, -a (ve. *mascolo*) – željezni okov kormila: *Mäškul grê na äštu ol karmê; usp.* fèmena; (*v.* 1.4.3.)

maštîl,* -ȉla (ve. *mastelo*) – drveno vjedro za pranje rublja: *Prî se rȍba u maštȉle prãla; usp.* verdȉca; (*v.* 1.2.6.2.)

mašûr, -ūrä (stdlr./lat. *missorium*) – plitak limeni sud za prenošenje raznog materijala (zemlje, šljunka...): *Bez dvȍ mašūrä nȅćemo dôć krãju prî nȍći; usp.* kônka; (*v.* 1.2.5.)

- *(s)kȕpit u mašûr* – *iron.* pokupiti nekog izmlaćenog, 'raskomadanog': *... vajãlo bi ga kȕpit u mašūrë! (IN)*

matadûr,* -ūrä (ve. *matador*) – 1. jaka karta u igri; *usp.* adût; 2. *fig.* osoba na visokom položaju: *Ôn je kâpo ekĩpe nôjvȅći(h) matadûrih od lĩbri(h), lâpiša i kôrte (AD);* (*v.* 1.1.3.3.)

matafũni,* *v.* **marafũni**,*

mataròdica, **materòdica**, -e – vrsta divljega zelja; (*v.* 1.5.3.5.)

mãter, -e – mater; *usp.* mãti; (*v.* 1.1.3.1.)

materjôl, -ōlä (tal. *materiale,* njem. *Material*) – 1. sirovina, građa; 2. otpadni građevni materijal: *Materjôl se nȅ smi butōvȁt ù more!*

mãti, mãtere – mati: *Jȅ ti mãti dȍma?; Rȅću ti se mãteri!; usp.* mãma, mâjka; (*v.* 1.1.3.1.)

matȉka, *v.* **motȉka**

matopîr, *v.* **netopîr**

matôr, **motôr**[2], **mortôr**[2], -ōrä ( ) – polugrmovita divlja biljka, raste na stijenama uz more, služi kao začin u octu; motar, petrovac (*Crithmum maritimum*): *Fètica sȉra iz ûja sa mortōrôn i dvî kãpare… (Cel.);* (*v.* 1.5.3.3.)

* zastarjelo

matrȉkula, -e (ve. *matricola*) – pomorska knjižica;
- *izvãdit matrȉkulu* – dobiti dozvolu za plovidbu

matrimônij,* -a (tal. *matrimonio*) – brak, ženidba, udaja, crkveno vjenčanje

matrimònija,* -e (tal. *matrimoniale*) – vjenčani, bračni; u *izr.* poput:
- *vêra ol matrimònije* – vjenčani prsten
- *postȅja ol matrimònije* – bračni krevet

matûn, -ūnä, *m* (ve. *maton*) – opeka, cigla: *zîd ol matũnih; tvôrd kakȍ matûn;* (*v.* 1.2.2.);
- *Falî mu matûn ù glovu.* – Fali mu daska u glavi.

matunjãca,* -e (prema ve. *maton*) – kuglica od gline za igru; *usp*. frãnja

matũra -e (prema lat. *maturus* – zreo) – ispit zrelosti: *Prî je bîla mõlo i vȅlo matũra.*

matutîn,* -a (tal. *mattutino*) – jutarnja misa; (*v.* 1.6.1.3.)

matutîna,* -e (tal. *mattutina*) – jutarnja; samo u *izr.*:
- *zvīzdȁ matutîna* – zvijezda Danica

Matùzalo, -ota (tal. *Matusalemme*) – Metuzalem, starac iz biblijske priče; sinonim za dugovječnost: *Da je njȅga poslȁt po smȁrt, cijadîn ne bȉ nȉkad ùmor, òli bi žīvî kakȍ Matùzalo (Cel.);* (*v.* 1.6.1.5.)

mȁuš,* **mȁus**,* -a (tal. *maus* od njem. *Maus*) – vrsta kartaške igre: *Nôjdrãje mu je bîlo zaigrȁt na mȁuš (IN);* (*v.* 1.6.5.3.)

mȁuzer,* -a (njem. *Mauser*) – vojnička puška nazvana po konstruktoru Mauseru

mavôna,* *v.* **maôna**,*

mazgȁ, -ê – križanac konja i magarice, mazga: *Jõkā je kakȍ mazgȁ; usp*. ugòta, bedevȉja; (*v.* 1.5.1.1.)

mãzot (se), mãžen (se) – mazati (se), premazivati: *Dòni je butȉlju sa rakȉjon i pȍce joj je mãzot têmpla (IN); ...a pȅron o(d) kòkoše mãže šôrge (IN); Ovȅ furȅšte se mãžedu svãku pê(t) minûtih.*

mažinȁt, -ôn (ve. *masenar*) – mljeti mlincem: *Tukãlo je fôrce imȁt / da bi se znãlo mažinȁt (Man.)*

mažinîn, -a (ve. *masenin*) – mlinac za kavu, papar: *Posũd mi tvôj mažinîn;* (*v.* 1.3.2.2.)

mažôr[1],* -ōrä (prema tal. *maggio*) – suh južni vjetar koji puše u svibnju (*mãžu*); *usp.* môž; (*v.* 1.4.8.1.)

mažôr[2],* -ōrä ( ) – kamen s rupom koji se koristio za sidrenje manjih brodica ili ribarskog alata

mažûrka, -e (tal. *mazurca*) – društveni ples, u modi u 19. st. i poslije, porijeklom iz Poljske: *Mažûrku smo plesãli mî, ma i nãše nȍne u njȉhovo dȍba!;* (*v.* 1.6.4.1.)

mažurôna, -e (ve. *mazorana*) – mirisava začinska biljka (*Origanum majorana*)

mēcȉt, mēcin – drobiti, gnječiti: *Prî se je grôžje mēcȉlo sa mȅckon.*

mȅcka,* -e – vrsta motke s glavom kojom se gnječilo grožđe: *Barba Matîj je agvantô mȅcku i da će pocêt mēcȉt grôžje... (IN);* (*v.* 1.2.6.1.)

mȅćot (se), mȅćen (se) – 1. stavljati (se), metati: *A kô vȅć ne mȅće cȕkar u vīnȍ?!; usp*. stavȉvot; 2. bacati: *Ȉmo hi za mȅćot ćà! (IN); usp*. butōvȁt, hȉćot;
- *mȅćot (se) ù more* – bacati (se) u more, skakati u more
- *mȅćot se kãmikima* – nabacivati se, gađati se kamenjem
- *mȅćot se u pecȅt(e)* – ubacivati se nepozvan u društvo, u razgovor

medãja, -e (tal. *medaglia*) – medalja: *Njȅmu je bižd'ìde bî dȍbi medãju za batãju kraj Vīsȁ; usp.* dekoracjûn

medaljûn, -ūnä, *m,* augm. (tal. *medaglione*) – 1. velika medalja; 2. medaljon sa sličicom, nosio se kao ukras na ženskoj ogrlici; (*v.* 1.1.8.2.)

medicîna, -e (ve. *medicina*) – lijek, *likarȉja*: *Tȍ nî medicîna nȅgo òtrov!*; *usp.* medikamènat, lîk, likarȉja

* zastarjelo

medȉć, -a – nametnik na smokvi, maslini...

medikamȅnat, -mênta (tal. *medicamento*) – lijek; *usp.* medicîna, lîk, likarȉja

medȉt, -îm – *fig.* uspješno poslovati: *Svȉ fȏrski mȅštri grȏdidu sȁd svojȅ kȕće - medî in, medî!*

medùra, **medurȉna**, -e – 1. piće od vode i meda; 2. *fig.* izreka za preslatki napitak: *Ca jȅ ovȍ slôtko, parî medurȉna! (ŽK)*; (v. 1.3.10.1.)

medvîd, -îda – medvjed; (*v.* 1.5.1.2.);
- *morskî medvîd* – morska medvjedica: *Nî vȅć vȉdit morskêga medvȉda;* (*v.* 1.4.10.)

medvȉdina, -e – česti naziv za rupu u moru gdje se, prema legendi, skrivao morskî medvîd: *U Ždrîlca je jednȍ medvȉdina (ŽK)*; (v. 1.4.8.2.)

mȅja, -e – 1. međa, međaš, granica polja; (*v.* 1.2.1.1.); 2. suhozid koji pridržava zemlju na kosome terenu

mejôš, mejȏšä – međaš, međa, međašnji kamen, *mȅja*

meju, **ìzmeju**, *vezn.* – među, između; ... *ãko se onȉ, nȅ doj Bȍže, ženīdù meju sȍbon (IN); usp.* ùme

mȇk, mȇki; mȇkä, mȇko; mêko, mȇko, *prid.* – 1. mekan; *Mêk je... ovî mȇki štramȁc; Mȇkä je... ovà mȇko blazȉnja; Mêko je... ovȍ mȇko mêso; supr.* tvôrd 2. blago (o vremenu): *Vrîme grê ù meko*.

mekãnika, -e (tal. *meccanica*) – mehanika: *Razbȉla se mekãnika na tȅmu vȅlikemu lerȍju... !*

mekȉnje, -ih *ž plt* – ljuske žitarica, mekinje: *Êeee, da je bîlo i mekȉnji(h) u onȅmu rãtu!*

mekjôc, mekjȏcä – plod badema koji još ima mekanu koru; *usp.* omêndul

mêko, *pril.*/ **mȅkje**, *komp.* – mekano/mekše: *Mêso je ispãlo mêko, ma mȍglo bi bȉt i mȅkje!; supr.* tvôrdo

mekùja, -e – vrsta vinove loze i grožđa, blãjka; (*v.* 1.2.6.3.)

mȅkuš, -a – mlada, zelena trava: *Kozopãsice stojīdù atênto hȍće stãdo, nȅ doj Bȍže, pôć na mȅkuš, u šćȅtu, na tûje (IN)*

mȅncovat, **mȅncuvat**, **imȅncovat**, -ujen (ve. *menzonar*) – spominjati imenom, imenovati, prozvati: *Kurõt je mȅncovo jucẽra ovȅ bezbôžnike!; Barba Gôrgo je som sȅbe mȅncuvo tovãron; ...ne bi ga itî imȅncovat (IN)*

mendȁt,* -ôn (ve. *mendar*) – pokrpati: *Tukãću ti ȅpeta mendȁt pête.*

mendōvȁt, **imendōvȁt**, -ōjȅn,* (ve. *mendar*) – krpati: *Mãti mendōjȅ pête o(d) kalcȅti (IN).*

menegîta, **menengîta**, -e (tal. *meningite*) – upala moždane opne, meningitis: *Likôr govȍri da bi tȍ mȍgla bȉt mene – gîta!*

mȅnula, -e (ve. *menola*) – vrsta sitne ribe, oblica (*Maena vulgaris*): *Mȅnuli se ne cȉstidu crīvȁ;* (*v.* 1.4.12.3.)

mênza,* -e (tal. *mensa* – stol) – 1. javna kuhinja; restoran za kolektiv, studente...; *Ka(d) son bî u Splȉt na škùlu, ìša son u mênzu svãki dôn na obîd;* 2. oltarni stol; (*v.* 1.6.1.1.)

mêrda, -e (ve. *merda*) – 1. izmet, govno; 2. *fig.* pogrdan naziv za osobe, situacije: *Kojȁ su tȍ mêrda!* 3. loša kvaliteta: *Mêrda ȅška, mêrda pȅška; usp.* kâga

merȉna, -e (prema lat. *murus* – zid) – staja za stoku, magarce... (najčešće među starim zidovima uz kuću): *Ne falî ni mũli(h) ni tovãri(h) u njegȍvu merȉnu (IN); Vȅće pũti(h) dospȉje u tũje merȉne (IN)* – ... zaluta kad se napije; *usp.* mîr; (*v.* 1.2.3.1.)

meritȁt, -ôn, **miritȁt**,* -ôn (ve. *meritar*) – zaslužiti: *Ne meritô bȍje!; nov.* zaslūžīt

merlȅt, **mirlȅt**,* -a (ve. *merleto*) – manja čipka, čipkasta tabletica: *Kolùdrice cinīdù lĩpe merlȅte od ãloji(h).*

mêrlić, **mîrlić**,* -a (*hibr. dem.* prema ve. *merleto*) – isto što i *merlȅt*

* zastarjelo

merlîn,* -a (ve. *merlin*) – tanki konopac (*npr*. za zastavu), ukrasni konopac, vrpca

mêrlo,* -ota (ve. *merlo*) – 1. ptica kos: *Spèta, spèta mêrlo, venirà invêrno, manjerêmo smrîške (MJ); uobič.* kosìć; 2. *fig.* lukavac, lisac: *Krîvi su ovî nâši domôći mêrloti (AD)*; (*v.* 1.1.6.1.); 3. čipka, *usp*. merlèt

merôkul, *v.* **mirôkul**

mèsing, -a (njem. *Messing*) – legura bakra i cinka, mjed: *Tukô naprãvit otî bokûn ol mèsinga da ne ćapô rùžinu; usp.* otûn

mèst, metèn – mesti: *Skalîne se metèdu, bomë, odozgõra pu(d) dõle.*

meškînjast, *v.* **miškînjast**

mèštar, -tra (ve. *maestro, mestro*) – 1. majstor, zidar: *Zvô son mèštre Vînkota...*; 2. učitelj: *mèštar o(d) skùle, o(d) mùzike;* (*v.* 1.1.3.4.)

meštrò,* **mištrò**,* -à (ve. *mistrà*) – nekad popularan napitak od anisa i rakije s hladnom vodom; stavljao se i u kolače (*krokônt, fõrski cvîti*...); *usp.* anižèt; (*v.* 1.3.10.2.)

meštròvica, -e, **mèštra**,* -e (prema ved. *mestra*) – učiteljica: *Onà je meštròvica mojêmu mõlemu; Šjora mèštra se išvogãla na mõlega (IN);* (*v.* 1.1.3.4.)

mêtar, mêtra – metar; *dvô-trî mêtra, dèset mêtor (mêtrih)*

mètak, mètka – metak: *Pogodî ga je mètak drìto u celô!;* (*v.* 1.6.2.2.)

metejîv, metejìvi; -a(o), -o, *prid.* – lošeg zdravlja, kronično bolestan: *Ùvik je bî metejîv ovî... metejìvi covìk; Ùvik je bîla metejìva ovà... metejìvo žênska; Kojè metejìvo stvorênje!*

metlà, -ê – metla: *Prî bi se bîla stãvila metlà na vrõta kàd nî bîlo nìkoga dòma;* (*v.* 1.2.4.2.)

Metlìćani, - ih – Mlećani: *Metlìćani su ìtìli ... da šinjôri zapovîdodu ... (MBS)*

mezalûna,* *v.* **mezolûna**,*

mezarìja,* -e (ve. *mezaria*) – srednji dio (tijela, otoka, države): *Onì iz mezarìje… (AD)*

mezarôla, **mizarôla**, -e (trs. *mezarola*) – bačvica elipsastog oblika u kojoj se na životinjama nosila voda u polja: *Natovãri je na mūlà dvî pùne mezarôle vodê iz gustîrne;* (*v.* 1.2.6.2.)

mezarolîn, -a (trs. *mezarolin*) – manja mezarôla; (*v.* 1.2.6.2.)

mēzgrà, -ê – 1. jezgra, srž, srčika biljke; 2. središnji dio lubenice, melona

mèzo (ve. *mezo*) – pola, polu-; *usp.* riječi s prefiksom *mèzo*: mezobîži, ... mezokâlce; (*v.* 3.2.)

mezobîži,* -ih *m mn* (ve. *mezo+bisi*) – osušen i raspolovljen grašak: *Stãvili su u kotlênku rùkovet mezobîžih;* (*v.* 3.2.)

mezokâlce,* **mizokâlce**,* -ih *ž mn* (ve. *mezo+calze*) – kratke čarape: *Obũkli su mezokâlce...;* (*v.* 3.2.); *U mezoštajũn bi se nosìle kalcète do kolîn, a lìti mizokâlce (Man.); usp.* kâlce

mezokamîžo,* -a (ve. *mezacamisa*) – izraz za koga tko silno želi izgledati otmjenije od pučkog staleža; osobni nadimak Mezokamîžo

mezokamîža,* -e – ženski odjevni predmet, nosio se ispod košulje na šìrje špalîne; (v. 1.1.7.1.)

mezokapòt,* -a (ve. *mezo+capoto*) – polukaput, *jaketûn*: *Obũkli su mezokapòt...;* (*v.* 3.2.)

mezolûna, **mezalûna**, -e (tal. *mezzaluna*) – 1. polumjesec, mladi mjesec; 2. polukrug: *...kapùla sicèna na mezolûne… (Kru.);* 3. vrsta kruha u obliku polumjeseca; (*v.* 1.3.11.1.)

mezolùto,* -a *sr* (ve. *mezo+luto*) – polukorotna odjeća, (nosi se nakon prvoga razdoblja žalosti za pokojnikom); (*v.* 3.2.); *usp.* lùt, korùt

mezomarangûn,* -ūnà (ve. *mezo + marangon*) – priučeni *marangûn: Stõri Tatažîn je bî mezomarangûn.*

* zastarjelo

mezomarinêr, -ērȁ *m* (ved. *mezomariner*) – brodska oprema, motka s kukom na vrhu, čaklja; (*v*. 3.2.)

mezomȅštar,* -mẽštra (ve. *mezo+mestro*) – priučeni *mẽštar: Tõte ćе ti bȉt dȍsta i jedôn mezomẽštar.*

mȅzo-mȅzo, *pril.* (ve. *mezo-mezo*) – pola-pola: *Stȁv mi, onãko, mȅzo-mȅzo!*

mezomurôl, -ōlȁ *m* (prema ve. *mezzo + moral*) – drvena gredica presjeka 5x8 cm: *Kȕpe se stavȉjedu na mezomurōlȅ; usp. kantinẽla,* murôl; (*v*. 1.2.2.)

mezopȉrak, -pîrka – vrsta bijele ribe (*Serranellus hepatus*), izgledom između *pîrka* i *kõnjca*; (*v*. 1.4.12.2.);
- *mȅzo pȉrak - mȅzo kõnjȁc* – *izr.* nije ni ovo ni ono; *usp*. rodãkva

mezorîžiˌ* -ih *ž mn* (ve. *mezo+risi*) – vrsta jeftinije riže s dosta polomljenih zrnaca: *Dvî grampôde mezorîži(h)...;* (*v*. 3.2.)

mezoštajûn,* -ūnȁ, *m/* -ūni, *ž* (tal. *mezza staggione*) – polusezona; (*v*. 3.2.); *usp.* štajûn

mezovôlta, -e *ž* (ve. *mezo+volta*) – vrsta mornarskog uzla (*pôl vôlte*); *usp*. vôlta

mežêrija, *v.* **mižêrija**

mȉcot (se), mȉcen (se) – micati (se): *Ne mȍgu vẽj mȉcot ovî pȃrst!; Ȉmo tẽšku rẽumu, jedvȁ se mȉce!; usp.* maknȉt

mȉća, -e (ve. *micia*) – sporogorući fitilj za eksplozivna punjenja (*npr*. kod miniranja)

mîga,* (trs. *miga*) – pojačana negacija; nipošto, valjda: *Nīsôn mîga glûh i slȉp!; usp.* nemîga;
- *Nȅ mîga jȍ!* – Ja sigurno ne!

mȉgavica, -e – vrsta mreže potegače: *Mȉgavica se potẽže is krãja;* (*v*. 1.4.9.2.)

mȉgot, -on – 1. migati oćima: *Njejîn mõli mȉgo ocȉma kal govȍri;* 2. davati znak miganjem; *usp.* namȉgnit; (*v*. 1.1.6.4.)

mîh, -a – mijeh, mješina: *Mîh se zavezȉvo zavȕzon; ... šẽšulon se napȕnidu mîhi (IN);* (*v*. 1.2.6.1.);
- *Vodȁ ni mîhu ne cinî dobro*; (*v*. 1.7.3.)

mihûr, -ūrȁ – 1. zračni balon: *Kakȍ dicȁ cinȉli smo mihūrẽ o(d) sapunȉce;* 2. mokračna ili žučna vrećica, mjehur: *Likõr mi je rẽka da mi je tȍ od ȕpole mihūrȁ;* (*v*. 1.1.4.1.)

mȉja, -e (tal. *miglia*) – nautička milja: *Jȍš je mȉja ȉ po do Splȉta* (udaljenost); (*v*. 1.2.9.5.); *Ôn vȍzi dvonãste mîj na ûru* (brzina)

mijôr, -ōrȁ (jul. *miar*) – tisuća, hiljada (gr. *hilias*): *Plōtî son ovȍ dvȍ mijōrȁ đȉnari(h).*

Milanêžˌ -a (tal. *Milanese*) – stanovnik Milana;
- *ala milanêže* – na milanski način: *manȉštra ala milanêže*

milīcija,* -e (lat. *militia*) – milicija (gradska i prometna policija 1945. – 1991.); *usp.* pulicȉja

Milīcija,* -e (lat. *militia*) – zgrada hvarske milicije koja se nalazila na Fabriki; (*v*. 1.2.1.4.)

milicjunêr,* **milicjonêr**,* -ērȁ (*v.* milīcija) – pripadnik milicije, milicajac; policajac (1945. – 1990.); *usp.* pulicjȍt

militôr, militōrȁ (tal. *militare*) – vojska, vojništvo: *A dõša je mẽni mûž iz militōrȁ... (MBS); usp*. soldacȉja; (*v*. 1.6.2.1.)

Milnãrani, -ina – stanovnik Milne na Hvaru: *Milnãrani su dõšli iz Mõlega Grôbja nã more.*

mȉlo, *pril.* – žao: *Cinî mi mȉlo ovî stõri;*
- *cinît mȉlo* – pobuđivati sažaljenje
- *dôć mȉlo* – 1. sažaliti se; 2. prohtjeti se: *Bîlo je dȍsta hladovȉne za svȅ ãko bi ni dõšlo mȉlo… (MJ)*

milostîv, milostȉvi; -a(o), -o, *prid.* – milostiv: *Milostîv je bî... otî milostȉvi gospodôr; Milostȉva je bîla ... otȁ milostȉvo gospodarȉca; Kojȅ milostȉvo stvorênje!;* (*v*. 1.1.6.1.)

milošćȁ, -ê *ž* – sažaljenje, suosjećanje: *Kal ga vȉdin onãko slãbega nãnoge, prȍpja ćũtin milošćȕ.*

* zastarjelo

mȉlovat, **mȉlovot**, mȉlujen – milovati, gladiti koga: *Nȍna milȕje unȕka;* (*v.* 1.1.6.4.); *usp.* glãdit

milûn, -ūnä, *m* (ve. *melon*) – vrsta voća; melon, dinja (*Cucumis melo*); (*v.* 1.3.12.)

miluncîn, -a (ve. *meloncin*) – vrsta manjeg melona (*Cucumis dudaim*); (*v.* 1.3.12.)

miljȅ, **miljȅt**, -a (fr. *milieu* – sredina) – mali vezeni ukrasni stolnjak, postavljao se na sredinu stola; (*v.* 1.2.4.2.)

miljûn, -ūnä, *m* (tal. *milione*) – miljun; *famil*. mnogo: *Rȅka son ti miljûn pũti(h)!*

mîna, -e (tal. *mina*) – eksplozivno punjenje (u ratu ili kod iskopa u kamenu): *Opōlî je trî mîne dosȁd!*

mīnȁ, -ê – mjesečeva mijena: *Cetȉri su mīnȅ: mlõdi mȉsec, parvî kvãrat, pȕni mȉsec ȍliti tûnd, trećôk;* (*v.* 1.2.8.4.);
- mīnȁ šetembrîna – mlad mjesec u rujnu; *usp.* lûna setembrîna...; (*v.* 1.6.1.6.)

minȁt, -ôn (tal. *minare*) – minirati (srušiti, iskopati eksplozivom): *Nî cȍ kopȁt, tukãće minȁt!*

minćûn, *v.* **inćûn**

mȉnij, -a (tal. *minio*) – antikoroziv. boja

minût, -a m (tal. *minuto*) – trenutak, minuta: *Cȅkoj minût!*

mīnjȁt (se), mĩnjon (se) – mijenjati (se): *Nȅ mȍreš jûde mīnjȁt: kakȍvi su - takȍvi su!; U ovî (ovû) štajûn vrîme se mĩnjo svãki cȁs.*

mîr, mîra – mir, tišina: *Nȉkad mîra ni spokȍja u ovû kȕću!*

mîr,* mīrȁ (tal. *muro*) – zid: *Petãću ti škȍpulu, a mĩr će ti odrebatȉ drȕgu (IN)* – Zalijepit ću ti takvu pljusku, da će ti zid odbiti drugu; *uobič.* zîd; *usp.* merîna

mȉra, -e – 1. mjera: *Pêdaj, lôkat, stȍpa - tȍ su starînske mȉre;* 2. razumna količina;
- dȍbre mȉre – više od točne količine: *U tȅga kozlȉća ȉmo cetȉri kilȁ dȍbre mȉre.*
- nôć nȉku mȉru – ne pretjerivati: *Bȍje je nôć nȉku mȉru nȅgo pritȉrot.*
- pasȁt mȉru – pretjerati, prevršiti mjeru: *Ovȅga pūtȁ je pasãla mȉru!*
- priko mȉre – pretjerano: *Tȍ je bîlo priko svãke mȉre!*

mirakulôž(i), -a(o), -o, *prid*. (ve. *miracoloso*) – čudesan, nevjerojatan, veličanstven; *usp*. mirôkul

mīrȁt, mĩron (tal. *mirare*) – 1. motriti; 2. ciljati, nišaniti: *...ka(d) mĩromo u prepȅlice (IN); usp.* smȉrit

mȉrit (se), mȉrin (se) – 1. mjeriti: *Nî potrȉba mȉrit;* 2. mjeriti se, uspoređivati se: *Ma dȉ će se ôn mȉrit is njîn!; usp.* stãvit se

mīrȉt, mĩrin – miriti, smirivati: *Da hi ôn nî pȍce mīrȉt bîlo bi svȅga!*

miritȁt,* *v.* **meritȁt**

mirlȅt,* *v.* **merlȅt**

mîrlić,* *v.* **mêrlić**

mirôkul, **merôkul** (tal. *miracolo*) – čudo, čudesan događaj, senzacija: *Dogodî se mirôkul, ma kojî mirôkul! (IN); ... iskãjuć po svītù jê vȅć dȉgod ovãkovi(h) merôkuli(h) (Cel.); usp.* žêmpal;
- cinȉt mirôkule – preuveličavati riječima i gestama
- Ucinî si mi mirôkul!* **–** Prestrašio si me, učinio štetu (*npr.* razbio nešto)

mirovȁt, mirȕjen – mirovati: *Ovî mõli mirȕje jedîno ka(d) spî!*

mîrta, -e (ve. *mirto*) – zimzelena biljka sitnih bijelih cvjetova, *uobič.* mãrtina (*Myrtus communis*)*;* (*v.* 1.5.3.3.)

mîrula, -e (lat. *merulum*) – vrsta ptice kos, ‘modrokos’;
- mîrula muntonjôk – ‘modrokos stjenjak’ (*Monticola solitarius*); (*v.* 1.5.2.1.)

mȉsa, -e (lat. *missa*) – obred u crkvi, misa;
- vȅlo mȉsa – misa uz propovijed i s pjevanjem (*kantônjen*)
- mõlo mȉsa – misa bez propovijedi i bez pjevanja (*kantônja*)
- mlõdo mȉsa – prva misa tek zaređenoga svećenika
- mȉsa in têrca – svečana misa s tri misnika
- kantôno mȉsa – misa s *kantônjen*
- rȅć mȉsu – održati obred mise
- Ovȍ nî ni pôl mȉse!*;* (*v.* 1.7.3.2.)

* zastarjelo

mȉsec, -a – 1. mjesec dana: *Pasãlo je vȅće ol mȉsec dôn!;* 2. mjesec u godini: *U trȅći mȉsec bȕdedu trî môrćanske bȕre;* (*v.* 1.2.8.3.); 3. mjesec na nebu: *Nî mȉsecine bez Mȉseca!;*
- *mlõdi Mȉsec* – Mjesečeva mijena, mladi Mjesec

mȉsecina, -e – mjesečina: *Bomȅ, ne grẽ se svītlȉt po mȉsecini!; supr.* mrôk

mīsȉt, mīsin – mijesiti tijesto: *A, èvo, mīsin tîsto za pašurãte.*

mȉslit (se), mȉslin (se) – 1. misliti, razmišljati: *Nemôj njânci mȉslit vȅć na tȍ!;* 2. pretpostavljati: *Jȍ mȉslin da o(d) tȅga nȅće bȉt nȉšta!;* 3. dvoumiti se: *Ma ca sȅ vȅć mȉsliš! usp*. pensȁt

misôl,* -ōlā (stlat. *missale*) – knjiga iz koje se čita misa, misal: *Pȍp je štî pȉštulu iz misōlā, nīsȍn ga nȉšta kapȉla!*; *usp*. mȉsa, ofȉcij; (*v.* 1.6.1.2.)

mȉstit se, mȉstin se – pomicati se, namještati se: *Ca sȅ mȉstiš svãki cȁs!*

mȉsto[1], -a – 1. naselje, mjesto: *Nî tãkega u cĩlo mȉsto!;* 2. položaj, pravo mjesto, prava riječ: *Stȁv tȍ na mȉsto!; ...svãka mu je na mȉsto (IN)*

mȉsto[2], **umȉsto**, **zanamȉsto**, *prij.* – umjesto: *Hȍćeš tî pôć mȉsto mȅne?; Nosî je cõrne papȕce umȉsto postȍli(h) (FN); Kô zanamȉsto vīnā sõrce limunôdu… (Cima)*

mȉš, mȉša; *mn* mȉši – 1. miš; (*v.* 1.5.1.2.) 2. *razg.* muški spolni organ, posebno kod djeteta ili dječaka;
- *‘bênti mȉša!* – *razg.* šaljiva psovka

mīšȁt (se), mīšon (se) – 1. miješati: *mīšȁt sa pajãkon, sa hmûjkon...;* 2. *fig.* činiti, izvoditi kružne pokrete: *Kakȍ je sômo mišãla bedrȉma, kakȍ je uzdȉsola!;* 2. umiješati se: *Ne bȉ se itî mīšȁt!*

mišćãni, -a – mještanin: *Izõša son vônka …za vȉdit nãše mišćãne… (Cel.)*

mȉšćanka, -e – mještanka

mišćȉć, -a – mali mijeh; *usp*. mȉh; (*v.* 1.2.6.1.)

mišȉna, -e – veliki mijeh, mješina; *usp*. mȉh

mišjênje, -a – mišljenje: *Tȍ je mojȅ mišjênje, a vî kakȍ hȍćete!*

miškîn, **meškîn**, -a (ve. *meschin*) – slabašna tijela, mršavko

miškînjast(i), **meškînjast**(i), -a(o), -o, *prid*. (prema ve. *meschin*) – krhke građe: *Kakȍ mõli bî son, onãko, vȅće miškînjast; Pȍpja je miškînjasta... ovȁ miškînjasto dimjȉca!; Kojȅ miškînjasto dītȅ!;* (*v.* 1.1.4.2.)

mišônca, -e (trs. *misianza*) – 1. mješavina; 2. razno sjemenje kao ptičja hrana: *Stãvi son tȉću mãlo mišônce u manjarôlu;* (*v.* 1.5.2.2.)

mīšono, *pril.* – miješano: *Za mīšono divjô zêje rȅce se mišônca.*

mištrȍ,* *v.* **meštrȍ**,*

mîtra, -e (gr. *mitra*) – biskupska kapa, mitra: *Bȉskup je imô mîtru nã glovu a ù ruke pastorôl;* (*v.* 1.6.1.2.)

mitrajêz, -a (fr. *mitrilleuse*) – strojnica, mitraljez; (*v.* 1.6.2.2.)

mizarôla, *v.* **mezarôla**

mȉzeran, **mȉžeran**, -ni; -a(o), -o, *prid*. (ve. *misero*) – jadan, slab, nedovoljan: *Pȍsli tȅga mȉzernega i dȅbulega obȉda… (IN); Kakȍ je mȉžerna ovȁ... mȉžerno pôrcija!; usp.* bȉdan

Mizerêre, **Mižerêre**, -a (lat. *Miserere!* - Smiluj se!) – vrsta crkvenog napjeva, pjeva se u Vel. tjednu; (*v.* 1.6.1.3.)

mižêrija, -e (ve. *miseria*) – 1. bijeda, siromaštvo, oskudica: *Prî je po selȉma bîla vèliko mižêrija*; *usp.* nevȍja 2. sirotinja: *Nīsȕ nȉka mižêrija pôk da ne mȍredu spojȉt krôj sa krãjen (IN);usp.* glôde; 3. žalosno mala količina: *Nosȉli su sȍbon kojû mižêriju za vecȅru.*

mȉžero, **mȉžerno**, *pril.* (ve. *misero*) – bijedno, žalosno: *Ma svȅ je tȍ mȉžero!*

mjaūkȁt, -ūce – mjaukati: *Mãška mjaūce da njoj se otvȍridu vrõta;* (*v.* 1.5.1.5.)

* zastarjelo

mlacȉć, -a – mali mlat, čekić: *Sa tîn mlacȉćen mòreš razbȉt sômo ježȉnu!; usp*. mlôt; (*v.* 1.2.5.)

mladȉca, -e – 1. mlada biljka; 2. izdanak biljke, mladica: *Onä bȅštija ol kozê izȉla non je svȅ mladȉce, vrôg je pȍžor!;* (*v.* 1.2.6.1.)

mladȉć, -a – momak, mladić: *Ôn je sȁd prõvi mladȉć!; usp*. dikmôn; (*v.* 1.1.3.2.)

mladīćȁc, mladījca – stariji dječak, mlađi momak: *Nî ôn vȅć dītȅ, sȁd je mladīćȁc!; usp*. punjȅtor, špucȅtor; (*v.* 1.1.3.2.)

mladoskȍcić, -a – dječak na prijelazu u mladića: *Ondä je jȍš bî mladoskȍcić (MJ)*; (v. 1.1.3.2.)

mlãdost, -i – 1. životna dob, mladost: *Êee, da mi je ondãšnjo mlãdost a danãšnjo pãmet!;* 2. mladež: *Ovȁ danãšnjo mlãdost ne hãje pȍć ù poje; usp.* mlajarȉja

mlajarȉja, -e – mladež,: *Ovȁ mlajarȉja izventōjȅ svȅga!; usp*. mlãdost, mularȉja; (*v.* 1.1.3.3.)

mlãji, -a(o), -o, *prid.* (*komp. od* mlôd) – mlađi: *mlãji brȁt; mlãjo sestrȁ, mlãja od njȅga; mlãjo dītȅ; supr.* starȉji

mlãšćot, mlãšćen – mljaskati ustima tijekom jela: *Dȉde mlãšće da se cȕje svȅ do vrõtih*; (*v.* 1.1.6.5.).

mlȉc, mlīcä, **mlīcica**, -e – mliječni sok nekih biljaka (*npr.* smokve): *Govȍridu da je mlȉc od oleôndra otrôvan.*

mlikarȉca, -e – 1. ženska osoba koja raznosi mlijeko, mljekarica; (*v.* 1.1.3.4.); 2. mlikarȉce; *fig. razg.* naziv za neprijateljske avione u 2. svj. ratu koji su nadlijetali, ponekad i bombardirali u ranu zoru

mlīkȍ, -a – mlijeko: *Po Fōrù nî bîlo krãvi(h), a ni frižidêri(h) - pîlo se sômo mlīkȍ ol kozê; usp*. mlȉzina; (*v.* 1.3.10.1.)

mlȉt, mȅjen – mljeti: *U kȕću smo imãli žôrnu za mlȉt šenȉcu i frementûn.*

mlȉtov(i), -a(o), -o, *prid.* – bez snage i volje, mlitav: *mlȉtovi covȉk, pȕno mlȉtov; mlȉtovo žênska, pȕno mlȉtova; mlȉtovo stvorênje*

mlȉtovo, *prid.*/ **mlitovȉje**, *komp.* – mlitavo, bez čvrstoće / mlitavije: *Nemôj daržȁt tãko mlȉtovo, jȍš mlitovȉje nȅgo mãlopri!*

mlȉzina, -e – prvo, gusto mlijeko koje se pomuze nakon što se koza ojari; *usp*. mlīkȍ

mlôd, mlõdi; mlõdä, mlõdo; mlôdo, mlõdo, *prid.* – mlad: *Jȍš je mlôd... ovî mlõdi covȉk; Jȍš je mlõdȁ... ovȁ mlõdo žênska; Jȍš je mlôdo... ovȍ mlõdo stvorênje...; supr.* stôr;
- *mlôd kakȍ kãpja* – u prvoj mladosti: *Mlôd je kakȍ kãpja* (ponekakad *iron.*)
- *mlõdo vīnȍ* – prvo vino nakon vrenja
- *Mlõdo lȉto* – Mlado ljeto, Nova godina

mlõdi, -ega, *m* – dragan, zaručnik: *A dȉ ti je mlõdi!?;* (*v.* 1.1.3.3.)

mlõdo, -e, *ž* – nečija djevojka, dragana, zaručnica: *A dȉ ti je mlõdo?;* (*v.* 1.1.3.3.)

mlõdo, *pril./* **mlãje**, *komp.* – mlado/mlađe: *Svȅ je lîpo dȍkli je mlõdo;*
- *nã mlodo* – na mladome organizmu: *Zarẽšće, nã mlodo je!*

mlȍhov(i), -a(o), -o, *prid.* – bez čvrstine, mlohav: *Mlȍhov je... môj mlȍhovi tarbȕh; Mlȍhova je... njegȍva mlȍhovo rūkä; Kojȅ mlȍhovo mêso na njôj!.*

mlôk, mlõki; mlōkä, mlõko; mlôko, mlõko; *prid.* – mlak: *Mlôk je... ovî mlõki vȉtar; Mlōkä je... ovȁ mlõko vodä; Prȍpja je mlôko... ovȍ mlõko môre.*

mlôt, -a – 1. vrsta mlata s jednim oštrim krajem, veličine *mãce*; (*v.* 1.2.5.); 2. simbol Kristove Muke, iznosi se u procesiji na Veliki petak; (*v.* 1.6.1.2.); 3. vrsta morskoga psa, mlat (*Sphyrna zygaena*); (*v.* 1.4.10.)

mlōtȉt, mlõtin – mlatiti: *Cȉlo jȕtro su mlōtȕli šenȉcu crîpima.*

mobȉlja, -e (tal. *mobilia*) – namještaj, pokućstvo: *Kupȉli su nȍvu mobȉlju.*

m’ Ȍca! – *razg.* skraćeni uzvik ‘U ime Oca!’ koji se obično nastavljao s: *‘....i Sîna i Dûha Svẽtega’.*

* zastarjelo

mȍca, -e – plodno ravničarsko zemljište: *…njîvsko zemjà, lîpo rôvno, tãke mȍce nî! (IN); Hodȉlo se oržolàt na mȍcu Pêrota Mȍne;* (*v.* 1.2.1.1.)

mȍcȁk, mȍcka – mačak: *A znôš ti rȅć jê tȍ mãška ȍli mȍcȁk?; usp.* mãška; (*v.* 1.5.1.1.)

mocȉt (se), mȍcin (se) – 1. namakati: *Èvo, mȍcin rȍbu;* 2. kisnuti: *Nemôj se mocȉt po kȉši!; usp*. kȉsnit

mȍć, mȍgu, mȍren* – moći: *Ne mȍgu već ȉst; … ne mȍren mu se sȁd sȉtit imenȁ (FN); Bes provîna ne mȍreš izmȉrit gradãciju… (IN);* (*v.* 1.7.5.7.);
- *mȍre bȉt* – možda: *Mȍre bȉt da je bîlo tãko, a mȍre bȉt da nî.*

môd, -a *m* (ve. *modo*) – način: *na svôj môd* – na svoj način, *po svojêmu*; *usp*. nȍcîn

mȍdar, mȍdri; modrä, mȍdro; modrȍ, mȍdro, *prid.* – plave boje, modar: *Mȍdar je... mȍdri brôd; Modrȁ je... mȍdro pitûra; Prȍpja je modrȍ ovȍ nãše mȍdro môre.*

modêran, modêrni, -a(o), -o, *prid.* – 1. suvremen, tehnički usavršen: *Sȁd ȉmomo modêrnu kȕhinju;* 2. koji ili što prati modu, moderan; *supr.* antîk, starînski

modêrno, *pril.* (ve. *moderno*) – 1. suvremeno, tehnički usavršeno; 2. po modi, moderno: *Sȁd je modêrno stavȉjot ricȅte u fȍje (MJ); usp.* rimodernät

modrȉca, -e – masnica: *…ucinî mi je modrȉcu nã vrot (IN);* (*v.* 1.1.5.2.)

mȍdro, *pril.*/ **modrȉje**, *komp.* – modro/ modrije: *Nȅbo je mȍdro, a môre jȍš modrȉje;* (*v.* 1.2.10.)

modrȕja, -e – 1. vrsta smokve; (*v.* 1.3.12.); 2. vrsta pšenice; (*v.* 1.3.7.2.)

môh, -a – mah, zamah: *U jednȅmu môhu dô mu je škȍpulu.*

mȍhȁ, -ê – pleteni dio zgotovljene *(ôrmone)* ribarske mreže; *usp.* têg; (*v.* 1.4.9.2.)

mȍhȁt, mȍšen – mahati: *Onȁ mu mȍše faculȅton iz vapôra, a ôn vȅć glȅdo jednȕ drȕgu ca sȅ apêna iskarcãla (IN); …frȕško rȉba, jȍš mȍše rȅpôn… (IN);* (*v.* 1.1.6.4.)

môj, mojä, mojȅ – moj: *môj / mȅni otȃc, mojä / mȅni mãti, mojȅ dȉtȅ*

môjan,* môjni; -a(o), -o, *prid.* – malen, sitan; (*v.* 1.1.4.2.)

mojȉca, -e – moljac, *tôrma, grizȉca;* (*v.* 1.5.1.4.)

môjko,* – majko, samo u uzviku *Môjko mojȁ!; nov. Mâjko mojȁ!*

mȍkar, mȍkri; mokrä, mȍkro; mokrȍ, mȍkro, *prid.* – mokar: *Mȍkar je kakȍ... mȍkri pīvȃc; Mokrȁ je kakȍ... mȍkro kȍkoša; Mokrȍ je ovȍ... mȍkro dītȅ, tukô mi ga priobûć.*

mȍkro, *pril.*/ **mokrȉje**, *komp.* – mokro/ mokrije: *Pãla je kȉša i sȁd je svȅ mȍkro da mokrȉje ne mȍre bȉt!*

mȍkule, -ih *ž mn* (ve. *mocoli*) – 1. šmrklji koji vise iz nosa: *Otȁr mȍlemu mȍkule!*; 2. ostatak izgorene svijeće, *npr.* u crkvi (s vidljivim tragovima cijeđenja voska)

môl, -a (ve. *molo*) – morska riba, oslić (*Merlucciidae*);*usp.* murlȕc; (*v.* 1.4.13.)

Môla, -e (ve. *molo*) – mol na ulazu u hvarsku luku, ujedno i početak kupališne zone: *Hȍmo plȉvot na Môlu!*; (*v.* 1.2.1.4.)

molàt (se) -ôn (se) (ve. *molar*) – pustiti (se); ostaviti (se); *usp.* laškät, pūstīt;
- *molà*(*t*) *se o*(*d*) *krãja* – 1. otisnuti se od obale; 2. *fig.* prestati biti stidljiv, povučen
- *Môla!* – Pusti! Otpusti!; (*v.* 1.4.5.2.)
- *Môla cȉmu! Môla škȍtu!* – Pusti kraj brodskog konopa!; Pusti zategu jedra!
- *Môla lãške!* – 1. Opusti! (konop); 2. *fig*. Pusti, smiri se, ne ljuti se!
- *Môla bȅštiju!* – Pusti životinju! (iz štale, da se slobodno kreće)
- *Môla ćȁ!* – Pusti to! Pusti ga!
- *Môla me smîron!* – Pusti me na miru! Ostavi me se!
- *Molôj (largôj, barôj) se ti njȅga!* – Ostavi se ti njega!

* zastarjelo

- *Molãli su ga dòma* – Pustili su ga kući
- *Môla vòdu!* – Pusti (otvori) vodu!
- *pôć molàt vòdu, pôć se popišãt* – ići pomokriti se

molèt, **mulèt** -a (ve. *moleto*) – manje mjesto za pristajanje brodova, molić: *molèt u Krīžā*; *mulèt ispiri 'Dalmacije'*

molète, v. mulète

molfrîna,* **monfrîna**,* -e (ven. *molfrina,* trs. *monfrina*) – vrsta starog plesa; (*v.* 1.6.4.1.)

mõli[1], -o, -o, *prid.* – mali, malen: *Pròpja je mõli ovî covìk; Jõš je mõlo ovà dimjïca*; *Jõš je mõlo ovò dītè*; *usp*. mālo, mõli[2], mõlo; *supr*. vèli, vèliki;
- *Mõlo Gōspā* – *usp.* Gōspā; (*v.* 1.6.1.6.)

mõli[2], -ega *m* – 1. muško dijete: *Mõli mi je dòbar u škùlu; usp.* dītè; (*v.* 1.1.3.2.); 2. pomoćnik, naučnik: *mõli od… (fogūnā, kuvêrte, kužîne, prôve...)*

molìt (se), mõlin (se) – 1. obraćati se komu s molbom: *Molî son ga da mi pomògne, ma oglūšî se!;* 2. izgovarati molitvu: *Mòl Bòga da ne bùde većega zlà!;* (*v.* 1.6.1.3.)

molìtva, -e – molitva upućena Bogu ili svecima: *Kolìko son molìtvi(h) izmolìla, a zôc?;* (*v.* 1.6.1.3.)

mõlo, -e *ž* – djevojčica: *Pròpja je šesnà otà mõlo!;* (*v.* 1.1.3.2.)

molõvàt (se), -õjën (se) (ve. *molar*) – puštati (se); ostavljati (se); *usp.* molàt

momènat, -ênta (ve. *momento*) – čas, trenutak, moment; *usp.* cās, hîp, sekûnd;
- *Cèkoj momènat!* – Pričekaj čas!
- *Sad jê... / Sad nî momènat* – Sada je / Sada nije povoljan trenutak
- *U tî momènat...* – U tom trenutku...

mõmìt, mõmin – mamiti: *Mõmî son je da dõjde vônka, ma nî ìtìla; usp.* mõtāt

momò, nepr. (ve. *momo*) – prijetnja prstom, samo u izr.:
- *cinìt momò* – prijetiti prstom

mòna, -e (ve. *mona*) – 1. ženski spolni organ; *usp*. mōndā 2. *fig*. glupan: *Kojà je tò mòna!; usp.* pizdûn; (*v.* 1.1.6.1.)

mōndà, -ê (ve. *mona*) – *razg.* ublaženi izraz za *mòna*, vulva; *usp.* mòna, pïška, pīzdā; (*v.* 1.1.4.1.);
- *gratàt mōndù* – *razg.* besposličariti: *Ma cà cinîš cĩli dôn, gratôš mōndù!?*

monfrîna, *v*. **molfrîna**

mônkul, -a *m* (tal. *mancul*) – manja bitva, stupić na brodu za vezivanje na sidro ili za obalu; *usp.* bìta; (*v.* 1.4.2.)

monôda,* **munôda**,* -e (ve. *monada*) – glupost; *vulg*. pizdarija: *Ne cîn monôde!; usp.* pizdarìja

Montenegrîn,* -a (tal. *montenegrino*) – stanovnik brda Sv. Mikula u Hvaru*: ... da Montenegrîni ne osvojīdù Fortìcu (IN)*

montûra, -e (ve. *montura*) – uniforma: *Bîlo je tõte svãkakovi(h) montûri(h) (IN);* (*v.* 1.1.7.1., 1.6.2.1.);
- *stãvit se u montûru* – odjenuti uniformu
- *svũć montûru* – izaći iz službe

monturà(t) **se**, -ôn se (prema ve. *montura*) – odjenuti prigodno odijelo: *Svï bidu se monturãli u nôjbòje veštîte (Kru.);* (*v.* 1.1.7.1.)

morà, -ê – 1. vještica koju se okrivljavalo za razne bolesti i nepogode: *Morè cõrodu… (Kru.);* 2. duševna tegoba; 3. mučan san, mora: *Ćapãla ga je morà u snù (IN)*

môra, -e, (ve. *mora, moretina*) – crnka: *supr.* bjônda; (*v.* 1.1.4.2.)

mòrast(i), -a(o), -o, *prid*. (prema ve. *moro*) – crnoput, crnomanjast: *Lîpo je mòrast... ovî...mòrasti mladìć; Lîpo je mòrasta ovà... mòrasto dīmjà; mòrasto dītè!; usp.* môro, bjôndast

morbîn, -a (ve. *morbin*) – obijest, živahnost, ludost: *Pũste me smîron, kojî von je morbîn? (Pi); Nî tò bîlo vrîme o(d) morbîna, frižidêri(h) i bùtan plîna! (Cel.); Žênske stãridu jer hi pasõjëdu morbîni… (AD);* (*v.* 1.1.6.2.)

morbinà(t) **se**, -ôn se (ve. *morbinar*) – neobuzdano se igrati, izvaditi vragolije: *Morbinãle su se cĩlo jùtro.*

* zastarjelo

morbinôž(i), -a(o), -o, *prid*. (tal. *morbinoso*) – obijestan, razuzdan: *Pȕno je morbinôž ovî... morbinôži covȉk!; Prȍpja je morbinôža ovà... morbinôžo ženà!; Kojȅ morbinôžo stvorênje!;* (*v.* 1.1.6.1.)

môrcev(i), -a(o), -o, *prid*. (prema ve. *marzo*) – koji se odnosi na ožujak, martovski; *usp.* mãrac;

- *môrcevo bȕra* – bura koja je tipična za ožujak: *Trî su môrceve bȕre…*

- *môrcevo sûnce* – ožujsko sunce: *Bȍje da te gūjȁ ugrīzȅ, nȅgo da te môrcevo sûnce ošȉne!*

môrča,* -e (tal. *marcia*) – 1. marš; 2. *fig*. razvoj događaja: *Bîla bi tȍ drȕga môrča (IN)*; *Sa tîn bi bîla svaršívėna môrča (AD); usp.* mârča funêbre; maršīrät

môre, -a – 1. morska površina: *mȍdro môre;* 2. morska voda: *Cà šekôš, ȍl' ti grê môre ù brod?;*

- *Môre me izȉlo!* – Neka me proguta more! (prisega): *Môre me izȉlo ako tȍ nî bîlo tãko!*

- *Môre ga izȉlo!* – Neka ga proguta more (kletva): *Môre ga izȉlo, kal sãrca nȉmo!*

- *Bîlo ga je kakȍ môra!* – Bilo ga je mnogo!

- *Bîlo je môra!* – More je bilo valovito.

- *batȉt môre* – ploviti po svim vremenskim uvjetima, navigavati: *Batî je môre pûsti(h) gȍdišć.*

- *butȁt ù more* – baciti u more, riješiti se čega: *Bȕta tȍ ù more!*

- *hodȉt nã more* – baviti se redovito ribarstvom kao zanatom, makar sporednim

- *hodȉt pȍ moru* – baviti se povremeno ribarenjem: *Olkȁd je penšjunôt grê špešȉje pȍ moru.*

- *mõrtvo môre* – valovito more nakon nevremena; *usp*. šćȉga

- *sīnje môre* – sivoplavo more; otvoreno more (uglavnom u poetskome izričaju)

morebȉt, *pril.* – možda; *mȍre bȉt* – može biti: *Morebȉt da hȍće, morebȉt da nȅće; usp.* bärž

morȅta, -e (ve. *moreta*) – 1. žena crne kose, crnka; 2. maska, krinka; *morȅte ol kartūnȁ (Cel.);* 3. crno perje na glavi ptice: *Morȅta kâ od veludîna (Po); usp.* murȅta

moretîna, -e (ve. *moretina*) – 1. mlada žena crne kose: *Onà moretîna..., stojīdù joj kakȍ protiaviônski! (IN); usp.* môra; (*v.* 1.1.4.2.); 2. krinka do pola lica; (*v.* 1.1.4.2.)

moretîni, -ih, *m mn* (prema tal. *moretto* – mali crnac) – naušnice s morčićima (glavama crnaca); (*v.* 1.1.8.2.)

Morlȁko,* **Murlȁko**,* -a (tal. *morlacco*) – Vlah; pogrdni naziv za koga tko nije vičan moru; *uobič.* Vläh

mornarȉca, -e – rod vojske, mornarica; *star.* marîna; (*v.* 1.6.2.1.)

mornôr, -ōrā – mornar: *Bî son dȅset gȍdišć mornôr na prikooceãnski;* (*v.* 1.4.6.)

môro – crnokos, crnoput; *usp.* mȍrast; (*v.* 1.1.4.2.)

Môro,* -ota *m* (ve. *moro*) – crnac, Maur; (*v.* 1.1.4.2.)

morȍidi, -ih, *m mn* (ve. *moroide*) – hemoroidi; (*v.* 1.1.5.2.)

morskî, morskô, *prid.* – morski, koji živi u moru, *ȍd mora;*

- *morskî covȉk,* morskêga covȉka – sredozemna medvjedica, *morskî medvȉd* (*Monachus albiventris*); (*v.* 1.4.10.)

- *morskî klobûk,* morskêga klobūkā – meduza (*Pelagia nocturna.*); (*v.* 1.4.15.)

- *morskî pȁs,* morskêga pasā – morski pas (*Squalus acanthias*); *usp*. kãnja; (*v.* 1.4.10.)

- *morskô gȕda,* -ê -e – veliki morski puž golać, morski zekan (*Aplysia depilans*); (*v.* 1.4.15.)

- *morskô gūjȁ,* -ê -ê – morska zmija (vrsta ribe od dna); (*v.* 1.4.14.)

- *morskô zvīzdȁ, v. zvīzdȁ ȍl mora*

* zastarjelo

- *morskô žãba,* -ê, -e **–** morska kornjača, *žãba* (*Talassochelys caretta*); (*v.* 1.4.15.)

mõrsko, *pril.*/ **marskȉje**, *komp.* – mrsko/ mrskije: *Mõrsko mi je pôć u spîzu, a jȍš marskȉje cȅkot u fȋlu; usp*. mõrzak

môrša, -e (ve. *morsa*) – sprava u kojoj se pritegne predmet koji se obrađuje; škripac; (*v.* 1.2.5.);

- *ćapȁt u môršu* – staviti u škripac

mortifikȁt,* (se) -ôn (se) (ve. *mortificar*) – mrcvariti (se)

mortifikôn(i), -a(o), -o, *prid*. (prema ve. *mortificar*) – izmučen, potišten, umrtvljen: *Svȉ smo nȉkako mortifikôni, zakrakunãli smo se u kȕću (IN);* (*v.* 1.1.6.2.)

mortôr[1],* -ōrā (ve. *morter*) – kamena ili mjedena posuda za usitnjavanje tvrdih namirnica; avan, mortar: *U kãmeni mortõr bi bîli istûkli i dȅset kilî(h) pînki(h) od mãsline; Istûc mi, mȍlin te, tȍ plakȅti(h) cȕkara u mortôr, pȗne su mi rûke poslà!;* (*v.* 1.3.2.2.);

- *tûć vȍdu u mortôr* – raditi uzaludan posao

mortôr[2], **motôr**, *v.* **matôr**

mortôrij,* -a (tal. *mortorio*) – obavijest o smrti; pogrebnina

mortôv, mõrtvi; mõrtvā, mõrtvo; mõrtvȍ, mõrtvo – 1. beživotan: *Mortôv je, bomȅ, ovî mõrtvi covȉk; Mõrtvā je, bomȅ, ovȁ mõrtvo ženȁ; Mõrtvȍ je ovȍ mõrtvo dītȅ;* 2. umrtvljen: *Zîmi je Fôr mõrtvi grôd (FFr);* (*v.* 1.1.6.3.);

- *Mõrtvi dôn* – Dušni dan, 2. studenoga: *Na Mõrtvi dôn svȉ su grȅbi urẽđeni.*

- *mõrtvi pôt* – mrtvački znoj: *Oblî ga je mõrtvi pôt.*

- *mõrtvo bônda* – podignuta strana broda kao štit od valova

- *mõrtvo môre* – valovito more bez vjetra nakon olujnog vremena; *usp*. šćȉga

mõrtvi, -ih, *m mn* **–** mrtvi, pokojnici: *Ovãko vīnȍ bi i mõrtvi pîli! (MC)*

mõrzak, mõrski; mõrskā, mõrsko, *prid.* – mrzak: *Mõrzak mi je otî... mõrski covȉk; Mõrskā mi je otà... mõrsko ženȁ; Kojȅ mõrsko stvorênje!; usp.* marzȉt

môst, -i *ž* – otopina u kojoj se *mõstidu* mreže; *usp.* mõstȉt, kôrka

mõstȉt, mõstin – bojati mreže uranjanjem u otopinu od borove kore: *Nȍve mrȉže se, bomȅ, mõstidu u kôrku; usp*. omõstȉt

mostrânca, **mostrônca**,* -e (prema lat. *monstrare* - pokazivati) – pokaznica u kojoj se izlaže *Svetotâjstvo*; (*v.* 1.6.1.2.) *Mostrânca se nȍsi u procesjūnù.*

mosûr, mosūrā *m* (tur. *masura*) – 1. viseća siga, stalaktit; 2. bale iz nosa; *usp*. mȍkule; (*v.* 1.1.4.1.)

mȍša,* -e (ve. *mossa*) – kretnja, gesta, pokret u igri: *Ne vȍlin tãke mȍše!; usp.* movimẽnat

moškadûr, *v.* **maškadûr**

moškûn,* -ūnā, *m,* augm. (ve. *moscon*) – velika muha: *Bȉdno bẽštija nî ãbila rẽpôn tȉrot moškūnȅ (IN)*

mȍšnja, -e – omotnica ploda kod graharica (*bôb, bîž, fažolẽti*): *Perûn mlõdega bobȁ sa mȍšnjima i koromãcon...; (Kru.);* (*v.* 1.5.3.8.)

mȍštra, -e (ve. *mostra*) – uzorak: *Ovȍ ti je bãla i mȍštra!* (preostali primjerak)

mȍt, -a (ve. *moto*) – 1. pokret, gesta, znak dan pokretom nekog dijela tijela; 2. način držanja, stav;

- *cinȉt mȍte, dõvȁt mȍte* – davati znakove gestama; (*v.* 1.1.6.4.)

- *(govorȉt) na mȍte* – gestikulirati tako da se razumije i bez riječi

- *ȉmot/nīmot mȍta* – biti/ne biti vješt, imati sklonosti: *Onî tvôj, prȍpja nȉmo mȍta za na motȉku! (IN)*

- *Jê cȍ mȍta?* – Ima li kakvih znakova?: *Jê cȍ mȍta s onôn ferjãlkon, hȍće cȍ bȉt? (IN)*

mõtȁ, -ê ( ) – mamac koji svojim izgledom privlači plijen (*npr.* bijela krpa za hobotnicu); (*v.* 1.4.9.1.)

* zastarjelo

mōtȁt, mōton ( ) – mamiti: *mōtȁt hubȍtnice* – loviti hobotnice mameći ih

motȁt, motôn – motati, namatati: *Motôn pãnulu, dȍsta je bȋlo za danàs!;* (*v.* 1.6.4.)

mōtȁ(t) **se**, mōton se – vrtjeti se oko čega ili koga, vrebati: *Poglê(j) ga ca sȅ mōto oko onê ferjãlke!*

motȉka, **matȉka**, -e – 1. poljoprivredna alatka, motika: *Motȉku odložî /…dvȍ gȕcja popî (Po); Uzmȉte matȉku i maškîn! (TM);* (*v.* 1.2.5.); 2. mjera za površinu (površina koju težak može iskopati u jednom danu); (*v.* 1.2.9.5.); 3. mjera za dubinu obradive zemlje (odgovara širini krila motike): *Namȍklo je dobȍta dvî motȉke;* (*v.* 1.2.9.5.);
- *na motȉku* – vrsta trokutastog kroja za leđni završetak haljetka; *usp.* na paršùt

motôr[1], motōrä (tal. *motore*) – 1. motor općenito; 2. brodski motor (ugrađeni ili izvanbrodski): *Prî se veslãlo, a pȍsli se hodȉlo na motôr do na pȍštu.*

motôr[2], *v.* **mortôr**, **martôr**

motorîn, -a (tal. *motorino*) – manji brod s motorom (za razonodu); (*v.* 1.4.1.2.)

motorȉsta, -e (tal. *motorista*) – osoba koja upravlja motorom: *Lavurô je pũsti(h) gȍdišć kakȍ motorȉsta.*

motōvȁt (se), -ōjȅn (se) (prema ve. *moto*) – gestom davati (dogovorene) znakove (*npr.* u kartaškoj igri): *I celegãti su se motovãli obo tèmu (IN); Pêre glèdo pud ȍca ti, a ôn mu motōjȅ: - Sômo nãprida! (FN)*

motovȉlo, -a – komad pluta na koji se namata *tùnja;* (*v.* 1.4.9.1.)

movimȅnat,* -ênta (tal. *movimento*) – pokret: *…a ondà jȍš, sa brȉtvon ù ruke, cinî perikulôže movimênte dirigênta! (IN); usp.* mȍša, mȍt

môvit se, -in se (ve. *mover*) – pomaknuti se, požuriti se: *Likõr se nî môvi, ma kȁkvi, ni mãkac! (IN); Hȍd ovãmo, môvi se!;* (*v.* 1.1.6.4.);
- *môvit põpke* – brže hodati

môž,* mãža (ve. *mazo, magio*) – 1. svibanj: *U mãžu mȉsecu… (IN); uobič.* pêti mȉsec; *usp.* mažôr; (*v.* 1.2.8.3.); 2. cvijeće koje se donosilo djevojkama pod prozor u osvit 1. svibnja: *Dȍnili su mãže dīmjȗ pod ponȉstru (MJ)*

mȍžjoni, -ih *m mn* – mozak, moždani: *O(d) cȋlega jônca nôjdrãžji su mi mȍžjoni;* (*v.* 1.1.4.1., 1.3.6.1.)

mrãmor, -a – izbrušeni kvalitetni kamen: *Ucinȉli su stôl za vônka od mrãmora.*

mravȉnac, *v.* **maravȉnac**

mravinjãca, -e – bezbolna okrugla izraslina na glavi ispunjena lojem, aterom; (*v.* 1.1.5.2.)

mravînjok, -a – mravinjak; *usp.* mrôv

mrȉža, -e – mreža za ribolov: *Pȕno je vôrst mrîž: trãta, plȉvarica, mȉgavica...;* (*v.* 1.4.9.2.)

mrȉžica, -e – mrežasta torba za *spîzu* i sl.

mrȉžice, -ih *ž mn* – 1. naziv za manje mreže poput *popôvnica;* (*v.* 1.4.9.2.); 2. mrežasta zamka za ptice; (*v.* 1.5.2.2.)

mrȉžina, -e – dotrajali komadi ribarske mreže

mrôk, -a – 1. tama, mrak: *…sakrȉli su ga dok ne pãde mrôk (IN);* 2. razdoblje bez mjesečine kada se ide u lov na plavu ribu – ima ih šest u godini, svako traje dvadesetak dana: *Barzȍ ćе mrôk pôk ćе bȉt sardêl!; supr.* mȉsecina; (*v.* 1.2.8.4.);
- *dùpli mrôk* – mrkli mrak, oblačno nebo u noći bez mjesečine: *…dùpli mrôk, jùgo hũce… (IN)*

mrôv, -a – mrav: *Ôn ne bȉ ni mrôva izgãzi; usp.* mravînjok; (*v.* 1.5.1.4.)

mȕc,* -a (tal. *mozzo*) – mali na brodu, naučnik (nekada po kazni): *Tȉ bi ga poslãla na vȅće skȕle umȉsto u mȕce (IN);* (*v.* 1.4.6.)

mȕcan, mȕcni, -a(o), -o, *prid.* – težak, mukotrpan, mučan: *Bî je tȍ mȕcni posôl*

mūcȁt, mucîn – šutjeti, mučati: *Mûc shȅmpjo, bȍje ti je mūcȁt!; Mūcî ôn, mūcî onà...; usp.* umȕknit

* zastarjelo

mucêć, *pril.* – šutke, bez riječi: *Ka(d) son in svë tȍ rëka, ostãli su mucêć!*
- u mucêć, umucêć – potajno i iznenadno, potiho: *Oprãvi je svë umucêć (ŽK)*

mucigȍt, -a – vragolasto, nestašno, domišljato stvorenje, obješenjak, nevaljalac; (*v.* 1.1.6.1.)

mùcit (se), -in (se) – mučiti (se): *Nemôj mùcit dītë!; Mùcin se od jùtra do mrôka!; usp.* tormentät; (*v.* 1.1.6.2.)

mûd, -a (ve. *muda*) – linjanje, stanje kada ptici otpada perje i kada ne pjeva: *Tìć je u mûd;* (*v.* 1.5.2.2.)

mudantîne, -ih *ž mn* (ved. *mudandine*) – kupaće gaćice: *Svũka se u mudantîne i ȍlma je skocî ù more, i tȍ 'na lãstu'!; usp.* mudônte; (*v.* 1.1.7.1.)

mudônte, -ih *ž mn* (ve. *mudande*) – gaćice: *Sînko, môre me izȉlo ãko son ženȉ mudônte vȉdi nëgo na sušȉlo! (MJ);* (*v.* 1.1.7.1.);
- trêst mudônte – drhtati od straha: *Pȍce son trêst mudônte kȁd je… provīrî o(d) šêst kilî košmêj (Po)*
- dalèke mudônte – duge gaće

mudrovȁt, mudrȕjen – mudrovati; *iron.* mudrijašiti, praviti se pametan: *Ma cȁ vëć ôn tõte mudrȕje!*

mȕf, -a (ve. *mufa*) – 1. žensko krzneno narukavlje; (*v.* 1.1.8.1.); 2. *razg.* dio oko ženskih genitalija

mȕfa,* -e (ve. *mufa*) – 1. bljutavo vino; *usp.* barsãta; 2 naglavak za spajanje dviju cijevi

muhȁ, -ê – muha: *Pokrîj tȍ mêsa prî nëgo dõjdedu mùhe nô nj!; Karcãto je mùhih (mûh*) po mêsu;* (*v.* 1.5.1.4.);
- kakȍ muhȁ bez glōvê – izbubljeno, kao muha bez glave

mûhor, -a – 1. vrsta sitnijeg korova, lijepi se za odjeću, osobito za čarape (*Setaria...*); 2. *fig.* prve dlačice na tijelu mlade osobe: *...pȍce mu je rêst mûhor (IN)*

muhosȅrina, -e – prljavština, mušji izmet

mùhte, *v.* **mȕjte**

mȕja, -e (prema ve. *molame*) – 1. glava hobotnice: *Ćapô je hubȍtnicu za mȕju i opōlî sa njôn dvȍ-trî pūtȁ u tlëh da je smĩri;* (*v.* 1.4.16.); 2. *fig.* grudi, sise: *A onȁ ȉmo kurãja sa onȍ mȕji(h) provũć se krȍz prosesjûn (IN)*

mȕjte, **mùhte**, *pril.* (tur. *müft*) – besplatno: *Ca bȉš itî, ȉst mȕjte svãki dôn!; usp.* ala mãka

mūkȁ, mukê (praslav. *mukȁ*) – brašno: *Za dognȁt vrȉću mukê… tukãlo je bȉt muškardîn ȉ po! (IN);* (*v.* 1.3.11.1.)

mùka, -e – tegoba, muka: *Kolȉko son mùki(h) is njîn podnîla!; Sȁ(d) son na stô mûk!; usp.* patimënat;
- bȉt na stô mûk – biti na sto muka
- mùke Isùsove, mùke Gospodȉnove – sinonim za velike muke, patnje, teškoće: *Tȍ su bîle mùke Isùsove!*
- Mùko mojȁ! – uzvik čuđenja

mûl[1], mūlȁ (ve. *molo*) – mali gat, pristan; malo veći *molȅt; usp.* molȅt; (*v.* 1.4.7.)

mûl[2], mūlȁ *m* (ve. *mulo*) – domaća životinja, križanac magarca i kobile: *Mûl mȍre vëće dognȁt o(d) tovãra;* (*v.* 1.5.1.1.)

mūlȁc, mũlca (ve. *mulo*) – 1. nezakonito muško dijete, kopile *Mõli je mūlȁc, në zno se kô mu je otȁc;* (*v.* 1.1.3.2.); 2. deran, mangup; *Mūlȁc jedôn!; usp.* berekîn, farabȕt, huncȕt; (*v.* 1.1.3.3.)

mularȉja, -e (ved. *mularia*) – dječurlija; *usp.* dicurȉna, mlajarȉja; (*v.* 1.1.3.2.)

mulȅt, *v.* **molȅt**

mulȅte, **molȅte**, -ih *ž mn* (ve. *molete*) – žarač u obliku velike štipalice za hvatanje žara, mašice; (*v.* 1.3.1.);
- ne bȉ ga tãkla njânci mulȅtima – *fig.* gadi mi se

mulinêl, mulinëla (tal. *mulinello*) – vitlo na brodu za dizanje mreže; (*v.* 1.4.9.1.)

mulôm, mulãma (ve. *molame*) – goveđe prsi bez kostiju: *Bokûn mulãma u bronzîn… (IN);* (*v.* 1.3.6.1.)

* zastarjelo

mûlta,* -e (ve. *multa*) – globa: *Dobrȍ ćе pasȁt, ãko ga gebȉro sômo mûlta (IN);*
- *ćapȁt mûltu* – dobiti globu

mùmot. -on – žvakati, polagano jesti hranu; napadno micati ustima (bez zubiju) tijekom jela: *A ovî, ca nȉmo vrojtȅga zûba, mùmo sũhe smȍkve… (IN); usp.* izmùmot

mùnat,* mûnta (tal. *monte*) – 1. hrpa, stog, nanos zemlje, uzvisina: *Tãmo je jedôn vȅliki mùnat stînja;* 2. Mùnat (Vȅli i Mõli) – četvrti u gradu Hvaru (iza *Vȅle crȉkve*, pokraj *Konopjȉke*); (*v.* 1.2.1.5.)

munegîn, -a (ve. *meneghin*) – tanki pregradni zid, ošit: *Munegîn je bî o(d) dãski(h), kantinȅli(h) i mâlte;* (*v.* 1.2.3.1.)

munîcija, -e, *ž,* **municjûn**,* -ūnä, -ūni, *m/ž* (tal *munizione*) – streljivo, municija; (*v.* 1.6.2.2.)

munîta, -e (tal. *moneta*) – 1. sitan novac: *Kô ȉmo munîte? (FN); Mõlo munîta (Cel.)* – najsitnije kovanice; 2. valuta: *A u kojû munîtu bȉš je prȍdo?; usp.* fôlšo munîta; (*v.* 1.2.9.6.)
- *ucinȉt munîtu* – usitniti novac

munôda,* *v.* **monôda**,*

muntânja, -e (ve. *montagna*) – gora, planina, planinski lanac na kopnu (Mosor, Biokovo...); *traversȁt muntãnju (IN)* – prijeći preko brda; (*v.* 1.2.1.1.)

muntȁt,* -ôn (ve. *montar*) – dostići, proći mimo: *Muntãli su Hotêl Ȍverland… (IN); usp.* primuntȁt; okrēnȉt

mùra,* -e (ve. *mora*) – starinska igra koja se odvijala između dvaju igrača naglim pokazivanjem prstiju jedne ruke;
- *igrȁt na mùru, igrȁt na šȉje-šȅte* (ved. *sie, sete*) – igra odraslih u dvoje, pogađanje brojeva pokazivanjem prstiju; (*v.* 1.6.5.2.)

murêl, murȅla (ve. *morelo*) – kalup za određenu širinu; kalup za veličinu oka na mreži; (*v.* 1.4.9.1.)

murȅta, **morȅta**, -e (ve. *moreta*) – crno perje na glavi ptice: *murȅta gardelîna (Cel.)*

mûrga, -e (ve. *morga*) – uljni talog: *Gajȅtu je mûrgon i blãkon kalafatô (Pi)*

Murlȁko,* *v.* **Morlȁk**

murlùc,* -a (tal. *merluzzo*) – vrsta morske ribe, poput manjeg oslića (*Merluccii*da*e*); *usp.* môl; (*v.* 1.4.13.)

murôl,* -ōlä (trs. *mural*) – piljena građa; u Hvaru se posebno zadržao naziv *mezomurôl* (za gredicu 8x5 cm); *usp.* kantinȅla, puntižêl; (*v.* 1.2.2.)

murtadȅla, -e (tal. *mortadella*) – debela salama, mortadela; (*v.* 1.3.6.2.);
- *fȅta murtadȅle* – kriška mortadele

murtȅla, -e (tal. *mortella*) – mirisna začinska biljka, bosiljak (*Ocymum basilicum*): *Sȉjala Mâre murtȅlu...* (*narod. pjesmica*); *usp.* bazȉlika; (*v.* 1.5.3.3., 1.3.8.1.)

mũrva, -e (lat. *morus*) – dud (stablo i plod): *Za se naȉst mũrvi(h) tukãlo je pôć nãnoge u Vȅlo Grõbje*; (*v.* 1.5.3.2., 1.3.12.)

mùs (prema njem. *mussen*) – samo u *izr.*:
- *pod mùs* – ono što se mora učiniti: *Tȍ ti je svȅ bîlo pod mùs.*

mùsast(i), -a(o), -o, *prid*. (prema tal. *muso* – njuška) – namrgođen, namršten: *Zôc je ôn onãko mùsast?* (*v.* 1.1.6.2.)

mūsȉ(t) **se**, mũsîn se (prema tal. *muso*) – mrgoditi se, mrštiti se: *Ca sȅ mũsiš!?; usp.* mãrdi**t** se; na**mūsȉ**(t) **se**

muslȕja, -e, *m/ž* (prema tal. *muso*) – osoba često namrgođena lica: *Pûš ćà otû muslȕju*; *usp.* mužodûro; (*v.* 1.1.6.1.)

mùst, mūzȅn – musti: *Ȅno je u merȉnu, mūzȅ kozȕ.*

mustȁć, mustãća *m* (ve. *mustacio*) – brk; *usp*. mustãće;
- *mustȁć od vapôra* – branik od pletenog konopa na pramcu parobroda (u obliku velikog brka)

mustãće, -ih *ž mn* (ve. *mustaci*) – brkovi: *Ȍl' si pūstî mustãće?; usp.* bȁrk; (*v.* 1.1.4.1.)

mustaćînka, **mustaćôna**, -e (ve. *mustaciona*) – žena s izrazitijim brkovima: *Jesȉ vȉdi onû mustaćînku!?*

* zastarjelo

mustaćûn, -ūnä, *m augm*. (ve. *mustacion*) – čovjek s velikim brkovima, brkonja; (*v.* 1.1.4.2.)

mùšć, -a *m* (ve. *muscio*) – miomiris, kolonjska voda, parfem; *usp.* profùm, kolònja

mušćôni orìh, -ega, -a (*hibr.* prema ve. *muscio* + orîh) – muškatni orah: *...i jõš izgratôš mãlo mušćônega orìha;* (*v.* 1.3.8.1.)

mušelàt,* -ôn ( ) – 1. mrsiti, nespretno plesti; 2. *fig.* mrmljati u govoru, varati; *usp*. zamušelät

mušìca, -e – mušica: *mušìca od vīnä* – vinska mušica; *usp.* muhä; (*v.* 1.5.1.4.)

muškardîn, -a (ve. *moscardin*) – naočit mladić: *Dì ćete, vôs dvò muškardîna? (FN); usp.* muškîć; (*v.* 1.1.3.2; 1.1.4.2.)

muškàt, muškãta (tal. *moscato*) – vrsta grožđa s okusom mošusa; vrsta loze; vrsta vina; (*v.* 1.2.6.2.)

muškî, -ô, -ô, *prid.* – muški: *muškî posôl; muškô rūkä; muškô stvorênje*

muškî, -êga – muškarac: *Bîlo je vèće žênski(h) nègo muškî(h);* (*v.* 1.1.3.2.)

muškîć, -īćä – muškarčić (između djeteta i muškarca): *Mõli ti je postô lĩpi muškîć; usp.* muškardîn; (*v.* 1.1.3.2.)

muškû (samo u *izr*. *po muškû*) – na muški način; *usp. plìvot/jãhot po muškû/ po žênsku*

muštràt, -ôn (njem. *mustern*) – dotjerati u red: *Muštrãćedu te kad bùdeš u vojsku, ne bôj se!; usp.* dricät

muštrōvàt, -ōjën (njem. *mustern*) – tjerati u red kao u vojsci: *Muštrovãli ste… (Po); usp.* dricōvät

mùšula, -e (ve. *mussolo*) – morska školjka, kunjka (*Arca noae*); (*v.* 1.4.17.)

mūtìt (se), mũtin (se) – 1. mutiti: *Nemôj mūtìt vòdu u lòkvu!;* 2. postajati mutan: *Pòce se je prošèk mūtìt.*

mûto, -ta (ve. *muto*) – gluhonijemo čeljade: *A na ovù bôndu… isprùži se Dînko Mûto (IN)*

mùtov(i), -a(o), -o, *prid*. (ve. *muto*) – nijem, sramežljiv, šutljiv, nespretan: *parî mùtov* – šutljiv je; *usp.* zamùtovit

mùzika, -e, **mùžika**,* -e (ve. *musica*) – 1. glazba: *Kojà lĩpo mùzika;* 2. glazbeni sastav, orkestar limene glazbe: *U Fôr je pùno gòdišć bîla mùzika, u nìko vrîme bîle su perfîn i dvî mùzike.*

- *grên na mùziku* – idem na vježbe sviranja

muzikônt, **mužikônt**, -a (ve. *musicante*) – 1. onaj tko svira, muzikant; *usp.* sonadûr; (*v.* 1.1.3.4.); 2. vrsta plave ribe, veliki *šnjûr;* (*v.* 1.4.11.)

muzîna, -e (ve. *musina*) – škrabica za novac, štedna kasica; *usp.* lemôsina

mûzgovac, mûzgovca – vrsta morskog glavonošca, poput sitne hobotnice (*Eledone moschata*): *Mûzgovci se lòvidu sa kòćon;* (*v.* 1.4.15.)

mûž, -a – suprug: *Onì su, bomè, mûž i ženà. Bîla son sa mûžon u Splìt;* (*v.* 1.1.3.1.).

mužarjôla, -e (ve. *musariola*) – brnjica na psećoj njuški: *stãvit pasù mužarjôlu*

mùžika,* *v.* **mùzika**

mûžo,* mûžota (tal. *muso*) – njuška, gubica, rilo; *uobič.* cûnka, rìlo

mužodûro,* -a (tal. *muso+duro*) – obješeno lice kao znak zahlađenih odnosa; *usp*. mûžo; namũsen;

- *nosìt mužodûru –** hladno se ophoditi prema komu

Na balûn se igrãlo bez drèsovih, oko 1950.

Prî Plìvačkega igrãlo se u Šćìkovi bôk, 1950-ih

* zastarjelo

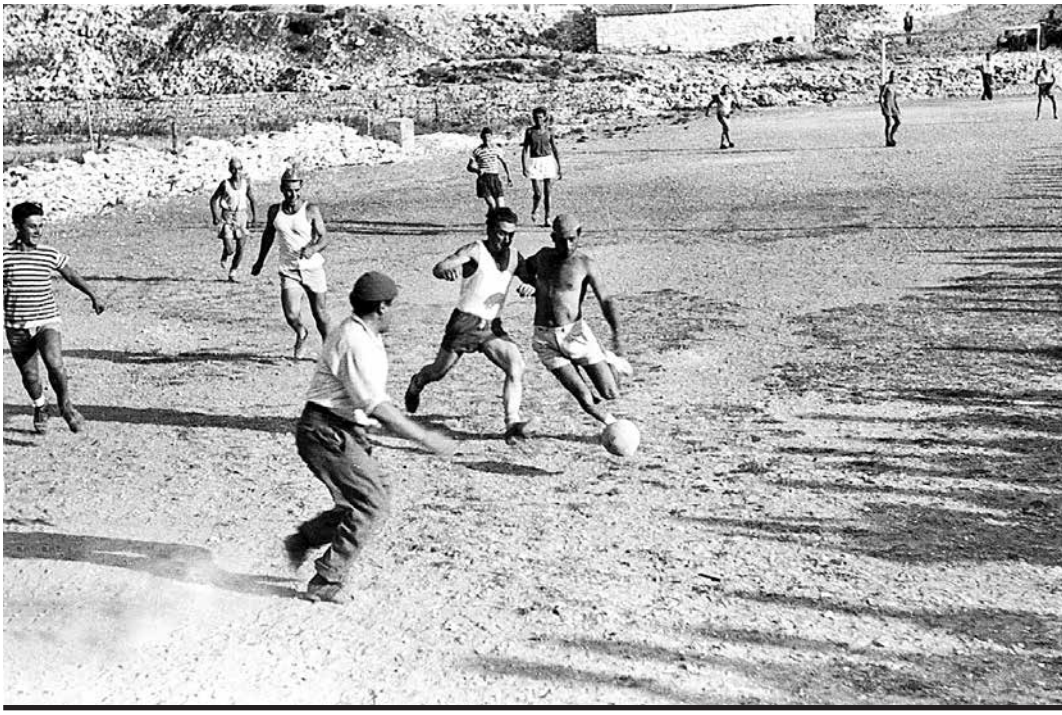

N, NJ

nȁ!, *uzv*. – 1. usklik kad se nudi ili pruža: Uzmi!: *Nȁ, èvo ti!:* 2. konstatacija svršenog čina: *Nȁ, nî vȅć njânci jednê brȍkve!;* 3. dozivanje nekih životinja (*npr.* koza): *Nȁ, mojȁ, nȁ!;* (*v.* 1.7.2.2.)

nabãdot (se), -ôn (se) – nabadati (se) na što oštro: *Pȍcele su se strãnkinje nabãdot na ježȉne!; ...pȍceli su nabãdod sardȅle na rõžônj; usp.* nabȍdāt, nabȍst

nabãtala, *pril.* – mjestimice, tu i tamo: *Posȉjo son svûdera a iznȉklo je na bãtala!*

nabãvit, -bãvin – nabaviti, kupiti: *Tukô non nabãvit nȍvi žveljarîn; usp*. kūpȉt

nabījȁt (se), -bījȅn (se) – nabijati (udaranjem, udaranjem vjetra...): *Težõcȉ nabījȅdu onȅ svojê klobūkȅ nã glov… (IN)*

nabȉt (se), -bȉjen (se) – 1. sabijanjem nabiti: *Nabî(j) dobrȍ otû vrȉću!;* 2. natući se: *Cȍton jer son jucẽra nabî nȍgu.*

nabōdȁt (se), -bõdon (se) – nabadati (se): *…a ferijãlke se nabõdodu po pȉskima (IN); usp.* nabãdot

nabȍst (se), -bodȅn (se) – nabosti (se): *Nabȍli su sardȅle na rõžônj; Nabô son se na ježȉnu; usp.* nabãdot.

nabrȁt (se), -bȅren (se) – 1. berući ubrati (*npr.* cvijeće): *Nãbrola son se narćîzulih na Gãlešnik;* 2. naborati (*npr.* tkaninu): *Ovõde ćе tukȁt jȍš mãlo nabrȁt.*

nabrēhnȕt, -brẽhnen – nabreknuti: *...a žȉle o(d) gãrla su mu nabrẽhle kakȍ tartajūnȗ (IN)*

nabrîzgot, -o – napuniti vimena mlijekom (do brizganja)

nabrōjȁt, -brõjon – nabrajati: *...pȍcela je nabrōjȁt kôntra ovȅga, kôntra onȅga (IN)*

nabrojȉt, -brojîn – nabrojiti: *Nabrojî son hi svȅ, ma jednêga se ne spomȉnjen.*

nabrūsȉt (se), -brūsin (se) – 1. nabrusiti što tupo; 2. nabrusiti se, naljutiti se na koga

nabūbȁt, -būbon – 1. namlatiti, istući; 2. naučiti napamet, nabubati

nabumbȁ(t) **se**, -ôn se (prema ved. *bumbar*) – 1. natopiti (se) tekućinom: *Balũn se svãku mãlo nõjde i nabumbô ù more (IN);* 2. *fig.* udebljati se: *Dobrȍ se je nabumbô!*

nabûmbit se, -in se (prema ved. *bumbar*) – *razg.* napiti se, opiti se: *A lîpo se je nabûmbi!; usp.* opȉ(t) se

nabumbivên, -ȅni, -a(o), -o, *prid*. (prema ve. *bumbar)* – pijan, pripit: *Ȅpeta je dõša dȍma nabumbivên!;* (*v.* 1.1.6.3.); *usp.* pjôn

nacȅkot se, -cȅkon se – načekati se: *Nacȅkola son se dȍkli son dõšla na rêd!*

nacêt, nãcmen – načeti: *Nãce son nȍvi karatîl, taštãćeš ga… (IN); usp.* nacȉmot

nãcet(i), -a(o), -o, *prid.* – načet: *Apêna je nãcet ovî... nãceti karatîl; Apêna je nãceta ovȁ... nãceto tûrta; nãceto īće*

nacīkȁ(t) **se**, -cīkon se – napiti se, opiti se: *Sȉnoć su se dobrȍ nacikãli!; usp.* opȉ(t) se

nacȉknet(i), -a(o), -o, *prid.* – 1. napuknut: *Nacȉknet je ovî... nacȉkneti žmûl!; Nacȉkneta je ovȁ... nacȉkneto terîna!;* 2. lagano ukiseljeno (o vinu): *Vȅć je nacȉkneto ovȍ vīnȍ!*

nacȉknit, -e – napuknuti: *Nacȉka je ovî žmûl, nemôj ga već stavȉjot na stôl!*

nacīkon(i), -a(o), -o, *prid.* – pripit, pijan: *Dobrȍ je nacīkona ovȁ tvojȁ... nacīkono susȉda!; usp*. pjôn; (*v.* 1.1.6.3.)

nãcilo, **nãzdravo,** *pril.* – na cijelo, na zdravo;
***- zabolȉt nãcilo, zabolȉt* nãzdravo** – zaboljeti bez vidljive ozljede

nacȉmot, -cȉmjen – načinjati neku cjelinu: *Nemôj jȍš nacȉmot nȍvi karatîl!; usp*. nacêt

* zastarjelo

nacīnjȁt (se),* nacĩnjon (se) – 1. popravljati, krpati: *A ěvo, nacĩnjon kalcěte*; *usp.* mendōvāt; 2. kititi se, cifrati se: *Nacĩnjo se kakȍ za na tônce*.

nacjonalizācija, -e (prema fr. *nationalisation*) – preuzimanje vlasništva u korist države (nakon 2. svj. rata)

nãcrt, -a – nacrt, skica: *Govȍri mĕštar da bez nãcrti(h) ne mȍre pocêt lavurȁt*; *usp.* dešènj

nacùdit se, -cùdin se – načuditi se: *Fureštarïja se ne mȍre nacùdit… (IN)*

nacukarȁt,* -ôn (prema tal. *zuccherare*) – posuti šećerom

naćakulȁ(t) **se**, -ôn se (prema ved. *ciacolar*) – napričati se: *Jestě se vî dvî naćakulãle?*

naćūlĩt, -ćūlin – napeti uši da bi se što bolje čulo: *Pȁs je ȍdma naćūlî ȕši.*

nadahnȉ(t) **se**, -dãhnen se – nadahnuti se, dobiti nadahnuće: *...kakȍ da ga je Dûh Světi nadãha.*

nadalekȍ, *pril.* – nadaleko: *Nadalekȍ nî bîlo tãko jõkega mladĩća!*

nadazrȉ(t) **se**, -dãzrin se – osvrnuti se, poviriti; *usp.* poglědot, odoćät

nadebelȉ(t) **se**, -în se – udebljati se: *Dobrȍ se nadebelî ȍkli se ožênî; usp*. pomȍć se, natūstȉ(t) se

nadezmȅzu,* *pril.* (tal. *de+mezza*) – napola, polovično, djelomično ispražnjeno: *Vīnȍ je bîlo dobrȍ, jȍš nî cĩklo, nĩti je bîlo na dezmȅzu; usp.* dezmȅzo, dȍpol

nadĩme, -ïmena – nadimak: *Otî cêrti je imô nadĩme ‘Divjî’… (IN); usp.* ïme, bezïme

nadĩmot se, -ïmjen se – 1. napuhivati zrakom, vjetrom: *Nadĩmje se jïdro, mȍre bĩt i tarbȕh, plūća...;* 2. naprezati se; 3. *fig.* praviti se važan; *usp.* napuhĩvot

nadĩt, -ïjen – nadjenuti, nataknuti: *Nadĩjen ěšku na parangôl, sa(d) ću bĩt gotôv.*

nadīvȁt, -īvjȅn – nadijevati, naticati: *Nadīvjȅmo ěšku vȅj pôl ûre.*

nadivên, nadivěni, -a(o), -o, *prid.* – nataknut: *Sä(d) su ȍba parangōlä nadivěna.*

nadnèvak,* dnêvka – datum, nadnevak: *Kojî je danȁs nadnèvak?;* uobič. *Kojî smo ga danȁs?*

nadojĩt (se), -în (se) – dojenjem nahraniti dojenče: *Jesï nadojĩla mõlega? - Jesôn, lîpo se nadojî.*

nadolĩt, -ïjen – nadoliti: *Nadolîj do varhä!*

nadolīvȁt, -īvjȅn – nadolijevati: *Nemôj mi vȅć nadolīvȁt, vajô mi hodï(t) ćä!*

nadomĩstit, -in – naći zamjenu, nadomjestiti: *Têško ćemo nadomĩstit tãkega svićōrä.*

nadovēzȁ(t) **se**, -dovẽzen se – 1. nastaviti govor na već rečeno: *Ka(d) se onä nadovezãla nî vȅć nĩko nĩšta rěka;* 2. produžiti što vezanjem; *usp.* nadožuntät

nadovezïvot se, -ïjen se – nadovezivati se: *Nadovezïje se i kad nî potrïba.*

nadožuntȁt, -ôn (prema ve. *zontar*) – nadodati, produžiti: *Ãko je za nadožuntät… (IN); usp.* nažuntät

nadrobĩt, -drȍbin – nadrobiti, usitniti: *Ôn ȕvik nadrȍbi krȕh u jûhu.*

nadronjȁ(t) **se**, -drȍnjen se – naspavati se: *Jesï se vȅć nadrȍnjo, lincĩno jednä!*

nadȕt (se), -dȕjen (se) – 1. napuhati se (*npr.* obilnim jelom): *Nadȕlo me je ovȍ fažôla;* 2. napeti se od bijesa, ljutnje, muke: *Lîpo me je ženä jȕtros nadȕla!*

nadūvȁt, -dūjȅn – 1. napuhivati; 2. *fig.* ‘pumpati’ koga: *...da ga dȍma ženä ne nadūjě (IN); usp*. napuhĩvot

naeškȁt, -ôn (*v*. ěška) – staviti mamac za ribe (*ěšku*) na udice: *Jestě naeškãli parangōlě?*

nafjorȁt,* **nafjoretȁt**,* -ôn (prema tal. *fiore* – cvijet) – nakititi cvijećem: *Lĩpin su cvĩćen nafjorãli… (Po)*

nafrajȁ(t) **se**, -ôn se (prema ved. *fraiar*) – proveseliti se, istrošiti se slaveći i zabavljajući se

naftalîna, -e (tal. *naftalina*) – sredstvo za uništenje gamadi i zaštitu od moljaca, naftalin

* zastarjelo

nagȉnjot (se), -gȉnjen (se) – naginjati (se): *Ne nagȉnj se tolȉko kros ponȉstru!; usp.* nōgnȉ(t) se

naglȅdot se, -on se – 1. vidjeti mnogo toga: *Naglȅdo se ôn svȅga po svītù;* 2. zasititi se gledanja: *Nīsòn se mȍga naglȅdot…*

nãglos, *pril.* – glasno, naglas: *Ne bȉ itî dûšu grīšȉt i svȅ izrȅć nãglôs (IN)*

nagodȉ(t) **se**, -gȍdin se – nagoditi se: *Nagodȉli su se za žurnôtu.*

nagōđȁt, -gōđon – nagađati: *Mȍremo mî nagōđȁt, ma nȉkad nēćemo znȁt ca sȅ dogodȉlo!*

nagorȉt, -gorî – djelomično izgorjeti, nagorjeti: *Nî pȕno šćȅte, sômo je nagorȉlo!*

nagovōrȁt, -govōron – nagovarati: *Nemôj me nagovōrȁt, znôn jȍ ca mȉ je cinȉt!; usp.* prišvadȉvot

nagovorȉt, -govȍrin – nagovoriti: *Provôj ga tî nagovorȉt!; usp.* prišvadȉt

nagrȉst, -grīzên – nagristi: *Mȉši su mi nagrȉzli štramȁc.*

nagrišpȁt (se), -ôn (se) (prema ve. *grespa*) – naborati (se): *Tukô mi mãlo vȅće nagrišpȁt ovõde!; Ostārila je i svȁ se nagrišpãla; usp.* navrãšćit

nagrišpôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *grespa*) – 1. naboran (o licu): *Jesȉ ga vȉdi kakȍ je ostāri, cȉli je nagrišpôn; Svȁ je nagrišpôna ovȁ... nagrišpôno ženȁ; usp.* navrãšćen; (*v.* 1.1.4.2.); 2. naboran (o tkanini, papiru...): *Kȍtula je kakȍ jedôn nagrišpôni fuštôn; usp.* na pjète

nagrōdȉt[1], -grõdin – nadograditi: *Nagrōdî je jȍš jedôn pôd.*

nagrōdȉt[2], -grõdin – nagraditi: *Nekȁ vos Bôg nagrȍdi!*

nagrȕhot se, -grȕhon se – natresti (se): *Ca smȍ se nagrȕholi u onî kamijôn po stõroj cȅsti!*

nagucȁ(t) **se**, -gucôn se – nagutati se (hrane, uvreda): *Nagucãla son se jȍ svȅga u životù.*

nagulōzȁ(t) **se**, -gulozôn se (prema tal. *goloso*) – nalakomiti se, postati željan nečega kao sladokusac: *Nagulozô se na onî cibîb; usp.* namōzȉ(t) se

naguštȁ(t) **se** (prema ve. *gustar*) – naužívati (se): *Naguštô son se onȅga cibȉba; izr: Jesôn provãla glõda, ma son se naguštãla hlõda!*

nagūzȉ(t) **se**, -gūzin se – istaknuti stražnjicu: *Glȅdo je ôn onãko, priko ȍka, kakȍ se nagūzȉla dȍkli je fregãla; usp.* napãrcit se

nahêro, *pril.* – nakrivo, ukoso: *Ma dȉ su ti ȍci, ȍl' ne vȉdiš da tȍ stojî nahêro!?*

nahodȉ(t) **se**, -hodîn se – nahodati se: *Dobrȍ smo se nahodȉli dok nīsmȍ arivãli. do tãmo.*

nahȍdit se, -hȍdin se – 1. nalaziti se, postojati: *Pȍvar parvîh pajôli(h) nahȍdu se i drȕgi…*; 2. sastajati se: *Onȉ se nahȍdidu u šȕmicu na sakrêto (ŽK)*

nahrōnȉt (se), -hrõnin (se) – nahraniti se: *Nȉ mi ȕvik lakȍ nahrōnȉt cȉlu famȅju. Vȅće pûti(h) se je u nôs nahrōnî.*

nahrūpȉt, -hrūpin – nahrupiti, navaliti: *Furȅšti ću nahrūpȉt kakȍ lûdi… (IN)*

naīdȉt, *v.* **najīdȉt**

najebȁt, -jebȅn – *vulg.* nastradati, zapasti u nezahvalan položaj, najebati: *Nȁjebo je!*

najȇžen(i), -a(o), -o, *prid.* – 1. naježuren; 2. nakostrušen, razdražen: *Prȍpja je najȇžen ovî... najȇženi stvôr; Prȍpja je najȇžena... ovȁ najȇženo štrîga; Kojȅ najȇženo stvorênje!;* (*v.* 1.1.6.2.)

najȇžȉ(t) **se**, -jȇžin se – 1. dobiti osjećaj trnaca u leđima, naježuriti se: *Ka(d) cȕjen otû mȕziku svȁ se najȇžin;* 2. nakostrušiti se: *Dȍsta mi je da vȉdin onû kurbetȉnu, ȍdma se svȁ najȇžin!*

najīdȉt, **naīdȉt** (se), -(j)īdin (se) – naljutiti se: *…a cȁ tî znôš jȇ kȍga dȍma ženȁ najīdȉla!? (Cel.); Naidî se nõ me, a zôc - za nȉšta!; usp.* isīdȉt

najȉst, **naȉst** (se), -(j)în (se) – najesti (se); *Na(j)î son se fažôla i manȉštre...; usp.* nažrît se

* zastarjelo

najũšen(i), -a(o), -o, *prid.* – razdražen: *Najũšen je kakȍ... najũšeni pȁs!; Najũšena je kakȍ... najũšeno mȁška!; Kojȅ najũšeno stvorênje!; usp.* jũšan; (*v.* 1.1.6.2.)

najũšȉ(t) **se**, -jũšin – 1. uzrujati se, naljutiti se: *Najũšî se ȅpeta nõ me;* 2. razdražiti se, uspaliti se, pomamiti se

najuštȁt, -ôn (prema ve. *giustar*) – podesititi, namjestiti, prilagoditi;
- *najuštȁt gȕšte* – dodati začine za bolji okus jela
- *najuštȁt lerôj* – namjestiti vrijeme na satu

nakantȁ(t) **se**, -ôn se (prema ve. *cantar)* – napjevati se: *Jestȅ se noćȁs nakantãli?*

nakarcȁt (se), -karcôn (se) – 1. nakrcati (se): *Nakarcãli su brôd priko mȉre; Nakarcô son se vȅće nȅgo cȁ son mȍga prinît;* 2. *fig.* napiti se; *usp.* opȉ(t) se

nakarcôn(i), -a(o), -o, *prid.* – 1. nakrcan: *Dobrȍ je nakarcôn ovî ... nakarcôni brôd; Dobrȍ je nakarcôna ovà ... nakarcôno gajȅta;* 2. *fig.* pijan: *...mornārȉ nakarcôni bȉron (IN); usp.* inkarikôn; pjôn; (*v.* 1.1.6.3.)

nakargȁt, -ôn (prema ve. *cargar*) – natovariti, jako opteretiti: *Ca stȅ nakargãli tȍ bîdne bȅštije.*

nakargãce, **na kargãce**, *v.* **kargãce**

nãki, *v.* **onãki**

nakȉtit (se), -in (se) – nakititi (se): *Lîpo su nakȉtili mlõdu; Lîpo se je nakȉtila; usp.* napirlitȁ(t) se

nakloni(t) **se**, -în se – nakloniti se: *Svȉ su glũnci dõšli na pozôrnicu i nakloni se; usp*. klãnjot se; (*v.* 1.1.6.4.)

nãko, *v.* **onãko**

nakorzȉ(t) **se**,* -în se (ve. *inacorzerse*) – uočiti, shvatiti, dosjetiti se: *Ȃko ti se otȁc nakorzî nȅćeš ostȁt žîv! (IN)*

nakostrũšen(i), -a(o), -o, *prid.* – 1. nakostriješen, 2. *fig.* srdit, nabrusit: *Nakostrũšen je... kakȍ nakostrũšeni kȍkot; Nakostrũšena je... kakȍ nakostrũšeno kȍkoša;* 3. *fig.* razdražen; (*v.* 1.1.6.2.)

nakostrūšȉ(t) **se**, -kostrũšin se – 1. nakostriješiti se (dizanjem perja, dlake...): *Poglê(j) kakȍ se mãška nakostrūšȉla!;* 2. spremiti se za sukob, naoštriti se, narogušiti se: *Ca sȉ se nakostrūšȉla nõ me!; usp*. narogūšȉ(t) se; (*v.* 1.1.6.4.)

nakotȉ(t) **se**, -kȍtin – nakotiti, namnožiti se (o životinjama): *Môjko mojȁ, kolȉko se tȅga nakotȉlo!; usp.* izlêć

nakrȁs(t) **se**, -krȍdēn se – nakrasti se: *A mãlo su se nakrãli, svȉ od rêda!*

nakrȉt, -krȉjen – natkriti: *Tukô mi nakrȉt terãcu da se mȍre ȉst i po sûncu i po kȉši;* (*v.* 1.1.6.4.)

nakrīvȉt (se), -krȉvin (se) – nakriviti (se): *Nakrīvî je berȉtu; Brôd se nakrīvî na strônu od rîve.*

nakrîvjen(i), -a(o), -o, *prid.* – nakrivljen: *Nakrîvjen je kakȍ nakrîvjeni bôr; Nakrîvjena je kakȍ nakrîvjeno smȍkva; Kojȅ nakrîvjeno stablȍ!*

nãkrivo, *pril.* – nakrivljeno: *Cȁ ne vȉdiš da ti tȍ stojî nãkrivo!?*

nakrôj, *prij.* – nakraj: *Nȅćeš nôć bȍju dīmjȕ nakrôj svîta!*

nakȕpit (se), -in (se) – nakupiti (se): *Nakȕpili smo karagȕji(h) za špãher; Nakȕpilo se dȍsta tȅga svȅ ovȍ vrîme cȁ nȉkor nî dohodî cȉstit.*

nakupovȁt (se), **nakupȕvot** (se), -kupȕjen (se) – nakupovati (se): *Bî je u Trêšt i nakupȕvo je krȅne svãke debjinê; Svãki pût ka(d) grê pu(d) Splȉta nakupȕje se svȅga i svãcega!*

naletȉt, -în – slučajno sresti, naletjeti na koga ili što: *Dobrȍ son naletî nõ te olkȁ(d) te ȉšćen!; usp.* namȉrit se, inkontrȁt, trȅfit

naležêć, *pril.* – u ležećem položaju: *Nõša son ga dȍma naležêć*; *Opōlî son naležêć i trȅfi ga drȉto ù glovu.*

nalīpe, *pril.* – na lijep način: *Bȍje ti je sa njîn nalīpe, jerbo se lakȍ najūši.*

nalȉpot, nalȉpjen – nasrtati, naletati: *Nalȉpjo je na njȅga kakȍ vrôg*, *...kakȍ gundȅj na smȍkvu!*; *usp.* nasārćot

* zastarjelo

nalìt (se), -lìjen – 1. lijući napuniti, natočiti: *Nalî son ti dvî lìtre vīnà;* 2. naliti unutrašnjost broda zbog valova: *Dobrò nos je nalìlo ovî pût!;* 3. naliti beton: *Sùtra ćemo nalìt terãcu;* 4. opiti se: *Njôj se mûž svãke subòte nalìje u Slâvkota.*

nalīvât, -līj̀ēn – 1. puniti tekućinom, nalijevati: *Nalīj̀ēn ti lìtru prošëka;* 2. nalijevati unutrašnjost broda morem: *Pòcelo nos je nalīvât i tukãlo je pojàt;* 3. nalijevati beton: *Nalivãli smo terãcu jucēra i bomë smo je nalìli!*

nalivên, nalivëni, -a(o), -o, *prid.* – 1. napunjen tekućinom: *Jesù svì karatìli nali vëni?;* 2. *fig.* pijan: *Dobrò je nalivên ovî tvôj ... nalivëni susîd; Dobrò je nalivëna ovà tvojà ... nalivëno susìda;* (*v.* 1.1.6.3.)

nalokà(t) **se**, -lòcen se – 1. napiti se kao životinja; 2. *fig.* opiti se: *Dobrò se je nãloko!; usp.* opì(t) se

naložìt, -lòžin – zapaliti vatru, naložiti: *Cipãla je drîva dõle u dvôr za naložìt špãher… (IN)*

nalumbardàt (se),* -ôn (se) (*v. lumbardàt*) – 1. nalupati koga ili što; 2. isprebiti se, namučiti se poslom

namargòdit se, -in se – namrštiti se, namrgodiri se Ca sì se tãko namargòdi? *(ŽK)*; *usp.* margòdit se; namūsì(t) se; (v. 1.1.6.2.);

nãmartvo, *pril.* – istući koga ‘na mrtvo ime’: *Istũka je sîna nãmartvo.*

namašćàt, -ôn – narezivati navoj (na vijku, cijevi...)

namaškarà(t) **se**, -ôn se (prema tal. *mascherarsi*) – namazati se kao maškara

namãzot, -mãžen – namazati: *Polùge bi se namãzole lòjen kal bi dìzoli brôd ìz mora.*

namēcì(t) **se**, -mēcin se – naviknuti se na što ugodno: *Namēcî se na dòbre bokūnë.*

namèćot se, -mèćen se – nametati se: *Ôn se ùvik namèće furèštima!*

namèst (se),* -mèten – oguliti (si) kožu: *Glèdoj kakò pãrtiš da ne bî namëlo tovãra (ŽK)*

namìgnit, -mìgnen – dati znak pritvaranjem oka, namignuti: *Namìga mi je, ma nīsòn ga obadãla!; usp.* mìgot; (*v.* 1.1.6.4.)

namigùvot, -ùjen, **namigōvàt**, -ōjēn – namigivati: *Ma promìsli, namigùvo mi je dòkli je tõnco sa drùgon!*

namīnìt, -mīnin – namijeniti: *Otò son ionãko bî namīnî za prodàt.*

namìrit se, -mìrin se – namjeriti se, naići na koga ili što: *Dobrò da son se namìri nõ te!*
- *pũtnik namīrnik* – osoba koja dolazi nenajavljeno s puta, u prolazu

namīrì(t) **se**, -mīrin se – namiriti potrebe, naplatiti se: *Namīrî son se i sà(d) son mîran.*

namìstit (se), -mìstin (se) – 1. smjestiti se: *…kad mì se je lîpo namìsti, smìri son ga flõbericon;* 2. opremiti namještajem: *Lîpo si namìstila tinêl;* 3. naći, dobiti namještenje: *Namìsti se je u òpćinu, dì ćeš bòjega!*

namīšćàt (se), -mīšćon (se) – namještati (se): *…namĩšćà(t) se za letratà(t) se.*

nãmlodo, *pril.* – na mlado, na mladi organizam: *Zarẽšće mu vèselo, nã mlodo je!*

nãmo, *v.* **onãmo**

namocìt (se), -mòcin (se) – navlažiti (se), namočiti (se): *Ròbu tukô namocìt prî šumprešovônja; Bakalõr se nôjprî namòci ù vodu.*

namòknit, -en – natopiti tlo: *Jê cò namòklo is ovò daržjà?; Ãko ne namòkne i kozë ne nabrĩzgodu, òboj nãmi! (IN);*
- *namòklo je jednù bòtu* – namočilo je zemlju do dubine udarca motikom (o količini kiše)

namōmìt, -mõmin – namamiti: *Namōmî son mìša u trãpulu sa bokunìćen sìra; usp.*namōtât

nãmortvo, *pril.* – vrlo jako, na mrtvo ime: *Istûka je jucẽra mõlega nãmortvo.*

* zastarjelo

namōtȁt, -mōton – namamiti, primamiti: *Namōtô je onû nòvu furĕštu na jèdrilicu.*

namotȁt, -motôn – namotati: *Namotôj tò vùne u klûko!*

namōzȉt (se), -mōzin (se) – naviknuti (se) na što privlačno: *Namōzî si pasȁ na mêso; Mãška se namōzȉla...; usp*. izvicjȁt, nagulōzȁ(t) se

namùcit (se), -mùcin (se) – namučiti (se): *Namùci je ôn i sĕbe i drùge; Namùcila son se jȍ u životù.*

namurȁ(t) **se**, **namorȁ**(t) **se**, -morôn (ve. *inamorarse*) – zaljubiti se: *Mlõdo se u mladȉća namurãla (Cel.);* nov. *zajūbȉ(t) se*

namūrdȉ(t) **se**, -mũrdin se – namrgoditi se: *Ca sȉ se tãko namūrdî, pok ti nīsôn nȉšta grûbo rĕka!? (ŽK)*; (v. 1.1.6.2.)

namurôn, **namorôn**(i), -a(o), -o, *prid*. (prema ve. *inamorarse*) – zaljubljen: *Prȍpja je namurôn… ovî môj namurôni sîn!; Prȍpja je namurôna… ovȁ mojȁ namurôno ćêr!; nov.* zajûbjen; (*v*. 1.1.6.2.)

namũsen(i), -a(o), -o, *prid.* – namršten, namrgođen: *Namũsen je... ovî namũseni mĕštar; Namũsena je... ovȁ namũseno meštrȍvica; Zôc je namũseno je... ovȍ namũseno dītĕ?; usp.* mužodûro

namūsȉ(t) **se**, -mũsin se (prema ve. *muso*) – namrštiti se, namrgoditi se, objesiti nos; *usp.* namargȍdit se; (*v*. 1.1.6.2.)

namušćȁt (se), -ôn (se) (prema ve. *muscio*) – staviti *mùšć*, namirisati (se): *Namušćãla je sĕbe i sestrù; Namušćãla se kakȍ za na tônce.*

namušćôn(i), -a(o), -o, *prid*. (prema ve. *muscio*) – namirisan: *Kakȍ je namušćôna, ćũti se na stô mêtri(h)!*

nânci, **nânka**, **nânke**, **nânki**, **niânci**, **niânka**, **njânke**; *v*. **njânci**

nânit, -i – spavati (u obraćanju djeci): *Grēmȍ nânit, lĩpi môj!*

nãnoge, *pril.* – 1. pješice: *Tõte mȍreš prôć jedîno nãnoge;* 2. na nogama: *Ka(d) bi mĕštar intrô u rãzred svȉ bi se dȉgli nãnoge.*

nanjùšit, -in – nanjušiti: *Dobrȍ si nanjùši dȉ se pecĕ, ân!?*

naoblōcȉ(t) **se**, -oblōci se – naoblačiti se: *Naoblōcȉlo se pȍvar Vīsȁ, mȍgla bi nevêra, i tȍ za mãlo vrȉmena!*

naociglêd, v. **uociglêd**

nãoko, *pril.* – 1. na prvi pogled, naoko: *Onãko, nãoko, rĕka bi da hi je bîlo desētãk; oubič.* ȍdoka; 2. na oko (isprȕziti jaje)

naoštrȉt, -ȍštrin – naoštriti: *Tukãlo bi naoštrȉt ovî kosôr i sikȉru; usp*. izbrūsȉt

nãpa, -e (ve. *napa*) – konstrukcija u obliku lijevka nad ognjištem, kaminom; *usp.* tornanãpa; (*v.* 1.3.1.)

napãćen(i), -a(o), -o, *prid.* – napaćen duševno ili tjelesno: *Pȕno je napãćen nãš... napãćeni otȁc; Pȕno je napãćena nãša... napãćeno mãti; Bȉdno napãćeno dītĕ* !

napãdot, -pãdon – napadati. *Sȁ(d) su nos i onȉ pȍceli napãdot!; usp.* napȁst

nãpamet, *pril.* – napamet;
- *imȁt nãpamet* – držati u glavi: *Ȉmon jȍ tĕbe nãpamet, ne bôj se!*
- *pȁst nãpamet* – sjetiti se: *Pãšće mi nãpamet kad ne bȕde potrȉba (IN)*

napārcit (se), -in (se) – izbočiti stražnjicu, naprčiti (se): *Mȁ poglê(j) je kakȍ je napārcila guzȉcu!; Mȁ kakȍ se sômo napārcila!*

napārćen, -a(o), -o, *prid.* – naprćen teretom, bremenom: *…napārćen sa tolȉko gȍdišć na škîna (IN)*

napārtit, -pārtin – naprtiti tegleću životinju; (*v*. 1.2.6.1.)

napȁst, -pãden – napasti; *usp.* napādot

napatinȁt, -ôn (prema ved. *patinar*) – namazati cipele (*npr.* kremom): *Jesȉ vĕć napatinô postolĕ?*

napãtit se, -in – izmučiti (se), napatiti (se): *Ah, napãtila se onȁ is njîn!*

napēcȉ(t) **se**, -pēcin – napraviti ustima grimasu namijenjenu komu; (*v*. 1.1.6.4.)

napēlȉt, -pēlin – naćuliti: *Pȁs je napēlî ȕši i stô u fêrmu.*

* zastarjelo

naperletà(t) **se**, **napirlità**(t) **se**, -ôn se – nakititi se preko mjere, napirlitati se: *Ma pogle(j) je kakò se naperletãla!*

napêt (se), nãpnen (se) – 1. zategnuti što: *napêt pȕšku, trãpulu, gvožđīcà...*; 2. napeti se: *Nãpe se na pãrste;*

napȉnjot (se), -en (se) – 1. zatezati što: *Napȉnjen gvožđīcà svãku vȅcer;* 2. naprezati se, napinjati se: *Napȉnje se priko mȉre; usp.* napêt

napȉpot, -pȉpon – 1. napipati; 2. *fig*. pronaći, napipati: *Jandôrmi su mu napȉpoli ležò… (IN);*

napirlità(t) **se**, *v.* **naperletà**(t) **se**

napīsàt, -pȉšen – napisati: *Napisãli su na zîd: ŽIVIJO SKOJ (IN);* (*v.* 1.1.6.5.)

napȉ(t) **se**, -pȉjen se – popiti: *Hòćeš se dôć napȉt?*

napjetôn(i), -a(o), -o, *prid*. (prema ve. *pieta*) – naboran: *Za u crȉkvu smo imãle fȉne vȅšte, lȋpo napjetône (Man.)*

naplãkot se, -plãcen se – naplakati se: *Kolȉko son se jȍ naplãkola zarad njȅga!*

naplȉvot se, -plȉvon se – isplivati se: *Ondà, jestȅ se naplȉvole?*

naplaćȉvot, **naploćȉvot**, -ćȉjen – naplaćivati: *Onî ca je naplōćȉvo gȍstima… (IN): usp.* naplōtȉt

naplōtȉt, -plōtin – naplatiti: *Nȉ mi itî naplōtȉt, kakò famȅji; usp.* naplaćȉvot

napodan, **na podan**, *prij*. – u podnožju, na dnu, na kraju čega: *Nãmi je gustîrna na podan kȕće; Butãli smo popôvnice napodan škȍji(h); usp.* pȍdan;
- *napodan škȍji*(h) – na dnu Paklenih otoka *(‘ ȉza Mȍciguzȉce’)*

napojȉt, -ȋn – dati životinjama vode za piće, napojiti

napolitâna, **napolitôna**,* -e (ve. *napolitana*) – kombinacija od tri karte iste boje (*ȁs, dȕja, trojîna*) u kartaškoj igri *trešȅti: Akužōjȅdu se dȕje i napolitâne!*

Napoljûn, **Poljûn**, -ūnā, *m* (ve. *Napolion*) – najviša tvrđava nad gradom Hvarom, gradili je Francuzi početkom 19. st: *Užãli smo pôć u manjȉge pu(d) Poljūnà (IN);* (tvrđava *Napoljûn,* ali se kaže: *‘grên na Poljûn’, …’pu(d) Poljūnà’*); (*v.* 1.2.1.4.)

napomēnȉt, -ēnen – napomenuti, podsjetiti: *Napomẽn mi drȕgi pût, sȁd ne grên dȍma!; usp.* napovȉdit

napomȉnjot, -ȉnjen – napominjati, podsjećati: *Ca mȉ napomȉnješ ȕvik ȉstu stvôr!*

nãpose, *pril*. – odvojeno: *Tukô skȕhot nãpose jednȍ i drȕgo…*

napovȉdit, -vȉdin – poručiti, napomenuti: *Tukô mu cagôdera napovȉdit… (IN); usp.* napomēnȉt

napožȁt (se), -ôn (se) (prema jul. *posar*) – nasloniti (se), prisloniti: *Napožôj tȍ ovõde!; Napožôj se slȍbodno na mȅne (nõ me)!; usp.* naslonȉt

naprãvit (se), -in (se) – 1. učiniti, napraviti, popraviti... : *Naprãvi son kȍkošima nȍvu kapunjêru; usp*. ucinȉt; 2. dotjerati se; *usp*. naprōvjȁt

naprãvjeno, *pril*. – napravljeno: *Tȍ nî dobrȍ naprãvjeno; usp*. ucinjȅno

naprēgnȉt se, -ēnen se – napregnuti se: *Naprẽga son se i(s) svȅ fôrce, ma nȉšta se nî pomãklo!*

nãprida, **nãpreda**, *pril*. – naprijed: *Grēmȍ nãprida, nî vȅć fermatîve!; supr.* nõse

naprōvjà(t) **se**, -prõvjon se – uređivati se, dotjerivati se: *Naprõvjo se kakò za na tônce!; usp.* nacīnjȁt se; naprãvit

napūhȁt, -pũšen – napuhati: *Kakò ćemo napūhȁt balûn bes pûmpe!?*

napuhȉvot, -ȉjen – napuhivati: *Ovî balûn tukô napuhȉvot svãki cȁs; usp.* nadūvȁt

napȕknit, -e – dobiti napuklinu, napuknuti: *Ovî žmũl je napȕka; usp.* nacȉknit

* zastarjelo

napȕknet(i), -a(o), -o, *prid.* – koji ima napuklinu: *Dobrȍ je napȕknet ovî ... napȕkneti žmûl; Dobrȍ je napȕkneta ovà ... napȕkneto terîna; napȕkneto daržãlo; usp.* nacïknet

napumpȁt, -ôn (prema ve. *pompar*) – napumpati: *Ȉmoš pûmpu za napumpȁt otî buvêl*

napȕnit (se), -in (se) – napuniti (se): *Jesï napȕnila kȍficu grôžja?; Gustîrna se napȕnila.*

napūstȉt, -pũstin – napustiti: *Napūstî je sa ditȅton nã ruke; usp*. abandunàt, ostãvit

napūšćȁt, -pũšćon – napuštati: *Pȍceli su Grôbjani napūšćȁ(t) selȍ; usp*. abandunōvàt

narancôda, -e (ve. *naranzada*) – narančada; *usp.* narônca; (*v*. 1.3.10.1.)

narēdȉt, -rēdin – zapovjediti, narediti: *Otȃc mi je narēdî da ocïstin rȉbu; usp*. zapovïdit

naregatà(t) **se**, -ôn se (prema ve. *regata*) – namučiti se radeći teško i užurbano

narêst, -rēstȅn – narasti: *Dok levônda narēstȅ, pãšće joj cīnà! (IN)*

naricȁt (se), -ôn (se) (trs. *rizar*) – nakovrčati (se), nakovrčati kosu: *Naricãla son vlôse sestrï sa škotarïcon; Tukãće mi se pôć naricȁt prî otê fȅšte.*

narïzot, -rïžen – narezati: *Narïž dvî fȅte svãkemu!; usp*. isïć

narogūšȉt se, -rogũšin se – nakostriješiti se, zauzeti agresivan stav: *Ca sï se narogūšïla nõ me?; usp.* nakostrūšï(t) se

narônca, -e (ve. *naranza*) – naranča (stablo Citrus aurantioum i plod); *jũto narônca* – gorka naranča; *usp.* narancôda; arancîn; (*v*. 1.5.3.2., 1.3.12.)

nãrucaj, -a – 1. položaj u kome se obgrli koga, naručaj: *pȁst u nãrucaj*; 2. količina koja stane u ruke: *ubrȁt nãrucaj trovê;* (*v*. 1.3.13.)

narũcen(i), -a(o), -o, *prid.* – naručen:
- *dôć kakȍ narũcen* – doći u pravi čas

narũceno, *pril.* – prikladno: *kakȍ narũceno* – po želji: *Dõšlo mi je kakȍ narũceno!*

narūcȉt, -rũcin – naručiti: *...nôjbȍje je intrȁt i narūcȉt kojû bȉbitu (IN); usp*. ordinàt; narucïvot

narucȉvot, -ïjen – naručivati: *Pȍceli su Inglêži špešïje narucȉvot bȉru… (IN); usp*. narūcït

nasārćot, -en – nasrtati: *Pȍce je nasārćot na njȅga kakȍ divjôk!; usp.* nalïpot; nasōrnït

naselȉ(t) **se**, -sȅlin se – naseliti se: *Nî pȕno da su Grôbjani naselïli Vȅlu Milnȕ.*

nasȉć, -sīcȅn – nasjeći: *Nasïka son dvȍ brimenà kȉća.*

nasȉsot (se), -sïšen (se) – nasisati (se): *Nasïsola son mõlu i sàd lîpo spî; Mõlo mi se nasïsola.*

naslađȉvot se, -slađȕjen se – naslađivati se: *Bȍje da svît ni nȅ zno, sômo bi se naslađȉvoli! (IN); usp.* naslōdï(t) se

naslīdȉt, -slȉdin – 1. naslijediti koga: *Jõ son naslīdî starïjega brãta;* 2. naslijediti od koga, dobiti u nasljedstvo: *Naslīdïla je cȋlu kȕću; usp.* reditàt

naslōdȉ(t) **se**, -slõdin se – nasladiti se tuđim neuspjehom: *Da me ovî môj ostãvi, ca bï se onà šporkȕja naslōdïla!; usp.* naslađivot se

naslonít (se), -slȍnin (se) – nasloniti (se): *Naslonî je brȉme na gomïlu (IN); Naslonî se je na šćôp; usp.* napožàt

naslōnjȁt (se), -slõnjon (se) – naslanjati (se): *Pȍce je naslōnjȁt rûku na ženù, slȁb je nã noge; Ne naslõnjoj se na kredêncu, raspãšće se.*

naslȍnjen(i), -a(o), -o, *prid.* – naslonjen: *naslȍnjeni covȉk, naslȍnjen je; naslȍnjeno ženà, naslȍnjena je; naslȍnjeno dītȅ; uobič.* napožôn

naslȕšot se, -on se – naslušati se: *Ne mȍgu se naslȕšot ovê pȉsme, svãki pût mi grēdù sȕze nà oci!*

nasmījà(t) **se**, -smījȅn se – nasmijati se: *Dobrȍ smo se nasmijãli njegȍvin batûdima.*

* zastarjelo

nasnovōnȍ,* *pril.* – suđeno, naklonjeno, po volji: *Itî non je dobrȁ, ma nî mu bîlo nasnovōnȍ (ŽK)*

nasōdȉt, -sōdin – 1. posaditi biljke: *Nasōdȉli smo prȉko mijôr lôz; usp.* usōdȉt; 2. nataknuti držalo na neki alat (*motȉku, maškîn, lopãtu, mãcu...)*; 3. staviti jaja pod kvočku: *Dȅset jôj son jucẽra nasōdȉla.*

nãsomo, *pril.* – nasamo: *Ostãvili smo hi nãsomo, a ca jȅ pȍsli bîlo…*

nasōrnȉt, -en – nasrnuti: *Nasōrnî je na mȅne...; usp.* nasārćot

naspȁ(t) **se**, -spîn se – naspavati se: *Dã mi se naspȁt, nīsôn ȍka sklopî dvî nȍći!*

nȁsri, **nȁsrid**, *prij.* – nasred: *Pȍceli su kantȁt nȁsri Rîve!*

nastȁt, -stājen – nastati: *Nastãla je vȅliko barȕfa!*

nastãvit, -in – produžiti što je započeto: *…govȍri joj onȁ, pôk nastãvi… (IN)*

nastavȉjot se, -ȉjen, **nastōvjȁ**(t) **se**, -ōvjon se – prepirati se, natezati se: *Nēćȕ se jȏ nastōvjȁt is njîn! Za se ne nastavȉjot i ne dangȕbit, izboršô je… (IN); usp.* kontreštä(t) se

nastȉnit, -stȉnen – ozebsti: *Obûc se dobrȍ, nastȉnićeš!; usp*. koštipä(t) se

nastrigūcȁt, -strigũcon – nastrići, nasjeckati škarama na sitno, ali površno (*npr.* lozu, voćke...)

nasūkȁ(t) **se**, -sũkon se – nasukati se: *Tȅga jȍš nî bîlo - nasūkô se avijôn na rîvu! (IN)*

nasȕpot, -sȕpon (prema ve. *sopar*) – udrobiti umakajući: *Nasȕpo je pûn pjȁt juhê sa krȕhon.*

nasût, nãspen – nasuti: *Tukãlo bi nasût ovȅ rãpe po pūtȉma.*

nȁš, nāša, nāše, *zamj.* – naš; *nȁš covȉk, nāša žênska, nāše dītȅ*

našajȁ(t) **se**,* -ôn se – zgrnuti novac: *Onȉ ćе se dotȁd dobrȍ našajȁt šôldih… (IN)*

našćè sôrca, *pril.* – natašte: *Vajô ti tȍ popȉt našćè sôrca;* (*v.* 1.1.5.2.)

našegȁt, -ôn (prema tal. *segare)* – napiliti: *Tukô našegȁt mãlo dārvih!;*

našîškot se, -on se – *iron.* napiti se: *Ovȉ vãši, hȍmo rȅć artiđâni, našîškodu se sômo o(d) subȍte (IN)*

naškȍdit, -škȍdin – 1. napraviti štetu, naškoditi: *Naškȍdiće ovȁ sũša*; 2. dovesti do povraćanja: *Ako bȕdeš stȁt dõle u zatvȍreno mȍglo bi ti naškȍdit; usp.* škȍdit

nãštar,* nãštra (tal. *nastro*) – ukrasna vrpca, natpis uz pogrebni vijenac

naštȅlat, -on (prema njem. *stellen*) – podesiti: *Gõsi mi se motôr, tukãće mi ga mãlo bȍje naštȅlat.*

naštimȁt, -ôn (njem. *einstimmen*) – uskladiti glazbeni instrument: *Tukô mi naštimȁt gitāru.*

naštivȁt, **nastivȁt**, -ôn (prema ve. *stivar*) – posložiti, naredati: *Naštivôj tȍ kakȍ Bôg zapovȉdo!*

naštivôn(i), -a(o), -o, *prid*. (prema ve. *stivar*) – posložen: *Karatȉli naštivôni nãkraj môra (IN)*

nataknȉt, -tãknen – nataknuti: *Tukãće mi nataknȉt ovȍ sardȇl na parangôl!*

natantȁt, -ôn (prema ve. *tantar*) – navesti koga na zlo: *Cû son kakȍ je Àdam natantô Êvu... (IN)*

natārgot, -tārgon – nabrati grožđe: *Vajãlo je natārgot, namēcȉt i stãvit u mȉhe dȍk gonjȁc dõjde.*

natarkȁ(t) **se**, -tarcîn se – natrčati se: *Natarkãli smo se, ne mȍremo vȅć stȁt nãnoge!*

natecên, natecẽni, -a(o), -o, *prid.* – natečen: *Vàs mi je natecên ovî môj... natecẽni nos; Svȁ mi je natecẽna (natecenä) ovȁ mojȁ... natecẽno (natecenȍ) pẽšnja; Jesȉ vȉdila kakȍ mi je natecẽno (natecenȍ) gârlo?*

natecẽno, **natecenȍ**, *pril.* – natečeno: *Udrî se i sȁd mu je natecẽno;* (*v.* 1.1.5.2.)

* zastarjelo

natèć, -tecȅ – nateći: *Jesȉ vȉdi kakȍ mu je natèkla nogȁ!?*

natēgnȉt, -tēgnen – nategnuti: *Natēgnȉ mãlo konȍp o(d) sȉdra;* (*v.* 1.1.5.4.)

natēzȁt, -tēžen – natezati: *Nemôj vȅć natēzȁt, pȕkniće!*

natȉrot, -tȉron – natjerati: *Ka(d) ti seljanȉka prigodȉšći u kȕću pȍsli je ne mȍreš vȅć natȉrot pȕ(d) poja! (IN)*

natocȉt, -tȍcin – natočiti: *Pôj u konȍbu i natȍc ovȁ dvȍ bocūnā bȋlega;* (*v.* 1.1.6.4.)

natōkȁt, -tōkon – natakati: *Natõkon cȋlo jȕtro ovȅ karatȉle sa môren da štanjãju.*

natôncot se, -tôncon se (*v.* tãnac) – naplesati se: *Jestȅ se natôncoli?*

natrūdȉt, -trūdin – istegnuti dijelove tijela (mišića, tetive) od napora

natrùhlit, -trùhnen – napraviti dijete: *...a Tȍma natrùha Môndicu, tarbȕh joj do pȍ(d) zube (IN)*

natūcên, -tūcȅni, -a(o), -o, *prid.* – natučen: *Dobrȍ ti je natūcên ovî tvôj ... natūcȅni pȁrst; Dobrȍ ti je natūcȅna ovȁ tvojȁ... natūcȅno rūkȁ; Kojȅ tȏ natūcȅno rȕlo ȉmoš!?*

natûć (se), -tūcȅn (se) – 1. nataknuti: *Natũka je berȉtu nã glovu;* 2. natući: *Natũka son nȍgu; usp.* nabȉt ; 3. najesti se

natùknit, -en – natuknuti: *Bîlo bi bȍje da joj tî tȏ natùkneš, jȏ nīsȍn u dobrȅ is njôn!*

natukùvot, -kȕjen – 1. natucati, sricati riječi, ili govor: *Ovî mõli jedvȁ natukȕje slȍva (ŽK)*; 2. pretpostavljati, naslućivati: *Natukȕjen da je ôn tȏ mȍga oprãvit (ŽK)*

naturalmênte,* *pril.* (ve. *naturalmente*) – naravno; *uobič.* bomȅ

natūstȉt (se), -tūstin (se) – 1. ugojiti životinju: *Dobrȍ ste natūstȕli vãšega prõjca;* 2. udebljati se, postati gojazan: *Natūstî se lîpo, ȁla dȁ!; usp.* nadebelȉ(t) se

naùcan, naücni, -a(o), -o, *prid.* – naviknut: *Nīsôn naücan na ovù spîzu. usp.* prãtik

naucȉt (se), -în (se) – 1. svladati učenjem, praksom: *Naucî son govorȉt sa furẽštima;* 2. podučiti koga; *usp.* inšenjàt; 3. naviknuti se: *Mȉ smo se naucȕli pôć spȁt ranȉje; usp.* navãdit se;
- *naucȉt nãpamet* – naučiti napamet: *Naucî je jȕtros cȋlu pjẽsmicu nãpamet!*

naùdit, -in – 1. naškoditi; 2. nauditi komu pod utjecajem uroka, zlih duhova...

naukîr,* naukīrā (lat. *naucherum*) – jedan od članova (*drûga*) ribarske družine (*cûrme*) na mreži potegači (*trãti*), nadzire istezanje mreže: *Mîko, stȏri naukîr… (Cel.);* (*v.* 1.4.9.3.)

naumȉt, -în – nakaniti, naumiti: *Naumȕli su kozlȉća sômi izȉst... (VM)*

naùškot, -ùškon – nahuškati: *Onȁ ju je, bomȅ, naùškola proti mẽne!;*

naùtika,* -e (tal. *nautica*) – pomorska škola: *Poslô je sîna u naùtiku, govȍri da će drügega godȉšća finȉt škȕle.*

nâva,* -e (tal. *nave*) – veliki jedrenjak, brod *na krīžȅ* koji je imao 3 do 5 jarbola: *Njȅmu je dȉde bî mornôr na jednù treštînsku nãvu;* (*v.* 1.4.1.1.)

navãdit se, -in se – steći naviku (navadu), naviknuti se, naučiti se: *Navãdi se pȁs dȍć spȁt ùvik na ovȍ mȉsto; usp.* naucȉ(t) se

nàvala, -e – napadački dio momčadi u sportu: *Nekȁ ôn bùde u nàvalu, a tî na bẽka!;* (*v.* 1.6.5.5.)

navãlica, **novãlica**, -e – navala, vreva, stiska, gužva: *Navãlica je na krȕh.*

nàvar, *prij.* – navrh, iznad: *Naštivãli smo šȉpke nàvar armerūnā; usp.* pòvar

navȁrć, -vãržen – nakalemiti, cijepiti: *Tukãće mi navȁrć ovû vȍjku; usp.* navōrnȉt; (*v.* 1.2.6.1.)

navãrćot, -vãrćen – kalemiti, cijepiti, navrtati; *usp.* navōrnȉt; (*v.* 1.2.6.1.)

navãrtak, navãrkja – nakalemljeni dio biljke: *Ovȍ non je ovõde svȅ mlõdi navãrtak (ŽK)*

* zastarjelo

nãvecer, *pril.* – navečer: *Nãvecer ôn ǜvik ucinî đir po rîvi sa svojôn kumpanǐjon; usp.* prǐdvecer

navicẽla,* -e (tal. *navicella*) – navrtak konca (‘lađica’) u stroju za šivanje

navigȁt, -ôn (ve. *navigar*) – ploviti kao član posade: *Navigô je ôn dẽset gȍdišć po Tlãntiku!; usp.* navigōvȁt

navigōvȁt, -ōjẽn (ve. *navigar*) – 1. zarađivati plovljenjem; 2. posjećivati uvijek ista mjesta; *usp*. navigȁt

navǐsit,* -in – 1. objesiti lonac za kuhanje na vatru *komîna*; 2. *fig.* pripremati jelo: *Parićãće ti ôn brujẽt ȍli gregôdu - mǐslićeš da son je jȍ navǐsi (MJ); usp.* obǐsit

navīstǐt, -vǐstin – navijestiti

navīšćȁt, -vǐšćon – navještavati

navišćȁt,* -ôn (tal. *invischiare*) – 1. namazati šibe (*baketîne*) ljepilom (*vǐšćon*) za lov ptica; 2. *fig.* pripremati zamku komu (*npr.* djevojci): *I Tȍma navišćōjẽ arburẽt kakȍ bi se ćapãla otȁ mõlo na kojû je butô ȍko (IN); usp.* vǐšć

navǐt, -vǐjen – napinjati oprugu, naviti: *Navîj žveljarîn da ne zakãsnin na vapôr!*

navlȁš,* *pril.* – navlastito, osobito, potpuno: *Tȍ ti je navlȁš ǐsto! (ŽK)*

navōlǐt, -võlin – navaliti: *Navōlǐli su na frǐški krǜh i mãsline… (MJ)*

navolǐvot, -volǐjen – navaljivati: *Pȍceli su navolǐvot furẽšti, mȍgla bi bǐt dobrȁ sezôna!*

navōrnǐt, -võrnen – nakalemiti, navrnuti: *Tukô mi navōrnǐt vȍjku… (IN); usp.* navãrćot

navrãšćen(i), -a(o), -o, *prid.* – izbrazdan, naboran: *Vãs mi je navrãšćen ovî môj navrãšćeni vrôt; Svȁ mi je navrãšćena ovȁ navrãšćeno rūkȁ; Kojẽ navrãšćeno stvorênje!; usp*. nagrišpôn; (*v.* 1.1.4.2.)

navrãšćit se, -in se – naborati se: *... navrãšćićeš se kakȍ nešumprešôna košǜja! (IN); usp.* nagrišpä(t) se

nãvrime, *pril.* – na vrijeme: *Ne bôj se, jȍš je nãvrime pôć na vapôr; supr.* kãsno

nãvrot-nãnos, *pril.* – u žurbi, brže-bolje: *Demẽtrije je pobǐga nãvrot-nãnos na Fôr... (Kru.)*

navûć, -vūcẽn – 1. navući odjevni predmet: *Navûka je nõ se košǜju od lavûra; usp.* obûć 2. navući na sebe što loše (bolest, gnjev, zavist...): 3. navući brod na žalo: *Jestẽ navûkli gajẽtu?*

navukǜvot, -cǐjen – 1. navlaćiti odjevni predmet: *Cẽkoj, navukǜjen kalcẽte!;* 2. izvlačiti brod na žalo

nazdrãvit, -in – nazdraviti: *Otȁc je nazdrãvi svǐma...*; *usp.* nazdrōvjȁt

nãzdravo, v. nãcilo

nazdrōvjȁt, -ōvjon – nazdravljati pijući, čestitati; *usp.* nazdrãvit

nazobȁ(t) **se**, -zȍbjen se – nazobati se (zrna, bobica, grožđa...): *...i kȍficu grôžja da se nazȍbje bǐdni indebulivẽni študênt (IN)*

nazôdnju, **nazôlnju**,* u**nazôlnju**,* *pril.* – na kraju, na kraju krajeva: *Pôk nazôdnju, nīsôn jȍ krîv za svẽ tȍ!*

nažẽć, -žẽgnen – pripaliti: *Nažẽga je španjulẽt na žerãvu… (IN); usp.* užẽć, prižǐgot

nažežîn, *v*. **žežîn**

nažrît se, **nažerȁ**(t) **se**, -žẽren se – najesti se, nažderati se: *Jesǐ se nãžorla, vrôga izǐla!* (o kozi); *usp*. žerȁt

nažūjȁt, -žūjon – nažuljati: *Umorǐćeš se / nȍge nažūjȁt / ma me nẽćeš ćapȁt! (Po)*

nažuntȁt, *v*. **dožuntȁt**

nedãća, -e – 1. nevolja, nedaća: *Ẽvo, nedãća za nedãćon!; usp*. nesrǐća, nevȍja, pêgula; 2. bolest grozda na vinovoj lozi, pepelnica; *usp*. peronȍspera, filosêra

nedǐja, -e – dan u tjednu, nedjelja: *Jedvȁ cẽkon ka(d) će nedǐja;* (*v*. 1.2.8.2.);
- *Nedǐja o(d) põlme* – vjerski blagdan, nedjelja prije Uskrsa, Cvjetnica

* zastarjelo

nègocjônt,* -a (tal. *nëgoziante*) – trgovac, prekupac: *Vëć nî negocjônti(h), sä(d) su zãdruge!;* (*v.* 1.1.3.4.)

nèhaja, -e – nehajna, nemarna osoba; (*v.* 1.1.6.1.)

nèhotice, *pril.* – nenamjerno, nehotice: *Nīsȍn ga udrî hȍtimice nëgo nèhotice!; usp.* nonvolêndo

nekà – neka: 1. riječca za tvorbu imperativa: *Nekà bȕde tãko!;* 2. iako, premda: *Èvo i njëmu dîl, nekà nî mȍga dôć.*

nelãgodan, nelãgodni, -a(o), -o, *prid.* – slabašan, bez snage: *Pröpja je nelãgodan ovî... nelãgodni covȉk; Pröpja je nelãgodna ovä... nelãgodno ženä; Kojë nelãgodno stvorênje!;* (*v.* 1.1.5.2.)

nemîga, *v.* **nimîga**

nemȉli, -a(o), -o, *prid.* – 1. nemio, nedrag; 2. strašan u smislu 'jako dobar': *Provô son njegȍve ricète, dvi-trî su nemȉle! (MJ)*

nemȉlo, *pril.* – nemilice: *Istũka ga je nemȉlo.*

nèmoć, -i, *ž* – tjelesna slabost, bolest: *Nèmoć te odnîla!;* (*v.* 1.7.4.); *usp.* debulëca; (*v.* 1.1.5.2.)

nenaȕcan, -ni; -a(o), -o, *prid.* – nenaviknut: *…onãko nenaȕcni pȍ moru (IN)*

nenōvȉdnost,* -i ž – zavidnost

nepacjènat,* nepacjênti; -a(o), -o, *prid.* (prema tal. *paziente*) – nestrpljiv: *Pȕno je nepacjènat ovî... nepacjênti covȉk; Pröpja je nepacjênta ovä... nepacjênto ženä; Kojë nepacjênto dītë; usp.* pacjènat; (*v.* 1.1.6.3.)

neprȉjatej, -a – neprijatelj, protivnik; *usp.* protïva; (*v.* 1.1.3.3.)

neprôvda, -e – nepravda: *Ȕvik je bîlo i bȉće neprôvde!; supr.* prôvda

nèput, -a (stdlr./lat. *nepos,* tal. *nipote*) – bratov ili sestrin sin, nećak: *Ôn je, bomë, mëni nëput;* (*v.* 1.1.3.1.)

nèputa, -e (*v.* nèput) – bratova ili sestrina kći, nećakinja: *Onà je mëni nëputa;* (*v.* 1.1.3.1.)

nèrot, nëren – roniti: *Mȍre ôn nërot na dvôdest mêtri(h) kakȍ hȍće!; usp.* ronȉt; (*v.* 1.1.6.4.)

nerulîn, -a, *m* – letvica koja dijeli staklo na prozorima ili vratima

nervôz, -a, *m* (tal. *nervosità*) – nervoza, nestrpljenje: *Ćapōjë me nervôž;* (*v.* 1.1.5.2.)

nervôz, **nervôž**(i), -a(o), -o, *prid.* (tal. *nervoso*) – nervozan: *Kojà nervôzo ženä!;* (*v.* 1.1.6.2.)

nervozitôd, -i, *ž* (stven. *nervositade*) – razdraženost, nervoza: *…plȉvon, plùton..., pröpja ćũtin kakȍ mi môre vūcë vônka onù nervozitôd (Cima)*

nervôžast(i), -a(o), -o, *prid.* (prema tal. *nervoso*) – sklon nerviranju: *Ôn ti je ȕvik bî tãki, vëće nervôžast, tȍ mu je po rãci!;* (*v.* 1.1.6.1.)

nervôžasto, *pril.* (prema tal. *nervoso*) – nervozno: *...ȉšće nervôžasto po žepȉma (IN)*

nesrȉća, -e – 1. velika nezgoda, nesreća: *Dogodȉla se vëliko nesrȉća!; usp.* nedãća, nevȍja; 2. nevaljalac: *Pûš ćà tû nesrȉću, tû nevȍju!.*

nesrȉćni, **nesrȉtnji**, -a(o), -o, *prid.* – *Pôk, ca gà ȉmote amôrte sa tîn nesrȉtnjin težōkôn… (IN); ... parî kakȍ da je nȉki nesrȉtnji težȏk iskrēnî sȉć vedrijôle po njëmu (Kru.)*

nesrȉćnjok, **nesrȉtnjok**,* -a – 1. nesretnik; 2. *fig.* mangup: *Ne hȍd mi vëć nà oci, nesrȉtnjok jedôn! (IN);* (*v.* 1.1.6.1.)

nesûđen(i), -a(o), -o, *prid.* – koji se neće ostvariti: *Dõša je èpeta pȍd ponȉstru nesûđene… (IN)*

nèšpula, **nèšpola**, -e (ve. *nespola*) – mušmula (stablo *Mespillus germ.* i plod); (*v.* 1.5.3.2., 1.3.12.)

nèto,* *pril.* (ve. *neto*) – čisto, jasno;
- *šćèto-nèto* – jasno i glasno

netopîr, **matopîr**, -īrà – šišmiš;
- *pôl mȉša-pôl netopīrà* – veliki noćni leptir

* zastarjelo

neumȉtan, neumȉtni, -a(o), -o, *prid.* – nevješt, onaj tko ne umije: *Pr̀pja je neumȉtan ovî tvôj... neumȉtni sîn!; Pr̀pja je neumȉtna ovà tvojà... neumȉtno ćêr!supr.* ùmitan

nèvajo! – *uzvik:* nije dobro! neće ići!: *Nèvajo, provôj jȍš jedôn pût!; usp. supr.* dobrȍ je!

nevêra, -e (ve. *nevera*) – naglo nevrijeme na moru s grmljavinom, kišom i vjetrom koje kratko traje: *Mȍgla bi nevêra!;* (*v.* 1.4.8.1.)

neverîn, -a (ve. *neverin*) – manja *nevêra;* (*v.* 1.4.8.1.)

nêvica, -e – vrsta cvijeća; (*v.* 1.5.3.6.)

nevȉsta, -e – sinova ili bratova žena, snaha; (*v.* 1.1.3.1.)

nevȉstica, -e – 1. mladenka, nevjesta; *usp.* spôza; 2. naziv odmila za mladu snahu; (*v.* 1.1.3.1.)

Nèvjork,* -a (engl. *New York*) – New York: *Jōvî non se bârba iz Nèvjorka*; (*v.* 1.2.1.9.)

nevȍja, -e – 1. bijeda, siromaštvo: *Bîlo je ondà têško - glôd i nevȍja!; usp.* nedāća; 2. nevaljalo čeljade: *Môla ća tû nevȍju, tȅga nesrȉtnjoka!; usp.* nesrȉća; (*v.* 1.1.6.1.);
- *za nevȍju* – u slučaju nužde, manjka: *Ako nî frȉškega, za nevȍju mȍre bȉt i onî iz lãtice… (Cel.);*
- *glôd i nevȍja; tūgà i nevȍja* – kaže se za razdoblje neimaštine

nevȍjan, nevôjni; -a(o), -o, *prid.* – 1. siromašan, bijedan: *Pr̀pja je nevȍjan ovî... nevôjni susîd;* 2. u lošem stanju: *Pr̀pja je nevôjna ovà... nevôjno katrîda;* 3. slabašan: *Kojȅ nevôjno dītè!;*
- *trūdan i nevȍjan* – umoran i slab: *Trũdni i nevȍjni, arivãli onȉ u jedôn dolȁc...*

nèvrime, -na – oluja, nevrijeme: *Ucinȉlo je nèvrime bȁš ka(d) smo hodȉli pù(d) doma; usp.* nevêra; (*v.* 1.4.8.1.)

nî, **nī** – nije; *konjug.* nīsôn, nīsȉ, nî, nīsmȍ, nīstȅ, nīsù: *Nî tȍ bî ôn; Nĩ mi drôgo…*

ni[1] *vezn.* – niti, ni: *Nĩ ga bîlo vȉdit, ni njȅga ni brãta mu; usp.* nî

ni[2],* **nȉ**, * *zamj.* – im: *Nĩ ni tȍ bîlo drôgo cȕt; Svȉma onȉma ca nȉ je posôl ... (Cima); nov.* in

niânci, **niânka**, **nânka**, **nônci**, **nônka**; *v.* **njânci**

nȉcesa, *zamj.* – ništa, ničega: *Pȍsli onȅga rãta nî bîlo nȉcesa po butîgima.*

nȉcihov, **nȉcikov**(i), -a(o), -o, *prid.* – 1. nečiji; 2. ničiji

nȉcot, -nȉce – izniknuti: *Pȍcela mi je blȉtva nȉcot, vajāće mi je zalȉt; usp.* iznȉknit

nîdra, nîdor, nîdrih, *sr mn* – prsa, grudi, njedra: *Stãvila je pȉsmo u nîdra;* (*v.* 1.1.4.1.)

nȉkad, *pril.* – 1. nikada: *Nȉkad prî se nî mȍglo hodȉt ovãko obucên po Pjāci...;* 2. nekada: *Nȉkad prî se mȍglo…*

nȉkako, *pril.* – 1. ni na koji način, nikako: *Ne mȍgu nȉkako dôć;* 2. nekako: *Svȉ su nȉkako dižgracjôni…*

nȉkakov(i), -a(o), -o, *prid.* – nikakav: *Ne bojîn se jȍ nȉkakovega lavûra; supr.* svãkakov; *usp.* kakôv

nȉki, nikȁ, nȉko, *zamj.* – bilo koji, neki: *nȉki covȉk; nikȁ žênska; Kȁd u nȉko dȍba, ȅvo ti njȅga!*

nȉkidon, *pril.* – prije nekoliko dana, nekidan: *Vȉdi son ga nȉkidon, parĩ mi je dȍbrega zdrôvja.*

nȉko, **nȉkor**,* *zamj.* – 1. nitko: *Nȉko nî bî dõša; Nȉkor nȉšta ne govȍri… (Cel.);* 2. netko: *Nȉkor je dõša na vrõta; supr:* ȉkor

nȉkolici, *m mn* – nekoliko njih, nekolicina: *Rȅka son nȉkolicima, ma nî pomȍći! (ŽK)*; *usp.* svȉkolici

nȉkoliko, *pril.* – nekoliko: *Slãbo smo ćapãli – nȉkoliko škarpũnih; Bî je u nôs dȍma nȉkoliko pũti(h).*

nīmȁt, nĩmon – nemati: *Nĩmon munîte, mõli, dāću ti dvȍ cȕkara!; Nĩmo ôn ni krīžà Bȍžjega!; Nĩmomo mî nȉšta s otîn cȁ govȍriš.*

* zastarjelo

nimîga, **nemîga**, *vezn.* (prema ve. *miga*) – kamoli: *Ma nimîga nīsù konopë zvòni(h) potezãli... (IN); Ne bì ti dô ovëga rećãma ni za sũho zlôto, nemîga za tëga tvojëga; usp.* mîga

nimo, *pril.* – mimo: *Pasô je nimo mëne i okrēnî je glôvu na drùgu bôndu!*

nîndera, *pril.* – 1. nigdje: *Nĩ ga vìdit nîndera;* 2. negdje: *Tãmo nîndera, nàvar Brũsja... (Cel.); supr.* svûdera

nìsko, *pril.*/ **nìžje**, *komp.* – nisko/niže: *Stäv tò mãlo nìžje!; supr.* visokò/vìšje

nīsôn, **nīsòn** – nisam: *Nīsôn nìkad bî u Zãgreb; Nīsòn ga vìdi vônka; supr.* jesôn

nìstarmo, *pril.* – nizbrdo: *Ne hòd tãmo, põćeš nìstarmo!; Dvò pūtà je prôva od levùta ìšla nìstarmo... (FN); supr.* ùzbardo

nìšto, **ništò**, nìcega, *zamj.* – nešto: *Ćapãli smo ništò mãlo gìri(h) i tò je svë!; Od nìcega tukô umrît! (FN)*

nît, nesë – nositi jaja: *Ovà golovrãtica mi nesë svãki dôn, a ovà drùga nesë... kà(d) je ćapô vòja; usp.* snît

niz, **nis**, **niza**, *prij.* – niz (o kretanju s višega na niže): *Grê niz Bùrak, ...niz vìtar, ...nis cëstu, ...nis kôlu; ...niza skãle; supr.* uz, us, ùza, *usp.* kroz

nìzak, nìski; niskà, nìsko; niskò, nìsko, *prid.* – nizak: *Nìzak je... nìski bôr; Niskà je... nìsko smòkva; Niskò je... nìsko bãrdo.*

nìzbardica, -e – nizbrdica: *Hòd polãko po ovôj nìzbardici, mògla biš popùznit!; supr.* ùzbardica; (*v.* 1.2.1.1.)

nìzbardo, *pril.* – nizbrdo: *Lakò je hodìt nìzbardo!; supr.* ùzbardo; *usp.* niz

nìžji, -a(o), -e, *prid.* (*komp. od* nìski) – niži: *Ôn je, bomë, nìžji o(d) tëbe; supr.* vìšji

nõ, *prij.* – na (uz nenaglašene osobne zamjenice): *nõ me* – na mene; *nõ te, nô se;* ali: *na nôs, na vôs, na njîh.*

nô nj – na njega: *Kàd, èvo ti je, pikĩro onà nô nj... (IN); usp.* zô nj

nōbôj,* nōbòja *m – 1.* nateklina nastala nabijanjem noge u cipelu; (*v.* 1.1.5.2.); 2. gnojna upala: *Ne hòd bôs po mũlskoj pišòti, dobìćeš nōbôj!;* (*v.* 1.1.5.2.)

nôc, **nõc**, *pril.* – na što, na čemu: *Nĩmomo nôc ispëć dvî rìbe! (IN); Ma znôte nõc se ìša žãlit? (IN); usp.* pôc

nōcîn, nōcìna – način: *Ma jê tò nōcîn, beštimät ìspri stõre ženê, vëj se dëset pũti(h) zlãmenola!; usp.* môd

nôć (se), nõjden – 1. naći: *Ne mògu nôć oćōlè!;* 2. sastati se, naći se: *Kà(d) ćemo se ëpeta nôć?;*
- *nôć se na tlèh* – pasti: *...da se onî pakët, dì pîše 'ne tumbaj', ne nôjde na tlèh (IN)*
- *nôć se na cùdo* – naći se u zbunjujućoj situaciji, ne znati što poduzeti

nôć, nõći – noć: *Po dnevù se lavurô, a po noćî se spî!;* (*v.* 1.2.8.1.)

nōdà, -ê – nada, nadanje: *Tòma se upūtî uza skalîne vàs pûn nōdê (IN); usp.*nodônje;
- *fôlšo nōdà* – zavaravanje samoga sebe

nōdà(t) **se**, nõdon se – nadati se: *Ne nõdoj se već, sàd je gotòvo!; star.* nodìjot se; *usp.* ùfot se, uzìrot se

nodìjot se,* -ìjen se – nadati se: *I kà(d) se vej nìko nî nōdìjo... (IN); nov.* nōdà(t) se

nodônje, -a – nada, nadanje: *Dòkli je životà, dòtli je i nodônja!; usp.* nōdà, ùfonje

nogà, -ê – noga; (*v.* 1.1.4.1.);
- *Nòge me tradījèdu* – Izdaju me noge (teško mi je hodati)
- *od mõlih nôg* – od djetinjstva
- *hodìt nãnoge* – ići pješice
- *potēzàt nòge* – sporo se kretati
- *pût pòd noge* – krenuti pješice
- *bìt is jednôn nogôn u grêb* – biti vrlo star i nemoćan
- *dìgnit se na lĩvu nògu* – biti zlovoljan bez vidljivog razloga: *Òl' si se danàs dìga na lĩvu nògu!?*

nõgal, nõgli; nõglà, nõglo, *prid.* – nagao po naravi: *Pùno je nõgal... ovî nõgli covìk; Pùno je nõglà... ovà nõglo ženà; Kojë nõglo dītë!*

* zastarjelo

nogãvica, -e – nogavica hlača

nogȉce, -e – nožice (jestivi dijelovi); (*v.* 1.1.4.3.)

nõglȉt, nõglin – žuriti, naglo djelovati: *Nemôj nõglȉt, promȉsli jȍš mãlo!*

nõglo, *pril.* – naglo: *...a onȉ nõglo potẽgnedu i vȅće od jednêga ošȉne! (IN)*

nõgnet(i), -a(o), -o, *prid.* – nagnut: *nõgneti brôd, dobrȍ je nõgnet; nõgneto jȅdrilica, dobrȍ je nõgneta; nõgneto stablȍ*

nõgnȉt (se), nõgnen – 1. nagnuti se: *Ne nagȉnj se priko ponȉstre!;* 2. nagnuti na jednu stranu: *...nõgnȉt ȕho na rãdio (IN);* 3. ispijati: *...nõgnȉt iz damjône (IN)*

nȍhat, nȍhta – nokat: *...vȅlik kakȍ nȍhat od mõlega pãrsta (IN);* (*v.* 1.1.4.1.)

nôj- – naj- (prefiks za tvorbu superlativa): nôjbȍji, nôjgȍri; nôjvȅći, nôjmãnji; nôjranȉje, nôjkasnȉje; ...

nôjprî, *pril.* – prvo, najprije: *Nî kȁd, nôjprî dôni su krôtki da krãći ne mȍredu bȉt ... (IN)*

nȍko,* *pril.* – onoliko: *Ćapô son nȍko kȍko mi je potrȉba za obîd; usp.* kȍko, tȍko, vȍko

nõkolo,* – uokolo, naokolo, uokrug: *Nõkolo Vȅle gustîrne promīnȉli su salîž; uobič.* ȍkolo

nolȉki, **nȍki**, *v.* **onolȉki**

nolȉko, *v.* **onolȉko**

nȍna, -e (tal. *nonna*) – baka: *Mojȁ se ćêr zovȅ, bomȅ, kakȍ i njejȉna nȍna; usp.* bižnȍna; (*v.* 1.1.3.1.)

nôncul, -a (ve. *nonzolo*) – crkvenjak: *Ni nônculi, ni remȅte... (IN); usp.* remȅta; (*v.* 1.6.1.5.)

nongemâl,* *pril.* – (ven. *non ghe mal*) – koje nije loše, dobro: *Pasȃće nongemâl ãko ga gebȉro sômo mûlta (IN)* – Još će dobro proći ako ga zapadne samo globa: *A jednȁ, onãko nongemâl, pikȉro na njȅga (IN)*

nȍnica, -e (*hibr. dem.* prema tal. *nonna*) – bakica: *Inkontrãle se dvî nȍnice... (Cel.); usp*. nȍna

nônka, **nônci**, *v.* **njânci**

nonvolêndo,* *pril.* (tal. *non volendo*) – 1. nehotice; *uobič.* nȅhotice; 2. praveći se 'kakȍ da nȅće'

nopãrstak, -pãrska – naprstak; (*v.* 1.2.4.2.)

nōpȁst, nõpasti *ž* – 1. ono što vodi u grijeh, napast; 2. zavodnik, napasnik: *Lãrga se tê nõpasti!*

nôpoko, *pril.* – naopako, s krive strane: *Obũka si košȕju nôpoko; supr.* nôprovo

nôpokon, *pril.* – napokon: *Nôpokon je dõša!; usp.* finalmênte, na kûdnju, na cêncu cênca

nôprovo, *pril.* – s prave strane: *Ovî mȁntel se mȍre nosȉt i nôprovo i nôpoko; supr.* nôpoko

norȁk, nõrkä – vrsta morske ptice, gnjurac, ronac, 'morski vranac', 'vranac kukmaš' (*Phalocrocorax aristotelis*): *U devẽti mȉsec mȍre se vȉdit norȁk po vãlima; usp*. nȅrot; (*v.* 1.5.2.1.)

normâlan, normâlni, -a(o), -o, *prid*. (tal. *normale*) – normalan: *Ma jê ôn normâlan!?;* (*v.* 1.1.6.1.)

normâlno, *pril.* (tal. *normale*) – normalno: *Njôj mõli jȍš ȕvik pišô u postȅju, tȍ nî normâlno!*

nõrôd, nõrȍda *m* – narod, puk: *...prõvi provcôsti likôr od nõrȍda (IN)*

nõrôv, norãvi – narav: *...za vȉdit kojê je ôn norãvi.*

nôs, nȍsa – nos: *Ôn ȉmo lȉpi bokûn nȍsa!*

nosȁt, nosãti; -a(o), -o, *prid.* – koji ima velik nos, nosat: *Prȍpja je nosȁt ovî... nosãti covȉk!; Prȍpja je nosãta... ovȁ nosãto ženȁ!; Kakȍ je nosãto ovȍ stvorênje!;* (*v.* 1.1.4.2.)

nõse – 1. natrag, nazad: *Vrōtȉli su se nõse iz Amȅrike; Kakȍ je puhãlo tukãlo mi je hodȉt nõse guzȉcon!; Ȁla, stȁv nõse svȅ na svojȅ mȉsto! (FN);* 2. unazad, prije: *Vȉdi son ga nõse trî dôna; usp*. odiznõse

* zastarjelo

nosēćà, **nosêća**, *prid.* – trudna, *trȕhla*: *Ženà mu je ẽpeta nosēćà; usp.* trȕhla

nosȉt (se), nȍsin – 1. nositi, prenositi: *Ca nȍsiš tãko ùzbardo?;* 2. lijepo se odijevati: *Onà se nȍsi kakȍ da je princȉpẽsa.*

nōstòjot, -stȍjin – nastojati: *Nostôjmo iskarcȁt ovȍ dȍnoći! (ŽK)*

noštrȍmo, -ota (tal. *nostromo*) – vođa palube: *Na svãkemu vapôru bȕde noštrȍmo;* (*v.* 1.4.6.)

notȁt,* -ôn (tal. *notare*) – zabilježiti, zapisati: *notȁt u lîbar; uobič.* zapīsȁt; (*v.* 1.1.6.5.)

nȍv(i), -a(o), -o, *prid.* – nov: *Prȍpja je nȍv... ovî nȍvi špãher; Prȍpja je nȍva... ovà nȍvo metlà; Ovȍ je nȍvo cùdo!*

novcȁt, novcãti; -a(o), -o, *prid.* – potpuno nov, novcat; samo u *izr.*:
- *nȍv novcȁt, nȍvi novcãti* – potpuno nov: *Obũka je nȍvi novcãti veštît kakȍ za na tônce.*

novãlica, *v.* **navãlica**

novêmbar,* -bra (tal. *novembre*) – studeni; *uobič.* jedanaẽsti mȉsec; (*v.* 1.2.8.3.)

novêna, -e (ve. *novena*) – ciklus obreda i molitvi pred Božić, devetnica: *ûra od novêne*

novinà, -ê –zapuštena zemlja privedena kulturi; *supr.* starinà; (*v.* 1.2.1.2.)

novitôd, -i, *ž* (stven. *novitade*) – novost: *Jesȉ cû za ovù novitôd?; Ondà, kojẽ su novitôdi?; usp.* vîst

nozdãrva, -e – 1. nosnica (kod čovjeka); (*v.* 1.1.4.1.); 2. nozdrva (kod životinje); (*v.* 1.1.4.3.)

nôž, nōžà; *mn* nōžȉ – nož: *Ȉmoš bokûn nōžà za ocȉstit ovȍ rȉbe?;* (*v.* 1.3.2.3.)

nožȉca, -e – otvor na mijehu gdje je bila noga kozi: *Kad se nȍsi mîh ondà se pãrsti jednê rukê uvucȅdu u nožȉcu, a drȕgon rukôn se ćapô ũšće (ŽK)*

nȍžice, -ih *ž plt* – pribor ili alat za rezanje, nožice, škare; (*v.* 1.2.4.2.);
- *nȍžice od lamarîna* – škare za rezanje lima
- *nȍžice od rîza* – škare za rezidbu loze **nȕdit**, -in **–** nuditi: *Nȕdili su mu bȍje mȉsto…*

nȕmer,* -a (tal. *numero*) – broj: *Kojî ti je nȕmer ol postolà?; uobič.* brôj

nũtra, *pril./* **nutrȉje**, *komp.* **–** unutra / još dublje unutra: *Hubȍtnica je utȅkla jȍš nutrȉje nẽgo ca son mȉsli.*

nj, **nje**, **njȅga**, *zamj.* **–** njega: *Bȍje ti se ne intrigōvȁt û nj (ũ nje, u njȅga)!*

njākara,* -e – 1. obraz s velikim nosom; 2. *fig*. glava: *Bêba pãla na tlèh, razbȉla njãkaru… (Cima);* 3. dječja trubica

njânci, **njânka**, **njânke**; **nânka**, **nânke**; **nânci**; **nônka**, **nônci** (ve. *gnanca*) – niti, ni najmanje: *Ma ca mȉ njânke ovõda mîra ne dōtè! (Pi); Drugacȉje nânke nẽ znodu! (Cel.);*
- *njânke bâda!* – kao da me ne vidi!
- *njânci nãpamet!* – ni pomisliti! da ti nije palo na pamet!
- *nãnka da je pȍ**(d)*** ***zube*** – ni za jedan zub (nedostatak hrane)
- *njânci per sȍnjo* – ‘niti u snu’

njegôv, njegȍva, njegȍvo, *zamj.* **–** njegov: *Oženî se njegôv brȁt.*

njejîn, njejȉna, njejȉno, *zamj.* **–** njezin: *Udãla se njejȉna mlãjo sestrà.*

Njēmȁc, Njẽmca; **Njèmica**, -ice; **njèmaški**, -ega (*star*. Tuděšak, Tuděška, tuděški) – Nijemac, Njemica, njemački: *Oženî se je za Njèmicu.*

njênte,* *pril.* (ve. *gnente*) – ništa; u izr. poput:
- *bôn da (far) njênte* – ni od kakve koristi; *fig.* lijenčina
- *non fȁ njênte* – ništa zato
- *dôlče far njênte* – blaženi nerad

* zastarjelo

njïhov, njïhova, njïhovo, *zamj.* – njihov: *Mõli je njïhov sîn! Tö je njïhovo dītè, bomë njïhova ćêr!*

njòk, -a (ve. *gnoco*) – 1. okruglica; 2. čvoruga: *Kakò se udrî, dõša mu je njök na celò; usp.* njöki; (*v.* 1.1.5.2.)

njòki, -ih *m mn* (ve. *gnochi*) – okruglice od tijesta ili krumpira: *Pašticôda vajô da bùde, bomë, sa njòkima; usp.* njök; (*v.* 1.3.11.2.)

njùfer, -a (prema njem. *Jungfer, Jungfrau* - djevojka) – djevičnjak, himen; (*v.* 1.1.4.1.)

njûferica, -e (*hibr. dem.*; *v.* njùfer) – nevina djevojka: *Onä je još ŭvik njŭferica!; usp.* verđinëla; (*v.* 1.1.3.3.)

njûnje, -eta (ved. *gnuncalo*) – 1. koji govori kroz nos; 2. nadimci: *Njûnje, Njûnkalo;* (*v.* 1.1.5.2.)

Teta Kâte Mïšotova je plèla u dvôr...

... a barba Frâne Škïca je kãrpi mrïžu ïspod Frôtrih, 1950-ih

* zastarjelo

O

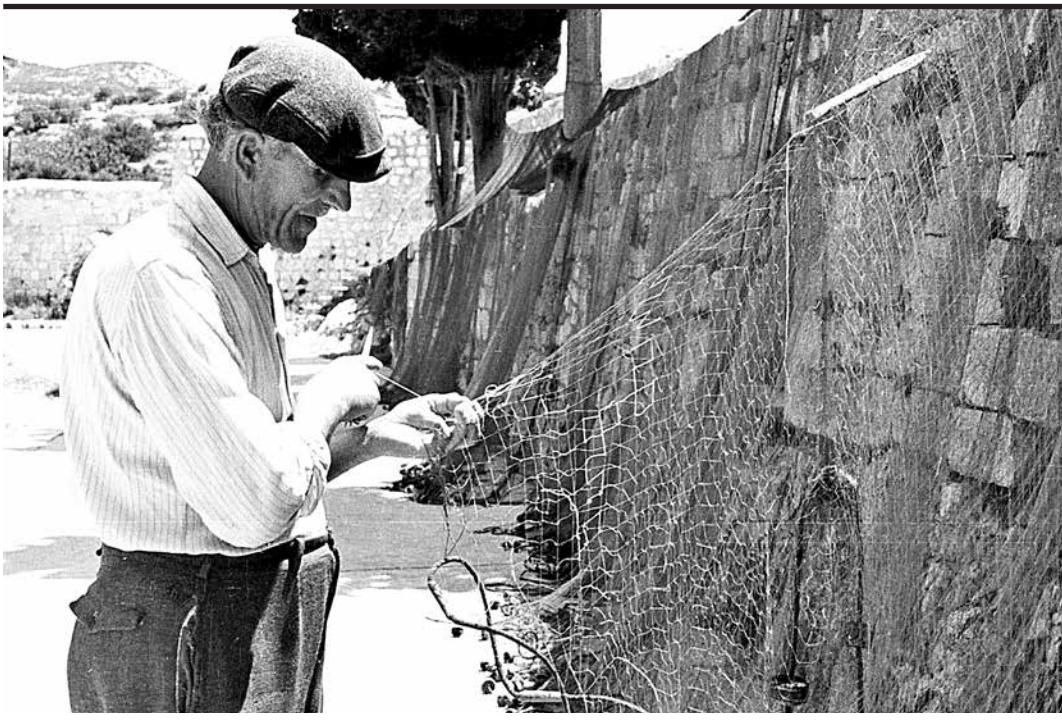

obadȁt, -ôn (tal. *abbadare*) – poslušati, obazreti se: *Ne obadôj ga!; usp.* badȁt, obazȉrot se

obadōvȁt, -ōjȅn (tal. *abbadare*) – obazirati se; *usp*. badōvȁt

ȍbadvô, *broj* – oba (dvije muške osobe)

obahȍdit, **obahodȉt** -in – 1. obilaziti bolesnika, roditelje...*;* 2. obilaziti posjed; 3. obilaziti oko nekog zdanja; *usp*. obôć, vižitȁt

obandunȁt, *v.* **abandunȁt**

obandunôn, *v.* **abandunôn**

obarstȉt, -î – 1. izbaciti prvi cvat, zepsti; 2. izjesti prvi cvat, obrstiti: *Kozȁ je obarstȉla svȅ bôrse, kolikogôd je imãla brandãja!: usp.* barstȉt

obārve, -ih *ž mn* – obrve: *Bomȅ, poznãješ ga, ȉmo vȅlike i gũste obārve;* (*v.* 1.1.4.1.)

obatōlȉt, -tōlin – oboriti s nogu: *Ne mȍreš potēgnȉt iz damjône na glôdno, obatōlȉće te! (IN); usp*. otrūpȉt; (*v.* 1.1.6.2.)

obavīstȉt, -in – obavijestiti: *Obavīstȉli su ga da mu je sȋn pogȉni; usp.* avertȉt, avizȁt

obãvit, -in – uraditi, učiniti posao: *Ȁla dȁ, i tȍ smo obãvili!; usp*. finȉt, ucinȉt

obazȉrot se, obazȉren se – obazirati se; *usp*. obadōvȁt

obazrȋv, obazrȉvi, -a(o), -o, *prid.* – obazriv: *Prȍpja je obazrȋv... ovî obazrȉvi mladȉć; Prȍpja je obazrȉva... ovȁ obazrȉvo dīmjä; Kojȅ obazrȉvo dītȅ!*

obazrȉvost, -i – uviđavnost, obazrivost: *…škojôrsku obazrȉvost / do danȁs se sacuvãlo (Po)*

obećȁt (se), obećôn (se) – 1. obećati nešto: *Ne mȍgu ti nȉšta obećȁt;* 2. obećati se komu (o udaji): *Onȁ mu se obećãla prî nego je ȉša u vôjsku.*

obećōvȁt, -ōjȅn – obećavati: *…pȍce je prešidênte obećōvȁt na svȕ šesnãste (IN)*

ȍbedvî, *broj* – obje (dvije ženske osobe)

õber, -a (njem. *ober* – nad, viši) – natkonobar: *Govȍri da ôn nî kȍnobar, da je ôn õber! (IN)*

ȍbičan, ȍbišni; -a(o), -o, *prid.* – običan, uobičajen: *Prȍpja je ȍbičan ovî ... ȍbišni obîd; Prȍpja je ȍbišna ovȁ... ȍbišno vecȅra; ȍbišno īćȅ; usp.* ȍbišno

obîd, obȉda – objed, ručak; *po obȉdu,* pȍsli *obȉda* – nakon ručka; *usp*. rūcȁk; (*v.* 1.3.4.1.)

obîdvot, obîdvon – ručati: *Mî obîdvomo ȕvik jȕšto u pōdnê; usp.* rūcȁt

obilãšćina, **obilônca**, -e – obilnost, brojnost: *…da su bȍja vrimenȁ, nî ca se hȍće, nî tȅ obilãšćine… (IN); U tȍ dȍba nî bîlo obilônce… (Cel.)*

obilȁt, obilãti, -a(o), -o, *prid.* – obilan, izdašan: *Prȍpja je bî obilȁt ovî... obilãti obîd; Prȍpja je bîla je obilãta ovȁ... obilãto vecȅra; Kojȅ obilãto īćê!; ... dȍnila je obilãtu dȍtu (IN)*

obilãto, *pril.*/ **obilatȉje**, *komp.* – obilato, izdašno/izdašnije: *Bîlo je obilãto za ȉst i pȉt; ...a kȕhinju mi, šjôr kurôt, poškrȍpte mãlo obilatȉje! (IN)*

obīlȉt, obīlin – 1. obojiti u bijelo: *obīlȉt kãmaru;* 2. oličiti voćku (zaštita od štetočina); 3. odstraniti koru od stabla (*npr.* bora)

obȉsit (se), obȉsin (se) – objesiti (se): *Obȉsi je bandîru ...; Obȉsi se na konȍp o(d) zvȍna (IN); usp.* obisȉvot;
- *obȉsit gãće na šćôp* – ostati bez ičega

obisȉvot, obisȉjen – vješati: *Kogôd da je intrô u Kȕrsalon obisȉvo je jaketûn na pikatabãri; usp.* obȉsit

obȉšen(i), -a(o), -o, *prid.* – obješen: *Kȁd je obȉšen ovî... obȉšeni konȍp?; Od jȕtos je obȉšena ovȁ... obȉšeno bandîra; Svȍ je obȉšeno ovȍ cvȉće; Pasōjȅdu priko Rîve onãko obȉšeni, pȍsponi… (IN)*

* zastarjelo

ȍbišno,* *pril.* – obično, uobičajeno: *Ȍbišno dõjde ucinȉt đȋr po rîvi sa ženôn, ma sômo lȉti!*

oblȉca, -e – vrsta masline; (*v.* 1.5.3.1.)

oblȉćot, -en – kružiti, oblijetati tražeći ili očekujući što: *Tvôj sîn je pȍce oblȉćot oko ćerẽ mi, ȍl' nīsȉ znô?*

ȍbliga,* -e, **ȍbligo**,* -a, **ȍblig**,* -a (ven. *obliga*, tal. *obbligo*) – obveza, dužnost; **- *fôra de ȍbligo*** – oslobođen obveze (*npr.* vojne službe)

obligacjûn,* -ũni, *ž* (tal. *obbligazione*) – obveza, obveznost iz zahvalnosti: *Nȅ znon dȉ ću i kakȍ ću tȍ obãvit, ma znôn da mi je tȍ vȅliki obligacjûn*; *usp.* dovêr

obligȁt (se), -ôn (se) (tal. *obbligare*) – 1. obvezati (se): *Obligãli su se ubȉt kozlȉća za ga prodȁt (VM);* 2. dugovati uslugu: *Obligãće me pôć nalīvȁt terãcu.*

ȍbligo,* *v.* **ȍbliga**,*

obligôn(i), -a(o), -o, *prid*. (prema tal. *obbligare*) – obvezan, zahvalan, onaj tko duguje uslugu: *Onȍ ca se rȅce - obligôn do krãja životȁ (IN)*

oblȉja, -e – krušne pogačice punjene suhim grožđem, tradicion. slastica za blagdan Svih svetih; *usp*. fâve-di-môrti; (*v.* 1.3.9.2.)

oblȉt, oblȉjen – obliti: *Oblî me je pôt ka(d) son tȍ vȉdi!*

oblīvȁt, -ījȅn – oblijevati: *Pȍce me je već i pôt oblīvȁt…*

oblīzȁt (se), -līžen (se) – oblizati (se): *Kakȍ mãška pjȁt oblīže… (Po); Mãška se je oblizãla.*
- *oblīzȁt pẽšnje* – polizati usne (znak zadovoljstva hranom ili pićem)

oblizȉvot (se), -lizȉjen (se) – oblizivati (se): *…pȍceli su oblizȉvot pẽšnje (IN)*

oblōcȉ(t) **se**, oblõci se – oblačiti se (o nebu)

ȍblocno, *pril.* – oblačno: *Jê da je ȍblocno, ma nî kȉše; usp.* ingarbujôno; (*v.* 1.4.8.1.)

ȍblok, -a – oblak: *Pȍceli su se kȕpit ȍbloci odizdõla.*

oblokȁ(t) **se**, oblȍcen se – opiti se, oblokati se: *Bȍrami, lîpo se ȍbloko ovêga pūtȁ; usp.* opȉ(t) se

obnemȍć, -mȍgnen – izgubiti snagu, iscrpsti se: *Obnemȍga son! (FN); usp.* iznemȍć

obnevȉdit, -vȉdin – izgubiti vid na trenutak, zamračiti se pred očima, obnevidjeti; *usp.* oćȍrovit, oslīpȉt

obo, *vezn.* – o čemu ili o komu: *obo tȅmu* – o tome: *…ca pensãju obo nikȋma… (Cel.)*

obôć, obõjden – posjetiti, pogledati, obići: *Ȉšla son je obôć, u postȅju je; Vrîme dõjde i obõjde... (Po); usp.* obahȍdit, pohođȉt, vižitȁt;
- *obôć svîta* – naputovati se: *Kolȉko je ôn obôša svîta dȍkli je navigõvô, ni jȍ nȅ znon!*

ȍbod, -a – velika muhe čiji ubodi peku, obad (*Tabanidae*): *Ubãdolo me je dȅset ȍbodi(h) u dȅse(t) minûti(h)!;* (*v.* 1.5.1.4.)

ȍboj! *uzv.* – jao! ajme!: *Ȍboj mȅni!; Ȍboj ti ga se njȅmu!* – Jao meni!; Jao si ga njemu!

obōjkȁt, obõjce – jadikovati, zapomagati: *...rãnjeni partizân pȍd prôvu obõjce, stȅnje...(IN); Svãku vȅcer je mãti obojkãla u gõrke sȕze (Cel.);* (*v.* 1.1.6.5.)

obogãtit se, -ãtin se – obogatiti se: *Nȉ se obogãti svȁk kô je pôrti.*

obōlȉt, obõlin – oboriti: *Vȉtar mu je obōlî kȍkot frizûru kakȍ nepotãkjonu mladȉcu lozê (IN)*

oborȉt(i), -a(o), -o, *prid.* – odabran, vrstan, u *izr. oborȉto rȉba: Komôrca, jubîn, zubãtac,…tȍ je oborȉto rȉba!*

obōrȉt, obõrin – preliti vrućom vodom, obariti: *Cõrne mãsline je dȍsta obōrȉt sa vrȉlon vodôn; usp.* opãrit

obrȁt, obȅren – obrati: *Jestȅ obrãli mãsline?*

obrêst, obrēstȅn – obrasti (raslinje, kosa, brada...): *Poglê(j) ga, cȉli je obrẽsa u brȍdù!*

obrȉt, **obrȉjot** (se), obrȉjen (se) – obrijati (se): *Barbîr ga je obrȉjo, ne ȕfo se vȅć brȉjot sôm; Jȕtros son se sôm obrî (obrȉjo)*

* zastarjelo

obrȉzot, -rȉžen – obrezati biljku: *Lozȁ se obrȉže zîmi, bomë, kad mirȕje;* (*v.* 1.2.6.1.)

obrõnȉt (se), -rõnin (se) – obraniti (se): *Jedvȁ smo obrõnȉli ...; Podȉga son kãmik i ondȁ son se jedvȁ obrõnî od osîh!*

obrõtȉt (se), -rõtin (se) – 1. obratiti se komu: *Lîpo mi se obrõtî;* 2. promijeniti vjeru: *Obrõtî se zara(d) ženê.*

obrôz, obrãza – 1. lice; *usp*. fãca; (*v.* 1.1.4.1.); 2. čast, obraz: *Tȍ ti je tãko ka(d) covȉk nȉmo obrãza!;*

- *obrãzi ol kartūnȁ* *(ol kurãma)* – besramno čeljade: *Kojȉ su tȍ obrãzi, obrãzi ol kartūnä, kurãma! (IN);*

obrūbȉt, -rūbin – opširi rubove: *Tukãće mi obrūbȉt vëštu, ma nȉmon kȁd.*

ȍbruc, -a – obruč (obično metalni za bačve); (*v.* 1.2.6.2.): *Tukȏ znȁt ucinȉt ma i stãvit ȍbruce!*

- *ȍbruc i kjucȉca* – dječja igra u kojoj se obruč gura i vodi *kjucȉcon;* (*v.* 1.6.5.1.)

obrȕža,* -e – pogrda, kleveta: *Obrȕža môra i krãja.*

obrūžȉt, -ūžin – oklevetati, ocrniti koga

obucên, obucëni, obucëna, obucëno, *prid.* – odjeven: *Lîpo je obucên ovî ... obucëni muškardȉn; Lîpo je obucëna ovȁ ...obucëno dīmjȁ: Lîpo je obucëno ovȍ ...obucëno dītë;*

- *obucëne kôrte* – karte sa slikama (u *treštĩnskin kôrtima*) trêšt

obûć (se), **ubûć** (se), -ūcën (se) – odjenuti (se): *Obũkla je vëštu / kakȍ za na fëštu (TK); usp*. obukȕvot;

- *obũ(ć) se kakȍ za na tônce* – odjenuti se lijepo, svečano

- *obũ(ć) se u kȍtu* – obući ministrantsko odijelo, ministrirati

- *obũ(ć) se u švôre* – zarediti se za časnu sestru

obukȕvot (se), **ubukȕvot** (se), -cȉjen (se) – odijevati (se): *Kakȍ tȍ obūcȉješ kalcëte!?; Jȍš se nīsȉ pȍce obukȕvot!*

ocëjan, **ocëan**, -a – ocean: *...otî ocejân, ca hȉ je ćapô... jedôn ciklûn... (MBS)*

ocekȉvot, -ȉjen – očekivati: *...tãmo se drȕgo nânka ne ocekȉje, nëgo se grê sômo rädi spîze (Kru.)*

ocemušȁt, -ôn – 1. otrijebiti (*npr.* zrnje, sitno voće ...); *usp*. cemušät; 2. *fig*. ogoliti krađom: *Ocemušãli smo mu svȕ nëšpulu.*

Ocenôš, **Očenôš**, -ōšä,* – molitva Očenaš; *nov.* Očenäš; (*v.* 1.6.1.3.)

ocepȉt (se), **olcepȉt** (se), -cëpin (se) – odčepiti (se): *Jesȉ ocepî levandȉn?; Jẽ se ocepî lavêl?; supr.* zacepȉt

ocëšot (se), ocëšon (se) – 1. ogrepsti, očešati (se): *Ocëšo me je sa rukôn ma nīsôn obadãla;* 2. dodirnuti u prolazu: *Ocëšo se je o njû kakȍ je prõša;* (*v.* 1.1.6.4.)

ȍcev, -a(o), -o, *prid.* – očevo: *Cȁ gãziš po tëmu, ȍl' ti je tȍ ȍcevo!; ...mä ȍceva je bîla zôdnjo; usp.* otäc

ȍci, *v.* **ȍko**

ocīdȉt (se), ocīdin (se) – iscijediti zadnji dio tekućine*: Jẽ se tȍ vëć ocīdȉlo!?; Ocīdȉla son makarūnë, sä(d) ću stãvit šûg.*

ocimȁt,* -ôn (*hibr.* prema ve. *cimar*) – 1. potkresati; 2. *fig*. podšišati; *usp*. cimät

ocȉstit, -in – očistiti, pročistiti: *Cȉstin, cȉstin, ma nȉkako ocȉstit!; supr.* šporkät

ocōrnȉt, ocōrnin – 1. zacrniti, ocrniti: *Vrîme je zrȉlega bobä, vajô ocōrnȉt rûke za ga ocȉstit (Kru.);* 2. prikazati u lošem svjetlu: *Ocōrnȉla ga je prid njôn.*

ocvȁst, ocvãten – prestati cvasti, ocvasti: *Ocvãle su mi svë rȕže, a da nīsôn ni jednȕ ubrãla!*

ońalîn,* -a (ve. *ocialin*) – naočale s drškom; '*Bagulîna i ońalîn... ' (iz operete 'Mala Floramye');* (*v.* 1.1.8.3.)

ońalīnko,* -ota (prema ve. *ocialin*) – šaljivi naziv za osobu (najčešće dijete) koja nosi naočale: *Nekȁ se tî ońalīnko ȉgro sa vãmi, ca ćë sa nãmi!*

ońëlovit, ońëlovin – ocelaviti: *Ońëlovi je prî svîh nôs gȍdinotih.*

ońëta, -e (ve. *ocieto*) – okrugli prsten, 'oko' (*npr.* na ceradi, *têndi*)

* zastarjelo

ȍćo!* – uzvik upozorenja: pazi! oprez!: *ȍćo vê!** – dobro pazi!; *uobič.* atênto!

oćôda, -e (ve. *ociada*) – brz ili značajan pogled: *...i tarpȉt prezîrne oćôde onîh ca pasōjȅdu (IN); ...cȅko da onà pasô, ondà hȉti oćôdu i uzdãhne (IN)*

oćôk, oćōkā – vrsta bijelo-plave ribe, odrasla *gȉra* koja postaje mužjak (*Smaris vulgaris*); (*v.* 1.4.12.3.)

oćōlȅ, **oćōlȉ**, oćōlih (ve. *ociali*) – naočale: *Slomȉle su mi se oćōlȅ; ca ćù sȁd, za Mâjku Bȍžju!;* (*v.* 1.1.8.3.)

oćȍrovit, -in – 1. oslijepiti na jedno oko; 2. *iron.* ne primjećivati: *Cȁ ne vȉdiš, ȍl' si oćȍrovi!?; usp.* oslīpȉt

od, **o**(d), **ȍl**,* **ol**,* **ȍ'**, *prij.* – od: *od jũstih; o(d) sȕdeni, ȍl doma*; o(d) sȉnoć – ol sȉnoć*; ȍ' stroha; usp.* ȁl

odabȉrot, -en – odabirati: *Cȁ vȅć odabȉreš ca ćȅš obûć - obûc onȍ ca sȉ parvȍ provãla!*

odabrȁt, -ãbren – odabrati: *Odabrãla je ca jȅ itȉla - sȁd nekà se mȉsli!*

odagnȁt, -ãgnen – odnijeti teret na tovarnoj životinji: *Vajô odagnȁt svȅ ovȍ prî nȍći; supr.* dognȁt

odahnȉt, -ãhnen – odahnuti: *Apêna son sȁd odãhla!; usp*. dīhȁt, dôh; odahnīvȁt

odahnīvȁt, -ījèn – odahnivati; *usp*. odahnȉt

odãje, *pril.* – odalje: *Ne cȕje se tȍ odovôda, tȍ se cȕje odãje! usp.* odovôda

odalēcȉt (se), odalēcin (se) – udaljiti (se), prekinuti bliske odnose: *Odalēcȉla je unȕke od mȅne ...; Otkȁd se udãla, odalēcȉla se od nôs.*

odarvenȉ(t) **se**, odarvènin se – postati krut poput drva: *Nȍge su mi se odarvenȉle!; usp.* inkordȁt

odaržȁt, -în – održati: *Nî odaržãla rîc!*

odȁt (se), odôn (se) – 1. odati što povjerljivo, tajno: *Odãla je susȉdi svȅ ca son njoj rȅkla u sakrêto;* 2. odati se: *Odãla se je i sȁd je svȅ priznãla!*

odȁ(t) **se**,* *v.* **udȁ**(t) **se**

odazīvȁt se, -zīvjen se – odazivati se: *Nȉka(d) se ne odazȋvjedu kad hi zovȅmo.*

odazvȁt se, -zovȅn se – odazvati se: *Zvãli smo je pol ponȉstru ma nȉ se odazvãla.*

o(d)**bōcȉt**, **olbōcȉt**,* -bōcin – odbaciti: *... namȉšćo kakȍ slīdi / o(d)bōci ca ne vrȋdi... (Po); usp.* butȁt

o(d)**botunȁt** (se), **olbotunȁt** (se),* -ôn (se) (ve. *sbotonar*) – otkopčati (se): *O(d)botunãla je trî gõrnjo botūnȁ, onãko 'nonvolêndo'!; O(d)botunô ti botûn na blûzu, vȉdi ti se ređipȅt!*

oderȁt, **odȅrot**, odȅren – 1. oderati kožu: *Kozlȉća su ubȉli i odȅroli... (VM);* 2. *fig*. previše naplatiti: *Odȅro me je mȅštar!*

o(d)**gārćot**, *v.* **olgārćot**,*

ȍdgoj, **ȍlgoj**,* -a – odgajanje, odgoj: *Sa tãkin ȍdgojon dȍbrȍ je i izõša ovãki mladȉć; usp.* dukacjûn

odgojȉt, **olgojȉt**,* -gȍjin – odgojiti: *Odgojȉla son hi cetȉri, ma sômo je jedôn ostô žīvȉt sa nãmi.*

odgovōrȁt, **olgovōrȁt**,* -govõron – 1. odgovarati na upit; 2. imati odgovornost za što; 3. biti prikladan: *Ôn govȍri da mu ženȁ ne odgovõro, dô bi mu jȍ mojû - odgovorȉla bi mu na svãku! (IN)*

odgovorȉt, **olgovorȉt**,* -govȍrin – odgovoriti: *Ôn znô odgovorȉt na svãku... (Cel.)*

odisprīda, *pril.* – s prednje strane: *Odisprīda ti dobrȍ stojî, ma odiznõse tukô poprãvit; usp*. ȉspri

odišȍto, *pril.* (prema ve. *soto*) – od ispod: *Udrȉ mlôton odišȍto!; usp.* šȍto

odȉza, *pril.* – straga: *Stãvî je rûke odȉza... (IN); usp*. odiznõse

odizdõla, *pril.* – odozdo: *Kô te tȍ zovȅ odizdõla?; usp.* odozdõla

odizgõra, *pril.* – odozgo: *Dõša je befêl odizgõra!; usp.* odozgõra

odiznõse, *pril.* – odostraga: *Znãla son da me glȅdo odiznõse.*

odiznũtra, *pril.* – s unutarnje strane: *Cȕje se kakȍ nȉko zovȅ odiznũtra; usp*. iznũtra.

odizvônka, *pril.* – s vanjske strane: *Cȕje se mȕzika odizvônka, bȉće iz rîve; usp.* izvônka

* zastarjelo

odjōvȉt, odjõvin – odjaviti: *Grên odjōvȉt gȍste, grēdȕ ćä!;*

o(d)**kȁd**, **olkȁd**,* *vezn.* – otkada: *A dȉ si, o(d)kȁ(d) te nīsôn vȉdi!; usp.* ȍklen

o(d)**kȉdot**, **olkȉdot**,* -ȉdon – otkidati: *O(d)kȉdola je grancȉce sa cvîtima omêndula.*

o(d)**kȉnit**, **olkȉnit**,* -ȉnen – otkinuti; *izr. o(d)kȉnit od jũstih: …okȉnit od jũsti(h) i stãvit ga na škȕle (IN)*

o(d)**klopȉt**, **olklopȉt**,* -ȍpin – otključati: *Ȅvo ti kjûc da mȍreš o(d)klopȉt vrõta.*

o(d)**krakunȁt**, **olkrakunȁt**,* -ôn (prema ved. *cracon*) – otvoriti zasun (*krakûn*): *Ne mȍgu o(d)krakunȁt vrõta.*

o(d)**krȉt** (se), **olkrȉt**,* (se), -krȉjen (se) – otkriti (se): *O(d)krȉla je sȉse, bomȅ, pȕno vȅće nȅgo ca jȅ užônca; Pokrîj mõlu, vîš da se olkrȉla!;* (*v.* 1.1.6.4.);

odletȉt, -îm – odletjeti: *Odletȉle su lãstavice, nȉ hi vȅć vȉdit!*

odlībȉt se, -lībin se – otići neprimjetno: *Odlībî son kȁ(d) son vȉdi da ćе dôć do barȕfe; usp.* reterȁ(t) se

odlīpȉt (se), -līpin (se) – odlijepiti (se): *Odlīpî son letrȁt; Odlīpȉla mi se bȕla is pīsma; usp.* o(d)takȁt

odlipȉvot (se), -lipȉjen (se) – odljepljivati (se): *Odlipȉje mi svȅ bȕle na pīsma!; Kȕnje… kȕhomo dok se ne zgũsti i pȍcne odlipȉvot o(d) pajkȁ (Gst.)*

odlȉt, -lȉjen – preliti ili proliti dio tekućine, odliti: *Odlîj mãlo za mȍć zacepȉt butȕlju.*

odlūcȉt (se), -lũcin (se) – odlučiti (se): *Odlūcî je pôć navigȁt; Odlūcȉla se pôć u likōrȁ!*

odlucȉvot, -ȉjen – odlučivati: *Nȅće mi ženȁ odlucȉvot kȁ(d) ću dôć dȍma!*

ȍdma, **ȍlma**,* *pril.* – odmah: *Zovȅ me otȁc, tukô mi ȍdma pôć dȍma!; usp.* olpūtȁ, udȉja, šũbito

odmālahna, **olmālahna**,* *pril.* – od malih nogu: *Tãko son se odmālahna naucȉla.*

odmȅt, **olmȅt**, **ormȅt**, -a – kraći povraz za lov s obale: *Ćapô mi je sîn līpega ȕgora na odmȅt;* (*v.* 1.4.9.1.)

odmȍć, **olmȍć**,* -mȍgnen – odmoći: *Kȁl mi ne mȍreš pomȍć - nemôj mi ni odmȍć!*

odmolȁt (se), **olmolȁt** (se),* -ôn (se) (prema ve. *molar*) – otpustiti (se), odvezati (se) (*npr.* konop broda): *Odmolôj otî konȍp!; Odmolô se kaȉć…*; *usp.* molȁt

odmōrsȉt, **olmōrsȉt**,* -mõrsin – razdvojiti zapetljano (*npr. tȕnja*), razmrsiti: *…ne bȉ ga već ni Mâjka Bȍžja odmōsȉla!*

odmotȁt, **olmotȁt**,* -môton – odmotati: *Mãška mi je odmotãla cȉlo klûko vȕne!*

odmotōvȁt, **olmotōvȁt**,* -ōjën – odmotavati: *Kȁ(d) se konȍp odmotōjë tukô stȁt atênto da se ne zamõrsi!*

odnīšȁt, **olnīšȁt**,*-nīšon – odnositi: *Vajãlo je odnīšȁt dîl po dîl jer je pȕno pizãlo.*

odnît, **olnît**,* -nesën – odnijeti: *Tukô mi odnît mûžu rūcȁk ù poje;*
- odnît kozù na jarūhȁ – odnijeti kozu na oplodnju

odoćȁt, **adoćȁt**,* -ôn (ved. *adociar*) – uočiti, zapaziti: *Jesȉ odoćô onû nȍvu ferjãlku?; Adoćô son ga… (IN)*

ȍdoka, *pril.* – bez mjerenja, odoka: *Rȅka mi je, onãko ȍdoka, da je tõte trî kilȁ; usp.* alȍćo, nãoko; (*v.* 1.3.13.)

ôdola, *v.* **lôdola**

odolȉt, odȍlin – odoljeti: *Nî vȅć mȍga odolȉt!*

odolīvȁt, -ījën – odolijevati: *Svȅ tȅžje je odolīvãla njegȍvemu kortejovônju.*

odōnȁ, v. udōnȁ

odonãmo, *pril.* – odonuda: *Vȉdi son ga dȉ dohȍdi odonãmo; usp.* odotãmo

odondȁ, *pril.* – odonda, od onoga vremena: *Odondȁ ga vȅć nīsôn vȉdi.*

ȍdonde, **odonõnde**, *pril.* – odande, od onoga mjesta: *Nīsȍn ga dȍni ȍdonde, dȍni son ga ȏ' doma.*

odotãmo, *pril.* – iz udaljenijeg kraja: *Ôn ti je odotãmo, iz Vlãške; usp.* odonãmo

ȍdotle, **ȍtle**, **odotõte**, **odistõte**, *pril.* – odatle, s tog mjesta: *Bȍje non je po(ć) ćä ȍdotle, dõće do barȕfe!*

* zastarjelo

odovãmo, **ȍdovle**, *pril.* – odavde: *Pôrti je odovãmo pri pôl ûre; Nemôj se mȉcot ȍdovle!; usp.* odovõde

odõvna, *pril.* – odavno: *Nīsȍn te vȉdi odõvna!*

odovõde, *pril.* – odovud: *Ho(d) ćȁ odovõde, i nekȁ te mojȅ ȍci vȅć ne vȉdidu!; usp.* odovãmo

odozdõla, **odozdõle**, *pril.* – odozdo: *Vȉdi son hi kakȍ odozdôla grēdȕ po skalînima; usp.* odizdõla

odozgõra, **odozgõre**, *pril.* – 1. odozgo; 2. *fig*. s viših instanci: *Dõša je befêl odozgõra; usp.* odizgõra

odrebatȉt, -rebatî (prema ve. *rebater*) – 1. odbiti se: *Balũn bi odrebatî lîpo svȅ do cêntra (IN);* 2. otkucavati (zvuk javnog sata): *Odrebatȉlo je trî ûre, a onȁ jȍš nî usnûla.*

odrȅć se, -rȅcen se – 1. odustati od ostvarenja nekog prava, odreći se: *Odrȅka son se mojêga dīlā;* 2. ne priznati više svojim: *Odrȅka se je svojêga sîna.*

odrēdīt, -rēdin – odrediti, utanačiti: *Odrēdî son da mlãji sîn grê na škȕle.*

odregatȁt, -ôn – 1. otkoturati se; 2. *fig*. žurno otići uz štropot; *usp.* regatȁt

ȍdrina, -e – konstrukcija pred kućom za podržavanje loze; *usp*. pergulôda; (*v.* 1.2.3.1.)

odrišênje, -a – oprost grijeha, odrješenje: *Nî vȉdit pokȍre... odrišênja ondȁ jȍš mãnje (Kru.)*

odrīšȉt, -rīšin – 1. odvezati: *Odrīšȉla ti se špigȅta na postôl;* 2. odriješiti od grijeha; *usp*. odvēzȁt

odrȉzot, -rȉžen – odrezati: *Odrȉš to na dvȍ ȉsta dīlā!; usp.* osȉć

o(d)**sȁd**, **olsȁd**,* *pril.* – odsad: *O(d)sȁd nēćȕ vȅć imȁt poslȁ is njîn, lîpo da me mȍli na klecêć!; usp. ȍsle*

o(d)**tȁd**, **oltȁd**,* *pril.* – otad: *O(d)tȁd ga nīsôn vȅć nȉkad vȉdi.*

o(d)**takȁt** (se), **oltakȁt**,* (se), -ôn (se) (prema ve. *tacar*) – odlijepiti (se): *...o(d) takȁt hubȍtnicu od nogê (IN); usp.* odlīpȉt; 2. odvojiti (se): *Vapôr se o(d)takô od rîve (ŽK)*; *usp.* dištakȁt

odupȉrot se, -upȉren se – odupirati se: *Nȉ se cȍ njȅmu odupȉrot, ispãlo bi jȍš i gȍre!*

oduprît se, -ȕpren se – oduprijeti se kome ili čemu

odȕvik, *pril.* – oduvijek: *Tãko je odȕvik!!*

oduzêst, -ȕzmen – oduzeti; *usp*. vazêst

oduzȉmot, -uzȉmjen – oduzimati: *...nî smî oduzȉmot mȉsto onȉma ca jȉn je bîla vȅća potrȉba pôć u zbjêg; usp*. uzȉmot, vazȉmot

odvēzȁt (se), **olvēzȁt**,* (se), -vēžen (se) – odriješiti, odvezati (se): *Odvêž cȉmu!; Odvezãla se cȉma o(d) gajȅte; usp*. odrīšȉt

odvezȉvot (se), **olvezȉvot**,* (se), -vezȉjen (se) – odvezivati (se): *Kakȍ se ovî konȍp ȕvik odvezȉje!?; Pȍce je odvezȉvot cȉmu...*

odvẽžen(i), -a(o), -o, *prid.* – odvezan: *Odvẽžen je... ovî odvẽženi brôd; Odvẽžena je... ovȁ odvẽženo gajȅta; Odvẽženo žȉvo grê pȍ poju; usp.* odrīšen

odvidȁt, **olvidȁt**,* -ôn (trs. *svidar*) – odviti: *Kakȍ ćeš odvidȁt bes kacavîda!?; usp.* zavidȁt

odvōlȉt, **olvōlȉt**,* -võlin – odvaliti: *Odvōlȉla se je kosȁ iz bãrda, ȅno je dõle ȉspri gomȉle!*

odvōrnȉt, **olvōrnȉt**,* -võrnen – odvrnuti: *Tukô odvōrnȉt mãlo vȅće otî rubinȅt, jedvȁ grê vodȁ vônka!*

ofangȁt,* -ôn (ve. *infangar*) – zablatiti, zaprljati se blatom; *usp.* isfangȁt

ofendȉt (se), **afendȉt,*** (se), -în (se) (tal. *offendere*) – uvrijediti (se): *Ofendȉla si me...; Ne bȉ tukãlo da se sȁd kȍgod ofendî (IN); usp.* uvrīdȉt

ofendivên, **afendijên**,* -ȅni, -a(o), -o, *prid*. (prema tal. *offendere*) – uvrijeđen: *Parî ofendivȅna...*; *usp.* uvrīđen (*v.* 1.1.6.2.)

ofêža,* -e (ve. *ofesa*) – uvreda; *usp*. afrônt, *uobič.* ȕvrida

ofȉcij, -a (tal. *officio*) – 1. molitvenik: *Svãka je ženȁ imãla svôj ofȉcij;* (*v.* 1.6.1.2.); 2. ured; *uobič.* kancelarȉja; (*v.* 1.2.1.7.)

oficîr, oficīrā (njem. *Officier*) – časnik (u kopnenoj vojsci ili na brodu): *Bî je oficîr na prikooceãnski brôd; usp*. oficjôl; (*v.* 1.4.6.)

* zastarjelo

oficjȅt,* -a (jul. grilie in *ofisio*) – pritvorena krila prozorskih kapaka, *'na lîbar' (škûre, grȉlje*):
- *grȉlje u oficjȅt* – pritvoreni kapci: *Vîdin ga kros grȉlje u oficjȅt (IN)*

oficjôl,* oficjōlà (ve. *ofizial*) – mornarički oficir: *U marîni je bîlo pȕno oficjōlih; usp.* oficîr; (*v.* 1.4.6.)

ofrankȁt,* -ôn (tal. *affrancare*) – osloboditi (se), rasteretiti (se), zaobići; *usp.* frânko;
- *ofrankȁt pûntu* – proći, zaobići rt brodom

ȍganj, *v.* **ogônj**

ogarnjȁt, *v*. **ogranjȁt**

oglōdnȉt, oglõdnin – ogladnjeti: *Oglōdnî son, nīsôn nȉšta jî od jucẽra!*

ȍglas, -a – oglas; *usp*. avîž

oglōsȉt (se), oglõsin (se) – 1. prenijeti vijest: *Oglōsȉli su da ćedu sȕtra dīlȉt dȅke;* 2. oglasiti se: *Oglōsî se, sȁd znôn dȉ je.*

ȍglov, -a – povodac za tegleće životinje, ular; *usp*. sedlȍ; (*v.* 1.5.1.1.)

oglȕhnit, -en – postati gluh, oglušiti: *Na žežîn Svẽtega Pröšpera, cejadîn sômo ca ne oglȕhne o(d) põste zvonjãvine! (IN); Ne vîc tãko, oglȕhniću!*

oglūšȉ(t) **se**, oglūšin se – ne odazvati se čemu, napraviti se gluh

ognjojȉt se, -î se – zagnojiti se (o rani): *Ognjojȉla mi se rãna, stãviću mãlo rakȉje.*

ogônj, **ȍganj**, ôgnja – vatra, oganj: *Parićôno je svȅ za užȅć ȍganj (FN);*
- *užȅć ogônj* – upaliti vatru: *Otȍ sũhega ti je dobrȍ za užȅć ogônj.*
- *žīvi ogônj* – živa vatra

ogōrnȕt (se), ogõrnen (se) – ogrnuti (se): *Ogōrnȕ se, zapūhô je burîn!; Ogōrnȕli su mu priko škînih oficîrsku blûzu… (IN)*

ografȁt, **ogranfȁt**, -ôn (prema ve. *sgrafar*) – 1. ogrepsti noktima; 2. *fig.* povrijediti koga riječima, očešati: *Nīsôn nȉkoga ografô (Cima)*; *usp.* izgrafȁt; (*v.* 1.1.6.4.)

ogranjȁt, **ogarnjȁt**,* (se), -ôn (prema tal. *granfia*) – 1. ogrepsti (se): *Ogranjãla son se na drãcu ol kupȉne, perfîn mi je kôr hodȉla vônka;* 2. površno okopati: *Ogarnjãli smo mãlo oko lôz; usp.* zaškarnjȁt, ogrȉbot; (*v.* 1.2.6.1.)

ogratȁt, -ôn (prema ve. *gratar*) – izgrepsti, očistiti grebanjem: *Tukãlo bi ogratȁt tȍ stõre pitûre; usp*. izgratȁt; (*v.* 1.1.6.4.)

ogrȉbot, -on – odgrtati zemlju oko loze za lakše obrezivanje: *Cȉli dôn son ogrȉbo onî dôlnji lôz… (Cel.);* (*v.* 1.2.6.1.)

ogrȉst,* ogrīzȅn – podnijeti kaznu, biti kažnjen: *Ogrȉšćeš ka(d) dõjdeš dȍma!*

ogrīšȉ(t) **se**, ogrīšin se – počiniti grijeh, ogriješiti se: *Ogrīšî se o smãrtni grîh!*

ogrȉzine, -ih *ž mn* – 1. posječeno granje koje ostaje nakon što ga životinje obrste; (*v.* 1.5.3.7.); 2. *fig.* ostaci nečega čega se netko već nauživao: *Ca ćе mȅni njȉhove ogrȉzine!;* 3. *pogr*. žena staračkoga, neurednog izgleda: *Vîš je, parî ogrȉzina! (ŽK)*; (*v.* 1.1.4.2.)

ogrōdȉt, ogrõdin – ograditi: *Ogrodî son lôzje mãlo bȍje, lõni je bîlo pȕno šćȅte.*

ogūlȉt, ogũlin – oguliti: *Nekȁ jȍš ogũlin kȍru ol patãtih i ondȁ mȍremo pôć ȉst.*

ogũljen(i), -a(o), -o, *prid*. – oguljen: *Dobrȍ je ogũljen ovî tvôj ogũljeni lôkat; Dobrȍ je ogũljena ovȁ ogũljeno kȍža; Dobrȍ je ogũljeno ovȍ tvôjē kolȉno.*

ohlōdȉt (se), ohlõdin (se) – ohladiti (se): *Dōjdȉ ȉst, jūhȁ će ti se ohlōdȉt!; Pȍsli onȅ bȕre i môre se je ohlōdȉlo; supr.* istepljȉt

oholȉja,* -e – oholost; *usp.* šupêrbja

okãrpit, -in – 1. udariti koga: *Mõli, ne cîn dišpȅte, okãrpiću te!; usp.* opahnȉt; 2. izreći kaznu: *... kolȉko će mi kurôt za pokȍru okãrpit! (IN); usp.* opahnȉt

okasnȉ(t) **se**, -în se – zakasniti: *Môvite se, okasnȉćete se!; usp.* zakasnȉt

okažjûn,* -ũni, *ž* (ve. *ocasion*) – prilika, prigoda, zgoda: *Ovãka se okažjûn stvȏro jedôn pût u stô gȍdišć (IN); uobič.* prilȉka

* zastarjelo

oklãdit se, oklãdin se – okladiti se: *Mòremo se oklãdit u cagôd hòćeš! usp.* stãvit skoměšu; klãdit se

òkle, **òkli** – odakle, otkud: *Itî bi vȍs jȍ uvûć u mojù kȍžu sômo jedôn dôn, pôk da vȉdite ȍkle sûnce istȉce! (IN); Ma ȍkli je ôn dõša!?*

òklen,* – otkad: *...ȍklen su nos dupȉni otȉroli i(z) Zoglãva (FN); uobič.* o(d)kȁd

òko[1], ȍka – organ vida, oko; (*v.* 1.1.4.1.): *Vȉdin mu po ocȉma da ȉmo fȉbru;*
- *butȁt ȍko* – baciti oko na koga ili na što: *Cû son da je butô ȍko na mojû ćêr!*
- *ubȉt ȍko* – zadrijemati: *Nôjdrãže mi je ubȉt ȍko posli obȉda; usp.* pižolȍt
- *imȁt nà oko* – paziti na koga, čuvati ga se: *Ȉmon ga jȍ nà oko, ne bôj se, nȅće mi umaknȉt!*
- *pȁst ù oci* *(ù joci*)* – zapaziti koga ili što: *Na zôdnje tõnce mojà mõlo mu je pãla ù oci.*
- *rȅć ù oci* *(ù joci*)* – reći otvoreno, u oči: *Rȅću mu jȍ svȅ tȍ ù oci kal ga inkontrôn!*

òko[2], ȍka – 1. oko na mreži: *Gavunôra i girôra su mrȉže mõlega ȍka;* (*v.* 1.4.9.2.); 2. oko na sidru; 3. oko na prstenu

òko[3], **ȍkolo**, *prij.* – 1. otprilike, oko: *Dõću dȍma ȍko (ȍkolo) ȍsan ûri;* 2. uokolo: *Finî son ȍgradu oko (ȍkolo) kȕće.*

okolȉt, okȍlin – opkoliti: *Nô(s) su bîli okolȉli njȉhovi…*

òkolo-kôgolo, *prij.* – okolo naokolo: *Ca ćȅmo sȁd iskȁt ȍkolo-kôgolo!?; usp.* kôgol

òkoran, ȍkorni, -a(o), -o, *prid.* – koji je tvrde kore, nesavitljiv: *Kupȉla mi je mãti ȍkorne postolȅ, ȍdma su mi dõšli žūjȉ nã noge!*

okorȉstit se, -korȉstin se – okoristiti se; *usp.* profitȁt

okôrnjen(i), -a(o), -o, *prid.* – okrhnut, *škorcôn*: *Pȕno je okôrnjen ovî... okôrnjeni pjȁt; Dobrȍ je okôrnjena ovȁ... okôrnjeno tȅća; usp.* škorcôn

okotȉt (se), okȍti (se) – poroditi mladunče, okotiti (se): *Mãška se je okotȉla, okotȉla je trî mãškice; uobič.* izlȇć

okrēnȉt (se), okrẽnen (se) – 1. okrenuti (se): *Okrên otê brižjôle!; Okrenî se je i poglȅdo ga ù oci...; usp.* voltȁt; 2. zaobići: *Tukãlo je okrēnȉt pûntu Pelegrȉna (FN); usp.* muntȁt, ofrankȁt

okrȉćot (se), -en (se) – okretati (se): *Brižjôle tukô mãlo okrȉćot; Kȁ(d) bi onȁ prõšla rîvon svȉ bi se okrȉćoli; usp.* voltōvȁt

okrīpȉt (se), okrīpin (se) – ojačati (se) krepkom hranom, okrijepiti (se): *Okrīpȉla ga je mojà spîza; Okrīpî se ȍkli mu jȍ dōjȅn ȉst; usp.* pokrīpȉt

okrȉt, *v.* **o**(d)**krȉt**

okȕpit (se), -in (se) – okupiti (se): *Okȕpili smo dȍsta svîta za nalȉt terãcu; Furȅšti se okȕpili dȍkli su nãši kantãli, onãko šȍtovôće, na Mandrãću; uobič.* skȕpit

okupôn(i), -a(o), -o,* *prid.* (tal. *occupato*) – 1. zauzet poslom; 2. ispunjen (o posudi)

okȕsit, -in – malo pojesti, okusiti: *O(d) sȉnoć nīsôn nȉšta okȕsi.*

òl’, **òli**, **oli**, *vezn.* – 1. zar: *Ȍl’ nȅćeš dôć?;* 2. ili: *Dõćemo, bomȅ, ȍli jȍ, ȍli ôn; Ca tȕ je drãžje: pecȅno oli lȅšo?; nov.* ȁl, ä(l)

ol,* – od (stariji oblik prijedloga s genitivom): *Tvõrdo kakȍ da je ol gvȍzda; nov.* o(d)

olbōcȉt,* *v.* **odbōcȉt**,

olbotunȁt,* (se), *v.* **odbotunȁt** (se)

oldȉt, oldîn – osloboditi ono što je bilo zapelo, otkvačiti: *Jedvȁ son oldî sȉdro; supr.* zadȉt

oldīvȁt, -ījȅn – otkvačivati: *Oldījȅn sȉdro vȅć pôl ûre i jȍš ga nīsôn oldî; supr.* zadīvȁt

oleândar, oleôndar,* **leôndar**,* -dra (ve. *leandro*, tal. *oleandro*) – oveći cvjetni grm, oleandar *(dùpli i ùnjul); Cvîte oleôndra, ô cvîte jubjȅni! (Po);* (*v.* 1.5.3.3.)

* zastarjelo

olgãrćot,* **odgãrćot**, -en – odgrtati: *Nôj-prî son zagãrćo a sȁl mi vajô odgãrćot!; supr.* zagãrćot

olgojȉt,* *v.* **odgojȉt**

olgovōrȁt,* *v.* **odgovōrȁt**

olgovorȉt,* *v.* **odgovorȉt**

olgrȉst, olgrīzên – otkinuti zubima, odgristi dio: *Njegôv pȁs je mojêmu dobȍta olgrȉza ȕho!;* (*v.* 1.1.6.4.)

ȍli, **oli**, *v.* **ȍl**

olkȁd,* *v.* **o**(d)**kȁd**

olkȉdot,* *v.* **o**(d)**kȉdot**

olkȉnit,* *v.* **o**(d)**kȉnit**

olkrakunȁt,* *v.* **o**(d)**krakunȁt**

olkrȉt,* *v.* **o**(d)**krȉt**

ȍlma,* *v.* **ȍdma**

olmālahna,* *v.* **o**(d)**mālahna**

olmȅt, *v.* **o**(d)**mȅt**

olmȍć,* *v.* **o**(d)**mȍć**

olmolȁt (se),* *v.* **o**(d)**molȁt** (se)

olmōrsȉt,* *v.* **o**(d)**mōrsȉt**

olmotȁt,* *v.* **o**(d)**motȁt**

olmotōvȁt,* *v.* **o**(d)**motōvȁt**

olnīšȁt,* *v.* **odnīšȁt**

olnît,* *v.* **odnît**

olovnȉce, -ih *ž mn* – olova ovijena i nanizana na donji konopac mreža; (*v.* 1.4.9.2.)

olpãdot, -pãdo – *Pȍsli jemãtve lîšće pȍcne olpãdot.*

olpȁst, -pãde – otpasti: *Prî olpãde lîšće na smȍkvi nȅgo na lozȉ.*
- ***olpȁst rȉlo*** – izgubiti obraz: *Mèni bi rȉlo olpãlo ȍ' sroma.*

olpȁst (se), **opȁst** (se), -pōsë (se) – oploditi (se): *Kolȉko otî jarûh opōsë kozîh!; Nosȉli smo kozȕ pod jarūhȁ, ovî pût se je olpãsla.*

olpocêt, -pȍcnen – započeti: *Nî cȍ, vajȃće olpocêt ȉznova!*

olpocȉmot, -cȉmjen – započinjati: *Kolȉko ćemo jȍš pũti(h) olpocȉmot?*

olpocȉnit, -cȉnen – otpočinuti: *Grên mãlo olpocȉnit, a tȋ me zȍv ka(d) bȕde za hodȉ(t) ćȁ.*

olpūstȉt, -pũstin – 1. otpustiti iz službe: *Olpūstȉli su ga iz võjske...;* 2. oprostiti grijehe

olpūšćȁt, -pũšćon – 1. otpuštati iz službe: *Pȍceli su olpūšćȁt iz võjske...;* 2. opraštati grijehe

olpūtȁ,* – odmah; *uobič.* ȍdma, udȉja

olskocȉt, -îm – odskočiti: *Balûn je olskocî i ȉša priko cȅste na žōlȍ; usp.* skocȉt

olsvẽca, **ol svẽca**, *pril.* – što se odnosi na svetkovinu: *veštît olsvẽca* – s*vetãšnji veštît; usp.* svetãšnji

olpīvȁt,* **olpījȁt**,* *v.* **otpīvȁt**

oltôr, oltōrä (ve. *altar*) – crkveni oltar; (*v.* 1.6.1.1.);
- Kô je blȉžje oltōrȁ, bȍje mȉsu slȕšo – *fig*. Tko je bliže vlastima, bolje prolazi
- līzȁt oltōrȅ – biti fanatični vjernik
- pôć prid oltôr – vjenčati se

oltradeôltra, *pril.* (trs. *oltra per oltra*) – skroz naskroz: *Dubokȍ u nãmi, ôltradeôltra… (IN)*

olùlovit,* -in – poblesaviti; *uobič.* i(n)šempjä(t) se; *usp.* lùlov

olvēzȁt,* *v*. **odvēzȁt** (se)

olvezȉvot,* *v*. **odvezȉvot**

olvẽžen,* *v*. **odvẽžen**

olvidȁt,* *v*. **odvidȁt**

olvōlȉt,* *v*. **odvōlȉt**

olvōrnȉt,* *v*. **odvōrnȉt**

olzdrãvit, -in – uzvratiti pozdrav, odzdraviti: *Kô me pozdrãvi, jõ mu olzdrãvin.*

omaknȉt, *v*. **umaknȉt**

omanȉt, omãnen (prema tal. *mano* – ruka) – odstraniti, otkinuti rukama; *usp.* omȉćot
- omanȉt lȍzu – skinuti lišće s loze
- omanȉt rȉbu – obrisati rukom očišćenu ribu (riba koje će se pećiti, ne ispire se)

omanīvȁt. v. **omȉćot**

ȍmara, -e – teška vrućina, sparina; *usp.* sparinȁ, umȍrina; (*v.* 1.4.8.1.)

omȅknit, omȅknen – omekšati: *...dȍkli patãte ne omȅknedu (Cel.); supr*. otvōrdȉt

* zastarjelo

omêndul, **mêndul**,* -a (ve. *mandola*) – vrsta voćke i ploda, badem (*Prunus amygdalus*): *Na môj škôj omênduli rēstȕ (Po); Iz bȋlega sakẽtića vãdidu omêndule i tūcẽdu hi kãmikon (IN);* (*v.* 1.5.3.2.)

omȉćot, -ćen, **omanīvȁt**, -ījën – skidati s loze mlade suvišne izbojke; *usp.* omanȉt; (*v.* 1.2.6.1.)

omladînac, -dînca – 1. mladić od 14 do18 god. član neke organizacije (*npr.* sportske), junior; (*v.* 1.1.3.3.); 2. vrsta jednostavne sportske jedrilice; (*v.* 1.4.1.1.); – nazivi su iz razdoblja od 1945. do 1990.

omōrsȉ(t) **se**, omõrsin se – pojesti što mrsno: *Ondȁ, jestẽ se mãlo omōrsȉli?; supr.* postȉt

omōstȉt, **umōstȉt**, -mõstin – obojiti (tkaninu, mrežu...): *Növu mrȉžu tukô omōstȉt u kôrku; usp.* tangȁt

omrãza,* -e – mržnja, neprijateljstvo, zavada; *uobič.* maržnjȁ

omùtovit, -in – 1. postati nijem, mutav; 2. *fig*. ostati bez riječi: *Ca jẽ, ȍl' si omùtovi!?*

onãki, **nãki**, -a(o), -o, *zamj.* – onakav: *Nīsôn znô da je prȍpja onãki divjôk!; Onãkega lažȉvca ne rȍdi mãti!; usp.* ovãki

onãko, **nãko**, *pril.* – onako: *Stȁv tȍ ovãko, a nẽ onãko!; usp*. ovãko

onãmo, **nãmo**, *pril.* – onamo: *Bî son jucẽra onãmo. Hodî je cȉlo vrîme nãmo-vãmo; usp.* ovãmo

ondȁ, *pril.* – 1. u ono vrijeme: *Ondȁ nî bȋlo vodê na špînu kakȍ sȁd;* 2. riječ poticanja na odgovor: *Ondȁ, je cȍ bȋlo s onôn ferjãlkon?; usp.* alôra

ondãšnji, -a(o), -o, *prid.* – iz prijašnjeg vremena (*npr.* prije rata): *Dȍni mu je nȍve postolẽ, i tȍ ondãšnje! (IN)*

ônđel,* **ânđel**, -a (tal. *angelo*) – anđeo; (*v.* 1.6.1.5.);
- *Bôg je dȉga ônđela* – utješne riječi kad umre dijete

onemoćȁt, -ôn – oslabjeti, onemoćati od starosti: *Onemoćãli su mi i otȁc i mãti; usp.* indebulȉt, oslãbit

onî, **onȁ**, **onȍ**, onêga, onẽga, onẽ, onẽga, *zamj.* – onaj, ona, ono: *onî divjôk; onȁ divjakȕša; onȍ divjô stvorênje*

ônkara, -e (ve. *ancora*) – sidro velikog broda (s dva kraka); *usp.* sȉdro
- *butȁt ônkaru* – usidriti se

onȍ, **nȍ**, * *zamj.* – ono: *Kakȍ je (o)nȍ njẽmu ȉme?; usp.* ovȍ

onolȉki, **onȍki**, **nȍki**, **nolȉki**, *zamj.* – onako velik, onolik: *Nīsôn znô da je onolȉki (onȍki, nȍki, nolȉki), mȉsli son da je mãnji; usp.* ovolȉki

onolȉko, **onȍko**, **nolȉko**, **nȍko**, *pril.* – onoliko: *Onolȉko (onȍko, nolȉko, nȍko) svîta nȉkad nî bȋlo na sprȍvodu!*

onolȉšan, onolȉšni; -a(o), -o, *prid.* – onako malen, malešan: *Nīsôn nȉkad vȉdila onolȉšnega tovarcȉća; usp.* ovolȉšan

onõnde, *pril.* – na onome mjestu, ondje: *Onõnde je prî bȋla jednȁ smȍkva… (IN)*

onȕje, *pril.* – još dalje onamo, prema onome mjestu: *Stȁv se onȕje, blīzȕ njê!; usp*. ovȕje

ônzuli,* -ih *m mn* (ve. *nosela*) – lješnjaci; (*v.* 1.3.12.)

ônžula,* **âžula**,* -e (ve. *asola*) – kopčica na ženskim odjevnim predmetima; *usp.* šuštîna

ònji, *prid.* (tal. *ogni*) – svaki, svako; u *izr.*:
- *ònji tânto, ònjitânto* – svako malo, svaki čas: *...a dok se kȕho, vajô ònji tânto protrêst tẽću (Cel.); usp.* kädikäd

opacȉna,* -e – 1. opako djelo, opačina; 2. opakost, zlo

opãhnet(i), -a(o), -o, *prid.* – šašav: *Prȍpja je opãhnet ovî... opãhneti covȉk; Prȍpja je opãhneta ovȁ... opãhneto ženȁ; Kojẽ opãhneto stvorênje!; usp.* udrivên; (*v.* 1.1.6.1.)

* zastarjelo

opahnȉt, opãhnen – 1. udariti koga umjereno jako: *Stôj smîrno, opahnȉću te po guzȉci!; usp*. klẽpnit, okãrpit; (*v*. 1.1.6.4.); 2. otpasti neoplođen (o cvijetu)

opamētȉt (se), opamẽtin (se) – opametiti (se), urazumiti (se): *Ovî nȁš nȉkako da se opamẽti, ma opamētȉću ga jȍ, prî ȉli pȍsli!*

opardȉt, -în – odnijeti, ukrasti što na lukav ili mangupski način; *usp*. bẽknit, ošalãpit

opãren(i), -a(o), -o, *prid.* – opečen vrućom tekućinom; (*v*. 1.1.5.2.);
- *skocȉt kakȍ opãren* – reagirati naglo, skočiti kao oparen
- *opãrene mãsline* – zrele masline prelivene kipućom vodom

opãrit (se), opãrin (se) – 1. opeći (se) vrućom tekućinom: *Opãrila son mãsline...; Opãri son se sa ûjen; usp.* obõrīt; 2. *fig*. doživjeti neugodno iskustvo: *Kô se jedôn pût opãri otî i na hlȍdno pũše!*

opãsot (se), opãšen (se) – 1. obaviti (se) oko pasa; 2. zaokružiti, opkoliti; *usp*. zapãsot

opȁst, *v.* **olpȁst**

opatinȁt, -ôn (ved. *patinar*) – laštilom namazati obuću: *Opatinãla son postolẽ i tẽbi i mẽni!; usp.* patinät

opecên, opecẽni, -a(o), -o, *prid.* – opečen: *Dobrȍ ti je opecên ovî tvôj opecẽni pȁrst!; Dobrȍ ti je opecẽna ovȁ tvojȁ opecẽno rūkȁ!; Bȉdno opecẽno dītẽ!*

opẽć (se), opẽcen (se) – opeći (se): *Opẽkla son rûku na šumprẽš; Opẽka son se, ẽvo ovõde.*

ȍpera, **operatîva**,* -e (ve. *opera*) – rad, posao, pogon: *... a pẽći za krȕh su jȍš bîle u ȍperu (Kru.); Ovî vẽli mlôt nẽće danȁs dôć u operatîvu*; *usp*. ôrma

operacjûn,* -ũni, *ž* (tal. *operazione*) – operacija: *Bî je na operacjûn u Splȉt; nov.* operãcija

operušȁt, -ôn – 1. iščupati perje, očerupati: *Operušãli su dvî kȍkoše, a kozlȉće nīsù ni tãkli (IN); usp.* perušät; 2. *fig.* oplijeniti koga: *Operušãli su ga do gȍlega!; usp.* opūjät

ȍpeta, *v.* **ȅpeta**

opin'jûn,* -ũni, *ž* (tal. *opinione*) – mišljenje: *Njegȍva je opin'jûn… (IN)*

opȉt (se), opȉjen (se) – opiti (se): *Ȍpili su ga poštafãto; Ȍpili su se svȉ kakȍ guzȉce!; usp.* nabûmbit se, nacīkä(t) se, nakarcä(t) se, nalokä(t) se, oblokä(t) se, ...; *usp.* pjôn

opiturȁt, -ôn (prema ve. *piturar*) – obojiti: *Tukãće mi opiturȁt (piturȁt) ovȅ škûre prî lȉta.*

opīzdȉt, opīzdin – *vulg.* udariti koga: *Umȕkni, jer ću te opīzdȉt po rȉlu!*

oplakīvȁt[1], -ījën – oblijevati vodom ili morem: *Po puntînima môre oplakījẽ, bomȅ, pùno vẽće nẽgo na drùga mȉsta; usp.* oplōkät; oblīvät

oplakīvȁt[2], -ījën – ***oplakivati žaleći: Onȁ jȍš ùvik oplakījẽ sȉna.***

oplīvȉt, oplīvin – odstraniti pljevu ili korov: *Oplīvȉla son jùtros pôl vãrtla; usp*. opōhät; plīvȉt

oplōkȁt, oplõcen – obliti vodom ili morem: *Oplokãlo me je môre u Šćȉkovemu bȍku!; usp.* **oplakīvȁt; oblȉt**

oplȍvac, oplôvca – jedva vidljiv kamen uz more, opasan zbog nasukavanja; *usp*. sȉka; (*v*. 1.4.8.2.)

opocȉnit, *v.* **olpocȉnit**

opōhȁt, -õšen, **opūhȁt**, -ũšen – očistiti pljevu od zrnja uz pomoć vjetra; *usp.* pōhät

opohȉvot, -ȉjen, **opuhȕvot**, -ȕjen – čistiti pljevu: *...a žênske ondȁ opohȕju plȉvu nȉz vȉtar (IN)*

ȍpol, **ȍpolo**, -a, **opôl**, opȍla (ved. *opolo*) – rumenkasta vrsta vina, opolo, roze; (*v*. 1.2.6.3., 1.3.10.2.)

* zastarjelo

opōlȉt, opõlin – 1. ispaliti hitac; 2. snažno udariti: *Opōlî ga je nogôn u guzȉcu;* 3. *vulg.* obljubiti: *Vîš onû sa njîn, ôn govȍri da ju je opōlî parvû vȅcer, ma nȉ mu pȕno za vȉrovot.*

opomēnȉt, opomẽnen – opomenuti: *Opomēnî son ga da slȕšo starȉje.*

opomȉnjot, opomȉnjen – opominjati: *Ca mȅ ȕvik opomȉnješ za ȉstu stvôr!*

oprȁt (se), opȅren (se) – oprati (se): *Tukô mi oprȁt rȍbu; Oprãću se pȍsli lavûra;*
- oprȁt pjãte – oprati suđe
- oprȁt rȍbu – oprati rublje
- oprȁt ȕši – *razg.* očitati kome bukvicu, reći mu što ga ide

oprãvit, -in – učiniti nepodopštinu (često iz šale ili osvete): *Znôš ca mȕ je oprãvi onî tvôj brȁt?*

ȍpron(i), -a(o), -o, *prid.* – opran: *Slãbo je ȍpron... ovî ȍproni faculȅt; Slãbo je ȍprona... ovȁ ȍprono košȕja; Ovȍ svȅ je slãbo ȍprono.*

oprostȉt, oprȍstin – oprostiti: *Oprȍsti mi, Bȍže!; Dã je barênko priznô - pôl bi mu oprostȉla! (IN)*

oprōšćȁt, oprōšćon – opraštati: *Jedîno ti mãti mȍre ȕvik oprōšćȁt.*

oprôvdot (se), oprôvdon (se) – opravdati (se): *Mãti me je oprôvdola u škȕlu: Kakȍ ćeš se sȁd oprôvdot?*

opũhon(i), -a(o), -o, *prid.* – razočaran, kome su iznevjerena očekivanja: *...i tãko opũhoni dõšli u Fôr (TM)*

opūjȁt, opũjon – 1. otrijebiti gamad (uši, buhe) kod čovjeka ili životinje; 2. *fig.* uzeti komu u igri sav ulog: *Opujãli smo ga jucẽra na batimȕru.*

opȕzen(i), -a(o), -o, *prid.* – 1. koji je izgubio dlaku, olinjao; 2. *fig.* bez raslinja;
- Opȕzeno glavȉca – predio i četvrt u južnome dijelu grada Hvara; (*v.* 1.2.1.5.)

opȕznit, -en – izgubiti, prorijediti dlaku, kosu: *Olkȁ(d) ga nīsôn vȉdi, vȁs je opȕza!*

orâda, -e (ve. *orada*) – cijenjena bijela riba, komarča (*Sparus aurata*)*; uobič.* komôrca

orãhovica, -e – rakija lozovača u koju se stavljaju zeleni orasi; *usp.* orȉh; (*v.* 1.3.10.2.)

ôrca, -e (ve. *orza*) – jedrenje *na ôrcu,* tj. uz vjetar: *Tîra škȍte, ne glȅdoj bȍte/ Pôj na ôrcu na svȕ fôrcu! (TM); Ôrca!* – Skreni brod prema vjetru!;
- hodȉt na ôrcu, hodȉt trȅso, burdižȁt – hodati kao pijan čovjek

orcȁt, -ôn (ve. *orzar*) – 1. skrenuti brodom prema vjetru; *supr.* pojȁt; (*v.* 1.4.5.1.); 2. *fig.* izdržati unatoč teškoćama

orcōvȁt, -ōjȅn (ve. *orzar*) – skretati brodom prema vjetru

orćôš,* -ōšä ( ) – manja mreža zvonastog oblika za bacanje iz ruke: *Tukãlo bi hȉtit orćôš ovõde! (FN);* (*v.* 1.4.9.2.)

ordȅnji,* -ih *m zb* (tal. *ordigno*) – oruđe, alat, sprava: *...u konȍbu ȕmisto karatȉli(h) daržīdȕ ordȅnje (IN);*
... a muškî ne stãridu, sômo in ordȅnji krolãju (AD); (*v.* 1.7.3.2.); *usp.* alôt; (*v.* 1.2.5.)

ôrdin, -a (tal. *ordine*) – 1. zapovijed; 2. narudžba; 3. redoslijed: *Svȁk znô svôj ordîn.*

ordinȁt,* **urdinȁt**,* -ôn (tal. *ordinare*) – 1. narediti; 2. naručiti: *Nekȁ ne bȕde dalekȍ rȉboru ȕzbardo za urdinȁt kontrafûnd (IN); uobič:* narūcȉt

ȍreb, -a – rod ptica stanarica iz porodice fazana, ‘jarebica grivnja’ (*Alectoris graeca*); (*v.* 1.5.2.1.)

organȅt,* -a (tal. *organetto*) – mehanička glazbena naprava, vergl: *Pȍp je mlî molȉtve kakȍ organȅt;* (*v.* 1.6.3.)

organizīrȁt, -īron (njem. *organisieren*) – pripremiti, organizirati: *Govȍri da ću organizīrȁt vȅliku fȅštu.*

orȉh, -a – orah (stablo i plod, *Juglans regia*); *usp.* orãhovica; (*v.* 1.5.3.2., 1.3.12.)

* zastarjelo

ôrka, -e (ve. *arca*) – arka; drveni spremnik za relikvije, raka: *ôrka Svẽtega Prȍšpera* – raka u kojoj se ostaci Sv. Prospera čuvaju u hvarskoj katedrali (otvara se rijetko, *npr*. na molbu obitelji teško oboljelog člana): *Mãti je bîla dȁt da se otvȍri ôrka Svẽtega Prȍšpera (IN);* (*v*. 1.6.1.2.)

ôrko (prema tal. *porco* – svinja) – blaži izraz za psovku (umjesto *pôrko*): *Ôrko Dȉo!;* (*v*. 1.7.4.)

ôrko,* **ôrho**,* -a (lat. *Orcus* – bog podzemlja) – div, prikaza iz priča, samo u izr: *Zȉho kakȍ ôrho (Kru.).*

Orlãna, -e – zgrada u *Grȍdù* s društvenim prostorijama: *Prî Drȕgega rãta u Orlãnu su bîli Ȍrlovi, a pȍsli rãta su, dõle, dilȉli pakȅte od Unre, a gõre, na pôd, je bîla mȕzika;* (*v*. 1.2.1.4.)

orlušȉna, **orlȉna**, **arlȉna**, -e – ptica grabljivica iz porodice jastreba, 'škanjac mišar' (*Buteo buteo*), 'orao zmijar' (*Circaetus gallicus*); (*v*. 1.5.2.1.)

ôrgan, -a (tal. *organo*) – 1. orgulje: *Šjora Lênka je svirãla na ôrgan u Vȅlu crȉkvu;* (*v*. 1.6.1.2., 1.6.3.); 2. mjesto u crkvi gdje se pjeva; (*v*. 1.6.1.1.)

ôrma, -e (ve. *arma*) – oprema (broda, tegleće životinje*...)*;
- *stãvit/dôć u ôrmu* – pripremiti, staviti u pogon: *I skãle o(d) crȉkve su dõšle u ôrmu (IN)*

ôrmot (se), -ôn (se) (ve. *armar*) – 1. opremiti, pripremiti (*npr*. brod za plovidbu ili ribolov): *Dȉgnite brôd iz armîža i ôrmojte ga za pôć nã more!;* 2. pripremiti se za neki posao: *Grēmȍ se ôrmot (FN); Jestȅ se ôrmoli?*

ôrt, ôrti *ž* (ve. *arte*) – ribarski alat; *...svekolȉke rȉborske ôrti (FJ);* (*v*. 1.4.9.2.);
- *mõlo ôrt* – mala mreža
- *vȅlo ôrt* – velika mreža (potegača)

orûžje, -a *sr plt* – oružje: *Da jê têško nosȉt? - Bomȅ da je têško, kakȍ i svãko orûžje! (IN)*

ôrzo, -a (ve. *orzo*) – ječam: *Jȍ stãvin i mãlo ôrza u paštafažȏl;* (*v*. 1.3.7.2.)

oržolandûr, -ūrȁ (prema ved. *oselanda*) – lovac na ptice, onaj tko *oržolãje: Oržolandūrȅ je prekȉni pašȏj gardelînih… (IN)*

oržolȁt, -ôn (ve. *oselar*) – 1. hvatati ptice: *Pôć u oržolônd;* 2. udvarati se: *...nôjlȉpjo žênskica na kojû smo svȉ ȍdreda oržolãli, mȅćoli ocôde i luštrovãli kandelīrȅ (IN)*

oržolônda, -e (ved. *oselanda*) – hvatanje ptica *(na arburȅt, na mrȉžice);* (*v*. 1.5.2.2.)

osȁ, -ê – osa: *Ubȍla me je osȁ; usp*. osȉnac; (*v*. 1.5.1.4.)

osakãtit (se), -in (se) (prema tur. *sakat*) – teško tjelesno ozlijediti, izgubiti dio tijela, osakatiti (se); *usp*. sãkat

ȍsan/**osavnãste**, **osavnãdeste*/osandesêt –** brojevi: osam/osamnaest/osamdeset; *usp.* õsmi

osedlȁt, osȅdlon – staviti sedlo, osedlati; *usp*. sedlȍ

ȍseka, -e (prema stdlr./lat. *assicare,* ved. *seca*) – nizak vodostaj mora, oseka; *supr.* plȉma; (*v*. 1.4.8.1.)

osēknȉt (se), osēknen (se) (prema tal. *seccare* – sušiti) – ispuhati bale iz nosa: *Osēknȉ mõlega, vȉsidu mu mȍkule!; Tukô mi se osēknȉt.*

osȉć, osīcȅn – 1. odrezati: *Osȉc mi jednȕ fȅtu krȕha!;* 2. posjeći: *Osȉka son onî sûhi bôr; usp.* sȉć

ȍsik, -a – ograda za živinu, za gnoj; obor, kotac za svinje: *Bȕta bȅštiju u ȍsik!; usp.* merȉna; (*v*. 1.2.3.1.)

osȉnac, osînca – osinje gnijezdo, osinjak: *Bȍje ti se taknȉt u osȉnac nȅgo u njû!*

ȍsip, -a – vrsta kožne bolesti praćena svrbežom, češća kod djece: *Mõlemu je dõša ȍsip;* (*v*. 1.1.5.1.)

osīrȉt, osīrin – postati sijed, osijedjeti: *Osīrî je prî pedesẽte; usp.* sīrȉt

* zastarjelo

oskòruša, -e – vrsta voćke, japanska mušmula (stablo *Sorbus domestica* i plod); (*v.* 1.5.3.2.)

oslãbit, -in – smršavjeti: *Oslãbila je pȕno pȍsli bȍlesti; usp.* indebulìt, kalàt kilà; slãbit

ȍsle,* *pril.* – odsad; *usp*. o(d)sad

oslīpìt, oslīpin – oslijepjeti: *Nemôj glèdot u sûnce, oslīpȉćeš!; usp*. oćòrovit

ȍslobod, -a (prema slav. *osal* – magarac) – biljka bodljikavih listova i većeg ljubičastog cvijeta (*Silybum marianum*); (*v.* 1.5.3.3.)

oslōdì(t) **se**, oslõdin se – osladiti se: *...a Dȉde se je ondà dobrȍ oslōdî sa kumpanjūnôn (Cel.)*

õsmi /osavnaẽsti, **osavnãdesti*/ osandesẽti** – redni brojevi: osmi/osamnaesti/osamdeseti; *usp*. ȍsan

osmūdìt, osmũdin – površinski opaliti (kosu, dlake...), osmuditi: *Kà(d) si tȍ osmūdî vlôse?*

osôj,* osȍja *m* – strana koja nije izložena suncu ili svjetlu *ferōlà* za ribarenja

osokolìt,* (se), -în (se) – odvažiti, ohrabriti (se); *uobič*. ćapàt kurãja

ȍsoran, ȍsorni; -a(o), -o, *prid.* – osoran, mrzovoljan, ljutit: *Kojà ȍsorno ženà !;* (*v.* 1.1.6.1.)

ȍsorno, **ȍsarno**, *pril.* – osorno, mrzovoljno, ljutito: *...a ôn jon je ȍsorno odgovorî (Cel.)*

osramȍćen(i), -a(o), -o, *prid.* – osramoćen: *Sȁd je osramȍćen… ovî osramȍćeni covȉk; Sȁd je osramȍćena... ovà osramȍćeno ženà; Sȁ(d) se ćũti osramȍćeno ovȍ bȉdno dītȅ.*

osramotìt (se), -în (se) – osramotiti (se): *Osramotî me je; Nemôj se sȁd osramotìt!*

ostãjot, ostãjen – ostajati; *ostãjot nõse* – suzdržati se, ostati dužan

ostargàt, -ôn – ostrugati: *Vajãće mi dobrȍ ostargàt ovû tȅću; usp.* izgratàt; postargàt

ostārit, -in – ostarjeti: *Sînko môj, mĩ smo ostārili, sȁd je na vãmi...; usp.* stārit

ostàt, ostānen – 1. zadržati se na istome mjestu: *Ostô je u Fôr;* 2. preostati: *Dôj mi onȍ ca jȅ ostãlo!;* 3. ne promijeniti se: *Ostãlo je kakȍ je i bîlo.*

ostavȉjot, -ȉjen, **ostõvjàt**, -õvjon – ostavljati: *Ovî mõli ȕvik svȅ ostavȉje iznerẽđeno; Ne ostõvjoj nȕkad dītȅ sômo u kamaru!*

ostãvit (se), -in (se) – ostaviti, napustiti, pustiti na miru: *Ostãvi ju je mlõdi; Ostȁv se tî njê!; usp.* abandunàt

ȍsti, -ih *ž mn* – ribolovni alat (peterozubni harpun pričvršćen na podužoj drvenoj motki – *kopîšću*); (*v.* 1.4.9.1.)

- *pôć pȍd osti* – otići u lov s ostima: *Hȍćemo nоćàs pȍd osti sa ferōlôn? (MJ)*

ostȉnit, -en – ohladiti se, promrznuti: *Hȍmo ćà, cĩli son ostȉni!; Ostȉniće ti jūhà!*

ostȉnet(i), -a(o), -o, *prid.* – ohlađen, promrznut: *Prȍpja je ostȉnet... ovî ostȉneti mõli; Prȍpja je ostȉneta... ovà ostȉneto mõlo; Prȍpja je ostȉneto ovȍ dītȅ.*

ostrȉć (se), ostrīžȅn (se) – odrezati (si) kosu, nokte, vunu...*,* ostrići: *Ostrȉgla son vlôse; Ostrȉga se je na tȅću;*

- *ostrȉć se na tȅću* – ošišati (*npr.* dječaka), tek tako, kao po obodu nataknute mu posude

- *ostrȉć se na bȕbiko* – ošišati žensku osobu na dječačku frizuru

- *ostrȉć se šiša-golîša* – potpuno se ošišati, ošišati se na nulu

ostrižên, ostrižȅni, -a(o), -o, *prid.* – ostrižen: *Slãbo je ostrižên ovî... ostrižȅni jancȉć; Slãbo je ostrižȅna ovà... ostrižȅno ôvca; dītȅ ostrižȅno na tȅću*

ostrožȉca, -e – granasti podupirač za neke biljke (*npr.* bȉž, pomidôr...); *usp*. tãkaj

osũšen(i), -a(o), -o, *prid.* – bez vlage, osušen: *Vȅć je osũšen ovî... osũšeni zîd; Vȅć je osũšena ovà... osũšeno rȍba; osũšeno cvȉće*

* zastarjelo

osūšît (se), osūšin – 1. učiniti suhim, postati suhim: *Jẽ se rȍba osūšîla?;* 2. smršavjeti: *Pùno se osūšî olkȁ(d) ga nīsôn vȉdi.*

osvajdôn – svakodnevno, *svãki dôn*: …bîlo *je mõrtvih i rãnjenih osvajdôn (Cel.); usp.* dôn

osvanȉt, osvãne – 1. svanuti; 2. nenadano se pojaviti: *Jednȅga dôna osvãne ôn tãko na vrõta ol kȕće!*

osvētît (se), osvētin (se) – osvetiti (se): *Govòri da ću osvētît brãta; Osvētîla mu se je žestokȍ!*

osvitlàt, osvitlôn – osvijetliti: *osvitlàt obrôz* – pokazati se u dobrom svjetlu

ošalāpit, -în (prema lat. *clepere*) – uzeti na drzak način, ukrasti: *Mȍre mu ošalãpit i mrȉže… (IN); usp.* bȅknīt, opardȉt, ukrȁst

ošegȁt, -ôn (prema tal. *segare)* – prepiliti: *Tukô mi ošegȁt svȅ ovȅ bȉje; usp.* šegȁt

ošekȁt, -ôn (prema ve. *secar*) – izbaciti vodu iz broda: *Grên ošekȁt brôd, ãko mi nî kȍgod ošalãpi šȅšulu;* (*v.* 1.4.5.1.)

ošervacjûn,* -ūni, *ž* (tal. *osservazione*) – promatranje, primjedba: *Bîla je tȍ Frančȅskota ošervacjûn (IN)*

ošervȁt, -ôn (ve. *osservar*) – promatrati, spaziti, uočiti, obazreti se: *ošervȁt kȍga* – uočiti koga; *A kurjôžasti ošervãju ca smȍ ćapãli (IN); A tȍ je cȕdo vajãlo ošervȁt (Pi)* – Trebalo je vidjeti to čudo!

ošīnit, ošīnen – udariti šibom; ošinuti: *Nemôj da te ošīnen!; …mȍre te ošīnit pȍrezon! (Cel.); usp.* opahnȉt

ošpidôl,* **ošpedôl**,* -ōlā (ved. *ospidal*, tal. *ospedale*) – 1. bolnica: *Švȏre su lavurãle po ošpidōlȉma (IN); nov.* bõlnica; 2. Ošpidôl,* – zgrada stare ubožnice u Hvaru; (*v.* 1.2.1.6.)

ȍštar, ȍštri; ošträ, ȍštro; ošträ, ȍštro, *prid.* – oštar: *Pr̀opja je ȍštar... ȍštri kosôr; Pr̀opja je oštrȁ ... ȍštro lȉma; oštrȍ je... ȍštro vrîme!*

oštarȉja,* -e (ve. *ostaria*) – krčma, gostionica: *Nî užô hodȉt po oštarȉjima... (IN); usp.* tovîrna; (*v.* 1.2.1.7.)

ȍštija!* oštrigȅta!* (lat. *hostia*, tal. *ostia*) – 1. hostija, simbol Isusova tijela; (*v.* 1.6.1.4.); 2. uzvik iznenađenja, čuđenja: *Ȍštija, kojà batûda!*

ȍštriga, -e (ve. *ostrega*) – cijenjena morska školjka, *kãmenica* (*Ostrea edulis*); (*v.* 1.4.17.)

oštrijôda, -e *ž* (prema ve. *ostro*) – jak južni vjetar; (*v.* 1.4.8.1.)

oštrîn, -a (prema ve. *ostro*) – laganiji južni vjetar; (*v.* 1.4.8.1.)

oštrȉt, ȍštrin – oštriti: *Ne mȍreš naoštrȉt alôt bes tocīlȁ.*

ôštro, -a (ve. *ostro*) – južni vjetar, južnjak, oštro; (*v.* 1.4.8.1.)

ȍštro, *pril./* **oštrȉje**, *komp.* – oštro/oštrije: *Izbrūsî je nôž ȍštro, ma mȍga je i oštrȉje.*

otȁc, ȍca – otac: *Vìdićeš tî svôga bȍga ka(d) ti otȁc dõjde dȍma!; usp*. pãpe, ćāća; (*v.* 1.1.3.1.)

otāki, *v.* **tāki**

otāko, *v.* **tāko**

otangȁt,* -ôn (*v*. tangȁt) – obojiti (tkaninu, kosu, ribarsku mrežu...); *usp.* mōstît; tangȁt

otārgot, otārgon – obrati grožđe za *jemãtve: Jestȅ otārgoli i bȉlo i cȏrno?;* (*v.* 1.2.6.1.)

otārit, -in – obrisati: *Okrenȉla se je i otārila sȕze.*

otavîn, -a (prema tal. *otto*) – manja čaša, osmi dio litre: *…u tovîrnu pôć zaigrȁt na kôrte i popȉt otavîn (Cel.)*

ȍtec, -i – oteklina: *Parî da nî nȉšta slȍmjeno, ma je bên lȉpa ȍtec... (IN);* (*v.* 1.1.5.2.)

otecên, otecȅni, -a(o), -o, *prid.* – otečen: *Pùno mu je otecên onî... otecȅni obrôz; Pùno mu je otecȅna onȁ... otecȅno rūkȁ; otecȅno rãme*

otȅć, **otekнȉt**, otȅknen – oteći: *Ubȍla me je osȁ i pôl r ukê mi je otȅklo!*

* zastarjelo

otēgnȕt (se), otēgnen (se) – razvući (se) što više, otegnuti (se): *Otẽga mi se otî posôl...; usp.* otēzȁt; (*v.* 1.1.5.4.);
- *otēgnȕt põpke* **–** *razg.* preminuti: *Mȍga bi i ôn otēgnȕt põpke ovê zimê.*

otêl, **hotêl**, -ëla (fr. *hôtel*) – hotel: *Prî onëga rãta u Fôr su bîli ovì otëli: Hotêl Palȃc, Hotêl Park, Hotêl Slâvija, Hotêl Kȍvačić i Hotêl Ȍverland;* (*v.* 1.2.1.6.)

otêt, ȍtmen – oteti: *Otẽla njoj je mlõdega, a sȁd je ôn njû ostãvi; usp.* otȉmot

otēzȁt (se), otẽžen (se) – otezati (se); *usp.* otēgnȕt

otî, otä, otȍ; **tî**, tä, tȍ, *zamj.* **–** taj; *usp.* ovî

otȉcot, otȉcen – oticati: *Parî mi se da mi svãki dôn kolȉno svë vëće otȉce!*

otȉmot, otȉmjen – otimati: *U svãkemu rãtu jãci otȉmje slabȉjemu; usp.* otêt

ȍtle, *v.* **ȍdotle**

otȍ, **tȍ** – to: *Ma jê tȍ bîlo za rëć! - Cȍ, otȍ?*

otôbar,* -bra (tal. *ottobre*) – listopad; *uobič.* desẽti mȉsec; (*v.* 1.2.8.3.)

otȍk, -a – otok: *Dȍk nî dõša ovî turȉzam, po otȍku je bîla glôd i nevȍja!; usp.* škôj; *supr.* tarafẽrma

otȍki, **tȍki**, -a(o), -o, *zamj.*. – toliko velik: *Ȕvik je bî (o)tȍki, vȉšji o(d) drȕgih; Ȕvik je bîla (o)tȍka, vȉšja o(d) drȕgih; (O)tȍko dītë, ma kolȉko je narêslo od lõni!; nov.* tolȉki

otȍko, **tȍko**, *pril.* **–** toliko: *Bîlo je (o)tȍko tëga, da je pôl ostãlo!; usp.* tolȉko

otȍlic, *pril.* – maloprije, *mãlopri: Ma bî je otȍlic ovõde!; usp.* mãlopri

otõte, *v.* **tõte**

otpīvȁt, **olpīvȁt**,* **olpījȁt**,* -ījën – otpjevati; samo u *izr. otpīvȁt mȉsu*; (*v.* 1.6.1.3.)

otrȅsit(i), -a(o), -o, *prid.* – ljut, osoran: *Pȕno je otrȅsit otî... otrȅsiti covȉk; Pȕno je otrȅsita otȁ... otrȅsito žênska; Pȕno je otrȅsito otȍ dītë za njegȍva godȉšća.*

otrêst, otēsën – stresti, istresti (prašinu, grane s plodovima nekih stabala...): *Otrêsa son omêndule.*

otrȉbine, -ih *ž mn* – ostatak čišćenja povrća

otrībȉt, otrȉbin – 1. očistiti od nekorisnih sastojaka, otrijebiti: *Otrībȉla son kilȍ fažôla i jȍš nīsôn gotȍva;* 2. *fig.* počistiti jedući: *Otribȉli smo svë ca je bîlo na stôl.*

otrīznȉ(t) **se**, otrīznim se – 1. postati trijezan nakon pijanstva: *Pũs' ga, otrīznȉće se!; usp.* rastanfât: 2. doći k sebi, napokon razumjeti: *Bîlo bi vrîme dȁ mu se sîn otrȉzni i ćapô lavûra!*

otrôvan, otrôvni; -a(o), -o, *prid.* – otrovan: *Mlîc od oleôndra je otrôvan. Otrôvna je kakȍ otrôvno gūjȁ!*

otrovȁt, otrȕjen – otrovati: *Otrovãli su mi mãšku, ma kȍmu je onȁ smetãla?!; usp.* trovȁt

otrūnȉt, otrũnin – otkinuti dodirom, najčešće nehotice (pup, cvijet, mladicu); (*v.* 1.2.6.1.)

otrūpȉt, **utrūpȉt**, -trũpin – obamrijeti, otežati 'kao trup' nakon obilatog jela i pića: *Dȍsta mi je, ne smîn pȕno, utrūpȉće me! (FN); usp.* obatolȉt; (*v.* 1.1.6.2.)

otûć, otūcën – tuckanjem očistiti, otući: *Danȁ(s) son otũka strȉš iz bãcve.*

otȕje, *v.* **tȕje**

otûn,* -ūnä, *m* (ve. *laton,* tal. *ottone*) – mjed, mesing: *Na ãštu o(d) prôve bîla bi se stãvila rigëta od otūnȁ; usp.* mësing

oturnȁt, -ôn (*v.* turnȁt) – završiti posao tiještenja grožđa: *...oturnȁt i napȕnit karatȉle (IN);* (*v.* 1.2.6.1.)

otvōrȁt, otvõron – otvarati: *Mî ȕvik otvõromo ponȉstru kȁd grēmȍ spȁt.*

otvōrdȉt, otvõrde – otvrdnuti: *Nemôj hodȉt po terãci prî nëgo betûn otvõrde; supr.* omëknit

otvȍren(i), -a(o), -o, *prid.* – otvoren: *Ȕvik je otvȍren ovî... otvȍreni portûn; Ȕvik je otvȍrena ovȁ... otvȍreno ponȉstra; Ȕvik je otvȍreno ovȍ imônje.*

otvorȉt, otvȍrin – otvoriti: *Otvȍr ponȉstru, nî ãrije!*

* zastarjelo

ovãki, **vãki**, -a(o), -o, *zamj.* – ovakav: *Ôn je ù̀vik bî ovãki; Prî nî bîla vãka; usp.* tãki

ovãko, **vãko**, *pril.* – ovako: *Nemôj stãvit ovãko, nëgo nãko!; È̀vo, vãko ćemo! (MJ); usp.* tãko

ovãmo, **vãmo**, *pril.*- ovamo: *Hȍd ovãmo, nëćù ti nȉšta!; Mãlo vãmo, mãlo tãmo; usp.* onãmo

ôvca, -e – ovca: *U Fôr je bîlo vëće kozîh (kôz) nëgo ovôc (ôvcih);* (*v.* 1.5.1.1.)

ôvcica, -e – vrsta bijele ribe, ovčica (*Pagellus mormyrus*); (*v.* 1.4.12.1.)

Ôvemarȉja, **Avemarȉja** -e (ve. *Avemaria*) – 1. molitva Majci Božjoj (Zdravo Marijo); 2. posebno zvonjenje ujutro i na kraju dana: *Jȍš nî zvonȉla Ôvemarȉja (IN); usp.* Zdrãvomarȉja

ovî, ovä, ovȍ, *zamj.* – ovaj; *ovî ovõde* – ovaj ovdje; *star.* ovîn; *usp*. otî

ovȍ, **vȍ**, *zamj.* – ovo: *Kô je dȍni ovȍ ovõde?; P(o) onëga Bȍga, dȉ vȍ mi žīvëmo? (Cel.); usp.* onȍ

ovõde, **võde**,* *pril.* – ovdje: *Ovõde je prî bîla kapitanȉja, ma pogodȉla ju je bômba; usp.* tõte

ovȍki, **vȍki**, *zamj.* – ovoliki; *usp*. volȉki

ovȍko, **vȍko**, *pril.* – ovoliko: *Ma nȉ ga bîlo ni vȍko, nä!* (izreka uz gestu nokta pod zubom)

ovolȉki, *v.* **volȉki**

ovolȉko, **volȉko**, *pril.* – ovoliko: *Nȉkad nî bîlo ovolȉko (ovȍko, vȍko) svîta po Pjãci; usp.* ovȍko

ovolîšan, **volîšan**,* -lîšni; -a(o), -o, *prid.* – ovoliko malen: *Ma jê tȍ mogūćê - kä(d) son ga vȉdila lõni bî je (o)volîšan, a sädje (o)vȍki!; usp.* onolîšan, tolîšan

ovù̀je, **vù̀je**, *pril.* – još bliže ovamo: *Stäv se ovù̀je, blīzù mëne!; Hȍd vù̀je vãmo, ca bižîš od mëne!?; usp.* blȉžje tù̀je, onù̀je

ozdrãvit, -in – ozdraviti: *Jê, Bȍgu fōlà, ozdrãvi je!*

ozêbal, -li; -la(o), -o, *prid.* – promrznuo, ozebao: *Cëkolo se kakȍ ozêbal sûnce… (IN)*

ozīmȉ(t) **se**, ozīmin – promrznuti: *...pustȉla si nos ozīmȉt (IN); usp*. smãrznit se, skrepenȉ(t) se

ozīmjen(i), -a(o), -o, *prid.* – promrznut: *Onãko mokrä, ozīmjena, cëkon i cëkon… (IN);*

oznojȉ(t) **se**, *v.* **ispotȉ**(t) **se**

ozordȁ(t) **se**,* *v.* **azordȁ**(t) **se**,*

ožēdnȉt, ožēdnin – postati žedan, ožednjeti: *Ožednî son, jê tõte cãgod za pȉt?*

oženȉ(t) **se**, oženîn se – oženiti se: *Oženȉli su se lõni i vëć ȉmodu dītë; usp*. udȁ(t) se, rukōvä(t) se

ožènjen(i) – oženjen: *Lãrga se njëga, ôn ti je ožènjen - ožènjeni covȉk is dicôn!*

ȍžeto, *pril.* – bez začina (ulja), izažeto: *Stäv jȍš mãlo ûja, ovȍ je ȍžeto!; supr.* koncôno; (*v.* 1.3.8.2.)

ȍživje,* *pril.* – jače, manje razvodnjeno (o vinu): *Nemôj pȕno razvodnȉt, nekȁ bȕde ȍživje! (ŽK)*

Bokûn merȉne ...

... i bokûn 'bãnje', 1950-ih

* zastarjelo

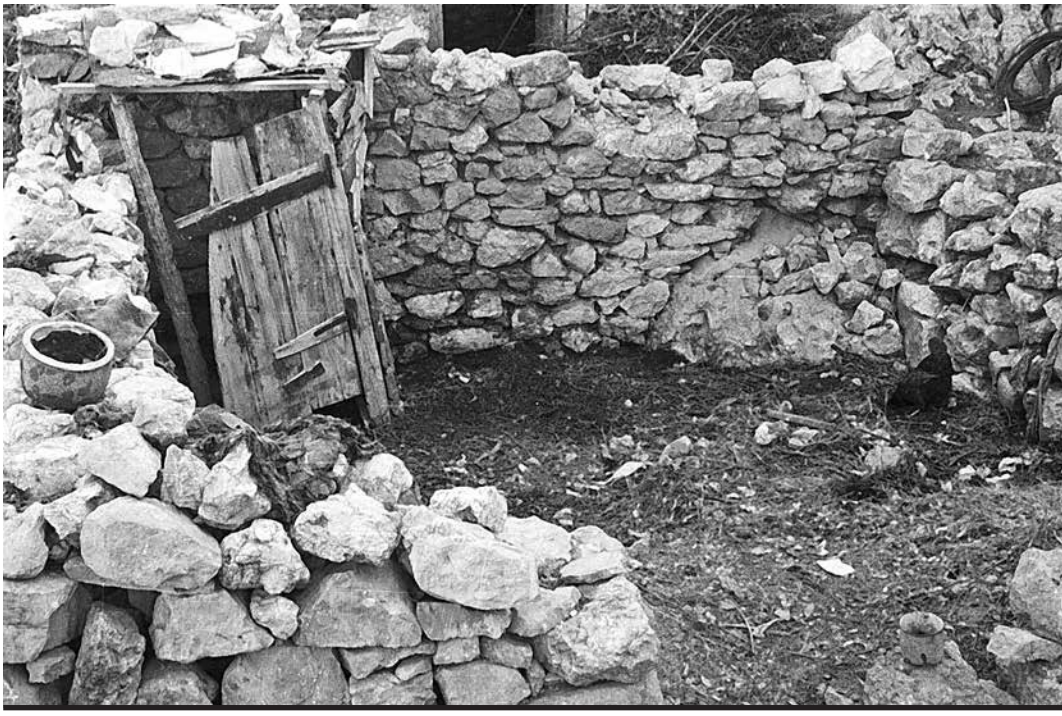

P

pâci, *prid.* (prema tal. *pace* – mir; *pagare* – platiti) – izmiren;
- *pâci-pagâci (pogâci)* – izravnanih računa: *Sä(d) smo pâci-pagâci!*

pacïfik(i), -a(o), -o, *prid.* (tal. *pacifico*) – miroljubiv, staložen, miran čovjek: *Prȍpja je pacïfik ovî... pacïfiki cejadîn!; Prȍpja je pacïfika ovä... pacïfiko šantȍća!; Kojë pacïfiko stvorênje!;* (*v.* 1.1.6.1.)

pacjènat, -ênti; -a(o), -o, *prid*. (tal. *paziente*) – strpljiv: *Nīsôn jȍ pacjënat za otî posôl;* (*v.* 1.1.6.3.)

pacjênca, -e (tal. *pazienza*) – strpljenje: *Nīmon ti jȍ ni vrïmena ni pacjênce (AD); Pacjênca!; usp.* starpjênje;
- sânta pacjênca – izraz rezignacije kod čekanja

pacjentà(t) **se**, -ôn (tal. *pazientare*) – strpjeti se: *Pôk se ne pacjentãju izdurȁt do lïtnje sezõne (IN); usp.* starpï(t) se

paćȍko, -ota (ve. *pastoco*) **–** bedak: *Pûš' ćä nãšega paćȍkota, stõrega turlalü! (IN); usp.* patâjko...; (*v.* 1.1.6.1.)

paćûg,* -a (ve. *paciugo*) – sitan posao

paćüge,* paćugarïje,* -ih *ž mn* (ve. *paciugo*) – sitnice koje treba srediti: *A èvo, ćapô son se ovîh paćügih (ŽK)*

paćugȁt,* -ôn (ve. *paciugar*) – raditi sitne, nevažne poslove: *Tukô cagôdera barênko paćugȁt (IN)*

pãdot, -on – 1. padati s neba ili visine (*npr.* oborine, lišće, bombe...); 2. gubiti na cijeni;
- *Jȍš pãdo; Jȍš daž*(j)*î –* Još pada (kiša)
- *Pãlo mi je nãpamet* – Sjetio sam se
- *Pãdo mi ȍko* – Spava mi se

pâdre, *nepr.* (ve. *padre*) – otac (oslovljavanje svećenika, posebno redovnika); (*v.* 1.6.1.5.)

pâga!* (tal. *paga!*) – plati! (uzvik, *npr.* u kartaškim igrama)

pâga, -e – razmočena glina, blato: *... mȍkro pâga svë do cjõnok (IN) – ...* blato sve do gležnja; *usp*. kãška

pãgar, -a (stdlr./lat. *pagurus,* ven. *pagaro*) – vrsta cijenjene bijele ribe (*Pagrus vulgaris*); (*v.* 1.4.12.1.)

pãhaj, pãhja – pramen, čuperak (o kosi, vuni...): ...ôn ïmo bĩli pãhaj *(ŽK)*; (*v.* 1.1.4.1.)

pahȁt, pahjôn, **pahjàt** -jen – širiti vonj (ugodan ili neugodan): *Pahjô mu rakïja iz jûst (jũstih)*

Pȁis, -a (tal. *paese*) – istočno predgrađe grada Hvara; (*v.* 1.2.1.5.)

pajȁk, pajkä – velika drvena žlica, kuhača: *Vartït pajkôn kojî minût… (Cel.);* (*v.* 1.3.2.2.)

pajarïca,* -e (tal. *paglericcio*) – slamarica na kojoj se spavalo pretežno u brodu

pajćïce, *v.* **pašćïce**

pajèt, -a (tal. *paglietto*) – 1. bokobran na brodu: *Stȁv pajète na tû bôndu!*; 2. *fig*. pajèti – dojke, sise

Pajîz,* **Paîz**,* -a (tal. *paese*) – lokalno ime za Stari Grad (u okolnim selima, a nekada i u Hvaru); (*v.* 1.2.1.8.)

pȁjka, -e – patka: *divjô pȁjka* (*Anas plathyryncos*) – vrsta divlje ptice, cijenjeni lovački plijen

pajôle, -ih, *ž mn* (ve. *paiol*) – podnice na brodu: *Tukãće mi piturȁt svë pajôle!;* (*v.* 1.4.2.)

pȁk, pãka (tal. *pacco*) – omot, manji paket: *pȁk španjulëtih*

pakèt, -a (ve. *pacheto*) – paket: *Govȍri se da mu je dõša pakèt iz Amërike.*

paketȁt,* -ôn (prema ve. *pacheto*) – namještati igraće karte pri mješanju; (*v.* 1.6.5.3.)

* zastarjelo

paketîna, -e (ved. *pachetina*) – zamotuljak s jastučićem u kojem se nose bebe; (*v*. 1.1.8.2.)

Paklèni otòci,* **-**ih **-**ih, – otoci JZ od grada Hvara, Pakleni otoci; *uobič*. Škòji; *(v. 1.2.1.3. - Napomene); usp. pakôl*

pakôl,[1] pãkla, **pâklina**,* -e, – sredstvo kojim su se premazivali brodovi (od toga su vjerojatno nastali službeni nazivi *Pȁkleni* ili *Pȁklinski otoci,* umjesto starijeg i lokalnog *Paklèni otòci*, a sada udomaćenog naziva *Škòji*); *usp*. blȁk, katrôm, Spalmadôri

pakôl,[2] pãkla – pakao: *Ako njȅga nȅće vrôg odnît u pakôl - a kȍga ćе ondȁ!?;* (*v*. 1.6.1.4.)

Palȁc, Palãca – (fr. *palace*) – hotel Palace u Hvaru, prvi hotel na otoku i na ovome dijelu obale; *usp*. palôc

pãlac, pôlca – 1. prst na ruci ili nozi, palac; 2. plosnato drvo u obliku dlana s uzdignutim palcem, služi kao oslonac za veslo na *gajèti* (poput *škêrma i škermadûre* na manjim bodovima); (*v*. 1.4.2.)

palačînka, -e (njem. *Palatschinke*) – palačinka: *Ovȁ mõlo bi ȉla sômo palačînke;* (*v*. 1.3.9.2.)

palamîda, -e (ve. *palamida*) – vrsta plave ribe (*Pelamus sarda*); (*v*. 1.4.11.)

palamūdȉt, -ūdin ( ) – mudrovati, isprazno govoriti: *Ôn palamũdi na svȅ jazȉke (IN); usp.* parlatȁt

palandôra,* -e (ved. *palandara*) – vrsta mreže stajaćice za lov na palamide; *usp*. polônda; (*v*. 1.4.9.2.)

palèta, -e (ve. *paleta*) – 1. oznaka vojnog čina; 2. ploča za miješanje boja

paletȁt,* -ôn (tal. *paleggiare*) – grabiti dugim koracima: *...i ȁla da se paletô tȕta brîva pȕ(d) doma! (IN)*

pãlica, -e – palica, šiba: *Prî su meštrȍvice kaštigovãle dȉcu pãlicon po pãrstima pôk bi se rȅklo da je tî i tî dȍbi sardȅlih.*

paližȁt, -ôn (ve. *palizar*) – duboko kopati (priprema zemlje za sadnju loze): *Kopãlo se, paližãlo, vedrijôlon polivãlo (FJ);* (*v*. 1.2.6.1.)

Palmižôna, -e (prema ve. *spalmar* – premazivati) – uvala i poznato izletište na Paklenim otocima (o. Sv. Klement): *Surgãli smo se u Palmižônu, ma plȉvoli smo, bomȅ, u Vãlu, u Vinogradȉšće; usp*. Spalmadôri

palôc, -a (ve. *palazzo*) – 1. palača: 2. *fig.* velika, lijepa kuća: *Tȍ nî kȕća, tȍ je palôc! (ŽK)*;; *usp*. Palȁc

palôda, -e (ve. *palada*) – zaveslaj (veslima, ili rukama pri plivanju); *usp.* vogôda

pãmet, pãmeti – 1. um, pamet, razboritost: *Ma dȉ ti je bîla pãmet!;* 2. pamćenje: *Nî mi vȅć nã pamet;*

- *Pãmet ù glovu!* – Budi oprezan!

- *Nânci nã pamet!* – Ni slučajno, ne dolazi u obzir!

- *imȁt nã pamet* – imati u vidu**,** voditi računa

- *vȅće srȉće nȅgo pãmeti* – sve je još dobro završilo

- *pȁst/dôć na pãmet* – sjetiti/prisjetiti se

- *na krôj pãmeti* – nakraj pameti

- *vônka pãmeti* – izvan pameti, nepromišljeno, ludo

pãmetan, -ni; -a(o), -o, *prid.* – pametan: *Prȍpja je pãmetan ovî... pãmetni covȉk; Prȍpja je pãmetna ovȁ... pãmetno ženȁ; Kojȅ pãmetno dītȅ!;* (*v*. 1.1.6.1.)

pãmetno, *pril.*/ **pametnȉje**, *komp.* – pametno/pametnije: *Nî ti pãmetno s ovȍ vrȉmena hodȉt vônka, bîlo bi ti pametnȉje ostȁt ovõde lîpo ù teplo!*

pâna, -e (ve. *pana*) – vrhnje na kuhanom mlijeku: *Stãvit mãlo pâne u kafù... (IN); usp.* škorûp

panãtika,* **panjãtika**,* -e (tal. *panatica*) – prehrana, hrana na brodu; novčana naknada za hranu

* zastarjelo

pânca, -e (ve. *panza*) – trbuh, trbušina, višak sala na trbuhu; *usp.* štùmak

pancèta, -e (ve. *panzeta*) – slanina prošarana mesom: *Bokûn pancëte sa frïškin krùhon, pôk napì(t) se - ca ćëš bòjega za marêndu!?; ...ùze je mãlo pancëte i maravôn (Cel.);* (*v.* 1.3.6.1.)

pancjêra,* -e (tal. *panciera*) – steznik za trbuh; (*v.* 1.1.8.1.)

pandegãto,* -a (ven. *pan del gato?)* –siromašno jelo na bazi kruha, skromnija vrsta *panôde: Nî gûšt jïst kozlìća ako cĩlo kôla ne vunjô, dôj mi radìje pandegãto (IN); usp.* panôda

pandešpãnja,* **pandišpãnja**,* -e (ve. *pan de Spagna*) – biskvit od brašna, jaja i šećera; (*v.* 1.3.9.2.)

pândol, -a (ved. *pandolo*) – uži konopac s pletenim utegom, 'bacalo' (baca se s broda na obalu)

pandolèt,* -a (prema ve. *pandolo*) – slatki kruščić, vrsta kolača s bademima: *Bîlo je tõte... omênduli(h), smòkov, cvĩti(h), pãprenjoci(h), hròštuli(h), pandolèti(h)... (Cel.);* (*v.* 1.3.9.2.)

panèt,* -a (ve. *paneto*) – lagano sukno; *usp.* pôn; (*v.* 1.1.7.2.)

panibrôd, -a, *m* (ve. *panimbrodo*) – juha s namočenim kruhom: *Posõrkô je dubòki pjàt panibrôda (IN);* (*v.* 1.3.5.1.)

panižêl,* -ël̈a (ven. *panisel*) – dio drvenog broda, prvi *madîr* uz *kolûmbu;* (*v.* 1.4.2.)

panôda, -e (ve. *panada*) – 1. kaša od kruha, vode, *ûja, kapùle i pomidôrih*; popara: *Panôda se ùjutro ïla (FJ);* 2. *fig.* ono što se pretvorilo u kašu, izgubilo željeni oblik ili tvrdoću: *Nä, svë je ïšlo u panôdu!*

pantagâna, -e (ved. *pantagana*) – štakor: *Ubî son pantagânu sa metlôn!;* (*v.* 1.5.1.2.)

pantòfule,* -ih *ž mn* (ve. *pantofole*) – kućna obuća, papuče; *usp.* papùce; (*v.* 1.1.7.3.)

pantumîna, -e (tal. *pantomima*) – gluma bez riječi; *iron.* šaljiv događaj, predstava: *Svãke subòte ïsta pantumîna! (IN);*

pãnula, -e (ved. *panola*) – pribor za ribarenje, poteže se trzajući (*na škòše*) iz barke koja polako napreduje; (*v.* 1.4.9.1.)

panulàt, -ôn (ved. *panolar*) – loviti ribu *pãnulon*

panjêra, -e (tal. *paniera*) – košarica za kruh: *... dòkli parićôte stôl i napùnite panjêru krùhon (Cel.);* (*v.* 1.3.2.3.)

panjòka, -e (ve. *pagnoca*) – vojnički kruh: *Dãli su mu cetïri panjòke krùha (IN);* (*v.* 1.3.11.1.); *usp*. babanjãca

pàpa -e (ve. *papa*) – hrana (u dječjem govoru)
- pàpa in bòka (ve. *papa in boca*) – zalogaj u ustima; *fig.* podrška komu: *Tö je njëmu pãpa in bòka!*

papagãlo, -a (tal. *pappagallo*) – papagaj: *Naucî je nãpamet i ponõvjo prõpja kakò papãgalo;*
- papagãlo, ke ôra žë? – dječja igra (papagaju, koliko je sati?)

papatãži, -ih *m mn* (ve. *papatasi*) – sitni komarci koji lete bez zujanja: *Izlūdïli su me ovï papatãži!; usp.* komôr; (*v.* 1.5.1.2.)

pãpe, -ta, papä, *nepr.* (ve. *papà*) – otac, tata (način na koji se dijete obraća ocu): *Jõ son svojëga òca zvô pãpe. – A jõ son mojëga zvô papà; usp*. ćāća, otàc; (*v.* 1.1.3.1.)

pàpendek, -a (njem. *Pappendeckel*) – tanja bitumenska ljepenka: *Barãka pokrivèna pãpendekon...*

pãpica, -e (*hibr. dem.* prema ve. *papa*) – jelo (u obraćanju djeci), papica; *usp*. pãpa

pãpit, -in (tal. *pappare*) – jesti (u obraćanju djeci), papati: *Àla hòd, sä(d) ćemo pãpit!*

papôr, pãpra (lat. *piper,* tal. *pepe*) – vrsta začina, papar: *U gregôdu se stavïje: kapùla, patãte, rïba, sôl, papôr, mãslinovo ûje, vodê kolïko pïto i - grancïca sëlena! (MJ); U papôr ću te pritvorït, tùko jednä! (FN);* (*v.* 1.3.8.1.)

* zastarjelo

pãpreno, *pril.*/ **paprenȉje**, *komp.* – paprено/paprenije: *Pãpreno je, ma u njȅga je bîlo jȍš paprenȉje!*

pãprenjok, -a; **paprenjôk**, **parpenjôk**,* -ōkā – vrsta medenjaka, specijalitet otoka Hvara: *Pãprenjoci (paprenjōcȉ) se cinīdù od mukê, mȅda i žufrãna; Nãmi, dȉci, bîli su nôjdrãži parpanjãki... i(s) Stõrega Grôda (Cel.);* (*v.* 1.3.9.2.)

paprȉca, -e – 1. kožica u koju se zamataju ljepljivi štapići (*baketîne*) za lov na ptice; (*v.* 1.5.2.2.); 2. komadić kože na praćki (*prãći*) kojim se izbacuje kamen ili neki drugi predmet; 3. komadić kože koji se nosio kao povez na oku: *Mȅštre Bȅpo je imô paprȉcu na lȉvo ȍko.* 4. temperamentna žena: *Vȉš kojà je tȍ paprȉca!;* 5. kožica na starijim kožnatim loptama kao zaštita unutarnjega dijela na otvoru plašta

pãprika, -e – 1. vrsta povrća; 2. vrsta začina; (*v.* 1.3.7.1.)

pãprot, -i, *ž* (rus. *paporot*) – vrsta bilja bez cvijeta; (*v.* 1.5.3.3.)

papȕce, -ih *ž mn* (ved. *papuza*) – lagana kućna obuća, papuče: *Nosî je cõrne papȕce umȉsto postȍli(h) (FN); usp*. pantȍfule; (*v.* 1.1.7.3.)

parâda,* -e (ve. *parada*) – parada, svečanost: *Obũka se kakȍ za na parâdu.*

paradīrȁt, -īron – šetati se odjeven na poseban način, paradirati: *Mãškare su cȉlo popodnê paradirãle po Pjâci, Rîvi... i litratovãle se.*

paradižȅt, -a (ved. *paradiseto*) – slastica od jaja i mlijeka: *Ȉvica guštô tãrit paradižȅt (IN);* (*v.* 1.3.9.2.)

paramȅnat, paramênta (tal. *paramento*) – liturgijska odjeća (općenito); (*v.* 1.6.1.2.)

parãnak, parônka (ve. *paranco*) – naprava od dvaju kolotura (*bucȅla*) za dizanje tereta, povlačenje broda..; *usp.* bucêl, parankorećîn

parangôl, -ōlā (jul. *parangal*) – pribor za ribarenje, niz udica koje preko *pićōkà* vise na istoj niti *(maȅštri);* (*v.* 1.4.9.1.)

parankorećîn,* -a (tal. *paranco a recin*) – sistem od dva *bucȅla* povezanih radi lakšega djelovanja, *npr.* kod izvlačenja broda

parapȅt, -a (ve. *parapeto*) – 1. nizak zid; 2. niska ograda na brodu

parapȍšta, -e (ve. *per+aposta*) – igra bez uloga, 'za šalu': *Sȁ(d) ćemo se igrȁt parapȍšta; supr*. privēro

parapûnto,* *pril.* (ve. *per+apunto*) – uzrečica: u stvari, kad smo kod toga: *Parapûnto, nȅ znoš joj ni rôd ni porôd (IN); usp.* apûnto

parašôl,* -a (tal. *parasole*) – 1. *tênda* za zaštitu od bočnog sunca na brodovima (*npr*. na *bracêri*); 2. oveći komad platna ili jute, služi za prekrivanje ili prenošenje mreža, skupljanje maslina i sl.; (*v.* 1.4.9.1.)

parȁt (se), -ôn (se) (ve. *parar*) – otisnuti (se), *npr.* brod od neke zapreke: *Pâra (se)!* – Otisni (se)!; (*v.* 1.4.5.1., 1.4.5.2.)

parcîn, -a (tur. *perçem*) – pramen kose koji visi straga ili je smotan, poput kineskog perčina

pãrcit (se), pãrcin (se) – prčiti (se): *Poglê(j) je ca pãrci guzȉcu!; Lîpo se, bȍgami, pãrci!*

pȁrć[1], parćā – vrsta bijelog grožđa; (*v.* 1.2.6.3.)

pȁrć[2], *v.* **pȓć**

parćȁt (se), *v.* **parićȁt** (se)

pardêc, pardēcā – 1. glasan prdež: *Ma kojî lȉpi pardêc, cȕlo ga se na stô mêtri(h)!;* 2. izmet od *mūlā, tovãra...* : *Pȍfina ispȕzla pod rêp i smetãla bȉdnoj bȅštiji da pardêc pãde… (IN)*

pardȉt, -în – 1. puštati vjetrove, prditi; 2. *fig*. blebetati koješta; (*v.* 1.1.6.5.)

parênti,* -ih *m mn* (ve. *parenti*) – roditelji: *Mȉ smo slȕšoli i štimãli nãše parênte (IN)*

* zastarjelo

parentôd,* *ž*, **parentôda**,* -e *ž* (tal. *parentado*) – rodbina: *Dõšla je cîlo parentôd(a);* (*v.* 1.1.3.1.)

pãrhal, pãrhli: -a(o), -o,* *prid.* – prhak, prašinast: *Lîpo je kopȁt ovû pãrhlu zêmju (ŽK)*

pãrhot, -a *m* – prhut: *Vȉdi mu se pãrhot po jakẽti;* (*v.* 1.1.5.2.)

parićȁt (se), **parćȁt** (se), -ôn (se) (ve. *pareciar*) – pripremiti (se): *... za obîd parićȁt; Mãti non je parćãla pròminu...; Jestȅ se parićãli?... (IN); usp.* zgotovȉt, sprãvit

parićôn, **parćôn**(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *pareciar*) – pripremljen: *Vȅć je parićôn ovî... parićôni rȕsak; Vȅć je parićôna ovȁ... parićôno valîža; parićôno sȉdro; usp.* sprôvjen, zgotövjen

parićôno, **parćôno**, *pril.* (prema ve. *pareciar*) – pripremljeno: *Svȅ mu je bîlo parćôno na pjȁt (IN)*

parićõvȁt (se), -õjën (se) (ve. *pareciar*) – pripremati (se): *Èvo, parićõjën vecèru; Težõcȉ su se za jemãtvu parićovãli (FJ); ... a šijôvci su pȍceli parićõvȁt gajète (FN)*

parȉt (se), -în (se) (ve. *parer*, tal. *parere*) – činiti se, pričinjati se;
- *parȉt mãškara* – biti neobično odjeven: *Jesȉ je vȉdila kakȍ se obûkla, parî mãškara!*
- *parî mi se* – čini mi se: *parî mi se cȕt, parî mi se vȉdit; Parî mi se da je tȍ bî ôn.*

pãrit, -in – polijevati vrućom vodom, *npr.* perad pri čišćenju;
- *pãrit òci* – gledati s užitkom

pãrkno, -a – izlaz debelog crijeva, čmar, prkno; (*v.* 1.1.4.1.)

parlȁt,* -ôn (tal. *parlare*) – 1. govoriti (osobito strani jezik): *Ôn parlô inglẽški iš njȉma; nov.* govorȉt

parlatȁt,* -ôn (tal. *parlottare*) – govoriti svašta, pričati potiho i tajnovito: *Nekȁ ôn sômo parlatô tȅ molȉtvice na latĩnski! (IN); usp.* palamūdȉt

parôla, -e (tal. *parola*) – politička poruka javno izložena: *Pòsli onẽga rãta svûdera su se vȉdile parôle.*

parpenjôk,* *v.* **paprenjôk**

pãrsi, -ih *ž mn* – prsa, grudi; (*v.* 1.1.4.1.)

pȁrst, pãrsta; *mn.* pãrsti – dio ruke ili noge, prst; (*v.* 1.1.4.1.);
- *bȉt kakȍ pȁrst i nȍhat* – biti bliski
- *bȉt za pãrste līzȁt* – biti vrlo ukusno pripremljeno
- *dvȍ pãrsta* – *fig.* mala količina: *Ȁla, ulî(j) mi dvȍ pãrsta!*
- *glȅdot u dvȍ pãrsta* – biti sitničav: *Nẽćemo sȁd glȅdot u dvȍ pãrsta!*
- *hodȉt na pãrste* – oprezno, nečujno se kretati: *Hodȉla je na pãrste za ne probūdȉ(t) ga.*
- *imȁt dȕge pãrste* – biti sklon krađi
- *izbrojȉt na pãrste* – biti u malom broju (manje od pet): *Mȍglo bi se izbrojȉt na pãrste...*
- *ne vȉdit ni pȁrst prȉd oci* – biti u potpunom mraku: *Dȕpli mrôk, ne vȉdiš ni pȁrst prȉd oci!*
- *pãrsti ù (j)oci* – loše se vidi: *...kandȅla se zgõsȉla, i pãrsti ù joci za dôć krãju! (IN)*
- *pȁrst Bȍžji* – sudbina, kob: *A ca ćẽš, tȍ ti je pȁrst Bȍžji!*
- *varfȉt kolo pãrsta* – vrtjeti oko malog prsta, dominirati nad kim: *Onȁ njẽga vartî kolo pãrsta!*
- *vèli pȁrst/mõli pȁrst* – palac/mali prst
- *zaprītȉt pãrston* – zaprijetiti prstom
- *znȁt kȍga kakȍ mõli pȁrst* – dobro poznavati koga

parstȁc, parstãca – vrsta morske školjke, prstac (*Lithophaga lithophaga*); *usp.* dãtula; (*v.* 1.4.17.)

pãrsten, -a – prsten; *usp.* vêra; (*v.* 1.1.8.2.)

paršùra, *v.* **pašùra**

paršurãta, *v.* **pašurãta**

paršùt, -a (ve. *persuto*) – soljen i sušen svinjski but, pršut; (*v.* 1.3.6.2.);
- *na paršùt* – vrsta kroja za ženske rukave, širok u ramenu, uži u laktu i niže

pârta,* -e (prema tal. *partitura*) – notni zapis, partitura; *usp.* partitura

* zastarjelo

partênca, -e (tal. *partenza*) – 1. odlazak: *Ȕjutro je partênca (IN);* 2. smrt: *Nä, gotȍvo je, dõšla je partênca! (MJ); usp.* pôrtit, smȁrt

particȅla, -e (tal. *particella*) – parcela, zemljišna čestica

partȉja, -e (ved. *partia*) – 1. društvena igra od početka do kraja: *Hȍmo butȁt jednù partȉju!*; 2. kandidat za ženidbu: *Onä je dobrä partȉja,* tj. dobra mu je *proťiva;* 3. količina robe u pošiljci

partȋjac, partȋjca – član Komunističke partije *(KPJ)*: *Ôn je bî u Pàrtiju, bomë bî je partȋjac;* (*v.* 1.1.3.3.)

pãrtit, pãrtin – stavljati teret na tovarnu životinju, prtiti; (*v.* 1.2.6.1.)

partitûra, -e (tal. *partitura*) – 1. notni zapis, partitura: *Partitûra o(d) bãsa (IN); usp.* pârta; 2. *fig.* uloga u zajedničkom poslu: *Nīsôn jȍ stvȍren za otû partitûru (IN)*

partīvàt, -ījèn (tal. *partire*) – 1. odlaziti; 2. umirati; *usp.* pôrtit

partizân, -a (fr. *partisan*) – borac narodnooslobodilačke borbe u 2. svj. ratu; (*v.* 1.1.3.3.)

parûn, -ūnä, *m* (ve. *paron*) – vođa ribarske družine (*cûrme*), najčešće vlasnik broda s mrežom: *Parūnù argȕtulu ù ruke! (IN); usp.* gospodôr, principôl; (*v.* 1.4.9.3.)

parvakȉnja, -e – 1. žena koja prvi put rađa; 2. životinja koja prvi put leže: *kozä parvakȉnja*

parvî, -vä, -vȍ, *broj* – prvi: *Parvî dôn u škȕlu bȉće mu u parvî dôn Jõ son dõšla parvȁ!*

parvî dôn, parvȅga dnëva – ponedjeljak: *A kȍmu je tȍ drôg parvî dôn!? (Cel.);* (*v.* 1.2.8.2.)

parvȍ, *pril.* – prvo: *Kakȍ parvȍ: jȍ nânci nīsôn bî tõte, a drȕgo: da son i bî, ne bȉ se ȉša intrigōvàt!*

parvȍ, -ê *ž*– prvi kraj mreže *trãte* koja se potezala s kraja; *usp.* zōtëga; (*v.* 1.4.9.1.)

paržûn, **prežûn**, **prižûn**, -ūnä, *m* (ve. *preson*) – zatvor, tamnica: *Bî je dvȍ dôna u paržûn, a da nȉkor nî znô nȉšta; Pôć u prežûn… (Cima); usp.* katabȕja, bäjbuk, tavnȉca

paržunjêr, -ērä (ve. *presonier*) – zatvorenik; (*v.* 1.1.3.3.)

pȁs, pasä – pas; *usp.* kūcäk; (*v.* 1.4.14., 1.5.1.1.);
- *pȁs od fêrme* – pas ptičar
- *morskî pȁs* – morski pas; *uobič.* kānja
- *glȅdot se kakȍ pȁs i mãška* – biti u lošim, neprijateljskim odnosima

pasabrôd, *v.* **pašabrôd**

pàsara, **pãsara**,* -e (ve. *passara*) – vrsta čamca, pasara; u Hvaru se udomaćio kao *brôd o(d) plàstike;* (*v.* 1.4.1.1.)

pasarȅla,* -e (tal. *passarella*) – 1. prolaz na brodu; 2. odbijanje pozdrava

pasarȅta,* -e (ved. *pasareta*) – 1. gazirano piće; 2. *fig*. jedan od naziva za loše vino; *usp*. barsãta, maravôn; (*v.* 1.3.10.2.)

pasȁt (se), -ôn (se) (ve. *passar*) – 1. proći; 2. provesti se; *usp*. prôć; pasōvät;
- *dobrȍ pasȁt* – dobro proći (bez problema): *Kakȍ je pȍcelo, dobrȍ ste i pasãli!*
- *lîpo se pasȁt* – lijepo se provesti: *Glȅdojte se lîpo pasȁt!; Jestȅ se lîpo pasãli?*
- *nî pasãlo pȕno –* nakon malo vremena: *Nî pasãlo pȕno, a ôn ȅpeta na vrõta ol kȕće!*
- *pasȁt godȉšća –* proći određenu dob: *Onä je pasãla godȉšća za rodȉt.*
- *pasȁt lȉšo*, *v.* lȉšo
- *pasȁt kalvârij*, *v.* kalvârij
- *pasȁt mȉru*, *v.* mȉra
- *pasȁt na mãkinu / na tôrnu –* zašiti šivaćim strojem / obraditi na tokarskom stroju
- *pasȁt rãzred* – proći razred: *Pasô je rãzred sa pêt.*
- *pasȁt svẽce* – provesti, proslaviti blagdane: *A ȅto, dõšli smo dȍma za pasȁt svẽce.*

* zastarjelo

- Pasô je dvôdeset gòdišć u Amȅriku – Proveo je 20 godina u Americi

- Pasô je nȉmo mȅne sênca bâda – Prošao je pored mene bez pozdrava.

- Pasô je pûntu Pelegrȉna – Prošao je pored, zaobišao je rt Pelegrin

- Pasô je šezdesêt gòdišć – Stariji je od 60 godina

- Pasôj! Pâsa! – Prođi!: *Pasôj priko pjãce, trȅćeš ga!; Pãsa ovãmo!*

pasatêmpo,* *m nepr.* (tal. *passatempo*) – razonoda, razbibriga, zabava

paseđȁt,* -ôn, **pašejȁt**,* -ôn (ve. *passegiar*) – šetati se, prošetati se; *uobič.* šêtā(t)

paseđôta,* **pašeđôta**,* -e (tal. *passeggiata*) – šetnja: *pašeđôda o(d) gȕšta (Cel.); uobič.* šêtnja; *usp.* špašêj

pasetȉna, -e – 1. veliki pas; 2. *razg.* nestaško, 'životinja': *Pasetȉni nî ispãla ni vlôs iz glōvê… (IN);* (*v.* 1.1.6.1.)

pasȉć, -a – mali pas, mladi pas

pãsika,* -e – stari naziv za ograđen predjel gdje pase blago; u Hvaru se zadržalo samo u toponimu *Brôk ol stõre pãsike;* (*v.* 1.2.1.1.)

pasīrot, **pasīrȁt**, -īron (njem. *passiren*) – procijediti, pasirati kuhane namirnice: *Kùnje pasīromo, dodômo cùkara kolȉko je i njîh i šûg od jednêga limūnȁ (Gst.)*

pãsji, -a, -e – pasji, uglavnom u *izr.* poput:

- pãsji kãšaj – kašalj hripavac

- pãsji lavûr – težak rad

- pãsjo vrućinȁ – velika vrućina (kada i psi traže sjenu)

pàso,* inv. (tal. *passo***)** – korak, samo u izr.

- pàso di galîna – izraz za ženu koja hoda sitnim koracima

- pàso di marešȁlo – izraz za muškarca koji korača sitnim koracima

pasôni, -o, -o, *prid.* (prema ve. *passar*) – prošli, zadnji: *pasôni (u)tõrik; pasôno šetemôna; pasôno lȉto*

pâsoš, -a – putovnica; *star.* pašapȍrat

pasōvȁt, -ōjën (ve. *passar*) – prolaziti; *usp.* pasȁt;

- pasōvȁt priko... – prolaziti preko...: *Vȉdi son ga di pasōjȅ priko Rîve.*

- pasōjèdu dôni – prolazi vrijeme: *Pasovãli dôni, godȉšća, nȉkomu nî bîla prȉša (TM)*

- têmpi pasãti – minula vremena: *A ca ćëš, tȍ su têmpi pasãti!* (s nostalg. ili iron. prizvukom)

pȁst[1], pãden – pasti: *Nemôj pȁst!;*

- pȁst nã pamet – pasti na pamet, prisjetiti se: *Pãlo mi je nãpamet da bi bîlo pȕno bȍje...*

- pȁst na guzȉcu – izraz za veliko čuđenje: *Ka(d) biš znô cĩlu pantumînu, pô biš na guzȉcu! (IN)*

- pȁst na baketînu – pasti u zamku, nasjesti: *Nīsôn mȉsli da ćе tãko lakȍ pȁst na baketînu, a ca ćëš, kad ôn vȉruje svãkemu!*

- pȁst ȉz neba – pasti s neba, tj. dobiti što bez muke: *A cà mȉsliš, da ćе non tȍ pȁst ȉz neba!*

- pȁst rãzred – izgubiti školsku godinu: *Lõni je pô rãzred, a ovêga godȉšća je meju bȍjima.*

- pȁst u afôn – pasti u nesvijest

pȁst[2], pōsë – pasti travu: *...a mî mîrno glȅdomo kakȍ kozë tãmo pōsëdu (Cel.)*

pastîr, pastīrȁ – pastir: *...dõšli pastīrȉ... i cùli njû di vȉce unũtri iz rãpe (MBS); usp.* cobôn; (*v.* 1.1.3.4.)

pastirȉca, -e – vrsta ptice pjevice koja slijedi blago na ispaši, 'pastirica' (*Motacilla...)*: *A cà mȉsliš - zôc pastirȉca grê za stãdon?;* (*v.* 1.5.2.1.)

pastorôl, -ōlā (tal. *pastorale*) – biskupski svečani štap; (*v.* 1.6.1.2.)

pȁš, pãša *m* (ve. *passo*) – 1. ribarska mjera koja odgovara razmaku raširenih ruku, sežanj; (*v.* 1.2.9.5.): *Kolȉko je tõte pãši(h) dubinê?;* 2. plesni korak: *kvȁtro pãši* (vrsta plesa): *Jedôn pȁš ù livo, dvȍ pãša ù desno.*

* zastarjelo

pãša, -e – paša, ispaša: *pôć u pãšu* – odvesti blago na udaljeniju ispašu: *Pôjte u pãšu, nẽ da von guzȉca pût vȉdi, nẽgo da bẽštije mãlo nabrȉzgodu… (IN);* (*v.* 1.2.1.2.)

pašabrôd, **pasabrôd**, -a, *m* (ved. *pasabrodo*) – cjediljka za juhu, tjesteninu i sl.: *Stȁv svẽ tȍ u jûhu i pasôj kros pašabrôd!; usp.* procidȉlo; (*v.* 1.3.2.2.)

pašajȉca, -e (trs. *passaizo*) – vrsta vijka s maticom za spajanje dvaju elemenata: *Tukô svẽ tȍ ćapȁt sa pašajȉcon!;* (*v.* 1.2.2.)

pašamakarûni, -a (prema ve. *passar+ macaroni*) – cjedilo za tjesteninu; (*v.* 1.3.2.2.)

pašamôn, **pašamân**, -a (ve. *pasaman*) – rukohvat na stubištu; *usp.* štônt

pašapȍrat,* **pašapôrt**,* -a (tal. *passaporto*) – putovnica: *Ȉmon slȉke za legtimãciju ma ne vrȉdidu za pašapȍrat; nov.* pâsoš

pašavjên, -a (prema tal. *passa+vieni*) – vrsta starinskog plesa; (*v.* 1.6.4.1.)

pašćȉce, **pajćȉce**, -ih *ž mn* – ostaci istiještenog maslinova tijesta; *usp.* tîsto

pašejȁt,* *v.* **paseđȁt**

pãšica, -e – mali povez, mali zavoj za ranu, *fãšica; usp.* pôs, fãšica

pašjûn,* -ũni, *ž* (tal. *passione*) – muka Isusova, Pasija; (*v.* 1.6.1.4.);
- *pašjũnska jùga* **–** *jùga* koja često pušu u Velikom tjednu

pašôj, pašája *m* (tal. *passaggio*) – 1. putna karta i trošak puta: *Plõtȉli su mu pašôj do Zãgreba (IN)*; 2. prolaženje (ljudi, jata riba ili ptica...): *Plakôt smo zalīpȉli… tãko da u pašãju jûdi za tȍ doznãju (FJ); Jê cȍ pašãja? (dīmjî(h), tȉći(h), rȉbe...)*: *Nî vẽć tȉći(h) o(d) pašãja! (TM);* (*v.* 1.5.2.2.)

pãšta, -e (ve. *pasta*) – kremasti kolač: *'Jȍ grên unûtra izȉst dvî - trî pãšte, a tî me cẽkoj tõte, ȉsprid ovê lãštre';* (*v.* 1.3.9.2.)

paštafažôl,* -a (ve. *pasta-fasol*) – tjestenina s grahom, ponekad i sa suhim mesom; *Na(j)î son se paštafažôla, trî pȕna pjãta; uobič.* fažôl i manȉštra

paštašùta,* -e (tal. *pastasciutta*) – tjestenina s gustim umakom, *npr.* sa *šôlšon* (umakom od *pomidôra*): *Ka(d) se jȍ najîn paštašùte nî me vẽć brîga jê jȍš co drȕgo na stôl; uobič.* sũho manȉštra

paštẽka, -e (ve. *pasteca*) – 1. drvena vodilica na pramcu broda u koju se polaže *cȉma*; 2. *bucêl* koji se može otklopiti radi lakšeg postavljanja konopa na kolotur: *Bomẽ da je lãšnje stãvit konȍp u paštẽku.*

paštẽla, -e (ve. *pastela*) – 1. smjesa od brašna i *salamûre*, kao *ẽška* na udici; (*v.* 1.4.9.1.); 2. smjesa za pohanje; (*v.* 1.3.8.1.); 3. *fig*. neuspjeli kolač: *Svẽ mi je ȉšlo u paštẽlu!*

pašticerȉja,* -e (ved. *pastizeria*) – slastičarnica: *Tî si nôjmlãji, pôj u pašticerȉju i ucîn munîtu! (FN);* (*v.* 1.2.1.10.)

pašticjêr,* -ērā (ve. *pastizzier*) – slastičar; (*v.* 1.1.3.4.)

pašticôda, -e (ved. *pastizada*) – govedina kuhana u vinu i začinima, dalmat. pašticada: *Za zôdnju ol karnevãla parićovãla se pašticôda i makarũnȉ (Cel.);* (*v.* 1.3.5.2.)

paštôž(i), -a(o), -o, *prid*. (tal. *pastoso*) – mekan kao tijesto, prilagodljive forme

paštrȍć, -a (ve. *pastrocio*) – 1. loše obavljen posao; 2. loša mješavina

paštroćȁt, -ôn (ve. *pastrociar*) – brljati, raditi bilo kako: *Ako mȉsliš paštroćȁt, nemôj se njânci ćapōvȁt pinẽla; usp.* ispaštroćȁt

paštûn,* -ūnā, *m* (ve. *paston*) – smjesa; jedno miješanje smjese (vapna i pijeska ili sl.): *paštûn mâlte, paštûn betūnā; usp.* paštẽla; (*v.* 1.2.2.)

pašulîn, **paršulîn**, -a (prema lat. *Parus?*) – ptica pjevica, 'velika sjenica' (*Parus major*), 'plavetna sjenica' (*Parus caeruleus*); (*v.* 1.5.2.1.)

pašùra, **paršùra**, -e (ve. *fersora*) – tava: *Stȁv ûje na pašȕru!;* (*v.* 1.3.2.2.)

* zastarjelo

pašurãta, **paršurãta**, -e (*v.* pašùra) – 1. uštipak pržen u vrelom ulju, tradicionalni božićni kolač, fritula: *Kô bi mȍga zamȉslit Bôdnji dôn bez bakalōrȁ i pašurãtih! (Kru.); Božȉć se cȅko za izȉst paršurãte (FJ); A ôn usȉše prašȉnu cȕkara paršurãte (IN);* (*v.* 1.3.9.2.); 2. *fig.* izmet magarca, konja…: *Ãko se bȉdnoj bȅštiji blokȋro rêp, pašurãte nȉkako na stôg… (IN);* **- *cinȉt pa(r)šurãte*** – bacati plosnati kamen tako da odskače po površini mora (dječja igra 'žabica')

patâjko,* -ta – *razg.*: ograničen čovjek, smušenjak: *Kojî je tȍ patâjko, nȍsi otvȍrenu lumbrȅlu a ne kȉši!; usp.* cukûn, paćȍko, patakûn, patãta, turlalȁ, šêmpjo...; (*v.* 1.1.6.1.)

patakûn,* -ūnā, *m* (ved. *patacon*) – 1. austrijski novac, veća bakrena kovanica; 2. najveća kovanica u Kralj. Jugoslaviji: *Ćapô se je za takuîn i izvãdi patakûn… (IN);* (*v.* 1.2.9.6.); 3. *fig.* neobično velik komad čega; 4. *razg.* osoba koja ima veliku glavu, a malo pameti; *usp.* patâjko

patãta, -e (ve. *patata*) – 1. krumpir (*Salanum tuberosum*): *Nôjdrãžje su mi patãte pecȅne u žerãvu*; (*v.* 1.3.7.1.); 2. *razg.* priglup čovjek: *Kojî je tȍ patãta!;* (*v.* 1.1.6.1.)

patȅla,* -e (ve. *patela*) – posuvratak, rever na jakni, kaputu

patênt, -a (tal. *patente*) – patentski zatvarač: *Prî nî bîlo patênta, sômo botūnȉ na gãće*; **- *butîga na patênt*** – šlic na hlačama s *patênton*

patimȅnat,* -ênta (tal. *patimento*) – patnja, bol, stradanje: *Bî je tȍ za njîh vȅliki patimȅnat!; usp.* mùka

pãtina, -e (ved. *patina*) – laštilo za obuću: *Nî već cõrne pãtine, stãviću pînku kafȅne.*

patinȁt, -ôn (ved. *patinar*) – laštilom namazati obuću: *Patinôj postolȅ pri nȅgo grêš u crȉkvu!; usp*. opatinàt

patinôn(i), -a(o), -o, *prid*. (prema ved. *patinar*) – premazan laštilom za obuću: *Obûc onȅ patinône postolȅ!*

patinōvàt, -ōjēn (ved. *patinar*) – laštilom mazati obuću

pãtit, pãtin – 1. patiti (duševno ili tjelesno); 2. čeznuti: *Ôn pãti za njôn, ma onā ga ne obadōjȅ;* 3. umišljati se: *Ôn pãti o(d) grandèce;* (*v.* 1.1.6.2.)

pãtošćina,* -e – višeslojna znojna prljavština na odjeći i/ili na tijelu koja zaudara: *Ka(d) ćeš se oprȁt, smardîš po pãtošćini!; usp.* rãfa

pãtrija, -e (tal. *patria*) – domovina

patrijȍt, -a (njem. *Patriot,* tal. *patriota*) – rodoljub, domoljub, patriot

patrôn, -a (ve. *patron*) – svetac zaštitnik crkve, mjesta.., patron. Patroni u Hvaru: *Svẽti Prȍšper* (suzaštitnik grada), *Svẽti Sfȉpon* (suzaštitnik grada i zaštitnik biskupije)*, Svẽti Antônij* (zaštitnik franjevaca)

patrôna, -e (ved. *patrona*) – čahura s nabojen i sačmom, patrona

pãtula, -e (ved. *patula*) – ožiljak od bolesti ili vakcinacije protiv velikih boginja: *I mȅni se vȉdidu pãtule na lȉvu rûku.*

pãtule, -ih *ž mn* (ved. *patule*) – vrsta bolesti, velike boginje; (*v.* 1.1.5.2.)

pȁucina, -e – paučina; **- *ćapȁt pȁucinu*** – dulje ne biti koristen

pȁuk, -a – 1. vrsta insekta; 2. vrsta ribe *o(d) dnā* čiji je ubod otrovan i bolan (*Trachinus araneus*); (*v.* 1.4.14.)

paûra,* -e (tal. *paura*) – strah: *Ca jȅ, ȍl' ti je paûra?; Fînke dûra, non paûra;* (*v.* 1.7.3.2.); *uobič*. strôh

pavêr, pavērā (ve. *pavero*) – fitilj na lampi, stijenj: *Ka(d) se mãška naucî pavêr līzȁt… (Cel.)*

paverûn, *v.* **peverûn**

pavijȅno (pajvȅno) ûje, -ēnega, -a *sr* – ulje koje se ne cijedi prešanjem, već se skuplja paljem, *sãmotok*

* zastarjelo

pazôr, -ōrā (tur. *bazar*) – tržnica: *Kupìla son mlõde fažolète na pazôr;* (*v.* 1.2.1.7.)

pāzuh, -a – dio tijela, pazuh; (*v.* 1.1.4.1.)

pȅc,* -a (ve. *pezzo*) – tekstilni dodatak, umetak (obično na košulji ili kaputu)

pȅca, -e (ve. *pezza*) – krpa, zakrpa: *Ȉmoš bokûn pȅce za tȍ otārit?; usp.* pecȅta;
- *blîd kakȍ pȅca* – blijed ko krpa
- *pȅca/pȅcica sìra* – okrugli komad domaćega sira

pecên, pecèni, pecèna, pecèno, *prid.* – pripremljen na žaru ili u krušnoj peći: *Ovî pecèni krȕh nî dobrȍ pecên; Ovȁ pecèno rîba nî dobrȍ pecèna; Ovȍ mêso nî dobrȍ pecèno.*

pecèno, *pril.* – pripremljeno na žaru: *Poglèdoj jê tȍ pecèno!*

pecȅt, -a, **pecȅta**, -e (tal. *pezzetta*) – 1. mala marama složena na trokut koju su muškarci nosili ispod vrata; (*v.* 1.1.8.1.); 2. manja zakrpa; *na pecȅte* – na male dijelove; 3. primjedba, upadica: *Ne mȍre izdurȁt za ne stãvit kojû pecȅtu!; usp.* pȅca;
- *mȅćot se u pecȅt* – miješati se, upletati se u što: *Ãko se o mȅni ne govȍri, ondȁ se niânci ne mȅćen u pecȅt (IN);*

pȅcibokūnȉ,* -bokũnih, *m mn* (tal. *pezzo+boccone*) – djelići, komadići veće cjeline; *usp.* pȉcige manjȉfike;
- *na pȅcibokūnȅ* – na sitno

pecipāle,* -ih *ž mn* – pogačice od krušnog tijesta pržene na ulju i posute šećerom: *Cinȉli smo pecipāle...;* (*v.* 1.3.11.1.)

pēcȉt (se), pēcin (se) **–** praviti ustima grimasu radi izazivanja ruganja ili smijeha; *usp.* izbēcȉt; (*v.* 1.1.6.4.)

pȅcu (prema tal. *pezzo*) – komad, veliki primjerak: *Bîlo je tȍ pȅcu bȅštije! (IN); A ù ruke pȅcu mãce… (IN);*
- *pȅcu covȉka, pȅcu ženê…* – ‘komad’ čovjeka, žene... (velik, snažan, krupan); *usp.* kûs

pecũrva, -e – općenit naziv za jestivu gljivu: *I ovõde bùde pecûrvi(h), ma mãlo hi kô bȅre;* (*v.* 1.5.3.4.)

pȅć, pecȅn – peći, pripremati na žaru ili u krušnoj peći: *Ondȁ, hȍćemo stãvit pȅć?*

pêć, pȅći, *ž* – 1. pećnica, *pêć na lètriku;* 2. starinska krušna peć, *pêć ol krȕha;* (*v.* 1.3.1.)

pećarȉna,* -e **–** naknada *pećōrù* za pečenje kruha; *usp.* pećôr

pećôr,* pećōrā – osoba koja je pekla kruh i za druge mještane, pekar; *usp*. pećarȉna; (*v.* 1.1.3.4.)

pêdaj, pêdja – stara mjera, pedalj: *Nēćù mu pūstȉt njânka pêdja!*; (*v.* 1.2.9.5.)

pedãla, -e (tal. *pedale*) – pedala bicikla, automobila i sl.

pedȍć, -a (ved. *pedocio*) – jestiva školjka, dagnja, *pizdȉca* (*Mytilus galloprovincialis*); *...šûg o(d) pedȍćih… (Kru.);* (*v.* 1.4.17.)

pêgula, -e (ved. *pegola*) – neprilika, peh, ‘smola’: *Ma kojȁ pêgula! (Cel.); Kakȍ za pêgulu… (IN); usp.* nedãća

pegulôn, *v.* **impegulôn**

pȅka, -e – oveći metalni ili zemljani poklopac pokriven žarom pod kojim se peče meso, *crȉpnja;* (*v.* 1.3.2.2.);
- *po(d) pȅku* – način pripreme mesa: *Nôjbȍjo jãnjetina je onȁ po(d) pȅku.*

pȅkja, -e – petlja, omča, uzao: *Ucîn pȅkju na konȍp, lãšnje ćeš natēgnȕt!*

pȅla, -e (ve. *pela*) – ćelava glava, ćela: *ostrȉć se na pȅlu;* (*v.* 1.1.4.1.)

Pelegrîn, Pelegrìna (tal. *Pellegrino*) – zapadni rt otoka Hvara: *Prî se hodȉlo u Pelegrîn brȁt šȕmu i kȉće;* (*v.* 1.2.1.5.)

Pelegrînska, -e *ž* – uvala ispred rta Pelegrîn; (*v.* 1.2.1.3.)

pelerîna, -e (ve. *pelegrina*) – 1. ogrtač bez rukava; (*v.* 1.1.7.1.); 2. dio bratovske odjeće; (*v.* 1.6.1.2.)

pelìca, -e (tal. *pelliccia*) – krzno, krzneni šal, ‘pelc’; (*v.* 1.1.8.1.)

* zastarjelo

Pelìšac, Pelìšca – Pelješac; (*v.* 1.2.1.9.)

pelîn, -a – ljekovita biljka gorka okusa (*Artemisia absinthium*); sinonim za gorčinu: *gȍrak kakȍ pelîn;* (*v.* 1.5.3.3.)

pelūšće, -a – suho lišće (*npr.* borove iglice); *usp.* šûšanj; (*v.* 1.5.3.7.)

pȅna,* -e (ve. *penna*) – 1. pero za pisanje; 2. pero kao ukras na šeširu, perce na glavi nekih ptica... : *Svucijȅdu šȕferice i klobûk sa pȅnom o(d) kȍkoše (IN); Gardelîn mi ȉmo zlõtnu pȅnu na cȕpicu (IN)*

pendȉt,* -ī (tal. *pendere*) – 1. visjeti: *Pendî ti šotovȅšta ȉspod vȅšte;* 2. priklanjati se jednoj strani: *Balônca pendî...*

pêndul,* -a (tal. *pendolo*) – njihalo: *Na lerȍju pêndul pendulô.*

pendulȁt, -ôn (ve. *pendolar*) – njihati se

penȅte, -ih *ž mn* (ved. *penete*) – vrsta kratke i šuplje tjestenine: *...mȍre se ȕvik butȁt i mãlo penȅti(h) (Cel.);* (*v.* 1.3.11.2.)

pensȁt (se), -ôn (se) (ve. *pensar*) – 1. (za)misliti, razmišljati, oklijevati: *Ma kô bi pensô!; Jȍ pensôn da bi tȍ bîlo jȕski (IN); ...da i mî pȍcnemo pensȁt svojôn glōvôn (AD); usp.* mȉslit, razmīšjāt; 2. brinuti se: *Nȉmoš se cȍ pensȁt!; usp*. priokupä(t) se; ***- dȁt pensȁt –*** staviti koga u nedoumicu, dati msliti: *Sȁd mi je dô pensȁt!*

pensȉr,* -īrā (ve. *pensier*) – briga, primisao: *Šôldi nīsù njȉma nȉki pensȉr (Cel.); Šinjorîne vȅšte pritȉskodu / da pensīrȅ potȉrodu (Po); usp.* priokupacjûn

pensônje, -a (*hibr.* prema ve. *pensar*) – razmišljanje, predomošljanje; (*v.* 1.1.6.2.)

penšjûn,* -ūni, *ž* (ve. *pension*) – *star.* mirovina: *Kȁ(d) tvojȉ grēdù u penšjûn? (IN); ...penšjûn bi tukãla bȉt i mãlo obilatȉja (IN); nov.* pēnzija

penšjunôt,* -a (tal. *pensionato*) – *star.* umirovljenik: *Jedôn stȍri, maršãvi penšjunôt... (FJ); nov. penzjonêr;* (*v.* 1.1.3.3.)

pênta,* -e (*Penta*) – izvanbrodski motor; *usp.* foribôrdo

pȅnula, -e (ve. *penola*) – manji drveni klin, podmetak za poravnanje (*npr.* pri gradnji kamenom)

penûn,* -ūnā, *m* (ve. *penon*) – križ na starim jedrenjacima koji je razapinjao četverokutno jedro: *gôrnji i dônji penûn*

pēnzija, *v.* **penšjûn**

pȅnj, -a (ve. *pegno*) – zalog; igra *na pȅnje* – mladenačka igra sa zalozima; *usp.* impenjȁt, pinjurȁt; (*v.* 1.6.5.1.)

penjȁ(t) **se**, **pȅnjot se**; **pêt se**, pēnjen se – penjati se, uspinjati se: *Ne pȅnj se po tȅmu, pãšćeš, a mȅne ćе mãti istûć!; usp.* popêt se, išā(t) se

pȅpot se, -on se – otezati s poslom, sporo raditi: *Ma ca sȅ vȅj pȅpoš, môvi se!;* (*v.* 1.1.6.4.)

pȅpov(i), -a(o), -o, *prid.* – spor u poslu i kretnjama: *Prȍpja je pȅpov... ovî pȅpovi covȉk; Prȍpja je pȅpova... ovȁ pȅpovo žênä; Kojȅ pȅpovo dītȅ!:* 2. dosadan, pedantan: *Štufõjȅ me ovî pȅpovi posôl!(ŽK)*

pȅpovac, pȅpovca – muška osoba spora u poslu i kretnjama; (*v.* 1.1.6.1.)

pȅpovica, pȅpovice – žena spora u poslu i kretnjama; (*v.* 1.1.6.1.)

perãja, -e – 1. organ u ribe, peraja; (*v.* 1.4.16.); 2. pribor za brže plivanje (noviji naziv)

pȅran, pêrna – osovina, nasadnik za škare od vrata, zatikač, klin, zub

perežêmpjo,* *v.* **prežêmpjo**,*

perfîn, **prefîn**,* **perefîn**,* *pril.* (ve. *perfin*) – čak, što više: *...a ranjenîcih je bîlo perfîn u klȁustar o(d) Frôtrih (IN); Ovî furẽšti prefîn i guzȉcu pȅredu vodôn (Cel.); ...nẽgo joj se perefîn vȉdidu kolȉna (MJ); usp.* ânci

perfjânko,* *pril.* (tal. *per fianco*) – uz bok (način pristajanja broda); *usp.* fjãnak;
- ćapȁt perfjânko – ne previše ozbiljno prihvatiti što ili koga: *Ćapô son tȍ perfjânko (ŽK)*
- ćapȁt kȍga perfjânko – uvjeriti, pridobiti zaobilaznim putem

* zastarjelo

pêrgul, -a (ve. *pergolo*) – balkon: *Lîpo ti je onõ cvĩće na pêrgulu;* (*v*. 1.2.3.1.)

pergulôda, **perkulôda**, -e (ved. *pergolada*) – sjenica pod živom biljkom, *npr*. lozom: *Lìti je nôjbòje stàt pol pergulôdu; usp*. õdrina; (*v*. 1.2.3.1.)

perîkul, -a (ve. *pericolo*) – opasnost: *Vèliki je perîkul od otê bòlesti!; fig.* 'opasnost'*: Nî perîkula da će ôn tò plōtìt, ne bôj se!:* 2. *fig.* nestaško: *I ditètu bi se bîlo rèklo: 'Kojî si tî perîkul!' (ŽK)*

perikulôzo, **perikulôžo**, *pril.* (ve. *pericoloso*) – opasno: *Da nî bîlo perikulôzo, bîlo je! (IN)*

pêrje, -a *sr zb* – 1. pernati pokrivač, perje; 2. rasprostranjena vrsta podvodne biljke tankih, tamnih listova, morska cvjetnica, posedonija (*Posidonia oceanica*); (*v*. 1.4.8.2.)

perkè,* *vezn.* (ve. *perchè*) – jer: *Nemôj mu rèć tò, perkè bi mòglo dôć do barùfe; uobič.* jèrbo

pêrla, -e (ve. *perla*) – biser: *I onà mi je nikà pêrla! (iron.); usp.* pêrle, madrepêrla

perlafînta, *pril.* (ve. *per+la finta*) – tobože, zavaravajući; igrati bez zaloga u igri: *Lavurô onãko, perlafînta (AD); supr*. privẽro; *usp.* isprinjênte; fînta

pêrle, -ih *ž mn* (ve. *perle*) – ogrlica od bisera; *usp*. kurãja; (*v*. 1.1.8.2.)

perlîn,* -a (ve. *perlin*) – 1. tirkizna boja: *Ćapãla je kolûr o(d) perlîna (FJ);* 2. plave kuglice, koristile se za bijeljenje robe

pernîža,* -e (ve. *pernise*) – vrsta prizemne ptice, poljska jarebica, 'trčka škvržulja' (*Perdrix perdrix*); (*v*. 1.5.2.1.)

peronòšpera, **pronòšpera**, -e (tal. *peronospera*) – bolest lista vinove loze, plemenjača; *usp.* filosêra, nedãća

persapôko,* **peršapôko**,* **presapôko**,* *pril.* (tal. *pressappoco*) – otprilike, površno, bilo kako

peršôna, **persôna**, -e (tal. *persona*) – osoba: *... peršôna u kojù se ne bì tukãlo afidàt (IN);*

- peršôna ì po **–** krevet za 'jednu i pol osobu', bračni krevet: *Postèju se o(d) peršône ì po kupìlo, pôk apêna ondà oženìlo (FJ)*

perukjêra,* -e – frizerka: *Ako nãši dobìjedu ovî ràt, ondà ćete vî hodìt lìtovot na Krîm i imãćete perukjêru.*

perûn, -ūnā, *m* (ve. *piron*) – 1. vilica: *Hòćeš mi dàt jedôn perûn!?;* 2. *fig*. malo jela: *Izî son perûn zêja;* (*v*. 1.3.2.3.)

perùnika, -e – vrsta cvijeća, iris (*Iris perunica*); (*v*. 1.5.3.6.)

perušàt, -ôn – čerupati perje, perušati: *Perušôn kòkošu ma jòš je nīsôn operušãla.*

pêst, -a *m* – stisnuta šaka, pest: *Nemôj da te ùdren pêston!;* (*v*. 1.1.4.1.)

pešekãn,* -a, **pešekãnja**,* -e (ve. *pessecan*) – morski pas (*Charcarias ferox*); *Pešekãnje su hodìle za prikooceãnskin bròdima (IN); usp.* kãnja

pèšešpãda, -e (tal. *pescespada*) – vrsta velike ribe, sabljarka; (*v*. 1.4.10.)

pèšetambûro,* -a (prema tal. *pesce* + *tamburo*) – vrsta nejestive ribe, riba-bubanj, bucanj (*Mola mola*); (*v*. 1.4.10.)

peškafôndo, -a (prema tal. *pescare a fondo*) – pribor za lov na lignje što se spušta gotovo do dna mora: *Nìki tò zovèdu štrùcavica a nìki pèškafôndo;* (*v*. 1.4.9.1.)

peškarìja, -e (ve. *pescaria*) – ribarnica: *Pòslin onêga rãta bîli su stãvili peškarìju u Arsenôl;* (*v*. 1.2.1.10.)

peškarùša, -e (prema ve. *pescaria*) – 1. prodavačica ribe; 2. *pogr.* osoba koja viče, prostači: *Pûš' ćà otû pešlarùšu!;* (*v*. 1.1.3.4.)

peškàt, -ôn (ve. *pescar*) – 1. imati korito broda uronjeno u određenoj dubini; 2. uzimati igraću kartu iz talona; 3. *fig.* biti pametan, domišljat: *Òlma se vìdi kolìko peškô (IN); Ne peškô ôn pùno!*

peškôj, peškãja *m* – gaz broda

pẽšnja, -e ( ) – usna: *Fõli se da ju je sìnoć bûši u pẽšnje;* (*v*. 1.1.4.1.)

* zastarjelo

pèšt, -a (ve. *pesto*) – smjesa češnjaka, slanine i peršina kao dodatak jelu; (*v.* 1.3.8.1.)

pèšta, -e (tal. *pesta*) – zgnječena masa, žitka kaša

peštàt, -ôn (ve. *pestar*) – 1. gnječiti; 2. udaranjem gnječiti namirnice (meso, bakalar...) da postanu mekše

pêt /petnãste, **petnãdeset*/ pedesêt** – brojevi: pet/petnaest/pedeset

pêt se, *v.* **penjà**(t) **se**

pētà, petê – 1. dio stopala, peta: *Udrî son se u pêtu, ne mògu vèć ni hodît alavïja!;* (*v.* 1.1.4.1.); 2. dio čarape, cipele: *Cĩlo jùtro mendōjën pête na kalcètima.*

pētàk, pētka – peti dan u tjednu; (*v.* 1.2.8.2.)

petàt (se) -ôn (se) (ve. *petar*) – prišiti, prilijepiti (se); *usp.* petōvàt; (*v.* 1.1.6.4.);
- *petàt ãsa (jedinïcu) u škùlu* – dati učeniku jedinicu
- *petat botûn* – prišiti dugme: *Pëta mi ovî botûn ovõde!*
- *petàt còtovu za žênbu* – uvaliti kome što neprikladno (šepavu za ženidbu)
- *petàt nògu* – izbaciti koga, dati nogu: *Pëta mu (petôj mu) nògu!*
- *petàt nògu u guzïcu* – udariti nogom u stražnjicu: *Mõli, ne igrî se, petãću ti nògu u guzïcu!*
- *petàt rïpu za rodãkvu* – prevariti koga, prodati muda pod bubrege
- *petàt ròge* – pokazati rogove (prezriva gesta prstima), najčešće iza leđa: *Pëta mu ròge!*
- *petàt škòpulu, petàt dvî po rïlu* – zalijepiti pljusku: *Stôj smĩron, petãću ti škòpulu!*
- ***petàt se*** – ubaciti se nepozvan u društvo, razgovor: *Ô(n) non se petô pôk smo fermãli govorït obo tèmu (ŽK)*

petegulàt, -ôn (ve. *petegolar*) – brbljati, ogovarati: *Onà bi mògla petegulàt cĩlo jùtro*; *usp.* ćakulàt

petegulôna, -e (ve. *petegolana*) – brbljavica, lajavica: *...komentõr je petegulôni(h) (IN); usp.* ćakulôna, lajôna; (*v.* 1.1.6.1.)

petegulônje, -a (*hibr.* prema ve. *petegolar*) – brbljanje, ogovaranje: *Nî njèmu do petegulônja (IN); usp*. ćakulônje

petemenebôni,* (ve. *petimele bone*) – *doslovce*: 'prilijepite mi dobrih' (nekoliko pljuski): *Prî bi se bîlo rèklo ditètu: "Ãla, pôj kûp dvò dïnara petemenebôni" a ôn bi bĩdan mïsli da grê kūpït bombôn.*

petenîn, -a (ved. *petenin*) – češalj, manji češalj; ukrasni češalj: *Ùvik je imãla dvò petenîna ù vlosi; usp.* cëšaj; (*v.* 1.1.8.1.)

peteròs,* **petoròs**,* -a (ve. *petorosso*) – naziv za ptice crvenkastih grudi, *npr.* crvendać ili mužjak ptice *faganèla*: *U mûd su peteròsi (Cel.); usp.* faganêl

pēti /petnaësti, **petnādesti*/ pedesēti –** redni brojevi: peti/petnaesti/pedeseti

petïca, -e – stražnja strana (peta) na *kosōrù* i *mãškînu.*

petinàt (se), -ôn (se) (tal. *pettinare*) – češljati (se): *Petinô se vëj pôl ûre, a jõš se nî ispetinãla?; usp.* ispetinàt, isplëst

petōvàt (se), -ōjën (se) (ve. *petar*) – prišivati, lijepiti (se); *usp*. petàt

petròlje,* **petròlije**,* -a (tal. *petrolio*) – petrolej: *svïćà o(d) petròlja (IN); svïćë na petròlje (Cel.); rezervar petròlija (FN)*

petroljêra,* **petrolijêra**,* -e (tal. *petroliera*) – 1. svijeća na petrolej, *svïćà na petròlje;* 2. veliki brod za prijevoz nafte, tanker; (*v.* 1.4.1.1.)

pètromaks,* -a (marka *Petromax*) – vrsta *ferōlà* na petrolej s jakim svjetlom (preko *redîne*) za ribolov

petrôra,* **petrôda**,* -e (tal. *pietraia*) – kamenolom: *Od rãne mlãdosti lavurô son u petrôru; uobič.* kôva; (*v.* 1.2.1.7.)

petrovãca, -e – vrsta većeg ploda smokve, petrovača; *usp*. smòkva; (*v.* 1.3.12.)

petrusîmul, -a (ve. *persemolo*) – peršin (*Petroselinum hort.*): *...i stãviš mãlo kapùle i petrusîmula;* (*v.* 1.3.8.1.)

peturîna, * **piturîna,*** -e, (ve. *petorina*) – dio odjeće poput prednjeg dijela prsluka s ovratnikom; (*v.* 1.1.7.1.)

* zastarjelo

peverûn, -ūnā, *m* (ved. *peveron*) – paprika, ljuta paprika, *feferûn: Dodàt... jedôn isicèni peverûn... (Kru.);* (*v.* 1.3.8.1.)

pȉc, -a (tal. *pizzo*) – bijela riba od kamena (*Charax puntazzo*): *Têško je vȉdit pȉca na peškarȉju;* (*v.* 1.4.12.1.)

pȉc o(d) **prôve** (*v.* špȉc, prôva) – šiljati prostor u brodu što ga tvori *ãšta o(d) prôve*

picaškândalo, *v.* **špicaškândalo**

picàt, picôn – trznuti udicom pri ribolovu iz ruke

picigamôrte,* -eta (trs. *pizigamorti*) – grobar, ukopnik; mrtvozornik; (*v.* 1.1.3.4.)

picigàt, -ôn (trs. *pizigar* – štipati) – 1. peckati: *Tingulè(t) ti lîpo picigô, bȉćeš petô kojî peverûn, ân?;* 2. *fig.* zadirkivati; *usp.* impicōvàt

pȉcige manjȉfike,* *pril.* (ved. *a pizigo magnifico*) – 1. na malo, na sitno: *Tȍ ti je svè pȉcige manjȉfike!; 2. detaljno: Isprovjô non je svè na pȉcige manjȉfike.*

picīgla,* **piciglèta**,* -e *ž* (tal. *bicicletta*) – bicikl: *Govòridu da je picīgla dobrà za zdrôvje (Cima); Nekà mi nabãvidu barênko bokûn piciglète (IN);* (*v.* 1.2.7.1.)

picòkara, -e (ve. *pizzocara*) – 1. svjetovne koludrice bez položenog zavjeta; 2. *fig.* vrlo pobožna žena; *uobič.* šantȍćа; (*v.* 1.6.1.5.)

picôla, -e ( ) – vrsta rudaste salate, picula; (*v.* 1.3.7.1.)

picōvàt, -ōjën – trzati udicom pri ribolovu iz ruke; *usp*. picàt

pȉća, -e – majčino mlijeko: *Dãla son ti pȉću, ma nè i srȉću, sînko môj!*

pīćàk, pījka – najlonska uzica s udicom koja visi na glavnoj uzici *parangōlà* (*maïštri*)

pićôna,* -e (trs. *piciona*) – trbušasta emajlirana zdjelica s ručkom za piće: *...napȉ(t) se is pićône (IN);* (*v.* 1.3.2.2.)

pīhàt, pīhon – teško disati; (*v.* 1.1.6.5.)

pihùra, -e – bronhijalna astma, *zadùha: Pihùra mu ne dô mîra ni pokòja (IN)*; *usp*. ãzma, zadùha; (*v.* 1.1.5.1.)

pȉjac, pîjca – 1. stabljika kod povrća kad više nije za jelo;
- *pôć u pȉjac* – ostarjeti i izgubiti dobra svojstva; *usp. pôć u sȉme, pôć na kvasȉnu*

pijãvica, **pjãvica**, -e – 1. jak vrtlog vjetra, pijavica; *usp*. šijūn; (*v.* 1.4.8.1.); 2. pijavica (životinja koja se koristila za sisanje krvi oboljelih osoba): *...ka(d) bȕde potrȉba stãvit mu pjãvicu (IN);* (*v.* 1.5.1.3.)

pijonîr, -a (fr. *pionnier*) – 1. kategorija uzrasta **(**7 - 14 god.*, npr*. za sportska natjecanja); 2. pionir, član dječje organizacije (1945. - 1990.); (*v.* 1.1.3.3.)

pijûn, pijūnā – e (španj. *peón*) – šahovska figura, pješak, pijun: *Jȍ ùvik pȍcnen igràt sa dvȍ pijūnā; usp.* lâufer, kûla

pikatabâri,* *m nepr.* (trs. *picatabari*) – stalak za vješanje kaputa: *Kumpanȉja se vartî oko pikatabâri...*

pikèt,* -a (tal. *picchetto*) – 1. čekić zaoštren s obiju strana za hrapavu izradu kamena; 2. čekić kojim se tuče rđa, čisti var; 3. kolčić za označivanje uglova zemljišta; *usp*. martelîn

piketàt,* -ôn (tal. *picchettare*) – 1. obilježiti kolčićem (mjesto za bušenje, sadna mjesta...); 2. presaditi mladice; 3. *pikèton* skidati hrđu: *piketàt rȕzinu*

pikīràt,* -īrôn (njem. *pikieren*) – 1. obrušavati se avionom: *pikīrodu aviôni (IN);* 2. *fig.* baciti oko te ići ravno prema komu ili čemu: *Cîn se mùzika pȍcela namīšćàt ôn ȍdma pikīro na njû za je zvàt za plês.*

pȉknja, -e – točka, mrlja; *na pȉknje* – točkasti uzorak na tekstilu

pikôj,* pikāja *m* (ved. *pical*) – vješalica; *usp.* pikatabâri

pȉkolo,* -a (ve. *picolo*) – 1. 'mali' na brodu, pomoćnik; 2. vrsta kartaške igre; (*v.* 1.6.5.3.)

pīlà, -e – 1. pila; *usp.* šêga; 2. *razg.* od pīzdà: *Pîlo, òl' ne vȉdiš da te ćapōjëdu per škêrco!? (ŽK)*; (v. 1.1.6.1.)

pilãstar, **pilāštar**,* -tra (tal. *pilastro*) – četverokutni stup (*npr.* u crkvi), nosač, pilastar; (*v.* 1.6.1.1.)

* zastarjelo

pilastrîn, -a – kameni dovratnik od dvaju ili više dijelova; (*v.* 1.2.3.1.)

pilȁt, -ôn – *razg.* dosađivati: *Ca mȉ vȅć pilôš!?*

pilȍt, -a (ve. *piloto*) – 1. pilot aviona: *A ca jȅ bîlo sa pilȍton? (IN);* 2. lučki peljar

pilotȁt, -ôn (ve. *pilotar*) – usmjeravati: *Pilotãla je gȍste kakȍ dôć do na Fortȉcu.*

pȉmplat, -on (njem. *pimpeln*) – igrati odugovlačeći (*npr.* nogomet): *Ma cȁ tolȉko pȉmpla!*

pȉna, -e – 1. pjena: *...sômo ca mȕ pȉna nî izõšla na jũsta (IN); Škȍji mojȉ drõgi, pũsti/ ȍd pȉne môra rekamôni… (Po);* 2. mjehurići na površini mora od jata srdela

pincȅta, -e (njem. *Pinzette*) – precizna čelična hvataljka, pinceta

pincîn, -a (prema tal. *picco, pizzo*) – 1. vrh: *...gõre, na sõmi pincîn glavȉce (IN);* 2. vršak: *Pogođȉla ga je strȅlica sa brȍkvon na pincîn (IN); usp.* vôrh

pinêl, pinȅla (ve. *penelo*) – kist: *Dôj mi onî šȉrji pinél!;* (*v.* 1.2.5.)

pinelôda, -e (ved. *penelada*) – potez kistom: *Jȍš mi je za ucinȉt dvî-trî pinelôde.*

pȉnezi, pinêz, pȉnezih *m mn* – novac: *Istrãti je svȅ pȉneze; usp*. šôldi, bȅci*;* (*v.* 1.2.9.6.)

pȉnit (se), pȉnin (se) – 1. pjeniti: *Cȁ pȉnidu!* (o srdelama); 2. pjeniti se: *Môre se pȉni...*; 3. *fig.* žestiti se: *Ca vȅć tolȉko pȉniš!? (ŽK)*; *usp.* zapȉnit

pînka, -e ( ) – sjemenka, koštica voća: *Stȁv otû pînku ù zemju, iznȉkniće vȍjka!;* (*v.* 1.5.3.8.)

pînku, **pînkicu**, *pril.* – malo, neznatno: *Dôj mi pînku tȅga sȉra!; Na jũsta ga nî bî stãvi ni pînkicu (IN)* – Nije ništa okusio; *usp.* mãlo, frêgulu; (*v.* 1.3.13.)

pinjãta, -e (ve. *pignata*) – zemljana zdjela za kuhanje: *Izî je pȕnu pinjãtu!;* (*v.* 1.3.2.2.)

pinjãtica, -e (*hibr. dem.* prema ve. *pignata*) – manja *pinjãta;* (*v.* 1.3.2.2.)

pinjôla, -e (ve. *pignol*) – plemenita vrsta bora, pinija; šišarka i jestivo sjeme te šišarke; (*v.* 1.5.3.1.)

pinjurȁt,* (tal. *pignorar*) – plijeniti imovinu: *Prî rãta pȕno njȉma su pinjurãli imônje; usp*. pênj, impenjât

pȉpa, -e (ve. *pipa*) – lula: *Izventô son da ga nīsôn dobrȍ kapî zãradi pȉpe ù zube (Cel.);* (*v.* 1.2.11.)

pīpȁk – cjevčica unutarnje gume (kotača, lopte);
- *pīpȁk o(d)* *buvȅla* –** pipak zračnice
- *pīpȁk o(d)* *hubȍtnice* –** pipak na kraku hobotnice; (*v.* 1.4.16.)

pipîta[1] *pril.* (tal. *pepita*) – 1. uzorak na tkanini (crno-bijeli kvadratići), pepita: *Ȉmon jednù pipîta vȅštu; Kôgoti nȍsidu gãće na pipîtu.*

pipîta[2], -e (tal. *pipita*) – bolest na jeziku i grlu kokoši: *Pipîta te ćapãla!.*

pȉplica, -e – 1. mlada kokoš, jarica; (*v.* 1.5.1.1.); 2. *fig*. mlada djevojka

pȉplić, -a – pile, pilić: *...kakȍ pȉplići ȍkolo kvȍške (Po);*(*v.* 1.5.1.1.)

pȉpot, pȉpon – pipati: *Pȉpo ôn rukȉma ù škuro ... (IN);* (*v.* 1.1.6.4.)

pîr, -a – svadbena gozba; (*v.* 1.3.4.2.)

pȉrak, pîrka – vrsta manje bijele ribe šarenih boja, pirka (*Serranus scriba*); (*v.* 1.4.12.2.)

pīrȉt, pĩri – 1. lagano puhati, piriti (o vjetru); 2. lagano gorjeti;
- *Nȉti vĩri, nȉti pīri* – Jedva pokazuje znakove života (*npr*. biljka)

pîrja, -e (ve. *piria*) – lijevak: *Ne mȍgu ovȍ pritocȉt bes pîrje!*

pirnîk, -īkā – gost na svadbi: *Drôgo mi je ca ćȅmo bȉt pirnīcȉ na njȉhovi pîr.*

pȉrula, -e (ve. *pirola*) – pilula, tableta: *Vazmȉ ovû pȉrulu i bȉće ti ȍlma lãšnje!*

pīsȁk, pīska – okruglasti kamen, oblutak: *Na žōlȍ bȕde pȕno pĩskih*; (*v.* 1.2.1.2.)

* zastarjelo

pīsȁt (se), pīšen (se) – 1. pisati: *Obo tȅmu su pisãli i đornōlī (IN);* (*v.* 1.1.6.5.); 2. biti zapisano u budućnosti: *Ne pīše mu se līpà! (IN);* 3. prezivati se, imati napisani dodatak imenu: *Njȅmu svôjta pȕno vȅće šãje sômo zatò ca sȅ pīše 'sûhi', a dȅbji je od mȅne! (IN);*
- *Ne pīše mu se līpà (dobrà)* – U lošoj je situaciji, mogao bi loše proći

pȉsma, -e – pjesma: *Prî su svȅ ženȅ znãle svȅ nãše pȉsme. Pȉsma je lîk (Po); usp.* kancôna

pīsmo, -a – pismo: *napīsȁt/proštȉt/poslȁt/ impoštȁt pīsmo; Nî vȅć pīsmi(h) za impoštȁt danȁs.*

pȉsnit, -en – pisnuti, jedva se oglasiti: *Ako sômo pȉsneš jednu rîc...*

pisônje, -a – pisanje: *...bolȉli su ga pãrsti o(d) pȕstega pisônja (IN)*

pȉstula, **pȉštula**, -e (lat. *epistula*) – 1. crkvena poslanica, epistola; dio mise kada se čita poslanica; (*v.* 1.6.1.3.); 2. *fig.* zanovijetanje: *Môla me smîron sa tîn tvojîn pȉstulima!*

pišakantûni,* -eta (*v.* pišȁt, kantûn) – 1. neuredno čeljade; 2. *fig.* osoba neodgovorna u izjavama; (*v.* 1.1.6.1.)

pišakôn, -a – vrsta jestivog divljeg zelja; (*v.* 1.5.3.5.)

pišȁt, -ôn (onomatop.; ve. *pissar*) – mokriti, pišati: *Nî dobrò pišȁt kôntra vȉtra!*; *usp.* pūstīt vòdu

pišćētȁk, pišćētka – voda koja se cijedi iz kamena, povremeni izvor

pišćȉt, -î, **pišćetȁt**, -ô – curiti uz pištanje: *Ovî mîh pišćî, ȉmo nîndir bûžu.*

pišjîv, pišjȉvi; -a(o), -o, *prid.* – 1. izbušen, izjeden od mušica; 2. koji je nikakve vrijednosti, bezvrijedan: *Ne vrȉdi ni pišjȉva bobà!*

pȉška, -e – *vulg.* ženski spolni organ, vulva, pička; *usp.* pīzdä, mōndä; (*v.* 1.1.4.1.)

piškȋć,* piškīćā – najsitniji metalni novac u doba Kraljevine Jugoslavije, vrijedio 5 para; (*v.* 1.2.9.6.)

pišòta, -e (tal. *pisciata*) – mokraća, urin: *Môre je ka pišòta* – More je vrlo toplo

pištêj, -ējä *m* (lat. *pistillum*, tal. *pastello*) – morski krastavac, trp, *kacamarîn* (*Holothurius priapus*): *Pȓidvecer bȕde vȉdit pȕno pištẽji(h) ȕza krôj;* (*v.* 1.4.15.)

pištôla, -e (ve. *pistola*) – starinski pištolj, samokres; (*v.* 1.6.2.2.)
- *pištôl-gãće* – hlače s vrlo uskim nogavicama, u modi u 1960-im

pištolȅt, -a (ven. *pistoletto*) – 1. revolver; *usp.* rivôlver; 2. nadimak *Pištolȅta* (*v.* 1.6.2.2.)

pȉštula, *v.* **pȉstula**

pištûn, -ūnä, *m* (tal. *pistone*) – klip u cilindru motora: *Parî mi se da mu jedôn pištûn ne lavurô alavȉja.*

pȉt, pȉjen – piti: *Bîlo je tõte svȅga za ȉst i za pȉt!*

pītȁt, pīton – 1. upitati: *Pītoj ga kȁ(d) će dôć!; Pitãću ga ka(d) ga vȉdin;* 2. osjećati tjelesnu potrebu: *Živȍt mi pīto za napȉ(t) se!*

pitêr, -ēra (ve. *piter*) – lonac za biljke lončanice; lonac i biljka zajedno: *Pitȅri su cīlo vrîme na pêrgulu.*

pitôm, pitòmi; -a(o), -o, *prid.* – pitom: *Prȍpja je pitôm... ovî pitòmi pȁs; Prȍpja je pitȍma... ovȁ pitòmo mãška; Kojȅ pitòmo stvorênje!*

pitônje, -a – 1. pitanje: *Inkantô se zatecên pitônjem... (Cel.);* 2. prosidba;
- *pôć na pitônje* – ići u prošnju kod roditelja djevojke

pitòspora, -e (lat. *pittosporum*) – ukrasni grm kožnatih listova, često uz kućne ograde; (*v.* 1.5.3.3.)

pȉtot, pȉton – hraniti koga (*npr.* nemoćnu osobu) stavljajući mu hranu u usta

Pȉtovjani, -ina; **Pȉtovka**, -e; **pȉtovski**, -ega – iz sela Pitve: Pitovljanin, Pitovljanka, pitovljansko; *Pȉtovska plãža, Plãža* – lokalni naziv za mjesto Zavala

pitûr, -ūrä (ve. *pitor*) – ličilac, slikar: *Lavurô kakò pitûr u poduzẽće;* (*v.* 1.1.3.4.)

* zastarjelo

pitûra, -e (ve. *pitura*) – boja: *Nekȁ svȁk vãzme svôj pinêl i vôž sa pitûron! (FN)*

piturȁt, -ôn (ve. *piturar*) – ličiti, bojiti: *Jucẽra son dô kȍper, a danȁs ću piturȁt gôrnji dîl; usp.* piturōvât

piturîn,* -a, *m* – rasporak na muškim hlačama, šlic: *Zabotunô je piturîn… (IN); usp.* butîga

piturîna, * *v.* **peturîna,***

piturôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *piturar*) – obojen: *Lîpo je piturôn ... ovî piturôni brôd; Lîpo je piturôna ... ovȁ piturôno gajẽta; ...piturôno jôje*

piturôno, *pril.* (prema ve. *piturar*) – obojeno: *piturôno u zelẽno, carvẽno…*

piturōvȁt, -ōjën (ve. *piturar*) – bojiti; *usp.* piturȁt

pituvônje, -a (*hibr.* prema ve. *piturar*) – bojenje: *Dȍsta je s ovîn pituvônjen.*

pîz, -a (ve. *peso*) – 1. uteg: *pîz ol kilȁ*; 2. teret, težina: *Kolȉko je pîza na sẽbi prinîla… (Pi)*

pizȁt, -ôn (ve. *pesar*) – težiti, biti težak: *Kolȉko ovȍ pizô?- Kolȉko ovȍ ȉmo pîza?*

pīzdȁ, pīzdê – *vulg.* ženski spolni organ, vagina, pizda; *usp.* pȉška, mōndȁ; (*v.* 1.1.4.1.)

pizdãca, -e – 1. glupača; *usp.* pizdûn; (*v.* 1.1.6.1.); 2. okrugla morska izraslina, jarkocrvene boje, živi prilijepljena uz obalu; (*v.* 1.4.17.)

pizdarȉja, -e – *vulg.* glupost: *Nemôj govorȉt pizdarȉje!; usp*. monôda

pizdȉca, -e – *vulg.* jestiva morska školjka, dagnja, *pedȍć* (*Mytilus galloprovincialis*); (*v.* 1.4.17.)

pizdîn pokrīvȁc, pizdînega pokrīvcȁ; *vulg.* naziv za ribu list; *usp*. lîst²; (*v.* 1.4.14.)

pīzdȉt, pīzdin – *vulg.* govoriti gluposti: *Ma cȁ vẽć pīzdiš, dȍsta mi te slȕšot!; usp*. līt̂at; (*v.* 1.1.6.5.)

pizdodèrina, -e – *vulg.* sva imovina, dobra koje je netko stekao doseljenjem u ženinu kuću: *Cȉlo kontrôda bi ti zamȉrila da si ȉša na pizdodèrinu, da škužôš! (IN); usp.* reditôvšćina

pizdûn, pizdūnȁ – *vulg.* glupan, bezveznjak: *Môla ća tẽga pizdūnȁ, nẽćeš s njîn nȉkad na krôj!; usp.* mȍna; (*v.* 1.1.6.1.)

pižolȍt, -a (ved. *pisoloto*) – odmor, san poslije ručka: *Bî je tȍ lȋpi pižolȍt (MJ); usp.* ȍko (ubȉt)

pjãca, -e (ve. *piazza*) – 1. trg; 2. *Pjãca* – uvriježen naziv za glavni trg u gradu Hvaru: *Pjãca pùna svîta dȍ dvi ûre po pōlnôć!;* (*v.* 1.2.1.7.)

pjacẽta, -e (tal. *piazzetta*) – mali trg: *Dicȁ se ȉgrodu cȋli dôn po pjacẽti;* (*v.* 1.2.1.7.)

Pjacôr, -ōrȁ – osoba koja živi u okolini *Pjãce*

pjanarôtul,* -a *m* (tal. *pianerottolo*) – odmorište na stubištu: *Stãla je na pjanarôtul svȁ zapȋhona;* (*v.* 1.2.3.1.)

pjancȉna, -e, **pjōnȁc**, pjônca *m* – *pogr.* pijanac: *Môla ća tẽga pjancȉnu, ȍl' ôn znô cȁ govȍri!?;* (*v.* 1.5.2., 1.1.6.1.)

pjandôra, -e *ž* – *pogr.* žena koja mnogo pije: *Onȁ ti je pjandôra - vȉdi se na njôj, bomẽ!; usp.* bumbûjka; (*v.* 1.1.6.1.)

pjãne,* -ih *ž mn* (ven. *piane*) – donji dio rebara (*kôrbih*) pričvršćen okomito na *kolûmbu* kod većih brodova; (*v.* 1.4.2.)

pjâno, -a *sr* (tal. *piano*) – klavir: *Onȁ znô svīrȁt pjâno, ma nȉ je nȉkad cȕt!;* (*v.* 1.6.3.)

pjanîn, -a *m* (tal. *pianino*) – pijanino: *Onȉ ȉmodu pjanîn u tinêl;* (*v.* 1.6.3.)

pjantãvina, -e – vrsta ljekovite jestive biljke; (*v.* 1.5.3.3.)

pjanterên,* -a (tal. *pianterreno*) – prizemlje

pjanûra, -e (tal. *pianura*) – ravno zemljište, zaravan, plato; (*v.* 1.2.1.1.)

pjàt, pjãta (ve. *piato*) – tanjur, pladanj: *Izî son dvȍ dubȍka pjãta brujẽta;* (*v.* 1.3.2.3.);
- dubȍki/plîtki pjàt – duboki/plitki tanjur: *Jūha i lešôda se îdȕ, bomẽ, iz istega, dubȍkega pjãta.*
- pjàt od lãte – limeni tanjur

pjatȉć, -a (*hibr. dem.* prema ve. *piato*) – tanjurić, *pjatîn*; (*v.* 1.3.2.3.)

* zastarjelo

pjatîn, -a (tal. *piattino*) – tanjurić, *pjatïć;* (*v.* 1.3.2.3.)

pjatônca,* -e (ve. *piatanza*) – jelo; jedno od jela u obroku: *Imãli smo za obîd vëće pjatôncih (ŽK)*

pjãtula,* -e (tal. *piattola*) – 1. nametnik na tijelu, stidna uš; 2. *fig*. dosadno i nametljivo čeljade

pjãvica, *v.* **pjãvica**

pjãvula,* -e (ve. *piavola*) – krpena lutka; *usp.* pŭpa, bẽba; (*v.* 1.6.5.1.)

pjažït,* -î (ve. *piaser*) – sviđati se (o okusu): *Pitãću ga jê mu pjažî gregôda (MJ)*

pjêg, -a (tal. *piega*) – ugib, pregib: *Tukô obïsit kãmik na grônu od mãsline dökli ne ćapô pjêg.*

pjenavôće, *pril.* (tal. *piena voce*) – u sav glas: *Barba Prôšpe, na timûn svojê gajète, vözi pud Škòja i kantô pjênavôće kôntra maeštralïća... (Kru.); usp.* šotovôće

pjèta, -e (ve. *pieta*) – pregib na odjeći: ... *a na nogãvice öštro pjèta, kakò nôž o(d) paršŭta (IN); usp.* fãlda;
- *na pjète* – naborano: *fuštôn na pjète* – suknja s naborima uokrug, *nagrišpôno*

pjêtica, -e (*hibr. dem.* od ve. *pieta*) – mala *pjêta*

pjombadûra,* -e, **pjumbadûra**,* -e (tal. *piombatura*) – 1. upletak dvaju spojenih konopa: *Za ucinït pjumbadûru na debëli konòp tukô lavurât is kavïjon;* 2. plomba na zubu

pjombât, **pjumbât**, -ôn (ve. *piombar*) – 1. sastaviti dva kraja konopa *pjombadûron*; *usp*. pjumbōvät; 2. plombirati zub

pjombîn, **pjumbîn**, -a (tal. *piombino*) – 1. visak: *Vazmï pjombîn, ma onî tëžji, vîš kakò pũše!;* (*v.* 1.2.5.); 2. olovo za lov na dubinama: *Tukô mi stãvit mãlo vëći pjumbîn na kancënicu, vëliki je kurënat!;* (*v.* 1.4.9.1.);
- *skocït na pjumbîn* – skočiti u more s izravnanim nogama ravno dolje kako bi se uronilo što dublje

pjômbo, *pril.* (ve. *piombo*) – okomito, ravno dolje: *Jê tò stojî (a)pjômbo?; usp.* apjômbo, apïko

pjôn, pjãni; pjãna, pjãno – pijan: *Pröpja je pjôn ovî... pjãni covïk!; Pjãna je ovä... pjãno ženä; pjãno stvorênje; usp*. inkarikôn, intercôn, nabumbivên, nacïkon, nakarcôn, pošprucôn, stanjôn, tëpal, ...; (*v.* 1.1.6.3.)

pjôver, -a (prema ve. *piover* – kišiti) – 1. okapnica nad prozorima, vratima; (*v.* 1.2.3.2.): *Tukãlo bi stãvit tôte mãlo vëći pjôver!;* 2. nakapnica kojom se puni *gustîrna;* (*v.* 1.2.3.1.)

pjùcot, -en – pljuvati, pljuckati; *usp*. ispjücot; (*v.* 1.1.6.4.)

pjumbadûra,* *v.* **pjombadûra**,*

pjumbât, *v.* **pjombât**

pjumbîn, *v.* **pjombîn**

pjumbōvât, -ōjën (ve. *piombar*) – sastavljati dva kraja konopa; *usp*. pjombät

pjumîn, -a (ve. *piumin*) – pokrivač punjen perjem: *Nïsôn jöš stãvila pjumîne na postëje, säd vëć nî cö cëkot!;* (*v.* 1.2.4.2.)

pjùha, -e – kožice iscijeđenog grožđa

pjùna, -e – pljuvačka: *Otär mõlemu pjùnu iz jũstih!*

pjùnit, -en – pljunuti: *Pjùn tî mëni u rïlo ako tò nî bîlo tãko!; usp.* pjücot; ispjünit; (*v.* 1.1.6.4.)

pjùnet(i), -a(o), -o, *prid.* – sličan: *Mõli je pjùneti otäc!; Mõlo je pjùneto mäter.*

pjūskât (se), pjũskon (se) – pljuskati (se) vodom, morem: *Nemôj me vëć pjūskät!; Ferjãlke su se pjuskãle, skrikãle...;* (*v.* 1.1.6.4.)

pjutòšto,* *pril.* (ve. *piutosto*) – uglavnom, većim dijelom: *Bîla je pjutòšto blīdä (IN)*

plàc, plãca – plač: *Dòba su o(d) plãca, kòruta, mižërije i svãkakove nevöje (Cel.)*

plafûn, -ūnä, *m* (ved. *plafon)* – strop, plafon: *Piturô son svë zîde i plafûn;* (*v.* 1.2.3.1.)

* zastarjelo

plahîv, -ïvi; -a(o), -o, *prid.* – plah, nesiguran: *Pȕno je plahîv... ovî plahȉvi covȉk; Pȕno je plahȉva... ovà plahȉvo ženà; Kojë plahȉvo dîtë!; usp*. strašîv

plakèta, -e (tal. *zucchero in quadretti*) – kocka šećera; *usp*. kvadrȅt

plākot, plākcen – plakati: *Nekà plāce, mānje će pišàt!;* (*v*. 1.1.6.5.);
- *plākot stòpu* – žaliti trud hoda
- *plākot* u gōrke sùze – jako plakati
- *Kāsno je sàd plākot!* – Trebao si prije misliti!
- *Lozà plāce* – Izbija sok iz loze (nakon rezanja)
- *Ma jê tò Bògu za plākot!?* – Zar to nije žalosno!?
- *Sārce mi plāce!* – Srce mi se razdire (od tuge)!

plakôt, -a (njem. *Plakat*) – veliki reklamni oglas, plakat: *Stāvili su plakôt na vrōta od Lòđe.*

plakȕš, *v.* **smihȕš**

Plāme,* – istočni dio otoka Hvara (istočno od Jelse): *Ôn je iz gōrnjega dīlà otòka, bomë is Plāmih; usp.* Plamȕsor

plāmik, -a – plamen: *Gajëticu je bî ćapô plāmik… (IN) ;*

Plamȕsor,* – stanovnik iz *Plāmi(h)* na Hvaru (omalovažavajuće): *Plamȕsori stavȉjedu carnjènu mahrāmu na celò (IN); usp.* Plônka

plandīskàt, plandīsko – plamsati: *Nalòž ogônj pôk nekà plandīsko! (IN)*

plāndovot,* -ujen – uživati u dokolici, plandovati: *Nôjlāšnje je sômo plāndovot, a kô će lavurȁt!? (ŽK)*

planȉka, -e – samonikla mediteranska biljka (*Arbutus unedo*), raste kao ovećі grm te daje jestive plodove *manjȉge;* (*v*. 1.5.3.3.)

planîta,* -e (lat. *planeta*) **–** dio misne odjeće koju nose svećenici: *Kakò je nedȉja o(d) pokòre pòp je obūka planîtu u lilà;* (*v*. 1.6.1.2.)

plānja, -e – stolarski alat, blanja: *Svāki marangûn ȉmo nȉkoliko vôrsti plānjih.*

planjàt, planjôn – obrađivati blanjom, blanjati: *Têško je blanjàt ka(d) drîvo nî sûho oli kad je gropȉnovo; usp*. isplanjàt, šplanjàt

plavȁc, plavcȁ – vrsta crnog grožđa i vina;
- *mõli plavȁc* – cijenjena podvrsta grožđa i vina; (*v*. 1.2.6.3.)
- *vȅli plavȁc* – viški plavac

plavurîta, -e (tal. *pleurite*) – upala porebrice, plaurita: *Ma ca sȅ hȍće za ćapȁt pȕnat, plavurîtu! (IN);* (*v*. 1.1.5.1.)

plavȕša, -e – vrsta male ptice, ‘plavetna sjenica’ (*Parus caeruleus*); (*v*. 1.5.2.1.): *Plavȕša mi je izȉla svȅ smȍkve!*

plāža, -e **(od gr. plagios – strm) –** strm teren uz more okrenut suncu, samo u toponimu:
- *Plāža, Pȉtovska plāža* – lokalno ime za mjesto Zavalu

plênka, -e – prut vinove loze s pupkom koji se nakalemljuje na divlju lozu; (*v*. 1.2.6.1.)

plēsàt, plēšen – plesati; *usp*. tôncot, balàt; (*v*. 1.1.6.4.)

plêsko, -ota *m* – vrsta šumske ptice pjevice, ‘brgljez’ (*Sitta eurpaea*); (*v*. 1.5.2.1.)

plèskot[1], plèskon – pljeskati, tapšati: *plèskot tȉsto, ... po vodȉ, ... dītë po guzȉci; usp*. isplèskot; (*v*. 1.1.6.4.)

plèskot[2], plèšćen – pljeskati (gesta odobravanja, pohvale): *Plèšćedu mu svȉ dojednêga...;* (*v*. 1.1.6.4.)

plèst (se), pletèn (se) – 1. plesti pletenjem: *Onë dīmjè/ ca sù znāle plèst kalcète / pod nôjvëćon spārton grôžja… (Po);* 2. češljati (se): *Ȕvik jȍ pletèn ćêr; Ôn se pletë na rîgu; usp.* isplèst; (*v*. 1.1.6.4.)

plèšćot, plèšće – pljuskati, pljuštati: *Plèšće dôrž po caklȉma.*

plêt, -a – veliki pleteni vuneni šal što su ga preko pleća nosile poglavito starije žene; (*v*. 1.1.8.1.)

* zastarjelo

plićôk, plićōkȁ – plitko mjesto u moru: *Nemôj butȁt po plićōkù, pôj mãlo na dȕbje!*

plȉma, -e (stdlr./lat. od gr. *pleme*) – periodično izdizanje morske razine; *supr.* òseka; *usp*. aplimȁt; (*v.* 1.4.8.1.)

plȉsan, -na *m/ž* – plijesan: *Bùta tȍ ćȁ, ȍl' ne vȉdiš da se ćapô/ćapãla plȉsan!*

plȉš, -a *m* (trs. *pliss* od fr. *peluche*) – vrsta mekane tkanine, baršun, velud, pliš; *usp.* kadȉfa, velȕd; (*v.* 1.1.7.2.)

plȋtak, plȋtki; -a(o), -o, *prid.* – plitak: *Prȍpja je plȋtak... ovȋ plȋtki bocȉć; Prȍpja je plȋtka... ovȁ plȋtko vãla; Prȍpja je plȋtko ovȍ môre ovõde.*

plȋtko, *pril.*/ **plȉće**, *komp.* – plitko/plȉće: *Ovõde je plȋtko, a tãmo je jȍš i plȉće!*

plȉva, -e – ljuska žita, pljeva: *...izmlõtidu se klôsi, a žênske ondȁ opuhȕju plȉvu niz vȉtar (IN)*

plȉvarica, -e – velika mreža za lov na plavu ribu, osobito na *sardȅle*; ima velika pluta koja čine da mreža 'pliva'. Nakon što se riba privuče svjetlom, mreža se *zavôrne*, tj. stišće se dno mreže posebnim konopcima -*imbrȍjon*- koji prolazi kroz alke, *kanaštrȅle*. (Ta vrsta mreže zamijenila je *trâtu* koja je padala do dna te se potezala s kopna); (*v.* 1.4.9.2.)

plīvȉt, plȉvin – odstranjivati pljevu, čupati korov: *Plīvȉli smo cȉlo jȕtros lôzje; usp*. opõhāt; oplīvȉt

plȉvonje, -a – kupanje u moru, plivanje: *Nȉ ga dȍma, ȉša je na plȉvonje!*

plȉvot, -on – plivati; (*v.* 1.1.6.4.);
Stari načini plivanja:
- *sa ȉkvima* – djeci se stavljao par šupljih tikava
- *sa plutȉma* – djeci se stavljao niz pluta oko struka
- *sa kȍlon* – dijete se stavljalo u napuhano gumeno kolo (*buvêl*)
- *po muškû* – slobodni stil, kraul, obično ga koriste muškarci
- *po žênsku* – prsni stil, obično ga koriste žene i ženska djeca
- *po pasȉću* – pseći stil, obično ga koriste djeca koja su tek naučila plivati
- *po splȉsku* – slobodni stil s uronjenom glavom
- *na škîna* – plivanje na leđima s asimetričnim pokretima (*lêđno*) ili sa simetričnim (*germànija*)
- *na indijãnca* – plivanje slično plivanju *po žênsku,* ali tijelom nagnutim na jednu stranu

plȍca, -e – 1. kamena ploča; 2. reljef na obali u obliku velikih ravnih kamenih ploča: *plȍce po Palȉlu;* (*v.* 1.2.1.1.);
- *pôć pȍd plȍcu* – umrijeti, odumrijeti, pasti u zaborav

plȍcica, -e – 1. kamena pločica, napinje se kao zamka za ptice; (*v.* 1.5.2.2.); 2. keramička pločica za oblogu

plõća, -e – stalni mjesečni prihod, plaća: *Lakȍ je njȉma, ȉmodu dvî plõće.*

plõćȁt, plõćon – plaćati: *Cȁ ôn mȉsli - da će se levônda ȕvik plõćȁt ù zloto!*

plõćeno, *pril.* – plaćeno: *Tȍ je svȅ plõćeno!*

plônka, -e – uređaj za hvatanje ptica koji ima *plȍcicu i jônku* (pločicu i jamku)

Plônka,* -e – žena iz *Plãmi(h)*, tj. s istočnog dijela otoka Hvara; *usp.* Plãme, Plamȕsor

plõtȉt, plõtin – 1. platiti; 2. biti kažnjen: *Plõtȉćeš ti mȅni!; usp*. plõćāt;
- *plõtȉt bulȅtu* – *fig*. otrpjeti, ispaštati: *...zatȍ zîmi plõtimo bulȅtu (IN)*
- *plõtȉt lãštru* – *fig*. platiti ceh, kaznu (*npr.* za nepodopštinu)
- *plõtȉt krãvu i telȉća* – loše proći birajući, preplatiti

plotûn, -ūnā, *m* (tal. *plotone*) – istodobna paljba iz vatrenog oružja, plotun: *Kojî je tȍ bî plotûn!*

plovȁc, plovcȁ – mali greben koji izviruje, kao da pliva u moru: *...na veslȁ pasãli, o plovȁc nasukãli (TM)*

* zastarjelo

plovûć, plovũći, -a(o), -o, *prid.* – koji pliva: *plovũćo rȉba* – riba koja je stalno u pokretu pod površinom mora (*npr.* plava riba)

plovūćàc, plovũćca – komadi poroznog kamena vulkanskog podrijetla koji plutaju po površini mora

plūća, plûć, plũćih *sr mn* – ljudski dišni organ; (*v.* 1.1.4.1.);
- *ćapȁt na plūća* – dobiti tuberk. pluća

plùtot, -on – održavati se po površini mora, plutati: *...istecẽna benzîna plȕto pȍ moru (IN); Plȕtoli smo sa onȍ bonãce.*

pluvijôl, -a (tal. *piviale*) – dio svećeničke odjeće, ogrtač; (*v.* 1.6.1.2.)

pobãbit,* -in – biti babicom (primaljom) pri rađanju: *Mẽne je pobãbila Bãba Brũška (ŽK)*

pobȉgnit, -en – pobjeći: *Odoćô son hubȍtnicu, ma pobȉgla je u rãpu; usp*. bižȁt

pobīlȉt, -bīlin – pobijeljeti

pòbora, **pòboga** – uzvici iznenađenja, naglašavanja: *Pòbora, jesȉ tȍ tî, Jûre!; Nî ôn, pòboga, jedîni ...*

pobôžan, pobôžni, -a(o), -o, *prid.* – pobožan: *Pùno je pobôžan ovî... pobôžni covȉk; Pùno je pobôžna ovȁ ... pobôžno ženȁ; Kojȅ pobôžno dītȅ!*

pòbuk, -a (*v.* būcȁt) – ribarska naprava sa štapom kojom se ‘bucanjem’ tjera riba u mrežu; *usp*. būcȁt; (*v.* 1.4.9.1.)

pobūnȉt (se), -bũnin (se) – pobuniti (se): *Pobūnî je svîh protiv mẽne; Pobūnî se protiv njȅga!; usp.* būnì(t) se

põc – skraćeni oblik od *‘po cȍ’* – pošto: *Põc su batējȉ na peškarȉju?; usp.* nôc, ûc, zôc

pocȅs, **posȅs**, -a (ve. *possesso*) – posjed, pravo na posjed ili vlasništvo;
- *ćapȁt pocȅs* – steći pravo služnosti na temelju dugog korištenja (*npr*. pravo na prolaz); *usp.* imposesȁt

pocêt, pȍcmen – početi: *Kad pasô lȉto a pȍcnedu kȉše i južȉne... usp.* pocȉmot

pocētȁk, pocẽtka – početak; *Tȍ je bî pocētȁk turȉzma u nãšemu mȉstu (IN)*

pocīkȁt, -cīkon – 1. popiti s užitkom: *Svȅ su pocikãli; usp.* popȉt, polokȁt; cīkȁt; 2. posisati: *Dã ti je ovû mãlo pocīkȁt!*

pocȉmot, -cȉmjen – početi: *Nemôj njânci pocȉmot ãko ne mȉsliš isvaršȉt...; usp.* pocêt

pocȉnak, -înka – odmaranje, počinak: *... nãšemu covȉku nî mîra ni pocînka (Kru.)*

pocȉnit, -en – 1. odmoriti se, počinuti: *Ȉša je mãlo pocȉnit;* 2. odstajati: *...da mãsline pocȉnedu šetemônu - dvî u bãju (Kru.); usp.* repožȁt; olpocȉnit

pocivãlo, -a – mjesto na putu pogodno za odmor

pocīvȁt, -ījȅn – odmarati se, počivati

pôć, pôjden, grên – poći, otići: *...mȍga si pôć jedîno na fjêru Svẽtega Jûrja u Brũsje! (IN); Pôj vȉdit jê cȍ sardêl na peškarȉju!;* (*v.* 1.7.5.7.);
- *pôć afôndo* – potopiti se; *fig.* propasti
- *pôć aremêngo* – propasti, otići dovraga
- *pô(ć) ćȁ* – otići: *Pôću ćȁ kad mẽne bȕde vȍja!*
- *pôć malamênte* – krenuti loše, naopako, na pogrešan način
- *pôć spȁt* – ići na spavanje: *Jȍ grên spȁt ȕvik u ȉstu ûru*.
- *pôć na inkãnat* – propasti, otići u stečaj
- *pôć na kvasȉnu* – ukiseliti se (o vinu); *fig.* postati senilan
- *pôć na rȉbe* – ići u ribolov s družinom
- *pôć na strônu* – otići ‘na stranu’, obaviti nuždu
- *pôć na Glavȉcu* – umrijeti (otići na mjesto hvarskog groblja)
- *pôć ol sẽbe* – obaviti veliku nuždu
- *pôć po zlù* – krenuti na loše (*npr.* zdravlje)

* zastarjelo

- ***pôć pȍd plȍcu*** – biti pokopan, umrijeti
- ***pôć u lãgum*** – dignuti u zrak eksplozivom
- ***pôć u pȉjac*** – naglo izrasti i izbaciti sjemenje (o biljci); *fig.* poći u sjeme (o starijoj osobi)
- ***pôć ũ se*** – smanjiti se (o osobi), skupiti se (o odjeći); *v.* telarȍša
- ***pôć vônka sȅbe*** – zaokrenuti umom, pošašaviti
- ***pôć za drûga*** – postati članom ribarske družine
- ***pôć za kȍga*** – udati se
- ***Pôj ćȁ! Pôj se frȉgot! Pôj u gôvna ...*** – ljutite izreke, uzvici i psovke odbacivanja; *usp.* pôj!

poćućȁt, -ôn (prema ved. *ciuciar*) – posisati: *Gȕšt mi je poćućȁt camprãge i tanãje od hlãpa; usp.* ćućȁt

pȍd, **pod**, **pȍ**(d), **po**(d), **pȍl**,* **pol**,*; **pȍda** (*uz:* me, te, se), *prij.* – pod: *Butãla mu je svȁ njegȍva pĩsma pȍd noge; Mãška se sakrȉla pod armerûn; Tarbȕh njoj je dõša pȍ(d) zube (... pȍl zube*)*; *Pȅkli smo po(d) pȅku (... pol pȅku*);*
- ***ucinȉt pȍda se*** – nekontrolirano obaviti nuždu: *Mõli je ucinî pȍda se, tukô ga promīnȉt!*

pôd, podȁ – 1. kat: *Onȉ spīdȕ na parvî pôd;* 2. pod kata: *U njîh je stõri pôd o(d) grêdih; usp.* tlȅh; (*v.* 1.2.3.1.)

podãje – podalje: *...govȍri Tȍma mãlo is podãjega (IN)*

pȍdan, *pril.* – ispod, pri dnu; *pȍdan škȍji(h)* – pri kraju *škȍjih*: *Butãli smo parangôl pȍdan škȍjih.*

podãnak, podônka – podnožje, donji dio naselja, doline... : *Onȉ stojīdȕ dõle, u sõmi podãnak (IN)*

podbãdot, **polbãdot**,* -on – podbadati: *Jelȉna je Bônicu alavȉja podbãdola lôkton pod rebrȁ (IN); usp.* bãdot

podbōcȉ(t) **se**, **polbōcȉ**(t) **se**,* -õcin se – **1.** podbočiti se; 2. podbaciti: *Podbōcȉla je jemãtva (ŽK)*

podbȍst, **polbȍst**,* -bȍden – podbosti: *Vȍli ôn podbȍst, ma nȅ da i njȅga podbãdodu*

podbȕhnet, **polbȕhnet**(i), -a(o), -o,* *prid.* – nadut, podbuhnut u licu: *Pȕno je podbȕhnet ovî.. podbȕhneti covȉk; Pȕno je podbȕhneta ovȁ ... podbȕhneto ženȁ; Kojȅ podbȕhneto dītȅ!*

podbȕhnit, **polbȕhnit**,* -bȕhnen – oteći u licu: *Vȁs je podbȕha, grûbo ga je vȉdit.*

podȅrina,* -e – iznošena i poderana odjeća

podgȕzina, **polgȕzina**,* -e – onaj tko se dodvorava, ulizica; (*v.* 1.1.6.1.)

podȉć, -a – uzdignuto postolje (*npr.* u staji gdje se drži suha trava)

podȉgnit (se), -en (se) – podignuti (se): ... *podȉgnit vrȉću cimênta; Tãko je oslãbi da se vȅć ne mȍre ni podȉgnit; usp.* išȁt

podigrȁt, -ȉgron – doći *drûgu* u kartama u odgovarajuću boju: *Tukô si mi podigrȁt špâde! (ŽK);* (*v.* 1.6.5.3.)

podīlȉt (se), -dīlin (se) – podijeliti (se): *Brãća su podīlȉli kȕću i imônje; Nīsȕ se jȍš podīlȉli.*

podȉzot (se), -dȉžen (se) – podizati (se); *usp.* išōvȁt

podjebōvȁt, -ōjȅn – *vulg.* zezati: *A Mȁtijaš, zermôn mu, kakȍ da podjebōjȅ... (IN); usp.* impicōvȁt

podlȉt, -lȉjen – odliti tekućinu pod što, podliti: *Dobrȍ je mãlo podlȉt da ne bȉ zagorȉlo... (Kru.)*

podmȅćot, -mȅćen – podmetati: *Nemôj mi podmȅćot onȍ ca nî ȉstina!*

podmīrȉt, -mĩrin – namiriti, podmiriti: *Podmīrî son svȅ ca son bî dûžan.*

podmôrnica, -e – ratni brod koji se kreće pod vodom, podmornica; (*v.* 1.6.2.2.)

pōdnê, -dnȅva *sr* – podne: *Pōdnê zvonî, vrîme kurî (Po);* (*v.* 1.2.8.1.)

podnȅrot, -en – izroniti što iz mora: *Mȍre ôn podnȅrot sȉdro dȉ jê da jê!;* (*v.* 1.1.6.4.)

* zastarjelo

podnît (se), -nesën (se) – 1. pretrpjeti, podnijeti: *Ne mȍgu ga vȅć podnît;* 2. vladati se, podnijeti se: *Pȍdni se kakȍ prõvi!*

podnosît (se), -nȍsin (se) – podnositi (se): *Tukãće mi ga podnosît dokligôd bȕde žîv; Brãća su, a ne podnȍsidu se!; usp.* tarpît

podôban, podôbni; -a(o), -o,* *prid.* – dotičan, pristojan: *A jê onȁ podôbna za otî posôl? (ŽK)*

podorȁt, -ȍre – zastrugati po dnu mora (o sidru): *Podorãlo je sȉdro, vajô non surgȁ(t) se iznova!*

po(d)puntelȁt, **polpuntelȁt**,* -ôn (prema tal. *puntellare*) – poduprijeti što (*npr.* gredu, granu...*)*; *usp.* pošpräjcat

podrūbît, -rūbin – šivanjem ojačati rub

podrugȕša, *v.* **porugȕša**

podrugȕvot se, -rugȕjen se – podrugivati se: *Glȅdojući osmarkȕju / rȅć bi da se podrugȕju (Po)*

poduprît, -ùpren – poduprijeti: *Tukô poduprît gajȅtu na dvî strône dȁ se ne izvõrne na žōlȍ!*

podurȁt, -ôn – potrajati: *Dô Bôg da podurô, da ne bȕde štufajȉcih... (Cima)*

podūšît, -dūšin – prekriti što da ostane bez zraka: *Podûš tȍ žerãve, stãvićemo patãte u lûg!*

podvȁrć, -vãrgnen – podvrnuti: *Podvãrgla son kapȍt i sȁl mi je rimodernôn; usp.* podvõrnît

podvãrćôt, -vãrćen – podvraćati; *usp.* podvõrnît

pȍdveza, -e – vrpca kojom su se podvezivale ženske čarape; *usp.* ligômbe

podvēzȁt, -vẽžen – podvezati

podvezȉvot, -vezȉjen – podvezivati

podvõrnît, -võrnen – podvrnuti: *Podvõrnȉla son rukōvȅ od jaketîne; usp.* podvȁrć; podvãrćôt

podvûć (se), -vūcȅn (se) – 1. podvući što: *Podvûc otî konôp ȉspod onêga drȕgega!;* 2. podvući se pod što: *Podvũkla se mãška pol postȅju.*

pofalȉt, -î (prema ve. *falir*) – pomanjkati: *Pofalȉlo je vīnȁ za obîd… (MJ); supr.* pritȉcot

pȍfina, -e – remen preko stražnjice tegleće životinje: *Pȍfina ispȕzla pod rêp… (IN); usp.* sedlȍ; (*v.* 1.5.1.1.)

pofjakȁt,* **podfjakȁt**,* -ôn – podilaziti: *…jõ son i njȅmu mãlo podfjakô (Po); usp.* fjakȁt

pofōlît (se), -fōlin (se) – pohvaliti (se): *Ôn svȅ cȅko hȍće ga kȍgod pofōlît… (IN); Pofōlî non se...; usp.* fōlît

pofrajȁt, -ôn (prema ved. *fraiar*) – uludo potrošiti (na gozbe, bančenje, čašćenje...): *...a trȅća generãcija svȅ pofrajô! (Cel.); usp.* raspȕškot, raspīzdît

pȍfrig, -a, **pȍfriga**, -e (prema tal. *friggere*) – zaprška; isjeckan i na ulju popržen luk kao začin; (*v.* 1.3.8.1.)

pofrȉgot, -on (*v.* frȉgot) – ispeći na ulju, popržiti: *Za vecȅru / pofrȉgola je rȉbu… (Man.)*

pofumȁt, -ôn (prema ve. *fumar*) – popušiti: *Pofumô je od jȕtros dvȍ pakȅta španjulȅtih.*

pogãca, -e – pogača: *... invidjôžasti su cȁ i onȉ nȅćedu dôć do pogãce (IN);* (*v.* 1.3.11.1.)

pogãni, -nina – osoba koja nije prihvatila kršćanstvo; (*v.* 1.6.1.4.)

pȍgarda, -e – 1. pogrdna riječ ili uzvik; 2. sramota; 3. osoba koja se loše ponaša; (*v.* 1.1.6.1.)

pogarmȕša, -e – nakostrušena ptica pjevica, ‘grmuša staglić’ (*Sylvia hortensis*), ‘grmuša bjelobrka’ (*Sylvia cantilans*); (*v.* 1.5.2.1.)

pogȉnit, -gȉnen – poginuti: *Mȍga je pogȉnit!; Dȍsta nãših je pogȉnilo na Nerêtvi.*

poglãdit, -in – pogladiti: *Poglãdila je unȕku po glōvȉ i rȅkla joj da će svȅ bȉt dobrȍ;* (*v.* 1.1.6.4.)

poglȅdot (se), -on (se) – 1. pogledati (se): *Poglȅdola son se u zãrcalo...; Poglȅdo me je ù oci i rȅka… (Cel.);* 2. razmotriti: *A ȍpeta, ka(d) poglȅdoš mãlo bȍje, nãš je, ne mȍreš ga pūstȉt na kôlu! (IN)*

* zastarjelo

pogodȉt (se), -gȍdin (se) – 1. pogoditi ciljajući: *Pogodî son hubȍtnicu drȅto u mȕju!; usp.* trȅfit; 2. pogoditi u pretkazivanju: *Pogodî si ca ćȅ bȉt;* 3. nagoditi se: *Pogodȉli smo se oko žurnôte...*

pogōđȁt, -gōđon – pogađati: *Mȍreš pogōđȁt kolȉko hȍćeš, nēćeš nȉkad pogodȉt kȍga son v iidi!*

pogospodȉ(t) **se**, -gospodîn se – uzoholiti se, praviti se važnim: *Pogospodȉli su se ovȍ zôdnje vrîme.*

pogotȍvo, *pril.* – osobito, pogotovo: *...a pogotȍvo njȅmu pȕna kȁpa (IN)*

pogrebenȉcit, -in – ukopati živi prut loze (*grebenȉcu*) kako bi izrastao novi trs loze; *usp*. povōlȉt lȍzu; (*v*. 1.2.6.1.)

pogrīšȉt, -grīšin – pogriješiti; *usp*. falȉt

pogrūbȉ(t) **se**, -grūbin se – postati ružan: *Pogrūbȉla se je u ovȍ godȉšće dôn da je nî za poznȁt.*

pogucȁt, -ôn – 1. progutati; 2. ne reagirati na uvredu, izazov: *Bâldo je tȍ pogucô... (Cel.)*

pōhȁt,* põhon – otpuhivati na vjetru pljevu od pšenice, pahati: *Nî vȉtra, ne mȍremo sȁd pōhȁt; usp.* opōhât

pohlāpot, -hlāpon – pojesti halapljivo: *Pohlāpo je trî pjāta fažôla u pê(t) minûtih!*

pohodȉt, -hȍdin – posjetiti, obići: *Itî je iz rāja pohodȉt ovî nāš svît (Cel.); usp*. obôć, vižitât

pohrōnȉt, -hrōnin – pohraniti, sačuvati: *Dôj tȍ māteri nekȁ ti onȁ pohrōni!; usp.* sacūvât

pôj! – imperativ od *pôć:* idi! pođi! odlazi!; (*v*. 1.7.5.7.);
- *Pôj ćȁ!* – Odlazi!
- *Pôj smîron!* – Idi s mirom (od mene)!
- *Pôj svrôgon! Pôj se frȉgot!* – Idi kvragu!
- *Pôj u smȍkve* *(...u gôvna, u kȕrac, u pīzdù māterinu...)!* – ljutite izreke (*vulg*. uglavnom među mladima)

pȍja! (*imper. prema* ved. *poiar*) – usmjeri brod niz vjetar!; *supr.* vîra!; (*v*. 1.4.5.2.)

pojȁt, -ôn (ved. *poiar*) – skrenuti niz vjetar: *Vȉdin jȍ: Vȕna je pojô, Màtkovići ȉsto tãko (FN); supr.* orcât; *usp*. pojōvât; (*v*. 1.4.5.1.)

pȍje, -a – polje, vinograd;
- *pôć ù poje* – raditi u vinogradu; *usp;* (*v*. 1.2.1.1., 1.2.6.1.)

pojȉlo, -a – mjesto gdje se poje životinje: *Jesȉ ȍdve mūlà na pojȉlo?*

pojȉt, -în – davati životinjama da piju, pojiti

pojôda, -e (jul. *poiada*) – 1. skretanje niz vjetar; 2. sklanjanje u luku; *usp.* pojât;
- *pȍrat o**(d)*** ***pojôde*** – luka zaklonjena od vjetra

pojôr,* -ōrȁ – čuvar polja; *usp*. pȍje; (*v*. 1.1.3.4.)

pojōvȁt, -ōjēn (ved. *poiar*) – skretati niz vjetar: *Poglȅdon jȍ vônka, a onȍ Bêbetovi pojōjȅdu za nõse u Fôr (FN); usp.* pojât

pojōvȉ(t) **se**, -ōvin se – pojaviti se: *Nôjprî se pojōvî ôn, a ondȁ i svȉ drȕgi; usp.* kapitât

pojsȕkarsta! *uzv.* (prema lat. *Iesus Christ*) – za Isusa Krista! (po Isukrsta!): *Pojsȕkarsta, jê tȍ ôn!?; usp.* Isùkarst

pojsȕsa! (prema lat. *Iesus*) – za ime Isusovo! (po Isusa!); *usp.* Isûs

pojūbȉt (se), -jūbin (se) – poljubiti (se): *Pojūbȉla je bȉskupu rûku; Pojūbȉli su se, i tȍ na jȕsta!; uobič*. bûšit

pôjte! – *imper*. od *pôć,* pođite! idite! otiđite!: *Pôjte zājedno, bȉće von lāšnje!;* (*v*. 1.7.5.7.)

pôk, *vezn.* – pa, pak; onda, zatim: *Nî nȉkako mȍga dôć pôk je poslô brāta.*

pokãjot se, -kãjen se – pokajati se: *Pokãjoćeš se tî, prî ili pȍsli!*

pokãkit se, -kãki se – *razg.* obaviti nuždu, pokakati se (o djeci)

pokazȉvot, *v.* **pokozȉvot**

pȍkle, **pȍkli**, *vezn.* – nakon što, poslije: *Pȍkle su pôrtili, ošervãli su se da su zaborãvili vazêt lumbrȅlu; usp.* nãkon, pȍsli

* zastarjelo

poklôd,* -ãda, *m* – razdoblje od Sveta tri kralja do korizme, poklade; *uobič.* karnevôl

poklonȉ(t) **se**, -lònin se – pokloniti se; *usp.* klãnjot se

poklõvcina, *v.* **poplõvcina**

pôko,* *pril.* (ve. *poco*) – malo; samo u izr. poput:
- *pôki šôldi* – malo novca, jeftino
- *pôko ma pulîto* – malo ali dobro
- *presapôko, persapôko* – otprilike

pokôj, -kòja *m* – 1. mir, spokoj: *U njîh nȉkad mîra ni pokòja; usp.* spokôj; 2. zagrobni mir: *Bôg mu dô dūšȉ pokôj!*

pokòjan, pokôjni; -na(o); -no – pokojni: *Pokôjni Bẽpo, ...sȁd je pokòjan; Pokôjno Lûce, ...sȁd je pokôjna; Pokôjno dītě nãše, Bôg mu dô dūšȉ pokôj!*

pokôjnik, -a – pokojnik; (*v.* 1.1.3.3.)

pokokolȁt, -ôn (prema ve. *cocolar*) – pomaziti, pomilovati: *Pokokolãla ga je i sȁd ne plãce.*

pokònji,* -ega – 1. zadnji; 2. miran, tih: *Pokònji dôl* – zadnja uvala prema istoku spojena cestom s Hvarom

pokòra, -e – okajanje grijeha, pokora: *Nekà ti tȍ bùde za pokòru!; ...bȁrž bimo i pokòru uspȉli pronôć (Kru.);* (*v.* 1.6.1.4.);
- *cinȉt pokòru* – izvoditi što s ciljem okajanja grijeha: *Znãju po trî dôna cinȉt pokòru (IN); Tomažîna je cinȉla pokòru, hodȉla je ȕvik bosȁ ȍli u kalcȅte (ŽK)*

pokosȉt, -kòsin – pokositi, uništiti, sravniti sve pred sobom

pokōzȁt (se), -kõžen (se) – 1. pokazati (se): *Pokozãla mi je slȉke cȋle famȅje; Pokozãla mu se na ponȉstru; usp.* kōzȁt; 2. *fig.* junačiti se: *Itî se je pokōzȁt pri(d) žênskon (FFr)*

pokozȉvot, - ȉjen (se), **pokazȉvot**, -ījèn (se), – pokazivati (se): *Nȍna mi je pokozȉvola svojȅ stõre vȅšte; Onà mu se je pokazȉvola sômo na ponȉstru.*

pokrȁst, -krōdën – pokrasti: *Onì ca sù nos pȍkroli… (Cima)*; *usp*. krȁst

pokrīpȉ(t) **se**, -krȉpin – ojačati se jelom, okrijepiti se: *Mãlo smo se pokrīpȉli i nastãvili kopȁt; usp.* okrīpȉt

pokrȉt (se), -krȉjen (se) – pokriti (se): *...i ondà je tavajôlon pokrȉla (Cel.); Tukãće se pokrȉt sa jȍš jednôn šćavînon, zīmà je!; usp.* pokrīvȁt; (*v.* 1.1.6.4.)

pȍkriv, -a – poklopac, pokrov: *Jedîno ȕfonje je bîlo dȉgnit pȍkriv i otvorȉt otû ôrku… (IN)*

pokrīvȁc, -krīvca – pokrivalo; *usp*. pīzdîn pokrīvȁc

pokrīvȁt (se), -krījèn (se) – pokrivati (se): *Pokrījȅmo ȍba ditȅta sa jednôn šćavînon: Mî se zîmi pokrījȅmo sa pjumînon; usp.* pokrȉt

pokrivȇn, pokrivȅni; -a(o), -o, *prid.* – pokriven: *Dobrȍ je pokrivȇn... ovî pokrivȅni stôl; Dobrȍ je pokrivȅna... ovà pokrivȅno trãta; Dobrȍ je pokrivȅno ovȍ mojȅ dītȅ.*

pokrivȅno, *pril.* – pokriveno: *Poglȅdoj jȇ svȅ pokrivȅno, da ne bȉ dõšla mãška!*

pȍkrov, -a – prekrivač za postelju (općenito): *A ca ćȅmo ovȇ zimȇ stãvit za pȍkrov na vȅlu postȅju? (ŽK)*; *usp.* kuvêrta ; (v. 1.2.4.2.)

pokūnjȉ(t) **se**, -kũnjin se – prignuti glavu od neugode, postiđenosti i sl.

pokvõren(i), -a(o), -o, *prid.* – 1. pokvaren; *pokvõreno mêso*; 2. amoralan: *Kojà je otȍ pokvõreno dūšà !*

pokvōrȉt (se), -kvõrin (se) – pokvariti (se): *Nēćù da mi vodà pokvõri gȕšt vīnà (IN); Pokvõrî mi se motôr, vrô(g) ga ȍdni!; usp*. išćetȉt

pȍl,* **pȍ**(d), *v.* **pȍd**

pôl – pola: *Dõjte mi pôl štrȕce krȕha!;* 2. upola: *Nĩ ga vȅć ni pôl ca jȅ prî bî; usp.* polovȉca

Pôla,* -e (tal. *Pola*) – Pula; (*v.* 1.2.1.9.);
- *Pôla te dopãla!* – Dospio, dabogda, u Pulu! (u mornarici se služilo 4 godine)

* zastarjelo

pôla, -e (ve. *palo*) – drveni stup za žice struje ili telefona, bandera

pōlȁ,* -e (ve. *pala*) – 1. široki dio vesla; 2. duga drvena ‘lopata’ za stavljanje/vađenje kruha iz peći

polãko, *pril.* – bez žurbe, polagano: *Polãko, ne prȉš!; supr.* na prȉšu; *usp.* adâđo, kolafjãka

polãkomit se, -in se – polakomiti se: *Polãkomi se na onȍ cibȉba...*

polaškȁt, -ôn (prema ve. *lascar*) – popustiti, olabaviti: *polaškȁt pînkicu* – popustiti malo

polbãdot,* *v.* **podbãdot**

polbȍst,* *v.* **podbȍst**

polbōcì(t) **se**,* *v.* **podbōcì**(t) **se**

polbrãdak, -brôdka – udebljanje tkiva pod bradom, podbradak: *Ȉmo ôn lȉpi polbrãdak;* (*v.* 1.1.4.1.)

polbrōdì(t) **se**, -brõdin se – nasloniti bradu na dlan(ove)

polbùhnet,* *v.* **podbùhnet**

polbùhnit,* *v.* **podbùhnit**

polèć, **polègnit**, -lèžen – položiti koga u ležeći položaj: *Polëgli smo ga na bãnak.*

poletìt, -îm – poletjeti: *Vȉdili smo mõlega tȉća kakȍ je poletî parvî pût.*

poletùša, -e – vrsta ptice ‘trepteljke’ (*Anthus...*); (*v.* 1.5.2.1.)

polgùzina, *v.* **podgùzina**,*

polìt (se), -lȉjen (se) – izliti tekućinu na koga ili što, politi: *Kakȍ si se tȍ pȍli, vãs si mȍkar!; Pȍli je bujôl môra po škãfu; usp.* polīvȁt

pōlìt, põlin – paliti: *Danàs nî vȉtra - pōlìćemo bȕšak.*

polìtak, polȉlka – ostatak plodina nakon berbe grožđa, maslina..., paljetak: *pôć u polȉtak;* (*v.* 1.2.6.1.)

politãvac, politôvca – vrsta trave, neugodan korov u vinogradu; (*v.* 1.5.3.3.)

polīvȁt, -ījèn – 1. izlijevati tekućinu na koga ili što, polijevati: *polīvȁt vãrtal;* 2. prskati vinograd*; usp.* polìt

polivônje, -a – prskanje loze *sa mãkinon o(d) polivônja;* (*v.* 1.2.6.1.)

polīzȁt, -lȉžen – polizati: *Mãška je polizãla pjatîn.*

pȍlka, -e (tal. *polca,* od polj. *polka*) – vrsta društvenog plesa, pleše se u parovima; (*v.* 1.6.4.2.)

pȍlka kon šaltîn, -e, - (prema tal. *polca* + ven. *saltin* – mali skok) – vrsta starog plesa; *usp.* šaltîn; (*v.* 1.6.4.1.)

polkargȁt, -ôn (prema ve. *cargar*) – podići polugom; *usp*. kargȁt

polkīvȁt, -ījèn – potkivati životinju: *Tȍma polkījë mūlë prî jemãtve (IN); usp.* polkovȁt

pȍlkova, -e – potkova: *Ispãla je mūlù pȍlkova.*

polkovȁt, -ùjen – potkovati tegleću životinju: *Grên polkovȁt mūlà; usp.* polkīvȁt

polkȍžit se,* *v.* **potkȍžit se**

pōlma, -e (ve. *palma*) – ukrasno stablo, palma; palmina grana i grančica; (*v.* 1.5.3.1.)

pōlnôć, -nȍći – ponoć: *Rebatȉlo je pōlnôć...;* (*v.* 1.2.8.1.); *usp.* popolnôć

polokȁt, -lȍcen – halapljivo popiti: *...a ôn pȍloko dobȍta svë i ondà je nažuntô vodê... (IN) usp.* popìt, pocīkȁt

polônda,* -e – *star*. vrsta plave ribe, palamida; *usp*. palamîda, palandôra

polōtìt,* -lõtin – potjerati: *Polôt tëga pasȁ!;* (*v.* 1.1.6.4.)

polovȉca, -e – polovica: *Izȉli su cȉli frȉški krȕh - polovȉcu brižjôli je ostãlo (MJ)*

polpȅta, -ih (ve. *polpeta*) – pržena pogačica od mljevenog mesa; (*v.* 1.3.5.2.)

polpetûn,* -ūnà, *m* (augm. prema ve. *polpeta*) – oveći kolut mljevenog mesa: *Polpetûn o(d) bravëtine... (Kru.)*

polpīrìt, *v.* **potpīrìt**

pȍlpis, -a – potpis: *Stãvili su svãki svôj pȍlpis dȉ su in rëkli.*

polpīsȁt (se), -pȉšen (se) – potpisati (se): *Polpȉš se ovõde!; Tukãlo mi je polpīsȁt da son dȍbi pȍziv; usp.* polpisīvȁt; (*v.* 1.1.6.5.)

* zastarjelo

polpisīvȁt (se), **polpisȉvot** (se), -pisȉjen (se) – potpisivati (se): *Nīsôn mȍga vȉdit poteštôta jȅrbo je polpisȉvo nȉke dokumênte; usp.* polpīsȁt; (*v.* 1.1.6.5.)

polpuntelȁt,* *v.* **po**(d)**puntelȁt**

po(d)smihȕvot se, -ȕjen se – podrugljivo se smiješiti; (*v.* 1.1.6.5.)

poltrôna, -e (ve. *poltrona*) – fotelja, naslonjač; (*v.* 1.2.4.1.)

polūdȉt, -lūdin – 1. poludjeti: *Ca stȅ svȉ polūdȉli!?;* 2. biti zaluđen: *Polūdî je za njôn; usp*. pomōmȉt

polȕga, -e – 1. motka za podizanje ili guranje tereta, poluga, alat za vađenje kamena; *usp*. kargêra; 2. drvena gredica preko koje se dizao ili spuštao brod u more: *Polȕge bi se bȋle namãzole lȍjen;* (*v.* 1.2.5.)

Poljûn, *v.* **Napoljûn**

pomaknȉt (se), -mãknen (se) – pomaknuti (se): *Pomãka se kvôdar; Pomaknȉ se mãlo tȕje!*

pomãlo, *pril.* – 1. polako: *Hȍd pomãlo, popȕznićeš!; Pomãlo se grê u rôj!; usp.* kolafjãka; 2. potiho: *Govôr pomãnje, probūdȉćeš dȉcu!*

pomãnje, *pril.* – 1. sporije: *Vȍz pomãnje!;* 2. tiše: *Govôr pomãnje, cȕće te cȋlo kôla!*

pomazãnje, -a – samo u *izr. zôdnje pomazãnje* – posljednja pomast (vjerski čin pred smrt); (*v.* 1.6.1.3.)

pomãzot, -mãžen – 1. pomazati; *usp.* mãzot; 2. dati posljednju pomast

pomȅst, -metȅn – pomesti: *Hȍćeš pomȅst ȉspod stolà?; usp*. mȅst

pomidôr, **pamidôr**,* -a (trs. *pomidor*) – rajčica (*Solanum lycopersicum*): *Ucinȕla son salôtu, bomȅ ol pomidôri(h), kukȕmari(h) i kapȕle, sa domõćon kvasȉnon;* (*v.* 1.3.7.1.)

pomȉlovat, **pomȉlovot**, -mȉlujen – 1. pomilovati (milujući);; *usp*. poglãdit; 2. pomilovati (ublaživši kaznu)

pomīrȉ(t) **se**, -mīrin se – 1. pomiriti se međusobno: *Pomirȉli su se;* 2. nevoljko prihvatiti: *Pomīrî son se s otîn.*

pomīšȁt, -mīšon – pomiješati

pomīšon(i), -a(o), -o, *prid.* – pomiješan: *Slãbo je pomīšon ovî... pomīšoni kupȕs; Slãbo je pomīšona ovȁ... pomīšono salôta; pomīšono īćȅ*

pômja, **pômnja** -e – pažnja, pomnja: *Ȉmoj pômje i ne pūšćoj se ćapȁt u gvožđīcȁ! (IN);*

- *sa pômjon* – pažljivo

pômjiv, **pômnjiv**(i), -a(o), -o, *prid.* – pažljiv, pomnjiv

pômjivo, **pômnjivo**, *pril.* – pažljivo, pomnjivo: *Slȕšoj pômjivo ca tȉ mȅštar govȍri, da ne ispãde nôpoko!*

pomȍć (se), -mȍgnen (se) – pomoći (se): *Hȍćeš mi pomȍć...?; usp.* pomōgȁt;

- *pomȍć se* – oporaviti se; *iron*. udebljati se: *A lîpo se pomȍga!; usp*. nadebelȉ(t) se

- *Pomôz mi rȅć!* – Podsjeti me!: *Onî, ... kakȍ mu je onȍ bîlo ȉme, pomôz mi rȅć!*

pȍmoć, -i – pomoć: *Us pȍmoć Bȍga…*

pomodrȉt, -mȍdrin – pomodrijeti: *Nȅ smiš stȁt tolȉko vrȉmena ȕ more, cȋli si pomodrî!*

pomōgȁt, -mõžen – pomagati: *Onȉ non pomõžedu kolȉko mȍredu; usp.* pomȍć

pomōmȉ(t) **se**, -mõmin se – osjetiti jaku želju za kim ili čim: *Pomōmî se za njôn, ma onȁ ne hãje.*

pomorcȁ(t) **se**,* -môrco – pomračiti se: *... sûnce pomorcãlo / hlôdni ćûh se ćũti / nevêra se slũti… (Po)*

pomoritôd,* -i, *ž* – pomor, pustoš kao da su svi pomrli: *Vônka nȉkoga, svȅ jednȁ pomoritôd! (IN)*

pômpa,* *v.* **pûmpa**

pompjêr, *v.* **pumpjêr**

pompûn, *v.* **pumpûn**

* zastarjelo

pòmula,* -e (ve. *pomolo*) – drvena ili metalna jabučica, ručka za otvaranje ladica i sl.: *Potêga je za otvorìt škafèt ma mu je pòmula ostãla ù ruku.*

pomùst, -mūzèn – pomusti: *Jesì pomùzla kozù?*

pôn, pãna (ve. *pano*) – sukno, debela vunena tkanina; *usp*. panèt; (*v.* 1.1.7.2.)

ponãra,* -e (lat. *ponarium*) – udubljenje u zidu kuhinje za spremanje manjih predmeta

ponìstra, -e (ve. *fenestra*) – prozor: *Zatvòr ponìstru, razbìćedu se caklà!;* (*v.* 1.2.3.1.)

ponìstrica, -e (*dem. od* ponìstra) – prozorčić; *usp.* fineštrîn; (*v.* 1.2.3.1.)

ponosì(t) **se**, -nòsin se – ponositi se: *Mî se ponòsimo nãšin poròdon.*

ponòsit(i), -a(o), -o, *prid.* – ponosit: *Ponòsit je ... ponòsiti mladìć; Ponòsita je ... ponòsito dīmjà; ponòsito daržônje!*

ponōšà(t) **se**, -nõšon se – ponašati se: *Ne mòreš se ponōšà(t) sa furèštima kakò sa svojìma!; Kakò se tò ponõšoš!?*

ponovìt, -nòvin – ponoviti: *Bîlo je, ne ponovìlo se!; usp*. repetìt; ponōvjät

ponōvjàt, -nõvjon – ponavljati: *Rèka son ti, i nēćù ti vèć ponōvjät!; usp.* repetīvät; ponovìt

pontifikôl,* -ōlä (tal. *pontificale*) – svečana misa koju predvodi biskup: *A ne grētè ni vî vèć na svãki pontifikôl! (IN);* (*v.* 1.6.1.3.)

pôntit, -in – pamtiti: *Ovãko slãbo jemãtva ne pônti se! (IN); usp*. spomìnjot se; *supr.* zaborãvit

ponùdit, -in – ponuditi: *Ponùdi ga je sa bićerînon prošèka.*

poodàt, -ôn – udati jednu za drugom, poudati: *Jõ son svè svojè ćèri poodãla; usp.* udät

pòp, popä – svećenik, pop; *usp*. kurôt; (*v.* 1.6.1.5.)

pôpa, -e (ve. *papa*) – Sveti Otac, papa: *Ne bì njoj vèć dõšla u kùću, lîpo da mi pôpa zapovìdi!;* (*v.* 1.6.1.5.)

popãdot, -on – popadati: *Svè su smòkve popãdole, nìko hi ne bère nìti kùpi.*

popajolàt,* -ôn (prema ve. *paiol*) – slagati podnice (*pajôle*) po dnu broda: *uobič.* stãvit pajôle

pōpàk, põpka – 1. papak; 2. *fig*. noga: *Àla, môvi põpke!;* (*v.* 1.1.4.3.);
- *môvit põpke* – brže hodati
- *otēgnìt põpke* – preminuti

popàst, -põsë – izjesti svu travu pasući: *Kozè su tãmo svè popôsle, sà(d) će tukät hodìt dãje!*

popècak, -pëska – žarač: *Rastrês mãlo otò žerãve sa popëskon!;* (*v.* 1.3.1.)

popèć, -pecën – lagano ispeći: *Popèć kojû fètu krùha na gradèle, sa mãlo ûja i lùka ...; ...dvî fète popecënega krùha (Kru.)*

popelîn, -a (tal. *popeline*) – vrsta finije tkanine: *košùja o(d) popelîna;* (*v.* 1.1.7.2.)

popēlìt, -ēlin ( ) – omotati korice knjige: *Bòje ti je popēlìt čîtanku dòkli je jõš nòva!*

popêt se, pòpnen se – uzverati se, popeti se: *Mãška se pòpela dobòta do varhà stablà*

popîć, -pīćä – vrsta insekta, noćni zrikavac; (*v.* 1.5.1.4.)

popìpot (se), -on (se) – popipati (se): *A bìš je tî mãlo popìpo, ân?; Ka(d) se ovõde popìpon, zabolî me;* (*v.* 1.1.6.4.)

popīsàt, -pīšen – popisati: *Dõšli su non i popisãli svè ca jè bîlo u konòbu;* (*v.* 1.1.6.5.)

popišàt (se) -ôn (se) (onomat.; ve. *pissar*) – pomokriti (se): *Popišô si gãće!; Grēmò se popišät na pûntu od Rîve!*

popîšit se, -in se (onomat.) – popišiti se (o djeci): *Àla, hòmo se popîšit, i - u postèju!; usp.* popišät

* zastarjelo

popišôn(i), -a(o), -o, *prid.* – popišan: *Vȁs je popišôn... ovî popišôni mõli; Svȁ je popišôna... ovȁ popišôno mõlo; Ovȍ dītȅ je svȍ popišôno!;*
- ostȁt kakȍ popišôn – ostati zbunjen, posramljen
- Kô is dicôn spî, popišôn ustãne!; (*v.* 1.7.3.)

popȉt, -pȉjen – popiti: *Pȍpili su cīlu damjônu bevônde; usp.* pocīkȁt, polokȁt

popīzdȉt, -pīzdin – *vulg.* ponašati se nerazumno, poludjeti; (*v.* 1.1.6.2.); *usp.* trentaûn

poplȁt, -a – 1. donji dio cipele, potplat, *šjôla*; *usp*. šjôla; 2. donji dio stopala, taban
- imȁt rȉlo kakȍ poplȁt o(d) postolȁ – biti bez ponosa, besraman

poplèskot, -on – potapšati: *Poplèskojte tîsto u tûrtu… (Cel.);* (*v.* 1.1.6.4.)

poplȉvot, -plȉvo – poplaviti: *Kolȉko je pãlo - poplȉvole su mi svȅ pajôle!*

poplõvcina,* **poklõvcina**,* -e – dio opreme tegleće životinje, podmetač za sedlo; *usp.* sedlȍ; (*v.* 1.5.1.1.)

popōdnê, *pril.* – poslijepodne, popodne: *Dõće ôn popōdnê i(s) Splȉta; usp*. pōdnê; (*v.* 1.2.8.1.)

popolnôć, *pril.* – poslije ponoći: *Probūdȉla son se popolnôć; usp.* pōlnôć; (*v.* 1.2.8.1.)

popôvnica, -e (*hibr.* prema ved. *popona*) – trostruka mreža za lov pri dnu: *Hȍmo butȁt popôvnice!;* (*v.* 1.4.9.2.)

popravȉjot, -ȉjen, **poprōvjȁt**, poprõvjon – popravljati: *A tî, mekãniko, pȕšku nȅćeš ni vȉdit ȍsin ca ćȅš hi popravȉjot (IN)*

poprãvit, -in – popraviti: *Tukãće mi poprãvit ovȅ škûre.*

poprãžit, -in – popeći (*npr.* kruh na žaru): *Dobrȍ je stãvit mãlo ûja na fȅte krȕha za hi poprãžit.*

poprēgnȉt, -prēgnen – zategnuti *poprûg* na teglećoj životinji nakon stavljanja samara

poprûg, -ȕga – dio opreme tegleće životinje kojim se samar veže ispod prsnog koša; *usp.* sedlȍ; (*v.* 1.5.1.1.)

popȕcot, -pȕcon – 1. ispucati, ispaliti: *Popȕcoli smo svȅ ca smȍ imãli ȕza se;* 2. popucati: *Âjme mȅni, popȕcola mi je vȅšta po kužidûri.*

popȕknit, -pȕknen – popucati: *Popȕkla mi je vȅšta, ȉmo kojû šigurȅcu?*

pȍpula,* -e (tal. *poplite* – stražnja strana koljena) – potkoljenica, list noge: *...mãlo rakȉje za namãzot pȍpule (IN); O(d) pȍpule od volȁ je dȍbar šûg za manȉštru! (MJ);*

popūstȉt, -pūstin – popustiti: *Kad je popūstȉlo… (Po); usp.* cedȉt; popūšćȁt

popūšćȁt, -pūšćon – popuštati: *Nemôj (n) joj popūšćȁt!; usp.* popūstȉt

popȕznit, -pȕznen – poskliznuti se: *Popȕzla mi je nogȁ; usp.* puzȉt; (*v.* 1.1.6.4.)

pôr, -a *m* – 1. predmeti u paru: *pôr kalcȅti(h), pôr postȍli(h), pôr rukõvi(h)...;* (*v.* 1.3.13.); 2. muško-ženski par: *Inšȍma… onȉ sȁd žīvȅdu kakȍ jedôn pôr (Po); usp.* pâr-dȉšpar

pȍradi – zbog, radi, zaradi: *Daržãli smo kȍkoše, pȍradi jôj… (Cel.)*

porãpnjok, -a – 1. skupno ime za *rȉbe od rãpe,* kao što su: *bīlȁc, bežmȅk, ugvȁt...;* 2. *fig.* osoba koja se rijetko otvoreno izjašnjava: *Sȁ(d) će izôć vônka svȉ ovȉ porãpnjoki!;* (*v.* 1.1.6.1.)

pȍrat, pôrta (tal. *porto*) – luka: *Pûn je pȍrat brȍdih!;* (*v.* 1.4.7.)

pōrȁt, pōron – parati, derati, *npr*. tkaninu; *usp*. ispōrȁt

poravnȁt, -ôn – učiniti površinu ravnom, poravnati (*npr.* zemlju); 2. *fig.* izravnati s kim račune

põrcija, -e (prema tal. *porzione*) – 1. količina jela za jednu osobu: *Jednȁ põrcija, dȕplo põrcija...;* (*v.* 1.3.13.); 2. vojnička posuda za jelo: *napȕnit põrciju; usp.* gamȅla

porcjûn, -ūni, *ž,* augm. (tal. *porzione*) – 1. velika količina jela; 2. velika posuda za jelo

* zastarjelo

pōrćàc, põrćca – ždrijelo, jednjak; želudac u nekih životinja ili riba (vanjski, čisti dio): *Põrćàc o(d) škarpîne napûnjen sa jôtron je prõvi specjalitêt (ŽK)* (*v.* 1.4.16.)

porìzot se, -rìžen se – porezati se: *Porìzo son se do kãrvi sa ovö britvulîna.*

pôrka,* -e (tal. *porca*) – 1. *ž* svinja, *gûda;* 2. *prid.* sastavni dio psovki: *pôrka Madöna, pôrka mižèrija* ... (*v.* 1.7.4.); *usp*. pôrko

porkaćûn, *v.* **šporkaćûn**

porkarìja, -e (ve. *porcaria*) – nepristojan izraz ili čin: *Ne cîn porkarìje!; usp.* šporkarìja, prasarìja

pôrko, **pôrka** (tal. *porco* – prasac) – gadan, proklet... u *izr.*: *pôrko Jûda! pôrka mižërja!...;* (*v.* 1.7.4.); *usp.* ôrko

porôd, porõda *m* – potomstvo: *Njëmu se në zno ni rôd ni porôd.*

Porojênje,* -a – rođenje Isusovo, Božić: *Na dobrö von dõšlo Svẽto Porojẽnje!;* (*v.* 1.6.1.6.); *usp*. rojẽnje

porosìt, porõsi – sitno pasti kao rosa: *Porosìlo je noćàs!*

porta- (prema ve. *portar*) – nosi- (samo u složenicama: *v.* portafôj, portafrüti, portantîna, portapäk)

portafôj, -fôja *m* (tal. *portafoglio*) – novčanik, novčarka; *usp.* takuîn; (*v.* 1.1.8.1.)

portafrùti,* *m nepr.* (tal. *portafrutta*) – posuda za voće; (*v.* 1.3.2.3.)

portantîna, -e (ve. *portantina*) – nosila prve pomoći: *Dönili su susìda u portantînu! (IN)*

portapäk, -ãka (tal. *portapacchi*) – prtljažnik na ili u automobilu: *A höće tö svë stàt na portapäk?*

pôrtik,* -a (tal. *portico*) – predvorje; hodnik; *usp.* portûn; (*v.* 1.2.3.1.)

portîr, -īrà (tal. *portiere*) – osoba koja nadgleda ulaz (*npr.* u hotelima), portir

pôrtit, -in (tal. *partire*) – 1. otputovati, krenuti, otići: *Pôrtila je rãno ûjutro (FJ); usp.* partīvàt; 2. umrijeti: *Pôrtiće onî kojî je zdrävi kojî je bölestan (Cel.); usp*. umrît: *A èvo, i ôn je pôrti!*

portûn, -ūnä, *m* (trs. *porton*) – kućni ulaz, kućna veža, haustor: *Zatvör vrõta o(d) portūnä!; usp.* pôrtik; (*v.* 1.2.3.1.)

porugùša, **podrugùša**, -e, *m/ž – pogr.* osoba sklona ruganju, podrugljivac: *Porugùša barba Lûka... (Po); Kojä je tö porugùša, i Bögu bi se narugãla!;* (*v.* 1.1.6.1.)

pôs, -a – 1. srednji dio ljudskog tijela, struk; (*v.* 1.1.4.1.); 2. pojas od tkanine; *usp*. centûra, käjiš, pãšica; (*v.* 1.1.8.1.)

posaližàt, -ôn (ve. *salisar*) – popločati kamenom

posẽgnìt, -sẽgnen – posegnuti: *Posẽga je za jöš jednôn paršurãton...*

poserãvica, -e – proljev: *...a o(d) parvêga kardinõlà ćapô te poserãvica (Cel.); usp.* pröliv, šćikarèla, kagarèla, litãvica

posès, *v.* **pocès**

posìć (se), -sīcèn (se) – posjeći (se): *Posìka son pärst...; Posìka son se...; usp*. osìć

posìjot, -sìjen – posijati: *Vãdi se lôzje za posìjot šenìcu (IN)*

posìpot, -sìpjen – posipati: *...i pospìte sa mãlo petrusîmula (Cel.)*

poskakùvot, -ùjen, **poskakìvot**, -ìjen – poskakivati: *Poskakùjen..., životù se radùjen (Po);* (*v.* 1.1.6.4.)

poskocìt, -sköcin – poskočiti: *Poskocî je kakö opãren!;* (*v.* 1.1.6.4.)

pòskok, -a – zmija otrovnica, poskok (*Vipera ammodytes*): *Vìdi son pòskoka na gomìlu, ma umãka mi je!;* (*v.* 1.5.1.3.)

poskūpìt, -skūpi – poskupiti: *Svë je poskūpìlo, a plõće ostãle ìste!; usp*. krešìt

poslàt, põšjen – poslati koga ili što: *Kakö da tẽ sõmo provîdnost poslãla (IN)*

pòsli, **pòslin**,* *prij.* – poslije, nakon: *Pösli mìse svì grēdù pud Rîve u veštît olsvẽca; usp.* nãkon, pökli

poslùšan, poslūšni; -a(o), -o, *prid.* – poslušan: *Poslùšan je ovî tvôj ... poslùšni sîn; Poslùšna je ovä tvojà ... poslùšno ćêr; Kojë poslùšno dītë!*

poslùšot, -on – poslušati: *Poslùšoj mëne!*

* zastarjelo

poslūžìt, -slūžin – 1. biti od koristi, poslužiti: *Nemôj tò butà(t) ćà, mòglo bi jòš poslūžìt!;* 2. ponuditi ili donijeti jelo i sl. pred koga

posmihùvot se, -ùjen se – podsmjehivati se: *...posmihùvoli su se i tũkli po tarbùhu (VM); usp.* smījä(t) se

posôl, -slä, *mn.* poslì – 1. rad, posao *Mêštar je vâs u poslù… (IN);* 2. dužnost: *Tò nî môj posôl!; usp.* lavûr

posòlica, -e – tanka naslaga soli od morskih kapljica tjeranih vjetrom; (*v.* 1.4.8.1.)

posolìt, -sòlin – posuti solju, posoliti

posōrkàt, **pošōrkàt**,* -õrcen – srkanjem pojesti ili popiti, posrkati (*npr.* juhu): *Posorkô je dubòki pjàt panibrôda… (IN)*

pòspon(i), -a(o), -o, *prid.* – pospan: *Dõša je i(s) škòja trũdan, žẽdan i pòspon (IN); usp.* drîman; (*v.* 1.1.6.3.)

pospugàt, *v.* **pošpugàt**

posrà(t) **se**, -sèren se – *vulg.* obaviti nuždu, posrati se: *Grẽn se posrãt u Madêru, a dì ćeš na drùgo mìsto!?.*

posrìćit se, -i – posrećiti se: *Ãko se posrìći…*

posrōmìt (se), -srõmin (se) – posramiti (se): *Posrōmìla me je pri(d) cĩlin svĩton; Kàd je vìdi da son ga cùla, posrōmî se je.*

posrõmjen(i), -a(o), -o, *prid.* – posramljen: *Môli je ostô vâs posrõmjen zarad onê lajône!;* (*v.* 1.1.6.2.)

pòsron(i), -a(o), -o, *prid.* – *vulg.* posran: *Vâs je pòsron ovî pòsroni dvôr; pòsrono kôla*, *svà je pòsrona; pòsrono dītë*

posrōnàc, -srõnca – neuredno čeljade ili dijete, posranac; *usp.* pìšakantũni; (*v.* 1.1.6.1.)

postājot, -stãjen – postajati: *Kakò grê starìji tãko postãje svẽ vẽće grîntov; usp.* postãt

postamènat, -ênta (lat. *postamentum*) – postolje

postargàt, -ôn – ostrugati: *Nīsì dobrò postargãla ovû tẽću!; usp.* ostargãt

postãt, -ānen – postati: *Ka(d) svaršî škùle, postãće likôr; usp*. diventãt; postãjot

postèja, -e – krevet, postelja: *Ãla, lĩpi môj, pôj se popišãt i ondà - u postèju!; usp.* koćẽta*;* (*v.* 1.2.4.1.)

postìć, -ìgnen – postići: *Ãko, sînko, nẽćeš ni ucìt ni lavurãt, nẽćeš nìšta postìć!*

postìt, pòstin – postiti: *...a onì o(d) crĩkve… postīdù (IN); supr.* omōrsì(t) se

postòjat, -stòjin – postojati: *...njânci bâda, kakò da ne postòjidu! (IN)*

postôl, -olä – cipela: *Žũjo me dẽsni postôl;* (*v.* 1.1.7.3.);

- postolẽ na takète – cipele s visokim potpeticama

- postolẽ ol kurãma* – kožnate cipele

- patinãt postolẽ – laštiti cipele

- svucìvot postolẽ – skidati cipele

- šjolãt postolẽ – promijeniti potplate

- Tò je drùgi pôr postòli*(h)* – To je nešto drugo, druga pjesma

postolarìja, -e – postolarska radionica; (*v.* 1.1.2.8.)

postolôr, -ōrä – postolar; *usp.* kaligîr; (*v.* 1.1.3.4.)

postūpàt, -ũpon – postupati: *Ne mòreš tãko postūpãt iš njîn.*

posūdìt, -ũdin – posuditi što komu ili od koga: *Posũd mi, mòlin te, onẽ tvojẽ skãle!; star.* zãjot

posūmjàt, -ũmjon – posumnjati: *...a nìkad ne bìš posūmjô na njîh.*

pòsut(i), -a(o), -o, *prid.* – posut nečime: *Sa cîn je pòsut ovî... pòsuti dvôr?; Sa cîn je pòsuta ovà... pòsuto zemjä?; Sa cîn je pòsuto ovò mìsto?*

posût, pòspen – posuti nečime

posvãdit (se), -in (se) – posvaditi (se): *Onà hi je posvãdila; Onẽ su se posvãdile; usp.* svãdit

posvētìt (se), -svẽtin (se) – 1. posvetiti (se), zazivati posvećenje: *Rūkà mu se posvētìla kàd je ucinî tò za nôs!;* 2. posvetiti se komu ili čemu*: Posvetî se alavìja otèmu poslù. Posvetìla se ditètu (ŽK)*

* zastarjelo

posvītlȉt, -ītlin – prinijeti svjetlo, posvijetliti: *Zȉnsko dȍba, dȕpli mrôk, ȉša son posvītlȉt, prȉko konopȁ se privōlî, rûku nabî (TM)*

posvojȉt, -ôjin – 1. uzeti pod svoje: *Onȁ bi posvojȉla i njejȉno i nāše;* 2. usvojiti dijete

pošćȉk,* -īkä (tal. *posticcio*) – nekadašnji procjenitelj uroda: *Stõri Papafôva je bî pošćȉk; usp.* štimadûr

pošćȉr, -īrä (ved. *postier*) – poštar: *Barba Sîbe, pošćȉr (IN);* (*v.* 1.1.3.4.)

pošćerȕša, -e (*hibr.* prema ved. *postier*) – *fam.* žena koja radi u pošti, poštarka: *Drõgi su mi i pošćīrȉ, ma jednȁ je pošćerȕša…*; (*v.* 1.1.3.4.)

pošempjȁt, -ôn – izgubiti moć rasuđivanja, poblesaviti; *usp.* išempjȁt

pȍšica, -e – zarazna epidemijska bolest, vrsta viroze; (*v.* 1.1.5.1.)

pošidênt,* -a (ve. *possidente*) – onaj tko posjeduje, vlasnik: *Dõša je pošidênt hotëla... (IN)*

pȍšip, -a – vrsta loze i vina; (*v.* 1.2.6.3.)

poškropȉt, -škrȍpin – 1. poprskati vodom, poškropiti: *Onȍ mãlo kȉše jedvȁ da je poškropȉlo;* 2. poprskati krštenom vodom: *Jõ son ȕvik itȉla da mi kurôt poškrȍpi kȕću.*

poškūrȉt, -škūrin (*v.* škurȉt) – potamnjeti (*npr.* boja tkanine): *Parî mi se da su ovȉ lancūnȉ poškūrȉli!*

pošôde, -ih *ž mn* (ve. *possada*) – pribor za jelo: *...pokȕpit pjãte i pošôde sa stolȁ (IN); usp.* fornimënat

pošōrkȁt,* *v.* **posōrkȁt**

pošpètica, -e – 1. poslić, usputni posao; 2. sitne stvari

pošprȁjcat, -on (*v.* šprȁjc) – poduprijeti što čime (*npr.* oplatu prije betoniranja); *usp.* po(d)puntelät

pošprucȁt, -ôn (prema ve. *spruzar*) – poprskati: *Pošprucô si me cîlega!*

pošprucôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *spruzar*) – 1. poprskan; 2. *fig.* pripit, omamljen pićem: *Vëseli i pošprucôni gȍsti lîpidu bankanôte… (IN);* (*v.* 1.1.6.3.)

pošpugȁt, **pospugȁt**, -ôn (prema tal. *spugna*) – posušiti spužvom, krpom: *Pošpugôj tȍ vōdê po tlehȕ; usp.* špugät

pȍšt,* (ven. *posto*) – 1. razred u brodu; 2. putnički salon u parobrodu: *... za ćapät mȉsto u drȕgi pȍšt (IN)*

pȍšta, -e (tal. *posta*) – 1. poštanski ured: *Grê(n) na pȍštu;* 2. poštanske pošiljke: *Jê dõšla pȍšta?;* 2. mjesto za ribolov na plavu ribu: *Ovî mrôk ovë pȍšte grēdȕ na bruškȉt: ... (IN);* (*v.* 1.4.9.1.)

poštafãto,* (prema tal. *apposta+fatto* - namjerno učinjeno) – namjerno, u tu svrhu, izričito: *Onȉ ca sȕ krojȉli zōkȍne ucinȉli su tȍ poštafãto (Cel.); usp.* apȍšta, apȍzito

poštên, poštëni, -a(o), -o, *prid.* – pošten: *Poštên je ovî... poštëni mladȉć; Poštëna je ovȁ... poštëno ženȁ; Kojë poštëno stvorênje!*

poštëno, *pril.*/ **poštenȉje**, *komp.* – pošteno/ poštenije: *Ovãko nî poštëno, poštenȉje bi bîlo…*

poštênje, -a – čestitost, poštenje

poštenjôk, -ōkä – čestito čeljade, poštenjak, poštenjačina; (*v.* 1.1.6.1.)

poštīvȁt, -ījën – cijeniti, poštivati: *Onȉ poštījëdu škȍje vëće o(d) dȍbrega dīlȁ svîta ca së rodî ovȏde (MJ); usp.* štimät

poštovȁt, -ȕjen – uvažavati, poštovati: *Ȍl' ovȍ mlãdosti danȁs poštȕje i slȕšo nôs starȉje? (IN); usp.* rišpetät, štimät

poštrãpot, -on – poprskati, poškropiti: *Poštrãpoj rȍbu, lãšnje ćeš šumprešōvät!*

pošūštȉ(t) **se**,* -šūštin se – snužditi se, utihnuti, povući se u sebe: *Mõli se je ȍ' sroma pošūštî.*

pȍt, -a (lat. *potus*, ved. *poto*, fr.-engl. *pot*) – emajlirani lonac s drškom: *Pûn pȍt kafê... (IN);* (*v.* 1.3.2.2.)

* zastarjelo

pôt, pȍta (staroslav. – ruski *pot*) – znoj: *Otãri je pôt is celȁ;*
- *mõrtvi pôt* – hladan, mrtvački znoj

potakjȁt, -tãkjen – poduprijeti lozu *tãkjima;* (*v.* 1.2.6.1.)

potaknȉt, -tãknen – 1. navesti koga na djelovanje; 2. podjariti vatru koja jenjava

pȍtan, pȍtni; potnȁ, pȍtno; potnȍ, pȍtno – znojan: *Vȁs je pȍtan... ovî pȍtni covȉk; Svȁ je potnȁ... ovȁ pȍtno ženȁ; Svȍ je potnȍ... ovȍ pȍtno dītȅ!*

potancȕvot, -ȕjen (*v.* tôncot) – poskakivati: *Špacakȕva izazĩvo sa onȍ repȉce, potancȕje! (IN);* (*v.* 1.1.6.4.)

potaracȁt, -ôn (prema tal. *terrazzo*) – 1. poravnati, sravniti: *Potaracãli su onî pût;* 2. *fig.* sravnati ubijajući i zatrpavajući žrtve: *Bîli su hi ćapãli, a kakȍ je tukãlo bižȁt, njîh su potaracãli.*

potãrit, -in – uništiti raslinje, zalihe hrane; potrti: *Bî non je olkrî bûnker sa manjatîvon i svȅ potãri (IN); usp.* tãrit

potarkȕša, -e, **pozemjȕša**, -e – vrsta ptice pjevice ševe (*Galerida..., Alauda..., Calandrella...*); (*v.* 1.5.2.1.)

potavelȁt, *v.* **tavelȁt**

potavulȁt, -ôn (prema tal. *tavola*) – poredati drvene podloge da roba ne leži na podu, poravnati

potȅć, -tecȅ – poteći: *Kojȁ barȕfa, dobȍta je kôr potȅkla.*

potegãca, -e – mreža potegača: *Mrȉže potegãce potẽžedu se is krãja - tȍ su trãte, mȉgavice, trãmate…*

potēgnȉt, -tẽgnen – 1. snažnije povući, potegnuti, potegnuti: *Potēgnȉ cȉmu!;* 2. zamahnuti ciljajući: *Potẽga je hubȍtnicu ȍstima...; Potẽga ga je kãmikon;* 3. popiti: *...kad ôn ne mȍre bez da potẽgne, bez da nõgne, bez bûmbit (IN); usp.* povûć; potēzȁt; (*v.* 1.1.6.4.)

potȅnat,* potênti, -a(o), -o, *prid.* (tal. *potente*) – snažan, moćan, jak; *uobič.* jôk

potênca,* -e (tal. *potenza*) – 1. snaga; 2. sila, država, velika strana zemlja: *Inlêška je prî bîla nôjvȅća potênca na svītȕ; usp.* pripotênca

poteplȉt, -tȅplin – podgrijati: *Poteplȉću ti ovȍ mãlo brujȅta; usp.* steplȉt

poteštôt,* -a (tal. *potestate*) – gradonačelnik: *Nȁš poteštôt...;* (*v.* 1.1.3.3.)

potēzȁt, -tẽžen – 1. svažnije povlačiti, potezati; (*v.* 1.1.6.4.); 2. povlačiti mrežu; 3. *fig.* dizati plaću, mirovinu… : *Vȉdićemo kô će dȕje penšjûn potēzȁt! (IN);* 4. sličiti na koga: *Ovî mõli vȅće potẽže na mãter nȅgo na ȍca!; usp.* šumejȁt

pȍtić, -a (*hibr. dem.*; *v.* pȍt) – lončić: *Ulĩj mi u pȍtić sômo za taštȁt!;* (*v.* 1.3.2.2.)

potȉrot, -on – potjerati: *Potȉroj mãšku, odnĩće ti rȉbu!;*

potȉ(t) **se**, -în se (*v.* pôt) – znojiti se: *Ca vȅće pȉjen, vȅće se potîn!*

potkȍžit se, **polkȍžit se**,* -kȍžin se – *fig.* opskrbiti se, obogatiti se: *Dobrȍ se potkožî, nekȁ se nî ispotî (ŽK)*

potlehȕša, -e/ **potlehȕšica**, -e – prizemna kuća/kućica: *U Fôr vȅj ni potlehȕši(h), a mãlo hi je i po selȉma; usp. tlȅh*

potȍk, -a – udubina u tlu koju izdube bujice: *Mãlo kȁd je vodê u tȅmu potȍku.*

potȍlica, -e – povlađivanje, podrška, umanjivanje nečije krivnje;
- *dȁt potȍlicu* – povlađivati, umanjivati čiju krivnju: *Ženȁ mi ȕvik dōjȅ sînu potȍlicu.*

potonȉt, -tȍnen – potonuti: *Na kancȅnicu se stãvi vȅće ȍlovo da prî potȍne.*

potopȉt (se), -tȍpin (se) – potopiti (se): *Potopȉla ga je njȅmaška podmôrnica; Sa onȍ pulentôde potopȉlo se pũstih brȍdih!; usp.* fundȁt, pôć afôndo

potopȉvot se, -topȉjen se – tonuti, potapati se: *Vȅć smo se bîli pȍceli potopȉvot.*

potpīrȉt, **polpīrȉt**,* -pĩrin – puhanjem potpiriti oganj

* zastarjelo

potrãtit, -trãtin – potrošiti: *Ca ćù hodȉt po oštarȉjima, sômo ću potrãtit vrîme i pȉneze; usp.* istrãtit

potrȅfit, -in (prema njem. *treffen*) – 1. naići ili sresti slučajno: *Ka(d) tȍ bȕde, ka(d) potrȅfi… (IN);* 2. dogoditi se slučajno; *U kȕću je tû vȅcer potrȅfi i Historjât (IN); Ãko se potrȅfi da ga vȉdin…*

potresȍvac, -ôvca – vrsta cvrčka: *Potresȍvac ti je mãlo vȅći cõrcȁk, a trēsȅ se ka(d) kantô.*

potrȉba, -e – potreba: *...za nabãvit ca jȅ potrȉba; Jê potrȉba? Nî potrȉba!; Jȕto je potrȉba…;*
- *bȉt o(d) potrȉbe* – biti potreban
- *ucinȉt potrȉbu* – obaviti nuždu

potrîban, -bna, -bno,* **potrȉbit**(i), -a, -o,* *prid.* – onaj tko je potrebit, komu treba pomoć; siromašan

potrībȉt, -trȉbin – očistiti od nevaljaloga, nekorisnoga; *potrībȉt vãrtal*

potribnȉji, -a(o), -o *prid. komp.* – onaj komu je pomoć potrebnija: *Nīsmȍ mî za u zbjêg, ȉmo i potribnȉjih! (IN)*

potrũseno, **potrũšeno** – pripremljeno tako da se *potrûsi* (o ribi giri); *usp*. samaštrôno; (*v.* 1.3.4.1.)

potrūsȉt, -trũsin – 1. posuti nečim sitnim; 2. pripremiti ribu (*gȉru*) **-** očistiti i posoliti te svježu ostaviti među slojevima luka ili češnjaka što omogućuje produženo konzerviranje prije prženja; *usp*. samaštrȁt

potûć (se), -tūcȅn (se) – 1. sasjeći granje: *potûć šȕmu;* 2. pobiti se među sobom, potući se: *Ȅpeta su se potũkli onȁ dvȍ!;* (*v.* 1.1.6.4.)

potūlȉt se, -tũlin se – pognuti se od starosti, bolesti ili nelagode

potvardȉt, -tvôrdin – potvrditi: *Ȅvo, ôn ti mȍre potvardȉt da je tãko i bîlo!*

potvorȉt,* **-**ȍrin – lažno optužiti koga: *Ne mȍgu te potvorȉt, ma sūmjȁt mȍgu.*

povalīvȁt, -īvjēn, **povalȉvot**, -ȉjen – 1. povaljivati; 2. *fig*. obljubljivati; *usp*. povõlȉt

povalȕše, nepr. – hrvanje, samo u izr. na povalȕše – dječja igra hrvanja; (*v.* 1.6.5.2.)

pȍvar, *pril.* **–** poviše: *Na dnȍ dõjde kapȕla, a pȍvar tȅga grê rȉba i pomidôri; usp.* šôpra; nävar

povazdôn, *pril.* **–** cijeli dan: *A ca ćȅš drȕgo cinȉt nȅgo povazdôn ispitȉvot zarobljenîke… (IN)*

poverȅto,* -a, **poverîn**,* -a, (tal. *poveretto*, *poverino*) – siromašak, jadničak; (*v.* 1.1.3.3.)

pȍvero,* -a (tal. *povero*) – siromah, jadnik; *uobič.* siromäh, bīdan; (*v.* 1.1.3.3.)

poveselȉ(t) **se**, -veselîn se – poveseliti se: *Poveselȉla se kad je dȍbila pȉsmo od mlõdega iz võjske.*

povījȁt, -ījēn **–** umatati u povoj, povijati; **- *tvõrdo povījȁt*** – u izr. *Mãti ga je tvõrdo povijãla – izraz za škrtu osobu*

povȉrit (se), -vȉrin (se) **–** povjeriti (se): *Povȉrila mi je svojù ćȇr dȍkli je bîla u ošpidôl; Povȉrila se sômo mȅni.*

povīrȉt, -vīrin – kriomice pogledati, poviriti: *Povīrî je kros būžu, mȁ nī nȉšta vȉdi.*

povirīvȁt, -ījēn, **povirȉvot**, -ȉjen – povirivati: *Mãti svãku mãlo povirȉje mõlega u kãmaru.*

povȉrovot, -vȉrujen – povjerovati: *Ca gôd (n)joj je rȅkla, onȁ (n)joj je svȅ povȉrovola!; usp.* virovȍt

povȉt, -vȉjen – umotati dijete u *povôj*

povījȁt, -ījēn – povijati, umotavati dijete...; *Mãti ga je tvôrdo povijãla! (v. 1.7.3.)*

povlađȉvot, **povlođȉvot**,* -đȕjen – ići na volju komu: *Onȁ mu ȕvik povlođȕje*.

povôj, -vȍja *m* – platno kojim se povijaju mala djeca, povoj: *Prî se povijãlo dȉcu u povôj barênko mȉsec dôn, ma sȁd nȅ.*

povõlȉt, -võlin – 1. oboriti, povaliti; 2. *fig*. obljubiti; *usp*. povalīvȁt
- *povõlȉt lȍzu* – ukopati svu lozu u zemlju u svrhu pomlađivanja; *usp*. pogrebenȉcit; (*v.* 1.2.6.1.)

* zastarjelo

pȍvragu, *pril.*– dovraga: *A pȍvragu, kakȍ za pêgulu… (IN); usp.* vrâg

povûć (se), -vūcȅn (se) – 1. uzmaknuti; 2. odustati od **č**ega; 3. zatvoriti se u sebe

povunjȁt, -ôn – pomirisati: *Karatîl su otvorȉli, vīnȍ povunjãli, ondȁ taštãli...;* (*v.* 1.3.14.)

pozdrãvit (se), -in (se) – pozdraviti (se): *Pozdrãvila te je!; Lîpo su se pozdrãvili; supr.* olzdrãvit; *usp.* pozdrōvjȁt

pozdrōvjȁt (se), -zdrōvjon (se), **pozdravȉjot** (se), -zdravȉjen (se) – pozdravljati (se): *Mlãji tukô parvî pozdrōvjȁt starȉjega; Svȉ su nos pozdravȉjoli i jovȉjoli se (FN); usp.* pozdrãvit

pozemjûša, *v.* **potarkûša**

pozȅpst, -zēbē – stradati od mraza, ozepsti: *Ovȍ goդȉšće non je i limûn pozȅba (ŽK)*

pozicjûn,* **požicjûn**,* -ūni, *ž* (tal. *posizione*) – određeno mjesto, pozicija: *Kad je drȉvo s dȍbre pozicjũni / vridnȕje je nȅgo svȉ miljũni (Po); Kakȍ da si izabrãla požicjûn… (IN); uobič.* pozȋcija

poznȁt, -ôn – prepoznati**:** *Nīsȍn ga poznô!*

poznãvot (se), -znãjen (se) – 1. poznavati: *Poznãjen ga u dûšu!; Nīsȍn ga prî poznãvola;* 2. primjećivati kakav trag: *I ôn ga je lȍko, ma njȅmu se ne poznãje.*

poznônstvo, -a – poznanstvo: *Nãše poznônstvo nî od jucȅra,*

poznôt(i), – a(o), -o, *prid.* – čuven, poznat: *Svûdera je poznôt ovî... poznȏti covȉk; Svûdera je poznôta ovȁ... poznȏto ženȁ; Svûdera je poznȏto ovȍ dīt̄ȅ.*

pozobȁt, **pozȍbot**, -zȍbjen – pozobati (zrna, bobice, grožđe): *Kȍkoše su pozȍbjole svȅ ca se bîlo prȍsulo; Nî, bȉdan, pensô da ćedu mu t̄ȉtice svȅ tȍ pozȍbot (Cel.)*

pozōjmȉt, -zōjmin – pozajmiti komu; *supr*. uzōjmȉt; *usp*. posūdȉt, zãjot

pozôrnica, -e – mjesto gdje se što zbiva ili izvodi dobro izloženo pogledu, pozornica: *Glȅdomo Vîs kakȍ pozôrnicu… (IN)*

pozvȁt, -zovȅn – pozvati: *Pozvãli su nos u svȁću.*

požãlit, -in – požaliti: *Požãlićeš ti svȅ ovȍ!*

požãnjot, -žãnjen – obaviti žetvu, požeti: *požãnjot levôndu.*

požerȉna, -e, *m/ž – pogr.* izjelica, žderonja: *Kojî (kojȁ) je tȍ požerȉna!; usp.* lâmpo, manjûn; (*v.* 1.1.6.1.)

požicjûn, *v.* **pozicjûn**

požrît, -žȅre – požderati: *Ne dôj kozȉ brandãja, svȅ ćе ti požrît! Pȍžorla je svȍ kȉće...; usp.* žerȁt

požūt̄ȉt, požũti – dobiti žućkastu, zlatkastu boju), požutjeti: *Cȋlo pȍje je požūt̄ȉlo od ovȅga cvȉća, me nȅće tãko ostȁt pȗno vrȉmena.*

prãća, -e – praćka: *Nȅgo nî smȉri kosȉća sa prãćon!;* (*v.* 1.6.5.1.)

prajcȅvina,* -e – svinjetina: *Dobrȅ su i brižjôle o(d) prajcȅvine… (Cel.); nov.* svȉnjetina

prajcȉć, -a – praščić, odojak: *Za Božȉ(ć) ćemo ubȉt prajcȉća, a za Uskȁrs kozlȉća; usp.* prōsȁc

pramãliće, **v. primãliće**

prãmi, -ih *m mn* – pramenovi kose: *‘Zlôtni su prãmi tvojȉ’* (lirska pjesma)

prasarȉja, -e – svinjarija: *Nemôj sȁd ucinȉt kojû prasarȉju, prȍpja nî momȅnat!; usp.* porkarȉja

prasãški, *pril.* – nečasno; prljavo, neuredno: *Kakȍ si tȍ piturô brôd po prasãški!*

prasȁt, -ôn – jako prljati (kao prase): *Nemôj prasȁt kȕću sa tãkin postolȉma!*

prasȉca, -e – prasica; *usp*. gùda, prōsȁc

prasûn, -ūnä, *m* – neuredno i nečisto čeljade; *usp*. šporkaćûn; (*v.* 1.1.6.1.)

prãšćerica, *nepr.* **-** tvorenica od *prašćȉt*, ubacuje se zbog rime u izreku: *Jãšćerica - prãšćerica, mèni prȍšla - tȅbi dȍšla!*; *usp.* jãšćerica

prašćȉt, -î – peckati, peći: *...êj, ca bolî, / êj, ca prašćî! (Po);*
- *Prašćî kakȍ kȍlera!* – Peče ko vrag! (*npr.* neki dezinfektant na rani)

* zastarjelo

prašìna, -e – prašina: *...nëgo mu je smetãla prašìna! (IN); usp.* prõšīt

prȁt (se), përen (se) – prati (se): *A ëvo, përen rȍbu!; Prî se svë prãlo nã ruke; usp.* lušijät, režentät

prãtik, -a(o), -o, *prid*. (ve. *pratico*) – vješt, izvježban: *Nî ôn prãtik u tëmu lavûru; usp.* naücan

prãtika, -e (ve. *pratica*) – uvježbanost, iskustvo: *Onȉ ȉmodu vëće prãtike! (AD);* ***- Vëće vrĩdi prãtika nëgo gramãtika!*** – Više vrijedi iskustvo nego teorija!

pratikȁt, -ôn (ve. *praticar*) – raditi kao uobičajeno: *Jȅrbo se i dȍsle tãko pratikãlo (IN)*

prãtit, -in – pratiti: *Ovî môj pȁs me prãti digôd grên; usp.* kumpanjät

prãvedan, prãvedni; -a(o), -o, *prid.* – pravedan: *Prãvedan je ovî... prãvedni sūdäc; Prãvedna je ovȁ ... prãvedno meštrȍvica; prãvedno stvorênje; usp.* jüšt

prãvedno, *pril./* **pravednȉje**, *komp.* – pravedno/pravednije: *Za rëć prãvo - prãvedno je dosūdî, pravednȉje nî mȍga!; usp.* jüšto

prãvit, -in – praviti; *usp.* cinȉt;
- *prãvit vīnȍ* – patvoriti vino

prãvo, *pril.* – uistinu; *usp*. prôv;
- *za rëć prãvo* – istini za volju

pravoslâvan, -slâvni; -a(o), -o, *prid.* – pravoslavni: *U Vîs je bî pravoslâvni pȍp i pravoslâvno crȉkva; usp*. katȍlik, žudîj

prazȍvina,* -e – okus i vonj po neuškopljenom ovnu: *Ovȍ se ne mȍre ȉst, vîš da smardî po prazȍvini! (ŽK)*; (v. 1.3.6.1.)

prãžen(i), -a(o), -o, *prid.* – 1. pržen: *…gȉre sa prãženim krȕhom (TM);* 2. opečen suncem

prãžit, -in – 1. peći na vatri: *Stãvili smo dvî fȅte krȕha na rõžônj i prãžili ga;* 2. peći se na suncu

pȓč, -a, **pȁrc**, parćȁ – 1. rasplodni jarac; (*v.* 1.5.1.1.); 2. *fig.* ženskar, jebač: *Ôn ti je prõvi pȓč!;* (*v.* 1.1.6.1.)

pȓčit, **pārcit**,* -in – *vulg.* obavljati snošaj: *Ondȁ, jesȉ cȍ pȓči ovêga lȉta? - A bomë!*

precesjûn, **presesjûn**, *v.* **procesjûn**

prećîž(i), -a(o), -o, *prid.* (tal. *preciso*) – točan, precizan: *Ôn je prećîž u svojëmu lavûru; usp.* jüšt

prećîžo, *pril.* (tal. *preciso*) – točno, precizno: *Tukȍ bȉt na Štandãrac ù pet ûri prećîžo; usp.* jüšto

prȅćot se, -en se – miješati se u što: *Ma vȉ ste se prȅćoli svûdera! (Cel.); ...ne prȅćemo se u drȕge stvȍri (Cima); usp.* upȉćot se, intrigȁ(t) se, mëćot se u pecët

prȅdika, -e (ve. *predica*) – 1. propovijed, prodika; (*v.* 1.6.1.3.); 2. *fig.* dugo prigovaranje, moraliziranje: *Ca mȉ daržîš prȅdiku!; usp.* prȍpovid, 'tûrko na prëdiku'

predikȁt, -ôn (ve. *predicar*) – držati propovijed u crkvi; *razg.* prigovarati, moralizirati: *Predikôj tî, predikôj… ma prȅdike te nëćedu ni najȉst ni napȉt! (FJ)*

prȅdot, -on – strepiti, tresti se od straha: *Ca sȅ prȅdoš!? (ŽK)*; *usp*. prënut

prefîn *v*. **perfîn**

prefôrca, **prifôrca**, -e (tal. *per+forza*) – na silu, na bilo koji način, *na fôrcu; usp.* išprefôrca

prēgnȉ(t) **se**, *v*. **prīgnȉ**(t) **se**

prȅja, -e – nit predene vune, pređa: *... ka(d) stvȍri postãnedu cȕdo ȍzbiljne i prȅja pȕkne (Kru.)*

premȉt,* -î (prema tal. *preminenza* – prednost) – biti važnije: *Premȉlo mu je pôć oprȁt gãrlo… (Cel.)*

premûra,* -e (tal. *premura*) – hitnja, žurba: *Ȍdma ȉzjutra..., ma kojȁ premûra! (IN); uobič.* prȉša

prënut (se), -en (se) – trgnuti (se), prenuti (se): *Prënu si me ...; Prënu son se ka(d) son cû da nȉko klãpje na vrõta; usp.* prëdot

preparāndija,* -e (prema lat. *praeparandus*) – učiteljska škola

prepèlica, -e – vrsta jestive divlje ptice (*Coturnix coturnix*); (*v.* 1.5.2.1.)

* zastarjelo

prepotènat, *v.* **pripotènat**

prepotênca, *v.* **pripotênca**

prepȍžit,* -a (lat. *praepositus*) – predstojnik kanonika, prepozit, prepošt; (*v.* 1.6.1.5.)

presapôko,* *v.* **persapôko**,*

presesjûn,* *v.* **procesjûn**

prêsjednik, -a – predsjednik: *Izabrãli su ga za prêsjednika ȍpćine; usp.* prešidênt

prèst, prēdën – presti: *Prî bidu stõre ženȅ prȅle vȕnu cĩli dôn.*

prèstava, -e – igrokaz, kazališna predstava: *Vecerȁs je prȅstava u tejôtar, ȍl' nȅ znoš!*

prešidênt, **prešidênte**, -a (tal. *presidente*) – predsjednik: *Prešidênt socĭje Svẽte Martinȅle… (IN); usp.* prêsjednik

prȅšta,* (ve. *presto* – žurno) – samo u *izr. ala prȅšta** – u žurbi: *Iskarcãli su ga ala prȅšta (IN); usp.* prĭša

preštimênat,* -ênta ( ) – svojstvenosti neke osobe: *Hȍd (pôj) u p.m. sa svîn preštimênti ma! (Cel.)*

prezĭme, -ĭmena – prezime: *A znôš tî kakȍ je njȅmu prezĭme?; star.* bezĭme

prežêmpjo,* **perežêmpjo**,* **per ežêmpjo**,* (tal. *per esempio*) – na primjer: *Prežêmpjo, ka(d) ti mèni krōdëš narônce, ondȁ se tȍ zovȅ prĭroda, a ka(d) ti jȍ slȍmin nȍgu ondȁ ćе se tȍ zvȁt tȅhnika!*

prežênca *v.* **prižênca**

prežentȁt *v.* **prižentȁt**

prežûn, *v.* **paržûn**

pri- – prefiks za mnoge složenice (umjesto standardnoga prefiksa pre-); *usp.* pribĭrot, pribōcĭt, pridahnĭt...

prî, **prîn**,* *pril.* – prije, ranije: *Nīsôn nĭkako mȍga dôć prî!*

pribĭrot, -en – prebirati: *pribĭrot mrĭžu* – slagati mrežu za bacanje u more: *Grên dõle na molȅt pomȍć pribĭrot trãtu (FN); usp.* pribrȁt

pribĭt, -ĭjen – 1. izmlatiti koga, prebiti: *Pribĭli su ga cĩlega!;* 2. pribiti čavlima: *Isùkarsta su pribĭli na krĭž; usp. pridĭt,* imbrokȁt

pribījȁt, -ījën –1. mlatiti koga, prebijati; 2. učvršćivati čavlima, pribijati; *usp.* imbrokōvȁt

pribīvȁt, -īvon – prebivati: *...i svȅ nôs kojĭ pribĩvomo ovõde (Kru.); usp.* žīvĭt

pribōcĭt, -bõcin – prebaciti: *Tukãlo je materjôl na mûl iskarcȁt, do kȕće pribōcĭt (TM); usp.* prihĭtit

pribodãca, -e, **probodãca**, -e – igla s glavom, pribadača: *...mȍre se ubȍst pribodãcon (Cel.);* (*v.* 1.2.4.2.)

pribolĭt, -bȍlin – 1. prežaliti: *Ne mȍgu sîna pribolĭt; usp.* prižãlit; 2. preboljeti bolest

pribrȁt, -bȅren – prebrati, napraviti odabir: *pribrȁt rĭbu* – sortirati ribu; *usp.* pribĭrot

prĭcest, -i – jedan od svetih sakramenata, pričest: *Parvô svẽto prĭcest;* (*v.* 1.6.1.3.)

pricēstĭt (se), -cēstin (se) – 1. dati komu pričest (*npr.* na samrti); 2. pričestiti se

pricinĭ(t) **se**, -cinî se – pričiniti se

pricīnjȁ(t) **se**, -cĩnjon se – 1. prikazivati se, imati priviđenja; 2. koketirati, praviti se boljim: *Vîš ca sȅ pricĩnjo!; usp.* cinĭ(t) se

prid, **prĭd**, *prij.* – pred: *Nekȁ mi ne dohȍdi već prĭd oci!; usp.* ĭsprid;
- *odnît prid oltôr* – oženiti: *A mĭsli ôn odnĩt je prid oltôr?*

pridahnĭt, -dãhnen – predahnuti: *Cȅkoj sekûnd nekȁ pridãhnen.*

pridaržȁt, -daržîn – pridržati: *...govȍri mu da pridaržî pȍkriv o(d) bãcve (IN)*

pridĭgnit se, -dĭgnen se – pridignuti se: *Pridĭgla se mãlo ka(d) son intrãla u kãmaru.*

pridĭt,* -dĭjen – 1. učvrstiti čavlima: *Pridĭćemo ovõde jȍš dvî brȍkve! (ŽK)*; *usp.* pribĭt; 2. *fig.* nadjenuti nadimak

pridložĭt, -lȍžin – predložiti: *Pridlôžen da ucinīmȍ abonamȅnat... (Cima); usp.* proponĭt

prîdnji, -o, -o, *prid.* – prednji: *prîdnji dîl tîla; Privarnĭla son kapȍt, sȁd prîdnjo strõnā nî već prîdnjo; ...mūlĭma i tovȁrima bȕdu u pãšu prîdnje nȍge sãpete (IN)*

* zastarjelo

prîdnjica, -e – prednji dio odjeće: *Danàs ćemo provàt prîdnjicu...; supr.* strõžnjica

pridobȉt, -dȍbin – pridobiti

pridobrȍ, *pril.* – način pojačanja značenja priloga *dobrȍ, tãko*..., samo u *izr*: ***- dobrȍ i pridobrȍ*** - jako dobro, bolje od očekivanoga; *usp.* pritãko

prȉdoci, *pril.* – pred očima, preda mnom: *...i nekà mi vȅj ne dohȍdi prȉdoci!*

pridomȉslit **se**, -in se – predomisliti se: *Ne vȉrujen da ću se sàd pridomȉslit.*

prȉdvecer, *pril.* – predvečer, predvečerje: *...pôć plȉvot tãmo prȉdvecer (Kru.); usp.* sût; (*v.* 1.2.8.1.)

prifôrca, *v.* **prefôrca**

prifrȉgon(i), -a(o), -o, *prid.* (*v.* frȉgot) – lukav, prefrigan, premazan svim mastima: *Prȍpja je prifrȉgon ovî môj ...prifrȉgoni kumpôr; Prȍpja je prifrȉgona ovà mojà... prifrȉgono kūmà!; Kojȅ prifrȉgono dītȅ!;* (*v.* 1.1.6.1.)

priglōdnȉt, -glõdnin – pregladnjeti: *Dicà impjegôti(h) su priglōdnȉla… (IN); usp.* oglōdnȉt

prignàt, prȉgnen – prenijeti teret na životinji: *Hȍćeš mi prignàt ovà dvȍ brimenà?; usp.* gonȉt

prīgnet(i), -a(o), -o, *prid.* – sagnut, pognut: *Ȕvik je prīgnet... ovî prīgneti težôk; Ȕvik je prīgneta... ovà prīgneto lavandjêra; Zôc je ovȍ dītȅ ȕvik ovãko prīgneto?*

prīgnȉ(t) **se**, prīgnen, **prēgnȉ**(t) **se**, prēgnen se – sagnuti se: *Prīgnȉla se i dȉgla špãrtu is tlehà; usp.* sagnȉ(t) se

prȉgoda, -e – 1. prilika, prigoda; *usp.* okažjûn; 2. komad debele grede koja se podmeće pod polugu (*kargêru*) kad se na suhom pomiče brod ili brodica: *Donês onî tȁk za prȉgodu, bomȅ za kargêru!*; *usp.* polùga; 3. nešto improvizirano, ali korisno: *Rȉbori kojî pût vãzmedu trî kãmika kakȍ prȉgodu za stãvit tȅću na ogônj (ŽK)*

prigodȉšćit, -in – preživjeti godinu: *Kad nî uspî prigodȉšćit rećãma… (IN)*

prigorȉt, -gȍrin – pregorjeti, prežaliti: *Prigorî bi nȅ znon cȍ...; usp.* prižãlit

prigōsȉt, -gõsin – prigušiti svjetlo na jednoj *svićarȉci* i približiti se drugoj: *Prigôs, prigôs, hȍd ovãmo!*

prigovōrȁt, -govõron – prigovarati: *Ne obadôj ga, ôn ȕvik ništȍ grînto i prigovõro; usp.* grîntot

prigovorȉt, -govȍrin – prigovoriti: *Nȅ, nȉkad mi nî prigovorî (FN)*

prigrȉst, -grīzên – 1. pregristi: *Prigrȉza je ȕgor krȅnu;* 2. prizalogajiti: *Svȁk donesȅ cãgod za prigrȉst.*

prigrōdȉt, -grõdin – pregraditi

prihȉćot, -e – sezati više nego što je potrebno ili dopušteno: *Prihȉće mojû mȅju vȅće o(d) dvȍ mêtra!*

prihȉtit, -in – 1. baciti dalje, prebaciti: *Mȍreš ti prihȉtit onû gomȉlu?;* 2. prebaciti na drugu stranu: *Uzjãhola je i prihȉtila nȍgu na drȕgu strônu, po muškû; usp.* pribõcît

prihrōnȉt (se), -hrõnin (se) – prehraniti (se): *Tukãlo je prihrōnȉt cȉlu famȅju; Nî bîlo lakȍ prihrōnȉ(t) se za onêga rãta.*

prȉjatej, -a – prijatelj: *Bîli su prijatȅji pũsti(h) gȍdišć, a poglê(j) sàd!; usp.* kumpôr; (*v.* 1.1.3.3.)

prijatejȉca, -e – prijateljica: *Jȅ ti onà sàd nȍvo prijatejȉca?;* (*v.* 1.1.3.3.)

prijatēljski – prijateljski: *Ne dugȕješ tî mȅni nȉšta, pomȍga son ti, onãko, prijatēljski.*

prijȉs(t) **se**, -jîn se, **prīȉs**(t) **se**, -în se – prejesti se: *Âjme, prijȉla sȍn se!; usp.* nažrît se

prijovȉjot, -ȉjen – prijavljivati: *Ca ću hi njânci prijovȉjot ka(d) sȕtra grēdȕ ćà!*

prijōvȉt, -ȉjen – prijaviti: *Sigûra son da onà nî nȉkad prijōvȉla gȍsta!*

prijūbȉt se, -jũbin se – priljubiti se: *Kȁd je pȁs zalãjo prijūbȉla se uza mȅne, nȅgo nî!*

prijũbjen(i), -a(o), -o, *prid.* – priljubljen: *Dobrȍ je prijũbjen... ovî prijũbjeni madîr; Dobrȍ je prijũbjena... ovà prijũbjeno dãska; ...prijũbjeno drîvo*

* zastarjelo

prikarcȁt (se), -ôn (se) – prekrcati (se): *Prikarcô son se u Splȉt za Brôc; Tukãlo non je svȅ prikarcȁt u vȅći brôd.*

prikarcōvȁt (se), -ōjȅn (se) – prekrcavati (se): *Prikarcovãli smo cȉlo jȕtro. Prikarcovãli smo se dvȍ pūtā.*

prikīdȁt, -kȉdon – prekidati: *Nemôj me prikīdȁt dȍkli jȍ govȍrin!*

prikȉnit, -en – prekinuti: *Prikȉni mu je diškȍras jednîn mȍton rukê.*

prikȉsnit, -en – previše uskisnuti (o tijestu): *Nemôj da ti tîsto prikȉsne!*

prikjūcȉt se, -kjūcin se – priključiti se: *Prikjūcȉli smo se i mî na vȍdu; Prikjūcȉla se nãmi...*

priko, **prȉko**, *prij.* – 1. preko: *...ȅvo ti ga dȉ grê priko Rîve (IN);* 2. za vrijeme; *priko dôna, priko nȍći;* 3. preko volje, bezvoljno: *Lavurô priko vȍje, za ne rȅć priko onê stvõri!;* 4. više nego: *Ćapãli su prȉko dȅset kvintôli(h) sardêl.*

prikopȁt, -ôn – 1. prekopati (za dubinu motike): *Tukô mi prikopȁt vãrtal za usōdȉt bȉž;* (*v.* 1.2.6.)

prikopjȁt, -ôn (prema tal. *copiar*) – prepisati: *Da je barênko prikopjãla ricȅtu od likōrȁ… (IN); usp.* pripīsȁt

prȉkosinoć, *pril.* – preksinoć: *Prȉkosinoć je bî u nôs dȍma i bî je dobrȍ;* (*v.* 1.2.8.5.)

prȉkosutra, *pril.* – preksutra; (*v.* 1.2.8.5.)

prikovertȉ(t) se, -în se – 1. promijeniti plan, odlučiti se za nešto drugo: *Prikovertî son se i nēćȕ pôć pud škȍjih (ŽK)*; 2. promijeniti stav, promīnȉt badîru

prikrȉt, -krȉjen – prikriti: *Mȉslila je da će mȍć prikrȉt, ma svȅ je dõšlo na vȉdilo!; usp.* prikrīvȁt

prikrīvȁt (se), -krījȅn (se) – prikrivati (se): *Prikrivãla je da je nosēćā, ma doznãlo se i tȍ; Prikrȉvo se ȉza starȉjega brãta; usp.* prikrȉt

prikrīžȉt, -krȉžin – poništiti, prekrižiti: *Kakȍ se nî mȍglo dôć do vȉšća, tȍ je tukãlo prikrīžȉt oržolôndu (IN); usp.* zlãmenot se

prikrojȉt, -krȍjin – promijeniti kroj: *Prikrojȉla son kapȍt i rimodernãla ga.*

prȉkucer, **prikucēra**, *pril.* – prekjučer; *usp.* jucẽra; (*v.* 1.2.8.5.)

prikȕhot, -kȕhon – prekuhati: *Nemôj da ti se rîzi prikȕhodu!*

prikuntȅnat, -kuntênti, -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *contento*) – prezadovoljan: *Bî je kuntȅnat i prikuntȅnat!*

prilagodȉ(t) **se**, -lagȍdin – prilagoditi se: *Tukô se prilagodȉt tȅmu, nî drȕge!*

prilȅć, -lȅžen – prileći: *Pȍsli obȉda jȍ užôn prilȅć, ma sômo u lȉto.*

prilȉcno, **poprilȉcno**, *pril.* – (po)prilično: (po)dosta: *Pasãće jȍš prilȉcno vrȉmena… (Cel.); Vrõta su bîla poprilȉcno dȅbula… (IN)*

prilȉka, -e – zgoda, okolnost, prilika; *Jucẽra son imô prilȉke / sa jednôn dīmjôn… (Po); usp.* okažjûn

prilipetȁt, -ôn – prilijepiti (*npr.* pljusku): *Prilipetô je mõlemu lȉpu škȍpulu; usp.* petȁt, prilīpȉt

prilīpȉt, -līpin – prilijepiti; *usp.* inkolȁt, petȁt

prilīpjen(i), -a(o), -o, *prid.* – prilijepljen: *Dobrȍ je prilȉpjen ovî … prilȉpjeni plakôt; Dobrȍ je prilȉpjena ovȁ ...prilȉpjeno slȉka.*

prilīpjeno, *pril.* – prilijepljeno; *usp.* inkolôno

prilȉpot, -lȉpje – biti po ćudi, odgovarati: *...da in ta spîza prilȉpje i da in zûbi cinīdȕ svȅ jednȕ vȍdu. (IN)*

prilȉt, -lȉjen – preliti tekućinu nalijevajući neki sud

prilīvȁt, -līvjȅn – prelijevati: *Fêrma, pȍcelo je prilīvȁt!*

prilõni, *pril.* – preklani: *Prilõni je bî dõša, ma lõni nȅ!*

prima, *prij.* – prema: *Onî pȁs je ȉša prima mȅni, lîpo me pristrãši!*

prîma,* *prid.* (tal. *prima)* – prva, u *izr.:*
- ***de prîma sêra*** – u predvečer
- ***de prîma vȉšta*** – na prvi pogled

* zastarjelo

primaknȕt (se), -mãknen (se) – primaknuti (se): *Primãka son katrîdu...; Bî son joj se primãka na bãnak, a onà nî uzmãkla.*

primãliće, **pramãliće,** -a – proljeće: *U Zãgreb pãdo snîg - ovõde primãliće! (TM); Na pramãliće, ka(d) põcnedu vrimenà stabilȉt... (IN)* (*v.* 1.2.8.5.)

prīmȁt, -on – primati: *Onà rãje prĩmo nẽgo dõjẽ; Onȉ prĩmodu svãkoga u kȕću.*

primēcȉt, -mẽcin – prignječiti: *Mõli je primēcî pȁrst u vrõta, pȕno plãce, ma nî zlà!*

primȅćot, -en – 1. premetati: *Cĩli dôn son primȉćo savȕru;* 2. razmetati: *Ca vẽć primȉćeš po armerūnù!*

primȉcot (se), -en (se) – primicati (se): *Primȉce ôn kandȅlu...; Põce (n)joj se ôn primȉcot…*

primȉstit (se), -in (se), **pripomȉstit** (se), -in (se) – premjestiti (se): *Jucẽra son primȉsti kòšnice; Pripomȉsti son se, nēćù vẽć sedȉt is njȉn u klûpu.*

primĩšćȁt (se), primĩšćon, **pripomĩšćȁt** (se), pripomĩšćon – premještati (se)

prīmȉt (se), prĩmin – 1. primiti: *Plōtȉću ti, bomẽ, ka(d) prĩmin plõću!;* 2. primiti se: *Prīmȉla mi se lozȁ.*

primodernȁt,* (prema tal. *rimodernare*) – obnoviti po modi: *Tukãće mi primodernȁt ovî veštît; usp.* rimodernȁt

primotȁt, -ôn – premotati: *Tukô mi primotȁt cĩlo klûko vȕne.*

primuntȁt, -ôn (prema ve. *montar*) – preteći, prestići

prîmus,* -a (marka uređaja *Primus*) – grijalica na špirit, *špiritjêra: Upōlȉla je prîmus...; usp.* špiritjêra; (*v.* 1.2.4.2.)

principôl,* -ōlā (ve. *principal*) – vlasnik malog teretnog broda kojim upravlja *kapitôn*; *usp*. gospodôr

prinčipȅsa,* -e (tal. *principessa*) – princeza; *iron*.: osoba koja se ponaša poput princeze: *Jesȉ vȉdi onû njegòvu prinčipȅsu?;usp*. kontẽša; (*v.* 1.1.3.3.)

prinît, -nesẽn – prenijeti

prinoćȉt, -nȍćin – 1. provesti noć: *Prinoćî je u katabȕju;* 2. probdjeti: *Kad je vẽja ondà se prinȍći.*

prinōglȉ(t) **se**, prinōglin se – prenagliti se: *Nemôj se sȁd prinōglȉt!*

prinosȉt, nȍsin – prenositi: *Prinosȉli su kãrag od brȍda do kȕće cĩli dôn.*

prinōšȁt, -nōšon – prenašati: *Cà tȍ ȕvik prinõšoš od jednêga mȉsta do drȕgega!*

priobucên, **pribucên**, -bucẽni; -a(o), -o, *prid.* – presvučen: *Vẽć je pri(o)bucên... ovî pri(o)bucẽni kônfrat; Vẽć je pri(o)bucẽna... ovà pri(o)bucẽno mãškara; ...pri(o)bucẽno dītẽ*

priobûć (se), **probûć** (se), -obūcẽn (se) – presvući (se): *Pri(o)bũkla son mõlega; Grẽn se pri(o)bûć, ne mȍgu ovãko vônka!*

priokupacjûn,* -ũni, *ž* (tal. *preoccupazione*) – briga, zabrinutost: *'Jesȕ ga ȍdnili ȍdma u ošpidôl?' – Bônicina je priokupacjûn (IN); usp*. pensîr

priokupȁ(t) **se**,* -ôn (tal. *preoccuparsi*) – brinuti se, biti zabrinut; *uobič.* bacelȁt, pensȁ(t) se

pripãdot, -pãdon – pripadati: *Ovȍ ovõde, svẽ do onê mẽje, odȕvik pripãdo nãmi!*

pripasôni, -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *passat*) – pretprošli: *Pripasôno godȉšće plȉvoli smo svẽ do Gãlešnika (IN)*

pripȁst, -pãdne – pripasti: *Mèni je pripãlo pôl kȕće, a sestrȉ drȕga polovȉca, nekà ne žīvẽ vẽć sa nãmi.*

pripȅcak, -pẽcka – mjesto izloženo toplini sunca ili vatre; *usp.* repôr

pripȅć, -pecẽn – previše ispeći, prepeći: *Stôj atênto, nemôj ẽpeta pripȅć otȍ rȉbe!*

pripeštȁt, -ôn – prignječiti: *Ka(d) se sȍli rȉba, tukô svãku štîvu mãlo pripeštȁt (ŽK)*; *usp.* peštȁt

pripetȁt (se), -ôn (se) (prema ve. *petar*) – prilijepiti, priljubiti se uz koga: *Pripetãli su mi ga u klûpu...; I mèni si se pripetô! (Po)*

* zastarjelo

pripȉrot se, -pȉren – prepirati se: *Onä dvȍ se ȕvik pripȉredu kä(d) su u tovȋrnu; usp*. kontreštä(t) se

pripīsȁt, -pīšen – prepisati: *Pripīsô je od mȅne cȋlu zȁdaću;* (*v.* 1.1.6.5.); *usp.* kopjät; *usp.* pripisȉvot

pripisȉvot, -pisȉjen – prepisivati: *Nī̋ mi drôgo od njȅga pripisȉvot, nekä je meju bȍjima! (IN)*; *usp.* pripīsät

pripitomȉt (se), -pitȍmin (se) – 1. učiniti pitomim, pripitomiti: *Pripitomî son kosȉća;* 2. postati pitom, pripitomiti se: *Pripitomî se ovî celegȁt, dõjde ȉst na ponȉstru.*

pripizȁt, -pizôn (prema ve. *pesar*) – prevagnuti na jednu stranu: *Fêrma! Pripizãlo je!*

pripizōvȁt, -ōjēn (prema ve. *pesar*) – pretezati na jednu stranu (o težini): *Pȍcelo je pripizōvät na ovû bôndu brȍda, sädštivôj na drȕgu bôndu!*

priplōtȉt, -plōtin – platiti previše, preplatiti: *Jõ son mu plōtî i priplōtî za onȍ ca mȉ je naprãvi.*

pripolovȉt, -polȍvin – prepoloviti: *Pripolȍv otî milûn, izȉšćemo ga u dvojȉcu.*

pripomȉstit (se), -mȉstin (se) – 1. premjestiti: *Pripomȉsti son armerûn;* 2. premjestiti se: *Pripomȉsti se mûl ù hlod.*

priponȉt,* *v.* **proponȉt**,*

priporūcȉt (se), -porũcin (se) – preporučiti (se): *Priporūcȉla son mõlega Svẽtemu Prȍšperu; usp.* priporucȉvot

priporucȉvot se, -porucȉjen se – preporučivati se: *Priporucȉjen se ako bȉte bȁržitȉli prodät...; usp.* priporūcȉt

pripotȅnat, -ênti, -a(o), -o, *prid*. (tal. *prepotente*) – umišljen, drzak, prepotentan: *Jesȉ ga vȉdi cä je pripotȅnat!; Onãko pripotẽntega stvȍra ne rȍdi mãti! (IN);* (*v.* 1.1.6.1.)

pripotênca, -e (tal. *prepotenza*) – umišljenost, drskost, prepotentnost: *Ma kojä pripotênca!*

pripovīdȁt, -povȋdon – propovijedati: *Tî tȍ mȅni pripovȋdoš kakȍ vȉru Isȕkarstovu… (IN)*; *usp*. prōvjät

pripovȉdit, -in – predbaciti: *Ȍl' son lûd pôk ću mu pripovȉdit da mi je falî bezȉme! (MJ)*

pripoznȁt, -znãjen – prepoznati: *Ȍl' ga nīsȉ pripoznô?; Ne bȉ ga ni mãti pripoznãla.*

priprãvit, -prãvin: *Vajô mi pôć priprãvit kãmaru, dõćedu mi gȍsti; uobič.* parićät

pripȕnit, -pȕnin – prepuniti: *Stôj atênto da se ne pripȕni!*

prirêst, -rēstēn – 1. prerasti: *Tukô mi kūpȉt nȍvu rȍbu za mõlega, prirêsa je onȕ od lõni;* 2. prirasti: *prirêst sãrcu* – postati blizak, drag, voljen: *Rȅklo bi se dä (n)joj je prirẽsa sãrcu!*

prīsan(i), -a(o), -o, *adj.prid.* – 1. nedopečen, neosušen; 2. koji je bez kvasa, prijesan (o kruhu)

priselȉ(t) **se**, -sȅlin – preseliti se: *Jestȅ se priselȉli u nȍvu kuću?*

prisentimȅnat,* -mênta (tal. *pressentimento*) – predosjećaj

prisȅst, -sȅde – prisjesti: *Nemôj da ti prisȅde vesêje!; Prisȅlo mu, da Bôg dô!; usp.* agravät

prisȉć, -sīcēn – presjeći: *Prisîc ovû štrȕcu na dvî polovȉce!*
- *prisȉć u pulȅnat* – početi se vedriti ispod oblaka na zapadu

prisjȕga, -e – udolina, duboki dolac kojega more puno oplakuje: *Prisjȕga ol Palmižône;* (*v.* 1.4.8.2.)

priskocȉt, -skȍcin – preskočiti; (*v.* 1.1.6.4.)

priskōkȁt, -skõcen – preskakati: *Mularȉja priskõce kolône po Fãbriki…*

prisōdȉt, -sōdin – presaditi

prisolȉt, -sȍlin – presoliti: *Âjme, prisolȉla son jûhu, bȉće svȅga!*

prispȁt, -spîn – prespavati: *...bî bi prispô u šufȉtu kojêga susȉda (IN)*

* zastarjelo

pristȁt, -stãnen – 1. pristati na što: *Ne mȍgu nȉkako pristȁt na pôl dīlȁ!*; 2. odležati, ponekad i predugo (o jelu): *Hȍmo ȉst, mãlo je vȅć pristãlo, ma dobrȍ je! (ŽK)*

prȉstava, -e – suhozid koji pridržava zemlju na padini: *Živȍt dȉže ȍgrade, prȉstave, mȅje… (Po); usp.* gomȉla; (*v.* 1.2.1.1.)

pristrãšen(i), -a(o), -o, *prid.* – prestrašen: *Svȁ je pristrãšena... ovȁ pristrãšeno ženȁ;* (*v.* 1.1.6.2.)

pristrãšit (se), -in (se) – prestrašiti (se): *Mâjko mojȁ, ca sȉ me pristrãši!; Rȉba se mȍre pristrãšit o(d) dupȉna i razbȉgnit se.*

prisurgȁt, -ôn (prema stdlr./lat. *surgere*) – 1. promijeniti mjesto sidrenja; *prisurgȁt brôd;* 2. *fig.* promijeniti mjesto boravka: *U ne pȕno vrȉmena, seljanȉka će prisurgȁt nã more! (IN)*

prisurgōvȁt, -ōjȅn (prema stdlr./lat. *surgere*) – mijenjati mjesto sidrenja: *Nĩ non têško prisurgōvȁt gajȅte, iskarcōvȁt mrȉže… (IN)*

prisūšȉt (se), -sũšin (se) – 1. previše se sasušiti: *Prisūšȉla se je rȍba;* 2. ostati bez vode: *Lȍkva je prisūšȉla.*

Prisvĩtli, **Priuzvĩšeni**, -ega – počasna titula za biskupa; (*v.* 1.6.1.5.)

prisvûć (se), -svūcȅn (se) – presvući (se): *Prisvûc mõlega!; Nĩ se njânci prisvũka, nȅgo je ostô onãko… (IN); uobič.* priobûć

prȉša, -e (ve. *pressa*) – žurba: *Prȉša mi je; Vrôg ȍdni i prȉšu!; usp.* premûra

prîšć, -a – gnojna upala na koži, prišt: *Izõša mi je prîšć, ma ne vȉdi se, Bȍgu fōlȁ!; usp.* brûn, cîr

prȉšit, -in (ve. *far pressa*) – žuriti, biti u žurbi: *Ca ȕvik tãko prȉšiš!; usp.* brivȁt; (*v.* 1.1.6.4.)

prišȉt, -šȉjen – prišiti: *Hȍćeš mi prišȉt ovî botûn od jakȅte?*

prĩšnica,* -e – poprečno drvo koje spaja dva luka na samaru (ima ih 6); (*v.* 1.5.1.1.)

prišvadȉt, -în (ve. *persuader*) – privoljeti, pridobiti, nagovoriti: *Nî tȅga ca bȉ me prišvadȉlo... (IN)*

prišvadȉvot, -ȉjen – privolijevati, pridobivati, nagovarati; *usp.* nagovōrȁt

pritãko, *pril.*– način pojačanja značenja priloga *tako*, *dobro,...*, samo u *izr.*
- *tãko i pritãko* – upravo tako; *usp.* pridobrȍ

prîtanj, prîtnja – 1. rubni konopac na mreži; *prîtanj od ȍlova, prîtanj o(d) putȁ;* (*v.* 1.4.9.2.); 2. žila kucavica u zglobu ruke ili noge, pȕlas: *Bolî me ovõde, u prîtanj (ŽK)*

pritarpȉt, -în – pretrpjeti: *Ma tukô cogôdera i pritarpȉt… (IN)*

pritȅć, -tecȅn – 1. pritrčati, priteći: *Pritȅka mi je ȕ pomoć;* 2. preteći kretajući se, preteći: *Pritȅka son ga jer se bî fermô;* 3. imati više nego što je potrebno, preteći: *Ovêga godȉšća mȍglo bi non pritȅć mãlo ûja; usp.* pritȉcot

pritendênt, -a (tal. *pretendente*) – 1. onaj tko polaže pravo ili nadu u što; 2. mladić u kojega je djevojka zagledana: *Onî tvôj pritendênt...*

pritendênta, -e (tal. *pretendenta*) – 1. koja polaže pravo ili nadu u što; 2. djevojka u koju je mladić zagledan

pritendȉt,* -în (ve. *pretender*) – zahtijevati, polagati pravo, *pritēndivȁt*: *Covȉk pritendî… (Po)*

pritendīvȁt, -ījȅn – isto što i *pritendȉt*

pritêža,* -e (tal. *pretesa*) – 1. pretencioznost, umišljenost; 2. umišljena osoba: *Mȁ kojȁ pritêža!*

pritȉcot, -en – imati više nego što je potrebno, preticati; *usp.* pritȅć

pritȉhnit, -e – stišati se (o vjetru, kiši, galami...): *Mãlo je pritȉhlo!*

pritȉrot, -tȉron – pretjerati: *Ôn ȕvik pritȉro, nî ȉstina ni polovȉca od onȅga ca tȉ ôn rȅce!*

pritȉsnit, -en – pritisnuti: *Kȁd pritȉsnen ovõde, ondȁ me zabolî, kô znô o(d) cȅga!*

prītȉt, prĩtin – prijetiti: *Ne prĩtin ti, nȅgo ti lîpo govȍrin!*

* zastarjelo

prītnja, -e – prijetnja: *Ovȍ nî prītnja nȅgo sovȉt!*

pritocȉt, tȍcin – pretočiti: *Tukȃće pritōcȉt, ȉšlo je na dezmȅzo;* (*v.* 1.1.6.4.)

pritōkȁt, -tōcen – pretakati: *...da hoćû joj dȁt rûku pritōkȁt (IN)*

pritrêst, -trēsȅn – pretražiti, pretresti: *Pritrêsa son cȉli armerûn i svȅ baūlȅ ma nīsôn nõša mudantîne; usp*. bižigȁt

pritûć, -tūcȅn – dodatno pribiti: *Tukȃlo bi pritûć ovȅ rebatîne, da se vȅć ne klȉmo.*

pritumbȁt, -ôn (prema tal. *tombolare*) – premetnuti (tražeći što): *Pritumbô je cȉlu konȍbu za nôć sumparȅlu!*

pritvorȉt (se), pritvȍrin (se) – 1. pretvoriti: *Svȅ su otȅle pritvorȉli u bôlnice… (IN);* 2. pretvoriti se: *Rȅc cȁ je bîlo, pritvorȉli smo se svȅ u jednȍ ūho! (IN)*

priudȁ(t) **se**, -ôn se – preudati se: *Nīsȍn je vȉdi odondȁ, ma cû son da se priudãla.*

priurēdȉt, -urēdin – preurediti: *Priuredȉli smo kãmare i kȕhinju, sȁd ka(d) prīmomo gȍste.*

privȁrć, -vārnen – 1. prevrnuti, preokrenuti: *Svȅ son privãrgla...; usp.* izbižigȁt; 2. pretresti grožđe u preši

privārćot se, -varćen se, **privartȉvot se**, -vartȉjen se – prevrtati se, preokretati se: *Ca mȉsliš da je mȅni lakȁ po cȉle nȍći ūboga privartȉvot se po kućȅti!? (IN)*

privārit (se), -vārin (se) – prevariti (se): *Privãri me je, mūlȁc jedôn!; Privãrila se je kad mi je rȅkla...; usp.* dȉgnit kȍga, imbrojȁt, inganȁt; vārot

privēro,* *pril.* (prema tal. *per+vero*) – 1. za ozbiljno, s ulogom u igri: *Sȁ(d) ćemo se igrȁt za privēro; supr.* perlafînta, parapȍšta; 2. uistinu: *Za privēro ti govȍrin…*

privēzȁt, -vēžen – vezati s jednoga mjesta na drugo (o brodu, kozi...): *Grên privēzȁt brôd, mȍgla bi nevêra!*

privōlȉ(t) **se**, -vōlin se – prevaliti se, pasti: *Privōlî son se priko skalîne; usp*. privōrnȉt; (*v.* 1.1.6.4.)

privoltȁt, -ôn (prema tal. *voltare*) – preokrenuti koga ili što: *Govȍri da će privoltȁt kapȍt i rimodernȁt ga!;*
- privoltȁt pãmet – zaludjeti: *Onȁ mu je privoltãla pãmet.*

privōrnȉt se, -võrnen se – prevrnuti se: *Privōrnî se je i ucinî tûmbulu.*

prizdrãvit, -in – djelomično ozdraviti, biti na putu ozdravljenja

priznȁt, -znôn – priznati: *Nî itȉla priznȁt, nekȁ svȉ znãju da lãže!*

priznãvot, -znãjen – priznavati

prizȍcan, -ni; -na(o), -no, *prid.* – drzak, bestidan: *Kojî prizȍcni stvôr, prȍpja je prizȍcan!; Kojȁ prizȍcno ženȁ, prȍpja je prizȍcna!; Ni tȍ joj nî dȍsta za žerȁt bîlo, vrôg joj se petô u prizȍcno rȕlo! (‘Nãša kozȁ’, Pi); usp*. gulôz; (*v.* 1.1.6.1.)

prizocarȉja, -e – drskost, bestidnost: *Mȁ kojȁ prizocarȉja u njê!*

prižãlit, -žãlin – prežaliti: *Ne mȍgu prižãlit onȅga mojȅga gardelîna!; usp*. prigorȉt

prižȅć, -žežȅn – pripaliti; *usp.* prižȉgot

prižênca, -e (ve. *presenza*) – pristalost, naočitost: *Ma jê ôn prižênca za njû!?(FJ)*

prižentȁt se, -ôn se (tal. *presentare*) – pokazati se, pojaviti se, predstaviti se: *Inglêži su se svȉ, do jednêga, prižentãli u bîle marinêre (IN)*

prižȉgot, -žežȅn – pripaljivati: *Vãze son špiritjêru za prižȉgot ferôl… (FN); usp.* prižȅć; užȉgot

prižīvȉt, -žīvin – preživjeti: *Sînko môj, ka(d) bi ti jȍ provjãla ca sôn svȅ propãtila u životȕ - prižīvȉli smo dvî gvȅre, Bȍgu fōlȁ!; usp.* dȍškot

prižûn, *v.* **paržûn**

probãdot, -bãdon – probadati: *Kojî põt me probodȅ ništȍ, ovõde, ȉspod sãrca.*

probȉt (se), -bȉjen (se) – probušiti, probiti (se): *Probî son zîd da mi mȍredu stãvit strūju!; Probî se je balûn, kô će ga sȁd tašelȁt!*

* zastarjelo

probīvȁt (se), -ījȅn (se) – 1. bušiti, probijati; 2. *fig.* probijati se kroz prepreke, kroz život; 3. izbijati (o zubima djeteta): *Mõli mi plãce cĩlo vrîme, jerbo mu probījȅdu zûbi (ŽK)*

problīdȉt, -blĩdin – problijedjeti: *Problīdȉla je i pãla na katrîdu, a mãti je tarkãla po kvatašêncu; usp.* ublīdȉt

probodãca, *v.* **pribodãca**

probȍst, -bodȅn – probosti: *Ȕgoru, oli marȉni, tukô probȍst glôvu da se smĩri; usp.* probȉt

probrȁt, -bȅren – probrati: *Probȅr zrȉle mãsline za hi opãrit!*

probūdȉt (se), -bũdin (se) – probuditi (se): *Probudĩ me je nȉki šušûr; Probudȉla son se ȕsri nȍći o(d) zīmê!; usp.* razveljȁt

probužȁt, -ôn (prema ve. *sbusar*) – probušiti: *Tukãće mi probužȁt jȍš jednȕ rãpu na kȁiš, ma nȅ na vȅće!*

probužôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *sbusar*) – probušen: *Probužôn je na dvȍ mȉsta... ovî probužôni buvêl!; Probužôna je na dvȍ mȉsta... ovȁ probužôna gȕma od ãuta!*

prȍcak,* prȍcka (njem. *Brotsack*) – torba koja se nosi na leđima, naprtnjača; *usp.* rȕsak; (*v.* 1.2.7.2.)

procedȉt,* -în (tal. *precedere*) – potjecati, vući podrijetlo: *Ni ôn, ni njegȍvi, ne procedīdȕ iz otȍka (IN); Sômo bi mî ȉsto ȉšle vȉdit tãmo ȍkle procedî, kojȁ je tȍ pasmȉna, da škužôš… (IN)*

procesjûn, **precesjûn**, **prosesjûn**,* **presesjûn**,* -ūnȁ, *m* / -ũni, *ž* (tal. *processione*) – crkvena procesija: *Otî dôn je bî procesjûn… (Cel.); Tȁ mõlo procesjũn je pasãla (Cel.); Kȁd je precesjûn veceràs? (Kru.); Prosesjûn pokôjnih, zamotônih u lancûn… (FJ); Presesjūnȉ i rogacjūnȉ... (Kru.);* (*v.* 1.6.1.3.)

procidȉlo, -a – cjedilo, *pašabrôd;* (*v.* 1.3.2.2.)

procīdȉt, -cĩdin – procijediti: *Procidȉla son sîr kros pȅcu.*

procīnȉt, -cĩnin – procijeniti: *Nȅ znon kô bi mȍga procīnȉt mojû kȕću.*

prȍcip, -a – 1. pukotina u kamenu, procijep; 2. uski prolaz između dvije stijene

procȉstit, -cȉstin – pročistiti: *Tukô procȉstit ovû dĩznu!*

procȕ(t) **se**, -cȕje se – pročuti se: *Ne bȉ tukãlo da se sȁd tȍ procȕje…*

procvȁst, **procvȁt**, cvãte – procvasti (o cvijetu): *Zazelenȉlo je, svȅ je procvãlo… (Man.)*

prôć, prõjden – proći: *Mȍreš slȍbodno prôć ovõde!; uobič.* pasȁt

proćakulȁt, -ôn (prema ved. *ciacolar*) – opušteno porazgovarati: *Nīsmȍ odõvna proćakulãli (Cel.)*

prodȁt, -ôn – prodati: *Težōcȉ tukãju prodȁt svojȅ trūdȅ (IN)*

prȍdil, -a – razdjeljak u kosi

prȍdon(i), -a(o), -o, *prid.* – *Ovȍ je prȍdoni krȕh, vȁs je prȍdon; Ovȍ je prȍdono rȍba, svȁ je prȍdona; Ovȍ je svȅ prȍdono.*

prodōvȁt, -ōjȅn – prodavati: *Ôn prodōjȅ vīnȍ i rakȉju.*

profešûr, -ūrȁ (ve. *professor*) – nastavnik, profesor: *...nastõvjo tãko profešûr študêntu… (Po);* (*v.* 1.1.3.4.)

profešurȉca, -e (*hibr.* prema ve. *professor)* – nastavnica, profesorica; (*v.* 1.1.3.4.)

profȉt, -a – (tal. *profitto*), korist, profit; *uobič.* korist: *O(d) tȅga nî korȉsti.*

profitȁt, -ôn, **profitĩrot**, -on (tal. *profittare;* njem. *profitieren*) – izvući korist, profitirati: *Ôn bi sȁd itî profitȁt (profitĩrot) o(d) tȅ situãcije; usp.* okorȉstit se

profôndo, *pril.* (tal. *profondo*) – duboko: *...zagarmȉlo bi profôndo (IN); Don Šîme je bî prôvi bȁs profôndo.*

profȍš,* **profȍško**,* -a (tal. *profosso*) – nadzornik vojnog zatvora, čuvar, tamničar; (*v.* 1.1.3.4.)

profrakȁt, -ôn (prema ve. *fracar*) – pročistiti čačkanjem, bockanjem: *profrakȁt rãpu*

* zastarjelo

profùm,* -a (tal. *profumo*) – vonj, miris; *usp*. mùšć, vônj

profundà(t) **se**, -ô se (tal. *profondare*) – propasti, propasti u dubinu, urušiti se: *Plafũn se profundô!2. fig. propasti u zemlju: Profundô son se ò' sroma (ŽK)*

profûndis, *v.* **de profûndis**

prôg, prãga – 1. kućni prag: *Sedìla bi na prôg ol kùće;* 2. pravilni dugi kamen kao dio okvira vrata ili prozora: *Stõre kùće ol kãmika ìmodu prãge kolo vrõtih i ponìstri(h);* (*v*. 1.2.3.1.)

progažjàt, -ôn (prema ven. *ingasiar*) – prošiti na šivaćem stroju

progovorìt, -govòrin – progovoriti: *Bî je sa nãmi, a da nî progovorî njânci jednù rîc!*

progucàt, -gucôn – progutati: *...kakò da ga je sĩnje môre progucãlo (IN);*
- *progucàt kakò kãleb* – halapljivo progutati

progūlìt, -gũlin – poguliti ovdje-ondje da bi se mlado bilje bolje razvijalo; *usp*. prorīdìt

prôh, prôha – 1. prah, prašak; *usp*. špôlver; 2. barut; (*v*. 1.6.2.)

prohmùtot, -mùton – promućkati, protresti: *Brujèt se ne mĩšo nègo se òonji tânto prohmùto (Gst.);*
- *Prohmùtoj i prolîj!* – To nije ni za što (*npr.* nečije govorenje – aluzija na vodu od ispiranja bačvi)
- *prohmùtot tìkvon* – promućkati glavom, promisliti

prokantàt,* -ôn (prema ve. *cantar*) – propjevati (*npr*. mlada ptica u kavezu)

proklamàt, -ôn (tal. *proclamare*) – proglasiti, razglasiti, objaviti, najaviti u crkvi

proklêstvo, -a – zla kob, prokletstvo: *Svè jednà golotìnja, proklêstvo, sùsvita... ! (IN)*

pròklet, proklêti; pròkleta, proklêto; pròkleto, proklêto, *prid.* – proklet: *Nekà je pròklet ovî... proklêti rât!; Nekà je pròkleta ovà... proklêto bòlest!; Nekà je pròkleto ovò... proklêto jùgo!*

proklêt, -kùnen – prokleti: *Kolìko pũti(h) son proklèla ovî môj živòt!*

proklìnjot, -klìnjen – proklinjati: *Proklìnjoću je do zôdnjega dôna!*

prokùhot, -on – prokuhati: *Dât mãlo fôrce ôgnja i nekà svè tò prokùho… (Cel.)*

prokûra,* -e (tal. *procura*) – punomoć

prokurât,* -ôn (tal. *procurare*) – isposlovati; posredovati (*npr.* kod djevojke): *Ne tantõj me vèć da ti prokurôn… (IN)*

prokuratûr,* -ūrā (ve. *procurator*) – opunomoćenik, posrednik

prolìt, -lìjen – izliti tekućinu

pròliv, -a – proljev; *usp*. poserãvica, šćikarèla, kagarèla, litãvica; (*v*. 1.1.5.2.)

prolīvàt, -līj̃ën – izlijevati tekućinu: *Nemôj prolīvât vòdu kad je mankônca.*

prolôncije,* -e (prema tal. *prologo*) – tri uzastopne objave namjere sklapanja braka u crkvi; (*v*. 1.6.1.3.)

pròlong, -a *m* (tal. *prolunga*) – produžetak: *Svãki mrôk se svĩtli dvôdeset nòći, a ondà dõjdedu dvî nòći pròlonga.*

prolongàt, -ôn (tal. *prolungare*) – produžiti: *Ka(d) su se rîži skùhole i prolongãle imô si cò vìdit! (IN)*

prometìt,* -în (tal. *promettere*) – obećati; *uobič.* obećât

pròmina, -e – 1. promjena (općenito); 2. mijenjanje rublja, odjeće: *Spotî si se kakò bèštija, dobrò bi ti dõšla jednà pròmina.*

promīnìt (se), -mĩnin (se) – promijeniti (se): *Vajô mi pôć dòma promīnì(t) se, vă(s) son mòkar!; usp*. kambjât; mīnjât; **- *promīnìt ròbu*** – presvući se

promìslit (se), -in (se) – 1. u mislima protresti, razmisliti, promisliti: *Ka(d) covìk mãlo bòje promìsli... (MJ);* 2. zamisliti: *Ma promìsli se ca mì je rèkla!; usp*. propensât; mìslit

promòknit, -mòknen – promočiti: *Promòka son ôltra de ôltra!; usp.* protapanjât

* zastarjelo

promùknit, -mùknen – promuknuti: *Ca ćê rêć da si tãko promùka!?*

pronît, -nesên – 1. brzo se raširiti, postati poznat, pronijeti (o glasu, vijestima): *Prȍni se glôs...;* 2. početi nositi jaja: *Ovê dvî su mi prȍnile!*

pronôć, -nõjden – pronaći: *...pulicȉja ga je pronõšla i ćapãla (IN)*

pronȍšpera, *v*. **peronȍšpera**

pronoštikȁt,* -ôn (tal. *pronosticare*) – predviđati, pretkazivati, naslućivati; *usp*. štroligât

prônt(i), -a(o), -o, *prid.* – pripravan, spreman: *Jestê prônti, mȍremo hodȉ(t) ćȁ?; usp.* gotôv, parićôn

prontȁt (se), -ôn (se) (ved. *prontar*) – pripremiti (se): *Jestê prontãli bagãje?; Prontôjte se! - rêka bi svićôr parūnù… (FN); usp*. parićȁ(t) se

prônto, *pril.* (tal. *pronto*) – spremno: *Nekȁ svê bùde prônto ka(d) se vrõtin; usp.* gotȍvo, parićôno

prônje, -a – pranje: *Mȅni je pētȁk dôn o(d) prônja, a subȍta o(d) šumprešovônja.*

propãdot, -ôn – 1. raspadati se, propadati: *Otȁ kȕća propãdo jȅrbo tõte žīvê sômo jednȁ stõro ženȁ;* 2. tjelesno slabjeti, gubiti zdravlje: *Propãdo mi mãti iz dôna u dôn; usp.* bȉlit, slãbit

propasȁt, -ôn – proći preko ili kroz što: *Pôk, kad u pocesjûn, Sv. Stȉpon propasô Pjãcon... (Kru.)*

prȍpast, -i *ž* – propast: *prȍpast svîta – sûdnji dôn*

propȁst, propãden – 1. iščeznuti, propasti: *Nȉ ga nîndera, kakȍ da je propô ù zemju;* 2. izgubiti imovinu: *Prî su bîli bogãti, a sȁ(d) su propãli;* 3. izgubiti zdravlje, smršavjeti: *Jesȉ vȉdila kakȍ je propãla u ovȍ mȉsec dôn - jedvȁ son je poznãla!*

propãtit, -in – propatiti, otrpjeti: *Propãtila son jȍ is njîn, a da se nȉkomu nīsôn žãlila; usp.* pãtit

propȇće, -a – raspelo: *U svãku kȕću je ondȁ bîlo jednȍ propȇće;* (*v.* 1.6.1.2.)

propȅla, -e (ved. *propela*) – propeler, elisa: *Zadî mu je konȍp za propȅlu.*

propensȁt, -ôn (prema ve. *pensar*) – promisliti: *Ka(d) cejadîn mãlo bȍje propensô… (MJ); uobič.*. promȉslit

prȍpet, propȇti; prȍpeta, propȇto; prȍpeto, propȇto, *prid.* – 1. jako strm: *Prȍpja je prȍpet ... ovî propȇti pût; Prȍpeta je... ovȁ propȇto kosȁ;* 2. razapet: *Isȕkarst je prȍpet na krîž.*

propêt, prȍpnen – razapeti: *Onȁ bi mȅne nôjrãje prȍpela na krîž!*

prȍpeto*, pril.* – 1. jako strmo: *...a mãlo je stãrmo, prȍpeto je kȁ svȉ vrôzi! (IN);* 2. razapeto

propȉnjot se, -en se – propinjati se, skakati uvis: *Levȕt se propȉnje, borî se (FN)*

prȍpja (trs. *propio*) – baš, upravo: *Prȍpja ju je bîlo belȅca glȅdot!;*
- prȍpja tãko – baš tako
- prȍpja za dišpȇt – baš za inat

propjetôd,* -i *ž* (stven. *proprietade*) – vlasništvo, svojina: *Tȍ je, bomȅ, nãša propjetôd!*

proplãkot, -plãce – proplakati: *Dītȅ mi je proplãkolo, vajãće mi ga nahrōnȉt;* (*v.* 1.1.6.5.)

propôd, -pāda *m* – rupa u tlu u koju se može propasti; (*v.* 1.2.1.1.)

proponȉt,* **priponȉt**,* -în (ve. *proponer*) – predložiti, ponuditi; *uobič.* pridložìt

propȍšt, -a ( ) – vrsta visoke *rĩtke* mreže stajaćice: *Bî son butȁt jedôn propȍšt za trãge;* (*v.* 1.4.9.2.).

prȍpovid, -i – 1. propovijed u crkvi; 2. *fig.* oduži prigovor; *usp*. litanȉja, prȅdika; (*v.* 1.6.1.3.)

propuntȁt,* -ôn (prema tal. *puntare*) – 1. probosti; 2. *fig.* pecnuti riječju: *Lîpo mi je odzdrãvi, ma i propūntô! (Po); 3. probosti hladnim zrakom: Propuntãla ga je ãrija i ćapô je plaurîtu; usp.* probȍst

propūšćât, -pūšćon – propuštati: *Vīnȍ bãcva ne propũšćo… (Po)*

* zastarjelo

prorȅć, -rȅcen – proreći: *Mȅni je otȁc bî prorȅka da ovȍ nȅće dobrȍ svaršȉt!*

prorȉcot, -rȉcen – proricati; *usp*. štroligȁt

prorīdȉt, -rīdin – 1. učiniti rješđim, prorijediti; 2. iščupati dio bilja da ne bude gusto; *usp*. progūlȉt

prorȍk, -a – prorok: *Tȍma se ȉgro prorȍka… (IN)*

prȍs, -a – proso: *Prȍ(s) se ne duperô sômo za gardelîne i drȕge tȉće nȅgo… i za ȉst (Kru.)*

prōsȁc, prõjca – 1. prasac; *usp.* prajcȉć, prasȉca, prajcȅvina; bȁk; (*v.* 1.5.1.1.); 2. *fig.* neuredno čeljade: (*v.* 1.1.6.1.)

prosȅst se, -sȅde – urušiti se: *Kȕpe su se prosȅle… (IN); usp.* propȁst

prosȉjot, -sȉjen – propustiti kroz sito, prosijati: *Prî je mūkù tukãlo ùvik prosȉjot*.

prosȉpot, -sȉpjen – prosipati; *usp*. prosûti

prosjȁt, -ô – prosjati; naslov zbirke pjesama: *Prosjãlo sûnce (Po)*

prosjôk, -ōkȁ – prosjak: *U Fôr nȉkad nî bȉlo vȉdit prosjōkȁ, a u Splȉt kolȉko hȍćeš!;* (*v.* 1.1.3.3.)

prostȉca, -e – jednostruka ribarska mreža; (*v.* 1.4.9.2.)

prostȉrot, -en – 1. razapinjati u svrhu sušenja, prostirati: *prostȉrot mrȉžu, parangôl, ròbu, smȍkve...;* 2. prostirati po površini: *prostȉrot bôb po stolù; usp*. stirȁt

prostrīlȉt, -strīlin – prostrijeliti (o pogledu): *Prostrilî me ocȉma da son se skonfundî! (ŽK)*; *usp.* strīlȉt

prostrît, prȍstren – 1. razapeti u svrhu sušenja, prostrijeti: 2. raširiti po površini;
- *prostrît mrȉžu, ròbu* – ovjesiti mreže
- *prostrît smȍkve* – sušiti smokve
- *prostrît stôl* – staviti stolnjak

prosūdȉt, -sũdin – donijeti sud, procijeniti: *Jê tȍ tãko, ili nî, nȅ znon, prosũ(d) te sõmi! (Cel.)*

prosût, prȍspen – prosuti: *Svȅ mi se prȍsulo po tlehù!; usp.* nasût; prosȉpot

prosvītlȉt, -svȉtlin – prosvijetliti: *Nekȁ njoj Bôg prosvȉtli pãmet*; *Sȁd mi je prosvitlȉlo... (Cima)*

prošȅk, -a (ved. *proseco*) – slatko vino, vrsta desertnog pića, prošek; (*v.* 1.3.10.2.)

prošētȁ(t) **se**, -šȅton se – prošetati se: *Dã mi je znȁt / hȍćedu se pôć prošētȁt? (Cel.); usp.* paseđȁt

prõšīt (se), prõšin (se) – prašiti (se): *Ka(d) prôjde ãuto grẽ mi prašȉna po vãrtlu, a prõši se i na drȕga mȉsta.*

proštȉt, -štȉjen – pročitati: *Proštî son u fȍje...* – pročitao sam u novinama...

protapanjȁt, -ôn, (prema tal. *trapanare* - probušiti) – promočiti, propustiti vodu: *Protapanjô si ôltra de ôltra (IN)* – Smočio si se skroz naskroz.

protapanjōvȁt, -ōjēn (prema tal. *trapanare*) – propuštati vodu, prokišnjavati: *Pȍcela mi je terãca protapanjōvȁt!*

protecjûn,* -ũni, *ž* (tal. *protezione*) – 1. zaštita; 2. protežiranje; *nov.* protȅkcija: *Bomȅ, pasô je rãzred po protecjũni!*

protēgnȉt (se), protẽgnen (se) – protegnuti (se): *...ôn bi mãlo protẽga nȍge (IN); Ka(d) se probūdî, nôjprî se dobrȍ protẽga, a ondȁ je apêna progovorî;* (*v.* 1.1.6.5.)

protezãvica, **rastezãvica**, -e – nagon za protezanjem udova: *Ȍl' te ćapãla protezãvica?; usp.* zihãvica

prȍti, **protȉva**, *prij.* – protiv: *...da je prȍti ãustrijske vlôsti napīsô nȉki prôglas (Cel.); Nȉmo se cȍ rȅć protȉva (Cel.)*

protȉva, -e *ž* – 1. osoba odgovarajućih osobina: *Nî onȁ tvojȁ protȉva!;* 2. rival: *Ȉšli su u otȅl potežtôtove nôjvȅće protȉve (IN);* (*v.* 1.1.3.3.)

protȉvit se, -in se – protiviti se: *Protȉvi son se i ùvik ću se protȉvit dȍkli se tȍ ne promȉni!*

protōrnȉt, -tõrnen – protrnuti: *Jõ son svȁ protōrnȉla ka(d) son ga vȉdila onãkega..*

protrêst, -trēsēn – protresti: *Protrês mãlo otû vrȉću cimênta prî nȅgo je otvȍriš!*

* zastarjelo

prôv, *pril.* – pravo: *Ȉmoš prôv!; usp.* prãvo

prôva[1], -e (ve. *prova*) – pramac broda; (*v.* 1.4.2.);
- *po(d) prôvu* – zaštićeno mjesto za ribarski pribor gdje se može i prileći: *zaspȁt po(d) prôvu*
- *stȁt na prôvu* – biti na pramcu: *Nemôj stȁt na prôvu bes potrȉbe!*
- *stȁt deprôva* – postaviti se pred nekim kao bolji: *Njȅmu nȉko ne mȍre stȁt deprôva.*

prôva[2], -e (ve. *prova*) – proba, pokus: *Bî son na prôvu od mȕzike.*

provȁt, -ôn (ve. *provar*) – 1. (is)probati: *Provãli smo dvȍ pūtȁ, provōjȅmo i trȅći (Cel.); Provôj ovû jakȅtu!; usp.* provōvät; 2. pokušati: *Mȍgli smo barênko provȁt… (IN);* 3. kušati: *Provôj ovî šûg!;* 4. iskusiti: *Ca smȍ mi svȅga provãli!;* 5. usuditi se: *Provõj me udrȉt!*

prôvda, -e – pravda: *Nî vȅć prôvde!; supr.* neprôvda;
- *na prôvdu Bȍga* – bez dokaza: *Zatvorȉli su ga na prôvdu Bȍga!*
- *krojȉt prôvdu* – suditi, presuđivati: *Ôn svȉma nãmi krojî prôvdu!*

prôvdot se, -on – pravdati se: *...i nekȁ se ôn pȍsli prôvdo kakȍ znô!*

proventȁt (se), -ôn (se) (prema ve. *ventar*) – prozračiti (se), provjetriti (se): *...pȍvar kolȉni(h) proventȁt (IŠ); Tukô stãvit rȍbu da se proventô!; usp.* provȉtrit

provêrbij,* -a (tal. *proverbio*) – poslovica

provȅst, -vedȅn – provesti: *Provȅla son cȋlu mlãdost u onù stõru kȕću; uobič.* pasät

prõvi, -o, -o, *prid.* – pravi: *prõvi muškîć, prõvi je; prõvo dīmjȁ, prõvo je; prõvo dītȅ; Svȉ su jûdi vȅli ãko su prõvi! (Cel.); usp.* vēri, fetîvi;
- *prõvi provcôsti* – pravi pravcati

prõvi provcôsti, -ega, -ega **–** pravi pravcati: *Postô je prõvi provcôsti muškardîn!; usp.* prõvi

providênca,* -e (tal. *provvidenza*) – Božja providnost; (*v.* 1.6.1.4.)

provȉdit, -in (tal. *provvedere*) – priskrbiti, dobro proći: *Ako Bôg provȉdi* – Ako Bog omogući (urod, ulov, susret...)

providûr,* -ūrä (ve. *proveditor*) – pokrajinski vladar za vrijeme mlet. uprave, knez; *usp.* poteštôt; (*v.* 1.1.3.3.)

provijônda,* -e, **provijônt**,* -a (ve. *provianda*) – 1. vojničko sljedovanje; 2. živežne namirnice: *Pôć do Splȉta za ucinȉt provijôndu (IN); usp.* provîšta, aprovizãcija

provîn, **provînj**,* -a (ve. *provin*) – 1. sprava za mjerenje gradacije alkohola: *Mȍreš mi posūdȉt provîn?;* (*v.* 1.2.6.1.); *usp.* gradãcija; 2. toplomjer: *Vȉdin po tȅbi da ȉmoš fȉbru, donȉću ti provîn;* (*v.* 1.2.4.2.)

provinȁt, -ôn (prema ve. *provin*) – mjeriti gradaciju alkohola *provînon.*

provīslȍ, -ä – polukružni držak *sȉća* ili neke druge posude;
- *Nõšla spãrta provīslȍ!;* (*v.* 1.7.3.2.)

provȉšta, -e (ve. *provista*) – opskrba hranom, zaliha živežnih namirnica; *usp.* provijônda, aprovizãcija;
- *ucinȉt provȉštu* – opskrbiti se

provȉtrit, -vȉtrin – prozračiti; *uobič.* proventȁt

provizãcija,* *v.* **aprovizãcija**,*

prõvja,* -e – dječja priča, pripovijetka: *... prõvja tȍ je stõro / ca govȍri dȍsta (Po)*

prōvjȁt, prõvjon – pričati, pripovijedati: *Jȇ von prōvjô ca mù se sȉnoć dogođȉlo?; usp.* isprōvjät; (*v.* 1.1.6.5.)

provjêra, -e (prema ve. *prova*) – *konȍp o(d) prôve* na velikim brodovima; (*v.* 1.4.4.)

provjônje, -a **–** pripovijedanje: *Kakȍ se vȉdi iz vãšega provjônja … (IN)*

prõvo, *pril.* **–** pravo, nepatvoreno; *usp.* sincêro

* zastarjelo

provōvȁt, -ōjën (ve. *provar*) – 1. (is)probavati: *Provãli smo dvȍ pūtā, provōjëmo i trëći (Cel.);* 2. pokušavati: *Frančësko provōjë nôć mȉsto za sëst… (IN);* 3. kušati; 4. iskušavati: 5. usuđivati se; *usp*. provȁt

provrȉt, -zãvre – početi vreti: *Ka(d) sve tȍ prövre ondȁ stȁv mãlo...; usp.* vrȉt

provûć (se), -vūcën (se) – provući (se): *Provûc kavëc kroz otî anêl!; Ma kakȍ se sômo provūka kroz otû žȉcu!; Parȉlo je da će pȁst rãzred, ma nȉkako se provūka.*

provukùvot (se), -vucȉjen (se) – provlačiti (se)

prõzan, prõzni; prõzna i prõznā, prõzno, *prid.* – prazan: *Prõzan je ovî... prõzni sȉć; Prõzna (prõznā) je ovȁ ... prõzno bãcva; Prõzno je ovȍ korȉto; Arsenôl je gôl i prõzan i zaklȍpjen (Kru.)*

prozêst, -zëbën – prozepsti, uvenuti od mraza, *npr*. mladi izbojci loze u proljeće

prozīrȁ(t) **se**, **prozīrot se**, -zīro se – prozirati se: *Ma je ovȍ žêmpal Bȍžji, svȅ joj se prozīro! (IN)*

prōznȉt (se), prõznin (se) – prazniti (se); *usp.* špacȁt

prozvȁt, -zovën – dati komu nadimak, prozvati: *Znôš, bomë, kakȍ su ga prozvãli.*

prūće, -a *sr zb* – gipko šiblje vinove loze, pruće: *Prūće je nôjbȍje za ispëć sardële!;* (*v*. 1.5.3.8.)

prūdȉt, prūdi – peckati (*npr*. kopriva, jaki začin...)

prūga, -e – 1. redovita brodska veza s kopnom: *U tõrik prūga ne kuštōjë u Fôr;* 2. željeznički kolosjek: *Bî je na prūgu 'Brčko-Banovići', bomë na omladînske ȁkcije.*

prût, prūtā – gipka šiba vinove loze, prut: *Grebenȉca je prût koji stãviš ù zemju;* (*v*. 1.2.6.1.)

prūžȁt (se), prūžon – pružati (se): *Grê prima mëni i prūžo mi rûku; Ovî baršćôn se prūži svȅ do kȕpih.*

prùžit (se), -in (se) – pružiti (se): *Prȕži mu je rûku...; Grên se prùžit mãlo na postëju.*

psȉha,* **sȉha**,* -e (tal. *psiche*) – veliko ogledalo s pretincima, namještaj u 'boljim' spavaćim sobama: *Poglëdola se u psȉhu...*; (*v*. 1.2.4.1.)

pùcalina, -e – 1. grm s plodom sličan mjehuriću (*Colutea arborescens*); (*v*. 1.5.3.3.); 2. podmorska trava koja ima grozdove napuhanih kuglica koje pucaju pod pritiskom

pucketȁt, -ô – puckati, pucketati: *Lîpo pucketãju ovȁ darvȁ u ôgnju (ŽK)*

pùcot, -on – 1. pucati iz oružja: *pȕcot is pȕške;* 2. pucati na komade: *Ovî kãmik ne vrȉdi nȉšta, pùco kakȍ ga tãkneš!*

pučãni,* -na – čovjek koji ne pripada vlasteli, pučanin: *Mȉ smo, težōcȉ i pučãni, lavurãli, a vlastelȁ je ubȉrola nãše trūdë;* (*v*. 1.1.3.3.)

pûče, -eta, *m* – križonoša u procesiji s Velikog četvrtka na Veliki petak, *brãtim sa kapȕcon*; (*v*. 1.6.1.5.)

pûčka, *v*. **pûška***

pud, **pù**(d), **pu**(d), **pùl**,* **pul**,* *prij.* – prema (smjer): *Vȉdi son ga di grê pud rîve, ...pù(d) doma, ...pu(d) Splȉta, ...pùl poja, ...pul konȍbe*

pud(iz)dõla/pud(iz)gõra – prema dolje/prema gore: *Ȉšla je pudizdõla nãnoge.*

pud(iz)nũtra/pud(iz)vônka – prema unutarnjoj/vanjskoj strani: *Vȍz pudiznũtra, mãnje je môra!*

pudnãprida/pudnõse – prema naprijed/prema natrag: *Vozȉt pudnõse sa brȍdon rëce se 'šijȁt'*

pùdoma, **pù**(d) **doma**, **pùldoma**, *pril.* – prema svojoj kući: *...i âla da se paletô tȕta brîva pȕdoma! (IN); Ȅvo, ȉša je pùldoma pri pêt minûtih!*

pudonãmo, *pril.* – prema onamo: *Ȉša je pudonãmo is njîn, a vrõćo se pudovãmo sôm!; usp.* pudovãmo

* zastarjelo

pudôr,* -ōrä – nekadašnji plaćeni čuvar vinograda; (*v.* 1.2.6.1.)

pudovãmo, *pril.* – prema ovamo: *Kurî pudovãmo, vìdićemo hòće se fermàt; usp.* pudonãmo

pugàčica,* *v.* **bugàčica**,*

pùh, -a – vrsta glodavca, puh: *Govòridu da je gùlaš o(d) pùha prõvo delîcja!*

pûhal, pũhli; pũhlä, pũhlo; pûhlo, pũhlo – napuhnut, nabujao, rahao: *Lîpo je pûhal ovî pũhli krùh; Lîpo je pũhlä ovä pũhlo pašurãta; Lîpo je pûhlo ovò pũhlo tîsto!*

pūhàt, pũšen – 1. puhati (o vjetru); 2. puhati kroz usta, nos

pūhà(t) **se**, pũšen se – praviti se važan: *Poglê(j) ga ca se pũše òkli je ćapô onû ferjãlku!*

puîna,* **pujîna**,* -e (ved. *puina*) – domaći meki sir, skuta; sinonim za mekoću: *mêko kakò puîna*

Pùja, -e (tal. *Puglia*) – 1. talijanska južna pokrajina na Jadranu, Puglia – Apulija; 2. nadimak *Pùja*; (*v.* 1.2.1.9.)

pūjàt (se), pũjon (se) – trijebiti (nekome ili sebi) gamad (uši, buhe); (*v.* 1.1.6.4.)

pujîna,* *v.* **puîna**,*

pujîška, -e (tal. *pugliese*) – vrsta vinove loze: *...ôn u lôzje zòbje pujîšku (IN);* (*v.* 1.2.6.3.)

pujîški,* -a(o), -o, *prid.* (tal. *pugliese*) – iz Puglije; *općenito:* talijanski (u staromе govoru); *usp.* Pùja;
- *pujîški garîful* – vrsta cvijeta
- *vozìt po pujîšku* – voziti jednim veslom

Pujîži,* -ih *m mn* (tal. *Pugliesi*) – stanovnici Puglie (Apulije), *star.* opći naziv za Talijane preko Jadrana; *usp.* Pùja

pùklina, -e – napuklina na koži (*npr.* na ruci težaka)

pùknit, -en – 1. razlomiti se dijelove, puknuti: *Pô mi je žmûl na tlèh i pùka u stô bokũnih;* 2. opaliti: *Pùkla je njegòva pùška;*
- *Pùka je glôs*... – Pročulo se...
- *Pùkla je prôvda* – Donesena je presuda
- *pùknit od jîda* – puknuti od ljutnje, zavisti: *A onà, sômo ca nî pùkla od jîda…*

pùknet(i), -a(o), -o, *prid.* – razbijen, slomljen, puknut: *pùkneti bokûn, pùkneto lãštra, pùkneto caklò; usp.* razbijên

pùlas, pûlsa (ve. *polso*) – 1. ručni zglobovi; *usp.* pôlša; (*v.* 1.1.4.1.); 2. puls (otkucaji srca); 3. snaga, mišice: *Fêrma tò gajète, pûr si ãbil na pûlse! (IN)*
- *napìpot kòme pùlas* – *fig.* ispitati kako netko diše

pulãstar,* -stra (ve. *polastro*) – pile; *usp.* jãrica, pìplica; (*v.* 1.5.1.1.)

pùldoma, *v.* **pùdoma**

pulènat, -ênta (ve. *ponente*) – 1. zapad: *Nabījè u pulènat… (IN);* 2. zapadni zimski vjetar: *Zînsko dòba, pulènat..., bôje je dòma stät!;* (*v.* 1.4.8.1.)

pulênta, -e (ve. *polenta*) – kukuruzna kaša, palenta: *Za onẽga rãta nî bìlo drùgega nẽgo pulênte, a i tò nẽ ùvik!;* (*v.* 1.3.5.1.)

pulentàc, -ãca (prema ve. *ponente*) – lagan zapadni vjetar *pulènat: Pulentàc, jùgu otàc!;* (*v.* 1.4.8.1.)

pulentôda, -e (ve. *ponentada*) – vrlo jak zapadni vjetar *pulènat* (uz *kôntra kurènat* može razviti vrlo velike i razorne valove): *bòta o(d) pulentôde (IN);* (*v.* 1.4.8.1.)

pulicìja[1], -e (tal. *pulizia*) – čistoća: *Hòmo ucinìt pulicìju!*

pulicìja[2], -e (tal. *polizia*) – policija; *usp.* milîcija

pulicjòt,* -a (ved. *pulizioto*) – gradski redar: *Pulicjòt Krùška bicîklon arivô, lampadînon posvītlî, u fojète zapīsô (TM); usp.* milicjunêr; (*v.* 1.1.3.4.)

pùlić, -a – mladi magarac; (*v.* 1.5.1.1.)

pulìtika,* -e (tal. *politica*) – politika: *Bòje ti se je ne mīšàt u pulìtiku; nov.* polìtika

pulîto,* *pril.* (ve. *pulito*) – čisto, ukusno;
- *pôko ma pulîto* – malo ali dobro

* zastarjelo

pûlpit, -a (tal. *pulpito*) – propovjedaonica: *...da ga kurôt u nedȉju ne napãde sa pûlpita (IN);* (*v.* 1.6.1.1.)

pûlša, -e (tal. *polsa,* polsino) – donji dio rukava, orukvica, manžeta: *…vẽšta dôle na pjẽte, gôre na botūnẽ, a rukōvȉ su bîli sa pûlšon (Man.)*

pûmpa, -e, **pômpa**,* -e (njem. *Pumpe*, ve. *pompa*) – crpka, pumpa: *pûmpa za vȍdu; …môj màntel, buvêl, šȉlo i pômpa! (IN)*

pumpȁt, -ôn (ve. *pompar*) – crpsti, pumpati bûmba

pumpȅta, **bumpȅta**,* -e (prema ve. *pompa*) – pumpica za zrak, ulje*...; pumpẽta o(d) picĩklih*

pumpjêr,* -ērä (ve. *pompier*) – vatrogasac; *uobič.* vatrogãsac

pumpûn, -ūnä, *m* (fr.-tal. *pompon*) – 1. ukrasna kuglica na kapici: *Inglêži su svȉ imãli pumpûn na berȉtici;* 2. ukrasni privjesak na svećeničkom pojasu (*cĩngulu*)*;* (*v.* 1.6.1.2.)

pûn, pùni, -a(o), -o, *prid.* – napunjen, pun: *Pûn je ovî... pùni karatîl; Pùna je ovȁ... pùno gustîrna; Selȍ pùno võjske;*
- *pûn ka bȁk* – opijen ko prasac, pijan; (*v.* 1.1.6.3.)
- *pûn puncȁt* – prepun

pùnat, pûnta (tal. *punto*) – 1. bod, jedinica u igri; (*v.* 1.6.5.3.); 2. bod iglom kod šivanja ili pletenja; 3. kvačica na šavu na rani: *Ucinȉli su mu cetȉri pûnta;* 4. drveni most, koji se postavlja od broda do obale: *Daržȉ se cĩlo vrîme za pùnat od vapôra… (IN);* 5. upala pluća: *Ma ca sẽ hȍće za ćapȁt pùnat, plavurîtu… (IN)*; maldepùnat; (*v.* 1.1.5.1.);
- *pùnat o(d) smãrti* – smrtni čas

pùnit, -in – puniti: *Nemôj vẽć pùnit, pripùnićе se!*

pùno, *pril.*/ **vẽće**, *komp.* – 1. puno/više; *supr*. mãlo/mãnje; *usp*. pùnomãlo, cüdo, velẽ; 2. napunjeno; 3. vrlo;
- *pùno lîpo* – vrlo lijepo

punomãlo, *pril.* – vrlo malo: *Bîlo je punomãlo svîta. supr.* pùno

pûnta, -e (tal. *punta*) – 1. vrh, šiljak: *pûnta od lâpiša;* 2. rt na moru: *Pûnta Pelegrȉna;* 3. istaknut dio obale: *pûnta od Rîve;* (*v.* 1.4.8.2.); 4. drvena letva kojom se učvršćuju otvoreni prozorski kapci (*škûre*); 5. upala;
- *ćapȁt pûntu*, *propuntȁt* – dobiti upalu pluća

puntamènat,* -ênta (tal. *appuntamento*) – 1. sastanak, 2. ljubavni sastanak: *Imô je puntamènat sa njôn na rîvu, ȉspod ferōlà (IN); usp.* randevù

puntapȅt,* -a (ve. *pontapeto*) – broš pričvršćen na ženske grudi; (*v.* 1.1.8.2.)

puntarjûl, -ūlä (trs. *puntariol*) – šiljato dlijeto za obradu kamena; (*v.* 1.2.5.)

pûntast(i), -a(o), -o, *prid*. (prema tal. *punta*) – koji ima šiljat vrh, šiljat: *pûntast je ... ovî pûntasti pincîn*

pûntašpâgo, -a (prema. tal. *punta, spago*) – zid od manjeg, nepravilnog kamena koji se *rebukovãlo;* (*v.* 1.2.2.)

puntašpȉc,* -a (tal. *punta* + njem. *Spitz*) – vrh cipela na špic, ‘špičoki’

puntȁt, -ôn (tal. *puntare*) – 1. osjetiti bolno probadanje u tijelu, dobiti upalu zbog podhlađenosti: *Puntãlo ga je!;* 2. utisnuti *pùnat* (*npr*. rupicu na metalu prije bušenja); 3. točkasto zavariti

puntîn, -a (prema tal. *punta*) – istaknuti dio kopna u moru, rt, manja *pûnta*; (*v.* 1.4.8.2.)

puntîna, -e (tal. *puntina*) – 1. vrsta kratkog čavlića široke glave (*npr*. za papir): *Stȁv tõte dvî puntîne;!* 2. bušeći vijak, burgija, ‘borer’

puntižêl, -ëla (trs. *pontisel*) – deblja daska (oko 5 cm), mosnica, ‘fosna’: *Donês onȁ dvȍ puntižëla!;* (*v.* 1.2.2.)

pûnto,* *v.* **apûnto**

puntôr,* -ōrä – pripadnik prohrvatske stranke za vrijeme AU monarhije, protivnik autonomaša; *supr.* tonomôš

* zastarjelo

punjèta, -e (ved. *pugneta*) – sperma: *cinìt punjètu* – masturbirati

punjètor, -a (prema ved. *pugneta*) – 1. masturbant; 2. *fig*. nespretno mlado čeljade; *usp*. špucètor; (*v.* 1.1.3.2.)

pûpa, -e (stdlr./lat. *pulpa*) – mekana sredina (*npr*. kruha): *Ôn mòre ìst sômo pûpu ol krùha; Guštožìje je mêso prì kost nègo sômo pûpa.*

pùpa, -e (tal. *pupa*) – lutka: *Carvèno karòca u kojû son jò ùvik vozìla svojû mõlu pùpu (Cel.); usp*. pjãvula; (*v.* 1.6.5.1.); 2. razmještaj kugli u biljaru kada je lako učiniti *pùnat*

pùpak, pùpka – 1. pupak na tijelu; 2. pup na biljci, pupoljak

pûpast(i), -a(o), -o, *prid*. (prema tal. *polpa*) – debeljuškast: *Ôn je, onãko, vèće pûpast.*

pùplika,* -e (ve. *publico*) – gledatelji, publika: *Kakò je bîlo, ca je pùpliku razveselìlo? (FJ)*

pùpovit, -i, pùpot, -o – puštati pupoljke, pupati: *Lozà vèć pùpovi (ŽK)*

pûr,* (tal. *oppure*) – valjda: *Ispripovîd non ca jè tò tãmo bîlo, pûr nìsì mùtov! (IN)*

pûrga, -e (ve. *purga*) – čišćenje crijeva, sredstvo za čišćenje, laksativ

purgà(t) **se**,* -ôn se (ve. *purgar*) – čistiti se, uzeti lijek za čišćenje: *Nî vèj cò cèkot, tukãće mi se purgàt; usp*. ispurgàt

purgatôrij, **pargatôrij**,* -a (lat. *purgatorium*) – čistilište: *... u rôj, u pakôl, òli u purgatôrij (Pi); Dûšè o(d) pargatôrija (MBS);* (*v.* 1.6.1.4.)

purtèla, -e (ve. *portela*) – četvrtasti otvor na *škãfu* i pokrov za taj otvor: *Babûka se dîga is trãte i sê u purtèlu (FN); usp.* bukapôrta; (*v.* 1.4.2.)

pûst, pũsti; pũstä, pũsto; pûsto, pũsto, *prid*. – 1. napušten: *Pròpja je pûst... ovî pũsti krôj; Pũstà je ... pũsto kùća; Pûsto je ... pũsto imônje;* 2. beskrajan: *Nìsòn te vìdi pũstega vrìmena!*

pũstìt, pũstin – pustiti; *usp.* molàt;
- *pũstìt na vòju* – dopuštati: *Mãti mu pũšćo svè na vòju.*
- *pũstìt smîron* – ostaviti na miru: *Pũs' me s mîron!*
- *pũstìt slũžbu* – napustiti činovničko mjesto: *Za ne zapũstìt imônje, pũstî son slũžbu (IN)*
- *pũstìt sùzu* – zaplakati potiho: *Kad je vapôr pòce šijōvàt perfîn je i otàc pũstî sùzu.*
- *pũstìt vòdu* – pomokriti se: *Grēmò pũstìt vòdu na pûntu od rîve!*
- *pũstìt vônka* – pustiti van (ljude, stoku, perad...) : *Pustìli su ga vônka* – Izašao je iz zatvora
- *Pũs' me smîron!* – Pusti me na miru!
- *Pûš' ćà!* – Pusti, hajdemo odavde!

pûsto, *pril.* – pusto, napušteno: *Svè je pûsto, nîndir nìkoga!*

pustò, -à – sukno, podstava koja se stavlja pod sedlo

pustopãšice, *pril.* – razuzdano, slobodno, bez nadzora: *Nemôj pũstìt kozè pustopãšice!*

pũšćàt (se), pũšćon (se) – 1. puštati: *Nemôj pũšćàt mõlega vônka!;* 2. popuštati: *Nemôj mu se pũšćàt!;* 3. propuštati;
- *pũšćàt môre* – propuštati morsku vodu

pùška, -e, – puška: *Svì su bîli sa pùškima ù ruke!;* (*v.* 1.6.2.2.);
- *Upōlìla mu je pùška* – Imao je sreće (u poduhvatu)

pũški (i), -a(o), -o,* *prid.* – pučki, narodni;
- *pũško škùla* – prva četiri razreda osnovne škole, pučka škola: *Bîli smo zàjedno u pûšku škùlu.*

pùt, pùjen – crpsti tekućinu; *usp*. ispùt

pût[1], pũtà – staza, put: *Trèfi son ga po pũtù; izr. pût pòd noge*

pût[2], pũtà – put (naznaka ponavljanja): *Rèka son ti dvò pũtà, nēćù ti ponōvjàt mijôr pũti(h)!*

putà, putîh – pluta na mreži; (*v.* 1.4.9.2.)

* zastarjelo

putâna,* **putôna**,* -e (ve. *putana*) – 1. prostitutka, kurva, u izrazima poput: *pôrka putâna, putâna Êva...; 2. razg.* žena slobodna, provokativna ponašanja; *uobič.* kûrba; (*v.* 1.1.6.1.)

putenjãca,* -e (tal. *puttanaccia*) – 1. kurvetina; *usp*. kurbetìna; 2. *vulg.* ženka: *Sômo su putenjãce guštôže (IN)* – Samo su ženke ukusne (o ježincima); *usp*. putâna

putovàt, -ûjen – putovati: *Mèni sîn putûje svãku mãlo, tãka mu je slûžba; usp.* vijajàt

puzãlo, -a – mjesto pogodno za klizanje djece iz zabave: *Nôjbòje puzãlo je bîlo u Bùrak, ìspod Gōspê Luncjôte (ŽK)*

puzìt, -în – sklizati se: *Ne hòd niz Bùrag pösli kìše, ondà pùno puzî; usp*. pòpûznit; (*v.* 1.1.6.4.)

Iskarcōjë se borovìna, 1960. ...
... i gòni cesmìna, oko 1953.

* zastarjelo

R

rabȍta, (rus. *rabota*) – 1. posao, rad: *Grēmȍ na rabȍtu;* 2. sumnjiva radnja

rabȍtnik,* -a, **rabȍtni dôn** – radni dan; *...a otî svẽci nīsù od rabȍtnika (IN)*

rãca, -e (ve. *razza*) – pasmina, vrsta, rod: *Kojà je tȍ rãca?* – Kakva je to pasmina?;
- *po rãci* – nasljedno: *Tȍ mu je po rãci!*

račûn, -ūnä, *m* – 1. obračun, račun; *usp*. kònat; 2. osnove matematike, račun: *Dȍbi je jẽdan iz računà;*
- *dôć Bògu na račûn* – platiti za svoje grijehe
- *vodȉt računù* – uzimati u obzir, voditi računa

računȁt, -ôn – 1. računati; 2. uzeti u obzir: *Jê vî računôte na nôs… (FFr); usp*. kontät

Radênska, -e – mineralna voda iz Slatine Radenci (Slovenija); vrlo rasprostranjena do 1991., postala sinonim za mineralnu vodu: *Za paršurãte... stãvit pôl lȉtre vodê i pôl lȉtre Radênske... (Gst.);* (*v*. 1.3.10.1.)

radȉć, -a (ve. *radicio*) – 1. zeljasta biljka (*Cichorium intybus*); 2. korov, jestiv kado salata

radȉje, *v.* **rãje**

râdijo, -a (internac. *radio*) – *Slȕšo son sȉnoć râdijo...; Mãlo kô je imô dȍma râdijo prî onẽga rãta.*

radopjȁt,* -ôn (tal. *raddoppiare*) – podvostručiti: *Žẽnà mi je radopjãla rȍbu na kolȉnima i na lôktima*; *usp.* duplät

rãdosno, *pril.* – s veseljem, radosno: *Docẽkoli su ga rãdosno, kakȍ sîna.*

rãdost, -i – veselje, radost: *Bîla je tȍ vẽlika rãdost!; usp*. vesêje, alegrȉja; drãgost

rãdostan, rãdosni; -sna(o), -sno, *prid.* – veseo, radostan: *Ȕvik je rãdostan ovî... rãdosni covȉk; Ȕvik je rãdosna ovà... rãdosno dīmjà; Ovȍ dītȅ je ȕvik rãdosno; usp.* vësel; (*v*. 1.1.6.2.)

rãdovonje, -a – čestitanje, radovanje (*npr.* prigodom rođenja u kući): *Rodȉla mu se ćêr…ma ȉsto se kòd rãdovonja nî mȍglo bez onê: 'Ne bacelôj, glãvno da je žîvo i zdrãvo!' (IN)*

rãdovot se, rãdujen se – 1. radovati se; 2. čestitati komu neki radosni događaj (rođenje, vjenčanje...) : *Jõ von se rãdujen ca vȍn se rodî sîn.*

rãfa, -e (trs. *rafa*) – zarasla prljavština po koži (*npr.* na laktima, koljenima): *Ćapãla mi se rãfa na lôkat; usp.* patôšćina

rafȉja, -e (tal. *rafia*) – vlakna (jedne vrsti palme) koja se koriste za vezivanje mladica u vinogradima; (*v*. 1.2.6.1.)

rafiôli, **rafjôli**, -ih *m mn* (ve. *rafioli*) – slatkiši s nadjevom od badema: *Sä(d) se rafiôli kupȕjedu u Bôbisa;* (*v*. 1.3.9.2.)

ragôn,* -a (ve. *ragan*) – nevrijeme s najjačim vjetrom, uragan: *Tȍ nî bîla nevêra kakȍ u nôs, tȍ je bî ...ragûn!* (*v*. 1.4.8.1.)

rãje, **radȉje**, *pril. komp.* – radije: *Jõ bi sa brujẽton rãje (j)î manȉštru nẽgo pulêntu.*

rakêta, *v.* **rokẽta**,*

rakȉja, -e (tur. *rakı*) – rakija: *Ovõde se, po otȍku, cinî rakȉja o(d) grôžja, bomẽ, lozovãca;* (*v*. 1.3.10.2.)

rakîtis, -a (lat. *rhachitis*) – bolest kostiju, rahitis; (*v*. 1.1.5.1.)

rãme, ramenà – rame: *Pomôz mi stãvit ovù vrȉću cimênta na rãme!;* (*v*. 1.1.4.1.)

ramîna, -e (tal. *ramina*) – 1. bakrena posuda (od *rãma*); 2. *fig*. predmet izudarane, utučene površine; *usp.* rôm, lãta; (*v*. 1.3.1.)

* zastarjelo

rampîn, -a (ve. *rampin*) – naprava poput malog sidra za hvatanje vrša u moru, kante iz bunara...: *Škapulôj ga rampînom! (IN); usp*. šemȅt; (*v*. 1.4.9.1.)

rãna, -e – rana: *Dõša je dȍma pûn rãnih (rôn);* (*v*. 1.1.5.)

randevù,* -a (trs. *randevu,* od fr. *rendezvous*) – ljubavni sastanak, ‘spoj’: *Govȍri da ȉmo randevù s onôn ferijãlkon; usp.* rêndes, puntamënat

rãnit (se), -in (se) – raniti (se): *Rãni ga je, mȁ nonvolêndo; Rãni se je ù ruku, ma nî zlȁ.*

rãnit, -in – ustajati rano, raniti: *Onȁ rãni svãki dôn da bi bîla parvà na peškarȉju.*

rãno, *pril.*/ **ranȉje**, *komp.* – rano/ranije: *Rãno son se dȉga za pôć u oržolôndu, a mȍga son i ranȉje!*

rãnjen(i), -a(o), -o, *prid.* – ranjen: *Têško je rãnjen... ovî rãnjeni covȉk; Têško je rãnjena... ovà rãnjeno ženȁ; Têško je rãnjeno ovȍ dîtë!*

ranjenîk, -īkä – ranjenik: *...a ranjenîcih je bîlo perfîn u klȁustar o(d) Frôtrih (IN)*

rãpa, -e – rupa: *Jucẽra mu je bîla rãpica, a danàs mu je, bomë, lȉpo rãpa na gãće; usp*. bûža

rãpica, -e – rupica

rapȍrat, **rapôrt**, -a (ve. *rapporto*) – izvještaj

raportȁt, **reportȁt**, -ôn (ve. *reportar*) – izvijestiti, podnijeti izvještaj, dojaviti

rasapêt, -sãpnen – osloboditi spone na prednjim nogama tovarne životinje (*mūlù, tovãru...*)

rascemušȁt, -ôn – 1. raščešljati vunu; 2. *fig*. rasplesti, raskuštrati: *Kô te je tãko rascemušô?*

rascinȉ(t) **se**, -în se– razviti se, oblikovati se: *Mãslina se lîpo rascinȉla! (ŽK)*; *usp.* razgranȁt se

rascȉstit, -in – raščistiti: *Pȍpi je jȍš jedôn gȕcoj, rascȉsti je gãrlo i ondà je zakantô.*

rascufȁt, -ôn (prema ved. *zufo*) – raščupati, pokvariti *cùf: Kô te je tãko rascufô? usp*. cùf

rasćakulȁ(t) **se**, -ôn (prema ved. *ciacolar*) – raspričati se: *Ca stȅ se tãko rasćakulãle?*

rasedlȁt, -ôn – skinuti sedlo s tovarne životinje: *Ćêr je ȉšla pomȍć ȍcu rasedlȁt žîvo (Cel.); usp.* razoglōvȉt

rasedlōvȁt, -ōjën – skidati sedlo s tovarne životinje: *Ȅno ga ȉsprid merȉne, rasedlōjë mūlà.*

raselȉt (se), -sëlin (se) – raseliti (se): *Rȁt i nevȍja rasëli pȕno svîta; Kad je propãla lozȁ pȕno se je nãših raselȉlo, ȉšlo pud Amerike.*

rasfantȁt, *v.* **rastanfȁt**

rasfilȁt (se), -ôn (ve. *sfilazzar*) – razvrgnuti niti (*npr*. pletene tkanine, konopa...)

rasfriškȁt (se), -ôn (se) (ve. *refrescar*) – osvježiti (se): *Cëkoj sekûnd nekȁ sômo glôvu rasfriškôn!; A ȅvo, grēmȍ se mãlo rasfriškȁt ù more; usp.* rastanfȁt

rashȉtit, -in – neuredno pobacati, razbacati: *Nemôj sȁd svȅ tȍ rashȉtit!; usp*. hȉtit; (*v*. 1.1.6.4.)

rashlãmot (se), -on (se) – rastresti, olabaviti (se), razlabaviti (se)

rasȉć, -sīcën – rasjeći: *Rasȉkli smo dȉnju na cetȉri bokūnȁ.*

rasȉpot, -sȉpjen – rasipati: *Lõni smo rasȉpoli šũder po pūtù, ma is ovȍ kȉše mãlo ga je ostãlo!*

raskantȁ(t) **se**, -ôn (prema ve. *cantar)* – raspjevati se

raskȉdon(i), -a(o), -o, *prid.* – raskidan, pokidan: *Vȁs je raskȉdon... ovî raskȉdoni jaketûn; Svà je raskȉdona... ovà raskȉdono jakèta; raskȉdono (j)ȉdro*

raskȉdot, -on – pokidati, razderati: *Raskȉdoli su svȅ mrȉže na zodȉvu.*

raskȉnit, -en – raskinuti vezu, prekinuti: *Ôn je raskȉni zãruke, bȍje mu je sȁd pô(ć) ćà!*

raskl̀ìmot se, -on – rasklimati se: *Raskl̀ìmola se ovà katrîda, tukãće mi je odnît u marangūnȁ.*

* zastarjelo

raskokolàt (se), -ôn (se) (tal. *coccolare*) – razmaziti (se): *Ne smîš je raskokolät i razvicjät; Vëj se raskokolãla; usp.* razvicjät

raskonfešàt,* -ôn (tal. *sconficcare?*) – razdvojiti, razbacati dijelove na sve strane: *Kros pũsta godȉšća gajëta se svȁ raskonfešãla (Pi)*

raskopàt, -ôn – raskopati; (*v.* 1.2.6.)

raskòpica, -e – pliće okopavanje vinograda: *Raskòpica je lãšnji posôl ol kòpice.*

raskostrūšìt, -strũšin – razbarušiti: *Kô ti je tãko raskostrūšî vlôse?*

raskrēcìt (se), raskrẽcin (se) – raskrečiti (se): *Raskrẽcìla je nȍge i pišãla, onãko, na stojêć; Kakȍ si se tȍ raskrẽcìla, svë ti se vȉdi!;* (*v.* 1.1.6.4.)

raskrōbìt (se), -krõbin – otopiti (se): *Maknȉ otȍ o(d) sûnca, raskrōbìće se!*

raskùhot (se), -kùhon – raskuhati (se): *Nemôj da ti se rîži raskùhodu.*

raskvartàt, -ôn (prema tal. *quarto*) – rasjeći na četiri dijela

raskvòcot se, -kvȍce se – 1. početi kvocati (o kokoši); 2. *fig*. postati razdražljiva osoba: *Raskvȍcola se kakȍ kȍkoša na jōjȉma!*; *usp.* kvȍcot

rasmantà(t) **se**, -ôn se – rastrijezniti se, doći k sebi; *usp*. rastanfà(t) se

raspacàt, -ôn (*hibr.* prema ve. *spazzar*) – razdijeliti, raspačati, raščistiti: *Svë su raspacãli, nî nȉšta ostãlo; usp.* deštrigät

raspacōvàt, -ōjën (*hibr.* prema ve. *spazzar*) – dijeliti na sve strane, raspačavati: *Pȍceli su raspacōvät stõre stvõri.*

raspãdot se, -on se – raspadati se: *Kȕnje se kùhodu dok se ne pȍcnedu raspãdot (Gst.); Pȍcela mi se raspãdot ovȁ kȍfica; usp.* raskonfešà(t) se

raspajolàt, -ôn (*v.* pajôle) – odignuti podnice broda: *Ȍdma smo raspajolãli dîl štîve i pȍceli šekät... (FN)*

raspãrtit, -in – skinuti teret s tegleće životinje, rasprtiti: *Pôj pomȍć ȍcu raspãrtit!;* (*v.* 1.2.6.1.)

raspartīvàt, -ījën, **raspartȉvot**, -ȉjen – skidati teret s tegleće životinje: *...a ôn raspartījë damjônicu za potēgnȉt dvȍ gȕcja (IN)*

raspàs(t) se, -pãden – raspasti se: *... ka(d) se bîla raspãla võjska stõre Jugoslâvije (IN)*

raspašôj, -pašȍja *m* (ruski) – raspojasanost, nered, anarhija: *U njëga ti je ȕvik raspašôj!*

raspȉrot, -en – djelovati iznutra napinjajući: *Cîr mi je narêsa pôk mi sȁd raspȉre.*

raspītà(t) **se**, -pȉton se – raspitati se: *Vajãće mi se raspītät u kojû škùlu poslät mõlega.*

raspitīvà(t) **se**, -ījën se, **raspitȉvot se**, -ȉjen se – raspitivati se: *Cùla son da se ôn raspitȉje o tëbi.*

raspīzdìt, -pīzdin – *vulg.* potrošiti uludo: *... a drȕga generãcija je svë raspīzdȉla (Cel.); usp*. raspȕškot, pofrajät

rasplaćùša, -e – 1. riba (skuša, lokarda) ili plod (smokva, oskoruša...), raspolovljena da se bolje suši: *smȍkva rasplaćùša;* 2. prorez na odjeći: *jakëta na rasplaćȕšu; usp.* rasplōtȉt

rasplākot, -plãcen – rasplakati se: *Žãlost i nevȍja, prȍpja da se covȉk rasplãce! (Cel.);* (*v.* 1.1.6.5.)

rasplandīskàt, -plandīsko – rasplamsati: *Stȁv mãlo vëće šȕme pôk će se rasplandīskät.*

rasplèst (se), -pletën (se) – 1. odmrsiti ono što je bilo zamršeno: *Kô će sȁd rasplèst ovȍ krëne!; usp.* odmōrsìt; 2. razjasniti zapletenu situaciju: *Tȍ se je rasplèlo tãko da je ôn...;* 3. raščešljati (se): *Sa ovȍ vȉtra svȁ son se rasplèla!; usp*. raskomušät, raskušträt; *usp.* rasplȉćot

raspletên, -pletëni, -a(o), -o, *prid.* – raščešljan: *Vȁs je raspletên ovî tvôj raspletëni sîn; Svȁ je raspletëna ovȁ tvojà raspletëno ćêr; Ovȍ dītë je svȍ raspletëno!*

* zastarjelo

raspljȉćot, -en – oslobađati ono što je bilo zapleteno, rspletati: *Kô ćе sȁd raspljȉćot ovȍ tȕnje!; usp.* rasplȅst

rasplōtȉt, -plõtin – raspoloviti, raspolutiti: *Rasplōtȉću smȍkve, bȍje ćе se osūšȉt; Vajô rasplōtȉt sardȅle i ostãvit sômo cȉsto mêso (Cel.); usp.* rasplaćȕša

raspōlȉ(t) **se**, -põlin se – 1. razbuktati se, raspaliti se: *Ogônj se raspōlî;* 2. ražestiti se: *Tãko se bî raspōlî...; usp.* najūšȉ(t) se

raspolovȉt, -polȍvin – raspoloviti: *Raspolovȉla je onû pȅcicu sȉra i dãla mȅni jednȕ polovȉcu.*

raspoznȁt, -ôn – raspoznati: *Ȉsti su istôsti, ne mȍreš raspoznȁt kô je kô; usp.* poznȁt

raspravȉjot, -ȉjen, **rasprōvjȁt**, -õvjon – 1. raspravljati: *O tȅmu se dvȍ pūtā raspravȉjolo... (Cima);* 2. razglašavati, ogovarati

rasprãvit, -in – 1. raspraviti: *Tukãće mi rasprãvit tȍ is njîn, ma nãsomo!;* 2. razglasiti

raspȕknet(i), -a(o), -o, *prid.* – raspuknut: *Väs je raspȕknet... ovî raspȕkneti milûn; Svä je raspȕkneta... ovä raspȕkneto dȉnja; Ovȍ drîvo je svȍ raspȕkneto.*

raspȕknit se, -en se – raspuknuti se: *Pãla je dȉnja na tlȅh i raspȕkla se.*

raspȕškot, -ôn – potrošiti na brzinu (kao iz puške); *usp.* deštrigȁt, pofrajȁt

rastanfȁt,* **rasfantȁt**,* -ôn (prema tal. *fantasia*) – razbuditi se, doći k sebi: *Lȉtnje dȍba, zvizdôn, bȕta glôvu u gandôj, mãlo rastanfôj! (TM); usp.* otrīznȉ(t) se, rasmantȁ(t) se, razveljȁ(t) se

rastarkȁ(t) **se**, -tarcîn – rastrčati se: *Rastarkãli su se na svȅ strône…*

rastavȉjot, -en – rastavljati: *Svãki pût tukô rastavȉjot cȉli motôr.*

rastãvit (se), -in (se) – 1. rastaviti u dijelove: *Vajãće rastãvit cȉli motôr.* 2. rastati se: *Onä se bîla udãla u Splȉt, ma cȕjen da se je i rastãvila; usp.* separȁt

rastãvjen(i), -a(o), -o, *prid.* – 1. rastavljen u dijelove: *Ovî rastãvjeni motȏr je rastãvjen u stô bokũnih;* 2. rastavljen od bračnog druga: *Ovä rastãvjeno ženä je rastãvjena po drȕgi pût; Ovȍ bȉdno stvorênje je rastãvjeno i žīvȅ sômo.*

rastēgnȉt, -tēgnen – rastegnuti: *Hȍmo mãlo rastēgnȉt nȍge! (IN);* (*v.* 1.1.5.4.)

rastemperȁt,* -ôn (prema tal. *temperare* – okaliti) – raskaliti, rastopiti: *Njefȉna jubôv se, ondä, rastemperãla.*

rastēzȁt (se), -tēžen (se) – rastezati (se): *Ne rastêž pùno otî lãštik od mudôntih!; Sedî u kancelarȉju i rastēže se svãku pê(t) minûtih!*

rastezãvica, *v.* **protezãvica**

rastȉrot, -tȉron – rastjerati: *Rastȉroj tȍ mularȉje ca skrîce nãmi pol ponȉstru!*

rastocȉt, -tȍcin – 1. pretočiti iz veće posude u više manjih; (*v.* 1.1.6.4.); 2. rastočiti, izjesti: *Côrvi su rastocȉli grêde; Kônkari te rastocȉli!;* (*v.* 1.7.4.)

rastopȉt (se), -tȍpin (se) – rastopiti (se): *Cȅkoj mãlo nekä rastȍpin katrôm!; Rastopî se lôj.*

rastōrkȁt (se), **raštōrkȁt (se)**, -tōrcen (se) – razbacati, rasuti, raštrkati, raspršiti (se): *...sa komīnä žerãvu rastorkãlo (Po); Raštorkãli smo se na svȅ strõne svîta (ŽK)*

rastovōlȉ(t) **se**, -tovõlin se – leći rašireći udove (*npr.* od umora): *Kô ćе sȁd pôć būdȉt ovȅ iz drȕgega otȍka ca sȕ se rastovōlȉli na bãnak… (IN)*

rastrēst se, -trēsën se – 1. rasuti se; 2. *fig.* ojačati tjelesno: *A kȁ(d) son bokûn narẽsa / u mladȉća se rastẽsa… (Pi)*

rastrūbȉt, -trūbin – pronijeti glas, razglasiti: *Nemôj sȁd ovȍ rastrūbȉt ȍkolo!*

rastumbȁt, -ôn – razvaliti: *Nôjprî ćemo ovî zîd rastumbȁt (ŽK); usp.* tumbȁt

rastvorȉt (se), -tvȍrin (se) – rastvoriti (se): *Rastvorî je lîbar i pȍce štȉt nã glos; Rastvorȉla se ponȉstra, pôj zatvȍr vȅselo!*

* zastarjelo

rasüšnet(i), -a(o), -o, *prid.* – rasušen: *Väs je rasüšnet... ovî rasüšneti brôd; Svä je rasüšneta... ovä rasüšneto gajëta; Kojë rasüšneto drîvo!; usp.* raskonfešôn

rasüšnit se, -süšne se – osušiti se da se dijelovi odvoje: *Stõro gajëta se svä rasüšnila na žõlö.*

rasût (se), rãspen (se) – 1. rasuti na sve strane: *Pãlo je na tlëh i rasûlo se;* 2. rasplesti kosu: *Rastvorïla je kunkûn i rasûla vlôse.*

rasvanï(t) **se**, -svãne se – svanuti: *Vëć se bîlo rasvanïlo… (IN)*

rasvanüće, -a – osvit zore, svanuće; *usp.* zorä, svïtonje

rasvïćot se, -svïće se – daniti se, svitati: *Dïga son se ka(d) se pöcelo rasvïćot.*

rasvītlït (se), -svītli (se) – 1. rasvijetliti: *Sä(d) su lîpo rasvītlïli Rîvu;* 2. razdaniti se: *Bîlo se vëć lîpo rasvītlïlo…*

rašćarät, -ô (ved. *ris'ciarar*) – razvedriti, razbistriti (se): *Rašćarãlo je pösli nevêre; usp.* razvedrï(t) se

rašćarōvät, -ōjën (ved. *ris'ciarar*) – vedriti, bistriti (se): *Iz dõla nïkako kakö da rašćarōjë (IN)* - Sa zapada nekako kao da se vedri.

rašentï(t) **se**, -în (tal. *rissentire)* – protresti se (od velikog rada, udarca...), osjećati posljedice

rašīrït (se), rašīrin (se) – raširiti (se): *Da mu nî rašīrïla nöge ne bï säd bîla trùhla; Ca sï se rašīrïla po cĩloj postëji, a dï ću jö leć!?*

rašït, -ïjen – odšiti: *Ovî rukôv tukô rašït i prišït ga kakö i onî drügi.*

rašķèta, -e (trs. *rascheta*) – alatka za struganje stare boje (plosno željezo naoštreno na dva kraja, jedan kraj je savijen); *usp*,. bruškèta; (*v.* 1.2.5.)

rãšpa, -e (ve. *raspa*) – 1. vrsta alata, turpija: *Tö mi vajô säd finït sa rãšpon;* (*v.* 1.2.5.); 2. vrsta plesa iz sredine 20. st.: *Rãšpa se tõncola ùvik na ïstu melödiju;* (*v.* 1.6.4.2.)

rašpät, -ôn (trs. *raspar*) – raditi *rãšpon*

rât, **rôt**,* rãta – rt, *pûnta;* sastavni dio mnogih toponima, poput *Krĩžni rât; Vodëni rôt;* (*v.* 1.2.1.3.)

rȁuk(i), -a(o), -o, *prid*. (ve. *rauco*) – promukao, hrapava glasa: *Rȁuk je, ne mȍre vëć ni govorït.*

ravanëla, -e (ve. *ravanello*) – rotkvica (*Raphanus radicula*)*: Nãmi su vëć iznïkle ravanële;* (*v.* 1.3.7.1.)

raviôli, -ih *m mn* (tal. *ravioli*) – tjestenina punjena mesom, sirom ili povrćem; (*v.* 1.3.11.2.)

ravnät (se), -ôn (se) – 1. ravnati neku površinu (*npr*. zemlju); *usp*. lišät; 2. ravnati se: *Nemôj se ravnät po njëmu!*

razadnït, -în – skinuti dno sa bačve; *supr*. *zadnït*

razaglōvït,* *v.* **razoglōvït**,*

razapêt, -zãpnen – razapeti: *I mëne su itïli razapêt na krîž, ma in nî uspïlo!*

razaznät, -ôn – raspoznati, razaznati: *Bîlo se razdōnïlo, mȍglo se razaznät dï gãziš.*

razbït (se), -ïjen (se) – razbiti (se): *Razbî je brôd na kȍse; Razbïla mu se gajëta!*

razbīvät, -ījën – razbijati: *Pȍce je razbīvät svë ȍkolo sëbe…;*

- *razbīvät armatûru* – kvariti planove, kvariti posao

- *razbīvät glôvu* – previše razmišljati

razbivên razbotunät, -ëni; *-a(o)*, -o, *prid.* – razbijen: *Razbivên je ... razbivëni kaïć; Razbivëna je ...razbivëno gajëta; razbivëno korïto; usp.* püknet

razbôjnik, -a – razbojnik: *Stôj atênto, ôn ti je prõvi razbôjnik!; usp.* gänster; (*v.* 1.1.6.1.)

razbolï(t) **se**, -bölin se – razboljeti se: *Razbolî son se na škôj, tukãlo je pôć u Fôr… (TM)*

* zastarjelo

razbotunȁt (se), -ôn (se) (prema ve. *sbotonar)* – otkopčati sva dugmeta, raskopčati se: *Nȉ ti potrȉba razbotunȁt cȉlu košȕju, mȍreš je isvûć prȉko glōvê!; Ca sȉ se tãko razbotunãla?!*

razbūcȁt, -bũcon – rastjerati: *Svȅ smo hi razbucãli u mãlo vrȉmena!*

razbūdȉt (se), -bũdin (se) – razbuditi (se): *Nemôj razbūdȉt sestrȕ!; Mõli mi se nî jȍš razbūdî; usp*. razveljât

razdanīvȁ(t) **se**, **razdanȉvot se**, -danījȅ se – svitati, razdaniti se: *...vȅć se dobrȍ pȍcelo razdanȉvot (FN); usp.* razdōnȉ(t) se

razdīlȉt, -dīlin – razdijeliti: *Razdīlî je kȁul na cetȉri dīlā… (Cel.)*

razdōnȉ(t) **se**, -dōni se – razdaniti se: *Razdōnȉlo se, tukô pôrtit!; usp.* razdanīvȁ(t) se

razgãrćot, -en – razgrtati: *Nemôj razgãrćot onȍ ca son jȍ iskȕpi!; usp.* gãrćot; *Ovî brôd lîpo razgãrće môre.*

razglōsȉt (se), -glõsin (se) – razglasiti (se): *Razglōsȉla je...; Razglōsȉlo se po kontrôdi da je ostãla nosēćā.*

razgorȉ(t) **se**, -gȍri se – rasplamsati se, razgorjeti se: *Stȁv vȅće šȕme da se ogônj bȍje razgȍri!*

rãzgovor, -a – razgovor: *Tȍ nî bî rãzgovor meju jednãkima i judȉma dȍbre vȉre - tȍ je bîla tarmȅja!*

razgovōrȁ(t) **se**, -govõron se – razgovarati se: *Bârba je sa Taljõncima razgovōrô… (TM)*

razgranȁ(t) **se**, -ôn se – raširiti grane: *Ovȁ mãslina se lîpo razgranãla! (ŽK)*; *usp.* rascinȉ(t) se

razgrōdȉt, -grõdin – razgraditi: *Ôn je razgrōdî polovȉcu od onȅga ca mȕ je otȁc ugrōdî.*

razigrȁ(t) **se**, -ȉgron se – razigrati se: *Dicȁ su se razigrãla, dõćedu dȍma svȉ pȍtni.*

razjãhot, -jãšen – sjahati: *Gônci bi ȍdma, prî nȅgo bi razjãholi sa žȉvega… (IN)*

razjūšen(i), -a(o), -o, *prid.* – razljućen, razjaren, raspaljen: *Prȍpja je razjūšen ovî ... razjūšeni pȁs; Razjūšena je ovȁ... razjūšeno mãška; razjūšeno stvorênje;* (*v.* 1.1.6.2.)

razjūšȉt (se), -jūšin (se) – razljutiti (se), razjariti (se), raspaliti (se): *Razjūšî je ȍca tãko da ga je istũka kȁišen; Tãko se je razjūšî da son se pristrãšila.*

razlȉka, -e – razlika: *Kojȁ je diferênca ȉzmeju gȉre i očōkā - razlȉka je, bomȅ, vȅlika! (IN); usp*. diferênca

razlōtȉt, -lõtin – rastjerati: *Da hi nî kokošôr razlōtî, cȉli ćȁp bi bî dõša u mrȉžice!;* (*v.* 1.1.6.4.)

rāzma, **rāžma**, -e (tal. *rasma*) – gornji, završni obrub na drvenom brodu; (*v.* 1.4.2.)

razmȅćot (se), -en (se) – razbacivati (se): *Razmȅćen gnjôj po vãrtlu; Razmȅće se šôldima, nȅ znon kolȉko će tȍ durȁt i kô će imȁt korȉsti o(d) tȅga.*

razmȉcot (se), -mȉcen (se) – razmicati (se): *Razmȉce grône...; Ȍbloci nȅbon se razmȉcedu... (Po)*

razmīnȉt, -mīnjon – *Razmīnȉli smo indirȉce; sȁ(d) ćemo pīsȁt jedôn drȕgemu.*

razmȉstit, -mȉstin – postaviti na razna mjesta, razmjestiti: *Razmȉstili su stolȅ za ucinȉt fȅštu.*

razmīšćȁt, -mīšćon – razmještati: *Pȍceli su razmīšćȁt stolȅ za mȍć tôncot.*

razmōhȁ(t) **se**, -mõšen se – razmahati se: *Razjūšî se i razmōhô...; Jȕgo se je razmohãlo... !*

razmolȁt (se), -ôn (se) (prema ve. *molar)* – odriješiti (se), popustiti stegnuto: *Nôjprî vajô razmolȁt ovî konȍp; Razmolô se grȍp o(d) cȉme.*

razmōrsȉt, -mõrsin – razmrsiti: *Kakȍ si tȍ dȉzo parangôl - kô će ga sȁd razmōrsȉt!; usp.* dežgopât, o(d)mōrsȉt

razmūtȉt, -mũtin – razmutiti: *Razmũtiš jôje sa mãlo prošȅka i cȕkara... i tȍ ti je žbatoćîn.*

* zastarjelo

râzo, *v.* **rôzo**

razõć se, -zõša se – razići se: *Razõšli su se jȍš lõni, ȍl' nīsȉ znãla?!; usp.* rastãvit se

razoglõvȉt,* **razaglõvȉt**,* -glõvin – skinuti *ȍglov* s tegleće životinje

razôrmot, -on (*v*. ôrmot) – 1. demontirati, skinuti opremu; 2. *fig*. obeshrabriti: *Tȍ ti je tūgȁ i žãlost, tȍ te razôrmo! (FN);* ***- razôrmot brôd*** – skinuti opremu s broda

razrīdȉt, -rīdin – razrijediti: *Tukãće razrīdȉt mãlo ovȕ pitûru.*

razumȉt (se), -în (se) – razumjeti (se): *…pôk nekȁ me razumî kakȍ kô hȍće! (IN); Jesmȍ se razumȉli!; usp.* kapȉt, intendȉt

razvȁrć, -vãrćen – 1. razvrgnuti upleteno, sašiveno...; 2. raskinuti vezu

razvedrȉ(t) **se**, -vedrî se – razvedriti se: *Mãlopri je pãdola kȉša, a vȅć se razvedrȉlo; usp.* rašćarȁt

razveljȁt (se), **ražvejȁt** (se)* -ôn (se) (prema tal. *svegliare*) – razbuditi (se), osvijestiti (se), doći k sebi: *Nȉkako ga nīsôn mȍga ražvejȁt; Škarpîna iz mrȉže ispãla, ȕ more se razveljãla… (TM); uobič.* razbūdȉt (se); *usp*. rastanfȁt

razverđnȁt,* *v*. **dezverđnȁt***

razverinȁt,* -ôn (prema ven. *inverinar*) – rasplesti uvoje (*verîne*) konopca

razveselȉt (se), -veselîn (se) – 1. razveseliti koga: *Razveselî son stõru mãteru...;* 2. razveseliti se: *Sôm na škôj… naložî son komîn, dobrȍ izî, mãlo se razveselî (TM); ...razveselȉli smo se i pȍceli kantȁt (FN)*

razvicjȁt (se), -ôn (se) (prema tal. *viziare*) – razmaziti (se): *Razvicjãćeš dȉcu ãko in bȕdeš pūšćȁt na vȍju!; Ovȁ ti se mãška razvicjãla, cȅko da njoj donesȅš na pjatîn*; *usp.* raskokolȁ(t) se

razvicjôn(i), -a(o), -o, *prid*. (prema tal. *viziare*) – razmažen: *Danȁs su svȁ dicȁ razvicjôna!;* (*v*. 1.1.6.1.)

razvȉ(t) **se**, -ȉjen se – 1. napredovati, razviti se: *Razvî se je turȉzam;* 2. narasti, ojačati: *Razvȉla se je u šȅsnu divnjȉcu.*

razvodnȉt, -vȍdnin – dodati vodu: *Nemôj mi pȕno razvodnȉt, nekȁ bûde pôl i pôl!*

razvȍdnjen(i), -a(o), -o, *prid.* – razvodnjen: *Pȉjemo razvȍdnjeno vīnȍ, bomȅ bovôndu.*

razvōlȉt, -võlin – razvaliti što je bilo sagrađeno ili ugrađeno (*npr*. zid, vrata...): *razvōlȉt vrõta*

rãža, -e (ve. *rasa*) – plosnata morska riba s pjeskovitog dna (*Raja clavata*): *Jȍ vȍlin rãžu lȅšo;* (*v*. 1.4.14.)

ražanjôl,* *v.* **lazanjûr**

rãžma, *v.* **rãzma**

ražvejȁt (se),* *v.* **razveljȁt** (se)

rebaltadûra,* -e (ve. *rebaltaura*) – nagla promjena vremena: *Nećäs bi mȍgla rebaltadûra!; uobič.* škontradûra (*v*. 1.4.8.1.)

rebaltȁt (se),* -o (se) – prevrnuti (se), preokrenuti (se)

rebambȉt, -în (tal. *rimbambire*) – podjetinjiti u starosti, postati senilan: *Ôn je prȍpja rebambî, i tȍ u ne pȕno vrȉmena!; usp.* (i)žvampȉt

rebambīvȁt, -ījȅn (tal. *rimbambire*) – postajati djetinjast, senilan: *Stõri je pȍce rebambīvȁt!*

rebatajȉca, -e (ve. *(re)bataizza*) – manji valovi koji nastaju nakon što su veći valovi udarili o obalu: *Pasãće tȍ vȅselo, tȍ je sômo rebatajȉca!;* (*v*. 1.4.8.1.)

rebatîna, -e (ved. *rebatin*) – zakovica: *Nekȁ ti mȅštar stãvi tõte dvî rebatîne.*

rebatînke, -ih *ž mn* (prema ved. *rebatin*) – platnene hlače, traperice (s *rebatînima* na sebi): *Glȅdoli smo ko ȉmo vȅće rebatîni(h) po rebatînkima;* (*v*. 1.1.7.1.)

rebatȉt, -în (ve. *rebater*) – odbiti (se): *Bȍte su rebatȉle ol krãja.*

rebatīvȁt, -ījȅn (ve. *rebater*) – odbijati (se): *Ovȍ sȁd bȍte od vapôra rebatījȅdu ol krãja.*

rebrȍ, **lebrȍ**,* -ä – rebro: *Dobrȍ je prõša, drȕgi pũ(t) ću mu slomȉt rebrȁ*; (*v*. 1.1.4.1.)

* zastarjelo

rebukàt,* -ôn (prema tal. *buco* – rupa) – ispuniti žbukom

rebumbàt,* -ôn (tal. *rimbombar*) – odzvoniti, odjeknuti

rebumbōvàt, -ōjën,* (tal. *rimbombar*) – odzvanjati: *Perfîn da ti rebumbōjë ù glovu nôjžëšći, o(d) Cïste srīdê barabôn ... (IN)* – Čak da ti odzvanja...

Recînta,* -e (tal. *recinto* – ograđeni prostor) – dio obale u hvarskoj luci (sada pogranična zona); (*v.* 1.2.1.5.)

rèć, rëcen – reći; *usp.* kōzàt, govorìt;
- *Ca ćë rèć?* – Kako to? Što to znači?
- *Cà tò hòće rèć?* – Što to znači?
- *Ca së onò rèce*... – Što bi se reklo...
- *Hòmo rèć* – Recimo, pretpostavimo
- *Ma kô bi rèć!* – Tko bi rekao!
- *rèć svojû* – reći svoje mišljenje, zauzeti stav ili iznijeti zahtjev
- *rèć se kòmu* – potužiti se komu na koga: *Rëću ti se mãteri.*
- *za rèć po dūšì, za rèć prãvo* – iskreno govoreći

rèć se, rëcen se – prokazati koga: *Rëću ti se mãteri da si mi òdnila pùpu dòma; usp*. akužàt, špijàt

rećamàt, -ô (jul. *riciamar*) – ptičjim pjevom mamiti druge ptice na *oržolôndi;* (*v.* 1.5.1.5.)

rećamōvàt, -ōjë (jul. *riciamar*) – 1. mamiti ptice pjevom...; 2. *fig*. privlačiti djevojke, udvarati se: *Rećamovãlo se na svù šesnãste: skòciš mãlo bòje na lãstu, na baluncîn, ucinîš prëgib… (IN)*

rećîna, -e (ve. *recin*) – naušnica: *I jõ son nosìla rećîne kal son bîla mlãja;* (*v.* 1.1.8.2.)

rećôm, rećãma (ve. *reciamo*) – ptica pjevica (ili umjetni zvuk) koja se koristi za privlačenje drugih ptica: *Postòji pêt rećãmih: gardelîn, frizulîn, lugarîn, faganêl i verdûn; Stãvit ùškuro, kakò rećãme prî oržolônde (IN);* (*v.* 1.5.2.2.)

rećûni, -ih *m mn* (prema ve. *recin*) – dječja zarazna bolest, zaušnjaci, *podùšnice*; (*v.* 1.1.5.1.)

redîkul, -a (tal. *ridicolo*) – 1. čudak, neobičan i smiješan čovjek; 2. neozbiljna situacija: *Nî vëć potrìba od onëga redîkula i monôdih (Cel.);* (*v.* 1.1.6.1.);
- *ćapàt u redîkul* – ismijavati: *Sà(d) su i njëga ćapãli u redîkul.*

redîna,* -e (ve. *redina*) – svjetleća mrežica na plinskoj svjetiljki (*feralu*): *Ne vajô ti ferôl, svà mu je redîna pocōrnìla (MC)*

rēdìt (se), rēdin (se) – 1. dovoditi (se) u red: *A ëvo, rēdin kãmare, sùtra mi dohòdidu gòsti;* 2. pripremati (se): *Dòkle se je rēdìla rìba… (MJ)*

reditàt,* -ôn (ve. *reditar*) – naslijediti, baštiniti; *uobič.* naslīdìt

reditôd,* -i *ž* (stven. *reditade*) – 1. nasljedstvo: *Donîće ti onà lîpu reditôd u kùću;* 2. urod, dar Božji: *Lîpi je reditôd Bôg provìdi ovëga godìšća.*

reditôra,* -e (ve. *reditariola*) – bogata nasljednica (koja nema braće), poželjna udavača; (*v.* 1.1.3.3.)

reditôšćina, **reditôvšćina**, -e (prema tal. *reddito*) – 1. naslijeđeno dobro: *Govòridu da deštrigōjën reditôvšćinu (IN);* 2. imanje stečeno ženidbom; *usp*. pizdodërina

redipèt, -a (tal. *reggipetto*) – grudnjak; *usp.* korpèt, buštîn; (*v.* 1.1.7.1.)

rèfa,* -e (prema ve. *refarse*) – osveta, uzvratna gesta

refà(t) **se**, -ôn se (ve. *refarse*) – ponoviti neku radnju radi nadoknade, osvete: *Ma se zatò refô na gùlaš (IN); refà(t) se za svë mùke* – osvetiti se za sve muke, poteškoće

refōvà(t) **se**, -ōjën se (ve. *refarse*) – ponavljati neku radnju radi nadoknade, osvete

rèful, -a (ve. *refolo*) – nalet vjetra; (*v.* 1.4.8.1.);
- *na rèfule* – 1. u povremenim naletima; 2. *fig*. hirovito ponašanje neke osobe: *Ôn ti je tãki, cĩli je na rèfule!*

* zastarjelo

refûžo, *pril.* (ve. *refuso*) – rasuto, neupakirano (roba, materijal...), rinfuza: *Ôn prodōjë vīnö refûžo.*

regalȁt,* -ôn (tal. *regalare*) – darovati, pokloniti, nadariti koga čime; *uobič.* darovȁt

regãta, -e (ve. *regata*) – natjecanje na vodi (u jedrenju, veslanju, plivanju...); *usp.* naregãt; (*v.* 1.4.5.1.);
- *cinȉt regãtu* – utrkivati se: *Hòmo cinȉt regãtu na pedesêt mêtri(h) krȁul!*

regatȁt, -ôn (ve. *regatar*) – 1. žuriti, utrkivati se, kao u regati: *Ne regatôjte! (FN);* 2. kotrljati se ubrzavajući se: *Iskrên brȉme i nekȁ regatô nȉstarmo! (IN)*

regimẽnta, -e (njem. *Regiment*) – vojna jedinica; *fig*. brojna grupa: *Bîla hi je cĩlo regimẽnta!;* (*v.* 1.6.2.1.)

regrût, -a (njem. *Rekrut*) – novak u vojsci: *Regrûti su kantãli… (FJ)*

règula, -e (tal. *regola*) – pravilo, mjera; *usp*. užônca;
- *imȁt règule* – držati se običaja, biti umjeren, pristojan: *Sa stõrin jūdȉma tukô imȁt règule!*
- *nî règule* – nema pravila: *Svȁk sède dȉ hȍće, nî règule (FN)*
- *priko règule* – preko mjere i običaja: *Svãka stvôr priko règule nî medicîna nègo òtrov! (FJ)*
- *stõro règula* – staro pravilo: *Ma nekȁ ȕvik / u(s) stõre užônce / i stõro règula vrȉdi! (Cel.)*

regulȁt (se), -ôn (se) (ve. *regolar*) – 1. srediti: *Tukô mi pôć regulȁt otȍ u Ôpćinu;* 2. ponašati se prema redu, propisu: *Ma tukô znȁt i tãko se regulȁt (Cel.)*

rekamȁt, -ôn (ve. *recamar*) – izvesti pomoću igle i konca; *usp.* rekôm

rekamōvȁt, -ōjën (ve. *recamar*) – vesti: *Ćêr non je pòcela rekamōvȁt dòtu.*

rekamôn(i), -a(o), -o *prid.* (prema ve. *recamar*) – izvezen: *Škòji mojȉ drõgi, pũsti / o(d) pȉne môra rekamôni (Po)*

rekamôno, *pril.* (prema ve. *recamar*) – izvezeno

rekapitȁt,* -ôn (ve. *capitar*) – ponovo se pojaviti: *Rekapitô je ẽpeta jȕtros; usp.* kapitȁt

rekôm, rekãma (ve. *recamo*) – vezenje, vez, čipka; *usp*. rekamȁt

rekomandȁt,* -ôn (tal. *raccomandare*) – preporučiti; *usp.* priporūcȉt

rekomandôno,* *prid.* (fr. *recommandé*) – preporučeno: *…rekomandôno pĩsmo pȕno bȕlih (FJ)*

rekomandōvȁt,* -ōjën (tal. *raccomandare*) – 1. preporučivati koga komu; *usp*. priporūcȉvot; 2. slati pismo preporukom

rekrejȁt,* -ôn (tal. *ricreare*) – oporaviti se, osvježiti se; razonoditi se; *Onȉ grēdù òn jitânto rekrejȁ(t) se u kumpanȉju.*

rekuperȁt (se), -ôn (se) (ve. *recuperar*) – oporaviti se, nadoknaditi, vratiti u prijašnje stanje: *Vajãće mi se rekuperȁt prî jemãtve; Zvãli su se Rekȕpera, bîlo hi je, ma vȅć hi nî… a kô će hi sȁd rekuperȁt? (MC)*

rekuperōvȁt (se), -ōjën (se) (ve. *recuperar*) – oporavljati (se), vraćati (se) u prijašnje stanje

relȉkvija, -e (lat. *reliquiae,* tal. *reliquia*) – materijalni ostatak sveca ili svetoga predmeta, svetinja; (*v.* 1.6.1.2.)

relikvijôr, -ōrȁ (tal. *reliquiario*) – urna pokaznica u kojoj se drže relikvije; *usp*. mostrãnca; (*v.* 1.6.1.2.)

relôj,* *v.* **lerôj**

remancîna,* -e (tal. *ramanzina*) – ukor, prijekor (*npr*. roditelja djeci): *Mȍga bi dȍma ćapȁt remancînu (Cȉma)*

remandȁt,* -ôn (tal. *rimandare*) – poslati ponovo; *usp.* remandōvȁt

remandêl, -ẽla (ve. *rimandelo*) – otpirač, lažni ključ, kalauz: *Otvȍr otȁ vrõta is remandẽlon!;* (*v.* 1.2.5.)

remandōvȁt,* -ōjën (tal. *rimandare*) – slati ponovo; *usp.* remandȁt

* zastarjelo

remêdij, **rimêdij**, -a (ve. *remedio*, tal. *rimedio*) – lijek, pomoć; u *izr*. *Stvôr ucinjëna - remêdija nî!;* (*v*. 1.7.3.)

remêngo,* *v.* **aremêngo**,*

remèta, -e (ved. *remeta*) – pomoćnik u crkvi, crkvenjak, zvonar; *usp.* nôncul; (*v*. 1.6.1.5.)

remîta,* -e (lat. *eremita*) – pustinjak, eremit; (*v*. 1.6.1.5.)

remûnta,* -e (tal. *rimonta*) – ponovo montiranje, veliki popravak (*npr.* cipela)

remuntàt,* -ôn (ve. *remontar*) – popraviti temeljito (*npr.* cipele)

remuntōvàt,* -ōjën (ve. *remontar*) – popravljati temeljito...

remûrć, -a (ve. *remurcio*) – teglenje broda; (*v*. 1.4.5.1.);
- *ćapàt u remûrć* – početi tegliti

remurćadûr,* -ūrä, **remurkêr**, -ērä (ve. *remurciador*, fr. *remorqueur*) – remorker; (*v*. 1.4.1.1.)

remurćàt, **rimurćàt**, -ôn (ve. *remorciar*) – prihvatiti i tegliti brod, *ćapàt u remûrć; Pod Fãbriku je brôd ca sù ga remurćãli sînoć.*

rêndes,* -a (fr. *rendezvous*) – ljubavni sastanak: *Bîla je sînoć s njîn na rêndes; usp.* randevù, puntamènat

rendìt,* -în (ve. *render*) – vratiti, ustuknuti;
- *rendìt nõse* – odstupiti, ustuknuti

rêndita,* -e (tal. *rendita*) – prihod: *Nî rêndite nìokle (IN)*

rẽngen, -a (njem. *Röntgen*) – medicinski aparat, rendgen: *Bîla se slìkot na rẽngen.*

rèoplan,* *v.* **àroplan**

rêp, rēpä – životinjski rep: *Pöfina ispùzla pod rêp tovãru...(IN)*

reparàt,* -ôn (tal. *riparare*) – 1. štititi, zakloniti; *usp.* repôr; 2. dopuniti baril posoljene ribe: *Tukô reparàt svë ovë barìle;* 3. popraviti: *Tukãće non reparàt ovë škûre; uobič.* poprãvit

repecàt,* -ôn (prema tal. *pezzo* – komad) – popraviti što: *Dõšlo je vrîme za crĩkvu poprãvit, tukô grêde i kùpe promīnìt, repecàt inkãrat… (TM); uobič.* poprãvit

rèpete, *pril.* (ved. *repete*) – ponovno uzimanje hrane: *Vazmì rèpete!*

repetĩcije, -ih *ž mn* (tal. *ripetizione*) – privatne pouke: *Ôn grê na repetĩcije iz matemätike.*

repetīràt, -īron (tal. *ripettere*, njem. *repetieren*) – pripremiti ponovo pušku za pucanj: *Cùlo se kakò je repetīrô pùšku.*

repìca, -e – repić: *Repìći i nogìce su dobrì za tingulèt;* (*v*. 1.1.4.3.);
- *dìgnit (ćapàt) repìcu* – postati samouvjeren
- *mõhàt repìcon* – koketirati

repikèt, -a (prema tal. *ripetutamente?*) – ponovljena radnja; *cinìt repikète* – jedriti u cik-cak: *Repikète napràv, dòma dôjd, nemôj udrìt u krôj! (TM); Sa bùron u prôvu, bracêra je cinìla repikète... (IN)*

repôr, -a, **repòrat**,* -ta (tal. *riparo*) – zavjetrina: *Guštômo tãko… u repôr na sûnce (IN); Ondä je švorcô levãnat i tukãlo je pôć u repôr… (MJ); Sëli smo svì òpeta u štîvu, u repòrat (FN);*
- *stàt u repôr* – biti u zavjetrini

reportàt,* *v.* **raportàt**,*

rèpot, rèpo – 1. bacati se stražnjim nogama (o magarcu, mulu, mazgi...), ritati se; 2. *fig.* ponašati se razulareno: *Ne rèpojte tolìko po kôli! (ŽK)*

repožàt,* **ripožàt**,* -ôn (tal. *riposarsi*) – odmoriti se, počinuti: *Grên mãlo repožàt; uobič.* pocìnit

rêst, rēstën – rasti: *Svë rēstë, svë cvãte… (Po); Nekä jarušìći rēstèdu!*

rešentì(t) **se**,* (tal. *risentire*) – protresti se (od velikog rada, udarca ...);

rešenjà(t) **se**, (tal. *rassegnare*) – pomiriti se sa sudbinom, rezignirati: *Tukãlo mu se rešenjàt da drugacìje ne mòre bìt.*

* zastarjelo

rešetȍ, -ä – veliko sito, rešeto: *izr. onȍ ca jȅ ostãlo u rešetȍ* – ono što vrijedi; (*v.* 1.2.4.2.)

rešpîr, -a (ve. *respiro*) – disanje, uzdah, zrak: *Ovõde nî rešpîra!* – Ovdje nema zraka!

rȅšt, -a (ve. *resta*) – pletenica od češnjaka ili luka

reštȅla,* -e (ve. *restelo*) – rešetka; *reštȅle o(d) prižūnȁ*

reštȅle, -ih *ž mn,* **reštelôda**,* -e (ven. *restelada)* – rešetkasta ograda: *Na Arsenôl je bîla reštelôda o(d) darvȁ.*

rȅšto,* **rȅsto**,* -a (ve. *resto*) – ostatak; *i onȍ rȅšto* – i sve ono drugo

rešupȉja,* -e (ve. *ressipilia*) – vrsta kožne bolesti, ‘crveni vjetar’; (*v.* 1.1.5.1.)

reterȁt (se),* **retirȁt** (se),* **leterȁt** (se),* -ôn (se) (ve. *ritirar*) – povući (se), uzmicati, odstraniti: *Êee, da je tãko mȍć leterȁt i ovȅ ‘komōrȅ ‘ u Fôr! (Cima); Retirô se je nõse... (AD); usp.* odlībīt

retirovônje,* -a (prema ve. *ritirar*) – uzmicanje: *Tukô da se izbōršô, tôte nî retirovônja! (IN)*

retôj, retãja *m* (ved. *retaio*) – komadić drva, tkanine, metala… što ostane nakon obrade; *retãji* – otpaci: *Mȍgu vazêt ovȅ retãje darvȁ za ucinȉt žerãvu?*

rȅuma, **reumãtika**, -e (tal. *reuma, reumatismo*) – reuma, bol u leđima: *šijãtika i reumãtika*

revȁt, **rovȁt**, -ȅ – 1. revati: *Tovôr revȅ, a za ugȍton hlȉpje;* 2. *fig.* vikati, derati se: *Fermôjte već rovȁt pod ponȉstru! (ŽK)*

revȁt, *v.* **rovȁt**

revoltȁ(t) **se**, **rivoltȁ**(t) **se**, -ôn se (ve. *revoltar*) – 1. okrenuti se od koga ili čega; 2. pobuniti se

revôlver,* *v.* **rivôlver**,*

rezêrva, **rizêrva**, -e (njem. *Reserve***,** tal. *riserva*) – 1. pričuva; 2. vojni pričuvni kadar; 3. vojna vježba pričuvnog kadra: *Na stô je mûk – dõša mu je pȍziv za pôć u rezêrvu!;* (*v.* 1.6.2.1.)

- dȉgnit u rizêrvu – uzeti u pričuvni vojni kadar: *Ȍba sîna su mu bîla dȉgneta u rizêrvu (IN)*

režentadûra,* -e (trs. *resentadura*) – voda u kojoj se što ispire: *Nî bȍje režentadûre ca jȅ môre! (IN)*

režentȁt, **rižentȁt**, -ôn (ve. *resentar*) – isprati (se): *Lancūnȅ bi režentãla… (Cel.); Bȉ son se mãlo režentȁt; usp.* isplahnȉt ù more.

režentôn(i), -a(o), -o, *prid*. (prema ve. *resentar*) – ispran: *Jê ovȁ rȍba dobrȍ režentôna?*

režentōvȁt, -ōjȅn (ve. *resentar*) – ispirati: *A ȅvo, režentōjȅn...*

režentovônje, -a (*hibr.* prema ve. *resentar*) – ispiranje rublja: *Tȍ je vodȁ o(d) režentovônja.*

rȉba, -a – riba: *Svȅ je mãnje rȉbih ù more, svȅ se izlovȉlo!*

rȉbašćina, **rȉbaršćina** -e – ribarenje: *Rȉbašćina se ne mȍre naucȉt u dvȍ-trî godȉšća!*

- hodȉt u rȉbašćinu – baviti se ribarstvom

rȉbor, -a – rȉbar: *Njȅmu je otȁc rȉbor, a mȅni težôk;* (*v.* 1.1.3.4.)

rȉborski, -o, -o, *prid*. – ribarski: *na rȉborski nōcîn; rȉborsko famȅja; rȉborsko selȍ*

rȉbot,* -on – ribariti: *I ondȁ ȉšli na Pogorȉla i tãmo su ovî rȉboli... (MBS); uobič*. hodȉt na rȉbe

rîc, -i *ž* – riječ: *I tãko, rîc po rîc...; I sa rīcȉma se mȍre rãnit cejadîna!;*

- bȉt od rîci – držati svoje obećanje: *Ôn je covȉk od rîci.*

- dȁt rîc – obećati: *Dô mi je rîc, i sȁl mu vȉrujen.*

- dôć do rîci – doći do riječi: *Nisȍn mȍgla dôć do rîci!*

- dôć do rīci*(h)* – porječkati se: *Dõšlo je do rīci(h) meju njȉma!*

- nȉti rîci – ni riječi: *Nī mi rȅka nȉti rīci!*

- rȅć dvî rîci – reći što kratko (u prilog komu, u vidu prigovora i sl.): *Rȅću mu jȍ dvî rîci, ne bôj se!*

* zastarjelo

rȉca, -e (ven. *rizza*) – kovrča, uvojak kose; (*v.* 1.1.4.1.)

rȉcast(i), -a(o), -o, *prid*. (prema ven. *rizza*) – kovrčave kose: *Rȉcast je ovî... rȉcasti mladȉć!; Rȉcasta je ovȁ... rȉcasto žênskica!; Kojȅ lîpo, rȉcasto dîtȅ!; usp.* rȕdast; (*v.* 1.1.4.2.)

ricȁt, -ôn (tal. *arrizzare*) – natezati konopcima; *usp.* aricȁt

ricȅta, -e (ve. *riceta*) – recept (liječnički, kuharski): *Prikopjãla je ricȅtu... (IN)*

ricevûda,*** ricevûta**,***** -e (tal. *ricevuta*) – priznanica: *Jesù ti dãli ricevûdu?*

rȉcinus, -a (lat. *ricinus*) – ricinusovo ulje: *Nî drȕge, tukãće ti vazêt rȉcinus!*

rȉco, -ota, *m* (ve. *rizzo*) – 1. koji je kovrčav, kovrčave kose; 2. nadimak *Rȉco*: *Tòni Rȉco je bî pùno vèlik i jôk, kantô je bãsa, a bî je ânci i u fîlm kakȍ glũmac.*

rîdak, rîtki; rîtkā, rîtko; rîtko, rîtko, *prid.* – 1. koji nije gust: *Prȍpja je rîdak... ovî rîtki šûg; Prȍpja je rîtkā... ovā rîtko jūhā; Pùno je rîtko... ovȍ rîtko īćê; supr.* gûst; 2. koji nije čest; *usp*. rîtko

rîga, -e (tal. *riga*) – 1. crta, pruga: *rȍba na rîge;* 2. pregib na nogavicama: *Vajô mi šumprešãt gãće za ucinȉt rîgu kakȍ Bôg zapovĩdo;* 3. linija teksta: *Ovȅ dvî rîge ca sù u fôje… (IN);* 4. razdjeljak kose: *Ôn se pletȅ na rîgu.*

rȉga, -e (tal. *ruca*) – divlja salata koja se koristi i kao hrana za ptice *frizulîne;* (*v.* 1.5.3.5.); *usp*. rȉkula

rȉgavica, -e – bljuvanje, povraćanje: *Do Splȉta je dobȍta svãkega ćapãla rȉgavica.*

rigȅta, -e (ve. *righeta*) – 1. metalna traka (najčešće pocinčana); 2. prugica na tkaninama: *vȅšta na rigȅte*

rigolèto, -a (prema operi *Rigoletto*) – *iron*. povraćanje: *Ondà, jê bî rigolèto do Splȉta ?*

rȉgot, rȉgon – povraćati: *Pȍcela je rȉgot ȍdma iza Pûnte Pelegrȉna; usp.* izrȉgot

rigvardôž(i), -a(o), -o, *prid*. (tal. *riguardoso*) – obziran, pun poštovanja; *usp.* rišpetôž

rigvôrd,* -a (ve. *riguardo*) – poštovanje, obzir: *Tukô imȁt bokûn rigvôrda! (IN); usp.* rišpȅt

rīkȁt, rȋce – način glasanja *mūlā* i *mazgê*: *Mûl rȋce, a tovôr revȅ oli rovȅ; usp*. revȁt; (*v.* 1.5.1.5.)

rȉkula, -e (ve. *rucola*) – salata sitnog lista i pikantnog okusa, *pitȍmo rȉga* (*Eruca sativa*); *usp*. rȉga; (*v.* 1.3.7.1.)

rȉkverc, -a (njem. *rückwärts*) – natraške, unatrag: *vozȉt u rȉkverc; Žvêlto se voltôj, i u rȉkverc! (IN)*

rȉlo, -a – pogrdan naziv za obraz; gubica; *usp*. obrôz, čûnka, mûžo; (*v.* 1.1.4.3.);
- *na sramotù rȉla* – sramotno
- *petȁt dvî po rȉlu* – pljusnuti koga

rimẽdij, *v.* **remẽdij**

rimodernȁt,* -ôn (tal. *rimodernare*) – osuvremeniti, obnoviti po modi: *Ma ca sȅ je ovȍ nãše mȉsto rimodernãlo! (FJ); usp.* primodernȁt

rimurćȁt, *v.* **remurćȁt**

rinfôrc, **rinfȍrac**, -ca (tal. *rinforzo*) – 1. ojačanje općenito; 2. ojačanje na vrhu trokutastoga jedra; (*v.* 1.4.3.)

rinforcȁt, **riforcȁt**, -ôn (tal. *rinforzare*) – 1. pojačati neki dio (*npr*. vrh jedra); 2. ojačati tjelesno; *usp.* radopjȁt

rinforcōvȁt, **riforcōvȁt**, -ōjȅn (tal. *rinforzare*) – 1. pojačavati...; 2. ojačavati...

rȉngišpil, -a (trs. *ringhespil,* od njem. *Ringelspiel*) – vrtuljak: *Ãko si dȅset pũti(h) okrȉćo rȉngišpil ondà si zaslužî ucinȉt jedôn đîr na sedêć.*

rȉpa, -e – vrsta gomoljastog povrća, repa (*Brassica rapa*); *usp.* rodãkva; (*v.* 1.3.7.1.)

ripozȁt, **ripožȁ**(t) **se**, -ôn (ve. *riposar*) – odmoriti se: *Grẽmȍ se i mî mãlo ripozȁt (FN); usp.* odmorȉt

* zastarjelo

rispȍšta,* *v.* **rišpȍsta**,*

ristôr,* -a (tal. *ristoro*) – okrepa: *Otȍ vīnȏ je… kakȍ ristôr (IN); Ovȁ jūhȁ je kakȍ ristôr (IN)*

rȉšć, -a (tal. *rischio*) – rizik: *...da snîg pãde... tõte nî vȅlega rȉšća (IN)*

rišćȁt, -ôn (ved. *ris'ciar*) – 1. riskirati (jednom): *Rišćô son pôć na tarafêrmu i donît gajȅtu hrōnê… (IN);* 2. pokušati, staviti na kocku (*npr.* u igri): *Àla, rišćôj frãnju u jônku!*

rišćōvȁt, -ōjën (ved. *ris'ciar*) – riskirati (uzastopce): *Rišćōjë ȅpeta, ma dȍkli mȉsli ôn tãko?!*

rišpȅt, -a (tal. *rispetto*) – poštovanje, obzir: *Ma jê ovȍ rišpȅt prima jednêmu likōrȕ! (IN); usp.* rigvôrd

rišpetȁt, -ôn (tal. *rispettare*) – cijeniti, *(po)*štovati: *Tukô rišpetȁt cejadîna… (IN); usp*. poštovât, štimât

rišpetôž(i), -a(o), -o, *prid.* (tal. *rispettoso*) – smjeran, pun poštovanja: *Vȁš mõli je rišpetôž prima starȉjima; usp.* rigvardôž

rišpȍšta,* **rispȍsta**,* -e (ve. *resposta,* tal. *risposta*) – odgovor, replika: *Dô mu je grũbu rišpȍštu!*

rîtko, *pril./* **ritkȉje**, **rȉđe**, *komp.* – 1. rijetko: *Nemôj da bȕde rîtko!; supr*. gûsto; *usp*. rîdak; 2. rijetko kada: *Rîtko kad ôn dõjde na Pjãcu;*

- *Svȅ finî u rîtko* – Sve se razvodni

rîva, -e (ve. *riva*) – izgrađena obala, pristanište za brodove: *Rîva* – naziv za glavnu obalu u Hvaru; (*v.* 1.2.1.4., 1.4.7.)

rivôlver,* **revôlver**,* -a (trs. *rivolver,* ved. *revolver*) – revolver; *usp*. pištôla; (*v.* 1.6.2.2.)

rîz, rîza – 1. rezidba vinove loze; *usp*. rȉzonje; (*v.* 1.2.6.1.); 2. urez;

- *nȍžice od rîza* – škare za obrezivanje loze

- *rîz ol guzȉce* – sredina stražnjice; *usp.* zorîž

rizêrva, *v.* **rezêrva**,

rȉzonje, -a – obrezivanje loze; *usp*. rîz

rȉzot, rȉžen – rezati; obrezivati lozu; *usp*. tajȁt

rižentȁt, *v.* **režentȁt**

rîži, **rîzi**, -ih *ž mn* (ve. *riso*) – riža: *Stȁv rȕkovet rîži(h) u jûhu; Brujȅt se mȍre jȉst sa rîzima, manȉštron, oli pulênton;* (*v.* 1.3.7.2.)

rîži-bîži, -ih *ž mn* (ved. *risi e bisi*) – jelo od riže i graška; (*v.* 1.3.5.1.)

rižȍt, -a (tal. *risotto*) – jelo od riže s mesom, ribom, plodovima mora… (v. 1.3.5.1.)

- *cõrni rižȍt* – rižot s crnilom od sipe ili od lignje

rȍba, -e (ve. *roba*) – 1. odjeća: *rȍba od lavûra* – svakodnevna, radna odjeća; 2. rublje: *Nî vȅć rȍbe na sušȉlo… (Po);* 3. vrijednost, veličina, starost: *Onãko, rȍba o(d) cetardesẽt gȍdišć* – 'roba' (ženska osoba) od četrdesetak godina

rôd, rȍda *m* – 1. rodbina: *Mî smo, bomȅ, u rȍdu;* 2. podrijetlo, loza: *Onȉ su svȉ težȏškega rȍda; usp.* porôd;

- *nȅ znot ni rôd ni porôd* – ne znati odakle je netko došao

rôda[1], -e (ved. *roda*) – kotač; kotač kormila: *Tukô promīnȉt rôdu ol karjôle -…* kotač na kolicima

rôda[2],* -e (tal. *rada* – lučica) – sidrište na plutači (tako da se brod može okretati prema vjetru); (*v.* 1.4.7.)

rodãkva, -e – vrsta povrća poput repe: *izr. Ni rȉpa ni rodãkva!; usp*. rȉpa; (*v.* 1.3.7.1.)

rodȅla, -e (tal. *rotella*) – nazubljeni kotačić za rezanje tijesta; *usp.* rodolêt

rȍdica, -e – rođakinja: *Onȁ je mȅni drȕgo rȍdica;usp.* zermôna; (*v.* 1.1.3.1.);

- *parvô rȍdica* – kći roditeljeva brata ili sestre, prva sestrična

- *drȕgo rȍdica* – kći roditeljeva prvog bratića, kći roditeljeve prve sestrične

* zastarjelo

rodìt (se), rödin (se) – roditi (se): *Pösli dvö sîna rodìla je ćêr (IN); Ôn se nî rodî u Fôr; usp.* rōjät;
- *rodì(t) se jucẽra* – *fig.* biti neiskusan, naivan: *Nīsön se ni jö rodî jucẽra!* – Nisam ni ja od jučer!
- *Ne rödi mãti tãkega*... – Nema (više) takvoga...: *Tãkega lincïne ne rödi mãti!*

rodìtej, -a – roditelj (otac ili majka); *usp*. stõri

rodolàt, -ôn – igrati se s kotačem; pokretati igračku s kotačićima: *Rodolàt po Pjãci farfâlu trepetôjku... (Kru.)*

rodolèt, -a (ve. *rodoleto*) – kotačić za rezanje tijesta: *Mãti je cinïla hröštule sa rodolèton; usp.* rodëla, rôdul

rodônca,* -e (ve. *radancia*) – okruglasto metalno oko na kraju užeta (za zatezanje bremena na magarcu), kutovima jedra (da se izbjegne poderotina) i sl.: *Zatẽga je konöp priko rodônce; usp.* pëkja

rôdul, -a, (tal. *rotolo*) – 1. nazubljeni kotačić za rezanje tijesta: *Tîsto se razvõjo... rôdulon se rïžedu 'cvîti' (Gst.); usp*. rodëla, rodolët; 2. valjak koji se okreće oko svoje osi

röđak, -a – rođak: *Ôn je mëni, bomë, parvî röđak; usp.* zermôn; (*v.* 1.1.3.1.);
- *parvî röđak* – sin roditeljeva brata ili sestre, prvi bratić
- *drügi röđak* – sin roditeljeva prvog bratića, sin roditeljeve prve sestrične

rôg, röga; *mn.* rögi – rog: *Kozä kojä nïmo röge zovë se šüša; (v.* 1.1.4.3.);
- *rôg za svīćù* – izjalovljena očekivanja: *Obećovãli su pùno tẽga, a na kùnju rôg za svīćù! (Cel.)*
- *nabït röge* – prevariti muža: *Bomë, ösin njëga, pjancïne, svï znãju da mu je nabïla röge!*
- *petàt röge* – pokazati rogove (gesta prstima), najčešće iza leđa (znak omalovažavanja)
- *uvõlït kòme rôg za svīćù* – prevariti koga

rogacjũni,* -ih *m mn* (tal. *rogazioni*) – trodnevne molitve prije Spasova za dobre usjeve

rogàt, rogãti; -a(o), -o, *prid.* – 1. koji ima rogove; 2. *fig*. jak, divlji, moćan: *Böje ti se ne böst sa rogãtima!*

rogobòrit, -in – gunđati, prepirati se: *Odotãmo ništö rogoböri (ŽK)*

rogüša, -e – 1. koza s rogovima; *usp*. šüša; 2. mali pedalj tj. udaljenost između vrhova ispruženih palca i kažiprsta; *usp.* pêdaj; (*v.* 1.2.9.5.); 3. vrsta peciva s četiri roščića, božićni kolač; (*v.* 1.3.9.2.)

rogūšï(t) **se**, -gũšin se – kostriješiti se: *Pogjẽ(j) ga ca së rugũši - a ca sön mu ucinî?; usp.* kostrūšït

rôj[1], rãja *m* – 1. raj nebeski: *Ako nẽće ôn u rôj, ondä kô će!?;* 2. *fig.* mir, spokoj, ljepota, raj zemaljski: *Säl son na škôj, mãškima kantôn, tãmo je môj rôj! (TM);* (*v.* 1.6.1.4.);
- *pôć u rôj sa svïma postolïma* – otići ravno u raj

rôj[2], röja – roj pčela

rōjàt, (se), rõjo (se) – rađati (se): *Prî su ženë rojãle dökli gôd su mögle!; Covïk se rõjo, žīvë i odgõjo… (Po); usp*. rodït

röjen, röjeni *i* rojëni, -a(o), -o, *prid.* – 1. koji se rodio, rođen: *Jõ son röjen u Fôr, a mojä sesträ je röjena u Splït; Dītë je röjeno jucẽra;* 2. za pojačavanje: *Ôn je mëni röjeni (rojëni) brät, a onä mi je röjeno (rojëno) sesträ; Vïdi son ga röjenin ocïma!*

rojëni dôn,* **röjendôn**,* -a – rođendan: *Fõrski tejôtar lïtos feštô 400-ti rojëni dôn (Kru.); nov.* röđendan

rojẽnje, -a – rođenje; *usp*. Porojẽnje

rôjnik, -a – kršteno preminulo dijete koje se nalazi u raju; *usp*. anđelët; (*v.* 1.6.1.5.)

rokêl, rokëla (trs. *rochel*) – 1. kolotur za konac, špula; 2. kolotur u šivaćem stroju

* zastarjelo

rokèta[1], -e (ved. *rocheta*) – raketa (za noćnu iluminaciju): *Bîlo je za vìdit mijôr rokèti(h) svîh kolûri(h)!*

rokèta[2], -e (tal. *rocchetto*) – dio svećeničke odjeće (bijela čipkasta kratka košulja); (*v.* 1.6.1.2.)

rôm,* rãma (ve. *rame*) – bakar; *kacjôla od rãma* – zaimača od bakra; *usp.* ramîna

rômb, -a (ve. *rombo*) – riba s pješčanog dna u obliku romba; oblić (*Rhombus maxim.*); (*v.* 1.4.14.)

romonìt, -ònі, **romorìt**, -òri (tal. *rumoreggiare*) – rominjati, šumjeti uz jednoličan zvuk: *Ovä kìša romònі vèć cĩlo jùtro;* (*v.* 1.1.6.5.);
- *nìti govòri nìti romòri* – potpuno šuti

rôngovo, **rôncovo** (ve. *rancido*) – užeženo (o hrani); (*v.* 1.3.8.2.)

ronìt, rònin – 1. roniti s priborom za ronjenje: *Ronìli su na Margînsku pûntu… (MJ); usp.* nërot; 2. roniti suze: *Pòcela je ronìt gõrke sùze...*

ronjàt,* -ôn (ve. *rognar*) – potiho brundati, prigovarati, mrmljati: *Svît pùno ronjô na prôstorni plân… (Cel.); usp.* broltulät, marnjìt, romonìt; (*v.* 1.1.6.5.)

ròplan,* *v.* **àroplan**

rosà, rosê – jutarnja rosa: *Dobòta je podnê, a jõš je rosä po lĩšću;* (*v.* 1.4.8.1.)

rõsàp, rõspa – rasulo: *Olkäd vèj nî òca, dõša je rõsäp u kùću.*

rosìt, -î – padati u obliku rose: *Pòcelo je rosìt, ma parî mi se da će slãbo namocìt.*

ròso,* *nepr.* (ve. *rosso*) – crvenilo; samo u *izr*. poput: *ròso di sêra...; ròso di matîna...;* (*v.* 1.2.10.)

roštjêra, **rošćêra**, **loštjêra**, **lošćêra**, -e (ved. *rostiera*) – posuda za pečenje, lim: *Jänjetina specèna u roštjêru hotèla… (IN);* (*v.* 1.3.2.2.)

rôt, *v.* **rât**

ròta, -e (ve. *rota*) – ruta, smjer plovidbe: *Bêbe daržî ròtu pu(d) Pelegrìna (FN);*
- *daržät ròtu* – držati smjer

Rotônda, **Rotôndola**, -e (tal. *rotondo* – okruglast, kružan) – javni prostor na zapadnoj obali Hvara polukružnog oblika: *Bîli smo ucinìt đîr do Rotônde i nõse; Bî son na rìgišpil na Rotôndolu (ŽK);* (*v.* 1.2.1.4.)

rôvan, rôvni, *ž* – visoravan: *Izmëju Vèlega Grôbja i Pojīcä je jednä rôvan na otöku (TK);* (*v.* 1.2.1.1.)

rôvan, rõvni; rõvnä, rõvno; rôvno, rõvno, *prid.* – ravan: *Rôvan je ovî... rõvni zîd; Rõvnä je ovä...rõvno zemjä; Rôvno je ovò ... rõvno selò!; usp.* drët, lìš

rovàt, **v. revàt**

rôvno, *pril.*/ **ravnìje**, *komp.* – ravno/ravnije: *Ispãlo je rôvno, da ravnìje ne mòre bìt!*

rôza, *pril.* (tal. *rosa*) – ružičaste boje: *Kà(d) son bîla mlãja imãla son jednù vèštu rôza… (Man.);* (*v.* 1.2.10.)

rôzga, -e – trstika; (*v.* 1.4.9.1., 1.5.3.7.)

rôzo, **râzo**, *prij.* (ved. *raso*) – 1. tik uz: *Prõša je rôzo njëga; ...ostrižên rôzo kòže, šîša-golîša (IN);* 2. napunjen do vrha: *Napùni mu je žmûl râzo.*

rožâta, **rožâda**, -e (ve. *rosada*) – slastica od mlijeka, jaja i karameliziranog šećera koje se kuha na pari (*banjamarìja*); *usp*. budîn; (*v.* 1.3.9.2.)

rõžônj, rõžnja – 1. ražanj: *Drãž(j)e su mi sardèle na rõžônj nëgo na gradèle;* (*v.* 1.3.2.2.); 2. tanka *pûnta* na obali (*npr. Bibìća rõžônj* – toponim); (*v.* 1.4.8.2.)

rožulîn,* *v.* **ružulîn**,*

rubinèt, -a (tal. *rubinetto*) – slavina: *Lakö je sädkad u svãku kùću vodä grê na rubinèt; usp.* špîna; (*v.* 1.2.3.2.)

rūcäk, rũcka – 1. obrok koji se nosio težaku u polje; *usp*. obîd, marênda; (*v.* 1.3.4.2.); 2. *dîl* koji član ribarske družine nije prodavao već je zadržavao za svoje potrebe;

rūcät, rũcon – jesti *rūcäk: Natãrgoli smo odõvna pôk smo i rucãli prî vrìmena (IN); usp*. obîdvot

* zastarjelo

rucêj, rucējà – držak, ručka: *Stãvili su grȕdve snȉga u izbatoćônu vãrcinu bez rucējà (IN)*

rucȉca, -e – ručka na vratima; držak na posudama, alatima...: *Pȕkla mi je rucȉca o(d) pasȕre; usp.* rūkà

rùdast(i), -a(o), -o, *prid.* – kovrčav: *Pȕno je rȕdast... ovî rȕdasti covȉk; Pȕno je rȕdasta... .ovà rȕdasto dīmjà; Kojȅ lȋpo, rȕdasto dītȅ!; usp.* rȉcast

rūdȉ(t) **se**, rūdi se – postajati crvenkast, rumen, poput neba u zoru; ruditi: *Lìtnji dôn, gorȁ se rūdi… (Po)*

rufjôn,* -ōnā, **rufjõnka**,* -e (ve. *rufian*) – svodnik/svodilja; spletkar

rūgà(t) **se**, rūgon se – rugati se komu: *Dõša je dȍma i plãce da su mu se dicȁ rugãla u skȕlu.* (*v.* 1.1.6.5.)

rūgò, -ā – 1. ruglo, sramota; 2. osoba koja izaziva ruglo; *usp*. rugobà; (*v.* 1.1.6.1.)

rugobà, -ê – 1. ružnoća, 2. nakaza, rugoba: *Tãke rugobê o(d) covȉka jȍš nīsôn vȉdila!; usp.* rūgò

rūkà, rukê – 1. ruka; (*v.* 1.1.4.1.); 2. jedan namaz boje; 3. u *mn:* rad: *Dõšle su mi vȅće rûke nȅgo materijôl!;*

- *bȉt na svojù rûku* – biti osebujan, neuobičajenih reakcija

- *bȉt srȉtne rukê* – uspjeti zahvaljujući sreći

- *dȁt (ćapȁt) rûku tarcarūlà* – skratiti jedro

- *dȁt dvî rûke* – nanijeti dva sloja boje

- *dȁt rûku* – pomoći u poslu, podizanju tereta i sl.

- *dȁt (parvû, drȕgu) rûku* – nanijeti (prvi, drugi) premaz boje

- *dȁt zôdnju rûku* – nanijeti završni premaz boje

- *dȉgnit rûku na kȍga* – udariti koga

- *dȍbre rukê* – obilato: *Dô mu je dȍbre rukê…*

- *docȅkot rašīrenih rûk* – srdačno dočekati

- *dôć kȍme nã ruku* – učiniti komu uslugu

- *dôć pȍd ruke* – naići na što ili na koga: *Ako mi dõjde pȍd ruke, islomȉ(t) ću ga!*

- *imȁt odrīšene rûke* – biti slobodan u postupcima

- *imȁt pȕne rûke poslȁ* – imati mnogo posla

- *imȁt zlôtne rûke* – biti spretan u radu koji se obavlja rukama

- *ne grẽ mi za rūkôn* – ne ide mi dobro

- *nī mi nã ruku* – nije mi pogodno, nije mi zgodno

- *pôć za rūkôn* – uspjeti u nakani

- *rûku nã sãrce* – govoreći iskreno

- *u jednù rûku /u drȕgu rûku:* *U jednù rûku dobrȍ je ovãko, a u drȕgu rûku bȋlo bi bȍje…*

- *u nȉku rûku* – na neki način, gledajući drugačije: *U nȉku rûku jȍš je dobrȍ i ispãlo!*

- *u nôjmãnju rûku* – u najmanju ruku, barem: *...danȁs bi te cȅkola u nôjmãnju rûku kancelarȉja (IN)*

- *vônka mi je rukê* – daleko mi je, izvan domašaja

- *za parvù rûku* – za početak: *Èvo son ti dȍni mãlo prȍsa i mišônce za parvù rûku (FN)*

rukavȉce, -ih *ž mn* – rukavice; *usp*. gvônte; (*v.* 1.1.8.1.)

rukôv, -kōvà – rukav: *Ma vîš ovû: bez rukõv u procesjûn - i jȍš mõše bedrȉma! (IN)*

rukovà(t) **se**, -kùjen se – 1. rukovati se: *Pomīrȉli su se i rukovãli;* 2. vjenčati se; *usp*. oženȉ(t) se

rùkovet, -i *ž* – količina koja stane u dva sklopljena dlana, pregršt: *Stȁv rȕkovet rîži(h), ma nȅ vȅće o(d) tȅga!; usp.* grampôda; (*v.* 1.3.13.)

rumbȁt, -ôn (prema tal. *rompere*) – udarcem razvaliti, provaliti vrata: *Otvȍr, rumbãću vrõta!*

rumbȅška,* *v.* **erumbȅška**

* zastarjelo

rumbōvȁt, -ōjën (prema tal. *rompere*) – udarcem razvaljivati...: *Bîli su vȅć pȍceli rumōvȁt vrõta...*

rûme, -ta – *žîvo* riđe boje (konj, mul...)

rumên, rumëni; rumenä, rumëno; rumenȍ, rumëno, *prid.* – rumen: *Rumên je u obrãze... ovî rumëni mladȉć; Rumenä je u obrãze... ovä rumëno dīmjä; Rumenȍ je u obrãze... ovȍ rumëno dītë*

rùnjov(i), -a(o), -o, *prid.* – obrastao dlakom, runjav: *Cŭvoj me, Bȍže, rùnjove ženê i covȉka gȍlega!*

rùsak, rùska (trs. *rusac,* od njem. *Rucken+Sack*) – naprtnjača: *Käl se hodȉlo u zbjêg perfîn su i dicä imãla rùsak na škîna; usp.* brȍcak; (*v.* 1.2.7.2.)

rūsȉt, rūsin – postajati rumen: *Pȍcele su trȉšnje rūsȉt.*

rùsvaj, -a (tur. *rüsvay*) – veliki metež, buka, lom: *Ucinî je rùsvaj po kùći; usp.* baraškôda, batibûj

rût, -a *m* (ve. *ruto*) – podrig: *Kojî lȉpi rûti!*

rùta, -e – vrsta ljekovite biljke, ruta (*Ruta graveolens*): *Rùta se mȍre dodȁt u rakȉju, ondä je tȍ rakȉja rùta;* (*v.* 1.5.3.3.)

rutȁt, -ôn (ve. *rutar*) – podrignuti se: *Cëkoj nekä ti dītë rutô pȍsli sȉse!*

rutōvȁt, -ōjën (ve. *rutar*) – podrigivati se: *Ôn ŭvik rutōjë pȍsli obȉda.*

ruvîna,* -e (ve. *rovina*) – ruševina, propadanje, šteta; *usp*. karampâna;
- *ruvîna o(d)* *covȉka*** - upropašten čovjek

ruvinȁt (se), -ôn (se) ... (ve. *rovinar*) – oštetiti (se): *Ruvinô si stôl o(d) tinëla, ubȉće te mãti!; Mȍga se vȁs ruvinȁt! (IN)*

ruvinôn(i), -a(o), -o, *prid*. (prema ve. *rovinar*) – oštećen; ozlijeđen: *Vȁs je ruvinôn ovî... ruvinôni lîbar; Svä je ruvinôna ovä... ruvinôno têka.*

ruvinōvȁt (se), -ōjën (se) (ve. *rovinar*) – oštećivati (se): *Nemôj tãko, ruvinōjëš mobȉlju!*

ruzôrij, *v.* **ružôrij**

rùžina, **rùzina**, -e (trs. *ruzine*) – hrđa: *I motȉka je ćapãla rŭžinu!;*
- *ćapȁt rùžinu* – zahrđati
- *tûć rùžinu / piketȁt rùžinu* – skidati hrđu tuckajući čekićem / posebnim čekićem *pikëton*

rùžinov(i), -a(o), -o, *prid*. (tal. *rugginoso*) – hrđavo: *Rùžinov je... ovî rùžinovi nôž; Rùžinova je... ovä rùžinovo tëća; rùžinovo šȉlo.*

rūžȉ(t) **se**, rūžin se – izazivati ruglo, blamirati se: *...ca ćëdu se njânci pôć rūžȉt is ovȉma... (IN); usp.* obrūžit

ružmarîn, -a (tal. *rosmarino*) – eterična biljka: *Vunjô po ružmarînu (Cel.); uobič.* zumrôd

ružôrij, **ruzôrij**, -a (tal. *rosario*) – skup molitvi uz krunicu: *Vëj su pȍceli molȉt ružôrje za dûše... (IN); ...meritô bi ôn i cȉli ružôrij (Kru.);* (*v.* 1.6.1.3.)

ružôta kvasȉna,* -e, -e (prema tal. *rosata* - ružina) – ocat (*kvasȉna*) s ružinim laticama; (*v.* 1.3.8.1.)

ružulîn,* -a, **ružòlio**,* -a (ve. *rosolin*; tal. *rosolio*) – vrsta slatkog likera od ruža; (*v.* 1.3.10.2.)

Karatȉli se štanjōjëdu pri jemãtve, oko 1957. ...

... a vīnȍ taštōjë u kumpanȉju.

* zastarjelo

S

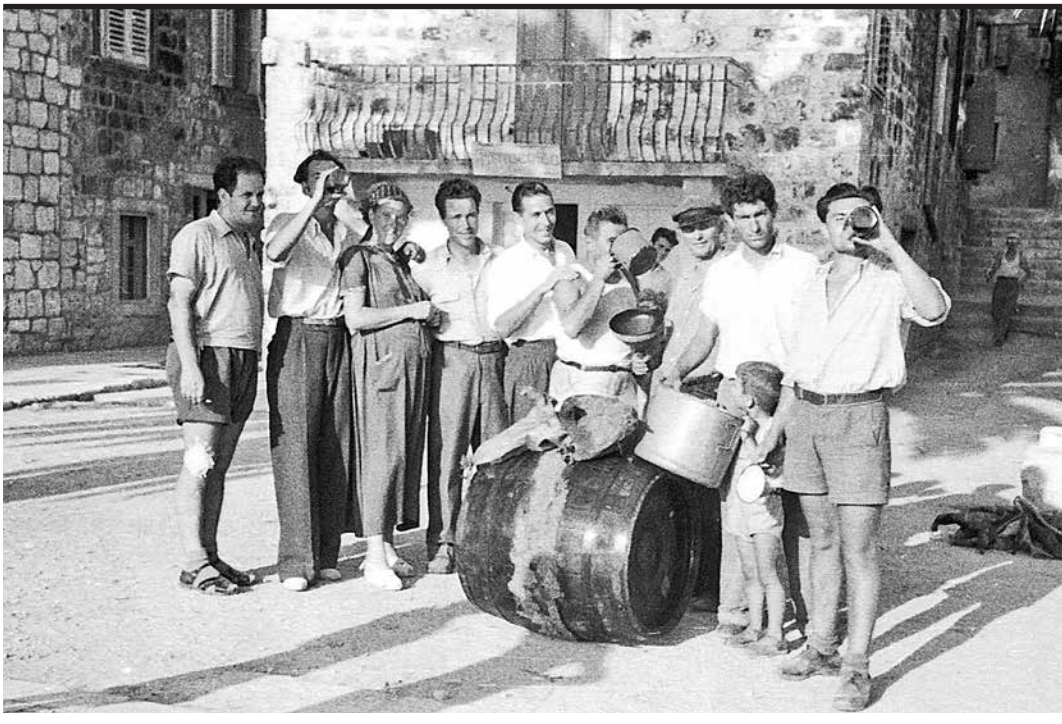

sabatîna,* -e (tal. *sabbatina*) – *fèšta* u povodu završetka poljskih radova (*npr*. berbe); *uobič.* kanôta; (*v.* 1.3.4.2.)

sàbato inglêže,* *nepr.* (tal. *sabato inglese*) – neradna subota

sãbja, -e – sablja; (*v.* 1.6.2.2.)

sacūvàt, sacũvon – sačuvati: *Tukãlo bi sacūvàt ovî nàš gövor, ovë nãše rîci...; Bôg te sacũvo!; usp*. pohrõnīt

sàd, **sȁ**(d), **sàl**,* *prij.* – sada: *I ca ćëmo sàd?; Sȁ(d) son dõša – Sàl son bî u njëga.*

sagìnjot se, -en se – saginjati se; (*v.* 1.1.6.4.)

sagnȉ(t) **se**, sãgnen se, **sõgnȉ**(t) **se**, sõgnen se – sagnuti se; *usp*. prīgnȉ(t) se; (*v.* 1.1.6.4.)

sagnjît, sãgnjen – sagnjiti, istrunuti: *Umrĩćemo i sagnjĩćemo kakö i svȉ drùgi; Sagnjȉlo je ovö drîvo; usp*. istrùhnit

sagrīšìt, sagrīšin – sagriješiti: *Ca smö Bögu sagrīšȉli… (TM)*

sâguma, **šâguma**, -a *ž* (tal. *sagoma*) – model po kojemu se što radi, šablona

sãja, -e, **sãje**, -ih *ž mn* ( ) – čađa iz dimnjaka

sajèta,* **šajèta**,* -e (ve. *saeta*) – 1. strijela: *Tarcî (letî, kurî) kakö sajèta; usp.* strīlà; 2. munja: *...libërame de stà sajèta / Sânta Bârbara Benedèta! – ...* sačuvaj nas od munje... (dio molitve); *usp.* trîsk

sâjla, -e (njem. *Seil*) – čelično uže od tanke upredene žice: *Pȕkla mi je sâjla o(d) timūnà!*

sãka, -e, **šãka**, -e (tal. *sacca*) – 'vreća', dno ribarske mreže *trãte*; (*v.* 1.4.9.2.)

sãkat(i), -a(o), -o, *prid*. (tur. *sakat*) – koji je bez dijela ruke, sakat: *Ôn je sãkat na dèsnu rûku.*

sakèt, -a (ve. *sacheto*) – vreća: *Tukô imàt sakèt kolo pôsa za bràt mãsline!;* (*v.* 1.2.7.2.)

- *sakèt cimênta* – vreća cementa; količina od 50 kg cementa: *Põće tõte dëset sakèti(h) (vrȉći(h)) cimênta.*

- *Nî u njëmu sakèt cimênta!* – Mršav je (nema ni pedeset kila)!

sakètić, -a (*hibr. dem*. prema ve. *sacheto*) – vrećica, obično platnena: *Iz... sakètića vãdidu omêndule... (IN)*

sakramènat (tal. *sacramento*) – 1. sveti obred, sakrament (krštenje, pričest...): *...svîh sëdan sakramêntih;* 2. *stvar ili osoba kojoj se ne spominje ime: Kojî mu je danàs sakramènat!?; 3*. leđne, sakralne kosti;

- *ćapàt po sakramêntu* – dobiti batine po križnom dijelu leđa

- *ćapàt u sakramènat* – dobiti križobolju (zbog teška rada, nevremena, propuha...)

- *dàt u sakramènat* – istući koga

sakramentàt, -ôn (ven. *sacramentar*) – istući, izudarati po križnim kostima: *Mõli, sakramentãću te!*

sakrêt(i), -a(o), -o, *prid*. (ve. *secreto*) – tajan: *Prȍpja je sakrêt otî njĩhov sakrêti sakrêt!*

sakrêt, **sekrêt**, -a (ve. *secreto*) – tajna: *Ma dȉ je tõte soldatëski sekrêt! (IN)*

sakrêto, **sekrêto**, *pril.* (ve. *secreto*) – potajno: *Vȉdi son je u sakrêto; Poslãćemo ga u sekrêto… (Cel.); usp.* uškondôn

sakrifĩcij, -a (tal. *sacrificio*) – žrtva, odricanje: *Stãvit starȉjega na škȕle je dȕpli sakrifĩcij! (IN)*

sakristȉja, -e (ve. *sacrestia*) – prostorija uz crkvu ili unutar nje: *Ìša je u sakristȉju...;* (*v.* 1.6.1.1.)

* zastarjelo

sakrištôn, -a (ve. *sacrestan*) – crkvenjak; *usp.* nôncul, remëta

sakrȉt (se), -ȉjen (se) – skriti (se): *Mãti mu je sakrȉla mudantîne; Dȁ mi je znȁt dȉ se je sakrî!?;* (*v.* 1.1.6.4.)

sakrīvalo, -a – dječja igra skrivača: *Hȍmo se igrȁt na sakrȋvalo, jõ ću kȕkot!;* (*v.* 1.6.5.2.)

sakrīvȁt (se), -ījën (se) – skrivati (se): *Ȕvik mi ženȁ sakrījȅ pȉneze; Zõc se sakrījëš?*

sakrivêna, sakrivèni; -a(o), -o, *prid.* – skriven: *Dobrȍ je sakrivêna ovî... sakrivèni lîbar; Dobrȍ je sakrivèna ovȁ... sakrivèno recîna; Dobrȍ je sakrivèno... ovȍ cȁ ȉšćemo.*

sakrivèno, **sakrivenȍ**, *pril.* – skriveno: *Dobrȍ je sakrivèno, ne mȍre se nôć lîpo da ȉšćeš ûru vrȉmena!*

sakûn, sakūnä (tal. *saccone*) – velika vreća koja se koristila pri berbi lavande ili ružmarina

sȁkun-pȁkum,* *v.* **cȁkun-pȁkum**,*

sȁl,* *v.* **sȁd**

sãlam, sôlma (ve. *salmo*) – vrsta obrednog pjeva u crkvi, hvalospjev, psalam; (*v.* 1.6.1.3.);
- *kantȁt sôlme Davȉdove* – otezati u govoru

salamâra,* *v.* **šalamâra**,*

Salamûn, -ūnä – židovski vladar Salamon; sinonim pameti i mudrosti; (*v.* 1.6.1.5.)

salamûra, -e (ve. *salamora*) – 1. zasoljena voda za konzerviranje namirnica, rasol; 2. sok od usoljenih srdela; *usp.* šalamâra

salbûn, *v.* **sarbûn**

salbuncîn, -a (ve. *sabioncin*) – sitni pijesak koji se koristio za čišćenje metalnih predmeta, posebno kuhinjskih

salbunôda, -e (prema ve. *vale sabiona*) – mjesto s pijeskom, pješčana plaža: *U Fôr nî salbunôde, ma na Palmižônu ši!; usp.* sarbûn

salîtra, -e (tal. *salnitro*) – vrsta umjetnog gnojiva, kalijev nitrat

salîž, -a (ve. *saliso*) – kameni pločnik: *Ovî ca su dõšli u Fôr sa dëset pãrsti(h) na gotôv salîž… (AD);*
- *dôć na gotôv salîž* – doći na gotovo

saližȁt, -ôn (ve. *salisar*) – postaviti kamene ploče, popločati

sãlo, -a – masno tkivo kod čovjeka ili životinje, salo; (*v.* 1.1.4.1.)

salôm, salãma **m** (tal. *salame*) – suhomesnati proizvod, salama: *Izî son dvî fête salãma i bokûn krȕha;* (*v.* 1.3.6.2.)

salôta, -e (ve. *salata*) – salata: *A bomë, us pecëno grê i salôta!;* (*v.* 1.3.7.1.)

salpȁt, -ôn (ve. *salpar*) – dignuti sidro iz mora; (*v.* 1.4.5.1.): *Sâlpa (sȉdro)!;* (*v.* 1.4.5.2.); *supr.* surgȁt

salpôra, -e – mreža za lov na salpe: *Sa salpôron se lȍvi po rõžnjȉma, u zȉnsko dȍba, kad nî marëte; usp.* sôlpa, trãmata; (*v.* 1.4.9.2.)

salpȕša, **salpȕšica**, -e – nedorasla riba salpa: *U vôršu je bîlo ništȍ salpȕšicih i šparȉćih; usp.* sôlpa

sâlta! *uzv.* (prema ve. *saltar*) – skoči! iskoči!; (*v.* 1.4.5.2.)

saltomortâle, -a (tal. *salto mortale*) – ‘smrtni skok’; teži način skakanja u gimnastici ili kod skokova u vodu: *Ka(d) bi ôn vjëžba na prëću ȕvik bi finî sa jednîn saltomortâle!*

salutīrȁt,* -īron (njem. *salutieren*) – vojnički pozdravljati, salutirati: *Jesȉ se naucî salutīrȁt?*

salvãdigo,* **šalvãdigo*** -a (ve. *salvadego*) – divljak (povik nestašnom djetetu); *usp.* maškalcûn; (*v.* 1.1.6.1.);
- *Salvãdigo!* – Divljaku jedan!

salvȁt (se),* **šalvȁt** (se),* -ôn (se) (ve. *salvar*) – spasiti (se), izbaviti (se), očuvati (se), skloniti (se): *Salvãli su mu brôd; uobič.* (i)spōsȉt (se)

* zastarjelo

samaštrȁt, -ôn (ve. *salmistrar*) – 1. posoliti, staviti u pac meso, ribu; *usp*. potrūsȉt: *Dã joj je samaštrȁt jazȉk, mȍgla bi se naȉst cȉlo regimẽnta! (FJ); gȉre samaštrône.* 2. *fig*. uništiti, satrti, smrviti, zgnječiti: *Ãko ga ćapôn, samaštãću ga!*

samaštrôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *salmistrar*) – posoljen i sušen (riba, meso); *samaštrôni jazȉk, samaštrôno rȉba; usp.* potrũšen

samaštrôno, *pril.* (prema ve. *salmistrar*) – posoljeno i sušeno (riba, meso), *potrũšeno*: *...a samaštrônega mi nî dô ni ovolȉko, ni frẽgulice! (IN);* (*v.* 1.3.4.1.)

samaštrōvȁt, -ōjȅn (ve. *salmistrar*) – soliti, stavljati u pac; *fig*. mrviti, gnječiti

samcȁt(i), -ãta(o), -ãto, *prid.* – samo u *izr*. *sôm samcȁt: Sȁl kal mu je žênȁ umõrla, ostô je sôm samcȁt; Žīvȅ sōmȁ samcãta...; usp.* sôm

samlȉt, samẽjen – samljeti: *Ȍdnili su izmlõćenu šenȉcu dȍma za je opõhȁt i samlȉt u žôrna… (IN); usp*. farȁt

samlivên, -ẽni; -a(o), -o, *prid.* – samljeven

sãmotok,* -a – ulje koje se samo ocijedi iz smjese maslina; *uobič.* pajvẽno ûje

samrît, sãmre – izgubiti na živosti, na jačini: *Kapȕlu šufigȁt..., a ka(d) sãmre ulȉt pôl žmūlȁ bȉlega vīnȁ (Kru.); Ovȍ jȕgo nȉkako da sãmre!*

sânčel,* -a (prema njem. *Schanze?* – šanac) – vrsta dječje igre, 'logori' u grmlju, 'utvrde': *Hodȉlo se u šȕmicu igrȁt na sânčele. U sânčel bi se ȕvik nõšlo i ništȍ spîze…(IN)*

sândole, -ih *ž mn* (tal. *sandoli*) – sandale: *Prĩ su se nosȉle sândole ol kurãma, a sȁ(d) se nȍsidu 'japãnke';* (*v.* 1.1.7.3.)

sandolîna,* -e (tal. *sandolino*) – manji i uži brodić za razonodu, sandolina: *Prî se sa sandolînon vozȉlo po Bãnju; usp.* gôndula

Sanitôd,* -i *ž* (stven. *sanitade*) – dio obale u hvarskoj luci gdje je nekad bila Lučka kapetanija sa Sanitetom: *Dȉ je sȁd Vȅli đardîn, tõte je prî bîla Sanitôd i Kapitanȉja;* (*v.* 1.2.1.5.)

sansîr,* -īrȁ (ve. *sanser*) – posrednik (za prodaju vina, udaju...) : *Na trabãkulu je cȅko sansîr... (IN)*

santîne, -ih *ž mn* (trs. *santine*) – dno broda u kojemu se skuplja voda, pokriveno *pajôlima*; kaljuža; (*v.* 1.4.2.)

sânto/**sânta** (ve. *santo/santa*) – sveti/sveta – u izrazima, kletvama poput: *Sânto Dȉo! Sânta Madȍna! A nȉšta, sânta pacjênca, cîn kȕco i stôj tõte ù teplo!* (*v.* 3.4.)

santȍća, *v.* **šantȍća**

santorîn, *v.* **šantorîn**

Sântus, -a *m* (lat. *Sanctus,* ve. *Santus*) – dio mise, Sanctus: *...klȅknedu na Sântus mȉse o(d) dȅvet (IN);* (*v.* 1.6.1.3.)

sanjãvac, sanjôvca – pospanost: *Ćapô ga je sanjãvac (IN)*

sanjîv, sanjȉvi, -a(o), -o, *prid.* – pospan, snen: *Prȍpja je sanjîv... ovî sanjȉvi težôk; Prȍpja je sanjȉva... ovȁ sanjȉvo težacȉca; Stȁv spȁt ovȍ sanjȉvo dītȅ; usp.* drĩman, pȍspon

sãpet(i), -a(o), -o, *prid.* – sputanih prednjih nogu (o tovarnoj životinji): *Jê tovôr dobrȍ sãpet?*

sapêt, sãpnen – 1. sapeti prednje noge tovarnoj životinji (*mūlù, tovãru...*); 2. pritegnuti: *Kad je barbirȕša sãpela Bônicu hȁubon za katrîdu… (IN)*

sapûn, -ūnȁ, *m* (tal. *sapone*) – sapun: *Prî nî bîlo pȕno sapūnȁ pôk se rȍba lušijãla.*

sapunjãca, -e (prema tal. *sapone*) – sapunica: *Režentôj dobrȍ otȍ sapunjãce!.*

sarbêž, -a – svrbež; *usp*. srôb; cẽšonje

sarbȉt, -î – svrbjeti: *Bugônci sarbīdȕ kakȍ svȉ vrôzi (IN)*

sarbûn, **salbûn**,* -ūnȁ, *m* (ve. *sabion*) – pijesak, pržina: *Stȁv trî sȉća sarbūnȁ i sȉć cimênta;* (*v.* 1.2.2.)

sãrce, -a – srce; (*v.* 1.1.4.1.);
- *Sãrce mojȅ!* – Srce moje! (uzvik ljubavi, *npr.* majke prema djetetu)
- *Sãrce ti Isȕsovo!* – uzvik zaprepaštenja
- *Pùklo mi je sãrce...* – Jako san tužan, puklo mi je srce

* zastarjelo

- bȉt dòbrega sãrca – biti dobrog srca
- rûku nã sȃrce – govoreći iskreno, ‘ruku na srce’
- našćȅ sôrca – natašte: *Tukô ti popȉt otî dekȍt našćȅ sôrca!*

sarcȇn, -ȅni; -a(o); -o, *prid.* – jak, snažan, odvažan: *Sarcȇn je... ovî sarcȅni covȉk; Sarcȅna je... ovà sarcȅno ženȁ; Kojȅ sarcȅno stvorênje!; usp.* sãrcen; (*v.* 1.1.6.1.)

sãrcen(i), -a(o), -o, *prid.* – srdačan, ljubazan: *Pròpja je sãrcena... ovà sãrceno ženȁ; usp.* sarcȇn; (*v.* 1.1.6.1.)

sardȅla, -e (ve. *sardela*) – plava riba, srdela (*Sardina*): *Noćàs su ćapãli dvȍ vagūnȁ sardêl (sardȅlih);* (*v.* 1.4.11.);
- ćapȁt sardȅle – dobiti šibom po prstima (nekada uobičajena kazna u školi)

sardîne, -ih – konzervirane srdele: *U Krȉžnu lûku su, pòslin onêga rãta, bîli izgrōdȉli tvôrnicu sardînih*.

saržbà,* -ê – srdžba, bijes; *uobič.* jîd

sastãjot se, sastãjen se – sastajati se: *Mî se sastãjemo svãku nedȉju pòsli mȉse.*

sàstanak, -ka – sastanak, sjednica: *Ôn je svãku mãlo na sàstanak u poduzȇće...; star.* šedûta

sastà(t) **se**, sastãnen se – sastati se: *Hȍćemo se ondà sastȁt u subȍtu?*

sastavȉjot, sastavȉjen – spajati odvojeno, sastavljati: *Nî lakȍ sastavȉjot svȅ ovȍ svãki pût ȉznova.*

sastãvit, sastãvin – 1. spojiti odvojeno, sastaviti: *Lakȍ je bîlo rastãvit, ma sȁd tukô znȁt sastãvit ovî motôr!; 2. učiniti pismeni rad: Jēsȉ sastãvi dȍmaći râd is harvõskega? (ŽK)*

sašȉt, sašȉjen – sašiti: *Sašȉla son nȍvu vȅštu, bomȅ, do ȉspod kolȉnih.*

satisfacjûn,* **satišfacjûn**,* -ūni, *ž* (ve. *sodisfazion*) – zadovoljstvo, zadovoljština

satisfàt (se),* **satišfàt** (se),* -ôn (se) (ve. *sodisfar*) – zadovoljiti (se); utažiti želju; *usp.* kuntentȁt

satrȁt, sãtren – satrti; *usp.* trȁt

savûr, -a (ved. *savor*) – način pripreme jela na kiselo: *...sardȅle u savûr;* (*v.* 1.3.4.1.);
- stãvit u savûr – marinirati

savȕra, -e (tal. *savorra*) – 1. šljunak; manje kamenje: *Tȍ nî sarbûn, tȍ je savȕra - o(d) tȅga nî korȉsti!;* (*v.* 1.2.2.); 2. balast zbog stabilnosti broda (najčešće u obliku šljunka, pržine i sl.)

saznȁt, saznôn – saznati: *Mȍrete saznȁt cōgôd obo Arsenōlù... (Kru.)*

sazrȉt, sazrȉje – postati zreo, sazreti: *Nî jemãtve prî nȅgo grôžje sazrȉje!*

sȅbice, **sve sȅbice**, *v.* **zasȅbice**

sȅdan /sedavnãste, **sedavnãdeste*/ sedandesêt** – brojevi: sedam/sedamnaest/sedamdeset; *usp*. sȅte

sedȉt, -în – sjediti: *...a kakȍ je dȍsta nôs sedȉlo oko stolà... (Cel.)*

sedȉvot, sedȉjen – sjediti dulje: *Barba Prôšpe je sedȉvo na katrîgi... (Cel.)*

sedlȍ, -ā – sedlo; *dijelovi sedla:* lûki, ȍglov, pȍfina, poplõvcina, poprûg; (*v.* 1.5.1.1.)

sēdmi /sedavnēsti, **sedavnādesti*/ sedandesēti** – redni brojevi: sedmi/sedamnaesti/sedamdeseti

sȅkar, sȅkra – mužev otac, svekar; (*v.* 1.1.3.1.)

sekārva, -e – muževa majka; (*v.* 1.1.3.1.)

sekondȁt, **šekondȁt**,* -ôn, **šekondīrot**,* -īron (tal. *secondare,* njem. *sekundieren*) – 1. podržavati, podupirati: *Tȍma šekondīro Franćȅskota (IN);* 2. pjevati drugi glas; *uobič.* ćapȁt drȕgega

sekôndo,* **šekôndo**,* *pril.* (tal. *secondo*) – 1. drugi po redu; *uobič.* drȕgi; 2. drugi muški glas (o pjevanju);
- Ćâpa sekôndo! Ćâpa drȕgega! – Pjevaj drugi glas!

sekrêt/sekrêto, *v.* **sakrêt/sakrêto**

sekretâr,* -a (fr. *sécretaire*) – čelnik partijske organizacije (na svim razinama), utjecajna politička ličnost od 1945. –1990.: *Nî bîla mõlo stvôr bȉt sekretâr u onȍ vrîme, svȁk te je slȕšo!*

* zastarjelo

sȅkul,* -a (ve. *secolo*) – stoljeće, vijek: *Bîlo je tȍ pasônega sȅkula, pod Ãustrijon; uobič.* vîk; (*v.* 1.2.8.5.)

sekûnd, -a *m* (njem. *Sekunde*) – trenutak, hip: *Bî je ovõde ìmo sekûnd; Cȅkoj sekûnd!; usp.* momènat, cäs

sekvȅstar,* **sakvȅstar**,* -tra (tal. *sequestro*) – zapljena, privremeno oduzimanje: *Dȉdetu su bîli svȅ stãvili pod sekvȅstar, i kȕću i mobȉlju!*

sekvestrȁt,* **sakvestrȁt**,* -ôn (tal. *sequestrare*) – zaplijeniti, staviti 'pol sekvȅstar'; *usp*. pinjurät

sȅlen, -a (ve. *seleno*) – vrsta povrća, celer (*Apium nodiflorum*)*: Ako nȉmoš petrusîmula mȍreš stãvit grancȉcu sȅlena!;* (*v*. 1.3.8.1.)

selȉ(t) **se**, sȅlin se – seliti se

selȍ, -ä – selo: *Ôn nî is Fõrä, ôn je gõre i(s) selȁ.*

sȅljani, -a – stanovnik sela, seljanin

seljanȉka,* -e – *pogrdno:* seljak, seljakinja: *Bîle su, bomȅ, seljanȉke jednȁ i drȕgo (IN)*

sêmpre,* **šêmpre**,* *pril.* (ve. *sempre*) – uvijek, stalno; u izrazima poput: *sêmpre stȅso* – uvijek isto; *sempreverde; Do sȁ(d) son se šêmpre daržô tȅga… (Cel.); uobič.* ȕvik

semprevȇrde,* *v.* **šemprevȇrde**,*

sênca,* *prij.* (ve. *senza*) – bez; samo u izrazima poput:

- *sênca bâda* – bez pozdrava pri mimoilaženju

- *sênca škêrci* (tal. *senza scherzi*) – bez šale

Sênsa,* -e (ve. *Sensa*) – Spasovo, *Uzašãšće;* (*v*. 1.6.1.6.)

sentimènat, sentimênta (tal. *sentimento*) – nježan osjećaj: *Ćapãla ga je na sentimènat, nî se njânci nakorzî!*

senzacjûn,* **šenzacjûn**,* **šenžacjûn**,* -ūnä, *m/* -ūni, *ž* (tal. *sensazione*) – senzacija, izvanredan događaj: *Tȍ je bî prõvi senzacjûn!; Tȍ je bîla prõvo šenžacjûn, nȉko nî vȉrovo!*

sȅnj, **šȅnj**, -a (ve. *segno*) – znak, oznaka, znamenje; *usp.* sinjôl, bilîg

senjȁt, *v.* **šenjȁt**

sȅnjo di Salamûn,* -a, -, -, (ve. *segno*) – Salomonova zvijezda; znak hebrejske šestokrake zvijezde

senjôn, *v.* **šenjôn**,*

separȁt (se),* -ôn (se) (tal. *separare*) – odvojiti (se), rastaviti (se); *uobič.* rastãvit

serenâda, -e (ve. *serenada*) – pjevanje djevojci pod prozorom, serenada: *Bîli su u serenâdu… (FJ)*

serenâža, **serenâza**, -e ( ) – zagnjurivanje koga u more iz zabave: *Pȅta joj jȍš dvî, trî, serenâze! (IN)*

serpentîna, -e (ve. *serpentina*) – 1. vijugava cesta; 2. vijugava cijev u aparatu za destilaciju

sȅst, sëden – sjesti: *Nî udrî dvî bȍte, vȅć se zapīhô i sê nã zemju… (IN); Sȅd mãlo!;* (*v*. 1.1.6.4.)

sestrȁ, -ê – sestra: *Onȁ mu je sestrȁ, a ôn je o(d) sestrê mûž;* (*v*. 1.1.3.1.)

setêmbar, **šetêmbar**, -a (tal. *settembre*) – rujan: *Jednêga jȕtra krãjen setêmbra… (FJ); uobič.* devẽti mȉsec; (*v*. 1.2.8.3.)

setemôna, *v.* **šetemôna**

sezõna, -e (fr. *saison*) – *nov.* turistička sezona: *Ca tȉ se parî, kakȍva ću bȉt ovȁ sezõna?; usp.* štajûn

sfarȁt,* *v.* **isfarȁt**,*

sforcȁt, -ôn – 1. napregnuti se; 2. ojačati, pojačati: *Vȉtar je sforcô (FN); usp.* forcät

sforcōvȁ(t) **se**, -ōjën se (ve. *sforzar*) – naprezati se, dati sve od sebe: *Nemôj se sforcōvät priko mȉre!; usp.* forcōvät

sȉć, -a *m* (ve. *secio*) – metalna (sada uglavnom plastična) posuda za vodu, nosi se u jednoj ruci, vjedro: *Donês sȉć vodê!;* (*v*. 1.3.1.)

sȉć, sīcën – sjeći: *sȉć na fȅte* – rezati na kriške, komade: *Nemôj već sȉć krȕh, osūšȉće se!; usp.*

* zastarjelo

sȉćic, -a (prema ve. *secio*) – posuda za blagoslovljenu vodu u crkvama; *usp*. ampulîna

sȉdrit, sȉdrin – sidriti: *Stõri Môrko sȉdri gajȅtu… (IN); usp.* armižȁt, surgȁt

sȉdro, -a (gr. *sideros*) – sidro manjega broda; *usp.* ônkara; (*v.* 1.4.3.)

sidrûn, -ūnā **–** igrač u vaterpolu koji se ‘usidri’ pred golom protivnika; (*v.* 1.6.5.5.)

sigûr(i), -a(o), -o, *prid.* (ve. *sicuro*) – siguran: *Ne mȍre covȉk ȕvik bȉt sigûr kolȉko će ćapȁt!*

sigurȅca, **šigurȅca**, -e (tal. *sicurezza*) – 1. sigurnost, predostrožnost: *Za sigurȅcu svãku ćapô je rûku tarcarūlā;* 2. sigurnosna igla, ziherica: *Nȇćeš mȍć uvûć lãštik be(s) šigurȅce;* (*v.* 1.2.4.2.)

sigûro, *pril./* **sigurȉje**, *komp.* (ve. *sicuro*) – sigurno, pouzdano: *Tȍ ti je sigûro bî ôn!; Sigurȉje ti je pôć tãmo po dnȅvu.*

sȉha, * *v.* **psȉha**

sȉjot, sȉjen – posipati sjeme, sijati: *Tukãlo je šenȉcu sȉjot…*

sȉka, -e (ve. *seca*) – 1. greben uz more: *Kakȍ dicȁ po sȉkima smo bosȉ skokãli, nīsmȍ nȍge ruvinãli (TM);* 2. greben pod morem, hrid; *usp.* kösa, oplövac; (*v.* 1.4.8.2.)

sikȉra, -e – sjekira: *Lîpo in je pãla sikȉra u mêd! (IN);* (*v.* 1.2.5.)

sikȉrica, -e – 1. sjekirica; (*v.* 1.2.5.); 2. vrsta grahorice, *jãri grȁh,* čiji plod ima oblik sjekire; (*v.* 1.3.7.2.)

silêncij,* -a (ve. *silenzio*) – tišina, muk

sȉme, -na – sjeme; (*v.* 1.5.3.8.);
- *Sȉme ne pãdo dalekȍ o(d)* ***stablȁ* –** ljudske su osobine nasljedne
- *ostȁt za sȉme* – nadživjeti sve: *A cȁ ôn mȉsli ostȁt za sȉme!?*

sȉmedikôn, -kãna (tal. *seme di canna*) – konopljino sjeme (hrana za ptice); *usp*. kâna; (*v.* 1.5.2.2.)

simpãtik(i), -a(o), -o, *prid.* (tal. *simpatico*) – simpatičan: *Krûto mi je simpãtik (IN); Onȁ je simpãtiko dīmjȁ; Kojȅ simpãtiko dītȅ!; supr.* antipãtik

sîn, -a **–** sin: *Jucêra in je ȉša sîn u vôjsku; Nemôj, sînko, grûbo govorȉt sa nönon!*

sincêro,* **sincijêro**,* (ve. *sincero*) – prirodno, nepatvoreno, pravo: *U njȅga ti je vīnȍ sincêro; uobič.* prõvo

sȉnoć, **sȉnoćka**,* *pril.* **–** večer prije, sinoć: *Dicȁ su se sȉnoćka igrãli tãmo na sakrȉvalo (IN)*

sinjȁt, **šinjȁt**, -ôn (ve. *segnar*) – staviti znak, obilježiti: *Sinjôj mi dȉ ću osȉć!*

sīnje, *prid.* – 1. sivoplav, (boja mora); 2. beskrajan; u izr.: *sīnje môre; sînjo kȕkavica*.

sinjôl, **senjôl**, -ōlā (tal. *segnale*) – znak, oznaka, signal: *Sinjôl od mrȉže, parangōlȁ…; Parićô son kalȕme i senjōlȅ (FN); usp.* sènj; (*v.* 1.4.9.1.);
- *cinȉt (dōvȁt) sinjōlȅ* – davati signale: *Lȅtrika je vȅć bîla ucinȉla šinjôl... (IN)* – Već je bio dan znak strujom (da će uskoro nestati svjetla)

sȉpa, -e (ve. *sepa*) – morski glavonožac (*Sepia officinalis*); (*v.* 1.4.15.)

sîr, sīri; sīrā, sīro; sîro, sīro; *prid.* – sijed: *Vȁs je sîr ovî... sīri covȉk; Svȁ mu je sīrā njegȍva... sīro glōvā; Prȍpja je sîro... ovȍ sīro stvorênje;* (*v.* 1.1.4.2.)

sȉrišće, -a *sr* – kiselo mlijeko kao kvas za pravljenje sira

sīrȉt, sīrin – postajati sijed: *Kakȍ tȍ - apêna si se ožênî, a vȅj si pȍce sīrȉt!?; usp.* osīrȉt

sîrnica, -e – uskrsni kolač od brašna i jaja; pinca; (*v.* 1.3.9.2.)

sīro, *pril.* – sive, sijede boje; *usp*. cȅnere; (*v.* 1.2.10.)

siromȁh, -ãha – siromašno čeljade: *Siromȁh bi bî ȉša u šȕmu za dognȁt brimcȉce sũhega… (IN); usp*. glôde, pövero; (*v.* 1.1.3.3.)

* zastarjelo

siromãšica, -e – siromašna žena: *Onà ti žīvě sōmà, kakȍ prõvo siromãšica;* (*v.* 1.1.3.3.)

sȉsa, -e – dojka, sisa; *usp*. mȕja;
- *dȁt sȉsu* – podojiti dijete: *Tukô mi dȁt mõlemu sȉsu, pȍce je plãkot!*

sȉse, sȉsih – grudi, dojke žene: *Lîpe su (n) joj sȉse narêsle, ovôj dimjȉci!;* (*v.* 1.1.4.1.)

sȉskot, **šȉškot**, -on – 1. sisati; 2. *fig*. piti, ispijati: *Ȍl' tebi nî drôgo šȉškot!? (IN)*

sȉsot, sȉšen – sisati (o djetetu, mladunčetu); *usp*. cīkȁt

sȉtit se, sȉtin – sjetiti se: *...ne mȍre se nȉkako sȉtit (IN); uobič.* pȁst nãpamet; *usp.* spomēnī(t) se, špônti

sjãhot, sjãšen – sjahati: *Sjãho si sa konjȁ i uzjãho na tovãra… (IN)*

skãla, **škãla**, -e (ve. *scala*) – 1. stuba; *usp*. skãle; 2. ljestve ili šira daska za ukrcaj: *skãla od vapôra; usp. pȕnat*

skalȁt, **iskalȁt**, *v*. **kalȁt**

skalōvȁt, **iskalōvȁt**, *v*. **kalōvȁt**

skãle, **škãle**,* -ih *ž mn* (ve. *scale*) – 1. stube: *Hodî je uza skãle*; (*v.* 1.2.3.1.); 2. ljestve: *Dȉga se na skãle;* 3. ljestve kao jedan od simbola Kristove muke, iznosi se u procesiji na Veliki petak; (*v.* 1.6.1.2.)

skalîna, **škalîna**,* -e (ve. *scalin*) – vanjska stuba;
- *cinȉt skalîne* – penjati se stubama: *Sa ovȍ godȉšći(h), bomȅ da mi je têško cinȉt skalîne!*
- *izmȉrit skalîne* – pasti niza stube: *Kakȍ je pô, izmȉri je svȅ skalîne!*

skalinôda, **škalinôda**,* -e (ve. *scalinada*) – široko vanjsko stubište: *Ovôj skalinôdi nȉkad krãja;* (*v.* 1.2.1.7.)

skãraš, *v.* **škãraš**

skitȕša, * -e *m/ž – fam.* skitnica: *Kojȁ je tȍ skitȕša, ovî moj mõli - po cȉli dôn je võnka kȕće!*

sklôd, sklãda, *m* – sklad: *U njȉhovu famȅju je ȕvik sklôd, a u nãšu ȕvik burdîl i barȕfa!*

sklopȉt, sklȍpin – sklopiti (*npr.* oči, ruke, knjigu...): *Sklopȉla je rûke i poglȅdola u propȇće.*

sklôt, -a – vrsta nejestive ribe s morskog dna, sklat (*Squatina squatina*); *usp*. sȍkol; (*v.* 1.4.14.)

skocȉt, skȍcin – skočiti: *Jûdi, skȍcte, ženù je afanãlo! (IN);* (*v.* 1.1.6.4.);
- *skocȉt ù more* – skočiti u more
- *skocȉt kakȍ opãren* – skočiti kao oparen (bolno iznenađen)
- *skocȉt na krôj / skocȉt ù brod* – skočiti iz broda na obalu i obrnuto
- *skocȉt nã glovu, nãnoge, na lãstavicu, na baluncîn, na pjumbîn* – načini skakanja u more

skōkȁt, skȍcen – skakati: *Nemôj skōkȁt po postȅji, pȕknićedu šȕšte!;* (*v.* 1.1.6.4.)

skomȅš,* *v.* **skomȅš**,*

skomȅša,* *v.* **škomȅša**,*

skôndal, **škôndal**, -a (ved. *scandal*) – skandal: *...za skôndal ucinȉt (IŠ); ...i ȅto ti škôndala! (IN)*

skonfundȉt (se), **iskonfundȉt** (se), -în (se) (tal. *sconfondere*) – smesti se, pokunjiti se, zbuniti (se): *Skonfundȉlo me je… (Cima); Vȁs se, bȉdan, iskonfundî… (IN)*

skônska, -e – mala morska kozica koja se kreće *skȍsima* (*Palaemon serratus*): *Ako stojîš u gandôj, skônske će ti ȍdma dôć nã noge!;* (*v.* 1.4.15.)

skonsumȁt (se), **skonšumȁt** (se), **škonšumȁt** (se), **iskonšumȁt** (se), -ôn (se) (ved. *sconsumar*) – 1. pojesti, konzumirati: *... a jȍš mi je mãnje smetãlo pȍsli otȍ i škonšumȁt (Kru.); Cinȉlo se vagûn vīnà, kros godȉšće se nî mȍglo iskonšumȁt...;* 2. oslabjeti; ispatiti se, izjesti se: *Vȁs se skonšumô!*

skonsumôn, **skonšumôn**, **škonšumôn**, **iskonšumôn**(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ved. *sconsumar*) – izmoren, istrošen, potrošen: *Vȁs son skonšumôn i istarmôn (IN); Umôrna i škonšumôna dušê i tȉla môga (MJ); usp.* istarmôn

* zastarjelo

skontȁt, -ôn (prema ve. *contar*) – sračunati, zbrojiti; *usp*. kontȁt

skôrs, **skôrš**, **škôrš**(i), -a(o), -o, *prid.* (tal. *scarso*) – nepotpun, jedva: *U svẽga skôršu setemônu… (IN)* – U jedva tjedan dana: *Ionãko smo skôrsi sa mlīkôn (IN)* – Ionako smo kratki s mlijekom;

skôrso, **skôršo**, **škôršo**, *pril.* (tal. *scarso*) – nedovoljno, jedva: *Izmȉri mi je skôršo* – Dao mi je ‘slabe vage’; (*v.* 1.3.13.)

skòs, **skȍš**, **škȍš**, -a (ve. *scosso*) – trzaj, nagli pokret:
- *cinȉt skȍse* – praviti nagle pokrete, trzaje
- *na skȍše* – trzajući, na mahove
- *ûltimi škȍši* – zadnji trzaji (pred smrt ili na kraju jednoga razdoblja)

skosȁt, **skošȁt**, -ôn (ve. *dar scosso*) – učiniti trzaj, nagli pokret; *uobič.* ucinȉt skȍs

skotnà, **skòtna –** bremenita (o životinji): *Jednà kozà mi je skotnà, a drȕga nî; usp*. trȕhla, nosēćà

skrãja, *prij.* – s ruba: *Dôj mi jȍš mãlo pulênte, ma vȅće skrãja, dȉ je tvardȉja.*

skrãma, -e ( ) – tanka kora na površini juhe...; *usp*. škvãra²

skrepenȉ(t) **se**, **iskrepenȉ**(t) **se**, ( ) -în se – ukočiti se od zime, smrznuti se, promrznuti: *Cĩli son se (i)skrepenî!; usp.* smārznit se

skrȉka, **škrȉka**, -e – vika, kriještanje, galama: *Ca sȅ tȍ dogõđo, ovãke skrȉke u njîh jȍš nīsôn cȕla!?; usp.* burdȉl

skrīkȁt, **škrīkȁt**, skrĩcen – prodorno se glasati, kričati (*npr.* od bola, straha...); *usp*. krīcȁt: *Kô tȍ tãmo skrĩce, ca sȅ dogõđo?* (*v.* 1.1.6.5.)

skrojȉt, *v.* **iskrojȉt**

skrõtīt, skrõtin – skratiti: *Skrõtīt rukōvẽ, nogãvice...; Dûnkve, da skrõtin… (IN);*
- *skrõtīt jȋdro, ćapȁt rûku tarcarūlà* – skratiti jedro (kad ojača vjetar)

skrupulôz,* **skrupulôž**(i), -a(o), -o,* *prid.* (tal. *scrupuloso*) – savjestan, brižan, skrupulozan: *Prȍpja je skrupulôz ovî tvôj... skrupulôzi brȁt!; Skrupulôza je ovà tvojà... skrupulôzo sestrà!; Kojȅ skrupulôzno stvorênje!*; (*v.* 1.1.6.1.)

skûdnji dôn, skûdnjega dnĕva – godišnjica smrti; (*v.* 1.6.1.4.)

skùhot, *v.* **iskùhot**

skùla, **škùla**,* -e (ve. *scola*) – škola: *Škùla od jubãvi… (FJ); U skùlu nãše jûde šãju (Cel.);* (*v.* 1.2.1.6.);
- *mõlo skùla* – predškolski razred
- *hodȉt u škùlu –* pohađati školu
- *pôć na škùle* – otići na školovanje

skulôn,* **škulôn**(i),* -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *scola*) – koji je pohađao škole, učen; *uobič.* ùcen

skùlor,* **škùlor**,* -ōrā (ve. *scolaro*) – učenik, školarac/školarka: *Skùlori su vȅć u skùlu hodȉli … (FJ);* (*v.* 1.1.3.3.)

skuntentȁt (se), -ôn (se) (ve. *scontentar*) – 1. zadovoljiti se čime: *Tukãće non se skuntentȁt s otîn;* 2. zadovoljiti koga: *A znô tȅbe mûž skuntentȁt?; usp.* kuntentȁt

skùpit (se), **iskùpit** (se), -in (se) – 1. sabrati, sakupiti: *Pomȍćemo von iskùpit trãtu (FN);* 2. sakupiti se: *Bîli bi se skùpili za igrȁt na pȅnje;* 3. smanjiti se nakon pranja: *Skùpila mi se vẽšta; usp.* kùpit

skūpjȁt (se), skũpjon (se) – skupljati (se); *usp.* skùpit

skûpo, *pril./* **skùpje**, *komp.* – skupo/skuplje: *Skûpo je, a do lȉta bȉće jȍš i skùpje!*

skupoćà, -ê – skupoća: *Kakȍva je skupoćà dõšla, tẽško ćemo spojȉt krôj sa krãjen.*

skupùsit, -in – napraviti površno, sklepati: *Skupùsi je ovî bãnak za ne sedȉt na kãmik.*

skûša, -e (prema lat. *excussa*) – plava riba slična lokardi (*Scomber scomber*); (*v.* 1.4.11.)

* zastarjelo

skušajïca, -e – mala, nedorasla riba *skûša*

skût, skûtä – donji dio haljine, halje, košulje: *Skût ol košȕje mi je zadî za žȉcu (IN)*

skûža, **škûža**, -e (ve. *scusa*) – izgovor: *Nõša je dȍbru skûžu.*

skužàt (se), **škužàt** (se), -ôn (se) (ve. *scusar*) – ispričati se: *Skužôj! Škužôjte!* – Oprosti! Oprostite!

skužōvàt (se), **škužōvàt** (se), -ōjën (se) (ve. *scusar*) – ispričavati se: *Skužōjën se svȉma vãmi.*

skvãra, *v.* **škvãra**[2]

slàb, slãbi; slãba, slãbo, *prid.* – slab, nejak: *Pr̀opja je slȁb ovî ... slãbi šćôp; Pr̀opja je slãba ovà ... slãbo dãska; Pȕno je slãbo ovȍ drîvo...;*
- *slàb nãnoge* – koji se jedva drži na nogama

slãbit, -in – mršavjeti: *Strôh me je, pȍcela je slãbit!; usp.* oslãbit

slãbo, *pril.*/ **slabȉje**, *komp.* – 1. slabo, neodgovarajuće / slabije; 2. krhko / krhkije
- *stȁt slãbo* – biti teško bolestan, biti na samrti

slãbost, -i – nemoć, iznemoglost; *usp.* debulèca; (*v.* 1.1.5.2.)

slãdak, slõtki; slatkä, slõtko; slôtko, slõtko, *prid.* – slatkog okusa, sladak: *Slãdak je ovî... slõtki cibîb; Slatkä je ovà... slõtko dînja; Slôtko je ovȍ... slõtko grõžje!; usp.* slôtko, slôlko*

slàdoled, -a – sladoled: *Ala rȅc: kolȉko sladolèdi(h) si dȍbi na ȍkladu, a kolȉko si hi izî ?; usp*. đelôt

sladokȕsan, -kȕsni; -a(o), -o,* *prid*. – koji jede rado i s užitkom; *usp.* gulôz; (*v.* 1.1.6.1.)

slãdor, -a – stupanj prirodnog šećera u vinu: *Tukôš znȁt kolȉko ti je slãdora… (IN); usp.* grôd

slãma, -e – slama: *...a slãma in vȉri i(s) sedlà (IN)*

slanūtàk, slanũtka – slanutak: *Trôk od hubȍtnice sa slanũtkon… (MJ);* (*v.* 1.3.7.2.)

slȁt, **šãvot**,* šãjen – slati: *Šãjen ti ovȍ pȉsmo…; ...a pacjênti mu šãjedu rȉbu (IN)*

slatkarȉja, -e – slatkiši, slastice: *Nãše ženȅ cinīdȕ za potrȉbe pȕno vôrsti slatkarȉje (Kru.); usp.* slatkô

slatkô, slatkêga *sr* – slatkiš, kolač: *Gvancéra slatkêga o(d) karobȅrih i paradižȅt sa pãprenjocima (Cel.); usp.* slatkarȉja, slôtko

slãva, -e – 1. slavjenje, veličanje (o Bogu); 2. sreća, zadovoljstvo
- *užīvȁt (vȉdit) slãvu nebȅsku* – osjećati (osjetiti) vrhunsko čulno zadovoljstvo

slãvit, -in – 1. s poštovanjem obilježavati, svetkovati; 2. svečano zvoniti

slegnȉ(t) **se**, slȅgnen se – slegnuti se: *Da se nīsôn slȅga, bî bi me pogodî ù glovu!;* (*v.* 1.1.6.4.)

sletȉt, sletîn – sletjeti: *Kãleb je sletî i sȁd stojî sa drȕgima na kȍse.*

slîd, -a – trag: *Pȁs grê za slîdon, a ti hȍd iza njȅga.*

slīdȉt, slīdin – slijediti: *Nemôj ȕvik slīdȉt njȅga, mȍreš pôć kojî pût i na svojù bôndu!*

slȉka, -e – 1. ono što je naslikano, slika; 2. fotografija: *Dobrȍ si ispãla na ovû slȉku; star.* leträt

slȉkar, -a – 1. umjetnički slikar; 2. fotograf: *Bî son u slȉkara jer mi tukô ucinît pãsoš; usp.* fotogräf; (*v.* 1.1.3.4.)

slȉkat se, -ôn se – fotografirati se: *Tukô mi se pôć slȉkat u Bênćića; star.* letratä(t) se

slikōvàt, -ōjën – fotografirati: *Sȁd furẽšti slikōjȅdu sômi sȅbe, svȁk ȉmo nȉki aparât; usp.* letratōvät

slȉma, -e – sljemena greda krova; (*v.* 1.2.2.)

slȉnit, slȉnin – 1. sliniti: *Otȁr mõlega, ȍl' ne vȉdiš kakȍ slȉni?;* 2. *fig.* govoriti koješta: *Ma cȁ tõte slȉniš!; usp.* bãlit

* zastarjelo

slînka, **slînka bāba**, **bāba slînka**, -e, -e – vrsta ribe sluzave kože, tamnosmeđe boje, živi u manjim rupama uz obalu (*Blennius ocellaris*); (*v.* 1.4.14.)

slȉnov(i), -a(o), -o, *prid.* – slinav: *slȉnovi stvôr, prȍpoja slȉnov; slȉnovo žênska, prȍpja slȉnova; slȉnovo dītȅ, prȍpja slȉnovo; usp.* bālov

slȉnovac, -ovca/ **slȉnovica**, -ovice – balavac/balavica: *Môla ćȁ otû slȉnovicu!;* (*v.* 1.1.3.2.)

slîp, slĩpi; slĩpä, slĩpo; slîpo, slĩpo, *prid.* – slijep: *Slîp je ... ovî slĩpi covȉk; Slĩpä je ...ovà slĩpo žènà; Slîpo je ... ovȍ slĩpo dītȅ.*

slīpȁc, slĩpca – 1. slijepac: *Ôn je sädd slīpȁc i ne grê vȅć sôm is kȕće; usp.* slipŭja; ćȍrovac; 2. najdonji izbojak na lozi: *Kad rȉzen lozȕ, ondà ostavȉjen dvȍ pȕpka i slīpȁc (ŽK)*

slipȉć, -a – vrsta zmije; (*v.* 1.5.1.3.)

slīpo crîvo, slĩpega crîva – slijepo crijevo: *Ȍdnili su ga u Splȉt i izvādili mu slĩpo crîvo*; (*v.* 1.1.4.1.)

slipoćȁ, -e – mana slijepe osobe, sljepoća; (*v.* 1.1.5.1.)

slȉpot se, -je se – lijepiti se: *Svȅ mi se slȉpje po rūkȉma!; usp.* lĩpī(t) se

slipŭja, -e – *pogrdno:* žena koja se ponaša kao da ne vidi: *Ȍl' ne vȉdiš di gāziš, slipŭjo!; usp.* slīpȁc

slîz, -a – ljekovita biljka, sljez (*Malva sylvestris*): *Dobrȍ je popȉt slîz sa mȅdon;* (*v.* 1.5.3.3.)

slizinȁ, -e – unutarnji organ, slezena; (*v.* 1.1.4.1.)

slobodȁ, -ê – sloboda: *Jedônpût ka(d) se oženîš, slobodà ti je pripolȍvjena.*

slōdī(t) **se**, slõdin – sladiti se: *A ȅvo, slõdimo se i užĩvomo!*

slōgȁt (se), slõžen (se) – 1. slagati nekim redom: *Nemôj vȅć slōgȁt u visinȕ, svȅ ćе pȁst!;* 2. biti suglasan: *Ne slõžen se jȍ sa tîn...; usp.* složȉt

slôk, -a, **slôjk**, -a – biljka puzavica, ladolež (*Cunvulvulus arvensis*); (*v.* 1.5.3.3.)

slôlko,* *v.* **slôtko**

slomȉt (se), **islomȉt** (se), slȍmin (se) – 1. teško (se) ozlijediti: *(I)slomî je nȍgu;* 2. *fig.* premoriti se: *(I)slomî son se od ovȅga lavûra.*

slomivên(i), -ėna(o), -ėno; **slȍmjen**(i), -a(o), -o, *prid.* – 1. polomljen: *slomivėni (slȍmjeni) lāpiš, slȍmjen (slomivên) na dvȍ mȉsta; slomivėno (slȍmjeno) rūkȁ slomivėna (slȍmjena) na dvȍ mȉsta; slomivėno (slȍmjeno) caklȍ;* 2. jako umoran, shrvan: *Vȁ(s) son (i)slomivên!;* (*v.* 1.1.6.2.)

slomivėno, **slȍmjeno**, *pril.* – slomljeno: *Unũtra je svȅ bîlo slomivėno (slȍmjeno)*

slôn, slõni; slõnä, slõno; slôno, slõno, *prid.* – slan: *Pȕno je slôn ... ovî slõni bokûn sȉra; Pȕno je slõnä ...ovà slõno rȉba; Pȕno je slôno ... ovȍ slõno īćȅ;*
- *slõno rȉba* – ribe (uglavnom srdele) u salamuri, nekada glavni dodatak prehrani na otocima

slōnȁ, -ê – slana, mraz: *Jȕtros je bîla slōnà po vārtlu;* (*v.* 1.4.8.1.)

slôno, *pril.*/ **slanȉje**, *komp.* – slano/slanije: *Vȅć je slôno, a bȉće jȍš slanȉje ako jȍš posȍliš!;* (*v.* 1.3.8.2.)

slôp, -a – kapljice mora što ih nosi jak vjetar: *Ka(d) pũše jõko bȕra ondà nȍsi slôp pȍ moru.*

slôst, -i – slast: *izr. Ù slost! Ù slast!* – Dobar tek! (kaže se onima koji već jedu)

slôtko, **slôlko**,* *pril.*/ **slãje**, *komp.* – slatko/ slađe: *Pisãli su mi da nȉkad u živȍt nīsù slãje ȉli! (MJ); usp.* slādak; (*v.* 1.3.8.2.)

složȉt (se), slȍžin (se) – 1. poredati, posložiti: *Složȉt rêd sardȅli(h), rêd sȍli, pôk èpeta rêd sardȅli(h)...; usp.* slōgȁt, štivȁt; 2. dogovoriti se: *Jê, složȉli su se kakȍ ćedu se podīlȉt; usp.* dogovorȉt

* zastarjelo

slūgȁ, slūgê – 1. sluga; 2. *fig.* manje vješta osoba u poslu: *Ne mȍre ôn njȅmu bȉt slūgȁ u tȅmu poslȕ!;* (*v.* 1.1.3.3.)

slȕškinja, -e – služavka, kućna pomoćnica: *Onȁ je lavurãla kakȍ slȕškinja pũstih gȍdišć; usp.* divôjka

slȕšot, -on – 1. slušati zvuk, govor...: *Ne vȍlin slȕšot ovû modêrnu mȕziku;* 2. biti poslušan: *Ne slȕšon jȍ vȅj nȉkoga!*

slūžba, -e – rad u službi (državnoj, vojnoj...): *Jȍš mi je dvȍ godȉšća za bȉt u slũžbu.*

slūžȉt, slūžin – 1. posluživati koga: *Onȁ je kakȍ divôjka slūžȉla u njîh;* 2. biti od koristi: *Ovî môj lerôj me slũži vȅć dȅset gȍdišć!*

smantarȉja, -e (prema tal. *smaniare*) – glupost, zaludivanje: *Pûš' ćã sȁd tȍ smantarȉje (FJ)*

smantȁt (se), **ismantȁt** (se), -ôn (se) (tal. *smaniare*) – zavrtjeti (se) u glavi (*npr.* od pića, sunca, ljubavi...) : *Smantãlo ga je sûnce; Ismantãla mu je glôvu; Pũs' me smîron, svȁ son se smantãla!; usp.* mantȁt

smantôn, **ismantôn**(i), -a(o), -o, *prid.* (prema tal. *smaniare*) – rastresen, smeten: *Vȁs je smantôn;* (*v.* 1.1.6.1.)

smantōvȁt (se), **ismantōvȁt** (se) , -ōjēn (se) (tal. *smaniare*) – 1. vrtjeti (se) u glavi; 2. *fig.* sluđivati sebe ili koga drugoga

smānje, *pril.* – zatajeno, neispunjeno (obećanje, nešto što je očekivano): *Ne cîn smãnje, ucĩn mi tȍ!; usp.* mãnje, *dôć na mãnje*

smārca, *v.* **šmārca**

smarcālina, *v.* **šmarcālina**

smardećôn, -ãna – 1. smrdljivac; 2. *fig.* nevaljala osoba; (*v.* 1.1.6.1.)

smardêj, smardējà *m* – stablo s plodom neugodna mirisa (*Pistacia terebinthus*); (*v.* 1.5.3.3.)

smardȉt, smardîn – zaudarati, smrdjeti: *Cȁ tȍ tãko smardî?;*
- *smardȉt kakȍ côngul* – jako zaudarati po strvini, krepalini

smargȍrica, **šmargȍrica**, -e – vrsta insekta, stonoga (*Schizophyllum sabulosum*): *Ugãzi son na smargȍricu, smardî kakȍ vrôg*; *Kojî von je ovȍ Fôr/kȁd von je šmargȍrici(h) pûn dvôr? (Po);* (*v.* 1.5.1.3.)

smarknȕ(t) **se**, smārkne se – 1. smračiti se: *Hȍmo dȍma prî nȅgo se smārkne!; usp.* škūrȉt; 2. *fig.* zamračiti vid: *Smārklo mi se ka(d) son ga vȉdila kārvovega!*

smȁrt, smārti – smrt: *Kad je Bûmbota smȁrt agvantãla… (Po); Želîn ti lĩpu smȁrt!;* (*v.* 1.7.3.); *usp.* partênca

smārtni, -a(o), -o, *prid.* – smrtni;
- *smārtni grîh* – grijeh zbog kojega se ide u pakao

smārvit, -in – smrviti: *...dȍkli te ne smārvi, stārvi, skonsumô i pogȕbi (Po)*

smārznit se, smārznen se – smrznuti se; *usp.* (i)skrepenȕ(t) se, ozīmȕ(t) se

smēcȉt, *v.* **ismēcȉt**

smećê, -ā *sr* – smeće: *Pomȅt dvôr i skȕp tȍ smećȁ sa škovacêron!; uobič.* škovãce

smētȁt, -ēton – smetati: *Nȉkima je tȍ smetãlo...;* ometati; *usp.* dišturbȁt

smîh, smīhā – smijeh: *...a u ovîn dônima potrȉba je za smīhôn (Cel.);*
- *Ćapô me smîh* – Uhvatio me smijeh
- *udrȉt u smîh* – početi se naglo smijati
- *umrît (krepȁt, pȕknit) o(d) smīhȁ* – jako se smijati, smijati se do boli (rečeno često ironično)

smihȕš/plakȕš – smijanje/plakanje (*npr.* u neumjerenoj igri); samo u *izr. Dõće smihȕš na plakȕš!*

smījȁ(t) **se**, smījēn se – smijati se: *Žênske se vȅće smījȅdu od muškîh;* (*v.* 1.1.6.5.)

smȉlit se, -in se – smiliti se: *Smȉlila mi se i pomȍgla kad mi je bîlo krûto potrȉba.*

* zastarjelo

smȉlovat se, **smȉlovot se**, smȉlujen se – smilovati se: *Ne vȉrujen da se svẽti Antônij nẽće smȉlovot! (IN)*

smîran, smĩrni; smĩrnä, smĩrno; smĩrno, smĩrno, *prid.* – miran, smjeran: *Pȕno je smîran ovî... smĩrni mladȉć; smĩrnä je... smĩrno dimjȉca; smîrno je... smĩrno dītȅ; Krȕha, ûja i vīnà - kȕća smĩrnä!;* (*v.* 1.1.6.1.)

smȉrit, -in (jul. *smirar*) – ciljajući pogoditi koga ili što, udariti: *Dobrȍ je smȉri onẽga tȉća!; usp.* mīrät

smîrno, *pril.* – mirno: *Stôj smîrno, mõli, ćapȃćeš kȍnat!*

smîron, *pril.* – u miru: *Hȍ(d) ti lîpo na tvojù strônu, a mẽne pûs(t) smîron!*

smĩšan, smĩšni; -a(o), -o, *prid.* – 1. smiješan: *Prȍpja je smĩšan onî... smĩšni očalînko; Prȍpja je smĩšna... ovà smĩšno mȃškara; Kojȅ smĩšno dītȅ!;* 2. čudan: *Ne dĩroj se u njẽga, ôn ti je smĩšni covȉk!* 3. *nov.* dražestan, simpatičan: *Mà poglê(j) kojà smĩšno mõlo!*

smĩšno, *pril.*/ **smišnȉje**, *komp.* – smiješno: *Kakȍ se onȍ sômo smĩšno zovȅdu… (IN)*

smȉt, smîn – smjeti: *Nȅ smiš govorȉt grûbe rîci ìspri nȍne!; usp.* mȍć

smlōcȉt, -ōcin – smlačiti: *Smlōcȉla son mlīkȍ za ga dȁt mõlemu.*

smocȉt, *v.* **ismocȉt**

smôk, -a – mesni umak, jelo bez priloga s kruhom; *...kad je krȕha svȅ tȍ mãnje, a smôka nȉkako... (Kru.);* (*v.* 1.3.5.2.)

smokȍvina, **smokovìna**, -e – smokvino granje s lišćem; (*v.* 1.5.3.7.)

smȍkva, -e – 1. vrsta voćke (drvo *Ficus carica* i plod); *usp.* bilîca, golîca, krivãca, modrùja, petrovãca, rasplaćûša, zemjȉca; (*v.* 1.5.3.2., 1.3.12.); 2. vrsta sitnije ribe, *fīga*; (*v.* 1.4.12.2.);
- *Pôj u smȍkve!* – uzvik, blaga psovka
- *sũhe smȍkve* – sušeni plodovi smokve

smolà, -ê – smola: *Sê son na kãpju smolê, ženà mi nẽće bȉt kuntênta!; usp.* pâklina

smônt, -a (ve. *smania*) – omama, ošamućenost; *usp.* smantarȉja

smrîc, smrĩca – grmolika zimzelena biljka, smriječ (*Juniperus oxycedrus*) koja može narasti poput drveta, a plodovi (*smrîške*) se mogu koristiti kao dodatak rakiji; (*v.* 1.5.3.3.);
- *glũhi smrîc* – smriječ bez bodljika

smrĩška, -e – plod smriječa; (*v.* 1.5.3.4.)

smrōcȉ(t) **se**, smrõci se – postajati mračnije, smračiti se: *Barzȍ se smrōcȉlo / mãrkla nôć pãla (Man.); usp*. smarknȉ(t) se

smrôd, -a *m* – neugodan miris, smrad: *Ȍkle dohȍdi ovî smrôd?; usp*. smardȉt, côngul;
- *smrôd o* *(d)* ***covȉka*** – osoba dostojna prezira; (*v.* 1.1.6.1.)

smūdȉt, smũdin – širiti neugodan miris (*npr*. po paljenim krpama, gumi i sl.)

smušenjôk, -ōkā – smušenjak; (*v.* 1.1.6.1.)

smùtica,* -e – mješavina svježeg kozjeg mlijeka (2/3) i crnog vina (1/3), *hmùtica, bȉkla;* (*v.* 1.3.10.1.)

snîg, snȉga – snijeg: *Mãlo kàd vȉdimo snîg u Fôr, ma po selȉma ga bȕde spešȉje;* (*v.* 1.4.8.1.)

snît, snesȅ, **isnît**, isnesȅ – snijeti jaje: *Grên vȉdit jê mi kojà kȍkoša snĩla jôje; usp.* nît

snȉt, snîn – sniti: *Snȉlo mi se noćàs...*

snivȁt, snȉjen – snivati, sanjati: *Svãku nôć snȉjen ȉsti sôn;* (*v.* 1.1.6.3.)

snôć, snõjde – snaći, dogoditi se: *...ne bȉ itî da i njẽga snõjde ȉsta stvôr (IN)*

snôć se, snõjden se – snaći se: *Svȁk se bî nȉkako snôša... (IN); usp.* inženjä(t) se

snōgà, -ê – snaga: *Kojà snōgà u njẽga - kakȍ u mūlà!; uobič.* fôrca

sȍcij,* -a (jul. *sozio*) – član društva, udruženja: *Sȍcij Svẽte Martinẽle (IN);* (*v.* 1.1.3.3.)

socijà(t) **se**, -ôn (*v.* sȍcij) – udružiti se: *Socijãli su se pôk sȁd grēdù zãjedno na rȉbe.*

* zastarjelo

socjetôd,* -i, *ž* (stven. *societade*) – društvo, udruženje: *...za bȉt u socjetôd i za ćapȁt bokûn medãje (IN)*

sôd, -a *m* – nasad loze u prvoj godini uzgoja: *Kô nî kȕću grȍdî, sôde sȍdî i dȉcu uzgȍjô - nȅ zno ca jȅ živȍt!;* (*v.* 1.2.6.1.)

sȍdīt, sȍdin – saditi; *...i mȋ smo se namȍzīli sȍdīt levôndu (IN);*
- *sȍdīt bôb* – *fig*. šepati kao da se sadi bob: *Kad je vȉdi da sȍdin bôb, posūdî mi je svôj šćôp (IN)*
- *sȍdīt lôzje* – uzgajati vinograd

sȍdnȍ, *v.* **sȍrnȍ**

sōgnȉ(t) **se**, sȍgnen se, **sagnȉ**(t) **se**, sãgnen se – sagnuti se: *Tukãlo joj se sōgnȕt za stãvit kanȅlu na bãcvu (IN); usp.* prīgnȉ(t)

sȍha, -e – drveni oslonac za vesla na *gajȅtima* sa *škêrmon* i *škermadûron* (poput dvije polovice *jõrma*); za razliku od *jõrma*, *sȍhe* se mogu stavljati u dva položaja – okrenute prema van (za vrijeme veslanja) ili prema sredini broda (za vrijeme sidrenja); *usp*. jõrôm, farkȍc; (*v.* 1.4.2.)

sȍkol, -a – 1. ptica grabljivica; 2. ribe s morskog dna, *sklôt* (*Squatina laevis*); (*v.* 1.4.14.); 3. Sȍkol – organizacija za tjelesni odgoj, osnovana 1862. u Pragu, 1874. u Zagrebu, poslije i u Hvaru gdje je posebno aktivna između dva svj. rata

Sokolãna,* -e – prostorije društva Sokol: *Sokolȁna je nôjprî bîla u Arsenôl, onȍ odȉza, a ondȁ gõre na pôd; pȍsli rãta se tȍ zvãlo Partizân* ; (*v.* 1.2.1.4.)

sokolȉć, -a – mali sokol, ‘vjetruša’ (*Falco tinnunculus*); (*v.* 1.5.2.1.)

soldacȉja, -e (prema tal. *soldato*) – vojništvo: *Mȅni je bôrba ucinî dȅset pȕnih gȍdišć soldacȉje (IN); usp.* militôr; (*v.* 1.6.2.1.)

sȍldot,* -a (tal. *soldato*) – vojnik: *Sȁd apêna vȉdi kolȉko je dȍbi ca ni ȉša u sȍldote! (IN); uobič.* vojnîk

solȉt, sȍlin – 1. posipati solju; *solȉt rȉbu;* 2. *fig*. mudrovati: *Ca mȉ sȍliš pãmet!?*

solnȉca,* -e – posuda za sol koja je visila na zidu; (*v.* 1.3.2.2.)

sôlpa, -e (ve. *salpa*) – morska riba, salpa (*Box salpa*); lovi se mrežom *trãmaton,* česta je u Hvaru; *usp*. salpȕšica; (*v.* 1.4.12.1.)

sôm, sõmi; sõmā, sõmo; sômo, sõmo; – sam: *Ȕvik žīvȅ sôm otî sõmi covȉk; Ȕvik živȅ sõmā otȁ sõmo ženȁ; Ȕvik je sômo otȍ sõmo dītȅ; usp.* samcȁt

sômo – samo: *êee, da je sômo tȍ!; ...a u mrȉžu sômo batêj! (IN)*

sôn, snȁ – san: *Jucẽra ȕjutro son snî jedôn sôn (Cima); usp.* snȉt

sonadûr,* *v.* **šinadûr**,*

sȍnjo, *nepr.* (tal. *sogno*) – san; samo u *izr*. *Njânci per sȍnjo* – nikako, ni u snu

sôrbul, **sûrbul**, -a (ved. *sorbola*) – u *izr*. *jôje u sôrbulu* – meko kuhano jaje

sôrće, -ih *ž mn* (ve. *sarce*) – zategе od konopa ili čelika koje pridržavaju jarbol, pripone; (*v.* 1.4.3.)

sōrdȉt, sõrdin – srditi; samo u *izr*. poput: *Nemôj sōrdȉt Bȍga!; Ne sōrdî Isȕkarsta! (IN); usp.* (j)īdȉt

sōrkȁt, **šōrkȁt**,* -õrcen – srkati: *Ôn sõrce kafù za kafôn (Cima); usp.* posōrkȁt

sōrnȍ, **sōdnȍ**, -ā *sr* – rana ispod sedla ili samara od jahanja ili tereta na grebenu životinje, sadno: *Dõšlo mu je sōrnȍ ȉspod sedlȁ.*

sôrnjaca, *v.* **šôrnjaca**

sôrp, sôrpa – poljoprivredna alatka, srp: *Levônda se žãnje sôrpon; sôrp i mlôt* – ‘srp i čekić’; (*v.* 1.2.5.)

sôrta, -e (tal. *sorta*) – vrsta: *Kojȅ je sôrte otȍ grôžje?*

sotonȁ, -ê – sotona, vrag; *usp.* vrôg; (*v.* 1.6.1.5.)

sōvȁ, sōvê – noćna ptica, sova (*Asio aotus*)

sovȁt, sȕjen – nabusito govoriti, psovati: *Zôc ôn ȕvik vȉce i sȕje!? (IN); uobič.* beštimāt

sovȉt,* *v.* **svȉt**

spacȁt, v. špacȁt

* zastarjelo

Spalmadôri,* -ih, *m mn* (prema ve. *spalmadura* **-** premaz za brodove) – ven.-tal. *naziv* za Paklene otoke (*Paklène škȍje* **-** *MH*), dok je udomaćeni naziv samo *Škȍji; Taljõnci i dôn danäs rȅcedu îzole Spalmadôri za Škȍje; usp*. pãklina, škôj

spãra, **špãra**, -e (jul. *spara*) – smotani podložak koji su žene stavljale pod teret na glavi: *Imãle su spãru i verdȉcu nã glov, a kojî pût jȍš i cogôdera ù ruke; usp.* bastîna

sparenjȁt, *v*. **šparenjȁt**

sparinȁ, -ê – vruć i vlažan zrak, sparina; *usp*. ȍmara, umȍrina; (*v*. 1.4.8.1.)

spãroga, *v.* **špãroga**

spãrožina, *v.* **špãrožina**

spãrta, **špãrta**, -e (ved. *sperta*) – pletena okrugla košara s polukružnim drškom: *Dȉ su onȅ šȅsne dīmjȅ /...ca su znãle plȅst kalcȅte / pod nôjvȅćon spãrton grôžja (Po)*; *usp.* kartôl, kȍfa; (*v*. 1.3.3.)

spãrtica, **špãrtica**, -e (*hibr. dem.* prema ved. *sperta*) – okrugla košarica s polukruž. drškom, mala *špãrta*; (*v*. 1.3.3.)

spasênje, **sposênje**, -a – izbavljenje od grijeha, spasenje duše; (*v*. 1.6.1.4.); *usp*. spôs

spašȇj,* *v.* **špašȇj**,*

Spasȉtej, -a – jedno od imena za Isusa Krista; Spasitelj: *Bložȅno ûra, hîp i cãs ka(d) se rodî Isȕs, Spasȉtej näš; usp*. Isȕkarst; (*v*. 1.6.1.5.)

spasȉvot (se), spasȉjen (se) **–** spašavati (se); *usp*. spōsȉt

spȁt, spîn – spavati: *U kojȕ ûru tî grêš spät?; usp*. drīmät, ubȉt ȍko; (*v*. 1.1.6.3.)

spavȕša, -e, *m/ž* – osoba koja voli dugo spavati, spavalica: *Mȅni je sesträ vȅliko spavȕša!*

specên, *v.* **ispecên**

specjâlan, specjâlni; -a(o), -o, *prid.* (tal. *speciale*) – poseban, osobit, specijalan

sperȁt,* *v.* **šperȁt,***

sperimȅnat, **esperimȅnat**, -mênta (tal. *esperimento*) – pokus, proba, eksperiment

sperônca, *v*. **šperônca**

spȅso, **spȅšo**, *v.* **špȅšo**

speštȁt, **ispeštȁt**, -ôn (prema ve. *pestar*) – 1. zgnječiti, izgnječiti; 2. *fig*. izudarati koga: *Ãko ga ćapôn (i)speštãću ga!; usp.* peštät

speštôn, **ispeštôn**(i), -a(o), -o, *prid*. (prema ve. *pestar*) – zgnječen, izgnječen: *Cȉli je (i)speštôn... ovî (i)speštôni pakȅt!; Svȁ je (i)speštôna... ovȁ (i)speštôno škãtula!; Ovȍ cvȉće je svȍ (i)speštôno!*

spetinȁt (se), *v.* **ispetinȁt** (se)

spȉla, *v*. **špȉla**

spȉrine, -ih *ž plt* – splačine; *usp*. burîde

spîza, -e (ve. *spesa*) – 1. hrana, jelo: *dobrȁ je spîza;* 2. nabava hrane:
- *pôć u spîzu* – ići u kupnju namirnica

splavȕtina, -e – plutajući drveni predmeti po moru ili na obali: *Tukômo škapulȁt ovȍ splavȕtine ca plȕto pȍ moru (ŽK)*

Splȉćani, -ina/ **Splȉćanka**, -e/ **splȉski**, -ega – Splićanin, Splićanka, splitski

spôc,* spãci; spãca, spôco, *prid.* (ve. *spazzo*) – prazan, ispražnjen: *Spôc je ovî ...spãci karatîl; Spãca je ovȁ ...spôco kôca; usp.* isprõžnjen; ispacät

spojȉt, spojîn – spojiti; *spojȉt krôj sa krãjen*

spokôj, spokȍja *m* – spokoj, bezbrižnost: *Nȉkad mîra ni spokȍja!; usp.* pokôj

spomēnȉt, spomẽnen **–** spomenuti: *Zaborãvi son mu spomēnȉt…*; *usp*. napomēnȉt

spomȉnjak, spomînka – uspomena, spomen: *imȁt spomînka* – prisjećati se

spomȉnjot, spomȉnjen – podsjećati, spominjati: *Kal gôd se vȉdimo ȕvik mi spomȉnje…; Nēćù mu spomȉnjot ȉme, ma svȉ ga znôte! (IN)*

* zastarjelo

spomȉnjot se, -ȉnjen se – sjećati se: *Spomȉnješ se tî onêga... ?; usp.* sȉtit se

spôntit se,* **špôntit se**,* -în se ( ) – prisjetiti se: *Ovȍ me spôntilo na… (Cima); Nīsȍn se mȍga špôntit…; usp.* sȉtit se, spomēnī(t) se, päst nãpamet

spõnje, -a – spavanje: *Kad je vȉdi da o(d) spõnja nēće bȉt nȉšta… (IN);* (*v.* 1.1.6.3.)

sporazumȉ(t) **se**, -în se – sporazumjeti se: *Ondȁ, jestȅ se vôs dvȍ sporazumȉli?*

spôs, **spâs**, -a – spas: *...za spôs dušê... (IN); Je'n, dvâ, trî - môj spâs!* (uzvikuje dijete u igri *na sakrîvalo*)

sposênje, *v.* **spasênje**

spōsȉt (se), **ispōsȉt** (se), -spõsin (se) – spasiti (se), izbaviti (se): *Nēćemo žãlit ãko je potrȉba spōsȉt covȉka (IN); izr. spōsȉt dûšu; Jedvȁ son se ispōsî; usp.* škapulät; spasȉvot

spotȉ(t) **se**, *v.* **ispotȉ**(t) **se**

spôza, **spôža**, **špôža**, -e (ve. *sposa*) – mlada, mladenka: *Spôza je bȉla obucȅna u veštît celȅste; usp.* nevȉstica; (*v.* 1.1.3.3.)

spôzi, **špôzi**, **špôži**, -ih *m mn* (tal. *sposi*) – mladenci; (*v.* 1.1.3.3.)

sprãvit (se), sprãvin (se) – 1. napraviti, pripremiti: *Jȍš nīsôn sprãvila obîd;* 2. pospremiti, staviti na mjesto: *Ȕvik jȍ svȅ sprãvin!;* 3. urediti se: *Lîpo si se sprãvila, kakȍ prõvo dīmjȁ; usp.* sprōvjät

sprēmȁt (se), sprēmon (se) – spremati (se): *Cȉlo jȕtro šumprešōjȅn i sprēmon njegȍvu rȍbu; usp.* stavȉjot; sprēmȉt

sprēmȉt, sprēmin – spremiti: *Sprēmȉla son tvojȕ matrȉkulu u škafetîn; usp.* stãvit

sprīda, **isprīda**, *pril.* – sprijeda; *usp.* ȉsprid, odisprīda: *Tî bȕd isprīda a jõ ću bȉt odȉza.*

sprijatejȉ(t) **se**, sprijatejîn se – 1. postati prijatelji: *Môj päs i mãška su se sprijatejȉli;* 2. združiti se: *...varȕt svȅ tȍ po tȅći da se lîpo sprijatejî (Cel.)*

sprōvjät (se), -õvjon (se) – pripremati (se), spravljati: *Trũdan je s pūtȁ dõša / A ȍpet se na pût sprõvjo (Kru.); usp.* sprãvit

sprȍvod, -a – pogreb, sprovod: *Prî bi bî sprȍvod parvê, drȕge oli trȅće klãse;* (*v.* 1.6.1.3.)

spȕga, **špȕga**, -e (tal. *spugna*) – 1. morska spužva (*spongia*): *Pošpugôj tȍ tõte sa špȕgon!;* 2. spužva kao jedan od simbola Kristove muke, iznosi se u procesiji na Veliki petak; (*v.* 1.6.1.2.)

spȕgor, **špȕgor**, -a (tal. *pescatore di spugne*) – 1. osoba koja se profesionalno bavi vađenjem spužava i koralja; spužvar: *Dõšli bidu kojî pût spȕgori sa brȍdon pod Rîvu, pôk se mȍga vȉdit i šototȁjer;* 2. *iron.* loš ribolovac: *Ma poglê(j)te ovȅ špȕgore ca sȕ ćapãli!*

spuntȁt, **ispuntȁt**, *v.* **špuntȁt**

spūstȉt (se), spũstin (se) – spustiti (se): *... šantȍća je mãlo spūstȕla glôs (IN); …spustî se je niza skãle; usp.* kalät¸ spũšćät

spūšćȁt (se), spũšćon (se) – spuštati (se): *Pȍce je spūšćȁt konȍp; Pȍce se je spūšćȁt u gustîrnu…; usp.* kalõvät; spūstȉt

spûž, spūžȁ – puž: *Terîna spũžîh ȉs poja… (Cel.); usp.* kadûnjok; (*v.* 1.5.1.4.)

sramežjîv, sramežjȉvi, -a(o), -o, *prid.* – sramežljiv; *usp.* vergonjôz; (*v.* 1.1.6.1.)

sramotȁ, -ê – sramota: *Ma kojȁ sramotȁ!; …na sramotȕ svôga rȉla (IN); usp*. srôm

srãmotan, srãmotni, -a(o), -o, *prid.* – sramotan, nečastan: *Prȍpja je srãmotan ovî... srãmotni covȉk; Prȍpja je srãmotna ... ovȁ srãmotno ženȁ; Kojȅ srãmotno stvorênje!*

sramotȉt (se), -în (se) – sramotiti (se): *Nemôj nos tãmo sramotȉt; Ca ćȅmo se njânci pôć sramotȉt!;*

srãmovot se,* srãmujen – 1. sramiti se: *Nemôj se sȁd srãmovot ka(d) te bȕdedu ponȕdit!; uobič.* srōmȉ(t) se

srȁt, sȅren – 1. *vulg.* obavljati veliku nuždu; 2. *fig.* govoriti bilo što: *Ca sȅreš kad nȅ znoš!*

srebrên, srebrȅni, -a(o), -o, *prid.* – srebrn: *Srebrên je ... srebrȅni kãlež; Srebrȅna je...srebrȅno pošôda; Kuntênta je jȅrbo sȁd ȉmo dvȍ srebrȅno zûba.*

* zastarjelo

srebrȍ, -ā – srebro: *Ca ćȅ mu svȅ zlôto i srebrȍ ovȅga svîta, ako nīmo zdrôvja.*

srȉća, -e – sreća;
- ***Na srȉću Bȍžju!*** – Kako Bog podari (uzrečica prilikom odlaska *na rȉbe*)
- ***Bîlo je vȅće srȉće nȅgo pāmeti!*** – Još je dobro ispalo kako je moglo biti!
- ***Nīsôn jȍ tê srȉće!*** – Tako nešto dobro ne može se meni dogoditi!
- ***Kāmo srȉće!*** – Kad bi se barem to dogodilo!
- ***svȁ srȉća...*** – Velika je sreća (što se nije gore dogodilo)

srȉćnjok, srȉćnjoka – sretnik; *usp*. srȉća, srȉtan

srid, *v.* **ùsri**

srīdà, sridê – 1. dan u tjednu, srijeda: *Brôd iz Vīsà vȍzi priko Fōrā u srîdu;* (*v*. 1.2.8.2.); 2. sredina

sridȉca, -e – srednji (često najbolji) dio ploda, sredica: *Nôjbȍja je sridȉca...*

srîdnje, *pril.* – srednje, ni dobro ni loše

srîdnji, -a(o), -o, *prid.* – srednji; *srîdnji parst; Onā je srîdnjo sestrà, srîdnja je meju trî njîh; srîdnjo dītȅ;*
- ***srîdnja žālost*** – nije baš najbolje, moglo bi i bolje: *Kakȍ je barba Lûka? - A kakȍ ćе bȉt u mojȁ godȉšća: srîdnja žālost!*
- ***srîdnji brȁt/sîn; srîdnjo sestrà/ćȇr*** – srednji brat/sin... (po dobi, između starijeg i mlađeg)
- ***srîdnji pȁrst*** – prst srednjak

srȉtan, -ni, -ā(o), -o, *prid.* – koji zrači srećom, sretan: *Tȍ je sȁd srȉtni covȉk, prȍpja je srȉtan; Srȉtno ženȁ, prȍpja je sritnȁ; srȉtno dītȅ;* (*v*. 1.1.6.2.);
- ***Mòreš bȉt srȉtan... !*** – Budi sretan... !
- ***rodȉ****(t)* ***se po****(d)* ***srȉtnu zvīzdù*** – imati sreće u životu
- ***bȉt srȉtne rukȇ*** – biti uspješan, biti sretne ruke

srȉtno, *pril.*/ **sritnȉje**, *komp.* – sretno/sretnije: *Jesù tvojȉ srȉtno arivāli?*

srȉtva, -e – vrsta trave koju je teško iskorijeniti, poput *trȍskota*; (*v*. 1.5.3.3.)

srôb, -a – svrab: *Sarbȋ me svûdera kakȍ da ȉmon srôb; usp*. sarbêž

srôm, srôma – sram: *Nekà te bùde srôm!; Bez i mālo srôma*; *usp*. srāmovot se, sramotā; (*v*. 1.1.6.2.)

srōmȉ(t) **se**, srȍmin se – sramiti se: *Jȏ se ne srȍmin svojȅga lavûra!*

stābil(i), -a(o), -o, *prid.* (tal. *stabile*) – čvrst, stabilan: *Ôn je jȍš stābil nānoge.*

stabilȉt, -în (tal. *stabilire*) – ustaliti: *Na pramāliće, ka*(*d*) *pȍcnedu vrimenȁ stabilȉt... (IN)*

stābilo, *pril.* (tal. *stabile*) – stabilno, čvrsto, pouzdano: *Jȇ tȍ stābilo?*

stablȍ, -ā – stablo: *Vêž mūlà tȏte po*(*d*) *stablȍ!*

stādo, -a – 1. stado životinja: *Mālo kô je imô stādo ovôc u sômo mȉsto;* 2. *iron.* grupa: *...govȍridu da se svȉ Inglêži daržīdù u stādo (IN)*

stājot, stājen – stupati nogom, gaziti: *Atênto kakȍ stāješ na kȍsu, pūzî alavȉja!*; *usp*. stȁt

stȁk,* stakā – tren, čas; samo u izr. *spȁt stȁk* – nakratko zadrijemati: *Nīsȍn ga zāspo ni stakā!*

stancȉt (se), stancîn (se) – 1. stanjiti što; 2. stanjiti se, smršavjeti; *usp*. tancȉt

stanjȁt, **štanjȁt**, -ôn (ve. *stagnar*) – 1. zalemiti pukotine na metalnoj posudi; 2. učiniti nepropusnim (drvene posude, brod...): *...ćapȁt karatîl na rāme i odnȋt ga nā more da štanjô (IN);* 3. *fig*. napiti se; 4. *fig*. izgubiti mjesečnicu

stanjôn, **štanjôn**(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *stagnar*) – 1. zalemljen: *Dobrȍ je stanjôn ovî stanjôni pȍt!;* 2. nepropustan: *Sȁd je dobrȍ stanjôna... ovā stanjôno bācva;* 3. *fig.* napit, pijan; *usp.* stônj; (*v*. 1.1.6.3.)

* zastarjelo

stanjōvàt, **štanjōvàt**, -ōjën (ve. *stagnar*) – 1. lemiti pukotine...; 2. činiti nepropusnim... : *Napȕni son karatȉle, nekȁ sa(d) stanjōjȅdu!*

stārac, stôrca – starac; *uobič.* stõri covȉk;: *Prî bi se za cövika o(d) šezdesêt gödišć rȅklo stārac!; usp.* stārica

stargȁt, stārgon – strugati (*npr*. koru, zagorinu...) : *Tukāće mi dobrȍ stargȁt po ovôj tȅći!; usp.* gratȁt

stārgovac, -vca – ptica iz porodice grmuša, 'cvrčići' (*Locustella...)*; (*v*. 1.5.2.1.)

stargôvci, -ih *m mn* – riba koja se lovi struganjem mreže po morskome dnu (manje kvalitetna riba)

stārica, -e – 1. starica, *stõro ženȁ*; (*v*. 1.1.3.2.); 2. prošlogodišnji prut na vinovoj lozi; (*v*. 1.2.6.1.)

starȉkov(i), -a(o), -o, *prid.* – malo stariji: *Starȉkova darvȁ su, bomȅ, sȕhja i bȍje gorīdù; usp.* stôr, suhorȉkov

starinȁ, **stārina**, -e – zapuštena, neobrađivana zemlja: *Na Momȉća pȍje ostāla starinȁ, mlõdima sramotȁ (TM); ...dā je na onȍ stārine bîlo stāvit dvî brânke! (IN); supr*. novinȁ; *usp*. ledinȁ; (*v*. 1.2.1.2.)

starînski, -a(o), -o, *prid.* – starinski; *usp*. antīk;
- *po starînsku* – na stari način

stārit, stārin – starjeti: *Pȍceli smo stārīt, nīsmȍ vȅć kakȍ prî!; usp.* ostārit

stàrm, stārmi; starmȁ, stārmo; starmȍ, stārmo, *prid.* – strm: *Prȍpja je stàrm... ovî stārmi pût; Pȕno je starmȁ... ovȁ stārmo kôla; Kakȍ je starmȍ ovȍ... stārmo selȍ!*

starminȁ, -ê – nizbrdica, strmina

stārmo, **starmovȉto**, *pril.* – strmo: *Ne hȍd tāmo, pȕno ti je stārmo!*

Starogrājani, -ina/ **Starogrôjka**, -e/ **starogrôjski**, -ega – iz Staroga Grada na Hvaru: Starograđanin/Starograđanka/ starograđanski

starogrôjcica, -e – vrsta starinskog plesa; (*v*. 1.6.4.1.)

stārost, stārosti – starost: *...nīsù stārost dožīvȉli...; usp.* stõri

starpȉ(t) **se**, -îm se – strpjeti se: *Nekȁ se starpīdù jȍš mālo; (IN); usp*. ustarpȉ(t) se, pacjentāt

starpjênje, -a – strpljenje; *uobič.* pacjênca

starȕžina, -e – stare stvari, starudija: *Nāmi je šufît pûn starȕžine.*

stàt[1], stānen – stati, zaustaviti se: *stàt na pôl pūtà; usp.* fermȁ(t) se

stàt[2], **stôt**,* stojîn – 1. stajati: *stàt nānoge;* 2. stanovati: *Dȉ stojîš?;* 3. pristajati: *Dobrȍ ti stojî!;*
- *stàt atênto* – biti pozoran: *Stôj atênto da ti māška ne odnesȅ rȉbu!*
- *stàt kakȍ mȍna* – biti zatečen, ostati ukipljen, bez riječi od iznenađenja
- *stàt kakȍ pās u fêrmu* – biti napet kao puška, biti pripravan na akciju: *Stô je atênto kakȍ pās u fêrmu!*
- *stàt na mȉsto* – ne micati se: *Vȅć pôl ûre stojîn na mȉsto!*
- *stàt nānoge* – stajati na nogama, čekati: *Umorī̃ son se, ne mȍgu vȅć stàt nānoge!*
- *stàt nā sunce / ù hlod* – biti na suncu / u hladu: *Ne stôj nā sunce, hȍd ù hlod!*
- *stàt slābo* – biti na samrti: *Govȍridu da mu otȁc stojî slābo.*
- *stàt smîrno* – biti miran: *Stôj smîrno, udrȉću te!*
- *stàt u fīlu* – čekati u redu: *Jȍ stojîn u fīlu, a onȁ grê priko rêda!*
- *stàt ù more* – boraviti u moru, kupati se: *Kolȉko tȍ stojîš ù more, hȍd vônka!*
- *stàt vônka* – boraviti izvan kuće: *Rȅkla mi je māti da mȍgu stàt vônka do dȅset uri(h).*
- *Mȍre stàt (Mȍre stôt*)* – Može tako, u redu je: *Kakȍ si? - Mȍre stàt (Mȍre stôt*)*
- *Stõj(te) mi dobrȍ!* – *razg.* pozdrav na odlasku
- *do njȅga stojî…* – u njegovoj je nadležnosti, ovisi o njemu: *Do njȅga stojî kô će u rezêrvu (IN)*

* zastarjelo

statîra,* -e (tal. *stadera*) – mala vaga na oprugu na koju se vješa predmet vaganja; *usp.* balônca; (*v.* 1.3.1.)

stavìjot (se), -ïjen (se) – stavljati (se): *Pöcela je stavìjot smökve u travêrsu (Cel.); Petegulôna se stavïje u öbranu barkarjũlih… (IN)*

stãvit (se), -in (se) – 1. staviti; 2. mjeriti se, uspoređivati se; 3. spremiti: *Tukô tȍ stãvit na sigûro!; usp.* sprēmȉt;

- *stãvit kȕhot, stãvit pȅć, stãvit frȉgot, stãvit šufigȁt…* – početi s kuhanjem, pečenjem, prženjem…

- *stãvit na lȍt* – dati na lutriju (*npr.* neku veću ribu koja bi se inače teško prodala)

- *stãvit nãnoge* – podići, odgojiti: *Ȅto, stãvili smo i zôdnjega nãnoge!*

- *stãvit na škȕle* – poslati na školovanje: *Odlūcȉli smo nôjmlājega stãvit na škȕle.*

- *stãvit nõ se* – staviti na sebe, odjenuti: *Stäv jȍš cogôdera nõ se, ȍl' ne vȉdiš kakȍvo je vrîme!?*

- *stãvit ȍbe nȍge u jednȕ kalcȅtu* – biti u stisci, zadovoljiti se s manjim; *usp.* kalcȅta

- *stãvit skomĕšu* – okladiti se

- *stãvit ũ se, stãvit na jũsta* – staviti u usta, pojesti: *O(d) sȉnoć nīsôn nȉšta stãvi na jũsta!*

- *stãvit u šȅst* – dovesti u red, sklad

- *stãvit zûbe na škancȉju* – *fig.* nemati što jesti

- *stãvit se* – mjeriti se, uspoređivati se, natjecati se: *Ma dȉ će se ôn stãvit is njîn!*

- *stãvit se ȍkolo kȍga* – brinuti se o komu: *…da se likōrȉ stãvidu ȍkolo mȅne (Cel.)*

- *stãvit se zȁjedno* – početi živjeti u paru

- *stãvit sȍli na rêp* – ne moći više ništa (kad tko pobjegne): *Sȁl mu mȍreš stãvit sȍli na rêp!*

- *Stȁvmo da je tãko bîlo!* – Pretpostavimo da je bilo kao što kažeš!

stãvjen(i), -a(o), -o, *prid.* – (po)stavljen: *…računô je da dnȍ o(d) bãcve nî jȍš stãvjeno (IN)*

stãza, -e (ve. *staza, stasa*) – zidarska ravna letva; (*v.* 1.2.5.)

stȅla,* -e (ve. *stela*) – 1. zvijezda; 2. *fig.* lijepa, vedra djevojka: *Za svojû ćȇr govȍri da je ïsto stȅla... (IN); Stõri Vijolândo je bî napisô brãtu u Amȅrike da ïmo 'trȅ sorȅle kȍme trȅ stȅle, e un fïljo kȍme un bambîno' (ŽK)*; *uobič.* zvīzdā; 3. vrsta sportske jedrilice; (*v.* 1.4.1.2.)

stenjȁt, **stȅnjot**, stȅnjen – stenjati (od boli, užitka...): *Uzdȉsola je i stȅnjola… (IN);* (*v.* 1.1.6.5.)

stȅpen, **stepȅni**; **stepenȁ**, **stepenȍ**,* *prid.* – jedar, krepak: *Vîš onêga mõlega ca jȅ stȅpen! (ŽK)*; *usp.* krȉpan; (v. 1.1.4.2.)

steplȉt (se), *v.* **isteplȉt** (se)

sterālo, *v.* **stirālo**

sterȁt, *v.* **stirȁt**

sterlîna,* *v.* **šterlîna**,*

stȅso,* (tal. *stesso*) – isto; samo u *izr.* poput: *tȕto stȅso, sêmpre stȅso; uobič. nov.* ïsto: *sve ïsto, ȕvik ïsto*

stîli,* *v.* **štîli**,*

stilôn, *v.* **štilôn**

stimȁt, *v.* **štimȁt**

stimōvȁt, *v.* **štimōvȁt**

stīnā, -ê – kamen, *kãmik*; *usp.* kãmik, kôgol

stȉnit, -en – osjećati studen, hladnoću, smrzavati se: *Nemôj me cinȉt da stȉnen ovõde!*

stīnje, -a *sr zb* – kamenje; (*v.* 1.2.1.2.)

stirālo, -a (prema tal. *stirare*) – 1. mjesto na obali gdje se rastežu mreže radi sušenja: *U Madêru bîlo stirālo, na kolȁc mrȉže stivālo, proventālo…(TM);* (*v.* 1.4.9.1.); 2. poljski prostor gdje se prte tovarne životinje, mlati ružmarin i sl.: *Tȍma zavȅže ûšće mîha i polȅgne ga na stirālo (IN)*

* zastarjelo

stirȁt, **sterȁt**, stȅren (tal. *stirare*) – prostirati (mreže, rublje)

stîrpa,* **šćîrpa**,* -e (tal. *stirpe*) – 1. *pogr.* rod, potomstvo; 2. *fig.* čopor: *Kô će tȍ pũste stîrpe nahrōnīt? (IN);* (*v.* 1.1.3.1.)

stīskȁt (se), stīskon (se) – stiskati (se): *Dȍkli su tôncoli, vȉdilo se kakȍ ju je pȍce stīskȁt; Nemôjte se tãko stīskȁt, stànte lîpo u fȋlu!; usp.* tȉskot

stȉsnit (se), stȉsnen (se) – stisnuti (se): *Stȉsa mi je rûku; Stȉsla se je uza njȅga, da ju je strôh; usp.* zbȉt

stivãle, *v.* **štivãle**

stivȁt, *v.* **štivȁt**

stivôn, *v.* **štivôn**

stivôno, *v.* **štivôno**

stô, *broj* – 1. stotina; 2. *fig.* velika količina, mnogo puta: *Razbȉlo se u stô bokũni(h)!;*

- *stô pȍsto* – sigurno, garantirano: *Tȍ ti je ôn oprãvi, stô pȍsto!*

- *stô pũti* *(h)* – *fig.* mnogo puta: *Rȅka son ti stô pũti(h)!*

stôg, stȍga – hrpa: *Stȁv svȅ tȍ na jedôn stôg!; usp.* hãrpa

- *stãvit svȅ na ȉsti stôg (u ȉsti kartôl)* – izjednačiti vrijednost

stôl, stolȁ – stol: *Bî je tȍ vȅliki pîr, sedȉli smo kolo dvôdeset stolîh!*

stônj, **štônj**, -ānja (ve. *stagno*) – metal za lemljenje, kositar; *usp.* stanjȁt

stônje, -a – 1. situacija, stanje: *Kakȍ je sȁd tãmo stônje?;* 2. imetak, imanje: *Âaa, ȉmo ôn lȋpo stônje!*

stȍpa, -e – 1. stara mjera za dužinu (oko 30 cm), stopa; 2. otisak stopala

stôr, stõri; stōrā, stõro; stôro, stõro; *prid.* – star: *Pȕno je stôr ovî... stõri covȉk; Pȕno je stōrā ovā̀ ... stõro žênā; Stôro je ... ovȍ stõro selȍ; supr.* mlôd

stõri, -ega, *m* – najstariji član obitelji, stari roditelj, otac: *Môj stõri…; usp.* otȁc, rodȉtej; (*v.* 1.1.3.1.);

- *stõri covȉk* – starac; *usp.* stõro[1], stãrac, stãrica; (*v.* 1.1.3.2.)

- *stõri tãnac* – starinski ples

- *stõre užônce* – starinski običaji

stȍrija, *v.* **štȍrija**

stõro[1], -e, *ž* – 1. stara žena; 2. ženina ili muževa majka: *Stõro spî ovõde, a mî spīmȍ na gôrnji pôd;* (*v.* 1.1.3.1.)

stõro[2], *pril.*/ **starȉje**, *komp.* – staro: *Nȉšta ovõde nî nȍvo, svȅ je stõro da starȉje ne mȍre bȉt!; supr.* nȍvo/ novȉje; *usp.* stôr

stôt, *v.* **stȁt**

stõti, -o, -o, *redni broj* – stoti: *Govȍrîn ti po stõti pût!; Onā je stõto na lȉstu.*

strãnac, strãnca – koji nije iz naših krajeva, stranac; strani turist: *...a strãnci mȉslidu da je tȍ njegôv hotêl (IN); usp.* furȅšt, tujîn

strãnkinja, -e – koja nije iz naših krajeva, strankinja: *Bî bi se dogovorî sa kȍnobaron da ga oslȍvi sa Kônte ispri(d) strãnkinje; usp.* furȅšta, tujînka

stranpùtica, -e – poprečni put, stranputica: *...dȍbre dvî ûre hȍda ȕzbardo i stranpȕticon (IN)*

strãšilo, -a – strašilo za poljske ptice; (*v.* 1.2.6.1.)

- *Parî strãšilo* – Izgleda k'o strašilo (ružno, neuredno)

strašîn, -a (ven. *strasin*) – mreža potegača na koju se objese *bȋli ãloji* za strašenje riba; *usp.* trãmata; (*v.* 1.4.9.2.)

strãšit (se), -in (se) – strašiti (se): *Nemôj strãšit dȉcu!; Ne strãšin se jȍ nȉkoga, a nôjmãnje tȅbe!; usp.* bojȁ(t) se

strašîv, srašȉvi, -a(o), -o, *prid.* – strašljiv: *Prȍpja je strašîv... ovî strašȉvi pȁs; Prȍpja je strašȉva... ovȁ strašȉvo mãška; Kojȅ strašȉvo dītȅ!*

strašȉvac, strašîvca – strašljivac: *Nīsôn znô da si tãki strašȉvac!;* (*v.* 1.1.6.1.)

stravagônca,* -e (tal. *stravaganza*) – neobičnost, pretjeranost, ekstvagantnost

* zastarjelo

strêst, *v.* **istrêst**

strȉć, strīžȅn – 1. rezati kosu, nokte, vunu...; 2. strići;
- *strȉć ušȉma* – micati ušima naprijed-natrag

strȉha, -e – dio krova koji prelazi zid kuće, streha; *usp*. grundôl; (*v*. 1.2.3.1.)

strīlà, strilê – strijela: *Tarcî kakȍ strīlà!; usp*. sajȅta

strīlȉt, strīlin – strijeljati (očima): *Ôn prȍpja strȋli ocȉma! (ŽK)*; *usp.* prostrīlȉt

strȉš,* -a ( ) – kristalizirana nakupina u vinskoj bačvi, birsa: *Nakȕpi se strȉš po bãcvi.*

strišȁt,* -ôn (ve. *strissar*) – 1. okrznuti; 2. povući kartu po stolu: *Strišô son ãsa kûp;* (*v*. 1.6.5.3.)

strišōvȁt,* -ōjȅn (ve. *strissar*) – povlačiti karte po stolu: *Ȍl' nīsȉ vȉdi kà(d) son strišōvô!?*

strižȉć, -a – najmanja ptica na Hvaru, 'strijež palčić' (*Troglodytes troglodytes*); (*v*. 1.5.2.1.)

strôh, -a – strah*; usp.* paûra;
- *dȁt strôha* – prestrašiti, zastrašiti koga
- *deliberà(t) se strôha* – osloboditi se straha
- *Nî strôha!* – Nema straha! (malo je vjerojatno da će se nešto loše dogoditi)
- *umrît ò' stroha* – umrijeti od straha: *Dobȍta son umõrla ò' stroha!*
- *uvûć strôh ù kosti* – bojati se, strašiti se: *Ma dȉ ti se nȅće uvûć strôh ù kosti!*

strôjnica, -e – automatska puška, strojnica: *Kapitãli onȉ sa strôjnicima ù ruke… (IN)*

strôna, -e – strana, *bônda*: *Nãših je bîlo na svȅ strône…; usp.* bônda

strōnà, strōnê – padina brda; (*v*. 1.2.1.1.)

strônco,* *v.* **štrônco**,*

strõža, -e – straža: *Dùpli mrôk, a jȍ na strõžu…; usp.* gvârdija; (*v*. 1.6.2.1.)

strôžica, -e – vertkalni konopčić na rubovima mreže koji spaja horizontalne konope od *putà* i od *ȍlova;* (*v*. 1.4.9.2.)

strôžnjica, -e – stražnji dio u kroju odjevnog predmeta: *Strôžnjica jȍš nî gotȍva; supr.* prȉdnjica

strožôr, strožōrà – stražar: ... *dõle stojî strožôr sa repetȋronom karabînkon (IN)*

strũcje, -a *sr zb* – ogoljele grančice biljaka (lavande, ružmarina, buhača...); (*v*. 1.5.3.7.)

strûg, -a – velika blanja, alat za struganje ili blanjanje dasaka, koristili ga bačvari i brodograditelji; (*v*. 1.2.5.)

strumènat, *v.* **štrumènat**

stȕden, -i, *ž* – izrazita hladnoća, studen; (*v*. 1.4.8.1.)

stȕden, studȅni; studenà, studȅno; studenȍ, studȅno, *prid.* – jako hladan, studen: *Stȕden je ovî... studȅni kãmik; Studenà je ovà... studȅno zorà; Prȍpja je studenȍ ovȍ... studȅno jȕtro; usp.* hlõdan, ledên

stȕdenȍ, **studȅno**, *pril./* **studenȉje**, *komp.* – jako hladno, studeno / studenije: *Studenȉje je nȅgo jucẽra; usp*. hlôdno

studênt, *v.* **študênt**

studīrȁt, -īron (tal. *studiare*) – pohađati visoku nastavu, studirati: *Onà ga pȋto da cà studȋro, a ôn se mȉsli pôk govȍri da studȋro stipẽndiju! (IN)*

studjȁt, **študjȁt**, -ôn (tal. *studiare*) – promišljati, kombinirati

stûp, -a – 1. stup (općenito); 2. ravniji i deblji dio posječenog stabla; (*v*. 1.5.3.7.)

stȕpa, **štȕpa**, -e (ve. *stopa*) – stupa, kučine, kudjelja (niti kojima se zatvaraju raspukline *madȋrih*); *usp.* kãnava

stupȁt, **štupȁt**, (tal. *stoppare*) – čepiti stupom (npr. *madȋrȅ* broda); *usp.* zaštupät

stȕpido,* **štȕpido**,* -a (tal. *stupido*) – glupan, budala; *usp.* šêmpjo, šempjâdo, imbečîle...; (*v*. 1.1.6.1.)

stȕra, *v*. **štȕra**

* zastarjelo

stvardnȉ(t) **se**, stvãrdne – 1. stvrdnuti se: *Stvardnȉla se mâlta, tukô dodȁt vodê!; usp.* tvôrd

stvôr[1], stvõri *ž* – predmet, stvar: *Nî tȍ mõlo stvôr… (IN);*
- *Arivãle su (n)joj stvõri* – Dobila je mjesečnicu
- *onȕ stvôr* – spolni organ: *Ca ćẽš cinȉt cĩli dôn, gratȁt onȕ stvôr!?; usp*. mõndā

stvôr[2], stvȍra *m* – stvor, stvorenje: *Tãkega stvȍra ne rȍdi mãti! (IN); usp*. stvorênje

stvõrȁt, stvõron – stvarati: *Onȉ bi tukãli stvõrȁt prilȉke za nôs mlõde (FFr)*

stvȍren(i), -a(o), -o, *prid.* – 1. stvoren; 2. rođen za što: *Nīsȍn ti jȍ stvȍrena za hodȉt pȍ poju… (IN)*

stvorênje, -a *sr* – stvorenje: *Kojẽ cȕdno stvorênje, ma ȍkli je dõša?; usp*. stvôr[2]

stvorȉt (se), **istvorȉt** (se), stvȍrin (se) – 1. stvoriti: *Bôg je stvorî nẽbo i zêmju;* 2. pojaviti se iznenada: *Ma ȍkli se sômo stvorî!?;* 3. pretvoriti (se): *Macȉć se je istvorî u kozlȉća, ê! (MBS)*

Stvorȉtej, -a – Bog Stvoritelj; (*v.* 1.6.1.5.)

sùbito,* *v*. **šubito**,*

subȍta, -e – subota: *Ovû subȍtu je vẽliki plês u Lȍđu, hȍćeš dôć?*; (*v.* 1.2.8.2.);
- *Bĩlo subȍta* – subota pred Uskrs

subujȉt,* *v.* **šubujȉt**,*

sucȉja, -e (prema lat. *siceus* – suh) – sušica, tuberkuloza; (*v.* 1.1.5.1.)

sucȉjov(i), -a(o), -o, *prid.* (*v*. sucȉja) – boležljiv, tuberkulozan: *sucȉjovi covȉk, sucȉjovo žênā, sucȉjovo dītẽ*.

Sućȕrani, -ina/ **Sućũrka**, -e/ **sućũrski**, -ega – iz mjesta Sućurja na Hvaru: Sućuranin/Sućuranka/sućuranski

sûd[1], -a – posuda: *sûdi ol darvȁ (v.* 1.2.6.2.*)*

sûd[2], sūdā – sudska ustanova; *usp*. tribunôl

sūdȁc, sũca – sudac: *Sūdȁc je prisūdî...; usp*. kadȉja; (*v.* 1.1.3.4.)

sūdȉt, sũdin – suditi: *Nemôj sūdȉt po onẽmu ca ti onā govȍri!*

sũdnji dôn, sũdnjega dnẽva – sudnji dan, *susvîta*; *usp*. susvîta; (*v.* 1.6.1.4.)

sugrãdica, -e – tuča što pada zajedno s kišom; *usp*. grôd[3]

sûh, sũhi; sūhā, sũho; sûho, sũho, *prid.* – 1. osušen, suh: *Sûh je ... ovî sũhi bôr; Sūhā je ... ovā sũho cesmȉna; Sûho je ... ovȍ sũho drîvo;* 2. mršav: *Sûh je kakȍ sũhi bakalôr; Kô je sûh, ȍli ga grīzȕ, ȍli ôn nȉkoga grīzẽ (Cel.);* (*v.* 1.1.4.2.)
- *sûh a jîdan* – mršav i mrzovoljan

sũhice, **sũhvice**, -ih *ž mn* – osušena zrna grožđa; *... dodȁt sũhice, isicẽne omêndule, oli orȉhe; (Gst.);* (*v.* 3.12.)

sũho, *pril.*/ **sùhje**, *komp.* – suho/suše: *U šufît mi je svẽ sũho da sùhje ne mȍre bȉt.*

suhorȉkov(i), -a(o), -o,* *prid.* – prosuho: *Donês iz gomȉle onȍ mãlo suhorȉkovega za naložȉt ogônj! (ŽK)*

sũhvice, *v.* **sũhice**

sukãnac,* sukônca – pokrivač posteljni od domaćeg sukna (vune), tanji *bījȁc*; (*v.* 1.2.4.2.)

sùkarvica, **sukãrvica**, -e – tekućina pomiješana s krvlju, sukrvica; *usp*. kôr

sūkȁt, sũkon – 1. presti niti, sukati; 2. uvijati brkove; 3. kovitlati se (*npr*. dim)

sũkno, -a – vunena tkanina; (*v.* 1.1.7.2.)

sul fâr tẽga,* **šufâr tẽga**,* (prema ven. *sul far*) – na sve to, poviše toga, osim toga: *…i sul fâr tẽga, tȍ ti nî nȉšta ako spîzu ne ćũtiš (MJ); A šufâr tẽga tukãlo je pôć pomȕst otû bẽštjicu... (IN)*

sulȁc,* -āca (tal. *sollazzo*) – šala, zabava; obijesna dječja igra

sulacȁ(t) **se**,* (tal. *sollazzare*) – šaliti se, zabavljati se

sulôr, -ōrā (tal. *solare*) – kamena terasa iznad prizemlja (*konȍbe*), često na *vôltima* (dio tradicionalne dalmatinske seoske kuće): *Na sulõr se grê po skalînima ol kãmika, a iz njẽga se grê u kȕću. Na parapẽt o(d) sulõrā stavȉjedu se pitẽri i vôži sa cvȉćen;* (*v.* 1.2.3.1.)

* zastarjelo

sulùštre,* ( ) -ih *ž plt* – vrsta bolesti, dječje kozice: *Mõli mi ȉmo sulùštre; usp.* varicëla, pãtule; (*v.* 1.1.5.1.)

sumejàt, *v.* **šumejàt**

sūmjà, -ê – sumnja; *usp*. šušpët

sūmjàt, sũmjon – sumnjati: *Sũmjon na njëga, ma ne mȍgu mu dokōzât.*

sumjîv, sumjȉvi; -a(o), -o, *prid.* – sumnjiv: *Sumjîv mi je... ovî sumjȉvi covȉk; Sumjȉva mi je... ovà sumjȉvo ženà; Sumjȉvo mi je ovȍ stvorênje; usp.* dubjôž

sumporãca, -e – naprava za zaprašivanje vinograda sumporovim prahom; *usp.* sumparëla

sumporàt, sumporôn – 1. zaprašiti vinovu lozu sumpornim praškom, *šuferât*; *usp*. 2. raskužiti vinske *sûde* izgaranjem *sumporële.* (*v.* 1.2.6.1.)

sumporèla, **sumparèla**, -a – sumporna traka, koristi se za konzerviranje vinskih bačava sumpornim plinom (koji nastaje izgaranjem); *usp.* sumporãca; (*v.* 1.2.6.1.)

sumporōvàt, -ōjën – 1. zaprašivati vinovu lozu sumporom; 2. raskuživati vinske *sûde...; usp.* sumporât; (*v.* 1.2.6.1.)

sumporovônje, -a – 1. zaprašivanje vinograda sumporovim praškom: *...a klobūcî in požūtȕli o(d) sumporovônja (IN);* 2. raskuživanje bačava sumpor. dimom; (*v.* 1.2.6.1.)

sûnce, -a – sunce;

- *Sûnce mojè!* – izraz odmila, poglavito prema djeci

- *sûnce istȍk / sûnce zōpôd* – izlazak sunca / zalazak sunca; (*v*. 1.2.8.1.)

- *bôva za sûncen* – lagani vjetar koji slijedi položaj sunca

- *kôntra sûncu* – biti izložen, sjediti prema sunčevoj strani

- *nã sunce* – prema suncu: *Zîmi nã sunce, lȉti ù hlod!*

- *ni po sûncu ni po mȉsecu;* (*v*. 1.7.3.)

sùpa, -e (ven. *sopa*) – umak, tekućina u koju se što umače; *npr. biškotîne* u prošëk; (v. 1.3.8.1.)

- *cinȉt sùpu* – umakati popečeni kruh u maslinovo ulje i crno vino: *Sȉnoć smo cinȉli sùpu (ŽK)*

supêrb,* *v.* **šupêrb**

superbãca, *v*. **šuperba**

supêrbo,* *v.* **šupêrbo**

sùpot, **cùpot**, -ùpon (ved. *sopar)* – umakati kruh, biškote... u juhu, vino, bijelu kavu: *Sùpoli smo krùh u tȍć o(d) gȕlaša (ŽK)*

suprôška,* **šuprôška**,* -e – pepeo s preostalom žeravicom: *U suprôšku se stavȉjedu jōjà oli patãte; usp.* žerãva

suprotȉva,* – nasuprot, protiv: *Ôn je ȕvik suprotȉva svojêmu brãtu; uobič.* prȍtiv; *usp.* protȉva

suprotîvno, *pril.* – suprotno: *Rëka si mi da ȉmon prôv, a i njëmu ȉsto tãko, mà za suprotîvno (Cel.)*

surgadîna, -e (prema stdlr./lat. *surgere*) – konop za sidro; (*v*. 1.4.4.)

surgàt (se), -ôn (se) (stdlr./lat. *surgere*) – 1. baciti sidro, usidriti (se): *Surgãli smo se blīzù krãja (FN)*; (*v*. 1.4.5.2.): *Sûrga!; supr.* salpât; (*v*. 1.4.5.); 2. *fig.* ubaciti se, uvaliti se komu ili gdje: *Surgô mi se u kȕću!;*

- *surgà(t) se u postèju* – ubaciti se u krevet

surgôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema stdlr./lat. *surgere*) – usidren: *Jê dobrȍ surgôn... otî surgôni brôd?; Jê dobrȍ surgôna... otà surgôno gajëta?*

surgōvàt (se), -ōjën (se) (stdlr./lat. *surgere*) – sidriti (se): *Glëdon kakȍ surgōjëdu brȍde u pȍrat.*

surȉt, *v.* **šurȉt**

sûrla,* -e – produžena frula, u *izr.*:

- *sûrlu za pôs stãvit* – *fig.* prestati ‘svirati’

sùrutka,* -e – tekućina koja ostane kada se svari mlijeko a sir stisne, surutka

* zastarjelo

susîd, -ïda – susjed: *Mî ìmomo trî susìda;* (*v.* 1.1.3.3.)

susìda, susìde – susjeda: *Onà je nãmi susìda;* (*v.* 1.1.3.3.)

susîstvo, -a – susjedstvo: *Tò ćе sùtra znàt cĩlo susîstvo!*

susnĩžica, -e – snijeg s kišom; (*v.* 1.4.8.1.)

susprpēgnì(t) **se**, -ēgnen se – suzdržati se: *Jedvà son se susprẽga za mu ne petàt dvî po rĩlu!; usp.* uzdaržà(t) se

susrèst, susrètnen – sresti: *Svãku mãlo susrètnen ga na rîvu; usp.* inkonträt, trëfit

susrìćot, susrìćen – susretati: *Susrìćemo se mî svãku mãlo; usp.* inkontrōvät

susvîta, *nepr.* – 1. sudnji dan; 2. *fig*. ono što je vremenski daleko; *usp*. sũdnji dôn; (*v.* 1.6.1.4.)

sũša, -e – sušno razdoblje, suša: *Vèliko je sũša, vèj trî mĩseca nî pãlo ni kãpje!;* (*v.* 1.4.8.1.)

sušìlo, -a – mjesto gdje se suši (rublje, mreže, smokve...); (*v.* 1.2.3.1.)

sũšīt (se), sũšin – sušiti (se): *Stãvila son sũšīt ròbu; Ovà pitũra se sũši od jũtros a jòš se nî osũšīla.*

sût, -a – sumrak; *sût dôna* – sumrak dana: *Dõša je iz lavûra u sût dôna*; *usp*. prĩdvecer; (*v.* 1.2.8.1.)

sùtra, *pril.* – sutra;
- *danàs-sùtra* – ovih dana; (*v.* 1.2.8.5.)

sùza, -e – 1. suza iz oka: *Pustî je sùzu…*; 2. mala količina, kaplja: *Stàv mi sômo sùzu ûja!;* (*v.* 1.3.13.)

suzîna,* -e (tal. *susina*) – suha šljiva (plod); (*v.* 1.3.12.)

svãcikov(i), -a(o), -o, *prid.* – svačiji: *Bomè da je svãcikov ovî... svãcikovi putĩć; Bomè da je svãcikova ovà... svãcikova kolôna; Tò je svãcikovo prãvo!; Kô ćе pogodĩt svãcikov gũšt!?*

svãcikovo – svačije: *svãcikovo - nĩcikovo!*

svãća, -e ž – svatovi: *Jucẽra smo bîli u selò, u svãću*; (*v.* 1.1.3.3.)

svādit (se), -in, **isvādit** (se), -in – svaditi (se): *Onà hi je svãdila; Isvãdile su se amôrte!*

svāđen, **isvāđen**(i), -a(o), -o, *prid.* – posvađen: *Onĩ su svãđeni jòš odõvna.*

svajdôn, *pril.* – svagdan: *Tò mi je ròba o(d) svajdôn* (za razliku od *ròbe olsvẽca*)

svàk, *zamj.* – svatko: *Tãko svàk govòri.*

svākako, *pril.* – svakako: *Jê tò bî ôn, oli njèmu brät - bî je svãkako jedôn od njîh!*

svākakov(i), -a, -o, *prid.* – svakakav: *... frĩške rĩbe svãkakovi(h) kolûri(h) (IN); supr.* nĩkakov

svāki, -a, -o, *prid.*. – svaki: *Svãki muškî bi je poglèdo; Svãka žênska bi poglèdola svãku od njîh; Svãko stvorênje ćе umrît prî ili pòsli!*

svāku, *nepr.* – samo u *izr*. *svãku mãlo*, *svãku tolĩko* – od vremena do vrijeme

svanĩt, svãne – svanuti: *Hòmo ćà, svanĩlo je odõvna!; usp*. dōnĩ(t) se

svanīvà(t) **se**, svanījè se – svanjivati se: *Probūdìla son se cîn se pòcelo svanīvàt.*

svàrć, svãrgnen – svrgnuti, zbaciti: *Cû son da su ga svãrgli kakò prešidênta; Svãrgla je brĩme sa sèbe;*
- *svãrgla je* *(o životinji)* – pobacila je: *Nãša kozà je èpeta svãrgla.*

svārdal, **svārdlo**, svārdla – alatka za bušenje rupa u drvu, svrdlo; (*v.* 1.2.5.)

svaršīt, **isvaršīt**, -în – svršiti, dovršiti: *Dõću ka(d) svaršîn ovî posôl; usp*. finĩt

svāža,* -e (ve. *svasa*) – okvir za sliku; *uobič*. kvôdar; *iron*.: *Ôn je za u svãžu!* – Uzoran je!

svažàt, **svaržàt**, -ôn (tal. *svasare*) – proširiti konično gornji rub bušene rupe (za nalijeganje glave vijka)

sveìsto, *pril.* – svejedno: *Jê danàs parvî dôn, oli utôrik, mèni je sveìsto.*

svekolìko, *pril.* – sve skupa, ukupno: *Jò mĩslin da nôs svekolìko nî bîlo vèće o(d) dvôdeset.*

* zastarjelo

svemogûć(i), -a(o), -o, *prid.* – svemogući: *Cinîn svë ca mögu, ma nīsôn ni jö svemogûć(a)!*

svesèbice, *pril.* – po redu, bez preskakanja: *Ovö ćemo ćapät svesëbice (ŽK)*, (o kopanju)

svêt, svēti; svētä, svēto; svēto, svēto; *prid.* – sveti: *Pröpja je svêt ovî... svēti covïk; Pröpja je svētä... ovä svēto ženä; Pröpja je svêto... ovö svēto stvorênje!*

Svēta Martinèla, -e, -e – *iron*. naziv za ulicu gdje su stanovale *pjandôre (IN)*

Svēta Katarîna, -e, -e – nova gradska četvrt u Hvaru (predio nazvan po nestaloj crkvici Svete Katarine)

Svēta trî krōjà, *nepr.* – blagdan Sveta tri kralja (6. siječnja); *usp*. Vodokāršće

svētàc, svēca – 1. svetac; (*v.* 1.6.1.5.); 2. blagdan: *Danäs je svētàc, i tö zapovïdni!*

svetāšnji, -a(o), -o, *prid.* – blagdanski: *svetāšnji veštît* – *veštît olsvēca; usp.* olsvēca

Svēti Antônij, -ega, -a – blagdan (nekada slavljen procesijom, 13. lipnja)

Svēti Antônij Opät, -ega, -a, -āta – blagdan (17. siječnja): *Svēti Antônij Opät, vazmï motïku i höd kopät!;* (*v.* 1.6.1.8.)

Svēti Benedï(k)t, -ega –a – blagdan (21. ožujka): *…a Svēti Benedï(k)t, da se në zno ca ćë bït.* (*v.* 1.6.1.8.)

Svēti Bjôž, -ega, -a – blagdan (3. veljače): *…Svēti Bjôž, da je lôž;* (*v.* 1.6.1.8.)

Svēti Mārak, -ega Môrka – Sveti Marko, crkva i gradska četvrt; (*v.* 1.2.1.5.)

Svēti Mikùla, -ega Mikùle – Sveti Nikola, brdo i stara gradska četvrt u Hvaru; (*v.* 1.2.1.5.)

Svēti Pröšper, -ega -a – blagdan (suzaštitnik grada Hvara, 10. svibnja)

Svēti Stïpon, -ega -a – blagdan (zaštitnik hvarske biskupije, nekad 2. kolovoza, sad 2. listopada)

Svetonedïjani, -ina/ **Svetonedîjka**, -e/ **svetonedîjski**, -ega – iz mjesta Sveta Nedjelja na Hvaru: Svetonedjeljanin, Svetonedjeljanka, svetonedjeljski: *Svetonedïjani bidu bîli dõšli u Fôr igrät na kāču.*

Svetotâjstvo, -a – Sveto Otajstvo (sveta hostija u *mostrāncama*), nosi se u procesiji na Veliki petak; (*v.* 1.6.1.2.)

sveudîj,* *pril.* – stalno, neprestano, sveudilj: *A ôn sveudîj govöri ïuvik ïsto; uobič.* cīlo vrîme

svīćà, svićê – 1. svijeća; *usp*. kandëla, štërika; 2. svjetiljka; *usp*. centilêna, ferôl, pëtromaks; (*v.* 1.2.4.2., 1.4.9.1.);
- *svīćà od ûja* – svijeća uljanica (prije pojave *svīćê na petröljе)*
- *svīćà na petröljе* – petrolejka
- *lovït po(d) svīćù* – loviti s ostima pod jakim svjetlom *ferōlà*

svićālo,* -a – primitivna svjetiljka za ribolov (rešetkasti nosač na kojemu je gorjela luč)

svićarïca, -e – brod *gajèta* opremljen *svīćôn* za lov na plavu ribu, ‘loja’; bez motora (vuče je *levùt*), njome upravlja *svićôr,* a na mjestu je veslima održava *šijāvac; usp. lõja*

svićïca, -e – dio svinjskog mesa, lungić; (*v.* 1.3.6.1.)

svićôr, svićōrä – član ribarske družine, *drûg* koji promatra pojavu ribe *po(d) svīćôn* i izdaje zapovijesti; (*v.* 1.4.9.3.)

svidòk, svidokä – svjedok: *Bomë da je bîlo tāko, ëvo, ôn mi je svidòk!;* (*v.* 1.1.3.3.)

svïkolici,* *zamj.* – svi, koliko god ih ima: *Bîli su mu dõšli svïkolici is famëje.*

svīlà, svilê – svila: *Ucinïla son (n)joj za korîzmu košùju o(d) cïste svilê;* (*v.* 1.1.7.2.)

svilïna, -e – morska alga raširena uz obalu: *Nemôj popùznit na otö svilïne!*

svīràk, svīrka – sviraljka, zviždaljka

* zastarjelo

svīrȁt, svĩron – svirati na nekom muzičkom instrumentu: *Mõli je pȍce svīrȁt kitãru; usp.* svīrȉt

Svircãni, -ina; **i**(s) **Svīroc** – iz mjesta Svirče na Hvaru: Svirčanin; Svirčanka, svirački: *Onȁ nî Fõrka, onȁ je i(s) Svĩroc.*

svīrȉt, svĩrin – svirati sviralom, sviriti; ***- svīrȉt bez vȅze, svīrȉt dȉdetu... , svīrȉt kurcu*** – govoriti koješta, lupetati; *usp.* svīrȁt

svît, -a – 1. svijet: *Na cĩli svît nî tãkega mẽštra!;* 2. *fig.* daleke zemlje, inozemstvo: *Ôn je hodî pȕno gȍdišć po svītù;* 3. mnoštvo ljudi: *Bîlo je karcãto svîta!; usp.* jûdi

svȉt, **sovȉt**,* -a – savjet: *Likõr je ošervô i senjô onȅ ca sȅ ne daržīdù njegȍvega svȉta (IN); Jȍš je bȍji sovȉt šjore Mandîne… (Po)*

svîtal, svĩtli; svītlȁ, svĩtlo; svîtlo, svĩtlo; *prid.* – svijetao: *Svîtal ti je ovî... svĩtli veštît; Svītlȁ ti je ovȁ... svĩtlo vẽšta; Svîtlo ovȍ... svĩtlo jȕtro; usp.* svîtlo

svītlȉt, svĩtlin – svijetliti *ferōlôn* pri lovu na plavu ribu: *Ovẽga se mrôka jȍš nî svītlȉlo na otû pȍštu (FN)*

svîtlo, *pril.*/ **svitlȉje**, *komp.* – svijetlo/svjetlije: *Svîtlo ti je u tinêl, ma u mojêmu je jȍš svitlȉje.*

svȉtlost, -i – svjetlost: *Otvȍr škûre nekȁ intrô svȉtlost!; usp.* svȉtlo

svȉtonje, -a – svitanje: *Grê Mîko pȕ(d) poja / u rãno svȉtonje… (Po); usp.* zorȁ, rasvanȕće

svȉtovot (se), svȉtujen – savjetovati (se): *Svȉtovo me je i poslȕšoću ga; Svȉtovo son se is njĩn, ma ȉsto ću ucinȉt po svojêmu.*

svôj, svojêga – svoj: *Ȕvik će prî dȁt svôj svojêmu nẽgo drȕgemu!;*

- bȉt na svojêmu – uživati vlasništvo: *Jõ son ovõde na svojêmu, a nẽ na tũjemu!*

svojeglôv, -glãvi; -a(o), -o,* *prid.* – svojeglav, tvrdoglav, jogunast; *usp.* teštôrd

svôjta, **svôjbina**, -e – rodbina: *...a kakȍ svôjbinu nĩ ga potrȉba ni plõćât (IN);* (*v.* 1.1.3.1.);

- svôjta od jubãvi – ženina i muževa rodbina, svojta

svrôgon, *pril.* – s vragom, netragom: *Pôjte svrôgon, mularȉjo, razbȉćete mi caklȍ sa tȍ balūnà!; usp.* svrôtron

svrōtȉt, svrõtin – svratiti: *Svrôt do mẽne pôk ćemo pôć zȁjedno vônka*! *(ŽK)*

svrôtron, *pril* – s vragom, netragom (izbjegavanje riječi *vrôg*): *Pũs 'ga nekȁ grê svrôtron!; usp.* svrôgon

svucên, svucẽni; -a(o), -o, *prid.* – razodjeven, svučen: *Nemôj da ti dītẽ stojî svucẽno.*

svucȉvot (se), **svukȕvot** (se), -jen – skidati odjeću, svlačiti (se); *usp.* isvucȉvot; (*v.* 1.1.6.4.)

svûć (se), **isvûć** (se), -ūcẽn – 1. skinuti odjeću, svući (se); 2. svući trajno odoru napustivši vojnu ili svećeničku službu, postati civil

svûdera, *pril.* – svugdje: *Iskãla ga je svûdera... (Kru.); supr.* nîndera

svukȕvot (se), **svucȉvot** (se): *Kô će se sȁd svukȕvot u otû jacêru ol kãmare!?*

Zîd od Zãnatskega i od Centrãle, na Dolȁc, 1954.

Fõrsko mȕzika na sprȍvodu do kamijôna za selȍ, 1950-ih

* zastarjelo

Š

šâguma,* *v.* **sâguma**,*

šâja,* *v.* **sâja**,*

šâjba, -e (trs. *saiba,* od njem. *Scheibe*) – 1. podložna pločica vijka: *Pãla mi je šâjba na tlèh - kô ćе je sȁd nôć;* 2. prednje staklo na automobilu: *Razbȉla se šâjba na kamiôn!*

šajèta,* *v.* **sajèta**,*

šãka, *v.* **sãka**

šãka,* -e (prema tal. *scaglia*?) – u *izr.*: *igrȁt na šãke* – dječja igra, bacanje pločastog kamena (*šãke*) prema cilju (*bȁku*); (*v.* 1.6.5.1.)

šalamâra,* **salamâra**,* -e (ven. *salamaro,* tal. *salemara*) – gorka sol koja se pije; *usp.* salamûra

šaldadûr, -ūrā (ve. *saldador*) – alat za lemljenje, lemilo (dio koji se zagrijava); (*v.* 1.2.5.)

šaldȁt, -ôn (ve. *saldar*) – 1. zalemiti; 2. okrijepiti: *šaldȁt štȕmak; usp.* šaldōvât

šaldôm,* šaldãma (ve. *saldame*) – sitni pijesak koji se koristio za čišćenje posuđa

šaldōvât, -ōjën (ve. *saldar*) – 1. lemiti; 2. krijepiti...; *usp*. šaldȁt

šaltamakãko,* -a *m* (ve. *salta+macaco*) – uspravljiva figurica (*npr.* majmunčić); ***- Štrȕka botûn, šâlta makãko! –*** *iron.* izraz za nekoga tko reagira na mig nadređenoga; (*v.* 1.7.3.2.)

šaltarêl,* -ēla (trs. *saltarel*) – dio starinske kvake na vratima, odskače pritiskom palca prema dolje: *Pritȉsnī šćenȁc, skocȉće šaltarêl i otvorȉćedu se vrõta; usp.* šaltȁt, šćenȁc; (*v.* 1.2.3.2.)

šaltȁt,* -ôn (ve. *saltar*) – skočiti: *...i šâlta na komîn u kȕhinju (IN); Šâlta!** – Iskoči!; *uobič. Skòc!: Skòc na krôj!*

šaltîn,* -a (prema tal. *salto* – skok) – vrsta starog plesa: *šaltîn 'na prȅju'* – ples uz povremeno pjevanje; (*v.* 1.6.4.1.); *usp.* pȍlka kon šaltîn

šaltûr,* -ūrā (ve. *sartor*) – krojač: *U Fôr je bî jedôn šaltûr i nȉkoliko šalturȉcih;* (*v.* 1.1.3.4.)

šalturȉca,* -e (ve. *sartorela*) – krojačica: *Onȁ je… šalturȉca (AD);* (*v.* 1.1.3.4.)

šalturȉja,* -e (tal. *sartoria*) – krojačka radionica; (*v.* 1.2.1.10.)

šalvãdigo,* *v.* **salvãdigo**,*

šalvaòmine, -a, **šalvòmin** -a (ved. *salvaomeni*) – pojas za spašavanje na brodu; (*v.* 1.4.3.)

šalvȁt, *v.* **salvȁt**

Šamôreta dolȁc, – dôlca – četvrt u zapadnom dijelu grada Hvara; (*v.* 1.2.1.5.)

šanatôrij,* -a (tal. *sanatorio*) – sanatorij, bolnica

šȁnk, -a (njem. *Schank*) – dugi stol obično povišen u točionici pića, kavani, baru: *Sê je za šȁnk i narūcî pîvu.*

šanpjêr, -a (ve. *sanpiero*) – cijenjena bijela riba, kovač (*Zeus faber*): *Šanpjêr lȅšo… ca ćȅmo govorȉt!;* (*v.* 1.4.12.1.)

šantȅ,* *nepr.* (fr. *santé*) – zdravlje, samo u *izr.: A la šantȅ!* – U zdravlje!: *A la šantȅ! - bîli bȉdu rȅkli môj dȉde Tartãja i barba Tôni Mûjo (ŽK)*

šantȍća,* -e (ve. *santocia*) – osoba koja 'liže oltare': *...zlamenȉje se šantȍća (IN); usp.* picȍkara; (*v.* 1.6.1.5.)

šantôn,* -a, -o, *prid.* (mađ. *sànta* – šepav) – koji je 'od Boga udaren' u tijelu, defektan; *usp*. senjôn, maganjôn

šapjȁt, **šãpjot**, šãpjen – potiho govoriti, šaptati, šaputati: *Pȍcela mi je šãpjot nȁ uho…*; (*v.* 1.1.6.5.)

* zastarjelo

šārac,* šārca – oružje slično mitraljezu: *...a njèmaški šārac mularȉji nôjvēće imponȉro (IN);* (*v.* 1.6.2.2.)

šārag, šôrga (ve. *sargo*) – oborita bijela riba (*Diplodus sargus*): *...govòri joj dȍk pèron ol kȍkoše mãže šôrge (IN);* (*v.* 1.4.12.1.)

šargêra, -e (prema ve. *sargo*) – rupa u moru u kojoj se okuplja oborita riba (osobito *šôrgi*): *Vȉdi son sa mȁskon jednù šargêru, ma bîla je pȕno dubokȍ.*

šašèt,* **šešèt**,* *v.* **šišèt**,*

šavajôrd,* -a (tal. *savoiardo*) –laganiji keksi od brašna, jaja i šećera; bijeli biskvit; (*v.* 1.3.9.2.)

šāvot,* *v.* **slȁt**

šćāpa, -e *ž* (ved. *s'ciapa*) – nespretnjaković: *Kojî je tȍ šćāpa!; usp.* lāzar; (*v.* 1.1.6.1.)

šćapadûr,* **šćepadûr**,* -ūrā ( ) – nazubljeno dlijeto za obradu kamena; (*v.* 1.2.5.)

šćapîna, -e (ved. *ciapin*) – štipalica za sušenje rublja: *Stȁv šćapîne na rȍbu, odnȉće je vȉtar!; usp*. šćipȕša, furkȅta; (*v.* 1.2.4.2.)

šćavèt,* -a (tal. *schiavetto* – slavenski) – knjiga misnih čitanja iz Starog i Novog zavjeta na hrv. jeziku; (*v.* 1.6.1.2.)

šćavîna, -e (ved. *s'ciavina*) – pokrivač na krevetu, deka: *...pokrivên lancūnôn i šćavînon (IN); ...zatūka se po(d) šćavînu / zagārli ženù Mandînu (Po);* (*v.* 1.2.4.2.)

šćenàc, šćencä (ved./onomatop. *s'cic*) – otponac, pomična plosnata polugica (dio starinske brave) koja odiže *šaltarêl* prilikom otvaranja vrata; *usp*. šaltarêl; (*v.* 1.2.3.2.): *Cȕla son šćȅnac o(d) portūnā ka(d) je dohodî dȍma.*

šćênza, -e (ved. *s'cenza*) – sitan komadić drva što uđe u prst ili pod nokat, špranja

šćepadûr,* *v.* **šćapadûr**,*

šćȅta, -e – šteta;

- *pôć u šćȅtu* – izazivati štetu, neugodne posljedice...; *fig*. poći na ljubavni sastanak

- *ucinȉt (vȅliku) šćȅtu* – počiniti štetu

šćȅto,* (ved. *s'ceto*) – jasno, jednostavno: *Rȅka son mu svȅ u obrôz, šćȅto-nȅto!;*

- *šćȅto-nȅto* – čisto i jasno, jasno i glasno; *usp*. drȅto-šćȅto

šćȉga, -e (tal. *stiga*) – propinjanje mora bez vjetra: *Vȅliko je šćȉga, ne mȍreš pasȁt bez da smȍciš nȍge; usp.* Šćȉkovi bôk; (*v.* 1.4.8.1.)

šćigȁt, -ô (prema tal. *stiga*) – propinjati more bez vjetra: *Pȍsli ovȅ nevêre mȍglo bi dobrȍ šćigȁt.*

šćigōvàt, -ōjē (prema tal. *stiga*) – propinjati more...: *Nīsmȍ bîli po(d) svīćù jȅrbo je šćigovãlo (Cel.)*

Šćȉgovi bôk, *v.* **Šćȉkovi bôk**

šćikadênt, **štikadênt**, -a (trs. *sticadente*) – čačkalica: *Ùvik mu je šćikadênt u jûsta, perfîn i kad govòri!*

šćikarèla,* -e (ved. *cagarela*) – proljev: *Ćapãla ga je šćikarȅla; usp.* kagarȅla, kȍlika, litãvica, poserãvica, prȍliv; (*v.* 1.1.5.2.)

šćikȅt,* -a ( ) – zračna pucaljka od smokvine grančice i bobica (dječja igračka): *U šćikȅt o(d) smokovȉne smo nabivãli smrȉške (IN);* (*v.* 1.6.5.1.)

Šćȉkovi bôk, **Šćȉgovi bôk**, -ega bȍka (prema tal. *stiga*) – dio hvarske luke gdje je *šćȉga* posebno izražena: *...brȍdi Vînkota Bêbeta, blīzù Šćȉkovega bȍka (FN);* (*v.* 1.2.1.5.)

šćilèt,* -a (tal. *stiletto*) – tanki, duguljasti ubodni nož, tanki bodež

šćīpȁk, *v.* **šīpȁk**

šćipāle, **šćipāule**, -ih *ž mn* – rakova kliješta: *...pomãlo lȍmte i mȕmojte šćipãule... (Kru.); usp*. klīšćä; (*v.* 1.4.16.)

šćīpàt, šćīpjen – štipati: *Nemôj šćīpȁt mõlega, vȉdiš da plãce!;* (*v.* 1.1.6.4.)

šćipȕš, -a – 1. probiranje zrelih zrna s grozdova; 2. sitna krađa voća po tuđim poljima, vrtovima: *Grēmȍ u šćipȕš na narônce… (IN)*

* zastarjelo

šćipùša, *v.* **šćapîna**

šćîr, šćîra – vrsta divlje ljekovite trave, divlji špinat (*Mercurialis annua*); (*v.* 1.5.3.3.)

šćîrpa,* *v.* **stîrpa**,*

šćônga, -e (ve. *stanga,* njem. *Stange*) – 1. dugi komad drva koji drži *škûre* otvorenima; 2. drvena letva za nošenje lijesa (dvije *šćônge* za četiri nosioca); *usp*. bãra²; 3. metalna poluga, štanga

šćôp, šćōpà – štap: *Ostãri je i oslãbi, grê vônka sômo sa šćōpôn; usp*. bagulîna; (*v.* 1.1.8.2.)

šćùcavica, -e – štucavica: *Ka(đ) te ćapô šćùcavica, nôjbòje je popȉt dvò gùcja vodê;* (*v.* 1.1.5.2.)

šćùcot (se), šćùcon – štucati: *Šćùco vȅj pôl ûre i ne mòre fermȁt; Šćùco mi se - kô me tò spomȉnje?;* (*v.* 1.1.6.5.)

šćùknit, -e – škljocnuti (uz zvuk 'šćik'): *Kalgôd ćùćnen ùvik mi kolȉna šćùknedu.*

šćùla, -e – potkoljenica; *usp*. šćût; (*v.* 1.1.4.1.)

šćulôn, **šćùlov**(i), -a(o), -o, *prid.* – kojemu se ističu kosti (*šćũti*); koščat, mršav; (*v.* 1.1.4.2.)

šćût, šćūtà – potkoljenična kost, cjevanica, gnjat: *Udrî son se u šćût*, *svȅ son zvīzdȅ vȉdi!;* (*v.* 1.1.4.1.)

šedûta,* -e (ve. *seduta*) – sastanak, sjednica: *Otȁ šedûta je durãla cȋlu nôć (IN); nov.* sȁstanak

šêga, -e (ve. *sega*) – ručna pila: *Šêga tukô da bùde naòštrena i namãzona*; (*v.* 1.2.5.)

šegȁc, šegãca (ved. *segazo*) – pila s listom koji se sužuje prema kraju; (*v.* 1.2.5.)

šegadûra, -e (ved. *segadura*) – piljevina: *Bùta tû šegadûru po vãrtlu!*

šegȁt, -ôn (tal. *segare*) – piliti: *Šegãli smo u dvojȉcu i jȍš nīsmȍ dõšli krãju!; usp.* ošegȁt

šegûn, -ūnȁ, *m,* augm. (tal. *segone*) – velika pila s dvjema ručkama: *Dõšli jûdi, šegūnôn šegãli / nȉkoliko bȍri(h) nã zemju butãli (Pi)*

šègvito,* *pril.* (tal. *seguito*) – uzastopce, po redu: *Ôn tȍ cinî šègvito.*

šekȁt, -ôn, (ve. *secar*) – 1. izbacivati vodu (*npr.* iz broda): *Santîne se šekãju, bomȅ, sa šȅšulon; usp.* ošekȁt; 2. nemilice trošiti zalihe: *... a môj otȃc Drãgo i jȍ, sa jednôn žlȉcon i pôl štrùce krȕha, šekômo tȅćicu gùlaša napožônu na kašȅtu od motōrȁ (Kru.)*

šekôda,* -e (ve. *secada*) – gnjavaža, nametnuta obveza: *Jê mãlo šekôda iskùpit butôrgu od ježȉni(h), ma vrȉdi trūdȁ (Kru.); usp.* faštîd

šekondȁt, **šekundȁt**, *v*. **sekondȁt**

šekôndo,* *v*. **sekôndo**,*

šekrêt, *v*. **sekrêt**

šekrêto, *v*. **sekrêto**

šemenôrij,* -a (tal. *seminario*) – katolička vjerska škola, sjemenište

šemȅt,* -a ( ) – drvena brkljača kojom se po dnu mora traži mreža, konopac…; *usp.* rampîn; (*v.* 1.4.9.1.)

šemetȁt,* -ôn – tražiti mrežu, konopac... *šemȅton*, amo-tamo, po dnu mora

šemizȅt,* (fr. *chemisette*) – niži ormarić za rublje; (*v.* 1.2.4.1.)

šempjâdo,* šempjâdota – glupan; *usp.* šêmpjo; (*v.* 1.1.6.1.)

šempjarȉje, -ih *ž mn* (ve. *sempierie*) – gluposti, budalaštine: *Ne cîn tê šempjarȉje po kȕći!; usp.* divjarȉje, monôde, pizdarȉje

šêmpjast(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *sempio*) – budalast, rastresen: *Pr̀pja je šêmpjast ovî tvôj... šêmpjasti prȉjatej; Šêmpjasta je ovȁ tvojȁ... šêmpjasto prijatejȉca; Kojȅ šêmpjasto stvorênje!;* (*v.* 1.1.6.1.)

šempjȁt, *v*. **išempjȁt**

šêmpjica, -e (prema ve. *sempia*) – naivna, rastresena mlađa ženska osoba

šêmpjo, -ota, **šempjâdo**,* -ota (ve. *sempio*) – glupan, bedak: *Mûc šêmpjo, stùpido, šempjâdo! (IN); usp.* cukûn, imbečîle, stùpido, šôrdo..; (*v.* 1.1.6.1.)

* zastarjelo

šempjôn, **išempjôn**, **inšempjôn**(i), -a(o), -o, *prid.* (ve. *sempio*, tal. *scempio*) – bedast, lud, sluđen: *Pr̈ọpja je šempjôn... ovî šempjôni covïk!; Pr̈ọpja je šempjôna... ovà šempjôno ženà!; Kojẽ šempjôno stvorênje!;* (*v.* 1.1.6.1.)

šempjọ̄vȁt (se), **išempjọ̄vȁt** (se), **inšempjọ̄vȁt** (se), -ọ̄jën (ve. *sempiar*) – sluđivati (se), izluđivati (se), uznemiravati (se), jako se zauzimati: *Škužôj ca te šempjọ̄jẽn… (IN); Ma ca ćẽš se pôć išempjọ̄vȁt, ma za kȍga!*

šêmpliće,* (tal. *semplice*) – jednostavno: *Onà se je ȕvik šêmpliće nosïla.* – Skromno se odijevala.

šêmpre, *v.* **sêmpre**

šêmpreverde, **sêmpreverde**, -a (tal. *sempreverde*) – zimzeleno grmlje (*Sempervivum*)

šẽna,* -e (tal. *scena*) – 1. prizor u kazališnoj predstavi; 2. scena, *u izr.: Ne cîn šẽne!* – Ne glupiraj se!

šenïca, -e – pšenica; *usp*. bilïca, golïca, krivãca, modrȕja, žïto; (*v.* 1.3.7.2.)

šentênca,* -e (ve. *sentenza*) – 1. osuda, presuda; 2. mudra izreka

šentôda, -e *ž* (ve. *sentada*) – 1. mjesto gdje se može slobodno sjediti: *Njẽmu je šentôda na zîd od mandrãća;* 2. naknada koja se plaća vlasniku lokala za kartanje za stolom: *Šenôdu plõćo onî kojî je izgubî.*

šentôj, šentãja, *m* (prema tal. *scendere*) – klupa na javnom mjestu: *sẽst na šentôj;* (*v.* 1.2.1.7.)

šenzacjûn, **šenžacjûn**, *v.* **senzacjûn**

šẽnj, **sẽnj**, -a (ve. *segno*) – znak, oznaka, znamenje; *usp.* sinjôl, bilîg

šenjadûr,* **šenadûr**,* *v.* **šinjadûr**,*

šenjȁt, **senjȁt**, -ôn (ve. *segnar*) – 1. označiti: *Pasôni pũ(t) son šenjãla tîsto sa umêndulima... (IN)*; 2. uočiti, zapamtiti: *Onû ćelẽstu son jȍ parvî vȉdi, šenjô son je dobrȍ, i nekà mi se nïko ne intrigōjẽ! (IN); usp.* sinjȁt

šenjôl, *v.* **sinjôl**

šenjôn, **senjôn**(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *segnar*) – 1. obilježen, naznačen: *U štîvu vapôra su bîli šenjôni brôvi (IN);* 2. obilježen vidljivom tjelesnom manom, *npr.* grbom (tal. *segnato da Dio*); *usp*. maganjôn, šantôn

šenjọ̄vȁt, **senjọ̄vȁt**, -ọ̄jën (ve. *segnar*) – 1. označivati: *Sȁd šenjọ̄jẽn tîsto...*; 2. uočavati, pamtiti

šẽra,* -e (*skrać. od* šjôra, *uz drugu imenicu)* – gospođa: *...ïšli su pītȁt šẽru mẽštru (Cel.); usp.* šjôra

šêrijast(i), -a(o), -o, *prid.* (tal. *serioso*) – ozbiljan, ozbiljna držanja: *Ôn je, onãko, vẽće šêrijast*

šẽrijo, *pril.* (tal. *serio*) – ozbiljno:
- *za šẽrijo i za škẽrac* – za ozbiljno i za šalu

šêrvo,* -a/ **šêrva**,* -e (ve. *servo*/*serva*) – sluga, poslužitelj/služavka, kućna pomoćnica: *Parî da si tî nj̈ïhov šêrvo!;* (*v.* 1.1.3.3.)

šẽsan, **šẽstan**, šẽsni; -ä(o), -o, *prid*. (*v.* šẽst) – skladan, lijep, ugodne vanjštine: *Pr̈ọpja je šẽsan ovî... šẽsni mladï̈ć!; Pr̈ọpja je šesnä... ovà šẽsno dīmjä!; Kojẽ šẽsno dītẽ!; supr*. malšestôn; *usp.* lîp; (*v.* 1.1.4.2.)

šẽsnica, -e (*hibr. dem.* prema ve. *sesto*) – vrijedna i uredna domaćica: *Onà ti je prõvo šẽsnica.*

šẽsno, *pril.* (ve. *sesto*) – skladno, lijepo, oku ugodno: *Tȍ je šẽsno ucinjẽno; usp.* lîpo

šêst /šesnãste, **šesnãdeste*/ šezdesêt** – brojevi: šest/šesnaest/šezdeset; *usp*. šêsti;
- *na svȕ šesnãste* – u velikoj žurbi, sve u šesnaest; *usp.* lêva-lêva

šẽst, -a (ve. *sesto*) – 1. red: *stãvit u šẽst* – dovesti u red, u sklad; 2. skladnost, ljepota; 3. uljudnost: *covïk o(d) šẽsta* – uljudan čovjek

šẽstan, *v.* **šẽsan**

* zastarjelo

šestàt,* (se) -ôn (se) (ve. *sestar*) – uređivati, namještati, usklađivati (se): *Pasãće jȍš prilĩcno vrȉmena dȍkle se tejôtar ne šestô kakȍ Bôg zapovĩdo (Cel.); usp.* urēdīt, juštät; ašestät

šēsti /šesnaēsti, **šesnādesti*/ šezdesēti –** redni brojevi: šesti/šesnaesti/šezdeseti; *usp*. šêst

šešèt,* **šašèt*** *v*. **šišèt**,*

šèšula, -e (ve. *sessola*) – lopatica za vađenje vode iz broda, grabljenje mošta…; ispolac; (*v*. 1.4.3.);
- *ošekàt brôd šèšulon* – izbaciti vodu iz broda ispolcem
- *šèšulon pȕt is kôce* – ispolcem crpsti mošt iz otvorene bačve; (*v.* 1.2.6.2.)

šētà(t) **se**, šēćen se – šetati se: *...dȁ mi je znȁt / hȍćedu se prȉdvecer / do Môle šētȁt (FJ); usp*. pašeđât

šète,* *broj* (ve. *sete*) – sedam; u *izr*. poput *šȉje-šète; šète kôlpi* te u riječima poput *šetebandîre, šetemôna…*

šetebandîre, **šotobandîre**, -ta, **šotobandjêr**, -a (ved. *setebandiere*) – *iron.* onaj tko se prikloni svakoj novoj vlasti, onaj od ‘sedam zastava’; oportunist; *usp*. šète, bandîra

šetêmbar, *v.* **setêmbar**

šetemôna, **setemôna**, -e (ve. *setemana*) – tjedan: *Kojû šetemônu kasnȉje… (IN); Stõri su nãši jedôn pût na setemônu mêso ȕli (FJ);*
- *Vèlo šetemôna* – Veliki tjedan (pred Uskrs)

šfogà(t) **se**, *v*. **švogà**(t) **se**

šforcàt (se), *v.* **švorcàt** (se)

šȉ, (ve. *si*) – potvrdna čestica ‘da’: *tãko šȉ, tȍ šȉ* – tako da;
- *šȉ i nȅ* – da i ne, nije sigurno: *Ȅmo gȍriva sômo do Vīsȁ, šȉ i nȅ (IN)*

šȉbot, šȉbon – 1. tući šibom; 2. žurno nastavljati radnju, kretanje: *Ȅno ga, šȉbo priko pjãce!*

šȉcbōden, -a (njem. *Schiffboden*) – ‘brodski pod’, drvena obloga zidova: *Nȉki stavȉjedu sȁd šȉcbōden po zidȉma, a nȉki na plafȗn.*

šigurèca, *v.* **sigurèca**

šȉj, šīj̄ä – sitna riba, nedorasla sitna girica, *bukvîna*; sitna girica i svake vrsti ribica u skupu: *Kakȍ dicȁ smo pod Fãbriku ćapovãli šȉj sa ušãcen;* (*v*. 1.4.12.3.)

šȉja, -e (tal. *scia*) – brazda koja ostaje iza broda u vožnji: *Vȉdi se i po šȉji kakȍ vȍzi;* (*v*. 1.4.5.2.)

šijàt, -ôn (ve. *siar*) – zavoziti brodom unatrag: *Šȉja!; supr. Vôga!; usp*. šijōvàt; (*v*. 1.4.5.2.);
- *šȉja vôga* – vožnja jednim veslom naprijed a drugim unatrag, radi boljeg okretanja čamca

šijãtika, -e (tal. *sciatica*) – išijas: *Stȉsnuće barkarjūlȁ šijãtika, ne bôj se! (IN);* (*v*. 1.1.5.2.)

šijāvac, šijôvca (*v.* šijàt) – veslač na *svićarȉci*: *Vȉcetu su i svićôr i šijãvac po gȕštu (IN); Prî se svitlȉlo na lûc, pôk je ondȁ vajãlo šijōvàt da svićōrȕ ne grê dȋm ù joci - zatȍ se i sȁd rȅce ‘šijãvac’;* (*v*. 1.4.9.3.)

šȉje,* *nepr.* (ve. *sei*) – šest, u *izr.* poput:
- *šȉje-šète*,* *nepr.* (ve. *sei-sete*) – igra prstima i brojevima između dviju osoba, *mȕra;* (*v*. 1.6.5.2.)

šijōvàt, -ōjēn (ve. *siar*) – voziti brodom unatrag: *Vapôr je pȍce polãko šijōvàt... (IN); usp.* šijàt

šijûn,* -ūnä, *m* (ve. *sion*) – 1. vijavica, vihor; *usp.* pijãvica; ciklûn; (*v*. 1.4.8.1.); 2. odzračni kanal poput savinutog dimnjaka na parobrodima

šȉlo, -a – 1. alat za bušenje rupa u koži, na *tȅli…*; 2. nejestiva morska riba izdužene forme poput šila, pluta uz površinu (*Syngnathus acus*); (*v*. 1.4.15.)

šilòko,* *v*. **širòko**,*

šȉmja, **šȉmija** -e (tal. *scimmia*) – majmun: *Cȋrkus sa šȉmjima… (IN);* (*v.* 1.5.1.2.)

* zastarjelo

šîna, -e (ved. *sina,* njem. *Schiene*) – 1. komad profiliranog željeza kao vodilica; 2. tračnica: *U kôvu su bîli vaguncîni na šînima.*

šinadûr,* **šinjadûr**,* **šenjadûr**,* **šenadûr**,* **sonadûr**,* -ūrā; (ve. *sonador*) – svirač na starinskim plesovima, harmonikaš

šinjôr, -a (ve. *signor*) – gospodin: *Metlȉćani su ītȉli ... da šinjôri zapovȉdodu sa svîn pûkon drȕgin (MBS); usp.* šjôr; (*v.* 1.1.3.3.)

šinjôra, -e (ve. *signora*) – 1. gospođa; *usp.* gȍspoja; 2. ljubavnica: *Mûc, onȍ mu je šinjôra, bomȅ mantenjûta*; *usp.* mantenjûta; (*v.* 1.1.3.3.)

šinjorȉja,* -e – gospoda, vlastela: *Ovȅ kȕće su prî pripãdole fȍrskoj šinjorȉji; usp.* gospodā; (*v.* 1.1.3.3.)

šinjorîna, -e (tal *signorina*) – gospođica: *Škužôjte, šinjorîna!*; *usp*. gȍspojica; (*v.* 1.1.3.3.)

šīpȁk, **šćīpȁk**, -īpka – šipak (drvo i plod), nar, mogranj; (*v.* 1.5.3.2., 1.3.12.)

širinà, -ê – širina: *Nî tôte širinê za prȍć sa kamijônon.*

širȍk(i); širokā, širȍko; širokȍ, širȍko; *prid.* – širok: *Pȕno mi je širȍk ovî... širȍki kapȍt; Pȕno mi je širokā ovȁ... širȍko košȕja; Pȕno je širokȍ ovȍ... širȍko žōlȍ; supr.* tîsan, ȕzak

širokȍ, *pril.*/ **šȉrje**, *komp.* – široko/šire; *supr.* tîsno/tisnȉje

širȍko,* **šilȍko**,* -a (tal. *scirocco*) – čest jugoistočni vlažni vjetar, južina; *uobič.* jȕgo; (*v.* 1.4.8.1.)

šîša-golîša, *pril.* – ošišan do gole kože: *Nõšli su mu gnjȉde pôk su ga ostrȉgli šîša-golîša.*

šišȅt*, **šešȅt**,* **šašȅt**,* -a (ve. *sasseto*) – jajoliki kamen kojim su se tukle naslagane *cênte* (dječja igra 'na šišȅt'): *Mî, Fabrikãši, igrãli smo na batimȕru, na šãke, na šišȅt..., a svȅ tȍ na cênte;* (*v.* 1.6.5.1.)

šȉt, šȉjen – šivati: *A znôš tî šȉt na mãkinu?*

šjâl, -a (tal. *scialle* od fr. *châle*) – ovećа marama u obliku trokuta koju žene stavljaju na ramena

šjalȅt, -a (tal. *scialletto*) – manji šal; *usp*. šâl

šjâlpa, -e (ve. *siarpa*) – muški šal; (*v.* 1.1.8.1.)

šjalpȅta, -e (ve. *sialpeta*) – kravata: *Astigamânde, danȁs je stãvi šjalpȅtu, ca ćȅ rȅć!?;* (*v.* 1.1.8.1.)

šjôla, -e (ve. *siola*) – potplat na cipeli. *Probȉla mi se šjôla i sȁl mi grê vodȁ u postôl; usp.* poplāt; (*v.* 1.1.7.3.)

šjolȁt, -ôn (ve. *siolar*) – staviti nove potplate (*šjôle*) na cipelama: *Tukãće mi šjolȁt ovȅ postolȅ.*

šjolȅta,* -e (ve. *sioleta*) – tanji sloj tvrdog drva pribijenog po cijeloj dužini *kolûmbe* kao zaštita; (*v.* 1.4.2.)

šjor, *m nepr.* (ve. *sior*) – gospodin (u oslovljavanju, uz ime): *Bîli smo u šjor Lûke dȍma; usp.* šjorsȉ

šjôr, *m nepr.* (ve. *sior*) – gospodin (u oslovljavanju, bez imena): *Škužôjte, šjôr, nīsȍn Vos vȉdi!;* (*v.* 1.1.3.3.)

šjora, -e (ve. *siora*) – gospođa (u oslovljavanju, uz ime): *Bîle smo u šjore Marȉje na tûmbulu.*

šjôra, -e (ve. *siora*) – gospođa (u oslovljavanju, bez imena): *Škužôjte, šjôra, dõću ȍdma!;* (*v.* 1.1.3.3.)

šjorasȉ,*/**šjoranȍ**,* *uzv.* – (ven. *siora si/ siora no*) – *iron.* da, svakako/ne, nikako, gospođo!

šjorsȉ,*/**šjornȍ**, *uzv.* – (ve. *sior si/sior no*) – *iron.* da, svakako/ne, nikako, gospodine!: *Nȍ, šjornȍ !*

škãca,* -e (ve. *scazza*) – udubljenje u brodu u koje se uglavljuje jarbol: *Dnȍ jôrbula grê u škãcu;* (*v.* 1.4.2.)

škadênca, -e (tal. *scadenza*) – istek roka ili valjanosti

škadȉt, -î (tal. *scadere*) – isteći (rok, valjanost): *Škadȉla mi je matrȉkula, tukãće mi izvãdit nȍvu.*

* zastarjelo

škȁf, škȃfa *m* (ve. *scafo*) – paluba na manjem brodu: *Mȅni su mrȉžice ȕvik na škȁf;* (*v.* 1.4.2.);
- *škȁf ol prôve/škȁf ol karmê* – natkriti dio pramca/krme brȍda
- škȁf levaïca, levaškȁf – pomični *škȁf*

škafȅt, -a (ved. *scafeto*) – ladica: *Stãvi son pĩsmo u škafȅt;* (*v.* 1.2.4.1.)

škafȅtić, -a (*hibr. dem.* prema ved. *scafeto*) – mala ladica: *U jedôn su škafetîn bîli i dȉnari i devĩze (FJ); usp.* škafetîn

škafetîn, -a (ved. *scafetin*) – isto što i *škafȅtić*; (*v.* 1.2.4.1.)

škãja, -e (ved. *scaia*) – kameni otpaci, manje kamenje; *usp.* grezarïja: *I škãja mȍre poslūžȉt.*

škajôla,* -e (trs. *scaiola*) – zrnje koje se daje pticama pjevicama (*tïticima*): *Dȁt in žerȁt šimedekãna, prȍsa, škajôle ... (IN);* (*v.* 1.5.2.2.)

škãla, *v.* **skãla**

škãle, *v.* **skãle**

škalîna, *v.* **skalîna**

škalinôda, *v*. **skalinôda**

škaldalȅt, *v*. **škandalȅt**

škalȍnja, -e (ve. *scalogna*) – vrsta luka, ljutika (*Allium ascalonicum*): *U brujȅ(t) smo stãvili škalȍnje namïsto kapȕle (MJ); Škalȍnje se stavïjedu u kvasïnu; usp.* jutïka; (*v.* 1.3.7.1.)

škâmpi, -ih *m mn* (ve. *scampi*) – cijenjeni jestivi morski rakovi (*Nephrops norvegicus*)*: Nôjbȍji su škâmpi na bȕzaru;* (*v.* 1.4.15.)

škancïja, -e (ve. *scanzia*) – polica: *Jãbuka je špikovãla na škancïju... (IN);* (*v.* 1.3.1.);
- *stãvit zûbe na škancïju* – ne imati što jesti, biti gladan

škandalȅt,* **škaldalȅt**,* -a (ve. *scaldaleto*) – bakreni lonac sa žarom za zagrijavanje posteljine; (*v.* 1.2.4.2.)

škandôj, škandãja *m* (ve. *scandaio*) – dubinomjer i *sinjôl* (uteg na baždarenom konopcu koji mjeri dubinu, a zatim se ostavlja da *tïkvica* pluta kao naznaka pozicije pri ribolovu): *Škandôj je šenjôn u pãšima, pôk se rȅce, prežêmpjo: 'Ovõde je dvostïpet pãši(h) dubinê';* (*v.* 1.4.9.1.)

škanjêl, -ȅla (trs. *scagnel*) – mala drvena klupa: *Famȅja bi slĩpega dȉideta izvȅla pri kȕću i sȅla na škanjêl (Cel.); usp*. bancïć; (*v.* 1.2.4.1.)

škanjȍti,* -ih – prosušeni kolač: *Mȍrete (kolōcȅ) rasplōtït po dužinï i bruštulȁt; ondȁ se zovȅdu škanjȍti; usp*. fõrski kolôc; (*v.* 1.3.9.1.)

škapulȁt (se), **iškapulȁt** (se), -ôn (ve. *scapolar*) – 1. izvući iz mora: *Ãko ćeš škapulȁt cïmu, ènо ti je! (IN);* 2. spasiti (se), izvući se od obveze, iz opasnosti...: *Iškapulô se nã vrime; usp*. spõsït; škapulōvȁt

škapulôr,* -ōrā (tal. *scapolare*) – zaštitna sveta sličica koja se nosi na grudima i leđima

škapulōvȁt (se), -ōjēn (ve. *scapolar*) – 1. izvlačiti iz mora; 2. spašavati...; *usp.* škapulȁt

škarabatȕša, -e (ved. *scarabatusa*) – ručni uređaj od drva kojim se proizvodi škrebetanje za Veliki petak, čegrtaljka: *Nôjvȅći mi je gȕšt bî hodït u procesjûn sa škarabatȕšon ù ruke!; usp.* trepetôjka; (*v.* 1.6.1.2.)

škarabȉjica, -e, **škarabîcija**, -e – 1. škrabica u kojoj se skuplja milodar (*limôzina*) u crkvi: *...ãko ćeš mu hȉtit u škarabȉjicu, hȉt (IN);* (*v.* 1.6.1.2.); 2. dio jarka (*fošōlā*) pri dubokom kopanju (*paližônju*) za sad loza; (*v.* 1.2.6.1.)

škarambêž,* -a (jul. *scarabazt*) – kukac sličan žoharu, strizibuba (*Cerambix cerdo*); *usp.* gaštapôn; (*v.* 1.5.1.4.)

* zastarjelo

škārāš, **skārāš**, -ôrša (ve. *scarpa*) – morski prag, nagla denivelacija morskog dna: *Zadȉlo mi je sȉdro za škārāš!*

škarlatîna, -e (tal. *scarlattina*) – dječja bolest, šarlah: *Mõli mi je ćapô škarlatînu;* (*v.* 1.1.5.1.)

škarnjȁt, -ôn – 1. grepsti po tvrdome, poput mačke; 2. *fig.* plitko kopati; *usp.* zaškarnjȁt

škarpelîn,* -a (ve. *scarpelin*) – klesar za finiju obradu kamena (za razliku od *diladūrā* koji je kamen obrađivao *ùgrubo*); (*v.* 1.1.3.4.)

škarpîna, -e (ve. *scarpena*) – bijela riba crvene boje, velike bodljikave glave, škrpina (*Scorpaena scrofa*)*: Škarpîna je ùvik za pārste līzȁt, bîlo dȁ je na brujȅt, lȅšo, ȍli pecȅna;* (*v.* 1.4.12.1.)

škarpûn, -ūnā, *m* (ve. *scarpion*) – bijela riba smeđe boje, manja od *škarpîne*; škrpun (*Scorpaena porcus*): *Nemôj se ubȍst na škarpūnȁ, jer ti nȅće bȉt lakȁ!;* (*v.* 1.4.12.2.);

- *zacarvenî se kakȍ škarpûn* – jako se zacrvenio: *Bȉdni mõli, ka(d) son ga pitãla da je njȅmu drōgȁ nāša Lucȉja, zacarvenî se kakȍ škarpûn!*

škarpunȉć, -a (*hibr. dem.* prema ve. *scarpion*) – mali *škarpûn* (*Scorpaena porcus*): *Otê škarpunȉće mȍreš jedîno butȁt u brujȅt; usp.* škarpuncîn; (*v.* 1.4.12.2.)

škarpuncîn, -a (ve. *scarpioncin*) – isto što i *škarpunȉć*

škartȁt, **iškartȁt**, -ôn (ve. *scartar*) – 1. izbaciti, isključiti, odbaciti: *Škartãli smo ga jer nî već bîlo korȉsti od njȅga*; 2. osloboditi se nepotrebnih karata u igri; *usp*. škartōvȁt

škartȍc, -a (ve. *scartozzo*) – papirnata vrećica ili zamotuljak: *Nî itî pokōzȁt ca mȕ je tȍ u škartȍc*.

škartôn, **iškartôn**(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *scartar*) – isključen, odbačen:

škartōvȁt, -ōjēn (ve. *scartar*) – 1. izbacivati...; 2. oslobađati se nepotrebnih karata...; *usp*. škartȁt

škātula, -e (ve. *scatola*) – kutija: *Jesȉ dobrȍ poglȅdola u onû škãtulu?;*

- *škātula špānjulȅti**(h)*** – kutija cigareta

škātulica, -e (*hibr. dem.* prema ve. *scatola*) – kutijica: *Poglȅdoj u onû škãtulicu!*

škȅrac, škêrca (ve. *scherzo*) – 1. šala, pošalica: *Tȍ je škȅrac od mularȉje (IN);* 2. iznenadni pomak s uglavljenog mjesta: *Ucinî son škȅrac i ondȁ me zabolȉlo!; usp.* škiribȉc;

- *cinȉt škêrce* – zbijati šalu

- *per škêrco* – u šali

škȅram, škêrma *m* (ve. *schermo*) – 1. drveni štapić za koji se pričvrsti veslo, palac: *Pùka je škȅram râzo škermadûre, ca ćȅmo sȁd!?; usp.* škermadûra; (*v.* 1.4.2.); 2. vrsta bijele ribe; (*v.* 1.4.12.2.)

škercôz, **škercôž**(i), -a(o), -o, *prid.* (tal. *scherzoso*) – koji se voli šaliti, šaljivčina: *Prȍpja je škercôž... ovî škercôži covȉk; Prȍpja je škercôža... otȁ škercôžo ženȁ; Kojȅ škercôžo stvorênje!*

škercȁ(t) **se**, -ôn se, **škercōvȁ**(t) **se**, -ōjēn se (tal. *scherzare*) – šaliti se: *...škercōjȅ se ôn (IN); Nīsù bîla vrimenȁ za se škercōvȁt (IN); usp.* šulentōvȁt

škermadûra, -e (*v.* škȅram) – drvena blazina na brodu u koju je udjenut *škȅram; usp.* škȅram; (*v.* 1.4.2.)

škicȁt (se), -ôn (ved. *schizar*) – zgužvati (se): *Kakȍ son sedî svȁ mi se jakȅta škicãla!; usp.* (i)zgārcit

škicôn(i), -a(o), -o,* *prid.* (prema ved. *schizar*) – zgužvan: *Vȅšta ti je škicôna odȉza; usp.* izgārcen

škicōvȁt (se), -ōjēn (ved. *schizar*) – gužvati (se): *Kakȍ tȍ sedîš - škicōjēš veštît!*

škȉf,* -a (tal. *schifo*) – gađenje, odvratnost; *usp*. škifȏž

- *Mi fȁ škȉfo** – Odvratan mi je

* zastarjelo

škifôž(i),* -a(o), -o, *prid.* (tal. *schifoso*) – odvratan; *usp*. škĭf: *Pr̀opja je škifôž... otî škifôži covĭk!; Pr̀opja je škifôža... otà škifôžo ženà!; Kojê škifôžo stvorênje ma ȍkli je sômo dõša!*

škîna, -ih *sr plt* (ve. *schena*) – leđa, križa; (*v*. 1.1.4.1.);
- *tûsto škîna* – dječja igra
- *Bȍgu iza škîni**(h)*** – Bogu iza leđa (vrlo daleko)

škinôl,* škinōlā (ve. *schenal*) – leđa ormara: *Armerûn stojî alavĭja apêna kad mu stãvi škinôl (ŽK)*

škiribĭc,* -a (ve. *schiribizzo*) – 1. škrabanje po papiru; 2. neprirodni pokret: *Kojî ga je morbîn ćapô za pôć cinĭt otê žmôrfije i škiribĭce; usp.* škȅrac

škîva,* -e (prema ve. *schivar*) – otklanjanje, izbjegavanje posla

škivafatîga,* -e, *m/f* (ve. *schivafadighe*) – osoba koja izbjegava posao, lijenčina: *Tãkega škivafatîge kakôv je ôn - nî na dalekȍ!;* (*v*. 1.1.6.1.)

škivȁt (se), -ôn (ve. *schivar*) – izbjeći, skloniti (se): *Škîva tȍ ȍtle!; Škîva se ȍtle!; usp.* izmaknĭ(t) se;
- *Škîva se!* – Skloni se!
- *škivȁt rezêrvu* – izbjeći poziv za pričuvu u vojsci

škivōvȁt (se), -ōjën (ve. *schivar*) – izbjegavati, sklanjati (se): *Ca ćù mu se ùvik škivōvàt!*

škȍdit, škȍdin – 1. štetiti, škoditi: *Ne škȍdi imȁt jednêga depjù;* 2. stvarati mučninu: *Kȁ(d) si na frĭšku ãriju, môre ne škȍdi (IN); usp.* naškȍdit

škodĭt,* **iškodĭt**,* -în (ve. *scuoder*) – inkasirati, utjerati dug: *Dõšle su u Socjâlno da bidu škodĭle penšjûn (Cel.); usp.* ishodĭt

škôj, škȍja (ved. *scoio*) – otok (u Hvaru su *škȍji* sinonim za Paklene otoke, a pod *Škôj* se podrazumijeva otok Sv. Klement s naseljem *Vlōkȁ*): *Grēmȍ na Škȍj – Grēmȍ na Vlōkù;* (*v*. 1.4.8.2.)

škojîc, škojīcā (*hibr. dem.* prema ved. *scoio*) – otočić; (*v*. 1.4.8.2.)

škojôr, -ōrā/**škojōrka**, -e (ved. *scoian*) – stanovnik/stanovnica *škȍja: Nãmi, škojōrĭma, nî vȅć lakȍ žīvĭt…; usp.* Škôjor

Škojôr, -ōrā/ **Škojōrka**, -e (ved. *scoian*) – stanovnik/stanovnica naselja *Vlōkȁ; usp.* škojôr

škomȅš,* **skomȅš**,* -a *m,* **škomȅša**,* **skomȅša**,* -e *ž* (tal. *scommessa*) – oklada; *nov.* ȍklada;
- *stãvit skomȅš(u)* – okladiti se

škôndal, *v.* **skôndal**

škondôn,* -ãna (ven. *scondon*) – potaja, skriveno mjesto: *u škondôn* – potajno, skrivajući se; *usp*. sakrêto

škonsumȁt, **škonšumȁt**, *v.* **skonsumȁt**, **skonšumȁt**

škontradûra, -e (ved. *scontradura*) – nagla promjena vjetra: *Kad ucinî vȅlika škontradûra... (IN)*

škopjȁt, **iškopjȁt**, -ôn (tal. *scoppiare*) – naglo se pojaviti ili uključiti u razgovor; iskrsnuti, planuti: *Škopjô je a da nĭko nî vĭdi ȍkli je dõša!;* (*v*. 1.1.6.4.)

škopjōvȁt, -ōjën (tal. *scoppiare*) – iznenada, naglo pokazivati vlastitu volju: *Cà tãko škopjōjëš, bes potrĭbe! (ŽK)*

škȍpula, -e (ve. *scopola*) – pljuska; *usp.* škȍpula, *trĭska, žlĭpa;*
- *petȁt/ćapȁt škȍpulu* – dati/dobiti pljusku: *Petãću ti škȍpulu, a mĭr će ti odrebatĭt drȕgu (IN)*

škorcȁt,* -ôn (ve. *scorzar* – oguliti koru) – okrhnuti (*npr*. emajl na posuđu): *Škorcãla mi se tȅća, i tȍ po drȕgi pût!*

škorcôn(i), -a(o), -o,* *prid.* (*v*. škorcȁt) – okrhnut; *škorcôni pjȁt* – okrhnuti tanjur; *usp.* okôrnjen

škorlȁt,* **škurlȁt**,* -ôn (ve. *scorlar*) – 1. očistiti do dna; 2. oglodati

škorezîn,* -a (ve. *scorza*) – tanka kora (*npr*. podgrijane palente): *Pulênta o(d) sȉnoć sa škorezînom (IN)*

* zastarjelo

škorônca,* **škurônca**,* -e (ve. *scoranza*) – sitna sušena riba iz Skadar. jezera, ukljeva (*Alburnus scoranza*)

škôrs, **škôrš**, *v.* **skôrs**

škôrso, **škôršo**, *v.* **skôršo**

škorûp, škorūpȁ *m* – 1. površina mora: *Ma kolȉko tȍ šporkȉce plȕto po škorūpȕ!;* 2. površinski dio zemlje (kod kopanja): *Ćapãćemo ovȍ sômo po škorūpȕ*; 3. povlaka na mlijeku: *Dôj mȅni otî škorûp! usp.* pâna

škȍš, *v.* **skȍs**

škȍta, -e (ve. *scota*) – konopac za upravljanje jedrom; (*v.* 1.4.3.); *fig.* uzeti koga *po(d) škȍtu* – upravljati kime: *Nĩ ga vȅć ni pôl olkȁl ga je vazẽla po(d) škȍtu (IN);*
- *dôć po(d) škȍtu* – biti upravljan, podložan: *Dõće ôn njôj po(d) škȍtu!*
- *(po)laškȁt škȍtu* – popustiti zategu jedra; *fig.* popustiti svoj stav prema podložnoj osobi

škotarȉca,* -e (prema tal. *scotare* – žeći + *rizza* – uvojak) – duguljasta kliješta koja su se zagrijavala u žaru i njima pravili uvojci ženske kose

škotofȉš, -a (engl. *scotch fish*) – vrsta sušene ribe, manje cijenjena od bakalara; *usp.* bakalôr, škorônca;
- *sûh (maršôv) kakȍ škotofȉš* – vrlo mršav

škovãce, -ih *ž plt* (ved. *scovaza*) – smeće; *usp.* smećê

škovacêra, -e (ved. *scovazera*) – lopatica za smeće: *Dȉ ti je škovacêra?;* (*v.* 1.2.4.2.)

škovacîn, -a (ved. *scovazin*) – smetlar: *U Fȍr bȕde ȕvik kojî škovacîn;* (*v.* 1.1.3.4.)

škrãkavica, -e – žaba škreketuša; (*v.* 1.5.1.2.)

škrãpa, -e (ve. *scarpa*) – pukotina u stijeni uz more: *Obõša je svȅ škrãpe i rãpe; usp.* škrîp; (*v.* 1.4.8.2.)

škrȉka, *v.* **skrȉka**

škrīkȁt, *v.* **skrīkȁt**

škrîp, -a – procjep na kamenitoj obali, u krševitom tlu: *Upãla mi je nogȁ u škrîp; usp.* škrãpa; (*v.* 1.4.8.2.)

škrīpȁt, **škrĩpjot**, škrĩpjen – škripati: *Ovȁ vrõta pȕno škrĩpjedu, stȁv kãpju ûja!*

škritôrij,* -a (ve. *scritorio*) – 1. radna soba: *Don Bȅpo intrōjȅ u škritôrij... (IN):* 2. pisaći stol: *Onȉ su imãli u kȕću i pjâno i škritôrij;* (*v.* 1.2.4.1.)

škrivôn,* -a (ve. *scrivan*) – 1. općinski pisar; 2. stari naziv za pomoćnika kapetana, brodski pisar; (*v.* 1.4.6.)

škrȍbut,* -a – vrsta bolesti, bijeli striješ u dječjim ustima

škrȍfula,* -e (tal. *scrofola*) – vrsta otekline i znak bolesti vratnih žlijezda; (*v.* 1.1.5.1.)

škrokȁt, -ôn (ve. *scrocar*) – 1. izjaloviti se, ne uspjeti: *Škrokô in je škȅrac* – Nije im uspjela šala; *usp.* izjãlovit; 2. odskočiti, trznuti: *Škrokãla je trãpula... (Po)*

škrȍkoj, **škrȍk**, -a – korak: *Nĩ mi nȅgo dvȍ škrȍkoja dȍ doma (IN); Grēdȕ nãprida vȅlikin škrȍkima (MJ);*
- *škrȍk na škrȍk* – korak po korak: *I tãko, škrȍk na škrȍk, ȅto ti njîh dȍma! (Cel.)*

škropȁc, škrôpca – kiša pomiješana s tučom; *škropȁc - jȕgu otȁc;* (*v.* 1.4.8.1.)

škropȉt, škrȍpin – 1. škropiti, prskati sitnim kapima; 2. kišiti sitnim kapima; *usp.* smocȉt

škȕfja,* -e (ve. *scufia*) – kapa s čipkom koju su nosila djeca i stare žene: *Stãvila je škȕfju nã glovu i ȉšla u postȅju*; (*v.* 1.1.8.1.)

škȕla, *v.* **skȕla**

škȕlor, *v.* **skȕlor**

škûna,* -e, **škȕner**,* -a (tal. *scuna*) – jedrenjak s dva ili tri jarbola; (*v.* 1.4.1.1.)

škûr, škũri; škūrȁ, škũro; škûro, škũro, *prid.* (ve. *scuro*) – taman: *Pȕno je škûr otî ... škũri veštît!; Pȕno je škūrȁ otȁ ... škũro vȅšta!; Kojȅ škũro nȅbo!;*
- *škũri krȕh* – crni kruh
- *škũro bȕra* – bura uz oblačno vrijeme

* zastarjelo

škûre, -ih *ž mn* (ve. *scuro*) – prozorski kapci bez žaluzina (za razliku od *grîljih*): *Zatvòr škûre!;* (*v.* 1.2.3.1.)

škurèta, -e (ven. *scureta*) – tanja daska; daska s utorom kao dio prozorskog kapka (*škûre*)

škuribânda, **škuribônda**, -e (trs. *scuribanda*) – mračno mjesto za ljubavni sastanak:
- pôć u škuribându: *Kakò mûlci hodîli smo u skrivêć za onîma u škuribându.*

škurîca, -e (tal. *scurezza*) – tama u zatamnjenom prostoru;
- stãvit tîća u škurîcu – držati pticu u tami: *Prî oržolônde bi se stãvilo tîće u škurîcu.*

škurinà, -ê (prema tal. *scuro*) – mrak, mrklina, mrkla noć

škūrīt (se), -î (*v*. škûro) – tamnjeti, mračiti se: *Pòcelo je škūrīt, hòmo dòma!; usp.* smarknî(t) se

škurît,* *v*. **iškurît**

škurlàt,* *v*. **škorlàt**,*

škûro, *pril.* / **škurîje**, *komp.* (ve. *scuro*) – 1. tamne boje: *Obucîje se u škûro olkàd (n)joj je ùmor otàc;* (*v.* 1.2.10.); 2. tamno, bez mjesečine: *Bîlo je škûro da nīsî vîdi ni pàrst prîd oci, a kãmoli vîdit dî grêš.*

škurônca,* *v.* **škorônca**,*

škûža, *v.* **skûža**

škužàt (se), *v.* **skužàt** (se)

škvãdra,* **škvôdra**,* -e (ve. *squadra*) – 1. eskadra ratnih brodova; (*v.* 1.6.2.1.); 2. društvo znanaca, ekipa: *Ôn je u parvù škvãdru! (IN)*

škvãra[1], -e (ve. *squara*) – alatka za provjeru pravoga kuta; (*v.* 1.2.5.);
- u škvãru – pod pravim kutom; *fig.* pravilno držanje: *Nî mòga daržàt svojû famèju u škvãru*
- škvãra còta (trs. *squara zota*) – 1. kut koji odstupa od pravog kuta; 2. alatka s podesivim kutom

škvãra[2], **skvãra**, -e ( ) – 1. skorup; 2. *fig.* najbolji dio nečega: *Skùpila si škvãru, a nãmi ovò ca je ostãlo;* 3. masnoća koja izbija nakon kuhanja, pečenja mesa, ribe; *usp.* skrâma

škvarcît,* -î – puštati masnoću prilikom pečenja (ribe, mesa); *usp.* iškvarcît

škvêr, -ērā (ve. *squero*) – brodogradilište; nekada manji teren za zahvate na brodovima: *Na škverù su se kalafatãli bròdi;* (*v.* 1.2.1.6.)

škvīcât, škvîce, **škvîcot**, škvîce – skvičati, skričati: *Pòce je škvîcot kakò pàs…; usp*. skrīkât

škvôr, -ōrā ( ) – vrsta šarene ptice pjevice, ‘čvorak’ (*Sturnus vulgaris*); (*v.* 1.5.2.1.)

šlîva, **šljîva**, -e – šljiva (stablo *Prunus domestica* i plod): *Onî ìmodu ù poje šlîvu bilîcu.*; (*v.* 1.5.3.2., 1.3.12.)

šljùka, -e – vrsta manje sportske jedrilice (nekoliko *šljùkih* je bilo napravljeno u okviru Narodne tehnike oko 1952.); (*v.* 1.4.1.2.)

šmàjser,* -a (prema njem. *schmeissen* – bacati) – vrsta njemačke kratke puške u 2. svj. ratu: *...èvo ti hi sa šmàjserima i kàcigima! (IN)*

šmãrca, **smãrca**, -e – grmolika biljka iz makije, smrča, mirta (*Myrtus communis*); (*v.* 1.5.3.3.)

šmarcãlina, **smarcãlina**, -e – vrsta neotrovne zmije; *usp.* biloûška, gãdalina; (*v.* 1.5.1.3.)

šmîgnit, -en – brzo i neopaženo pobjeći, ‘šmugnuti’

šnîcel, -a *m* (njem. *Schnitzel*) – mesni odrezak, ‘šnicla’: *A kô je ondà mòga stãvit šnîcel na stôl!?;* (*v.* 1.3.5.2.)

šnjûr, -ūrā (tal. *suro*) – morska riba, šarun, *mužikônt* (*Trachurus mediter.*); *...da postòji o(d) kvintōlā šnjûr! (Po);* (*v.* 1.4.11.)

šofadîn, -a (ve. *sofadin*) – manji kanape; *usp*. šofô

* zastarjelo

šofêr, -ērä (ved. *sofer*, od fr. *chauffeur* – ložač) – vozač, šofer: *Tȍ mȍreš dȁt šofērȕ i rêć sînu da grê vazêst na autôbus.*

šofȍ,* -a, *sr* (tal. *sofa*) – vrst divana, kanape: *U kùhinju smo stãvili jednȍ šofȍ; usp*. šofadîn

šôld, **šȍlad**,* šôlda, *m* (ve. *soldo*) – stara sitna kovanica; (*v.* 1.2.9.6.);
- *bȉt tvôrd na šȍlad* *(na dînare)* – biti škrt, nevoljko trošiti
- *ćapȁt kojigôd šôld, dôć do dvȍ šôlda* – zaraditi nešto malo

šôldi, -ih *m mn* (ve. *soldi*) – novci: *Kojȉ šôldi mȍredu tȍ plōtȉt? (MJ);* (*v.* 1.2.9.6.);
- *trãtit šôlde* – trošiti novce
- *pôki šôldi* – malo novaca, mala zarada

šôldo, *pril.* (tal. *saldo*) – čvrsto: *Daržȉ tȍ šôldo!; usp.* fêrmo

šolferîn,* *v*. **šuferîn**,*

šôlša, -e (ve. *salsa*) – umak od povrća; (*v.* 1.3.8.1.);
- *šôlša ol pomidôri**(h)* – umak od rajčica

Šoltãni, -ina; **i**(s) **Šôlte** – s otoka Šolte: Šoltanin; Šoltanka, šoltanski: *Onȁ je i(s) Šôlte, a ne i(s) Splȉta.*

šonâmbul, -a (ve. *sonambulo*) – onaj tko hoda spavajući, mjesečar: *Poglêj(j) ga, grê kakȍ šonâmbul!;* (*v.* 1.1.5.2.)

šopra-,* *prij.* (tal. *sopra*) – poviše (samo u složenicama; *v*. šopraãbȉt, šoprakopêrta); *uobič*. pòvar

šopraãbit,* -a (tal. *sopraabito*) – vrsta laganog kaputa; (*v.* 1.1.7.1.)

šoprakopêrta,* -e (tal. *sopraccoperta*) – omotnica pisma, kuverta: *Ćelȅsto šoprakopêrta o(d) pȍreza… (IN)*

šorafilȁt, -ôn, -a (prema ven. *sovrafil*) – obrubiti koncem da se ne izliže rub odjeće: *Ovȍ tukômo šorafilȁt (ŽK)*

šôrdo,* -ota (tal. *sordo* – gluh) – 1. glupan, smušenjak, osoba koja teško shvaća; (*v.* 1.1.6.1.); 2. nagluha osoba

šōrkȁt,* *v.* **sōrkȁt**

šôrnjaca, **sôrnjaca**, -e ( ) – bijela riba iz porodice usnača (*Labridae*), ženka *jẽbca,* lumbrak, salnjača; *usp*. jẽbäc; (*v.* 1.4.12.2.)

šȍtiš,* -a (prema njem. *schottisch*) – vrsta starinskog plesa; (*v.* 1.6.4.1.)

šȍto, *prij.* (ve. *soto*) – 1. ispod, dolje: *Stȁv tȍ šȍto!; usp.* dešȍto, odošȍto; 2. prefiks za tvorbu složenica; *v.* šotobrãco, ..., šotovôće

šotobandîre, **šotobandjêr**, *v.* **šetebandîre**

šotobrãco, *pril.* (ved. *sotobrazo*) – pod ruku: *Daržãla ga je šotobrãco dok su hodȉli priko rîve.*

šotokȍtul,* -a, **šotokȍtula**,* -e (ve. *sotocotolo*) – podsuknja; *usp.* kȍtula; (*v.* 1.1.7.1.)

šotokucîn, -a (ved. *sotocuzin*) – *šotokȕco* (u zadirkivanju): *Šotokucîn jedôn, a tĩ joj se ne bȉ otãri mãlo obo skãras!? (IN)* – …zar joj se ti ne bi malo očešao o njene izbočine!?; *usp.* šotokȕco[1]

šotokȕco[1], -a, -ota, *m* (ved. *sotocuzo*) – neiskrena osoba, osoba koja nešto taji: *Tãkega šotokȕca (šotokȕcota) nî na dalekȍ!; usp*. šotokucîn; (*v.* 1.1.6.1.)

šotokȕco[2], *pril.* (ved. *sotocuzo*) – neiskreno, podmuklo, bezglasno; *usp.* šotokȕco[1]

šotâna, **šotôna**,* -e (ve. *sotana*) – podsuknja; *usp.* šotovẽšta, šotokȍtul; (*v.* 1.1.7.1.)

šotopȍšt(i), -a(o), -o,* *prid.* (ve. *sotoposto*) – podređen, podčinjen, podložan: *Ôn je šotopȍšt mẽni.*

šotopùnat,* -pûnta (*v*. šotopuntȁt) – poseban bod iglom pri prošivanju rubova odjeće, pokrivača…;

šotopuntȁt,* -ôn (tal. *sottopuntare*) – podšiti, proširi rubove odjeće: *Tukô mi šotopuntȁt jȍš i ovȍ, ondȁ son gotȍva*.

šotoskãle,* -ih *ž plt* (ve. *sotoscala*) – prostor ispod stuba, *ȉspod skãlih*

šototȁjer,* -a (trs. *sotaiero*) – ronilac: *Onȍ ca parî kȁciga o(d) šototȁjera … (IN);* (*v.* 1.1.3.4.)

šotovênto*, pril.* (ve. *sotovento*) – u zavjetrini (*npr*. strana broda); *supr.* šovravênto

* zastarjelo

šotovẽšta, -e (tal. *sottoveste*) – odjevni predmet što se nosi ispod haljine; *usp.* kombinẽt; (*v.* 1.1.7.1.)

šotovôće, *pril.* (tal. *sottovoce*) – potiho, 'ispod glasa'; česti način pjevanja dalmatinskih klapa: *Ne bì bîli odolìli hìtit barênko jednù, onãko, šotovôće (IN); ...i ondà zakantät šotovôće (Cel.); usp.* pjenavôće

šovravênto, *pril.* (ve. *soravento*) – protiv vjetra, izložen vjetru (*npr.* strana broda); *supr.* šotovênto

šovravõš,* -a ( ) – obloga *kolûmbe* od tvrđega drveta kao zaštita pri izvlačenju broda; *nov.* šjolẽta; (*v.* 1.4.2.)

špacakamîn,* -a (ve. *spazacamin*) – dimnjačar: *Nõšli su špacakamîna meju kìćen, u tũju merìnu (IN);* (*v.* 1.1.3.4.)

špacakùva, -e (tal. *spazza+coda* – čisti repom) – ptica dugog repa, 'bijela pastirica' (*Motacilla alba*); (*v.* 1.5.2.1.)

špacät, **spacät** -ôn (ve. *spazzar*) – prazniti, oslobađati prostor; *usp.* prõznìt

špacẽta, -e (ve. *spazzeta*) – četka: *špacẽta za postolẽ* – četka za cipele

špacetät, -ôn (jul. *spazetar*) – četkati: *špacetät postolẽ* – četkati cipele; *usp.* išpacetät

špacôno,* (prema ve. *spazzar*) – očišćeno, ispražnjeno, oslobođeno; *usp.* isprõžnjeno

špagẽti, -ih *m mn* (tal. *spaghetti*) – vrsta tanje tjestenine, špageti: *Izìšću mãlo špagẽti(h) sa šûgon o(d) brujẽta.*

špãher, -a (ved. *spacher* od njem. *Spareherd*) – kuhinjski štednjak: *Ispẽkli su kozlìća u špãher… (VM);* (*v.* 1.3.1.);
- *užẽć špãher* – upaliti vatru u štednjaku

špãla, -e (ve. *spala*) – dio životinjskog mesa, plećka; *usp.* špalẽta; (*v.* 1.3.6.1.)

špalavîr,* -īrā (jul. *spalavir*) – vrsta zidarskog alata, poput ovećega *fratūnà*, služio je za nanošenje žbuke na strop kada se on izrađivao od *štukẽtih;* (*v.* 1.2.5.)

špãle, -ih *ž mn* (ve. *spale*) – 1. pleća: *Provô je ôn tõ na svojẽ špãle! (IN)* – Iskusio je on to na svojim plećima!; (*v.* 1.1.4.1.); 2. kameni dovratnici: *špãle od vrôt, špãle o(d) ponìstre;*
- *na tũje špãle* – na teret, na štetu drugih: *Ôn tõ cinî na na tũje špãle!*

špalẽta, -e (ve. *spaleta*) – mala plećka: *špalẽta od kunîna...; usp.* špãla

špalẽte, -ih *ž mn* (ve. *spalete*) – komadići drvca *koromãca* u koje se zabadaju ljepljive grančice *(baketîne)* prigodom lova na ptice *(oržolônde); usp.* arburẽt; (*v.* 1.5.2.2.)

špalîne, -ih *ž mn* (tal. *spalline*) – naramenice: *...sõkolska mãjica na špalîne (IN)* – sportska majica s naramenicama

španćêra,* -e (ven. *spancera* od njem. *spazieren* – šetati) – građanski šešir za šetnju: *Ùze je španćêru i bagulîn, jerbo grê na Rîvu;* (*v.* 1.1.8.1.)

španjôla,* -e (trs. *spagnola*) – španjolska gripa; epidemija koja je 1918. uzela mnogo žrtava i na otocima: *Vẽće je jũdî(h) o(d) španjôle umõrlo nẽgo ca hì je pogìnilo u cĩli rät;* (*v.* 1.1.5.1.)

španjulẽt, -a (ve. *spagnoleto*) – 1. cigareta: *Ìmoš kojî španjulẽt?;* (*v.* 1.2.11.); 2. vertikalni zasun na *škûrima*

špãra, *v.* **spãra**

šparenjät (se), **sparenjät** (se), -ôn (ved. *sparagnar*) – štedjeti (se): *Šparenjãlo se za postẽju kūpìt... (FJ);*
- *šparenjät na gãrlo* – štedjeti na hrani; *fig.* biti siromašan

šparenjônje, -a (ve. *sparagno*) – štednja: *Nĩmon jõ nìšta kôntra šparenjônja, ma nẽ na gãrlo!*

šparenjôz, **šparenjôž**(i), -a(o), -o, *prid.* (jul. *sparanios*) – štedljiv: *Gospodarìca… krûto šparenjôža (IN)*

šparìć, -a (*hibr. dem.*prema ved. *sparo*) – *Ma ca ćẽš tõte ćapät, dvõ šparìća!; usp.* špôr; (*v.* 1.4.12.2.)

* zastarjelo

šparȉt,* **išparȉt**,* **dišparȉt**,* -în (ve. *sparir*) – nestati, iščeznuti: *Šparî je iza kantūnā ovî càs!*

špãroga, **spãroga**, -e (tal. *(a)sparago*) – biljka, služi se kao kuhano povrće (*Asparagus*); *Vȅće je gȕštih u ovê nãše divjê špãroge nȅgo u onê kupôvne!; usp.* špãrožina; (*v.* 1.5.3.5.)

špãrožina, **spãrožina**, -e (prema tal. *(a) sparago*) – 1. vrsta divlje, bodljikave šparoge; 2. vrsta filtra od savijene biljke šparoge (*špãrožine*); *usp*. špãroga

špãrta, *v.* **spãrta**

Špartibutîn, **Špartipuntîn**, -a (prema tal. *spartire bottino* – dijeliti plijen) – uvalica na otoku Marinkovăc pred Hvarom, na ulazu u Ždrîlca

špartivênto,* -a (prema tal. *spartire vento* – dijeliti vjetar) – samo uz *izr*. *Pelegrîn štartivênto* kojim se želi reći da rt Pelegrîn utječe na kretanje vjetra, tj. na često izostajanje kiše oko grada Hvara

špãrtica, *v.* **spãrtica**

špãrtovica, -a, **špardãvica**, -e – vrsta ptice, ‘strnadica crnoglava’ (*Emberiza melanocephala*); (*v.* 1.5.2.1.); nazvana po pjevu nesuvislih tonova, kao da se ‘sprda’ sa slušateljem

špašêj,* **spašêj**,* -ēja *m* (jul. *spassegio*) – drvena ograda u kojoj se mala djeca uče hodati; (*v.* 1.2.4.1.)

špãtula, -e (ve. *spatola*) – vrsta alata; lopatica za razmazivanje, kitanje; (*v.* 1.2.5.)

špȅć,* -a – (ved. *specio* – zrcalo) – ispuna okvira, donja ploča na drvenim vratima

špedȉt, -în (tal. *spedire*) – 1. poslati; 2. *fig.* otarasiti se koga: *Jesȉ ga špedȉla?* – Jesi li ga se riješila?

špekulônt,* -a (trs. *speculante,* njem. *Spekulant*) – onaj tko špekulira: *Ôn je prõvi špekulônt!*

špênta,* -e (ve. *spenta*) – 1. guranje, udarac, pritisak, 2. poticaj, potpora;
- *dȁt špênta* – potaknuti: *A prõvu špênta mu je dãlo… (IN)*

šperȁt, **sperȁt**, -ôn (ve. *sperar*) – uzdati se, nadati se; *usp*. nõdījot se

šperônca, **sperônca**, -e (ve. *speranza*) – 1. nada, nadanje: *Nî vȅć šperônce – Nî se vȅć cȍ nõdȁt (nodȉjot);* 2. veliko sidro s opremom za slučaj opasnosti: *Vajãlo bi ȕvik imȁt šperôncu ù brod.* (*v.* 1.4.3.)

špȅšo, **spȅšo**, **spȅso** (tal. *spesso*) – često: *…pôk špȅšo tarcî kalȁt gãće (IN)*

špešȉje, *komp.* – češće: *Kô ȉmo vȅće stâža po oštarȉjima i kô špešȉje trȕto… (IN)*

špetãkul, -a (ve. *spetacolo*) – 1. prizor koji iznenađuje, začuđuje; 2. bučna javna priredba, nered: *Jûdi mojȉ, kojî je tȍ bî špetãkul! (IN)*

špetȁt,* -ôn (ve. *spetar*) – čekati, u *izr*. *špȅta!* – čekaj!: *Špȅta, špȅta, dõćeš i tî u mojȁ godȉšća!; usp.* cȅkot

špežôt,* **spežôt**,* -a (tal. *spesato*) – gost na stanu i hrani, gost u pansionu: *Ȉmon jednêga špežõta.*

špȉc, **pȉc**, -a (njem. *Spitz, Spitze*) – šiljak, oštri kraj: *špȉc o(d) postolîh; pȉc o(d) prôve; usp.* pûnta

špȉca, **spȉca**, -e (ved. *spiza*) – 1. vrh, špica; 2. šipka s vrhom ušiljenim *u špȉc*, za ‘štemanje’; 3. grančica; (*v.* 1.5.3.7.)

špicaškândalo, **picaškândalo** -a (ved. *impizascandali*) – onaj tko izaziva svađe; spletkar, spadalo: *... vȅri špicaškândalo iz Gojãve (MJ);* (*v.* 1.1.3.4.)

špȉcfājer,* -a (engl. *spitfire*) – 1. vrsta engleskog lakog aviona; 2. *fig.* neozbiljno mlado čeljade, osoba koja olako upadne negdje: *Èvo ovîh špȉcfājera! (IN)*

špicjarȉja,* -e (ve. *speciaria*) – ljekarna: *Špicjarȉja pȕna svîta, a onȁ govȍri… (Cel.); nov.* apotēka; (*v.* 1.2.1.10.)

špicjôr,* -ōrā (ve. *specier*) – ljekarnik, apotekar: *Šjor Karmȅlo, špicjôr... (Cel.);* (*v.* 1.1.3.4.)

špîg, -a (ve. *spigo*) – kriška (naranče, češnjaka...) : *Dôj mi dvȍ špîga narônce!*

* zastarjelo

špigèta, -e (ve. *spigheta*) – vezica za cipelu: *...u ȁps, sa postolȉma be(s) špigȅti(h) (IN); usp.* žlînga; (*v.* 1.1.7.3.)

špîgul, -a (tal. *spigolo*) – ivica, brid, kraj; **- *kãmik na špîgul*** – kamen s jednim ravnim bridom (*npr*. uz otvor)

špȉja, -e (ve. *spia*) – onaj tko prokazuje, uhoda, špijun

špijaglãvac, -glôvca – glavati crvić-ličinka koji pliva po ustajaloj vodi, punoglavac; (*v.* 1.5.1.3.)

špijȁt (se), -ôn (ve. *spiar*) – prokazati, špijunirati: *Špijãću te mãteri!; Mȍga bi kogôdera špijȁt mu se ženȉ (IN)*

špijōvȁt (se), -ōjēn (ve. *spiar*) – prokazivati, špijunirati: *Njôj je nôjdrãžje špijōvȁ(t) sestrȕ.*

špijūnȉ, špijūnih – kameni istaci, 'zubi' (ostavljaju se na uglovima kuće kako bi se susjedna kuća mogla povezati prilikom buduće gradnje, ako se radi o zajedničkom zidu); (*v.* 1.2.3.1.)

špikōvȁt, -ōjēn – isticati se na vidiku: *Onî trîm onãmo ca špikōjȅ na vôrh bãrda… (IN)*

špȉla[1], **spȉla**, -e – špilja: *Po otȍku je pȕno spȉlih; (v.* 1.2.1.1.)

špȉla[2],* -e (ve. *spila*) – ukrasna igla; vrsta broša: *Sekãrva mi je dãla ovû špȉlu;* (*v.* 1.1.8.1.)

špîna[1], -e (ved. *spina*) – 1. slavina: *Lakȍ je sȁd kad je u svãku kȕću vodȁ na špînu; usp*. rubinēt; (*v.* 1.2.3.2.); 2. mali otvor na bačvi za uzimanje uzorka vina; (*v.* 1.2.6.2.);

- *vodȁ na špînu* – tekuća voda

špîna[2], -e (tal. *spina*) – trn na biljci, *tôrn*: *Ubô son se na špînu!; usp.* tôrn; (*v.* 1.5.3.8.)

špȉnaker, -a (engl. *spinnaker*) – veliko i lagano prednje jedro (koristi se u sportskom jedrenju niz vjetar); (*v.* 1.4.3.)

špinôt, -a (njem. *Spinat*) – vrsta povrća, špinat; (*v.* 1.3.7.1.)

špȉrit, -a (ve. *spirito*) – 1. špirit: *Nî vȅj špȉrita u špiritjêru;* 2. naziv za prvu rakiju koja poteče iz kotla za destilaciju (*lambȉka*), jačine 80-90 gradi.

špiritjêra,* -e (ved. *spiritiera*, tal. *spirit* – alkohol) – kuhalo na špirit ili petrolej; *usp.* prîmus; (*v.* 1.2.4.2.)

špiritôž,* **špiritôz**(i), -a(o), -o,* *prid.* (ve. *spiritoso*) – 1. žestok, nagle naravi, koji lako plane: *Pȕno je špiritôž ovî tvôj... špiritôži susîd!; Pȕno je špiritôža ovȁ tvojȁ... špiritôžo susȉda!; Kojȅ špiritôzo stvorênje!;*; *usp.* furjôžast; 2. duhovit; (*v.* 1.1.6.1.)

špjegacjûn,* -ūni, *ž* (tal. *spiegazione*) – objašnjenje: *Ne vȉrujen jȍ pȕno u njejȉnu špjegacjûn.*

špjegȁt, -ôn (tal. *spiegare*) – objasniti: *Svojȅ daržônje ovãko je špjegãla… (Po)*

špjegôno, *pril.* (*v.* špjegȁt) – objašnjeno: *Bîlo je dobrȍ špjegôno i svȉ su kapȉli.*

špjegōvȁt, -ōjēn (tal. *spiegare*) – objašnjavati: *Špjegōvô son mu pôl ûre i nî kapî!*

šplānja, -e (jul. *spiana*) – drvodjelska alatka, blanja; (*v.* 1.2.5.)

šplanjȁt, **išplanjȁt**, -ôn (ve. *spianar*) – izravnati drvo blanjanjem, oblanjati: *Mȍgli bidu mu šplanjȁt onȍ krȉvo rãme (FJ); usp.* planjȁt

špôde, -ih (ve. *spada* - mač) – boja kod talijanskih igraćih karata (s naznakom mača); (*v.* 1.6.5.3.)

špôg, -a (ve. *spago*) – tanji konopac (*npr*. za vezanje paketa); špaga: *Ȉmoš bokûn špôga?*

špôlver,* -a (ve. *polvere*) – 1. prašak; 2. kozmetički puder

špolverȁt (se),* -ôn (tal. *polverizzare*) – napudrati (se)

špolverôn(i), -a(o), -o,* *prid.* (tal. *polverato*) – napudrana: *Svȁ je bîla špolverôna…*

špolverōvȁt (se),* -ōjēn (tal. *polverizzare*) – pudrati (se)

* zastarjelo

špônda, -e (ve. *sponda*) – rub (*npr*. biljarskog stola): *Ȉgro se o(d) špônde, derebãto (IN)*

špôntit se, *v.* **spôntit se**

špôr, špōrā (ved. *sparo*) – manja bijela riba, špar (*Diplodus annularis*): *U vôršu je bîlo sômo desētȁk špõrih; usp*. špaŕić; (*v*. 1.4.12.2.)

špòrak, špõrki; špōrkā, špôrko; *prid.* (ve. *sporco*) – prljav: *Cĩli je špȍrak... ovî špõrki manavôl; Špōrkā je... ovȁ špõrko manavoĺica; Kojë špõrko stvorênje!;* ***- govorȉt špõrke rîci*** – govoriti prostote ***- imȁt špõrki jazȉk*** – voljeti ružno govoriti i ogovarati: *Vrôg ti ȍdni tȍ špõrkega jazȉka (ŽK)*

šporkaćûn, **porkaćûn**, -ūnā, *m* (tal. *(s)porcaccione*) – *pogr.* prljavac, prostak, osoba nastranog ponašanja: *Ma jesȉ ga vȉdi, šporkaćûn jedôn, dȉ mu je krejônca! (Cel.);* (*v*. 1.1.6.1.)

šporkarȉja, -e (ve. *sporcaria*) – 1. prljavština; 2. prostota: *Ne govôr šporkarȉje!; usp.* porkarȉja

šporkȁt (se), **išporkȁt** (se), -ôn (ve. *sporcar*) – zaprljati (se): *Ȅpeta si (i)šporkô košȕju!; Vȁs si se (i)šporkô; supr.* ocȉstit

šporkȉca, -e (ve. *sporchisia*) – prljavština: *Koĺiko šporkȉce po ovôj kȕći, kakȍ da je nīsôn nȉkad ni cȉstila!*

špôrko, *pril.* / **šporkȉje**, *komp.* (ve. *sporco*) – prljavo/prljavije: *Jȍš je špôrko, ma prî je bîlo pȕno šporkȉje!*

šporkôn, **išporkôn**(i), -a(o), -o, *prid.* (od ve. *sporcar*) – zaprljan: *Mȏli, cĩli si (i)šporkôn!*

šporkôno, **išporkôno**, *pril.* (*v.* šporkȁt) – zaprljano: *Ovõde je svȅ (i)šporkôno!*

šporkōvȁt (se), -ōjën (ve. *sporcar*) – prljati (se): *Nemôj mi šporkōvȁt kužînu, sȁ(d) son je oprãla!; supr.* cȉstit

šporkȕja,* -e (ve. *sporcuia*) – prljavica, gnusna osoba: *Pûš' ća otû šporkȕju!*; *usp.* šporkaćûn; gȕda; (*v*. 1.1.6.1.)

špôrta, -e – okrugli jastuk spleten od konoplje koji se puni maslinovim tijestom radi tiještenja

špôža, **špôži**, *v.* **spôza**, **spôzi**

špràjc, -a (trs. *spraiz* od njem. *Spreize*) – podupirač, *npr*. za držanje oplate betona

špŕȉcer,* -a (njem. *Spritz*) – bijelo vino sa sodom: *Prî su se pîli špŕȉceri a sȁ(d) se pȉjedu gemȉšti;* (*v*. 1.3.10.2.)

špŕȉnt, -a (njem. *Sprint*, engl. *sprint*) – trčanje, plivanje... na najbrži način

špŕȉntat, -on (njem. *sprinten*, engl. *sprint*) – trčati, plivati... najbrže moguće na kratku udaljenost: *Ôn ȕvik špŕȉnta na balûn!*

špŕùc, -a (ve. *spruzo*) – 1. kanta za zalijevanje s raspršivačem; 2. mlaz vode ili neke druge tekućine, špric; 3. nabačaj rijetke *mâlte*

šprucȁt, -ôn (ve. *spruzar*) – špricnuti, poprskati: *Šprucãla mi je hubȍtnica carnȉlo po gãćima.*

šprucôn(i), -a(o), -o, *prid*. (prema ve. *spruzar*) – 1. šprican, prskan: *Ovȉ limūnȉ nīsù šprucôni;* 2. *fig*. pijan: *Jedôn pũt je tãko dõša barba Mîko dȍma bukûn šprucôn (Cel.)*

šprucōvȁt, -ōjën (ve. *spruzar*) – špricati, prskati: *Glëdoj dobrȍ dȉ šprucōjëš!*

špucȅt, **špucȅtor**, -a (ve. *spuzzeto*) – neiskusan ljepuškasti mladić *Ma ca sȅ vî špucȅtori mȅćete u pecȅt oko onê frȉške furëšte, a onȁ sa stõrin lĩscen leží dõle u gandôj i užĩvo slãvu nebësku (IN); usp.* punjȅtor; (*v*. 1.1.3.2.)

špȕga, *v.* **spȕga**

špȕgast(i), -a(o), -o, *prid.* (prema tal. *spugna*) – spužvast: *Prȍpja je špȕgast ovî... špȕgasti krȕh!*

špugȁt, -ôn (prema tal. *spugna*) – skupljati vodu upijanjem (krpom, spužvom...); *usp.* pošpugȁt

* zastarjelo

špȕgor, *v.* **spȕgor**

špuntarjôla,* -e – mlat plosnatih i nazubljenih površina za grubu obradu kamena; (*v.* 1.2.5.)

špuntȁt, **spuntȁt**, **ispuntȁt**, -ôn (tal. *spuntare*) – pojaviti se iznenada, izbiti: *Špuntô je iza puntîna (Cel.); Sûnce je špuntãlo (IN); Kȁd u nȉko dȍba - ma ȍkle je sômo špuntô - prižentô se 'Cõrni vrôg'… (IN)*

špuntinôno,* (prema tal. *spuntare*) – u *izr. špuntinôno vīnȏ* – vino koje se počelo kiseliti, 'ciknuto' vino

špuntōvȁt, **spuntōvȁt,** -ōjēn (tal. *spuntare*) – pojavljivati se, izbijati

šrȁuba, -e (njem. *Schraube*) – vijak; način šutiranja u vaterpolu: *Jesȉ vȉdi kakȏ je dô gôl i(s) šrȁube!*

štãcija,* -e (tal. *stazione*) – 1. mjesto zadržavanja: *Nõšli su štãciju u konȍbu stõrega Špalète (IN);* 2. odredište: *…ne mȍre dognȁt do štãcije (IN);* 3. stanica; željeznička stanica u Splitu

štafelôna,* -e *ž* (augm. od tal. *staffetta*) – 1. *pogr.* osoba koja prenosi *ćãkule: Nemôj da te cȕje, onȁ ti je prõvo štafelôna!;* 2. osoba koja te bez ustezanja izvrijeđa; *usp.* štampadôra; (*v.* 1.1.6.1.)

štafȅta,* -e *m* (tal. *staffetta* – glasonoša) – osoba koja prenosi *ćãkule; usp.* štafelôna; (*v.* 1.1.6.1.)

štafȅta, -e *ž* (tal. *staffetta*) – prenošenje rođendanske čestitke maršalu Titu: *I u Fôr smo, bomȅ, nosȉli štafêtu u pêti mȉsec i tȍ nôjvēće dicȁ i(s) škȕle.*

štajûn, štajūnā, *m*/štajũni, *ž* (ved. *staion*, tal. *staggione*) – sezona, doba: *Tȍ je takôv štajûn… (Kru.); Da je drȕga štajûn …mȍglo bi bȉt i opãrenih mãslinih (MC); usp.* sezôna;
- *štajûn od lȍva* – vrijeme kada je dozvoljen lov
- *štajûn od jarūhȁ* – sezona parenja koza
- *štajûn od jemãtve* – vrijeme berbe
- *mèzoštajûn* – polusezona

štampadôra, -e (ve. *stapadora*) – *pogr.* blebetuša, brbljavica: *Okrȉćedu se za menôn šantȍće i štampadôre… (IN); usp.* štafelôna, ćakulôna..; (*v.* 1.1.6.1.)

štampȁt, -ôn (ve. *stampar*) – tiskati, štampati: *Môj ofícij je štampôn na nojfinȉju kôrtu.*

štampōvȁt, -ōjēn (ve. *stampar*) – ogovarati: *Ovä petegulôna svãkega štampōjȅ.*

štãnap, *v.* **štômp**

štãnat, *v.* **štônd**

Štandārac, -ôrca (ve. *stendardo*) – drveni jarbol za zastavu na kamenom postolju pred hvarskom Lođom: *Bruškȉt je ȕvik bî u ȉstu ûru i na ȉsto mȉsto, bomȅ na Štandārac!;* (*v.* 1.2.1.4.)

štanjȁt, *v.* **stanjȁt**

štanjōvȁt, *v.* **stanjōvȁt**

štanjôn, *v.* **stanjôn**

štȅka, -e (ve. *steca*) – 1. pakiranje od 10 kutija cigareta: *štȅka cigarȅtih;* 2. biljarski štap: *Namȉsti je štȅku…;*
- *po(d)* *štȅkon*** – pod gasom, pijan: *Perikulôža je tolȉka skalinôda u tȍ dȍba nȍći kȁd su vȅć po(d) štȅkon (IN)*

štekȁt, -âta (ve. *stecato*) – ugostiteljska terasa: *Prî su glôvni štekâti bîli na rîvu i ȉspri Lȍđe.*

štȅlat, -on (njem. *stellen*) – podešavati (*npr.* rad motora)

štȅmat, -on (njem. *stemmen*) – prikladnim oruđem urezivati tvrdi materijal: *Ne mȍreš štȅmat betûn sa tãkon špȉcon, nēćeš nȉkad dôć krãju!*

štendȉt,* **ištendȉt**,* -în (tal. *stendere*) – ispružiti, rastegnuti, nategnuti (*npr.* konopac, zastavu, mrežu...); *usp.* stirȁt

štênje, -a – čitanje, posebno čitanje u crkvenim obredima: *Štênje knjȉge bložènega …; usp.* štît

štèrika, -e (ved. *sterica*) – voštana svijeća, voštanica, *svīćā*: *Mankônjca je ne sômo petrȍlja nègo i štȅriki(h) (IN); usp.* kandȅla, svīćā; (*v.* 1.2.4.2.)

* zastarjelo

šterlîna,* -e, **sterlîna**,* -e (ve. *sterlina,* od engl. *sterling*) – engleska novčana jedinica, funta

štikadênt, *v.* **šćikadênt**

štîli, **stîli**, -ih *m mn* (tal. *stili*) – stupići na većem drvenom brodu (okomiti produžetak *kôrbih*) koji su izvana obloženi s par *madîra* pa predstavljaju nisku ogradu broda (*mõrtvu bôndu*); (*v.* 1.4.2.)

štilôn, **stilôn**(i), -a(o), -o, *prid.* (prema tal. *stile*) – koji izgleda dobro i elegantno: *Bîla je dobrȍ stojêća i dobrȍ štilôna (IN)*

štimadûr,* -ūrā (ve. *stimador*) – procjenitelj: *Stȁv bòju rȉbu pȍvar, nekȁ cinî ovîn štimadūrȉma jũstima gôl! (IN); usp.* pošćîk

štimȁt[1], **stimȁt**, -ôn (ve. *stimar*) – 1. cijeniti, poštovati, slaviti: *Užônca je i rêd štimȁt starȉje (IN); Vî znôte da vos jȍ stimôn (Cel.);* 2. imenovati, iz poštovanja dati ime po komu (*npr.* unuku po djedu – tradicionalni čin poštivanja): *Po kȍme su tȅbe štimãli;* 3. procijeniti: *Bî je dõša pošćîk za štimȁt šćȅtu; usp.* poštovȁt, rišpetȁt;
- *štimȁt svẽca* – slaviti blagdan sveca

štȉmat[2], -ôn (njem. *einstimmen*) – usklađivati glazbeni instrument: *Jȍš štȉmo gitãru.*

štimôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *stimar*) – poštovan: *Lîpo smo štimôni i amôni (IN); usp.* amôn

štimōvȁt, **stimōvȁt**, -ōjēn (ve. *stimar*) – 1. cijeniti, poštivati, slaviti: *Mi štimōjȅmo Svẽtega Antônija; usp.* rišpetōvȁt; štimȁt[1]; 2. dati ime po komu... 3. procjenjivati: *Ôn štimōjȅ dã bi se vecerȁs isplōtȉlo pôć kolendrȁt (IN)*

štȉmung, -a (njem. *Stimmung*) – ugođaj, raspoloženje: *Gȍsti su se pȍceli žãlit da nî štȉmunga (IN)*

štȉt, štȉjen – čitati, štiti: *Dãla jon je jodôn žurnôl od lõni nekȁ štȉje (IN)*

štitikȅca,* -e (tal. *stitichezza*) – začepljenost stolice: *Štitikȅca te čapãla!; supr.* šćikarȅla, kagarȅla...; (*v.* 1.1.5.2.)

štîva, -e (ve. *stiva*) – 1. unutrašnjost broda, tovarni prostor u brodu: *U štîvu je bîlo pedesêt kubīki(h) (kubîk) jarîne*; 2. red čega posloženog, *npr.* posoljene ribe: *Ostãlo mi je jȍš dvî štîve sardêl u lãticu.* (*v.* 1.4.2.)

štivadûr, -ūrā (tal. *stivatore*) – osoba koja slaže teret na brodu: *Bî je na glôsu kakȍ dȍbar štivadûr (MJ)*

štivãle,* **stivãle**,* -ih *ž mn* (ve. *stivali*) – čizme: *Dõša je sa štivãlima nã noge;* (*v.* 1.1.7.3.)

štivalȅti,* -e (tal. *stivaletti*) – visoke čizmice tipa polučizmice*;usp.*; (*v.* 1.1.7.3.)

štivȁt, **stivȁt**, -ôn (ve. *stivar*) – uredno složiti: *štivȁt darvȁ; Štivãli su svȅ u štîvu (IN)*

štivōvȁt, **stivōvȁt**, -ōjēn (ve. *stivar*) – uredno slagati: *Nemôj već štivōvȁt u visinù, svȅ ćе pȁst dõle!*

štîvo, -a – ono što se čita da bi se naučilo, lekcija: *Kojȅ štîvo ȉmoš za sùtra?*

štivôn, **stivôn**(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *stivar*) – složen: *Darvȁ su štivôna.*

štȍf, -a (njem. *Stoff*) – deblja tkanina, obično vunena: *Kojȁ je tȍ kvalitôd štȍfa! (IN)*; (*v.* 1.1.7.2.)

štôla,* -e (ve. *stola*) – dio svećeničkog ruha koji se prebacuje preko ramena; *usp.* planîta, pluvijôl; (*v.* 1.6.1.2.)

štômp, **štãnap**, štômpa (tal. *stampo*) – 1. kalup, šablona; 2. gumeni valjak s crtežom za bojanje zidova: *piturȁt na štômp*

štônt, **štãnat**, štônta (ved. *stante*) – željezna ograda (*npr.* uz stepenice): *ćapà(t) se štônda (IN)* – uhvatiti se za ogradu; *usp*. pašamôn

štônj, *v.* **stônj**

štȍpat, -an (njem. *stoppen*, od engl. *stop*) – 1. zaustaviti loptu; 2. mjeriti vrijeme štopericom

štȍperica, -e (*hibr. dem.* prema njem. *stoppuhr*) – sat za precizno mjerenje vremena u sportske svrhe, kronometar

* zastarjelo

štȍrija, -e, **stȍrija**, -e (tal. *storia*) – 1. priča: *Prîča, ili štȍrija, ca mȉ je isprovjô bôrba (VM); Štȍrija o tovãrima (Cel.);* 2. događaj koji se može dugo prepričavati: *Kojà je tȍ štȍrija!; usp.* facênda, fjãba, gõncica; 3. povijest: *Svàk ćе svojîn mêtron stȍriju mȉrit… (Cel.)*

štrabacàt,* **štrabalcàt**,* -ôn (tal. *strabalzare*) – premetati, govoriti nesuvislo; (*v.* 1.1.6.5.)

štrãca, -e (ve. *strazza*) – krpa, prnja: *Mãti je dȍma skȕpila svȅ pȅce i štrãce (Pi);* (*v.* 1.2.4.2.)

štrakûl,* -a (ve. *straculo*) – meso od stražnjega dijela životinje: *Svàk sa svojîn bokūnôn štrakûla… (IN);* (*v.* 1.3.6.1.)

štralȍć(i), -a(o), -o, *prid.* (ve. *stralocio*) – razrok: *Ôn je bî štralȍć kad je bî mõli, ma sàd vȅć nî!;* (*v.* 1.1.5.2.)

štralȍćo, -ta (ve. *stralocio*) – razrok čovjek: *Jesȉ vȉdi kakȍ glȅdo ovî štralȍćo, nȅ znoš jȇ glȅdo tȅbe oli kȍga drȕgega!?*

štramȁc, -ãca (ve. *stramazzo*) – madrac: *Prominȉla son dvȍ štramãca, bîlo je i vrîme!;* (*v.* 1.2.4.1.)

štramacêra,* -e (ve. *stramazzera*) – žena koja pravi *štramãce*: '*Šjôra Mâre štramacêra, širokà je ka bracêra'* (pjesmica-rugalica)

štrambêra,* -e (ve. *strambera*) – nastrana, osebujna, prgava osoba; (*v.* 1.1.6.1.)

štrâmbo, *pril.* (ve. *strambo*) – nastrano, ukrivo: *Pôl pȍšte grê štrãmbo, arimêngo… (IN); usp.* štrômb

štrampulîn,* **trampulîn**, -a (tal. *trampolino*) – odskočna daska za skokove u vodu: *Jedȉni štrampulîn kojî ga mȍre hȉtit dȍ doma… (IN); Prî je na Bônj bî jedôn lȉpi trampulîn.*

štrangulîn, -a (od tal. *strangolare*) – vrsta alatke, mala poluga; (*v.* 1.2.5.)

štrapȁc, -ãca (ve. *strapazzo;* njem. *Strapaze*) – zamorna aktivnost: *Pôć u Zãgreb, kojî štrapȁc!*

štrapacàt, -ôn (ve. *strapazzare*) – izložiti se zamornoj aktivnosti: *Ca ćȅš se pôć tãmo štrapacȁt!*

štrapacōvàt, -ōjën (ve. *strapazzare*) – izlagati se naporu: *Ne mȍgu se vȅć tãko štrapacōvàt kakȍ prî.*

štrãpot, **štrãpjot**, štrãpjen – prskati vodom: *Nemôj se sȁd igrȁt i štrãpot po brȍdu! (FN); Mũlci jednȉ, štrãpjete mi gȍste! (IN)*

štravagônca,* -e (tal. *stravaganza*) – neobičnost, pretjeranost, ekstravagantnost: *Kojà štravagônca u njê, a tãka (n)joj je i mãti bȉla!*

štravagônt(i), -a(o), -o,* *prid.* (ve. *stravagante*) – ekstravagantan, napadan: *Prȍpja je štravagônt... ovî štravagônti covȉk!; Prȍpja je štravagônta... ovà štravagônto ženà; Kojȅ štravagônto stvorênje!*

štrèpit,* *v.* **štrȍpit**,*

štreto,* *pril.* (tal. *stretto*) – usko, tijesno; *uobič.* tîsno

štrîga, -e (ve. *striga*) – 1. vještica, *vrôg o(d) ženê;* 2. *fig*. prepredena žena: *Kojà je tȍ štrîga!; usp.* fûrba, vȉšćica, vȉpera; (*v.* 1.1.6.1.)

štrȉka, -e (ve. *strica*) – 1. dugi, ravni komad; 2. letva; 3. crta, pruga, traka; 4. oznaka vojnog čina

štrikȁt, -ôn (trš́ć. *stricar*) – staviti crtu, precrtati: *Štrikôjte me u lîbar sȁd ka(d) son plōtî.*

štrȍfa, -e (tal. *strofe*, *strofa*) – dio pjesme, kitica, strofa: *Nȅ znoš da grê / jȍš jednô štrȍfa / a otà štrȍfa je vridnȉja o(d) gȍfa (Po)*

štrȍliga, -e (trs. *strologo*) – osoba koja proriče po zvijezdama, astrolog

štroligȁt,* -ôn (trs. *stroligar*) – 1. proricati po zvijezdama (prema astrologiji): *Ôn vȍli štroligȁt; usp.* pronostikȁt; 2. mudrovati: *Nemôj ȕvik štroligȁt!*

štrômb(i), -a(o), -o, *prid.* (ve. *strambo*) – nastran: *Nȉkako je štrômb ovî... štrômbi covȉk!; usp.* štrâmbo

* zastarjelo

štrônco,* **strônco**,* -a (ve. *stronzo*) – govno, životinjski izmet;
- *štrônco di gâlo* – naziv velikog duguljastog zrna grožđa, ‘kokotov drek’

štroncûn,* -ūnä, *m* (augm. prema ve. *stronzo*) – veliko govno

štrȍp, -a (ve. *stropo*) – konopčić za vezivanje vesla za *škȅram: Pritēgnȉ mãlo otî štrȍp!;* (*v.* 1.4.3.)

štrȍpit,* **štrȅpit**,* -a (ve. *strepito*) – buka, štropot;
- *cinȉt štrȍpite* – ‘izvoditi’ što, privlačiti pažnju gestama ili bukom, ‘dizati prašinu’

štrȕca, -e (trs. *struza* od njem. *Strutzen*) – kruh duguljasta oblika: *Dôj mi štrȕcu krȕha, ma onû mãlo bȍje pecȅnu!;* (*v.* 1.3.11.1.)

štrucȁt, -ôn (ved. *strusiar* – trsiti se) – trzati; način lova na lignje kada se *štrȕcavica* poteže naglim trzajima: *Štrucô son na lîgnje po Paklènemu i Studènemu bȍku… (MJ)*

štrȕcavica, -e (*hibr. dem.*; *v.* štrucȁt) – ribarski pribor; naprava sa zavrnutim snopom iglica za lov na lignje: *Ôn ȕvik lȍvi sa štrȕcavicon iz rîve;*
- *hodȉt na štrȕcavicu* – ići u lov na lignje

štrūdel, -a (trs. *strudel* od njem. *Strudel*) – vrsta kolača (novijeg doba u Hvaru); savijača, štrudla

štrukabotûn, -ūnä (*v.* štrukȁt, botûn) – pritiskanje dugmeta: *Sä(d) ti je svȅ na štrukabotûn.*

štrukapatãte, -ta (ved. *strucapatate*) – sprava za gnječenje kuhanog krumpira; (*v.* 1.3.2.2.)

štrukȁt, **ištrukȁt**, -ôn (ve. *strucar*) – 1. iscijediti (*npr.* vodu iz mokrog rublja, sok iz voća...): *Pomôz mi štrukȁt ovȅ lancūnȅ*; 2. istisnuti: *štrukȁt patãte*

štrukōvȁt, -ōjën (ve. *strucar*) – 1. cijediti ... *Têško mi je štrukōvȁt lancūnȅ sōmȁ;* 2. istiskati: *Bolî me rūkȁ kolȉko vȅć štrūkojën ovȅ patãte.*

štrumȅnat, **strumȅnat**, -a (tal. *strumento*) – 1. naprava, instrument; (*v.* 1.2.5.); 2. glazbeni instrument

štrȕt,* -a (ve. *struto*) – životinjska mast, salo: *Svȉ se mãžedu ûjen i nȉkin štrȕton da hi sûnce ne privãri (IN)*

štucigȁt,* -ôn, **štucigōvȁt**, -ōjën,* (ve. *stuzzegar*) – zadirkivati, podbadati, peckati: *Nemôjte ga vȅć štucigōvȁt!; usp.* impicät

študênt, **studênt**, -a (tal. *studente*) – student: *...bîdni indebulivȅni študênt (IN);* (*v.* 1.1.3.3.)

štûdij, -a (tal. *studio*) – studij: *Ȉša je na štûdij u Zãgreb; Finȉla je štûdij medicîne.*

študjȁt, -ôn (ve. *studiar*) – 1. učiti, studirati, razmišljati: *Študjô je godȉšćima... (IN); usp.* ucȉt; 2. pažljivo promatrati: *... študjȁt kakȍ tetȅ Lûkre ili Perîna, Lûce, Natãlija, mȉsidu krȕh… (MJ)*

štȕf, -a, -o, *prid.* (ve. *stufo*) – kome je dozlogrdilo: *Štȕf(a) son svȅga!; Dȗtè je štȕfo tvojê prȍdike!; usp.* štufōn (*v.* 1.1.6.2.)

štufajȉca,* -e (ve. *stufaizzo*) – 1. zasićenost, bezvoljnost: *Dô Bôg da ne bȕde štufajȉci(h) bîlo kakȍve vôrsti (Cima);* (*v.* 1.1.5.2.); 2. osoba koja se brzo svega zasiti; (*v.* 1.1.6.1.); *usp.* takajȉca

štufȁt (se), **ištufȁt** (se), -ôn (ve. *stufar*) – dodijati, dosaditi, zasititi (se): *Štufô me je; Ištufô son se;*
- *Ištufô bi i Bȍga!* – I Bogu bi dosadio!

štufōn, **ištufōn**(i), -a(o), -o, *prid.* (*v.* štȕf) – zamoren, zasićen, kome je već dosadilo*; usp.* štȕf

štufōvȁt (se), -ōjën (ve. *stufar*) – zamarati (se), dosađivati (se); *usp.* faštidjät

štȕk, -a (ve. *stuco*) – stolarski kit; kit za prozorsko staklo: *Promīnî son lãštru, tukô mi jȍš stãvit štȕk.*

štukȁt, -ôn (ve. *stucar*) – zabrtviti, postaviti *štȕk* kojim se pričvršćuje prozorsko staklo; *usp.* štukōvät

* zastarjelo

štukète, -ih *ž mn* (ved. *stuchete*) – uske letve 2x1 cm kod starih drvenih stropova (ili kod pregradnih zidova) kao držači žbuke: *Ispô je inkãrat i sä(d) se vȉdidu štukète po plafūnù; usp. kantinëla;* (*v.* 1.2.2.)

štukōvàt, -ōjën (ve. *stucar*) – brtviti, postavljati kit...: *usp.* štukât

štùmak, štûnka (tal. *stomaco*) – želudac, trbuh: *Bolĩ me štùmak!; ...ìspod štûnka stĩsko gãće (Po);* (*v.* 1.1.4.1.);
- *imàt pècu štûnka* – imati veliki trbuh
- *pàst na štùmak* – 'pasti' na želudac

štùpa, *v.* **stùpa**

štupàt, *v.* **stupàt**

štùpido, *v.* **stùpido**

štùra, **stùra**, -e (ve. *stiora*) – rogozina, pletenka za pravljenje hladovine: *Stȁv na tȍ štùru, ma ùduplo, bȍje će daržàt!*

štùrum,* -a (njem. *Sturm*) – 1. juriš, napad; (*v.* 1.6.2.1.); 2. *fig.* galama, protest: *Stõri je dȉga dȍma svë jedôn štùrum (IN)*

štùva,* -e (ve. *stuva*) – peć za grijanje u kućama: *Taljõnci su pȍceli sȉć bȍre za u štùvu (IN);* (*v.* 1.2.4.1.)

šùbito,* **subito**,* *pril.* (ve. *subito*) – odmah, bez odlaganja; brzo; *usp.* udȉja, ȍdma

šubjòti, -ih, *m mn* (ve. *subioti*) – vrsta kratke i šuplje tjestenine, poput *penètih*, ali ravno rezane; (*v.* 1.3.11.2.)

šubujìt,* **subujìt**,* -în (ve. *saoir*) – lagano isticati (*npr.* voda iz zemlje, iz *gustîrne...*): *Ovõde jȍš pomãlo šubujî.*

šùc, -a (prema njem. *Schutze*) – udarac loptom prema golu, šut: *Imô je šùc za ubȉt cejadîna! (IN)*

šūder, **šōder**, -a (njem. *Schotter*) – sitno kamenje; tucanik: *Vëće vȍlin lavurȁt sa jarînon nègo sa šūderon; usp.* jarîna; (*v.* 1.2.2.)

šuferȁt,* *v.* **šunferȁt**,*

šùferice,* -ih *ž mn* (njem. *Schuh + Fetzen*) – platno koje se ulaže u vojničke cipele: *Alpĩnci svucȉjedu šùferice... (IN); usp.* gamãše

šuferîn,* -a (ve. *solfarin*) – šibica: *Ȉmoš šuferîne?; uobič.* friminônt

šufìga, -e (*v.* šufigȁt) – umak, zaprška, pirjanje: *na šufȉgu* – pirjano

šufigȁt, -ôn (ve. *sofegar*) – obaviti pirjanje: *Nôjprî se šufigô kapȕlu...*

šufigôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *sofegar*) – pirjan, 'dinstan': *...mãlo tȉkvici(h) šufigônih (IN);* (*v.* 1.3.4.1.)

šufigōvàt, -ōjën (ve. *sofegar*) – obavljati pirjanje:*...šufigōvàt pomãlo da ne zagȍri (MJ)*

šufištik(i), -a(o), -o, *prid.* (ved. *sufistico*) – pedantan, sitničav: ...a od svîh mëštrih nôjvëće je bî šufištik Mëštre Mîko Trumbȉta! *(ŽK);* (*v.* 1.1.6.1.)

šufìt, -a, *m,* **šufìta**, -e, *ž* (ve. *sofito*) – 1. potkrovlje, tavan: *Kãmare su afitãli, u šufìt su spãli (Cel.); Sakrȉli su se u šufìtu (ŽK);* (*v.* 1.2.3.1.); 2. *fig.* glava: *Od jȕgovine bȕde covȉku šufìt uspôljen (Cel.);*
- *tūcè mu šufìt* – ćaknut je
- *udrȉt u šufìt* – 'udariti u glavu', prekipjeti

šufitȁt,* -ôn (ve. *sofitar*) – staviti plafon (*šufitu*) tamo gdje su bile samo grede

šûg, -a (ve. *sugo*) – sos, umak: *Stȁv mi mãlo tëga šûga u pjȁt!;* (*v.* 1.3.8.1.)

šugamôn, -a (ve. *sugaman*) – ručnik: *šugamôn o(d) špȕnje (IN)* – debeli, spužvasti ručnik; (*v.* 1.2.4.2.)

šugavèla,* -e – (trs. *sugavele*) – kratak period lijepoga vremena za jesenskih i zimskih kiša, pogodan za sušenje jedara

šūjȁ(t) **se**, šūjon se – šuljati se: *...grê pomãlo, kolafjãka, šūjo se i lĩbi (IN)*

šulentōvàt,* (se), -ōjën (tal. *solleticare*) – zadirkivati (se), dražiti: *Nemôj šulentōvàt starȉjega ol sëbe!; Ma ca së šulentōjète s otîn pasȉćen, ugrȉšće vos!*

šùma, -e – suho granje za potpalu vatre; *usp.* bùšak; (*v.* 1.5.3.7.)

šumejàt, -ôn (trs. *sumiliar*) – sličiti: *Nȉki šumejãju na svojȅ pokôjne (Cel.); Ovȁ gajèta šumejô na šumprëš.*

* zastarjelo

šumejônca,* -e (ve. *somegianza*) – sličnost, slika i prilika

šumprȅš, -a (ved. *sopresso*) – glačalo, ‘pegla’: *Prî su šumprȅši bîli na žerãvu, a sȁ(d) su na lȅtriku;* (*v.* 1.2.4.2.)

šumprešȁt, -ôn (ve. *sopressar*) – izglačati, ‘ispeglati’: *Jesȉ šumprešãla košȕju?*

šumprešôn(i), -a(o), -o, *prid.* (*v.* šumprešȁt) – izglačan, ‘ispeglan’: *Kakȍ ću obûć ovû košȕju kad nî šumprešôna!?*

šumprešōvȁt, -ōjēn (ve. *sopressar*) – glačati, ‘peglati’: *Šumprešōjēn vȅć dvî ûre, i jȍš nīsôn gotȍva!*

šunferȁt,* **šuferȁt**,* -ôn (*v.* šuferîn) – sumporiti loze ili bačve: *A tukô lôzje i šunferȁt, i tȍ po banãci! (IN); uobič.* sumporȁt; (*v.* 1.2.6.1.)

šùnit, šùne – pasti na pamet, ‘udariti’ u glavu: *Šùnilo mu je ù glovu…*

šuperȁt, -ôn (tal. *superare*) – 1. nadmašiti: *Mȍga bi ga ôn i šuperȁt;* 2. povisiti (u kartaškoj igri)

šupêrb(i), -a(o), -o, *prid.* (tal. *superbo*) – nadut, tašt, ohol

šupêrba, **šuperbãca**, -e (tal. *superbo*) – ohola, prepotentna, umišljena ženska osoba: *Môla ća otû šuperbãcu!*

šupêrbja, -e (ve. *superbia*) – oholost, gizdavost; *usp.* oholȉja

šuperbjȁ(t) **se**, -ôn (ve. *superbia*) – gizdati se, držati se oholo

šuperōvȁt, -ōjēn (tal. *superare*) – 1. nadmašivati; 2. povisivati (u kartaškoj igri): *Pȍce je šuperōvȁt...*

šupjãca, -e – 1. plosnata kuhača s rupicama, cjedilo; (*v.* 1.3.2.2.); 2. *vulg.* raskalašena žena

šuprôška, *v.* **suprôška**

šurȉt,* **surȉt**,* -în – 1. smetati, dodijavati: *Ništȍ mi šurî ù oko;* 2. osjećati nevoljkost: *Šurî mi ćapȁ(t) se tȅga poslȁ; usp.* faštidjȁt

šûša, -e – koza ili ovca bez rogova; *usp.* rogûša; (*v.* 1.5.1.1.)

šûšanj, šûšnja – usahlo lišće; *usp.* pelûšće

šûško, -ota, **šušûn**, -ūnä – ovan ili jarac bez rogova; (*v.* 1.5.1.1.)

šûškonje, -a – šuškanje: *Ȍkli se cȕje otȍ šȕškonje?*

šûškot (se), -on – 1. šuškati: *Cä tȍ tõte šȕško?;* 2. širiti glasine: *Šȕško se po Fōrù...*

šušpȅt,* -a (tal. *sospetto*) – sumnja, sumnjičenje; *uobič.* sūmjä

šušpetȁt,* -ôn (tal. *sospettare*) – sumnjati, posumnjati; *uobič.* sūmjȁt

šušpetôž(i), -a(o), -o,* *prid.* (tal. *sospettoso*) – sumnjičav: *Ôn ti je pȕno šušpetôž;* (*v.* 1.1.6.1.)

šûšt, -a (prema tal. *sostanza*) – hranjivost, krepost; samo u *izr. Tõte nî ni šûšta ni gȕšta;* (*v.* 1.7.3.)

šûšta, -e (ve. *susta*) – 1. veća opruga: *štramȁc na šȕšte*; 2. donji dio ležaja od samih opruga: *Stõre šȕšte se duperãju za prosȉjot zẽmju*; *usp.* fẽder

šuštîna, -e (ved. *sustina*) – kopčica na odjevnim predmetima što se stavlja umjesto dugmeta: *Otvorȉla ti se šuštîna na vȅštu!;* (*v.* 1.1.8.1.)

šušûr, -a (ve. *susuro*) – 1. buka, galama; 2. žamor: *Nî šušûra, mãlo se govȍri (Po);* ***- cinȉt šušûr –*** praviti buku, galamu

šušurȁt, -ôn (ve. *sussurar*) – šuškati: *Mãti je pȍcela šušurȁt u tinêl de lȉušo (IN)*

švêra, -e (ve. *sfera*) – kazaljka na satu: *švêre od lerȍja*

švȍg,* -a (tal. *sfogo*) – 1. odušak; 2. *fig.* izljev osjećaja (napetosti, ljutnje...*)*

švogacjûn,* -ūnä, *m/* -ūni, *ž* (*v.* švȍg) – reakcija organizma pri kojoj na koži izbija osip ili sl. (*v.* 1.1.5.2.)

švogȁ(t) **se**, **išvogȁ**(t) **se**, -ôn (ve. *sfogar*) – iskaliti se, dati oduška: *Na mȅne se, bȉdnu, išvogô (IN)*

švȍja, -e (trs. *sfoia*) – riba s pjeskovitog dna, list (*Solea vulgaris*); (*v.* 1.4.14.)

* zastarjelo

švôra, -e (tal. *suora*) – časna sestra, redovnica: *Švôre su prî lavurãle po oš-pidōlïma (IN); usp.* kolùdrica, picökara; (*v.* 1.6.1.5.)

švorcät (se), **šforcät** (se), -ôn (ve. *sforzar*) – 1. ojačati, pojačati; *vïtar je švorcô;* 2. prisiliti (se), snaći se silom prilika: *Nïkako se švorcät, okïnit od jũstih i stãvit ga na škùle (IN);* 3. napregnuti se: *Nemôj se šforcät priko mïre!; usp.* forcät

švorcōvàt (se), **šforcōvàt** (se), -ōjën – 1. ojačavati, pojačavati; *vïtar švorcōjë;* 2. prisiljavati (se); *usp.* forcōvät

Sprövod od kùće do Vële crĩkve, 1950-ih

Ovõde će pòsli dôć Razvitak *pôk* Studenac, 1950-ih

* zastarjelo

T

tà, tê, **otà**, otê – ta: *Pĩto me da kojä je otö žená. A jõ mu govòrin: tö ti je tà i tä; usp*. tî, tö

tabȁk, *v*. **tobȁk**

tabakjêra,* *v.* **tobakjêra**,*

tabȅla, -e (ve. *tabela*) – tablica, tabela, popis, lista: *Govòri da je dobrö glèdo ma da nî vȉdi svojê ȉme u otû tabȅlu.*

tabernãkul, -a (ve. *tabernacolo*) – ormarić u crkvi gdje se čuva kalež, svetohranište; (*v.* 1.6.1.2.)

tabȉnja, -e – bijela riba tamnosmeđe boje (*Phycis phycis*); (*v.* 1.4.12.2.)

tafunjȁt, **tufunjȁt**,* **tufinȁt**,* -ôn (tal. *saper* di *tanfo* - zaudarati na truležˇ) – 1. gorjeti polako, bez plamena (*npr*. mokra drva); 2. imati miris po dimu: *Da je duperãla molète, ne bȉ onãko tafunjãla... (IN)*

tajadèle, -ih *ž mn* (ved. *taiadele*) – vrsta tjestenine nalik domaćim rezancima; (*v.* 1.3.11.2.)

tajafêr, -ëra (prema trs. *taiar+ferro*) – alat poput jakog dlijeta kojim se, udaranjem čekića, režu komadi željeza: *Nëćeš mȍć tȍ osȉć bez dȍbrega tajafëra i vëlikega mlôta!; (v.* 1.2.5.)

tajȁt, -ôn (ved. *taiar*) – pravilno rezati, razrezati, porezati se: *Tâja cȉme, lâška ônkaru! (IN); usp.* rìzot, tôj

tajênta, -e (prema ved. *taiente*) – zidarski čekić s oštricom na jednom kraju: *Tajênta tukô imȁt dȍbar pîz, da ti ne bȕde ni lãgahna, a ni pȕno tëškä; (v.* 1.2.5.)

tȁk, tãka (ve. *taco*) – 1. potpetica: *Ma kakȍ otë žênske mȍredu hodȉt na tãke tãke!; usp.* takȅt; (*v.* 1.1.7.3.); 2. udubljeno drvo na kojemu počiva bačva: *Svãka bãcva stojî na dvȍ tãka i na cetȉri kantīrä; (v.* 1.2.6.2.); 3. drveni podmetač: *Stȁv po jedôn tȁk na svãku strônu da se ne bȉ izvōrnȕlo!*

tãkaj, tãkja – kolac, potporanj za lozu ili za drugo uzgajano bilje; (*v.* 1.2.6.1., 1.5.3.7.)

takajȉca, -e (ve. *tacaizzo*) – 1. koji se lijepi; 2. zarazna bolest ili pojava (*npr*. zijevanje): *Ćapãla me je takajȉca!; (v.* 1.1.5.1.)

takȁt[1] (se), -ôn (ve. *tacar*) – 1. taknuti; 2. zalijepiti: *Jê se takãlo?; usp.* zalīpȉt; 3. pristati brodom u prolazu; *usp*. takōvȁt

takȁt[2] (se), -ô (tal. *intaccare*) – upaliti (se), zapaliti (se): *Ȁla, tȁka mãkinu, tukô dôć na pȍštu prî mrôka! (FN); Ogônj se takô* – Upalila se vatra; *usp.* užȅć;
- *Tȁka mãkinu!* – Upali motor!; (*v.* 1.4.5.2.)

takȅt, -a (trs. *tacheto*) – uska potpetica: *postolë na takète* – cipele s uskim potpeticama; *usp.* tȁk

tãki, **otãki**, -a(o), -o, *zamj.* – takav: *Ôn ti je tãki covȉk...; Otãke žênske nȉ na dalekȍ!; usp.* onãki

taknȉt, tãknen – taknuti: *Ne bȉ ga tãkla njânci molètima!; usp.* tīcät

tãko, **otãko**, *pril.* – na takav način, tako: *Bȉće tãko kakȍ jȍ govòrin!; Nemôj otãko beštimȁt!; usp.* onãko

takôv, takövi; -övа, -övo, *zamj.* – takav: *takôv je ... takövi covȉk; takövа je ... takövo žênska; takövo stvorênje*

takōvȁt (se), -ōjën – 1. ticati (se), 2. lijepiti (se); *usp.* līpȉt; 3. pristajati brodom u prolazu: *Vapôr iz Lukê za Splȉt vëć ne takōjë Fôr!; usp.* takȁt

takuîn, **takujîn**, -a (ved. *tacuin*) – novčanik: *Ćapô se za takuîn…; usp.* portafōj; (*v.* 1.2.9.6.)
- *imȁt lukȅt na takuîn* –nevoljko trošiti, biti škrt

Taljōnȁc, Taljõnca/ **Taljônka**, -e/ **taljônski**, -ega – iz Italije; Talijan/Talijanka/talijansko: *Onä je is Trêšta, bomë Taljônka!*

* zastarjelo

taljônski, -a(o), -o, *prid.* – talijanski: *taljônski jazìk; taljônsko vèšta, … taljônska je; taljônsko vīnò*

tãman,* tamnî; tamnä, *tamnô*; *prid.* – opak, zao: *Tãman je … ovî tamnî covìk; Tamnä je... tamnô ženä, tamnô stvorênje; usp.* tamjùra

tamân, *pril.* (tur. *tamam*) – 1. upravo toliko: *Tò će bìt tamân;* 2. upravo tada: *…ćūtî son vônj krùha is pèći, tamân ga je bîla izvãdila… (MJ)*

tàmaris, -a (tal. *tamarisco*) – vrsta ukrasnog stabla, tamaris (*Tamarix gallica*): *Pòvar žōlä se sõdi tàmaris, môre mu ne škòdi!;* (*v.* 1.5.3.1.)

tambùć,* -a (tal. *tambuccio*) – 1. ulaz u donje prostorije većeg broda (*npr. bracêre*), s vertikalnim vratima i krovom kao četvrtina kruga: *Tambùć mòre bìt na prôvu, na karmù, a i na òba mìsta;* 2. bubanj na vitlu (*rokêl na vînču*); 3. naprava slična situ za čišćenje pljeve; ***- Bùta svè u tambùć!*** – Ne moraš sve uredno složiti, može ostati na hrpi.

tambûr, -a (ve. *tamburo*) – 1. bubanj, nosio se na leđima, a po njemu je udarao batom svirač iza bubnja: *Pìki je nosî tambûr, a po njëmu je udrìvo Bôris Gùda;* (*v.* 1.6.3.); 2. kotač s lopaticama na starim brodovima: *'Na tàmbure!'* – ironičan uzvik upućen onome koji vozi spori brod: *'Babâre, na tàmbure!'*

tambùra, -e (tur. *tanbur*) – gusle: *Uz tambùru… (Po);* (*v.* 1.6.3.)

tamburîn, -a (ve. *tamburin*) – 1. manji bubanj: *Bara Vìsko Barãta je svirô tamburîn;* (*v.* 1.6.3.); 2. stolac bez naslona; *usp. taburè*

tambûro[1], -ota (ve. *tamburo*) – 1. veliki trbuh: *...pancëta tambûrota (IN);* 2. osoba s velikim trbuhom; 3. vrsta ribe s dna: *Jesì vìdi onî tambûr ca su ćapãli - parî balûn!*

tambûro[2], -ota (ved. *tamburo de omo*) – osoba koja teško shvaća (pa mu treba dugo 'tamburati' dok ne shvati): *Môla ćä tëga tambûrota, ionãko ne kapî nìšta!*

tamîn,* *v.* **etamîn**,*

tamjôn, tamjãna (gr. *thymiana*) – vrsta mirisave smole, tamjan za kađenje u crkvama; (*v.* 1.6.1.2.);
- bižàt kakò vrôg o**(d)* ***tamjãna – bježati od nečije blizine, bojati ga se.

tamjùra,* **tamnjùra**,* -e – opaka ženska osoba: *Kojä je onò tamnjùra!; usp.* tãman; (*v.* 1.1.6.1.)

tãmo, **otãmo**, *pril.* – tamo: *...bärž i do Bãnja dôć/otãmo se pomãlo za rûke ćapät (Cel.)*

tampūrìt, tampūrin (tal. *temporeggiare*) – održavati se jedva na životu, preživljavati (čovjek, biljka, vatra...): *Ogônj tampūri kad mu je mòkro šùma; Kal prisõdiš kojë stablò, vèće pūti(h) onò tampūri i dvò-trî godìšća prî nëgo pūsti žìle.*

tãnac,* tônca (njem. *Tanz*) – ples (jedan): *Naklonî se je i zamolî za tãnac (IN); nov.* plês; *usp* tônci

tanãje, -ih *ž plt* (ved. *tanaie*) – 1. kliješta, *klīšća*: *Donês tanãje za osìć ovò žìce!;* (*v.* 1.2.5.); 2. kliješta kao jedan od simbola Kristove muke, iznose se u procesiji na Veliki petak; (*v.* 1.6.1.2.)

tãnak, tõnki; tõnkä, tõnko; tônko, tõnko, *prid.* – tanak: *Tãnak je kakò... tõnki lîbar; Tõnkä je ovä... tõnko ròba; Tônko je ovò... tõnko drîvo; usp*. tônko

tancadûr,* -ūrä (*hibr.* od njem. *Tanz* + tal. *-atore*) – onaj tko rado pleše, plesač; *usp*. balarîn

tancìt, tancîn – postajati sve tanji, činiti tanjim: *Tancîn rōžônj za nataknìt sardèle; usp*. stancìt

tangarìja,* -e (*v.* tangät) – radionica u kojoj se boji tkanina; (*v.* 1.2.1.10.)

tangät,* -ôn, (norv. i danski *tang*) – obojiti (tkaninu, kosu, ribarsku mrežu...); *usp.* mõstìt; otangät

tângo, -a (tal. *tango*) – vrst plesa u dvoje, porijeklom iz Argentine: *A ôn, da në zno plēsät dãmenbal, ma tângo - tò šì! (IN);* (*v.* 1.6.4.2.)

* zastarjelo

tantacjûn, -ūni, *ž* (ve. *tentazion*) – napast: *…tantacjûn tantô! (IN); usp.* nōpäst

tantȁt, -ôn (ve. *tentar*) – nagovarati, napastovati, ne dati mira: *Kojî te je vrôg tantô pôć tãmo?!!*

tânto, *pril*. (tal. *tanto*) – toliko, u *izr.*:
- *ònji tânto* – svako toliko: *Ôn dõjde is Splȉta ònji tânto; usp.* intânto

tãpa, -e (ve. *tapa*) – deblji komad drva, grane (duž. oko metra *za mȍć napãrtit*), klada; (*v.* 1.5.3.7.)

tapêt, -a (tal. *tappeto*) – podna prostirka, tepih: *Stãvili su u tinêl jedôn vȅliki tapêt;* (*v.* 1.2.3.2.)

tapûn, -ūnä, *m* (tal. *tappone*) – veliki čep za bačvu; (*v.* 1.2.6.2.)

tapunôra, -e (prema ven. *tapo*, tal. *tappone*) – veliki otvor na bačvi; (*v.* 1.2.6.2.)

tãra, -e – razlika između bruto i neto težine, otpad, gubitak, tara; *usp*. kälo

tarȁc,* tarãca (tal. *terrazzo*) – stvrdnuta zemlja s kamenčićima; (*v.* 1.2.1.2.)

tarafêrma, **terafêrma**, -e (ve. *teraferma*) – kopno (za razliku od *otȍka*): *Jûdi is tarafêrme dõšli na škôj, škojōrȅ stãvit u povôj…(TM); Poljûn i Fortȉca atênti ka pȁs od fêrme / Na ovȅ ca vrẽbodu sa terafêrme (IN)*

taramȅja,* -e (*v.* taramȕt) – lupanje, potresanje, treska: *Bîlo je dõšlo do taramȅje…; usp.* burdîl

taramejȁt, -ôn (*v.* taramȕt) – praviti buku, galamu, lupati

taramȕt,* -a (ved. *taramoto*) – potres: *Kakȍ se svȅ zatrẽslo mȉslila son da je taramȕt!; usp.* maramȕt

tarantȅla, -e (ved. *tarantela*) – blijedolika vrsta guštera, živi u kućama i pod kamenjem (*Tarentola mauritanica*): *Tarantȅlu mȍreš vȉdit jedîno nȁvecer kal grê vônka iz ležȃ; usp.* macaklîn; (*v.* 1.5.1.3.)

tarbȕh, -a – trbuh: *Narẽsa ti je tarbȕh, ca ćȅ rȅć? usp*. štümak; (*v.* 1.1.4.1.)

tarcarûl,* -ūlä, **tarcadûr**,* -ūrä (ve. *terzariol*) – prikrata jedra;
- *ćapȁt rûku tarcarūlȁ* – skratiti jedro vezivajući ga *marafūnȉma* za *lantînu*

tardȉt, -în (tal. *tardare*) – kasniti: *Ôn ȅpeta tardījȅ!* – opet kasni!*; usp.* kasnȉt

tãrgonje, -a – berba, ‘branje’ grožđa: *... kakȍ su tvojȉ vãzeli ovȕ nãšu ofȅrtu oko tãrgonja? (IN)*

tãrgot, tãrgon – brati grožđe tijekom berbe: *Ako bȕde vrîme ovê nedȉje grēmô tãrgot;* (*v.* 1.2.6.1.)

targȍvac, targôvca – trgovac; *usp.* negocjônt; (*v.* 1.1.3.4.)

targȍvat, targüjen – trgovati

tarȉfa, -e (tal. *tariffa*) – cijena, cjenik, tarifa: *Tãka je tarȉfa, a tî kakȍ hȍćeš!*

tãrit (se), tãrin – 1. trljati (se), češati (se), brisati (se), trti: *Nemôj se tãrit s otôn cȉston pȅcon, šporkãćeš je!;* 2. potirati, uništavati u korijenju: *Vrîme… gĩbje nȅbo i rȍplane, bûrko môre, tãri bȍre (Po); 3.* slistiti: *Ȉvica guštô tãrit paradižȅt... (IN)*

tarkȁt, tarcîn – trčati: *Nēćȕ jȍ tarkȁt za njîn!; Dicȁ su tarkãla...; Tȁrc za njîn, ćapãćeš ga!;* (*v.* 1.1.6.4.)

tarketȁt,* -ôn – 1. žurno hodati amo-tamo, trčkati; (*v.* 1.1.6.4.); 2. *fig.* stalno tražiti nekoga: *Nēćȕ jȍ, mîga, tarketȁt za njîn cîli dôn!*

tarkȉja, -e (tur.) – kožnati pojas, nekada znak višega ranga: *...bes tarkȉje, sa gãćima ù ruke (IN); Kosôr zadȉješ na guzȉcu, po(d) tarkȉju (Cel.); usp.* käiš;
- *stēzȁt tarkȉju* – živjeti skromnije, ‘stezati remen’

tarkônje, -a – trčanje: *...tarkônje na arburȅt, brônje koromãca za ucinȉt špalȅte… (IN)*

tarmȁt (se), -ôn (trs. *tarmar*) – 1. izjedati poput moljca; 2. *fig*. uznemiravati: *Ne tarmôj me vȅć s otîn!;* 3. mučiti se, izjedati se: *Svȅ se vȅće tarmô, pȍcelo ga je i skonšumōvät (IN); usp.* tôrma; istarmät

* zastarjelo

tārnova krȕna,-e -e – trnova kruna, samo kao jedan od simbola Kristove muke, iznosi se u procesiji na Veliki petak; *usp.* tôrn; (*v.* 1.6.1.2.)

tarnjãca, -e – vrsta ribe slična raži, koja pri dodiru zatrese ‘strujom’ (*Torpedo marmorata*): *Bîla je tȍ tarnjãca od pe(t) - šêst kilîh (IN);* (*v.* 1.4.14.)

tarpȉt, -în – trpjeti: *Kakȍ mȍreš svȅ tȍ tarpȉt, jȍ ne bȉ mȍgla! (IN)*; pãtit; (*v.* 1.1.5.2.)

tarpjênje, -a – trpljenje, trpnja, podnošenje; *usp*. starpjênje

tartãja, -e (ved. *tartaia*) – 1. mucavac; 2. nadimak *Tartãja*; (*v.* 1.1.5.2.)

tartajȁt, -ôn (ved. *tartaiar*) – mucati: *Ôn kantô za ne tartajȁt!; usp.* ćepēkāt, mūcot; (*v.* 1.1.6.5.)

tartajûn, -ūnā, *m* (prema trs. *tartaion*) – drveni štapić sa špagom (*zavȕzon*) za vezivanje mijeha: *...zamotȁt zavȕzu na tartajûn (IN);* (*v.* 1.2.6.1.)

tãsa,* **tãša**,* -e (tal. *tassa*) – taksa, namet: *Kô ćе plōtȉt svȅ tȅ tãse i pȍreze!; nov.* tāksa

tastamȅnat, **taštamȅnat**,* **testamȅnat**, **teštamȅnat**,* -ênta (tal. *testamento*) – oporuka, testament: *Ka(d) bȕde cinȉt taštamȅnat… (IN)*

tašêl, tašëla, tašeladûra, -e (ve. *tasselo*) – zakrpa (na odjevnom predmetu, gumenoj zračnici i sl.)

tašelȁt, -ôn (tal. *tassellare*) – 1. zakrpati, staviti zakrpu *(tašel)*: *tašelȁt postôl, buvêl...;* 2. *fig.* ‘srediti’ koga: *...a njȅga ćedu tãmo u Komându dobrȍ tašelȁt! (IN)*

tašelōvȁt, -ōjën (tal. *tassellare*) – krpati, stavljati *tašêl*

taštamȅnat,* *v.* **tastamȅnat**

taštȁt, -ôn (ve. *tastar*) – okusiti, isprobati okus: *Bîlo je vȅć mãlo kãsno ka(d) su taštãli prošȅk (IN)*

taštōvȁt, -ōjën – kušati...: *Sansîr je pȍce taštōvȁt vīnȍ...*

tavãja, -e (ved. *tavaia*) – stolnjak: *Naprãvili su stôl sa bȉlon tavãjon (VM);* (*v.* 1.3.2.3.)

tavajôl, -a (ved. *tavaiol*) – ubrus, salveta: *Stãvit tavajôl na tavãju;* (*v.* 1.3.2.3.)

tavȅla,* -e (ve. *tavela*) – pločica za pod ili za zid; (*v.* 1.2.2.)

tavelȁt,* **potavelȁt**,* -ôn (ven. *intavelar*) – popločati pločicama *tavȅlima*

tavnȉca, **tamnȉca**, -e – tamnica: *Nemôjmo se mīšȁt u polȉtiku da ne svaršīmȍ u tavnȉcu! (AD); Ovȉ ca su bîli u tamnȉcu… (IN); usp.* paržûn; (*v.* 1.2.1.6.)

tavnjȕra,* *v.* **tamjȕra**,*

tavulîn, -a (tal. *tavolino*) – manji okrugli stol; (*v.* 1.2.4.1.)

tȅć, tecë – 1. teći, proticati: *Tõte je prî tȅka potȍk;* 2. propuštati tekućinu: *Karatîl mi tecȅ, nî štanjôn alavȕja!*

tȅća, -e (ve. *tecia*) – niska emajlirana posuda za kuhanje, ‘šerpa’; *usp.* pinjãta; (*v.* 1.3.2.2.);
- ostrižȅn na tȅću – ošišan, tek tako, kao po obodu posude nataknute na glavu

tȅćica, -e (*hibr. dem.* prema ve. *tecia*) – manja *tȅća; usp.* pinjãtica

têg, -a ( ) – 1. mrežasto tkanje od kojeg se prave mreže; *usp*. mōhā; (*v.* 1.4.9.2.); 2. jedno potezanje mreže

Tègetof, -a (njem. *Tegetthoff*) – naziv poznate austo-ugarske krstarice:
- Kurȉ kakȍ Tègetȍf – Vrlo brzo plovi

tejôtar, **teôtar**, -tra (ve. *teatro*) – kazalište, teatar: *Dobrȍ dȍšli u nȁš tejôtar (FJ); Teôtar i živȍt - tȍ ti je pȕno pũti tãko izmī̃šono da nȅ znoš cȁ je cȍ (MJ); nov.* kāzalište; *Tejôtar* – gradsko kazalište

tȅla, -e (tal. *tela*) – čvrsto platno, ponekad nepromočno, koristilo se posebno za izradu jedra

telarȍša,* **telarȕša**,*-e (ven. *tela rossa*) – čvrsto laneno platno za radna odijela (jako se skupljalo u pranju): *Ȉša je ũ se kakȍ rȍba o(d) telarȍše – fig.* jako je smršavio, oslabio je*;* (*v.* 1.1.7.2.)

* zastarjelo

telêr, telērä (ve. *teler*) – 1. okvir za vrata ili prozore; 2. okvir za tkanje ili šivanje

telesìna, *v.* **tilesìna**

telìć, -a – tele: *Nosìli su telìće iz vapôra...;* (*v.* 1.5.1.1.)

têmpal, têmpla – hram;
- *têmpal Bòžji* – crkva*;* (*v.* 1.6.1.1.)

temperàt,* -ôn (ve. *temperar*) – 1. umjereno zagrijati (*npr.* vodu, zrak u prostoriji...); 2. (o)kaliti, (o)čeličiti

temperìja,* -e (tal. *(in)temperie*) – atmosferske (ne)prilike, (ne)vrijeme: *Nî dobrò da bẽštija ostãne na temperìju!*

temperîn,* -a (ve. *temperin*) – džepni nožić; *uobič.* britvulîn; (*v.* 1.2.5.)

têmpla, -ih *sr mn* (lat. *templa*) – sljepoočnice: *Dòni je rakìju i pòce joj mãzot têmpla (IN);* (*v.* 1.1.4.1.)

têmpo, *nepr.* (tal. *tempo*) – vrijeme, dob; u *izr.* poput: *bel têmpo..., têmpo di vàlcer...; uobič.* vrîme

tênda, -e (ve. *tenda*) – tenda, platnena zaštita od sunca; šator

tẽndis,* -a (engl. *tennis*) – tenis, teniski teren: *igrât balûn na tẽndis* – igrati nogomet na zapuštenom hvarskom teniskom terenu; *nov.* tênis

tenênte,* -eta (ve. *tenente*) – poručnik u talijanskoj vojsci: *... i onî njejîn tenênte (IN); usp.* kâpo; (*v.* 1.6.2.1.)

teôtar, *v.* **tejôtar**

tèpal, tèpli; teplä, tèplo; teplò, tèplo, *prid.* – topao: *Ovî tèpli krùh..., pròpja je tèpal; Ovà tèplo šćavîna..., pròpja je teplà; Kojè tèplo sûnce, pròpja je teplò; supr.* hlõdan;
- *bît tèpal* – biti pijan: *Rèće mi Âne da son èpeta dõša dòma tèpal (MJ)*
- *teplà su mu ùha* – pripit je; (*v.* 1.1.6.3.)

teplinà, -ê – toplina (vatre, žara...) : *Kojà lĩpo teplinà ùza ovî komîn!*

teplît (se), teplîn – grijati (se): *A èvo teplîn se mãlo na ovò sunca!; usp.* isteplît

tèplo, *pril.* / **teplìje**, *komp.* – toplo/toplije: *Jê, teplò je ovõde, ma mògo bi bît i teplìje!; usp.* tèpal;
- *stât ù teplo* – biti u toplome (na suncu, kraj vatre, u krevetu...*)*

ter,* *vezn.* – te: *A nìki ter nìki, ovãko mãlo žẽšći, u guvêrnu… (IN)*

terãca, -e (ve. *terazza*) – 1. terasa; 2. betonski ravni krov (privremeni): *Protapanjãla mi je terãca!;* (*v.* 1.2.3.1.);
- *nalīvât terãcu* – betonirati strop: *Prî smo jedôn drùgemu pomogãli, terãce nalivãli... ;*

terafêrma,* *v.* **tarafêrma**,*

terãke, **tirãke**, -ih *ž mn* (ve. *tiraca*) – naramenice; (*v.* 1.1.8.1.);
- *gãće na terãke* – kratke dječje hlače s naramenicama

têrca,* -e (ve. *terza*) – 1. tri, treći: v. *mìsa in têrca;* 2. drugi glas u duetu koji za tercu niže prati glavni glas

tercîna, -e, **têrno**, -a (tal. *terno*) – u igri tombole: pogođena tri broja (od pet) u jednoj liniji

têrco, **in têrco**, **in têrca** (tal. *terzo*) – u tri glasa: *Zvonīmò u svà trî zvòna… in têrco! (Cel.)*

tercôna,* -e (tal. *terzana*) – groznica (pojavljuje se svaki treći dan), malarija; (*v.* 1.1.5.1.)

terìbul, -a (ve. *turibolo*) – posuda sa žarom na koju se stavlja tamjan, kadionica: *žerãva is terìbula;* (*v.* 1.6.1.2.)

terîna, -e (ve. *terina*) – zdjela u kojoj se poslužuje hrana: *Terîna spũžih ìs poja; Rugãla se tèća terîni*; (*v.* 1.3.2.3.)

terlîš, -īšä (ved. *terlis*) – 1. platno od kojeg se izrađuje radna odjeća, najčešće tamnoplave boje; 2. radna odjeća: *Svì ìšćedu kô terlîš, kô jaketûn (IN);* (*v.* 1.1.7.1.);
- *terlîš od telaròše* – *terlîš* šarene boje; *... ublĩdidu kakò onì stõri terlĩšì od telaròše (Kru.)*

* zastarjelo

tẽrno, *v.* **tercîna**

tèsera,* -e (ve. *tessera*) – potvrda, isprava koju izdaje vlast

tèsla, -e – alatka za obradu drva; (*v.* 1.2.5.)

testamẽnat, **teštamẽnat**,* *v.* **tastamẽnat**,*

tẽško, *pril.* / **tẽžje**, *komp.* – teško/teže: *Tẽško poštẽnemu na dôn Bȍga i Božȉća (Cel.) Tẽžje su žȉve žãlosti nẽgo mõrtve (Cel.)*

tèšta,* -e (ve. *testa*) – glava, u *izr.*:
- *tèšta a tèšta* – jedan nasuprot drugome (*npr.* u igri, natjecanju...*)* ; (*v.* 1.6.5.4.)
- *tèšta di kȁco* – zadrto, tvrdoglavo stvorenje
- *tèšta kâlda,** (tal. *testa calda*) – stari tip motora kojemu se zagrijavala glava prije paljenja: *Tèštu kâldu je tukãlo teplȉt dvôdeset minûti(h) sa lètlâmpon…*

teštârdo,* -ota (tal. *testardo*) – tvrdoglavac: *Ma kojî teštârdo!; usp. svojeglôv;* (*v.* 1.1.6.1.)

teštôrd(i), -a(o), -o, *prid.* (tal. *testardo*) – tvrdoglav: *Prȍpja je teštôrd ovî tvôj... teštôrdi susîd*

teta, tete – tetka, oslovljavanje starije ženske osobe uz ime: *teta Mandîna, teta Jêle...; usp*. tetȁ;

tetȁ, tetê – tetka (majčina ili očeva sestra): *Ovȍ mi je dãla mojȁ tetȁ; usp*. teta; (*v.* 1.1.3.1.)

tetovȉca, -e – vrsta korova, bodljikava biljka penjačica, tetivka (*Smilax aspera*); (*v.* 1.5.3.3.)

tetùrot, -on – posrtati u hodu, teturati: *Sȉnoć se tãko opjãni da je tetùro dȍ doma (ŽK)*; *usp.* trùtot; (v. 1.1.6.4.)

tèza,* -e (ve. *tesa*) – natkriveno mjesto u dvorištu, mala gospodarska kućica, daščara, spremište: *...merȉna za žȉvo i tèza za kozȅ (VM);* (*v.* 1.2.3.1.)

težacìca, -e – žena koja obavlja težaški posao kao dio zanimanja; *usp.* težakȉnja

tẽžak, tẽški; tẽškā, tẽško; tẽško, tẽško, *prid.* – težak: *tẽški posôl, prȍpja je tẽžak; tẽško rabȍta, prȍpja je tẽškā; tẽško potezônje, pȕno je tẽško; supr.* lãdahan; *usp.* tẽško

težakìnja, -e – žena koja obavlja poljodjelske radove za nadnicu; *usp*. težakùša, težacìca

težakùša, -e – *pogr.* žena zemljoradnika, težaka: *...kakȍ da i onȁ nî težakùša (IN); usp.* težakȉnja

težôk, težōkā – zemljoradnik, težak; (*v.* 1.1.3.4.);
- *težôk ol kapùle** – *iron.* zemljoradnik bez vinograda (stoga obavlja lak posao)

težõšćina, -e – težački radovi, težačko življenje: *Ôn se bãvi težõšćinon a brȁt mu rȉbašćinon.*

težõški, -a(o), -o, *prid.* – zemljoradnički, težački: *Tẽžak je živȍt težõški; težõško rabȍta, težõško dītȅ*

tî, **tī**, tẽbe, te, *zamj.* – ti, tebe: *Tî cinîš ȕvik po tvojû; Tī si ȕvik cinî ca tẽ je vȍja; Vȉdi son tẽbe i brãta ti; Vȉdi son te di grêš priko Pjãce.*

tî, tẽga, **otî**, otẽga, *zamj.* – taj: *Nî tẽga kojî bi ga mȍga šuperȁt!; Otî tvôj pȁs lãje cĩli dôn i nôć!*

tīcàt (se), tīcen – ticati se: *Tȍ se mẽne ne tīce!; A ca sẽ tīcî…* - A što se tiče…; *usp*. taknȉt

tȉć, tȉća – ptica: *Kojî onȍ tȉć poskakȕje tãmo po zîdu?; usp.* tȉtica

tikẽta,* -e (trs. *ticheta*) – naljepnica, etiketa

tȉkva, -e – 1. vrsta povrća, tikva (*Legenaria vulg.*); *usp.* tȉkvice; 2. *iron*. glava; *usp.* glōvā;
- *tȉkva vinjãca* – suha tikva u kojoj se držalo vino za piće

tȉkvice, -ih *ž mn* – 1. vrsta povrća (*Cucurbita pepo*); *tȉkvice lẽšo* – uobičajeni način pripreme tikvica; (*v.* 1.3.7.1.); 2. pojas od dvije osušene tikve s kojim su djeca učila plivati; *usp*. tȉkva

tilesȉna, **telesȉna**, -e – glomazno tijelo, stas, truplo: *Kojȁ tilesȉna o(d) cejadîna je tȍ bîla! (IN); usp.* tîlo

tîlo, -a – tijelo, organizam: *...za spôs dušê, ako nẽ i tîla (IN); usp.* živȍt, tilesȉna

* zastarjelo

tîmbar, tîmbra (ve. *timbro*) – pečat: *Ãko nî tîmbra ondȁ ti tȍ nȉšta ne vrĩdi.*

timbrȁt, -ôn (tal. *timbrare*) – udariti pečat; *usp.* timbrȍvät

timbrōvȁt, -ōjën – udarati pečat; *usp.* timbrät

tȉmenica, -e – vrh glave, tjeme, *ćȉverica; usp*. cȕpak; (*v*. 1.1.4.1.)

tȉmidan, tȉmidni; -a(o), -o, *prid.* (tal. *timido*) – bojažljiv, sramežljiv, miran: *Pȕno je tȉmidan ovî tvôj... tȉmidni sîn!; Pȕno je tȉmidna ovȁ tvojȁ... tȉmidno ćêr!; Kojȅ tȉmidno dītȅ!;* (*v*. 1.1.6.1.)

tȉmido, *pril.* (tal. *timido*) – bojažljivo, mlako (*npr.* sunce)

timjôn, timjãna – začinska i ljekovita biljka, majčina dušica, timijan (*Thymus vulgaris*): *... žuntȁt mãlo listȉći(h) timjãna (Kru.);* (*v*. 1.3.8.1.)

timûn, -ūnä, *m* (ve. *timon*) – 1. kormilo; 2. *fig.* stražnjica; (*v*. 1.4.3.);
- *petȁt nȍgu u timûn* – udariti koga nogom u stražnjicu
- *stȁt na timûn* – biti na kormilu, kormilariti

timunjêr, -ērä (ve. *timonier*) – kormilar: *Parûn Tonîn, prõvi timunjêr (IN);* (*v*. 1.4.6.)

tinêl, -ëla (ve. *tinel*) – gostinska soba, blagovaonica; (*v*. 1.2.3.1.);
- *tinêl delȕšo* – bogato opremljen *tinêl*

tîngul, -a (ve. *tingolo*) **–** umak s komadićima mesa, vrsta paprikaša: *Ânte, ȍdličan ti je tîngul! (MC);* (*v*. 1.3.5.2.)

tingulȅt, -a (prema ve. *tingolo*) – pirjano meso: *...a nogȉce, glôvu, vratȉć za tingulȅt (IN); usp.* žgvacët; (*v*. 1.3.5.2.)

tȉntara, -e – *iron*. glava: *Dobȍta je tãmo izgubî tȉntaru; usp*. glövä

tîr, -a (ve. *tiro*) – pucanj, zamah: *Sa jednîn tîron bi ubȉli dvȍ zêca (IN);* (*v*. 1.6.2.1.);
- *dôć na tîr* – doći na nišan, na dohvat: *Dõšla mi je hubȍtnica na tîr; fig.* doći u priliku komu reći ili učini što zaslužuje: *Dõće mi ôn na tîr!* – Platit će mi on!

tîra! (prema ve. *tirar*) – povuci!; (jedna od čestih zapovijedi na brodu); (*v*. 1.4.5.2.); *Tîra cȉmu!; supr.* môla;
- *tîra-pâra* (ved. *tira para*) – povuci-potegni: *Mãlo po mãlo, tîra-pâra, lĩvo-dȅsno… (IN)*

tirāke, *v.* **terāke**

tiramôla, -e (ve. *tiramola*) – konopac koji se povlači preko kolotura (*npr*. za sušenje rublja ili namještanje broda); *tîra-môla* – povuci-potegni (natezanje među osobama)

tîra-pâra, *pril.* (ved. *tira-para*) – povuci-potegni: *Mãlo po mãlo, tîra-pâra, lĩvo-dȅsno… (IN)*

tirȁt (ve. *tirar*) – 1. potezati, povlačiti; *Tîra!* – Potegni!*; usp.* potēzät; 2. pucati: *Tîra!* – Pucaj!

tirôda, -e (tal. *tirata*) – kraći govor u povišenom tonu: *Dã ti je ondȁ bîlo cȕt njegȍve tirôde! (Cel.)*

tirônt, -a (ve. *tirante*) – 1. alat za povlačenje tereta; 2. traka preko ramena pri nošenju lijesa; *usp*. trät

tȉrot, -on – tjerati: *Nî da vos tȉron, ma ãko ćete pôć u pãšu… (IN);*

tîsan, tĩsni; tīsnä, tĩsno; tĩsno, tĩsno, *prid.* – tijesan: *Pȕno mi je tîsan ovî... tĩsni jaketûn; Pȕno mi je tīsnä ovȁ... tĩsno jakȅta; Tĩsno je ovȍ... tĩsno ždrīlȍ; supr.* širȍk, kömodan; *usp*. ùzak

tȉskot (se), -on – tiskati (se), gurati (se): *Ca mȅ tȉskoš!?; Ca sȅ tȉskoš, stôj u fȉlu kakȍ i svȉ drȕgi!*

tȉsnit, tȉsnen – tisnuti, gurnuti

tîsno, *pril.*/ **tisnȉje**, *komp.* – tijesno/tješnje: *Ovõde je tîsno, a tãmo je jȍš tisnȉje!; supr.* širokȍ

tîsto, -a – 1. tijesto od zamiješanog brašna: *Mãti je mīsȉla tîsto za pašurãte; Umīsȉla son tîsto, sȁ(d) cȅkon da uskȉsne;* 2. smjesa od samljevenih maslina; *usp*. pašćȉce

* zastarjelo

tišćȁt, -în – držati: *Barkarjūlì... tukãju ôrmot veslà, tišćȁt bȕkovinu ù ruke (IN)*

tȉšit (se), tȉšin – tješiti (se): *...tȉši Jèlina sestrȉcu i prijatejȉcu (IN)*

tȉt, *v.* **itȉt**

tȉtica, -e – ptičica: *Jȍ poznãjen barênko dvôdeset vôrsti tȉticih; usp.* tȉć

tȉtul,* -a (lat. *titulus*, tal. *titolo*) – počasni naslov; *iron.* nečija mana

titulȁt,* -ôn (tal. *titolare)* – oslovljavanjati titulom, dati naslov, nasloviti

titulônt,* -a (tal. *titolare)* – koji ima titulu

Tlãntik,* *-a* (tal. *Atlantico*) – Atlantski ocean, Atlantik: *Njëmu je otȁc navigô pũsti(h) gȍdišć po Tlãntiku.*

tlȅh, tlehä – tlo, pod: *Pãla mi je ćȉkara na tlȅh i razbȉla se; usp.* pôd (kat); (*v.* 1.2.1.1.)

tȍ, *v.* **otȍ**

tobȁk, **tabȁk**, -āka (ve. *tobaco*) – duhan: *...škãtula inglêškega tobãka (IN); dîm o(d) tobãka;* (*v.* 1.2.11.)

tobakjêra,* **tabakjêra**,* -e (tal. *tabacchiera*) – metalna plitka kutija za duhan ili cigarete, tabakera; *usp.* cigarjêra

tocȋl, tocīlä – brusni kamen na kotaču, tocilo: *Ȉmoš tî tocȋl u kȕću?; usp.* acalîn; (*v.* 1.2.5.)

tocȉlo, -a – mjesto u kraškom terenu gdje povremeno teče voda; (*v.* 1.2.1.1.)

tocȉt, tȍcin – točiti: *Ȅno ga, tȍci vīnȍ u konȍbu;* (*v.* 1.1.6.4.)

tȍć[1], -a (ve. *tocio*) – umak, sos kod pripravljanja kuhanih jela; (*v.* 1.3.8.1.)

tȍć[2], -ä – kameni mlin za mljevenje maslina: *Prî su se mãsline tãrile na tȍć, a nȅ u mãkinu kakȍ sȁd.*

toćȁt (se), -ôn (se), (ve. *tociar*) – 1. umakati (se),: *...dok toćô bokûn sîrnice u žmûl prošȅka (IN);* 2. namakati (se): *Onȁ nȉkad ne plȉvo, sômo se toćô na žōlȍ.*

tôj, tãja *m* (ved. *taio*) – rez: *Ucîn dvȍ tãja po sôlpi prî nȅgo je stãviš pȅć!; usp.* intajȁt

tokȁt (se), -ôn (ve. *tocar*) – dodirnuti, dodirivati (se): *Jê balȍta tokãla?- Jê, tokãje se!*

tȍki, **tolȉki**, *v.* **otȍki**

tȍko, **otȍko**, **tolȉko**, *pril.* – toliko: *Furȅštih je bîlo tȍko da je parȉlo da ćemo se profundȁt (Cel.); usp*. kȍko

tolȅta, -e (ve. *toleta*) – dno krletke (*kêbe*) koje se može izvući; (*v.* 1.5.2.2.)

tolȉci, *m mn* – toliki, mnogi, brojni: *Tolȉci su ondȁ bižãli pud Itãlije; usp.* kolȉci

tolîšan, tolîšni, -a(o), -o, *prid.* – tako malen: *Tolîšna je, a vȅj znô brojȉt do dȅset!; usp*. onolîšan

tȍlitar, tȍlitra (prema *hektolitar*) – mjera za zapremninu bačava (100 l.); *usp*. karatîl; (*v.* 1.2.9.5.)

tônci, -ih *m mn* (*v. tânac*) – plesna zabava; *usp.* tãnac, bãli

tôncot, -ôn (njem. *Tanzen*; tal. *danzare*) – plesati: *Volȉla bi tôncot is njîn, ma ôn ne dōjȅ mȍta!; usp.* balȁt, plēsȁt; (*v.* 1.1.6.4.)

tondîn, -a (ve. *tondin*) – 1. željezna šipka okruglog presjeka: *Stȁv tõte bokûn tondîna*!; 2. željezna ručna naprava za pucanje o božićnim praznicima; (*v.* 1.6.5.1.)

tônika, -e (tal. *tonaca*) – bratimska odora, tunika; *usp.* pelerîna; (*v.* 1.6.1.2.);
- *tônika o(d)* *bratôvšćine* – tunika koju nose *bȉli i cõrni kônfrati*

tonȉt, tȍne – tonuti: *Nalījȅ ti se kaȉć môra, pȍce je tonȉt!*

tõnki, *v.* **tãnak**

tônko, *pril./* **tãnje**, *komp.* – tanko/tanje: *Ovî paršȕt je rȉzon tônko da tãnje ne mȍre; usp*. tãnak

tonolôda,* -e (ve. *tonelada*) – tona (mjera nosivosti broda): *Austrĩnski vapôr Barûn Gȁuč je vozî na cȅlere prûgi Trêšt-Kotôr, a imô je cetȉri-pêt mijõri(h) tonolôdi(h).*

tonomôš,* -a (prema tal. *autonomia*) – pripadnik talijanaške stranke za autonomiju Dalmacije u okviru Austro-Ugarske, ‘autonomaš’; *supr.* puntôr

* zastarjelo

tonotȁ,* -ê ( ) – mreža za lov na jastoge; (*v*. 1.4.9.2.)

tȍrac, tôrca (tal. *torcia* – baklja) – velika i debela svijeća, nosi se u procesiji: *Prî ste…nosȉli tȍrac (IN);* (*v*. 1.6.1.2.)

tõrik, **utõrik**, -õrika – utorak: *A trȅći je bȉt tõrik (Cel.);* (*v*. 1.2.8.2.)

torjûn, -ūnā, *m* (tal. *torrione*) – zdanje u obliku nižeg tornja (u Hvaru: kule gradskih zidina, na Venerandi i pokraj grobišta); *usp*. kûla

tôrk, tõrki; tõrkā, tõrko; tôrko, tõrko, *prid*. – trpak (okus nezrelog ploda), kiseo: *Prȍpja je tôrk ovî... tõrki omêndul; Tõrkā je ovȁ... tõrko vȍjka; Kakȍ je tôrko ovȍ... tõrko īćē!*

tôrma, -e (ve. *tarma*) – 1. moljac, *mojȉca, grizȉca* (*Tineola bisselliella*); (*v*. 1.5.1.4.); 2. *fig*. dosadna osoba; *usp.* tarmā(t) se

tormentȁt (se),* -ôn (tal. *tormentare*) – mučiti (se), moriti (se), kinjiti (se); *usp.* mȕcit, pãtit; (*v*. 1.1.6.2.)

tôrn, -a *m* – bodlja, trn; *usp*. špîna, drãca; tõrnō; tãrnova kruna; (*v*. 1.5.3.8.)

tôrna, -e (tal. *tornio*) – velika bušilica (za kamen, beton...); (*v*. 1.2.5.)

tornanāpa,* -e (trs. *tornonapa*) – kratki ukrasni zastor koji je išao okolo *nãpe* nad ognjištem; (*v*. 1.3.1.)

tornȁt (se),* -ôn (ve. *tornar*) – vratiti (se): *...i tôrna vȅselo nõse! (IN)* -...i brzo se vrati!: *Pȍsli ne pȕno gȍdišć Bõnica se tornãla mãteri (IN); uobič.* vrōtȉ(t) se; (*v*. 1.4.5.2.);
- tornȁt kȕpe – 1. vratiti određenu boju u kartaškoj igri; 2. *fig*. ponavljati rečeno

tõrnȉt, tõrnen – trnuti: *Pȍcele su mi tõrnȉt rûke.*

tõrnȍ, -ā – trnje: *Ubãdo son se na tõrnȍ; usp*. tôrn

torpedinjêra,* **trupedinjêra**,* -e (tal. *torpediniera*) – ratni brod, torpiljarka: *Njȅmaška trupedinjêra grê drȉto na nôs… (IN);* (*v*. 1.6.2.3.)

tôst, tãsta – ženin otac, tast; (*v*. 1.1.3.1.)

tõte, **otõte**, *pril.* – na tome mjestu, tu; *usp*. ovõde;
- Tõte te hoćû vȉdit! – Tu se pokaži!

tovîrna,* -e (ve. *taverna*) – gostionica, krčma: *U kojû tovîrnu… popȉt otavîn (Cel.); Grēdù po tovîrnima kakȍ po Bôžjin grȅbima (IN); usp.* oštarȉja; (*v*. 1.2.1.7.)

tovôr, tovãra – 1. magarac; 2. *fig.* glupan, budala; (*v*. 1.5.1.1.)

trabãkul,* **trobãkul**,* -a (ve. *trabacolo*) – teretni brod na jedra, najčešće s dva jarbola: *Na trabãkulu je cȅko sansîr... (IN); ...žãlosni i dišperôni cȅkodu trobãkul za pobȉć na Vîs (IN);* (*v*. 1.4.1.1.)

tracȉć, -a – mali trak: *Na maȉštri o(d) parangōlā vȉsidu pȋjci, bomȅ onȉ tracȉći s ȕdicon; usp.* trôk

tradimènat,* -mênta (tal. *tradimento)* – izdaja, iznevjereno očekivanje

tradȉt, -în (tal. *tradire*) – izdati, iznevjeriti, podbaciti: *Nȉ nos nȉkad tradȉla… (‘Nãša gajȅta’, Pi); Intrôda je tradȉla!; usp.* izdȁt, iznevȉrit

traditȗr,* -ūrā (tal. *traditore*) – izdajnik, onaj tko iznevjeri očekivanja, tko *dõjde na mãnje.*

tradīvȁt, -ījēn (tal. *tradire*) – izdavati, podbacivati: *Ne zaostãjemo, ne tradījȅmo (IN)*

trãfika, -e (tal. *traffico*, njem. *Trafik*) – trgovina u kojoj su se prodavali duhan, cigarete, poštanske marke, biljezi, novine: *Tetȁ Vînka Mȍmula je bîla butigîr u trãfiku pȍsli Drȕgega rãta (ŽK)*; *usp*. apãlat

trãgaj, trãgja – vrsta ribe girovki, tragalj (*Maena maena*); (*v*. 1.4.12.3.)

tragetȁt,* -ôn (tal. *traghettare*) – 1. prevoziti brodom amo-tamo: *Pȍ moru tragetãju, motorãju…;* 2. *fig.* ići amo-tamo: *Onȁ ȕvik tragetô!; (MJ)*

trajêna, **trajîna**, -e (tal. *traina*) – uzica kojom se pravi ribarski alat (*npr*. parangal); (*v*. 1.4.9.1.)

trȁjler, -a (engl. *trailer*) – *nov.* prikolica za vuču brodova

* zastarjelo

trâjna, -e – frizerski zahvat, ‘trajna’ ondulacija ženske kose: *ucinȉ(t) trâjnu*

trãmata, -e (ve. *tramagio*) – način ribolova stjerivanjem ribe u mreže pomoću raznih ‘strašila’ (*npr*. bijelih listova agave): *pôć na trãmatu; usp.* strašîn; (*v*. 1.4.9.2.)

tramezôl,* -ōlä (prema ven. *tramezo* – po sredini) – uzdužna plosnata greda po dnu unutrašnje strane većeg drvenog broda (npr. *bracêre*) poviše *kolûmbe* (s kojom je spojena *pašajȉcima*); *usp.* kontrakolûmba; (*v*. 1.4.2.)

trampulîn, *v.* **štrampulîn**

tramuntôna, -e (ve. *tramontana*) – 1. SZ vjetar (u Hvaru), tramontana; 2. sjever; (*v*. 1.4.8.1.);
- *tramuntôna - bȕra parićôna* – nakon tramontane lako zapuše bura
- *zvīzdȕ tramuntôna* – zvijezda sjevernjača
- *rodȉ(t) se u zvīzdȕ tramuntônu* – roditi se pod sretnom zvijezdom
- *izgubȉt zvīzdȕ tramuntônu* – izgubiti glavu, ne znati što raditi

trãpanj, trãpnja (tal. *trapano*) – alat za bušenje u kamenu, dlijeto dugo 0,5 –1,0 m: *Tũka je mãcon o(d) dèset kilî(h) po trãpnju... (FN); usp*. tôrna; (*v*. 1.2.5.)

trãpula, -e (ve. *trapola*) – 1. zamka za životinje; mišolovka; 2. *fig.* namještaljka*: Namȉsti mu je trãpulu;*
- *upȁst u trãpulu* – naivno upasti u neku namještaljku; *usp.* gvozdȉcā

trãstan,* trãsna (ve. *trasto*) – dio ribarskog broda, rubno poprečno ojačanje *škäfa;* (*v*. 1.4.2.)

trȁt, trãta (tal. *tratto*- povlačenje) – konopac za povlačenje (*npr*. od *mrȉžica* za lov na ptice); *usp.* tirônt

trãta, -e (ve. *trata*) – 1. mreža potegača ili plivarica s dva krila i *sãkom* u sredini; *lȉtnjo trãta* se koristila tijekom 5 mjesečevih *mrôka*, po 20-ak dana svaki *mrôk*; *zînsko trãta (mȉgavica* i *gȉrarica);* (*v*. 1.4.9.2.); 2. ribarska družina za mrežu potegaču

tratamènat, -mênta (ve. *tratamento*) – čašćenje za kakvu prigodu, gozba: *U nedȉju bi se bîlo zvãlo na tratamènat onè ca nīsù bîli zvôni na pîr u subȍtu (ŽK)*

tratȁt, -ôn (ve. *tratar*) – častiti, počastiti: *Lîpo su nos tratãli za rȅć prãvo; usp.* tratōvät

trãtit, -in – trošiti, tratiti: *Ca ćèš trãtit vrîme i šôlde i jȍš se fatigȁt!;*
- *trãtit vrîme* – trošiti vrijeme: *Nemôj njânci trãtit vrîme na tȍ!*
- *trãtit šôlde* – trošiti novac: *Ca ćèš trãtit šôlde, kad o(d) tèga nî korȉsti!*

tratōvȁt, -ōjën – postupati prema gostu, častiti; *usp.* tratät

travarȉca, -e – rakija lozovača s aromatičnim travama; *usp.* trōvä; (*v*. 1.3.10.2.)

travêrsa, **travêrša**, -e (ve. *traversa*) – pregača: *Dokligô(d) son u kùću ȕvik ȉmon travêrsu ispri sȅbe;* (*v*. 1.1.8.1.)

traversȁt,* -ôn (tal. *traversare*) – preći: *...kakȍ nôjbȍje traversȁt o(d) socjalȉzma u kapitalȉzam (AD);* (*v*. 1.4.5.1.)

traversôda,* -e (ve. *traversada*) – 1. plovidba, prijelaz iz luke u luku; 2. plovidba uz jak bočni vjetar

travȅte, -ih – horizontalne prečkice po obodu krletke (*kêbe*)

trȅći /trinaêsti, **trinãdesti*/ tridesēti** – redni brojevi: treći/trinaesti/trideseti

trećinȁ, -ê – trećina: *Podīlȉli smo se i mȅni je pripãla trećinȁ.*

trećôk, trećōkä – treća mjesečeva četvrt; (*v*. 1.2.8.4.)

trȅfit (se), -in (njem. *treffen*) – 1. sresti (se): *Ne mȍreš ga trȅfit ni po sûncu ni po mȉsecu; usp.* inkonträt, naletȉt, namȉrit se, srest; 2. pogoditi ciljajući: *Trȅfilo ga rôvno ù glovu!; usp*. pogodȉt; 3. dogoditi se nepredviđeno: *Trȅfilo mu se da je mȍga kūpȉt zêmju o(d) susȉda.*

trēma, -e (njem. *Trema*) – uzbuđenje pred javni nastup: *Òl’ ȉmoš trēmu!?*

* zastarjelo

tremarjôla,* -e (ve. *tremariola*) – 1. drhtavica; 2. trešnja od straha: *Ćapãla ga je tremarjôla... (IN); usp.* três; (*v.* 1.1.5.2.)

tremênd(i), -a(o), -o, *prid.* (ve. *tremendo*) – 1. poseban, čudan: *Na gajëti nïki tremêndi kolûri, bîli, škûri (Pi);* 2. teškog karaktera, čudan: *Ma pròpja su tremêndi! (IN)*

tremêndo, *pril.* (ve. *tremendo*) – strašno, posebno, čudno: *Ôba su bîli tremêndo sritnà, kuntênta i vèdra obrãza (FN)*

trentaûn, -ūnä, *m*/ **trentaûna**, -e, *ž* (ve. *trentaun*) – kartaška igra 'trideset i jedan'; *fig.*: napadaj bijesa, ludila: *Ćapô ga je trentaûn; Ćapãla ga je trentaûna; usp.* ludîlo; (*v.* 1.1.6.2.)

trènut, trènen – trepnuti: *Nīsôn ni trènu a njëga vëj nî bîlo vïdit;* (*v.* 1.1.6.4.)

trepèćot, trepèćen – titrati, trepetati: *Ocïst dvî rïbe, èno hi u bujôl, jöš trepèćedu! (IN)*

trepetôjka, -e – vrsta udaraljke (drvena ploča po kojoj su kloptala 'krila' od žice pri pokretu ruke), koristi se u procesiji pred Uskrs; *usp*. škarabatüša, farfãla trepetôjka; (*v.* 1.6.1.2.)

trèpot, trèpjen – trepetati, treptati: *Mògla bi te onä lakò agvantät u ušãtac, ca bïš trèpjo u šãku! (IN);*
- *trèpot ocïma* – treptati

três, -a – tresavica, drhtavica; (*v.* 1.1.5.2.)

trèsa, -e (ve. *tresa*) – okomito postavljen komad drva: *Imbrokôj jöš kojû trèsu!*

tresât, -ôn (trs. *tressar*) – 1. gurnuti ukoso: *Tresô nos je kurènat!*; 2. udariti ili biti udaren s boka; *usp*. tresōvät

trèso, *pril.* (ve. *tresso*) – poprijeko, ukoso: *Stäv tu kantinëlu; Tò stojî trèso! usp.* dežbjêgo;
- *pôć trèso* – 1. ići kako ne valja; 2. *fig.* šenuti: *Bôrba je ïša pînkicu trèso (IN)*

tresōvàt, -ōjën – 1. gurati ukoso: *Pöce nos je kurènat tresōvät!;* 2. udarati ili biti udaran s boka; *usp*. tresät

trêst (se), trēsën – 1. tresti: *Nemôj três(t) tavãju priko ponïstre!;* 2. drhtati: *Trēsë se o(d) zīmê kakò prût od lozê;*
- *três* *(t)* ***se kakò prût*** – drhtati od straha, hladnoće...
- *trêst bùhe* – zagrijavati se poskakivajući
- *trêst gãće, trêst mudônte* – drhtati od straha: *Trêsle su mu se mudônte ò' stroha.*

trešèta, -e (ve. *tresseta*) – kartaška igra, *igra se treštînskin kôrtima...: Igrãli su na trešëte dò pol nôć;* (v. 1.6.5.3.)

trêškot,* -a (engl. *trench-coat*) – kišni kaput, mantel: *Obûka je növi trêškot za pôć u Splït; usp.* mäntel; (*v.* 1.1.3.1.)

Trêšt, -a (tal. *Trieste*) – Trst: *Tö se möre nôć jedîno u Trêšt;* (*v.* 1.2.1.9.)

Treštîn, -a/ **Treštînka**, -e/ **treštînski**, -ega; – Tršćanin/Tršćanka/tršćanski
- *treštînske kôrte* – vrsta igraćih karata, talijanske karte

treštîna,* -e (tal. *triestina*) – 1. harmonika koja se proizvodila u Trstu; *uobič.* harmönika; (*v.* 1.6.3.); 2. vrsta starinskog plesa; (*v.* 1.6.4.1.)

trî /trinãste, **trinãdeset*/ trîdeset** – brojevi: tri/trinaest/trideset; *usp*. trećinä

trībït, trîbin – trijebiti, pročistiti od nekorisnih sastojaka: *Trîbin vëć pôl ûre, a ca sôn otrībïla - nïšta!*

tribunôl,* -ōlä (ve. *tribunal*) – sud, sudište; *nov.* sûd; (*v.* 1.2.1.5.)

trïca, **trojîna**,* -e – igraća karta s brojem tri; (*v.* 1.6.5.3.)

trijûnf, -a – kartaška igra s pet karata i *akûžon;* (*v.* 1.6.5.3.)

trïja, -e (tal. *triglia*) – 1. bijela riba, trlja, barbun (*Mullus barbatus*): *Trïja ol kãmika je böja stô pũti(h) ol trïje ol köće; usp.* barbûn; (*v.* 1.4.12.1.); 2. vrsta dječje igre; *igrät na trïju;* (*v.* 1.6.5.2.)

* zastarjelo

trijôngul, -a (ve. *triangolo*) – 1. trokut; 2. mala trostrana turpija za oštrenje pila i sl.; 3. dvostrane rasklopive ljestve; 4. svjetiljka s tri žiška; 5. trokutasti svijećnjak na kojemu su u crkvi gorjele svijeće u Velikom tjednu;

trikvôrta, -e (tal. *tre quarti*) – odjeća koja pokriva 'tri četvrtine': *Sȁ(d) su u môdu kapotîni trikvôrta.*

trîm, trīmä *m* – poljska kućica kružnog oblika; zidana u kamenu '*ȕsuho*', s kupolastim svodom; (*v.* 1.2.1.5.)

trȉnoge, -ih *ž mn* – tronožac za ognjište *komīnä;* (*v.* 1.3.1.)

trȉpa, -e (ve. *tripa*) – veliki trbuh izjelice: *Kolȉka mu je trȉpa, ne mȍre sôm ni špigëte vezȉvot!*

trȉpe, **trȉpice**, -ih *ž mn* (ve. *tripa*) – jelo od goveđe trbušine, kuhane, sjeckane pa pirjane: *Izî son trî pjãta trȉpicih i sȁ(d) son mîran;* (*v.* 1.3.5.2., 1.3.6.1.)

trȉplo/**ȕtriplo**, *pril.* (tal. *triplo*) – trostruko/utrostručeno; *usp*. trȍduplo

trȉsnit, trȉsnen – jako udariti, tresnuti: *A ȍn... bȕm! Trȉsni ga ća! (MBS)*

trîsk, -a – grom, tresak groma: *Dȉ su trîski, dȉ su grȍmi! (IN); Trîsk te udrî!; usp.* sajëta

trȉska, -e – 1. pljuska: *Dãću ti dvî trȉske!; usp.* škȍpula; 2. iverak drva; *usp*. trīšće; (*v.* 1.5.3.7.)

trīskȁt (se), trīskon – 1. udarati, treskati; (*v.* 1.1.6.4.): *Cȁ već trīskoš s otîn vrõtima!;* 2. moriti se teškim radom: *Mãti se trīsko meju kozȉma u pãšu (IN)*

trisketȁt, trisketôn – lupetati: *Na Pjãcu osvãnili zvûčnici i priko njîh trisketô nikȍ mȕzika (Cel.); usp.* zatriskētät

trīšće, -a – sitni otpaci drva, iverje; *usp*. trȉska, cipȍtak; (*v.* 1.5.3.7.)

trȉšnja, **trȕšnja**,* -e – trešnja (drvo i plod): *U Fôr nî pȕno trȉšonj - dȉdî kojȁ; Stõri jûdi bi bîli rȅkli i 'trȕšnja' (ŽK)*

trīzan, trīzni; trīznä, trīzno; trîzno, trīzno; *prid.* – trijezan: *Sȁd je trīzan ovî trīzni covȉk; Sȁd je trīznä ovȁ trīzno žená; Sȁd je trîzno ovȍ trīzno stvorênje; ... ôn je trīzan, nī ga lȍko! (IN)*

trobãkul,* *v.* **trabãkul**,*

trȍca, -e (tal. *trozza*) – konopac koji veže *lantînu* latinskog jedra za *jôrbul*; *usp*. davônt; (*v.* 1.4.3.)

trȍduplo, *pril.* – trostruko, utrostručeno; *usp.* trȉplo

trôg, trôga – trag: *izr*. *Nî od njëga ni trôga ni glôsa; ...i tãko je u sãrcu mojêmu trôg ostãvi (Cel.)*

trojȉca, -e – tri muške osobe: *Bîlo hi je trojȉca, a jȍ sôm!*

trojîna,* *v.* **trȉca**

trôk, -a – 1. trak; *usp*. tracȉć; 2. krak hobotnice: *Hubȍtnica ȉmo ȍsan trôki(h), mãlo kȁ(d) su svȉ cȉli;* (*v.* 1.4.16.)

tromboncîn, -a (prema tal. *tromba*) –puhački instrument, sličan trubi; (*v.* 1.6.3.)

trôn, -a (gr. *thronos*, tal. *trono*) – 1. prijestolje; 2. biskupska sjedalica; (*v.* 1.6.1.1.)

tronkûn, -ūnä, *m* (tal. *troncone*) – 1. donji, prizemni dio stabljike; 2. odeblji dio lista, *npr*. blitve; (*v.* 1.5.3.8.); 3. okrajak kruha; *usp*. kinkîn

trȍpo,* *pril.* (ve. *tropo*) – previše; u *izr*. poput: *trȍpo je trȍpo* – što je previše, previše je; *trȍpo fôrca* – prejako; *usp.* privȅć

trȍskot, -a – vrsta divlje trave, korov, troskot (*Polygonum aviculare*); (*v.* 1.5.3.3.)

trôtul, -a, **trôtolo**, -a, (ve. *trotolo*) – zvrk, vrtuljak: *Sȁd letîn po kȕći kakȍ tȕtica i vartîn se kakȍ trôtolo! (Cel.);* (*v.* 1.6.5.1.)

trōvȁ, trovê – trava: *Trōvȁ je zelenȁ u pramãliće ma lȉti se svȁ osũši;* (*v.* 1.5.3.3.)

trovȁt, trȕjen – trovati: *Onȁ trȕje svojîn rīcȉma kakȍ nôjgȍrin ȍtrovon!*

trūbȉt, trũbin – trubiti; *trūbȉt ȍkolo* – razglašavati

* zastarjelo

trûd, trūdä – trud, zalaganje, napor: *vrĩdi trūdä*

trūdan, trũdni, -a(o), -o, *prid.* – umoran: *Grên lȅć, trūdan sôn; usp*. umôran; (*v*. 1.1.6.2.)

trūdì, trũdih – rezultati napornog rada u polju, ljetina

trūdì(t) **se**, trũdin se – naporno raditi; *usp.* mùcit se

trùdodan,* -a – radni dan: *A cȁ mĩsliš, ka(d) dõjde koletîva da ću se mòć izgubĩt trùdodan! (IN)*

trùhla, *prid*. – *vulg.* bremenita, noseća: *Poglê(j) je kakòva je, parî trùhla, Bòže mi pròsti!; usp*. nosēćä, skotnä; (*v*. 1.1.5.2.)
- ȍl' si trùhla (trùhal)? – uzrečica kad netko ima prevelike želje za jelom

trùhlica, -e – mlađa trudna žena: *Svȅ je vȅće trùhlici(h) po nãšoj kontrôdi (IN)*

trûmba, -e (ve. *tromba*) – dimnjak velikog broda, parobroda: *brôd sa dvî trûmbe; usp*. ciminjêra;
- *trûmba marîna* (ve. *tromba marina*) – morska pijavica (centar orkanskog vrtloga); (*v*. 1.4.8.1.)
- *trûmba o(d) špãhera* – limeni dimnjak na štednjaku

trumbȅta, -e (ve. *trombeta*) – truba: *Ovî na trumbȅtu dekapòto se zacarvenî o(d) pũstega puhônja (IN);* (*v*. 1.6.3.)

trumbetȁt, -ôn (ve. *trombetar*) – 1. svirati trubu; 2. trubiti brodskom sirenom; 3. *fig.* govoriti dugo i nesuvislo, ponavljati, trubiti: *Ca cȅš mi trumbetȁt… (IN)*

trûp[1], -a – debeli komad drva, posječeni dio debla; (*v*. 1.5.3.7.)

trùp[2], -a – manje cijenjena vrsta plave ribe (*Auxis thazard*); (*v*. 1.4.11.)

trūpȁc, trũpca, **trupìca**, -e – manji drveni trup prilagođen za sjedenje; (*v*. 1.5.3.7.)

trupedinjêra,* *v.* **torpedinjêra**,*

trūsìt, trũsin – oslobađati dijelove ili čestice koje zatim padaju, trusiti: *Ako trũsiš ondȁ ćeš i mȅst!*

trùtot, -on – teturati: *Kakȍ trùto bȉće da se dobrȍ nabûmbi!*

tûb,* -a (tal. *tubo*) – 1. staklena cijev svjetiljke s plamenikom; 2. dimna cijev: *Ŭgor kakȍ tûb o(d) špãhera (IN)*

tûć (se), tūcȅn – tući (se); (*v*. 1.1.6.4.);
- *tûć bŭ̀šak, tûć šŭ̀mu* – sjeći granje u *bŭ̀šku maškīnôn*
- *tûć môre* – ploviti iz potrebe u svim uvjetima
- *Tūcȅ mu po glōvî* – Vrti mu se po glavi, brine se

Tudȅšak,* -ka/ **Tudȅška**,* -e/ **tudȅški**,* -ega (tal. *tedesco*) – Nijemac/Njemica/njemački; *nov.* Njēmäc/Njēmica/njēmaški: *Glȅdoju tȍ dvȍ Tudȅška, trî Inglêža… (Po)*

tŭ̀f,* -a, **tùfina**, -e,* (ve. *tufo*) – neugodan miris ustajalosti: *Ovȍ vunjô po tùfu; Zavunjãla bi tùfinon od vīnȁ (FJ);*

tufinȁt,* *v.* **tafunjȁt**, **tufunjȁt**

tufunjȁt,* *v.* **tafunjȁt**, **tùfinȁt**

tufȁc, tufãca (tal. *tufo*) – vrsta spužvastog kamena; tupina, tuf, sedra; (*v*. 1.2.1.2.)

tūgȁ, tugê – tuga: *Živȍt pûn tugê i žãlosti i svãke nevȍje (MJ); usp*. žãlost;
- *tūgȁ i nevȍja* – kaže se za razdoblje neimaštine

tugovȁt, tugŭjen – tugovati: *...ženȁ mu nî pŭ̀no tugovãla (Po)*

tùja, -e – manji ukrasni čempres; (*v*. 1.5.3.1.)

tùje, **otùje**,* *pril*. – malo dalje: *Maknȉ se tùje!*

tũje, *pril*. – tuđe: *Tȍ nî nãše, tȍ je tũje!*

tũji; tūjä, tũjo; tûjo, tũjo; *prid*. – tuđi: *Svãkako je tũji ovi sinjôl; Tūjȁ je ovȁ tũjo mrȉža; Tûjo je, bomȅ, ovȍ tũjo dītȅ*

tujîn, -ìna; **tujînac**, -înca/ **tujînka**, -înke/ **iz tujinȅ** – iz tuđine: tuđinac/tuđinka/tuđinski: *...pôk da son i tujînka, cejadîn bi se smȉlovo (IN); usp*: furēšt, strōnäc; (*v*. 1.1.3.3.)

* zastarjelo

tujinȁ, -ê – strani svijet, tuđina: *Ẽvo vȅj dvôdeset gȍdišć kakȍ mi je sîn pôrti u tujinȕ.*

tùka, -e – 1. purica; 2. *fig.* glupača

tùka,* (prema tal. *toccare*) – u *izr. igrȁt na tùku* (tal. *a chi tocca* – na koga je red) – igrati predigru koja će odrediti onoga tko će početi u sljedećoj, pravoj igri

tūkȁc, tūkca – 1. puran (*Meleagris gallopavo*); 2. *fig.* glupan

tùkast(i), -a(o), -o, *prid.* – glupav, blentav: *Prȍpja je tùkast ovî... tùkasti covȉk; Prȍpja je tùkasta ovȁ... tùkasto ženȁ; Kojȅ tùkasto dītȅ!; usp*. tūknet; (*v.* 1.1.6.1.)

tukȁt (se), -ôn (ve. *tocar*) – trebati, biti potrebno: *Tukô hodȉ(t) ćȁ; Tukȃće mi se napȉt; Tukȃlo je imȁt kurȃja… (Cel.); usp.* vajȁt

tùknet(i), -a(o), -o, *prid.* – smušen, 'udaren': *Ôn ti je mȃlo tùknet; usp*. udrivên; (*v.* 1.1.6.1.)

tùknit, tūknen – taknuti, dodirnuti lagano oštetivši što

tûl,* -a (tal. *tulle*) – lagana i prozirna tkanina, til, često služio za pravljenje *mahrȃmih;* (*v.* 1.1.7.2.)

tulȉlo, -a *sr*, **tulȉja, -e** *ž* – tuljac od lignje ili sipe: *Glōvȁ se rasplōti, a tulȉlo ostȃvi ù cilo… (Cel.);* (*v.* 1.4.16.)

tumbȁt (se), -ôn (se) (ve. *tombolar*) – baciti (se) uz preokretanje, strmoglaviti (se): *Tûmba ga ù more!; Tûmba unūtra...! (IN); Tûmba!* – Baci dolje! Baci u more! (preko ograde); *usp*. rastumbȁt

tûmbula[1], -e (ve. *tombola*) – društvena igra, tombola; zgodici: (*tercîna, kvadêrna, cinkvîna, tûmbula*), brojevi: (*mūlȁc, jûda, trênta trȅ, muškê nȍge, žênske nȍge, nȍno*); (*v.* 1.6.5.2.)

tûmbula[2], -e (ve. *tombola*) – okret preko glave: *cinȉt tûmbule – tumbulȁ(t) se*

tumbulȁ(t) **se**, -ôn se (ve. *tombolar se*) – prevrtati se preko glave

tûnd,* -a (ve. *tondo*) – uštap, pun Mjesec: *Bȉće arjãvo vrîme… svȅ do tûnda mȉseca;* (*v.* 1.2.8.4.)

tûnj, -a (tal. *tonno*) – morska plava riba, tuna (*Thunnus thynnus*); (*v.* 1.4.11.)

tùnja, -e, **tùnjica**, -e (ve. *togna*) – pribor za lov iz ruke; uzica s udicama; (*v.* 1.4.9.1.);
- lovȉt na tùnju/tùnjicu – loviti iz ruke, bez štapa, obično s obale
- mȅćot tùnju/tùnjicu – *fig.* udvarati se djevojci: *...a na Bônicu tùnjicu mȅće i pilȍt ȁroplana (IN)*
- (i)skùpit tùnju/tùnjicu – *fig*. spremiti se za odlazak: *Tukȃlo bi skùpit tùnju i pomȃlo pù(d) doma (IN)*

tunôra, -e – velika mreža za lov na tune; (*v.* 1.4.9.2.)

tûp *prid.* – alat koji nije dovoljno oštar ili zašiljen: *Prȍpja je tûp ovî tvôj... tūpi nôž; Prȍpja je tūpā ovȁ ȁ... tūpo sikȉra; Prȍpja je tûpo ovȍ tvojȅ... tūpo līcȍ!*

tūpȉt (se), tūpin – činiti što tupim, tupiti: *Pȍce mi se tūpȉt ovî kosôr, vajãće mi ga naoštrȉt: usp.* istūpȉt

tūra, -e (fr. *tour*) – periodični obilazak, prijevoz (*npr*. s turistima): *Ucinî je trî tūre do Palmižône.*

tùranj, tûrna (ve. *torion*) – tijesak za grožđe; (*v.* 1.2.6.1.)

tûrko na prȅdiku (tal. *turco a la predica*) – 1. vrsta insekta, bogomoljka; (*v.* 1.5.1.4.); 2. onaj tko ništa ne razumije; 3. onaj tko puno govori, a malo kaže: *Cà govȍriš tõte, kakȍ tûrko na prȅdiku! (ŽK)*; (*v.* 1.1.6.1.)

Tûrko, -ota, **Turcîn**, -a (ve. *Turco*) – 1. Turčin; 2. *fig.* smušenjak: *Tûrko u Splȉt – Tûrko i(s) Splȉta!*

tûrle,* -eta, **tūrlȅ**, -ȅta, **tùrlalo**,* -ê, **turlūlȅ**,* -ȅta, (ve. *turlulù*) – bedak, zvekan: *Ma dȉ, tùrlalo jedôn, da ti ovãko rȅcen… (IN); usp*. cukûn, patâjko; (*v.* 1.1.6.1.)

* zastarjelo

tùrlu-mùrlu, tùrlu-mûrlota – isto što i *tûrle, turlalà*

turnàt, -ôn (tal. *torchiare*) – tiještiti, prešati, cijediti grožđe okretanjem *škrôve* (glave tijeska) na *tûrnu. Prî se grôžje turnãlo a sà(d) se nösi na mãkinu.*

tûrta, -e (tal. *torta*) – 1. kruh okruglog oblika; *usp.* štrùca, mezolûna, panjòka; (*v.* 1.3.11.1.); 2. nadimak *Tûrta*

tûst, tũsti; tũstä, tũsto; tûsto, tũsto, *prid.* – debeo, mesnat, mastan: *Pröpja je tûst ovî... tũsti covïk; Pröpja je tũstä ovà... tũsto žená; Pùno je tûsto ovö... tũsto dîtê, grûbo ga je i vïdit!; supr.* sûh; *usp.* debêl; (*v.* 1.1.4.2.)

Tũsti cetvõrtàk, Tũstega cetvõrkà – Masni četvrtak, zadnji dan pred korizmeni post

tûsto, *pril.*/ **tustïje**, *komp.* – debelo/deblje: *Ispãlo mi je tîsto tûsto da tustïje ne möre bît.*

tustocêl, -cëla – biljka mesnatih listića, tustočel, babljača, *divjô zêje* (*Urospermum*); (*v.* 1.5.3.5.)

tûšć, tũšćä – divlja trava mesnatih listova, može se jesti kao salata; (*v.* 1.5.3.5.)

tùtikvânti, *zamj.* (tal. *tutti quanti*) – svi oni (i njima slični): *Bî je tãmo ôn, brât mu i tùtikvânti!*

tùto/tùta/tùti, *zamj.* (tal. *tutto/tutta/tutti*) – sav/sva/svi; cio…; u izrazima poput:
- *tùta brîva* (tal. *tutta briva*) **–** svom brzinom: *…i äla da se paletô tùta brîva pû(d) doma (IN)*
- *tùta fôrca* (tal. *tutta forza*) – svom snagom, s mnogo zanosa
- *tùti gûšti* (tal. *tutti i gusti*) – pohvala ukusnom jelu
- *tùti kvânti* (tal. *tutti quanti*) – i svi drugi, i svi njemu slični…
- *tùto stëso* (tal. *tutto stesso*) – sve isto
- *Tùto môndo un paêze* (tal. *Tutto il mondo è paese*) – Cijeli svijet je jedna zajednica (svugdje su isti problemi)

tūžït (se), tũžin **–** tužiti (se): *Tūžïću ga ca mï je pomãka mëju!; Onà se ùvik tũži da je ništö bolî.*

tvardoglôv, tvardoglãvi; -glãva; -glãvo; *prid.* – tvrdoglav: *Pröpja je tvardoglôv ovî tvôj tvardoglãvi kumpôr; Pröpja je tvardoglãva ovà tvojà tvardoglãvo susïda; Kojë tvardoglãvo stvorênje!; usp.* teštârdo

tvôj, tvojä, tvojë, *zamj.* **–** 1. tvoj: *Jê onö tvôj mûl?;* 2. rodbina: *Ökli su tvojï dõšli?;* 3. posjed: *Nïsmö bîli na tvojë!; usp.* môj

tvôrd, tvõrdi; tvõrdä, tvõrdo; tvôrdo, tvõrdo, *prid.* – tvrd: *Tvôrd je ovî... tvõrdi bokûn; Tvõrdä je ovà... tvõrdo pulênta; Tvôrdo je ovö... tvõrdo mêso!; supr.* mêk;
- *tvôrd na šôlde* – škrt
- *tvôrd nà uši* – nagluh
- *tvõrdega sãrca* – bezosjećajan

tvôrdo, *pril.*/ **tvardïje**, *komp.* – tvrdo/tvrđe: *Tvôrdo je, a möglo je bît i tvardïje; supr.* mêko/mëkje;
- *tvôrdo povījàt* – *fig***.** odgajati strogo, bez luksuza

Prũga u zĩnsko döba, 1950-ih

Telïće za bikõrë bïdu iskarcãli na Rîvu, 1950-ih

* zastarjelo

U

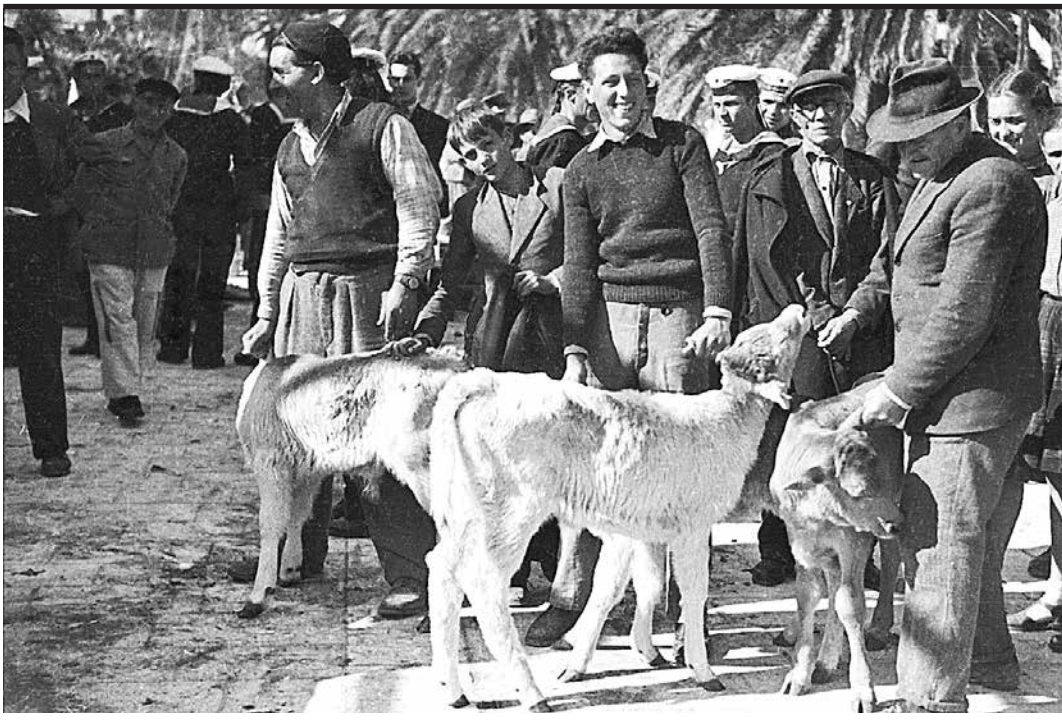

ubãdot (se), ubãdon – ubadati (se); *usp*. bãdot; (*v*. 1.1.6.4.)

ubȉt (se), -jenl– ubiti: *Jõ son mȉsli da ćе ga ubȉt; Pãla son niza skãle i dobȍta se ubȉla;*

- *ubȉt ȍko* – nakratko zadrijemati

- *ubȉt vrîme* – potratiti vrijeme

- *ubȉ(t)* *se o**(d)* *poslȁ*** – pretrgnuti se na poslu: *Ôn se nȉkad ne ubȉje od lavûra!*

- *da me ubȉješ* – nikako: *Da me ubȉješ ne mȍgu se sȉtit…*

ublīdȉt, ublīdin – postati blijed: *Kad je tȍ cȕla*, *ublīdȉla je i pãla u afôn; usp.* problīdȉt

ubȍst (se), ubodȅn – ubosti (se): *Ubô son se na ježȉnu; Dȉgod se rȅce i ‘Ubȍla me je gūjȁ’ (ŽK)*

ubrȁt, ubȅren – 1. otkinuti, ubrati: *Ȉša je ubrȁt mãlo kȉća…;* 2. skupiti: *Nôjbȍje bi bîlo ubrȁt mãlo sȍli u agȕstu kad ȉmo dȍsta sȍli na kȍse … (Gst.); Rȅce se i ‘ubrȁt kãmik’, ma i ‘ubrȁt lȕpore’ (ŽK)*

ubûć (se), *v.* **obûć** (se)

ubukȕvot (se), *v.* **obukȕvot** (se)

ubūrtȁt, -ūrton (ve. *urtar*) – udariti kao jarac rogovima*; usp.* būrtȁt

ûc, **ũc**, *pril.* **–** skraćeni oblik od ‘*u cȍ* – u što: *Nȉmon vȅj ûc stãvit ovȍ rȍbe, svȅ mi je pȕno; Ũc si se tȍ obũkla?; usp.* nôc

ùcen, ùceni; -a(o), -o, *prid.* – učen, školovan; *usp.* škulôn;

- *ùceni jûdi* – ljudi višeg obrazovanja

ucêr, **ucēra** *v.* **jucêr**, **jucēra**

ucinȉt, -în – učiniti, napraviti; *usp.* naprãvit;

- *ucinȉt đîr* – prošetati se tamo i natrag: *Ucinȉli smo đîr do Frôtrih (Fratôr*).*

- *ucinȉt škȅrac* – izvesti trzaj tijelom: *Ucinî son škȅrac i ondȁ me zabolȉlo!*

- *ucinȉt trî dôna postȅje* – ležati zbog bolesti tri dana

- *ucinȉt vrîme* – proljepšati se (o vremenu): *Põćemo tãrgot u cetvōrtȁk ãko ucinî vrîme.*

ucinjȅno, *pril.* – učinjeno; *usp*. *Lavurô je trî dôna na tȅmu, ma svȅ ȉsto je slãbo ucinjȅno!*

ucȉt (se), ucîn – učiti (se), pripremati zvanje: *...govȍri mu onî ca je ucî za popȁ (IN); Covȉk se ucî dȍkli je žîv; usp*. študjȁt

udahnȉt, udãhnen – udahnuti: *Udãhla je dubokȍ za pokōzȁt kolȉko (n)joj je tȇško.*

udȁt (se), **odȁt** (se), -ôn se – udati se: *Udãla son ćêr u Splȉt; Odãla se za težōkā, a mȍgla je bȍje.*

ùdica, -e – udica za ribolov: *Ãko ti nî već ùdice, tȍ ti je marȉna prigrȉzla krȅnu!*

udȉja, *pril.* **–** odmah, udilj: *Hȍd dȍma udȉja!; Ma kojȁ dȍktorica,…nȍsi ućōlē - pôk udȉja dȍktorica! (MJ); usp.* ȍdma

udīlȉt, udīlin – udijeliti: *...pãmet ca nȍn je Gospodîn udīlî… (Kru.)*

udȉt, udȉjen – uvući konac u iglu, udjeti: *Hȍćeš mi udȉt ovȍ kônce u jôglu, jõ ti vêj ne vȉdin dobrȍ!*

udōnȁ, odōnȁ,* prid.– udana: *Onȁ je odōnȁ Kȍvačić*

udovȁc, udôvca/**udovȉca**, -e – udovac/udovica: *Ôn udovȁc, onȁ udovȉca - dobrȁ su protȉva;* (*v*. 1.1.3.3.)

udōvȉt (se), udõvin – udaviti (se): *Kakȍ ga je ćapô za gãrlo, jõ son mȉsli da ćе ga udōvȉt; Da nīsôn skocî ù more, otî bi se mõli bî udōvî!*

ùdret(i), -a(o), -o, *prid.* – zbunjen, *šêmpjast*, *udrivên*: *Kakȍ da je bî ùdret, ošȉnut mȍkron pȅcon… (IN)*

* zastarjelo

udrȉt (se), ùdren – 1. zadati udarac, udariti: *Ãko te ùdren zavartȉćeš se kakȍ trôtul!;* (*v.* 1.1.6.4.); 2. udariti se: *Udrî son se u cjōnȁk, jȍš me bolî; usp.* bùgnit, dȉgnit rûku;

- *udrȉt pêston* – udariti pesnicom; *usp. kacȍt*

- *udrȉt ù glovu* – 'udariti' u glavu, opteretiti, ošamutiti: *Pũs' ga, udrȉlo mu je vīnȍ ù glovu!*

- *udrȉla kȉša* – iznenada počela padati jaka kiša

udrivên, udrivȅni; -a(o), -o, *prid.* – 1. koji je oštećen od udarca, udaren: *Dobrȍ je udrivên ovî... udrivȅni brôd; Dobrȍ je udrivȅna ovȁ... udrivȅno gajȅta; Dobrȍ ti je udrivȅno celȏ;* 2. *fig.* čudan, *šȅmpjast*: *Ôn ti je pînkicu udrivên; usp.* ùdret; (*v.* 1.1.6.1.)

udrobȉt, udrȍbin – ubaciti usitnjeno: *Dìde bi ùvik udrobî bìškôtîne u kafù.*

ùduplo, *pril.* – udvostručeno, dvostruko

udūšȉt (se), udũšin – 1. ostaviti bez zraka; ugušiti: *Nemôj pokrȉt mõlega priko glōvê, udūšȉćeš ga!* 2. udušiti se: *Otvȍr ponȉstru, udūšȉću se!; usp. za***dūšȉt**

ùfonje, -a – nadanje, uzdanje, ufanje; (*v.* 1.1.6.2.)

ùfot se, ùfon se **–** 1. uzdati se u svoju snagu, odvažiti se: *A bȉš se ti ùfo plȉvot do Gãlešnika?;* 2. nadati se, vjerovati, ufati se: *Jõ se ùfon jedîno ù Boga!*

ugȁrc, ugarcȁ – obični morski pužić, ugrc, nanara (*Monodonta turbinata*): *Po sȉkima smo skokãli, lȕpore i ugarcȅ brãli…;* (*v.* 1.4.17.)

ugãzit, -in **–** stupiti nogom, ugaziti: *Ugãzi son na smargȍricu, ȍl' ne ćũtiš nȉšta?;* (*v.* 1.1.6.5.)

ugodȉt, ugȍdin – ugoditi: *Falȉlo je svȅga ma nȅ i vȍje judȉma ugođȉt (Cel.)*

ugōđȁt, ugõđon – ugađati, goditi: *Mȅni ženȁ ugõđo kolȉko mȍre; …ugođãlo je i Bȍgu i svîtu (Kru.);*

- *ugōđȁt kakȍ cȉru na guzȉci* – pretjerano ugađati komu

ùgor, -a (ruski *ugor*) – morska riba iz porodice jegulja (*Conger conger*): *brujȅt od ùgora; usp.* grôngo; angȕja, marȉna; (*v.* 1.4.13.)

ugȍta, -e ( ) – domaća živina, ženka *tovãra: Uzjãhola je na ugȍtu i rȅkla da grê u likōrȁ (VM);* (*v.* 1.5.1.1.)

ugȍtica[1], -e – mlada *ugȍta;* (*v.* 1.5.1.1.)

ugȍtica[2], -e **–** vrsta morske ribe, pišmolj (tal. *pesce molo*); *usp.* môl, murlȕc, oslȉć; (*v.* 1.4.13.)

ugrãbit, -in – ugrabiti: *Ugrãbi je cȁ je mȍga.*

ugrȉst (se), ugrīzȅn – ugristi (se): *Ne intrigôj se u tȅga pasȁ, mȍga bi te ugrȉst;* (*v.* 1.1.6.4.);

- *ugrȉs**(t)*** ***se za jazȉk* –** pokajati se za ono što je brzopleto rečeno

ugrōdȉt, ugrõdin – 1. sagraditi: *Ugrōdî je nȍvu kȕću;* 2. ugraditi kao sastavni dio građevine: *Ugrodî son vȅće o(d) petnãste kubîkih u ovù terãcu.*

ùgrubo, *pril.* **–** dogotovljeno ugrubo, bez završne obrade: *Ucinî son daržãlo ùgrubo, sȁl ga tukô izrašpȁt.*

ugvȁt, ugvãta (ved. *guato*) – manja morska riba *od rãpe,* glavoč (*Gobius cruentatus*); *A ôn u ošpidôl… izvīrȉje ȉspod lancūnȁ kakȍ ugvȁt iz rãpe… (MJ)*

ùho, -a – 1. uška; 2. sluh; 3. uška na posudi;

- *šãpjot ù (j)uho* – šaptati na uho

- *ùho Svȅtega Pȅtra* – vrsta školjke

ûje, -a – ulje: *mãslinovo ûje, kupôvno ûje, ûje od motōrȁ...;* (*v.* 1.3.8.1.)

ujebȁt, ujebȅn – *vulg.* oploditi, začeti

ùjebon(i), -a(o), -o, *prid.* – vulg. začet, stvoren: *Pũs' ga svrôgon, ôn je tãki ùjebon! (ŽK)*

ujedônpût, *pril.* – odjednom: *Ujedônpût se stvorî ȉspri mȅne, kô znô ȍkli!*

ujȉst,* ujîn – ujesti, ubosti: *Ujȉla me je gūjȁ, ma nȅ onȁ zãla, nȅće bȉt zlȁ!; uobič.* ugrȉst

* zastarjelo

ujôt,* ŭjmen – 1. uhvatiti, dostići; 2. dobiti, zadobiti: *Ujõćeš kal dõjdeš dȍma!; uobič.* ćapȁt

ȕjutro, *pril.* – u jutarnjim satima, ujutro: *Vȉdimo se sȕtra ȕjutro;* (*v.* 1.2.8.1.)

ukarcȁt, -ôn – ukrcati: *Ukarcãli smo svȅ ca jȅ bîlo parićôno na rîvu; supr.* iskarcȁt

ukarcōvȁt, -ōjën – ukrcavati: *Ukarcovãli smo cĩlo jȕtro i sȁ(d) smo gotȍvi; supr.* iskarcōvȁt

ukazīvȁt, -ījën, **ukazȉvot**, -ȉjen – upozoravati, upućivati, ukazivati; *usp.* ukōzȁt

ukēbȁt, -ēbon – uočiti, uloviti koga tko se prikriva: *Ukebãla ga je tetȁ Mandîna dȍk (n)joj je krô narônce u vãrtal.*

ȕkosa,* -e – žensko stvorenje koje se, navodno, po smrti vraća kao vukod lak i kosi mrtvačkom kosom: *Ȕkose?! ...jednȅ štrîge, štrîge, štrîge su! Tãko su rȍjene (MBS)*

ukōzȁt (se), ukõžen – 1. pokazati, poučiti: *Otȁc je ukōzô rukôn: - Sômo nãprida! (FN); Vezô son ȕdicu onãko kakȍ si mi ukōzô nȉki dôn (FN);* 2. pojaviti se, ukazati se: *Tukômo pôć tãmo užȅć i vȉdit ca ćȅ se ukōzȁt (FN)* (o ribama *pod svȉću*); *Sȉnoć mi se pokôjna mãti ukozãla u snȕ, ȅvo, kakȍ tî sȁd ovõde; usp.* pokōzȁ(t) se; *usp.* ukazīvȁt

ukrȁst, ukrōdën – ukrasti: *Nȉko mi je ȕkro šȅšulu is kaȉća, da mi je znȁt kô je!; usp.* bȅknit, oparđȉt, ošalãpit

ukrȍp, -a (sloven. *krop*) – voda u kojoj se kuhalo povrće: *Nî jubôv jūhȁ od ukrȍpa! (IN)*

ulagȉvot se, -ȉjen se, **ulagȕvot** se, -ȕjen se – ulagivati se: *A onȉ, invidjôži, ulagȕjedu se na svȕ šesnãste (IN)*

ulȅgnit se, ulȅgne se – ulegnuti se: *Ulȅga se pȕno pôd u stõru kȕću, tukãće promīnȉt grêde.*

uletȉt, -în – uletjeti: *Uletî mi je mȉš-netopîr u kãmaru, vȅće son se jȍ pristrãšila nȅgo ôn; usp.* intrȁt

ulȉst, ulȉzen – ući plazeći, nečujno, poput zmije: *Gūjȁ je ulȉzla u gomȉlu; usp.* ulȉzot

ulȉt, ulȉjen – uliti: *Ȃla, ulî vodê, ma frêgulîcu! (MC)*

ulīvȁt, -ījën – ulijevati: *Stôj atênto kȁd ulījȅš ûje, da ne prihȉti vônka!*

ulȉzot, ulȉzen – ulaziti plazeći, nečujno, poput zmije: *Vȉš gūjȕ kakȍ ulȉze u gomȉlu; usp.* ulȉst; (*v.* 1.1.6.4.)

ulōgȁ(t) **se**, ulõžen se – ulagati napor, ubacivati se kao pomoć; *usp.* uložȉ(t) se

ulovȉt, ulövin – uloviti loveći, tragajući za ribom, divljači... : *Ulovȉli su stô barȉli(h) sardêl; usp.* ćapȁt

uložȉ(t) **se**, ulõžin se – uložiti napor, ubaciti se kao pomoć: *Bî son se ulōžî u kužînu jer je kôgo bî mãlo marȍt (MJ): Jê se potrȉba uložȉt tõte na parãnak?; usp.* ulōgȁ(t) se

ûltim,* -a (tal. *ultimo*) – 1. posljednji dan (godine, mjeseca, ljeta): *ûltim od mȉseca; uobič.* zôdnji, zôlnji; 2. krajnji, vrhunski: *Ûltim je bî odnît jednȕ lopȉžu snȉga na terãcu od ȍpćine i cȅkot da pasãju ovȉ ca se jũšidu za svãku (IN);* 3. završni, u *izr. ûltimi škȍši* – posljednji trzaji: *Pũs' ga, tȍ su mu ûltimi škȍši!* (kaže se kada *npr.* postariji muškarac počne s udvaranjem); 4. izraz za zadnji štih u nekim kartaškim igrama

ȕludo, *pril.* – nepromišljeno, beskorisno, uludo: *Ca sȉ ȉša ovȍ kupȕvot, potrãti si šôlde ȕludo!*

umaknȉt, **omaknȉt**, -mãknen – pobjeći, umaknuti: *Umãka mi je!; Nȅ, nȅgo in nî omãka, pobȉga ćȁ! (IN); usp.* utȅć

umãrtvit se, -in se, **umartvȉ**(t) **se**, -în se – umrtvjeti se, obamrijeti

ȕmartvo, *v.* **ȕmortvo**

ȕme – skraćeno od 'u ime', izraz preneraženosti: *Ȕme Ȍca i Sîna i Dûha Svȅtega, ma jê tȍ mogūćê?*

ȕme,* *prij.*- između, među: *Pûče fõrski, ȅvo nos ȕme vôs! (Cel.); usp.* meju

* zastarjelo

ùmeko, *pril.* – na mekan način: *jôje ùmeko – jôje u sôrbulu* – meko kuhano jaje; *supr.* ùtvardo

umèst (se), umetèn – 1. zamesti, iskorijeniti (se): *Dȉ nî muškê dicë, bezȉme se umetë*; 2. izmučiti, satrti: *Nî tëga pȍja ca njëga mȍre umëst! (Cima)*

ùmidan, ùmidni, -a(o), -o, *prid.* (ve. *umido*) – vlažan: *S ovȍ umidëce svȁ rȍba je jȍš ùmidna!*

umidèca, -e (tal. *umidezza*) – vlaga: *Svë jednȁ umȍrina, umidëca!; ...nã suho, di nî umidëce (IN)*

umidȉt, -în (ven. *umidir*) – navlažiti, npr. *rȍbu* prije glačanja

ùmidno, *pril.* (ve. *umido*) – vlažno: *U ovû konȍbu je ȕvik ùmidno.*

ùmido, **inùmido**, *pril.* (ve. *umido*) – način pripreme jela s malo vode, pirjano; (*v.* 1.3.4.1.)

umīrȉt (se), umīrin – umiriti (se): *Cëkon da se mõli umĩri i zaspî; usp.* kalmȁt;

umȉrot, umȉren – umirati: *U rãtu jûdi umȉredu svãki dôn; usp.* umrît;
- *umȉrot ȍ' stroha* – jako se bojati: *...i po svȕ Božjû nôć umȉrot ȍ' stroha (IN)*
- *umȉrot ȍ' gloda* – biti jako gladan
- *umȉrot o(d) smīhȁ* – smijati se do bola

umīsȉt, umĩsin – mijesećiti pripremiti tijesto za što, umijesiti: *Umīsȉla je krȕh prî zorê i ȍdnila ga pećȏrȕ.*

umȉsto, *v.* **mȉsto**[2]

umīšȁt (se), umĩšon – 1. zamiješati u što: *Umišãla son jôje u tîsto…;* 2. uplesti se u što: *Umĩšô se je i ôn…*

umȉt,* umîn – znati, umjeti: *Kô umî – njëmu dvî!; uobič.* znȁt

umȉt (se), umȉjen – oprati lice, umiti se: *Cëkoj da umȉjen mõlega!; Nīsȍn se jȍš ni umȉla!; usp.* umīvȁt

umȉtan,* umȉtni, -a(o), -o, *prid.* – 1. vješt, spretan: *Nekȁ ti drõgi Bôg blagoslȍvi tvojȅ vrîdne i umȉtne rûke! (IN);* 2. umjetan: *umȉtni gnjôj; supr.* neumȉtan

umīvȁt (se), umījȅn – umivati (se): *Prî smo se umivãle u kajîn sa mãlo hlõdne vodê iz brȍkve; usp.* umȉt

umocȉt, umȍcin – umočiti: *Umocî son rûku ù more za vȉdit kakȍvo je, ma jȍš je stȕdeno.*

umôran, umôrni; -a(o), -o, *prid.* – umoran: *Pȕno je umôran ovî... umôrni težôk; Pȕno je umôrna ovȁ... umôrno fregadôra; Bîdno, umôrno dītȅ; usp.* izmȍren, trūdan; (*v.* 1.1.6.2.)

umȍrina, -e – 1. teško i vruće vrijeme, sparina: *Bîla je nôjvëća umȍrina od jȕga… (IN); usp.* sparinȁ; (*v.* 1.4.8.1.); 2. *fig.* nametljiva, dosadna osoba

umorȉt (se), umȍrin – umoriti (se): *Umorî si me!; Umorî son se ù poje, a dȍma me cëko drȕgi posôl!; usp.* izmorȉt

ùmortvo, **ùmartvo**, *pril.* – bez žbuke; *supr.* ùživo: *Gomȉle se grõdidu, bomë, ùmortvo.*

umōstȉt, *v.* **omōstȉt**

umrît, ùmren – umrijeti: *Ùmor je lõni; usp.* pôrtit; umȉrot

ùmuceć,* *pril.* – bezglasno, potiho, šutke: *Vȍd računȁ, jerbo će ti ga ôn oprãvit ùmuceć! (ŽK)*

umȕknit, umȕknen – umuknuti: *Hȍćeš vëj umȕknit, dȍsta mi te bîlo slȕšot!*

ùnaprid, *pril.* – unaprijed: *Hȍće da mu plõtin polovȉcu ùnaprid, a jȍ nëćù da pȍsli tarcîn za njîn!*

unazôlnju,* v. nazôdnju

ûnca,* -e (trs. *onza*) – mala količina, djelić: *Ma ca së hȍće - ûnca fibre i vëć te nî! (IN); usp.* lȉbrica

uncȕt, *v.* **huncȕt**

Ungarêž,* -a/ **Ungarežȉca**,* -e/ **ungarêški**,* -ega (trs. *Ungarese*) – iz Ugarske (Mađarske): Ugar/Ugarka/ugarski; *nov.* Mȁđar/Mađarȉca/mȁđarski

univêrza, -e (tal. *università*) – sveučilište: *Pȕno ucên covȉk, profešûr na univêrzu… (AD)*

* zastarjelo

Ûnra, -e (engl. *UNRA*) – organizacija UN-a za pomoć u hrani nakon 2. svj. rata: *pakẽti od Ûnre*

unùk, -a/ **unùka**, -e – unuk/unuka: *Ȉmon jȍ vẽć unùka i unùku!;* (*v.* 1.1.3.1.)

unũtra, **nũtra**, *pril./* **unutrȉje**, **nutrȉje**, *komp.* – unutra, unutar / dublje unutra: *Hȍlte, hȍlte unũtra! (VM); supr.* vônka

ùnjul(i), -a(o), -o*, prid*. (ve. *ugnolo*) – 1. jednostruk: *Cvît od oleôndra mȍre bȉt ùnjul oli dùpli;* 2. slab, slabašan: *Ovȍ drîvo je ùnjulo za veslȍ.*

ùnjulo, *pril.* (ve. *ugnolo*) – 1. jednostruko; 2. slabo, slabašno

uociglêd, **naociglêd**, *pril.* – naočigled: *Stôj atênto, mȍga bi ti ukrȁst tȍ naociglêd! (ŽK)*

upardì(t) **se**, -în se – pustiti vjetar: *Govȍridu da mu je tukãlo plõtȉt mûltu jerbo se bî upardî na vȁs glôs;* (*v.* 1.5.1.1.)

upãrtit se, upãrtin se – 1. staviti na sebe breme, naprtiti se; (*v.* 1.2.6.1.); 2. *fig*. preuzeti na sebe kakvu obvezu

upȁst, upãden – upasti: *Upô mi je sȉć u gustîrnu, a nȉmon rampîn za ga iškapulȁt;*
- *upȁst u trãpulu* – upasti u zamku

upȅć (se), upecẽn (se) – 1. jako ugrijati, upeći (o suncu): *Upȅklo je, a nî jȍš ni dȅset ûri!; usp.* upȉcot; 2. prepeći se: *Upȅka ti se krùh, ȍl' ne ćũtiš po vȍnju!?*

upēlȉt, upẽlin – utuviti u glavu

upȉcot, upȉce – pripicati, žeći (o suncu): *Pȍcelo je sûnce upȉcot...; usp*. upȅć

upȉrot, upȉren – upirati: *Ca upȉreš pãrston u mȅne, ca sôn jȍ ucinî?; usp.* uprît

upīsȁt (se), upĩšen – upisati (se): *Jesȉ upisãla mõlega u škùlu?; Upīsô se u mȕzičku.*

uplȅst, -pletẽn – isplesti, uplesti: *Uplȅla son stõroj vẽliki plêt; usp.* plȅst

uplȉćot se, -en se – upletati se: *Ma ca sȅ grêš uplȉćȍt u njȉhova poslȁ?; usp.* intrigä(t) se; prȅćot se

uplȉsnavit se, uplȉsnavi se – upljesniviti se, *ćapȁt plîsan.*

upōlȉt (se), upõlin – upaliti (se): *Ne mȍre nȉkako upōlȉt motôr!; Jê se upōlî ferôl na rîvu?; usp.* užȅć

upoznȁt (se), upoznôn – upoznati (se): *Upoznãla son jȍ njȅga, i ne spomȉnj mi ga vẽć; Upoznãli su se lõni i ȅvo, vȅj su se zarūcȉli!*

ùprava, -e – uprava: *Jõ bi svȉma tȉma ùpravima dô otkaz!; usp.* direcjûn

uprît, ùpren – uprijeti: *Ovä vrõta se tẽško otvõrodu, tukô dobrȍ uprît; usp.* upȉrot

upropōstȉt, upropõstin – upropastiti: *Zôc bȉdnega mõlega upropōstȉt... (IN)*

ùprov,* *pril*. – 1. pravo, ravno; 2. uspješno: *Lakȍ je njȅmu kad mu svãka grê ùprov! (ŽK)*

upućȉvot (se), -ȉjen (se) – 1. pokretati se kamo: *Pȍceli su se upućȉvot pud Brũsja*; 2. davati upute, savjete: *Jõ son ga dobrȍ upućȉvo, ma nî iti slȕšot (ŽK)*

upūtȉt (se), upũtin – 1. krenuti nekamo: *Bî son se upūtî za pôć panulȁt… (MJ);* 2. pokrenuti: *Nīsôn mȍga upūtȉt motôr…;* 3. započeti radnju: *Frôtri se jȍš nīsù upūtȉli zvonȉt… (IN)*

ûra, -e (ve. *ora*) – 1. sat, doba dana: *Kojȁ je ûra?; ûra i kvãrat; dvî ûre; ûra od novêne; Ma jê ovȍ ûra za hodȉt vônka!;* 2. vrijeme od jednog sata: *Dõće za ûru vrȉmena; Ȉmo tõte ûra hȍda;* 3. uobičajeno vrijeme: *Tȍ je njȅmu ûra od obȉda;* 4. situacija, stanje: *Kad je pȍce stavȉjot brijantînu nã vlosi, mȍreš znȁt kojȁ je ûra! ...* znati što je posrijedi, koliko je sati

urȁk, urãka – obični rak četvrtastog tijela, živi uz obalu; (*v.* 1.4.15.)

urãnit, urãnin – rano se dignuti, uraniti: *Ca će rȅć da si tãko urãni?*

ûrci-bûrci, *pril.* (ve. *urci e burci*) – ovo i ono; neodređena mješavina: *O(d) dȍbrega fõrskega vīnȁ cinî je ûrci-bûrci (AD); "Jednù butȉlju ûrci-bûrci, jer smo žẽdni kakȍ Tûrci"* (iz kolende)

* zastarjelo

urdinȁt,* *v.* **ordinȁt**,*

urȅć (se), urȅcen, urȅknen – ureći (se), zazivati nesreću: *Pôk, da se ne urȅknemo, nȇćemo nȉšta obećōvät (Kru.)*

urēdȉt (se), urēdin – 1. staviti u red, urediti: *Urēdȉla son kȕću…;* 2. srediti: *Grēdȕ ù grod urēdȉt posôl (IN);* 3. dotjerati se: *Lîpo si se urēdȉla;* 4. *fig.* izudarati, srediti koga: *Dobrȍ ga je urēdî!;* 5. *iron.* izranjavati se: *Dobrȍ si se urēdî, mȍglo je tȍ i mãnje! (FN); usp.* šestät

urȅpot, urȅpo – udariti stražnjim nogama, ritati se: *Stôj atênto da te ne urȅpo!*

ȕrlab,* -a/ **urlȁub**, -a (njem. *Urlaub*) – vojnički dopust / god. odmor: *Bî je dõša na ȕrlab; Urlȁub je finî (IN); usp.* vakônce

urodȉt, urȍdi – donijeti plod, roditi: *Mãsline su dobrȍ urodȉle ovêga godȉšća!*

urȍk, -a – urok: *Lîpo ti je ovî tvôj mõli narêsa, ne bȕd mu urȍka!; usp*. cōrȉ; šalj. Pôj u tetȅ Lûkrice nekä ti ucinî od urȍka! *(ŽK)*; (v. 1.1.5.2.)

- *Ne bȕd mu urȍka!* – uzrečice kada se o komu pohvalno govori, *da ga se ne urȅkne*

urtȁt,* -ôn (ve. *urtar*) – 1. gurnuti (naglo, razdraženo), 2. naljutiti; *usp.* bûrtot; urtōvät

urtōvȁt,* -ōjën – gurati naglo, razdraženo, iz uznemirenosti, srdžbe; *usp.* urtät

usahnȉt, usãhne – usahnuti: *Is ovȍ žȅge, svȅ mi je usãhlo!*

usãhnet(i), -a(o), -o, *prid.* – uvenuo: *Usãhnet je... usãhneti cvît; Usãhneta je... usãhneto bugevȉja; usãhneto cvȉće*

usȉć se, usīcȅ se – 1. usjeći se u što; 2. pamtiti zadugo: *Jedînо mu se tȍ usȉklo u mȍžjone (IN)*

usȉdrit (se), usȉdrin – usidriti (se): *Jesȉ dobrȍ usȉdri brôd?; Jestȅ se dobrȍ usȉdrili?; usp.* armižät

Uskȁrs, -ārsa – Uskrs; *usp.* Uzmȁ,* (*v.* 1.6.1.6.)

uskarsnȉt, uskārsnen – 1. ustati iz mrtvih, uskrsnuti: *Isȕs je uskārsa trȅći dôn;* 2. *fig.* preporoditi se, doći k sebi

uskāšjot se, uskāšjen se – dobiti napadaj kašlja: *Ca sȉ se tãko uskāšjola?*

ûsko, *pril.*/ **ȕžje**, *komp.* – usko/uže: *Têško ćemo pasȁt, ûsko je, a tãmo je jȍš i ȕžje; usp.* tîsno

uskrīsȉt, uskrīsin – 1. ustati iz mrtvih; 2. *fig.* preporoditi se, živnuti: *Ni Svẽti Ivôn Karstȉtej nȇće mȍć uskrīsȉt nãšu pokôjnu fõrsku mȕziku (Cima); usp.* uskarsnȉt

uslȉšit, -in – ispuniti nečiju želju, molbu, molitvu; uslišati: *…da nȁš Patrôn uslȉši nãšu molȉtvu (IN)*

usmardȉ(t) **se**, usmardîn se – postati smrdljiv: *Bȕta tȍ ćȁ, usmardȉlo se!*

usmardivȅno, *pril*. – koje je postalo smrdljivo; (*v.* 1.3.8.2.)

usnȕt, ȕsnen – utonuti u san, usnuti; *usp*. zaspät; (*v.* 1.1.6.3.)

usōdȉt, usõdin – zasaditi: *Usōdȉli smo mãsline, smȍkve, vȍjke…*

usparvȉcu – u početku: *Usparvȉcu su bîli kuntênti… (IN)*

uspīhȁ(t) **se**, uspīhon se – ubrzano disati: *Uspihãla son se cinȉt ovȅ skalîne!.*

uspȉt, uspȉjen – uspjeti: *Kakȍ ste uspȉli pasȁt lȉšo u tȁ perikulôža vrimenȁ? (IN)*

usrȁ(t) **se**, usȅren se – usrati se; *razg. izr: Bî son se ȕsro ȍ' stroha.*

ȕsri, **ȕsrid**, **srȉd**, *prij*. – usred, sred: *...ȕsri (ȕsrid) Pjãce; ...srȉd bȉlega dôna (Po)*

ustarpȉ(t) **se**, ustarpîn se – strpjeti se: *Ustarpȉ se, mȍlin te, do Božȉća!*

ustȁ(t) **se**, ustānen se – dignuti se: *Jõ se ustãnen ȕvik u ȉstu ûru; usp.* stät, dȉgnit

ustēgnȉ(t) **se**, ustēgnen se – suzdržati se: *Itî son mu petȁt kacȍt, jedvȁ son se ustẽga.*

ustēzȁ(t) **se**, ustēžen se – suzdržavati se: *Ne mȍgu se ȕvik ustēzät!*

ustȉšćot,* ustȉšćen – uzdržati, pridržati: *Jêle ustȉšće brȉme rukȉma…(IN)*

usūdȉ(t) **se**, usũdin se – usuditi se: *...a nȉko da se usũdi otvorȉt vrõta (IN); usp.* azardä(t) se

* zastarjelo

ùsuho, *pril*. – bezjušna hrana; (*v*. 1.3.4.1.):
- *manïštra ùsuho* – tjestenina s umakom
- *spîza ùsuho* – suha hrana

ušãta, -e – manja bijela riba, ušata (*Oblada melanura*); (*v*. 1.4.12.2.)

ušãtac, ušãca – štap s mrežastom vrećom za vađenje čega iz mora (*npr.* ribe); (*v*. 1.4.9.1.)

ušatôra,* -e – mreža za lov ušata; (*v*. 1.4.8.2.)

ušãvica, -e – vrsta bolesti: *Parî kakò da ju je ušãvica ćapãla (IN)*

ũšće, **ùšće**, -a – otvor na mijehu: *Šẽšulon se napùnidu mîhi, zavùzon in se stìsne ũšće i napãtri na žîvo (IN)*

ušćīpàt, ušćĩpjen – 1. uštipnuti: *Ma promìsli, ôn je imô kurãja ušćīpàt me dòkli smo tôncoli!;* 2. otkinuti vrhovima prstiju: *Ušćīpô son dvò zãrna grožja, somo za provàt*; 3. *fig.* malo zalogajiti: *A èvo, ušćipãli smo po bokunčìć... (ŽK)*; (*v*. 1.1.6.4.)

ušènac, ušênca – morska uš (*v*. 1.4.15.)

ušenàk, ušênka – 1. nametnik u kosi (*Pediculus humanus capitis*); 2. nametnik na bilju, u ždrijelu riba...; *usp*. cvôr; (*v*. 1.5.1.4.)

ušencìvica,* -e – neuredna, prljava žena; *fig*. nesimpatična osoba; (*v*. 1.1.6.1.)

uškopìt, uškòpin – kastrirati, uškopiti: *Tukãće mi ovè dône uškopìt prõjca (IN)*

ùškot, *v*. **hùškot**

ùškuro, *pril*. (*v.* škûro) – po mraku, u tami: *...svè se je ùškuro dogodìlo (FJ)*

ùšporko, *pril*. (*v.* špôrko) – privremeno, skicirano (tekst, slika...): *Napisô son ùšporko, sàl mi tukô pripīsàt ùcisto.*

ùtaman, *pril*. (prema tur. *taman*) – uzalud, nizašto: *...tò bi svè ïšlo ùtaman! (Cel.)*

utèć, utecẽn – utećі: *Nẽće mi ôn utèć, ne bôj se!; Utèkla mi je hubòtnica!; usp.* umaknìt

utìha, -e – utjeha: *Èto stõroj barênko mãlo utìhe... (IN); usp.* utìšit

utìhnit, utìhnen – stišati se, utihnuti, smiriti se: *Vìtar i môre su utìhli; usp.* kalmät; pritìhnit

utìrot, utìren – utjerati: *Utìro mu je strôh ù kosti...*

utìšit (se), utìšin – utješiti (se): *Ne mògu je utìšit; Ne mòre se, bîdna, nìkako utìšit.*

utò, *vezn.* – u taj čas: *Utò, èvo ti njèga!*

utocìt, utòcin – utočiti u što: *Stõri je ïša u konòbu utocìt vīnò u damjônu;* (*v*. 1.1.6.4.)

utopìt (se), utòpin – 1. utopiti što; 2. ugušiti u vodi, utopiti se: *Njìma se je dītè utopìlo; usp*. fundät

utôr, utòra – žljebasti urez, utor u drvu (npr. *na dùgima o(d) bãcve*); (*v.* 1.2.6.2.)

utõrik, *v.* **tõrik**

utõrnìt, utõrnen – 1. utrnuti: *Cèkoj minût, utõrnìla mi je nogà!;* 2. ugasiti: *Ka(d) svīćà utõrne... (FFr)*

ùtriplo, *v*. **trìplo**

utròba, -e – utroba (ljudskog ili životinjskog tijela); (*v*. 1.1.4.1.)

utròbica, -e – unutarnji organi životinje: *Vãze son u bikõrà mãlo utròbice; usp.* (*v*. 1.1.4.3.)

utrūpìt, *v.* **otrūpìt**

ùtvardo, *pril*. – na tvrd način, tvrdo: *jôje ùtvardo; supr.* ùmeko

ùvar, **ùvarh**, *pril*. – najviše, uvrh: *U tî bujôl nî dvò kilà rìbe ùvar glõvê!*
- *ùvar pòja* – u gornjem dijelu polja

uvàrć se, uvãrgnen se – naslijediti osobine, uvrgnuti se: *Ma u kòga se uvãrga?*

ùvecer, *pril*. – uvečer, navečer: *Ùvecer bi sa klãpon zakantãli…*

uvèst, uvedẽn – uvesti: *Èvo smo i mî uvèli vòdu u kùću.*

ùvik, *pril*. – uvijek: *Sa njîn ti je svãku subòtu ùvik ïsta pantumîna!; usp.* šêmpre

uvìren(i), -a(o), -o – uvjeren: *Bùte uvìreni da se tò vèć nẽće ponovìt (IN)*

uvìrit (se), uvìrin – uvjeriti (se): *Ne mòreš ga nìkako uvìrit…; Jesì se sàd uvìri!?*

* zastarjelo

uvōjàt, uvõjon – uvaljati: *Sardèle ocȉstimo, uvõjomo u mūkù i isfrȉgomo u sôjino oli mȉšono ûje (Gst.)*

uvōlȉt (se), uvõlin – 1. uvaliti, *npr.* nešto u neku rupu; 2. uvaliti se, *npr.* u neku nevolju

ùvrida, -e – uvreda: *Tä je ùvrida, bomë, grûbo pãla… (FJ); usp;* afrônt, ofêža

uvrīdȉt (se), uvrīdin – uvrijediti (se): *Uvrīdî si ga ca mu nīsȉ dõša na pîr; Uvrīdî se ca ga nīsôn zvô; usp*. ofendȉt, afrontät

uvrīđen(i), -a(o), -o, *prid.* – uvrijeđen: *Uvrīđen je… môj uvrīđeni prȉjatej; Uvrīđena je… mojà uvrīđeno prijatejȉca; Uvrīđeno je ovò mojȅ dītȅ; usp*. ofendivên; (*v.* 1.1.6.2.)

uvûć (se), uvūcȅn – uvući (se): *Uvũka me unũtra; Ma kakò se sômo uvũka!; usp*. ulȉzot; uvukùvot

uvukùvot (se), uvucȉjen – uvlačiti (se): *Tẽško uvucȉjen kônce u jôglu; Mrôvi mi se uvucȉjedu u kùću; usp.* uvûć

uz, **us**, *prij.* – uz, do, pokraj: *Onä se daržî uz njȅga; ...us pòmoć Bòga; usp.* kroz, niz; uza

ùza, -e – 1. vrsta ribarskog konopa; (*v.* 1.4.4.); 2. stara ribarska mjera za dužinu (oko 100 m); (*v.* 1.2.9.5.)

uza, *prij*. – 1. uz, pokraj: *Sȅli smo uza zîd i guštãli na sûncu;* 2. uzbrdo: *Ȉša je uza skalîne; usp.* uz; *supr.* niza;

ùzak, ùski; uskä, ùsko; ùsko, ùsko, *prid.* – uzak: *Pȕno mi je ùzak ovî... ùski kapòt; Pȕno mi je uskà ovä... ùsko vẽšta; Pȕno je ùsko ovò... ùsko ždrīlò; usp.* tîsan; *supr.* širòk

Uzašãšće, -a – blagdan, Spasovo, *Sênsa;* (*v.* 1.6.1.6.)

uzavrȉt, uzãvren – uzavreti (o vodi, mlijeku, moštu…,): *Jê vȅć uzavrȉla vodà na špãher?*

ùzbardica, -e – uzbrdica: *Nî lakò hodȉt po ùzbardici!; usp.* ùzbardo; *supr.* nȉzbardica; (*v.* 1.2.1.1.)

ùzbardo, *pril*. – uzbrdo: *Nî lakò hodȉt ùzbardo!; usp.* uza, ùzbardica; *supr.* nȉzbardo, nȉstarmo

uzbrȅhnit se, -en se – podrignuti se (bez otvaranja ustiju); *usp*. uzrȉgnit

uzdahnȉt, uzdãhnen – uzdahnuti: *Nî tȅga ca pasô, a da ne hȉti oćôdu i da ne uzdãhne… (IN); Dȉga son se, otvorî škûre i dubokò uzdãha (Cel.); usp.* uzdȉsot

uzdaržà(t) **se**, -daržîn se – suzdržati se: *Jedvä son se uzdaržô za mu ne petȁt kacòt; usp.* susprēgnȉ(t) se

uzdȉsot, uzdȉšen – tiho stenjati, uzdisati: *Ma kakò je sômo uzdȉsola! (IN); usp.* uzdahnȉt

uzdà(t) **se**, ùzdon se – uzdati se: *Jõ se ùzdon sômo u sȅbe sõmega.*

uzêst (se), ùzmen, **vazêst**, vãzmen – 1. kupiti, uzeti: *Vãze son kilò sardêl na peškarȉju;* 2. uzeti koga za bračnog druga, vjenčati se: *Uzêli su se pri(d) godȉšće dôn; usp*. vazêst; uzȉmot

ùzet(i), -a(o), -o, *prid.* – paraliziran: *ùzeti covȉk, vàs je ùzet; ùzeto ženä, svä je ùzeta; ùzeto dītȅ; Âjme mȅni ako ostãne ùzet! (IN);* (*v.* 1.1.5.2.)

uzgojȉt, uzògjin – uzgojiti, dovesti do zrelosti

uzīmȉ(t) **se**, uzȉmin se – pothladiti se: *Pũs' me blȉžje komīnù, uzimî son se!; usp*. ozīmȉ(t) se

uzȉmot, **vazȉmot**, -zȉmjen – uzimati: *Nemôj uzȉmot (vazȉmot) odotõte!; usp.* uzêst

uzȉrot se, uzȉren se – očekivati što od koga: *Pôj se tî uzȉroj na ovȅ… (IN); usp.* nodȉjot se

uzjãhot, -jãšen – popeti se na *žîvo,* uzjahati

Uzmä,* Ûzmih/ùzom *m plt* – Uskrs, uskrsni praznici, Vazam; *uobič.* Uskärs

uzòg, -a *m* – pozicija na *pòšti* gdje se započinje ribolov

uzōjmȉt, uzõjmin – uzajmiti što od koga; *supr.* pozōjmȉt; *usp*. zãjot

* zastarjelo

uzrȉgnit se, -en se – podrignuti se: *Kakȍ mi se lîpo uzrȉglo pȍsli ovêga gemȉšta! (ŽK)*; uzbrȅhnit se

uzrȍk, -a – uzrok: *"Zôc - za rogôc", rȅka bi nȋki tãmo kad ne bȉ znô uzrȍka (IN)*

uzvartȉ(t) **se**, uzvartîn se – uzvrtati se: *Ca sȉ se uzvartî po kȕhinji, pũs' me smîron!;* (*v.* 1.1.6.4.)

uzvrõtȉt, uzvrõtin – uzvratiti: *Uzvrõtî mu je mȉlo za drôgo!*

užȁt, -ôn (ve. *usar*) – imati običaj, naviku: *Nî užô hodȉt po oštarȉjima (IN); Užô je pītȁt ženȕ Lûcu (Po)*

užȅć (se), užȅžen – 1. užeći, upaliti: *Užȅga je španjulȅt i potẽga dvȍ dȉma;* 2. užeći se, upaliti se: *Jẽ se vȅć užȅga otî ogônj!;* 3. *pocêt svītlȉt* pri lovu na plavu ribu: *Hȍmo provȁt užȅć na Ražnjîc (FN); Užȅgli smo na Parjȕ (FN); usp.* upōlȉt, takȁt;

- užȅć/užȉgot motôr – upaliti/paliti motor

užȅgneto, *pril*. – užeženo (hrana), *rôngovo;* (*v.* 1.3.8.2.)

užežȅno, *pril*. – upaljeno (vatra)

užežȉn, *v.* **žežȉn**

užȉgot, užȉžen – paliti (vatru, štednjak, motor): *Fermãli smo užȉgot motôr (FN); usp.* užȅć

užīvȁt, užīvon – uživati: *Pȍ moru bȕra, a mi užīvomo na ovȅmu sûncu; usp.* guštȁt

ùživo – sa žbukom; *supr.* ùmortvo;

- grõdȉt ùživo – zidati s vezivnim materijalom

ùžje, *v.* **ûsko**

užônca, -e (ve. *usanza*) – običaj, navika;

- imȁt užôncu – imati naviku

- stõre užônce – stari običaji: *Nî bȍjega lîka o(d) stõre užônce i dȍbre krejônce (Cel.)*

Barba Jovanîn Tartãja u kumpanȉju sa svojîn gȍston.
Marênda na skalîne od Vȅlega đardîna, 1952.

* zastarjelo

V

vãdit (se), -in – 1. izvlačiti iz čega, vaditi; 2. tražiti opravdanje: "*Nīsôn jȍ za tȅ stvõri" - vãdi se onȁ (IN)*

vagabûndo,* -ota (tal. *vagabondo*) – skitnica, vucibatina; (*v.* 1.1.3.3.)

vagûn, -ūnā, *m* (trs. *vagon*) – stara jedinica mase od 10 t; uobičajena jedinica u proizvodnji vina; (*v.* 1.2.9.5.);
- *vagûn vīnȁ* – 10.000 lit. vina

vaguncîn,* -a (trs. *vagonzin*) – teretna kolica na tračnicama; vagonet: *Is kôve se kãmik na vaguncînima nosȉlo na mulȅt.*

vȁj!* *uzv.* (tal. *vai!*) – idi!; u izrazima: *Vȁj malôra, vȁj malôrciga!*

vãja,-e – valjanost, korist, u *izr*. *Nî vãje!; Lîpo je za pasȁt vrîme ma nî od vȅlike vãje! (Cel.)*

vajȁt, vajô – 1. vrijediti, valjati: *Tȍ vȅć ne vajô za nȉšta; usp.* vrīdȉt; 2. trebati, morati: *Vajô mi hodȉ(t) ćȁ!; usp.* tukȁt;
- *bȉt od vãja* – valjati, smatrati se vrijednim: *Prî hubȍtnice nisȕ bîle od vãja (Kru.)*

vãki, *v.* **ovãki**

vãko, *v.* **ovãko**

vãla, -e (ve. *vale*) – morska uvala: *Armižãli su brôd u vãlu; usp.* bôk; (*v.* 1.4.8.2.)

vȁlcer, -a (njem. *Walzer*) – ples posebno raširen u Beču u 19. st., a u Hvaru i poslije; (*v.* 1.6.4.1.);
- *têmpo di vȁlcer* – veselo, bezbrižno vrijeme
- *ćapȁt u vȁlcer* – olako prihvatiti tešku situaciju s dobre strane

vãlid(i), -a(o), -o,* *prid.* (tal. *valido*) – (pravo)valjan: *Pašapôrt mi nî vȅć vãlid.*

valîža, -e (ve. *valisa*) – kovčeg: *valîža ol kartūnȁ* – kartonski (jeftini) kovčeg; *usp.* kȕfer; (*v.* 1.2.7.2.)

valôr,* -a (tal. *valore*) – vrijednost: *Jednȁ dobrȍ skȍtno kozȁ, tȍ ti je valôr o(d) pȕne bãcve vīnȁ... (IN)*

vãmo, **ovãmo**, *pril.* – ovamo: *Vãmo hȍd!; Hȍd ovãmo, ca ćȅš stȁt tãmo nãsomo!; usp.* tãmo

vanđelȉsta, *v.* **evanđelȉsta**

vanȉlja, -e (ve. *vaniglia*) – mirisni začin, vanilija; (*v.* 1.3.8.1.)

vãnje, *pril.* (*komp. od* vônka) – 1. još više izvan; 2. još udaljenije od obale: *Panulōvô son vãnje od njȅga.*

vapôr, -a (ve. *vapor*) – parobrod: *Dõša je vapôr pod rîvu; Grên na vapôr.* (*v.* 1.4.1.1.)

vaporȅt,* -a (prema tal. *vapore* – para) – lonac od lijevanog željeza sa svirkom za paru; (*v.* 1.3.2.2.)

Varbãnjani, -ina/ **Varbônka**, -e/ **varbônski**, -ega – iz mjesta Vrbanja na Hvaru; Vrbanjanin/ Vrbanjka/ vrbanjski

varbêć,* varbẽći; varbẽćā, varbẽćo; varbẽće, varbẽćo; *prid.* – 1. osjetljiva zdravlja, osjetljive prirode, 2. prevrtljive prirode, razdražljiv: *Varbêć je... ovî varbẽći mladȉć; Varbẽćā je... ovȁ varbẽćo dimjȉca; Varbẽće je... ovȍ varbẽćo dītȅ;* (*v.* 1.1.6.1.)

Varbôvjani, -ina/ **Varbôvka**, -e/ **varbôski**, -ega – iz mjesta Vrboske na Hvaru: Vrbovljanin/ Vrbovljanka/ vrbovljanski

vȁrc, varcȁ – vrč; *izr*. *Nīsȕ jûdi vãrci* – Ljudi su živa bića s kojima treba dostojno postupati; (*v.* 1.3.1.)

vãrcina, -e – 1. noćna posuda, *bukalîn*: *Vãrcine su bîle od lãte, a u bȍjim famȅjima od majȍlike;* (*v.* 1.2.4.2.); 2. nadimak *Vãrcina*

varenīk,* varenīkā – vareni grožđani sok: *...lopȉža težȏškega brujȅta sa grôžjen i varenīkôn (Cel.)*

* zastarjelo

vàrh, varhä, **vôrh**, vōrhä – vrh; *na vôrh bãrda (kȕće, jôrbula...); usp*. pincîn, glōvä; (*v*. 1.2.1.1.)

varhòvak,* varhôvka – 1. vrh nekog zemljišta, kvarta: *Tukãlo je bȉt muškardîn za dognȁt vrȉću mukê na varhòvak (IN);* 2. vršak biljke

varicȅle,* -ih *ž mn* (tal. *varicella*) – dječja bolest, male boginje; *usp.* sulùštre; (*v*. 1.1.5.1.)

vãrina,* -e – jelo od nekoliko vrsta variva, pripremalo se za Sv. Barbaru; (*v*. 1.3.5.1.)

vãrot (se), vãron – varati (se): *...ãko ne vãro vȉsta (Po); Vãro se ako mȉsli da će se sômo tãko izvûć!*

varšnîk,* varšnīkā – vršnjak: *Mî dvȍ smo varšnīcȉ (ŽK)*; *uobič.* gödino

vãrtal, vãrtla – vrt: *Svȅ ovȍ je iz nãšega vãrtla!;* (*v*. 1.2.1.1., 1.2.3.1.)

vartȉt (se), vartîn – vrtjeti (se): *Vartî glōvôn kakȍ da nî kuntènat; ...vartīdȕ se po kãmari (Cel.); ...dobȍta svȅ ste se vartȉle oko njȅga (IN);* (*v*. 1.1.6.4.)

vartoglãvac, vartoglõvca – nepostojano čeljade, prevrtljivac, vrtoglavac; (*v*. 1.1.6.1.)

vàs, *zamj.* – sav, cijeli: *Vàs si se ispotî!; Lavurãli smo po vàs dôn; usp.* cîl

vàš, vãša, vãše, *zamj.* – vaš; *vàš covȉk, vãša žênska, vãše dītȅ; usp.* näš

vàtalo, *v.* **hvàtalo**

vàterpolo, **vàtrepolo**,* -a (engl. *waterpolo*) – igra se pojavila u Hvaru prije, ali se plivački klub osnovao nakon 2. svj. rata

vãzda, *pril*. – uvijek, vazda; *u izr.* 'vãzda bùdi!': *Fôljen Bôg! - Vãzda bùdi!*

vazêt, **vazêst** (se), vãzmen – 1. uzeti: *Drùgi pût vajô vazêst damižônu... (MC);* 2. vjenčati se: *Onȉ su se vãzeli lõni; usp.* uzêst (se);
- *vazêt za zlȍ* – zamjeriti**:** *Nemôjte mi vazêt za zlȍ!*

vãzet(i), -a(o), -o,* *prid.* – kojemu je do neke mjere uzeta pamet, ćaknut: *Pũs' ga ćȁ, ôn ti je mãlo vãzet (ŽK)*; *usp.* udrivên, smantôn; ùzet; (v. 1.1.5.2.)

vazȉmot, *v.* **uzȉmot**

važȅt, -a (ve. *vaseto*) – limenka; posuda od omanje konzerve: *usp.* lãtica, vôž

vȅcer, -i – večer: *Jȕtro je pametnȉje od vȅceri;*; (*v*. 1.2.8.1.)

vecȅra, -e – večera; *po vecȅri – pȍsli vecȅre* – nakon večere; (*v.* 1.3.4.2.)

vecerȁs, *pril*. – ove večeri, večeras; .

vecêrnja, -e – poslijepodnevna molitva u crkvi: *U nedȉju, pȍsli vecêrnje / na Fãbriku pôć…*; (*v*. 1.6.1.3.)

vecȅrot, -on – večerati: *Mî vecȅromo u sȅdan ûri(h), mãlo zêja i slõne rȉbe òli cãgod drȕgo.*

vȅć, **vȅj**,* *pril*. – 1. već (prije od očekivanog): *Vȅć je dõša;* 2. više, odsada: *Nȅće ti ôn vȅć dôć!; Vȅj si mi dodȉjo.*

većâja,* -e (ve. *veciaia*) – starost; samo u *izr. pôrka/pȍvera većâja!* – prokleta/jadna starost!

vȅće, *pril*. (*komp. od* pùno) – više: *Bȉće tõte vȅće ol kilà!; ...govȍri pošćîr, onãko, vȅće sôm za sȅbe (IN); supr.* mãnje; *usp.* vȅliko

vȅći, *prid. komp. od* vȅlik – veći: *Vȅći si tî kurbôr od njȅga!; supr.* mãnji; *usp.* vȅće

većinȁ, -ê – većina: *Dȉ bȕde pôć većinȁ, põću i jȍ.*

vedriôla, **vedrijôla**, -e (ved. *vedriol*) – modra galica: *Lôzje se vedrijôlon polivãlo (FJ)*

vedrȉ(t) **se**, vedrî se – vedriti se: *Pȍcelo se vedrȉt odozdõla.*

vêdro, **vȅdro**, *pril*. – vedro (o nebu): *Nȅbo je vêdro, svȅ se zvīzdȅ vȉdidu.*

vȅj,* *v.* **vȅć**

vejãca, -e – veljača: *U pôl vejãce - lozȁ plãce; uobič.* drügi mȉsec; (*v*. 1.2.8.3.)

vêl, -a (ve. *velo*) – veo, koprena: *Imãla je cõrni vêl;* (*v*. 1.1.8.1.)

* zastarjelo

velȅ,* *pril*. – mnogo, previše: *Njȉma, od otȅga zōcȉna ca ga tî velȅ trãtiš… (Cima)*; *uobič*. pùno; *usp.* velȅti

velȅta, -e (ve. *veleta*) – koprena, crni veo kojim žene u crkvi pokrivaju glavu; (*v.* 1.1.8.1.)

velȅti,* *pril*. – mnogo, podosta: *Bîlo hi je velȅtih…; usp.* vȅle, pûsto

Vȅli pētȁk, Vȅlega pētka – Veliki petak (pred Uskrs); (*v.* 1.6.1.6.)

vȅli, -o, -o, *prid.* – veliki (*skraćeni oblik od* vȅlik): *Vȅli pētȁk, Vȅlo Gōspȁ; Vȅlo Grôbje; supr.* mõli

vȅlik(i), -a(o), -o, *prid.* – veliki: *Pröpja je vȅlik ovî... vȅliki kamîk!; Pröpja je vȅlika ovà nãša... vȅliko nevòja; Kojȅ vȅliko selȍ!; usp.* vȅliko; *supr.* mõli

Vȅlo Gōspȁ, Vȅle Gōspê – vjerski blagdan, 15. kolovoza; (*v.* 1.6.1.6.)

Vȅlo šetemôna, Vȅle šetemône – Veliki tjedan (pred Uskrs); (*v.* 1.6.1.6.)

veltrîna, -e (ved. *veltrina*) – ormar s ostakljenim gornjim vratnicama, namještaj u kuhinji ili *tinȅlu*: *Ma veltrîna je stõro, mãlo vrîdi (MJ); usp.* kredênca

velùd, -a, **veludîn**, -a (ve. *veludo*) – vrsta svečane tkanine; velur, baršun; *usp.* plȉš; (*v.* 1.1.7.2.)

vȅlja,* **vȅja**,* -e (tal. *veglia*) – bdjenje pokraj mrtvaca (uz pića i hranu, mnoge priče...): *…po oštarȉjima, vȅljima (IN); N î bîlo vȅlje bes Pêreta Mȍmule (ŽK);* (*v.* 1.6.1.3.)

vemprîma, -e – divlji grm lijepa cvijeta, kostrika, šimširka, veprina (*Ruscus aculeatus*); (*v.* 1.5.3.3.)

vênci,* *pril*. (jul. *inveci*) – međutim: *Kôrta za užȅć špãher, za cȉstit rȉbu, vênci nȅ vajo za onȍ trȅće! (Cel.); usp.* invêce

vêngo,* *vezn.* (ven. *vengo*) – nego, već: *Nî ôn krîv vêngo onȉ onãmo… (Cel.); nov.* nègo

vênto,* *nepr.* (ve. *vento*) – vjetar, u *izr.*: *šotovênto* – u zavjetrini; *šovravênto* – prema vjetru; *uobič.* vȉtar: *Na vapôru tukô, bomȅ, ùvik stȁt šotovênto da te ne ubȉje vȉtar prî Splȉta.*

ventrôm, ventrãma (ve. *ventrame*) – iznutrica, svi unutarnji organi zaklane životinje: *Na cīnȉ su i ventrômi od jônca (Cel.)*; *usp.* intrôm (*v.* 1.1.4.3., 1.3.6.1.)

vêntula,* -e (ve. *ventola*) – 1. lepeza: *Sômo su gȍspoje imãle vêntulu ù ruke;* (*v.* 1.1.8.2.); 2. vrsta jestive školjke, Jakova kapica (*Pecten Jacobaeus*); (*v.* 1.4.17.)

ventulȁt (se), -ôn (tal. *ventolare*) – mahati, hladiti se lepezom

vȅnja!* vȅnja vãmo!* (prema tal. *vegnente* – iduć*i*) – 1. uzvik kojim je ribar tražio da mu drug prepusti mjesto (*npr*. kod dizanja mreže); 2. baci! priđi ovamo! – uzvik u igri *na balȍte, na frãnje, i sl.*

Venjerônda, -e (lat. Veneranda) – ostaci crkve sv. Venerande, preuređeni u ljetnu pozornicu 50-ih; (*v.* 1.2.1.4.)

vêra, -e (ve. *vera*) – prsten: *Dô noj je vêru i mȉslili su se oženȉt (VM); usp.* verȅta; (*v.* 1.1.8.1.);
- *vêra o*(d) *matrimȍnije* – vjenčani prsten

verânda, -e (tal. *veranda*) – ostakljena terasa: *U vȉlu Rãšin je bîla vȅliko verânda pȕna kȁktusi(h).*

verȁt se, vȅren se – verati se, pentrati se: *Ne vȅr se vȅć po tȅmu zîdu, pãšćeš! (ŽK)*

vêrde,* *pril.* (ve. *verde*) – zeleno; *uobič.* zelenȍ; *vêrde škûro* – tamnozeleno; (*v.* 1.2.10.); *usp.* verdulîn... verdûra; osobni nadimak *Vêrde*

verdȉca, -e – vedrica (nekad drveno, zatim limeno i pocinčano vjedro; u njemu se nosila i držala pitka voda): *Ženȅ bidu bîle dõšle na Vȅlu gustîrnu sa maštȉlima i verdȉcima; …fermãle bidu se ù hlod, sa pȕnon verdȉcon vodê nã glov (IN); usp.* maštîl; (*v.* 1.3.2.1.; 1.7.5.4.)

verdulîn,* *nepr*. (ve. *verdolin*) – zelenkasta boja; *usp.* vêrde; (*v.* 1.2.10.)

verdûn, -ūnā, *m* (ved. *verdun*) – ptica pjevica, ‘zelendur’ (*Chloris chloris*); najveći od pet *rećãmih*; (*v.* 1.5.2.1.); *usp.* rećôm

* zastarjelo

verdûra, -e (tal. *verdura*) – zelenje, povrće: *U vãrtal se ȕvik nõjde ništȍ verdûre; usp.* zêje; (*v.* 1.3.7.1.)

vêrđina, -e (tal. *vergine*) – djeva, djevica

vêrđine, *nepr. prid.* (ve. *vergine*) – djevičanski, netaknut, prirodan (o vinu, ulju)

verđinẽla,* -e (trs. *verginela*) – mlada djevica: *...kakȍ mlõdo verđinẽla (Po); usp.* njȕferica

verẽta,* -e (ve. *vereta*) – 1. metalni kolutić; (*v.* 1.2.3.2.); 2. karika u lancu; 3. stara muška naušnica; *usp.* vêra

vergȍnja,* -e (ve. *vergogna*) – sramota: *Tukãli bi se alavȉja zacarvenȉt, mȁ kojȁ vergȍnja! (IN); uobič.* sramotȁ

vergonjôž,* **vergonjôst**(i), -a(o), -o,* *prid.* (ve. *vergognoso*) – sramežljiv: *Sômo ovȉ, ovãko vergonjôsti, ne glẽdoju žênskice, nẽgo još ȕvik duperãju ȍbruc i kjucȉcu, tondîne i prãće (IN); uobič.* sramežjîv; (*v.* 1.1.6.1.)

vêrgul, **vêrgulast**(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *vergolo*) – nestabilan, klimav; nestabilan na vodi: *Ca jẽ ovî brôd vêrgul (vêrgulast)!*

vêrgulo, *pril.* (ve. *vergolo*) – nestabilno, klimavo, nestabilno na vodi

vẽri,* -a(o), -o, *prid.* (ve. *vero*) – istinit, prav, autentičan: *Mõli je vẽri otȁc!; uobič.* prõvi; *usp.* fetîvi

verîna,* -e (tal. *verrina* – svrdlo) – zapetljaj, vitica koja nastaje kada se konopac previje

verinȁt,* -ôn (prema tal. *verrina* – svrdlo) – uvrtjeti konopac: *Imãla je (kozȁ) kurãja konȍp izverinȁt (Pi)*

vernîž, -a (ve. *vernise*) – lak, emajl, pocaklina: *Popȕco je vernîž; nov.* lȁk

vêrsi,* **vêrši**,* -ih *m mn* (ve. *versi*) – stihovi: *I tȍ na vêrse tẽbi me nagȍni (Cel.)*

verzȍt, -a (tal. *verzotto*) – kupus širokog lista (*Brassica oleracea*); (*v.* 1.3.7.1.)

vêržina,* -e (ven. *verzena*) – daska koja ide preko *kôrbi(h)* pri dnu broda te pridržava *pajôle;* (*v.* 1.4.2.)

vesêje, -a – radost, veselje; *usp.* rãdost, alegrȉja

vẽsel(i), -a(o), -o, *prid.* – radostan, veseo: *Ȕvik je vẽsel ovî môj... vẽseli prȉjatej; Ȕvik je vẽsela mojȁ... vẽselo prijatejȉca; Ȕvik je vẽselo ovȍ dȉtẽ; usp.* rãdostan;
- *Zdrãvi bîli! - Vẽseli!* – tradicionalni pozdrav i otpozdrav pri susretu tijekom dana
- *Zdrãvi bîli i vẽseli!* – pozdrav publici (nitko ne otpozdravlja)

veselȉ(t) **se**, veselîn se – veseliti se: *... svȉ se veselȉdȕ, vȉcedu, mõšedu rukȉma (Cel.); usp.* poveselȉ(t) se

vẽselo, *pril.*/ **veselȉje**, *komp.* – 1. brzo/brže: *Hȍd vẽselo!* – Dođi brzo!; *usp.* barzȍ; 2. veselo/veselije: *Bȉće vẽselo!; usp.* alegrȉja

veslȁt,* vẽslon – veslati; *uobič.* vozȉt, zavẽst

veslȍ, -ȁ – veslo: *Prî nî levȕt potēzȍ svićarȉce, hođȉlo se na veslȁ;* (*v.* 1.4.3.);
- *stȁt na veslȁ* – biti na veslima, zadužen za veslanje

vẽšta, -e (ve. *vesta*) – haljina: *Dõšla je u nȍvu vẽštu;* (*v.* 1.1.7.1.)

veštît (tal. *vestito*) – odijelo, kostim;
- *veštît i šjalpẽta* – odijelo i kravata
- *veštît o*(*d*) *bãnja** – kupaći kostim
- *veštît ol svẽca** – svečano odijelo (za razliku od *rȍbe od lavûra*)

vẽtoš, -i ž (prema tal. *vetustȁ*) – gnjilež, starež, nečistoća: *Ovȁ bãcva dõjẽ vẽtošon (ŽK)*

vẽza, -e – 1. veza; 2. brodska povezanost s kopnom, *prûga*: *Bîla je tȍ zôdnjo i jedîno vẽza… (IN)*

vẽzȁt, vẽžen – vezati: *Vêž dobrȍ, mȍgla bi nevêra!; usp.* vezȉvot

vezȉvot, vezȉjen – vezivati: *Nemôj vezȉvot na kolônu, vêž na anêl!; usp.* vẽzȁt

vẽžen(i) -a(o), -o, *prid.* – vezan: *Dobrȍ je vẽžen ovî ... vẽženi brod; Dobrȍ je vẽžena ovȁ ... vẽženo gajẽta; vẽženo sȉdro;*

* zastarjelo

vẽženo, *pril*. – vezano: *Nî bîlo dobrȍ vẽženo!*

vȉcij, -ja/ **vȉcji**, -jih (ve. *vizio*) – porok, mana / poroci, mane, prohtjevi: *Štȍrije... fodrône vȉcjima i užôncima (IN)*

vicjôž, **vicjôžast**(i), -a(o), -o, *prid.* (prema tal. *vizioso*) – razmažen, s posebnim zahtjevima: *Ovä mãška je vicjôžasta - (j)î sômo hrōnù is pakẽti(h), prȍpja se izvicjãla;* (*v*. 1.1.6.1.)

vîda, -e (ve. *vida*) – vijak: *Dôj mi kacavîd za odvidȁt ovû vîdu!*

vȉdilo, -a – 1. danje svjetlo; 2. mjesto gdje je svjetlo:
- *dôć na vȉdilo* – postati vidljivo, doznati se: *Svẽ će tȍ dôć na vȉdilo!*

vȉdit (se), vȉdin – 1. vidjeti (se): *Vȉdimo mî di ôn dȉže bȋlu bandȋru… (IN); Vȉdi (n)joj se ređipẽt!; Vîte kolȉko je svîta dôšlo na sprȍvod!;* 2. posjetiti, obići: *Jucẽra je bî vȉdit mãteru;*
- *Ma kô je tȍ vȉdi!* – Tko je to vidio?!; To nije u redu!
- *Ma jesȉ ga vȉdi!* – Vidi ti njega! *(uzvik čuđenja i pohvale)*
- *Ne mȍgu ga već vȉdit nȁ oci!* – Ne mogu ga vidjeti živoga, smučio mi se!
- *Nȉ ga vȉdit* – Nema ga nigdje, ne izlazi iz kuće; *usp*. sûnce
- *Nȉ se vȉdi ni pȁrst prȉd oci* – Bio je potpuni mrak
- *Tõte te hoćû vȉdit!* – Na tome pokaži da možeš, da umiješ!

vīđȁ(t) **se**, vīđon se – viđati se, posjećivati se: *Vīđomo se mî, bomẽ, svãku nedȉju.*

vȉja! (tal. *via!*) – bježi! (zapovijed, uzvik opasnosti); *Vȁj vȉja!* (tal. *vai via!*) – Idi odatle!

vijajȁt,* **vjađȁt**,* -ôn (ve. *viazar,* tal. *viaggiare*) – putovati, *cinȉt vijãje*; *usp.* putovȁt

vijôj,* vijãja *m* (ved. *viaio*) – put, putovanje: *Ȉša je na vẽliki vijôj (IN); …obo tẽmu vijãju nȉkome ni rîci! (IN)*

vijôla, -e (ve. *viola*) – 1. alat za ručno bušenje drveta; (*v*. 1.2.5.); 2. vrsta cvijeta, šeboj (*Cheiranthus cheiri*): *Vijȍla mȍre bȉt ȕnjula ȍli dȕpla i divêrsih kolûrih;* (*v*. 1.5.3.6.)

vijolẽta,* -e (tal. *violetta*) – vrsta cvijeta, ljubičica (*Viola odorata*); (*v*. 1.5.3.6.)

vîk, -a – vijek, stoljeće: *U pasôni vîk, u hotêl ‘Kovačić’… (Kru.); usp.* sẽkul; (*v*. 1.2.8.5.);
- *na vîke vikôv* – ‘na vijeke vjekova’
- *ȍkli je svîta i vîka* – od davne prošlosti, oduvijek

vīkȁt, vīcen – vikati: *Kad je pȍce vīkȁt, pristrãšila son se; Cä tãko vîceš, ne vîc! usp*. derä(t) se

vikôr, -ōrä (lat. *vicarius*, tal. *vicario*) – zamjenik biskupa, vikar; *generãlni vikôr;* (*v*. 1.6.1.5.)

vīlȁ, -ê – mitska djevojka, vila: *Prî su se kantãle pȉsme o vīlȉ Ravijôli; … nõšla ga je jednȁ vīlȁ i ȍdila... (MBS)*

vilôn,* **vilân**,* -a (ven. *vilan*) – seljak, neotesanac, prostak: *Kârta kânta, vilân dôrme* (*v*. 1.7.3.); *uobič.* sẽljani

vȉme, vimenä – vime u sisavaca: *Vȉdi se po vimenȉma da su se dobrȍ nabrîzgole* (o kozama); (*v*. 1.1.4.3.)

vinarȉja, -e – industrijski pogon za proizvodnju vina: *Pȍsli rãta ucinȉli su vinarȉju u Stõri Grôd.*

vînč, -a (engl. *winch*) – naprava s kolоturima za dizanje sidra, zatezanje užadi..., vitlo; (*v*. 1.4.3.)

vīnȍ, -ä – vino;
- *cīlo vīnȍ* – vino koje se pije bez vode
- *vīnȍ sincêro* – prirodno, nepatvoreno vino
- *kãršćeno vīnȍ, blagoslȍvjeno vīnȍ* – vino potajice razrijeđeno vodom

vȉpera, -e (ve. *vipera*) – 1. zmija otrovnica; (*v*. 1.5.1.3.); 2. *fig.* žena pogana jezika; (*v*. 1.1.6.1.)

vȉra, -e – 1. vjera, nadanje; 2. vjeroispovijest: *Nî ôn nãše vȉre!;* (*v*. 1.6.1.4.)

* zastarjelo

vîran, vĩrni; vĩrnä, vĩrno; vîrno, vĩrno; *prid*. – vjeran: *Ù̏vik (n)joj je bî vîran... otî vĩrni cov̀ik; Ù̏vik mu je bîla vĩrnä... otä vĩrno ženä; Kojë vĩrno stvorênje!*

vir̀at, -ôn (ve. *virar*) – 1. u jedrenju: okrenuti se prema vjetru; *supr*. pojät; (*v*. 1.4.5.1.); 2. u luci: dignuti teret vitlom: *Vĩra!* – Diži (teret)!; *usp*. virōvät

vīr̀it, vĩrin – 1. gledati s prikrivenog mjesta, viriti; 2. provirivati: *Vĩri ti faculèt i(z) žepä!*

virōvàt, -ōjën – 1. okretati brod prema vjetru; *supr*. pojōvät; (*v*. 1.4.5.1.); 2. u luci: dizati teret vitlom; *usp*. virät

vȉrovonje, -a – vjerovanje

vȉrovot, vĩrujen – 1. vjerovati: *A vĩruješ tî, sînko, u Bȍga?; Tȍ nî za vȉrovot!;* 2. imati povjerenja: *Vãmi, težōcȉma, nî svãku za vȉrovot… (IN)*

visinà, -ê – visina: *Bȉš se tî ȕfo skocȉt ù more s otê visinê?*

vȉsit, -in – visjeti: *Nekà vȉsi, glãvno da ne olpãde!*

visȍk(i); visokä, visȍko; visokȍ, visȍko; *prid*. – visok: *Pȕno je visȍk ovî... visȍki cov̀ik; Pȕno je visokà ovà... visȍko ženska; Visokȍ je ovȍ... visȍko stvorênje; supr.* bãsetan; (*v*. 1.1.4.2.)

visokȍ, *pril.*/ **vȉšje**, *komp.* – visoko/više: *Stãvi son visokȍ, nīsôn mȍga vȉšje!; supr.* nȉsko/nȉžje

Višãni, -ina/ **Vȉška**, -e/ **vȉški**, -ega – s otoka Visa: Višanin/Višanka/viški

vîst, -i – vijest: *Ondà, kojë su vîsti od sîna?; uobič*. novitôdi

vȉsta, *v.* **vȉšta**

vȉšć, -a (ve. *viscio*) – ljepilo za hvatanje ptica: *Nabãvi je vȉšć u Trêšt;* (*v*. 1.5.2.2.)

vȉšćica, -e – 1. žena nadnaravnih moći, vještica; 2. *fig*. zla žena; *usp*. štrîga, morä; (*v*. 1.1.6.1.)

višćûn, višćūnä, *augm*. – 1. čovjek nadnaravnih moći, vještac; 2. *fig*. zao čovjek; (*v*. 1.1.6.1.)

vȉšji, *v.* **visȍk**

vȉšje, *v.* **visokȍ**

Vȉšnji, -ega – Svevišnji: *Bîla bi grihotà od Vȉšnjega Bȍga… (IN);* (*v*. 1.6.1.5.)

vȉšta, **vȉsta**, -e (tal. *vista*) – 1. vid: *Ãko ne vãro vȉsta… (Po);* 2. pogled: *Vȉšta pȕco na škȍje (IN); Nôjbȍjo je vȉšta gõre is terãce… (MJ);*

- *bȅle vȉšte* – lijepa izgleda: *A Tȍma je bî, onãko, bȅle vȉšte, žveltîn… (IN)*

- *kûrte vȉšte* – kratkovidan

- *prîma vȉšta* – na prvi pogled, otprve: *Bî je dȍbar za svīrät prîma vȉšta.*

vȉtar, vȉtra – vjetar; (*v*. 1.4.8.1.);

- *pišàt kôntra vȉtra* – nespretno i nepromišljeno se suprotstavljati

- *pūstȉt vȉtar* – prdnuti; *usp.* upardȉ(t) se

- *vȉtar pod nevêru* – nalet vjetra koji prethodi *nevêri*

vitȍrija, -e (ve. *vitoria*) – 1. pobjeda; 2. igra loptom na jedan gol: *igràt vitȍriju;* (*v*. 1.6.5.2.)

vȉtren(i), -a(o), -o,* *prid.* – lakomislen, nepouzdan, vjetrenjast: *Pũs' ga ćà, ôn ti je pȕno vȉtren! (ŽK)*; (v. 1.1.6.1.)

vȉžita, -e (ve. *visita*) – 1. posjet: *dôć/pôć u vȉžitu* – posjetiti: *Dõšli smo von u vȉžitu!;* 2. liječnički pregled, vizita: *...da se starpîn do vȉžite ȕjutro (Cel.)*

vižitȁt, -ôn (ve. *visitar*) – 1. posjetiti, pohoditi, obići, *'doć/pôć u vȉžite'*; 2. pretražiti: *Njëmaška trupedinjêra grê drȉto na nôs, da će nos vižitȁt (IN);* 2. liječnički pregledati: *Nĩ se tȕla dàt vižitȁt; usp.* vižitōvät.

vižitōvàt, -ōjën – 1. posjećivati...; 2. pretraživati: 3. liječnički pregledavati; *usp.* vižität

vȉžjast(i), -a(o), -o, *prid.* – okretan, vižlast: *Jelȉna, onãko vȉžjasta i ažveltîna… (IN); usp.* (a)žvělat; (*v*. 1.1.6.1.)

vižjôla, -e (trs. *visiola*) – ormarić sa službenim obavijestima, oglasna ploča: *Bî son poglȅdot u vižjôlu ma nīsôn nȉšta vȉdi obo tȅmu.*

* zastarjelo

vjađàt,* *v.* **vijajàt**,*

Vlȁh, Vlãha/**Vlãhinja**, -e **/vlãški**, -ega – iz Vlaške (zaleđa Dalmacije ‘odakle se ne vidi more’); Vlah/ Vlahinja/ vlaški; *usp.* vlãh

vlȁh, vlãha – 1. najamni radnik za poljodjelske poslove, najčešće iz Dalminske zagore; *usp*. junôk; (*v.* 1.2.6.1.); 2. posprdni naziv za nekoga tko nije vičan moru i brodu: *Poglê(j) vlãha kakȍ vezȉje brôd!*

vlahandȉja, -e *zb – iron.* skup vlahâ, ljudi koji nisu vični moru: *Mãlo ko bi se ažardô skocȉt ù more, svȅ sômo žȉva vlahandȉja… (IN)*

vlãhinja, -e – djevojka iz Dalmatinske zagore koja je služila u boljestojećim obiteljima

vlasȉnica, -e – morska vlasulja (*Anemonia sulcata*) (*v.* 1.4.17.)

vlastelȋn, -a – nekadašnji veleposjednik, pripadnik vlastele (za razliku od puka); (*v.* 1.1.3.3.); *usp*. pučãni

Vlãška, -e – mjesto odakle se ne vidi more, Dalmatinska zagora: *Onà je iz Vlãške, ma ȉsto je šesnà.*

vlȍdat (se), vlȍdon – 1. imati vlast, vladati: *Mà kô mȍre njȋn vlȍdat!;* 2. ponašati se: *Nemôj se tãko vlȍdat*; *usp.* guvernàt

vlȍkà, vlȍkê – 1. uski dio zemlje omeđen morem, prevlaka; (*v.* 1.4.8.2.); 2. toponim: *Na Svȅtemu Klemêntu je jednà vlȍkà i po njôj se i mȉsto zovȅ Vlȍkà.*

vlôs, -a *m* – vlas: *Ȍkli je ovî vlôs dõša u jũhu!?*

vlôsi, -i – 1. niti kose, vlasi *m mn*: *Pôj se ostrȉć, narêsli su ti vlôsi!;* 2. kosa *ž zb*: *U njȅga su sȋre vlôsi;* (*v.* 1.1.4.1.)

vȍ, *v.* **ovȍ**

vôće, *nepr*. – glas; samo u *izr.* poput *šotovôće, pjenavôće*

vodȁ, -ê – voda, pitka voda (*vodà* nikada ne znači ‘more’); (*v.* 1.3.10.1.);

- *bućãto vodà* – poluslana voda

- *gôrnjo / dônjo vodà* – isto što i *gôrnji / dônji kurẽnat*

- *kãršćeno vodà* – voda iz krstionice

- *vodà iz gustîrne* – voda iz cisterne, kišnica

- *krôv na dvî (cetȋri) vȍde* – krov na dvije (četiri) strane

- *pūstȉt vȍdu* – pomokriti se: *Grên pūstȉt vȍdu.*

- *Vȁ(s) son jednȁ vodȁ; Vȁ(s) son u jednù vȍdu* – sav sam se oznojio

- *Zûbi mi cinīdù vȍdu* – Hvata me želja za čime (hranom, pićem...)

võdan, võdni; võdnä, võdno; *prid*. – razvodnjen: *Pùno je võdan... ovî võdni milûn; Pùno je võdnà... ovà võdno bevônda; Kojȅ võdno vīnò!*

võde, *v.* **ovõde**

vodȉt, vȍdin – voditi: *Vȍdimo ga dȍma, ne mȍre hodȉt sôm;*

- *vodȉt diskȍras* – voditi diskusiju, raspravljati

- *vodȉt računȁ* – voditi računa o komu ili čemu

- *vodȉt u ȍglov* – voditi upregnutu životinju

Vodokãršće,* -a – blagdan Bogojavljenja, Sveta tri kralja; *uobič.* Svẽta trî krõjä

vogadûra,* -e (tal. *vogatura*) – način veslanja (*vogadûra* može biti kraća i duža, brža i sporija)

vogȁt,* -ôn (ve. *vogar*) – voziti na vesla; koristi se samo u zapov. obliku: *Vôga!* – Veslaj!: *Vôga ovîn ol krãja! (…ol svīćê, ol mrôka); uobič*. vozȉt; *usp*. zavȅst[1]; *supr.* šijät

vogôda,* -e (ve. *vogada*) – zamah veslima, zaveslaj; *usp.* palôda

vȍja, -e – raspoloženje; (*v.* 1.1.6.2.);

- *bȉt dobrê/slãbe vȍje* – biti dobro/loše raspoložen: *...i da je covȉk dobrê vȍje (Cel.)*

- *ćapōvȁt vȍju* – dolaziti u raspoloženje: *Ćapōjȅ me vȍja za pôć popȉt jedôn kvartîn!*

* zastarjelo

- *izgubȉt vȍju* – postati neraspoložen: *Izgubî son vȍju za ćapōvȁt strȃnkinje.*
- *na vȍju* – prema nahođenju: *Na vȍju von…*- kako želite, prema nahođenju
- *Nȉ me vȍja* – Nisam raspoložen: *Nȉ me vȍja za pôć vônka is ovȍ bȕre.*
- *Pasãla me je vȍja* – Prošla me je želja, volja: *Pasãla me je vȍja za pôć plȉvot.*
- *priko vȍje* – nevoljko, nerado: *Ìša son in pomȍć, ma priko vȍje!*

vojãlo, -a – mjesto na zemlji gdje se valjaju životinje (*mūlȉ*, *tovãri*)

vôjan, vôjni; -a(o), -o, *prid.* – koji ima volju da što učini: *Jê ôn vôjan dôć sa nãmi?*

vōjȁt (se), võjon – valjati (se): *Ne võjoj kajȉć, izvōrnȉćeš ga!; Nemôj se vōjȁt po tlehù!;* (*v.* 1.1.6.4.)

vojȅta, -e (tal. *voglietta*) – željica, hir: *Ma kojê hi sȁd ćapōjȅdu vojȅte! (IN); usp.* komodîni

vôjga* -e – mreža stajaćica za lov na *sardȅle*; *uobič.* budȅli; (*v.* 1.4.9.2.)

vȍjka, -e – vrsta kvalitetne breskve (stablo *Prunus persica* i plod); (*v.* 1.5.3.2., 1.3.12.)

vojnȋk, -īkä – vojnik: *Zaklãpoli su non na vrõta dvȍ taljônska vojnīkä; usp.* sȍldot; (*v.* 1.6.2.1.)

vojnȋški, -a(o), -o, *prid.* – vojnički: *vojnȋški krȕh; vojnȋško kȁpa; vojnȋško daržônje*

vojnȋštvo, -a – vojnička služba; *usp*. militȏr, soldacïja, võjska; (*v.* 1.6.2.1.)

võjska, -e – 1. oružna sila, vojska: *Pȍsli taljônske dõšla je njȅmaška võjska;* 2. skup vojnika: *U škȕlu je tȁd stãla võjska;* (*v.* 1.6.2.1.)

vȍki, *v.* **ovȍki**

vȍko, *v.* **ovȍko**, *pril.* – ovoliko; *usp.* nȍko, kȍko, tȍko

volȁk, volkä – jestivi morski puž (*Murex trunculus*), veći od *ugarcȁ*; (*v.* 1.4.17.)

vȍlat, vôlta (ve. *volto*) – luk, svod (u tradic. dalmat. kući podržava *sulôr*);
- *stȁt pod vȍlat* – stati pod svod, *npr*. za kiše
- *dȁt vȍlat* – navoditi ptice da u luku promijene let prema zamki: *Na oržolôndu se grê dȁt vȍlat kakȍ bi se usmȉrilo ćȁp gardelîni(h) na arburȅt (IN);* (*v.* 1.2.3.1.)

voldîr,* *uzr.* (tal. *vuol dire*) – to jest, *hȏće rȅć: Za ucȅno rȅć: zãkon pȍnude i potrãžnje, tȍ voldîr 'slȍbodnega tržišta' (AD)*

volȉki, **vȍki**, **ovolȉki**, **ovȍki**, *zamj* – ovoliki: *Nīsôn znô da je volȉki narẽsa!; usp.* tȍki

volȉna, -e – veća nejestiva raža (*Raja clavata, Raja alba, Raja macrorhynchus*); (*v.* 1.4.14.)

volȉt, võlin – voljeti: *Govȍri da ga vȅć ne vȍli;*
- *volȉt vȅće* – preferirati: *Vȅće vȍlin kûs dȍbrega krȕha nȅgo jednȕ pãštu!*

volônt,* -a (tal. *volante*) – 1. kotač zamašnjak: *Pȍceli smo šekȁt jȅrbo je môre dobȍta ćapãlo volônt (FN);* 2. kružni nabor na odjeći, volan; *usp*. kamȕf; (*v.* 1.1.8.1.)

vôlta, -e (ve. *volta*) – čest mornarski čvor, osmica; *usp.* mezovôlta;
- *dȁt vôltu* – zavezati *vôlton*

voltȁt (se), -ôn (ve. *voltar*) – okrenuti (se): *Stãvi je pȁrst u jũsta i voltô lîst o(d) đornōlȁ; Voltãli su se, glȅdoju je…; usp.* okrēnȉt;
- *voltȁt kabanȉcu* – prilagoditi stav prilikama; *usp.* šetebandîre
- *voltȁ(t) se u grȅbu* – preokrenuti se u grobu (kada je riječ o čemu što bi pokojniku teško palo)

vôlti, -ih *m mn* (ve. *volti*) – lukovi u crkvi između *kolônih*

voltōvȁt (se), -ōjën (ve. *voltar*) – okretati (se): *Svȉ su se voltovãli za njôn; usp.* okrȉćot

volȕm,* -a (tal. *volume*) – zapremina, volumen: *Tõte je vȅliki volȕm, ma nî pȕno pîza!*

vôngola, -e – vrsta jestive školjke, *kȕćica* (*Ruditapes decussatus*)*;* (*v.* 1.4.17.)

* zastarjelo

vônka – 1. *pril*. vani: *Nȉ ga dȍma, ȉša je vônka;* 2. *prij*. izvan: *vônka kuće, vônka škȍjih...; supr.* unûtra; *usp.* vãnje;
- *vônka pãmeti* – izvan pameti, nerazumno: *Tȍ je prȍpja vônka pãmeti!*
- *vônka rukê* – izvan ruke: *Ne mȍgu pôć tãmo lavurȁt, tȍ mi je vônka rukê.*
- *vônka sȅbe* – izvan sebe: *Nīsȍn ga nȉkad vȉdi tãko jũšnega, bî je prȍpja vônka sȅbe!*
- *pôć vônka* – izaći iz kuće: *Nȉ ga dȍma, ȉša je mãlopri vônka.*

vônj, vȍnja – miris (ugodan ili neugodan), vonj; *usp*. vunjàt

vonjàt, *v.* **vunjàt**

võpà, võpê (tal. *vapore*) – para koja izlazi tijekom kuhanja; iz usta za hladna vremena: *Caklȍ se apanãlo od võpê.*

vôrh, *v.* **vàrh**

vôrst, -i *ž* – sorta, vrsta: *...nȉkoliko vôrsti mukê... ȕvik se mȍre dîl jednê zamīnȉt drȕgon (Cel.)*

võrša, -e – pletena ili mrežasta košara za hvatanje riba pri dnu; (*v.* 1.4.9.1.)

vozȉt (se), vȍzin – 1. voziti se nekim prijevoznim sredstvom: *Jesȉ se kȁd vozî u ferôtu?;* 2. veslati;
- *vozȉt po pujîšku* – voziti jednim veslom; *usp.* veslàt, zavȅst[1]

vôž, -a (ve. *vaso*) – limenka s poklopcem; posuda od oveće konzerve: *Nekȁ svȁk vãzme svôj pinêl i vôž sa pitûron! (FN); usp.* lãta; važȅt

vôži, -ih *m mn* (tal. *vasi*) – vrsta drvenih ‘saonica’ koje su služile kod bacanja i povlačenja većeg broda iz mora

vrâg, *pril* – 1. teško, nespretno: *Bȉće vrâg odnît otî armerûn na gôrnji pôd!,* 2. opasno: *Bȉće vrâga ka(d) ti otȁc tȍ vȉdi!; usp.* vrôg;
- *Mȁ vrâga!* – Ma kakvi!

vragomȅtan, -mȅtni; -a(o), -o,* *prid.* – vragoljast, šaljiv, živahan; *uobič*. vražjî; (*v.* 1.1.6.1.)

vragukãpju, **vrajtukãpju**,* *pril*. – ni kapi: *Nî ostãlo ni vragukãpju ûja.*

vragukûs, **vrajtukûs**,* *pril*. – ni zalogaja: *Nīsȍn ga izî ni vragukûs; usp.* vrôjkûs

vrãna, -e – manja bijela riba zelenkaste boje (*Labrus merula*); (*v.* 1.4.12.2.)

vrãšćit se, vrãšćin se – dobivati bore: *U nãšin godȉšćima svȅ se vrãšćimo.*

vrȁtar, -a – golman, vratar: *Ôn će bȉt vrȁtar, tî ćeš bȉt na hälfa, a jȍ u nävalu!;* (*v.* 1.6.5.5.; 1.7.5.1.)

vratȉć, -a – vratić (dječji, životinjski): *...a vratȉć i nogȉce u intigulȅt (IN); usp*. vrôt

vražjê, *pril*. – vražje

vražjî, -ä, -ô, *prid*. – 1. vražji, đavolji; 2. *fig.* nestašan: *Kojî vražjî mladīćäc!; Kojȁ vražjô žênska, prȍpja je vražjä; Kojȅ vražjô dītȅ; Ovãkove vražjê mularȉje u nãše dȍba nî bîlo (IN); usp*. vragomȅtan; (*v.* 1.1.6.1.)

vrȉća, -e – vreća: *...zagrãbi je u vrȉću sa rȉžima (IN); Kolȉko je tõte vrîć (vrȉćih)?; usp*. sakȅt; (*v.* 1.2.7.2., 1.3.13.)

vrîdan, vrīdni; vrīdnä, vrīdno; vrīdno, vrīdno; *prid*. – 1. vrijedan, marljiv: *Prȍpja je vrîdan... ovî vrīdni junôk; Prȍpja je vrīdnä... ovȁ vrīdno divôjka; Pȕno je vrîdno... ovȍ vrīdno dītȅ;* 2. koji puno vrijedi, dragocjen: *Cũvoj tȍ, tȍ ti je vrīdni antikitôd!*

vrīdȉt, vrīdin – 1. vrijediti, biti koristan: *Vȅće vrīdi ovî môj junôk nȅgo onȁ dvȍ tvojȁ!; usp.* vajàt; 2. imati vrijednost: *Ovȁ ãnfora pȕno vrīdi;* 3. biti valjan: *Otȁ ti pitûra vȅć ne vrīdi, osūšȉla se!*

vrîdno, *pril.*/ **vridnȉje**, *komp.* – cijenjeno, vrijedno/vrednije

vrīđȁt, vrīđon – vrijeđati: *Nemôj me vrīđȁt bes potrȉbe!*

vrîl, vrȉli; vrilä, vrȉlo, *prid*. – vreo, vruć: *Svȁ je vrilȁ od fȉbre!*

* zastarjelo

vrîme, vrȉmena – 1. doba, epoha, prilike, vrijeme; *u stõra vrimenà;* 2. vremenski razmak: *Nêćе tȍ durȁt pȕno vrȉmena!;* 3. sezona, razdoblje: *Sȁd je vrîme od oržolônde; usp.* štajûn; 4. vremenske prilike: *lȋpo/grûbo vrîme*; 5. raspoloživo vrijeme: *Nȉmon vrȉmena;*
- *ako bȕde vrîme* – ako vremenske prilike budu povoljne: *Põćemo tãrgot u subȍtu ako bȕde vrîme.*
- *krõfȋt vrîme, ubȋt vrîme* – kratiti vrijeme
- *lȋpo/grûbo vrîme* – lijepo/ružno vrijeme

vrimenȁ, -îh *sr mn* – 1. prilike, vremena, epoha: *Kojȁ su tȍ bîla vrimenà!;* 2. razdoblje istih vremenskih prilika: *U devẽti mȉsec bȕdu lȋpa vrimenȁ.*

vrîs, -a – grmolika stabljika koja raste među makijom, vrijes (*Calluna vulgaris*): *...dõšli su vẽselo sa metlȉcima od vrîsa skȕpit ãko je dȉ i dȉ ostãlo kojẽ zãrno… (IN);* (*v.* 1.5.3.3.)

vrīsȁk, vrīska – 1. biljka vrijesak; (*v.* 1.5.3.3.); 2. predio i novija četvrt u Hvaru, *Vrīsȁk;* (*v.* 1.2.1.5.)

vrȉt, vrȉje – vreti, ključati (o vodi, moštu): *Hȍd ovãmo, vodȁ ti vrȉje!; usp.* kīpȉt

vrõćàt (se), vrõćon – 1. vraćati posuđeno: *Vrõćon ti onȍ ca sȉ mi posūdî;* 2. vraćati se:. *Sȉnoć, ka(d) smo se vroćãli, ćapãla nos je kȉša; usp.* tornàt

vrôg, -a – 1. vrag; 2. *fig*. nestašna osoba; *usp*. jãval, sotonà, hudobà, krämpus; vrâg; (*v.* 1.6.1.5.);
- *vrôg o(d) dìtẽta* – nestašno dijete
- *vrôg o(d) ženê* –spretna, prepredena žena; *usp.* štrîga
- *vrôg paklẽni, vrôg cõrni* – pravi vrag: *Vrôže paklẽni, ca ne vȉdiš kakȍ smo se intemurȉle! (IN)*
- *Vrôg mu ne dô mîra!* – Uvijek nešto poduzima, kopka!
- *Vrôg te plãko!* – *fam*. vrsta blaže kletve
- *Vrôg ti se petô u (prizȍcno) rȉlo!* – *fam*. vrsta blaže kletve (upućene najčešće životinjama ?)
- *Vrôga izȉla!* – vrsta uzvika protiv nečije pohlepnosti (*npr*. kozje)
- *Bȉće vrôga!* – Bit će problema, 'frke': *Bȉće vrôga ako otãc dõjde dȍma, a nî obȉda!*
- *di vrôg nȉmo svôga* – daleko, gdje nema poznatih: *Tãmo ù boga dȍma di vrôg nȉmo svôga (IN)*
- *Dõćе vrôg po svojẽ!* – Loši ljudi loše će završiti.
- *pȍvrogu, zȁvraga* – na nesreću: *Ma pȍvrogu, potrẽfilo se da bȁš u otî cȁs…*
- *Pôj svrôgon! Pôj ùvraga dȍma!* – psovka protiv nečijega prisustva: Idi kvragu!
- *svȉ vrôzi u njẽga* – sav je nestašan, prepreden

vrôgukûs, *pril*. – nimalo: *...ne kapȉš ga vrôgukûs (IN)* – ...nimalo ga ne razumiješ

vrôgutẽga, **vrôgu jednêga**, *pril*. – nijednoga: *Nî vrôgutẽga iz nãše kontrôde… (IN)*

vrôt, -a – vrat: *Ne mȍgu vẽj zabotunȁt botûn od vrôta; usp*. vratȉć; (*v.* 1.1.4.1.)

vrõta, *sr plt* vrôt, vrõtih – 1. vrata na zgradama: *Kumpanjô me je do sõmih vrôt (IN);* (*v.* 1.2.3.1.); 2. morski tjesnac: *Pu(d) Splȉta se grê krȍza Splȉsko vrõta;* (*v.* 1.4.8.2.)

vrõtȉt (se), vrõtin – 1. vratiti posuđeno: *Ne bôj se, vrõtȉću ti po jemãtvi!;* 2. vratiti se: *Vrõt se ȍdma nõse!*

vrûć, vrũći; vrũćā, vrũćo; vrũće, vrũćo, *prid*. – vruć: *Vrûć je ovî... vrũći šumprẽš; Vrũćā je ovà... vrũćo tẽća; Vrũće je ovȍ ... vrũćo lȉto.*

vrućinȁ, -ê – vrućina: *Ma kojȁ vrućinȁ, a jȍš nî ni lȉto dõšlo!; usp.* kaldûra; (*v.* 1.4.8.1.)

vrȕja, -e – podmorski izvor slatke vode uz obalu, vrulja: *Jednà vrȕja je bîla u Drȕgu Mȁjerovicu, pod Leȍnida kȕću (ŽK)*

vûć, vūcẽn – vući, povlačiti: *Kakȍ tȍ vūcẽš tȍ dītẽ za sȍbon, kakȍ da nî tvojẽ!;* (*v.* 1.1.6.4.)

vȕga, -e – vrsta ptice pjevice (*Parus pendelius*) i 'zlatna vuga' (*Oriolus oriolus*);

vȕje, *v.* **ovȕje**

vunjȁt, -ôn – odavati kakav miris, vonjati: *Cȉlo kȕća vunjô po frȉgonoj rȉbi!; usp*. vônj

* zastarjelo

Trãta se parićōjȅ na Rîvu ...
... a bȕkve se vãdidu na Bȕk(v)u od Mandrãća, oko 1957.

Z

zabalȁt,* -ôn (prema ve. *balar)* – zaplesati, zaigrati: *...svȉ ćе brȍdi zabalȁt (Po); usp.* zatôncot

zabarbacȁt,* **zabarbašȁt**,* -ôn (prema ve. *barbotar*) – izgovoriti nešto nerazgovjetno: *zabarbacȁt na prȉšu.*

zabašūrȉt,* -ūrin – sakriti ili zamrsiti kako se ne bi doznalo, zatajiti

zabãvit (se), -in – zabaviti (se): *Zabȁv mi dȉcu dok se ne vrõtin; Ondȁ, jestȅ se lîpo zabãvile?; usp*. lîpo se pasȁt

zabeštimȁt, -ôn (prema tal. *bestemmiare*) – opsovati: *Kakȍ ga nēćȕ udrȉt, zabeštimô mi je mlīkȍ mãterinovo!*; *usp.* bogōvȁt

zabetunȁt, -ôn (prema fr. *béton*) – zabetonirati: *Zabetunô son jucẽra svȅ stûpe od ȍgrade.*

zabījȁt, zabījȅn – zabijati

zabīlȉt, zabīlin – zabijeliti: *Po karmȉ je zabīlȉlo, svȅ jednà pȉna… (IN)*; (istog tipa su i drugi glagoli u svezi s bojama poput: *zacarvenȉ(t) se, zazelenȉ(t) se, zaškūrȉ(t) se...*);

- *zabīlȉt ocȉma* – preokrenuti očima

zabȉt (se), -bȉjen – zabiti (se): *Zabȉj ovõde dvî brȍkve!; Strôh non se zabî ù kosti… (IN)*

zabjȅnit se,* -in se – zapanjiti se, zablenuti se: *Ca sȉ se tãko zabjȅni? (ŽK)*; *usp.* inkantȁt se

zablīšćȉt (se), -blīšći – zabliještiti (se): *Zablīšćȉla se rosà...; Zablīšćȉlo mi se prȉd ȍci... (ŽK)*

zabolȉt, -î – zaboljeti: *Zabolî me štumak.*

zaborãvit, -in – smetnuti s uma, zaboraviti: *Ne bôj se, nīsȍn te zaborãvi!; usp.* dimentikȁt

zaboravȉjot, -ravȉjen, **zaborōvjȁt**, -õvjon – zaboravljati: *Pȍce son zaborōvjȁt, pogotȍvo imenà; supr.* spomȉnjot se

zabȍst, -bodȅn – zabosti: *Zabô son tãkje us pomidôre, pȍceli su rêst alavȉja.*

zabotunȁt (se), -ôn (prema ve. *botonar)* – zakopčati (se): *Zabotunôj butîgu, ispãšće ti cōgôd vônka!*

zabotunôn(i), -a(o), -o*, prid*. (prema ve. *botonar*) – zakopčan: *Dõša je zabotunôn do gãrla.*

zabōvjȁt (se), zabõvjon – 1. zabavljati: *Dõša je sa harmȍnikon svīrȁt, kantȁt, gȍste zabōvjȁt…;* 2. zabavljati se: *Lîpo su se zabovjãli, ȕli, pîli i kantãli…; usp.* divertȉt

zabrȅcot, -on – oglasiti se laganim udarcima bata u jednu stranu zvona (kada tko umre)

zabrōnȉt, -ōnin – zabraniti: *Nẽćeš tî mẽni zabrōnȉt da govȍrin ca jẽ mẽne vȍja!*

zabronȉvot, -ȉjen – zabranjivati: *Nẽće mi nȉko zabronȉvot... !*

zabrontulȁt, -ôn (prema ve. *brontolar*) – promrmljati

zabrõnjeno, pril. – zabranjeno: *...i uvũka se u kãmaru hotẽla nekà je tȍ bîlo zabõrnjeno (IN)*

zabūcȁt, -bũcon (*v*. būcät) – 1. zapljusnuti površinu mora (npr. *pȍbukon* za plašenje ribe): *Zabũcoj kojî pût prî nẽgo pȍcnemo dȉzot popôvnice!;* 2. *fig*. reći nešto malo vjerojatno ili pretjerano: *Ôn vȍli dȉgod zabūcȁt;* 3. *fig.* skrenuti, izgubiti se u smislu ponašanja ili stavova.

zabuhȕvot, -hȕje – početi rumeniti (o grožđu): *Pȍcelo je grôžje lîpo zabuhȕvot (ŽK)*; (v. 1.2.6.1.)

zaburnjȁt, -ôn (prema ve. *bordada* ?) –zateturati: *Zaburnjô je kakȍ nokautīron (IN)*

zacaklȉ(t) **se**, -caklî se – zacakliti se, zablistati: *Ȍci joj se zacaklȉle, obrãzi zarūšȉli… (Po)*

* zastarjelo

zacarvenȉ(t) **se**, -în se – zacrvenjeti se: *Në znon ca jȍj je rȅka, ma zacarvenȉla se;* ***- zacarvenȉ****(t)* ***se kakȍ škarpûn*** – jako se zacrvenjeti u licu (od kakve emocije)

zaceparkȁt, -ôn – začeprkati: *Ovȍ ćemo sômo mãlo zaceparkȁt (ŽK)*; *usp.* ceparkȁt

zacepȉcit,* -in – zakržljati u rastu: *Ôn je zacepȉci, zacipȉcen je (ŽK)*

zacepȉt (se), -cëpin – začepiti (se): *Jesȉ zacepî damjônu?; Ȍl' se lavandîn ëpeta zacepî?; supr.* ocepȉt

zacêt, zãcmen – zametnuti plod, začeti: *Zãceli su dītȅ prî nëgo su se oženȉli, vëć joj se i vȉdilo!*

zacinȉt, -în – dodati začini jelu: *...zacinî son otû butôrgu sa mãslinovin ûjen (MJ); usp.* koncȁt

zacinjènо, *pril.* – začinjeno: *Donês ûja i kvasȉne, ovȍ je slãbo zacinjȅno!; supr.* ȍžeto; *usp.* koncôno

zacùdit se, -cùdin se – začuditi se: *Zacùdi son se kad mi je rȅka da će se vrōtȉt u Fôr.*

zaćakulȁ(t) **se**, -ôn se (prema ved. *ciacolar*) – zapričati se: *Zaćakulãla son se sa susȉdon.*

zadȉt (se), -ȉjen – 1. zapeti za što: *Sȉdro mi je zadȉlo; supr*. oldȉt; 2. zapeti se: *Bîlo mi se zadȉlo sȉdro;* 3. zadjenuti: *Kosôr zadȉješ na guzȉcu po(d) tarkȉju (IN);* 4. zapeti, zastati: *Jê, govȍri ôn njȅmaški, ma ȉsto zadȉje dȉ i dȉ.*

zadȉva, *v.* **zōdȉva**

zadīvȁt, -ījën – zapinjati za što*; supr*. oldīvȁt

zadnȉt, -în – postaviti dno na bačvi: *... podȉga je bãcvu i vȉdi da je zadnivȅna (IN); supr. razadnȉt*

zadobȉt, -dȍbin – zadobiti, pridobiti: *Zadobî je svojȁ dvȍ susȉda prȍti njëga trëćega.*

zadōvȉt (se), -dõvin – zadaviti (se): *Prestȁn brontulȁt, zadōvȉću te!; Zadōvȉla mi se kozȁ oko konopȁ.*

zadovôjan, -ni; -na(no), -no, *prid.* – zadovoljan, *kuntënat: Nî bäš zadovôjan… (Cel.); Sȁd je zadovôjan ovî... zadovôjni pošidênt; Sȁd je zadovôjna ovȁ... zadovôjno gospodarȉca; Zadovôjno je ovȍ dītȅ sa svojîn zjogãtulon; usp*. kuntënat

zadrãmit, -in – pojesti nešto malo da se utaži glad, prizalogajiti: *Mãlo son se zadrãmi (ŽK)*

zãdruga, -e – udruga poljoprivrednika, ribara: *Pȍsli onëga rãta bîlo je pȕno zãdrugi(h), zvãli su hi koletîve; usp*. koletîva

zadȕha,* -e, **zōdȕha**,* -e – teško disanje; napadaj astme: *Za ucinȉt otê skalîne, ćapô te svë jednȁ zadȕha! (IN); usp.* ãzma, pihȕra; (*v.* 1.1.5.1.)

zadūšȉ(t) **se**, -dũšin se – 1. ostati bez zraka, zagušiti se: *Zadūšî se je o(d) kãšja; Ogônj se zadūšî;* 2. prekriti (se): *smȍkva je zadūšȉla cȉli vãrtal; Svȍ se nëbo zadūšȉlo (ŽK)*; *usp.* udūšȉt

zadūžȉt (se), zadũžin – zadužiti (se): *Zadūžȉli ste me do grëba!; Zadūžî se je priko svãke mȉre.*

zafalȉvot, -ȉjen – zahvaljivati; *usp*. zafõlȉt

zafišćȁt, **zafišćetȁt**, -ôn (prema ved. *fis'ciar*) – zazviždati svirkom ili brodskom sirenom

zafôlan, -ni; -na(o), -no, *prid.* – zahvalan: *...mëni ste hi darovãli i jõ son von zafôlan (Cel.)*

zafōlȉt (se), -fõlin – zahvaliti (se): *Zafôl mãteri!; Gvardijôn je stãvi butȉjicu prošëka na stôl i zafōlî se ca smȍ nosȉli Svẽtega Antônija (Cel.); usp.* zafalȉvot

zȁfrikon(i), -a(o), -o, *prid.* – teške naravi; zafrkan: *Zȁfrikon je, nî lakȍ is njîn imȁt poslȁ (IN);* (*v.* 1.1.6.1.)

zafrikōvȁt (se), -ōjën (se) – zadirkivati, zafrkavati (se); *usp*. zajebōvȁt

zafumȁt, -ôn (prema ve. *fumar*) – zapaliti cigaretu: *Nôjdrãže mi je zafumȁt pȍsli dȍbre spîze.*

* zastarjelo

zagancȁt, -ôn – zakvačiti (*npr.* ribu, *gãncon* ili *brankarȅlon*)

zagãrćot, -en – zagrtati zemljom: *Nôjprî son olgãrćo, a sȁl mi vajô zagãrćot!; supr.* olgãrćot

zagãrlit (se), -in (se) – zagrliti (se): *Zagarlȉli su se kakȍ dvȍ brãta; Zagãrli je mãteru i rȅka da ćе se barzȍ vrōtȉt;* (*v.* 1.1.6.4.)

zagarmȉt, -î – 1. početi grmjeti, zagrmjeti, 2. *fig.* gromko uzviknuti: *...zagarmî je gospodôr (IN)*

zaglãdit (se), -in **– 1.** zagladiti: *...zaglãdit tîsto ȕmidnim rukȉma (Cel.);* 2. začešljati: *Cȅkoj jedôn cȁs, tukô mi se mãlo zaglãdit! (ŽK)*

zaglèdot se, -on se – zagledati se, zaljubiti se*: Zaglèdoli su se jedôn u drȕgega i sȁ(d) su ožènjeni.*

zaglùhnit, -en – 1. zaglušiti velikom bukom; 2. učiniti gluhim, nečujnim: *Po Vȅloj šetemôni zaglùhnedu zvȍna.*

zagnȁt, zãgnen – stjerati živinu u zatvoreni prostor: *Pȍj zagnȉ kozȅ u merȉnu!*

zagȍreno, *pril.* – zagorjelo (o jelu); (*v.* 1.3.8.2.)

zagorȉt, -gȍri – zagorjeti (o jelu): *Dobrȍ promȉšoj da ne zagȍri! (FN)*

zagōrnȉt (se), -gõrnen – 1. zagrnuti nečime, plitko pokriti zemljom: *Zagōrnȉli smo sȉme…;* 2. zagrnuti se: *Bȍje ti se zagōrnȉt, pũše vônka!*

zagovōrȁt, -govõron – 1. razgovorom zdržavati koga, odvraćati mu pažnju: *Jõ ću ga mãlo zagōvorȁt dokli ti ne dõjdeš (ŽK)*; 2. zauzimati se za koga, zagovarati

zagrãbit, -in – zagrabiti: *Zagrãbi je bujôl môra… (IN)*

zagrȉst, -grīzȅn – zagristi: *Zagrȉza je jãbuku pȕnim jũstima;* (*v.* 1.1.6.4.)

zagrōdȉt (se), -grõdin – zagraditi (se): *Zagrōdî son mojû particȅlu.*

zagucȁt, -ôn – zagristi (*npr*. mamac na udici): *Picōjȅdu, picōjȅdu, ma nȉjedna nî jȍš zagucãla!*

zagùtlit,* *v*. **izgùtlit**,*

zagvaštȁt,* -ôn (ve. *guastar*) – pokvariti (se), zaribati (se): *Jedîno mu zagvaštô mãkina digodîndera (IN); usp.* ingvaštȁt

zahȉtit, -hȉtin – zametnuti: *Nîndera son zahȉti motȉku i ne mȍgu je nôć (ŽK)*

zahlãšćen,* *prid*. – prljav i zapušten; *usp.* hlȍhnja

zahlãšćit se,* -in se, zahlãšćot se,* -on se – zaprljati se, zakaljati se: *Èpeta si se zahlãšćo!*

zahlōdȉt, -hlõdin – zahladnjeti: *Zahlōdȉlo je!*

zãhod, -a – nužnik, zahod: *Ne mȍgu sȁd, potrȉba mi je pôć u zãhod; star.* kundȕt; (*v.* 1.2.3.1.)

zahodȉt, -hȍdi – zalaziti (o suncu): *Sûnce lȉti zahȍdi pȕno kasnȉje nȅgo zîmi; supr.* ishodȉt, izahodȉt

zaigrȁt, -ȉgron – započeti igru, zaigrati: *...zaigrȁt na balûn, na 'neka bȉje'…*

zaȉskrit, -in – zaiskriti: *Kad ȕdreš maškĩnon u krȅmen mȍre i zaȉskrit!*

zaȉst, **zajȉst**, za(j)în – upaliti se, zacrveniti se od znoja pod pazuhom ili u preponama

zajãhot, -jãšen – zajahati: *Nî lakȍ zajãhot ovû mazgȕ, jȍš je divjȁ.*

zajebȁt (se), -ȅn – *vulg.* prevariti, zeznuti (se): *Lîpo si me zȁjebo!; Ȍpeta su se zȁjeboli!*

zȁjebon(i), -a(o), -o, *prid.* – *vulg.* 1. prevaren, zeznut; 2. teške naravi: *Kojî zȁjeboni covȉk, prȍpja je zȁjebon!; Kojȁ zȁjebono norôv u njȅga, prȍpja je zȁjebona!; Kojȅ zȁjebono stvorênje!; usp*. jebên; (*v.* 1.1.6.1.)

zȁjebono, *pril*. – *vulg.* komplicirano, teško, opasno: *Zȁjebono je piturōvȁt dnȍ o(d) brȍda ako nî okrȅnet.*

zajebōvȁt (se) -jebōjȅn (se) – *vulg.* zezati (se): *Nemôj zajebōvȁt!; Nemôjte se zajebōvȁt s otîn!; usp.* zafrikōvȁt

zãjot,* zõjmen – posuditi, pozajmiti komu: *Da me ubȉješ, ne mȍgu se sȉtit kȍmu son zãjo provîn (IN)*; *usp*. pozõjmȉt, posūdȉt; zōjmȉt

* zastarjelo

zajūbȉ(t) **se**, -jūbin se – zaljubiti se: *Onȁ se zajūbȉla u njȅga, ma ôn ne hãje!; usp*. namūrȁ(t) se

zajūbjen(i), -a(o), -o, *prid.* – zaljubljen: *Prȍpja je zajūbjen ovî…zajūbjeni mladȉć; Prȍpja je zajūbjena ovȁ...zajūbjeno dīmjȁ; zajūbjeno stvorênje; usp*. namurôn; (*v*. 1.1.6.2.)

zajūjȁt (se), -jūjon – 1. zazibati: *Zajūjoj mi mõlega da prî zãspe!;* 2. zanjihati se; *Zajujãla se gajȅta;* 3. ošamutiti: *Zajujãlo ga je pȍsli dȍbrega obȉda i dvȍ žmūlȁ vīnȁ (MJ)*

zakalafatȁt,* -ôn (prema ve. *calafatar)* – zabiti stupu u raspukline broda, popraviti *'rasȕšnuti'* drveni brod

zakalumȁt, **inkalumȁt**, -ôn (prema ve. *calumar)* – utopiti, spustiti; zatući, zabiti; *vulg*. obljubiti: *Ôn njoj ga je, bȍgami, lîpo zakalumô!; Inkalumô non ga je!*

zakantȁt, -ôn (prema ve. *cantar*) – zapjevati: *Hȍćemo zakantȁt onû? (MC); Regrûti bi zakantãli (FJ)*

zakãrpit, -in – zakrpati, staviti zakrpu: *Hȍćeš mi zakãrpit ovȍ na gãćima da ne grê nãprida*

zakasnȉt, -în – zakasniti: *Nȅće ti ôn zakasnȉ(t) na marêndu, ne bõj se!*

zakãšjot, -en – zakašljati: *Kakȍ je zakãšjo, ȍdma son znô da je tȍ ôn!*

Zakaštîl, -ȉla (prema tal. *castello*) – sjeveroistočno područje Hvara *iza kaštȉla* – iza kaštela koji je nekad bio na mjestu tvrđave Fortice; *usp.* kaštîl; (*v*. 1.2.1.5.)

zakȉmot, -on – pomaknuti glavom kao nesvjesni znak pospanosti ili svjesnog odobravanja, povlađivanja, čuđenja: *Nî pasãlo pȕno, a đȉde je zakȉmo kraj komīnȁ.*

zakjȁt, **zaknjȁt,** -ôn – zadrijemati; *usp.* zakūnjȁt, zaklȉmot; (*v*. 1.1.6.3.)

zaklãpot, -klãpjen – pokucati na vrata: *... zaklãpjola son na vrõta (IN)*

zaklȁt, -kȍjen – zaklati: *Mûž mi se ćũti slãbo, pôk son zaklãla kȍkošu.*

zaklêt se, -kunȅn se – zakleti se: *...zaklẽli su se pri(d) Bȍgon i svîton… (IN),; usp.* zaklȉnjot se

zaklȉmot, -klȉmon – zaklimati drijemajući: *Pȍsli perūnȁ divjêga i dvî gȉrice zaklȉmo je za stolôn (IN); usp.* zakjȁt

zaklȉnjot se, -klȉnjen se – zaklinjati se: *Zaklȉnjen ti se svîn na svītù!; usp.* zaklêt se

zaklopȉt (se), -klȍpin – 1. zaključati vrata: *Zaklȍp vrõta!;* 2. zaključati se: *Zaklopȉla se u kãmaru…*

zakmīcȁt, -kmīcen – oglasiti se kmečanjem (poput psića, mačkice...); *usp.* zaškvȉcot

zaknjȁt, *v.* **zakjȁt**

zakōdȉt, -kõdin – 1. zadimiti kavim mirisnim dimom, *npr.* u crkvi; 2. napunuti dimom (o pušenju): *Otvȍr ponȉstru, svȅ si zakōdî! (ŽK)*

zakontreštȁ(t) **se**, -ôn se (prema tal. *contrastare*) – započeti proturječiti, posvađati se

zakopȁt, -ôn – 1. zakopati što u zemlju; 2. pokopati mrtvo tijelo: *Zakopãli su ga u selȍ.*

zakrakunȁt (se), -ôn (prema ved. *cracon*) – zatvoriti vrata zasunom: *...hodȉt po kȕćima di nî zakrakunôno (IN): Zakrakunãla se u kȕću i ne otvõro vrõta.*

zakrȉ(t) **se**, zakrȉje se – prikriti se od pogleda: *... ȍbloci su zakrȉli sûnce (FN); usp.* sakrȉ(t) se

zakȕhot, -on – 1. početi kuhati; 2. spletkama pobuditi: *Tȍ je svȅ onȁ zakȕhola.*

zakūmȉt, -kūmin – 1. zasnovati kumstvo; 2. usrdno moliti: *Mânde, hȍćemo mî sestrȉ..., hȍćemo cȍ zakūmȉt? Jõ bi zakūmȉla (MBS)*

zakūnjȁt, -kūnjon – zadrijemati: *Mȅni otȁc vȅće pũti(h) zakũnjo na katrîdu; usp*. zakjȁt; kūnjȁt; (*v*. 1.1.6.3.)

zalãjot, -lãje – zalajati: *Kalgôd pasôn nȉmo njegȍvu kȕću, njegôv pȁs zalãje.*

zalampȁt, -ô (prema ved. *lampar*) – sijevnuti: *Dobrȍ je zalampãlo i zagarmȉlo dõle u pulȅnat! (IN)*

* zastarjelo

zalȅć, -lègnen – zaleći u postelju zbog dugotrajne bolesti: *Zalȅga je prî Božȉća...*

zaletȉ(t) **se**, -letîn se – 1. zaletjeti se leteći, jureći, trčeći: *Onî mõli se je zaletî u mȅne...;* 2. učiniti što djelujući brzo i nepromišljeno: *Zaletȉla son se kȁl son njoj tȍ svȅ ȉšla rȅć; usp.* zaljȉćo(t) se

zãli, **žãli**, -a(o), -o, *prid.* – opasan, zao*: U klûpu su mu fikãli Vlãha, i tȍ onȅga žãlega (IN); usp.* zôl; (*v.* 1.1.6.1.);
- *zãlo gūjȁ* – zmija otrovnica; *fig*. zločesta osoba; (*v.* 1.1.6.1.)
- *zãlo koprȉva* – osoba koja ogovaranjem zagorčava život drugima; (*v.* 1.1.6.1.)

zaljȉćot se, -ljȉćen se – 1. zaletavati se leteći, jureći, trčeći: *Onî mõli se je zaletî u mȅne...;* 2. činiti što djelujući brzo i nepromišljeno: *Bȍje bi bîlo da se ne zaljȉćete na svãku...!; usp.* zaletȉ(t) se

zalīcȉ(t) **se**, -ljȉcin se – djelomično ozdraviti, zaliječiti se: *Zalīcȉla se, ma nȉ se izlīcȉla!*

zalīpȉt (se), -ljȉpin – zalijepiti (se): *Zalîp ovî plakôt da se dobrȍ vȉdi!; Zalīpȉlo se alavȉja; usp*. takȁt, inkolȁt

zaljȉt, -ljȉjen – zaliti: *Tukô mi pôć zaljȉt vãrtal; ...i ondȁ lîpo zaljȉt bevôndon.*

zalīvȁt, -ljȉjēn – zalijevati: *Mȍreš zalīvȁt kolȉko hȍćeš ma nî vȅj korȉsti!*

zalīzȁt, -ljȉzen – zalizati: *Ca sȉ tãko zalīzô vlôsi, ȍl' grêš na tônce!?*

zãlogoj, -a – 1. zalogaj; 2. *fig*. mala količina jela: *Izî son dvȍ zãlogoja rižȍta...*

zalopōtȉt,* -lopõtin – udariti nečim, pljusnuti; *usp*. petȁt škȍpulu, prilipetȁt; (*v.* 1.1.6.4.)

založȉt (se), -ložin – 1. dati zalog, založiti; *usp*. impenjȁt; 2. prezalogajiti, založiti se: *Dvȍ gȕcja i slõnu / svȁk se založî (Po);* 3. zauzeti se za koga ili što: *Zalȍž se za nãšega mõlega, Bôg ti dô zdrôvje!*

zãlud, **zalūdù**, *pril.* – uzalud: *Nīsôn zãlud molȉla Bȍga da ćapôte! (FN); Ìša sôn u njȅga zalūdù, nȉ ga dȍma!*

zalūdȉt (se), -lũdin – 1. zavesti koga da se upusti u sulude i opasne stvari; 2. zavesti sebe

zalumbardȁt,* -ôn (*v.* lumbardȁt) – opaliti kao iz topa, tresnuti: *Kakȍ je zalumbardãlo, mȉslila son da je trîsk udrî!*

zamaknȉt, -mãknen – izgubiti se iz vida: *Vȉdili smo ga, sȁd je zamãka iza kantūnā.*

zamantȁ(t) **se**, -ôn se (prema tal. *smaniare)* – zavrtjeti se u glavi, ošamutiti se: *Zamantãlo mi se ù glovu.*

zamarjùšit, -marjùšin – zbuniti, zavesti, smotati (koga): *Dobrȍ ga je zamarjùšila! (ŽK)*

zamarnjȉt, -în – promrmljati negodujući: *Jednȁ ga ženȁ jîdno poglȅdo i zamarnjî... (FJ)*

zamarzȉt, -în – zamrziti: *Zamarzȉla son ga do krãja životȁ!*

zamaškarȁt, -ôn (prema ve. *mascara*) – učiniti neprepoznatljivim poput maškare; zamrljati bojom: *Izvãdi je slȉku is kvôdra... zamaškarô je (IN); usp*. namaškarȁt

zamažinȁt, -ôn (prema ve. *masinar*) – zavrtjeti mlincem: *...zamažinȁt pãpra i daržȁt pokrivȅno (Kru.); usp.* mažinȁt

zambôn,* -a (ve. *zambon* od fr. *jambon*) – kuhana šunka; (*v.* 1.3.6.2.)

zamȅćot, -en – bacati, polagati mrežu u more

zamȅst, -metȅn – zamesti: *Gõre, u selȍ, snîg je zãme cȅstu; usp*. mȅst

zamīnȉt, -mīnin – zamijeniti: *Nīmo me kô zamīnȉt, ovȍ svȅ mȅne cȅko! (IN)*

zamȉrit (se), -in – 1. zamjeriti komu: *Ovȅ šantȍće bîle bidu krûto zamȉrile (IN);* 2. zamjeriti se: *Ne bȉ se itî zamȉrit nȉkomu.*

zamīsȉt, -mīsin – načiniti tijesto, zamijesiti: *...ostãvit kȉsnit do ùjutro i ondȁ zamīsȉt (Kru.)*

zamȉslit (se), -in – 1. predočiti, zamisliti: *Ma zamȉsli ca mȉ je rȅkla!;* 2. predati se mislima: *Ca sȉ se tãko zamȉsli?*

zamīšȁt, -mīšon – zamiješati

zamīšono, *pril.* – zamiješano (*npr.* tijesto s drugim sastojcima)

zamlōtȉt, -mlõtin – udariti, tresnuti; (*v.* 1.1.6.4.)

* zastarjelo

zamōhȁt, -mōšen – zamahati: *Ošervãla ga je i perfȉn mu je zamohãla na ponȉstru (IN)*

zamōhnȉt, -mōhnen – zamahnuti: *Zamōhnî je dvȍ trî pūtȁ motȉkon i rȅka da tȍ nî za njȅga.*

zamōrsȉt (se), -mōrsin (se) – 1. zamrsiti (se) (*npr.* konac, *tùnja...*): *Zamōrsȉla mi se tùnjica;* 2. zapetljati se, zakomplicirati se: *Vȁs si se zamōrsî, nȅ znoš vȅć ca govȍriš!; usp*. imbrojȁt

zamorsīvȁt, -ījȅn – 1. praviti zamršenim: *Nemôj zamōrsīvȁt krȅnu!;* 2. praviti kompliciranim: *Nemôj sȁd svȅ zamōrsīvȁt!*

zamōršen(i), -a(o), -o, *prid.* – 1. zamršen; 2. zakompliciran

zamotȁt (se), -môton (se) – zamotati (se): *Zamotãla mu je rȉbu u bokûn nȍvine; Zamotô se u šćavînu i sê kraj njê.*

zamotôn(i), -a(o), -o, *prid.* – zamotan: *Vȁs je zamotôn ovî... zamotôni covȉk; Svȁ je zamotôna ovȁ... zamotôno ženȁ; Dobrȍ je zamotôno ovȍ... zamotôno dītȅ.*

zamotōvȁt (se), -motōjȅn (se) – 1. umotavati što: *Nemôj mi zamotōvȁt tȍ u nȍvine!;* 2. umotavati se u što: *Mȅni se ženȁ zamotōjȅ vȅće nȅgo ca jȅ potrȉba*.

zamrît, zãmren – utihnuti, zamrijeti: *Zîmi u Fôr svȅ zãmre, pogotȍvo nȁvecer, nî vȅć ni pasȁ vônka!*

zamȕknit, -mȕknen – zamuknuti: *U zôdnje vrîme si ništȍ zamȕka (Cima).*

zamušelȁt, **zamušejȁt**, -ôn – prevariti, zamrsiti u objašnjenju: *Barba Mîko Vãrcina je ništȍ zamušelô, zamōrsî, da Njēmȁc ne bȉ kapî…(TM); usp.* zamōrsȉt

zamūtȉt (se), -mūtin (se) – 1. zamutiti (se): *Zamūtȉla se vodȁ u gustîrnu;* 2. *fig.* pomutiti odnose: *Tȍ je svȅ onȁ zamūtȉla!*

zamȕtovit, -in – postati nijem: *...nî smȉla rȅć nȉšta, bîla je zamȕtovila tolȉko vrȉmena, ê! (MBS)*

zanacȉja, -e – zanatlija, onaj tko dobro poznaje svoj zanat; *usp*. artȉšta; (*v.* 1.1.3.4.)

zanamȉsto, *v.* **mȉsto**

zanȅrot, -nèren – zaroniti: *Mȍre ôn zanȅrot na dvôdest mêtri(h) kakȍ hȍće!;* (*v.* 1.1.6.4.)

zanît, -nesȅn – zanijeti s puta: *Kurȅnat hi je zãni, dõšli su dobȍta na krôj!*

zanosȉt, -nȍsin – zanositi: *Ma je tî vȉdiš kakȍ nos kurȅnat zanȍsi?!*

zanôt, zanōtȁ (tur. *sanat*) – obrt, zanat: *Ãko te nî vȍja ucȉt, põćeš na zanôt!;*
***- bȉt na zanôt, ucȉt zanôt* –** biti naučnik kod majstora zanatlije učeći zanat
***- jûdi o**(d)* ***zanōtȕ* –** zanatlije, poznavatelji svoga posla: *Nekȁ ôn rȅce, ôn je covȉk o(d) zanōtȁ!*

zaoglōvȉt,* -oglōvin – zaulariti živinu, staviti *ȍglov*

zapacȁt, -ôn (prema tal. *spazio* – prostor) – zauzeti prostor: *Zapacô je svȅ kãmare…(IN)*

zapacōvȁt, -ōjȅn – zauzimati prostor

zapãdot, -on – 1. zapadati: *Sûnce je vȅć pȍcelo zapãdot ka(d) smo se bîli upūtȉli dȍma;* 2. stajati: *Kolȉko tȍ zapãdo (stojî, dohȍdi)?; usp*. dohodȉt; zapȁst

zapahȁt, **zapahjȁt**, -ôn – proširiti miris (ugodan ili neugodan): *Zapahjãla mu je rakȉja iz jũstih.*

zapãmetit,* -in – zapamtiti: *Ondȁ, jesȉ zapãmeti da se propȅla i cînk ne piturōjȅdu? (FN); uobič.* zapântit

zapântit, -in – zapamtiti: *Ne mȍgu nȉkako zapântit...; I zapânti ca sȍn ti rȅka!; usp*. zapãmetit, pôntit

zãpara, **zapãrina**, -e – vrućina uz visoku vlagu u zraku, sparina; *usp*. sparinȁ; (*v.* 1.4.8.1.)

zapardȕvot, -dȕjen **–** prigovarati iz obijesti: *...nî potrȉba ȍdma zapardȕvot da nȉšta ne vajô (Cel.)*

zapasȉvot, -pasȕjen, **zapašīvȁt**, -ījȅn – zapasivati (*npr*. jato riba mrežom); *usp*. zōpȁs

zapãsot, -pãšen – zapasati: *Ovȅga mrôka jȍš nīsmȍ zapãsoli;* (*v.* 1.4.9.1.); *usp*. zavȁrć

* zastarjelo

zapȁst, -pãdne – 1. pripasti, zapasti: *Zapãlo me je bȉt zôdnji;* 2. stajati: *Kolȉko ćе me tȍ zapȁst?;* 3. zaći (o suncu); *usp.* zapãdot

zapȅć, -pecȅn – 1. zalijepiti se pod utjecajem topline; 2. dostići visoki stupanj topline (o suncu): *Mâjko mojȁ, ca jȅ zapȅklo!*

zapīhà(t) **se**, -pȋhon se – zapuhati se: ... *zapīhõ se Tȍma (IN)*

zapīhon(i), -a(o), -o, *prid.* – zadihan: ... *dõša je vȁs zapȋhon sa berȉton u ruke (IN);* (*v.* 1.1.6.2.)

zapȉnit (se), -pȉnin (se) – 1. zapjeniti (se): *Môre je zapȉnilo...;* 2. naljutiti se: ... *vȉce, beštimô, cȉli se zapȉni!; usp.* pȉnit se

zapīsȁt (se), -pȋšen (se) – 1. zapisati (se): *Ca sȅ zapîše - ostãne!;* 2. predbilježiti se, zabilježiti se: *Zapīsô son se u Zãdrugu;* (*v.* 1.1.6.5.)

zapisȉvot, -pisȉjen – zapisivati: ...*a jedôn mlõdi likõr je svȅ tȍ zapisȉvo (Cel.)*

zaplākot, -plãcen – zaplakati: ... *zaplãkola gôrko / ca nî za Perînu (Po);* (*v.* 1.1.6.5.)

zaplèskot, -plèšćen – udariti dlanom o dlan u znak odobravanja, zapljeskati; (*v.* 1.1.6.4.)

zaplȉvot, -plȉvon – 1. početi plivati: *Butô se je ù more i zaplȉvo po muškû;* 2. okupati se plivajući: *Prȉdvecer grên zaplȉvot na Môlu;* (*v.* 1.1.6.4.)

zapocȉmot, -pocȉmjen – započinjati: *Fȅšta je ȕvik zapocȉmola u žežîn Svẽtega Pröšpera (Kru.)*

zapōlȉt (se), -põlin (se) – zapaliti (se): *Zapōlȉla je štȅriku...; Mȍga bi se tãko zapōlȉt cȉli bȕšak!; usp.* užȅć

zaposlȉt (se), -pȍslin (se) – zaposliti (se): *Zaposlî je sîna u Zȁnatsko. Zaposlî se kakȍ kȍnobar; uobič.* pocêt lavurȁt, nôć posôl

zãpovid, -i – zapovijed; *usp.* befêl, komânda

zapovīdȁt, -vȋdon – 1. naređivati, zapovijedati: *Nẽće ôn mȅni zapovīdȁt!; usp.* komandȁt; (*v.* 1.1.6.5.); 2. pokazivati smjer: *Nastãviću grõdȉt gomȉlu kakȍ zapovîdo ovî putȉć.*

zapovȉdit, -in – izdati naredbu, zapovjediti: *Zapovȉdi je da se svȉ iskarcômo;* narēdȉt; komandȁt; (*v.* 1.1.6.5.)

zapovȉdni, **zãpovidni**, *prid.* – koji je po naredbi;
- *zapovȉdni svētȁc* – neradni blagdan

zapovȉđeno, *pril.* – naređeno;
- *ne bȕ**(d)*** ***ti zapovȉđeno –*** molim te: *Donês mi mlôt, ne bȕ(d) ti zapovȉđeno!*

zaprȉšit, -prȉšin (prema ve. *pressa*) – požuriti, ubrzati (hod, rad...) : *Ma dȉ si tãko zaprȉši!?*; *... hȉtila joj je friminônte i zaprȉšila u kȕhinju (IN);* (*v.* 1.1.6.4.)

zaprītȉt, -prȋtin – zaprijetiti: *Od ovȅmu nȉkomu ni rîci! - zaprītî in je (IN)*

zapūhȁt, -pũše – 1. početi puhati, zapuhati (o vjetru): *Zapuhãlo je jȕgo, pôj vȉdit kakȍ ti stojî brôd;* 2. zapuhati (dahom): *Ako zapũše dupîn i sardȅla ucinî škȅrac… (IN)*

zapuntȁt,* -ôn (prema tal. *punta*) – 1. učvrstiti otvorene prozorske kapke (*škûre*) posebnom prečkom (*pûnton*); 2. *fig.* zatvoriti se u unutrašnjost: *Zapuntô se u kȕću, ne grê vȅć vônka.*

zapūstȉt (se), -pũstin (se) – zapustiti (se): ... *kakȍ jedīnȁc ne mȍre zapūstȉt imônje (IN); Olkȁd mu je ženȁ pôrtila vȁs se zapūstî.*

zapūšćȁt (se), -pũšćon (se) – zapuštati (se): *Pȍce je zapūšćȁt lôzje; Olkȁd žīvȅ sôm zapũšćo se.*

zapūšćen(i), -a(o), -o, *prid.* – zapušten: *Prȍpja je zapũšćen ovî... zapũšćeni covȉk!; Prȍpja je zapũšćena ovȁ... zapũšćeno ženȁ!; Kojȅ zapũšćeno imônje!.*

zapȕt, -pȕjen – zagrabiti tekućinu posudom, zagrabiti *ušãcen sardȅle u kôrtu; Zapȕt! (FN)*

zãrcalo, -a – zrcalo: *Onȁ ne mȍre pasȁt ȉspri zãrcala a dȁ se ne poglȅdo!;* (*v.* 1.2.3.2.)

zaregatȁt, -ôn (prema ve. *regatar*) – zakotrljati se: *Kȁd kojî fôgol zaregatô nȉstarmo, nî fermatîve svȅ dȍ mora! (IN); usp.* odregatȁt

* zastarjelo

zarȅpot, -rȅpo – udariti stražnjim nogama (o teglećim životinjama): *Ugȍta je zarȅpola…*

zarêst, -rēstē – 1. zacijeljeti: *Ne bôj se, zarẽšće tȍ vẽselo, nã mlodo je!*; 2. zarasti (o kosi...) : *Tukãće mi pôć u barbīrȁ, cĩli son zarẽsa.*

zarevȁt, **zarovȁt**, -vȅ – oglasiti se revanjem: *Zarevô je nôjprî jedôn, a ondȁ i drȕgi tovôr.*

zarizȉvot, -ȉjen – zarezivati

zarȉzot, -rȉžen – zarezati; *usp*. intajȁt

zãrno, -a – 1. sitan plod ili sjemenka (*zãrno grôžja, šenȉce...*); (*v*. 1.5.3.8.); 2. zrnce nečega (*zãrno sȍli, pãpra...*); (*v*. 1.3.13.); ***- Zãrno do zãrna - pogãca!;*** (*v*. 1.7.3.3.)

zarobȉt, -rȍbin – zarobiti: *Mẽni su ȍca bîli zarobȉli kad je bî u partizãne.*

zarȍbjen(i), -a(o), -o, *prid.* – zarobljen

zarobjenȋk, -īkȁ – zarobljenik; *usp*. paržunjêr

zarobjenȋštvo, -a – zarobljeništvo: *Mûž joj se vrōtî i(z) zarobjenȋštva… (IN)*

zarūcȉ(t) **se**, -rũcin se – zaručiti se: *Bûšili su se, a da se jȍš nīsù niti zarūcȉli! (Cel.)*

zarūdȉ(t) **se**, -rũdi se – zacrvenjeti se: *Hȍmo ćȁ, nẽbo se je zarūdȉlo!; usp*. zarumenȉ(t) se

zarumenȉt -rumenîn se – zarumenjeti se: *…a njôj pãrsi naskocȉle, jũsta zarumenȉla (Po);*
- zarumenî se – pripit je; (*v*. 1.1.6.3.)

zarūsȉt, -rũsi – postati crvenkast, rumen (poput izlazećeg sunca): *...obrãzi joj se zarūsȉli (Po)*

zarȕžinovit, -i – zahrđati; *uobič*. ćapȁt rȕžinu

zasarbȉt, -în – zasvrbjeti: *Zasarbȉlo me je…*

zasȅbice, **sȅbice**, **sve sȅbice**, *pril*. – jedno za drugim: *Lavurãli smo mu na kȕću trî dôna zasȅbice.*

zasȅst, -sȅden – smjestiti se, zasjesti: *Zãse ôn u poltrônu… (IN);* (*v*. 1.1.6.4.)

zaslȉnit, -slȉnin – 1. zaprljati slinom: *Svãki pût zaslȉniš cĩlu intimẽlu!;* 2. *fig.* izgovoriti gluposti

zaslīpȉt, -slīpin – zaslijepiti: *Ka(d) son izõša vônka zaslīpȉlo me je sûnce.*

zaslōdȉt, -slōdin – zasladiti: *Nemôj mi zaslōdȉt kafù priko mȉre!*

zaslūžȉt, -slūžin – zaslužiti: *Zaslužî si dvî lĩpe trȉske po glōvȉ!; star.* meritȁt

zasmardȉt, -în – zasmrdjeti: *Cȁ je tȍ zasmardȉlo, ȍl' si ugãzi na smargȍricu?*

zasmūdȉt, -smũdin – zasmrdjeti po oprljenosti: *Cȁ je tȍ zasmūdȉlo, kakȍ da pẽca gorî?!*

zaspȁt, -spîn – zaspati: *Nīsôn mȍgla zaspȁt do zorê!;* (*v*. 1.1.6.3.)

zasrōmȉ(t) **se**, -srōmin se – zastidjeti se: *Ukorȉla son ti mõlega i ondȁ se zasrōmî.*

Zãstup, -a – predio i nova četvrt grada Hvara; (*v*. 1.2.1.4.)

zastupȁt, *v.* **zaštupȁt**

zasūkȁt,* -sũkon – 1. usukati niti pređe; 2. uvrnuti brkove; 3. zavrnuti (*npr*. rukave); *usp*. zavōrnȉt

zaškarnjȁt,* -škarnjôn – 1. zagrepsti; 2. površno prokopati: *Tôte sômo mãlo zaškarnjôj!; usp*. ogranjȁt, ogrȉbot; škarnjȁt; (v. 1.1.6.4.)

zaškarpūnȉ(t) **se**, -pũnin se (prema ve. *scarpion*) – jako se zacrvenjeti, *kakȍ škarpîna*

zaškrīpȁt, -škrīpje – zaškripati: *Zaškripãla su vrõta o(d) dvōrȁ, sȁ(d) će intrȁt u kȕću!*

zaškūrȉt (se), -ūrin (se) (*v*. škûro) – zatamnjeti, zamračiti (se): *Zaškūrȉlo je, mȍgla bi nevêra!; Zaškūrȉlo se danàs ranȉje.*

zaškvȉcot, -škvȉce – zacviliti, zakmečati: *Zaškvicô je pȁs ka(d) son ga pogodî kãmikon.; usp.* zakmīcȁt

zašparenjȁt, -ôn (prema ved. *sparagnar*) – uštedjeti, zaštedjeti: *Tukô cogôdera i zašparenjȁt do drȕgega lȉta!*

zaštanjȁt, -ôn (prema ve. *stagnar*) – 1. zalemiti pukotine; 2. učiniti nepropusnim

* zastarjelo

zaštrabacȁt,* **zaštrabalcȁt**,* -ôn (ve. *strabalzare*) – ispremetati riječi, izgovoriti kao u bunilu

zaštrambȁt,* -ôn (prema ve. *strambo*) – zastraniti: *Mĩ smo sȁd… zaštrambãli u polìtiku (AD)*

zaštupȁt, **zastupȁt**, -ôn (*v.* stupȁt) – začepiti stupom (npr. *madīrȅ* broda); *usp.* stupȁt

zaštupōvȁt, **zastupōvȁt**, -ōjën (*v.* stupȁt) – čepiti stupom: *Pȍce je zaštupōvȁt bûže… (Cel.)*

zašùškot, -on – zašuškati: *Cȁ je tȍ tãmo zašùškolo!?*

zašušurȁt, -ôn (prema ve. *sussurar*) – zažamoriti: *Cȁ je tȍ tãmo zašušurãlo?*

zatapjȁt, -ôn (prema tal. *tappo* – čep) – zašutjeti, zanijemjeti: *Parûn Tonîn je ujedônput zatapjô, inkantõ se (IN); usp.* zavēznīt

zatapunȁt, -ôn (prema tal. *tappone*) – zatvoriti bačvu čepom (*tapūnôn*); *vulg.* obljubiti: *Zatapunô bi mu jȍ barênko jednù o(d) trî ćerê! (IN)*

zatarkȁ(t) **se**, -cîn se – zatrčati se: *Kakȍ se zatarkãla - ȍdma je i pãla!* (*v.* 1.1.6.4.)

zatartajȁt, -ôn (prema ved. *tartaiar*) – zamucati: *Ìsto dȉgod zatartajô dȉ i dȉ.*

zatȅć (se), -tȅknen (se) – zateći (se): *Zatȅkla ga je...; Zatȅka son se u njȅga u konòbu…*

zatēgnȉt, -tēgnen – zategnuti; (*v.* 1.1.5.4.)

zatetùrat, **zatetùrot**,* -tetùron – zaturati: *Zatetùro je kakȍ da ćе se privōlȉt; usp.* zatrùtot

zatēzȁt, tēžen – zatezati: *Ne zatêž škȍtu, lãška mãlo!*

zatôncot, -on (*v.* tôncot) – zaplesati: *Hȍćemo zatôncot ovȅga?*

zatrepȅćot, -en – zatresti: *Ca jȅ zatrȅpjo arbûn po pajôlima ka(d) son ga izvãdi!*

zatrȅpot, -en – zatreptati: *zatrȅpot ocȉma.*

zatrêst, -trēsèn – zatresti: *Kad je opōlȉla mîna, tãmo dȉ grõdidu, zatrēsla se cȉlo kùća.*

zatrīskȁt, -trȉskon – 1. tresnuti čime: *... dȉga se je i zatrīskô vrõtima!;* (*v.* 1.1.6.4.); 2. *fig.* jako se zaljubiti, zatreskati se: *Zatriskô (zatrisketô) se u njû do ušȉju.*

zatrisketȁt, -ôn – isto što i *zatrīskȁt*, ali s manjom snagom; *usp.* trisketȁt

zatrūbȉt, -trūbin – zatrubiti: *Vapôr je zatrūbî, ma nȅ alavȉja, nȅgo onãko, vȅće kakȍ da ȉmo koštipacjûn (IN)*

zatrumbetȁt, -ôn (prema ve. *trombetar*) – zatrubiti

zatrùtot, -on – zateturati: *Kakȍ je izõša is tovîrne, zatrùto je i ćapô se zîda;* (*v.* 1.1.6.4.)

zatûć, -tūcên – zabiti: *Zatûc ovõde dvî brȍkve!*

zatukùvot, -tukȕjen – zabijati, zaticati: *A ȅvo, zatukȕjen stȕpu!*

zatvōrȁt, -tvõron – zatvarati: *Ženȁ mi ȕvik zatvõro ponȉstru kal grēmȍ spȁt.*

zatvȍren(i), -a(o), -o, *prid.* – zatvoren: *Zõc je zatvȍren ovî... zatvȍreni portûn?; Zõc su zatvȍrena ovȁ... zatvȍreno vrõta; Zõc je zatvȍreno ovȍ pȉsmo?*

zatvorȉt, -tvȍrin – zatvoriti: *Zatvȍr ponȉstru, grȇ non kȉša u kãmaru!*

zaùlit, -ùlin – zaliti uljem: *...primȉstit pedȍće u vȅću terînu i mãlo zaùlit, da se ne zalȉpidu (Kru.); usp.* ûje

zaùvik, *pril.* – zauvijek: *Tȍ je tãko i tãko će zaùvik i ostȁt.*

zaùza, v. zavùza

zavãdit (se); -vãdin (se) – 1. posvađati koga s kim: *Bomȅ, onȁ hi je zavãdila!;* 2. posvađati se međusobno: *... mȉslili su nos zavãdit, ma nȉ in uspȉlo (Cel.)*

zavajûn,* -ūnā *m* (ved. *zavaion*) – krema ili liker od jaja, šećêra, prošeka i raznih začina; *usp.* žbatoćîn

zãvala, -e – 1. udolina; 2. položaj iza uvale

zavancȁt, -ôn (prema tal. *avanzare*) – preostati, pretećі: *...zavancãlo je lȅšo bakalōrā (Cel.)*

* zastarjelo

zavȁrć, -vārgnen – 1. opasati jato riba mrežom: *Dı̑de je vȅć jı̑dan jer se tolı̑ko nȍći nî zavārglo (FN);* (*v.* 1.4.9.1.); 2. *fig.* skupiti plijen: *Tukālo bi zavȁrć… (IN); usp.* zapāsot

zavārćot, -vārćen, **zavaržı̑vot**, -varžı̑jen – opasivati jato riba: *...tolı̑ko nȍći se nî zavaržı̑volo (FN); usp*. zapası̑vot

zavartı̏t (se), -vartîn (se) – zavrtjeti (se): *Zavartî son jȍ manı̑cu i vä(s) se ispotî (FN); Zavartı̏lo mi se ù glovu...;* (*v.* 1.1.6.4.)

zaveslȁt, -ôn, **zavȅst**[1], -vezȅn – zaveslati: *Zaveslāli su tùta fôrca; Ala, zavȅz na mulȅt! (FN); usp.* vozı̑t

zavȅst[2], -vedȅn – 1. osvojiti koga, zavesti: *Onà je njȅga zavȅla, a nȅ ôn njû!;* 2. uvesti: *Zāve je rêd u kȕću.*

zavēzȁt (se), -vēžen (se) – zavezati (se): *Zavêž cı̑mu za anêl!; Zavēš se kal grêš na kȕpe!*

zavezīvȁt, -ījȅn, **zavezı̑vot** (se), -ı̑jen – zavezivati: *Pòce je zavezı̑vot cı̑mu...;*

zavēznı̑t, -vēznen – 1. pasti nogom u škripac; 2. *fig.* naglo prestati govoriti: *Ca sȉ zaveznî (ŽK)*; *usp.* zatapjȁt

zavẽžen(i), -a(o), -o, *prid.* – zavezan: *Jê dobrȍ zavẽžen... otî zavẽženi pakȅt?*

zavidȁt, -ôn (prema ve. *vida*) – uviti vijak: *Donês jedôn vȅći kacavîd da mȍgu zavidȁt ovû vîdu kakȍ Bôg zapovîdo! supr.* odvidȁt

zavidôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *vida*) – pričvršćen vijkom (*vîdon*): *Dobrȍ je zavidôna ovà... zavidôno vîda, têško ću je odvidȁt!*

zavidōvȁt, -ōjȅn (prema ve. *vida*) – uvijati vijak: *Vȅć ûru vrı̑mena zavidōjȅn i nīsôn dõša krãju!*

zavijȇn, zavijȅni, -a(o), -o, *prid.* – zavijen: *Cı̑li mu je zavijȇn onî... zavijȅni cjōnȁk; Zavijȅna mu je onà... zavijȅno rūkā; Zavijȅno mu je kolı̑no.*

zavīkȁt, -vīcen – zavikati: *Zavikāla je da ju je cı̑lo kôla cùla!; Zavîc mālo jãce, ne cȕje te!*

zavı̏t (se), -vı̑jen (se) – zaviti (se): *Zavı̏li su mu rānu fãšicon!; Zavı̏la se je oko tākja.*

zavlōdȁt, -vlõdon – zavladati: *Sȁd je onà zavlodāla kȕćon.*

zavolı̏t (se), -vōlin (se) – zavoljeti (se): *Zavolî son vȅće unȕka nȅgo sîna; Zavolı̏li su se i sȁ(d) ćedu se oženı̏t.*

zavōlı̏t, -võlin – zatrpati, zasuti zemljom rupu, jarak…

zavōlı̑(t) **se**, -võlin se – udobno sjesti punom težinom nagnut na leđa, zavaliti se: *Zavōlî se u poltrônu…*

zavōpı̑t, -võpi – orositi parom (*võpôn*): *Ne smî kolôc nõglo zavōpı̑t… (Kru.)*

zavōrnı̑t, -võrnen – zavrnuti: *Svũkli su postolȅ, zavōrnı̑li nogãvice… (IN)*

zavornı̑vot, -vornı̑jen – zavrtati: *Zavornı̑voli su rukōvȅ, pjȕcoli ù ruke...;*

zãvraga, pril. – ni za što, beskorisno: *Nīsôn ni ȍka stı̑sa, a svȅ zãvraga! (IN); usp.* vrôg

zavû́ć (se), -vūcȅn (se) – zavući (se): *Perfîn son joj zavûka rûku, dõle, ma nāprida nî dãla, ma kȁkvi! (IN); Ma dȉ se je zavûkla nāša mãška, nȉ je vȅć ni cȕt ni vı̑dit!*

zavunjȁt, -ôn – zamirisati; *usp*. vônj

zavùža, **zavùža**, **zaùza,** -e – konopčić od kostrijeti kojim se, preko *tartajūnā*, vezivao *mîh*; (*v.* 1.2.6.1.)

zazelenı̑(t) **se**, -nî se – zazelenjeti se (o biljci): *Svȅ se je zazelenı̑lo u mānje od mı̑sec dôn.*

zazīvȁt, -zīvon – zazivati: *...onȉ bi ustāli / Svẽtega Mikȕlu molı̑tvon zazivāli (FJ)*

zazvȁt, -zovȅn – dozvati, zazvati: *Zazvāla son je pol ponı̑stru, ma nȉ mi se jōvı̑la!*

zazvîžjot, -zvîžjen – zazviždati: *Ka(d) dõjdeš, ondà mi zazvîžji pol ponı̑stru!*

zazvonı̑t, -în – pozvoniti, zazvoniti: *U skȕlu smo jedvà cȅkoli da zazvonî, ma nȅ za pôć u rāzred nȅgo za izôć iz njȅga*

* zastarjelo

zaželȉt (se), -în (se) – 1. poželjeti što: *Zaželȉla son njoj pȕno srȉće u novȅmu životȕ;* 2. uželjeti se čega: *Ka(d) son bî u võjsku bî son se zaželî domõće spîze vȅće o(d) svȅga drȕgega!*

zažūtȉt, -žũti – dobiti žutu (žućkastu, zlatastu boju), zažutjeti; *usp*. požūtȉt: *A šenȉca, zvãla se onȁ golȉca, krivãca ȍli modrȕja, nȉkako da zažũti (IN)*

zbandȁt, *v.* **imbandȁt**

zbandôn, *v.* **izbandôn**

zbasȁt, *v*. **izbasȁt**

zberlȅt, *v.* **žberlȅt**

zbȉt (se), zbȉjen (se) – zbiti (se): *Zbî son je uza zîd...; Zbȉli smo se svȉ u jednȕ kãmaru; usp.* izbȉt; stȉsnit

zbjêg, -a – zbijeg: *Ka(d) su Taljõnci pôrtili, a Njȅmci dõšli, pȕno je nãših ȉšlo u zbjêg u El-Shȁt.*

zboćȁt, *v.* **žboćȁt**

zbȍgon, *uzv.* – pozdrav pri odlasku: *Zbȍgon, i vrõte non se dolȉta!;*
- *Pôj zbȍgon, mȍlin te!* – *izr.* u značenju da izneseni prijedlog ne dolazi u obzir

zbonacȁt, *v.* **izbonacȁt**

zbravarȕša, *v.* **bravarȕša**

zbrišȁt, -ôn (ved. *sbrisar*) – 1. omaknuti se, skliznuti; 2. naglo proći (poput aviona u niskome letu)

zbrȉšo, *pril*. (ved. *sbriso*) – 1. okrznuto, dotaknuto sa strane; 2. glatko, sklisko

zbrišōvȁt, -ōjēn – naglo prolaziti...;

zdrãvo, *pril.*/ **zdravȉje**, *komp.* – zdravo/zdravije: *Dītȅ je zdrãvo da zdravȉje ne mȍre bȉt!; usp.* zdrôv

Zdrãvomarȉja, -e – molitva Zdravomarija; *usp*. *star.* Ôvemarȉja

zdrôv, zdrãvi; -a(o), -o, *prid.* – zdrav: *Vȉdi se da je zdrôv... ovî zdrãvi mladȉć; Vȉdi se da je zdrãva... ovȁ zdrãvo dīmjȁ; Lȉpo i zdrãvo dītȅ; usp.* zdrãvo; (*v.* 1.1.5.);
- *Zdrãvi bîli!* – tradicionalni otočni pozdrav među mještanima

zdrôvje, -a – zdravlje;
- *ako Bôg dô zdrôvje* – ako budemo živi i zdravi
- *na zdrôvju mȅne* – Ne daj Bože da se to i meni dogodi!: *Ne bȉ tȉla da mu se tȍ infeštô, na zdrôvju mȅne!*
- *U zdrôvje!* – Nazdravlje!

zdûr,* **ždûr**,* -ūrȁ (prema lat. *siduros*) – ‘udaren’ čovjek: *Zdûr u bījȁc* – ‘Martin u Zagreb-Martin iz Zagreba’; osobni nadimak *Ždûr*

zêb, zȅba – mladi izbojci na stabljici (*npr*. lozi); (*v.* 1.5.3.8.)

zȅbot, zȅbo – izbacivati mlade izbojke na stabljici: *Nî jȍš lozȁ pȍcela zȅbot.*

zêje, -a – zeleno povrće: *... a za vecȅru bȕde mãlo zêja i slõne rȉbe; usp.* divjô zêje; (*v.* 1.3.7.1.)

zȅlen, -i *ž* – 1. zelenilo u prirodi, 2. jestivo zelenje; *usp.* verdûra

zelên, zelȅni; zelenȁ, zelȅno; zelenȍ, zelȅno; *prid*. – 1. zelene boje: *Prȍpja je zelên ovî... zelȅni bôr; Prȍpja je zelenȁ ... ovȁ zelȅno trōvȁ; Zelenȍ je ovȍ ... zelȅno prũće; usp.* vêrde; 2. nedozreo (osoba, plod, usjev...*)*

zelenȉka, -e – vrsta grmolike biljke, može se uzgajati kao živica (*Buxus sempervirens*); (*v.* 1.5.3.3.)

zelenȉ(t) **se**, -nî se – zelenjeti se: *Nôjlȉpje je ù poje kal se svȅ zelenî.*

zelȅno, *pril.*/ **zelenȉje**, *komp.* – 1. zelene boje, zeleno/zelenije; (*v.* 1.2.10.); 2. ozelenjeno: *Po Uskãrsu svȅ bȕde zelȅno.*

zemjȁ, zemjê – obradivo tlo, zemlja: *Tõte nî zemjê, svȅ je kãmik*; *usp.* zêmja; (*v.* 1.2.1.2.)

zêmja, -e – 1. država: *Amȅrika je vȅliko zêmja;* 2. svijet: *Tȍ je kô Bôg kojî je stvorî nȅbo i zêmju (MBS); usp.* zemjȁ

zȅnica, -a, **zȉnica**, -e – zjenica oka: *Cũvoj tȍ kakȍ zȅnicu ȍka svôga!*; (*v.* 1.1.4.1.)

zênso, -ota (ve. *zenso*) – imenjak: *Onȁ cetȉri zênsota: Tonîn, Ônte, Tônko i Ȁntun (IN)*

* zastarjelo

zêrme, -ota (ve. *zerman*) – rođak, samo u vokativu (u javljanju): *Dȉ si, zêrme!; uobič*. zermôn

zermôn, -a (ve. *zerman*) – rođak (ujakov ili stričev sin): *Ôn je mȅni, bomȅ, zermôn; usp*. rȍđak; (*v*. 1.1.3.1.)

zermôna, -e (ve. *zermana*) – rođakinja (ujakova ili stričeva kći); *usp*. rȍdica; (*v*. 1.1.3.1.)

zêro, *sr broj nepr.* (ve. *zero*) – nula: *Ostrȉga se na zêro* – Ošišao se do kože, na nulu

zȅt, -a – kćerin muž: *Bî son jucẽra sa zȅton ù poje;* (*v*. 1.1.3.1.)

zȅzalo, **žȅžalo**, -a – 1. morski račić širokog repa, zezavac (*Scyllarus arctus*); (*v*. 1.4.15.); 2. osoba koja se zeza; nadimak *Zȅzalo*

zȅzot (se), zȅzon (se) – zezati (se), zafrkavati (se): *Nemôj me zȅzot!; Nemôjte se zȅzot s otîn!*; *usp*. zafrikōvät

zgãdit *v*. **izgãdit**

zgãrbit se, *v.* **izgãrbit se**

zgãrbjen, *v.* **izgãrbjen**

zgãrcen, *v.* **izgãrcen**

zgãrcit (se), *v.* **izgãrcit** (se)

zgãrćot, -en – zgrtati: *Njȅmu je nôjvažnȉje zgãrćot šôlde!; usp.* gãrćot

zgarnȉt, zgãrnen – zgrnuti: *Pôj u merȉnu i zgarnȉ mãlo gnjȍja!*

zgingȁt, *v*. **izgingȁt**

zgȍbovit se, *v*. **izgȍbit se**

zgȍrega (nî –), *pril.* – naodmet (nije –): *...dvî fȅte popecȅnega krȕha nȅće bȉt zgȍrega (Kru.);*

zgōsȉt, *v.* **izgōsȉt**

zgotȍvit, *v.* **izgotȍvit**

zgotȍvjen(i), -a(o), -o, *prid.* – dovršen: *Jê vȅć zgotȍvjena otà vecȅra?; usp.* (do)finivẽn

zībȁt (se), zībjen (se) ... – zibati (se): *Tukô mi ga zībȁt prî nȅgo zãspe; Dobrȍ se zȉbje bracêra is ovȍ jȕga!*

- zībȁt zīkvu *– zibati kolijevku*

zīhȁt, zīhon – zijevati: *Mõlemu se spî, pȍce je zīhȁt; usp*. zjȁt; (*v*. 1.1.6.4.)

zihãvica, -e – zijevanje: *Ćapãla me je zihãvica, hȍmo u postȅju!*

zīkva, -e – kolijevka, zipka: *zīkvu zîbje;* (*v*. 1.2.4.1.)

zīmȁ, -ê – 1. hladnoća, zima; (*v*. 1.4.8.1.); *usp*. fredûra; 2. godišnje doba; (*v*. 1.2.8.5.)

zimurôd, *v.* **zumrôd**

zîng, -a (tal. *zinco*, njem. *Zink*) – metal srebrnaste boje, cink; služi uglavnom za pocinčavanje

zīnski, -a(o), -o, *prid.* – zimski: *zīnski štajûn; Zīnska je ovä... zīnsko vȅcer; Ovȍ je sȁd zīnsko vrîme.*

zjȁt, zjôn – 1. zinuti, zablenuti se; 2. zjapiti: *...vīnȍ mu je ostãlo zjȁt u konȍbu (IN)*

zjôg,* *v.* **zôg**,*

zjogadûr,* **zogadûr**,* -ūrā (ve. *zogador*) – igrač; *usp.* zôg, zjogãtul

zjogarȅla, **zogarȅla**, -e (prema ve. *zogo*) – dječja igra u kojoj se preskaču kvadratići nacrtani na tlu; *usp.* zôg

zjogãtul,* **zogãtul**,* -a *m* (ve. *zogatolo*) – igračka; *nov.* ìgraška

zjogulîn, **zogulîn**, -a (ve. *zogolin*) – vrtuljak pred udicom koji sprečava uvijanje *krȅne;* (*v*. 1.4.9.1.)

zlãmen, -a – križanje, znak križa

zlãmenot se, **izlãmenot se**, -ôn se – 1. prekrižiti se: *Kad je pȍcelo garmȉt, mãti se zlãmenola;* 2. ostaviti se koga: *Zlãmenuj se, cȍvice, ol mȅne i pôj ȍkli si i dõša!*

zlamenȉvot se, **izlamenȉvot se**, zlamenȉjen se – činiti znak križa, križati se: *Skalô je klobûk i pȍce se zlamenȉvot (IN);* (*v*. 1.1.6.4.)

zlīžnica, -e – žlijezda, *npr.* na vratu ili preponama: *Otȅka mi je zûb, pok mi je dõšla žlīžnica (ŽK)* (v. 1.1.4.1.)

zlȍ, -ä – zlo;

- dȁ*(t)* ***se na zlȍ*** *–* ići po zlu (o ozljedi): *Ugãzi son na rȕžinovu brȍkvu i dãlo mi se na zlȍ!*

- nî svãko zlȍ za zlȍ *–* nekada i u lošim prilikama može iskrsnuti nešto dobro, pokazati dobru stranu

* zastarjelo

- *Nî zlà!* – kaže se kada neka nezgoda prođe bez posljedica (*npr*. udarac, pad)
- *Nemôjte vazêt za zlò!* – Ne zamjerite!

zloćà, -ê – zločestoća: *Kolìko zloćê u otê ženê!*

zlõtni, zlõtno, zlõtno – zlatni, *ò' zlota*: *zlõtni zûb; zlõtno kurãja; zlõtno dȍba*

zlôto, -a – 1. plemenita kovina, zlato: *Ne bȉ vȅć lavurô za njȅga lîpo da me u zlôtu plõti;* 2. zlatnina: *Parî da su u dȍba rãta minjãli zlôto za hrōnù;* 3. dragost: *A dȉ si mi sàd, sîne, zlôto mojȅ!?*

zlovôjan, **zlovȍjan**, zlovôjni; -a(o), -o, *prid*. – loše volje, zlovoljan: *…tolìko tȅga za bȉt zlovôjan!;* (*v*. 1.1.6.2.)

zmajà, -ê – zmija; *usp*. gūjà; (*v*. 1.5.1.3.)
- *imȁt zmajù u žȅp* – biti škrt, nevoljko trošiti

znȁt, znôn – znati: *Vî ćete znȁt bȍje…*

zõ, *prij*. – za (uz nenaglašene osobne zamjenice): *zõ me* – za mene; *zõ te, zõ se;* ali: *za nôs...; usp.* zô nj

zô nj, *prij*. – za njega: *Parvî frȕt je ȕvik zô nj! (IN); usp.* nô nj, zõ

zobȁt, zȍbjen – zobati (zrna, bobice, grožđe...) : *…a ôn u lôzje zȍbje pujîšku (IN)*

zôc, **zõc**, *pril*. – zašto: *"Zôc - za rogôc", rȅka bi nȉki tãmo kad ne bȉ znô uzrȍka (IN); Zõc si mu tȍ ȉša rȅć?*

zocgôd, *pril*. – za bilo što: *Mȍga son hi baratȁt (kartulîne sa pȍlpisima igrãči(h) Hajdũka) zocgôd… (Cel.)*

zōcîn, zōcȉna – začin: *Uza svȅ zōcȉne kojȅ imãju i duperãju … (Cima)*; *usp.* koncîr

zōdȉva, **zadȉva** -e – 1. mjesto na morskom dnu gdje može zapeti mreža; 2. *fig.* prepreka na putu do cilja*: Jedîna mu je zadȉva… (IN)*

zôdnje pomazãnje, *v*. **pomazãnje**

zôdnji, -a(o), -o, *prid.* – zadnji, posljednji: *Kuntênat je ca jȅ njegȍva bîla zôdnja (IN);*
- *po(k) na zôdnju* – na kraju krajeva, ako ćemo pravo, nije to baš tako

zôg, -a, **zjôg**, -a (ve. *zogo*) – 1. igra: *dvȍ zôga na balȍte* – dvije partije boćanja; 2. igralište: *zôg za balȍte* - teren za boćanje; *usp.* zjogadûr, zjogãtul, zjogatȅla; 3. niz, komplet: *zôg mrîž* – niz od nekoliko mreža povezanih zajedno: *Butãli smo dvȍ zôga mrîž;* 4. kožnata loptica za igru *zogafãlo.*

zogafãlo,* -a (prema ve. *zogo* + *falo*) – igra bacanjem kožnate lopte (*zȍga*) između dviju ekipa, igrala se po obližnjim selima; odgovara uzvicima *zȍga!* – igraj! i *fãlo!* – prijestup!; *usp*. zôg, kâća

zōglôv, zoglãva – predio iza brda; *usp*. glavȉca; (*v*. 1.2.1.1.)

zogulîn, *v.* **zjogulîn**

zōjmȉt,* zōjmen – posuditi, zajmiti: *Zōjmȉ mi sumporãcu! (IN)*; *usp*. zãjot

zōkôn, zōkȍna – zakon: *Vajô imȁt nãpamet stõre užônce i zōkȍne (Cel.)*

zôl, zãli; zlȁ, zãlo, *prid.* – zao: *Prȍpja je zôl ovî... zãli covȉk; Prȍpja je zlȁ ovȁ zãlo ženȁ; zãlo stvorênje; usp.* zãli;
- *zãlo gūjà, žãlo gūjà* – zmija otrovnica

zolȉstak, zolȉska – sporedni list uz veći, zalistak; *usp*. **zōpȅrak;** (*v*. 1.5.3.8.)

zōpȁs, zopãsa – opasivanje mrežom pri ribolovu: *Lȉti su hodȉli na zopãse...;* (*v*. 1.4.9.1.)

zōpȅrak, zōpêrka – sporedni izbojak na nekoj biljci (*npr*. lozi), zaperak; *usp*. **zolȉstak;** (*v*. 1.5.3.8.)

zopôd, zopãda *m* – zapad; *supr.* istȍk;
- *sûnce zopôd* – zalazak sunca

zorà, -ê – svitanje dana, zora: *Apêna ù zoru, kal su se mãlo rastrīznȕli... (IN); usp.* svȉtonje; (*v*. 1.2.8.1.)

Zorãćani, **Zorôjka, zorõško –** iz mjesta Zaraće na Hvaru: *Onȁ nî Fõrka, onȁ je* **Zorôjka** *(i(z) Zorãća); Zorõško cõrno je pȕno jõko vīnȍ.*

zorîž, -a – prepona na tijelu: *Tȍ su bîle dalȅke kalcȅte svȅ do u zorîž (Man.)*

zôrna, *v.* **žôrna**

zōtȅga, -e – drugi kraj mreže *trãte* koji se poteže s kraja; *usp*. parvô; (*v*. 1.4.9.1.)

* zastarjelo

zōvȉt,* -a – svečano obećanje, dar, zavjet: *Govȍri da ću pôć ucinȉt zōvȉt bosȁ, ãko njoj sîn ozdrãvi;* (*v.* 1.6.1.4.)

zovȉtovot se, -vȉtujen se – zavjetovati se

zrȋl, zrȉli; zrilȁ, zrȉlo; zrȉlo – zreo: *Sȁd je zrȋl ovî... zrȉli pomidȍr; Sȁd je zrilȁ ovȁ... zrȉlo vȍjka; Nî jȍš zrȉlo ovȍ grôžje.*

zrȉlo, *pril.*/ **zrilȉje**, *komp.* – zrelo/zrelije: *Jȇ, zrȉlo je, ma mȍglo bi bȉt jȍš zrilȉje.*

zrȉt, zrȉje – zreti, sazrijevati: *Pȍcelo je grôžje zrȉt, mȍglo bi se pocêt tãrgot za mȉsec dôn.*

zûb, -a – 1. zub u ustima; (*v.* 1.1.4.1.); 2. nešto što ima izgled zuba (*zûb o(d) šegãca*, oštra uzvišica, kameni branici uz cestu...);
- *ćapȁt kȍga na zûb* – okomiti se na koga
- *zûbima cinȉt vȍdu* – jako žudjeti za čim
- *zûbi o(d) konōlȁ* – kameni istaci pod žlijebom
- *zûbi o(d) ponȉstre* – kameni istaci pod prozorom na koje se stavljala daska za sušenje voća

zùbar, -a – *nov.* zubar: *Nôjgȍre mi je pôć u zùbara!;* (*v.* 1.1.3.4.)

zubãtac, -bãca – posebno cijenjena vrsta oborite ribe, zubatac (*Dentex dentex*); (*v.* 1.4.12.1.)

zubãtka, -e – nazubljen mlat za obradu kamenih uglova (*špîgula*); (*v.* 1.2.5.)

zumrôd, **zumurôd**, **zimurôd**, **žumrôd**, -ãda *m* (ved. *rusmarin*) – eterična biljka, ružmarin (*Rosmarinus officinalis*): *...stãvit grancȉcu kadȕje oli zumrãda (Kru.); Mȍrete stãvit limūnȁ, zumurôda, jãvora, ili ništȍ po vãšemu gùštu (Gst.); ...žãnjot levôndu i zimurôd (Kru.); Žumrôd se žãnje, sũši, tūcȅ i kȕho u kvatašêncu; usp.* ružmarîn; (*v.* 1.5.3.3.)

zvȁt (se), zovȅn (se) – 1. dozivati: *Ma dȉ si, zovȅn te vȅć pôl ûre!;* 2. pozvati: *Zvãla son je ma nî dõšla!;* 3. nazivati se: *Ôn se zovȅ Ivȁn;* 4. najavljivati: *Zovȅ kȉšu!*

zvȋr, zvîri – 1. zvijer; (*v.* 1.5.1.2.); 2. pramčana skulptura na hvarskoj galiji u obliku zmaja

zvīzdȁ, -ê – zvijezda; *usp.* stȅla;
- *zvīzdȁ matutîna* – zvijezda Danica
- *zvīzdȁ ȍl mora* – morska zvijezda, najčešće tamne boje s pet krakova (*Marthasterias*)
- *zvīzdȁ o(d) tramuntône* – zvijezda sjevernjača
- *zvīzdȁ repãtica* – 1. nebeski komet; 2. biblijska zvijezda repatica koja je vodila tri kralja u Betlehem

zvizdôn, -dãna – sunčana pripeka: *Lȉtnje dȍba, zvizdôn gorî…(TM);* (*v.* 1.4.8.1.)

zvîžjot, -en – zviždati; *...da su joj mȅci zvîžjoli uza sõme ùši (IN)*

zvôn(i), zvôna, zvôno, *prid.* – poznat pod nadimkom, zvan: *Jûre, zvôni Jûre Skâče, prî ni bî tãko zvôn; Marȉja, zvôno Marȉja Manjôna, prî nî bîla tãko zvôna; Onȍ misto je zvõno Mȍciguzȉca.*

zvôn, zvȍna *m* – 1. zvono; 2. zvonjenje; (*v.* 1.6.1.3.)
- *vȅli zvôn* – veliko zvono hvarske katedrale, ‘bas’
- *mȉsa zvôn* – zvono hvarske katedrale, ‘drugi tenor’
- *brekȕc* – najmanje zvono hvarske katedrale, ‘prvi tenor’
- martvãški zvôn – zvono hvarske katedrale, ‘bariton’

zvonȁc, zvônca – zvono ovješeno o vrat stoke: *...odãhli smo ka(d) smo cùli zvonȁc jarūhȁ (IN)*

zvoncȉć, -a – 1. zvonce koje se koristi tijekom vjerskog obreda; (*v.* 1.6.1.2.); 2. zvončić ovješen o vrat stoke

zvonȉt, -în – zvoniti: *A zvȍna dȉn dȍn dȉn… bes tȅbe zvonīdȕ (Po)*

zvȍno, -a *sr* – zvono: *potēzȁt zvȍno* - zvoniti

zvoãvina, -e – zvonjava: *... cejadîn sômo ca ne oglȕhne o(d) põste zvonjãvine (IN)*

zvõnje, -a – zanimanje, zvanje: *Covȉk ȉmo zvõnje kȕhora, a ne bȉ mu dô jôje isfrȉgot…*

* zastarjelo

Nojvȅći (Tôni Rȉco) i nojmãnji Forãni (*Maèstro Pîno*);
šekondōjȅ in Pãve Pûho, 1954.

Kumpanȉja kantô u Slãvkota tovîrnu, 1950-ih

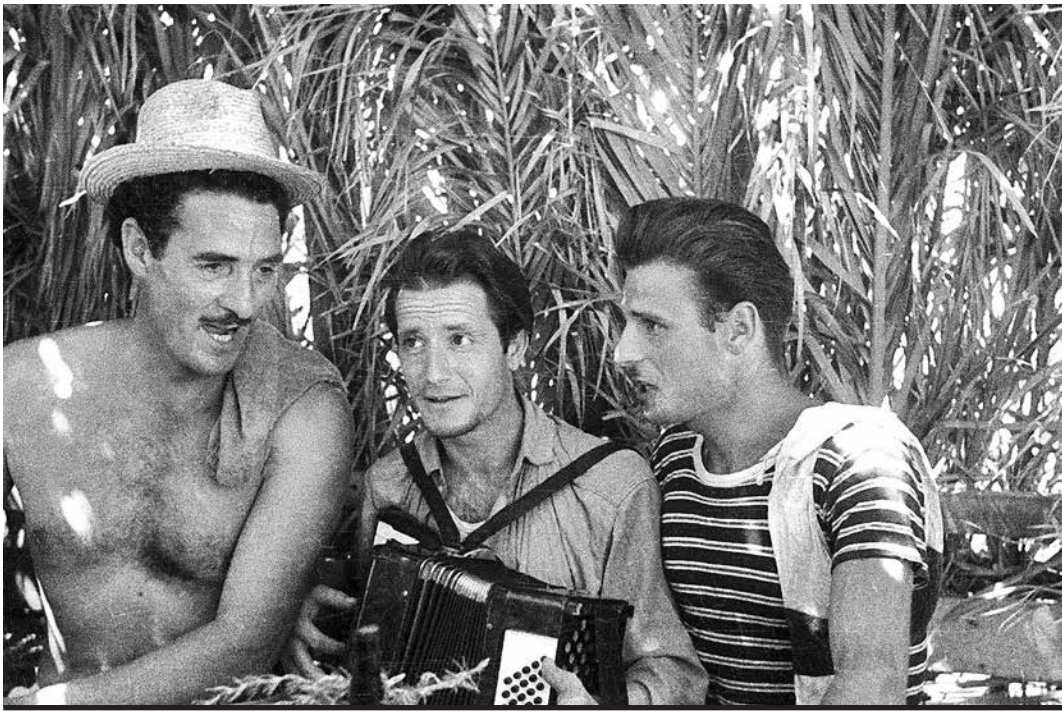

Ž

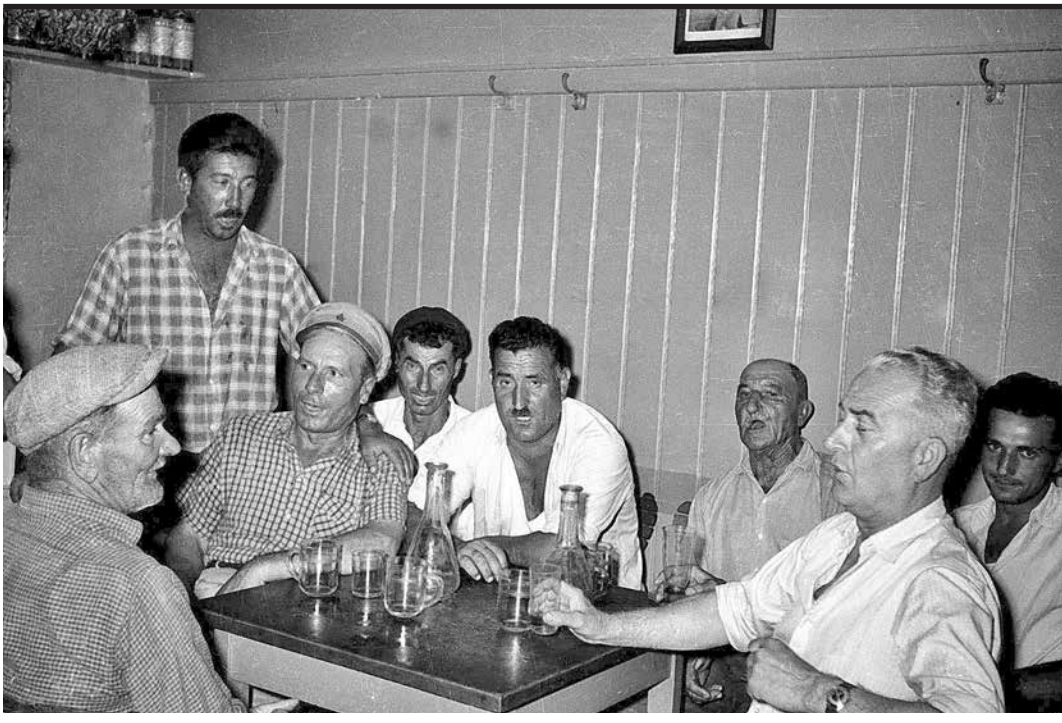

žãba, -e – morska kornjača, želva (*Thalassochelys caretta*); (*v.* 1.4.15.); *usp.* škrãkavica

žalcȅ, -ä – malo žalo: *Tãmo je lȋpo žalcȅ... (MJ); usp.* žõlȍ; (*v.* 1.2.1.1.)

žãli, *v.* **zãli**

žãlit (se), -in (se) – 1. sažalijevati, žaliti: *Svȉ ga žãlimo;* 2. jadati se, žaliti se: *Êee, ma ȉša se žãlit lȋpo u Komitêt! (IN);* 2. štedjeti: *(ne) žãlit trūdȁ, (ne) žãlit pȉneze...;*

žãlost, -i – 1. tuga, žalost; 2. žaljenje, korota: *Jõš su u žãlosti;* 3. jad, bijeda: *žãlost i nevȍja; usp.* žôl;
- *žãlost Bȍžja* – sirotinja: *Svȅ ti je tȍ žãlost Bȍžja!*
- *srîdnja žãlost* – nije baš najbolje: *Kakȍ ste, tetȁ Mandîna? – A, tãko-tãko, srîdnja žãlost.*
- *tūgȁ i žãlost* – tuga i razočarenje: *Nȉ ni za jȉst, kãmoli za posolȉt oli prodȁt - tȍ ti je tūgȁ i žãlost! (FN)*

žãlostan, -ni, -na(o), -no – 1. žalostan, tužan: *Prȍpja je žãlostan ovî... žãlosni covȉk; Prȍpja je žãlosna ovȁ ... žãlosno ženȁ; žãlosno dītȅ;* (*v.* 1.1.6.2.); 2. bijedan

žãlošnjok, -a – 1. muška osoba koja izaziva sažaljenje: *Olkȁd mu je ženȁ umôrla, žīvȅ sôm kakȍ žãlošnjok;* 2. nesretnik, bijednik: *... cinî onȁ onêmu svojêmu žãlošnjoku: Pȅpo môj... (Cel.)*

žãlovonje, -a – izražavanje sućuti: *Bî son mãlopri u njîh na žãlovonje*.

žãlovot se, žãlujen se – izraziti sućut, žalovati se: *Jõ von se žãlujen…*

žandarmerȉja,* *v.* **jandarmerȉja**,*

žãnjot, žãnjen – žeti: *žãnjot levôndu* – srpom sjeći stručkove lavandina cvijeta u cvatu; (jedan od tipičnih radova ubiranja plodova na otoku Hvaru, pored *jemãtve* i branja maslina)

žãra,* -e (ve. *zara*) – zemljana posuda za vodu ili ulje, amfora; *nov.* ãnfora

žardîn, *v.* **đardîn**

žavùza, *v.* **zavùza**

žbandȁt, *v.* **izbandȁt**

žbarȁt, -ôn (ve. *sbarar* – pucati) – opaliti, eksplodirati: *usp.* opōlȉt; *supr.* žgarȁt

žbatȉt, **ižbatȉt**, -în (ve. *sbater*) – istući, umutiti: *Žbatȉla mi je mãti jôje sa cȕkaron i prošȅkon; ...ižbatî son ûja i kvasȉne, mãlo sȍli i maravînca (MJ);* (*v.* 1.3.4.1.)

žbatoćîn, -a (prema ve. *sbater*) – žumance umućeno sa šećerom i prošekom: *Ucinȉla son ćerȉ jedôn žbatoćîn, da se bȍje rekuperô;* (*v.* 1.3.9.2.)

žbîr, -a (ve. *sbiro*) – uhoda, doušnik

žbjãka,* -e (ve. *sbiaca*) – bjelilo za obuću od platna u gornjem dijelu; *usp.* pãtina

žbjêgo,* *v.* **dežbjêgo**,*

žbocadûr,* -ūrȁ – klesar koji priprema kamen za daljnju obradu *(Kru.)*; *usp.* diladûr, škarpelîn; (*v.* 1.1.3.4.)

žboćȁt,* **zboćȁt**,* -ôn (ved. *sbociar*) – pogoditi protivničku *balȍtu* tako da izleti iz skupine boća

žbravûra,* *v.* **bravûra**

žbrùfa, -e (ve. *sbrufa*) – prskanje, štrcaj; naglo izbijanje: *...kakȍ žbrùfa pȍsli stȅge (Cel.)*

žbrufȁt, -ôn (ve. *sbrufar*) – naglo izbiti (*npr.* prištići, *fibra*, bijes...): *Svȅ mi je ovȍ žbrufãlo ù dvo dôna!; usp.* izbȉt

ždrīlȍ, ždrīlȁ – 1. ždrijelo; (*v.* 1.1.4.1.); 2. morski tjesnac; (*v.* 1.2.1.1.)

ždrīlca, *sr mn nepr.* – 1. manji morski tjesnac; (*v.* 1.2.1.1.); 2. *Ždrīlca* – toponim; (*v.* 1.2.1.3.)

ždrôl, ždrãla – velika ptica prolaznica, ždral;

* zastarjelo

ždûr,* *v.* **zdûr**,*

žȅ,* (ve. *xe*, tal. *è*) – ‘je’ (ven. *dijal.*) u govoru starijih osoba talij. edukacije;
- *Dôve žȅ?* (ve. *dove xe*) – Gdje je?; *uobič. Dȉ je?*
- *Ke ôra žȅ?* (ve. *che ora xe?*) – Koliko je sati?; *uobič. Kolȉko je ûri(h)?*
- *Ki žȅ kvȅsto?* (ve. *chi xe questo?) –* Tko je taj?; *uobič. Kojȋ je tȍ?*
- *Kôža žȅ?* (ve. *cosa xe*) **–** Što se dogodilo? Što ima novoga?; *uobič. Ca jȅ?*

žȅć, žežȅn – jako grijati, peći (o suncu, vatri...) : *Sûnce žežȅ, a nîndera hlôda!*

žē̋dan, žē̋dni; žē̋dnä, žē̋dno – ožednio, žedan: *Prȍpja je bî žē̋dan ovî... žē̋dni tovôr; Prȍpja je bîla žē̋dnȁ ovȁ... žē̋dno ugȍta; Kojȅ žē̋dno stvorênje!;* (*v.* 1.1.6.2.)

žȅga, -e – vrućina, pripeka; (*v.* 1.4.8.1.)

žêja, -e – žeđ: *Osūšȉla su mi se jũsta ol žêje.*

žȅja, -ê **–** želja, čežnja: *Olkȁ(d) son ostãri, nôjvȅća mi je žȅja bîla vrōtȉ(t) se i umrît ovõde.*

žêjan, žêjni; -a(o), -o, *prid.* – željan čega: *Žêjan son žênske kakȍ... žêjni mladȉć; Žêjna son muškêga kakȍ... žêjno ženȁ; Cȅga je jȍš žêjno ovȍ dītȅ kojȅ plãce?;* (*v.* 1.1.6.2.)

žejȕda, -e – žir na divljem hrastu, česmini; (*v.* 1.5.3.8.)

želȉt, želîn – željeti: *Želîn ti svãko dobrȍ!*

žêmpal, **ižêmpal**, -pla (ve. *esemplar*) **–** 1. primjer, uzor; 2. čudan primjer*; usp.* mirôkul;
- *žêmpal Bȍžji* – čudo: *Ma jê tȍ žêmpal Bȍžji, svȅ joj se prozĩro! (IN)*

ženȁ, -ê **–** 1. osoba ženskog spola, žena; *usp*. žênska, 2. supruga; (*v.* 1.1.3.1.);
- *vrôg o(d) žênê* – vražja žena

žênba, -e – ženidba: *Tȍ je bîla ûra o(d) žênbe i pîra (IN)*

ženȉt (se), ženîn (se) **–** ženiti (se): *Drȕgi mȉsec ženīmȍ sîna; Ženīdȕ se ovû subȍtu.*

žênska, -e **–** odrasla ženska osoba, ženska: *Jesȉ vȉdi, kojȁ žênska!; usp.* ženä (*v.* 1.1.3.2.)

ženskadȉja, -e – *razg.* skup žena: *Nȏša son se sôm mêju onȍ ženskadȉje, dobrȍ son ostô žîv!*

žênski, -a(o), -o, *prid.* – ženski: *Jȍ ne pȅren pjãte, tȏ je žênski posôl; žênsko rūkȁ; žênsko stvorênje*

žênskica, -e – 1. mala žena, žensko dijete; 2. *iron*. muškarac koji ima neka ženska obilježja (*npr*. tanak glas); (*v.* 1.1.3.2.)

žênsku, *pril.* – u *izr. po žênsku* – na ženski način; *usp.* plȉvot/jãhot po žênsku

žênstvo, -a – ženstvenost, ženskost: *... onȅ šȅsne dīmjȅ / pȕne žênstva i poštênja (Po)*

žȅp, žepä (tur. *cep*, izg. - džep) – džep na odjeći: *Nî njȅga za žãlit, pȕni su mu žepȉ pȉnezih!*

žerȁt, žȅren – jesti ko životinja, žderati: *Covȉk (j)î, a bȅštija žȅre.*
- žerȁt ocȉma – gutati očima: *Pogjêj nãmo onêga ca me žȅre ocȉma (IN)*

žerãva, -e – žerava: *Za dobrȍ ispȅć tukô imȁt dȍbru žerãvu; usp.* suprôška

žestȍk, žestȍki; žestokä, žestȍko; žestokȍ, žestȍko; *prid*.- 1. strastvene naravi, žestok: *Prȍpja je žestȍk ovî... žestȍki oržolandûr; Prȍpja je žestokȁ ovȁ... žestȍko petegulôna; Kakȍ je žestokȍ ovȍ... žestȍko stvorênje;* (*v.* 1.1.6.1.); 2. ljutoga okusa: *Ca tȉ je žestokȁ ovȁ kvasȉna!; Kojȁ žestȍko rakȉja, prȍpja žȅžȅ gãrlo!*

žestokȍ, *pril.*/ **žȅšće**, *komp.* – žestoko/ žešće: *Bîli su se žestokȍ ćapãli, a bîli bi i žȅšće da nî bȉlo za hodȉ(t) ćȁ.*

žešćinȁ, -e – 1. silovitost, žestina: *Pȍce je vīkȁt sa tãkon žešćinôn da son se pristrãšila;* 2. žestok okus: *Žuntȁt mãnji carvȅni peverûn... mȍre i be(z) sȉmena ãko ne tarpītȅ žešćinù (Kru.); usp.* fûrja

* zastarjelo

žẽšćì(t) **se**, žẽšćin se – žestiti se, govoriti sve žešćim tonom: *...vȅć se i pošćîr pȍce žẽšćȉt (IN)*

žežîn, -a *m*, **žežîna*** -e *ž* (prema lat. *jejunus*) – post pred blagdan: *Ucinȉla onà parvû žežînu, na Porojênje Isùsovo... (MBS);*

- *na žežîn* – dan uoči blagdana: *Na sõmi žežîn Božìća... (IN)*

žgarȁt, -ôn (ve. *sgarar*) – prevariti, iznevjeriti očekivanja, zakazati (*npr*. puška): *Bȁš kad mi je dõša na tîr, pȕška je žgarãla!; supr.* žbarȁt

žgùbja, -e (ve. *sgubia*) – okruglo dlijeto (za pravljenje rupa); (*v.* 1.2.5.)

žgvacȅt,* -a (ved. *sguazet*) – jelo od mesa, ragu; *usp.* tingulȅt

žìgerica, -e (tur. *ciğer,* izg. *dži(g)er*) – jetrica, đigerica: *Nôjdrãža mi je žìgerica od jônca; usp*. jõtra; (*v.* 1.3.6.1.)

žìgica, -e -a – šibica, žigica; *usp.* friminônt, šuferîn; (*v.* 1.2.11.)

žigônt, *v.* **đìgant**

žîj,* -a (tal. *giglio*) – vrsta cvijeta, ljiljan (*Lilium candidum*); simbol Sv. Antuna; (*v.* 1.5.3.6.)

žìla, žìle – 1. žila u organizmu s krvotokom: *žìle o(d) gãrla*; (*v.* 1.1.4.1.); 2. korijenske žile: *Bôr ìmo pȕno vȅlike žìle;* (*v.* 1.5.3.8.); 3. podzemni sloj kamena, vode...

žìlov(i), -a(o), -o, *prid.* – 1. žilav: *Ca je žìlov... ovî žìlovi bokûn mêsa; Ca je žìlova... ovà žìlovo hubȍtnica; Kojȅ žìlovo mêso!: 2. izdržljiv: Stõri Vapôr je bî pȕno žìlovi covȉk (ŽK)*

žìto, -a – vrsta pšenice, ječam; *usp*. šenìca; (*v.* 1.3.7.2.)

žîv, žîvi; žîvā, žîvo; žîvo, žîvo; *prid.* – 1. koji je na životu, živ: *Jȍš je žîv ... žîvi covȉk; Jȍš je žîvā ... žîvo ženà; Jȍš je žîvo ... žîvo stvorênje;* 2. živahan: *Kojȅ žîvo dîtȅ!;*

- *žîvo ìstina* – živa istina

- *žîvo stīnà* – živa stijena

- *žîvo jôpno* – negašeno vapno

- *Izȉli su me žîvega!* – Ismijali su me, zadirkivali... (*npr.* društvo); Cijelog su me izjeli (*npr*. komarci)

žīvȁc, žīvca – živac, nerv: *Onà je slãba na žīvce;* (*v.* 1.1.4.1.)

žīvìt, žīvèn – živjeti: *Têško se ondà žīvȉlo - glôd i nevȍja po cīlemu otȍku!; Jȍ žīvȅn sa mojôn famȅjon, a mãti mi žīvȅ sōmà.*

živjênje, -a – 1. način života: *Kojȅ mižêrjasto živjênje! (Cel.);* 2. imovina: *Mojȅ pȍje je mojȅ živjênje!*

žīvo, -a *sr* – tegleća životinja (osim magarca); *usp*. beštijôm; (*v.* 1.5.1.1.)

živȍt, -otà – 1. življenje, život: *Ca ćȅ mi ovãki živȍt, bȍje da me nî!;* 2. tijelo: *Dotūr me ćapô za pȕlas, popȉpo mãlo po životù... (Cel.); usp.* tîlo; 3. stas: *Poglê(j) kojî živȍt u ovê ferjãlke!;* 4. organizam: *Prȍpja mi živȍt pīto dvî žlȉce juhê (IN);* 5. život: *Zîmi nî životà u Fôr (FFr);*

- *Živȍt mi pīto*... – Osjećam potrebu za ...: *Živȍt mi ne pīto fumȁt na prõzni štȕmak (IN)*

- *līpi živȍt* – 1. lijep, ugodan način življenja; 2. lijep stas: *Ìmo onà līpi živȍt!*

- *cinȉt živȍt* – provoditi se, bezbrižno se ponašati

- *slomȉt živȍt* – prenapregnuti se

- *slȕšot živȍt* – slušati životopis svetaca koji se pjeva prije crkvenog obreda

- *ucinȉt živȍt* – narasti, razviti se tjelesno; *usp*. narêst, rastrês**t** se

- *pôć u žīvot* – poći u noćni provod: *Dȉ ćeš u ovù ûru, ȍl' grêš u žīvot?*

- *dȁt životù na vȍju* – opustiti se plandujući (dobro piti i jesti, malo raditi)

žlìca, -e – žlica: *Kolȉko si žlȉci(h) stãvila na stôl?; usp.* kućarîn; (*v.* 1.3.2.3.)

žlînga,* -e (trs. *slinga*) – remenčić kojim se pričvršćuju neke vrste obuće za nogu; *usp.* špigẽta

žlìpa,* -e – pljuska; *uobič.* škȍpula; *usp.* trȉska

* zastarjelo

žlongȁt se,* -ôn se (ve. *slongar*) – 1. produžiti se; *fig.* raskuhati rižu: *Stôj atênto, žlongãćedu ti se rîži;* 2. izrasti i pogrbiti se: *Kakȍ se žlongô ovî covȉk.*

žmarȉlja, *v*. kôrta žmarȉlja

žmarȉt, **ižmarȉt** (ve. *smarir*) – izblijedjeti na suncu (*npr*. boje na tkaninama);
- *Žmarȉli su kolûri* – Izblijedjele su boje

žmarivên, **ižmarivên**(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *smarir*) – izblijeđenih boja: *Ôprona i šumprešôna, ma i žmarivȅno košȕja… (IN)*

žmȉgot, -on – žmigati; *izr*. *žmȉgot ocȉma; usp*. trȅpot; (*v*. 1.1.6.4.)

žmôrfija,* -e (ve. *smorfia*) – grimasa, prenemaganje: *Ne cîn žmôrfije!*

žmûl, -ūlä *m* (prema lat. *modiolus*) – čaša: *popȉt žmûl vīnȁ; Svȁk je sȅbi napȕni žmûl, kakȍ i jê užônca*; (*v*. 1.3.2.3.)

žogadûr, **žjogadûr**, *v.* **zogadûr**

žôl, -a – *pril.* u izr. *žôl mi je* – žao mi je: *Ma žôl mi je / ca u životù nīsôn vȅće provãla / ca son glôs svôj cuvãla (Cel.)*

žōlò, -ä – morsko žalo: *Zbandôna na žōlȍ... bracêra stojî (Po);* (*v*. 1.2.1.1.)

žôrna, -e, **zôrna**, -e – žrvanj kojim su se mljele žitarice (*frementûn, šenȉca...)* : *Zôrna su već bîla ćapãla pȁucinu… (IN);* (*v*. 1.2.3.2.)

žornôl, -ōlä (ve. *zornal*) – dnevne novine: *... dospȉćemo u žornōlȅ (IN); usp*. žurnôl

Žudȋj, Žudȉja/ **Žudîjka**, -e/ **žudîjski**, -ega (tal. *Giudeo*) – Židov/Židovka/ židovski: *Tȍ ni Žudȉji ne bȉ ucinȉli Isùkarstu pol krīžên (IN);* (*v*. 1.6.1.4.)

žufrôn,* žufrãna (jul. *zafran*) – začinska biljka žuta cvijeta, šafran (*Crocus dalmaticus*); *žût kakȍ žufrôn;* (*v*. 1.5.3.3.)

žûj, žūjä – žulj: *Dõša mi je žûj nã noge od nȍvih postȍlih;* (*v*. 1.1.5.2.)

žūjȁt, žūjon – 1. žuljati: *Ovȉ postolȉ me žūjodu!;* 2. *fig.* biti bolna točka: *Znôn jȍ ca gȁ žūjo! (Cel.)*

žùka, -e – vrsta biljke, brnistra (*Spartium junceum*); (*v*. 1.5.3.3.)

žumônce, -a – dio jajeta, žumance: *U svãkemu jôju bȕde, bomȅ, bilônce i žumônce, a dȉgod i dvȍ žumônca.*

žumrôd, *v.* **zumrôd**

žûnta, -e (ve. *zonta*) – 1. dodatak; 2. prilog kupljenom komadu mesa: *Za Mâjku Bȍžju, dô ti je vȅće žûnte nȅgo mêsa, ȍl' nīsȉ rȅka za kȍga je!?;* 3. tetiva, ligament: *Danȁs me bolīdù svȅ žûnte!*

žuntȁt, -ôn (ve. *zontar*) – dodati: *Tukãće žuntȁt mãlo vīnȁ u ovî brujȅt; usp.* dodȁt; žuntōvät

žuntôn(i), -a(o), -o, *prid.* (prema ve. *zontar*) – nadodan, produžen: *Slãbo je žuntôn... ovî žuntôni konȍp.*

žuntōvȁt, -ōjȅn – dodavati; *usp.* dodōvät; žuntät

žûnj,* -a (ve. *zugno*) – lipanj: *U žûnju mȉsecu...; uobič.* šēsti mȉsec; (*v*. 1.2.8.3.)

žurnôl, -ōlä (fr. *journal*) – časopis, tjednik: *... štȉje nȉke stõre žurnōlȅ (IN); usp.* žornôl

žurnôta, -e (ve. *zornada*) – dnevna zarada, dnevnica;
- *ćapȁt/izgubȉt žurnôtu* – zaraditi/ izgubiti dnevnicu: *Za ne izgubȉt žurnôtu… (IN)*
- *vrōtȉt žurnôtu* – vratiti nadnicu nadnicom

žût, žūti; žūtȁ, žūto; žûto, žūto, *prid.* – koji je žute boje: *Žût je... žûti cvît; Žūtȁ je... žūto rȕža; Žûto je... žūto cvȉće.*

žutȉca, -e – vrsta bolesti, žutica; (*v*. 1.1.5.1.)

žutȉnica, -e – vrsta jestive divlje trave (*Cichorium intybus*); (*v*. 1.5.3.5.)

žūtȉ(t) **se**, žūti se – dobivati žutu (žućkastu, zlatastu) boju, žutjeti: *Cȉlo pȍje se žūtȉlo.*

žûto, *pril.*/ **žutȉje**, *komp.* – žuto/žuće: *Klôsje je žûto, a ovȍ cvȉće jȍš žutȉje;* (*v*. 1.2.10.)

* zastarjelo

žvãćot, -en – 1. žvakati; (*v.* 1.1.6.4.); 2. *fig.* govoriti koješta, brbljati: *Lakȍ je žvãćot ma nȅ i govorȉt!*

žvãćovac, -ovca – neodgovorni brbljavac; (*v.* 1.1.6.1.)

žvãle, -ih *ž mn* – usna šupljina u tovarne životinje; *razg.* razjapljena usta: *Ca sȉ rastvorî žvãle?;* (*v.* 1.1.4.3.)

žvampȉt, *v.* **ižvampȉt**

žvèlat, **ažvèlat**, žvêlti, -a(o), -o, *prid.* (ve. *svelto*) – brz, hitar: *Sîn mu je žvȅlat na lavûru, gȕš(t) ga je glȅdot!; usp.* bȁrz; vȉžjast; (*v.* 1.1.6.1.)

žveltȅca, -e (ve. *sveltezza*) – okretnost, brzina, živahnost

žveltîn, -a (trs. *sveltin*) – mlada i živahna radna stoka: *Tukãlo bi se deliberȁt onê krepãline i nabãvit dvȍ žveltîna! (IN); supr.* krepãlina

žvêlto, **ažvêlto** (ve. *svelto*) – brzo: *Trãta kôntra trãte, kô ćе žveltȉje na veslȁ, skȕpit ȕzu, salpȁt sȉdro (IN); Tukô ucinȉt otî posôl ažvêlto* – Treba uraditi taj posao brzo i spretno

žveljarîn, -a (ved. *sveiarin*) – sat-budilica: *Nàvecer son bî namȉsti žveljarîn, ma ȕjutro ga nīsôn cû zvonȉt!;* (*v.* 1.2.4.2.)

* zastarjelo

3. GÕNCICE I ŠTÒRIJE

Pripremio i akcentuirao R. Benčić
Tonski zapis u studiju Free For Radija, 2012.
Čita Marin Jurić, rođ. 1959.

3.1. Bȍje i tȍ nȅgo bȍlest

Prema Duški Balogh, rođ. Marchi

Dõšla Marȉja u Ȍpćinu – onȍ, pȍsli onȅga rãta – u nãše Vĩnke za vȉdit ãko se mȍre ćapȁt kojȁ socjâlna pȍmoć.

Glȅdo Vĩnka i govȍri njoj:

– Marȉja, za Mâjku Bȍžju, ȅpeta si nosēćä!

A govȍri njoj Marȉja:

– A ca ćēš, Vĩnka mojȁ, bȍje i ovȍ nȅgo bȍlest!”

3.2. Nȉšta nî bîlo inćêro

Jakša Carić

Jedôn pũ(t) su pokôjni Mezȍmo i Mezokamîžo u nȉku mezostajûn ubũkli mezokapȍt od mezolùta i jednȅ mezokâlce.

Zatũkli su se u komîn, naložȉli dvȍ-trî frȍlo kopîšća od mezomarinẽri(h) i mãlo gnjĩli(h) retãji(h) od mezomurôli(h), stãvili u kotlênku rùkovet mezobîži(h), dvî grampôde mezorîži(h) i pȍceli mùmot onî bokûn mezolûne od nȉkidon, jȅrbo je glôdi i mižêrje bîlo obilãto.

3.3. Perîna Fôrte

Radoslav (Rade) Benčić

– Bî son jȍš mõli – prõvjô je jodôn mãlo staršji od nôs – ka(d) son slȕšo stõre jûde ca su sedȉli na šentôj uza zidȉć dȉ onî prõvjodu kakȍ je bîlo u dȍba njȉhove mlãdosti.

– Säd, jê tȍ bî barba Pêre, ȍli Jovanîn Žïla, stõri Bâldo, oli nï̏ko trȅći, ne spomï̏njen se dobrȍ, ma ovû štȍriju – govorî je – kakȍ da säd cȕjen:

– Bîlo je tȍ trîdeset i pête, šêste... pomȍste mi rȅć, ne bì itî lagät... , mà svãkako bîlo je tȍ prî vêngo su Rîvu prodūžïli, a tȍ je bîlo trîdesedevête, ...jê. Ma nî säd tȍ nôjvažnï̏je, intânto bîla je tãmo, na pûntu otê stõre Rîve, vȅj pũsti(h) gȍdišć jednȁ ônkara, i tȍ kojà ônkara! Dà je tãmo ostãvi nï̏ki vȅli vapôr, ma ni tȍ nî tolï̏ko vâžno. Cà von hoćû rȅć, da kakȍ je tãmo dõšla, tãko je tãmo i ostãla, jȅrbo je nï̏kor nî mȍga maknï̏t. Provovãli su nãši muškardîni, nî da nīsù. Onãko, od nedȉje, ka(d) su cinï̏li đîr po Rîvi pȍsli mï̏se ol dȅvet. Stãvili bidu kojî pût i škomȅšu da kô ćе podȉgnit. Svũkli bidu jakȅtu od veštîta ol svẽca, zavōrnï̏li rukōvȅ (nï̏ki bidu zavōrnï̏li perfîn i nogãvice), vrôt bi in pȍce nabrehnï̏vot... , mà käkvi! Jê, kojigôd bi podȉga jedôn krôj – onî od anȅla – a nï̏ki drügi jednù mãru. Ma nï̏kor da podȉgne ônkaru onãko kakȍ Bôg zapovîdo, barênko do cjônki(h).

Dȍkli jednê nedȉje nî tãmo pasãla Perîna Fôrte. Ma nî pasãla, vêngo se fermãla, poglȅdola otê muškê ca uzdȉšedu, potīdù se i stȅnjedu, pôk ni je rȅkla:

– Pũste mȅne, nekä jȍ provôn!

Säd, znãlo se je za njû da je onȁ nô(j)jãca težacï̏ca – bomȅ vï̏dili su je dȉ nȍsi dvȍ pȕna mîha, i tȍ po jednȅga po(d) svãku rûku – nīsù je zalūdù zvãli Perîna Fôrte, ma ȅpeta... , dȉ ćе se onȁ pôć stavï̏jot sa nãšima muškîma! Sômo, nīsù znãli da je njôj marênda od nedȉje mašûr lokôrdih i damjôna bevônde!

Nï̏ko nï̏šta ne govȍri – ma onȁ pȕno nânka ne cȅko – stãla je ȕza ônkaru, provãla onãko kolafjãka – a tȍ je bîlo sômo za vï̏dȉt dȉ tukô agvantät rukï̏ma – poglȅdola ȍkolo sȅbe (pȍcelo se vȅj tõte i pũstega svîta fermōvät, i tȍ onȅga lï̏pega svîta, sa španćêrima, bagulînima, lumbrelînima...) , namï̏stila se, dûnkve, vï̏di se di stï̏sko pêste, prignî̏je se u kolï̏na...

Pasô je tãko jedôn momȅnat (onî ca nīsù uspï̏li prî njê, pȍceli su vȅć odahnīvät), kȁd Perîna ucinî škȍš... , škȍš rukï̏ma, nogï̏ma, škînima – nīsî mȍga dobrȍ ni ošervät ca sȅ dogõđo – kad joj je ônkara vȅj bîla napožôna na kȕlin!

Nï̏ki govȍridu da je škȍš bî tãki da je kȍmodno mȍgla napožät fûž od ônkare i nã parsi, sômo da je itï̏la! A jedôn, ca je bî prȍpja do njê, govorî je pȍsli:

– Za Mâjku Bȍžju, da ste vï̏dili otȍ cȕdo, kakȍ je onȍ dȉgla ônkoru ol pêt kvintõli(h)!

– Ma kojîh pêt kvintõli(h) – govȍri jedôn drügi – pizãla je, bomȅ, trî kvintōlä, bärž kilȍ-dvȍ vȅće!

– Ma kakȍ je dȉgla trî, bîla bi dȉgla i pêt!

3.4. Kad je barba Mîko bî dospî u ošpidôl u Splȉt

Marin Jurić (iz “Spomînka mojëga bôrbe Frãnota”)

Prõvjo ti ôn:

– Itî tî, ȍli ne itî, dõjde vrîme i nevȍja i potrȉba da tukô is Fōrä pôć u ošpidôl u Splȉt.

O, bôn! Bôg i srȉća, ćapô son postȅju u kãmaru, mojȉ vãzeli rȍbu pȕl doma. I da ćedu govorȉt sa likōrȉma da se stãvidu ȍkolo mȅne. Cȅkon – nȉšta!

Dõjde vȅcer, nȉkor ne dohȍdi. Pȉton sȅstru jê kogôdera pītô za mȅne, a onä, da nȉšta, nȉkor, da se starpîn do vȉžite ȕjutro. A, nȉšta, sânta pacjênca, cîn kȕco i lȅz tõte ù teplo! A dōdù i za ȉst, è! Dobra nôć!

Parvô jȕtro. Kakȍ su mi i rȅkli, ȍkolo ȍsan ûri u svãku kãmaru dõjde vȉžita. Kal son cû vȅće glôsih u koridûr, potẽga jȍ lancûn priko jûst do ispo(d) nȍsa, glȅdon gradȁus, drȉto. Sômo sa bokûn lȉvega ȍka vȉdin da se zabīlȉlo od mäntelih na vrõta, cȕjen kakȍ se vartīdù po kãmari, govȍridu ispo(d) glôsa (mä, ionãko hi ne bȉ kapî, jê tãko?). Šȕško kôrta.

U nȉko dȍba su arivãli kraj mojê postȅje... Nȉkor nȉšta ne pȉto, a jȍ, bomȅ, nȉšta ne govȍrin. Tä mõlo procesjũn je propasãla, a jȍ ocȉma ni lȉvo, ni dȅsno. Mîko, mûc!

Drȕgo jȕtro. Lancũn je mãlo nȉžje, ma jȍš je priko jûst. Grê õsma ûra. Oôoo, bôn, èvo hi! Bilî se, svȅ lȉpo šumprešôno. A trȅfi je bȉt tôrik. Obo tȅmu je ȉsto dobrȍ vodȉt račūnä, jȅrbo, kȍmu je tȍ drôg parvî dôn, ân? Mä, kojî pût nânka nȉki drȕgi dôn ne bȕde alavȉja i da je covȉk dȍbre vȍje. A cä tî znôš jê kȍga dȍma ženä najīdȉla? Jê grîntola da vȅć nè zno ca bȉ kȕhola? Mȍre bȉt da mu âuto nî upōlî o(d) parvê, ȍli mu se ispuhâla gȕma, ȍli mu je krepô kanarîn ... i tolȉko tȅga za bȉt zlovȍjan! Dõša jȍ nã red, sȅstra se fermãla, jedôn me likôr poglȅdo. Ne pȉtodu nȉšta onȉ, kȕco jȍ. Cû son da jednȅga zovȅdu ‘prȍfesore’, šȅsni nȉki cijadîn, bufalȅt u obrãze, vȅle očōlȅ, mustãće kakȍ Tȍni Rȉco. Ništȍ je rȅka, nȅ znon kȍmu, ni cȍ. Mȅni nȉšta, a ondä nânka jȍ nȉkomu nȉšta. Cȅkoj, Mîko!

Trȅće jȕtro. Lancûn jȍš nȉžje, do ramenîh. Ȍsan i dȅset, èvo hi! Oôoo, bôn, da vȉdimo hȍće danȁs cãgodera bȉt! Ovî pût su se svȉ fermãli i glȅdodu me fišo. Jȍ, drȉto ispri sȅbe. Ondä se onî, ca sù ga zvâli “prȍfesore”, fermô i vãze onû tabȅlu ca vȉsi pȍdan postȅje. Povirî je tabȅlu pôk poglȅdo u mȅne. “Käko je Marîjeviću ?” – cû son ga. Falî mi je, bomȅ, bezȉme, ma me odoćô i štimô. Ondä son ćapô kurãja, voltô glôvu i odgovorî: “Dȍbro je, gospȍdine prȍfesore” – rȅka son šotovôće, dobȍta nīsôn poznô svôj glôs, mä sômo tȍ! Ȍl’ son lûd pôk ću mu pripovȉdit da nî “r” nȅgo “t”? Nî bezȉme bȍlesno nȅgo jȍ! A govȍri ondä ôn: “Nîje bäš dȍbro, ali bȉt će dȍbro” i grê jȍš blȉžje. Ćapô me za pȕlas, mãlo popȉpo po životù i pȍsli komandô drȕgima cä je potrȉba da mi cinīdù. A jedôn mlõdi likõr je svȅ tȍ zapisȉvo.

Ê, a prî nègo ca je ïša nãprida, poglèdo me je ù oci i rèka: “Väši iz Hvâra su pĩtali za vâs i pozdràvili su vas!”

Ôooo, bôn! O, bôn! Arivâlo je! Ca jè arivãlo, nè znon. Jê škarpîna, jê zubãtac, mòre bït i jãstog, nè znon? Mà, ca jè imãlo arivàt, arivâlo je! Krejônca je ucinjèna! Ne govòrin jò da onï i bes tèga ne bïdu, prima mèni kakò bolesnīkù, bîli brîžni i dùševni, kakò se pristòji. Bòže, oslobòd!

Mâaa, ïsto nî zgòrega da je arivâlo onò ca jè imãlo arivàt! Àla, dà!“

3.5. Procesjûn Svẽtega Antônija

Ivo Novak – Soletti

Makôr nî patrôn u nãše mïsto, nî svẽca kojî bi mu mòga stàt deprôva!

Nôjprî, nî vèj škùle, a ondà pòcne štajûn plïvonja pôk se i bes pītàt mãteru nõjdemo ù more sa svôn ròbon i sa svïma lîbrima! A ka(d) bïskup blagoslòvi môre, òdma pòsli precesjūnà – ù more si siguröji nègo na krôj! Kô se već strãši plïvot dï je cõrnò, podnèrot pištējà, hïti(t) se na Môlu na baluncîn – i tò ne na mõli nègo na vèli puntîn!

Zatò ga i štimômo kakò Bôg zapovĩdo. A kakò ne bï kal mu je dobòta svãki drùgi iz nãše kontrôde zênso, bomè ïmenjok, a o trabãkulima i bracêrima da i ne govòrimo!

Jedîno ga nî na levùte i gajète od rïbori(h) – dï onï ne bï štimâli svẽca kojî jin dõjè blãgoslov! – nî tò, nègo onï nïkad ne dõjèdu imenà svojïma bròdima. A dòkaz štimônja je i tò da je žežîn Svẽtega Antônija jedîna vècer (razumî se, ako pãdo kad je mrôk) ka(d) se ne svĩtli! I ne sômo tò, nègo se svè svićarïce is upõljenima ferõlïma prižentâju ùsri pôrta sa svôn cûrmon i veslãjuć kolafjãka kumpanjõjèdu procesjûn!

Nè, nè, nî lakò nãšima zẽnsotima, cetvorïci njîh, i tò nè meškînjasti(h), nègo pjutòšto sa dùplima, treštĩnskima pãrsima, dûnkve: Tonîn, Ônte, Tônko i Àntun nòsidu ubucèni u cõrne tônike o(d) kônfrati(h) svojêga zênsota po onò žège priko cĩlega mïsta – i tò je svãkako nàš nôjdãji procesjûn!

– Ma kojî svît! Ma nïkad ovolïko žênskici(h) sa bĩlima vèlima i muškīćîh u bĩle veštîte! Onè posïpjedu cvïće, a onï nòsidu, kakò kojî, zopêrke lôzja, klôse šenïce i strũcje cvïća od levônde – zadïlo je Vîcetu zà oci, glèdojuć is Belvedêra.

– A kô je bî ãbil ucinït bokûn fèšte u ràt pôk se, èto, skùpilo u ovò nïkoliko gòdišć. Ma ca jè nôjgòre, vïdin i dïcu nãših, ãko jin otàc nî pròpja impjegôt u nòvu vlâst – Jòbo će vãžno na ùho òdborniku Vîcetu.

– Jê ovà mojà stojî, ân!? Jê ovãko kakò jò govòrin, jê ïmon prôv, ca mi nî svãka na mïsto!!!? – sàd sômo ca nî pòce rovàt.

– Da mùzika, kvândo e kvândo, ne butô kojû partizãnsku, ne bî se ni pripoznãlo da smo nòva daržãva, vlâst kojà ne hãje pùno za relìgiju – vìdi Vîce da i ôn tukô rèć cãgodera za dànašnjicu, jer mu se Jòbo sve vèće parî peršôna u kojû se nìkako ne bî tukãlo afidât.

– Kakò ovò fureštarìje ne štufô ovò pũsto litratovônje, po onù Svẽtu Mâjku, sàd ne sômo ca klecìjedu nègo su cêrti perfîn i lègli na salîž za nos ćapàt cò bòje, kakò da nìkad nīsù vìdili bokûn procesjūnà! – nãcme diškòras petegulôna is procesjūnà kojôj je vèć bîlo dodìjolo molìt Bòga.

– Ma je ovò za svīràt na ovî Vèliki dôn, na dôn Svẽtega Antônija, da "klèkni lèzi – lãju mitralẽzi"! A jò, bĩdna, pensãla da su furèšti klèkli, òli, ãko su ol drùge vìre, lègli iz rigvôrda – znamenìje se šantòća.

– Bĩdni barkarjūlì, bonãca kâlma, nî ćûha vìtra ni frêgulicu bôve, nèćedu arivàt ni na blãgoslov ovãko na veslà! – petegulôna se nìkako stavìje u òbranu barkarjũlih jer je i njejîn covìk o(d) tè šćîrpe.

– Vèće molìtve, a mãnje mùzike, a i tĩ ćeš mi dàt indirìc, ovî tvôj nĩmo kàd iskarcōvàt furèšte, nègo jùšto ka(d) pasōjè procesjûn! – šantòća hòće rèć petegulôni da joj mûž ne bî krepô ò(d) gloda dã je na ovî svẽti dôn ostãvi jèdrilicu u Mandràć.

– Ma gvârda, ma vîš ovû, âla tò ca jè bez rukõvi(h), mòglo bi se i zatvorìt jednò òko, ma cà mõše bedrìma, pròpja izazĩvo na grîh smãrtni! – petegulôna prihitìje diškòraš iz bìznisa na morâl.

– A bàrž je tvôj radi ovê i zakasnî na ovî dôn dôć mãlo ranìje; a ca sè hòće: tantacjûn tantôoo! – šantòće je ubòla mãlo dùbje ovî pût!

– Nẽće tvôj, ne bôj se, kal ga nĩmoš; a môj, kakôv je – takôv je, hòće ga i vrôg odnît – môj je i jõ ga ìmon! – ne pũšćo se petegulôna.

– A poglêj ovû! Ma jê ovò žêmpal Bòžji, svè joj se prozĩro! A onà drùgo ìmo vèštu nè kakò se pristòji, do pòvar cjônki(h), nègo joj se perefîn vìdidu kolìna! – susìda će, ne sômo mlikarìci, nègo i šantòći i petegulôni, rêd ìza.

– Dì su trîski, dì su gròmi, kad onà ìmo kurãja sa onò mùjih provûć se kros procesjûn, i tò meju muškê! Ma ca jòj ìgrodu, vìsidu joj kakò kozetìni, bomè kakò bez bokûn ređipèta! – mlikarìca, da joj dõjde nã ruke, nôjradìje bi joj istẽgla vlôse do tlehà.

Zênsotima – cetvorìci njîh ca sù nosìli Svẽca – bîlo je pòcelo pomãlo žūjàt lopãtice; nî têško, mà nìkako ni je dodìjolo, nè sômo nosìt, nègo i ne ćakulàt. Prî nègo su muntãli Hotêl Òverland – dì je bîla napĩšena parôla ŽIVIJO SKOJ – docèkoli su hi pũsti aparãti i litratãli tãko da se vìdidu kônfrati, Svẽti Antônij i parôla od vèliki(h) carvèni(h) slòvih is kojîh su cīđile debèle mòkule.

– Ovî pût non ne gìne, dospìćemo u žornōlè! – šijãvac intonōjè cîn je ćūtî da su intrãli ù hlod.

– I nekä napīšedu onû ca jë bî rëka stõri Môrko kad je dõša trũdan, pöspon, dëbul i žëdan i(š) Šköja. Usïdri je gajëtu pröpja ispod otê parõle i rëka: “Vëć je vrîme da kogôdera pöcne vodìt brîgu obo nãmi škojõrïma!” – svićõrù se parî da ga säl cüje, nä!

– Têško da će pomöć i Svẽti Antônij, ma ôn barênko ne pĩto – ãko ćeš mu hìtit u škarabïjicu, hìt – ma ovî danàs, bomë vlâst, ölma se najẽžin ka(d) promïslin cä svè tukô dõvät. Altrokè dä ćemo mî, škojõrï, cãgodera izvûć od njê, mäka-mäu! – vàs se naježî kalumjêr.

– Jö kapîn da gospodôr nẽće u koletîvu, ma njânci jö, kojî takorèkuć nĩmon nî krĩžä Böžjega, ni jö ne hãjen pöd komându, pôk nekä me razumî kakö kô höće! – šotovôće će parûn.

Procesjũn je pöce intrõvät u crĩkvu, pobôžno, kakö se i pristöji.
Vîce i Jöbo kalãli su se niza skãle ol Belvedêra.

Bilješke

Jesmȍ cãgod zaborãvili, jȇ se dȉgod ne slõžete?

Mȍre ȕvik bȉt i tȅga, ma ȉmojte nã pamet da:

– ovȍ nî lîbar obo danãšnjemu gȍvoru, nȅgo ob' onêmu od prî 60 - 70 gȍdišć;

– uza navedȅni ȍblik rîci mȍre bȉt i kojigôd drȕgi ȍblik, a da su ȍba (bîla) duperôna.

Ãko Von se parî da bi bîlo dobrȍ prinît non Vãša zapãžanja, - dûnkve da nastãvimo zȁjedno - nôjbȍje da tȍ napĩšete âutoru na rbencic1@gmail.com

Bȉće Von zafõlan.

O autoru

Radoslav (Rade) Benčić rođen je u Hvaru 1939. u obitelji mjesnih fotografa.

U rodnom Hvaru pohađao je osmogodišnju školu, a realnu gimnaziju u Splitu, od 1954. do 1958.

Upisuje Arhitektonski (AGG) fakultet u Zagrebu 1958. Diplomirao je 1964.

Radio je u Francuskoj od 1966. prvo kao arhitekt, zatim kao statičar pa kao upravni kadar u francuskim tvrtkama na industrijskim gradilištima u desetak raznih zemalja diljem svijeta.

Svake je godine provodio odmor u rodnome Hvaru, a od umirovljenja 2004. u Hvaru boravi i veći dio godine.

Učio talijanski jezik u dječačkoj dobi, a zatim francuski koji usavršava i dodatnim školovanjem u Francuskoj.

Počinje skupljati leksičku građu – romanizme u govoru grada Hvara – već 2004. a od 2009. i ostalu leksičku građu govora grada Hvara.

Ovaj rječnik je plod desetogodišnjeg kontinuiranog rada uz pomoć brojnih mještana, ali i stručnjaka iz područja dijalektologije.

Nakladnik:
Muzej hvarske baštine
21450 Hvar

Tisak:
JAFRA-PRINT d.o.o., Solin

Rujan, 2014